

- 1 Na Uroczystosc Wniebowstazenia P. M.
- 2 Jesu na Uroczystosc Wniebowstazenia I III
- 3 Jesu na An: Wniebowstazenia P. M.
- 4 Na Uroczystosc Janka J.
- 5 Na s. Janka Apostola y Ewangelisty Kolenda
- 6 Tem Na ter. Sw. Janko
- 7 Na Uroczystosc S. Ignacego
- 8 Na s. Stanislawie Colki
- 9 Na wtorek Wulkaniczny
- 10 Na Niedziele 2 po Wielkie noce Pastora Solny
- 11 Na Niedziele Skrytyczny
- 12 Na wtorek Skrytyczny
- 13 5 Niedziele po Skrytykach
- 14 18 Po Skrytykach
- 15 Na Wielu Zborow. Patryschon Sw. Janko 72
- 16 Na Wielu. Sw. Janko
- 17 Na s. Tomaszowa Patryschon
- 18 Na Wielu Sw. Janko
- 19 Na Uroczystosc Sw. Janko przy Welywrad Jek
- 20 Na s. Kozymoda
- 21 Na s. Antoniego
- 22 Na s. Antoniego
- 24 Na s. Niedziele Nowost
- 25 Jesu na s. Niedziele Nowost
- 26 Na s. P. Anielskiy
- 27 Na Podryszewo s. Janko
- 28 Pod old. Monach. poczetem
- 29 Na Sw. Janko s. Niedziele
- 30 Na s. Janko s. Niedziele

PANEGIRYCZNE
NIEKTORÉ DYSKURSY
DYCHOWNE,
Y ROZNE INSZE

KAZANIA,

Przy Celnieyszym y obfitszym Audy-
torze, w Kościołach zwłaszcza Krá-
kowskich pewnych czasow
miáne.

OD WIELEBNEGO OYCA
WALERYANA GVTOWSKIEGO
FRANCISZKANA.

Náuk Wyzwolonych y Pismá Swiętego Doktorá,
Prowincyey Polskiey Oycá, y dźisieyszego
Kustodyey Krákowskiey KVSTOSZA.

Zároskazaniem Przelozonych Zakonných od tegoż do druku teraz

P O D A N E.

W K R A K O W I E,

w Druk: Dźiedzicw KRZYŻTOFA SCHEDLA, I. K. M. Typogr:

Roku Páńskiego 1675. *2. 15.*

Lechica ne metuas Volucris deperdere plumas,
Protegit has Alis TRZEBICIANVS OLOR
Cygnea Penna Tibi decoris fit PENNA SALVTIS
Hæc AVIS auxilio semper amica TV O.

ILLVSTRISSIMO & REVERENDISSIMO
PRINCIPI ac DOMINO

D. ANDREÆ
TRZEBICKI.

Dei & Apostolicæ Sedis Gratiâ
EPISCOPO CRACOVIENSI
DVCI SEVERIÆ.

Dño ac Mecænati suo Ampliſſimo,

Felicitatis ac Diuina Gratiæ Incrementum.

Quilarum alij clangoribus exci-
tati Morphei quasi ſcenâ interruptâ,
Aquilas adorârunt, Sacratior Tullius
meus OLORIS Tui Inclyti perdulci
harmonîâ, Tibi pronus Venerationem,

Tibi debitam exhibet ſubmiſſionem PRINCEPS
ILLVSTRISſIME ac Antiſtes Reuerendiſſimè. Af-
ſurgat Syon tubæ Idélis, corruant Ierichontis mæ- Iocel. 3. 21
nia ad ſeptem buccinarum ſonitum, affectus in Te
meus totius mentis paſſibus ruit, vt hac ex feliciori
ruina ſubleuetur, & cum OLORE Tuo Celiſſimo, ex
celſos quoſuis dignitatum Olympos tranſuolante, dul-
ciſſono ipſius animatus modulamine, celiſſus ſurgat,
(a) illumq;

illumq; sese librārem, per sublimia culmina Virtutum,
absque probro scari, pennis elogiorum, debite (si fas
est) penas illius audaciæ euasurus, prosequatur. An-
ceps hæreo talia niti, quoniam oraculo Pœtæ com-
moneor, Sumite materiam Vestris qui scribitis æquam
humeris, & pensate diu quid ferre recusent: etenim
qui genio suo inæquale quidpiam ac impar aggredi-
tur, ille

Horat.

*Ceratis ope Dedalæa
Nititur pennis, vitreo daturus
Nomina Ponto.*

at Cygneis vtar alis, vel facilius SIC ENITAR. Quo-
rum tandem? Tuarumne *Illustrissime* PRINCEPS vir-
tutum iuga scansurus? Herculi Clauam, aut Ioui ful-
mina eriperem, si hanc Gygantomachiam ingenio
cum Tuis virtutibus consulere instaurandam, enco-
mia namq; Excellentissimorum Virorum, nec fulmi-
nibus Pericleis; nec fluminibus rapidissimis tutò com-
mittuntur; magnos aut paria aut summa decent, neq;
per terram serpente testudinem esse, sed sublimem
aërem verberantem Aquilam necessum est, quæ illud
lentum FESTINALENTE terræ impressum, cælo
aut nubibus inuehat celebrandum: Illud insuper ex-
pedit, vt omnia *ILLVSTRISSIMÆ CELSITVDINIS* Vestræ
decora, vel ipse Gentilitius.

Virg.

Cantando sublime ferat ad Sydera Cygnus.

Dignum planè Macedo, & non minus felicem arbitra-
tus Achillem, de quo Homerus, dignaq; Probo cen-
senda probitas, quàm Plinius calamo suo Orbi pro-
posuit

posuit, at mihi si centum forent linguæ, aut totus lin-
gua fierem, aut calamus, & totum me Tuis impende-
rem encomijs, minùs còdignum id aut coæquale Tuæ
censerem dignitati, cuius rutilans fulgor, hanc humi-
lem breuemque virtutum Tuarum synopsim longè
superat ac transcendit; Vel ipsemet tamen mihi ti-
mor addit alas, tot alios in Tuas prouolasse laudes
conspiciendo, qui licet ad BONÆ SPEI promon-
toria euolârunt, non inuideo, quia & ego fortunatas
Insulas penes te reperiam, ad quas diuiniorem me-
tum Hortensium, natare compello, ac sub Alarum
vmbra Tuarum, sub quibus toto sui compendio
virtutes, ac Vitæ Tuæ auctoramenta quieuerunt,
persuadeo quiescendum. Dignum vel totius orbis suf-
fragantibus calculis volucris TRZEBICIANÆ Nidum,
gemmis insuper censerem, quod aliarum est solenne,
Syllæ namq; volucris nidulum, Vnio Chlorites dictus,
Ditat & exhilarat, Aquilarum, lapilli humana corpora
roborâtes replent, pluriumq; varijs pretijs nobilitati,
nec à talibus istius mei CYGNI alienum nidum volo,
qui Pretiosos semper seruat in vsus, nec alia quàm
virtutum continet in se pretia, quæ lydios excedunt
thesauros, dedecet ergò vt ignominiosis sepeliantur
obruanturq; obliuionis ruderibus, Multi fortunæ pro-
cellas milleq; discrimina, mari terraq; subeunt, vt im-
mortalitatem sui Nominis posthumæ relinquunt æta-
ti, & viuos sese celebritate Nominis inter mortuos
reddant, notum habentes, vitæ cursum breuem, glo-
riæ esse sempiternum: Quid namq, Ninum computa-

lit, vt sollicitus Martem quæreret primusq; inueniret?
Semiramis, vt admirandis memorandisq; Babylonem
gingeret manibus, Vlyfsem, vt ipsum etiam inuictum
Neptunum vinceret; Macedonem vt tot imperia, gen-
tesq; locis infinitas, multitudine innumerabiles, imma-
nitate barbaras domaret, expugnaret? Herculem
Thebanum vt columnas immortales mari figeret, Cy-
rum Persarum Regem, vt Asiam vtramq; occuparet,
totq; alios ad præclara fortiaq; facinora stimulauit?
Profectò non ideo restam arduas suo pectore excepe-
runt, vt à coætaneis tantum laudibus celebrarentur,
sed vt ea, quæ dicimus, qui nunc vitam ducimus, pos-
teris enarraremus. Nec Tuæ PRINCEPS ILLUSTRIS-
SIME obscurari debent virtutes, adeoq;

*Barbara Pyramidum fileat miracula Memphis
Assyrius iacet, nec Babylona labor.*

obruit etenim horum memoriam, Tuarum recordatio
Virtutû, quas Orbi Polono Inclytus canit OLOR. Non
amplius Ægyptus suam iacet felicitatem, quod vola-
tilium fæcunda mater nuncupetur, nec ideo Assyria
unicam se gloriatur, quia sola scit gignere Phænicem.
Hircaniam tygrides parientem nemo deprædicet,
quam satius feram dixerit, quæ adeò immites feras
emittit. Nec Græcia Argonautis dignas persoluat
grates, qui mensas illius è Colchorum fluminibus in-
struunt Phasianis. An infelicem quis Phrygiæ Caistrû,
aut Mæandrum Lydiæ, fontes nuncupauerit, Olorum
copiam fundentes? Sed neq; illi cum Istro hæreditatē
huius fortunæ sibi vendicent, eadem nempe commu-
nicari

nicari benignè voluit VARTÆ Syradiensi, intra cuius
 littora TRZEBICIANVS OLOR educatus; vel
 ipso Nilo Olores nutriente meliori calculo dignus hic
 Amnis, censendus, quòd de tantæ Alitis candore par-
 ticipet. Ditiorem illum dixerò diuite Hæbro, Thraci-
 am aureis fluctibus inundante, aut gemmiferò Hyda-
 spe Tagoq; quia non tam auro, quàm Tyaris Archi-
 præfulum, Episcoporum, Ducum, prætumidus super-
 bit. Debeant volucrum agmina suis fluminibus grati-
 tudinem, ego vel ipso Catone audiente dicam, plura
 debere Vartensem fluuium OLORI. Est, quod se-
 cretiori naturæ suæ gratulentur auiculæ Barliathes,
 vulgo Bernecas dictæ, quæ beneficijs aquarum ani-
 mantur. Fontem coronet Aquila, in quo, senili con-
 fecta ætate, deplumata, pennas acquirit. Adorent
 Thetydem vellera in Italia, quæ inanimata, certis ab
 vndis, auium reales sumunt figuras. At si fides præ-
 standi Bòetio, cum eodem curiosiùs scrutemur Scotiæ
 plagas, quæ fructum annatibus similem proferunt, in-
 fructuosum alias, nisi in aquas prolabens plumescat, &
 sic in altum prouolet. Magis Polonus noster Syradien-
 sis Tanais ab opposito Candidissimæ Tuæ Volucris re-
 manet obærat, utpotè cuius nitorem in suis superna-
 tante in obstupescit vndis. Applaudè Tuæ fortunæ Po-
 lone Achelodè, quòd Tuos inter sinus, hæc amica pa-
 cis halcyonia comparuerit, quæ ad tantum culmen di-
 gnitatum euecta, quantum Auis rara in terris attinge-
 re vix posse videatur: Euolauit ab incunabulis ad iuga
 Lycei, in quibus Laureâ Apollinari, Musæ vnani mi-
 consen-

Gelue. &
 Vincens
 natura
 histor:
 Alber: li-
 bro 23 a-
 nimaliū.

consensu dignum iudicârunt. Non alis Pegasi ad sum-
mitatem illius eluctatur, quas è Poëtarum figmentis
nouerat fuisse contextas, Patrijs potiùs nititur, quibus
sublimia quæq; superauit. Documento quòd

Ardua per praeceps, gloria vadat iter.

● Ouidius
4. Tristi-
um.

Infantilem certè ætatem Tuam, PRINCEPS ILLY-
STRISSE Pallas multùm dilexerat, in quam quia
rarò peccâsti, idèò Gratijs & Charitibus omnibus sti-
pata, singulari Te sapientiæ munere, tanquam inæsti-
mabili pignore, præ cæteris ditare voluit. Tecum na-
ta videtur, dum Tibi ab ynquiculis scientiæ lanceam
contulit, ceu Philippo Oraculum, quam nouus veluti
Achilles, in Thelephos illius in campo pigrescentes,
fortiter strinxisti. Hoc donum ab ipsa obtinueras,
quia fascias vix egressus, ad cunas illius accessisti, in
quibus infanti quantùmuis, generoso tamen animo,
quosuis difficultatum nodos, etiam Gordios enodâsti,
& laborum serpentes, indefessus Hercules suffocasti.
Agnouerunt Te Musæ suum non erubescendum ne-
potem, quarum delitijs delibutus, exoticas petisti
Athenas, vt Mineruæ noctuam Cymerijs tenebris in-
uolutam, Ignatianis ab vmbrijs splendore desumpto,
solertiæ radijs illustrares, & plusquàm Ægyptiacas illi
noctes, per hanc felicem splendidamq; in ipsis tene-
bris noctem, ad diem perfectum venire cogeres, ac ab
antipodis vsq; vindicares. Vidit illa in ipsa aurora
ætatis Tuæ meridiem, & augem tunc consecuta, cum
à Te suæ tenebræ, veluti Zodiacus à pellucido Titane
sunt illuminata; opacum alioquin arbitrata suum cor-
pus

pus, nisi felicior interpositio, per Te comparuisset. Ad-
miratæ gētes extraneæ tam subitum splendorē, quem
liuidâ sui ingenij palpebrâ intueri sæpius non desierūt,
toties cæcutientes, quoties ausum eluerūt. Rectè illud
Demosthenis intulero, Quid facerent nunc, si viderēt
solem, quæ non poterant intueri lucernam? Sed quid
phaleris vtar verborum, quid cerusâ aut Scibio Rhe-
torum? paucis plura concludam, prætexta Tua, mul-
torum togas vicit, iamq; nemo in dubium ducat, quin
prius Musarum nectar, an pietatis ambrosiam gusta-
ueris: Videre licet, quantum virtutum inter sinus illa-
rum suxeris, nunquam enim comitas ac grauitas mo-
rum cõcordem in Te sympathiam non conseruârunt.
Cùm verò in tam alto vertice probitatis nidum Tuū
fixum cernimus, quis Te in spem melioris fortunæ na-
tum non asseruerit, cùm vel ipsum cælum Tibi bene-
uolum experiris? quod vbi Te in summitate Parnassi
stetisse cõspexit, vt fertili^o in eius cacumine Lauros le-
gas etiam suas Tibi Laureas triūphales, hoc sanctiori
Puteano duce, cum suis athleticis sternit ac dedicat.
Nouus iam mihi videris Nòè, cui nè suam vni laurum
debeat columba, etiam candidissimas Alas Illustrissi-
mi Stemmatis Tui columba illa cælica, (Pneuma lo-
quor, Sacratissimum) immortalibus Sanctorum Lau-
reis cohonestat, Nec mirum;

Namq; tibi mens est, mundi cælestis imago.

Ad niueam proinde declinavit Augustam, quam ru-
bor quispiam vndè offundat, non inuenit. iam non
sola Semiramis à columbis vitam candidam se suxisse
testetur etiam Te Purissima columba Sanctissimæ

(b)

TRIA-

TRIADOS alere gestit, dum sui partibus hyblantem
lestis illius Cecropij, eloquia scilicet Saera, curauit
conficienda. Non solus Stesychoras, apes suo in ore
mellificasse gloriatur, etenim melle dulcius nectar,
nunc Tuo pectori porrigitur: Diuina nempe verba
super mel & fauum Regio vate atrestante, dulciora.
Illa est supremi Archimedis columba, quæ tabellaria
nunc effecta, Tuae beneuolentiae sinum aggreditur,
vt quietem inueniat, agnoscit Te suum polus, agno-
scunt cælicolæ hæc opellâ contenti, cui palmas meri-
torum suorum, vel ideò submitunt, quia palmarem
in Te sui zelum conspexerunt.

Non absq; sudore per campos Elysios Te spatia-
tum nouimus, in quibus nè solius Hyppocrenis tor-
rentes sorbeas, nè Booteis fontibus mergas, felicior-
res has aquas Tibi propinare attento, quas si potaue-
ris, hauries Diuinissimum illum Entheum, qui has a-
quas fudit gratis vt reficereris. Facile Te lessæum,
Vatem aut Palæstinum Principem credemus, si non
respueris sudorem Viri, & hanc spiritalem lympham,
inter aridioris Africæ campos scaturientem gustaue-
ris. Hos inter limpidissimos amnes, eosq; salutare.

Semper bonos, Nomenq; Tuum laudescq; manabunt.

In Tui candoris littore Enthusiasmus sacratissimus
sibi complacuit, libens has inter aquas cum Tuo Gē-
tilitio CYGNO connatando, non iniucundum ete-
nim illi fuerat, Christum in Iordane, ac ANDREAM
cum retibus ad flumen intueri. Quod si Tu quoq; has
inter nataueris, adaugebit candorem Tuum, quem ab
infantia

infantia in Te conspexit. Lactem Te mare dixerim,
utolim quispiam Tarpeiacum Historiographum vo-
cavit, quod ille contuens, influxibus suis Diuinis, Te
diturus festinauit, vnaq; hunc presentem Tullium,
cum sua prole morali ad Tui compulit veneratione,
nec miretur quispiam illum Te sibi praelegisse, quae
CYGNEA mens inuitauit, nec à Iunone hunc candore-
rem contraxisse dixerit, ut lilium, nec ab Amalthæa,
ut Iupiter lac, sed ab Innocuo CYGNO, quem in Te
morum innocentiam expressisti, hi etenim Cygni natu-
ram, (Pierio testante) imbibunt, aut Ideam praeferunt,
qui nullam sincerum affectum maculam labefactarunt.
Ergo iam suum candorem

Pierii
Verb. O-
lor. f. 165.

Ad vada Maandri non canat albus Olor,

Verius namq; proprium TRZEBICIANVS praecinit,
quem ut venam feliciorem vniuerso intonet orbi, fauet
illi supernus Zephyrus (tunc enim Cygni suauius ca-
nunt, cum fauonius eos ad cantum visus fuerit inui-
tare) Zephyrus inquam hic, quem pagina Sacra de-
scribit, factus est de caelo sonus, aduenientis spiritus
vehementis. Non ementitum iam candorem huius
Inclyti Decoris Tui quisq; credat

Pierius
ibidem.

Namq; color menti concolor iste Tuae.

Nunquam orbis noster Protheum Te vidit qui se
formas mutat in omnes, vnus nempè Tibi candor
quem cum lacte simul suxisti, & nouus feliciorq; Ga-
nymedes, Iouis quasi nectar, alijs propinasti, Pieta-
tem omnium accidentium genus efficiens, ut vel ipse
Philosophorum facile Princeps Aristoteles à Te di-

feceret, solam illam atq; vnicam esse mensuram cæte-
 rorum. Tantum candorem, vt tutius ab illecebris
 mundi præseruares, sanctiori tandem caractere,
 eoq; indelebili eundem consignasti, immunitati Ec-
 clesiasticæ submittendum. Nobilius iam facere non
 poteras, quam dum Innocentis vitæ primitias *Regio*
caractere obserasti, futurum Te verum supremi rerum
 Dynastæ Ephebum spondens, si notas Diuinitatē præ-
 seferetes inuendas curares; Sic nimirum caractere
 Domini inscribuntur seruuli, & nomine Imperatoris
 signantur milites, ac *quantumuis nesciat Lipsius quid in*
eis solide scriptum sit, ego tamen opinor nomen supremi
 cæli terræq; cui nomen sanctius dedisti, moderato-
 ris. Militiæ igitur Christi aggregatus, quantum ab-
 hinc fastigia fortunæ transgressus fueris, vel ipse Ti-
 motheus è ruderibus suis obstupescit, quem pictores
 tanti nominis hæredem fecerant, vt Vrbes, Prouinci-
 as, Sceptra, Coronas, quodam in reti duci sibi ab ipsa
 fingerent. Sed picta sunt Deæ huius ludibria, solitâ pi-
 ctorum licentiâ, quibus placuit, vt inter somniantis
 fortunæ vices dormientis, ambitiolam syngraphen
 ponerent. Quid expergefata? hanc Tibi veriùs abiq;
 lineamentis Apellis, aut vmbri Zeuxis, inter blan-
 dos fortunæ sinus educate inscripsero, quia volubilem
 hanc deam in Tuo sinu, non solum sedere, cum nesci-
 ret, secutus Apellem, pinxisti, sed insuper docuisti.
 Tunc se Tibi plenis infudit alueis, dum Prælatum do-
 mesticum **ILLVSTRISSIMI AC REVERENDISSIMI**
Regni Poloni Primatis, Archiepiscopi Gnesnensis

S. Angul.
 Epist: 50.

D. Ambr.
 in obitu
 Valenti-
 niani.
 Lips. lib.
 1. militia
 Roman:
 Dial: 9.

Elian. de
 varia lit-
 tor: lib:
 23. c. 43.

L VBIENSIS II Te præfecit, & dignum tanto sanguine censuit, nouerat namq; hic Piissimus Orestes, quem sibi Pyladem decerneret, qui vel ideo consci-um Te mentis suæ elegerat, quòd probatam Virtutem Tuam habuerit, quam in alijs raram conspexerat. Et hæc est prima Ædes Honoris, in qua collocatus, summarum dignitatum latè patentem campum non vano nomine vidisti, quam non aliter, nisi passibus virtutum Claudia subintrâsti, *Virtute non Sanguine niti* ad culmina Nominis quemq; præmonendo; procul etenim ille à veræ dignitatis titulo, qui in maiorum rectè præclareq; factis solidare famam, & non suis meritis anhelat colucere; ipso Oraculo Sulmonensi taliter attestante.

Pèrit omnis in illo

Gentis honos, cuius laus est in origine sola

Ouid. ad
Pisonem

non Maiorum proinde factis Nomen Tuum constare voluisti, sed illud tot virtutibus cumulâsti, ipso sole alieno diaphanum, Te reddere minimè desiderans. Premis vestigia summi huius Nostro in Regno Prælati, quo duce, arcanorum SERENISSIMI Poloniarum Regis CASIMIRI abdita penetrâsti. Menti Tuæ suam crediderat, quam ad Te adamante fidelitatis traxisti. Reperit Te suum Inuictissimus hic PRINCEPS, vt Ephestionem Alexander, cui ad obsequiandam intimam sui animi, Annulum signatorium Dignitatemq; Vice-Cancellariatûs Regni huius contulit, vt ita, quicquid Tuo pectore hauseras, illud sigillo fidei, cuius puritatem nunquam violare nouisti, consignares, totumq; Te ac integrum in commune bonum Poloniæ Patriæ
b3 Tuæ,

Tuæ sitares. Accepisti ILLVSTRISSIME PRINCIPS
hunc Annulum, qui Tibi sicut symbolum fidelitatis
erat, sic fiet æternitatis: quam vel inde mereris, quod
quicquid in tempore feceras, illud posterorum memo-
riæ porrigetur, perenni calculo æternitatis adnotan-
dum. Rectius Tibi, quam picturæ Apellis illud affi-
xero, Æternitati non tempori. Annulum hunc gem-
mam crede Antonij pretiosam, quæ non poterat cui-
quam dignius, quàm Tibi conferri, & si licuit Cleo-
patræ in dolendas prorumpere voces, quòd Antoni-
us in gemmæ pretio Regnum hauserit, licebit Lechiæ
nostræ lætabundè occinere, quod Tu illâ decoratus,
fortunam eius feliciter obsignaueris. Et quis veriorè
Te Polycratem non asseruerit? Tuum namq; Annulum
Lyra concordia signum decoravit, nouerat enim
Sarmatia, vbi amoris & vnionis suæ deponeret insi-
gne, proinde hunc Tibi contulit vnionem. Nouus es
mihi ac fortunatior Gyges, huius enim Annuli Tibi
oblati beneficio, non solùm desiderata animi sui vo-
ta Respublica toties consecuta, sed etiam pretioso
fulgore illius Premisliensis Insula, (quatenus splen-
didiùs in Polono radiaret Polo) extitit illustrata: insu-
la inquam illa Sacra, quam, non de fabulosis Syrenû
Musas coronantibus, sed de realibus candoris Tui pē-
nis contextam mundus aspexit, insula illa Sacra, quæ
tempora Tua dignumq; præmio tali caput cingēdo,
diuersis munerum aut onerum hoc in Regno curis,
subducta fuerat, dum irruentibus, grauissimis Rei-
publicæ negotijs, ac procellosâ illâ tempestate Sue-
tica

Clemens
Alexandr.

licâ in horizonte Polono exortâ, pro tranquillitate Pa-
triae recuperanda inter alios plurimum desudasti, ad
sacramq; Casaream Maiestatem Ferdinâdi III. dele-
gatam legationem libens acceprâsti, non alio fine, nisi
vt per Te Felicius desideratæ pacis cõditiones lege-
remus. Admirata tunc S. C. Maiestas verè Præsule-
am in Persona Tua auctoritatem, prudentiæ regulis
temperatam, nulli suadæ æ quandam, cui prementes
Rempublicam causas proponendo, quicquid expo-
sueras & petieras ad amussim obtinuisti. Hos ergo
Tibi gradus honorum hic Annulus consignare cape-
rat, quem si quispiam Minorem fuisse commemora-
uerit, sciat profectò, quòd summis aptus animus Tu-
us vel idèd à minori argumentari cæperit, quia à mi-
nimis etiam ad Maxima aut summa sæpè numero fieri
processum, contingere non dubitauit: Et quis anceps
hæserit è nubibus solem prodire? quis negauerit in
conchis posse legi margarithas? horridum mare quis
arguerit effundere gemmas, quis terræ subtraxerit
prætia, quæ suis claudit visceribus? ita quippe ab imo
ad summa surgitur, quædam etenim læpiùs

Tolluntur in altum

Virgilii

Vt casu grauiore ruant.

Perspectum Tu habueras PRINCEPS ILLUSTRIS-
SIME Apostolicum esse taliter inchoâsse, ac vt rem
nominis Apostolici attingeres, vestigijs Tutelariorum Tui
Gloriosi Athletæ Christi Diuinissimi ANDRÆ inhæ-
sisti, qui à minimis ad summa negotia totius peruenit
orbis, & sic minor, vel ipso excelsior factus Olympo:

Sic

Sic & non aliter solidata est virtus Tua ac summa dignitas, dum primò, Paruis imbutus, mox capisti maxima tutus. Minori namq; huic Annulo Grandiorem addidit Cracus, tanquam meritorum Tuorum centrum, vt sic citius Basilicam Christo Tibiq; dilectam desponsares sociam. Iam Te non poterant melius decorare Lechica Numina, quàm dum Auro illius, aurum adderent, qui iam ferme morum comitate, virtutum fertilitate, totus in aurum degenerauerat. Facessant aurea secula, quæ iam in paræmiam abierunt, etenim nobis nunc aureum offulsit æuum, dum virtutum meritorumq; Tuorum auro Te ditatum conspiciamus. Non infelix augurium inde regnum auspiciatum, dum illud aureis his manicis & pedicis cõiunxisti, Vnitam Virtutem fortiorẽ inquiring, quam binis Annulis (quibus Tuæ Virtutes concatenatæ) colligare studuisti. Anacharsi longè digniorem Te dixerim, ille in sagittis, tu his in vinculis concordiam orbi cõmendasti, in quibus nihil aliud expressum legimus, quàm illud Ex utroq; SALVS: Regno, Ciuibus, Ecclesiæ. Hæc insignia perennis Decoris Te decuerant, quibus Patriæ commoda, & fortunam ipsius, fortius quàm Xerxes Hellepontum, deuinxisti. Non aliter versatiles illius rotas retardare poteras, nisi illam sic presis manibus, (ita enim tenenda est) aut annulis, felicius quàm Romani Oceanum constringeres, quæ adeo conuicta, furere desuevit. Noueras optime, Celsissime Antistes, quòd

Cromers
in Scem:
Habdak.

Ouidis

Pasibus ambiguis fortuna volubilis errat

Et manet in nullo certa tenaxq; loco.

pro

Proinde vt intra constantiæ fines stare disceret,
his illam compedibus coercuisti. Sed quid ultra or-
bis aut antiquitatis theatra discutiam? Non poterat
iam aliùs inclytus OLOR TRZEBICIANVS euo-
lare, quàm dum ad aras Insulasq; celsiores, ceu For-
tunatas Insulas, ad Mythras Ducales, ad Senatorias
curules eniteretur. Hæc est illa Volucris magnarum
Alarum, in cuius pennis SANITAS, felicesue nimis
Vauelli colles, in quibus nidificauit. Abhinc in suis
triumphalibus Turribus omnem pacis ac felicitatis
abundantiam, Lechicarum Princeps Vibiam Craco-
uia præstoleretur, quas OLOR tanti Principis, Pennis
candoris contexit. Prodeat vel ipsa Vrbs extra Vr-
bem, suum visura Parentem, prodeant gestiètes ani-
mis illius incolæ suæ applaudentes prosperitati, dum
etiam ipsi calicolæ lætabundi Tutori suo obui-
ant desiderato, lætùm pæana vnanimiter occinen-
tes, ac felicem sui Pastoris ingressam inaugurantes.

Instar veris enim Vultus vbi Tuus

Affulsit populo, gratior ic dies

Et Soles melius nitent.

Prodeunt è stellatis castris militiæ cælestis Gemini
Duces suo sanguine Purpurati Martyres Æconomum
Domûs suæ sollicitissimum salutaturi, prodeunt Sa-
cratiores copiarum suarum Ducem veneraturæ, libenter
excipiendo tantum Atlantem, cui non fictus Olym-
pus, tantum Samsonem, cui non vnus portæ fores,
sed Basilicæ pondus humeris sustentandum, dignum
fuerat vt incumberet, aut committeretur. Ominare

(c)

Tibi

Tibi feliciter hâc tempestate tempus Perillustre Cra-
couiense Capitulum de Olore TRZEBICIANO, quàm
Romanum olim Capitolium de Anseri, qui non Sen-
tones modò, sed quosuis Ecclesiæ infensos dum præ-
sentit, excubias agit, immunitatis illius conseruandæ
gratiâ. Habes Argum centoculûm, qui Tuis com-
modis inuigilâs, illud sibi præfigit, Dormio nûquam.
Plurimùm ingeniosa Homeri Poëtæ figmenta deco-
ris auxerunt Græcorum, quibus omnibus excelluit
non minùs altissima Solonis sapientia, qua inter he-
bræos eminebat. Quid memorem Lycurgum apud
Lacedæmones solertissimû apud Argiuos Phorone-
um, inter Ægyptios Prometheum, Liuium inter Ro-
manos, Tulliû inter Latinos, si ergo tantûm augmen-
tum honoris ac honestatis ex sapientum oraculis il-
lis obortum, quantum Tuæ Venerandæ Coronæ cõ-
tulit Nominis Pastor Vigilantissimus, Dux ac Sena-
tor zelozissimus, quam non solûm sapientiâ non vul-
gari, vigilatiâ singulari, sed etiam plurimis aliis spiri-
tualib⁹ auxit incrementis. Procul hinc Romuli vul-
tures, candidius Tibi ex hoc Cygno augurium esto,
in cuius Excellentissimo nidulo omnia fausta & pro-
spera deprehendes. Vaticinetur ex aibus sibi perni-
ciam Romanus, ab albo Lesco deuictus, Tibi ex Cel-
sissimo Olore isto symbola candoris licet deriuare,
& sub tantæ felicitatis candidato, nihil non candidû
polliceri. Qualemcunq; euentum rerum præfaga
mens Romana, indicet suis collibus ex Iulij ingressu,
in capitolium quadraginta Elephantibus vecti, ex

Antonio triumphatore defumat crudelitatis signa
quia Leonibus illato, in Te Princeps Nobilissime, omni-
um vota animorum desideriaque; civium expressa pie-
tatis legerunt documeta. Licitum Tibi fuerat trium-
phare candida quadriga, licuit ceruis cum Aureliano,
in super humeris inferri civium & animis subditorum,
sed Tu natura horum exuisti, illi namque; caterua licto-
rum, fascibus virgarum, Tu satellitio virtutum comi-
tatus, ad tantum culmen honoris, ad quod Te rara in
alijs indoles duxit, es euectus. Nec Tarquinii mori-
bus Te immiscuisti, illi etenim sui Nominis ambitio
honores contulit, Tibi trabeam, curules, Annulos,
phaleras, paludamenta, modesta virtus subiecit, quae
Te zelozum ex nunc Ciuem, rediuuiumque; Petri aut
STANISLAI successorem dignissimum omnibus in-
digitauit. Obtinuit tantum celebritatis Macedo in
animis suorum ac opinione militum atque; subditorum
vt in illo nomen ratum modo Philippi Optimi Patris,
& non mores esse mutatos vnanimiter assererent,
hoc idem de Te Orbis Polonus depradecat, sola
nomina scilicet Antecessorum Tuorum non morum
integritatem in Te mutatam esse cognoscens. Non
amplius igitur

Curtius
lib. 1.

Roma Patrem Patriae Ciceronem libera dicat.

Polona namque; Respublica liberius digniuaque; Te Prin-
cipem Celsissimum Paternitatis nomine insigniuit,
in cuius sinu non vnica illa Curia dignitatum Domusque;
Regum Roma, sed vniuersum Lechicum Imperium
filialem reperit quietem. Vidit illa toties suum Du-
cem,

eem, velut alterum Curtium pro sua incolumitate,
 propriam periculis exponentē; admirata est nobilio-
 rem Mutium, non vni duntaxat manui, sed nec incō-
 moditatibus, nec senili decrepitāq; ac attrita labo-
 ribus ætati parcentem, offundatur pudore ille suo no-
 mine crudelior Princeps, Romani Imperii, malens
 quam capilli sui capitis iacturam pati, Tu enim mini-
 mum dispendium Patriæ, non sine doloris interiectione
 pertulisti, imò adamantinum illud cum Dionysio,
 aut marmoreum cum Augusto intueri, ac efficere cu-
 râsti toties, quoties illud Sapientissimis consiliis for-
 tius, quàm alij strepitu Martio, tuebaris, affectu pie-
 tateq; pro aris & focis ipsius decertando. Nullus ergo
 Ciuium Tuæ beneuolentiæ quidquā detrahere præ-
 sumat, quam vel ipsa nominis Tui fama perennis te-
 statur, quod est amoris summi in patriam monumētū,
 nihilq; aliud orbi de Te personare videtur, nisi quod
 in illam sis ARDENS Amore; Ardorem hunc nullus
 erat qui præcipuè tunc temporis non vidisset, cum
 ardentem ignibus discordiarum domestici belli fa-
 cem, mutuis odijs sæuientibus armisq; plusquam do-
 mesticis obstrepentibus accensam, zeli flammā con-
 siliiorumq; maturitate extinxisses, ac illos fatuos ignes
 quos magis patrij Gradiui diluuiū, excitauerat, quasi
 nouus Prometheus scintillis candorem nutrientib;
 lepelisses sopiisses; *Parua namq; sunt foris arma cum
 deest a domi consilium.* Vlysem quispiam Potentissimū
 credidisset CASIMIRVM Regem Poloniarum, qui
 non fabulosas Heliadum succineas sed cruentas, pro-
 pemo;

266 21

Cicero 1.
 Officij.

pe modū Patriæ lacrymas vix percipiebat, inuenerat
tandem Te felicem Syrenulam, qui aures illius iaculis
amoris in bonum cōmune adeò perstrinxeras,
vt tonitrua Iouis audire videretur, dum pacem cōsuleres,
vimq; armorum saluberrimis persuasionebus
quasi quibuldam oraculis intrepido pectore retunderes.
Ruerat iam Patria, nisi Tuæ zelo plenissimæ voces,
ac si noui Aristidis pro Smyrnæ ruina, ruentem
fulcissent, ex quibus serenissimus Casimirus rediuiuum
in Tui Persona agnouit STANISLAVM, dum leni
tormento admonitionum Tuarum vulneratus, ad
pacifici statûs regimen, cū tot Proceribus Lechicis
regressus, ac motibus intestinis compositis Tuæ sententiæ
medullitùs acquieuit; è tripode Apollinis aut
Cortina Phæbi illud existimans, quicquid à Te prodierat.
Rarus tum temporis Demosthenes hoc in theatro triumphauit,
quin potius, anginam aut argentanginam se pati asseruit,
cū illi pro Patriæ integritate, ac incolumitate, fuerat perorandū,
vnicus Tu omnium prorsus oculos in illa rapueras scena,
omnium aures tenueras, proinde ab vniuersis vtrigalem
applausum & debitam venerationem obtinueras,
quia hoc in passu felicius Tullio palmam præripuisti,
ac inter tot Catilinas Regno insidiantes illius
memoriam excitasti, gloriam extinxisti. Quid sibi
Lechia in tanta ambiguitate ac varietate rerum faciendum
putarat? vltimum illi hîc Princeps Asylum, quem
Dignissimum Senatorem, meritis & prudentiâ suffragantibus,
sux adsciuerat coronæ, Nec intra hos

fines zelozissimi huius Principis pietas in Patriâ con-
stitit, **PLVS VLTRA** processit, manet enim illud cã-
doris altrâ mente repostum, cui non solùm Arte, con-
silio, verùm etiam Marte subuenire studet: nunquam
obliterandus amor ille, cuius inexpugnabile propu-
gnaculum ac antemurale totius Christianitatis Ca-
menecum, palam loquitur ac manifestat experimẽ-
tum, nunquam viribus hostium subruendum si tot,
tamq; strenuis heroibus ac viris, ex aliorum, quot ex
ipsius liberalitate præmunitum & cinctum fuisset,
quorum virtus licet Othomnico impetu ibidem ex-
tincta, inextinguibilis tamen, quia feruore tanti Du-
cis accesa, spartham proinde se credat Polonia, quæ
tam nobile ac Generosum pectus obtinuit, in quo
SALVS PVBLICA tutissimè quiescit, habens tot ca-
taphractorũ armata pectora, quæ in suppetias, curã
huius optimi Ciuis, hosti opponuntur, in cruenta
Martis Bellonæq; arena cecidisse parata, vt eius no-
men altius affurgat, tantum candorem dum experi-
tur, lulium nominet hunc Principem **IN VTROQ; CÆ-**
SAREM, qui hostes armis vincit, ciues beneuolentiã
complectitur Patriam, amore consilijsq; subleuat, ac
erigit.

A profanis tandem ad Sacra descendo, quorum inter
aras candor ac beneuolentiã **ILLVSTRISSIMÆ** Cellitu-
dinis Tuæ clarissimè splendescit, quem si quis tacue-
rit, Petra ipsa Ecclesiæ intonabit, in sublime de hu-
mili cinerum statu prouecta, ac variarum referta ge-
nere belluarum per Te nouum monstrorum **Domito-**

rem

rem in melius reformata, insuper rabidissimi leones
illam incolentes admiranda metamorphosi à Pastore
vigilantissimo, in mansuetissimas transmutati ouicu-
las. Et quis dubitet vtrum non idcirco hæc malorum
Ilias in Inclyti Nostri Regni fines depluat, quòd Æ-
terna illa In creataq; sapientia suis in sanctuarijs tan-
tam abominationem desolationis, cultum suum ne-
glectum, Sancta nostri causâ conculcata, & quicquid
suo Diuino honori arridet illud cernat interijffe? Ita
est auditores!

*Di multa neglecti dederunt
Hesperia mala luctuose*

Delicta maiorum luunt Romani, qui Deorum cultu
posthabito vindictam eorum exacuerunt; Varro ob
neglectum Iunonis cultum infelici Marte pugnavit,
Potitij sacra Herculis dum negligunt, plurimi vno
eodemq; anno extinguuntur, totq; alij sub sole repe-
riuntur, qui hodieq; luunt sui sceleris pænas, & negli-
gentiam Altissimi cultûs, debitis exsoluunt flagellis;
quocirca Tu in confectione hac orbis nostri nouus
Moyse stetisti, Supremi Tonantis Nomẽ propugnans,
vt vindicem dexteram eius, iustitiæ plagas vibrantẽ,
contineas. In altum etiam hîc euolasti, honoris Dei
amantissime Antistes, nullibiq; securiùs poteras Vir-
tutes Tuas reponere, quàm ad Capitolia Sacratiora,
in quibus non Capitolinus Iupiter, sed omnium Ca-
put Christus, non Statoris Iouis perennis fama, sed
illius in quo, eminenter continentur vniuersa
non idolum virtutis vt à Numantino, sed verum
Numen,

Valerius
Maximus
C. 2.

Numen, nulli vnquam interitui obnoxium, non Diana simulacrum, sed DEVS Ter Opt: Ter Max: Te Duce, promotoreq; submissè colitur ac adoratur, virtutes benignissimè fouentur, vitia seuerissimè vindicantur. Videant ac imitentur exemplar Pastores, in tot iactis per Te fundamentis Sanctuariorum, quibus clementiæ memoriam, nunquam obliuionis tenebris inuoluendam, virtutem æternam celebrandam, pietatem recolendam impressisti, nec illud abolendum quod ab eorum sacro limine, vt Romanus olim ab Ædis Pudicitæ, incastigatos procul repellas, nullumq; nisi candidatum subintrare permittas. Non mirum quod candidos diligas, nouimus etenim Te natiui candoris simbolo consignatum, quo Ecclesia sancta fatetur sese ditatam, dum pro sua immunitate, fortius quam aliquis Paris aut Priamus pro Troiæ integritate pugnaisti toties, quoties non sybillantem affectum Tuum in Generalibus Regni Comitijs ei demonstraisti, sed plenam voce acerrime succurristi. Quod si particulariter speciales Tuos fauores permulti recensere voluerint, primum inter illos licet minorem locum sibi vendicat Seraphicus Pater meus ac Sanctissimus Patriarcha FRANCISCVS, qui Domus suæ parietes nuper profanis ignibus in cineres redactos, nunc verò liberalitatis Tuæ adminiculo collucentes admirans, illud Poetæ cum pusilli grege suo animitus occinit ac precatur.

Templorum positior, templorum Sancte refector

Sit superis opto mutua cura Tui

Dent Tibi Calestes, quos Tu Calestibus annos

Proq; Tua maneat in statione Domo,

Alt

Ast non sola Seraphica Religio mea sine sociis, ha-
bet Sanctam Societatem IESU sibi sociam, quæ etiam
in mutuam gratulationem de tanto suo Pastore ac
Patrono assurgens, ipsius beneficiis cum Tutelaribus
suis Apostolis euidenter gloriatur. Gestit Petrus sui
Vicarium dignissimum diu incolumē manere, dum
mænia illa Vaticana sanguine tineta Apostolorum,
hæc verò riuis gratiæ huius Principis, ceu septē Nili
Ostis, vberri­mè circumfusa intuetur: insuper Petram
suam tanto gaudet inniti fulcimento. Immortalitatis
Tuæ hæc esse crede saxa Præsul beneficentissime, in
quibus & carissimum Nomen IESU, & Tui Nomi-
nis Memnosynon exaratur. Non poteras tantam Ba-
silicam, tot perfectionibus cumulatam, cuius basi
orthodoxæ fidei sustentantur fundamēta, pati imper-
ctam, quæ vix Iagellonica manu ad summum perue-
nisset fastigium, nisi hæc Serenissima Domus, quæ
Te fauorum suorum felicissimum decreuerat hære-
dem, laboris etiam istius ac sumptûs tam Magnifici,
Phidiam ac Successorem Nobilissimum reliquisset.
Nec adhuc ad istam petram gradum suum susterunt
torrentes clementiæ Tuæ, qui omnium propemodū
Religionum littora inundant, inter quos etiam do-
ctores illarum Laureæ crescunt vberri­mè, & ALVN-
TVR quia sæcundissimè per Te ALLVNTVR, non per-
mittis easdem marcescere, virorem illis affundēdo,
erudita videlicet ingenia benignè fouendo. Latius
autem diffunduntur, quia & subditas circūdant oui-
culas de quibus haurientes, communem Te cum cæ-

teris Patrem Aram aut Asylum appellat, & Titum dixerint, nisi illi gloriam ademisses, nam quem ille paritate diem perdiderat, Tu beneficiorum erogatione inuenisti; Pastoris vero officium esse omnibus pascua prouidere, non illas degubere asseredo. Deficit prorsus Tullius meus in Tuis celebrandis virtutibus, quas quodrimatur auidius, eodem dignius encomium illis se debere fatetur, nisi suam suadam succumbere omnino sit necesse. Quicquid ergo Phidias in Lemnia, Zeuxis in Penelope, Apelles in animato illo totius corporis colorum temperamento elaborauit, hoc in Te, quasi in vnum corpus (vno ut loquar verbo) coegessero, in quo Aristidis iustitia, Lycurgi prudentia, Augusti ac Zoroardi temperantia, aliaque, per multas virtutes, in gradu supremo, tanquam sol in auge resplendere videntur. Vnde non vano omine licet ominari Princeps Illustrissime, praesago Virtutum Tuarum candore, quin beatis omnium nostrum desiderijs perfectionis praesuleae pennis, aliaque; sanctimoniae, post longam seriem seculorum ad praefixum Tibi brauium felix pertingas; Lacteam iter ad caeleste capitolium spondeas, quia Tibi lactea mens, Cygnei mores, nisi aliter suspiria nostra ordinauerimus, quia Plato Cygnum, nos vero Te (si fas loqui) exoptaremus immortalem. Sed cum ad littus pellor, secundos Zephyros lenesque, Fauonios mihi compromitto, quia Cygnum malaciam portendentem sentio, qui Castoris & Pollucis cum praeferat speciem, per scyllas & charybdes zoilorum ac censurarum Tutum nauigium mihi vaticinatur, veniant quaeuis discrimina, OLOR TUUS MUNIFI-

nificentiſſime Præſul Phalaris eſt. aduerſos fluctus compe-
ſcens, qui inter ſcopulos procellaſq; huic labori meo fiet,
Penna Saluris.

Iam Tuus herculeas ultra progreſſus columnas integeri-
mæ vitæ curſus, cum nulla faciundia pateat exprimen-
dus, admirabundus ſiſto gradum, & tantum auſum Tul-
lianâ penitentia eluere debeo, vel inde, quod quicquid
adnotaui, illud tenuis vmbra ſit, non Tubâ Ionora Tuatum
virtutum, quas ſi quis Oratorijs cancellis aut anguſtis vel-
let comprehendere locis, ille in pollice Gygantem expri-
mere, aut Iſthmū perfodere conaretur. Ignosce Mecenas
Ampliſſime, cum Tiberio ſupplex veniam, quod in præ-
ſentia Tui ac Togati Senatus non obtenta facultate gra-
cari præſumpſerim cum mihi

Videor neq; dicere C Y G N O

Digna, ſed argutos Anſer ſtrepere inter Olores.
Parce Princeps Illuſtriſſime quod exile hoc opus Tibi ſu-
am exhibeat ſubmiſſionem, & penes Te ſuum domicilium
locet, in quo candor cum pietate ſedem fixerunt. Renuit
per plures peregrinari, nouerat enim hic Roſcius, quod
digniora roſtra nullatenus inuenire poſſet illis, quæ Tua
Paſtoralis Toga cuius Sacram fimbriam humilis deoſcu-
latur, decorauit: nouerat, plura hospitia poſſideri à pere-
grinis & nullas contrahi amicitias, proinde vnum Te pro
Omnibus elegit, qui poſt tot Zenones, non Antigoni, ſed
opellæ iſtius, ſplendidum eſt Theatrum. Platoni Cato, Tu
illi ſufficis V N V S P R O C V N C T I S, C V N C T I P R O V N O,
quam ſi benigno ſinu exceperis

Res Maiestatem ſummam data dantis habebit.
Nec Amalthæum ſcrutabor promptuarium in Te mihi
Cornucopiæ, hoc dicitur in ſyluis occuſiſſe Iouem, tu-
tius tamen Patria hæc eloquentia in Tui Sacraſti pecto-
ris gazophilacio aſſeruabitur, ſecurius intra Paterni
candoris Latebras deliteſcet, quia toties ac Erythreas
opes, eandem clementiſſimis ac digniſſimis auribus, Ga-
zis veluti Perſicis, exceperas ſeruandam. Quocirca Tu-

um Præfuleum adorat diadema, quod Cracus, & suo
 Nomine Princeps audacior vel hodie veneratur in S Y A.
 N I S L A O. Satis est huic Tullio, id retulisse, quod tantum
 Principem suam teneat, ex quo tanquam altero Tullo,
 vberimos hauriet riuulos propensionis. Sufficit ipsi, quod
 Te Antistes Illustrissime non Catilinam arma sibi incen-
 tanté, sed Tiberium, cui dignum ut extra Romanū amphi-
 theatrū noster occinat orbis, Ô D O M I N Y M Æ Q V V M & B O N Y M
 inuenerit, quo protegente facile scribarum ac Phariseo-
 rum aculeos eludet, in tali enim consedit, à quo plus-
 quam Ciceroniana illa Cathedra, suam autoritatem est
 mutata. Noluit proinde Tacitus esse Tuis in Virtuti-
 bus, quas in præsens vix à limine tetigit, nec decorum
 duxit eas Pythagoræ silentio inuoluere, quas nulla vn-
 quam posteritatis delebit obliuio. Et Tubas Damascenas
 adsciuisset ad easdem celebrandas, nisi tibijs interim
 canere, cum tubis nequeat cogretur. Hecatomben en-
 comioram instaurasset, nisi Minoribus hostijs (quia de
 gremio Minorum litari stimularetur. Sed quicquid sit,
 illud accipe libens Munificentissime Mecznas, & minima
 hæc à Minoribus aut infimis, quasi Atomum Tuæ Sacræ
 Vesti consecrata hilari affectu, serenoq; supercilio
 complectere. Deprecor interim Tuam Celsitudinem
PRINCEPS ILLUSTRISSIME AC ANTISTES RE-
VERENDIS SIME, quod eam non de condigno in
 præsentiarū fuerim veneratus, votisq; meis ca-
 lum subscripsisse petam, ut Supremum illud
 ac immortale Numen, augeat Tui
NOMINIS IMMORTALITATEM.

ILLUSTRISSIMA & REVERENDISSIME CELSITUDINIS VESTRÆ

Deuotissimus Clienti ac indigni exorator

FR. VALERIANVS GYOWSKI Ord: Minorum,
 in Francisci Conuentual. m pp.

CEN.

C E N S U R A

Admodum Reuerendi Patris CASIMIRI BIER-
NACKI, Seraphici Ord: Nostri Doct: Theologi.

EGo infra scriptus, ex commissione speciali Admo-
dum Reuerendi Patris ANTONII CASSATI SICVLI,
S. Th. Doctoris, Commissarij Generalis, & Visitatoris Prouin-
ciarum Vltimontanarum Ordinis Nostri Minorum Conuentu-
alium Sancti FRANCISCI, reuidi ac legi librum, qui intitu-
latur, *Pánegiryczne niéktore Dysturzy Duchowne / ab*
Admodum Reuerendo Patre VALERIANO GVTOWSKI,
S. Th. Doctore, Prouinciae Nostrae Polonae Patre, ac pro tunc
Custode Cracouiensis Custodiae conscriptum, quem vti Orthodo-
xæ fidei consonum, moribus Christianis impensiori pietate for-
mandis proficuum, non minus per diuersa Rostra disertè, &
cùm appláusu celebratum, quàm cùm dilucida doctrina vber-
tate, eruditè elucubratum, ita luce publicâ dignum censeo. In
quorum fidem manu propria me subscribo. Calissij, die Quar-
tâ Octobris, Solennitati Seraphici Patris Nostri S. FRANCIS-
SCI dicata, Anno à partu Virgineo M. DC. LXX. IV.

FR. CASIMIRVS BIERNACKI,

Pater Prouinciae Poloniae, & Guardia-
nus, Conuentus Calissienlis, Ordinis Mi-
norum S. FRANCISCI Conuentual:

m.pp.

F A C U L T A S.

*Admodum Reuerendi Patris ANTONII CASSATI de
Alcara Siculi, Artium & S. Th. Doctoris, Commissarij Gene-
ralis & Visitatoris Prouinciarum Ultramontanarum,
Ordinis Nostri Minorum Conuent: S. FRANCISCI.*

FR. ANTONIUS CASSATVS de Alcara, Artium & Sacr. Th.
Doctor, Commissarius Generalis, & Visitator Prouinciarum
Ultramontanarum Seraphici Ordinis Minorum Con-
uentualium Sancti FRANCISCI.

EX speciali Priuilegio Reuerendissimi Patris, MARTIALIS
PELLEGRINI, Artium & S. Th. Doctoris, Sacrae Congre-
gationis Indicis Consultoris, totius Ordinis Nostri Ministri Ge-
neralis, tenore praesentium facultatem concedimus, & Pater-
nam adiungimus benedictionem, quatenus Liber certarum
praedicationum, sub titulo Panegyricorum quorundam Discursuum,
ab Admodum Reuerendo Patre VALERIANO GYTOWSKI,
Artium & Sacrae Theologiae Doctore, Prouinciae Poloniae Patre,
ac pro tunc Custodiae Cracouiensis Custode, idiomate natiuo
conscriptus, a diuersisq; Ordinis Nostri Doctoribus, praecipue
verò, ab Admodum Reuerendo Patre CASIMIRO BIERNACKI
eximio Doctore Theologo, ex Nostri Ordinatione reu-
isus, examinatus, & approbatus, prelum subire valeat, serua-
tis seruandis. In cuius rei fidem hasce propria manu subscriptas,
figilloq; Nostro munitas, relinquimus. In Conuentu Nostro
Calissiensis ad Sanctum STANISLAVM, Die VIII. Decembris,
Immaculatae Conceptioni Uirginis Deiparae Sacra. Anno
Domini 1674.

FR. ANTONIUS CASSATVS de Alcara SICVLVS,
*Commissarius Generalis, & Visitator omnium
Prouinciarum Ultramontanarum Ordinis
Minor: Conuent S. FRANCISCI m.pp.*

AD

AD LECTOREM

A Mice Lector. Præcipuum hoc solum Liber iste complectitur, quod Obedientiæ Sanctæ partus sit; si aliquid aliud eum percurrendo approbare dignaberis, benevolentia Tue effectum dicam. In singulis hisce Concionibus, non aliquo fastu inani tumentem sed subtilissimi Doctoris mei ingenio consonam doctrinam adduxi, ut non tantum omnium subtilitatum Principem, sed etiam totius moralitatis Canonem, Scotum Nostrum fuisse agnoscas, communi illi de eodem iure merito formato pro- uerbio adharëdo: Qui scit Scotum, scit totum. Omnium hoc in opere citatorum Authorum, quos ipsemet in fonte legere potui, fidelissimo calamo loca adnotavi, si verò pro quibusdam, quos ab alijs sparsim citatos collegi adductus non quadraret locus, protestor me extra culpam esse; Aliud equidem opus eiusdem etiam speciei præ manibus habueram, quod tibi primò legendum exhibere volueram, nisi DEVS per Ordinationem Superiorum meorum aliter disposuisset, fauentibus tamen superis vitæq; super- stite, illud quod primum fuit in intentione, vltimum tibi in exe- cutione polliceor, atq; ita illud habebit rationem finis, ista
verò que hic ad publicam Censuram tuam exposui,
pro medio mihi ad affectum tuum bonum
conciliandum deseruiant. Interim hæc
omnia S. R. Ecclesiæ pedibus subij-
cio, & Te bene valere atq; fa-
uentem habere, intimè
desidero.

A P P R O B A C Y A.

DYskurfy Duchowne, álbo Kazánia, ná wyflawienie wprzod Bogá w Troycy Świętey ledynego, Przenayświętſzey Mátki I E Z V S O W E Y, á potym innych Świętych Apoſtołów, Ewángeliſtów, Męczenników, Wyznawców, y Káznodźciów, porożnych Koſciółach celnieyſzyh Miáſta Stołecznego Krákowa, od Wielebnego Oycá W A L E R Y A N A G V T O W S K I E G O Fránciſzkaná, dowćipnie według zdánia Doktorow Świętych Koſciółá Kátolickiego, y Subtelnego Doktora Zakonu tegoż, wyprawione; áby mgła gęſta zwyczáyney ludziom niepámieći, w krotkim czáſie zátłumione nie były, do wiadomości wſzytkich wiernych przez Druk podać, poniewalz ſię w nich nic zdrożnego przeciwko Wierze Świętey Kátolickiey y obyczaiom dobrym nieznáyduię, pozwalam.

X. I E D R Z E Y K V C H A R S K I,

*P. S. Doktor, Kánonik Krákowski, y wteyże
Dyocezyey Xiąg Cenſor. Roku 1675.
Dnia 21. Czerwca. m. pp.*

S V M.

S V M M A R Y V S Z

K A Z A N W S Z Y T K I C H.

W Kazaniu I. jest Propozycya taka, że Przenajświętsza Panna Kąstelem jest w Niebie, do którego przy Wroczyłości Wniebowzięcia iey rósł jednorodzony Syn Boski.

W Kazaniu II. pokazuje się osobliwych okoliczności pieł, świętobliwości Domeczku Loretáńskiego.

W Kaz: III Pokazuje się dwie okoliczności tryumfu Panny Przenajświętszey, najlepsza część iey w Niebie oczywiście wyznaczające.

W Kaz: IV. Pod Metaphorą Hiacyntowego Kleynotu, wystawia się wysokie cnoty y doskonałości Hyacyntha Świętego.

W Kaz: V. Rozdaje się Kolendá Duchowna, z Kielichá Janá S. tak Duchownym iako y świeckim w różnych stanach osobom.

W Kaz: VI. Wywodzi się to, że w tym jednym szcceptym słowku Sic, to wszystko z kompendyował Chrystus, cokolwiek tylko osobliwszego miał z rąk iego Boskich Ian Święty, Apostoł y Ewángeliista.

W Kaz: VII. Wywodzi się Ignácy S. Fundator y Pátryarchá Świętobliwego Zakonu Soc: IESV, w troiákim sensie byđ prawdziwym człowiekiem.

W Kaz VIIJ. Wywodzi się trzy osobliwe Abrysy Boskie, które Najśladszy IEZVS ná Błogostawionym Staniáwie Soc: IESV, iako ná własney Koscie swoiey specjalną láską swoia Boska narysował.

W Kaz: IX. Traktuje się matéria taka, że póki w Polsce Domowe niezgody trwać będą, potyniczego nie potrzebá spodziewać się dobrego.

W Kaz: X. Probuje się tego, że kto chce byđ dobrym y dozornym Pasterzem, sypiać mu nigdy nie trzeba.

W Kazaniu XI. Wywodzi się Duch S. byđ Architektem Niebieskim, w trzech wszytkich Stanach nátury nášey ludzkiej.

W Kaz: XII. Wywodzi się z dwóch własności albo powinności máterjalnych drzwi w budynku iakiego, że Chrystus Pan drzwiami jest do zbawienia dusz nášych.

W Kaz: XIII. Dedukuje się iako wielkie sarkázm y to máte słowko Raca, y to drugie Głupcze, od Chrystusa P. specyfikowane, zamykają w sobie.

W Kazaniu XIV. Pokazuje się co z symbolizacyą, albo podobieństwem grzech im.ertelny ma z choroba paralizoną.

W Kaz: XV. Pokazuje się trzy osobliwe tropy albo drogi za Bogiem wielkiego w Kościele Bożym Pátryarchy Benedykta S.

Terminacja
Wniebowzięcia

Jan S
Jan S

Pap M
Pastor bony

Świętli:
Świątki
w tunc.

Dea s'a
Gen 10

w Ka

W Kaz: XVI. ieſt propozycya taka, że w poſłanowieniu Przenayſwiecſzego Sákramentu, miłoſć Boſka nieſkończona, przyſtá do końca ſwego.

Famiłka W Kaz: XVII. ieſt propozycya taka, że iáko Chrystuſowi Pánu, tak y Fránciſkowi S. w troiaki ſpoſob przynależátá Iuryſdykcyá, nád wſelkimi kreaturámi, z ordynánu Boſkiego.

Famiłka W Kaz: XVIII. Pokázuje ſię y wywodzą trzy oſobliwe znaki żyjacego Bogá, ná Fránciſku Swietym, z woli Boſkiej wypiatnowáne.

W Kaz: XIX. pokázuje ſię, że rownym działem Ludwiká S. Biſkupa Tołoſááſkiego, iáko Brátá, y Sálomea Błogoſtániona, iáko Sióſtre Zakonna, dobrotliny Ociec Niebieſki dobrámi ſwymi podzielił.

Kunegunda W Kaz: XX. Wywodzi ſię troiaki Oley Duckowny, w Błogoſtánioney Kunegundzie, z którym oná przez ten żywot doczeſny, ſmárowno w Niebieſką wypráwiátá ſię droge.

Antoni W Kaz: XXJ. czyni ſię pomiar wielkoſci Niebieſkiej, Antoniego S. z Pádnie, Zakonu Fránciſká S. przed Máieſtatem Boſkim.

Antoni W Kaz. XXII. dáie ſię tytuł temuſ Antoniemu S. Aniótá Padenſkiego, y pewne w nim wywodzą ſię wlaſnoſci.

Świątynia W Kaz: XXIII. ieſt propozycya taka, że iáko wídzienie Chrystuſowe ná Sądny m dniu będzie od wſytkich, tak teſz wiec wſytkim, nie tylko po-
tepionym, ale teſz y zbáwionym ſłrách okropny uczyni.

Świątynia W Kaz: XXIV. ieſt propozycya taka, że wzgledem przednieyſzych go-
dnoſci, ktore miał od P. Bogá Ian S. Chrzciiciel, nie mogło mu lepiey byđz przyſpoſobione przezwiſko, iáko przezwiſko gtoſu.

Pericla W Kaz: XXV. dwie oſobliwe wywodzą ſię kongruencye, wzgledem kto-
rych przyſwoita rzecz bytá Pánnie Przenayſwiecſzey, skutecznie pro-
ſzby popierác Fránciſká Swietego przed Chrystuſem Panem, o
zupelny odpuſt, w Koſciołku Porciunkuli.

W Kazaniu XXVI. to ſię traktuje, że ſromotna rumácyá nieprzyziacie-
lá duſnego z ſwiátá tego, záras poczátek ſwoy wzięta, od Národze-
nia ná ſwiát Pánni Przenayſwiecſzey.

W Kazaniu XXVII. Dáie ſię jedná y druga prezerwátyná Ducho-
wna doſwiadczona, dla uchronienia ſię morowego powietrza.

Widzienie W Kazaniu XXVIII. Dáie ſię Goſpodarzom potrzebna przeſtrogá,
Stwoſtwa pokázujac im, że w takiego nie moſe iſć goſpodárſtvo ſporo, ktory cze-
ladke rad krzymdzi, ſporzey idzie w takiego, w ktorego żadná krzymdá
nie dziecie ſię czeladzi.

W Ka-

W Kazaniu XXIX. Wymodza się trzy osobliwé tajemnice Duchowne,
które Pan Bog w Kościele swoim Swietym, pod chwalebna Cery-
monia Postrzyżyn Zakonnych zataił.

W Kazaniu XXX. Jest propozycja taka, że nie inakšym sposobem Pá-
mienka wstępująca na ten czas do Zakonu Swietego, w oczach
Rodzicom swoich ginie, tylko takim, jakim Pan IEZVS
zginął Matce swoiey Przenayświetsey, y Iozefowi
Swietemu, w Kościele Ieruzolimskim.

Au-

Auris bona est quæ libenter
audit vtilia, prudenter discer-
nit audita, obedienter ope-
ratur intellecta.

S. Bernardus.

K A.

KASZTELIEZVSOW

R N Z N M A E

I.

Ná Vročyštość W NIEBOW ZIĘCIA PANNY
Przenasw: miáne w Kościele Krakowskim
V PANNY MARYEY W Rynku. R. P. 1673.

Intrauit Iesus in quoddam Castellum. *Luca 10. Cap.*
Wszedł IEZVS do nieiákiego miasteczka. Wyiete słowá z prze-
czytány Ewángeliey Lukásá Swietego w Rozdz: X.

Mzborna Architektura Niebieska fundowanym **A**
miastem / albo jednym niedobytym Kástellem /
ná rezydencys Boska Konsektrowánym / Przena-
swiet: Mária Pánne / Pismo S. miánuie / N. S.
Fluminis impetus latificat ciuitatem Dei, san-
ctificauit tabernaculum suum Altissimus, tak śpiewa Ro-
ściót S. przy Vročyštości Niepokalanego Pozećia MARY-
ey / iáko jedne bystro plynace rzeki nieprzebránemi wodami /
tak oblewa to miásto Boskie zupełność łask Pánstich / á sam
ie sobie ná przybytek albo Kástel do pomieškánia swotego
obrócił / y poświęcił Náywyższy / Magnus Dñs & laudabilis
nimis in ciuitate Dei nostri in monte sancto eius, Swiá-
czy Krolowski Prorok / á te iego Psálmodya Vezony *Alcuinus* do
Przenasw: Pánny w te słowá stosuie / In hac ciuitate & in
hoc monte magnus Dñs & laudabilis nimis, imò laudacter di-
co, maior & laudabilior, quam in omnib9 creaturis, W tym
mieście powiádá / to iest w MARYEY / albo ná tym págorkowym
Kástellu / wielki iest y chwalebny Pan / y owšem rzeki bezpie-
cznie / chwalebniejszy y większy ániżeli w wszelkim inszym
stworzeniu; Wszedł Jezus ile Bog do Kástellu tego / Intra-
uit Ie-

In Offic:
Franc. de
Immac.
Concept.

Psal: 47.

Alcuinus
apud Ri-
char. lib.
2. de lau-
dib. Virg.

uit Iesus in quoddam Castellum, ięszę przed wieki/ kiedy se
 sobie w Przedwiecznym koncepcie swoim Bostim reprezentow
 wawszy/ do naywyższej łaski y chwaly Niebieskiej/ nąd wszel
 kie inſze kreatury rozumne predestynował/ y zá wolę, na matkę
 ſwoię obrat. Iste fuit ordo in prauisione Diuina, primo De
 us intellexit se sub ratione summi boni, in secundo signo
 intellexit omnes alias creaturas, in tertio predestinauit,
 hos ad gloriam & gratiam, & circa alios habuit actum ne
 gatiuum non predestinando, takiego porzadku w przedwie
 cznych ordynacyách Bostich Doktor subtelny dosćiga; tak
 sie (powiada) zaczęły przedwieczne koncepty w nieskończono
 wym Intellektcie Bostim/ ile nášemu dowcipowi ludzkiemu
 poimować sie godzi/ iż naprzód uznał Bog siebie samego od
 wieków/ iako Naywyższe dobro/ uznał potym kreatury wszelkie
 / á w trzecim znaku one niektóre kreatury/ ktore rozumne
 bydź miały/ podług woli y w podobania ſwoiego/ do wiekuiſzey
 chwaly Niebieskiej przeznaczył / otosť w tym trzecim znaku
 Przedwieczney predestynacyey Bosticy / naypierwy był sam
 Chrystus ile człowiek/ ad summam gratiam & gloriam, od
 Boga predestynowany/ Anima Christi uult gloriam prius
 quam alicui alteri uelit gloriam, mowi Doktor subtelny/ á
 po nim záraz sama Przenayświatła Mária przeznaczona zo
 stála ad summam gratiam & gloriam infra Christum, do
 naywiększej łaski y chwaly po samym Chrystusie: Intrauit
 Iesus in quoddam Castellum, wszedł Jezus ile Bog do Ka
 stelli tego/ nie tylko przed wieki/ ale też y wczásie/ w naypier
 wszym záraz instansie Poczęcia Máriaey w żywocie Anny S.
 kiedy uniwersalne práwo ſwoie Bostic ferowane ná wſytko
 Adamowe pokolenia nąd nie sama/ iako ná przyszła Matka
 ſwoia dyspensować ráczel/ y dotchnąć sie iej/ nam wſytkim
 nieuchronney pierworodney skázie nie dopuścił; Arguitur ex
 excellentia Filij sui, quia ipsa non contraxit peccatum ori
 ginale, zwańwego obrońca Niepokalanego Poczęcia Máriaey/
 subtelnego Doktora nášego decyzya/ całemu miła Bóscioło
 wi Bożemu/ y od samego Duchá Świetergo ná Trydenſtim
 Conci

Scotus in
 3. dist. 19
 qu. vnica
 A

scotus in
 3. dist. 3.
 7. qu. 3.
 lit. B.

Scotus in
 3. dist. 3.
 qu. 1. §.
 cōtra pri
 mam rati
 onem.

Concilium w słowach onych konfirmowana: Declarat sancta Synodus, non esse suae intentionis comprehendere in hoc decreto, vbi de peccato originali agitur Beatam & Immaculatam Virginem Mariam Dei Genitricem: Wszedł Jezus ile Bog do Kąstelli tego/ przy Narodzeniu Maryey/ kiedy iakoby na strazy tak wiele Duchow Niebieskich nieodstepnie przy niey wartuacych zostawil/ y po wszyskim swiecie iako Pan Nieba y ziemie z Narodzenia iey duchowne ordynował wyprawać tryumfy/ Natiuitas tua Dei Genitrix Virgo gaudium annuntiauit vniuerso mundo: Wszedł Jezus ile Bog do Kąstelli tego przy wzroście y odchowaniu iey/ kiedy is od naymnieyszego aktualnego powszedniego grzesku/ osobliwym swoim Boskim przywileciem wárovat/ Cum de peccatis agitur, de sancta Virgine Maria, propter honorem Domini nullam prorsus habere volo quaestionem, Protestacya Augustyna Swietego przy honorze Matki Boskiej stojaca; A kiedy iusz przyszło Bogu traktować z ta Pánienka przez posta swoięgo de mysterio Incarnationis, kiedy on konsens pokorny Gabryelowi S. Archaniolowi dáta/ ecce ancilla Domini, dopieroż ty w ten czas intravit Iesus in quoddam Castellum, Wstapil Jezus Pan do Kąstelli tego/ nie tylko ile Bog/ ale też ile człowiek/ z taka poćiecha/ y z takim gustem swoim/ że Niepokalane iey wnetrzności Pánienckiego żywota zdály mu sie drugim istotnym niebem/ Tanquam aliud caelum ingressus in utero semper Virginis Mariae se patefecit, mowi Theodorus Studita: Wszedł Jezus do Kąstelli tego / przy wszyskich tájemnicách odkupienia nášęgo / bo mu w nich Przenaswietenka Marya do restauracyey vpádley natury nášey sama iedna dopomagáta/ Sola praeter naturam fuit electa ad naturam renouandam, mowi Andreas Cretensis; Wozstáttu wszedł Jezus do Kąstelli tego y przy śmierci Maryey/ kiedy chorobom jadnym/ ani bolom smiertelnym pastwić sie nád nia nie dal/ ale sama nád zwyczay podenczas miłości Boska spalona/ smáczno swoy żywot skóńczyła/ wstawy pierwow/ (iako to nabożnie wrajaia Doktorowie Swięci) postána

Concil? Trident? ses: 5.

In Offic: Natiuit: B. V.

S. Aug: lib: de Natiuit: & gratia cõtra Pelag: cap. 36.

Theod: sermõ: in Ioan.

Andr: Cret: orat. in salut: Ang:

sobie od Bogá/ przez Archaniola Gabryelá roszke oliwna/
 ná znak zwycięstwa z śmierci y wiecznego z Bogiem przymie-
 rza; A ponieważ Kościół święty dnia dzisiejszego te słowa
 przy Wroczyści w Niebowzięcia Mátki Boskiej czyta/ In-
 travit Iesus in quoddam Castellum, wiec ia tedy pokazać to
 zechca ná terażniejszy Kazaniu moim/ je nawet y w Niebie
 Niepokalana Márya Kastellem iednym jest/ do ktorego dnia
 dzisiejszego przy Wroczystym w Niebowzięciu iej/ wchodzi
 Jednorodzony Syn Boski/ Intrauit Iesus in Castellum, tá
 będzie máterya Kazania moiego ná część y ná chwale Kro-
 lowey Nieba y ziemi/ dnia dzisiejszego intronmissya w gospo-
 dárstwo Niebieskie bioracey Máryey/ tylko ty.

*Bydź przedwieczney mądrości Mátko má nądzieia
 Gdy ty zechcešy nieak bywa Káznodzieia.*

Intrauit Iesus in quoddam Castellum.

NJe bardo łatwo poznać/ Komulita Solemna Wroczyść
 dzisiejsza/ czyli samemu Chrystusowi/ czyli Przenaswiera-
 fcey Rodzicielce iej/ Kościół Boży przyznawa U. S. Tak sie
 zda/ że te chwalebna tajemnice w Niebowzięcia Máryey za-
 mieśal Kościół Święty/ kiedy przy tym pierwszym iej wste-
 pie dzisiejszym w Niebo/ powiada Ewángelia: je to nie Bo-
 gárodzica Pánna/ ale raczy sam Jednorodzony Syn Boski/
 wiazd sobie iakis tryumfalny stroi/ Intrauit Iesus in quod-
 dam Castellum; Niemaš iednak w rzeczy samey w tym za-
 mieśaniu żadnego/ poniewaš w Niebowzięcia Mátká Boska
 Kastellem iednym jest/ iednym iakoby zamkiem/ albo palác-
 cem w Niebie/ do ktorego dnia dzisiejszego Syn Boski poja-
 dany swoy ingres przy w Niebowzięciu iej odprawuje: Ná
 Komprobacya tego wezynie ia tu naprzod od w Niebowzięcia
 Máryey/ do w Niebowstapienia Jezusowego dygressya/ y spy-
 tam sie/ co takowego czynit Chrystus w Niebie/ kiedy wszy-
 tkie ordynánsé y wyroki Oycowstie wykonawšy ná ziemi/ po-
 zegnawšy sie z włochána Rodzicielka swoia y znajmilšymi
 Wzniámi/ wstapil w Niebo z Wwielbiona Ducha y z Ciałem
 swoim Najswiętszym: powital naprzod rzeczenie Trojce
 Przenaya

Przenajświętsza/ podziękował Bogu Oycu za tak wysoka Ła-
 pąć imienia swojego/ prezentował mu naturę naszą przez
 dziwnym onym hypostatycznym zwiastkiem z Bóstwem swo-
 im złączona; Ascendo ad Patrem meum, & Patrem vestrum,
 Deum meum & Deum vestrum; Coś drugiego: wziął posę-
 sessya wiekuięstego dziedzictwa swojego/ został zupełnym y do-
 stonalym w Niebie Komprehensorem/ bo lubo nigdy nie był
 od pojęcia swojego bez używania błogosławieństwa wie-
 cznego/ to iednak błogosławieństwo nie zlewało się na zmysły
 ani na ciało iego Przenaydroższe/ poki był viatorem na ziemi/
 Christus fuit viator & passibilis secundum partem sensiti-
 uam & portionem inferiorem voluntatis, mówi subtelny
 Doktor/ ale do Nieba wstąpiwszy/ nie tylko sam quoad v-
 tramque portionem był w błogosławiony/ lecz pożądanym wis-
 dzeniem błogosławionego Ciała y Dusze swoiey nasświetley
 całe Niebo wrażył; Coś iesze wiecey: otworzył nam wes-
 ściem swoim Chrystus brame Niebieska/ vado parare vobis
 locum, wyprowadził z soba wszystkie one Swiete Dusze z od-
 chlani wyswobodzone/ taka albowiem jest Doktorow Swie-
 tych opinia/ (lubo o tym pismá rzetelnego nie masz) że Chry-
 stus wyprowadziwszy Dusze one Oycow Swietych po krzyżo-
 wey śmierci swoiey z odchlani/ zaprowadził je do Raiu siema-
 stiego/ y tam z nimi sam przemieszkował aż do przedziwnego
 w Niebowstąpienia swojego/ dopiero z soba w kompaniey o-
 raz wprowadził ich do Nieba/ Ascendens Christus in altum
 captivam duxit captiuitatem, tak opinuje Bonaventura S.
 Niceforus/ y insi: Zgoda tedy na te wszystkie responsye/ ale ia-
 tu osobliwie pytam sie o to/ co robił Chrystus w Niebie quoad
 situm & positionem corporis, po swoim w Niebowsta-
 pieniu: czy chodził: czy siedział: czy też stał: wzrusza też que-
 stya nasz subtelny Doktor o inszych Swietych Pánstich/ trás-
 kuac de Beatorum corporum agilitate, taka pozycya ba-
 dzie/ Błogosławionych Ciał po zmartwychwstaniu powstę-
 chnym Swietych Bóstkich w Niebiez y decyduie tak/ że nie
 beda siedzieli/ ale beda wszyscy stali/ przed Mąciestatem Bo-
 skim

In Offic:
 Ascens:
 Domini.

Scot in 3°
 distin: 18.
 qu. vnica
 B.

Ioan: 14°
 cap.

D. Bon. in
 med: vi-
 ta: Chri-
 sti c. 91.
 Niceph:
 lib. 1.
 cap. 38.

- Kim/ gdyż siedzenie zdaloby sie ich preiudykować chyżości/
- Scot: in Sancti in Patria non habebunt situm in caelo nisi erectum,
4. dif. 49. non autem sessionis, nam inclinatio partium videtur re-
- quest. 14. pugnare agilitati, te sa słowa tego/ Konformował sie w tym
- sub L. Doktor do oney rewelacyey Boskiej danej niegdy Janowi
- Apoc: 7. Swietemu. Vidi turbam magnam ex omnibus gentibus
- cap. & populis & linguis stantes ante thronum Dei, Konformo-
- wał sie do relacyey Psalmisty Swietego/ Benedicite Domi-
- num, qui stas in domo Domini, Konformował sie y do
- inszych tym podobnych roznych mieysc Pisma Swietego/
- opozycyey iednak Przenajswietszego w Niebie Chrystusowe-
- go Ciata/ nie iednakowa mamy relacja z pisma/ mawiamy
- to bowiem w Kredzie naszym / z Apostolskiej Kompozycyey
- z Duchá Swietego Uczynioncy/ y mamy pro articulo fidei, że
- Chrystus sedet ad dexteram Patris, wstapiofsy do nieba zás
- siadł na prawicy Oycá swiego/ á Szepan zás Swiety pier-
- worodny miesznił Chrystusow/ przy dokonaniu swoim oczy
- w niebo podniozfsy/ tak wyznáel/ że stoácego w niebie wi-
- dział nie siedzącego Jezusá/ Ecce video caelos apertos, & Ie-
- sum stantem a dextris Dei, Prawda to że Augustyn Swiety/
- A Cor: 7. Przez to siedzenie Chrystusowe nie rozumie Dłozenie iákie má-
- cap. teriałne członkow/ ale rozumie moc y iurisdykcyá sadowa w
- Chrystusie/ sedere ergo quod dicitur Deus, non membrorú
- S. Aug: lib: de positionem, sed iudiciariam significat potestatem, my ied-
- lib: de fide in dnát tak to sobie po naszym rozumieć mozemy/ że lubo Chry-
- symbol: cap. 7. stus zásiadł w ciele swoim na prawicy Oycowskiej/ zaráz po
- swoim chwalebny w Niebowstapieniu/ postáremu iesze nie
- miał pozadanego Kástellu iednego/ do Pánskiej rezydencyey
- swojej/ potk w niebie nie obaczył v Kocháney Rodzicielki swo-
- iej/ nie zbladziemy/ chociafsz tak sobie po ludzku rzeczymy/ że lu-
- bo Syn Boski przy boku Oycá swiego/ w nieskonczonych o-
- pływal deliciách w niebie/ przecie iednak prágnelo serce tego
- Máriey/ dla tego coraz zmięyscá wstawal y porывal sie z sie-
- dzenia swiego/ nieiákto testniac do tego wlubionego zameczku
- swiego/ Ecce video Iesum stantem: Nie moy wymysł/ ale to
- Concept

Poncept iest Ambrozego Swietego/ Ktory pisac na one slowa
 Psalmisty/ Moab olla spei meæ, tak ie naprzod wedding sta
 rychemplarzow czyta/ Moab aula spei meæ, a potym iedo
 Przenayswietsey Panny/ aplikunie w te slowa Hacigitur e-
 rat aula Spei Divine, quia Deus in hac suas se delicias ha-
 biturum sperabat, & cum in sinu Patris infinitis & delicijs
 & diuitijs frueretur, adhuc ad eas quæ in Matre latebant
 adspirabat, Ten to powiada a nie in sy dwor/ ten patac albo
 Kástel Bosti Maria Panna Nayswietsha/ do ktorego wfsya
 sika nadsiecia Jednorodzonego Syna Bostiego tajela/ lubo
 miał wfsytke co chcial od Wycá swoiiego przedwiecznego w
 niebie/ niezego mu nie dostawalo/ przecie iednak wstawnie do
 tego raz sobie wpodobanego przybytku aspirował y takmt. Jus
 tedy dnia dzisieyszego przy wniebowzieciu Mariey/ wykonaly
 sie te Wsta Jedynaká Bostiego/ iuss Intrauit Iesus in Castell-
 lum, iuss w Przenayswietsey Pannie dzis/ iako w Kástellu
 iednym v Kochanym zasadza w niebie stolice swoje Jezus/ iuss
 sie z Krolewsta swois y Panska iuridykcy wotym wpragnio-
 nym swoim pokoiku rozgafcza/ tak to rzetelnie opowiada bo-
 gomyslny Gwerykus Opat/ imieniem Jezusowym do Prze-
 nayswietsey Panny/ przy dzisieishey Wroczystosci mowiac/
 In te mihi quandam regni sedem constituam, de te iudicia
 decernam, per te preces exaudiam, nec satis glorificatus vi-
 debor mihi, donec tu glorificeris. W tobie dzis Matko mo-
 ia iako w Kástellu moim wlasnym stolicá moia bedzie/ w to-
 bie y sady odprawowac y Audiencie wfsytke dawac bede/ y
 dopiero wznam sie cale za wwielbionego/ Kiedy iuss y ty zemna
 wwielbiona zostaniesz. Wzbudzal niegdy Chrystusa w bo-
 gomyslным Duchu swoim Psalmista Panski/ surge Domine
 in requiem tuam, wstañ Panie do odpoczynku twoiiego: wzbud-
 zente to Incognitus interpretuiac/ ten Psalm/ stojnie w pra-
 wdzie do tajemnice smartwychpowstania Chrystusowego/
 surge Domine in requie tuam, id est, tu exurges post mor-
 tem in requiem gloriosus, sz slowa tego Autora/ Iosephus
 iednak Maas ponderuiac to mieysce tak spekuluie/ je to wla-
 snie

Psalm. 139.

s. Ambrosius
super Psal-
m.Guerrier
Abb. 134.
z. de Alb.

Psalm. 134.

Incogni-
tus super
hunc Psal-

nie sama Troycą Przenajświętszą wzbudziła Syna przed-
 wiecznego/ a żeby bet dnia dzisiejszego ruszył się z miejsca y wy-
 brat się naprzeciwko Rodzicielce swojej/ iako do iednego pozna-
 danego pokoju swojego / Surge Domine in requiem tuam:
 Sanctissima Trinitas Verbum aeternum, ut ad excipiendam
 hodie Matrem suam, eiq; obsequendum in terras descen-
 dar, excitare nititur, text mienionego Jozefá ; A wczyniłof
 proste te ochota Matce swojej Słowo Przedwieczne : pewnie
 tak a nie inaczy/ mowi Paulus Theologus, iż obestat w przod-
 zbawiciel Kochana Matce swojej/ dając iey znać przez Anio-
 lá/ o tych dzisiejszych wdzięcznych przenosinach w niebo/ aż
 potym hurmem y sam po nieznepoliczonemi poszedł Duchow
 niebieskich pułkami/ Saluator qui Angelum praeuiserat iu-
 cundissima migrationis nuntium, ipse infinitis comitatus
 caelestibus Spiritibus descendit ad Matrem, tak mowi y Dá-
 mascen S. * Rex ipse ad Matrem suam venit, ut diuinis
 suis & purissimis manibus Sanctam & labis expertem ipsius
 animá susciperet: * Pięsto Pausanias a z niego y Collector
 theatri, iż májac wola Krol pewny/ kolos ieden kostowny
 prznieść całkiem do budynku swojego/ a nie wśaiac rzemie-
 snikowi/ by go bet swoia iaka nieostroznością nie struszył/ ro-
 szkal na samym wierzchu kolumny oney/ własnego syná swo-
 iego przywiazanego postawić/ májac za to/ iż iezeli nie na ko-
 lumne/ tedy przynamniej na Krolewicá samego respektuiac/
 miano mu stule one w podobana z wśelaka przetaczac y prze-
 nosić na miejsce naznaczone pilnością/ iakof się na tym w sa-
 mey rzeczy nie zawiody. Cos podobnego czyni dnia dzisiejs-
 fego Bog/ potrzeba mu bylo iuz nie ieden kolos/ ale cały
 Kástel ieden z ziemi do Niebá przenosić/ potrzeba mu bylo
 Przenajświętszą Márya stawić dnia dzisiejszego w Niebie/
 cof czynić dla wielkiego iakoby bezpieczeństwa postawić sa-
 megoś Syná swojego na tym Kástellu/ a żeby była y ziemiá/
 y powietrze/ y sphony Niebieskie znaly/ je to struktura specyala
 ná/ tabernaculum non manu factum, non huius creatio-
 nis, neq; ex hisce creaturis communi labe infectis. Jako ia
 nazywa

Ptr: Iose-
 pho mási
 de Alsi:
 V. Mariae
 disc: 6to.

Ptr: Paul:
 Sher. So-
 ciet: Jezu
 Vol 3. in
 Cant: ve-
 stig: 37.
 * S. Da-
 masc.
 * Paul. in
 varia hill.

Dyon: A-
 lex: in E-
 pilt: con.

nazywa Dyonizyus Alexandryjski/ że to przybytek nie ludzka
budowany reka/ nie pospolitego stworzenia/ gdyś od zmaży
pospolitey vswoobodzony/ dla tego sam go niesie y prowadzi w
Niebo Jednorodzony Syn Bostki/ quæ est ista quæ ascendit
innixa super dilectum suum? tak to widział niegdy Salo-
mon duchownym wzrokiem swoim. Stánal iuz tedy ten Ká-
stel szesliwie ná fundamencie Niebestim/ iuz dzís y z ciás-
lem y z dusza transferowana do Nieba Márya/ iuz w Pá-
nie Przenaswieszey dzís wystáwiony iest ow vprágniony
Máiestat Jednorodzonemu Synowi Bostkiemu/ iáko Páno-
wie y Monárchowie ziemscy wystáwione miewác zwykli Má-
iestaty albo Trony po Kástellách y Palácách swoich/ tak w
Pánnie Przenaswieszey dnia dzísieyşego roziasniat zgotó-
wany Máiestat dla Syná Bostkiego/ Thronus meus sicut sol
in conspectu meo, & sicut luna perfecta in æternum, mowit
kiedys Krolewski Prorok/ ktore slowá interpretuiac Bernár-
dyn Swiety tak mowi/ Thronus Dei Filij Mater eius est,
quæ in cõspectu illius, sicut sol fulgens est quantũ ad glo-
riá animæ, & sicut luna perfecta in æternũ quantũ ad glori-
am corporis. Máiestat práwi y Tron Páński Syná Bostkiego
iost Mátká iego wlasna/ ktory Máiestat gdy zásiada dnia
dzísieyşego Chrystus roziasniat záraz w oczách iego iáko słoń-
ce wzgledé chwaly duszney/ y iáko Miesiac dostonaty wzgled-
dem ciála wwieltbionego. Máiestat iákis Páński/ solium glo-
riæ altitudinis, miánował niegdy Jeremiaş Prorok/ Máies-
tat wysoki/ przez ktory Petrus Galatinus, nie co infego ro-
zumie tylko Pánnie Przenaswieszey/ Ego per solium gloriæ
gloriosam Virginem Mesliæ Matrem intelligi arbitror,
quæ est sedes Dei Altissimi. Stowá tego Autorá. Te Diuinis-
simum thronum ad suum Diuinum & Augustale templum
transponit. tak mowi Leo Imperator do Panny Przenasw-
przy táiemnicy dzísieyşey/ tak mowi y do Chrystusa Guerri-
cus Opát o Przeblagoslawionej Maryey/ Tibi posuisti in
Maria sacrarium gratiæ & Thronum gloriæ.

tra Pauli
Samole-
tanum.

cant: 8.
cap.

Psal. 86.

S. Bern :
tom: 3.
serm. 16.

Jerem. 17.
cap.

Petrus
Galat :
lib: 7. de
arcanis
ca. 28.
Leo Im-
perator.
Guerricus
Abbas.
serm : 7.
de Alisũ.

Czyni nam wzmiánke Kosciot Swiety w paciérzách ná-
s

szych Káplánstich de communi Virginum, o iednym wabiu
duchownym/ te stliwie Swiete y czyste Pániétki do siebie wa-
biacym w ten sposob/ Veni electa mea & ponam in te thronū
meum, podz pospieszay sie wybrána moia/ á zebym thron y
Máiestat moy postanowil w tobie; wab ten podlug sensu po-
spolitego sam Duch Swiety jest/ Ktory w pamienstich nie zas-
brudzonych brudem lubieznosci sercach bárzo rad przemies-

In Offic: stliwa/ Castè & piè Viventes templum sunt Spiritus Sancti,
3. Lucia: tak tiedyś odpowiedziała Lucya Swieta Pániétká okrutna

Ioseph:
Manfi:
discursu
3. de Al-
fump: V.

mu Paschasiusowi/ pomientony iednak odemnie wyzey/ Pater
Iosephus Manfi vzy tak/ iż wedlug opiniey Gwerryka Opátá/
sa to słowa samego Syná Bozega/ dnia dżisiey fego do nieba
Przenaydrozfa Rodzicielke swoje wabiacego/ Guerrius Ab-
bas Saluatorem nostrum Matrem suam hisce verbis allo-
quentem introducit, Veni electa mea & ponam in te thro-
num meum. A coż to zá Máiestat takowy miał sie stát
wniebiez Máriey dla słowa Przedwiecznego: Dowcipny wie-
tu tego Interpret Sylweira Kármelitan tak theologuje/ ze to
iákoby ná Kstalc dwuch iákich Kástellow/ dwie stolice wy-
stáwiela wniebie Troycá Przenayswietfa Zbawicielowi Pá-
nu/ iedne stolice ma wedle práwice Oycowstiey dla Bostwa
swoiego/ poniewaz Bostá náture swoje przez generácia przed-
wieczna wzial od Oycá samego/ druga stolice ma/ dla zupeł-
nego wvielbienia y odpoczynku czlowieczestwa swoiego/ y iuz
zasiadaia dnia dżisiey fego wniebie/ w Máitce swoiey Prze-
nayswietfey/ poniewaz wicy zywoicie niepokalanym/ przez
generácia doczesna/ ludzka wzial ná sie náture/ sicut sedes ad

syll. lib:
5. qu: 19.
m. 130.

dexteram patris Christo competit ad Deitatem, quæ æter-
na generatione illi communicatur ex Patre, sic & illi sedes
astruitur ob humanitatem in Matre, quam temporali gene-
ratione ab ea traxit, ut ita glorificatus in ea conquiescat.
Wybudował był niekiedy Krol Salomon przy infey przedzia-
wney strukturze in saltu Libani dwa Kástelle albo Paláce-
ieden dla siebie samego/ y Ktoryby potym był ná rezydencya
Krolow Izráelskich Auzel/ á drugi przy tymże záraz dla Krol-
lowey

Iowey Cortki Saráoná Krolá Egypstkiego/ obádwa Koftrone/
 musternie wystáwione/ okazate/ Kámieniámi drogiemi y w
 sámych náwet fundámentách sádzone/ fundamenta autem
 de lapidibus pretiosis, lapidibus magnis. Figurá to bylá tych
 dwuch Kástellow Niebieskich dla Słowa Przedwiecznego
 wybudowáných w Niebie/ Páłac ten pierwszy/ Który wystá-
 wil Salomon dla siebie sáмого/ figurowáł rezydencya Chry-
 susewskiego Bostwa wedle práwice Oycowskiej/ Ktora wystá-
 wil Ociec Przedwieczny iáko dla siebie sáмого/ poniewaz w
 Oycu y w Synu Bostim iednoś jest nierozdzielne Bostwo/
 drugi páłac wystáwiony od Salomóná dla Matzonki swoiey/
 figurowáł rezydencya czlowieczeństwa Chrystusowe^o w Przes-
 náswietsey Máryey Pánnie/ poniewaz iáko Syn Bostki obrat
 sobie Márya ná ziemi/ áżeby byl w niey iáko w Pálácu iednym
 wbrat sie w czlowieczeństwo náše dla zbáwienia ludzkiego/
 tak/ y w Niebie iáko czlowiek w Márcie swoiey Przenáswieta-
 sey zásádził dżis Stolica swoie/ áżeby ná wśelkie Mácieryń-
 sie instáncyje zá námi wniesione/ Kondescendowáł. Sicut in
 terris elegit eam in domum, in quâ humana carne induere-
 tur, ad rem nostrâ salutis peragendâ, ita & in cælis in ea sibi
 praparauit thronû vt ipsa rogâre ad nostras orationes cõde-
 icēdat, słowá tegoś Theologá pomienione^o; stwierdza też in-
 wencya y Gwerykus Opát słowámi takimi/ In ipsa quippè,
 ex ipsa Sapientia ædificauit sibi domû, & in ipsa parauit sibi
 thronû, cum in ea, & ex ea corp^o aptauit sibi, ita ad omnia
 perfectum & congruum, vt & domus sit ei ad quiescen-
 dum, & thronus ad iudicandum, W sámej práwi Pánnie Przes-
 náswietsey Madrość Przedwieczna wystáwirá sobie rezydenc-
 cyá swoie ná ten czas/ Kiedy w niey y z niey ludzka náše przy-
 ietá nature/ też tedy á nie infá Stolica swoie zásiada dnia
 dżisiejszego y w Niebie/ áżeby w niey odpoczywał y sádził/ z
 Ktorey przedym tylko iáko z iednego obozowego namiotu w
 doczesnym życiu swoim woiował.

3. Reg.
cap. 7o

Sylu. ibi.
dem.

Guerricus
Abb. ser.
I. de An-
nuntiat.

W Salomonowych piesniach naradzâia sie tam iácyś zy-

Cant: 8.
cap.

Słowi y prawdziwie miłośni bracia o iedney siostrze swoiey /
 Która znać w braterskiej opiece swoiey mieli / soror nostra
 paruula, quid faciemus sorori nostrae? Mamy siostrze ieszce
 mała / coż zna czynić bedziemy / po ki Panny nie dorosć / ias
 kie iey damy ćwiczenie / iako iey do przystoynego dochowamy
 wydania : si murus est, & edificemus super eum propugnacu-
 la, iezeli murem iest / nie dosyć ná tym / przydaymy ieszce do
 niego basty / przydaymy belluardy obronne : Co to belo táko
 wego : Czyli to podobno ci bracištkowie tak sobie deliberowa-
 li / siostrá nášá lubo máia ale zwielkim y bogatym posagiem /
 pewnie nam nie za dlugo zwabi gošci do domu / y owšem oba-
 wiác nam sie potrzeba / á zebý inší krewni kogoškolwiek z boku
 nie sfakciowali / coby nam ia niespodziwanym podiazdem
 porwano / coż z tym rzec : Zamurujemy ia / Zamknijmy ia do-
 brze / nie wkażmy iey swiatu / albo ia gdzie zádaymy do Kla-
 štoru takiego / gdzie to dobrze obmurowano / bastami opá-
 trzono / á zali sie znać samá namysłi Zakonnica zošć / damy
 iey ten tysiac ieden y drugi / á tak znaczneho nam zdomu nie
 wywlecze posagu ; Nie trudnoć w prawdzie miedzy bracia o
 takowych opiekunow / dla tego owo po spolicie mowicie / iusť to
 oštatnia pašć siostrze ná braterska opiece / ale cia o tych braci /
 o ktorých tu pišmo mowi / nie moze tego rozumieć / gdyš samá
 ich literá swieta wyšwiádeza / że ná wdanie siostry swoiey
 chcieli znać tráć nieubogo / poniewaš basty te / ktore dla niey
 wystawiać zamyslali / miały bydz nie ládáiakie / nie chudopá-
 cholškie / ale šezerosrebrne / z koštem y nakładem wielkim / &
 edificemus propugnacula argentea. Fránciškan Lyranus
 interpretuišc te słowá / si murus est, piše tak / Accipitur hic
 si pro quia, quasi dicat, quia murus est, toć : podobno ci brá-
 cia wedlug tego wykládu tak sobie diškurowáli / poniewaš to
 siostrá nášá tak nieudárna iest / tak nieobrotna / nie sudánna
 iak šup murowany / wiec tedy nádstawmy iey vrody posagiem /
 choć ona bedzie iak káwálec muru / albo iako ieden nieoćiesány
 kámién kiedy my iey nádamy kámieni drogich niemálo / kley-
 notow / láncuchow / kánatow / nákupiemy bogatých / šar ná-
 sprá-

Nicolaus
de Lyra
supr: huc
locum.

(Sprawiamy Kořtównych/ wřat obaczyćie iako ia pretko vba-
 my/ Et genus & formam regina pecunia donat, a iako Páno-
 wie Wlořy mówia/ Il signor Interesse è Monarcha del mó-
 do; Albo teř iefize tať ten difkure bráterřki rozumieć. ſobie
 moźemy/ ſoror nořtra paruula, ſiořtra nářa lubo pořlá ná ia-
 řař kárlice/ wzrořtu bárzo mátego/ moglby znia w křepa gra-
 wać/ ale nic to/ powabny to wniey bedzie woczách ludźkich
 przymiot/ Kiedy to ona iako mur/ iako řtála iedná w cnoćie/
 in die quando alloquenda est, rzezeř co do niey/ iakoby tego
 nie řlyřala/ bedzieř řeptak albo mowił co nieprzypořnego/
 řřanie iako mur przy honorze Bořim/ nie bedzie řie pewnie
 tego obawiáć potrzebá/ ázeby raz poprzyřiegley przyiaćielowi
 wiary dořzymáć nie miała/ iako ieden řtaliřty mur řtawi řie
 ná w řelákie ſuggieřie nieprzyiaćiela duřnego/ Záczym to ia-
 řamo záleci nie láda iako/ nie trudno iey pewnie bedzie o przy-
 iaćiela/ á zwařeřa o tárowego/ Ktory nie tať ná dořtáki iako
 ná cnote wazy. Aleć do rzezy nářey mowiáć/ ief to delibera-
 rácyá řamey Troyce Przenařwiewřey Quid faciemus ? per
 hoc intelligitur Pater & Spiritus Sanctus operari cum Filio,
 opera enim Trinitatis ſunt indiuiřa, mowi Lyránuř w tym
 mieyřcu; A o kimże prořie Troycá Przenařwiewřa w tych řlo-
 wách deliberaćie. Tenże Lyránuř tať trzyma/ że deliberaćie o
 Kořćiele řwoidm řwiewřym/ Soror nořtra id eř Eccleřia qua
 dicitur ſoror Chriřti, paruula; id eř humilis & abieřta inter
 homines huius řaculi; & hoc fuit uřq; ad tempus Conřtan-
 tini, ſiořtra nářa to ief Kořćioł řwiewřy bárzo ief ponizony
 y w leřkiey reputácyey v ludźi řwiatař tego/ iako ořobliwie do
 eřřa řu Konřtántyńa wielkiego dřialo řie z Kořćiołem Bořym/
 dla tego o podwyzřeniu y wielřřym honorze iego/ trářtowała
 řama cála Przenařwiewřa Troycá: Wielebny zář Bedá v-
 eřy/ że tá propozycia Bořta ma řie rozumieć o Káźdey duřy
 wybráney/ Kiedy piřae ná te řlowá/ quid faciemus ſorori no-
 řtrá in die quando alloquenda est, mowi tať Alloquitur do-
 minus animam quamq; electam, cum eam de ſalute per-
 petua, ſiue per occultam ſui řpiritus illuřtationem, ſeu per
 aperta

Lyranus:
ibidem.

Lyranus:
ibid:

Ven. Bed.
in hunc
locum.

apertam prædicantium vocem admonet, *Ja dziś rzeke/ że ta konsultá Troyce Przenayswietsey belá o Pannie Przebloz gostawioney Maryey/ przy chwalebnyim dzisieyszym wnieboz wzieciu iey/* *toror nostra parvula quia murus est, poniewas ta nayspokornieysza Pánienka siostra náša/ belá iáko mur wá rownie vgruntowany w poslubioney czystosci swoiey Bogus belá iáko mur w wierze swoiey nieprzelamány o poczeiu slo wa przedwieczne przy Archánielstiey legácii/ belá iáko mur potezne wytrzymuiacy szturmy przy okrutney mece Jezusowey/ belá iáko mur albo forteca swiatowa/ wedlug onych slow Damáscena Swietego/ Murum & propugnaculum mundi, id est illibatam Matrem tuam magna iam diu confidentia laudo, ius tedy dnia dzisieyszego edificemus super eum propugnacula argentea, text Hebraiski czyta/ edificemus super eum palatium argenteum, ius tes czas z muru tego wystawie Kastel ieden wniebie/ palac ieden bogaty zwiezami/ zbastami szerosrebrnymi/ ius tes czas wziac z Ziemi ten mur wysztek y podniesc go w niebo/ ná budynek wiekuistego palacu Bostiego/ Per Palatium secundum communem modum loquendi intelligitur regalis potentia, mowi náš Lyran w tym mieyscu/ podlug práwi przystowia pospolitego przez Palac rozumie sie Krolewska potentya/ dla tego kto mieška przy rezydenciey Pánstiey á rzeze wiec je ide ná palac/ iábby rzekl ide do Pána/ ide do Krolá/ Niechje tedy tá Pánna przy wnieboz wzieciu swoim Krolewska bierze potentya/ niech zostanie gospodynia Niebieska/ Krolowa meba y Ziemie/ Astitit Regina à dextris tuis, z palacu wychodza wysztkie lasti y przywileie pánstie/ niechayje zrey Pánienkiey ida ná wysztek swiat wysztkie sawory niebieskie/ Nemo est qui liberetur à malis nisi per te ò purissima, nemo est cui donum concedatur, nisi per te ò castissima, nemo est cui misereatur gratia nisi per te ò honestissima! tak iey to przyznawa Germanus Pátriarchá Kostantynopolitánski/ w palacu rozne pokoie bywáta y wygody Pánstie/ niechayje y wtey Pánience swieca sie sadowe izby Apóstolow Sw.etych/ niechay rozáne loznice maczeńskie/ lilijske w wirze*

Ioan. Damasc. in Menais dic 15. Aug. post oden: 7. Canon. 2.

Kyrlie.

Germs: Patri: encomio in ador: Vener: Zopax Deipap. II.

we wirydarze pánienstie/ bistorom ozdobne Katedry Doktor
 stie/ y wšytkie zgotá Amielstie y ludzkie wniebie rezydencie/
 niech swoy Komplement z Máriey y ozdoba biora/ sicut sol
 orbem illuminat, sic hac solidiori lumine, & Angelos &
 homines illustrat, mowi Bernard Swiety: Nie z siebie sa
 samego mam te Konsiderácia/ lecz ja naprzod mam zinsinua-
 ciey samego Kosciola Bozego/ Ktory te namienione Salomo-
 nowe slowá w same oktawe tey dzisieyszey wroczyštosci wle-
 kciach primi Nocturni czyta/ y przez to ie do wniebowzicia
 Panny Przenayswietszey aplikowác sie widzi: Mam ja poty
 zroznych Doktorow Swietych/ Ktorzy dnia dzisieyszego
 bogoboins snác kontemplacya swoje/ Já Márta Boska wy-
 prawiwšy wniebo/ tytul iej dája nie inšy/ tylko tytul Káste-
 lu/ pálácu/ przybytku Boskiego/ ták ja wita Grzegorz Swie-
 ty Thaumaturgus/ Ave animatum Dei templum, Ave caeli
 & terrae æquivalens Dei domicilium, Závítayze právi Ko-
 šciele Boski cátemu niebu y ziemi zárovny, Kástellu Pááski zá-
 wítay. Salve consecratum Dei palatium, ták ja wita An-
 dreas Hierosolimitanus wítay pošwiecony pálácu Boski/ ták
 ja miánwie Efrez Swiety/ * Animatum palatium Regis
 Angelorum, y inšyich ták wiele nabozne medytácie o Prze-
 nayswiatszey Rodzicielce Boskiej/ y o cudownym tey dzisiey-
 šym wniebowziciau czyniacych: do tego tedy vlubionego pá-
 lácu y Kástellu swoiwego/ wchodši iuš dnjá dzisieyszego Dny
 šodšy Jezus w niebie Intravit lelus in castellum.

A iákimže sposobem ten swoy chwalebny Ingres odprá-
 wnie Šbáwiciel: Odpowíadam/ iž wchodši naprzod ile Bog/
 štanawšy Præsens w dušey Márti swoiety Niepokaláney in
 ratione obiešti Beatifici, dárowawšy ja ona iuš nigdy nie-
 odmienna obecnošcia swoia Boska/ Ktora Včení nazywaia
 Illapsum Beatificum, przez ktora mieštkác iuš bedžie wniey
 bezšádnego terminu. Dla šnádnieszego poiecía wášego tro-
 šáti wedlug Theologow illapsus Boski iešť/ to iešť troiáka in-
 tima nierozdzielna præsencya Boska w Kreaturách iego/ iáko
 wádrze diškurnie včony/ y záššuzony náš Professor w Aká-
 demiey

S. Bern:
 nardus:
 ferm. de
 Assumptz:

S. Greg:
 Thaum:
 ferm: 28
 de laudi:
 Virg:

Andr:
 Hieros:
 orñe de
 Annanc:
 * S. Efrē:
 orñe in:
 dormit:
 Virg:

R

Pr. Laur:
rét: Bran:
Francif:
de Beat:
formali
disp. 16.
ar. 1. n. 3.

demiey Rzymstiey Laurétius Brancatus de Beatitudine pi-
fac/ Illapsus naturalis seu communis, illapsus hypostati-
cus, & illapsus Beatificus; per illapsum communem, przez
te pierwsza pospolita præsencya swoje Boska/ wśedźcie obecny
jest Bog względem nieograniczoney wśechmocności swojey/ y
wniebie/ y w piekle/ y na ziemi/ y w czyscu/ y w morzu/ y w og-
niu/ y na powietrzu/ y w Aniolách/ y w ludziách/ per illa-
plum hypostaticum jest obecny Bog samemu tylko Przenays-
świetsemu człowieczeństwu Chrystusowemu/ ktore zwłasna
swoia Boska polaczyl natura/ per illapsum Beatificum jest o-
becny iusż dnia dzisieyşego Bog w Matce swojey Przenays-
świetşey/ y w wśyştkich Świetych z soba iusż Króluiacych
w Kościele tryumfuiacych; Miałá záwśe Paná Boga obec-
nego w sobie Maria Matka Boska per illapsum commu-
nem iáko wlasna Kreatura iego / illapsus hypostaticus stál
sie wzywoćie icy/ kiedy slowo przedwieczne poczelá/ y Matka
Boska zostálá/ illapsum Beatificum, miewálá ták ze czestokróć
od Boga ieszze w tym zyciu doczesnym/ iáko twierdza Dokto-
rowie Świećci/ álego miewálá transeunter, kiedy niekiedy /
dopiero dnia dzisieyşego permanenter Intrauit Iesus in ca-
stellum, dopiero mowie dziś ták wchodzi y wprowadza sie do
brocliwy Bog w dusze Panny Przenaysświetşey per illapsum
Beatificum, przez Kommunikacya błogostawienstwa wie-
cznego wniebie/ ze iusż z niey nie wynidzie ná wieki. Subtel-
ny Doktor ták wzy/ ze ten illapsus Beatificus tá Obecność bło-
gostawiona/ ktora dáie Bog Świetym swoim w niebie/ nie
jest ieszze sam przez sie dostateczny do zupełnego w błogostá-
wienia/ ále nád to potrzeba / ázeby rozum y wola błogostá-
wionego lazela sie z Bogiem swoim per operationem, ro-
zum widzac/ á wola Kocháiac niestónczona istność Boska/ dá-
ie tego rácyá táká/ ze y sam Pan Bog náwet/ lubo nie może
bydż bliżşy nikomu iáko jest sam sobie/ á przecie nie przez te
bliśkosć y iedność siebie samego z soba jest w błogostawiony/
lecz przez to jest błogostawiony/ ze zna y Kocha siebie samego iá-
ko dobro niestónczone/ toć dáleko wiecy rozumne stworzeniel
lubo

luboś Bogá bierze illapsum Beatificú, bierze nierozdzielna
 bytność w sobie prazencyey Bostiey w niebie/ postáremu iez-
 fige nád to dla vblogostáwienienia swoięgo powinno iáko w Tęz-
 pierzác w Bogá swoięgo y Kochác nięskónęzona dobroć ięgo
 Bostá/ Deus non est Beatus pręcise per hoc, quia est idem
 sibi, sed per hoc quod est intelligens & volens se tanquam
 obiektú, ergò nec beatitudo creaturę cõsistit in aliqua idē-
 titate vel intraneitate obiekti Beatifici per illapsum, quia si-
 bi vltra identitatē requiritur operatio, multò magis hic vl-
 tra illapsum, náuká Doktorá nášęgo: Dniá dżisiesęęgo tedy
 Niepokalána Dusá Mátki Bostiey oprocz tego illápsu Bło-
 gostáwionęgo/ oprocz tey prazencyey istności Bostiey ktora ma
 w sobie ratione obiekti, iędnoczy się rozumem swoim z Bogiē
 per visionē summá, iędnoczy się wola swoia swieta per frui-
 tionē summá infra Christú, tákdálece/ że wšytkie inšie crea-
 tury rozumne/ cõkõlwiek ich tylkõ ma/ y mieć ięsze bedzie
 Niebo/ lubo one Błogostáwione ich znátura Bostá Dnie/ w ię-
 dne kupa wlozemy/ nigdy zrownác z tym iędnym ziędnoczeniē
 Mátki Bostiey nie zmoęa/ Vt intra Trinitatis gloriá ipsa so-
 la amplius sit euecta, ac plus Beatissimę Trinitatis diligit
 gloriá, capiat, sentiat, fruatur, quám omnis alia Creatura
 simul sumpta, mowi Bernardyn S. Wchodzi ięsze dniá dżi-
 sieęęgo Jezus do Kástellu tego w niebie/ Intrauit Iesus in
 Castellum, nie tylkõ iáko Bog/ ále też ile czlowiek/ kiedy y o-
 kiem duchownym ludżkiego rozumu swoięgo/ pátrzy obecnie
 ná ták wielkã chwale y Błogostáwienięstwo Rodzićielkiey swo-
 ieę/ y ocy Máterialne w Dwielbionym Ciele swoim bedace/
 wlepił wšytkie w vwielbione tákże Ciáto Mácierzyńskie.
 Kontrouertuia zwiáwie ták Filozofowie iáko y Theologowie/
 de formalitate actuum Vitalium perfectorum, iáko to ięst In-
 tellectio, Volitio, Visio, y tym podobne/ co to ięst formaliter
 rozumieć álbo formaliter widzieć: subtelná skõlá nášá
 Dzy/ że intelligere formaliter nie ięst producere intellectu-
 onem, bo iáko wiećie Dzenik essentialis intellectio w Pánu
 Bogu est actus operatiuus improductus, á przećie Pan Bog

scort: in
 4to Disti:
 49. Qu. 2.
 A.

s. Bern :
 tomo 3.
 ferm: 6t.
 cap: 3.

G

nim y siebie samego y wszelkie Creatury rozumie od wieków/ ani też intelligere albo videre formaliter iest habere intellectiōem vel visionem, bo moze Pan Bog intellectis albo visia moie polozyć y w kamieniu/ y bedzie wtenczas Kamień miał visia w sobie/ a przecie widzieć nie bedzie/ rozumieć tedy albo widzieć/ mowi subtelny Doktor nic nie iest in sego/ tylko per intellectiōem vel visionem vitaliter tendere in obiectum, zywym sposobem intencyonalnie wchodźć w owe rzecz Ktora sie widzi albo rozumie/ iako na przyklad ia teraz Kazanie moie rozumieć/ zywym sposobem rozumieniem moim w Kazanie moie wshedlem/ patrząc na was y widząc was przed sobą/ zywym sposobem intencyonalnie wzrokiem moim w was iezdem/ Intelligere non significat aliquid, vt habet esse in subiecto, in se & absolute, sed quasi tendens in alterum vt in obiectum, samego Doktora subtelnego słowa; Do teyże zda mi sie zmierzaić opiniey y słowa one Anielskiego Doktora/ Intelligere importat solam habitudinem intelligentis ad re intellectam; Takowym tedy sposobem wchodzi dnia dzisiejszego Chrystus ile zslowiek rozumem swoim ludzkim w nieposkalana Dusze Matki swojej/ kiedy widzi w niej nie tylko esencyalna chwale/ Ktozey zajywa z widzenia Boga samego/ ale widzi y one in se accyidentalne pramia, wszystkie one Aureolas, to iest poćiechy y radości osobliwe Ktore Naswietza Panna na duszy swojej w niebie dnia dzisiejszego bierze/ Widzi w niej one Aureolam Virginitatis, Ktora ma zmienaruszowego Panienstwa swojego/ Widzi w niej Aureolam Maternitatis, Ktora ma Zmacierzynistwa Boskiego z Panienstwem sie zgadziacego/ widzi w niej Aureolam Martyrii, Ktora ma dla podietych niekiedy boleści przy okrutney mece y śmierci Syna swojego/ Intrauit Iesus in castellum: Wchodzi tymże sposobem Chrystus y okiem swoim materialnym/ okiem cielesnym w Dwielbione Ciało Matki swojej/ kiedy patrzy na one dotes gloriosas, nieśmiertelności/ chyzości/ iasności y subtelności w Przenayswiejszym Ciele Mariey Panny bedace/ wszystkieć ciała Swietych swoich/ bedzie wprowadzie wyposazat.

scō: in 1.
Distin: 3.
Qu. 7. E.

D. Tho:
par. I. qu.
ar. 1. ad
3tium.

Łazal dobrotliwy Bog temi niebieskimi posagami swoiemi/
 ale dopiero po sadnym dniu/ lecz z Nayswietſza Mátka ſwoia
 niechcial dnia ſadnego czekać/ dziś zaraz temi koſtownemi
 posagami ná ciełe bogáci/ á bogáci tak/ iáko nie beda wſyſcy
 ſwieći vbogáeni: Nadobna bárzo Kompárácyá czyni ná ies-
 dnym mieyſcu Salmeron/ do tego diſkursu ſluzaca/ Si praeſepe salmerõ.
 in quo est ab horam repositus ita exornauit, si Nazareth v-
 bi conceptus atq; nutritus tanta decorauit gloria, vt cerne-
 re licet in domo Lauretana, si crucem in qua tribus tantum
 horis pependit, & sepulchrum in quo ad tres dies mortuus
 iacuit tantoperè ſublimauit, quod ferendum de Matre iudi-
 cium? Jeſli powiáda wćielony Bog mieć chce wozdobie ná
 tym ſwiećie on zlob/ w ktorym bel przez godzine iedne polo-
 ny/ chce mieć wozdobie tak wielkiey/ Nazareyſki domeczek/
 w ktorym ſie poczal y wychowany bel/ chce mieć wozdobie
 Krzyſz Swiety/ ná ktorym tylko trzy godziny wiſial/ chce
 mieć wozdobie grob ſwoy/ w ktorym tylko do dnia trzeciego le-
 zal/ coſ ſadzić bedziecie o oney dſiſieyſzey ozdobie Nácierzyn-
 ſkiego Ciála/ z ktore^o wiſial Ciáło ſwoie Przenayswietſze Chry-
 ſtus/ y w ktorym przez całe dſierwieć Miesiecy ſam odpoczywac
 raczel/ to dziś wte wſyſtkie ozdobe Niepokalanego Ciála iey/
 wchodzi wzrokiem ſwoim máteryálnym Syn Boſki; wcho-
 dza y inſi wſyſcy Swieći Pánſcy w chwale dſiſieyſza Pán-
 ny Przenayswietſzey wniebio/ ale tylko okiem duſnym/ y to
 nie tak inteniue iák Chryſtus/ lecz Zbawiciel náſ y duſnym
 y cieleſnym okiem ſwoim Vicaliter tendit, wchodzi dnia dſi-
 ſieyſzego do tego ſlicznego y pozorneho Kaſtellu ſwoiego/ zá-
 czym iuſz Konkludue całe/ je/ Intrauit Jeſus in Caſtellum.

A my Władzarze grzeſni/ od ktorych iuſz dnia dſiſieyſzego
 odeſła Mária mamyſz teſ Ingres iáki do Kaſtellu tego? do
 dnia dſiſieyſzego máiac ſwiat obecna Mátka Boſka w ſobie/
 miał wolny przyſtep do niey/ teraz iuſz kiedy ten Kaſtel z fun-
 damentow ziemſkich wſięty/ przenieſiony ieſt ná firmament
 niebieſki/ bedziemy mieli wiecey iáki przyſtep do niego? Ma-
 my byleſzmy ſami chćieli/ zoſtawil nam Zbawiciel náſ ná wola-

ny wstęp Przywiliy do tego Kástellu swoięgo przez modlitwę
 Swięta/ byleżmy tylko nabożnie modlić się y szczerze służyć
 mieli Mátcę Bostię; w Kástellách swoich Pánowie/ nie
 tylko domowym obywatelom swoim dawać zwykli Audyenz
 cye/ ale też y postrońnym cudzoziemcom odległym; Cudzo
 ziemcy y my wszyscy od niebá dalecy iezdeżmy/ exules filij
 Auz, y gotow iest miłosierny Bog wrym Kástellu swoim
 niebieskim dawać nam łaskawę Audyencyę/ byleżmy się sami
 mieli do tego. O Naywyższej Fortecy Rzymskiej ktora się
 Capitolium zowie/ nápisal tak Lipsius/ Capitolium parte
 Urbis suprema positum, vt ex loco altiore velut ex specula
 Caput Urbis pro salute Senatus populiq; Romani excuba
 ret, Dla tego práwi tá Fortecá iest ná naywyższym págorku
 Rzymskim wystáwiona/ áżeby z niey iáko z bástrey albo wieże
 iákiey/pátrzel y czuwał Rzym ná zdrowiem obywatelów swo
 ich: Nie dla czego inšęgo wšechmocny stworca tákże ten swoy
 Niebieski Kástel dnia dšisiey šęgo wysoko vgruntował wnie
 sie/ ná wšyškcie Chory Anielskie/ tylko dla tego/ áżeby wš
 dzieł zniego wšyškcie potrzeby náše/ wšyškcie suppliki Swię
 tych swoich zá námi Jednorodzony Syn Bosti/ y zá instáncya
 Mácieryńska/ káždé^o z nas grzešnych/ wedlug potrzeby ráto
 wał/ Totis medullis cordium, totis quidem precordiorum
 affectibus, & votis omnibus Mariam hanc veneremur, quia
 hac est voluntas Domini, qui totum nos habere voluit per
 Mariam, ták to wyznawa Bernard Swięty/ zupełnym práwi
 sercem/ cáłym áffektem nášym/ oddawaymy cześć y chwale
 Máriey/ poniewaš taká iest wola Pánška/ áżeby wšyškcie do
 brodzieystwá ięgo Bostie zlewály się ná nas przez Márya.
 Ma y druga Rzym porezna forteca Papięska/ ná d bystrym wy
 stáwiona Tybrem/ zowie się Castellum Sancti Angeli, iest
 przeciąg niemály do Kástellu tego; z Wátykáńškiego Páłac
 u/ Oycá Swiętego/ postáremu wyprowadzony iest z Pálacu
 ganek ieden murowány áz do Kástellu šánego/ ná kštal wy
 ciezkiey/ á to dla tego/ áżeby strzez Bože niebespieczeńštwá
 iákiego náglego ná Oycá Swiętego w Pálacu/ mogli záraz do
 Kástel.

Lipl. in
 antiquis
 lectio:

s. Bern :
 ferm: de
 aqua du
 ctu, in
 Natiuit:
 Mariæ.

Kástellu wchodźić/ y tam sie sálwować. Zostáwít y dla nas
 grzesznych miłosierny Bog wycieczkę ná ziemi/ do tego Nie-
 bieściego Kástellu swoiego/ lubo iust tak dáleko oddales go od
 nas/ lubo Pánná Przenayświeřsa jest przeniesiona wniebo/
 mamy iednak wycieczkę do niey w wśeláckich niebespieczeń-
 stwách nášych/ Refugium peccatorum, ták ie názywa w
 Litániách Kościól Świety: O iáko wiele swiát ma grzesz-
 kow w sobie/ hábituálnych/ zákámiálnych/ zápámiálnych o
 zbáwieniu swoim/ áleby ieřsze ich wiecey nieporównanie beł/
 kiedyby Mária Pánná wniebespiecznych toniách grzechow-
 wych/ ták wielu głownych grzeszników skuteczna intercessia
 swoia nie rátwála/ Ihs qui se enormibus peccatis mancipa-
 runt, eximiam remissionis gratiam conciliat, & ihs qui su-
 pra modum omnem deliquerunt, modo quodam eminenti
 veniam expetit, mowi Świety Germanus Konstantynopo-
 litáński: O iáko wiele ma Czysćiec purguacych sie z grzechow
 swoich dusz/ áleby y tych ieřsze beł wiecey/ kiedyby ich Mária
 Pánná/ zá one niegdy Śrzodnie álbo Sobotnie posty/ zá one
 Wigilie swoje Świete ná sámych tylko chlebie á wodzie odpo-
 řzone/ zá one Rozáńce y Szkáplerze/ zá one Spowiedzi y Ró-
 manie przy swoich Droczystościách/ gromádnie coraz z Czo-
 scowych máł przyczyna swoia Mátterzynřsto nie wyzwalála/
 zágesćciela pewnie nimi dná dzisieyřego Niebo/ bo iáko przy
 Jezusie ták wiele dusz weszło ná gody niebieřcie/ ták niepechy-
 bnie y Mária Pánná niemáło ich zřba dná dzisieyřego zá-
 biera/ ieřeli álbowiem biora ráturek duře w czyscu y wyzwo-
 lone bywáia zá przyczyna Światech Bozých/ iáko dedykował
 Grzegorz wtory Papiez/ Animæ defunctorum quatuor mo-
 dis solvuntur, aut oblationibus sacerdotum, aut precibus
 Sanctorum, aut charorum Eléemofynis, aut ieiunio cogna-
 torum, coř rozumiećie iáko dáleko wiecey ráture ich y wyzwała
 modlitwámi swoiemi Mátka Boska: O iáko ieřsze niepolicho-
 na liezbe grzeszników ma piekło/ nápátrzelo sie tego nie raz ták
 wiele slug Boskich/ ktorzy bywáiac w záchwyceniu/ widzieli/
 iáko ieden gesty grad duře wpadáiace do piekła/ á ieřszeby ich

S. Germ
 Constát
 orat: de
 Natiuit
 Virg.

Ex capte
 Animæ
 13. qu. 2.

y tām wiecy bęło/ kiedyby Panna Przenayświećsa/ ták wielu heretykow/ ták wielu desperatow y zlych Katoliktow/ ták zá żywotá/ iáko przy onym ośtátnim punkcie śmiertelnym iuś práwie z páńszekiey czártowśkiey nie wydzieratá/ y od wiecznego zátroczenia przed wlochanym Synem swoim nie odpraszá lá; Nie bez táiemnice widziat iá niekiedy Jan Świety iák iáś

Apoc: 12. sſie ſtońce ſwiecaca/ Mulier amicta sole, iáko álbowiem ſtońce promieniami ſwoiemi y zlym y dobrym ſwieci/ y zlych y dobrych grzeie/ oritur super bonos & malos, ták Przenayświećsa Panna/ nie tylko dobrym/ ále teś y zlym ſawowác y brońić ich zwykła/ Nimirum ea est, quæ velut alterum solem induit sibi, quemadmodum enim ille super bonos & malos indifferenter oritur, sic ipsa omnibus sese clementissima mpræbet, omnium necessitates amplissimo quodam misereatur affectu, ſpekulácyá Bernardá Światego: Widziatá to y

matth: 5. cap: Briggítá Świeta w Rewelácyách ſwoich/ iáko pod płaszcz Panny Przenayświećſey wćiekáły y kryły ſie rozmaíte beśteyá ki/ ktore oná płaszczem ſwoim okrywátá/ y głaſkátá/ iák owo pieśćá kto máłego piáſtniac ná łonie ſwoim głaſzcze; hystoria ſamáś wspomina/ że te beśteyki nie co inſzego wyrazáły/ tylko ſamych roznych grzeſznikow/ oſobliwe nabożeńſtwo do Mátki Bośkiey máiacych/ notabantur omnes peccatores ad ipsam specialem deuotionem habentes, ktorych oná wſyſſkich iáko Mátká miłóſierdzia/ iáko wycieczká ná vchrone grzeſnych duś náſzych wyſtáwiona od Pána Boga/ protekcyá y opieka ſwoia/ poty záſtánia y zátrywa od ſurowey ſpráwiedliwoſci Bośkiey/ póki ich ad ſtatum gratiæ, do ſtanu láſkiey Bośkiey nie doprowadzi/ Aue peccatorum refugium, & hoſpiti-um, ſuſnie iey táká niegdy ſalutácyá dawat Křem Świety/ Witam Cie Mátko Jezuſowa/ iáko iedne Vćieczke y Kámereá lokánde vbudowána dla grzeſznikow/ ſuſnie názywał iá Laurentius Iuſtinianus, wycieczká peryklicuſiacych y ginacych ná tym ſwiećcie duś/ Confugium periclitantium, naufragantium portus, ſolamen laborantium, fluctuantium robur, ſuſnie názywał iá Andreas Cretenſis zbáwienna Vćieczká lu-
dži

s. Efrem:
ſerm: de
laudibus
maria.

Laur: Iu-
ſtin: ſerm
de Annũ:

dźi z Bogiem sie godzacych/ Diuinum inter Deum atq; ho-
 mines conciliationis profugium; O Przenayświatſza M^{ia}
 rya iedyndy Dobrodźieyko n^{as}a/ niechceć mi sie y k^onczyć tey
 niegodney mowy moiey o tobie/ dostawſzy ſie do tey wyćieczk^{iey}
 twoiey/ iuſzbym wiecy nie rad zniey wyſedł/ á ieżeli wynide ie-
 zykiem y tym niegodnym ſermonem moim/ zááreſtuyje przy-
 namniey Serce moie wniey/ zááreſtuy duſze moie/ á jeby zá-
 wſe do ciebie/ iáko do Káſtella niedobyt^{ego}/ przed nieprzyja-
 ćielem zbáwien^{ia} ſwoiego wćiekáá. Donoſe dźis do tey wy-
 ćieczk^{iey} twoiey/ Inter^{ſſy} tákże wtrapi^{oney} Oyezyzny náſhey/
 iednezmy tylko Podolſka Fortece ná pográniczu mieli/ od Trá-
 tury y Pána Boga ſámego ná obrone náſe wyſtáwiona/ iu-
 zemy ia márn^{ie} przez náſe niezgody y nieſtwornóſci ſtráćieli/ ie-
 żeli w Tobie Páno Przenayświatſza iáko w Káſtella pote-
 znym/ nie ſchroni ſie przynamni wiára náſa Swieta/ nie ſchro-
 ni ſie Koſci^{ót} Bozy/ Sákrámenty Swiete/ zgubi to wſytko
 Polſka zá gziechy ſwoie/ y ſámá ſie w rece Biſſurmáńſkie doſtá-
 nie. Depozytuie náoſtátek w Tobie iáko w Káſtella niedoby-
 tym/ y to Stolez^{ne} M^{ia}ſto/ z Pánem iego/ z czulym Páſterzem
 iego/ z Káda iego/ s Poſpolſtw^é iego/ á oſobliwie depozytuie te-
 wſytkie duſe/ku tobie dnia dźisieyſzego nabożne/ podzćieſz zá-
 mna co predzey/ wbiegáyćie ſie wſyſcy z bogoboyna myſla wá-
 ſa/ oddáiac wſytkie dni zycía ſwoiego/ oddáiac one oſtá-
 tnia niebeſpiezna chwile ſmierci ſwoiey w opieka
 Pány Náyświatſzey/ póki ia tego Káſtella
 zwyſzáinym nie zámkne Káznodźiey-
 ſkim. A M E T.

A. M. D. G. Bmæ: V. M. H.

BVDYNEK SWIETY

R A Z A N A E

II.

Ná Vroczystość Loretáńskiego Domku P A N-
 NY Przenaśw: miáne w Kościele Krakow-
 skim v S. FRANCISZKA w Káplicy
 Włoskiej. Roku Pańskiego 1673.

Domum tuam decet Sanctitudo Domine in longitudinem
 dierum. Pſal: 92.

*Domowi twemu Pánie Swiatobliwość przystoi ná dlugi przeciąg
 dni. Słowa wielkiego Vczciciela Domu Bożego Dawida
 Swietego, wyrażone w Pſalmie 99.*

I

R Wyczáynym Polſkim trybem/ y poſpolitym przyſłowiem
 náſzym mowiac/ Dopieroſmy teraz w domu T. S. Si-
 la ſie áż do tych czas poehlebne y gładkie wymownych
 Bráſomowcow ſacundia, wſpániaty y zacny Stárodawne-
 go Lukullá budynek/ poſorna y przyiemna ſwiátu głoſſac elo-
 quencya! Rzeſiſtym potem zola ſwoie kropia báſliwe Poe-
 tyczne Muzy/ wielkiego Alexándra przybytek/ po roſtoſnym
 ſwoim wychwaláiac Párnáſie! Mordwie ſie práwowiernym
 piſſaca piorem Hiſtorykow reká/ wyſokie okrutnego Neróná
 páłace/ álbo delikáckie opisuiać Cyrufowe pokoie; wſyſcy ie-
 dnáť dnia dſiſieyſzego od záczetey uſtawáć muſſa imprezy/
 kiedy ia was do Budyntku dáleko zacnieyſe°/ przybytku koſto-
 wneyſzego/ páłacu nierownie bogáťſzego/ y roſtoſnieyſzych po-
 koioſw ná obaczenie wprowadze: Do budyntku/ ktory lubo ná
 pierwſzym ſpoyrzeniu náluſienkim zdáć ſie bedſie Dome-
 ſkié/ ſam iednáť w ſobie nieoſácowánym ieſt Duſz ſpráwie-
 dlivych

Dłiwych starbem/ pozorem pieknego kraiu Włoskiego/ podzi-
 wienie jedno v swiata wsfyrtkiego/ drogi kleynot Kosciola wo-
 zniacego/ bezpiecznie na szesliwej Loretanskiy ziemi bez ja-
 dnego fundamentu stoiacy/ w ktorym iuz nie potezny Krole-
 swo abdykowawszy/ na prywatny odpoczynek swoy recyrowal
 sie Lukullus/ ale sam naymozniejszy swiata całego Monar-
 cha/ pozadane delicje plodzil/ Deliciae meae esse cum filijs
 hominum: Wprowadze do przybytku/ w ktorym/ iuz nie on
 wymyslony syn/ niemniej wymyslonego Jowisa/ w pertowych
 y zlotych odpozycwal pieluchach/ ale prawdziwy Syn Naya
 wyjszego Boga/ Ciało z Niepokalaney Krwie Panielstkiej
 wziawszy/ z tym sie powital swiatem: Wprowadze do palas-
 cu/ w ktorym/ iuz nie subtelne na twardym kamieniu wyrte-
 ciekawych kamiennikow roboty/ ale wizerunk znaczny niepo-
 tetych tajemnic Boskich widac: Wprowadze do pokojow/
 iuz nie Indyjskimi Galanteryami/ albo bogatymi spalerami
 obitych/ ale prezencya Duchow Niebieskich/ co mowie? pre-
 zencya całej Trojce Przenayswietsey wczonych/ w ktorych
 szesliwa odkupienia naszego Swiety Archaniol Gabryel ama-
 basyate odprawil/ kiedy rzekl do MARYEY: Ecce concipies
 & paries Filium. Zaciagne ia tu dzis z soba pobożnych Dusz
 waszych do Domu takiego/ w ktorym/ obaczycie naga jedne
 Dziecine Niebieska w mizerackie y niedzne lubo pieluski po-
 wita/ a przecie kosztownych podarunkow Sabeystkich ktore mu
 z dalekich stron Trzey Krolowie przynieśli na pokrycie swoiey
 nie obraca nagości/ iako niegdy slawne Tebeystkie Kiazę Epā-
 minonda/ ktory/ lubo sie w ostatniey nadzy y nieszesliwu wie-
 dzial/ wysokim iednak animuszem/ drogiemi Persyanskiego
 Krola pogardzil darami: Zaciagne Dusz waszych do Domu
 takiego/ w ktorym/ wyrzycie iedno maluckie niewiniatko/ pi-
 iace Niebieskie w piersiach Panielstkich mleko. Quem sola
 Virgo lactabat vberes de celo pleno, iako niegdy szesliwy
 Augustus/ ktory/ bedac niewiniatkem/ chlebem sie tylko po-
 silal/ a ten chleb Orzel mu ieden z wysokich przynosił oblo-
 tow: Zaciagne Dusz waszych do Domu takiego/ w ktorym

Prou? 8.
 cap.

Luce 1.
 cap.

wam wolno będzie napátrzyć się do woli iedney prawdziwie
 Najświeższej Królowey/ ktora dopierusienko podła się ie-
 dna y niśta sujebnica czyniła: Ecce ancilla Domini, iáto
 druga do tych czas sławna Ester/ ktora przez detret wielkie-
 go Króla Asswerusa/ z niewolnice do tytułu y honoru Kro-
 lewskiego przysła: Záciagne Dusz wáśzych do Domu tákiego/
 w którym/ dorosły już będąc Odkupiciel światá/ czestokróć
 Swietym onym Uczniow swoich okrazony feregkiem/ o stry-
 tych tajemnicách Niebieskich z nimi sobie rozmawiał/ iáto
 niegdy wspaniáły Agamemnon z pierwszymi wśytkiego wojs-
 ká głowami/ o zwyciestwách y tryumfách pod zburzona dys-
 skutował Troia: Záciagne Dusz wáśzych (iednym słowem
 mówiac) do Domu tákiego/ względem ktorego wśytkie inśe
 wysmienite Domy y struktury światá tego nic nie są/ ták dale-
 ce/ że Chrześciánśka waga swoia do tego domu wśedźsy/ wśy-
 scy á wśyscy ozwać się/ y bezpiecznie záżyć tego swego przysła-
 wia możecie. Dopierośmy teraz w Domu: Ten Budynek / ten
 Przybytek/ ten Páłac/ te Połóie/ ten Dom/ nie inśy będzie/
 (wśák się już wiemy sami dorozumiewacie) tylko Loretáns-
 ki Pánný Przenáświeższej Domeczek/ ktoremu choć zdaleká/
 bystrym niegdy Prorockiego Duchá przypátrzywszy się wzros-
 kiem wkoronowány Prorok/ záraz mu oto wśelka rewerencya/
 wśelaka świątobliwość przyznał/ Domum tuam Domine
 decet sanctitudo in longitudinem dierum, Domowi twemu
 Pánie świątobliwość przynależy w długopámiętne dni. Wiec
 z iákichby cyrkumstáncýi ábo okoliczności/ wśelki honor y
 świątobliwość Loretáńskiemu przynależáá Domkowi/ opo-
 wiem ja ich pieć/ ná terážniejszym Bázaniu moim/ ktore mi
 się osobliwśe byđź zdádzá/ ná czesć y ná chwale Niepokálanie
 poczetey Domeczku tego Gospodynicy/ á nam ná pożytek du-
 śny/ tylko Ty

Páanno, ktoraś w tym Domku mieszkáá iák w Niebie.

Wiedz o nas, gdy ráttunku zebrzemy od Ciebie.

Domum tuam decet sanctitudo Domine in longitudinem
 dierum.

Opisu

S Pisuia Loretánskie Hystorye (Ażebym zaraz od Loretu
 poczał) Loretánskiego wola máiac swiatobliwosc wy-
 chwalać Domezku/ że ten Domek Panny Przenayswiatsey/
 misli stanał ná brzegu burzliwego Adryackiego morzá/ á ná
 odległym megdy od ludzkiego obcowania/ lecz teraz slichnym
 Míastem okrazonym Loretánskím págorku/ nie iedne przed-
 tym peregrynácia/ nie iedne podroz odpráwił; Puscił sie byl
 naprzod z Gallileiey do Cypru/ z Cypru do Nátoliey/ ztamtad
 wybrał sie do Nigropontu w Mácedoniey/ z Mácedoniey do
 Epiru/ ztamtad do Illiryku/ gdsie trzylátá y cos Miesiecy
 wypoczawšy sobie/ náoskátek Wloška sobie Nácya w Máchie
 ánskiey upodobal Prowincye: Cos osobliwego znać/ w tych
 tám kráitách sobie Bostka byla przed wieki upátrzyła providen-
 cyá/ kiedy procz tak wielu rozličnych pámiatek/ á práwie nies-
 policzonych inšych mieysc Swietych/ ktore sie tám znáyduia/
 y ten ieszcze kóstrowny starb Koscioła swoe tám depozytować
 y stánowić zechciał; Mátlo bylo ná tym támtéy szeszliwey
 Kráinie/ mieć ow stól/ ná którym ostatnia wieczerza z Uczniá-
 mi swoiemi odpráwowal Chrystus/ mieć owe storeczke z Chry-
 stusowego Ciála/ zá ktorey oderznięciem/ naypierwey przy o-
 brzezaniu swoim/ Krew swoie przenaydrozša toczył poczał
 Odkupiciel swiatá/ mieć ow stup ná którym zápiál tur gdy
 Piotr odprzysiagl sie Mistrzá: Mátlo bylo ná tym mieć ow
 kámień/ ná którym kóstki rzucano o Jezusowa sukienke/ mieć
 mensure Chrystusowego wzrostu/ mieć one gwozdzie/ ktorými
 bylo Ciálo iego Przenayswierše do Krzyža przybite; Mátlo
 bylo ná tym/ mieć ow tytul/ ktory Żydowska reka ná posmie-
 wisko byla náđ Krzyžem Jezusowym przybila/ mieć ow ká-
 mienny stup/ ktory byl wšytek w piwnicy niewinna Krwia
 Jezusowa zbrocony/ mieć owe schody ktore Chrystus w pálácu
 Pilatowym deptal/ y Krwia swoia stropil/ mieć ow Krzyž/ ná
 którym skonczyło sie dzieło redemptionis humanae, y wšytkie
 niemal instrumenty odkupienia nášego. Mátlo bylo ná tym
 mieć tak wiele Swietych Ciál Apostolow/ Meczennikow/
 Wyznawcow/ Pánienek/ Wbcw Swietych/ á náwet mieć

spora ámpotke samey wlasney Przenayswietsey Krwie Zbawicielowey/ Ktora jest w wspomianym Kościele naszym Weneckim depozytowana: Máo było na tym miec on pierścienek Ktory Panna Przenayswietsha na palcu swoim nosila/ono Welum/ktorym swoje Przenayswietsha okrywała glowe/ á teraz nimze Assytki nasz Reliquiarz zdo bi/ ále iesze do tego wshykiego y ten Domeczek Swiety/ z ták daleka przywedrowawoshy z osobliwego ordynansu Bostkiego/ przylaczony zostal. Pilna Geografowie czyniac kalkulacya dochodza tego/ ze z Nazarethu do Loretu jest dwa tysiace trzydzieści mil Wlostick/ á piec mil Wlostick/ wczyni spora iedne Polska mile/ to bedzie tego ták wiele/ iáko czterytá šest mil Polskich/ Ktore ten Domek Swiety za Anielska/ á iáko twierdza niektorzy/ zá same Gábryelá S. Archaniota przewodnia odprawił. Angelorü operá, & vt alij pro certò affirmant, ab ipso Gabriele á fundamētis auulsa, á Gallilza por ingentes terrarü marisq; tractus, in Dalmatiam asportata, inde in Picenum Italiae Regionem ad mare translata, mowi Iustinus Miechouita. Ja zá kazda rása przyznam sie kiedy wwoząc to poczne/ iz ieden Domek murowny/ sklepony/ z ziemie z fundamentami swoiemi wyrwany/ y iedney nie wpusciwoshy cegiutki/ tynkowanego nie otrzasnawoshy wapná/ bynaymniey nie rozszerywoshy murów/ calusienki/ przez ták daleki trakt swiatá/ przez morzá/ przez lássy/ przez gory/ przez opoki y skalý/ w ták odlegla wedrowal tráine/ nie iáko glupiec musze/ á onymi tylko samymi Páwla Swietego Apostola sublewowác sie slowami/

Iustin:
Miecho:
Discursu
s sup:Li-
tan. Lau-
retanas.

Rom: 8.

Quám incomprehensibilia sunt iudicia eius, & inuestigabiles viae eius. A zátym z tey pierwszey circumstácyey na przod/ ze ták cudownym sposobem sami przez swiat Anyolo wie ten Swiety Domek nosili/ slusna przyznawác mu nalezyte swiatobliwosc wshelaka/ z Dawidem Swietym mowiac: Domum tuam decet sanctitudo Domine, in longitudinem dierum.

L
Druga o-
kolicznośc

Determinowal to z Duchá Swietego Kosciol Bozy in Concilio Claromontano, Praesidente Urbano II. Pontifice Maxi-

Maximo, ná przeciwko Kálwinowi/ bezecnemu nieprzyia-
 ćielowi Niewinności Mátki Jezusowej/ że Przenasw: Má-
 ry/ nie tylko smiertelnego/ ale ani powszechnego naymniey-
 szego nigdy nie popełniła grzechu/ dla tego samo Concilium
 Trydenstie/ Anathematizat dicentes, aliquem posse in tota
 vita peccata omnia etiam venialia vitare, nisi ex speciali
 Dei privilegio, quemadmodum de Beata Virgine tener
 Ecclesia, Klnie mowie to Concilium káždego tákiego/ kto
 ryby smial to twierdzić/ że oprocz samey Panny Przenaswiate-
 lsey/ moze kto inшы ná świecie powszechnego naymnieyszego
 sam przez sie wárować grzechu: Miala o tym y Brygitta S.
 Rewelacya/ y Augustyn Swiety tákze/ iáko sam milczy/ ták
 milzeniem swoim nie mowić o Máryey perswáduie ká-
 zdemu/ kiedy o grzechách wszczyna sie iákakolwiek quæstia.
 Cum de peccatis agitur, de Sancta Virgine Maria propter
 honorem Domini nullam prorsus habere volo quæstio-
 nem: Niesluchać wprawdzie tey perswázyey Kálwin y inši
 bluźniercy/ herezýarchowie/ kiedy smieia bez wstydu zádawác
 naprzod Mátkce Bostiey grzech niedowiarstwa/ iákoby byla
 nie dowierzala Gabryelowi Swietemu/ kiedy iey opowiedat
 Wcielania Bostiego nowine/ poniewaz sie go pytala/ Quo-
 modo fiet istud quoniam virum non cognosco? ale coż to
 bluźnierco zá niedowiarstwo bylo? Dowierzyla byla wstydlí-
 wa Panna zupełnie wшыtkiey oney cudowney táiemnicy kto-
 ra iey Anýot obwieszczał/ Beata quæ credidisti, chwali ta w
 tym z Duchá Swietego Kłzbietá/ lecz iz z drugiey strony
 wiedziála/ że czystosc swoie byla poprzy siegla Bogu/ dla tego
 spytala sie Archaniola Swietego: iákim sposobem táiemnicá
 ta do skutku przyprowadzona byds miala/ czyli Bog z onego
 slubu iey mial ia dyspensowác/ czyli też w inшы sposób Bostiey
 swoiey w tym záżyć Wszechmocności zamyslal/ dla tego sie
 nie pytala de substantia mysterij ale tylko de modo, nie mo-
 wila/ si fiet istud, ale Quomodo fiet? y rezolucya taka od
 Posta Niebieskiego odniosla/ iz to zá kooperacya samego Du-
 cha Swietego byds mialo. Zádawania iey znnowu grzech nie-

Concil:
 Trident:
 Sessio: 6.
 Canone
 23.

Lib: 3.
 Revel: c
 3.

S. Angusi
 lib: de
 Natura
 & Gratia
 cõtra Pe-
 lagianos
 cap. 36.

Lucz 1.
 cap.

go Bogarodzicielce przyznawać się nie zda/ áżeby była miała
mieć donum impeccabilitatis iáko ie miał Chrystus/ ponie-
wał Chrystus Pan/ był ózaz Viatorem y Comprehensorem,
ale oná sama tylko Wiatorka bedac/ musiała mieć in statu
merendi libertatem proximam, moc takowa iáko y my do
złego y do dobrego/ tylko je była Confirmata in gratia, po-
twierdzona włascie Bostiey/ dla tego actualiter nigdy nie grze-
szela: Miałá Marya Pánná takowa láski Bostiey abundans-
cyá/ iáka pura creatura, szzeremu stworzeniu žádnemu po-
zwolona nie była/ žádney podniety grzechowey Ciálo iey Nays-
świetse nie ználo/ czestokróć sie iey náwet y počiech Ráyfkich
zázywáć w tym życiu ninieyszym tráfiálo/ iáko vça Doktoro-
wie Swieci/ tego iednák iednego dáru impeccabilitatis dla
pomienioney rácey mieć žádná miára nie moglá. Atoli ied-
nák Seraficki náš Bonáventura Swiety/ Anielski Do-
ktor/ * Alensis y insi tak náuczáia/ iż Przenayswiętsza Pánná
poiki slovo Przedwieczne w Tliepokálanym Żywocie iey Pá-
nienskim Wcielone nie bylo/ pory grzeszyć moglá/ lubo nigdy
nie grzeszyła/ lecz iáko storo tylko čieřka plodem Tliebestim
zostála/ od tego času záraz/ iuž wiecey grzeszyć nie moglá/ ale
prawdziwie donum impeccabilitatis, dar do nie grzesze-
nia otrzymała z rák Bostich przy počećiu Slová Předwie-
cznego/ pod czas pierwszego (mowia či Doktorowie) poświę-
cenia swoiego/ to iest w Żywocie ieszcze Anny Swietey/ otrzy-
mała potwierdzenie w lásce Bostiey Márya/ ale przy drugim
poświęceniu/ to iest przy počećiu w Żywocie swoim iedyná-
čá Bostiego/ otrzymała Przymiely takowy/ je iuž nápotym
wiecey popelnić grzechu náymnieyszego nie moglá. In prima
Sanctificatione autem habuisse confirmationem in gratia,
in secunda verò donum impeccabilitatis, tak cytuje náš
Bellutus Scotista pomienionych Doktorow/ tráktuiac te má-
teryá. A kiedyž prosie te obiedwie sanktyfikácye Wřechmo-
cna raka Bosta spráwiela Przenayswietszy Máryey Pánnie/
ieseli nie w Loreánském Domeczku: W tym á nie insym
Domku Mátká Bosta vrodziła sie swiátu/ y wychowána od
Swiatych

S. Bon. in
3. D. 3. P.
1. Art. 2.
Qu. 31a.
S. Ithor
ibid. Qu.
1. Art. 2.
* Alen: 3.
Par. Qu.
9. Mem-
bro 310.

Bellutus
Disp: 16.
de incar.
Quatr 1.
Artic: 3.
Num: 6.

Swietych Rodzicow swoich była! W tym á nie inšym Dome-
 ku wšlyšala z wšt Archanielskich ono Třebieškie Aue, przez
 ktore slowo nappierwey ná počátku legácyey ſwoiey wymo-
 wione/ (iáko mowi Bonawentura Swiety/) nie inšego wy-
 rážíc iej niechcial ten Džiewoſtab Třebieški/ tylko to/ je byla
 immunis à vā, wolna od biedy wšelákiey y nedze grzecho-
 wey/ Propter omnimodam culpā carentiam & immunita-
 tem, propter omnimodam innocentiam & puritatem, me-
 ritō & in principio ſalutationis dicitur Aue, *Se Seráſi-
 ekie ſlōwá; á iáko ieſzce drudzy konceptuiſ/ to ſłoweczko Aue
 wšpál wywrocíwšy/ aſci bedzie Ewá/ jeby byl tedy pokazal
 to Archaniol Pánnie Przenayſwietſzey/ iž oná wšytko to po-
 nápráwiác miała/ coſkolwiek zlego bylo ſtálo ſie przez Ewe /
 iáko mowi Hieronim Swiety. Quicquid maledictionis in-
 fuſum eſt per Ewā, totum abſtulit benedictio MARIÆ,
 dla tego záraz ná pierwšym wštepie przy powitániu ſwoim w
 Domezku Loretáńſkim/ wymyſlnie to zbáwienne Anágram-
 má dla niey ſkomponowal Aue, ná ten koncept álluduié y ſam
 Koſciol Boży w ſłowách onych/ Sumens illud Aue, Gabrie-
 lis ore, mutans Ewā nomen; W tym á nie inšym Dome-
 zku poſtapila Mária ná godnoſć takowa/ nád ktora iuž wie-
 kſza potkáć iej z rak Boſkich niemogla/ ná godnoſć mowie
 Mácierzyńſtwá Boſkiego / kiedy pokorny on ſwoy konſens
 Třebieſkiemu Tuncyſſowi dála/ Ecce ancilla Domini,
 Oto ieſtem ſluzebnica Pánſka/ W tym á nie inšym Dome-
 zku Slowo ſtálo ſie Ciátem/ y mieſtáto/ iadáto/ piáto/ záſy-
 piáto/ odpoczywáto/ miedzy námi niegodnymi grzeſnikámi.
 Haud quaquam dubitare oportet, hoc ipſum conclaue eſſe,
 in quo leſſa propago, mundi Regina Deipara Virgo Ma-
 ria in lucem edita & enutrita, in quo ab ipſo Archangelo
 ſalutata & Genitrix Dei appellata, in quo filius Dei car-
 nem induit, in quo habitauit, manducauit, bibit, dormiuit,
 quieuit, mowi Iuſtinus Miechouita wyžey cytowaný; Be-
 ſpiecznie tedy mowić z Dawidem Swiety mōžeme/ je po-
 pomiewáſt tak wielkie przywileie Třebieſkie w Loretáńſkim
 Domeku*

S. Bon. in
 Spec:
 Virgin:
 cap. 6.

S. Hierō:
 fermō. 1.
 in Offic:
 Immac.
 Concep.

Iuſtinus
 Miecho.
 ibidem
 Diſcur. 8.

Domku Pánne Przenayswietſza potkály/ poniewaſz táł cudowone odpráwily ſie w nim tájemnice Boſkie/ przynależy y z tey drugiey cirkumſtancyey w Koſciele milituiacym/ aż do ſámego dnia oſtátecznego temu Domkowi Swietemu swiatoſbluwoſć wſeláta/ Domum tuam decet ſanctitudo Domine in longitudinem dierum.

Dwuch łotrow przy cierpiacym ná Krzyżu Jezuſie/ ie-
dnego po práwey/ á drugiego po lewey ſtronie baczac Doktoro-
wie Swiećci/ biora ſobie do rożnych konceptow okázya/ báda-
iac ſie/ co tego była zá przyczyna/ że iedneyſz ſkóły Uczniowie/
iednegoſz rzemieſta łotrowie oni badac/ ieden z nich tylko ſze-
ſliwa one z Przenayswietſzych Uſt Zbáwicielowych uſlyſzał
nowine/ Hodie mecum eris in Paradifo, dziś łotrze zemna
dziedſictwo dobr wiekuiſtych odbierzeſz/ z tego Krzyſá ſro-
moznego/ luboſ go ty zbrodniámi twoimi záſłuzyl/ á ia w ten
ſpoſob ludzka chcac wykupić náture/ ná nim dobrowolnie
wiſe/ przećie iednáť w iednej dnia dſiſieyſzego zemna w
kómpániey oraz nágotuy ſie droge/ Mecum eris in Paradifo,
á drugi kómpan iego łotrowſtwa ſwoie do rych czas/y ná wſy-
tkie nieſkonćzone wieki w piekielnych wyplacác bedzie otchła-
niách/ co tego zá przyczyna/ Nowia iedni że ten dobry łotr
ſkrufyl był prawdziwie ſerce ſwoie/ y lubo nierychło/ ſzerze
iednáť vpoťkorzył ſie przed Máieſtatem Boſkim/ zá wſytkie
łotroſtwa ſwoie boleiac/ iáťoż to znáć z ſámey oney krotkiey
ale ſtuteczney modlitwy iego/ ktora czynil do Páná. Memento
mei Domine dum veneris in Regnum tuum, Baze to
moy Pánie że ty bydź purus homo, ſámym tylko człowiekiem
nie mozeſz/ chyba oraz człowiekiem á Bogiem/ oddáie ſie tedy
zupelnie pod opieke twoie/ rácz tylko wspomnieć o mnie/ gdy
przydzieſz do Kroleſtwa twoiego/ mam zá to/ iż to iedno
wſpomnienie twoie/wiekuiſtym ſzeſćciem duſzy moiey bedzie/
ow záſie drugi łotr w dawney ſwoiey zátwárdziátoſćci trwá-
iac/ áni zbilil o duſzy ſwoiey/ dla tego ow zbáwiony/ á ten zo-
ſtat potapiony: Nowia drudzy/ że ten dobry łotr nieporówná-
na cierpliwóſć Odkupiciela náſzego/ przy krzyżowey ſmierćci
iego

N
Trzecia
okali-
czność

tego bączac/ á o sobliwie dostyshawşy tego/ je sie do Bogá Oycá/ zá wşytkich owych trzyjownikow swoich interponowác raczył Pater ignosce illis, quia nesciunt quid faciunt, wderzył prawdziwa nád meka Chrystusowa kómpássya/ w Krynicce sercá swego/ y z niego iedne żywa fontáne lez obfitych wylawşy/ wşelákie nimis obanył duşe swojey zması/ dla tego ten pozyskác y Bogá duşe swoje vmiał/ o ktora drugi nic niedbał/ kónccept Hieronimá/ Augustyná/ y Chryzostomá Swietego; Swiatobliwe to rácyce/ dwie iednáť inşe przytoce/ ktore w tym mieyscu służyć do rzeczy moiey beda/ iedne dáte Vincencius Swiety/ je nie zkad ináđ zbáwienie dobrego lotrá postóť/ tylko z iedney umbry/ álbo z cieniá Chrystusowego Ciála/ ktory sie lotrá przy Chrystusie wşacego dotknał w nim spráwit zbáwienie: Druga dáte Petrus Damianus, Anselmus, Ekchius Ierosolimitanus, Dyonisius Carthusianus, y inşif kiedy mowia: je Przenayswietşa Pánna/ zá obiawieniem Anielskim/ przed okrucieństwem Herodá z máluckim swoim Jezusem y z Jozefem Swietym do Egiptu wchodzac/ w iesdney gestey pufşczy nápadlá byla ná rozboynikow/ miedzy ktorymi y ow sie teź lotr dobry ná ten czas znáydowál/ ktory niezwyčajna bączac po oney Dziećcinie Niebieskiej y Mátcie iesgo wşpániałość y powage/ odráđził wşytkiey oney kómpániey swojey/ y przewiódł to ná nich/ je sie lotrowşka ich reka ná onę Swiete stádko nie rzucitá/ ále bezpiecznie bez naymnieyşey zniewagi/ záczeta droge swoje kónczyli/ pomniac tedy Przenayswietşa Boża Rodźicielka ná ow respekt y poşánowanie/ ktore ia od lotrá onego potkáto/ záledwo co tylko ná Kálwáryiskiey gorze/ pod Krzyżem Syná swoiiego stoiać/ tegoż lotrá z nim wkrzyjowanego zoczyłá / záraz zá duşnym zdrowiem iego instáncya do Syná swego wniostá/ ázeby iey był testámentem zbáwienie iego przy smierci swoiey legowál. Skutezna láste swoje Boşka do struchy mu dáwşy/ z czego Chrystus wşpóť boleiacy Mátcie wymowić sie nie vmieiac wşytko co chciála wczynił. Idcirco resipuit bonus latro, quia Beata Virgo inter crucem Filij & crucem latronis posita, Filium pro latrone.

S. Vinc:
serm: 6.
in Para-
scenc.

S. Petrus
Damian:

trone deprecabatur, hoc suo beneficio, antiquum latronis obsequium recompensans, Sa słowá Swietego Piotra Damiána/ dla tego prawi dobry lotr zupełny Jubileusz grzechow otrzymał ná Krzyżu/ że przy śmierci Synowskiej smetnie stojąca Mária/ zá dušá tego przyczyniała sie tym dobrodziejstwem swoim/ dawna one tego nagradzając mu weczynność. O szczęśliwa náder ná cie dobry lotrze pušca ona była! A ia to wszystko do tego słucháče prowadze/ iż ieżeli Panna Przenaswietša one rewerencya y posłanowanie lotrowskie w gestey iedney pušczy sobie weczynione/ tak nagrodzić umiała/ coź rozumiecie iáko nagradza tym wszystkim/ ktorzy ia nie w iedny dzień gáiu/ ale w tym Swietym Domezku/ ieżeli nie obecność Ciáta/ to przynajmniej wprzeznoscia Duchá szca y weneruia/ w tym Swietym mowie y cudownym Loretáńskim Domezku/ z ktorym sie ona z niewiernych stron w práswowierne kraie in starum Ecclesiasticum w possessya samego Namieštniká Chrystusowego przeniosła/ nie dla czego inšego/ tylko pewnie dla tego// ázeby była tym więkše naboženstwo y záchecenie ku sobie/ y ku Najmilšemu Synowi swoiemu/ ná prawowiernych sercach nášych wzbudzála! ieżeli iedná umbra ieden cień Chrystusow/ lotrowskiego dotknawšy sie ciála/ áž samey náwet w nim dušce domáca/ wszystkie ciemne zniey chmury grzechowe rospedził/ y synem swiatłosci lotrą per gratiam iustificantem wezynił/ coź rozumiecie iákie dobrodziejstwa y fawory swoje Boskie w tym Domku ošwiadcza grzešnym dušom ludzkim/ w ktorym nie umierać iáko ná Kálwaryey / ale żyć y pozcáć sie zechćiać/ tam wypielegnowány/ tam wychowány od wšocháney Rodzicielki swoiey bedac / rzecz to iest nie omylna / y káždy tego w samym skutku došwiadczył/ ktožkolwiek kiedy w tym Swietym Domku poštał / że pierwsza ráza weń wšedłšy dobrze iáko by z człowieka serce nie wystoczy miekzac sie y rosplywáiac w miłosci Pániškiej; Pátrzyć tam bowiem ná cwiłumincezekt / przy ktorym Panna Przenaswietša / y małuckiego podezás rozgrzewála Jezusa / przy ktorym łobieniegdy / y Jednorodzonemu Synac kwi

swojemu reka swoia własna iakakolwiek potraweczke gotowa-
 la/ patrzyć tam na ono okno/ktory do niey on posłaniec Niebies-
 ski z szesliwym de mysterio Incarnationis przyleciał swie-
 zem/ patrzyć tam na one miseczki/ ktore w tym Swietym
 Domku za drogie chowais Reliquie/ z ktorych Panna Prze-
 nayswietsha posilek brata z Jezusem/ a na ostatek to tylko so-
 bie rozważyć: je to tam nie vmbra, nie seden cień Wcielone-
 go Boga/ ale tak długie pomieszkanie/ tam dziecinna edukacya/
 tam Niebieskie z Przenayswietsha Rodzicielka byly konwers-
 sacye/ rzecz niepodobna by naywardzsemu grzesnikowi/ opo-
 czystego na to serca swojego nie struszyć: Przydal do tego sam
 Bog potajemny Maitestat/ y skryta iakas powage temu Dom-
 kowi Swietemu/ je kiedy ma kto wchodzić do niego/ tak mu
 sie zda/ je właśnie stanać ma przed obecnością samey Prze-
 nayswietshy Maryey/ kto wszedł już do niego/ iakoby gwałtē
 nazad wychodzić mu sie nie chce/ a kto zas wyszedł z nie°/ rado-
 by sie co raz znou do nie° powracal/ y onych pieaszot Ducho-
 wnych/ ktorych ta choynie Bog dobrotliwy vzycha/ bez przestā-
 ku partycypowal/ takows o ty wshytki Turselin° relacya czyni/
 kiedy pisze tak: Tācā mortaliū animis Deus inspiravit, huius
 Aedis religionē, vt quicumque ad eā accedunt, non tam ad
 Aedem Virginis, quam ad ipsam Virginem sibi accedere
 videantur, hinc Divinus ille omnium pectoribus incutitur
 honor ad Sacrosanctę Aedis ingressum, hinc inde abeunti-
 bus inicitur eius visendę desiderium, hinc nobilis illa per-
 ditarum profligatarumque mentium in diuersa mutatio:
 Dāczym y z tey trzeciey cyrkumstāncyey/ je sie w tym Domku
 przez specyjalna łaske Bosta/ a skuteczna intercessyja Panny
 Przenayswietshy tak wiele tez potutnych leie/ je sie tak wiele
 zgubionych y prawie już zatraconych dusz vsprawiedliwia/ y
 z Bogiem swoim jedna/ godna rzecz iest wselaka swiatobli-
 wosc temu Swietemu przyznawac Domkowi/ Domum tu-
 am decet sanctitudo Domine in longitudinē dierum.

Turseli-
 nus.

P
 Cz. Maria
 okoli-
 bezwoity

Alexāder de Ales Frānciskān wdzieczny Doktorā sub-
 telnego Dzeñ/ szesliwy Serafickiego Bonawentury Swieca
 tego

tego Magister Commentuasc Dawidowe Psalmy/zastanawia
 sie w Psalme piatym ná słowách onych/ Introibo in domum
 tuam, y wśelkley wchronić sie chcąc æquiuoákacyey/ piękna
 niader y potrzebna miedzy domámy Pánstkiem dyffinckya czy
 ni/ Kiedy mowi/ Nota quod est Domus Dei inferior &
 superior, Interior & exterior, anterior & posterior;
 Inferior est Ecclesia militans, Superior est Ecclesia trium-
 phans, Inferior est conscientia, exterior est corpus, ante-
 rior est Sacra Scriptura, posterior est Synagoga, Siła po-
 wiada sie Domow Pánstich znáyduie/ áby snadź kto nie rozus-
 mial/ że v Pána tego o pomieśkání trudno/ iest ieden Dom
 Boży niśky y wyższy/niszy iest Kościół woiwiacy/wyższy Ko-
 ściół tryumfuiacy/ iest drugi Dom Boży zewnetrzny y po-
 wierzchowny/ zewnetrzny sumnienie náše/ powierzchowne
 iest ciáło náše/ iest iesze Dom Boży pierwśy y poslednieyśy/
 pierwśy iest Pismo Boże/ poslednieyśy iest Synagoga; Za-
 prawde wśytkie to zacne sa y wśpániale Domy/ wśytkie Bo-
 skim pomieśkáním y swieta iego obecnościa wczzone/ o kto-
 rych siła by mowić trzeba/ gdyby ołázya inśa/ á przynamniej
 času wiekśa powolnośc byla/ to tylko teraz rzeka/ rzecz tieru-
 iac do moiego propositum/ że iáko miedzy metallámi złoto/
 miedzy Perlámi Kárbunkul/ miedzy drzewámi plánta cy-
 prysowa/ miedzy gorámi Olympus/ miedzy morzámi Ocea-
 nus/ miedzy Niebámi Æmpyreum/miedzy gwiazdámi Stoń-
 ce/ ták miedzy tymi wśytkiemu Domámi Bożymi Loretánski
 Pánný Przenayswietśey Domeczek przodkuie: Zacny dosyć
 naprzod Dom Boży był Synagoga Żydowska/ Kiedy is iáko
 mamy w Księgách Rodzáiu przez Abraháma w ziemi Chá-
 náneyśkley wśzczepil/ przez Jákobá do Egiptu przeniosl/ do
 przyobiecáney Pálástyńskley ziemie przez Jozuego wprowa-
 dził; Zacny to Dom był Synagoga/ Kiedy is iáko mamy w
 Księgách Krolewskich w Saulu Krolestwem wczcił/ nád za-
 pálczywymi nieprzyációlámi swoiemi tryumfatorka w Da-
 widzie wczynil/ podárunkámi Kostownymi w Salomonie od
 postronnych wśánował Krolow; Zacny to Dom był Synago-

Psal: 1.

Alex: A-
len: su-
per Psal:

Gen: 12.

Gen. 47

Iosue. 19.

1. Reg. 10

1. Reg: 17

3. Reg. 10.

Exod: c. 7. **gá/** kiedy dla niej iáko mamy in Exodo, karze Bog ziemię
 7. **Egiptsta/** czerwonemu ná dwie stronie dzielić sie káże mo-
 Exod. c. 14. **rzú/** y niebiesta wśhelákie w sobie smáki zámykáca pasie ia y
 Exod: c. 16. **bánkietwie mánná; Zacny** to byl Dom Synagógá/ kiedy ia
 1. Reg. 3. **ćil/** y one rośse Gedeonowa/ onego Emmánuelá/ iáko Izáiaś
 3. Reg. 6. **go miánúie/** prawdziwego mówie Messyášá náśego/ oneyż
 Isai. c. 7. **przyobiecał y dárować daczyl: aleć** te wśytkie zacności/ iáko
 umbrá swiátku/ zacności Loretáńskiego Domezku wstepo-
 wác musá/ ten bowiem domek Swiety z cudem nigdy nie-
 slychánym/ nie tylko/ z Nazárethu do Illiryku/ z Dálmácyey
 do Loretu/ iákom wyzey námiénit/ Anielskie rece przeniosły /
 ále y w sámych Lorecie/ z iednego mieysca ná drugie/ zgrun-
 tu dwuch bráci rodzonych/ ktorzy sie między soba o Jalmuzny
 sporo do tego Domku Swietego z pobożności Chrześciánsticy
 idace wádzili/ Aniolowie Swięci po dwátroć transferowáli;
 Przez ten Domek plynie nam grzesnym zbáwienna lást Nie-
 bieśkich mánná/ plyna fawory wśhelákie y Dobrodzieystwá
 Boskie/ sámo náwet burzliwe morze zwyczajney poniechawşy
 furyey/ ćichym y lástáwym zostáie/ iáko tám one nieofácowá-
 ne y niepoliczone w tym Domku Swietym bedace/ pobożnych
 dusz wyswiadczáia Wotá/ rozmaíte lástki y dobrodzieystwá
 od Pána Boga wzięte temu Domkowi Swietemu przyzna-
 wáiace; W tym Domku iúz nie owá figurowána/ lez sáma
 prawdziwa Arká Słowá Przedwiecznego mieśkálá/ y ow
 prawdziwy Messyáš od Synagógi Zydowskicy zelzony/ stá-
 rowány/ pokáliczony/ w nim nákarmiony/ wczony/ y wśhelá-
 kím sposobem wśánowany zostáie. Dość zacny Dom tákże
 Boski iest niebo/ Kóściół ow tryumfuiacy/ Kedy sam Bog
 obecnié ná iednym swietnym thronie y Máiestácie zásiada/
 Lucem inhabitat inaccessibilem, Rowny w tym Loretáń-
 skiemu Domkowi/ je iáko tám Syn Boski pod Imieniem Je-
 dnorodzónego/ ná Oycowśkim odpoczywa tonie/ ták tu pod
 Imieniem Pierworódnego przy pierśiách sie Mácierzynśkich
 záwiesá/ iáko tám ponie nubem latibulum suum, iedne
 sobie

sobie portyera/ albo zastona Bog z obloku czyni/ tak tu pod ie-
 dna zastona smiertelneho ciata Bostwo swoje tai/ iako tam
 wedlug Klemensa Alexandryjskiego Slowo Przedwieczne/
 wlasnie iak jedna pierś Oycowska wisi/ tak tu toz Slowo
 Wcielone/ ssie czyste Pierśi Panienskie wlochaney Rodzi-
 cielki swoiey/ iako tam od Oycá bez Mátki przed wieki zro-
 dzony/ tak tu od Mátki bez Oycá w czasie poczety zostáie: Ale
 kiedy wważác sobie poczniemy/ je tam to pomieškánie jest w-
 czynione od Boga dla czlowieká/ á ten Domek Swiety reko-
 ludzka jest zbudowany dla Boga samego/ tam w tym Syn
 Bostki Jednorodzony per memoriam facundam Patris rodzi
 sie od Boga Oycá tylko Bogiem/ á tu w żywoćie jedney cys-
 tky ziemianinki zostáie Bogiem oraz y czlowiekem/ tam tyl-
 ko Bog iednym zwiastie vnionis beatificæ, zwiastiem chwa-
 ly nieskonczoney/ z czlowiekem sie blagostawionym laczy/ á tu
 dwiema oraz vniami/ hypostatica & beatifica vnione z ludz-
 ka towárzyšy sie natura/ tam wšytká Wšechmocnošć Bostka
 máiac ćierpieć nic dla czlowieká nie moze/ á tu ziednákaš
 moca swoia bedac/ wšelákim patimentom y mizeryom dla
 miłošći nas grzesnych podlega/ y kros tu wważywšy nie-
 rzecze: je w tym superuie y zwycieza zacnošć Loretánskiego
 Domku/ zacnošć Domu Niebieskiego. Zaczny iesze Dom Bo-
 stki jest y Pismo Boze/ gdyz w nim naywššša Prawdá/ do Pro-
 rokow y Pátryarchow swoich Swietych roznyimi sposobami
 mowitá/ Multifariam multisq; modis, olim Deus loquens Pa-
 tribus in Prophetis, w tym iednáť Domu wšytkie co celnieyše
 pomieškánia zliczywšy/ snadno obaczemy je iedna byly figura
 Loretánskiego Domku; Figura byl Domku tego dom Saráo-
 now/ kiedy w nim Naywšššego y nayštaršego Mádziordomá
 Jozefá Swietego widzimy/ Dom Anminadábla/ kiedy w nim
 Prawdziwa przedwiecznego Słowa Arka odpoczywa/ Dó Izáá-
 ká/ kiedy w nim prawdziwy Jakob Chrystus Jezus/ w suknia-
 sie pierworodnego Ezáu vstroiwšy/ to jest smiertelnošć
 ná sie wziawšy pierwszego Rodzicá nášego/ pierworodnego
 sobie tytul otrzymuie Syná; Figura byl Domku tego dom Abime-

Habr. 10

bimez

bimelenkow/ kiedy wań Naywyższy on Dawid Krol Niebieski wchodzi/ Dom Jakoba/ kiedy z niego dwanaście tribow/ to jest dwanaście wyszedłszy Apostolow/ po wszystkich częściach świata/ wiare Swieta y prawde Ewangelicka wszepieli/ Dom Szymona Gáryzeusa/ kiedy w nim Magdalená skruszona/ to jest każdy Bogu wpożorzony grzesznik/ ciężarow swoich grzechowych pozbywa: A ná ostátek wymyślnie tak wiele inšych Stározakonnych pominałszy Domow/ figura był Swietego Domku tego/ y ow dom w Ewangeliey Swiatey/ w którym duszá sprawiedliwa/ z zápalona miłości Bostiey y modlitwy pochodnia/ kostowny grosz iásk Niebieskich znayduie/ iáko tedy poslednieyša bydz musi figurá nád rzecz ktora figuruie/ tak y ten Swiety Dom Pisma Bozego/ w zacności swoiey wstepować Domkowi Loretáńskiemu musi. Tacne ná ostátek sa y te inše Domy Boże/ iáko to Dom Kościótá wołuiacego/ bo w nim niebieskie stárby swoje Sakrámenty Swiate Bog depozytował/ Dom sumnienia nášego/ bo go sam Pan Bog nie wstydzi sie w człowieká zebrać/ iáko czegoś między wšytkim stworzeniem najzacnieyšego y sobie nayspodobnieyšego/ In omni creatura quæ sub sole vanitatibus mundanis occupatur, nihil humano corde sublimius, nihil nobilius, nihilq; Deo similis reperitur, quapropter nihil aliud querit à te nisi cor tuum, mowi hugo wczony/ y dom ciáta nášego/ bo ie duszá nieśmiertelna stworzona ná wyobrażenie Bostie informuie: áleć y tych porównywać náwet škoda z iednym Loretáńskim Domezkiem/ w którym iuż nie cóś Bogu podobnego/ nie cóś ná wyobrażenie iego stworzonego/ nie Sakrámenty Swiate/ ále sam Author Sacramentorum Zbáwiciel Chrystus Jezus przemieštkiwáć raczył; ráczey tedy konkludowáć rusznieyša y z tey czwartey circumstántiey/ ze poniewaś między wšytkimi Domami Bożymi w zacności rownego sobie nie ma Loretáński Domezek/ wšeláka mu rewerencia y swiatobliwość przynależet powinna/ Domum tuam decet sanctitudo Domine, in longitudinem dierum.

Hug. lib.
Imo de
Anima.

R
Pista 3

Pytáia sie Doktorowie Swieci/ dla czego Bog wcielony

3100

Głowiekiem sie staroży/ in tego sobie na świecie nie upodobał
przezwiśta/ tylko przezwiśto Nazareczyka/ z którym nie tyl-
ko mieral/ tytuł on nad swoia matac Przenayswietsza głowa
Iesvs Nazarenus, ale nawet y od samych Prorokow Swie-
tych iesze przed przyieciem iego to przezwiśto było całemu
świātu prognostykowane/ Dictum est per prophetas, quoni-
am Nazaraus vocabitur: Mamy dowodna relácia od sa-
mych Ewangelistow Páńskich autentifikowana/ że sie wrodził
Chrystus w Gallileyskiej Prowinciey/ In Gallilæa inferiori,
ktora morze Tyberiadzkie oblewa/ iáko notwie Hieronim Swie-
ty/ mogli sie tedy bezpiecznie zwáć Gallileyczykiem; Gallilæa
podlug pomienionego Hieronimá Swietego ex vi nominis in-
terpretuie sie Terminus gránicá albo dokonczenie/ Chrystus
Pan miał dokonzeniem bydź/ iákoz byl/ práwá starozakonnes-
go/ Finis legis Christus, y z tey miary tedy tym bázziej iesze
názwisko Gallileyczyka kwádrowáć mu mogło. Wiemy y
to/ że Chrystus Pan národził sie w Bethleem/ ktore slowo tlu-
máczy sie Domus Panis, Dom Chleba, a Chrystus tájze żywym
miánował sie chlebem z Tłebá zstepniacym/ Dlatego mowi
Grzegorz Papiez Swiety/ Benè in Bethleem nascitur, Bethle-
em quippe Domus panis interpretatur, ipse namq; est qui
ait, Ego sum Panis viuus qui de celo descendi, ták tedy wzgle-
dem mieysca wrodzenia swiego/ iáko wzgledem tego signifi-
catum Bethleemickiego/ mogli sie byl przezwáć Zbawiciel náš
Bethleemczykiem. Mogl sie názwáć y Egipcyanem/ bo w
niewinności swoiey záraz z Jozefem Swietym y Mátká swoia
Kochána/ przed okrucieństwem Herodá tyránna/ z Gallileey do
Egiptu vszedłszy/ podlug pospolitego Theologow zdánia/ cále
tam siedm lat strawil; Nawet Rádź iwil náš notwie to w pe-
regrináciey swoiey/ że w tey wsi/ w ktorey Pánná Przenaya
swietsza w Egypcie z Jezusem swoim mieszkála (zowie sie vil-
la Natarea pultory mile od Káiru) do tych czas iesze iest w ie-
dnym starym Domu to Armariolum albo Szafeczká/ wzdłuż y
w szerz ná łokieć/ w ktorey Pánná Przenayswietsza maluckiego
Jezusa zámykála/ y zá cudowna spráwa Bostka nie bronia te-
go Tur-

ostánia
okoli-
cznośc

Ioan: 19.

Matth: 2.

S. Hier:
lib de lo-
cis Hæbr.

Ad Rom:
10.

S. Greg:
hom: 8.
in Euag:

Radivil:
in sea Pe-
reginat:
Pag: 176.
& 177.

go Turcy/ je przy tey śafeczce iest Oltarz/ y Kátoliccy Kápláni nási/ odpráwuiá tam Nfse Swiete/ y sámif Turcy máia toż mieysce Swiete w pośánowaniu: Notuie iefzcze y to/ iż nie dá- lo to od tego domu iest iedno drzewo figowe/ wyfokie y miazfel/ ktore zowia Ficum Pharaonis, pod ktorym drzewem/ ktedy ná- przód Pánna Nlasywiefka do Egiptu przyfediły z Jezusem ftánelá/ záraz cudownym fposobem rozftapilo fie ná dwoie/ y Komoreczke iedne dla ták wdfiecznych y miłych gofcí w fobie wformowálo/ w ktorey MARIÁ Pánna retywovála fie z Sy- nazkiem fwoim/ póki mie ftánia Jozef S. w fámey Wfi/ dla tey niebieftkiej fámiliey fwoiey nie wynáził/ záwiefffiáia do tych czas Turcy ná tym drzewie dla wiekfey rewerenciey zá- palona Lámpa: nie tylko tedy wzgledem pomieftánia fwoiego przez lat kilká/ lecz y wzgledem tego ták wiekfego cudu/ ná pierwfym záraz wftapie w Egipte wczynionego mogli fobie Chryftus przyfposobić názwifto Egiptczyána Mogl fie prze- zwáć iefzcze ktedy by był chciá y Jerozolimczykiem/ nie tylko wzgledem tego je to ftáwne Míáfto y záwołáne byto/ ále tef y dla tego je ie ftópáni fwoimi y wláfna Krwia Przenaydrozfa/ przy okrutney Niece fwoiey Konfektowáć zámyflá/ dla tego y podziófien Jerozolimfta ziemiá zowie fie ziemiá swieta/ cze- muż tedy tymi wftytkimi przezwifkami wzgárdzifwy/ to tylko fobie wpodobáł przezwifto Nazáreycká: Wiele tego Kon- gruencyi áfignuá Doktorowie Swieci/ ía tylko iedne y druga przytocze/ naprzód ex ethymologia nominis, między infymi interpretáciámi ktore dáie Francifcus Mayronius, to fłoweczko Nazáreth thumáczy fie Sanctitas, Swiatobliwoś, dlatego piife S. Greg. Grzegorz S. Nazianzeńftki je przed tym ludfie doftónáli y rea- tyrowáni od swiátá zwáli fie Nazáreyckowie: poniewáf te- dy Chryftus miał bydf Swiety nádf Swietymi/ miał bydf oraz Viator y Comprehenfor, dla tego z tego fłowá Nazáreth á nie z infego przybiera fobie przezwifto/ zowiac fie Nazáreyckie á jeby bylo y w fámych náwet Literách fwoich názwifto tego Swiété/ swiatobliwoś w fobie zámykáto/ Nazarus Sanctus Sanctorum nuncupatiuè dicitur, quò enim rectius nutrire- tur.

Mayr. fu-
per Miffa
est.

S. Greg.
Nazi. O-
rat. de fu-
nere Pa-
tris fui.

s. Pafch:

rum, quam in Nazareth, ex qua nomen daretur, quod esset indicium, quia essentiahter ipse sanctitate nutritus recte sic appellandus, mori Paschasius Swiety: Druga Kongruencia tego przezwista Nazareyskiego w Chrystusie Zbawicielu naszym miodeplynny Bernad Swiety naznacza takowa/ że ponieważ Chrystus niechciał mieć Oycą w doczesnym narodzeniu swoim/ ale tylko same Matkę/ Matka zaś Jezusowa Nazareyszanka była/ y w Domku Nazareyskim poczęła w żywocie swoim Jezusa/ dla tego z Matczyńskiego domu/ to jest z Domu Nazareyskiego bierze nazwisko Chrystus/ y zwać się nie chce inaczej tylko Iesus Nazarenus, iako z Oycą niebieskiego względem przedwieczney generaciy swojej/ zna się bydy Synie niebieskim/ tak z Matki Nazareyszanki/ y z Domeczku Nazareyskiego/ względem generaciy doczesney/ wyznaje się bydy potomkiem Nazareyskim/ Nouit caelum Vnigenitus Dei Patris, sed nouit & Nazareth, caelum ex Patre, Nazareth ex Matre sibi vendicauit, słowa Bernarda Swietego: O wysoka zaprawda tego Domeczku Swietego prerogatyua/ kiedy sam własny Pan y Monarcha świata całego/ człowiekiem się stawszy/ w wszystkie wysokie/ nayiasnieysze/ Iasnie oświecone/ Iasnie wiele mozne potinawszy Domy/ wszystkie in sie rat swoich Boskich postęponowawszy Kreatury/ z tego iednego maluczkiego Domeczku Nazareyskiego się pisał/ y zowie się Jezuse Nazareyskim! Lecz posłuchaycie też ze drugiey nie mniej nad te/ wysmienitey Domeczku tego Swietego prerogatywy.

Distkurua Theologowie/ jeżeli cultus Latriae, to jest honor y reuerencia taka taka samemu oddawać powinności Bogu/ padając na Kolana nasze/ y czolem biąc Przenayświesiemu Matiestatowi tego/ jeżeli mowie ten honor przynależy Chrystusowi Zbawicielowi naszemu/ nie tylko względem samey natury Boskiej/ ale też y względem natury iego ludzkiej? Quæritur, utrum Christo debeat Latria solum secundum naturam Diuinam? W tych terminach weszyna nasz Doktor subtelny tequæstia: Negatiue w tey mierze daia niektórzy/ człowieczeństwu Chrystusowemu/ takowa alleguac racia/ że cultus Latriæ

s. Bern:
ferm 3tio
de Annu-
tiatione.

T

scot: in
3. Dist. 9.
Qu. viii.
ca.

est debitus soli summo Domino ratione summi Dominij,
 submissa nayniſſza/ ktora czyniemy Pánu Bogu/ należy mu
 zrad/ że Pánem Naywyſſzym iest nikogo nie zna ani znać mo-
 że nád soba/ naywyſſza władza máiac nád námi wſytkimi/ toć
 poniewaſ Chryſtuſowi/ takowe pańſtvo naywyſſze nád Krea-
 turámi nie przynależy tylko wzgledem natury iego Boſkiey /
 idſie zátym/ że mu też nie przynależy ten honor/ ktory ſie zowie
 latria, tylko reſpektem ſámej natury iego Boſkiey. Doktor zaś
 náſ wyſoka y pobożna oraz ſubtelnoſcia ſwoia/ iedenże honor/
 iednej części/ to iest cultum latriæ przyznáie/ y naturze Bo-
 ſkiey/ y naturze náſey ludzkiey w Chryſtuſie bedacey / z táko-
 wa iednak dyſtynkcyá/ że naturá náſa ludzka/ nie moze bydſ
 ratio adorandi, iáko iest Boſka naturá / ale tylko terminus
 adorationis w Chryſtuſie/ à termino adorationis non de-
 bet excludi natura humana, quasi ipsam includendo, non
 poſſit totum adorari, te ſa ſłowá iego: Náprzykład mowiac/
 kiedy ſie owo chroniemy roſpalonego drewná dla ſpárzenia /
 chroniemy ſie y drewná y ognia! lubo drewno ſámo przez ſie
 nie párzy/ tylko wzgledem ognia/ kiedy Krolá adoruiemy w
 ſtroionego w Purpure/ Klániamy ſie y Krolowi y Purpurze /
 lubo Purpurá ſáma przez ſie takowego mieć nie powinna w
 Klonu/ tak ſwoim mowiac ſpoſobem/ kiedy padamy przed Chry-
 ſtuſem y czyniemy adorácyá Odkupicielowi náſemu/ czynie-
 myſia y naturze iego Boſkiey/ y naturze iego ludzkiey/ luboby
 ludzkiey naturze ſámej przez ſie koncygowányey/ y z Boſtwem
 nie połączoney/ takowa adorácyá nie należała/ Exemplum ad
 hoc est de Rege & Purpura, quia etſi Rex propter ſe & in ſe
 ſit adorandus, tamen ipſe cum Purpura adiuncta eſt etiam
 adorandus, non quod Purpura ſibi adiuncta ſit cauſa ado-
 rationis, ita caro non eſt adorabilis in V E R B O, vt ſit ratio
 adorationis in V E R B O, ſámejoj Doktorá ſubtelnego ſłowá/
 ktory tymi y tym podobnymi przykłádami ná cytowanym
 mieyſcu/ pomieniona náuka ſwoie objaſnia/ y takowa popiera
 iey Dámáſcena Świetego ſentencyá/ Chriſtus Deus perfe-
 ctus, & Homo perfectus, quem adoramus cum Patre & Spi-
 ritu

Scot.
 ibid. §. de
 tertio.
 lit. D.

scotus
 subtilis
 ibidem.

Diu. Da-
 maſc. 3.
 de fide
 cap. 2.

ritu sancto, vna adoratione cum incontaminabili carne eius. A z tad ci konkludnia Theologowie/ ze respektem samego Chrystusa Pana/ y sukientke y kolebeczke Chrystusowa/ y Krzyż Swiety/ y wloznia/ y gwoździe/ powinniśmy adorować/ adoratione patriæ respectiua, dla tego ze sie tykaly rzeczy Przenayswietsego Ciála Chrystusowego/ Ex quo infertur omnem Christi imaginem, Crucem, lanceam, clauos, vestes & similia adorari debere, adoratione patriæ, mo wi Dżony náš Fráncískan Bellutus/ de Mysterio pišac Incarnationis! A samey náwet Pánnie Przenayswietsey (mo wi tenze Author) lubo tytko nalezyty iest cultus hyperdulia, wázaiac ia iednak iak sie blisko dotykalá Jezusa/ kiedy go cale dziewiac Miesiecy w Zymocie swoim nosila/ wlašnym mlekiem Pánieńskim karmila/ całowala y przyciškala do siebie/ tedy respektem tego/ ratione istius contactus, możemy takze adorować ia adoratione patriæ respectiua, Adoramus enim cunam Christi, clauos, vestem & etiam alia similis generis. Ergo quia Beata Virgo habuit Physicum contactum cum Christo, hac ratione erit adorabilis adoratione patriæ respectiua, słowát tego Fráncískánskiego Doktora pomienionego. A zárym y o Domeczku Lorecánskim Pánnie Przenayswietsey/ bez watpliwosci wšelákiey/ toz wlašnie konkludowác potrzeba/ ze poniewaš tak dlugo dotykal sie go Chrystus/ iak dlugo w nim mieškal/ poniewaš wšytkie one blogošlawione ściánieczi iego/ ocieraly sie o Przenayswietse Ciálo Jezusowe/ poniewaš one Swiate cegiélki/ poświęcone sa per mathematicum contactum róz Zbawicielowych/ tedyc powinien bydž ten Swiety Domek patriá respectiua, od nas adorowany/ In Cruce salutis nostræ opus consummauit, hic inchoauit, hic ad vitam, illic ad mortem venit, mo wi Iustinus Miechawita, Ná Krzyžu práwi Jezus Pan do Pończył spráwy odkupienia nášsego/ ale tu w tym Domeczku ia zaczął/ ná Krzyžu umierał/ ale tu w tym Domeczku swoy żywot prowadził/ toć ieżeli Krzyž Chrystusow/ y inne instrumenty odkupienia. nášsego/ powinny bydž adorowane

Bellu.
Fran. Tó.
de Incar.
Disp. 15.
Quest. 4.
num. 83.

Idē Disp.
16. de In-
carn. Quo-
4. Num.
140.

Miech.
Discur. 7.
super Li-
tan: Lau-
retanas.

Pomeryus
serm. 4.
Domin:
Ima Ad-
uentus.

Miech.
Discur. 7.

adoratione patriæ respectiua, bez pochyby takż adoracya
przynależec powinna Przenayświewsemu Domkowi Loretan-
skiemu: y owsem pomemasz wedlug Pomeryusza pobożney
opiniey/ przeniosa z tego swiata Aniolowie Swieci po dniu
sadnym do Nieba/ y gwozdzie one ktore raniły Ciało Jezusa
we/ y wloznie one w Przenayświewszy iego Bogu utopiona/ y
Cierniowa Korone/ y Krzyż Swiety/ Crux, clavi, lancea, &
corona, aeternaliter secundum substantiam manebunt, &
ab Angelis in caelum deferentur, tak mowi Pomeryusz: Dá-
leko bardzieszy rozumiec to mozemy o tym Domeczku Swietym
Panny Przenayświewshoy/ gdyz przez dluzszy trakt czasu naya-
stodshy Jezus tego Domku sie tykal/ nizeli wshytkich instru-
mentow/ ktorymi na smierc Zydowstwo Ciało iego Naydroze-
se mazylo/ iezeli sprawi Bog Wcielony te przenosiny w Nie-
bo/ Gwozdziom y Krzyżowi Swietemu/ ktory tylko przez
trzy godziny Ciało iego Przenayświewshe dźwigal/ iakos ich
sprawic nie ma Domkowi Loretan'skiemu/ w ktorym wielka
czesc strawil całego życia swego? O celo dilecta Domus po-
stetque beati, mowmy z Miechowita/ O blagosławione y
szesliwne progi! o Bogu ulubiony Domeczku! kiedy wiec ná-
cie iako w Tecz wshycy Swieci Pánscy oczy swoje obroca/ á
wzajac sobie poczyna/ ze sie w Tobie ono sluczne Chrystusowe
Ciało/ cále Niebozdobiace/ z Niepokalány Krwie Pániens-
skiey poczelo/ w tobie sia bylo niestonione iego Bostwo zatái-
lo/ w tobie wshytka Przenayświewsha Troycá concomitan-
ter mieszkála; w tobie y Matka Boska/ y Aniolowie Swieci/
y Apostolowie Pánscy Domownikami byli/ iaka pociecha
z tad/ iaka radosc akcydentalna opánnie serca y wymshy ich!
Aia ná tak wysokie tego Domku Swietego prerogatywy/ re-
flexya czyniac/ iuz nie wiecey mo wiec o nim nie vmiem/ tylko
z Prorokiem konkludwie/ Domum tuam decet sanctitudo
Domine in longitudinem dierum, Pánie nie tylko w Ko-
ściele twoim milituiocym/ z tey piotey y ostatniey circumstán-
cyey prerogatyw tak wielkich/ ale y w onym Kosściele tryumi-
fuiocym nieustánna swiatobliwosc należy temu Domkowi
twojemu Loretan'skiemu.

Inco-

Incognitus Jakonu Karmelitánskiego/ tłumáczac te slo-
 wa Psalmisty Páńskiego za theme Kazania mego wzieto/ ták
 mowi/ je tu dla tego Dawid Swiety nie záżywa terminu san-
 ctitatis, ále raczej sanctitudinis, nie mowi Domum tuam
 decet sanctitas, ále sanctitudo. Sanctitudo enim plus im-
 portat quàm sanctitas, Wieksza álbowiem práwi energia
 ná wyrażenie swiatobliwosci zámyka w sobie to slovo sancti-
 tudo, ániżeli sanctitas: Przyznawam ia to tobie Názáreyski
 Swiety Pokoiczku Jezusow/ je miedzy wszytkiemí Domami
 Bostimi tobie tylko samemu nalezy sanctitudo, Swiete sa
 wszytkie in se pomieszkania Bostie/ iáko prazencya Sworce
 swego Konsektrowané/ przynalezly im sanctitas, ále tobie same-
 mu nalezy sanctitudo, iáko by árcy swiatobliwosc/ poniewaz
 nie tylko Bostim pomieszkaniem poswiecony iestes/ ále y w sa-
 mym nawet Imieniu twoim swiatobliwosc zámykasz/ w tym
 tylko samym dziecie sie praiudicium tey árcy swiatobliwosci
 twoiey/ iz grzesznym wargom moim mowic sie o niey dostalo/
 milzeniem raczej samym wolalbym cie byl wzecic/ ná oko to
 baczac/ jes ty nie tylko wysokie ognistych Seráfinow dowcipy/
 ále samego Boga Náy wyzszeho pomizyc potrasil; Atoli iednak
 ze ta tutezna pobojna Konfraternitas Jana Swietego Wá-
 prysky/ ta Kaznodzieyska poczciec mie chciala funkcyo/ ták vo-
 czynie/ wszytkie errory moie w iedne kupa pozbieram/ y poseda-
 sy z nimi oraz przed ten Obraz Niepothalaney Gospodyniey//
 tego Domezku Swietego/ z vpokorzonym sercem/ taka do-
 niey z Augustynem Swietym vformuie Supplike // Accipe
 quod offerimus; dona quod rogamus, excusa quod time-
 mus, quia tu es spes vnica peccatorum, Przyimi je Matko
 milosierdzia/ to lubo mniey godne ku tobie nabozenstwo ná-
 se/ ná iákie grzeszni ludzie zdobyć sie mozemy/ takieć ofiarua-
 my/ Accipe quod offerimus: Nie zapamietyway prosimy
 przyczyniac sie za námi do Syna swietego/ á zeby pod czas tego
 niebezpieznego interregnum wzial to to osierociate Krole-
 náse w osobliva opieke swoje Bostie/ á zeby Kycerstwu náse-
 mu za wiara tego Swiera krawe czyniacemu odwagi doda-
 wać.

Incogni-
 tus super
 hunc Pl.

S. Aug.
 ferm. 18
 de Sanct.

wąc z Niebá posilkow y pomocy swoiey Bostiey raczył/ áżeby
 hárdá Bissurmánska potencya / przez Chrześciańska reke po-
 niżył y po konfundował/ Dona quodrogamus; Widziemyć
 to Mátko Boska iáwnie/ że stoi przy nas Syn twoy Naysłoda-
 sy Jezus/ zá przyczyna twoja/ boć y tey świeżey teráznieyshey
 Wiktoryey z Turczynem/ nie możemy sílom nášym/ ale sá-
 mey szegulney láscé Bostiey przyznáwáć/ ieżelibysmy iednáć
 wstret czynili przed Máiestatem tego Swietym sproshymí
 grzechámi nášymi/ do dálshey nád námi tego Wszechmocney
 protekcyey/ Excusa quod timemus, zástámáy mácierzyná-
 skim affektem swoim Pámmo Przenayswietešá złości náše/ á-
 żeby Wiará Swieta Rátholicka Rzymška/ w gránicách Pol-
 skich dla ciężkich zbrodni nášych nie šwántowála/ w Tobie
 tylko sámej iedney cála nášá záwistá nádšieia/ Tu es spes v-
 nica peccatorum. A zęgom ja o swiatobliwosci twoiego
 Domku Loretánskiego inš dáley wymowić po Polsku nie w-
 miał/ niech supplementuá y dokończa słowá one Wloškie z pe-
 wnego Mádrygalu Fráncískana iednego Biskupa Wloškie-
 go wyiete.

Madri-
 gale Illu-
 strissimi
 Catalami
 de Sancto
 Mauro
 Ord. No-
 stri Epi-
 scopis

Ginge di Nazzarette al sacro hostello
 L'alato Gabriello.

Mà quando in chiuso albergo in picciol Volto,
 Stupido ammira vn paradiso accolto,
 Di quel, che pria lasciò più vago e bello,
 Qui bramo egli ripiglia il mio soggiorno,
 Ne più mi curo far al ciel ritorno. Amen.

A. M. D. G. Bmæ: V. M. H.

POSPOLITE RVSZENIE
NIEBIESKIE

R N Z N D A G

III.

Nà Vroczyłość Wniebowzięcia P A N N E Y
Przenayświętłzey, miáne w Kościele Kráko-
kowskim v P A N N E Y M A R Y E Y wrynku in-
fra Octavam Assumptionis 1667.

Maria optimam partem elegit quæ non auferetur ab ea. Luc: 10.
cap.
*Najlepsza czastka sobie obrála Maria, w ktorey iey wsfyskã wie-
czność wkrzymdzić nie może: krotka Lukáša Swietego Trium-
fa Przenayświętłzey Rodzicielki Boskiej przy chwale-
bnym iey Wniebowzięciu descriptya w rozdziale dzie-
siatym.*

SŁatko brzmiace z Kapelle Niebieskiej Melodie/ tto
re przy tym cudownym Wniebowzięciu swoim/ wiele
korzadow Niebieskich poslesia bioraca Panna Prze-
nayswiețsa slyſy; ieriumfuiace himny/ ktore iuż nie articu-
latis vocibus, n e c wiczonymi gorgami/ albo vsy sãme tylkò
delectuiacym glosẽm/ ale w Bogu wropionymi myslami/ przy
dżisieyſzey Koronacyey Rodzicielki Boskiej Duchy niebieskie
pieia; radosne one wsfyrtkẽ Niebã aplauzy/ przy milym dżi-
sieyſym z Krolowa/ z Pãnia y Nonarchinia swoia powitã-
niu/ a ttoż wymowic potrafi: N. S. Głupiecie gdy o tym
myslic poczne/ y choć przez wsfytek dekurs tey Vroczyſtey O-
ktawy nayprzedmeyſzych tu slyſeć Kãznodżieciow o tey przes-
dżimney

X

G

dżimney

dżitney tajemnicy dyskursujących będziecie/ wszyscy iednak y
 iedney cząstki najmnieyszey nie zmoga dotknąć tego/ co za ho-
 nory/ co za apparatusy/ co za radości przy Wniebowzięciu
 Niepokalanej Panny wszytko czyniło Niebo. Podniesie w
 Niebo kiedyś Kancelarz Niebieski Jan Swiety/ rozumna á
 bystra duszy swojej zrenica/ áż obaczy iedno pozorne Miasto/
 pomalusiętku z Niebá zstapujące/ nowe iakies á oraz Swiete
 Jeruzalem z gornych oblotow ná te ziemsta náše spuszcziące
 sie dolina/ Sustulit me in Spiritu, in montem magnum &
 altum & ostendit mihi ciuitatem Sanctam Ierusalem, de-
 scendentem de celo, á Deo habentem claritatem Dei; Przez
 to Miasto Jerozolimskie lubo Lyranus náš same one Niebie-
 ska rozumie kráine/ przed wieki dla wszytkich wybránych swo-
 ich od Wszechmocnego Stworca zgotowana/ Et ostendit mi-
 hi ciuitatem, scilicet Ierusalem caelestem, ciuitatem Sanctá,
 Jerusalem scilicet supernam, Te są słowa tego/ lubo y Glossá
 przez to Miasto od Jana Swietego widziane Kosciól Chry-
 stusow tłumaczy/ Ostendit mihi ciuitatem sanctam, osten-
 dit Ecclesie fundamentum, ia z niektórymi innemi Doktor-
 rámi Swietymi dnia dżisieysegó przez to Miasto Jerozolim-
 skie/ Niepokalána Rodzicielke Boga interpretowác moge/
 Decora sicut Hierusalem, ták ia miánwie w pieśniách swoich
 Salomon/ tego tedy miastá Niepokalánego (mowi Bernard
 Swiety) doyrzał Jan Swiety z Niebá zstapującego ná zie-
 mie/ Descendentem de celo per gratia infusionem, iakó
 czyta Glossá/ ále w Niebia bedacego nie doyrzał/ Ioannes san-
 ctam ciuitatem descendentem uidit, stantem in celo non
 potuit intueri, A czemuż to? Odpowiada tenże Doktor po-
 mieniony y dáie táká rácyá/ * Quod si nec oculus uidit, nec
 auris audiuit, nec in cor hominis ascendit, quæ præparauit
 Deus diligentibus se, quod præparauit gignenti se,
 & quod omnibus certum est diligenti præ omnibus quis
 loquatur? Jezeli to práwi nie tylko páśc ná ludzkie zmysly
 náše/ ále náwet ani samego serca dotknąć sie nie moze/ co Bog
 Echánkom swoim nágotował/ á iakóž bydsz ma rzecz podobna
 doyrzec

Apoc: 21.

Lyranus
super hūc
locum.Glossa
ordina-
ria in
hoc loco.Cantic:
eto.Glos: In-
terlin:
S. Ber-
nardinus
serm: de
dedicat:
templi.
* Idem
serm: 1
de Assū-
ptione.

dojrzeć tego/ albo wymowić to y poiać/ co nágotował dla oney
 samey/ ktora nie tylko mu z Czystey Krwie swoiey Pánienstkiey
 do Wcielenia subministrowała máterya/ lecz bez wątpienia
 naybárzciey nád wshytko inne rozumne stworzenie Kochać go
 umiała? Księgá ona w Ciebie bedaca/ nád ktora spore lzy to-
 czyć z pobożnych oczu swoich tenże Jan Swiety Ewángelista
 musiał/ bacząc iż żaden Swiety nie tylko czytać z niey/ ale bez
 spiecznym ná nie spojrzeć nie mógł okiem/ Et ego flebam,
 quoniam nemo dignus inuentus est aperire librum & vide-
 re eum, gdyby sie tam był ná ten czas ieden niewinnie zabity
 nie potażał Baránek/ ieszceby była do tych czas Księgá otwo-
 rzona nie była: Oná tedy Księgá mowie wedlug opiniey Ry-
 chárdá nie infa była/ tylko Liber Generationis Jesu Christi,
 samá Przenayświatśa Rodzicielká Bostá/ Et, nota, quod Io-
 annes flebat multum, quia nemo inuentus est dignus solue-
 re signacula libri, nisi solus Agnus, quia nemo nouit Ma-
 trem nisi Filius, & cui uoluerit Filius reuelare, Sa słowá te-
 go Doktorá/ żaden sie w Ciebie práwi tknąć Księgi oney nie
 wáżył/ oprocz Baránka samego/ bo tam wshytkie przæminen-
 cy/ wshytkie przywileie / y Mácierzyńskie godności Pánny
 Przenayświatśey / samemu tylko cále sa Jednorodzonemu
 Synowi wiadome/ á tym ktorym on tego z czegulney lástki
 swoiey komunikowác zechce. A dla tegoć dżiwuis sie Do-
 ktorowie Swięci/ że wshyscy czterey Ewángelistowie Pánsey
 o cudownym Wniebowstęciu Pánny Przenayświatśey zá-
 mileżeli/ naywieksza máiac o cudownych tryumfách onych y
 chwale nieporównaney do pisania máterya: Z oney miłości
 ktora mieli Apostolowie ná przeciwo Jezusowi Mistrzowi
 swoitemu/ nie táili przedżiwne^o Wniebowstapienia tego/ Lo-
 quebantur varijs linguis Apostoli magnalia Dei, toć podo-
 bno nie Kocháliżnáć Przenayświatśey Pánny/ kiedy żaden z
 nich o táiemnicy Wniebowstęcia tey ani słowka nie piśe; Jan
 Swiety był tey oddány zá Syná własnego/ był obecny przy
 onym Swietym tey y rádostnym stonaniu / czemuż przynay-
 mney ten nie piśal iáko to tam wesola y miła śmierć była/ cze-

Apoc: 5.
cap.

Richards
à S. Lau-
rentio in
locum ci-
tatum A-
pocal:

mu piorem nie określił oney muzyki Amielskiej/ onych cerez
monij pogrzebnych / onego tryumfalnego w nieśkażitelnym
ciele do Niebá odesćcia? Co to zá obserwancya takowa ná
przećiwko Máłce/ náprzećiwko Mistrzyni / náprzećiwko
Dobrodzicyce swoiey? Bzdń Pánie Boże y pomyslić o tym/
áżeby to milczenie Apostołow y Ewángelistow Swietych z
niemilosci posło/ Kochali oni nie pomiernie wšyscy y obserwo
wali wielce Przenayswieteš Pánne/ ale je chwaly oney ktora
miała przy Wniebowšćciu swoim adaequaté opisać/ y dostać
tecznie wdać żadna miára nie mogli/ dla tego dać pokoy raczey
wšytkiemu woleli/ Sancti Euangelistæ de MARIA laudi
bus silent, quoniam ineffabilis est eius magnitudo, tak
mowi Thomasz Swiety de Villa noua. Wiec tedy y ia lubo ty
dnia dzisieyšego z tego mieysca Apostolskiego o chwalebney
tátemnicy Wniebowšćcia Máłki Bosticy mowić do was
przyšedtem/ mowić iednak bezpiecznie cokolwiek albo curio
sè, wáżyć sie nie bede/ ale wam tylko dwie cyrcumštancye ál
bo okolicznošć dzisieyšego icy tryumfu opowiem/ z ktorych
mnie sie zda oczywišćie/ je Przenaysw. Pánna przy Wniebo
wšćciu swoim Optimam partem elegit, naylepszey czastki/
naywyššego honoru y dostoiensćtwá dostała: Ciebie tylko
Chryšte Jesu wprašam niegodny/ áżebyš z oney Synowškiej
nieograniczoney miłosci/ ktora maš przećiwko Máłce swoiey/
tak objašnić raczył ćiemnošć rozumu moiego/ osobliwa łásko
Duchá Swietego/ coby m mogli takó z naywiłššo žarliwošćia
Duchá/ iako z naygorętszym naboženšćtwem/ iako z naywieł
ššym tych duš slucháiacych pożytkiem/ o tych praeminency
ách mowić/ ktoreš ty przy chwalebny Wniebowšćciu wla
šney swoiey Rodzicielce raczył konferowác: y Ty takze

*MARIA ktora ieszéi łásk Niebieskich morze,
Day łáské dobrze stánać przy swoim honorze.*

MARIA optimam partem elegit &c.

Y **W** Jerwska ia circumštancia albo okolicznošć wvazam dšie
šieyšego tryumfu Pánny Przenayswietešey/ z ktorey do
chodzi je przy chwalebny Wniebowšćciu Optimam partem
elegit

elegic, iż sie naleyfza Gześć mowie/ chwaly niebieskiej nays-
 wiekfza praeminencya/ Matce Bofkiej doftala/ że dla niey
 wydał Wfzechmocny Bog Unawerfał w Ciebie na popofpolite
 ufzenie Anielkie/ y obwołać go po rynkach Ciebieftich rofta-
 zał ażeby záras żadnych infych Wići nie oczekiwáloc wfyficy
 á wfyficy Aniolowie Swięci przy Wniebowzięciu Niepo-
 kalány Panny ná wftuge icy pofli/co nie tylko nie potkało/ále
 náwet áni potka iuż wiecey żadney Kreatury rozumney. Po
 trzech dniách záraz nie tak śmierci iáko odefćia fwoieo/ (á żeby
 y w tym była Konformowála fie M A R I A Jednorodzonemu
 Synowi fwoiemu/) powraca z Ciebie Niepokalána duftá
 Przenayświetfey Panny/ y do onego wfedifcy wonńieiacę-
 go Grobowcá/w którym oftygłe prawda lecz bynaymniey nie-
 náruftone Ciało icy Przenayświetfe/ Apoftofłtymi bylo de-
 pozytowane rektami/ co rozumiećie iáć fie tam mile napyer-
 wey z tym ślicznym fwoim towarzyszem witalá: Závítayćieft
 moie błogofławione członki/ (wiefnje záraz w ten fposob mo-
 wić do nich pofzela/) Ktoeście pretkie pofłufieńftwo ná nays-
 mniefie ftinienie iedno/ rozumowi niegdy moiemu czynily;
 závítay iáfny obłoku/ Ktoys mi nigdy fuffeftiami złymi/ nie-
 ftworna temperátura humorow/ popedliwofćia zmyftow/ iáć
 to iednymi stráftnymi grzmotámi niegroził: Witay chwalec-
 bne theátrum/ ná którym Bog przedżiwne láfti fwoiey dzieła
 reprezentowác raczył/ y thronum humanitatis Máieftat ies-
 den głowieczeńftwa nieftońezonemu Boftrwu fwoiemu sbu-
 dowat; Závítay ziemfti Ráiu/ w którym Syn Oycá Przed-
 wiecznego głowiekiem fie ftawofy befpiecznie gospodarowál
 fobie/ y iam fámá przez cále lat fiefćdziefiat y trzy mieftkałá.
 O toj znorwu powracam fie po ćiebie/ bo ziemiá ftárbu tego
 tak kofłownego niegodná/ y iáćos mi ná tym pádole pláczul
 závfe Kompanem poufálym było/ tak w nieufłánnie wieći w
 chwale niebieskiej/ iuż mi wiecey nierozdzielnym towarzy-
 szem bedzieft; Oná cudowna Ááronowa láftá fchowána bylá
 w Arce teftámentu ftárego/ ow thuribularz złoty konferwo-
 wány był in Sancta Sanctorum, oná ftzynezćká niebiefta w
 Jobie

sobie mająca Matkę/ in tabernaculo była zachowana/ Głęboki i ty widomy cudowi Boskich Konterfekcie nie masz bydz zaraz przeniesiony ad Sancta Sanctorum, czemu nie masz bydz do wiekniwego tabernaculum transferowany & Zaledwo co Najświętsza ona Dusza/ rękawa albo podobna przemowe swoje skończyła/ y z onymi swoim Niepokalanym powitała się ciałem/ aż tu oraz/ Inadz one siedm trab Niebieskich/ ktore kiedyś Jan S. w swym objawieniu widział/ dźwięk głośny z siebie wydawszy/ wszystkie dziewięć Chorów Anielskich Pospolitym ruszeniem z Niebá na ziemie do usługi Pannie Przenajświętszej/zwabily; tak o tym dyskursie Iosephus Mansi w wtorym dyskursie swoim o Wniebowzięciu Panny Przenajświętszej/ kiedy wważając Solemny on niegdy ingres Krolowey Sáby/ do miastá Jerozolimskiego/ z asystencyą wielką czyniony/ Multo cum comitatu & diuitijs, iako go wdając Literá Święta w Księgách Krolowskich/ powiada naprzód/ że to tam jedná vmbra y ieden cień tylko był tryńśalne^o wstępowania do Niebieskiej Jerozolimy Panny Przenajświętszej: Tenuis vmbra fuit gloriose illi^o Assumptionis, quá Beatissima Virgo hodierná die in caelestem Ierosolimam introducta fuit, A potom niepoliczona Duchow Niebieskich Processyá/ ktora comitatum y asystencyą Krolowey swoiey do Niebá wstępującej czyniła/ tak opisuje/ Beata Virgo ingressa est cum comitatu, quia millia millium assisteabant ei, Spiritus videlicet omnes Angelici, qui tanquam illius subditi ei certatim obsequébatur, Nie lądaiakito prawi był wiązdo Matki Boskiej w Niebo/ nie lądaiaká Kawalkatá Niebieska/ ktora iey nadsługowála/ ale tysiące tysiącami/ wszyscy & wszyscy Anielscy Dochowie/ do iednego wyfli z Niebá/ y przyfli iako poddani prawdziwey Pannie swoiey czynić asystencyą/ y zabezpiecząć się z usługami swoimi prowadząc ja do Niebá.

Z.

Prawdą jest że Przenajświętsza Rodzicielka Boska/ przez wszystkie kurs życia swojego nigdy bez Konwersacyey/ bez przytomności y usługi Anielskiej nie była/ mając naprzódz pospolite

3 Reg. 10.
V. 2.

Pater Io-
seph.
Mansi:
Tom: 3.
Discur. 2.
de Assup:
V. Mar.
ibidem.

spólitego ordynansu Boskiego Anioła strożá ná straz y ná wstuge/ do Niepokalány Duse swoiey deputowánego; sam tylko bowiem Jednorodzony Syn Máryey Chrystus/ według zdania Theologow/ niemiał Anioła osobliwego Straznika Duse swoiey/ poniewaz bedac beatus & perfectè coniunctus fini secundum voluntatem in primo instanti, iáko mowi Doktor Subtelny/ w pierwszym zaraz instansie pozećcia swoiego w żywoćie Pánieńskim/ máiac w błogostáwiona y zláczona z Bogiem Nayswietszą Duse swoie/ nie potrzebował Anioła żadnego/ któryby ta był od niebezpieczeństwa zbáwienia wiekúiste^o wvodził. Lecz Przenayswietszą Pánná lubo była bez grzechu pierworodnego pozećta y potwierdzona wláscie Boskiej/ potrzebowała iednak tego/ á że była ná rozumie swoim w sílu rzeczách illuminowána/ oświecona/ y przestrzeżona od Boga/ przez Anioła Strożá swoiego/ dla tego tak iáko y my ludzie wšyscy/ miała go sobie náznáczonego z niebá zaraz od pozećcia swoie^o Dicim^o primos Parentes in statu innocetia custodé Angelú habuisse, etiá illú habuisse Beatá V. Ioannem Baptistam, ceteros Sanctos in via confirmatos in gratia, tam ad meliús faciliúsq; operandum, quám ad Diuinas illuminationes regulariter suscipiendas, Konkluzya Skoty^o sty nášego Vulpesá o Strazey Anielskiej tráktuácego. Doktor Subtelny w tey Quaštyey która także/ czyni de custodia hominum ab Angelis, między inšnymi sposobámi którymi móga przestrzeżáć nas Aniolowie Swieći Strożowie nási/ kładzie teź y ten sposób/ że ciáło ná sie wšiwšy rozmaíte przyrodzone znáki pokázowác nam w oczách nášych móga/ y znáćámi onymi náuczyc náš iáko nástepuácego niebezpieczeństwa iákiego wchronić sie mamy/ Certum est Angelum posse docere, siue vtendo signis ad placitum institutis, & hoc in corpore assumpto, vel modo alio formando talia signa, te są słowá tego/ iáko tedy Swiety Archaniól Gábryel w ćiele przyšedi do Przenayswietšey Pánný z obiáwieniem Wćielenia Boskiego/ tak rozumiem że y Aniol Stroż Swiety/ czestokróć tegož spólobu zázywá/ iż Ciáło ná sie wšiwšy/ zá towárzyš

Scot9 in
3. Dist. 18.
Qu. vni-
ca 52: In
ista Qu.

Pater
Vulpes
Francis9
T6: 110
Part: 2da.
Disp. 29:
artic: 3.
Num: 4.

Scot: in
2do Dist.
11. Qu.
unica 9.
de secú-
do: Lit:
C.

A

Konwersował sobie z Maryą Przenajświętszą/ y rozmaite iey
 rewelacye od Boga donosił. Aleć oprócz tego/ przez specjalny
 fawor y łaskę Boga/ tak wiele inſzych Aniołów Świętych de-
 purowanych było z Niebą/ którzyby byli od samego zaraż po-
 częcia Maryey/ wſtawicznie wſługowali y pilnowali oney Naya-
 świętſzey Duſzy/ y Ciąta Niepokalanego/ pędzia iedna nie
 odſtepując; Żaledwo co oſobnym przywilejem Boſkim/ od
 poſpolitego prawa wwolniona/ Niepokalane Pożecie ſwoie
 wzięła w żywocie Anny Świętey/ nątychmiaſt trzy tyſiace
 Cherubinów Bog na wſługę iey zeſtał/ tak to ſamą obiawiła iey
 oney pobożney duſzy/ iako na iednym mieyſcu ſwiadczy Ber-
 nardinus de Buſtis. Scias filia quod mea Immaculata Cō-
 ceptioni interfuert tria milia Cherubim canentia, więdz
 o tym Córko moia/ iż przy Niepokalanym Pożeciu moim/ o-
 becnych tudzieſz zaraż trzy tyſiace Cherubinów było; Przez
 one dziewięć Mieſięcy/ przez ktore w tajemnych Macierzyń-
 ſkich wnerznościach Ciało iey Przenajświętſze roſło/ wſta-
 wicznie na Przemiany Aniołowie Święci leżbowna przy niey
 Gwardya odprawowali/ tak to ona ſamą Gieltrudzie Swię-
 tey rewelowała/ Nouem Menſibus illis, quibus ego creſce-
 bam in utero Matris meae, Angeli ſecundum vices ſuas in-
 cremento meo deuotum ſeruitium exhibebant, Gieltrudo
 ſlugę moia przez one całe dziewięć Mieſięcy/ przez ktore o-
 żywałam w żywocie Macierzyńſkim náródnia moiego/ raz
 iedni/ drugi raz drudzy Aniołowie Święci nieuſtannie do mo-
 iey przybywali wſługi; przy Náródnieniu potrzebnego tego
 ſwiātu wſytkiemu potomka/ tak wiele Aniołów witać te po-
 żorna Jurzenta z muzyką Niebieſką przybyło/ że nigdy tak
 wiele ſpiewających po powietrzu ptaſat dnia pogodnego nie
 wita/ Arbitror de omnibus beatorum Angelorum ordini-
 bus copioſam multitudinem de caelo deſcendiſſe, qui ſpō-
 ſe aeterni Regis nacenti, omnis generis muſicorum dulciſ-
 ſimum ſonitum faciebat, piſe wzywż miánowany de Buſtis;
 Na ten czas nawet/ gdy ja Rodzicy oddawać na ſługę Boga
 do Koſciota nieſli Salomonowego/ Georgius Nicomedi-
 ſis,

Barnard.
de Buſtis.Lib: 4. in
fin. 5.
Gieltru:
cap. 53.Bernard.
de Buſtis.

lis, powiada/ że gromadna Komitowe przy niej Swięci Anio-
lowie czynili: Tuz kiedy one Swięta pielgrzymke do brzes-
mienney Elzbiety Krowney swojej czynila/ sama iuz takze bez
dac Niebieskim obciazona plodem/ pewnie a pewnie na ten
czas/ pelnilo sie nad nia ono Dawidowe Proroctwo/ *Psal: 67.*
Curus Dei decem millibus multiplex millia latantium, iuz nie tak
iako kiedyś przy peregrynacyey Jakobowey/ ale raczej tysia-
cami a tysiacami Aniolow Przenayswieteſzey Pannie w dro-
ge zabiegalo: Coz rzecemy przy porodzeniu Jezusowym w
wbogitey iedney Bethleemickiey ſtáynicy: dopieroz tam An-
iolowie Swięci ſzesliwa one ſtáientke/ wesolymi koncertami
swoimi/ w ſamo práwie że tak rzeka transformowali Niebo/
Facta est multitudo militiae caelestis laudantium Deum; *Luca 21*
iednym ſłowem kiedy ſie tylko Przenayswieteſza Panna ſtopa *capa*
swoia ruſzyła przez wſzytek bieg życia ſwoiego/ w tej tropy zá-
ras/ nie tylko Aniol Seroz iako zá kazdym z nás/ ale według
relacyey pomienionego Bernardyna de Bultis, gromadna przy
niej a ſyſtencya Anielſta bywała: nie czytam iednak tego nig-
gdzie/ á żeby byli kiedy na wſlugę Mátki Boſkiey poſpolitym
ruſzeniem wſzyſcy z Nieba Aniolowie wyſli/ áż dopiero teraz
przy chwalebnyim iey Wniebowſcieciu dzisieyſzym/ *S. Dama-
ſcen. Ora-
tione
de Dor-
mitione
Deiparae*
Omnes ei
aderant ſplendenti facie Spiritus, nullus enim ordo ex his
qui in caelis ſunt, qui non vnanimiter adfuerit, nec quiſquá
inuentus eſt, qui descendere reculauerit, Swiádectwo Dá-
máſcena Swiętego.

Ná dálſzy tego dowód ſpytam ſie was teſz/ co w tym zá
reſpekt był v Zbáwiciela náſzego/ że ſkonczywſzy Arzyjowa
ſmiercia ſwoia ſpráwe odkupienia náſze^o/ po ſmartwychwſta-
niu ſwoim do Nieba wſtępuiac/ nie zábrał z ſoba oraz Rodzi-
cielki ſwoiey/ lecz tu ná ſwiecie po nim lat ſeſnaſcie żyła: Od-
powiedzcie mi ná to naprzód z Anzelmem Swiętym mozećie/
żeby był nie miał kro po Chryſtusowym do Nieba odeſćiu/
oney iego prawowierney trzody/ y ſámych Swiętych Apoſto-
low ſublewować/ potwierdzáć/ y wzyć/ kiedyby oraz z nim
była Wáyswieteſza Panna odeſtá/ dla tego ja po ſobie ná ſwie-
cie 390

S. Ansel.
lib. de E-
xerc. Vir-
tut. cap.

17.
* D. An-
ton: 3:
par. tit:
15. c. 42:
cantic. 11

Guliel:
Abbas in
hanc lo-
cum.

Ioan. 14:

cie zostawil/ Erat utilis & necessaria fidei nostrae conuersa-
tio tua post Ascensionem Christi Domini inter Apostolos
eius, w te slowa z nia rozmawia pomieniony Anzelm Swiety
ty/ na co sie takze y * Antoninus Swiety podpisane; Mozes
cie rzec y to/ je sama tego po Synu swoim chciala Przenays
swietsha Panna/ azeby ia byl tu na swiecie po sobie zostawil /
cheac wieksh iezsze demonstracye Macierzynskicy milosci
swoiey wshyktemu narodowi ludzktemu wyswiadczyt/ Trahe
me post te, tak sie o to kiedys do Syna swoiego przez Salo-
mona modlila/ na ktore slowa pisac Gulielmus Opat mowi
tak/ Non dixit Virgo trahe me tecum, sed post te, quo cha-
ritatem suam erga genus humanum clarissime manifestat,
Nie prosila prawi Niepokalana Panna/ zeby do Nieba byla
oraz z Synem swoim wstapila/ ale po nim zyczyla sobie sama
osobno wstepowac/ coby bylo pokolenie ludzkie tym wieksh
przez to w niey tu sobie milosc uznalo; Moze cie mowic y to z
Swerrykiem Opatem/ iz dla tego poprzedzie chcial sam Jez-
sus Wniebowstapieniem swoim/ Wniebowstiecie Rodzicielki
swoiey/ azeby iey byl sam w dziedzicznym Krolestwie swoim
Niebieskim miesce wygotowal/ iezeli bowiem dal sie z tym
stysiec Wzniom swoim przy tajemnicy Wniebowstapienia
swoiego/ iz dla tego odchodzil od nich/ azeby im byl wshytkim
proporcjonalne zaslugom ich pogotowal miesca/ Vado parare
vobis locum, toz daleko wiecey przynalezalo/ azeby takze
miesce w Niebie dla wkochaney Matki od niego samego ak-
kommodowane y zgotowane bylo/ zgadza sie z tymze Opate y
sam Kosciol Bozy kiedy spiewa/ Ascendit Christus super
calos, & preparavit suae castissimae Matri immortalitatis
locu; Dobrze to wshytkie sa racye/ ale ia na te dnia dzisieyzego
przypadam/ ktora wzwyj pomieniony takze Anzelm Swiety
dale/ je to Chrystus nie dla czego inzego wczynil/ iz z soba oraz
do Nieba wsiaz niechcial Rodzicielki swoiey/ tylko dla tego/
zeby sie byli podobno Antolowie Swieci na dwie czesci
dzielic naten czas musieli/ y czesc tedna Jezusowi/ a druga
Rodzicielce tego wslugowac/ a podobno by bylo wiecey sie iez-

Ńeże tychże Duchow Niebieskich przy samym Krolu swoim
 anizeli przy Krolowey wieŃŃało / wymyŃnie tedy poprzędzić
 Ńiał Jezus z weŃciem swoim w Niebo / ażeby byli znouu ná
 tryumf Ńamey Mátki tego wŃepuiacey do Niebá poŃpolitym
 ruŃeniem wŃyŃcy á wŃyŃcy z nim wyŃli Aniolowie Swięci /
 Ut igitur Ńolemnior Virginis eŃŃet triumphus, ascendit pri-
 us Dominus Jesus, ut ad iuŃcipiendam Matrē, cū omnibus
 Angelis reuertetur, Słowa Ńa Anzelma Swiętego.

S. AnŃel.
 loco im-
 mediatē
 citato.

C

Nie nowiná to była Janowi Swiętemu KwángeliŃcie /
 po otwártym niebie z bogomyŃlna Ńie myŃla Ńwoia wuiáć / y
 Ńkryte tám táiemnice BoŃŃie penetrowáć / Ńmiałbym rzec że
 oná Wyspá Pármes ná ktorey ApokalipŃował ták wiele w Ńo-
 bie piáŃtu drobnego nie miałá / iák wiele on z niey cudownych
 Ńektretow BoŃŃich doyrzał / á przećie zŃáŃu iednego białagłowe
 iákás w iáŃne Ńonće przybrána wyrzawŃŃy mieŃŃiac pod nogá-
 mi Ńwoimi zgwiazd robiona Korona ná głowie máiaca / coŃ mu
 Ńie to zbyr wielkiego y niezwyćzáyneho widziáło / Signū magnū Apoc. 12.
 apparuit in celo, mulier amicta sole, luna sub pedibus e-
 ius, & in capite eius corona stellarum duodecim, á coŃ to
 tám Swięty Prorokutá Dámá ták Ńtroyna y zacna przy du-
 chownych oczách twoich zgnitá jeć Ńie to zda bydŃ znáktem
 wielkim? Et datae sunt mulieri alae duae aquilae magnae, ut
 volaret in desertum, wten zŃás wláŃnie práwi Kiedym tá ná
 te Pánia pogładał / dwie orleiey przypráwiono Ńrzydłá / áże-
 by była w odleglá odlećiáta puŃtynia ; Miał Ńie záprawde zŃe-
 mu tey tákowey tranŃákecyey Prorok PánŃki dŃiwowáć / oná
 álbowiem białagłowá byŃtrotelnymi Ńrzydłámi wzbiáiáca
 Ńie wzgore wedlug Epiphániusá Swiętego / y innych wiele
 expozytorow / nie inŃŃa była tylko Mátká BoŃŃa wŃepuiáca do
 niebá / otoŃ ná ten zŃás ono nábite y rozumnych mieŃŃkánćow
 pełne niebieskie miáŃto / ktore Ńie KiedystemuŃ Janowi Swię-
 temu wŃŃytko z koŃtrownych y drogich kámieni wybudowáne /
 wŃŃytko w ordyńtu Ńlicznym y w cudownym pozorze bedace
 widziáło / Kiedy do niego wŃepowáć Pánna DŃayŃwiefŃa miá-
 lá / áŃ iednym puŃtem gáiem / iedna okropna zdáło mu Ńie puŃty-

Ibidem.

S. Epiph.
 haeres: 72.

POSPOLITE RUSZENIE,

nia/ Vt volaret in desertum: A wiecieś czemu? Pospolite
 ruszenie ná Aniołom bylo/ wśyscy á wśyscy ná ten czas hura-
 mē spuszczać sie na ziemię poczeli/ y kórtę dżiować Pánnę Przes-
 nayswierścą posli wstepniaca do nieba/ niedbali ná to bynayo-
 mniej/choć ná czas śliczne ono y wesole niebo nieiáko pustkami
 zostáwili/ byle sie tylko byli wśyscy prezencya swoia ná ten try-
 umf ták zázwołány stáwili/ Vniuersus super mundanarú po-
 testatum exercitus de super volitans, ad spectaculum con-
 fluebat admirabile, ták mowi Andreas Cretensis; Sed &
 illud quis cogitare sufficiat, quám gloriola hodie mundi
 Regina processerit, & quanto deuotionis affectu tora in
 eius occursum caelestium legionum prodierit multitudo?
 mowi Bernárdyn Świety; An non omnes qui illic adsunt
 & administrant tibi quoque prompta deferunt obsequia?
 mowi Leo Cesarz Konstantynopolitáński/ y insyich Doktorow
 Świetych ták wiele toż kont ludnie/ iz wśyctkie one Aniołom
 Bostich putki/ zżarliwościs y naboženstwem wśelkim/ wysly-
 znieba jednostáynie dżisiesyiego dopomagác Mátce Bostiey
 tryumfu: Niechay tu sobie teraz náuczyciel narodow tysiąc

Andreas
 Cre: orat:
 2: de Dor-
 mitione.
 s. Bernar-
 ferm: 7.
 de Assu-
 ptione.

Leo Con-
 stan orat:
 de Dor-
 mitione.

D
 Ad Hab:
 cap. 14.

psal. 67.

Apoc. 5

s. Athan-
 Q: ref. 2.
 ad Antio:

Apud Pa-
 tre a Vul-
 pis Fran-
 cisc. tom:
 2. Pak. 2.

sami Aniołom Świetych liczby/ Accessistis ad Ierusalem ca-
 lestem & multorum millium Angelorum frequentiam.
 Niechay sie z tym Psálmistá Páński ożywa/ że ich przy Bos-
 skim powożcie dżiesięc tysięcy widział/ Currus Dei decem
 millibus multiplex, Niech Apokaliptyk Páński ná wyrażes-
 nie gestey liczby w Duchách Anielskich numerum indefinitū
 zázýwa/ Audui vocem Angelorum multorum, & erat nu-
 merus eorum millia millium, iesze to byli nie wśyscy; A
 thanázy Świety jest takowey opiniey/ że dżiewięćdziesiąt y
 dżiewięć razy wśyctkie indiuiduala násey ludzkiey Anio-
 łowie w liczbie swoiey przechodzą / Diues ille Pater, cuius
 nos centesima pars sumus te sa słowa tego/ Ták y niekorzy-
 inni Theologowie wczą/ iz wielśca jest Aniołom Świetych liče-
 ba/ anizeli wśyctkich ludzi/ cokolwiek ich Bog bydź przeys-
 zrzat od początku swiata/ aż do samego dnia ostatiecznego/ y
 miedzy insyimi takowá dáta tego záczy/ że ták wiele jest samych
 Anioł

Aniolow Swietych Strojow od Boga naznaczonych/ iak wie-
 le wshytkich ludzi swiat w sobie miec bedzie/ a oprocz tego sa
 inje wysokie hierarchie Anielstie/ ktore do ludzkiej strazy na-
 szej nie sa ordynowane/ zaczym takowa rzeczg liczbá Anielsta/
 daleko przewyzsza całego liczbę narodu ludzkiego; Thomasz
 Swiety z Aquinu Doktor Anielsti o Aniolach trzyma/ ze o-
 mnem materialem multitudinem excedunt, nie tylko lu-
 dzi/ ale wshytkie inne materialne stworzenia in numero prze-
 wyzšaja/ choć ias sub vna specie (iako wiedza Vzeni) nie
 kladzie plures Angelos numero distinctos, lecz wshytkich
 specie distingwone; Náš zaszé Doktor Subtelny in specieby
 Angelicis numericam distinctionem przyznájac ná rštatt
 nášych Dusš ludzkih/ nie mogł poiac y obrachowác rozumem
 swoim wlasnym wshytkiej liczby Anielstiej/ ale tylko ná wyra-
 zenie tey zazywa stow onych Daniela Proroka/ Millia millium
 ministrabant ei, & decies centena millia assistebant ei; Wo-
 státku y Job S. niepolizone miánúie/ to imaterialne wo-
 sto Boskie w niebie/ Numquid est numerus militū eius? O to-
 tá wshytá niepolizonošć Aniolow SS. otrázyli dnia dš-
 siešyego Pánne Przenayswiejša wštepujac do Niebá/ w-
 biegat ieden drugiego / coby byl mogli iati taki co naya-
 predzey záyzzec tey Pániey y Arlowey swioley z ktorey
 spoyrzema ciešyć sie wšyscy wiekúisto mieli/ Tota congl-
 meratur Angelorum frequentia, ut videat Reginam, mowi
 Bernard Swiety. Tak sie palilo niegdy mioscia Boska E-
 liaszowe serce/ ze wshyték iálnym otoczony plomieniem/ ná o-
 gnistym wošie/ y ognistymi pošošnymi/ żywo odwieziony z te-
 go swiata zostal/ Et ecce currus igneus & equi ignei, & a-
 scendit Elias per turbinem in caelum, Septuaginta czycia/
 Ascendit per turbinem quasi in caelum; Rozne tedy sa mie-
 dzy Doktorami Swietyimi Kontrowersie/ kedyli teš Eliasz
 Prorok z onym wošem ognistym sie podziat; Hieronim Swie-
 ty mowi y Ambrozy S. wcaž/ iz wlasnie z duša y z ciałem byl
 záwieziony do niebá sámego/ Swiety Iraneus twierdzi/ ze
 ná onym wošie ná samo tylko byl/ wysokie powietrze záiachal/

Disp. 8.
 art. 12. 6.
 Numero
 Angeloz.

S. Thom.
 1. Parte
 Quas. 50.
 art. 4to.

Što: 10. 2.
 Dist: 3.
 Quas. 7.
 Lit. A:

Ibid: Dif:
 10. Quas.
 vnica: ex
 7. Daniel:
 Job. 25.

E

4. Reg:
 cap. 4.

S. Hierō.
 in cap. 9.
 Amos.
 s. Amb.
 Lib. de
 Paradiso
 cap. 3.

* S. Iren. á tam z tad do ziemskiego Raiu/iako y Enoch przeniesiony zo-
 lib. 5. stal/ * Grzegorz S. zaś piše oraz y z Rupertem Opátem/ że
 cap. 5. nam od tych Gas iefzeze Eliaszowe mieysce objaŵione nie iest/
 * S. Greg. hom: 29. lecz w iakies sryte y potáimne Kráie iest záprohádzony; toš
 in Euág. piše o Enochu y Eliáfu * Chryzostom Swiety/ że iest incert
 Ruper li- locus nie vpernionie mieysce obudwu tych Swietych Proro-
 bro 3. de tow ; lecz temu dawšy pořoy/ mnie tylko o to idšie teraz/ iezeli
 * S. Chri- ow woz ognisty y konie z prawdziwego byly vformowane o-
 fol: ho- gniá/ czyli tylko ná sobie fárbe ognista miały : odpowáda mi
 mil: 21. in Epist. ad ná to Ambrozy S. pišac ná Symbolum Apostolskie/ że ow
 Hæbræos. ognisty powoz ktory Bog zesłał Eliášowi Prorokowi swoiez-
 mu ná ten swiát/ z sámych tylko byl iásnych skomponovaný
 S. Ambr. Aniolow/ Elias in corpore isto positus, curru igneo, id est
 in symb. Angelorum subvectione qui sunt Spiritus & flamma ignis
 Apostol. ysq; ad cælum assumptus est, słowá Ambrozego Swietego/
 Ognistym práwi cugiem y w károcy ognistey/to iest ná sámych
 onych paláiacych duchách/ná sámych goráiacych miłosćia Bo-
 Źka Aniolách/ iáchal do gornego niebá Prorok Boški Eliáš :
 Toć iezeli taká Boška dla iednego slugi swego Anielški Woz
 wybudowála/ iezeli ona iego ognista forá niektórych Aniolow
 Swietych záprzezonych miála/ ná ktorey Eliáš wiezdzal šo-
 bie w Niebo/iakoz dla włašney Mátki Boškiey wšyscy Anio-
 lowie w ogniste przemieniáć sie powozy/ y z plomienistym
 sprzežáciem ziezdzáć tu ná zemie po Przenayšwientšá Pánne
 do Niebá wštepniaca/ iako iedno Moysšo pospolitým ruše-
 niem nie mieli : Ad transferendam Te in cælum æthereum
 Rupertus non vobis tantum currus igneus, sed totus cum Rege suo
 Abbas Lib. 1. in Filio tuo, venit atq; occurrit Angelorum exercitus, tak áps
 Cant. probuie te consequentis moie Rupertus Opat/ słowá te do
 Pánny Przenayšwientšey mowiac/ me ieden práwi woz o-
 gnisty/ nie iedno poezworne albo pořošne Anielškie po ciebie/
 przy Wniebowšiećiu twóim Pánno Nayšwientšá przyšlo/
 lecz wšyscy Aniolowie/ Archaniolowie/ Cherubinowie/ Se-
 ráphinowie/ Potestates, virtutes, Principatus, Throni &
 Dominationes, wšytko słowem Swiete Anielškie woysšo to-
 bie w

bie w drodze zabięto/ y przy tym wiezdźcie solemnym/przy tym
Droczystym wstepowaniu w Niebo na rozliczne sie zdobywa-
ło triumfy; A za tym wż to z tey pierwszey okoliczności oczy-
wiście znać/ że MARIA optimam partem elegit, to jest naj-
większą praeminencją najwyższą chwałę niebieskiej cząstki
wzięcia Panna Przenajświętsza zaraz przy swoim Wniebo-
wzięciu/ gdyż one same jedne wyjawyły/ wiecey stworzenia
zadnego wshyscy Świeci Aniołowie powozić do Nieba nie
beda.

Druga ja circumstantia dzisieyszego triumfu Panny Prze-
najświętszey bacz/ najwyższą cząstkę y praeminencją przy
chwalebny Wniebowzięciu iey oczywiście wyświadczyła/ że
iey samje Jednorodzony Syn Bożi przy Aniołach S. ma-
jątkować przyszedł/ sam prowadził z Aniołami do Nieba/ y
własnymi Synowskimi rękami swoimi/ na onym wysokim
thronie y mająstacie Krolewskim wedle swojej prawicy posaa-
dził; Jak skoro tylko bowiem czas y godzina od wiekow prze-
znaczona nadešla/ in ordine executionis y dusie oraz y ciało
w wielbić Rodzicielki Bożkiej/ w też tropy zstąpił sam Chry-
stus z Nieba/ y stanawszy sobie nad onym wdzięcznie wonnie-
taczym grobem/ w którym niewinne Macierzynskie ciało od
Świezych Apostolow było depozyrowane/ ściagnął na dol Sya-
nowską rękę swoje y odezwał sie do Matki; Owoz ja Włochas-
na Rodzicielko moja personaliter na twoy triumf stawam/
owoz miał one rękę/ ktora tak wiele tysięcy razow na twojej
sie byłi Macierzynskiej wielbiła/ one rękę/ ktora tak wielek. oś-
sobnego Macierzynskiego affektu sliżne twoje Pánienskie
wsta całowały/ one rękę za ktora przez czas nie mały od ciebie
trzymany chodźcie sie po mojej mocy wzytem/ one rękę/ ktoraś
ty dość ostrożnie w niewinności mojej powiała/ alazy dowsta
złość nieubamowana do fromotnego Krzyża tyransto Powas-
ła/ one rękę z ktorej na ciebie wshytkie one osobliwe nad wshel-
kie potoleme ludzkie/ niebieskie spłynely fawory/ ta ręką tedy
a nie infa y teraz faworyzować y służyć ci bedzie/ po ki cie aż
do samego naznaczonego w Niebie nad wshytkie Duchy nie-
bieskie

F

bieście niedoprowadzi mieyscá ; tak o tym Prorokował dawno
 Psalmista Święty/ kiedy rzetelnie mowi w Psalmodiach swo-
 ich/ Tenuisti manum dexteram meam, & in voluntate tua
 deduxisti me, & cum gloria suscepisti me, te bowiem słowa
 Święty Bernardyn Senecyżk o Wniebowzięciu Panny
 Przenajświętszey tłumaczy/ do pomienionych słow Psalmi-
 sty takowe słowa przydając/ Quod verè hodie fuit comple-
 tum, quando omnes cælici ciues viderunt eam ascenden-
 tem & delicijs affluentem innixam super dilectum suum,
 spełniło sie to prawi dnia dzisiejszego co Dawid Święty przy-
 obiecował/ że miał za rękę prowadzić Marysłodszy Iezus w go-
 rne niebiosá Mátkę swoje/ kiedy ia wszyscy obywátele niebie-
 sey przy Wniebowzięciu iey na własnym Synu swoim wspie-
 ráiaca sie widzieli.

G Teraz dopiero słusności dochodze dziwowiśta onego/ Kto-
 re mieli Aniołowie przy Wniebowzięciu Bogarodzice Panny/
 iako mody Salomon w pieśniach swoich piśe/ Quæ est ista
 quæ ascendit de deserto delicijs affluens innixa super dile-
 ctum suum? Wiedzielić dobrze o tym Aniołowie Święci/ że
 to on wzor niewinności wśeláctey/ oblubiencá samego Duchá
 Świętego/ Monárchini światá tego/ Krolowa Niebá y zie-
 mie M A R I A Mátká Boga/ wstapowála do Niebá/ z okro-
 pney światá tego pustynie/ bo gdyby byli niewiedzieli/ peronies-
 by byli na wstuge iey wszyscy z Niebá nie wysfli/ czemuż sie te-
 dy dziwowáli rzezcicie przy Wniebowzięciu iey? Opisuieć
 Izáiasz Prorok niebezpieśno one ostatnia przy sadnym dniu po-
 tepienia wiecznego na grzesznikow sentencia/ powiáda że mie-
 ścáć na ten czas świecić będzie iák słońce/ á samo słońce swiá-
 táká sobie siedmiorákiego dostanie/ Erit lux lunæ sicut lux so-
 lis, & lux solis septemplex sicut lux septem dierum,
 Zładze sie prośe weźmie to swiátló w Miesiacu y słońcu?
 Glossá wezy/ że kiedy słońce y miesiąc był od Boga Wśechno-
 gacego stworzony/ tedy siedm rázy wiácej swiátlá na ten czas
 te oboie luminariá miály/ Ktore po grzechu pierwszych nášych
 Rodzicow zgubily/ y áz dopiero przy dniu sadnym przywroco-
 ne im

saia 30.
1 cap.

S. Ber-
nardinus
serm de
Assumpt:

Psal. 72.

Canti. 8.

me im bądźcie/ Erit lux solis septempleriter, quia enim propter hominem facta ia eius Lapsu peiorata sunt, sol & luna suo lumine minorata; ták wzy per expressum y Magister sententiarum, Minorata enim fuit lux Solis & Lunæ aliorumq; syderum, per peccatum primi hominis, sed tunc recipiet Sol mercedem laboris sui; Ták wzy y Petrus Damianus, Obscurantur stellarum mignes, solem & lunam & stellas loquor, & multa sibi detractá luminis claritate, multatur; piękna to iest záprawde explikácia/ iad y zaráže grzechowa wyraziácia/ ináczey iednak Richardus de Mediauilla, Glossa Ordinaria, náš pracowity Lyrán/ y zniektorymi in symi náuczáta/ kiedy mowia/ że tá siedmkróć rázy wieksza/ ták w miesiacu iáko y w słońcu swiátość z samey tylko reflexiey o wielbione ciáta Swietych Boskich bądźcie/ Erit lux Lunæ sicut lux Solis, quia fideles surgent in corporibus beatis stowá Lyránowe/ Non mirum si luna solis fulgorem recipiat, quia fulgebunt iusti sicut sol, mowi Glossá; Jezeli tedy ciáta Swietych Boskich tákowa iáśność mieć beda/ że náwet od nich samo słońce y miesiac ziąśmieie/ coż rzeczymy o swiátości ciáta Panny Przenayswientsey: Lux corporis Beatæ Virginis MARIE maior est, quàm futura sint corpora beatorum simul sumpta, dempto Corpore Christi, ták mowi wielki on Inámorát Mátki Boskiej Bernardyn Swiety; toć sie to znáć temu samemu ták wielkiemu splendorowi y wielbionego Ciáta Panny Przenayswientsey dżiwowali Aniolowie Swieci przy Wniebowzięciu iey/ Quæ est ista quæ ascendit? Rzeczy to godna cudu/ ia iednak rzeka teraz/ że nie temu ále że ia widzieli ná samym sie wspieráca Jezusie/ że ia widzieli nie Anielskimi ále samego Chrystusa rekámi z Synowska rewerencia prowadzona/ słusnie bázno dżiwować sie tey præminenciey żadnemu nigdy stworzeniu nie pozwoloney musieli/ Quæ est ista? Ták wlasnie Philippus Abbas to Anielskie dżiwowisko interpretuie/ Quæ est ista cui soli datur excellentia specialis, ut mulier nulla prior, nulla ei posterior sit æqualis, ut nostro etiam videatur patrocínio non

Glossa Interlinearis:

Magis fētēt: 4to. Dif: 48.

Petr⁹ Dā: fermi: de Annūtiatione.

Richard: Dist: 48. arti: 3. Quæst: 5.

Liran: in hūc locū.

Glof: ordinaria.

s. Bernardin: ser: de Assūptione.

Ph: Ab in hoc loco.

H egere. Przeniesienie wszystkich Dusz sprawiedliwych do Niebá/ samym tylko Aniolom Swietym Theologowie przywołają/ którzy dla wszystkich predestynowanych rozmaite stroje lekcyjne y Karoże zwykli/ Et adducēt omnes fratres vestros in equis & in quadrigis & in lecticis, tak Izaiasz opiewa/ Aniolowie ulubiona Bogu Łazarzowa Dusze na własnym grzbiecie swoim do Niebá ponieśli/ y na rostkossnym ia Abráhamowym tonie posadzili/ Factū est vt moreretur mendicus & portaretur ab Angelis in sinum Abrahae mowi Ewangelia Swieta; Od Aniolow widziana była Dusza niesiona do Niebá/ Fránciská Swietego Pátryarchy násego/ Dominiká Swietego/ Benedyktá Swietego/ Antoniego Swietego/ y tak wiele innych Swietych Dusz/ ktore do Niebá/ sami niesli Aniolowie Swieci/ Do Aniolow przy ostatnim punkcie czlowieka káżdego modli sie Kósciol Boży/ Occurrite Angeli Domini suscipientes animam eius, offerentes eam in conspectu altissimi, Przybywajcie Aniolowie Páńscy/ y odbierajcie te Dusze/ á prowadzcie is przed samo oblicze Najwyższego; Przy skonczeniu swiata takze wedlug nauki Theologow/ zbierac beda Aniolowie Swieci rossypane prochy skazy relnego ciata czlowieka káżdego/ y po ostatniej sentenciei od poczynku wiecznego/ prowadzić Dusze wybrane y z ciatami ich na niebieskie delicie beda; Lecz same Pánie Przenajswietsza nie Aniolowie dnia dzisiejszego prowadza do Niebá/ lubo wszyscy z niebá na usluge iey przyszli/ ale sam Zbawiciel Chrystus Jezus wziat na sia te funkcja/ ze takto ona w Niepokalánnym nosila go zywoicie swoim Pámiestkim/ takto na reku swoich piastowala/ tak tey y on odwdzieczajac to Mátcie swojej wstępuiacey do Niebá/ wspierac sie iey na własnych swoich Synowstkich ramionach dopuscil/ Sola ascendit innixa super dilectum suum, vt illi Christus innixus fuit, cum illum Mater & in ventre, & in brachijs gestauerit, ita Sanctissima Mater in Assumptione sua filio suo innixa caelum ingressa est, mowi wozony Salmeron/ Potwierdza y Rychardus w słowach onych/ Vices rependit Filius Matris, Deo etenim Filius

Salim: T6
39: Tracta
eu: 37.

Richardus

lius

Lius Matris innixus descendit in terram in Incarnatione, & Mater innixa Filio ascendit in caelum in Assumptione sua, wet zá wet práwi oddáie Jednorodzony I E z v s Mátcie swoiey/ gdy iáko on w spárty Wszechmocnošcia Bostwa w iej żywošcie sie pozał/ ták też y oná samá do niebá wstępuiac ná w Kochánym sie swoim Jedynáku wspieráta; Jákos sie tedy temu ták cudowonému przywileiowi Bostiemu/ przy Wniebowšcieciu M A R Y E y Pánnie dárowánému/ zdumiewác nie miešli Aniolowie Šwieci/ Quæ est ista cui soli datur excellentia specialis, ut nostro etiam videatur patrocinio non egere.

Coby tákowe zá appárencie y tryumfy byly przy Wniebowštapieniu Šbáwiciela nášego/ peronie tego stworzona nieš došćignie myšl nášá/ došyc ná tym že Krol niebieski wiezdžak do Kroleštwá swoiego/ Pan dšiedziczny dšiedzictwo swoje wlasne odbieral/ Naywyszšy niebá y žemie Monárchá w w wielbionym čiele ludžkim posses brat wiekuištych dobr swoich/ šmiem to iednák rzec/ iž ták wielkiego honoru/ ták wielkiey pražeminenciey przy swoim Wniebowštapieniu nie miał/ iáko miała Przešbłogostáwiona Rodžicielka tego przy Wniebowšcieciu swoim: Nie mášš nic/ ale wesmy to tylko w imáginácii náše kiedy owo Krol iáki álbo Potentat šwiátowy/ do ktorego tak wiecek miáštá swoiego solemny wiažd czyni/ iák sie wiele carimontii/ iáko wiele politycznych wrocžystošći/ iáko wiele triumfow przy tym áćcie odprawowác zwytko/ postroia sie Káwálerowie/ po šortecách z dšial bitia/ muzyki/ huczne traby/ y Rycerskie kórty pomagáta áplauzu/ ássistenciey petno/ y co żywo átkommodowác sie y przyslužyc Pánu swoimu okázyey šuka; Niechayže potym znou do onegož miáštá posžadána oblubienice z cudzych Kráiw dla onego Monárchy przywioža/ przyznácie mi to sami/ iž oná wiecek iešše honory/ znátom išše appárencie przy onym wiezdžie swoim miec beš dšie/ gdyž ia nie tylko tákže wšytko miáštó witać/ nie tylko wšytkie paniera y Senatorowie przy boku Pánškim bedacy gromádnó ná przeciwošto niey wyiezdžác beda/ ale y sam Pan ná przeciwošto niey wysedžšy/ zá teka ia weźmie/ wspierác sie

Salmerō-
loco: nuz:
per cita-
to:

ná sobie pozwoli/ y sam do Krolewskich swoich poprowadzi po-
kojow/ Nam ita Principes mulieres, aut Reginae plerumq:
viris aut filijs qui Reges existant, innoxæ incedere solent,
cum omnis vxoris matrisue gloria in virum suum filium ue-
redire consueuerit, tak mowi pomieniony Salmeron ná tym-
ze troche wyzej przytoczonym mieyscu. W tenze sposob se-
cundum nostrum concipiendi modum, podlug rozumienia:
nášego/ odprawowalo sie Wniebowstapienie Jezusa Zbawia-
ciela nášego/ wysli Kawalerowie niebiescy/ wšytko niebie-
skie miasto oplywalo w tryumfie/ muzyki wšedzie dosyc y ašsya-
stenciey podobstaktu byto; Ale iednak kiedy Oblubienica me-
biaska Niepokalana Panna/ do tegoz niebieskiego miasta
wstepowala/ oproz tego wšytkiego com dopiero wymienil/ y
to ieŝce byto/ ze samze wkoronowany Monarcha Zbawiciel
Chrystus I e z v s, sam wkochany iednorodzony Syn w droge
zabiezawšy/ wlasnymi iaretami swoimi Synowstimi wspie-
ral/ y aź do samego Macierzynskiego zaprowadzil thronu;
Podobienstwo to z ziemskich wprawdzie marnych rzeczy iest
wziete/ ale iednak nie ziemskim wymyslone domcipem/ tak
wlasnie a nie inaczey, z instinktu Duchá Swietego opisuje
Damiánus wroczyštosc Wniebowstapienia Panny Przenay-
swientšey/ kiedy oraz nad Synowstimi y macierzynskim try-
umfem dobrze sie reflektowawšy tak do kazdego z nas mowi/
Attolle jam oculos ad Assumptionem Virginis, & salua fi-
lij Maestare inuenies occursum huius pompe non medio-
criter digniorem; Soli quippe Angeli Redemptori occur-
rere potuerunt, Matri verò calorū palatia penetranti, Fi-
lius ipse cum tota curia, tam Angelorum quàm iustorum
solemniter occurrens, euexit ad beata consistorium sessio-
nis, Podnies tylko (prawi) Kazda pobožna dušo/ bogomy-
slna ku Niebu dušy twoiey powieke/ a przypatrz sie Maest-
towi Krolewskiemu wstepuiacey do Nieba M A R Y E Y, wšak
obaczysz/ ze ten solemnny ingres/ y tryumfalne wstepowanie iey
przechodzi wroczyštosc y pompe Wniebowstapienia Jezusowe-
go (z ochrona to Boskiego iego Maestatu mowiac) Chrystus
sowi.

Petrus
Damianus
sermone:
de Assu-
ptione:

ſwi ąlbowiem przy Wniebowſtąpieniu/ ſami tylko appáren-
cia mieſtkańcy niebieſcy czynili/ ą Przenayſwientſzey Pánnie
on ſam z tymiż wſytkim w drodze zabiezawſzy/ ąprowádził
ia y przenioſt do Krolewſkiego iey nieuſtánnego ſiedzenia/
Creditur quod Saluator omnium ipſe quantum datur in
telligi per ſe totus feſtius occurrit, & cum gaudio eam ſe-
cum in throno collocauit. Konfirmuie Epiphanius Swiez-
ty Rzecz ieſt powiáda godna wiary/ że nie tylko z radoſcia zá-
biezai Matce ſwoiey goſcíniec Odkupiciel náſz I e z v s, ąle
ſam przez ſie ia w Ciebie ná przeznáczonym poſádzit wedle
ſiebie y poſtánowił mieyſcu. Záprawde tedy M A R I A y ztey
drugiey circumſtantiey/ Optimam partem elegit, záraz
przy ſwoim Wniebowſcieciu/ kiedy ſam Bog Wcielony pro-
wádzić ia iáko Syn Matke ſwoie y ſtánowie ná onym wieku
iſtym Matceſtacie ſámemu to ſobie zoſtáwił/ ktorego przywi-
leiu nieć inſe by ſnádz naymilſe Bogu Kreatury nie beda.

Tuż tedy wciekamy ſie wſyſcy pod opiekę twóie/ Krole-
wa/ Páni/ y Dobrodſieyto náſá/ vpraſaiac ćie nie godni/ ąze
by Aniolowie Swieci/ ktorzy tobie ták rádzi przy dſieſieyſym
triumfie twoim ſłużyli/ nie odſtepowali ták że/ y nie opuſzczali
Duſz náſzych/ iáko teraz ták przy oſtátnim onym punkcie ży-
wotá náſzego: Czynia te Quaeſtis Theologowie/ An cuſtos
Angelus quandoq; hominem deſerat? Jeżeli teſ pod czas
Aniol Stroj opuſzcza z iákiey okáziéy/ y odſtepuie od ąłowia-
ka onego/ okolo ktorego zbáwienny ma dozór od Boga ſobie
zlecony e: y decyduia ták/ że chociaſzby byl ąłowiek naygrze-
ſnieyſzy y nayzákámiálſzy/ tedy przecie póki tylko Duch w ącie-
le iego zoſtáie/ póki mereri y demereri moze/ nie puſzcza go w
porzucki Aniol Swiaty Stroj iego; Doſć to przeklęta bedzie
y deſperácka Duſá oná Antychryſtowa/ bo iáko według ſwiá-
decwa Apóſtołſkiego/ ſam ąart bedzie kooperowat okolo
przyciá iego/ Aduentus antichriſti futurus eſt ſecundum
operationem diaboli; ták według Auguſtyna Swiętego zá-
raz przy iego porzećiu/ wnidzie nie czyſty Duch w żywot Má-
tki iego/ y tam go ſobie zupełnie ożionie y w opiekę ſtowie we-

s Epipha-
ni^o ſerm;
de Al-
ſumptu

K

2. ad Theſ;
cap 2do;
s. Auguſt;
Tomo 9;
Tracta de
Antichr;
ſto;

Zmie ona nieszczęsna dusze/ a przecie Anioł Sroż Świety Ant
 tey Dusze wiec nie odstąpi/ do ostatniego terminu życia Anty-
 chrystowego/ y z ordynacley Bostkiey w siełu imprezách y od-
 wagách bezbożnych impediować go będzie: A toli iednak
 dopuścza tego Bog pod czas na pokaranie nasze/ ażeby Anioł
 łowie Srożowie na iaka chwile odesli y odstapili od nás/ co
 byśmy bez ratunku y pomocy ich/ iako iednym niezdolnym
 sierotami zostawšy/ czartowškim intursiom y pokušom/ oprzeć
 sie żadna miara nie mogli/ Sanè custos Angelus hominem
 à Deo, in tutelam suscepit, quamdiu vixerit nunquam fi-
 naliter deserit, quamvis in pœnam quandoq; ex nutu Dei,
 illum quoad tempus dimittat, ut tentationi succumbat,
 Sententia Wulpešá nášego Fránciškáňskiego Theologá ;
 Niedopuszczayze ty tego Przenayšwiencieša Pánnol/ Mácieš
 rzyńška przed wšochánym Synem swoim instántia/ ażeby kieš
 dy tych Duš opuśczać y ná iedne krotka chwile Świeci Srož-
 żowie ich mieli/ ktore sie tu tak často y barzo ochotnie ná po-
 mnozenie chwały twoiey schodza. Niechze nas tak ze za przy-
 czyną twoia prowadši do Niebá sam Tłayšłodšy Jezus, wš
 šio w ten sposob iak ciebie bošmy tego grzešni ludšie niego-
 dni/ ale niechay nas prowadši przez zachowanie praw swoich
 y przykazánia Bostkiego/ przez vchronienie sie grzechow/ przez
 Sakrámenty Świete/ ktore on nam za šrodki zbawienia náš-
 šego postanowić z łásti swoiey raczył: Jestešmy w tey náđšiei
 mocno vgruntowanymi/ ze kieš sie ty štutecznie y po Mácieš
 rzyńšku przyczyniš za námi Przenayšwiencieša Bogarodžicę
 Pánnol/ nie zgubiemy pewnego drogi niebieskiey toru/ y
 tam sie dostánitemy/ Bedy ty iuž yteš y Krolwieš
 z Troycy Przenayšwiencieša ná wieki/
 A M E N.

A. M. D. C. B. V. M. H.

Pater An-
 gely vul-
 peš Frón-
 cise: Tó:
 1. Partis
 zda Di-
 sput: 29.
 Art: 5.

KLEYNOT HYACYNTOWY.

R N Z N D A E

III.

Nà Vroczystość IACKA Świętego Pátroná
nászego Polskiego Zakonu Káznodzieyskie-
go, miáne w Krakowie wkościele TROYCE
Świętey v Oyców WW. Dominikanow
Roku Páńsk: 1672.

Lucernæ ardentes in manibus Vestris: Luca 12. cap.

*Pochodnie gorájące w rakách wáshych, sa słowá wyiate zprzeczy-
tány Ewangeliiey Świętey polozone v Lukášá Śwíetego wro-
zdziale 12.*

Rzychodze ia tutaj mi sie zda/ dnia dżisieyşego ná to **L**
mieysce Swiate/ iakoby naprzod do iednego rostkofne-
go od samey Przenáşwietskhey Troyce ná tey pustyni
swiatowey záşzepionego/ y slicznym kwieciem Niebestkim
sásádzoného dżiárdynu N. S. Do dżiárdynu/ w ktorým iuz nie
wymyslna Pomona/ albo Bogini Florá báşliwe kwieće
swoie sieie/ ale samá prawdziwa Bogini Niebestka Przená-
şwienska MARIÁ, ták wiele rázy wonmetacymi rozáni swoe-
temi/ duşne wáşe odoráty nápełnia/ iák wiele rázy ná cześć y
chwale tey Rozány wianek S w oczách sie wáshych wtym Do-
mu Bożym wíie: do Dżiárdynu/ w ktorým iuz nie Tácalus ale
bo Hesperides v Poetow/ swoy próşny przepych monstruita/ á-
le Jan

Bartherc:
c. 7.

Daniel
13: c.

S. Ambr.
lib. 3. e.
xam: c. 8.

Philipp.
Camerar.
par: 1. c.
61.

le sam Patriarchá Dominik Swiety iáko ieden ochotny y mlie-
kosny Dziárdynu tego ogrodniť/ sam naprzod nas wšytkich/
z wdziecznym odorem Liliowym wita pokázuiac nam slična
biála w rece swoiey lilia/ a potym ták wiele bielusińkich Dziel-
suminow woczách nášych stáwia/ iáť wiele Synow Kochá-
nych/ y Bráći tego Zakonnych/ Dzielsuminowym enot Swies-
tych/ y pilney služby Bostkiey zapáchem/ do siebie tu ludźie Du-
še wabiacych widźicie: do Dziárdynu/ do ktorego iuž nie
Krol Assuerus wšedł z powaga swoia Krolewsta/ Intrauit in
hortum arboribus constitum, ale wšedł Clemens X. dźisiey-
šy Namieštnik Chryštusow/ znaywyzša swoia ná zemi Ju-
risdykcia/ y swieżowonnym nápełnił go Rozánym odorem
zastug Rozy Swietey nápełnił odorem enot Beltrándá Swies-
tego/ nápełnił odorem doškonálošći Gondysálwá Swietego/
nápełnił odorem pietatis Pi V. tych wšytkich wteráźniey-
šych dniách nášych/ do Kátalogu Swietych Bostkich wliczy-
wšy: Do Dziárdynu w ktorym iuž nie sporwarzona v Dánielá
od stárcow Sedźiwych Susanna Joáchymowá Matzontá z
Fracymerem swoim/ xlubione przechadzki y mile rekreácie
stroi/ Ingrediebatur Susanna & deambulabat in pomario
viri sui, ale samá mila Oblubienicá Chryštusowá Ecclesia
Sancta. dná dźisieyšego doroczna Źyácynehá S. Wroczystość
obchodzác/ tu do Reliquii tego Swietych/ iáko do iednego
przenikáiacego kwiećia Źyácyntowego ná Duchowna rekrea-
cia sercá náše záciaga/ Quid describam purpurantes Vio-
las, candida lilia, rutilantes rosas, in quibus nescias utrum
Species amplius florum, an vis odora delectet? tymi Am-
brozego Swietego słowámi zamknać mi ten powabny Dziár-
dyn Dominikáńšti przydźie. Táť mi sie iesze widźi/ jem iá
tu dźisia wšedł do iednego nieofšacowánego stárcu Troyce
Przenayswientšey/ w ktorym sie wiecey dáleťo koštownych
znáydzie kleynotow/ anišeli kiedys dowcipná Hispañška čieš-
káwošć/ pod čas woyny Károlá Piáté° po škytych y táiemnych
lochách/ w Niemieckich wynáydowála kráičách: Znaydźiećie
tu w tym stárcu on wielki Magnes/ wušách Wincentiušá
S. Ser

S. Ferreriusz/ ktorym on zatwardziłych iako żelazo herez
 ykow/ y habitualnych grzesznikow bez liczby/ na wzgardę
 swiatą/ na pokute/ na prawowierny żywot/ cudownie ciągnął
 do siebie: Znaydziecie tu wotym skarbca/ on Dyament twarz
 dy w sercu Thomasz S. Anielskiego Doktorą ktorego od do
 skonatego institutu Dominika S. ani Rodzoni Bracia Nea
 politanscy Komessowie/ łagodnymi y groźnymi namowami/
 ani biatogowstkie swiat omamiące słowka skrusic y przela
 mac nie mogly: Znaydziecie tu wotym skarbca/ on Kumiány
 Rubin na Glowie Piotra Swietego kiedy dla sprawiedliwo
 ści Inquisitorskiej/ ciety ras jeden y drugi otrzymawszy na
 glowie/ wlojna ia Krwia swoia zfarbowal: Znaydziecie y
 drogie Oriantskie perly/ z szystości Kátharzyny Swietey
 Senenskiej! znaydziecie y wshytkie in se co naydrozshe Kamie
 nie/ a na doredziu zaraz niesukajac dlugo/ znaydziecie ten
 dzisieyszy facunku niemaiacy żyacynth/ to jest Jáká S.
 ktory splendorem y iasnością swoia/ nie tylko Polste naše mi
 la Oycyzna swoie/ nietylko zakon swoy Swiety/ miła Má
 tke swoie/ ale wshytek Kosciol Boski przyozdabia y krasí.
 Wiec tedy poniewaz Kleynot żyacynthowy jest flavi to jest
 flammei coloris, jest zoltego iakoby plomienistego Koloru/
 iako świadczy Renodausz/ a dnia dzisieyszego także plomieni
 sto opisuje Kosciol Boży z zapalonymi pochodniami Jáká
 Swietego; Lucernæ ardentes in manibus, bede ia chciał
 na terażnieyszym kazaniu moim za łaska Duchá Swietego pod
 Metaphora żyacynthowego Kleynotu/ wystawic podług mo
 żności/ wysokie cnoty y doskonale dzieła żyacynthá Swietez
 go na zesć y na chwale Troicy Przenayświetsey / Má tce
 Boskiej Máryey/ y temu Swietemu/ Kompátryocie naše
 mu/ a nam na zbudowanie. Tylko ty

Panno ktoráś ten kleynot drogo siconiła

Prose byś go w tyż cenie y mnie udac dała.

Lucernæ ardentes in manibus vestris.

Z Kzy rzeczy ia osobliwie biore sobie do wvagi/ w drogim
 Znayduiace sie Kleynocie żyacynthowym/ to jest coloré,
 K valo-

Reñ. lib.
 2. de ma
 teria me
 dica sect.
 2. cap. 6i

M

valorem, & virtutem, kolor/ cene/ y cnotę albo własności tego/ á te wszystkie do przedżiwney doskonałości Jácká Swietego kwadrusa U. S. Co do pierwszego to jest do koloru tego/ rozmaite są o tym między różnymi Authorami opinie/ nämlich niemi inż wyżej/ iż Renodus flavum, & melleum, Żółty/ miódowy albo płomienisty przywołaje mu kolor/ toż z nim trzyma Gárciás ab horto, á zaś colorem rutilum, Kolor żółtogorący/ rydzawy przyznaje mu Anastasius Sinaita: Kolor złoćisty daie mu Bóetius, Moderni Hyacinthi sunt coloris aurei: Pospolitsza iednak nad inſe opinia wezy/ iż właśnie Hyacinth jest coloris carulei, áerei, coloris caelestis, iakoby brązowego albo Niebieskiego koloru/ ná kſeale Száfiru albo Kwiatu Hyacynthowego/ Est Hyacinthus violaceus & caelestis coloris, instar Sapphiri & instar floris qui dicitur Hyacinthus, tak mowi Cornelius á Lapide, á Claudianus także onym to swoim Konfirmuis wierſem/

Sar. lib.
1. histor.
aromat.
capitul.
51.

Sin: qua.
40. in
scriptu-
ram.

Bóe. lib.
2 de gem.
cap. 29.

Corn: in
Commét.
Exod. c.

28.

Claud.
de 4. Ho-
norij Cō-
ſulatu:

In officio
ipſius.

Ibidem.

Et fulgor lberus

Temperat arcanis Hyacinthi carula flammis:

Przebiłaly sie te wszystkie kolory y w dſiſieyſzym Hyacynthie Swietym/ in ſtarcu viae ipſius, pod czas tego doczesnego życia iego kursu przyznac to musi kro sobie czytac historya żywota iego bedzie/ że sie przebiłal w nim flameus & melleus, płomienisty y miódowy kolor/ miódowy przez powierzchowna przyiemna y ſłodka w obyczajách zaprawa/ płomienisty przez gorace zewnetrzne w miłości Boſkiey zapaly/ Charitate in Deum feruens, integras ſapè noctes fundendis precibus inlumens, tak go opisuje żywota iego historya/ przebiłal sie w nim y rutilus to jest rydzawy kolor/ kiedy ſtromna twarzy kompozycya/ cierpliwością swieta/ pokora/ y wſtydliwym rumiencem niewinne swoje częſtokroć oblicze zarudzał/ Modestiam, patientiam, humilitatem, ceteraſq; virtutes admauit. Przebiłal sie w nim y złoćisty kolor/ bo iako złoto między ziemſtymi truſzczami przedkwi/ tak Hyacynth S. między Kollegami swoymi/ przy Krákowſkiey Káthedrze/ ſwiatoſtliwością rozumu/ iak złoto iedno przedkwołal/ Inter

Canoni-

Canonicos Cracouienſes adſcitus, in ſigni morum pietate & ſumma eruditione ceteros antecelluit, táż opiema Hiſtorya. Ale nad wſytkie inſe nie-*o*ſtánnie przebiat ſie w nim kolor niebieſki/ poſłuchayéie dowodu. Pozwolit kiedyś táż wiele Wſzechmocny Bog Janowi Świetemu ná Inſule Pátmos/ je mu ſie wſkroś godziło wſytkie ſtructure niebieſkiego miáſtá/ áż do ſámych fundámentow rewidowác/ y wzrokiem wláſnym przeniénać/ táka nam tedy tych fundámentow Niebieſkich z rewizyey ſwoiey deſkrypcya czyni/ Fundamenta muri ciuitatis, omni lapide pretioſo ornata: & fundamentum primum Ialpis, ſecundum Sapphyrus, tertium Chalcedonius, quartum Smaragdus, &c. vndecimum Hyacinthus, duodecimum Amethystus, Třie z proſtych práwi kámieni záložyla reka Boſka dwánaście fundámentow miáſtá Niebieſkiego/ ale z kámieni co naydrożſzych y nayprzednieyſzych/ bo pierwy fundáment ieſt Jáſpiſowoy/ drugi ieſt Száfirowy/ trzeci Chálcedonowy/ Smaragdowy/ y táż o inſyech áż do iedenáſtego/ ktory ieſt Hyácynthowy: á textus Arabicus naypierwey ten fundáment Hyácynthowy czyta/ Fundamentum primum ex Hyacintho. Biora ſobie te fundámentá iedni in ſenſu Phyſico y náuczáia/ iż ponieſwaſ niebo ieſt locus corporeus, ma y mieć będzie po ſádnym dnu méteryalne ciáta Świetych Boſkich w ſobie/ ma táżże admirabiles conſtructiones corporeas, záczym iſtornie y realne ſa w Niebie/ te wſytkie pomienione y inſe drogic Kámienie/ lubo dáleko koſtownieyſe y drożſe ániżeli te ziemſkie: táż wzy w tym mieyſcu Cornelius à Lapide y probuie tego onym textem z Piſmá v Tobiaſá/ Porte Hieruſalem ex Sapphiro & Smaragdo ædificabuntur, & ex omni lapide pretioſo omnis circuitus murorum eius, Brámy niebieſkiego Jeruſalem z Száfiru y z Smarágdú/ y ze wſzech drogich kleynotow okrag murow tego. Biora drudzy te fundámentá in ſenſu Metaphorico y rozumieia przez nie náprzód dwánaście artykułow wiary Świetey/ iáko Bernardyn S. Gagnaus, y inſi: Rozumieia y dwánaście Cnot Świe

Apoct
cap. 21

Cor: 12
hęc. loc.
Thob. 13.
c. Num 4

21

Lyr: su-
pra hun-
loc.

Apocal:
c. 21.

And Caf.
super A-
poc. c. 66.

tych/ iáko Albert^o Mago^o Zakonu Ráznodzieystkie^o ozdoba//
y Joachim^o Abbas; A náostátek niemal wšyscy zgadziáac sie
ná to/ rozumieia in sensu morali, przez te dwánáście fundá-
mentow dwánáście Apostolow Swietych/ Ista fundamenta
sunt Apostoli, qui post Christum dicuntur Ecclesie funda-
tores, mowi náš Lyran Fráncískan/ náto miesce pišác:
iákoš y samje Jan S. w tymje rozdziale troche wyžey przy-
znawa to/ że widział okiem swoim ná tych dwunastu fundá-
mentách w Niebie/ dwánáście Imion Apostolskich y przy-
nich Imie Baránká Et murus ciuitatis habens fundamenta
duodecim, & in ipsis duodecim nomina Apostolorum &
Agni. A ktoryš proše Apostol S. y dla czego wyznacza sie
przez fundament Hyácyntowoy? Dáte nam wrym informá-
tia Andreas Cæsariensis in Apocalypsim pišac/ Kiedy mowi
táť/ Hyacinthum, qui carulei áereiq; coloris Speciem per
se gerit, ad Simonem tanquam charismatú & gratiarum
Christi zelatorem, caelestemq; prudentiam haud vulgare
sortitum, non incommode reculeris, Hyácinth jest to po-
wiáda Kleynot powietrznego álbo niebieskiego koloru/ dlatego
tež naylepiey do S. Szymoná Apostolá stosowác sie moze/
iáko do tego/ przez ktore^o niebieskie dáry Chrystusowe/ niebies-
ka rostopność y madrosć osobliwy wydawála sie sposobem.

N.

Ten ci to tedy á nie inšy kolor niebieski przez
biáť sie wstáwicznie tákže y przez Jácká Swietego:
Což to robielo proše w Jácku Swietym inšego tylko zelus
charismatum Christi, tylko prudentia caelestis, madrosć
niebieska/ zárliwosć niebieska: že w przystoynym flácheckim
vrodšiwšy sie Domu/ y mlodše láta swoje pilna w školách do-
brze przepolerowawšy náuka/ ná wysokie nie káše sie expectá-
tywy swiátowe/ zdrádlivemu swiátu omamiác y ludžic nie-
winnosć swoiey nie dá/ wšiemškich dozešnych márnosćách
serca swoiego nie nurza/ ále sie záras do Duchowienstvá/ ná
službe Božá/ do stanu Káptáňstiego zmlodosć zabiera/ y od-
Krewnego swoiego Iwoná Krákovštiego ná ten čas Bisku-
pá/ beneficium Krákovštiey Káňonšiey otrzymuie. A co
to robia

to robilo w Jącku Swietym inſego/ tylko zelus caeleſtis,
 prudentia caeleſtis? że do Rzymu ztymże Biſkupem zaiáchas
 wſzy/ y tam Dominiká ſwietego Pátryárche/ſwiatobliwoſcia
 y cudami wſlawionego ſáznaw ſzy/ záras ſie od Biſkupiego li
 cenciunte Dworu/ y pod diſcipline tego wielkiego Kompátry
 árchy náſzego/ dobrowolnie ná twárdſa Konſekruie ſie poku
 te. A co to robilo w Jącku Swietym inſego/ tylko pruden
 tia caeleſtis, tylko zelus gratiarum Chriſti? że w Rzymie
 Nowiciat odpráwiwſzy y tájze Profeſſem zoſtawſzy/ wy
 ſtány bedac do Polſki od Dominiká S. záras y w drodze ſámej/
 Niebieſkiej dokázuie imprezy/ kiedy w Tyrolſkiej ſiemí/
 o wzgárdzie ſwiátá/ y o miłoſci Boſkiej zárliwie czyniac kázá
 nia/ tak rozrzewnil y zágrzal do Boga wſytek támečný lud/
 iz zadna miára puſcić go zkráiu ſwoiego niechcieli/ ázby był
 wprzod w Fryzákú Kłaſtor Zakonu ſwego záložyl/ y ná miey
 ſcu ſwoim Zakonnych im Bráci ſwoich zoſtáwil. Co to ro
 bilo náoſtátek w Jącku S. inſego/ tylko zelus Chriſti, tylko
 prudentia caeleſtis? kiedy iúz do Krakowá przybywſzy/ z ápa
 plauzem Duchowieńſtwá y miáſtá cálego/ excipowaný zoſta
 wſzy/ tym ſámym Kontentowác ſie niechcial/ ze wkrótkim
 czáſie/ obſerny ten Kłaſtor Troycy Przenayſwientſzey/ w
 którym tak wiele duſz/ kryć ſie od zdrady ſwiatowey y Bogu
 ſluzyc miálo/ zá ciekáwym y pilnym ſtátaniem ſwoim fundo
 wal/ ále wgleboka wkráine miedzy lud Schizmátycki idzie/ y
 táj wiele pogánſtwá y odſzczepiencow przyłaczYWſzy do ica
 dnoſci Koſciola Swietego w Kiiowie ná pozýſtanie Duſz o
 nych ieſzcze wiecey niebu/ drugi Kłaſtor Zakonu ſwego zá
 kłada/ táj ztad puſzcza ſie ku pólnocnym Kráiom/ w Pru
 ſiach wiele czyni dobrego/ we Gdanſku trzeci Kłaſtor wyſtá
 wia/ y tak w tym iáko y w owym/ Przelozjone^o ná ſwoim zo
 ſtáwſzy mieyſcu/ dopiero názad ſam tu do Krakowá po
 wráca. Záſtediſzy niegdy wpouſále Duchowne pieſzoty o
 blubienicá niebieſka zoblubienicem ſwoim v Salomoná ma
 drego/ trefna ſobie ſtátury iego deſkripcya czyni/ áto wten ſpo
 ſob/ Caput eius aurum optimú, oculi eius ſicut columbae

Cant/ 50.
cap.

super riuulos aquarum, guttur illius suauissimum, Głos
 wá iego iáko wyborne złoto/ oczy iego iáko iedney golebice nád
 szrodelnymi wodámi wlatywaiaacey/ gárdlo iego cutrowym
 iákimsis zápráwne przysmákiem/ á kiedy do reku przychodzi/
 opisuie/ iż pełne Hyácinthow były/ Manus illius tornatiles,
 aureæ plenæ hyacinthis Rece iego toczone szerozłote ná
 pełnione Hyácinthámi: rzekiby podobno Kto je to pochlebne
 iáké albo zmyslone carimoniz oblubienicá Niebieska z swy
 Oblubienicem stroitá/ ale niech czyta sobie rozmaitych inter
 pretow mieyscá tego/ doczyta sie iż pochlebiác Oblubienicá
 Niebieska nie umie/ y w slowách tych wshytlich nie pochles
 bstwo/ ale wysokie táiemnice Bostie záráitá! Coś sie tedy zá
 táiemnicá rzeczenie wtych Hyácinthách/ wreku oblubienicá
 Niebieskiego bedacych wyráza: Doydziemy tego bázro lás
 two/ tylko sobie zá fundáment slowá one weźmy/ Ktore nápis
 sat Cornelius á lapide ná wzwysh pomienionym mieyscu pis
 sac super Exodum, Tropologicè Hyacinthus significat
 contemptum terrenorum, & amorem caelestium, y znowu
 ná drugim mieyscu wyžey tenze piše/ Tropologicè Hyacin
 thus, caelestem mentem & conuersationem repraesentat,
 wtropologicznym práwi sensie/ to iest do obyczáiw ludzkich
 Kámién Hyácinthowy stošuiac/ nic przezeń nie znáczy sie ina
 šego tylko wzgárdá y porzucenie rzeczy ziemstich/ á zátochás
 nie wniebieskich: Nie ma ten Hyácinthu w rekách/ Ktory náš
 przyklad medituie tylko dniem y nocá o tym iákoby naywiecey
 zágnárac do reku/ nástupowác wlošci/ náprzysposabiác intras
 ty/ choé to z oppresia poddáinstwá/ z osuškániem bližniego/
 zobráža Bostá bedšie: Nie ma ten Hyácinthu wrekách/ Kto
 ty šciška rece swoje zátrzymuac dšiesiećiny/ nie oddawáiac
 wyderkaffow powinnych/ y zámnionym w klauzurách Pá
 nientom/ slugom Bostim/ y wboгим Zákonnikom po Klástros
 rách/ iákoby przez to/ došć šezuply ieden káwatek chlebá gwalt
 tem od geby oddšiera: Nie ma ten hyácinthu w rekách Ktory
 dla swoich nieszezestnych pártikulárnych respektow/ albo zá
 wšietošci/ publica consilia miešá/ Seymiki albo Seymy roz
 zrymá

Corn: in
 c. 28. E.
 xodi.
 Idem in
 c. 27. E.
 xodi.

grywa/ Woiewodztwo całe albo totam Rempublicam cur-
 buie/ poddanym bydź sie wstydzĩ y Pána nie zna náđ sobe/
 á przecie Omnis potestas à Deo, y pod zastona pospolitego
 práwa/ pod pratextem libertatis, prawdziwa y szczyra pry-
 wate swoie obiemá rekámi portuie: Nie ma ten Hyacynthu
 w rekách/ Ktory wzgládem Senatorstkiey przysięgi/ wzgládem
 złotey wolności Szlacheckiey/ Krwáwie od przodków swoich
 nábytey/ winien hadae peryklituiacey teras Wyeyzynie suc-
 currere, tak rece opuścił/ Je zgoła nie o tym myśleć nie chce/
 iákoby go to bynaymniey nie dolegáło. Słowem iednym nie
 ma ten Hyacynthu w rekách/ Ktory iák rece w zelázných stres-
 powáne dybłách/ tak sperał siebie sámego/ tak wwikłal w tym
 mizernym świecie sumnienie swoie/ że kiedy z nim mowisz o
 Niebie/ mowisz o szesliwej y nieszesliwej wieczności/ mo-
 wisz o pretkim zesciu wszytkiego tego co świat ma/ iákobyś
 mu to włásnie o zeláznym wultu historya práwił/ Hyacin-
 thus significat contemptum terrenorum & amorem cele-
 stium; ázeby to tedy była Oblubienica Niebieska wyswiáda-
 czyła/ iák o iey Oblubieniec nie wiedział co to swiátowe oblu-
 dy/ iáko żadnych wykretów Náchiáwelskich/ y przewrotności
 nie znał/ iáko Pseudostárysta albo Pseudopolitykiem nigdy
 nie był/ iáko sie nigdy w barwe ziemskiego koloru nie stroił/
 ále wszytek stroj iego duszny/ wszytkie postępkı iego/ byly Hyá-
 cynthowego Niebieskiego koloru/ dla tego mowi iż rece iego
 pelne Hyacynthow byly/ Manus eius plena Hyacinthis, tak
 włásnie á nie inaczey mądry Angielomus konceptuie/ Manus
 eius plena Hyacinthis, utpotè opera Christi caelestia erant.

Angiel?
 in hunc
 locum:

Przebieściesz takze compendiosè bogoboyne w waga swoia
 wszytkie Zátonne spráwy ósúsieyhszego Hyacynthá Swietego/
 slubnie zá to/ iż w żadnym z nich nie dá wam sie infa fárba
 widzieć/ tylko fárba Hyacynthowa/ fárba máści niebieskiey/
 Operaeius caelestia erant, Uiał ten zwyczaj Hyacynth S.
 że kiedy wż ten Klástor fundowawşy/ do náśládownia do-
 stónálego żywotá/ ludźi godnych y wżonych/ rozmaitego stanu
 nágárnelo sie niemálo do niego/ iák wíec wszyscy po Zátona-
 nym

nym silentium do Celle ná nocny edpoczynek odesli/ on sam ná ten czas miásto Celle do Kościota zabiadał/ y potlasz Knowsly ná modlitwe/ tak rzewliwymi łzami/ miásto snu/ sfatygowáne iefze za dnia powieki swoje mordował/ je sie tey Swietey ziemi w tym Domu Bozym/ wielekroć rázow/ oney Niebieskiej rosy/ z oczu tego plynacey wpiác hoynie dostawáto/ czy to nie fárba Niebieska? Miał y ten zwyczaj żyacynt Swiety/ je ná każda Boza noc, twárdymi y wozłowátymi rzemieniami ciáto swoje siekl y biczował/ áz dotad/ dotad obfita krew z niego strumieniami nie ciekła/ czy to nie fárba niebieska? Miał y ten zwyczaj żyacynt Swiety; je w tozdy Piatek raz ná dzień y to káwalkiem tylko chleba á trocha wody ciáto swoje posiłkował/ toz czynil y przy Wigiliách Apostolskich/ toz czynil y przy Wigiliách Swiat wsfytkich Pánný Przenayswiatej/ czy to nie fárba Niebieska: Zápras wde Opera eius caelestia erant.

Ioannis
15. cap.
Numi 19.

Lyci in
hunc lo-
cum.

○ Tákáci w prawdzie fárba Hce Chrystus ná tym swiećcie odmalowánych mieć wsfytkich násládowncow swoich/ dla tego sam w tym niegdy Przenayswiatejszymi wstámi swoimi włásnych Wzniów przestrzegal/ De mundo non estis, sed ego elegi vos de mundo, si de mundo fuissetis, mundus quod suum erat diligeret. Wzniowie moi wiedzcieś o tym iż lubo wy po tym swiećcie chodzicie/ lubo zárowno z drugimi te zieznie depcećie/ postáremu wy iuz nie iestecicie ná swiećcie/ wy łczyłem ia was sobie y wybrał z swiátá tego/ nie máś ná was bárwy swiátowey/ bo goby ná was tá bylá/ tedyby was swiát inázey kochal y obserwowal sobie. A iákosť to rozumieć sie ma/ je Apostołowie iefze żyiac ná swiećcie y dopiero wzac sie w škole Chrystusowey żywota Kwángelickiego/ á iuz ná swiećcie nie byli? Oraz ná swiećcie bydź y nie bydź iest Kontrádykcyá/ ktora iákimkolwiek potrzeba salwować sposobem; salwuje ia náś pracowity Lyran tłumáczac to miejsce/ tákowa dystynkcyá/ Licet Apostoli essent de mundo praesentia corporali, non tamen erant de mundo concupiscentias mundi imitando, Dwoiáká to test bytnosc ná swieć

ná swiecie/ iedna bytnosć iest względem obecności cielesney/ á druga bytnosć iest względem obecności duszney/ albo w ná-
szych terminách stotac/ iedná bytnosć iest ná ziemi z kolorem
swiatowym/ á druga iest z kolorem Niebieskim/ lubo tedy A-
postolowie Swiecie byli ná swiecie względem ciała/ ale Duszá
ich nie miała fárby swiatowey ná sobie/ nie násladowala zá-
rázliwych zádz y škodliwych lubiežnosći swiatá tego/ dla tego
im Chrystus mowil/ że iesze bedac y zostájac ná tym srociec/
iuz ná nim nie zostawali/ De mudo non estis. Byl ták szez-
sliwy násladowca Chrystusow ten Apostolski tákze maj Hyá-
cync S. że bedac ná swiecie iakoby byl ná nim nie byl/ kon-
wersácy a bowiem iego wšytká byla niebieska/ akcy iego nie-
bieskie zabawa wšytká/ żywot wšytek niebieski/ wstáwicznie
albo sie wczyl/ albo sie modlit/ albo kazal/ albo spowiedzi słu-
chal/ albo chorych náwiedzal/ niewiedzial co to bylo darmo bez
pożytku duszne^o godšine iedne strawić/ nie miał náwet y miey-
sca perwne^o do spania/ ale gdziékolwiek tylko wšiesć mu sie trá-
silo/ tam sie troszeczká przedrzymal/ á poeym záraz ocknarowy/
do swoich sie prac zwyczajnych porýwal/ kiedy wiec trášlo
mu sie ná miasto wyšedšy przez ktorakolwiek przechodzić w-
lice á tam zecíat w bogie^o/ to z wielkie^o wltowánia nád nedza
y wboštwem iego plákal nád nim/ á modlit sie do Boga ázeby
go nie spuszczał z opáržnosći swoiey. Juz ták cále w oczách
Boškich wchodził za niebieskie^o intole/ iesze ná swiecie žytac/
že mu czestokróć pod czas modlitwy iego/ niewypowiedžianych
onych wćiech niebieskich/ dobroliwy Pan z lást. swoiey wdzie-
lal/ á zá tym z tego pierwsze^o przymiotu Hyácyncowe^o kámie-
nia/ to iest z koloru niebieskie^o/ słusnie iuz moze konkludowác/
že Hyácync S. prawdziwym byl kleynotem Hyácyncowym.

Drugi przymiot osobliwy vyznamam w Hyácyncowym
Kleynocie/ Valoré seu pretiú, cene/ kóštr/ albo kácunek iego/
Wšwiádczyły go naprzod wšechmocne same wstá Boškie/ ie-
šeze w stárym testámenćie/ kiedy dawšy ordynáns Mojšesow-
wi Pan Bog/ á žeby byl Náronowi náwyžšemu Kápłánowi
iego/ bogáry stroy Kápłánski zátroil/ między inšymi roštázal

Exod: 28/ cap. mu sutáne pewno zrobic opieta y' ciásna/ Tunicam & lineam
 strictam, Erorato sutánna wedlug expozycyey Hieronima S.
 ad Fabiolam de veste Sacerdotali, takze y wedlug Kornelius
 Sámiáta byds' wshytka suta Hyácyncyami/ Tunicá scilicet Hy-
 acincinam, Koskazał byl takze pewny vbior ná pierśi/ Ktory on
 sam názwał Rationalem wzorzysto zrobic y Drogo/ z zlotá tyła
 to sámeogo/ z Hyácyncthu/ áz Purpury/ Rationale iudicij facie
 es ex auro Hyacintho & Purpura, Koskazał náwet y to/ áze
 by byly w tym wzorzystym háście/ co naydrozsze y naykosto-
 wnieysze kámienie czteremá rzędami sádzone/ Ponelq; in co
 quatuor ordines lapidū, miedzy ktorými w trzecim rzędzie/
 ma byds' Kámień Ligurius názwany/ przez Ktory kámień po-
 mienioni wzwyss' interpretowie Kornelius y Hieronim S.
 rozumieia byds' kámień Hyácynctowy/ y takowa dáte tego rá-
 cya Kornelius/ Quia Hyacinthus est lapis pretiosissimus,
 vnde non est verissimile cum solum hic esse pratermissum,
 albowiem powiáda Kámień Hyácynctowy jest bázdo kosto-
 wnyly wysokie^o sáczunku nie jest tedy podobienstwo ázeby byl
 miedzy onými inshými co naydrozszyimi kámieniami/ w Ká-
 płańskim Rationale Aronowym miał byds' opuśezony/ Mi-
 ror cur Hyacinthus pretiosissim^o lapis horum numero non
 ponatur, nisi forte ipse est alio nomine Lyncurius, słowá
 takze Hieronima S. Takowy zwyczaj byl kiedyś y v bogátych
 Ksiażac albo Monárchow wielkich/ i; przy wesolych godách/
 badz' slubnych áktách swoich przesadzali sie ná to/ ná wy-
 świádczenie Páńskiey magnificencyey swodicy/ ázeby byly wpo-
 minki bez Hyácynctowych Kleynotow nie byly/ tak wspomina
 Iulius Capitolinus in Maximino iuniore, pisac de Junia
 Fadilla; ze miedzy bogátymi wpominkami swotemi/ miała też
 pewne mánele ze czteremá Hyácyncyami/ Dextrocheriū cum
 costula Hyacinthis quatuor. z tego wshytke^o sámi dáć zdá-
 nie swocie mojsćcie/ iáka astymárywe Hyácynctowy Kámień/
 albo sáczunek ma w sobie. A ten dżisieyszy náś Hyácync-
 Swiety nieofácowány ten Kámień (bo z kámiená dżie-
 dżic) iáka cans' wynosi: Piśe Sylweira madry wieku tego
 intere

Corn: á
 Lap: lup.
 Kunc: lo.
 cum.

Corn: in
 caput 28/
 Exodi.

s: Hiero.
 Epill: 128.
 ad Fab.

Iul: Ca-
 pitoli

Sylu: in
 cap: 21.
 Apocal.

interpret Zakonu Karmelitáńskiego/ że ad Iheram Aquium,
 in confinibus Silesiæ & Bohemiar, nad rzekę Isera na Sła-
 skim y Czeskim pograniczu/ znayduia sie Hyacynthy/ ale iuz ce-
 ny sa podlejszy/ nie maia tak wysokięgo szacunku/ iako maia
 Hyacynthy Orientalskie/ ktore z Kambiey z Kananu/ albo z
 Kalku na inſze części świata wychodza. Tiaſ jednak Hyas-
 cynth Swiety/ lubo w Słasku/ ktore na ten czas iesze należa-
 lo do Polski wrodził sie/ lubo ten Kaniem Koſtorny w Kás-
 mieniu we wſi Słaskiey sie ziawit/ poſtáremu wſytkie Za-
 morſkie przewoſne Hyacynthowe ſtárby walorem ſwoim celu-
 ie/ iesze nam nigdy Kambia Indyiska tak bogátego w Hyas-
 cynthách morzem nie przestála Kambium/ iesze nigdy y z Kás-
 nanu na świat Kanał tak drogi nie wyſedł/ y te wſytkie
 Hyacynthy/ ktore z Kalku ida/ względem tego náſzego Ses-
 ptemtrionalnego Polſkiego Hyacynthu/ bázjo niſto kálować
 y niedowazác muſia: Samá Przeczyſta Mátká Doſta wſie-
 lá tiedys ten kleynot na wage/ y tak go światu wſytkiemu o-
 ſiácowála wyſoko/ iż w żadney gorze goracym ciepłem ſwoim
 ſoníce z tákowá perfekcyá kruſczu wyſmázyc nie zdoła/ iako
 ſoníce ſprawiedliwoſci Chryſtus wystáwił ſobie Hyacynthá
 Swietego. Poſluchaycie rzetelniejszy relacyey. Czásu pe-
 wnego Jácek Swiety w Wigilia Wniebowſiecia Mátki
 Doſkiej/ nabożnie medytuiac ſobie/ y żywot Przeczyſtey Má-
 ryey/ także chwale iey Niebieſka rozmyſláiac/ obaczy ſwiá-
 ſtoſć wielká/ á w oney ſwiátoſci Przenayſwietſza Pánne/
 z ktorey wſt Niepokálaných z niewypowiedziána rádoſciá
 ſwota/ te ſlowá do ſiebie wymowione wſlyſal/ Gaude fili Hy-
 acinthe, quia orationes tuæ gratæ ſunt filio meo, Rádny ſie
 Synu Jacyncie/ gdyſ náder wdſieczne modlitwy twoie ſa w
 oczách Syná moiego/ Jedenze tytuł Synowſki dáie Jezusowi
 y Jáckowi Swietemu Przenayſwietſza Márya/ iakie niegdy
 przemowíla ſlowá do Niebieſkiego Syná ſwoiego/ miedzy
 Doktorámi zwáwie dyſputuacego/ Fili quid feciſti nobis ſic?

quæ 32.
num. 68.

Lucas
cap. 20

świecie/ Zyacynty Świety nie mogli przysć na śacunek wies-
tę/ iako kiedy go Mátka Bostka Synem swoim czyni/ zo-
stać albowiem Synem MARYEY/ iednost to co zostać razzo-
nym Brátem Jezusowym/ iednost to dostać Mácierzynstwa
Mátki Bostkiej/ co z Chrystusem Przedwiecznym Jedyná-
kiem Bostkim w iednakiej cenie chodzić.

Q Wszakże to wshyscy wiecie/ że kiedy Chrystus dla nas na
Arzyju umierał/ oddał za Syná Mátce swojej Kochanego w-
sznia swojego Jana Świetego/ Mulier ecce Filius tuus Nie-
wiaść o to Syn twój, na które miejsce Theophilactus pisze/
dziwuje się y mówi/ Quomodo honorat discipulum fratrem
suum illum faciens? Ciało prawdy droga tápe daie/ Chrystus
Janowi/ kiedy go z wznia przemienia w Bráta swojego wła-
snego/ toć kiedy y Pánna Przenayświensza Jácká Świetego
bydź Synem swoim mianuje/ moze ia o nim bezpiecznie te slo-
wa powtorzyć/ Quomodo honorat Hyacinthum fratrem
Christi illum faciens. Jest quastia zwáwa, między/ Theolo-
gami/ iezeli też Chrystus I E Z U S, bedac Synem Przenay-
świenszey P A N N Y, miał nouam relationem filiationis tem-
poralem do niej iako do Mátki swojej/ czyli tylko per illam
filiationem aeternam, ktora ma do Oycá swego Przedwie-
cznego/ referebatur etiam ad Virginem Matrem in tempore/
to jest/ iezeli przez toż Synostwo ktore ma do Oycá swego
Niebieskiego przed wieki/ zwal się Chrystus Synem M A R Y-
E Y, czyli przez inſe nowo na świecie nabyte? Niektorzy re-
solwonia że przez Synostwo Przedwieczne/ tey opiniey jest Hé-
ricus, Alensis, y Seraſicci Doktor Bonawentura S. Tho-
masz zás S. Amielſki/ y náš subtelny Doktor zgodnie náuczá-
ia/ że przez inſe nowo nabycie/ dáiac tego między inſymi ráciá-
takowa/ że kiedyby był nie Syn Bostki/ ale sam Ociec Przewie-
czny álbo Duch Świety wcielił się z Pánny Przenayświens-
tſey/ tedy by był tak ten iako y ten zwal się Synem MARYEY,
nie przez Synostwo Przedwieczne/ bo tego ani Ociec ani
Duch S niema toć przez Synostwo dozesne/ zaczął iezeli
to Synostwo dozesne mogło by było przynależec Oycu y Du-
chowi

Ioannis
18.
Theo:
sup hunc
locum.

s. Boni in
3. di. 8.
art. 2.
qñe. 2.

Howi Swietemu in misterio Incarnationis, Zemu niemialo
 przynalezec y Synowi Boskiemu: Dico quod alia est filiatio
 in Christo ad Patrem, & alia ad Matrem & utraq; est realis,
 slowa Doktorá subtelnego/ A ia z tego fundamentu pytam sie
 teraz wozonych/ jezeli tez ná ten czas dostal Jan Swiety od
 Chrystusa/ nowam relationem filiationis, nowego prawdzi-
 wego Synostwa do Przenayswientsey Panny/ kiedy tey go
 oddawał z Arzyza/ przed smiercia swois za Syná/ czyli nie?
 Jezeli rzeczenie/ je niedostal relacyey zadney/ bo to rani tylko
 by sam tytul/ byla tylko quaedam filiatio adoptiua, iako mo-
 wi Arnoldus Carnotensis ná te slowa pisac Ecce filius tuus;
 Vices filij naturalis filius accepit adoptiuus, czemużby pro-
 fe Chrystus miał był drugi raz/ to Synostwo przysposobie-
 ne dawać Janowi Swietemu? poniewaz już był przedtym
 w Mattheusza Swietego wshyctich Uczniow swoich/ wola
 Dycá swego Ciebiekiego pełniacych/ przysposobionym Brá-
 terstwem swoim dárował/ Extendens manum supra disci-
 pulos tuos ait, hac est mater mea, & hi sunt fratres mei, iuz
 tedy bylo niepotrzeba z nowu Chrystusowi/ za Syná Máte
 swoiey/ a za Bratá sobie przysposabiac pod Arzyzem stojacego
 Janá: ieslibyscie tez rzec chcieli/ je w ten czas Chrystus sun-
 dowal relacia nowa/ Synostwo nowe nábyc w Janie Swie-
 tym do Przenayswientsey Panny/ y to mowic sie nie moze po-
 dlug dobrej filozofiey/ bo poniewaz filiatio formaliter, ni-
 hil est aliud nisi generatio passiva, bydz Mácierynstim Sy-
 nem/ nie nie jest in sego/ tylko bydz zrodzonym od Mátki/ a
 Jan Swiety nie był zrodzony od Przenayswientsey Panny/
 zaczym trudno mowic/ a zeby był mogli miec do niey prawdzi-
 wego Synostwa relacia/ iako do Mátki swoiey. Posluchay-
 cieś iednak/ iako Galfudus Kontemplatista wysoki/ te mo-
 ze trudnośc solownie wysoka distinkcia swoia/ kiedy mowi tak/
 Quodammodo Ioannes Virginis Matris, in Virginitate fi-
 lius fuit cuius illa si non carnem, carnis tamen integritatē
 edidit, & illum si non hominem tamen Virginem genuit,
 Prawda jest mowi iż Przenayswientşa Panna niezrodzita

Scotus in
 3. Distin.
 8. qñe v-
 nica: 8.
 ad quast.
 lit. c.

Arnoldus
 Car. tra-
 ctatu 7.
 de Verbis
 Dñi.

Matthei
 cap. 1.

Galapud
 Tilmant
 in Alle-
 gorijs.

względem ciała Janá S. ale go była zrodzila względem Pá-
nienstwa tego/ nie zrodzila go względem czlowieczenswa/ ale
go zrodzila względem Pánienstkiey czystosci y niewinności ie-
go/ zaczym prawdziwe synostwo bylo v Janá S. w tym sensie
do Przenayswietsey Pánny; dla te^o Chrystus rzekl icy z Krzy-
za Mulier ecce Filius tuus, Et quam multos hodie parit Sá-
cissima illa fecundissimaq; Virginitas! Przydacie znowu ten-
je: nie nowina to mowi y podzis dzien tey Pánnie bydz plo-
dna w Pánienki/ cokolwiek tylko niewinnych znaydute sie
Pánienek/ wshytko to sa Czorezki tey Pánny/ poku icy tylko
niewinności swoiey dochowuia: Nauczcie sie Pánienki od
Janá S. ochraniać tego Synostwa tak drogiego/ teory ma
czystosc wása do Przenayswientsey Pánny/ jezeli chcecie
mieć za Mátkę wásę MARIA, wiedzcieś o tym/ że wam
potrzeba z Janem y pod Krzyzem/ to jest chociaźby w naywie-
kszym wtrapieniu/ chociaźby nawet tego y gardlem przyplá-
cić/ dochowywać nie naruszonego Zwiatu czystosci swoiey.

R

Petrus Damianus zásie iesze niby wyrażniey te quastis
náše vlátwia/ Kiedy Kommentuiac te słowa Chrystusowe
Mulier ecce Filius tuus, tak wiele bogomyślnemu pióru swe-
mu nápisac pozwolil/ że iáko Chrystus Pan/ za wymowien-
iem tych slow przy ostatniey wieczery. Hoc est corpus me-
um, záras Chlebsw Ciáto swoie Przenayswientse przemienił/
tak y przez te słowa swoie ecce Filius tuus dokazal tego/ że lu-
bo nie realna relácia nowa Synostwa/ tedy przynajmniej
prawdziwy affekt y obserwántia Synostwa nowa ná sercu
Janá Swietego wzбудzil tu Przenayswientsey Pánnie/ y
ná sercu Pánny Przenayswientsey také/ prawdziwy affekt
Mácieryński nowy tu Janowi Swietemu/ nie sam tylko
Synowski tytul dostal sie ná ten záś Janowi Swietemu/ ale
iákis osobliwy przedsiwony zwiazek miłości uczynily byly mie-
dzy Márya Przenayswientša a między Janem Swietym te
pominione słowa Chrystusowe Sicut enim dixit Matri, hic
est Filius tuus, ita dixit discipulis hoc est Corpus meum, &
canticus fuit in illis verbis effectus, ut illicò Panis ille quem
dabat

s. Petrus
Damianus
serm. 64.

dabat Dominicum fieret corpus, ex quadam itaq; similitu-
dine si dicere audeamus, & beatus Ioannes non solum Filij
potitus est nomen, sed propter illa verba Dominica, quod-
dam majus necessitudinis Sacramentum apud Beatam Vir-
ginem meruit obtinere, sa słowa pomienionego Doktora.
Toc y sa tedy bezpiecznie rzec to moze, ze kiedy Wiepotalana
Panna na medytacyey mianowala Przenayswienteymi vs-
tkami swymi Hyacynthą Swietego Synem swoim/ nie wzy-
nita tego pewnie dla takiej tylko powierzhowney carimoniey/
nie wzynita dla tego/ a jeby sie byl tylko samem imieniem Sya-
nowskim Hyacynth S. fezycił/ ale byla znać Matka czystosci
tego/ iako Jana S. poniewaz o nim takze historia zywota
tego opiewa/ ze Virginitatem perpetuò coluit, dat takze znać
był Bog tym Swietym słowom Matki swojej/ effitacia albo
skuteczność takowa/ iż za prolata ich/ powolność Synowsta
nowa/ miłość Synowsta nowa ku Przenayswientey Pannie
na sercu Jacta Swietego na tych mlast exprimowana y wy-
razona zostala/ iako byla wyrazona pod Krzyzem na sercu Ja-
na Swietego/ znać ze y sama Panna Przechysta wzbudziła by-
ła w ten czas w sobie osobliwy iakis affekt Macierzynski no-
wy przeciwko Jactowi Swietemu/ znać ze go byla od tego zsa-
si wzdeta na osobliwa swoje Macierzynska opieka/ kiedy go
Synem swoim nazwala Gaude fili Hyacinthe. Uperwnita
go przytym y o hacunku/ iakie miady modlitwy iego w Wie-
bie/ Orationes tuae gratæ sunt Filio meo, iakoby byla chcia-
ła rzec/ ze metylko ty jam Jactku/ ale y nymnieysa modlite-
wbatwoia w oczach Syna moiego ma wage y hacunek hya-
cthowy/ iako albowiem Hyacynth iesel tak powabny na spoy-
rzeniu z relathey Pliniusza ze nigdy nasycić sie oko ludzkie po-
zorem iego niemoze/ Ita pascit oculos rapitq; vt euanescať Plin. libi.
antequam latiet, tak modlitwy Jacta Swietego opowie- 73-
dziala Panna Przenayswietesa/ byds wdzieczne y mile w oc-
zach Jezusowych/ Gratae sunt filio meo. O wysoki a niepo-
rownany hacunku Hyacynthu tego! A nie tylko za zywota/ sa
lk y przy smierci w iednym je hacunku trzymala Matka Bo-
sta.

sta Hyacintha Swietego/ chciała sie z nim w onym ostatnim
naypotrzebnieyszym punkcie tak obeysć po Macierzynstwu/ że
mu to w Ciebie zjednala/ a żeby był nie winny dzień tylko w
sam dzień Wniebowzięcia tey z tym sie pozegnał swiatem: w
Wigilia Wniebowzięcia swoiego przed tym mianowała go
Synem a w sam dzień teyże Wroczystości iako Matka Syna/
wzięła go z sobą oraz na triumf do nieba.

S Błogosławiony Stanisław Kostka także Polak nasz Za-
konu Societatis Iesv, miał zwyczaj Przenayświeższa Maria
nazywał Matka swoia/ y tak też historia żywota tego świado-
czy że w sam dzień wroczystości Wniebowzięcia Matki Bos-
kiej z tego padła płazgu na wieczne odświedłgody/ oiozy Jacek
Swiety że z osobliwej łaski MARYE Panny mianowany był
Synem tey/ w tej wroczystości także Wniebowzięcia tey nabo-
żnie używszy Sakramentow Swietych/ z szczęliwa powitał
sie wiecznością/ iakooby to w ten dzień osobliwie Panna Czysta
świeższa z Kochankami swoimi po Macierzynstwu obchodzić
sie umiała. Dat ścunek kiedyś na śmierć sprawiedliwych

Psalm: 115. Koronowany Prorok/ takowy/ Pretiosa in conspectu Domi-
ni mors Sanctorū eius, Kostowna prawi jest w oczach Pań-
skich y droga śmierć Swietych slug tego/ a w czymże Pański
Prorok te drogosc zakłada? Odpowiada za niego Inco-

Incogn: quia emit eam sanguine suo, dość powiada z tego samego ma-
sup. hūc drogosc swoiey/ że sama Przenaydrozża jest okupiona Krwia
Psalmum 115. Boska/ powtarza y znoux Et verē pretiosa quia ipsi de mor-
te transeunt ad vitam, de labore ad requiem de merore ad
laticiam, Dość iestże yzrad drogosc/ że Swięci Pańscy po
śmierci ida do żywota/ po pracach do odpoczynku/ po smutku
do wesela bez łonicá/ ale dopieroz ia tuże posła w gore ta dro-
gosc przy śmierci Jaska Swietego kiedy to śmierć targu po-
szac bez oboeczności Matki Boskiej niemogła/ niemogła Hy-
acinthute^o na tym Jarmarku śmiertelności tylko w sam dzień
wroczystości Wniebowzięcia MARYE zatargować/ zaczęm
Inadno sie domyslic/ że taki ścunek Kleynotu tego stanął/ iako
ti po

Epodala sama Przechysta Matka Boska/ potkal go pewnie
 Valoriako Syna od Matki/ y juz takowy bedzie az na wieki.
 Wz sie co zywo teraz szczyrze sluzyc Pannie Przenajswientszej/
 nie len sie na recitowanie Kozancá iey Swietego vgescaci/
 przyzwyczaic sie chcey do vmartwienia ciála swiego/ twara
 dym postem przy iey Wigiliách Swietych/ pamietay Spowiedz
 dzia S. Kommunia swieta/ Jalmuzna swieta czcic wsfytkie
 vroczyfcofci iey/ poniewaf widzif na oko w Hyacintie swie
 tym/ ze wsfytkie iego nabozenfwa ku sobie tak wsfokim nada
 grodzila mu facunkiem.

Trzecia rzecz albo przymiot Konfideratíey godny/ w Ká
 mieniu Hyacintowym vznakom/ Virtutem seu proprietates,
 cnote/ moc albo wlasnofci iego: Spory poczet tego Syl
 weira wylczył/ z roznych pozbierawfey authorow/ na w zwoyz
 odemnie pomienionym mieyfeu/ wolno widziec kto zechce/ ia
 tu tylko niektore chroniac sie przedluzenia namienie. Ma to
 naprzod miedzy infymi wedlug relatíey authora tego Hyac
 cynth/ ze miawfey go w vftách obecneho/ od zbytecznego fnađz
 kwi albo infych fzkodliwych humorow plynienia vwalnia/
 Si in ore feratur à fluminibus liberat: Ma y to takze ze od
 powietrza zarazliwe^o broní/ ab aeris corruptione defendit:
 Ma y to iesze/ iz temu kto go ma/ znácznie do dobrego mienia
 albo do nabycia dostátkow pomagá/ illum habenti diuitiaz
 augetcunt. Dofwiađezyl tychze wlasnofci nie ieden y od Hyac
 cynthá Swietego pátrzylo kiedys w Mazofiu cáte miásto
 Wofogrodzkie na to/ ze nie tylko od fzkodliwego humorow
 plynienia/ ale od cátych gtebotich rzek feroko rozlanych nies
 befpiechenfwa/ Jacet Swiety vwalnia/ à fluminibus libe
 rat, kiedy w Ruffie zápuscíf wfy sie káie/ á nie máiac sie na
 czym przez wíste dáleko z bzegow pod ten czas wylána przeprá
 wíci/ zdiawfey z fiebie plasz zakonny z grzbietá/ rospofarl go
 na wodzie/ y przywolawfey trzech Bráci swoich zakonnych/
 ktorych prowádzil z joba/ íakoby to na íakta befpieczna gum
 dule Wenecka/ albo na Polfka fktute náfe/ wísiec im na om
 fwoy plasz roftazal/ y tak na nim bez naymniey fiego pograzas

nia/ ná druga strone ich przewiosł/ y ná brzeg suchy wysádsił/ zkad y podziósócień w támtęy stronie/ takowa iest między pospólstwem opinia/ że on ślad albo droga/ ktora czynił Jacek Swiety po Wiśle/ wybita sie peronnych czasów/ y wierzech na onych widócić sie da wodách: Doznał tego y on Piotr z Profowá dziedzić/ ze ten Hyacinth à fluminibus liberat, kiedy dy go w Wiśle utopionego y iuz trupem wywleczonago z wody/ do żywota przywrócił: Napatrzyła sie y ona zacna wdowa imieniem Przybysława do woli/ że ten Hyacinth à fluminibus liberat, kiedy Wisława Syná iey/ ktory był w bystrey Rábie utonął/ w oczách iey macierzynskich żywotem dárował. Miał też y to Hyacinth Swiety od Pána Bogá/ że ab àëris corruptione defendit, bo iáko historia żywota tego świádeczy/ Jutta Mátrone zacna z Kościelcá powierzem zaráżona/ y iuz prawie śmiertelna/ ná goraca instántia Prándoty Syná iey cudownym wleczł sposobem. Wyświádeczy y to ieszcze o nim/ Jacny Konwencie tuteczny/ że illum habenti diuitiæ augeteunt, bo lubo przy śmierci swoiey/ w tym Klastorze jęgnaiac sie z Bracia/ testamentem im Swiete Ewangelickie wbostwo legował/ baczac iedná w poslednieyších czasách/ iáko znácznie goraca ona niegdy Chrześciániska pietas. y nas w Polsce ostygła/ w infy sposob/ przy Kanonizáciey swoiey sobliwie/ ná Zakonna sustentacia doroczna tu obmyslił im prowisia: Wyświádeczycie to Kocháni moi Confratres, że y w moralne zbiory macie szczęście przy tym tu Hyacincie swoim/ bo w cnorách Swietych/ w służbie Bostiey tak dzienney iak nocney/ w ciękawyim pieczolowaníu okolo dusz ludzkich/ w obaferwántiey zakonney/ w subiektách wczonych/ nie tylko in-ostro Philadelphico nexu, ale y jadney infey Communitar Religioz przodkować przed soba nie dácie. Przyznać to musisł w glos/ y ty Stoleczne Miásto Krakowie/ że y tobie z tym Hyacinthem błogo/ dziekuy Bogu że cie nim wdarowác raczył/ bo choćbys milczec chciáło/ tedy same nie mowne odzywáie sie mury/ że illum habenti diuitiæ augeteunt, kiedy po tak wielu ogniowych pożárách/ po zburzeniu nieprzyacielskim

po Szwedzkich rabunkách/ inż y Kościoły Swiate/ y Klasto-
ry po części restaurowáne inż Kamienice y Domy náprawne/
inż puste grunty swoie y odlogiem leżace/ fructyfitniace ogła-
daś/ bron tylko Panie Boże áżebyć ich iak znoru in cali re-
rum nostrarum statu nie spustofono: Tcie dać wbożec ten
Hyacinth y w dostátkách dusznych/ kiedyć w pul Rynku twoe-
iego ná opowiadanie prawdy Ewángeliey Swiatey/ ná stro-
fowanie grzechow/ ná pokazanie drogi doskonałości Chrześc-
iánskiej/ ze dwiema iazykami Bráci swoich subministrue/ il-
lum habenti diuitie augetcunt.

V

Jeżeli tedy ktokolwiek zwas potrzebuie czego niechayże
ten Hyacinth ow sercu swoim nośi/ niech do tego nie ofáco-
wanego stárbu Hyacinthowego/ to iest do tych Swiatych Reli-
quij Jáček Swietego wtym Domu Bozym bedacych nabo-
żnie przychodzi/ á ia to ná sie biore/ że czego tylko żywnie chce
to wśytkiego dostanie: Zczyfli sobie przystoyna y obfita
młodzi/ przy tey Przechacney Akadémiey/ ná ćwiczeniu dozoro-
nych y pracowitych zostáca mistrzow/ á jebyś młodości Já-
ček Swietego wzorem sporo w Boiażni Bożey y w náukách
rosta/ Ugeśzayże do Hyacinthu tego/ ma y to bowiem Hyá-
cinth/ wedlug tegoż wspomniénego authorá/ że bystrości ro-
sumowi dodaie/ Ingenium acuit. Zczyfli sobie przeswieta
Káthedralnych Prálarow Korono/ á jebyś záwse tak rzestim
y ochotnym sercem przy Káthedrze swoiey/ Pánu Bogu y Ko-
ściolowi sluzylá/ iáko ochotnym sluzyl sercem Jáček Swiatey
wtym twoim Mántelecie chodzac/ przychodzi do Hyacinthu
tego/ między infymy bowiem iest tez y tá osobliwa proprie-
tas w Hyacintie/ że skryte iakies ma w sobie ná serce lekárstwo/
Potissima eius vis agnoscitur in cordis medicina. Zczy-
fli sobie Przechacny Káznodziejycki Zakonie/ torem isc Bráta
swoiego/ y tak wolnymi záwse/ tak bezpiecnymi pierśiami
ná Kazániách swoich/ grzechy ludzkie gromic iáko gromiś
Jáček Swiatey/ smákuje sobie Duchownie te Swiate Profki
iego/ w tym twoim Kościele bedace/ gdyż y te przypisuia wła-
sność Hyacinthowi/ że ná Profek sluzony á wśypány w napoy

Silueira
ibidem.

bole wpiersiách wsmierza/ Si in puluerem redactus bibatur,
 pectoris doloribus medetur. Dyczyfli sobie cála miła
 Oyczyzna nášá/ te zerwnetrzne Domowych niezgod goraczkí
 te zarázliwa diffidentia ciuium truciſzne Kurowáci/ wdawaya
 że ſie do tego Polſkiego Hyacintu twoiego/ bo y tá potáiemna
 ieſt w Hyacyncie cnota/ że ſtruty y ná goracze zbolaty
 wzdrawia/ Venenum febresque sanat. Wyſwiadczáta to
 te ſáme przy Hyacyncie Swietym pozáwieſſſhane Wotá/ że
 Ktokolwiek tylko chciál w experyencyey ſámej/ ták tych iák
 roznych inſzych Hyacynthowych wlaſnoſci/ w Jácku Swie
 tym doſwiadczyć/ požadána otrzymywał poćieche y taſte. A
 leć nam iuż ná tym ſámych niechay beďſie doſyć/ do rozmożo
 nia nabożeńſtwa ku Jáckowi Swieciemu/ że Przenayſwietſza
 MARYA w potrzebách y rekurfách náſych/ táka ná ſie aſſe
 kurácyá dáta/ temu náſemu Polſkiemu Hyacynthowi/ pod
 metáphora Hyacynthowego Kamienia wam odemnie teraz
 reprezentowanemu/ Hyacinthe quicquid per me petieris
 impetrabis, Hyacyncie o cokolwiek tylko prze zemnie proſić
 Syná moiego beďſieſ/ wſytko to otrzymayſ. Proſ je tedy
 Hyacyncie Swiety iedynego Syná MARYE za Oyczyzna
 náſá/ áżeby iej ginać do końca nie dáł/ przebráliſcimy iuż
 podobno miárka w grzechách náſych/ áni Boſkiego wiecey
 nie ieſteſmy miłoſierdzia godnymi/ ále ty przynamniey pro
 ſiemy cie IACKV Swiety/ chciey w to wſtąpić goraca inter
 ceſſya ſwoia przed Máieſtatem Boſkim/ áżeby Biſſurmánia
 ſta ſábla/ Erwie náſhey Chrzeſćiańſkiej nie rozlewáta/ áżeby
 ſkápy Tureckie po Koſciólách Swietych y po Swiatnicách
 Páńſkich nie depráły/ áżeby prawowierny ten lubo grzeſny
 lud Polſki/ nie doſtawáł ſie w niewola/ tego nienáſyconego
 Ottomáńſkiego Tyrána. Wſkáz to widziſ (ia tuſe) w iſtno
 ſci Bogá twoiego że niema rádzić kto o nas/ wſyſcy race po
 ſpuſzczáli/ ieden pátrzy ná drugiego/ á żaden ſezerſe ſie nie ma
 do obrony Oyczyzny/ y owſem ieſt podobno tákich doſyć/ Kto
 rzy ia cále zgubić y pograżyć prágnó: Widziſ ia tuſe iż iedy
 na Szortecá náſá Polſka/ ſama Boſka wyſtáwioná reka/ Ktora
do tych

do tych czas iako jedná inacta zostawála sponśa, Forteca
 mowie Kámieńca Podolskiego śwántyie/ y iuż do tych czas
 iak mówia w śturmie Tureckim pierzchnetá/ drugiey iuż tá-
 kiey nie mamy/ tá jedná do wśytkiego práwie Chrześciań-
 śwa z náśey strony/ nieprzyacielowi temu otworzyła wrotá
 ná cie tedy Jácku Świety w tym tak iáwnym y ostatnim
 niebezpieczeństwie náśym wolamy wśyscy Kátá rátá : Ty
 Świety Kompátrioto náś złącz sie dnia dzisieyszego z inśy-
 mi Polakámi Świetyimi/ á Pátronámi náśymi/ y poday zá-
 námi Supplike do Jednorodzonego Syná Bostiego : prosź
 cie o to goraco czuyny y dożorny Pásterz náś ná tey two-
 iej Droczystości obecny/ y z námi wśytkiemi grześny-
 mi owieczkámi swoimi/ y iestésmy tego peroni coé.
 Przenayświeřsa Pánná obiecátá/ że Quicquid
 petieris impetrabis. Fiat, Fiat,
 A M E N.

A. M. D. C. Bmæ V. M. H.

K O L E N D A D V C H O W N A.

R A Z A N Y A G

V.

Ná Vroczyśćość IANA Świętego Apostoła y
Ewángelisty Pańskiego, miáne w Kościele
Káthedrálnym Krákovskim ná Zamku,
Roku Pańskiego 1666.

Ioannis
Ev. cap.

Qui supra pectus Domini in cena recumbuit.

*Ktoży przy Wieczerzy Pańskiej ná Zbáwiennych polozył sie pier-
siách Jezusowych; poufálša nád inšych Apostolow Swietych
Dilekta Chrystusowego dzítiejszego IANA Swietego z Pá-
nem y Mistrzem swoim konwersácyá, przez te stová tego
sámego iásnie wyrażona w Rozdziale Dwudziestym
Pierwszym.*

Szeslywy on dzień/ ktorego przy ostatniey Wiecze-
rzy swoiey Chrystus nappierwey postanowił Przenay-
swietšy Sákráment/ włásne Ciáto y Krew swoie
Przenaydrožša pod przymiotámi Chlebá y Winá iákoby tes-
támentem swiátu wšytkiemu leguac/ nazywa Paschalius
Biskup Swiety/ z stárego znác w Kościele Swietym zwoy-
száiu/ Diem Domini natalem, & natalem calicis, nazywa
mowie dniem Národzenia Pańskiego/ y dzień Vroczyśćośći
Kielichá N. S. Ja niewiem z iákiey przyczyny; Czyli dla
tego/ że w ten čas Chrystus Jezus w Sákrámentcie Naye
swieta

Dies Pa-
schalius
lib: de
Corpore
Christi;
sacatus á

światłym/ wſytkiſtaſti Boſkie y dobrodzieyſtwa ſwoie zbierając w Kompendyum iedno/ iakoby ſie znowu ludzicom w małym Cialecku odrządzal/ kiedy im ſie w małychney partykułce Sakramentalney podawał? Czyli dla tego/ że miało być dla zbawienta naſzego umierać/ iakoby właſnie nie umierał ſwiātu/ kiedy oprocz owey ſwoiey generalney prazencyey Boſkiej/ przez ktora ex ſua immenſitate neceſſario eſt vbiq; ſłowami Doktora ſubtelnego mówiac/ ieſt wſzedzie obecny iako Bog/ chciał ieſzcze ſiebie ſamego/ y z natura Boſka y z natura ludzka obecnego na ſwiecie zostać/ przez te cudowna prazencya ſwoie Sakramentalna/ ktora ma przy kaźdey ſtraſhney Oltarzowej Ofierze/ po Konſekraczey celebriacey Kapłana? Czyli dla tego/ że iako Bog przy narodzeniu ſwoim doſć znacznie Wſzechmocnoſć Boſtwa ſwoiego ſkurczył/ kiedy w iednym ſubtelnym Dſieczinnym Cialecku/ wſytką nieſkonczona moc y potęgę ſwoię krepował vboſiuchnymi pieluſtkami Rodzicielce ſwoiey Kochaney dopuſcił/ tak w Sakramencie Ciaſwiatełnym/ podra ſzupła widomych Śakramentalnych przymiotow zaſtona/ Boſtwo ſwoie nieograniczone/ niewidomym przedſiwnym ſpolobem/ doſć znacznie podrobil/ kiedy nie tylko wſytko ono Ciało ſwoie Przenayſwiateſe/ takie iakie ma w niebie/ Corpus quantum modo non quātitatiu Krew y Duſę ſwoie Przenayſw: ale y Boſtwo ſamo nieograniczone/ à cōcomitanter wſytkę Troycę Przenayſwiatełſa obecna/ pod każda by ſnadź naymnieyſzą partykułką został? Czyli też ieſzcze dla inſzey ktoreykolwiek przyczyny zgoła niewiem: toć ieſzcze niby trochę kwadrować mi ſie widzi/ że ten dſień Cana Domini Biſkup Świety po mieniony zowie Diem naralem calicis, dñiem zjawienta ſia albo wroczyſtoſci Kielichá/ boć w ten czas dopiero Kwie ſwoiey Przenayſwiatełſey Kielichem/ nowo zbawiciel Jezus wſzemi zmianow ſwoich częſtował/ Hic eſt calix nouum teſtamentum in ſanguine meo, Kwadrować mi ſie widzi y z tego fundamentu/ ieſte inż w ten czas Chryſtus pełnić on gorzki Kielich za zdrowie naſe goſtował/ za ktorym ſie w ogroycu do Wyca

Nauarro
in ſigna
Eucharis-
tico.

Scot9 in
4. Diſt.
10. qu. 24
lit. Ka

Lucę 22.
cap.

Przedo

Matth. 25.
CAP.

Przedwiecznego modlił/ Pater mi si possibile est, transeat
me calix ilte, verum tamen non sicut ego volo sed sicut tu,
Ale że go nazywa diem natalem Domini, dniem narodzenia
Pańskiego to rzecz dziwna/ bo już w ten czas siedząc ow z draya
cá Judaś/ zatówno z innymi uczniami przy stole/ przedawał
w sercu swoim na śmierć niewinnego odkupiciela/ już go tam
tylko ćien był/ a Świętokradzkie serce iego wyszło między o-
nymi drapieżnymi wzięło się żydami/ którzy według targu y
umowy z nim uczynioney/ na poimanie y związanie Jezusowe
godzili/ iakoż to tedy ten Kielich śmierci z narodemem Kon-
binować się może? Atoli ia postaręmu przy tych Świętych
dniach terażniejszych widze/ iż Kościół Boży ten wynalazek
Pańszczyński Biskupa sama rzecz porwiera/ Kiedy przy we-
soluy Narodzenia Pańskiego woczyścił/ Święto Apostoła
wielkiego y Ewangelisty Janá Świętego przysadzając/ przy
Kielichu nam go albo z Kielichem wystawia/ z Kielichem go
maluje/ iakoby solemnna woczyścił Narodzenia Chrystusow-
wego łącząc oraz z woczyścił Kielichá/ Diem natalis Do-
mini cum Natali calicis. Wzając sobie ten Kielich Janá
Świętego wżony Neotheryk imieniem Barradias powiadał/
iż dość ma z tego samego pochwały Jan Święty/ że tym
Kielichem nie tylko szczyt dopomogli spełnić Chrystusowi
gorzkiego trunku Meki iego Nardroffsey/ ale się nad to gles-
bokich nim tajemnic iego Boskich dopiel/ kiedy pisać na te slo-
wa z Ewangeliey Świętey/ Supra pectus Domini in caena
recubuit, mowi tak/ Sat eum commendavit, quem Christo
dilectum, in eius pectore reclinatum, de calice non solum
bibentem, sed & mysteria ex haurientem memoravit, doysć
powiada ma Jan Święty pochwały gdy go Dilektem Chry-
stusowym nazywają/ kiedy go Jezus do pierśi swoich/ do kie-
lichá swojego/ a co wiekša do Sekretow swoich Boskich z kie-
lichá wyrozumianych przypuścił. Wiecy ia dnia dzisiejsze-
go nie bede wiecey Janá Świętego chwalił/ tylko sobie za ma-
seria Kazania moiego/ ten kielich iego wezme a po Kolendzia
wz wstykił nim zastować bede/ ku czci y ku chwale malus-
kiego

Barradi-
as: supra
hunc lo-
cum the-
matis,

ckiego Boga oraz y wielkiego Jana Matki Panny Przenay
świetszey Maryey/ á ponieważ.

W kielichu Chrystusowym Kreń ludzka zbożniada.

Prose by Pánow kielich wychwalić mi dáta.

Qui supra pectus Domini in cæna recubuit.

Gpiewa nam literá Swiata w Księgách Rodzáiu/ że Jozef **X**
Pátryarchá Swiety/ miał tam pewny kubek swoy sres
brny/ z ktorego nie tylko piáć ale y wrożyć miał zwyczaj/ y
dla tego kiedy rodzeni brácia iego do Egiptu przyszli do niego
tedy on inż za cudowna spráwa Boska Wicerezem zostawał/
czy prawdziwie/ iáko rozumieia niektorzy tłumáczé Pisma
Swietego/ czyli teź żártem/ iáko drudzy mniemáia/ máiac ich
sádzać do stolu swoięgo/ vderzy pálcem w on Kubek swoy
Wiedźbiárski/ iáko by to po onym dźwięku dochodzac/ ktoryli
był miedzy nimi naystárszy/ y zawola záras naystáršęgo Ru-
bená/ naypierwszym czestuiac go mieyscem/ vderzy pálcem
drugí raz/ y przywola zá stol Symeóná/ vderzy znou y posá-
dzi Lewiego/ po nim Jude/ y tak wšytkich porzadkiem áž do
ostátniego Beniamintá/ baczac to Brácia Jozefowi/ ktorzy
iešze go byli w ten czas nie vználi/ mowi Pismo Swiate/
Mirabantur nimis, cudowna rzecz im sie to widziála że Jozef
Swiety z onęgo kubkowego dźwięku/ bez omyłki żadney
káždego z nich láta wywrożył/ Percutiebat enim coram eis
sey phum suum argenteum, & post primam percussione-
dicebat, talis qui est primogenitus primò sedeat, & sic con-
sequenter de alijs, mowi Lyran w tym mieyscu: Niechay sie
y mnie dnía dšisieyšęgo Janie Swiety piesćku Páński godzi/
w ten twoy Kielich/ z ktorym sie ty dnía dšisieyšęgo przy žlo-
bitu Jezusowym monstrieš/ y weń podobno ciepłe one lešti
miluchno popláknácego dziećiecia Boga zlewáiac/ niebieška
z nich Ambrozya czyniš/ w ten twoy Kielich/ onym podobno
godowym Gállileyškim winem z wody vczynionym/ ná pá-
miatke tátego cudu Chrystusowego nápełniony/ w ten twoy
kielich/ ktory podobno pod Krzyžem Aniolowie Swieci odes-
brawšy od ciebie ostátnia one krople Krwie Przenaydrošs-

Genesis
44. cap.

Lyranus
supra hęc
locum
Scripturę
xx.

Key/ Ktora z woda wyprysknela z boku Zbawicielowego / a
z niej y Sakramenty Swiate/ nabożnie zebrałszy/ niazad do
reku twoich oddali/ niech mi sie mowie godzi/ w ten twoy
Kielich Swiety Ktory trzymasz w reku/ iuz nie wderzac pala-
cem/ ale przynaymniey Duchownym do woli napatrzyc sie
wzrokiem/ a za twoia przyczyna proporecyonalna z niego kas-
zdemu z tych mnie sluchajacych Duchowna wywozje Ko-
lenda.

Y

Widze iatu tedy naprzod z poyrzenia pierwszego w tym
Kielichu Jana Swietego/ reprezentowana wysoka dostoy-
nosć Duchowienstwa/ dostoynosť Kaplanska/ nie dlatego/
zeby to Kaplani przez swiecenie swoje/ brac mieli prawo na
sporse y gestke kieliski/ albo zeby sie to tylko na samo wino
swiećili/ iako owo czestokroć swieccy ludzje przy politycznych
zartach swoich/ wsczypliwym iednak iezykiem Duchowien-
stwo/ karpia/ nie dla tego/ zeby sie to Kaplanowi siec nie
siec nie godzilo do stolu/ az wprzod ultra statum & condi-
tionem, dla samey tylko prezenty/ caly stol kubkami albo
kuzlami srebrnymi zasadzony obaczy/ nie dlatego/ azeby to
Kaptan przy owych waszych wlot latajacych koleynych/ zas-
raz wam kazda szczerze spelnic byl powinien/ Boze uchowaj:
czytaia tam z Pontyfikata przy swieceniu kazdemu/ Fuisti
ante ebrius, nunc autem sobrius, przestrzegajis zaraz przy
pierzyswym swieceniu/ ze to Ksiedzu potrzeba tylko pukielis-
kiem/ Dominus pars calicis mei, y lubo tez drugiemu poda-
zas/ a osobliwie z owych co sie na Sientes swieca/ trafi sie
miarke przebrac z ochory Dobrodzieia albo przyziaciela do-
brego/ tedy tu nie o takim Kielichu rzecz nasza/ rzecz nasza jest
o Kielichu Swietym / o Kielichu Koscielnym/ iaki jest
Kielich Jana Swietego. Ten to Kielich reprezentuie wysoka
dostoynosť Duchowienstwa w Kosciacie Chrystusowym/ ten
to Kielich jest on kostrowny Kielich Jeremiaflow szczerzloty/
na Babilon swiata tego z reku Bofich podany/ z ktorego
wyszkie pita narody/ Calix aureus Babilon in manu Domi-
ni inebrians omnem terram, ten to Kielich jest in signe do-
stoyno-

Ktoyności Káplánskiej / Który naprzód podawał sam Chrystus
 weznom swoim / świecac ich ná Káplánsko / y mowiac
 im: Hoc facite in meam commemorationem, podáia go y
 teraz Namieśtnicy Chrystusowi / Namieśtnicy Apostolow
 Swietych Biskupi / tym Którym Ordines Konferuia / y dla tego
 przy pogrzebách Káplánskich / ná Kátáfalkách žalobnych / al-
 bo ná trumnie wystáwia Kósciol Chrystusow Kielich / iáko
 własny dziedziczny herb Káplána Káždego: W tym Kielichu
 reprezentowana zostáie oná moc / oná praeminentia y go-
 dność Káplánska / je pyzy Misey Swietye zá prolácyá słow
 Consecrationis, zwabia Káplán z gornego niebá ná oltarz
 Chrystusa Zbawiciela swojego / y w tym Kielichu teź pra-
 wdziwa Krew / toź prawdziwe Ciáto / Ktore w Żywocie nie-
 gdy Pánni Przenayświetszey bylo / y teraz iest w niebie / y
 Dusze Przenayświetsza / y nieśkonczone Bóstwo Chrystusowe
 miewa / O veneranda Sacerdotum dignitas, in quorum
 manibus velut in vtero V I R G I N I S Filius Dei incarnatur,
 & vno eodemq; momento idem Deus qui praesidet in cae-
 lis, inter manus est Sacerdotis in Sacramento altaris! *Ex*
klámnie Hypponeński Pásterz Augustyn Swiety: O godno-
 ści Káplánska práwi wśelákiego vśánowania godna / Kiedy
 w reku Káplánskich iáko by w Żywocie Pánni Przenayświe-
 tsey znou sie Syn Bósti odradza y wciela / y iednegoż mo-
 mentu tenże Bóg Który Kroluie w niebie między rekami wá-
 szymi Kápláni ná Oltarzu sie záwia! *Exklámnie* znou
 tenże / rzecz obracáiac iáko by do siebie samego / O venerabilis
 Sanctitudo manuum, ó felix exercitium, qui creauit me
 (si fas est dicere) dedit mihi creare se, & qui creauit me si-
 ne me, ipse creatur mediante me! O swiete y szczęśliwe re-
 ce / Ktore przedsiwa te Oltarzowa táienmice odpráwuicie /
 oto ten od Ktorego stworzone iestescie / dal wam niby moc (ie-
 śli sie mowić ták godzi) stwarzác siebie samego / y Który stwo-
 rzył was / bez was / on ná oltarzu stworzony bydź nie chce bez
 was! Wyrazić lepiey nie mogli ten Swiety Biskup y Káplán
 dostoyności y godności Káplánskiej / iáko ja wyraził w tych

S. Augu-
 stinus su-
 per Psal-
 mos.

Idem su-
 per Psal-
 mum 37.

scot. in
4to: Dist.
13. Quæst.
2. lit. Y.

scotus
ibid: l.
F. f.

słowach/ w których Kápláná każdego stworzycielem niby
własnego stworzyciela swojego nazywa/ Ipse creatur medi-
ante me. Prawda że to tam sam Bog iáko agens principale
jest cudownym sprawca tey przedziwney tajemnicy swoiey/
sam odbiera y gubi substancys chleba y winá/ sam konserwuje
accidentia sine subiecto, bo tego sama przez sie kreatura za-
dna dokazać nie moze/ Dico quod creatura non potest in
istam conuersionem vt agens principale. Theologiczne dog-
má Subtelnego Doktorá/ pisacego o Sakramencie Tłayo
świetszym Ciála y Krwie Páńskiej/ ktorego dosć subtelnyimi
y wysokimiracyami popiera; Prawda że Káplán jest tylko
w tey Przenajświetszey Ofierze samo moralne instrumen-
tum Hostie/ Minister habens actionem propriam huma-
nam prauiam actioni Diuinæ ex ordinatione Dei, est in-
strumentum Dei in ista conuersione, mowi tenze Doktor;
Prawda że te transsubstanciaria ktora sie dzieie od Boga zá
słowami Káplániskimi przy Mszey Swietey/ nazywaja iedni
Actionem productiuam, drudzy Conseruatiuam, niektorzy
Vnitiuam, subtelna skola násza zowie ja Adductiuam, albo
Translatiuam, iáko wiecie madrzy/ jeden z Theologow nie
nazywa iey/ áni nazywac moze/ Actionem creatiuam, dla te-
go tez Augustyn Swiety Stworzycielem Chrystusowym na-
zywáiac Kápláná/ przyznáie sie że to mowi per pium quen-
dam excessum iáko Swiety Theolog y Doktor tak wielki/
kiedy przydáie słowa one/ Si fas est dicere, ieżeli to mowic sie
godzi/ ále iednak iáko skolwiek konkurrensia Kápláni do Sa-
kramentu Przenajświetszey Eucharystyey/ dosyc godności/
dosyc stad dostojności maia/ iáko napisał Pátryarchá náš
FRANCISZEK Swiety w Duchownym testamencie swoim/
że oni sami tylko ten Sakrament poswiacac/ y infym wier-
nym Chrystusowym rektami swoimi Kommunikowac moga.

Z.

Vwazal sobie záwse y powazal wysoce te godność w Ká-
plánách Swiety Antoni Opát/ kiedy w Zywocie iego pise-
to o nim Athánazy Swiety wzeń iego/ że kiedy kiedy postal
ktorego kolwiek Kápláná/ zaraz na ziemie uklaknal/ áni sie
podniesc

podnieść chciał/ pości mu Kąplan reki swoiey' pocalować y'
 Kąplánstkiego błogosławienstwa nie dał; Uwazala Kaca
 rzyna Swiata Seneska/ o ktorey takze pise Antoninus S.
 Arcybiskup Florentski/ że kiedy postrzegla przez ktore miejsce
 przechodzacego Kąplana calowala ziemie one/ ktora widziala
 stopami Kąplánstki zdeptana; Uwazal Wielki on Con-
 stancianus Cesarz/ kiedy obecnym bedac na pierwszym Conci-
 lium Nicenstkim iako pise Eusebius/ nigdy vsiesc bez oso-
 bliwego dozwolenia Kąplánstkiego niechcial/ Et tunc non
 aliàs ledere sustinuit, quàm sacrosanctus sacerdotum cho-
 rus annuisset, słowa Eusebiusowe; Uwazal nasz Swiety
 Ociec FRANCISZEK, kiedy dla wielkiej godności Kąplán-
 stkiej/ naymnieyszego grzechu nigdy w zadnym nie uznawal
 Kąplanie/ a iako w żywocie iego Swiety Bonawentura pis-
 se/ czestokrot zwykl to byl mawiac/ że kiedyby byl oraz Swies-
 tego Aniola ktorego/ a Kąplana potkal/ tedyby byl pierwey
 rewerencya Kąplánowi/ aniżeli Aniolowi wczynil: Miales
 w tym racya Swiety Oycze moy/ bo tego przywileiu Aniola-
 wie od Boga nie maia/ ktory maia Kąplani; słuza oni iako
 jedni potkowi albo Niebiescy Pazziowie/ okrazajac w kolo
 Kąplana kazdego/ kiedy strasna Oltarzowa celebrue ofiara/
 Quod datum non est Angelis, concessum est homini; Sa-
 cerdos enim hoc ineffabile conficit mysterium, & Angeli
 confidenti sibi quasi famuli assistunt, mowi Augustyn S.
 Miales racya Swiety Oycze tey propozycyey twoiey/ ponie-
 wasz ieszcze mowi po tobie y' Ambrozy Swiety/ Cuiam An-
 gelorum dixit Deus, Tibi dabo claves Regni caelorum
 Ktoremu kiedy Aniolowi oddal Bog klucze do nieba/ iako ie
 oddal Kąplánowi; że cokolwiek rozwiazze na ziemi moca od
 Boga sobie dana przy Sakramencie pokuty Swietej/ to wsya-
 tko zaraz sie rozwiaznie y' w niebie/ jezeli dobrze penitent dy-
 sponowany zostaje; Miales w ostatku racya Swiety Oycze/
 gdyz y' sam nawet pisy czart iako czytamy w historyey Res-
 miego Swietego/ potleknal czasu iednego przed nim samym/
 y' kiedy go spytal Kemigius Swiety/ dla czego by to czynil/

Eusebius
 lib. 4to.
 in vita
 Constanti-
 ni,

s. Angu-
 stinus lo-
 co supra-
 citato,

s. Ambr.
 de sacer.
 lib. 3to.

odpowiedział mi/ żeś tego ieść godzien iako Minister Boski /
 ázeby cie y odemnie to posánowanie potkalo. Adla tego spoyz-
 rzaroby sobie wstary iesze testáment / obaczemy iako táń
 Záplánstwo posánowane bylo w Melchisedechu / iaka re-
 werenáya miáło y w Aáronie ; w Nowym zaś Testámentcie
 oproc tych Swietych Bozých / ktorých wymieniłem / przyznác
 to musiemy / że y cny Narod náš Polski / nád inše nácye kie-
 dys / z powinna rewerencya obserwowal sobie Duchowienst-
 two ; Swiadkiem tego sa tak bogate przy Káthedrách fun-
 dacye / Opectwá intratne / Kánonie y Pralatury nie ubogie /
 Klastorow erekcye geste / co wshytko starodawna ona Polska
 pietas z milosci przeciwko Kosciolowi Chrystusowemu / á z
 rewerencyey ku Duchowienstwu ochotnie uczynila. Lecz ná
 de wshytko pokazala Uczyna náša Europie / y swiátu wshy-
 tkiemu Chrzesciáńskiemu exemplum po sobie / vsánowania
 Duchowienstwá / kiedy vltra primatialem dignitatem, Se-
 natu swoiogo / ozdobe vzedow Koronnych / spráwiedliwosc
 Trybunalska / Duchowienstwem zágeszczác / statutámi swo-
 imi sacrosancte postánowila. Teraz je prawda rzeké / uż w
 tobie cále zgast ten Duch Przodkow twoich Polsko / rádabyś
 teraz znou / cos raz Kosciolowi Swietemu oddala / kiedyby
 iako wydarta / czymes sie kiedyś naybárzies delectowala / to
 cie teraz naybárzies dolega / boli cie to że Kápláni chleb ie-
 dza / chciatalabyś ázeby podobno iak niegdy Żydzi ná puszczy
 Bozjé máńno żyli / cos przed tym sama sobie od geby odeymu-
 sac / onych naypierwey wrazyta / wzeskowala / opátrzyta : Przy
 twoich posiadkách naywieksze teraz ná dochody Koscielne
 semrania / przy twoich assygnacyách naycieksze ná dobrách
 Duchownych exáctey / przy twoich vztách naypodleyse Ká-
 plánow vsánowanie / chwala Bogu je wszdy iesze w Káplán-
 ná przy Oltarzu wierzyś ; Ná one pompy twoie pogrzebne
 záciagnawsy Káplánow / chceś ich widzieć gromádno w Ko-
 sciele / ale ich wstydziś sie przy stole / ná ostátku do piecá z
 Káplánami / byle tylko iako tako ich odbyć / ow náwet zwy-
 szay Swiety / co przy Processyách z umárlymi / dawano wiec
 świec

świece Kąplanom/ ażeby przy Páciierzách albo przy Mfey
 Świetej one świece palac/ wspomnieli ná dusze zmarłego /
 inż teraz całe zmiesiony/ wola ie raczey rozdać Laykom/ ażeby
 sobie nimi przyswiecali Quatuor Regum Officium recytua
 iac/ bá zgoła wżci sie teraz y tych publicznych Processy z v
 mártym: wstydza/ ktore nie bez tajemnice/ ani nie bez pożytku
 Duchownego tak żywym jako y Dusiom zmarłych postanowił
 Koscioł Boży: Przyidzieszli teraz vbogi Zakonniku/ ktorys
 iuxta Consilium Euangelicum dla miłości Bostiey opuścić
 świat/ y ná żebracki żywot przykładem Zbawiciela twoiego /
 dobrowolnie przysięgt Panu Bogu / o Jalmuzne w Imię
 Boże prosie/ co sie despektow/ co vragánta / co zniwagi ná
 bierzesz/ to bedziesz miał w zysku/ przyidzieszli Kąplanie imie
 niem Koscioła swiego vpponeć sie Decymy albo Wydera
 taffu/ to z toba w historye/ że to ten Ksiadz taki á taki / ten
 tam zgorzenie takie á takie uczynil/ o tym tam to áto slychac/
 á o oddaniu powinności do Koscioła ktorey sie Kąplan wła
 sna dusza dorabia/ nie nie slychac.

Malowali kiedys Egipcyanie stárzy Kąplanow swoich
 jako pise Pierius w iedney ręce zegar/ á w drugiey záćmióne
 słońce trzymájących/ lemmá takowe przydawosy/ Non nisi
 cum deficit spectatorem habet, iakoby to z Polskiego/ w ten
 czas go tylko widza/ gdy sobie z niego slydza; Jakoż codzienn
 na to widzimy experyencya/ że lubo słońce ná niebie dla vstu
 gi náfey/ rok od roku świeci/ lubo ciepłem do vrodzání dyspo
 nuie ziemi/ doyrzale czyni ná drzewie frukt y złoto y srebro/
 y rozmaite krusoc w podziemnych produkcie lochách/ nie vwa
 zamy bynaymniej w słońcu dobrodziejstwa tego; lubo zegar
 ná wysokiej wystawiony wiezcy nákrecony biac/ dzień pole
 dnia czas nam potrzebny wybiia/ to do Koscioła/ do roboty/
 to do stolu/ to do spania/ w sytkie nam zgoła godziny życia
 náfego rozmierza/ nie my iednak tey przysługi nie vważamy
 w zegarze; Niechayże sie ieno aby ras záćmi słońce/ y po fráń
 custu czarna krewa twarz swoje iásna zákrzye/ áż zaraz zásta
 nowi sie co żywo y przypátrować sie pilno y dziwować tey iego
 larwie.

A

Pier: libi
 3. Hiero
 glyph.
 Verbor
 sacerdos

Iarwoic bedzie/ niech też y zegar áby raz zwyczáyny Komput mł-
 nuc swoich zmyli/ niech náprzykład miásto dwánástey vderzy
 wtora álbo trzecia/ áż zaraz co żywo samrác ná niego y bár-
 borác bedzie że niepewny/ źle idzie/ Non nisi cum deficit spe-
 ctatorem habet: ták wlasnie y z Bápłanami teraz ná swie-
 cie sie dżiecie/ do Egiptu niechodzec/ ták ich wlasnie y v nas
 w Polsce pod te czasy malowác potrzeba/ niech oni swieca
 iáko słońce w kóściele Bozym náuka/ pilnosćia y dozorem
 okolo dusz ludzkich/ niechay swieca w konfessyonalách/ ná
 pulpitách/ ná káthedrách/ w administrowaniu Sakramen-
 tow Swietych/ ni kt tego dobrodżystwa po nich nie wważa/
 zá nie to wftyko/ niech wskázua droge spráwiedliwosci ku
 niebu/ niech biá glosom Duchá Swietego ná ámbonách iáko
 zegar Bosty/ niech przy Oltarzách dáda sie z glosom swoim
 slysec/ Náiestat Pánstki wielbiac/ widza to ludzie nie widzac/
 slucháia tego nie slucháiac/ niechje im sie záś tylko iáko lu-
 dżiom / ktorzy nie sa wlasce Bostiey potwierdzonymi / w
 czymkolwiek nogá bynaimniey powinie/ niech o nich defekt
 iáki wftyka/ ktory náwet w samey rzeczy czestokroc szera plo-
 tka bedzie/ áż zaraz pelno tego po caley dżiedzinie/ po Powiá-
 tách/ po Woiewodztwách/ po caley zgotá Polsce rozniešie
 sie y rozglosi ona to niepozorna nowina/ Non nisi cum deficit
 spectatorem habet; Dla tego też Polsto miá podobno/ co
 daley to bárziesy kápiciet/ w niwecz sie obraca/ póki w two-
 ich Antecessorách ináka byla rewerencya y obserwancya Cle-
 ri, poty Pan Bog dla Pomázancow swoich wdzialá ci szzo-
 dro blogostawienstwa swietego Swietego/ zázywátas zlotego
 pokoiu/ nie bylas złupiona z ozdoby y dostátkow twoich/ strá-
 sna bylas pogranicznym sasiádom/ nikomu sobie grác ná ge-
 bie nie dálas: á teras kto tylko chce/ to sie ná cie porwie / kto
 w Bogá wierzy to cie skápie/ z postronnych co żywo ná cie oczy
 wytrze szczeto/ y nie dobrze zámysláia o tobie/ inż cie dosć zná-
 cznie podskubáli/ strzeż Boze/ ázeby cie sobie ieszcze ná drobne
 kawalki nie podzieliłi/ bogdáiesmy tego wftyscy nie doczekáli.
 Przyidzie mie inż tedy tym Kielichem kóstownym Janá S.

Kielichem mowię reprezentuącym dostojność Duchowną
 ciebie naprzod dnia dzisiejszego po Kolendzie poczęstować /
 Przejacna tuteczna Krakowska Kapituła / iuż ia nie mam
 nadzieie / ażeby in hoc deprauato saculo, ona szczerosć Staa
 ropolska ona Swieta prostota / ona ku Bogu Religio, ona
 żarliwosć ku Kościolowi Chrystusowemu / ona innata pietas
 ku Duchowienstwu / miała sie wiecey w gniazdo Polstiego
 Orła náfego powrocić / w inise sie stroie Polsta / w inise oby
 czaje / w iniego cale Duchá przemienila / iezeli iezsze y Pratać
 przy Kapitulách opuścić zechca rece / iuż yst a ctu erit o dostoya
 ności Duchowieństwa / zaktrecu tak temu Kielichowi syie / se
 go wiecey nie wkaza swiatu: Miedzy inisymi Kapitulami
 w Polstze / tedy tobie Przeswietna tuteczna Kapituła / nie
 nowina Senatowi Polskiemu Insulatom dodawać / niewiem
 by ktory Bistup zwolaszca z przednieyszych Katedr / w pos
 szrodku twoim pierwey nie zasiadal / anizeli go krzesie Sena
 torstkim wieczoro / tym tedy przynalezny / kiedy ich Bog ná to za
 wolał / opponować sie zwawie pro Sacra dote, od ktorey Sa
 cerdos sie zowie / bronie odważnie patrimonium Crucifixi,
 meżnie stawac za dobrami Kościola Chrystusowego / ażeby
 kiedykolwiek gaudere immunitatibus Ecclesiasticis, y wys
 tchnac sobie przynaymniey nieco od takowey oppressyey mo
 gly: Poblogostawil cie Pan Bog (acz zawise) ale y teraz oso
 bliwie Pasterzem takowym / ktory totus Ecclesiasticus bez
 bac / y pobożnosćia życia / y doctriná non ordinariá, y fatya
 gami nieustannymi / iakosmy to ná oko przez te cale dwie les
 cie widzieli / prait exemplo w Duchowienstwie iako
 dostojnosć stanu Duchownego y powage oraz Senatorá Duc
 hownego piastować / prait exemplo iako nie septem mo
 wić / ale glosno w Izbie Senatorstkiey wolać / przy samey pra
 wdzie stojac / prait exemplo, iako nie plaza bić / ale doymos
 wac do żywego / tedy gra idzie o ruine Kościola Bozego / y
 miley nam wstytkim Wyczyny: nie nowina y to tobie Przes
 zacna Kapituła Dwor Monarchow Polstki / Pieczętarzami /
 Sekretarzami wielkimi / Referendarzami / Regentami Kos

romnymi/ y inſymy rozmaitymi Pralatami tracić/ iakoż maſt
 takowych doſyć y teraz/ onym tedy przynależy umieć przy
 wſelakich okazyach/ doſtoyność Duchowienſtwa portować/ y
 przyſługami ſwoimi ſerce Pańskie/ y powinna ku Duchownym
 propenſya koncyljować; Nie nowina y to tobie Przeſącna
 Kapitulo/ nie tylko przy tey Katedrze/ ale y w inſych ro-
 zmaitych Kapitulach/ przy Duchownych ſadach zaſiadając/
 rożnych ſie ſpraw/ rożnych zniewag/ rożnych pratenſyi Ducho-
 wnych naſłuchać/ wam tedy przynależy/ tak w to ſawſe po-
 trąſiać/ tak w tym medyować/ ażeby przy Swietey ſprawię-
 dliwoſci/ wyſoka godnoſć Kapłanſka/ w lekkie poważenie
 nie poſtła; Tienowinać y to ieſzcze/ że rozmaite inſe Prala-
 tury/ rożne gdzie indziej curata etiam trzymaſz beneficya/ al-
 bo ie inſym konſerwieſz Kapłanom/ tym tedy przynależy/ ſpi-
 ricuali affabilitate, dożorem około Párochey/ ſatisfakcya w
 wſłuchach Duchownych/ żywotem przykładnym/ tak ſwoich
 Párochianow dewinkować ſobie/ coby ſie w ſercach ich/ da-
 wny affekt/ dawna życzliwość ku Duchowienſtwu iak znowu
 wzniecała; Ta oſtatek wyſyłaſz dorocznie z poſzrodka ſiebie
 na Trybunałſkie ſubſellia Deputatow ſwoich/ tym tedy przy-
 należy/ ażeby ſie ani Impulſu languinis, ani prywata party-
 kularna/ ani intereſſem ſwiątowym nie wwodzili/ kiedy o pra-
 wo Koſcielne/ o zniewage Boſka/ o pomazáncow Chryſtu-
 ſowych deſpekty/ dawać im vorum ſwoie przyiżdzie; przyimiżje
 tedy proſbę od życzliwego Bogomodlce ſwoiego ten Kielich
 ſá wdzieczne.

B

Kielich ten ſużyłby ieſzcze po Kolendzie y wam inſym
 Kapłanom tak we dnie iak w nocy w tym Swietym Domu
 Bożym/ Máięſtatowi Pańſkiemu ſużym/ poniewaſz wſzy-
 ſcy iednakowy character Kapłanſki noſicie/ ale je was Pan
 Bog na wielkie prace/ a na intraty ſzupleyſze obrocił/ ſu-
 ſnieyſza mi ſie widzi/ takowym raziey pozeſtować was Kies-
 lichem/ iakim kiedyſ ſam Chryſtus Jana dżiſieyſzego/ y Jás

Marc. 10.

cap.
Gloſſa

Kubá S. zeſtował/ Potestis bibere calicem quem ego
 bibo? A iako Gloſſa czyta/ potestis bibere paſſionem? Bá

wiera

Inter H-
nearis
hic.

wiere powiada nie z gorszych wy sie to dopomagacie rzeczy /
 Kiedy w Krolestwie moim / jeden na prawey a drugi na lewey
 stronie tudzież przy mnie zasiadać sobie zyczenie / ale kiedy by
 też to wprzod tego gorzkiego trunku / z Kielichá Maki moiey /
 ktory ja pić vpiac / Nie vzdrygnali sie / na to Apostolowie
 Swieci / odpowiedzieli byli obadwa ochotnie / ze y temu wzy-
 nie dosyc mieli / Possumus, y dla tego / iako mowi Wielebny
 Beda / Iacobus ab Herode capite truncatur, Joannes in-
 feruentis olei dolium missus, inde in Patmos relegatus: Pi-
 se takze Metaphrastes w Zywocie Anasztazego Swietego /
 ze widzac we snie ten Swiety od iednego iakiegoz zgrzybia-
 lego skarcá podawany sobie kostrowny ieden rostruchan albo
 kusel winem napelniony / ocknowsly sie / miał to sobie za pro-
 gnostyk od Boga / ze miał byc Meczennikiem / y tak sie stalo.
 Kiedy ja was tedy naymilszy Kaptani Kielichem Jana S.
 ktory reprezentuie Calicé Passionis czestwie iakobym wlasnie
 wam chciál rzec / niechay wam ciekawie nie beda one Vigiliae
 nocte / one spiewania dzienne / one ctkiwe w Konfessionalách
 siedzenia / niechay wam ten Swiety depozyt Reliquiarum
 Sanctarum Patroná nášego STANISŁAWA Swietego / nie-
 chay wam Wacław Swiety Tutelaris Patronus tego Do-
 mu Bozego / cukruie y sladsi te Duchowne prace y satygi was-
 se / beda wiedzieli czasu swiego ci Swieci Meczennicy / kto-
 rzy z Chrystusem z tegoz Kielichá Passionis pelnili / iako wam
 to odrodziciecy / y ja sam vperwiam was / iako z wami z tegoz
 Kielichá zarowno / jezeli pod czas nie sporsza miarke piitacy /
 a vperwiam z Hieronimem Swietym / ze wam sie to wश्यko
 in Martyrium incruentum w oczách Boskich obraca / y szes-
 sliwie z tego Kielichá / Dusznego waszego dopiciecie sie zbá-
 wienia / bylescie to ochotnie a czystym sercem czynili / co po-
 winnosć kazdego z was niesie / Non solum effusio sanguinis
 in Martyrio reputatur, sed deuota quoque mentis seruitus
 immaculata, quotidianum Martyrium est, illa corona de
 rosis & violis texitur, ista de lilijs, sa slowá Hieronima
 Swietego.

Met. in
Vita S.
Anastafij
Perla.S. Hieronim
in Epita-
phio
Pauli

Jest też tu na tym Samku sądowa Jurisdykcyja świecká przy Stárostwie/ czuyna Administrá Sprawiedliwosci/ y do zborna securitatis communis opiekunká/ iest y Jurisdykcyja Wielgorzadce przy Wielgorzadách/ y tym wszytkim potrzeba żeby sie też odemnie tego Kielichá Janá Swietego po kolendzie dostáto/ á nie zda mi sie lepiej iáko owym pozesztowác ich Kielichem/ ktorým Jan Swiety ná wyspie Pátmos Apocallipsim pisáć/ ták wiele madrosći/ y Dekretow Bostich z Káncelláryey niebieskiej náczerpá/ De Calice non solum bibit, sed & mysteria exhauriuit, wedlug wzwoysz cytowaných slow Barrádyasowych: Kielich madrosći to grunt ná sądowych y zwierzchnosc wsheláka máiacych/ ále coby byl záwse w pelnieney/ żeby to nie dopiero z nim y tárn y sám po kolendzie chodzić/ pytaiac sie kedy ten Statut lezy/ kedy tey Konstytucyey fukáć/ co byly w tákicy á w tákicy sprawie zá pfaudicata, iáko sobie wedlug práwá z ta trudnoscia postápić/ co zá dekret zá tákí á tákí excés ferowác/ iáko ta swawola saluá Poloná libertate postromić/ nákoniec co zá sprawiedliwosc tey stro nie ták znacznie wkrzywdzoney uczynić: Nie gánia ia tego/ że sie podczas Sedziowie in aliquo zwlaszcza nouiter emergenti crimine, in szych dokládaia rozumow/ y owsem to zá rzecz potrzebna byds. sádze/ ále gdyby to kázda spráwe rozumem cudzym sádzic/ inzby to ostátnia/ czestoby sie wkrásć prywata/ czesto interesse/ czesto respektu rozmaíte mogly/ á zá tym wkrzywdzienie bliźniego/ cum obligatione restitutionis ná sumnienu Sedziwego wrośnie/ consequenter spráwie ktwosc swieta y securitas popollita o ziemie w pásdnie. Chcac kiedys Bog Wshchmogacy Ezdrasowi Prorokowi swoiemu Kommunikowác niektórych sprawiedliwych Dekretow swoich Bostich de futuris euentibus/ ktore od wiekow wsiawosy swoje z wooley iego Przenayswietešey postánawiona futuritionem, w roznych differencyách času do exekucyey swotey przychodzić miály/ kázal mu naprzód otworzyć wstá/ y tákowym pozesztowác go Kielichem/ Eldra aperi os tuum & bibe quo te potauero: & aperui os meum, & ecce calix.

calix plenus porrigebatur mihi; Był to tãm trunket iãtkis wodnisty w tym Kielichu/ sicut aqua, z kolorem ogniowi podobnym/ color eius vt ignis, iãko go tãmze ten Swiety Prorok opisuie/ przyznãie sie iednak do tego/ że skoro tylko go wypil/ zaraz czuł w sobie rozum iãk infty/ y nãpełnionym sie bydz madroscia vznawał/ In pectus meum increlcebat sapientia, tãk dãlece/ iż z ordynãnsu Bostiego/ piãci tylko mãiac Pisãrzow albo Rãncellãrystow z sobã/ przez czterdziãsci dni/ dwiãscie y cztery Ksiãg rozmaitych rewelãcyi Bostich nãpisałi: Dał ty przez to Bog Wszechmogocy ad intende Sedziom/ że im to nie potrzeba Kielichã wystãlym y stãrym nãpełnionego wegrzynem/ kiedy mãia zãsiãdãc do sãdow/ ãle Kielichã z lekkim y wolnym trunkiem/ coby to nie czupryny nie zãgrzał/ ãni konceptow nie pomiešãł w głowie/ dał ad intende, że im potrzeba Kielichã z tãkim trunkiem/ coby w sobie miał fãrbz ogniska/ to iest fãrbe miłosci Bostiey/ y miłosci blišniego swoiego/ ażeby sie z nim pãssyo żãdne rãnkory y zãwżetosci żãdne nie miešãły/ iednym słowem dał ad intende, że im potrzeba Kielichã tãkiego/ coby to po nim increlescere sapientia mogła Kielichã madrosci pełnego/ żeby wiedzieli co sie in lure ciuili, co w statucie/ co w prãwie dzieie Koronnym/ to w ten czas nie tylko pretko z Jurystami swoimi potãrašã expedywãc sprãwy/ nie tylko sprãwiedliwe beda ferowãli dekrety/ ãle też miłey Oczysznie y Brãci swoiey/ ã co nãd wšytko Pãnu Bogu zãcznie sie przez to przystugowãc/ y robiã sobie nã niebo mogã.

Kielich ten Janã S. trofeczke wiecey nabożna przypãtrusiac mu sie kontemplãcyã/ bylby widze bãrzo zdrowy y Pãnom Młodzianom/ gdyby nim gãrdzić o demnie po Kolendzie nie chãcieli/ podobny wãśnie iest Kielichowi onemu/ Ktorego niezgdy Dawid Swiety dla wãlãsnego zdrowia swoiego zãżywał/ Calicem salutaris accipiam, Lyrãnus nãš to miẽysce inter psal. 138
pretuaci przez ten Kielich zdrowia rozumie atrocitatem persecutionis, Kielich frogie° przesãdowãnia/ iãkoss zdrowy był ow. Kielich przesãdowãnia Dawidowi Swiatemu/ kiedy mu

2. Reg.
cap. 16.

w Księgach Krolewskich Semei stworzeczył; ljeł przy vsách
ták wiele/ zci ná nim nie zostáwuiać/ y kámieniámi ná niego
rzucaiać/ zdrowy mu byl y ow Kielich Persecutionis, kiedy
Saul ták wiele rázy zá iego szerosć niecierliwie ná własne
nástepował mu zdrowie/ zdrowy byl y ow Kielich Persecutio-
nis, ktorego od własnego Syná Absalona vpiiał/ kiedy ieszcze
zá żywota chciał koniecznie zrzucić mu z głowy Korone/ y cás-
le go z Krolestwa Izraelskiego wyzuć/ smáczno pełnił Dawid
Swiety zá grzechy swoje ten Kielich/ dla tego mu též ták ná
dobre kázde spelnienie wysio/ je ie czestokróć potym iúz wysy-
tko spelniofsy posmákiwał sobie/ Calicem salutaris accipiam
& nomen Domini inuocabo. Pełnicieć y wy frogi Kielich
Persecutionis, w kwitnácym wieku wászym Pánowie Mło-
dsiani/ róstaże sobie drugi wén ták sporo dolewać/ je w polo-
wicy wieku swoiogo/ á pod czas y przedzey wysytke praca milych
Rodzicow swoich/ y cale patrimonium w tym Kielichu wropi;
Azas owo nie Kielich persecutionis piiećie/ Kiedy obłudny
swiat falszywymi piešczotámi swoimi mlodosć wáše czestuie/
á wy ná nich iák prák ná lepie lgniećie: Azas owo nie Kielich
ná was persecutionis, kiedy przeklety czart/ to smrodliwe
wodzko kálujyste márności doczesnych/ ná ktore niegdy Da-
wid Prorok S. wyrzekal/ Intrauerunt aqua vsque ad ani-
mam meam, ták wam cykrnie y stodzi/ je wam sie widzi iás
Kobyscie prawdziwa ámbrozja pili/ rozumiećie niebożetá je
to ná was zdrowy iest y smákwitry trunket/ á wy piiećie
trucizne/ ktora nie tylko wam sunnienie vstawieźnie zrze/ ále
czestokróć pozal sie Pánie Boże y same Dusze morzy: Azas
owo nie Kielich persecutionis, kiedy swawolne ciáto/ póki wiel-
kuży y láta/ vpiiać wam przeklety swobody swoiety rádzi/
á wy go vsłuchacie: Daycie ieno raczey vcho Augustynowi S.
co o tym właśnie Kielichu zá stowá do kázdego z was mowi/
Si aureum inuenires calicem, cum donares Ecclesiae, dedic-
verò tibi Deus ingenium spiritualiter aureum, & ministras
inde libidinibus, & in illo Sathanae propinas te ipsum.
Potrzeba wam sie właśnie záwczásu w mlodosći wášey do
Kiel

Psal. 68.

S. Angu-
stinus E-
pist. 41.

Kielichá Jana Światego ubiegáć/ iezeli márníe zgubić lat
 swoich niechcecie/ naydlużey żył Jan Śwíety między wfys-
 tkimi Apoftołami Pańskimi z tym Kielichem swoim/ iezeli
 y wy umierać nie myślicie przed czasem/ iezeli zdrowia ládas
 iáko/ w młodości swoiey strácić/ nie zycycie sobie/ ráda
 moia tego Kielichá Persecutionis ták záżywać w młodości/
 iáko záżywał go Jan Śwíety/ záżywać go actiue, nie passiue,
 iáko nieóbalcy ná Dusze swoje záżywáto go Młodziency/ rák
 sie to ma rozumieć/ zeby nie wámi swiát/ ále zebyście wy
 swiátem ludzili/ zákráśki sobie iego transitoria márac/ á zá-
 wfepámietáiac ná dobra y zla nástepiaca wieczność/ Quae
 sunt transeunt, quae subsequuntur sempiterna sunt, tymi
 go wiec álbo tym podobnymi słowámi od siebie zbywáycie:
 Niechay tákże nie czart przeklety ma gore nád wámi/ ále wy
 nád nim to mieycie/ záżywáiac słow onych Kiedy was sídlíc
 swoimi samotowkámí pocznie/ Latet anguis in imo, strzeż
 mie Boże z tego sie Kielichá twoiego pokuśniku nápiát/ do-
 pilbym sie w nim snadno onego piekielnego wejá/ Ktoryby mi
 go potym siárczysto smola piekielna nápełniát ná wieki: Nie-
 chay w ostátku nie ciálo wámi/ ále wy ciátem rzadzicie/ po-
 kázuiac mu przed oczy w powabnym iego Kielichu/ ostátnia
 one życia swoteho wybitána godzinie/ iáko niegdy Ferdinán-
 dus Cesárzowi Konstantynopolitáńskiemu/ postat był w pó-
 dárunku Kóstowny ieden Kielich/ ná Którym był zegar wfys-
 kie obroty niebieskie y godziny liczący: Taki Kielich persecu-
 tionis actiuae, ná przeciwko tym Dusznym nieprzyiaciółom/
 był Kielich Jana Światego/ Kiedy naprzod oludził swiát/ był
 podawşy wfyskim zdrádliwym obietnicom iego/ y zá iez-
 dnym głosem Pańskim continuó secutus est eum, Taki
 Kielich był iego/ Kiedy zwycięzył czarta/ cierpliwie ono smá-
 zenie zá poduszeżeniem iego zgotowane/ w goracym oleiu przez-
 errowaşy/ y euđein Hoffim zdrowo z niego wyszedşy/ ták
 Kielich był iego/ Kiedy ciáku nie dopuścici dotázowác ná soba/
 ále Virgo electus á Domino, Virgo in auum permanfit
 Wyszedł murez ták ná dobre/ że nayłocháńşym był Vezniem

Teste Ier-
 nio, apud
 Nauarrum
 in signo
 Euchari-
 stico: nu-
 mer: 819

W Mistrza swojego I E Z V S A, Discipulus quem diligebat I E S V S, był Kapellanem Przenajświętszey Panny / z ktorego oná reku / czestokroć Przenajświętsza Kommuňa bratá / był oddány pod Krzyżem zá Syná M A R Y E Y, Mulier ecce filius tuus, bedziecieli sie y wy tedy podlug możności wásey z tego Kielichá w ten sposob nápiác / niepochybnie bedzie to ná was calix salutaris, y tak sie wiekuiszego w nim dopić mozeszcie zdrowia / iáko si dopił Jan Swiety.

E

Co do Pánienek y tym lubo nierychlo / ale iedná nie zgora fa sie o demnie z Kielichá Jana Swietego dostanie Kolendá / Kiedy ich poczeštuje winem w tym Kielichu Apostolskim bédacym; ale rzecze mi ktokolwiek / což to Oycze wždy naylepszego czyniecie: Juzci nam to winá došć w Polsce zdroszály / á kiedy ie ieszce y Pánnom geba bedzie pić wolno / nie dopi sie go potym y do Kóšciótá / á do tego niemášci to goršego trunku ná Pánienstwo nád wino / w cudzych Kraiách choć infych nie máš napoiow tylko winá / postáremu albo rzadko albo nigdy ich do pícia mladym Pánienkom nie dáta / pía wode przewarzána ostudziwšy ia sobie / albo iezeli pod czas wino / to wprzod musí bárzo dobrze bydź roštworzone woda / zeby tylko coš troche kóloru á zapáchu winnego w nim bylo; Oblubieniec Niebieški miedzy infymizalorámi oblubienicy swoiey / ten iey teź dánek osobliwy dáte w Salomondowych Piesniách / ze bylá non indigena poculis, nie wielka inklinácyá do napoiu máiaca / wyrażájac nam przez to / že kiedy z mlodu Pánientá náuczy sie kieliszká pilnowác / pewnie nie bedzie iey z czego pochwalíc / z tad chyba ktokolwiek w upodobác sie moze / zeby ná potym wiecej bezpiecznie sobie oboie w stáde mowili / przepielismy; całego Domu Abrahámoswego Prokurator / te á nie infá tušet przyšla Izáákowi małžonke / ktora miał zástác nie przy winie ale przy wodzie / y tak sie státo / iáko w Kšiegách Rodzáin opisuje Pismo / Apparuit Rebecca veniens cum hydria, quam portabat in scapula, descenditq; ad fontem & hausit aquam. Ato li ia iedná widze ze y nas w Polsce bárzo dobrze sie wino zwiencem

Cantic:
7mo.

Geneleos
34. Verſ:
6.

zgadza/ gószekolwiek tylko v nas wino przedawáia/ obaczy-
 cie wšedzie wystawiony wieniec/ przez ktory wyznacza sie
 Pániensstwo/ to znać je wino ná Pániensstwo iest nie zle. O
 Janie Swietym takze rozumieis niektorzy/ że w ten czas naya
 pierwey ślub Pániensstwa przyobiecał Bogu/ kiedy z Chry-
 stusem Pánem ná godách onych Chanáneystich bedac/ wi-
 dział/ że sobie góście cudownym onym z wody od Chrystusa
 wczynionym winem/ w naylepsza podweselali/ niechże też ieno
 Pánienki przy biesiadách/ przy ziązdách/ przy bántietách
 Polstich/ tak ná pieczy Pániensstwo swoje miewáia/ iáko to
 miał Jan Swiety/ vperwntiam/ że im to nic škodšić nie bez-
 dzie/ choć časem geste przed nimi stáwiać beda Kieliski/ bylo
 one sá me tylko wiecey wzrokiem z Kieliskow onych ániżeli v
 stámpelnity: Wspomina Zácharyas Prorok/ o iákimsis tak-
 że winie Pánienskim/ Quid est bonum eius, & quid est pul-
 chrum eius, nisi frumentum electorum & vinum germi-
 nans Virgines? ktore mieysce náš Lyran Fráncískon tłumá-
 zac/ przez to wino rozumie Przenayswietszy Sákráment/
 poniewás Przenayswietsza Krew swoje pod przymiotámi wi-
 ná podobáto sie Zbáwicielowi dla nas grzesznych zostáwić/
 Vinum id est sanguis Christi sub specie vini, te sa stowá ię-
 go; Takowe wino smátkowáło Swietym onym Pánienkom/
 Klarze Swietey/ Teresie Swietey/ Kunegundšie Swietey
 Katarzynie Swietey Senenskiey/ y tak wielom inšym/ ktore
 postámi ciáło swoje zmorzono/ roznyimi vdręzone mortyfiká-
 cyámi/ tym samym winem niebieskim naydroššey Krowie
 Jezusowey w Przenayswietszym Sákrámenćie bedacey/ po-
 siltkowác y zmacniác vmiály/ to wino w tym Kielichu Jana
 Swietego bywáło/ ktorego kiedy Pánienki czystym sercem y
 nabożnym Duchem koštrowác czesto beda/ co váley to pie-
 knieysze/ to nadobnieysze zostána/ y tak rusze/ iž času swego zá-
 te moie dšisieszsa podšieknia mi kolende.

Zacha-
 rix: c. 9.

Lyranus
 in hunc
 locum.

F

Náostátku przypomnialem sobie on stárodawny zwoy-
 czay/ ktorego Egipcyánie y stárzy Grekowie niegdy zázywáli/
 mieli Solemny ieden Kubeł lubo Kostruchan/ z ktore^o No-
 wojens

Ephilo-
 tesi^o di-
 ctum fuit

P

hoc po-
culum:S. Ber-
nardus.Scots in
4. Dist.
30. Q. 2.

wożeńcom potowica do siebie pić roztázowali/ wyrażając im
tym Aktem zobopolna miłość Matzjeńska/ ktora bydź w stadle
powinna; Nie dziwiwie się tedy/ że wielka zobopolna miłość/
miedzy Chrystusem Pánem a miedzy Janem Swietym ba-
cze/ z iednego bowiem pili obadwa Kielichá/ nie widziacie
Apostotow inšych pod Krzyżem Chrystusowym/ tylko z Pána
na Przenayświatśa samego Jana Swietego/ inši Swiećci
Apostotowie wypili Kielich Meczestwa swojego dla Chry-
stusa/ Jan Swiety w doyrzátcey starości swoia śmierćia w
marci/ nie wypil Kielichá Krwie swoiey/ czemuż? bo oraz z
Chrystusem pod Krzyżem iego stoiac/ pil z samego Kielichá
Chrystusowego/ Tacebant ambo illi Martyres (Virgo scilli-
cet Beatissima & Ioannes) & præ nimio dolore loqui non
poterant, nam gladius mortis Christi animas utrorumque
subibat, mowi Bernad Swiety. Ten tedy Kielich Jana
Swietego z ktorym stoi pod Krzyżem Chrystusowym y ná
wyswiádczenie miłości swoiey oraz sie z niego z Chrystusem
nápiia/ wesćie odemnie po Kolendzie/ wy wszyscy/ ktorzy
w Matzjeńskim stanie zostáiecie/ ázebyście sie zobopolney
miłości Matzjeńskiey wzyli/ y lubo szczęściem/ lubo niešczę-
ściem Bog was ná tym swiećcie obśyła/ zárowno sobie tego
wpiáć dopomagáli. Motywuie ná vřzad Doktor náš sub-
telny te questia/ Verum inter Mariam & Joseph fuerit ma-
trimonium verum? Jezeli nie Ceremoniálne tylko Matzjeń-
stwo bylo miedzy Pánna Przenayświatśa a Jozefem Swie-
tym/ ale Matzjeństwo prawdziwe? Wziáł pochop do tey ques-
stey/ z pospolitey Doktorow Swietych opiniey/ ktorzy to
twierdza iednostáynie/ że Przenayświatśa Pánna wprzod áz
niżeli poslubiona byla Jozefowi Swietemu/ obowiazála sie
byla Pánu Bogu swojemu/ slubem dożywodniety czystości Pá-
nienskiey/ záczym inš trudno miała/ prawdziwy ná sie przy-
mowáć obowiazek matzjeński/ ktorymby byla moglá w niebes-
spieczeństwo podáć pierwsze vřcum swoie. Konkludnie ied-
dná Doktor affirmatiue, y náuczta/ że miedzy tym Przenay-
świerfym stadlem/ prawdziwy znáydowal sie kontrákt mat-
zjeński

żeńskizawarty/ lubo albowiem niepokalanie poczęta **M**atka
Boska **M**aryja/ poslubiecia była **B**ogu/ czystosc swoje **P**aniens-
 kta aż do śmierci/ w pewniona iednak w tym zostawata od **B**o-
 ga/ że **J**ozef **S**wiety przysly **M**alzonek iey/ niemial sie na-
 mniey tknac nienaruszone^o **Z**wiatu czystosci iey/ ale y owsem
 miał bydz strojem y obrońca destynowan^y z nieba/ ulubione-
 go **P**aniensktwa **B**ogarodzice y **P**anny/ dla tego nie miata sie
 czego wzdrygac/ sluby **M**alzenskie przyobiecac mesczyznie **J**o-
 zefowi **S**wietemu/ Ex quo enim habemus **M**atth. i. quod
Angelus instruxit **I**oseph, noli timere accipere **M**ariam.
Conjugem tuam, multo magis imo indubitanter conclu-
 ditur, quod ipsa per Angelum, vel immediatè à Deo, ante-
 quam desponsaretur **J**oseph, fuit certitudinaliter edocta,
Noli timere accipere **I**oseph **V**irum iustum in conjugem,
 ecce enim **S**piritus **S**anctus dabit eum tibi custodem, & te-
 stem **V**irginitatis, qui tecum pari voto contineat, & in
 multis tibi ad **V**irginitatis custodiam congruentibus obse-
 quatur, **D**yskurs subtelnego **D**oktora. **A** na coż tedy rzecze-
 cie/ chciat ta **S**wieta y sprawiedliwa pare/ prawdziwym **m**al-
 żeństwem **B**og **W**shechmogacy zlaczye/ przed **N**arodzeniem
Syna swiego/ poniewaz **P**anna **P**rzeczysta/ bez naymniey-
 szego **h**wantu czystosci swojej **P**anienskiej/ vrodzić miata
 swiatu iedynaka **B**oskiego: **S**ita kongruencyi naznacziat
 tego ordynansu **B**oskiego **D**oktorowie **S**wieci/ ktore poniektad
 namienia **D**oktor nasz in corpore qualiti, y sam tes miedzy
 infymy takowa assygnuie tego z **O**rygenesia racya/ azeby był
Jozef **S**wiety wzgledem prawdziwego zwiastku malzenskie-
 go/ sezerze vslugowat **M**atce **B**oskiej / zarowno z nią vpiat-
 iac onych wswytkich podrozných trudow y niewczasow **E**gip-
 skich/ gdy vchodzili do **E**giptu oboie/ y powracali nazad z
 niewinnym **J**ezusem/ **A**lia ratio vt esset in obsequiū **V**irgi-
 ni & puero, siue in **E**gyptum eunti, siue redeunti. **P**rzyta-
 cza y **B**aronius w rocznych dziesiach swoich/ osobliwy przy-
 klad ieden wzaiemney **M**alzenskiej milosci miedzy **G**eron-
 yusem **K**onstantyna **I**mperatora **H**ermanem/ a **T**lonnichia

Scotus
 ibidem
 lit. c.

Scotus ibi-
 de lit. 4.
 Baronius
 etate sua
 Anno Dñi
 411. sub
 num: 8.

Chrześciana małżonkami/ Geroncyusz ten rebellizowawszy
własnemu Cesarzowi y Pánu swoiemu/ Kiedy potym od sá-
mychże bedac żołnierzom wzgardzony/ ná gárlu przesładowá-
ny/ y strumem prawie w mieścianiu swoim własnym doby-
wany zostawał/ mogli by wćiec y sálwować zdrowie swoje/
spuścivszy sie z okná/ tylko że widział Kochátaca małżonke
izby była. z nim sfołu takowego dokázac nie moglá/ y wpásca-
by była w rece nieprzyacielskie musiałá/ odstapic. iey piedzia
niechtiał/ á ona także bacząc ten affekt iego ku sobie/ Kiedy iusz
widziáta/ iż żadna miara obronic sie daley żołnierzom ony nie
mogli/ tzy rzewliwe z oczu tozaci/ vpraszáta go o to/ ázeby ia
był raczey sám reká swoia zabil/ ánieliby była kreomukol-
wiek infemu meszerynie w rece sie dostać miałá/ y ták vczyn-
nił/ y sám z nia oraz zginawszy. Godna iest pochwały y ná-
sládowniania y owá druga osobliwa. także z małżeńskiegd. szes-
tego affektu pochodzaca resolucya/ od nieiakięgo Tioščycá
Kormistrzá nášęgo Polškiego/ swiezo vczyniona/ á po wšy-
tkiey iusz prawie Polšze ogłoszona: wpádli byli Tátárowie
w tym Roku ná zwyczajny swoy rábunek ná vkráine / y pusci-
wšy sagony áz ku Lwodu samemu/ zábrali miedzy infym ro-
zmáitým plonem/ Máłżonke y trzech Synow pomienionemu
Kormistrzowi/ w Wárszawie podren czas w pewnych swoich
interessách zostátacemu/ powšiarwšy tedy ta zálošna y niesze-
šna nowine/ ledwo sie sám z desperacyey reká swoia nie zabil/
gdyby go byli pewni przyaciéle iego dobrzy w tym nie hámo-
wáli/ co predzey tedy pošedšy do Hertmána wielkiego Ko-
ronnego/ sławney niegdy pámieci Potockiego/ y vprošivšy
sobie listy v niego do sámeęo Hána Tátárskiego/ wolot pusćit
sie w droge sám tylko z iednym Ormiáninem rožnych Jezyo-
kow wiadomym/ y dnem y noca prawie Tátárskie Woystko
goniac rezolvował sie / albo wraz z małżonka swoia w nie-
woli oney zostawać/ albo ia iákimkolwiek wyswobodzić spo-
sobem/ dogonikiesze w podrožnym tráćie pomienionęo Hána
ná/ listy Hertmánškie mu oddat/ goraco supplikuiac o przy-
wrocenie dožywornięgo przyaciéla swoięgo / záđšivwšy sie

Tátá.

Tatárzyn choć pogánin/ tak wielkiemu affektowi małżeństwu/ który temu Kawalerowi do tak wielkiej był odwagi okazywał/ wydał mu żonę y dzieci/ y zdrowo się z nimi do domu swego powrócił. Dały to P. Bog/ á żeby y w tych czasach takowa się zobopólna miłość/ w małżeńskich znaydowała stadłach/ coby to sobie wzajemnie dopomagali oboje/ tak w szczęściu/ iako y w nieszczęściu/ rowna miarka wshytkiego vpić/ pewnieby się tak często nie zageśczały te niechwalebne w małżeństwie Swietym rozwody. Otrófiusż macie wshyscy duchowus odemnie kolende z Kielichá Jana Swietego/ á iesli się iej iesze komukolwiek nie dostało/ niechże uczyni tak/ iako niekiedy Edwardus Swiety/ Krol Angielski czynił/ którego Żywot Alredus Opat pisał/ między inshymi rozlicznymi cnotami te znátomita wspomina/ że nigdy nikomu Jalmuzny w Imię Jana Swiętego Kwángelisty prosić odmówić nieumiał/ nawet czasu pewnego samże Jan Swiety w postaci iednego mendyka przyśedłszy do niego/ gdy natarczywie w Imię swoje ie własne o Jalmuzne go prosił/ zdiał Krol Swiety z Krolewskiego palca swiego sygnet/ nie inshego pod ten czas do resku nie miałszy/ y dał mu go ná eleemozynie/ z którym sygnetem nápotym pokazał się Jan Swięty bladzącym w pewney drodze Anglikom/ y kazał go náзад oddać Krolowi/ á onym samym przyobiecá/ że dla Krolá ich tak nabożnego ku sobie w osobliwey záwsze zostawáć opiece iego mieli: kto tedy nie wżiał kolendy z Kielichá Jana S. dobra y tá będzie záprawde kolenda ná niego/ w opiece Jana S. zostawáć/ która á żeby pozyskał przykładem tego Krolá S/ niech uczyni dnia dżiesiątego iaki wzynek miłosierny/ ná część y ná chwale tego S. Kwángelisty Páńskiego/ á za w tej drodze smiertelności/ tak wiele rázy bladzącemu od láski Bóstkiej/ á przynamnię przy onym kresie ostáćnim tej doczesney podroży/ skutecznego mieć z niego opiekuná będzie/ y z szczęśliwa da

Pan Bog/ powita się wiecznością.

A M E N.

A. M. D. G. Bmæ V. M. H.

SZCZYPŁE WIELKIEGO EWANGELISTY

COMPENDIVM.

I A N A

VI.

Ná Vročyftość tegoż Świętego Apoftoła y
Ewángelifty IANA Świętego, miáne także
w Káthedrálnym Kościele Krákovskim
Roku Páńskiego 1667.

Sic cum volo manere. *Joan: 21. Cap.*

Ták chce żeby ten zostat; determinácyá woli Boskiej wzgledem IANA Świętego Apoftoła y Ewángelifty, od niegoś sámego wyrażona w tych słowách Ewángeliey Świętey w Rozdziale Dwudziestym Pierwszym.

G Wyzáynato praxis, albo tryb iest Boski/ że szeroko rozwiedzione Boskiey swoiey Wszechmocności dzieła/ w iedney tylko samey rzeczy zkompendyowác potrafiá **V. S.** Szeroko rozwiodł práwo swoje Boskie/ á w iedney záménol te miłości/ Hoc est præceptum meum vt diligatis inuicem, sám mówił Uzniom swoim człowiekiem sie stas wšy/ tákowe iest práwo moie áżebyście sie wzáiemnie Kocháli/ ná ktore słowa tego pišac Grzegorz Święty/ ciekáwie pyta sie y mówi/ Quid est quod de sola dilectione quasi de singulari mandato Dominus dicit, Hoc est præceptum meum vt diligat-

*Joan: 15.
cap.*

*S. Grego.
Papa Ho.
mil. 27 in
Euāgelia*

Diligatis inuicem, nisi quia omne mandatum de sola dilectione est, & omnia vnum præceptum sunt: quia quicquid præcipitur in sola charitate solidatur, eo to powiada takie go jest/ że Pan nie przypomina Uczniom swoim żadnego prawa swojego in sego/ tylko samo przykazanie miłości: Tlic in sego znać wyrazić w tym niechciał/ tylko to/ że miłość sama fundamentem / Compendyum albo zbiorem jest wszelkiego przykazania Pańskiego; *Explicował to dosyć długo Doktor narodow Pawel Swiety do Koryntczykow pisac tak/ Si linguis hominum loquar & Angelorum, charitatem autem non habeam, factus sum velut aes sonans, y dalszym to tam dedukuje dyskursem / że miłość sama grunt w całym prawie Boskim; Explicował to Kroezy Uczniom swoim y Dzisieyszy Apostol Pański Jan Swiety/ kiedy mieszkałac w Efezie/ y mówić już wiele w starości swojej nie mogąc/ to tylko samo do Uczniow wstawnie powtarzał/ Filii diligite alterutrum chowaycie wzajemna miłość między wami/ y kiedy go czasu jednego spytał/ czemu by im te jedne tylko lekcy wstawnie dyktował/ tak im na to odpowiedział/ Quia præceptum Domini est, & si solum fiat, sufficit, dla tego wam to samo tylko przykazanie Boskie na pamięć przywodza/ bo w tym jedynym zamknął Bog wszystkie in se/ y chociaż tylko to jedno pełnił będziecie dosyć to na was będzie/ pise o nim Hieronim Swiety Apostolskie interpretuac listy. Szeroko tak je słynęły/ wielkie one cudá y Dobrodziejstwa Wcielonego Boga/ ktore listy dzion tu zmini na świecie konwersuac czyni/ á postáremu ie według prorocstwa Koronara Izraelskiego Dawida Swietyego/ w cudownym jednym postanowieniu Sakramentu Przenajswietszego skompendyował/ Memoria fecit mirabilium suorum misericors & miserator Dominus, escam dedit iumentibus se; Rozliczne cudá in se ktore poczynił Chrystus za żywota swojego/ benefekciac narod ludzki/ iako ie czynił przechodzac/ według słow w Dzieciach Apostolskich/ Pertransiit benefaciendo, tak też y one już przeszły/ ten jednak cud przytomności swojej Boskiej w Sakramencie Przenajswietego*

ana Coe
rinthio 4
cap. 13

s. Hieron
in Epist
ad Galatas
lib. 3. ca
6.

Psalm 107

Aktor. 107

światłym/ chciał żeby był cudem nigdy nie wstannym/ y poźł
 świat światem trwającym / dla tego nasz subtelny Doktor /
 naywiękša godność y zacność między wšytkimi Sakramen-
 tami w Kościele Bożim przyznawałac Sakramentowi Przes-
 nayświatłemu/ Ciała y Krwie Jezusowej/ takowa tego mie-
 dzy inšymi ašsygnue rący/ że Sakramenty inše wšytkie po-
 ty są tylko y trwają/ po ki są do używania ludzkiego apliko-
 wane/ iako na przykład poty tylko Sakrament Krwi Świa-
 tego zostaje/ po ki go konsekrue Kapłan człowiekowi / po do-
 konczeniu tego/ już minal ten Sakrament/ y już go niemaš / a
 Sakrament Przenayświatłszy y przed używaniem/ y po uży-
 waniu naszym zawsze jest/ zawsze mamy cudownym Sakra-
 mentalnym sposobem: obecnego Jezusa/ z Ciałem y ze Krwią
 z Duszą y z Bożstwem niekonczonym/ na oltarzu w Kościele
 tego Światym/ bądź go przyjmujemy/ bądź nie przyjmujemy
 zawsze chciał być z nami w Sakramencie Najświatłszym /
 Omnia alia Sacramenta consistunt in usu & in fieri, ita
 quod idem est ibi Sacramentum & perceptio Sacramenti,
 sicut baptismus est perceptio baptismi, nec permanet ali-
 quid quod sit Sacramentum, cessante usu tali vel perce-
 ptione, sed hoc Sacramentū est quoddam permanens, eti-
 am ante usum, & hoc congruum erat, quia Christus perma-
 nenter voluit esse nobiscum, słowa subtelnego Doktorá/ za-
 czym słusnie Dawid Światy nązwiał go jednym wstawnicznym
 rożnych inšych cudow Bożich memoryalem/ Memoriam fe-
 cit mirabilium suorum. Niešzupłe iešsze rzucił granice
 Bog wšytkiemu stworzeniu swojemu/ dał mu diwersos essen-
 cial gradus, przy stworzeniu światá całego/ á te iednak wšy-
 tkie w iednym samym człowieku epilogował/ dáćac mu esse
 cum elementis, viure cum plantis, sentire cum animalibus,
 intelligere cum Angelis, dla tego Filozosowie nązwáli
 człowieka Paruum mundum małym światem/ że to wšytko
 co szodrobliwie reka Boża wšytkiemu światu rozdała/ w
 nim samym šzupło zawarła. Tegoš ni by trybu swojego w
 dšisiešyhey nawet Ewangeliey Światy z Piotrem Światym

scots in
 4 to Dist:
 8. Quæst.
 Ima Lit.
 D.

Bog Wcielony zakrawa/ kiedy uznawszy Piotr wysoke od
 Chrystusa poszanowanie swoje/ iż mu dal mieysce pierwsze w
 Apostolskim Kollegium/ oddal mu klucze od Kosciola swo-
 iego/ wolasnym swoim sukcesorem go uczynil/ chcial sie tez do-
 wiedziec y tego/ iakie iesze łaski/ iakie fawory y przywileie
 swoje/ chowal dla Jana Swietego/ y spytal sie o niego/ Hic
 autem quid? a ten co zaciest Panie v ciebie? aż Chrystus
 wšytkie praeminencye/ wšytkie godności y osobliwe łaski
 swoje w Janie Swietym/ ná iedno slowko Sic skompendyo-
 wal/ Sic eum volo manere, przyšlo ná to zámilknac Piotro-
 wi/ Et sic delusa est sollicitudo quarentis, moze rzec iako
 mowi o Labanie pisino: zbiera w prawdzie Ewangelia S.
 ná to slowko sic nie ograniczona miłosć Bostka tu swiatu/ Sic
 Deus dilexit mundum, ale zaraz przydaie/ Vt Filium suum
 vnigenitum daret, zbiera Pawel S. Apostol/ ná to sloweczko
 sic, elogium Apostolow wšytkich/ Sic nos existimet homo,
 ale przydaie zaraz/ vt ministros Christi & dispensatores my-
 steriorum Dei, Chrystus Pan do tego swego dšisieyszego/
 Sic, nie nie przydal/ a przecie ze w tym samym szuptym ied-
 nym slowku/ to wšytko skompendyowal/ cokolwiek tylko os-
 obliwe z rak iego Bostich/ w Janie S. Apostole bylo. Po-
 łaje ia to ná teraznieyszym Kazaniu moim/ tu czci tu chwac-
 le Niepokalanie pozejety Rodzicielki Bostiey/ tylko proše

Zdarz twego IANA Panno z nikim nie zrovnana,

By godnie byla chwata tu przez miewdana.

Sic eum volo manere.

S Rokkie y subtelne slowko w dšisieyszey Ewangeliey S.
 Sic, lubo w Grackim/ Arabskim/ y Syryadzkim texcie
 ktore iesze iedne vmknawšy mu litera/ czytaia ie Si, lubo v
 Hieronima Swietego/ ktory ie czyta iedne przydawšy mu
 syllaba/ Si sic, lubo w wzwozayney bibliey Rzymstiey/ kto-
 ra ie czyta sic, wšedzie szupty/ wšedzie skape w literach/ a
 przecie nie skape prerogatywy y osobliwe dary swoje Bostie/
 w dšisieyszym Apostole Janie Swietym/ przez nie Chrystus
 skompendyowal N. S. Osobliwa naprzod byla ona iego mi-

Q

losć

Gen: 21.
cap. v.
36.
Ioannis
cap. 30

ima: Co-
xinthi c;
4.

S. Hieros
lib. 2. cō-
tra 10^m
uin,

Ioan: 21.
cap.Ioann. 15.
cap.S. Augu-
stinus in
hęc ver-
ba citat
à Lyrano
supra
hunc lo-
cum.S. Augu-
stin: Tra-
ctat. 124.
ni Ioannē
post me-
dium.

łość Boska na przeciwko Janowi Świątemu/ Kiedy jedynym
Kochankiem albo pieśckiem Chrystusowym zowie go Ewanga-
gelia Świąta/ Discipulus quem diligebat Iesus; Kochalcę
dosć Chrystus prawdą wszytkich Apostolow swoich/ znąc te-
go dobry czynił/ Kiedy ich dobrowolnie powoławszy za sobą/
własnymi wezwaniami swoimi/ a nąd to pouśatymi przyacióląc
mi poczynił/ Vos amici mei estis, Kochanie jednąc Janá Ś.
Ewangelisty było iakies osobliwe nąd inszych/ poniewasz per
excellenciam & Antonomastiam quandam, o nim samym
tylko dacie to świadcęwo Duch Świąty/ Discipulus quem
diligebat Iesus: Tacito nomine discernitur Ioānes à cate-
ris, non quod solum eum, sed plus ceteris diligeret eum:
mowi Augustyn S: trutinias sobie Doktorowie Świąci y
Theologowie/ ták wysoka godność Piotrá Świątego/ ná d-
ktora już go wielka portać ná świécie nie mogła/ Kiedy głowa
Kościola swiego/ Książęciem Apostolskim y swoim wlas-
nym Wikaryusem ná siemi/ wezyna go Chrystus/ powarpie-
wala zaraz niektorzy/ jeby tá miłość Chrystusowa ná przecia-
wko Piotrowi/ nie wielka była nąd miłość Janá Świątego/
gdysz nie Janowi Świątemu ták wysoka präcminencya
konferował: wiecey jednąc iest niby tákowych/ ktorzy w
tym stoia przy Janie Świątym/ bo lubo Chrystus Piotrowi
Świątemu poleciał Kościół swoy/ ale też poleciał y Janowi
Świątemu własna Matkę swoie/ Ecce mater tua, a do tego/
przez Piotrá Świątego iako mowi tenże Augustyn Świąty
wyznacza sie vita actiua, przez Janá Świątego vita contem-
platiua, żywot zaś bogomysłny zacmęyszy y miłszy iest Pá-
nu Bogu niżeli pracowity/ pracowity bowiem kończy sie z do-
kończeniem minięysze^o życia/ bogomysłny nie kończy ale trwac
bedzie ná wieki/ Duas vitas sibi diuinitus prädicatas & cõ-
mendatas nouit Ecclesia, quarum est vna in tempore pe-
regrinationis, altera in aternitate mansionis, una in ope-
re actionis, altera in mercede contemplationis, ergo vna
bona est, sed adhuc misera, altera melior & beata, ista si-
gnificata est per Apostolum Petrum, illa per Ioannem,

Słowá

Słowa Augustyna S. Znajdziecie w sytek ten dyskurs u Anielkie^o Doktora Thomasa S. Ktory on serzey iefsze rozwozdzi/ y tymi konkludwie słowami/ Præsumptuosum aurem uideretur hoc diiudicare, quia dicitur, spirituum ponderator est Dominus & non alius, nie moze to bydź powiada bez iakis presumpcyey o tych sie rzeczach badać/ czyli tego czyli owe go Apostola bårzicy Kocha Chrystus/ bo to do tego samey Boskiej strzey wiadomości należy: Wiec tedy nie wdawaiac sie w prezumpcyę żadną/ stañmi w tey kontrowersyey/ nã owoy dystynkcyey y decyzyey Bernarda Swietego/ Petrus diligebat feruentius & ideò diligebatur fortius, Ioannes amabat dulcius, & ideò diligebatur familiaris, gorętsza prawimilosc Piotrowa byla przeciwko Chrystusowi/ dla tego też Chrystus potężniey Piotra Swietego Kocha/ Jan zaśie S. Kocha takimsis sposobem niby miłszym y przyiemneyšym Chrystusa/ dla tego też milosc Chrystusowa ku niemu/ byla bårzicy poufala albo raczey towarzyškat y o teyro znać towarzystey osobliwey milosci testifikuię Duch Swiety Discipulus quem diligebat Iesus. Nãprzyklad kiedy owo Biskup Ktory zãkocha sie w dwuch Pralatach przy Kãthedrze swoiey/ y bierze ich sobie pro Prælatis domesticis, iednego bedsie zãzywot nã Kommissyey/ nã wizyty/ nã sady/ Ktore to funkcyę Jurisdykcyę pachna Biskupa samego/ a drugiego zãs tylko chowa przy sobie propter conuersionem domesticam, ma iakas osobliwa poufalość do niego/ ze podobno w fantazyey z nim symbolizuię/ dla tego piedzia mu nigdy nie da odiezdzać od siebie/ niechcac sie miley iego priwować konwersacyey s Tym czasem trãstia sie iedno pingue beneficium curatum, intratne/ z dšiesiecinami obšernymi/ wiošta do niego nie zgoršfa/ a drugie beneficium simplex sine cura, z intrata szuspleyša/ chcac tedy obudwu wkontentować oraz/ dacie Biskup owemu pierwszemu/ co po Kommissyach iezdšil owo vacans dostãtnieyše curatum. a owemu co doma z nim siedzial/ dacie owo sine cura z mnieyšymi dochodami/ powiedzciešmi Kto z tego bårzicy z nich Kocha? Jabym rzekł wedlug tey dystyna

S. Thomas
1ma. Par-
te Qual-
20. Art. 4.
ad tertiu.

S. Bernardus
Qual. 25.

Kcyey Bernarda Swietego/ że owego pierwszego Kocha forti-
 us, bo mu tak wiele rzeczy zleca z ramienia swojego/ tak wiele
 razy reprezentować mu także osobe swoje/ Jurisdycya swoje
 własna/ a do tego y beneficium konferował mu dostawnieysze/
 tego zaś drugiego Kocha familiarius, bo iakoby wytrwać bez-
 niego nie może/ y chociaż mu dał beneficium chudsze/ ale bez
 kłopotu y frasunku wśelkiego/ nie będzie myślił o administro-
 waniu Sakramentow/ o ćwiczeniu y pilnowaniu wstawi-
 czynym Owieczek swoich/ o trudzeniu sie do chorych/ y o innych
 Pasterkich niewczasach/ ktorym on pierwszy Prátat podlegać
 będzie musiał/ a co nad wszystko/ żadney przeszkody mieć nie
 będzie do zwyczajney swojej z Biskupem konwersacyey/ y
 przy boku iego siedzac/ przedzey potym doczekać sie czego dru-
 giego może: tak też to niby Kochał Chrystus Piotra Swietego
 fortius, bo mu zlecił Jurisdycya swoje własna/ dał mu wiel-
 kie y szerokie beneficium całego Kościoła swojego/ ale ciężar-
 row y kłopotow nieporównanych pełne/ Jana Swietego zaśie
 Kochał familiarius, bo lubo na Thaboreyska gore do Tránsfi-
 guracyey swojej/ lubo do wskrzeszenia Corti Archisyntagogi /
 lubo do modlitwy w Ogroycu/ wśedzie z soba bierze Jana S.
 Chrystus/ iakoby wytrwać nie mogąc bez niego/ pod Krzyżem
 nawet żadnego nie widać było z Apostolow/ był tam przecie
 Jan Swiety/ zdaleka tylko przypátrował sie Piotr Swiety
 tak bolesney tragedyey/ Jan Swiety tuż pod Krzyżem z Mía-
 tka Boska stoi/ y chociaż mnieysze beneficium bierze od Chry-
 stusa/ kiedy go filium adoptivum czyni Najświeżey Mía-
 tki swojej/ mulier ecce filius tuus, ale miłsze y przyiemnieys-
 ze/ bo nie kłopotliwe/ zaczął familiarius byt od Chrystusa
 Kochany/ Discipulus quem diligebat Iesus, tak właśnie a nie
 inaczey distingwowie y Glossa te miłosc Jezusowa/ kiedy te
 słowa glossuiac/ Quem diligebat Iesus, twierdzi tak/ Dili-
 gebat & alios, sed familiarius istum donavit potiore dulce-
 dine sui amoris.

Glossa
 Ordina-
 tia hic.

I

Widze ia te osobliwa familiarna miłosc w całym Konfyo-
 storsu Troycy Przenajświeżey/ y Ociec/ y Syn/ y Duch S.
 Káжда

Każda osoba Boska osobnego ta towarzyska miłością chciała mieć Dylekta swoje^o miał Bog Ociec Chrystusa samego/ iako sie z tym wyświadczył v Matthensá Swietego/ Hic est Filius meus dilectus; in quo mihi complacui/ miał Duch S. Przenajswietesza Pánne/ czesto iá á záwse po towarzysku tytuluiac v Salomoná madrego/ Sponsa mea; dilecta mea, amica mea, Miaty Syn Boski Janá Swietego Apostola/ dla tego kiedy nie smieli drudzy Apostolowie/ ani sam nawet Piotr Swiety/ spytać sie Chrystusa/ ktorzyli to miedzy nimi przedać go zamyslał/ osmielil sie Jan Swiety/ tylko mu pozeptal Piotr S. ázeby on byl sam iako poufalszy konfident wyrozumial to z Chrystusa/ áz on sie zaraz spytał/ Quis est te qui tradet? y respons otrzymał takowy/ Ille est cui ego intinctum panem porrexero, nie mieli tyle serca Apostolowie in s / ázeby byli obecni tudzieś przy Mistrzu swoim/ kiedy kónal ná krzyżu/ miał w tym sto serca Jan Swiety/ własnies áz to on poufalsy niegdy Armiger/ v Jonáty/ o ktorym w Ksiągách Krolewskich czytamy/ że kiedy Jonatas po wysokich/ przytrych/ y niebezpiecznych skalách/ piął sie do obozu Giliastyńskiego/ tedy on go iak mowia przedzic iedna nie odstepowal/ Erant autem inter ascensus per quos nitebatur Ionathas, transire ad stationem Philistinorum, eminentes petrae ab utraque parte, & hinc inde praecipitia; ascendit autem Ionathas manibus & pedibus reptans, & armiger eius post eum, mowi Pismo/ tak własnies y Jan Swiety Kwángelista/ lubo przykre wescie ono bylo ná wysoka gore Kalwaryiska z Chrystusem/ on tego naymnies nie wvazal/ ale iako poufalsy kochánek iego/ boku iego odstepowác nie w mieiacy/ bez cerymoniey nie tylko wpiál sie tuż z nim ná gorę/ ale y smierci Krzyzowej meznym sercem dostawal: O toż te poufalsz osobliwa milosć swoje Chrystus/ ktora záwarta miał z Janem Swietym/ kompendyowal w tym swoim Siedziesiątym/ Sic eum volo manere, tak bowiem Augustyn Swiety interpretuje te slowá/ Sic eum volo manere, quia illum amo plus quam te, licet tu me ames; iakoby własnies

Matth. 3^a
cap.In Canticis
Canticor:Ioannis
13^aimo. Rea
gũ c. 14^aS. August.
hic.

Chciał był rzec Chrystus Piotrowi Swietemu. Wiem ja Pietrze bázro dobrze ze cnota do ciebie/ że ty mnie wielce kochasz/ nie będziesz sie najmniey lenit stawać przy mnie/ gdy tego będzie potrzeba/ porwieś sie y do broni przy honorze moim/ dla tego też y ja niemoge tylko wielce cie kochać/ ale iednak że nie będzie nigdy miłość twoia tak poufała ku mnie/ iako miłość Janowa/ bo sie to nigdy nie trąfi Janowi/ żeby miał zaprzec sie mnie/ y aż do ostatniego rchu doczesnego życia moiego/ on tylko sam z wszystkich was me odstąpi mie/ zączym sie też y ja w nim bázsiey/ to iest bázsiey poufałe/ aniżeli w tobie Pietrze Kocham/ Sic eum volo manere, quia amo illū plus quam te; Do teyże osobliwey familiárney miłości/ stosuje to Sic, y nasz Lyran Franciſkan/ kiedy je tak tłumaczy/ Sic eum volo manere, quasi diceret, nolo eum mori per martyrium, nec in hoc me sequi, nec etiam volo eum sequi me quantum ad praelationis officium, in regimine vniuersalis Ecclesie tecum, sed magis volo occupari in quiete contemplationis, powderedając práwi/ Chrystus Piotrowi że chciał mieć Janá Swietego tak/ iakoby mu był rzekł/ nie chce ja Pietrze pretko pozbyć Janá z tego świata/ przez podiecie męczeństwa/ nie chce mu dać kłopotliwego beneficium iako tobie/ wrzadzić całego Kościoła moiego/ ale mu chce dać docześnie beneficium spokoynne/ coby sie tylko iako moy osobliwy miedzy wámi wszystkimy spokoyny konfident ustrawił cznie bawit zemna przez kontemplacya swoie/ Sic eum volo manere.

Lyranus:
Franciscanus in
hunc locum.

K

Specyálny także był y on drugi fawor Chrystusow pokazány Janowi Swietemu Kwangeliscie/ kiedy mu Chrystus przy ostatniey wieczerzey swoiey/ ktora odprawował z Uczniámi/ ná własnych pierśiach swoich spoczywać dopuscił/ Qui supra pectus Domini in cæna recubuit, á iako Origena ná Græci ma/ Supra pectus Domini in cæna cecidit, seu deliquium passus est, iakoby zemdlawšy/ albo od siebie odszedłšy/ upadł ná pierśiach Pánstich/ y według opiniey Rupertá/ był w ten czas iakoby w zachwycaniu/ y napatrzył sie istno

Rupertus
supra caput
mū,
Apocal.

istności Bostkiej iako Paweł Świety w on czas/ kiedy zabra-
ny był do trzeciego nieba; Nie pozwolił kiedyś Bog w go-
rálacym Erzaku Moysesowi/ ani zbliżać się do siebie/ Moy-
ses Moyses ne appropies huc, a Janowi S. nie tylko przy-
bliżyć się/ ale y głowe polożyć na piersiach swoich zezwolił;
Jan Świety Baprista/ widząc że Chrystus toniecznie chciał
bydź reka iego ochrzcony/ zdumiał się y przelagi/ słowa one
mowiąc/ Domine ego à te debeo baptizari & tu venis ad
me! Nie leka się Jan Świety Ewangelista/ y nie tylko re-
ke ale y głowe cała na piersiach iego Przenajświentszych kła-
dnie; Tłabak się nie troche Thomaś Świety/ kiedy zbawia-
ciel Pan po Smartwochwałaniu swoim/ kazał mu reke w os-
twarty bok swoy Świety włożyć/ Mitte manum tuam in la-
tus meum, mówia niektorzy/ że nie śmiał y dotknąć się Chry-
stusa/ a Jan Świety nie tylko się dotyka/ ale iakoby wezgię-
wko iedno pod głowe swoje/ Bostkie pierśi iego podkłada; Nie
wolno było y Magdalenie dotknąć się czasu iednego Jezusa/
Noli me tangere, wolno Janowi Świetemu y drzymać na
piersiach; Tylko się był Oza w Starym testamencie dotknął
oney Arki Pamięty/ aż zaraz nagła śmiercią został od Boga
skarany/ Janowi Świetemu wchodzi/ na tey żywey Arce tes-
tamentu nowego/ na samym mowie bezpiecznie przesypląć się
Chrystusie; Niegodnym się czynił Jan Świety Chrzęciel
schylić się do nog Jezusowych/ y rzemyczeł mu ieden vobu-
wia rozwiazac/ Non sum dignus solvere corrigiam calcea-
menti, Janowi Świetemu Ewangeliscie zesło się nie na
nogach/ ale na piersiach iego głowe swoje wesprzeć; Mamy
to wprawdzie w żywocie Lucyána Świetego/ że wtracony
bedac do więzienia dla wiary Chrystusowej pod czas Droczy-
stosci Trzech Krolow/ nie mogac tam mieć Oltarza żadnego/
do odprawienia Mszey Świetey/ z własnych sobie pierśi swo-
ich Oltarz uczynił/ y na nich celebrował/ Świety to był dos-
myśl iego nie bez osobliwego uczynony instinktu Bostkie-
go/ mieć Chrystusa pod przymiotami Sakramentalnymi na
własnych piersiach swoich/ alec to ięszce wielkzy domysł
Janá

Exod: 30
cap.Matth: 30
cap.

Ioan: 20.

Ioan: 20.
cap.Matthaei
11.

Janá Swietego Ewangelisty / same pierśi Chrystusowe
 obciążyć / y przy ostatney wieczerzy / kiedy on postanowił
 Przenajświętszy Sakrament / rzucić na pierśi jego własną
 głowę swoje: Chciał kiedyś Bog Wszechmogący osobliwa
 opiekę swoje wyświadczyć Zorobabelowi królowi swojemu /
 Aggzi 2. y rzekł tak do niego przez Proroká swego / Allumam te
 cap. Zorobabel serue meus dicit Dominus, & ponam te quasi
 signaculum, quia te elegi, Septuaginta Gyrata: Et ponam
 te memoriale ante oculos meos, Hieronim Swiety Ponam
 te quasi annulam, Weźmie ja ciebie Zorobabelu na opiekę
 moie mowi Pan / y będzieś iako ieden signet albo memoriał
 iakti / zawiesz przed oczyma moimi / a żeby nigdy nie przepo-
 mniał o tobie / bom cie sobie przyobral / W teyż to znać oso-
 bliwey opieki swodney Bostney / chciał mieć Wcielony Bog y
 Janá Swietego Apostolá kiedy go sobie dla lepszey pamięci /
 iako ieden pektoralit na pierśiach swoich zawiesił. Qui su-
 pra pectus Domini in cæna recubuit: Był ci y owo dobry
 znak osobliwey pieczy Bostney nad Mátgorzátá Swieta Cor-
 ka Króla Węgierskiego Zakonu Rázdnošciey skiego / kiedy na
 sercu iey znaleziona była perła iedná odryśwanego Cłowa
 naródzzonego Chrystusa na sobie máiaca / což iedná próśe
 wiekšego czy wyobrażenie Jezusowe na wizerunk opieki jego
 Bostney / nosić na sercu swoim / iako nosila ta Swieta / czy
 własne wyobrażenie swoje nástrakt Weroniki iaktiey odryśo-
 wác y zostawić na samych pierśiach Jezusowych / iako uczyni-
 ł Jan Swiety? Jezeli nie mogła nigdy z pamięci
 Bostney Mátgorzátá Swieta / kiedy sie sam na iey sercu poło-
 żył / nie mogli pewnie y Jan Swiety pośe w zapamiętanie kie-
 dy iako pektoralit iakti wstawicznie w pamięć Jezusowa bñacy /
 na pierśiach jego Bostich wiśłat / Piękny dośyć wzor pieczo-
 lowania Pásterkiego / okolo własnych owieczek podáie nam
 Stározakonne písmo / kiedy opisuje / że zwyczaj był takowy
 Arcykapłaná / z ordynansu Bostiego / a żeby był na pierśiach
 swoich imioná káżdego pokolenia Izráelskiego nosił / ilekroć
 kázow offiáre swoje za nich miał oddawác Bogu / co by to był
 Inadš

Snadź w Memento swoim o żadnym z nich przepominąć nie
 mogli/ Portabitq; Aaron nomina filiorum Israël in rationa-
 li iudicij supra pectus suum, quando ingreditur sanctua-
 rium memoriale coram Domino in aeternum, aleć to wiek-
 sze ieszże mnie sie widzi staranie Chrystusowe okolo Jana S-
 kiedy idac na ofiarę oddawać siebie samego Bogu Oycu
 Przedwiecznemu za wszystkich nas/ na Oltarzu Krzyżowym/
 iakoby to bylo ono Cruentum iego Sacrificium, ona iego
 śmierć okrutna y krwawa ofiara/ Specjalnieyszym nad inszych
 sposobem/ za samego Jana Swietego ofiarowana bydź mia-
 la/ polozył sobie w przod iuz nie Imię Jana Swietego/ lecz
 onego sameo na własnych piersiach swoich/ iakto iedno pamię-
 tne memoriale/ Qui supra pectus Domini in caena recubui-
 it. A ta tedy osobliwa piecza iego Boska/ ktora miał okolo Ja-
 na Swietego/ w tym iego slowku dzisieyszym Sic wyrażona
 zostaje/ Sic eum volo manere, tak bowiem wżony Toletus/
 a przed nim ieszże dawniey Cyril Swiety slowa te Chrystu-
 sowe czyta/ Tu de illo non cogita, mihi curam illius relinque
 tak y swiekszy mieysca tego intepret Cornelius a Lapide
 wyklada te slowa/ Sic eum volo manere, kiedy mowi. Si ve-
 lim Ioannem manere in vita, nec crucifigi vti te volo, quid
 ad te? tu me sequere, & Joannis curam mihi relinque, iak-
 oby chciał byl rzec Chrystus Piotrowi Swietemu/ przynales-
 zy prawda y tobie Pietrze wiedzieć/ coli też takowego bedzie
 sie z Janem dzialo/ poniewasz bedac uniwersalnym Paster-
 rzem Kościoła moiego odemnie postanowionym/ y Jan S.
 zostaje też w liczbie owieczek twoich/ atoli iednak nie trap sie
 tak barzo o niego/ tak ciekawie sie nie pytaj/ gdyz iago sobie
 na osobliwa opiekę moje biorę/ Mihi curam illius relinque.

Osobliwa y ta ieszże trzecia prerogatywa Boska w Janie
 Swietym Apostole byla/ że prawie wszyscy o nim Apo-
 stołowie Swięci coś niesmiertelnego rozumieli/ Exijt sermo
 inter fratres, quod discipulus ille non moritur, mowi E-
 wangelia Swięta/ nie dał sie Zbawiciel Pan z tym slyseć
 przed nimi/ Non dixit Ies vs quia non moritur, a postares

K

mu iak

Exod: 28.
 cap. v.
 15.

S. Cyril-
 lus Super
 hac ver-
 ba.
 Cornel. a
 Lapide
 in hunc
 locum.

L

S. Hyp-
tractatu
de cōsu-
matione
sæculi.
S. Damas.
Oratione
de Trā-
guratio-
ne.
Metaph:
in vita S.
Ioann.
Lucz 9.
c. ver. 271
S. Grego:
Turonen:
lib. 1mo
de gloria
Martyrū
cap. 30.

S. Petrus
Damianus
serm. 2do
de S. Io-
anne.

S. Ambr.
serm. 20.
in Psalms.
116.

mu iak skoro tylko o nim to swoje Sic dżisieyşe wyrzekł/ ni z
tego ni z owego takowa zaraz sobie wtknowali opinia/ że nie
miał Jan Świety umierać; y dlategoc rozmaite są między
Doktorami o śmierci Jana Świetego sentencye/ iedni mo-
wia/ że iesze nie umarł Jan Świety Ewangelista/ ale żywo
oczekiwa w Raiu z Enochem y Eliaszem dni Antychrysto-
wych/ ażeby wiary na ten czas Chrystusowey bronil/ tak rozum
miał Hyppolit Świety Męczennik/ Damascen Świety/ y
Metaphrastes w żywocie Jana Świetego/ nie podly fundas-
ment tego biorac z slow onych Zbawiciela samego/ v Lukaszā
Świetego nanosowaných/ Sunt aliqui hīc stantes, qui non
gustabunt mortem donec videant regnum Dei; Drudzy
żas mowia/ że żywo wszedł Jan S. do grobu y sam dobrowola
nie ziemia przysypać sie rozkazal/ a do tego czasu cudowna
manna iakas na kstalt maki z grobu onego plynie/ ktora po rea-
żnych częściach swiatā rozniesiona/ na rozmaite iest ludziom
choroby y dolegliwości pomocna/ takowe świadcstwo o tym
dacie Grzegorz Świety Turoneński w te słowa/ Ioannes viuis
descendens in tumulum operiri se humo præcepit, cuius
nunc sepulchrum manna in modum farinae hodieq; eru-
ctat, ex quo beata Reliquia per vniuersum delata mun-
dum, salutem morbidis præstant, Toż opisuię seroko Pe-
trus Damianus, y konkludat rzec swoje/ exklamuie tak/
Sic nimirum sic dilectum auctori vitæ discipulum transire
de sæculo dignum fuit, ut tam fieret à dolore mortis extra-
neus, quam à corruptione carnis fuerat alienus, tak prawś
przynależało kochanemu Mistrzā niebieskiego Wzniowi z
swiatā tego schodzić/ ażeby był trybem ludziom niezwyčaj-
nym; tak daleko od bolow śmiertelnych zostawał/ iako dā-
leko był od korupcyey ciatā alienowany. Thomasz Świety
Doktor Anielski tak iesze trzyma pobożna o śmierci tego Ja-
na Świetego opinia/ że lubo umarł iako człowiek/ po śmierci
iednak zaraz iako sama Panna Przenayswietsza/ y z Dusza y
ciatlem iest wżiety do niebā. Tak trzyma y Ambroży Świe-
ty/ Nicephorus, Calixtus, Hieronim Świety/ y Petrus Da-
mianus.

mianus ná pomienionym wzwyż mieyscu toż mowi/ Pium est arbitrari, vt sicut de Beata Dei Genitrice creditur, ita etiam beatus Ioannes iam resurrexisse probabiliter asseratur, quatenus sicut in Virginea fuerunt integritate participes, ita nihilominus in anticipata resurrectione, merito videantur æquales, nec sicut in resurrectione diuersitas, quibus tanta fuerat vnanimitas conuersationis in vita, słowá Damiána Swietego; Pátrzyeś iáko wysoko to Sic Janá S. wynosi/ że go nie tylko z nienaruszonym Pánięstwem Mátki Bostkiej/ ale też y z Wniebowzięciem iey porównywa/ wysytko to bowiem posło z tego iednego słowka Chrystusowe° Sic, tá iedná monosyllábá z vsť Chrystusowych wyspedky (mowi Cornelius à Lapide,) okázya była Apostotom Swietym do rozumienia o iego nieśmiertelności/ Quod ex ea discipuli facilius conceperint opinionem de Ioanne quod non esset moriturus, á zátym iáko Swieci Dczniowie Páńscy/ w tym dżisieyszym Jezusowym Sic, tłumaczyli sobie nieśmiertelność Janá Swietego/ ták y tym inszym Doktorom Swietym/ ná wiekše wwięlbienie y wychwalenie Janá Swietego Apostolá/ z tegoż znać fundámentu/ te pobożne ożesćiu iego y cudowne wpodobáły sie opinie.

Rychárdus ięsze przez to Sic interpretuie Káznodziejstwo Janá Swietego po Żydowskiej Kráinie/ Sic illum in ludza volo manere, dum veniens eum ad prædicandum, dirigam, sicut te nunc dirigo ad Pontificatum; Rupertus rozumie straż albo opiekę iákas nád Przenayświetša Pánna od Chrystusa Pána Janowi Swietemu zlecona/ Sic quia eum volo esse mei locó meæ Dulcissimæ Matri; Wielebny Bedá tłumaczy przez to Sic, wiek naydluszy Janá Swietego nád innych wśytkich Apostotow Swietych/ zyli to on żył lat sto y więcej/ iáko mowi Cedrenus y Suidas, zyli lat dżiesięć wiedziesiat y osm/ iáko mowi Bedá/ zyli tylko dżiewięć dżiesiat y trzy/ iáko mowi Vsuardus y Baronius, dosyć że żył naydluzey nád inszych wspot Apostotow y Kollegow swoich/ Rodzony Brát iego JákuB Swiety náypierwey zśedł z świás

S. Hiero-
ferm: de
Assumpt:
S. Petrus
Damian9
loco im-
mediatē
supra-ci-
tato.

Cornel. à
Lap. loco
immedia-
tē supra
citato.

M
Richard:
Rupert.
Beda in
hunc lo-
cum.

tá tego między wszytkimi Apostolami/ Jan S. ná ostátku po
wszytkich/ y ták iáko dwiema púctami ostatni punkt Vozniow
swoich/ smiercia tych dwuch Rodzonych Bráci Pan á Zbá-
wiciel náš sterminował. Owo zgotá im wiecey tłumáze Pie-
smá Swietego temu dzisieysfemu Chrystusowemu Sic inter-
pretácy dáia/ tym wiecey osobliwych łast przywileciow y fa-
worow Boskich/ w Janie Swietym Apostole y Ewángeliscie
bedacych wyrażáia; słowem rzekłszy niechay sobie kto chce
wszytkich práwie Stanow inšnych prerogátywy mysla swoia
przyeđzie/ á niechay sie popyta/ iezeli wszytkie á wszytkie w iez-
dnym samym Janie Swietym Ewángeliscie/ nie byly ?
wszák to vzna/ ze ná káжда z nich z osobná/ affirmatiue, przez
to dzisieysfe Chrystusowe Sic odpowiedzieć sie moze: Niechay
sie naprzod spyra/ iezeli nie byl Jan Swiety Prorokiem? Od-
powiádam Sic, bo ná wyspie Patmos Apocalypsim pišac/ ták
wiele sekretow Boskich penetrowal/ y przyšlych ná patrzył sie
successow; Iezeli nie byl Apostolem? Odpowiádam Sic,
iowšem iáko. sie wyzej wj; rzekło nád inšnych miłšym byl v
Wcielonego Bogá/ Discipulus quem diligebat Iesus; iezeli
nie byl Ewángelista? odpowiádam Sic, gdyž go náwet A-
quilam Euangelistarum, Orlem między inšnymi Ewángeli-
stami Páńskimi/ názywáia Doktorowie Swieci/ á Dionili-
us Arcopagyta zowie go Solem Euangelicum, bo iáko stón-
ce kiedy swieci/ nie iedne tylko cześć swiátá/ nie iedne kráine
oświeca/ ale wszytek okrag ziemski/ ták Jan Swiety Ewáng-
gelia swoia oświecił swiát cały; Wspomina to Metaphrastes
w żywocie Swietego Jana Ewángelisty/ ze kiedy pišac miał
Ewángelia swoie/ wziął Prokopá iednego z siedmi Dyáko-
now z soba/ y poſeđłšy z nim ná iedne gore wysoka/ wdal sie
tám wszytek ná kontemplacya/ w tym poczely bić pioruny/ ty-
skáć sie obłoki/ począt Prokopius drzeć od strachu/ á Jan S.
žadnego sie nie obáwiał niebespieczeństwa/ ná ostátek wderzył
nayogromnieyszy nád inšne wszytkie piorun/ y w owym trzasku
oraz slyšáne byly te słowa/ In principio erat VERBUM, &
VERBUM erat apud DEVM, & DEVS erat VERBUM, y ták
od tych,

od tych słow Jan S. zaczął pisać Ewangelia swoje/ chciał te-
dy Bog oświecić te słowa piorunowym ogniem/ bo wiedział
że Ewangelia Jana Świetego od tych się słow poczynająca
oświecić miała w Wierze Świetey wszytek okrag świat: /
Spyta się iefezę kto jeżeli nie był Jan Świety Meczenn-
nikiem? Dubitua wprawdzie o tym niektórzy/ ponie-
wał w onym wrzacym oleiu/ w który wrzucony był nie zgo-
rzał/ alec chociażby był nic innego nie cierpiał dla Chrystusa/
tylko to/ że pod Krzyżem obecnie patrzył na okrutną śmierć
iego/ dość Meczennstwa; Hieronim Świety zowie Przenay-
świetę Pannę Plusquam Martyrem, Gemus: bo cokol-
wiek cierpieli inși Meczennicy Świeci na ciełe/ to ona wszy-
tko y wiecey nad to cierpiała na duszy/ kiedy pod Krzyżem os-
becna przy sromotney śmierci Syna swojego była/ tak y Jan
Świety Ewangelista/ wszytkie one okrucienstwa y morder-
stwa Przenayświetęgo Cięła Chrystusowego na Krzyżo-
wym Drzewie/ musiał cierpieć na sercu swoim/ własnymi pa-
rzyć na to oczami/ chyba żeby go był tak nie kochał iak ko-
chał/ zaczął y na Meczennstwo Jana S. odpowiedzieć ia go-
tow sic, bo y w onym oleiu wrzacym gorzał/ gotow był ile
z niego było dla wiary Chrystusowej całkiem zgorzeć/ gdy by
była przez miraculū w sechmocną ręką Boga konserwowac
go niechciała; Jeżeli na ostatek Jan Świety nie był Doktor-
em? Sic, bo Stotonsty Chryzostom Świety nazywa go Ma-
gistrum Angelorum; Jeżeli nie był Wyznawca? Sic, bo
Świety Petrus Damianus zowie go Linguam Spiritus San-
cti; Jeżeli nie był Patienta? Sic, bo virgo electus à Domi-
no Virgo in æuum permanit; ten znać koncept chciał wy-
razić Hieronim Świety/ kiedy w ten sposób wylicza Janá S.
tytuły/ Fuit ergo Sanctus Ioannes. Cherub Dei, Benjamin
Christi, Deiparæ adoptivus, Evangelistarum aquila, Apo-
stolorum Mathusalem, Sapientiæ abyssus, charitatis in-
cendium, integritatis Smaragdus, Virgo sine labe, Martyr
sine morte.

S. Hiero:
in cap. 6.
ad Galat

Otożescie obaczyli/ że cokolwiektylko osobliwszego miał

N.

R 3.

zreki.

zreki Bostiey Jan Swiety Ewangelista/ wshytko to Slowo
 Przedwieczne Wcielone w tym swoim Sic dzisieyszym skom-
 pendiowało. A daljeby to Pan Bog y nam wshytkim/ ażeby
 każdy z nas ná jedno także Sic wshytko zupełne życie swoje ze-
 brał; Stáneloby to nam Duchownym naprzód zá dobra ko-
 lende/ kiedybys my sie nie trzymáli owego Sic Ozeasowego/
 Et erit sicut populus Sic Sacerdos, ále raczej owego/ inšego
 Sic Stározaónnego/ ktore właśnie dla Duchowienstwa
 Bog Moysesowi dyktował/ Tolle Leuitas ex medio Filio-
 rum Isráél &c. Sicq; purificabis & consecrabis eos in obla-
 tionem Domini, ut seruiant mihi pro Isráél & orent pro e-
 is, chce tego po nas Bog/ ażebyśmy mu służyli/ ażebyśmy sie
 zá ludem tego przy Osiarách nášych Kápláńskich modlili/ ále
 le tákowym sposobem/ cobysmy sami w przód nie tylko swies-
 ceniem Kápláńskim/ ále też czystym záwsze sumnieniem zá-
 szycáli sie przed Máięstarem tego/ Sicq; purificabis & con-
 secrabis eos: nieczyste sumnienie Kápláńskie ták obrzydlił
 sam Kościół Swiety swiátu wshytkiemu/ je náwet y słucháć
 Mšey Swietey Káplána tákiego právem swoim wármie/
 ktoregoby publiczne y iáwne nieczystości były. Nullus audi-
 at Missam Presbyteri, quem indubitanter scie concubi-
 nam habere, tákí jest Canon Kościelny; á ktorykolwiek
 Káplan w iáwnych grzechách smiertelnych bedacy/ wáżył
 by sie do tey Osiary Przenayswietszey przystepowác/ y celes-
 browác bez pokuty/ nie tylko cieškim grzechem smiertelnym/
 obrajá Bogá swdiego z tad/ je z ták sprošnym sumnieniem te-
 strážna smie odpráwowác táiemnice/ ále znowu grzeszy cieš-
 ko y z tad/ je ludši o grzechách swoich wiedzacych skándali-
 zuie/ De peccatore autem publico seu notorio certum est,
 quòd ante poenitentiam peccat mortaliter conficiendo,
 non tantùm quia est in peccato mortali, sed quia scanda-
 lizat, mowi Doktor Subtelny/ záczym Koniecznie tego Sic
 Káplánowi káždemu do celebrowánia potrzebá/ Sicq; puri-
 ficabis & consecrabis eos. Zyczyłbym po kolendšie także/ y
 spráwiedliwemu Krákowskiemu Sadowi nášemu/ onego
 Sic

Osex 4.
cap.

Num: 8.
cap.

Dist. 33.
Can: 51.
nullus.

scots in
4to Dist:
23. Quæst:
4. lit. H.

Sic Chryzostomá Swietego/ o którym piše Cornelius à Lapidem, że kiedy sie goraco czasu iednego ten Swiety Doktor modlit/ pokazal mu sie dżisieyſzy Jan Swiety Ewangelista/ oraz y z Piotrem Swietym/ w postaci bärzo poważney/ y podawał mu księge pewna/ mowiac te slowa do niego/ Accipe librum istum donum tibi missum à Deo, & sic intelliges scripturam, Wes te księge ktorac Bog przez nas w podarunku przesyła/ á tak poymować rozum twoy pismo Boze będzie. Jezeli tedy chce y tuteznie Iudicium náſe/ ſwiatobliwe záwſe koncipować y ferować dekrety/ accipiat librum datum sibi à Deo, niech bierze w rece swoje nie tylko księge Proceſſorow/ Statutow/ álbo práwa Koronnego/ ále teſz y one Księge od Pána Boga ſobie dána/ o ktorey mowi Koſciól Boży/ Liber scriptus proferetur, in quo totum continetur, unde mundus iudicetur, Księge mowie własnego ſumnienia ſwo-
 ie^o/ y niechay záwſe ſadſi tak/ iáko nie tylko lex scripta, ále teſz y lex interna conſcientia wezy: Czynie te Quaestia Theologice De iure & iustitia piſac/ An liceat Iudici contra veritatem à se agnitam iudicare, ob probata in contrarium.
 Naprzykład kiedy dowodnie y záprawne wie ſadſia/ że Piotr Pawła zábit/ á Juristorwie ſpráwy tego mezoBoyce broniac/ dedukcia to przez Inquiſticia y probácye rozne/ że Piotr nie winien/ ieżeli w ten czas moze ſadſia dekretem ſwoim w wolnié mezoBoyce/ ná onych funduiac ſie probácyách/ choćiaſ to wiedział nie omylnie że były fałſzywe: y decyduia tak/ że tego żadna miara bez vſzezerbku ſumnienia ſwoiego wczynić ſadſia nie moze/ ále mu włáſnie potrzeba álbo oſadzić mezoBoyce/ iáko mezoBoyce prawdziwego/ ieżeli ieſt Iudex ſupremus, álbo go cale nie ſadzić/ ále te ſpráwe do wyſſzego odeſtáć ſadſiego: Zaden ſad bydſ ſpráwiedliwy nie moze/ tylko ten/ w którym naprzod prawdziwa wiadomoſć ieſt ſpráwy/ á potym dopiero ſentencya/ według owych ſlow Subtelnego Doktorá/ Ad quodlibet iudicium rectum, requiritur cognitio in causa illa, & ſententiatio, ieżeli by tedy ſpráwiedliwie chćiał ſadſia pomienionego mezoBoyce oſadzić/ nie mogiby go

In Proſa
Defun-
torum.

vide Pat-
rem nou-
trá Vul-
pes, 3tia
partis
Tomo 3.
Diſp. 94.
Artic: 3.

Scotus in:
4to Diſt. 1.
9. Quaeſt.

ſadzić.

ima Arti- sędzić y sentencyować inaczey/ tylko podług oney pewney wiā-
culo 5to. domości swoiey/ ktora ma o mejoboystwie tego/ luboby sie
inātkę pokāzowały świadectwa: Jest wprawdzie general-
ne axioma takowe/ że Iudex tenetur iudicare secundum
allegata & probata, lecz axioma to w ten czas tylko ma
mieysce kiedy Iudex est omnino ignarus facti, kiedy sam
przez sie sędzia/ nie niewie o występku onym/ ktore go popie-
raia przy sędzie/ ale kiedy zapewne wie sam o excessie/ Ksie-
gā sumnienta tego sędzić mu nie kaze inaczey/ tylko według
rzetelney wiadomości wzyntku/ dla tego mowie/ że ta Księgā
Conscientia do sądow naypotrzebnieysza sędziemu/ āzeby
sprawiedliwe y swiatobliwe byly sentencye tego.

O Pānom młodzianom tymi czasy nieby po onym Sāmsond-
Iudic. 14. wym Sic, o ktorym mowi Pismo/ Descendit itaque Pater e-
ius ad mulierem, & fecit filio suo Samton conuiuium, sic
enim iuvenes facere conlueuerant, Nie spust prawda kros-
tki/ ale jednāk nie nā bieśiady/ nie nā wesela/ nie nā balone
kuligi zānosi sie w Polsce/ ale sie zānosi nā wojne/ iuż Tā-
tārzyn znouu pewnie testni/ że iako bydła iednego/ Chreszc-
ciāńskiego ludu nāszego gromada nie zāymwie/ y stadami nā po-
gāński targ zā grānice nie pędzi/ lepsza tedy Pānom mlo-
dzianom bedzie/ o woystkowej/ ānijeli o weselney w tym Ro-
ku zāmyslać expedycyey/ ā tym czasie/ niech sie w owo Bo-
stie Sic w starym testamencie opisane/ iāk naylepiez zā-
Deutero prawia. Sic Dominus Deus tuus erudiuit te, vt custodias
s. 6ap. mandata Domini Deitui, & ambules in vijs eius, & timeas
eum. Pāniētom dosyć bedzie nā onym Sic, ktore im Pāwel
Swiety nāznaczył/ pochwale dāiac Pāniēstrom/ y oraz ex-
hortuiac Pāniētki/ ā zeby sie w wianku swoim kochāły. Quo-
Ad Co- niam bonum est homini Sic esse. Meżātkom sreczy sam
rinth. c. Piotr Swiety iedno zbāwienie Sic, kiedy opisuiac/ iako stro-
7. mne bydź māia stroie ich/ iako nie w wlosāch trāsionych/ albo
mistermie kreconych/ nie w zāwiefeniāch bogātych/ nie w su-
kniāch kōstownych/ nā przepych robionych/ lecz in incorru-
ptibilitate quieti & modesti spiritūs, w stāteczności y stro-
mności

mnosci przesadzac sie maia/naostratek konkludwie tymi slowa-
mi/ Sic enim aliquando & sanctæ mulieres, sperantes in
Deo ornabant se, subiectæ, proprijs viris, tak sie prawi kie-
dys bowiem Swiate bialeglowy stroiely/ ktore vsaiac w Bo-
gu/ Majontkow swoich sanuiac dostaly sie do nieba. Kon-
czac Kazanie moie/ trzeba mi was tu ieszcze zapamietalych o
duszy swioley niedbalcow/ ieżeli sie tu znayduiecie takowi/ kto-
rym nigdy interesse wlasnego zbawienia nie postoi w pamie-
ci/ trzeba mi was tu mowie na ostraku/ glosem o nym potutu-
iacego Dawida/ po Kolendzie otrzyknac/ Non sic impij non
Sic, nie tak dla Boga niebaczni y bezbozni ludzie/ nie tak ro-
bia na niebo; A iakoz? Pokazal sie niegdy Gerudzie S.
Pamencie na modlitwie bedacey/ pod czas Adwentu Swietes-
go/ dzisieyszy Jan Swiety Ewangelisty/ ktorego ona po-
strzegly/ y po znakach pewnych dorozumiawszy sie/ ze to on
wlasnie byl a nie inшы Swiety/ westchnie do Boga y rzecze/
Na cozes tu slodki moy IESU do mnie niegodney tego Swies-
tego twoiego Apostola zeslal; y odpowiedz na to wstysy tak
kowa/ dla tego/ a ze bys go za osobliwego Duszy twoiey przy-
brata Patrona; Naucz je me tedy moy Pame (rzecze znouu
Swieta/) w czym tej takowym przysluzyc mu sie bede osobli-
wie mogla; y wstysy znouu respons takowy/ masz to wiedziec
Gerudo/ ze kiedy ja wczyl Pacierz Apostolow moich/ nay-
wieksza vsnosci/ naywiekszy smak Duchowny/ miedzy inшыmi
Apostolami Jan Swiety w tey modlitwie wczuwal; zazym
niech kazdy czlowiek na kazdy dzien aby ieden Pacierz zmo-
wi do tego Swietego/ na pamiatke tey Duchowney pochiech/
ktora on w tey modlitwie miewal/ a niech go prosil/ o szeslie-
we w lasce moiey z tego swiata zesiecie; czynita to znać y wy-
pelniata z ochora ta Swieta Pamienka/ gdyz sie iey potym
drugi raz tenze Apostol Swiety pokazal/ w dzien dzisieyszy
Wroczylosci swioley/ opowiadaiac iey/ iako mu wielce mile y
przyjemne bylo ono iey nabozenstwo ku sobie; Mozeicie sie
wstyscy chwycic nabozenstwa tego/ boć sobie pewnie wstyscy
szesliwie umierac zyciecie/ ale wy osobliwie w nalegach

S

grze

1ma Petri
cap. 3.

Psalm. 7.

Lib. 4to
Insinua-
tionum
Divina
pietatis:
cap. 4to.

Psalm, 68.

grzechowych habituaci, coście już tak głęboko w kałuże grzechowe załbrneli/ że sobie każdy z osobną mowić może z Dawida/ Infixus sum in lymo profundā, wy mowie przynajmniej ten pacierz jeden poczniycie zaraz od dzisiaj tego dnia/ na cześć y na chwale Janowi Swietemu Ewangeliscie z nabozeństwem każdodziennie odmawiać/ wiem że za tego przyczyna znajdziecie łatwy sposób/ byleście tyle to sami chcieli/ pozostania sobie łaski Bożkiej/ Et Sic semper cum Domino eritis'.

A. M. E. N.

7. ad
Theff: 2j
42

A. M. D. C. B. V. M. & D. P. N. F. H.

CZŁO.

CZŁOWIEK
 TROISTY,
 KAZANIA
 VII.

Ná Vročyštość IGNACEGO Świętego Pátry-
 árchy y Fundatorá Societatis IESV, miá-
 ne w Kościele Krakowskim PIOTRA
 Świętego v WW. OO. Iezuitow.
 Roku Páńskiego 1672.

Et vos similes hominibus. *Luca 12. cap.*

*Ty i jesteście ludziom podobnymi, sa słowa rejestrowane v Lu-
 kassá Świętego w Rozdziale dwunastym, z przeczytány
 wiyate Ewángeliey Świętey.*

P

SKapy y szuply náder tak Wielkiemu w Kościele
 Boskim Pátryárse dżisiey semu Ignácemu Świętes
 mu/ oraz y z Bráćia iego naznácza przeczytána E-
 wángelia Święta Pánegirik/ do sámych tylko stołuiac go lu-
 dsi/ N. S. Minie sie tak zda/ iż zá one odważne prace/ y dzie-
 ne iego około dusz ludzkich uslugi/ zá ono potezne/ náuka y
 swiatobliwoscía całego Kościota Chrystusowego wsparcie/
 zá one zwáwa/ ná przeciwko Luterstkim y Kálwinstkim bun-
 townikom y járlíwa rezistencía potrzeba bylo cos nád ludzie
 w Ignácym Świętym y w Bráći iego wdác/ pokazuiac to
 swiatu/ iako z nim osoblíwosym nád ludzie sposobem reká
 Boska byla/ aż o to Ewángelia Święta sámo mu tylko ludze

Sz

Kie ppe

Ecclesia-
stici 44.
cap.
Lyranus
Franci-
scans; su-
pra hęc
locum
scriptu-
re.

Kie podobienstwo przywołasz/ Et vos similes hominibus.
Nie w ten sposób Starze Piśmo Zakonodawców/ Świe-
tych y zasłużonych Bogu kwalifikuje y tytułuje ludzi/ ale ich
wielbić kaze iako Meżow chwalebnych/ iako Oycow dosto-
ności/ pánuiących/ rozkázuiących inszym ludziom/ ná świe-
cie/ Laudemus Viros gloriosos & Parentes nostros, do mi-
nantes in potestatibus suis, imperantes in presenti populo,
á iako czyta te słowa náš pracowity Lyranus, Laudemus
Parentes nostros Patriarchas, qui Diuiná locutione & vi-
sione fruebantur, & Prophetas, qui Spiritu Sancto repleti,
multa Christi & Ecclesie myteria praeinuerunt, chwals-
my práwi iako naybarszey mojemu Oycow nášych/ to jest Pá-
tryárchom nášych/ Świetych/ ktorym to była: nie nowina ná
świecie/ rozmowy y widzenia Boskiego zázywác/ chwalsmy
Prorokow Świetych/ ktorzy pełni Duchá Prorockiego bedac/
wiele nam skrytych Chrystusowych/ y Kosciótá iego Świe-
tego tájemnic opowiedzieli/ á tu Ewángelia Świete wyso-
tkiemu temu Pátryársze swiatobliwego Zakonu Societatis
Iesv, samego tylkoczłowieká elogium dáte/ Et vos similes ho-
minibus. Dostał się niekiedy dosć pozorny tytuł Ignácemu
Świetemu/ przy pierwoćinach záras náwrocenia iego do Bo-
gá/ od iednego swiatobliwego Benedyktyná/ w slytlich po-
bojnych zamyslow y sumnienia iego ná ten czas dozorce/ kie-
dy go okazałym w Kosciéle Bozym filarem/ y przewyboro-
nym naczyniem/ wielkiego Páwła Apostolá nástepca miáno-
wał; Pozorny tytuł miał y od Wielkiego Káwierá Syná swo-
iego/ kiedy iesze. zá żywota nigdy go niezwat inaczey/ tylkó
per Antonomasiám Świetym/ dla tego wiec z Indyey kie-
dy miał pisác do niego/ o plodnym swoim duszonych ozná-
múac mu obłowie/ nie pisal tylkó kleszc; Powaznie go ná-
zwat Wielki niegdy Kosciótá Bozego Senator Cardinalis
Montes, z Bázylim Świetym/ z Bernárdem Świetym/
z Grzegorzem Świetym/ y inszymi Doktorámi kómparúac
go w rownia/ á drugi Kárdynal Ludouisus nazwał go/
swiat cały z bogacáiacym skarbem; Przyznał mu Luzytáns-
kiego

skiego Krolestwa Monarcha Ioannes Tertius/ ledwo nie ty-
 tul samego Namiesznika Chrystusowego / kiedy go nazwał
 Regenda toti Ecclesiae natum: alec to malo iesze tych po-
 waznych tytulow/ niezroyciezony bowiem y swiatobliwy oraz
 Chrześcijański Cesarz Ferdinandus Primus, intitulował Je-
 gnaćego Swietego Igneum, ognisto rozzarzonym miłości
 Bostiey zapalem; Concilium Prouinciale Tarraconenle
 Swiatobliwa powaga swoia/ tytulowało go estatnim Ro-
 scioła wojuacego posittiem/ Wikaryusz Chrostusow na sie-
 mie Grygorz Pietnasty naywyższym swoim tytulował go
 rossadkiem Virum animo vltra mundam maiori, głowie-
 kiem nad wseltich ludzi y swiat cały wiekšym/ a Ewangelia
 Swieta/ nie tytuluje go y z Bracia/ tylko samym podobieno-
 stem ludzkim/ Et vos similes hominibus. Mogłbym ia tu
 z tego mieysca iesze/ oprocz tych wsytek wyniosłych y wspa-
 niących tytulow/ dać tytul Ignacemu Swietemu niebieskiego
 herkulesa/ herezye wsytkie iako iedne piekielne monstra gro-
 miacego/ tytul wspieraiacego niebo Atlasa/ tytul obiecane w
 obiawieniu Janowym cudowornego Anioła/ ale kiedy go E-
 wangelia Swieta do samych ludzi stosuje/ tak mi sie widzi/
 iakoby do nas rzec chciała/ niechay niebieskie dostaia sie tytu-
 ly Apostolom Pańskim od Grzegorza Papieža Swietego //
 Celos videlicet sanctos Apostolos, vt tota simul Sancta
 Trinitas ostendatur operata & c. Niechay Psalmista Bostie
 rozdaie tytul y in generali wsytkim Apostolskim mešom y
 wżgardzićielom swiatá / Ego dixi Dij estis & Filij excelli-
 omnes, Niech Serafickie tytul y w Rosciele Bostim bierze-
 wboży Franciszek/ y z Bonawentura Doktorem Zakonu swo-
 iego/ niech tytul Anielski dostaie sie Thomaszowi Swietemu
 z Aquinu/ Ignacy zaś Swiety z Synami swoimi/ in tego
 niechay nie ma tytulu tylko tytul głowieká / Et vos similes
 hominibus. Wiec ia tedy na terazniejšym Kazaniu moim/
 nie powiem nic nad ludzie o Ignacym Swietym/ ale stosuac
 sie do Ewangeliey Swietey/ troiáktem wystawie wam go
 y pokaze głowiekiem. Bogu dla nas głowiekowi/ Matce iea

S. Gregor
 hom: 30.
 in Euag.

Psal. 81.

go Niepokalanie poczetey/ y temu Swietemu Pátryársze ná
czesc y ná chwale/ tylko ty

Prose n'fakes to Pánno y z Bogiem umiáá,

Był twego udac cztekiem IGNAČEGO dáá.

Et vos similes hominibus,

Ima Co-
synth: 6.
Is. V. 47.

Philo. li-
bro de
Cyganti-
bus.

Roborne ono niegdy Chrystusowe naczynie á Doktor Nás
rodow Páwel Swiaty/ bezpiecnyim zásu iednego znać
rzuciwszy okiem/ po ludziách ná swiećie/ dwie iákoby species
infimas ludzi/ albo dwoiáki ich rodzay wpatrzył/ *N. S.*
Wpatrzył ieden rodzay ludzi ziemstich/ drugi rodzay ludzi nie-
biestich/ y záras sam sie przyznał/ że y on tákże naprzod Kon-
terfekt ná sobie czlowieká ziemstiego/ á potym dopiero czlo-
wieká niebiestiego nošil/ *Primus homo de terra terrenus,*
secundus homo de celo caelestis, igitur sicut portauimus
imaginem terreni, portemus & imaginem caelestis, wymo-
wny záś Żydowin y biegly w Piśmie Swietym Historyk
Philo/ trzeciego sie iesze rodzáu ludzi ná swiećie domácal/
Kiedy ná pewnym mieyscu piše ták/ Primum hominum ge-
nus sunt homines terreni, ij scilicet, qui voluptates vitæq;
commoda conlectantur, secundum, hominum caelestium,
qui scientiarum laude pascuntur, tertium, hominum Dei,
qui studijs pietatis vacant, seque deuouent Deo, Pierwszy
práwi rodzay iest ludzi ziemstich/ á ci nie inší sa/ tylko owi/
Etorzy wygodom/ piešzorom/ y Etozofilom swiátorowym życie
swoie dáruia/ drugi rodzay iest ludzi niebiestich/ á ci sa owi/
Etorzy ná naukách/ ná czytaniu y wydawaniu Ksiąg o rze-
czách niebiestich/ dni swoje trawic zwykli/ trzeci rodzay iest
ludzi Bostich/ á ci sa owi/ Etorzy cale bogomyslny sobie zá-
smákowawšy żywot/ w samey tylko pobożności/ á wstáwi-
czney z Bogiem duchowney Konwersácyey serce swoje nurza.
W tych wšytkich trzech seregách ludzi/ w káždym ordyntu
z osobná/ znáyduie sie wielki Pátryárchá dšisieyšy Ignácy
Swiety; Był naprzod w pierwszym seregu ludzi ziemstich/
przed náwroceniem swoim/ bo y zacnym wrodzeniem ná swie-
ćie z Kawálerow Hispáństich/ y wychowaniem wydwornym
ná Břo

na Krolewskich Dworach y dziełnością stawy Rycerstey/ znać
 dobrze było po nim/ że był człowiek: Kiedy sobie Bog Wses-
 chmogacy w Piętnastym Roku niewinnego Pawła na pu-
 szcza zawołał/ y iakoby z wychowancą swojego Oycem go
 wśelących inszych pustelników wezwał/ nie człowieka to był
 wziął/ ale dopiero wyrostka albo ięsze dzieciucha jednego;
 Kiedy Doktora Anielskiego Thomasa z Aquinu w piątym
 roku na służbę swoje powołał/ nie człowieka to był sobie/
 ale Antoika obrat; Kiedy y przedtym ięsze dobrze Jana
 Swietego Chrzęciela w siódmym Roku ostrym swoim E-
 remita wezwał/ dziecie to ięsze był jedno/ ledwo nie od-
 pierśi macierzyńskich odsadził/ nie wziął go człowiekiem/
 ale go sam sobie wypielegował/ sam wychował podług fantaz-
 zyey y wolej swojej S. ale kiedy Wielkiego Ignace°/ z obozu
 od Marsowych ludzi powabia do siebie/ y z dawnego/ zasłu-
 żonego towarzysza woystkowego/ swoim własnym towarzyszem
 czyni/ iuż tu Bog dobrocliw y miał sprawę z człowiekiem: Kie-
 dy także Serafięckiego Patriarche naszego pokornego Francis-
 skę młodzieniaškę/ od kupieckiego towaru do wbostwa zas-
 tonnego/ Bog z łaski swojej przesadził/ kiedy Pachomiusa od
 Rydla y w bogiey zagrody/ do Pustelnicznego ogrodka obrocił/
 kiedy Jzydora y inszych tak wiele w bogich prostaczków wiel-
 kimi Swietymi poczynił/ nie z wielkimi to ięsze ludźmi
 miał rzecz swoje Pan Bog/ Infirmamundi elegit Deus ut
 confundat fortia, tak o nich pismo mowi/ powybierał to so-
 bie co słabszego y podlejszego między ludźmi było/ a żeby był
 co możniejszego skonfundował stany; Ale zaś kiedy Ignacego
 Swietego/ iako drugiego Bernarda z dostatkow Wyczystych
 do wbostwa zawabił/ iako drugiego wziętego w światá Bazy-
 lego do pokory wciśnił/ iako drugiego Augustyna/ z przesłony-
 nego y swobodnego życia/ do czystości zaciagnął/ rzecz tu iuż
 była Panu Bogu z całym y słusnym człowiekiem: Kto sobie
 pilno wważy zbawienne one niegdy Chrystusowe zaciągi/ kie-
 dy Apostolow Swietych do towarzystwa swiego wołował/
 rzecz jedne osobliwa w powołaniu Mattheusza Swietego

1ma ad
 Coryntha
 cap. 21

postrzeż

Matthæi
cap. 9.

postrzeże/ opisuiąc bowiem Ewangelia Swiata/ wołącya
Piotra/ Andrzeja/ Jakóbá y Janá/ ná Apostolskie officium/
żadnego z tych ani z inszych Apostolow Swietych nie miałus
ie człowiekiem/ oprocz samego jednego Mattheusa Swiatego
go. Et cum transiret Iesus, vidit hominem sedentem in tel-
onio, Matthæum nomine, & dixit illi sequere me, & sur-
gens secutus est eum. Przechodząc Pan Iezus zożył ná cle-
siadzącego człowieka/ imieniem Mattheusa/ y rzekł do niego
go/ podź za mná/ y powstawszy siedł za nim: Co to jest/ że go
człowiekiem mieni Ewangelia przy zawołaniu tego od Chry-
stusa Pána/ á o inszych Apostolách/ takowey wzmianki nie
czyni? Czy to nie ludzie są? czy byli insi Apostolowie Páńscy/
iako y Swiety Mattheus Ewangelista? pewnie że tak á nie
inaczej/ iż insi Apostolowie Swięci nie byli tak ludźmi/ iá-
ko ieden Mattheus/ potrzeba wiedzieć o tym/ że to dozorca
clá będąc Mattheus/ ná zyskach/ ná zarobkach nieślusnych/
wsytkie swoje desideria y zamysły bawiac/ ystawił ná
cudzą błode szatuiąc/ ktora częstokrotć niesprawiedliwie zá
niewiadomym przemyśleniem sie dzieje/ nie mógł z niego byđ
tylko Arcyżłowiek. Wzony Abuleński Biskup wołacie A-
postolow Swietych/ o ktorýchkolwiek tylko wspominaia E-
wangelistowie Páńscy/ nazywa w prawdzie wsytkie mira-
culolas cudownymi/ boć to ná ieden głos Chrystusow/ Pio-
trowi y Andrzejowi záras siatki swoje o ziemié vderzył/ á z
Chrystusem sie ná ludzkie rybolowstwo vdać/ Jakubowi y Ja-
nowi ná lad záras wystoczywszy z łodźi/ ani sie z Matka ani
z Dycem nie żegnać/ ale w tej tropy posć zá Chrystusem/ pra-
wde rzekłszy cos cudownego miała tak ochotna y pretka obedi-
entia w sobie/ przecie iedną mowi ten godny Pasterz/ wołá-
cia Mattheusa Swiatego była ná inſe cudownieysza/ bo
to nie ryby/ nie siatki/ ale tak wielkie wrgelty y zarobki pie-
nieżne/ ktore naybárzſzey wickłáć serce ludzkie vmieia/ ná ie-
dno zawołanie Chrystusowe Mattheus Swiety pokrinal/ In-
Matthæ autem adhuc fuit maius, quia cum sederet auari-
tia lucra terrena captans in telonio Christo vocante o-
mnia

Abulensis
in cap. 9
Matth.
Quæst. 37.

mnia deseruit, quæ habebat & quæ habere poterat, & quod maius est, quæ habere cupiebat, słowá Abulensowe/ tráfit to tedy był Chrystus ná zupełnego y całego człowieka ziemskiego/ kiedy tráfit ná Mattheusa.

R

Kiedy owo kto náprzykład łákomie á sporo śárpnawşy cudzego/ przytym sie znácznie dorabia y przychodzi do chleba/ pytaia sie Theologowie/ iezeli też jest tákowy wedlug sumienia obligowany/ nie tylko one sáme bliźniemu niestufnie skorzyżona rzecz/ ale y one wşytkie z nią zarobki swoje powracáć: y tákowa rezolwua to dystynkcyá/ iż iezeli rzecz ona skorzyżona bliźniemu/ pożytkowa sáma przez sie nie była/ chybá przez industrya tego ktory ją skorzyścił/ tedy nie będzie powinien tylko rzecz sáme powrócié/ á pożytek z rostropności y ciękáwości tego pochodzacy/ temu sámemu w zysk poydźie/ y ták lubo lichwiarz kiedy pieniężna lichwa bierze/ y niş żnowu tyle drugie/ albo tyle dziesięcióro zarábia/ nie powinien wracáć temu/ od ktorego wziął lichwa/ tylko sáme isćizne lichwy/ á to co przemyślem y praca swoia náprzyczyniał sobie/ pieniężmi onymi lichwiárskimi robiac/ ná stronie tego isć moze; Ale kiedy zaś nád słufność y niespráwiedliwie wydrze albo skorzyści kto/ rzec tákowa bliźniemu/ ktora jest pożytkująca/ iáko to kiedy go cherchelem wykwićnie z wioski/ wykreskuje z Kámiénice albo z domu/ odeymie skute roley/ nabieże rze dobytku/ y tym podobnych rzeczy/ nie tylko rzecz sáme powinien będzie powrócié/ lecz też y wşytkie pożytki/ ktore przez wşytek czas z rzeczy oney odbierał máiac ja w rekách swoich/

Scotus in
4to Dist:
15 Quæst/
2. artic: 4
Lit: cc.

Dico quòd non solùm tenetur quis ad restituendum rem ablatá, vel vsum rei. sed etiam ad interessè & fructũ conceptũ de re, si res erat fructifera: sed non fructũ qui provenit ex industria eius, qui vctur illáre; ex quo sequitur quòd lucrum acquisitum ex pecunia fænebri, non tenetur fæerator reddere, wyrażna náuka subtelne^o Doktorá náşego / nie máia tego w zwoyczáiu wważáć to celnicy/ kiedy sie mieć chce dobrze z łákomstwa swoiego/ lubo sie im rzecz pożytkująca/ lubo nie pożytkująca nátráfi/ nie przebieráia/ per fas

C

per

per nefas zárwać wozym się może Rzeczypospolitey/ y przez
 ciwko sumnieniu wkrzywdzić bliźniego/ byle siebie spánoszyć/
 to v Celnikow Kunst naycelnieyszy/ záczyń y Swiety Mat-
 theus na takim siedzac wárstrácie/ nie bez tego/ żeby był nie
 miał wshytlich sztuk/ przemysłnego rzemieślá tego umieć/ ná-
 tráfiwszy tedy ná niego Chrystus/ zaiste nátrafił był ná czło-
 wieká/ wshytkiego w swiátowych zánurzonego interessách/ ná
 człowieka/ nie iedna pewnie krzywda ludzka obciążonego/ y
 nie iedney restytucyey podległego/ ná człowieka wieccy y bár-
 zey nád inshych przedym Apostolow/ w doczesnych márnos-
 ściách y łákomstwach wwikłanego/ dla tego nie dżiwotá je-
 temu tylko samemu między wshytłimi Apostolámi Swiety-
 mi/ przy powołaniu tego/ Ewángelia Swieta dáie nomen-
 kláturę człowieka/ Vidit Iesus hominem Matthæum no-
 mine; W ten práwie á nie inshy sens pracowity náš Inter-
 pret Lyran to mieysce rozumiał/ Kiedy te słowa pomienione
 Vidit hominem, tak tłumaczy/ Vocatio Matthæi ad Aposto-
 latum, significat vocationem hominis secularis ad religio-
 nis statum, był to práwi Mátheus wshytek człowiek swiáto-
 wy/ wshytek swiedzki/ wshytek ziemski/ Kiedy go Bog Wcielo-
 ny ná Apostolstwo/ albo ná stan Zakonny zázował/ záczyń
 Vidit hominem. Co rozumiecie ieżeli także nie ná człowieka
 tráfił Bog/ Kiedy tráfił ná Ignácego Swietego/ záciiagaic
 go do siebie: dosyć ná tym że tráfił ná dawnego y ćwiczonego
 żołnierzá; lubo w obozie żołnierz ná przestronnych polách z
 poczem swoim koczuię/ nie zápomni poblížszych obywatelow
 podiázde náwiedzáć/ lubo w ciągnieniu przez cudze tylko wio-
 sli y solwárki przeiejdza/ widdezáraz po sobie fruct^o belli, ál-
 bo pustki zostáwia/ lubo spoczywa ná stánowiskách/ umie so-
 bie y wednie chleba popráwić/ y nocna czata co drugiego do
 chleba wymyslić/ dámy to/ że tak wielkiey licencyey albo ra-
 czej swawoley/ nie ma w inshych Kráicach żołnierz/ iákosz kie-
 dys y w Kráicach náshych nie miewał/ postáremu rzecz to tak
 trudna żołnierzowi/ ieżeli nie przez siebie samego immediatę,
 tedy przynaymniey przez czeladka/ nic nie sforzyscić/ y w niczy
 nie wkrzya

Nicolas
 de Lyra
 in hac
 verba E-
 uangelij.

nie wkrzywodzić bliźniego/ iak trudna Celnikowi na cle siedzącemu/ cudzego nie pragnąć y nie wygladać nieszczęścia/ za czym kiedy spod chorągwie światowej swobodnego żołnierza Ignácego Swietego/ za poufalego sluge wokuie Bog do botu swiego/ inaczej mowić nie moge/ tylko że wyrzał człowieka/ Vidit hominem, obaczył człowieka światowego/ człowieka całkiem ziemskie^o/ człowieka takiego/ Qui voluptates vitæq; commoda conlectatur, y chciał go sobie przemienić w człowieka niebieskiego; A iakoj: takim sposobem.

Według naszego pospolitego przysłowia/ iako różne casus albo trąfunt i po ludziach na tym świecie chodzą/ tak z dopuszczenia Boskiego/ potkał swant w Pompeiopolstkim Sturmie Ignácego Swietego/ iako człowieka/ wrwalo stuka muru iedno burzace dzialo/ y tym kamiennym postrzałem przeważnego tego Rycerza raniło/ ażeby bylo tym przedzey skruszyć serce tego moglo/ iezeli w nim cokolwiek opoczyskcy znaydowalo sie do dobrego twarłości/ w tym razie cieško choruiac/ dostas ie mu sie do reku iedna pobożna Księga/ iuz nie o żołnierskich facecyach/ iakie sie przedtym czytaly/ ale o ludziach niebieskich/ o slugach Boskich/ zbawienne y swiate w sobie zamylkaiaca hystorye/ iak czytając tedy tak czytając te Księge/ doczytał sie tam był podobno naprzod/ nie kstatkney oney ludzi ziemskich/ od Hieronima Swietego rekomendacyey/ kiedy lubo v Ezechiela Proroka swego Bog/ człowieka ziemskiego podwaktroć człowiekiem nazywa/ Homo homo, qui

Ezech:
14. cap.

S. Hierō:
in locum
citatum
Ezechie-
lis.

Ecclesia-
Rx: 12. 9

me, & mandata eius obserua, hoc est omnis homo, to to
 istota prawi/ to tresć effencyey ludzkiej/ boiażń Boska/ y oba-
 firmancya mandatorow iego Swietych; Doczytal sie znać był
 iefsze woneyz to Ksiedze/ iaka Job sprawiedliwy ma w Pi-
 smie z człowieczeństwa swojego pochwałę/ Et erat vir ille
 Job. cap. simplex, a iako Septuaginta czytais/ Et erat homo ille ve-
 rus. Job Swiety dla ściślego swojego połączenia z Bogiem/
 przez rezygnacya woley swojej ná wola iego swieta/ nie był to
 człowiek malowany nie/ ale człowiek prawdziwy; Uczynia
 wšy sobie tedy pobożna nád tym wšytkim reflexia odważył
 sie z Apostolem Swiety/ y takieš sam v siebie postanowic
 nie uczynił/ Igitur sicut portauimus imaginem hominis
 terreni, portemus & imaginem caelestis, hey iuż też tego
 dość było/ jem do tych czas ten konterfekt człowieka ziemskie-
 go alias człowieka malowanego ná sobie reprezentował/ iuż
 też tego było dość/ że te bydlece wożowe/ y roznych gądšin po
 siemi sie tylko czolgaiacych formy/ wydawały sie po mnie/
 iuż też tego aż ná zbył/ jem do tych czas nic nie wważał/ w czym
 by záwiśta prawdziwa effencya ludzka/ byle mi tylko dal Pan
 Bog z tey powstać choroby/ záraz sie z tego seregu ludzi ziem-
 skich wyglozuie y wymáze/ precz rozdam wšytko co mam/
 porzuca wšelkie expectatywy woystkowe/ pokine ziemskie za-
 bawy/ á co predzey do seregu sie ludźi niebieskich przemies;
 Dochował słowa Bogu Ignacy Swiety/ záraz do zdrowia
 przyšedłšy ad montem Serratum we dnie/ y tam sie Máce
 miłosierdzia Pánne Przenayświetšey/ przez cała noc ná mo-
 dlitwie w opiece oddawał/ á w same własnie Wigilia Zwiá-
 skowania iey obowiazal sie slubem wiecznym/ iuż wiecey ni-
 komu infemu ná świecie/ tylko samemu sluzyc Pánu Bogu.

T Orož iuż w drugim seregu/ w seregu ludźi niebieskich I-
 gnacy/ w ten dzień w ktory niepokalanie poczeła Mátká Bo-
 ska/ ná ludzka mode w sobie vformowała Boga/ formuie ná
 niebieska mode/ człowieka ziemskiego Ignacego Swietego/
 w ten dzień/ w ktory actiue & phylicé konkurrowála do
 Wcielenia Syná Boskiego/ Konkurruie moraliter do odro-
 dzenia.

dzienia sie Duchownego Ignácemu Swietemu/ w ten dzień/
 w ktory pokora swoia z wysokiego nieba/ ludzicom zbawicie-
 la zwabila MARIA, nowego Bogu na ziemi towarzyisa dobie-
 ra Ignácego Swietego/ tak iz ten wshytel zakon swiatobli-
 wy/ bezpiecznie mowic to moze o Przenayswietej PANNIE
 co niegdy smiele o niej Błogosławiony Stanisław Kostka
 mowil/ *Miacc to moja: Traktuiac Thomas Swiety Do-
 ktor Anielski o perfekcey iasf Bostich w Przenayswietej
 MARYEY Pannie bedacych/ takowy diskurs prowadzi/ je iako
 w materialnych rzeczach/ pierwey iest perfectio di/positio-
 nis, anizeli perfectio forma, iako naprzyklad/ pierwey bez-
 dzie przez cieplo disponowane y wysuszone drewno/ nizli sie o-
 gien w nim zajmie/ tak y PANNA Przenayswietisa/ miala nie-
 ktore iasfi Bostie takowe/ ktore ia disponowaly do Macier-
 zynstwa Bostiego/ a drugie zas miala takie / ktorych oraz
 cum Maternitate oraz z godnoscia Macierzynstwa Bostiego
 dostala/ y tak trzymatezje Doktor Swiety/ je dopiero in con-
 ceptione Filij Dei, fuit totaliter a fomite mundata, in con-
 ceptione Filij Dei, consummata est eius gratia, confir-
 mans eam in bono, kiedy poczela Syna Bostiego w zywocie
 swoim Panielstym/ na ten czas dopiero chuci grzechowe
 w niej y podniety przyrodzone zgasty/ na ten czas dopiero zu-
 pelna iasfe Bostia/ w dobrych ia potwierdzaiaca wzynkach
 otrzymala od Boga; Opaczna w prawdziwte w tey mierze iest
 w subtelney skole nauka/ bo iako Bellutus nasz Skotista wzy/
 z tymi spolnie Doktorami/ ktorzy Niepokalanego Poczenia
 Maci Bostiej/ z Szkotem Subtelnym bronia/zaraz Panna
 Przenayswietisa miala/ a primo Conceptionis instanti ex-
 tinctum fomitem per donum Originalis iusticiae, ani za-
 dney przyrodzoney podniecie grzechowey od wrodzenia swoje-
 go nie podlegala/ ale jednak ia/ teraz/ przy tey opiniey Aniel-
 skiego Doktora Stanawisy/ kiedy sobie wwarzam/ je w ten dzien
 Ignacy Swiety poslubil czystosc swoje/ y oddal sie na sluzbe
 Bogu/ kiedy Bog stal sie dla nas czlowiekiem/ ledwobym nie
 rzeki/ je Przenayswietisa PANNA, one iasfe potwierdzaiaca/
 ktora.*

D. Tho:
 3. parte
 Quaes. 27.
 artic. 1.
 ad secun-
 dum.

Pater Bel-
 lutus Fra-
 ciscanus
 Tomo
 de Incar-
 na: Disp:
 16. Quaes.
 1. articu-
 lo 3. Nu-
 mero 47.

ktora ona sama była w tenże czas/ według pomienioney Thomaś mądrą Swietego nauki/ otrzymała od Boga/ wprosiła także była w Syna swiego Ignacemu Swietemu/ zażaz przy nas wroceniu iego/ ledwobym nie rzekł/ że jezeli nie extinctum, tedy przynamniey ligatum wczut w sobie fomittem przez osła bliwa prazzerwacya Pániska/ przy onym slubie swoim/ za przy czynu Marki Bostkiew ten Pátryarcha Swiety/ pomiewał z swobodnego żołnierza świeżo Sluga Bostkim zostawšy/ iáko by to był nigdy przedtym żadnych swawolnych chuci/ y zápas tow w cieie swoim nie znal/ iáko by to był z dšiećiećia od swiá tá retirowany/ á ná sluzbie Bostkiew wychowany/ záras sie zna glá wšytek/ w inše nálogi w inša náture/ w inšego cále człowieká ná wšelkie poburki swiátowe iáko kámién zátwára dšiatého odrodził; Erwia wlášna Benedykt Swiety gásil w sobie niespokoyne námiatnošci ludzkie / nágo sie po oštrym cierniu tarájac; śniegiem chłodził burzliwe w sobie zápaty náš Oćiec Swiety Fráncišek/ nágo sie w en zágrzebuiac; Bernard Swiety w mrozney wodzie pošyie sie nurzał/ zwys ćiežájac popedšimnošci swoie/ á Ignácy Swiety pierwše záras pole ná žoldzie Bostkim sluzac/ w šeregu ludší niebieškich/ práwie w momenćie iednym/ ták sie wšytek zá cudowna sprá wa Bosta odmienil/ iáko by byly w nim żadne krewkošci y wštomnošci ludzkie wiecey mieć mieyšcá nie mogly/ Portemus & imaginem hominis caelestis.

V

Powinien człowiek niebieški sciencijs pašci, iáko go w zwyš miánowany odemnie deštribował Philo, powinien pašć sie nauka/ iáko iednymi smácznymi speeyalámi zeshány mi z niebá; záprawde jezeli ktory z Pátryarchow Zákon nych/ tedy ošobliwie Ignácy Swiety z Bráćia swoia wypela nil te kondycia niebieškiego człowieká/ nie dla kštaltu go co prawdá te kšiege ná reku piáštuiacego Košciól Swiety má luie/ tá to iest bowiem Kšiege iego/ w ktorey on náuczyl sie odmiany štanu swoiwego/ y niebieškiey doczytal sie žywotá ludzkiego informácyey/ Tá to iest Kšiege iego/ ktora mu w onym postrzale y chorobie iego/ Duchowne otworzyla oczy/ ná ktora on przed

on przed tym mało co albo nie prawie nie widział/ tá to iest
 Księgá iego podobna oney Księgze Jozyášowey/ znalezioney
 w Księgách Krolewstich/ Librum legis reperi in domo Do-
 mini/ bo iáko pobożny Krol Jozyáš/ kiedy mu sie támtá Księ-
 gá do ruku była dostała/ kazał ia zaraz po wszystkich Pánstwie
 swoim wozic/ wszedzie po buznicach czytać/ y wedle niey re-
 staurować sluzbe Bostka/ Vt ambularent post Dominum &
 custodirent pracepta eius, & testimonia & caeremonias
 quae scripta erant in libro illo, ták teź Ignácy Swięty/ z tey
 Księgi swoiey/ západłá ná swięcie sluzbe Bostka/ záležłe má-
 dáta Pánstie/ Catechismum, nitorem Ecclesiarum refor-
 mował; Tá to iest iesze Księgá iego/ z ktora Bog wyprás-
 wil go do Kosciola swoiego/ iáko drugiego Moyzesa z tabli-
 cami Przykazania swoiego/ iáko albowiem cháraktery Przy-
 kazania Bostiego/ pisane byly Digito Dei, pálcem Bostim /
 ták teź Witaryus Chrystusow ná ziemi vznał chárakter Bos-
 ski w nabożnych Kommentáciách Ignácego Swiętego/ kie-
 dy czytaiac Libellum exercitiorum iego/ záras sie z ymi o-
 zwal/ Digitus Dei hic est, musí to nie Ignácego bydź/ ále iá-
 mego chyba Bostiego pálcá Pismo; Tá to iest w ostátku
 Księgá iego/ ktorey on sam nappierwey nie wstydził sie iac o-
 biemá rekómá/ kiedy lat trzydziésći kílka minowšy/ počal
 znouu od Grámmátyki z gruntu studia swoie traktować/ á-
 zeby byl pozYTECZNIĘŠY mogli bydź do vslugi Duš ludzkich/ á
 potym ia po sobie dšiedziczym právem Bráci swoiey zostá-
 wil/ á zeby byli z tey Księgi gromili y nišezeli Hærezye/ nápe-
 niáli gestymi woluminami swoimi Bibliotheké Kosciola
 Chrystusowego/ á zeby byli z tey Księgi/ bronili iák nappote-
 źniey Niepokalanego Pożecia Mátki Bostiey/ przy ktorym
 ták zwaówie Zákon ten Swiatobliwy stawa/ ze choćiažby byl
 Subtelny Doktor náš nigdy przedtym tey pobożney nie po-
 pieral opiniey/ tedy by byla sámá Societas IESV do gárdlá tey
 swoiego nie odstapitá. Opisuie Augustyn S stáry pobożnych
 rodzicow Chrešćianšti zwyczaý/ ze kiedy wysyláli náprzod
 z domu dšiateczki swoie do školy/ dawáli im drobne iákto
 Księgze

4. Reg.
cap. 22.

4. Reg.
cap. 23.

S. Augu-
stinus de
Discipli-
na Chri-
stiana
cap. 11.

Książeczki do reku/ z takąową zaraz admonicyą/ I discite literas,
 quare? ut fias homo, idź moje dziecięce wcz sie/ dla tego żebyś
 wrośli głowiekiem/ nic inšego przez to nie wyrażając/ tylko
 to/ że dźiatki ich dopiero ludźmi bydź poczynaty przy Książecz-
 ani ich lepiey swiātu nic inšego nad Książkę ludźmi wystawić
 nie mogło. Tymże tribem poczał sobie widze Swiety Fun-
 dator Ignacy z Synami swoimi/ Kiedy postanowioſy Za-
 kon swoy/ordynniac do ſkoly doſkonaloſci niebieſkiej Synow
 ſwoich/ podacie im z reku ſwoich Ksiege od Koſciola Boze-
 go approbowanego/ ſwiatobliwego Institutum ſwoiego/ y
 między inſymy takąową teź Sacrae Societati dacie ordynacyą/
 I, discite & docece literas, ut homo fias & per te homines fiant,
 idźże inź teras po wſytkim ſwiecie wlubione Towarzyſtwo
 Jezusowe/ idźcie Synowie moi na wschod y na zachod/ na pu-
 nocy y na południe/ napełniycie Orientalne y Occidentalne
 India/ a gdziekolwiek ſie obrociacie/ pilnuycieſ Książki/ nie
 tylko dla tego/ ażebyście ſami byli ludźmi wzonymi/ ludźmi
 niebieſkiemi/ ale żebyście tak wiele inſzych Instrukcyą y czwie-
 czeniem ſwoim ludźi wzonych y niebieſkich czynili/ Podźcie
 iedni Bracia moi/ pracowac przy Bibliach/ przy ſubtelnych
 Theologiach/ przy madych Ariſtotelesach/ podźcie drudzy
 wartowac Tullioſowe Oracye/ Mantuanſkie Rytmu/ Bur-
 cyuſowe hiſtorye y Alwary waſe/ niektorzy niechay ſie ani
 małych Elementarzow nie wſtydza/ dla uſlugi ludzkiej/ Vt
 homines fiant, ażeby drobne rozumki w ludźie ſie potym
 Koſciolowi Swietemu y Pańſtwom Chrzeſciańſkim po-
 trzebne/ w tey Officynie niebieſkiej formowaly; Badźcie
 przy tym tego pewni/ że kiedy zagęſciacie Koſciol Boży ludź-
 mi z prace ſwoiey/ wiecey ſie takich obierze/ co wam to beda
 niewdźszecznoſcia placic/ y owe byſtroſc rozumu/ ktora od was
 zawzieli/ na przeciwo wam ſamym wyſforuis/ ale wy na to
 wiec pamietaycie/ że to na wierzchu tey moiey Ksiegi/ nic
 inšego nie napisano tylko Ad M. D. G. pokazuiac wam przez
 to/ że y wy prace waſe y ſatygi ſkolne/ dla nieba iako ludźie
 niebieſcy/ y dla wiekſzego pomnozenia chwały Boſkiej/ nie
 dla do-

dla doczesnych iakich intereffow lozycie. Portemus & imaginem hominis caelestis.

Widzial niekiedy Jan Swiety w obiawienu swoim oczas-
 ste iakies poczworne zwierzetá/ rozne ná sobie figury reprezen-
 tuace/ iedno albowiem bylo z twarza poteznego Lwa/ drus-
 gie z twarza pracowitego wolu/ trzecie z twarza gornolo-
 tnego Orla/ y bylo tez miedzy nimi iedno z twarza ludzka/ Et
 tertium animal habens faciem quasi hominis. A rewelo-
 wane takze byly y Zechielowi Prorokowi od Boga iako czy-
 tamy w pierwszym Rozdziale tego: przez te zwierzetá rozumie-
 ia niektorzy czterech Doktorow Swietych Kosciola Bozego/
 przez Orla subtelnego Augustyna/ przez Wolu pracowitego
 w Pismie Hieronima/ iako sie samze nazwal/ Bos lassus for-
 tius figit pedem, przez Lwa mocnego w Pismiennych dowo-
 dach Ambrozego/ przez Głowieká latwego do poiecia Grzes-
 gorzá Swietego; Rozumieia drudzy czterech Ewangeli-
 stow Pánskich / Ab antiquioribus nobis traditum est, ut
 per Leonem Marcum intelligeremus, per vitulum Lucam,
 per hominem Mattheum, per aquilam verò Ioannem, tak
 mowi Ambrozyáster wzony/ poczat od glosu Márek Swiety
 pisac Ewangelia swoje po dšitich rozlegáiacego sie pusty-
 niách/ Vox clamantis in deserto, dla tego ryzacego Lwa
 stosuia do niego/ Lukáš Swiety zázal od Káplánstvá/ Fuit
 in diebus Herodis Regis Judææ Sacerdos quidam, dla te-
 go Wolu aplikuia do niego/ ktorzyk tiedys ná ofiare Stáro-
 zakonna oddawano Káplánem / Mattheus Swiety ná po-
 czatku swoim opisal w Chrystusie Genealogia ludzka/ Liber
 Generationis Iesv Christi, dla tego komparuia go do gło-
 wieká/ Jan Swiety je wysokiey rusyl Theologiey/ nappierwey
 pisac poczynáiac o przedwieczney generácyej Syná Božiego
 ad intra, In principio erat V E R B U M, dla tego teš wysoko-
 latáiacego Orla rovnáta do niego; Rozumieia iesze niekto-
 rzy przez te cztery zwierzeta Chrystusa samego/ narodzonego
 ná swiat iako Głowieká/ vmeczonego iako Woltu/ Smar-
 wy chwałstálego iako Lwa/ y wstepniacego do nieba iako Orla/

W

Apocal:
cap. 4.Ambro:
siaster ap-
pud Ly-
ranum
in hoc
loco.Marci 1.
cap.
Lucæ 3.
cap.Matthæi
1. cap.Ioannis
1. cap.

D

Signi-

Haymo. Significant quoque hæc quatuor animalia Dominum nostrum IESVM Christum, qui natus est vt homo, passus est vt viculus, resurrexit vt Leo, ascendit super omnes caelos vt Aquila, mowi wyraźnie Haymo. Możemy ięszcze iędnąć przez te zwierzetá rozumieć czterech Fundatorow Zakonnych / przez Orła- buiáiącego w kontemplácyey Benedyktá / przez Lwá / mocno sie zá Kościół Swiety zastáwiało iącego Dominiká / przez Wólú pracowitego w pókorze Pátryárche nášego FRANCISZKA, przez głowieká ostatniego w tym cugu / niebieskiego tego głowieká Ignácego Swietego : A zemuż rzeczenie Ignácego Swietego rozumieć przez głowieká : Temu je Heretycy tłumáczac teź sobie to mieysce Pisma Swietego / przez Lwá rozumiecia Apostolow / przez Wólú / Konstántyná Wielkiego / przez Orlá / Bogós wysókiesgo / Którego ięszcze dopiero wygládać y spodźiewáć sie w Kościele potrzeba / przez głowieká tłumácza Lurrá y Kalwiná / toć poniewaś przeciwko Lurrowi y Kalwinowi wysłał Bog Ignácego Swietego z huscem ięgo Zakonnym / do Kościoła swoięgo milituiącego / wysłał go iáko niebieskiego głowieká ná ludźie piekielne / wysłał go Similem hominibus, ázeby byli widzieli / je ich Bog nie przez Aniolow iáko ludźie / ale rákże przez ludźie wzone / przez ludźie bogoboynę / przez ludźie niebieskie wojowal / á zátym słusnie sobie przez to cudowne zwierzę iáko by postáć ná sobie głowieká máiace / nie inšęgo Zakonodawcę tylko Ignáce^o S. interpretowáć mamy / y bezpiecznie do tego niebieskie^o głowieká / do te^o ostatnie^o w Kościele Bozym Pátryárchy / ápplikowáć słowá one Ambrożęgo S. do stworzeniu głowieká pišacego możemy / Processit vltimus creaturarum omniũ homo, specie gratus, mente sublimis, vt omni esset creaturæ miraculo, rectè nouissim9, quia homo, quia totius summa operis. A choćiaśbyśmy ięszcze ná ostatetę prze te cztery zwierzetá same tylko iędyna sobie Sacrá Societatem IESV interpretowali / y toby bylo nie od rzeczy / poniewaś Glossá w ten sposób to mieysce glossuie / Fideles quoque rationales & mansueti, sunt vt homo: sine terrore

g. Am-
broſij in
primũ
Genesis:
de homi-
nis crea-
tione.

Glossa
ordina-
tia hic.

ferentes; aduersa, vt Leo; sese mortificantes, vt vitulus;
caelestia petentes vt aquila, ludzie powiada prawowitni/
Kiedy sa rozumni y madyzy/ a przytym cichość y pokore maia/
sa to ludzie prawdziwi/ Kiedy przesladowania y persekucye
swoie majnym zwyciezaja sercem/ sa to ludzie iako Lwi/ Kiedy
sie dobrowolnie moryfikua/ sa iako iedni Wolkowie/ Kiedy
sas na niebieskich zabawach czas trawia/ sa iako iedni
Orlowie/ a to wshytko ma sama iedna Societas, sam ieden
Zakon Ignacego Swietego w Kosciiele Chrystusowym; tu
w tym Zakonie Swietym przy wysokich madrosciach glebo-
ka wynika pokora/ tu przy persekucyach dzielna tollerancya/
tu przy wygodach Zakonnych moryfikacya nad zwyczaj/ tu
pr zy zywoće ziemskim/ konwersacya y zabawa niebieska/ za-
czym iuz iatwo przyznac y kókludowac mozećie/ ze Ignacy S:
y z Bracia swoia w te niebieskie wshytek ystroiony cnoty/ cale
jest czlowiek niebieski/ Portemus & imaginem hominis cae-
lestis.

Znayduie sie Ignacy Pátryarcha Swiety/ y w trzecim
ie/ ze seregu ludzi/ to jest w seregu ludzi Bostkich; Prawda
ze powszechnie mowiac/ kazdego czlowieka podobienstwo z
Bogiem/ nie tylko w konterfekcie dusznym/ lecz y w imieniu
samym Ambrozy Swiety zaklada/ kiedy mowi/ Considera o
homo vnde nomen sumptis, ab humo vtique, quae nihil
cuiquam eripit, sed omnia largitur, sicut Deus nullius in-
diger vnde & Deus a dando dictus est. Uwajay to prawi so-
bie czlowieku kazdy/ z kad imie twoie bierze derywacya swoje/
bierze ia nie z kad inad tylko z ziemi/ ktora nic nie wydziera
nikomu/ ale raczey wshytko z siebie rozdaie/ nak strat Pana
Boga samego/ ktory jest od nikogo niczego nie potrzebutacy/ a
wshytko wshytkim daciacy; A toli iednat przy tym uniuersala-
nym imieniu podobnym do Imienia Bostkiego/ nie kazdy czlo-
wiek in particulari jest czlowiekiem Bostkim/ kazdy czlowiek
jest od Boga/ bo wzgledem dusze kazdy jest terminem kreacia-
ey Bostney/ ale nie kazdy jest formaliter czlowiek Bosti/ ten
tylko jest czlowiek Bosti/ iako w zwoyz pomieniony formalia

X

S. Am-
brosius
lib. 3. de
Offic.
cap. 33

Danielis
4. cap.

gnie Philo, Qui studijs pietatis vacat, seque deuouet Deo.
ktory sie wszytek w pobożności/ w bogomysłności/ wszytek w
Bogu swoim utopik. Ignący Swiety Fundator/ żali nie
wszytek proffe w Bogu swoim zatopiony zostawał/ kiedy w nie-
bo wstawił nie testliwie serce swoje za czymż przesyłać po-
gladał. Ży Nabuchodonozor iako mowi Pismo/ w ten czas
sie do ludzkiej wrocit osoby/ wolowa postać otrzaśnawszy z sie-
bie/ kiedy sie poczał zapátrować w niebo/ Lenui oculos me-
os ad caelum & sensus redditus est mihi, toć daleko wlecey
Ignácemu Swietemu nie poslo to darmo/ kiedy sie iako hi-
storia Żywota tego opiewa/ bogomysłnie zapátrował w nie-
bo/ ale podobno na ten czas do sensow swoich ludzkich/ przy-
bierał w skrytych tajemnicach Páńskich/ sensu Bostiego
Czyli nie wszytek był bogomysłny Ignący/ kiedy przez osm-
dni cále bez zmyslow zostáć w zachwyeceniu leżał. Rzecz to
moge/ że iako śpiacemu Adamowi pierwszemu człowiekowi/
á snadź zachwyconemu/ przybrał Bog do żywotnego towarzy-
śta Ewe/ tak Ignący Swiety w onym swoim smácznym w-
spokoieniu z Bogiem/ zawisał był wszytkę Żakonna delinea-
cya Societatis suae. Czyli nie wszytek był w Bogu zanurzony
Ignący/ kiedy mu sie osobliwym przywileiem sam Bog
Ociec w Dycowskiej swotey osobie/ nad zwyczaj inšych
Sweterych pokazuię kiedy y lez vs nayślodšy/ y nayłáśkawša
Mátká tego/ o trzydzieści. trol. rázow/ widziálnie Ignácego
Swietego nawiedzaia/ y z nim sie po towarzysku/ iako z wia-
śnym towarzyszem swoim rozmawiaia/ kiedy Bog Ociec y
Syn z krzyżem/ iakoby to on mily depozyt chce złożyć ná Ja-
gnácego/ do niego przychodza/ y specyalna mu láśka swoje
Páństa ofiaruia / podobno sie to w ten czas namawiały re-
Przenayświete. Osoby. Faciamus hominem ad imaginem
& similitudinem nostram, weźniny teraz znou Ignácego
ná podobienstwo náše człowieka Bostiego / podobno w ten
czas Ignący/ wż nie tylko człowiekiem Bostim wiatorem/ á-
le oraz y comprehensorem zostáwał.

Y

Salterowany niekiedy Ochozáfš Krol Izráelski/ ná os-
gnistego

ognistego Eliafa / o niewesola nowine / ze mu o pewney y nie-
 pochybney prorokował śmierci / wyprawił co wskoż pewnego
 Kormistrza swego po niego w pięciudzieśiat toni / roztazując
 żeby mu byli koniecznie Eliafa dostali y przyprowadzili / zaś
 pądnie Kormistrz z kompania na odległa pustynia / y stana-
 wszy sobie pod ona gora / na ktorey sie był Eliaf osadzil / po-
 cznie go wywoływać z daleka / nie ztatkowa podobno wzięcia
 wością / iako z Prorokiem przystalo / Homo Dei Rex prace-
 pit vt descendas. Człowieku Boży / przysłać Krol mandat
 przemiesnie / a żebyś z sedł na dot z tey gory / aż mu Eliaf od-
 powie / Si homo Dei sum, descendat ignis de caelo & deuor-
 ret te, & quinquaginta tuos, iezeli ja iestem człowiekiem
 Bozym / niechayże na znał tego spądnie ogień z nieba / y zaś-
 ras niech pozrze y ciebie y te halástre twoie / Dziwna rzecz /
 zaledwo co Prorok Swiety tych slow swoich domowil / spadł
 zaraz zarzysły z nieba ogień / y onego Kormistrza według slow
 Eliafowych / y pięćdziesiąt żołnierzow tego pojart / Descen-
 ditq; ignis de caelo, & deuorauit eum, & quinquaginta
 qui erant cum eo; Nie był to w prawdzie tamten ogień / z
 samego nieba spuszczony / iako wozony Abulenski Infulat w
 tym miejscu animaduersia czyni / gdyż prawi iako niebo / za-
 dnego innego elementu w sobie / albo żywiołu nie ma / tak też
 nie ma y ognia / Quia ignis non est in caelo, nec aliquod e-
 lementum słowa Abulensá / pewnie też iednak ogień on nie
 był ziemski / ani na ziemi wzniecony / lecz sam Pan Bog sprá-
 wiedliwy (iako mowi tenże) albo go był sposóit de sphaera i-
 gnis, albo też mocą swoia Bosta w poblizszych wzniecił oblo-
 ták / y spásć mu z gory na ziemi roztazal / dla pokazania onych
 oprawcow / a na widoczny wywod Eliafa Proroka swoje / ze
 to prawdziwie / nie fyderstini sposobem / Eliaf był Homo
 Dei, Maf Bosti / Człowiek Bosti. Wyświadczyła w tenże
 sposób sprawiedliwa reka Bosta / y tego ognistego także Pa-
 tryárche dzisieyszego Ignácego Swietego / że też y on był
 Maf Bosti / bo iako czytamy / zárowna pomsta wial sie Bog
 czasu iednego o zniewage iego / przeciwko pewnemu bluźnierca

4. Reg: cap. 10.

Abulens: in 4tum Regum Quasi 18:

cy/ Ktory zaraz tegoż dnia/ co wiedzieć z kad podnieconym og
 niem zgorzał/ Ktorego bluzniersto lżej Ignácego Swietego;
 Slużył ten gorny ogień Ignácemu Swietemu iako Meżowt
 Bożemu/ y ná on czas/ Kiedy w Rzymie Swiety Philippus
 Nerius y tak wiele inšych twarz iego cudowna iakás swiás
 tóstia iásniejaco widziálo/ slużył mu y po smierci bo kiedy
 Swiete Ciało iego do Grobu niesiono/ tedy po nim iako iedne
 posypáne Elizyistich Wirydarzow nieśmiertelne kwiecie /
 iásne y swietne widzieć sie dály gwiazdy; Poniewaś tedy
 sam Pan Bog tym ogniſtym świadectwem swoim wyświáda
 czył go oczywiście/ iako drugigo Eliáša/ że to był człowiek iea
 go Bołki/ wiec ia inż dáley nie mowić o tym nie bede/ ále Ka
 zanie moje konkluduiac/ do was Slucháże moi rzecz moje o
 brácam: Jezeli sie tu Ktorykolwiek miedzy wámi znáyduie/
 tak zástárály Kaliká/ iakiego niegdy ználaś Chryſtus w Jes
 rozolimie/ nád ona Bechsaidzka Sadzawka/ Erat autem ho
 mo quidam ibi triginta & octo annos habens, in infirmita
 te sua, byl to tam taki Kaliká/ że przez trzydzieści y ósm lat
 przy sadzawce oney lezac/ ruszyć sie y vbieść drugich/ do wo
 dy vsdrawiájacey nie mogli/ ázeby byl Kalictwa swego po
 zbył. Jezeli tu tedy mowie znáyduie sie miedzy wámi Ktoko
 wiek tak habieuatuc in vicijs, tak skáliczony ná Dufy/ przez
 długie zle nálogi swoje/ że w dawnych á cieſkich grzechách
 swoich vstáwicznie lezac/ áni sie ruszyć moze do spowiedzi y po
 kuty Swietey/ dla pozyskání duſnego zdrowia swoicgo/ nie
 chajze wie o tym/ że mu inż pewnie wiecey/ ona wymowka
 przed Bogiem nie vydzie/ Ktora byla niekiedy pomienionemu
 Kalice onemu przed Chryſtusem vſlá/ Hominem non ha
 beo, nie mam człowieka/ oto bowiem má człowieka Ignáce
 go Swietego/ Ecce Homo; Má człowieka takiego/ Ktory
 po dſikich Bogá nie znájacych narodách/ po odleglych zámora
 ſkich Krájinách/ po Nowym swiecie w Indyách/ tak wiele
 dodawájac Miſſyonarzow z Bráci swoich Kościolowi Bo
 żemu/ tyſiacám/ millionám Dufi/ ad probaticam piscinam,
 go iest do zbawienney Chrzu Swietego wody/ práca swois i
 járlie

Ioann:
cap. 7.

żarliwością swoją / nauka swoją przywodził y po dziś dzień
 przywodzi / Ecce homo ; Na człowieka takiego / Który ka-
 cerstwá / herezye / odstępnieństwá / schizmy / iáko druga cudzo-
 wna z oney sadzawki woda / potem zola własnego / przez prá-
 cowitych synow swoich w Kościele Bożim czyści / Ecce ho-
 mo ; Na człowieka takiego / Który zakamiálych y zátwára-
 dziálych grzeszników / iáko w jedney duszy pomocney sadzaw-
 ce / w potucznych łzách nurzáł sie y plywáć náuczá / z áczym już
 trudno má mowić Hominem non habeo. Mowisz to y ty
 podobno skálizála Oczyszno nášá / w tych zewnetrznych do-
 mowych párorizmach twoich dawno stekáiacá / Hominem
 non habeo, nie mam człowieka takiego Któryby mi raka po-
 dał y w tym Kazusie podźwignął / Orosz máš Igncego S.
 człowieka naprzód ziemskiego / Który cie te twoie krabrnosc
 wynioslosc y pycha / y wstytke inše ziemskie prochy strzásał
 z siebie náuczý / iáko ich strzásał niegdy z duszy swoiey w-
 miał / Máš potym człowieka niebieskiego / Który fortunnieys-
 se niebieskie influxy / Kierowác ná cie potráfi / byles do iego
 stucezne° tylko wdála sie pátrocyntium / Máš náostátek zlos-
 wieká Bożiego / Który przed Bogiem moze dźwignác interes-
 sow twoich / bylesmy tylko wšyscy grzechow poprzestawšy /
 nie obrazáli już wiecey dobrotniwego Stworce y Páná
 nášego. Ktoemu niechay bedzie cześć y chwála
 nieškonczona ná wieki. **A M E N.**

A. M. D. G. B. I. V. B. M. & S. P. N. H.

K o

K O S T K A
 CHR Y S T V S O W A
 R N I Z N Y J E
 VIII.

Ná Święto Błogosławionego S T A N I S Ł A W A
 K O S T K I Societatis I E S V, miáne w Kościele
 Świętego Piotrá v Oycow W W. Iezuy-
 tow ná Konkluzye. Roku Páńskie-
 go 1671.

Z

B Rzy dokończeniu tey Solemney Wroczyſtoſci dſiſiey-
 ſzey Świętego Polaká y Pátroná náſzego/ Błogoſłá-
 wionego Stániſława Koſtki Societatis I E S V niech
 mi ſie godzi ná wychwalenie wyſokich cnót y przedſiwrney do-
 ſkonáloſci ięgo/ názwáć go Koſtká ſámego Tráystodſzego I E-
 z v s a N. S. Godziło ſie wczonemu tegoż Zakonu Jezusowe-
 go Piſmá Świętego E x p o z y t o r o w i D y d á k o w i B á e z i e/ ſto-
 ſowác Święte Koſtki Meczennikow Páńſkich/ y równác do
 ſáwego Zbáwiciela I e z v s a, pod widomymi Sákrámentálny-
 mi przymiotámi/ niewidomie zátáionego/ Tiedy w r a z á j á c
 ſłowá one zobiáwienia Janá Świętego/ Vidi ſubtus altare
 animas interfectorum. Widziálem pod Oltarzem duſe po-
 z á b i i á n y c h / p r z y t a c z a n a p r z o d t e ſłowá Auguſtyná Świętego/
 Satis conuenienter & pro quodam Eucharistiæ confortio,
 á potym mówi ſam sá t H a b e n t c o n ſ o r t i u m m a g n u m c u m
 Eucharistia ossa Sanctorum, quia ut quævis eius particula
 inte-

Apoe.
 cap. 6.

S. Auguf.
 ſerm: 1.
 de Sáctis.
 Didacus
 de Baczá,

integrum habet Christum, sic ossa Martyrum fracta in particellas, integram Martyris protendunt virtutem & efficaciam, *Miaś* powiada *Kości Światey* *Bożey* wielkie spożegzeństwo/ wielkie podobieństwo do *Chrystusa*/ w *Przenajświateym* *Sakramencie* zostającego/ gdyż iako cały iest *Chrystus* w każdej by śnadź naymnieyszey *partikulce* *Sakramentalney*/ tak w *Reliquiach* *Męczennikow* *Światey*/ cała skuteczność mocy *Światego*/ w każdej by naydrobnieyszey/ sąmyka sie kosteczce. *Czemus* tedy y mnie godzić sie nie ma tey *światobliwey* y *drobniuchney* przez *połora* *Kostki*/ inty tułowac iedna *Kostka* *Jezusowa*? *Uważcie* czy nie do rzeczy. *Miały* to naprzod wszystkie *Kostki* w *Chrystusowym* *ciele*/ je informowane/ ruchome/ y żyjące były *Przenajświatego* *Ducha* *Jezusowa*; *A* *Stanisław* *Światey*/ iako *Historia* *Żywota* *iego* *świadczy*/ nie tylko wszystkie *ruchawość* / wszystkie *czystwo* *żywość* *swoie* *konnaturalnie* *młodziuchnemu* *należyta* *wieko* *wi*/ ale *po* *tylko* *Duch* w *Ciele* *iego* *zostawał*/ *samym* *tylko* *Duchem* *Bożim*/ *samymi* *zbawiennymi* *instynktami*/ *świateymi* *inspiracyami* *Ducha* *Światego* *kierował* *życie* *swoie*. *Miały* y to *Jezusowe* *Kostki*/ *według* *nauki* *wszystkich* *Theologow*/ *je* *iako* *inse* *partes* *animatae* *tak* *y* *te* *assumptae* *fuerunt* *à* *Verbo*, *połączone* *były* *ona* *przedziwna* *Hypostazyjna* *unia* *z* *Bożstwem* *Chrystusowym*/ *tak* *dalece*/ *je* *według* *słow* *Damascena* *Światego*/ *quod* *semel* *assumpsit* *nunquam* *dimisit*; *Subtelny* *Doktor* *naś* *explikując* *te* *wspomnionie* *słowa* *Damascena* *Światego*/ *tak* *vczy*/ *je* *o* *przednieyszych* *tylko* *ciała* *ludzkiego* *częściach* *rozumiane* *bydź* *miała*/ *Cum* *dicitur* *quod* *semel* *assumptum* *nunquam* *fuit* *dimissum*, *verum* *est* *de* *principalibus* *partibus*, *quae* *concurrunt* *ad* *perfectionē* *hominis*, *tak* *tedy*/ *je* *miedzy* *inśymi* *dostonale* *yformowane* *go* *ciała* *ludzkiego* *częściami* *osobliwie* *sa* *Kości*/ *Przenajświatego* *Kostki* *Chrystusowego* *Ciała* *zawśe* *były* *z* *Wśechmocnym* *Bożstwem* *iego* *złączone*/ *Principales* *partes* *semper* *fuerunt* *vnitae*. & *de* *illis* *loquitur* *Damascenus*, *Powtarza* *Doktor* *subtelny*. *A* *Stanisław* *Światey* *tak* *połączony* *z* *Bo-*

scotus in
3. Dist.
16. Q. 2.
Lit. D.

giem swoim zostawał onym zwiastkiem nadprzyrodzonym
 Gratia sanctificantis, łaski Bostkiej usprawiedliwiającej/ że
 wsiatey na Krzcie Swietym niewinności swoiey/ dochował
 Stworcy swojemu aż do śmierci: Na y teraz w onym Ko-
 ściele triumfuującym/ nadprzyrodzona wieczna z Bogiem
 swoim unia Visionis Beatae, znać je nad inšych wiele Swie-
 tych Bostkich ścisleyšy/ kiedy z ordynacyey Pańskiey osobli-
 wey/ z determinacyey Kościoła Bożego/ taż wielu inšych
 Swietych iuż Beatyfikacya swoia w Kościele wojującym po-
 przedził. Miały to ieŝsze Przenajświetsze Koŝtki Jezusowe/
 że przynależały do kompozycyey albo konstytucyey Ciała tego
 Przenajświetszego/ były partes solidae corporis IESU Chri-
 sti, były częściami trwałšymi/ mocniešymi w Ciele Jezusow-
 wym: A Stanisław Swiety Koŝtka/ tego mistycznego Jea-
 zusowego Ciała/ to iest tego światobliwego y nader pozytko-
 wego w Kościele Bożim Zakonu Societatis IESU, była ta-
 ka pars solida, iż od samego prawie rozumu doskonałego wŝie-
 ścia/ zaraz o tym myśleć począł/ iakoby było co nayprzedzey Jea-
 zusicka wŝiać na sie sukientka/ była taka pars solida, taka czę-
 śćka stacyczna/ je lubo za cudowna dyspozycya Bostka wciierpiał
 taż wiele/ iako wam niŝey opowiem/ anżeli przyięty do Zakon-
 nu został/ postaremu nigdy od swoiey wotacyey pierwszey/ kros-
 kiem odstąpić nie myślił/ aż pory pokłney do samego nie przy-
 prowadził skutku/ była taka pars solida Societatis Iesu, że
 kiedy oddał iuż Jezus temu Zakonowi swojemu te Koŝtki/ za-
 raz in prim o saculo, stało sie taż integrum, taż perfectum
 corpus tego Zakonu Swietego/ że do perfekcyey iego/ do zup-
 pełności wŝelákich cnót y nauk wysokich/ iuż mu wiecey ani
 jedney nie dostawało Koŝteczki/ była taka pars solida, że Ko-
 ŝteczkami swoimi złożył fundament Kościoła Nowicyatu
 Rzymŝkiego Societatis Iesu, on naypierwey/ w nim pogrze-
 bionym y Swietym zostawŝy. A oprócz tego wŝytkiego/ cze-
 muż mi godzić sie nie ma y z tego fundamentu/ Stanisława
 Błogosławionego włákna nazywać Koŝtka Jezusowa: Kiedy
 wam iuŝy Jezus przez wŝytek krotki życia iego przeciął/ nie

z nim nie robił inſzego/ tylko na nim iakoby na iedney polero-
wney y ſpoſobney do ryſowania Koſtce/ ſpecyjalna taſka ſwoia
Boſka/ niebieſkie abryſſy delineował/ doſkonale koperſtychy
ſtychował/ Swieteryratrzy ryſował. A ktorej to y iakie z po-
kaje ia wam ich trzy za taſka Duchá Swiete° z tey Ambony /
na teraznieyſzym Kazaniu moim / Bogu naydoſkonálſzemu
wſech rzeczy Prototypowi / y temu Swietemu na część y na
chwale: Tylko Ty

Proſe byś Abrys Boſki niſkawic w Koſtce z datá

Ktorá Bogá po ludzku zmálować umiáta.

Prawdá je každy człowiek od Pána Bogá na ten ſwiát
ſtworzony/ pokázuie ſie záras z rytrátkem y kónterfektens
Boſkim N. S. W inſzych ſtworzonych rzeczách nie máſz nic/
tylko grube iákies y proſte lineámentá/ veſtigia, y nie wyrá-
ſne kſtalty przymiotow y doſkonáloſci Boſkiej / w ſámym
tylko człowieku á w Aniolách Bog Wſechmogacy iſtotnie
y perſonalnie tak ſie odmalował / je lubo człowiek záſpécić
y záćmić / ten Obraz Boſki na ſobie pozwárnymi iákiami
ymbrámi grzechowemi moze / by ſnac naywiekſza iedná
zloſcia ſwoia zetrzeć go y wyſtrobáć nie moze / faciamus
hominem ad imaginem & ſimilitudinem noſtram. Ex
primował Bog ten Obraz ſwoy w Duſách náſzych tymi
trzema potencyámi / pámiácia / rozumem / y / wola / á lbo
bo raczej temi trzema perfekcyámi / ſłowámi mowiac Do-
Ktorá náſzego ſubtelnego / o Boſkim wyobráżeniu na du-
ſách náſzych bedacym / ex profeſſo tráktuiacego / Iſte tres
perfectiones dicuntur, Memoria, Intelligentia, & Volun-
tas, vel anima in quantum habet ipſas. Ktore perfekcye je
bedſie duſá ludzka miáta w ſobie na wieki / dla tego y ten o-
braz Boſki / bedſie w niey na wieki; Obraz to tedy ieſt uni-
werſalny poſpolity dla człowieká kózdego / bierzemy go wſy-
ſcy / od Pána Bogá tanquam ab Autore natura, y dobry czlo-
wiek y zly / y naygrzeſznieyſzy y nayſwiekſzy / y w młodoſci y
w ſietkſzych lárach / y w żywocie y w śmierci / y w niebie y w
piekle Obraz takowy człowiek každy na ſobie wyraża. Ale

Geneſ.
cap. 1.

Scoras in
I. Diſt. 3tia
Q. 9. §. de
tertio an-
te literá
E.

ma inſe ſpecialne abryſy ſwoie Pan Ieſvs, ktore on tauquam
 author gratia, ná ſwoich predeſtynátách/ ná ſwoich ſlugách
 kocháných/ iáko ná iednych ſliczných koſtkách/ oſobliwa láſ-
 ſka ſwa Boſka ryſuje/ á te poty tylko trwac mogą ná czlowieku/
 poſci przy nich ieſt láſka Boſka/ ná ktorey ſie one gruntui/ przy
 wtráceniu láſki Boſkiej/ gina záraz y wiecey ich nieznac. **O**

Pſalm. 38.
Incogni-
tus ſuper-
hinc Pſal.

tych abryſách mowi **Pſalmiſta Páńſki** Verum tamen in i-
 magine pertransit homo, **A** iáko **Incognitus** czyta **In con-**
sortio Filij Dei ambulat homo, **C**hodzi ſobie czlowiek po
 ſwiecie w **Obrázie**/ iáko by to w ſpolecznoſci **Syná Boſkiego**:
Tak ſobie chodzil **Blagosláwiony Stániſlaw Koſtká**/ odry-
 ſowane ná ſobie noſiac **Abryſy** od **Jeſusa ſwoiego**/ ktore on w
 nieodmiennym nigdy glánsie áz do ſamey **konſerwowat**

Abrys. 1.

ſmierci. **Pierwoſy** ten **Abrys** takowy byl **Abrys** doyzrzáley w
 niedoyzrále wieku doſkonáloſci/ wyiáwial ſie záraz ten **Abrys**
 ná **Stániſlawie Swietym**/ ledwo nie w ſámých ieſzcze je tak
 rzeka **pieluſtkách** dzieciecey/ w **ocách** przeſwieatnych **Rodzie-**
cow/ tak dálece/ je wiac częſtokroć (iáko **Hyſtorya** **Zywota** **ieſ-**
go ſwiádzy) wważaiac to **Rodzie** ſam iz w dziecieceiu onym
 nie bylo dziecinnego nieznac/ nie nigdy plochego/ nie lekkie-
 go nie widac/ wyſokie w ſobie záraz w **przezacney** **ſamiliey**
ſwoiey **expektátyw** po nim **obiecował**. **Powinnoſy** niegdy **E-**
wá **Adámowi** **Syná**/ **imieniem** **Sethá**/ **zarobitá** mu **záraz**
ná **takowe** w **Piſmie Swietym** **Elogium**/ **ze** **go** **Oycowſkim**

Gen. cap.
1. v. 3.

Obrázem **názwanó**/ **Adam genuit Filium ad imaginem & ſi-**
militudinem ſuam, vocavitq; nomen eius Seth; **Wziat** z
Piſmá **tego** **okázya** **ſobie** **bezecny** **Kalwinus** **do** **takowego** **dy-**
ſkurſu/ **je** **poniewaz** **Seth**/ **byl** **ſzczerym** **y** **prawdziwym** **obrá-**
zem **Oycowſkim**/ **byl** **we** **wſytkim** **podobny** **Oycu** **ſwoiemu**/
toć **znac** **iz** **nie** **tylko** **Seth** **z** **pierworodnym** **grzechem** **byl** **od**
Oycá **ſwego** **zplodzony**/ **ále** **y** **Ociec** **iego** **muſial** **też** **bydź** **z** **tá-**
korwym **je** **grzechem** **od** **Pána** **Boga** **ſtworzony**/ **ináczey** **nie** **by-**
liby **byli** **ſobie** **we** **wſytkim** **podobnymi**. **Aléc** **ten** **error** **Kal-**
winiſki **y** **fałſzywa** **Conſequentia**/ **poważny** **refutuie** **interpret**

Coruel: á

Cornelius **to** **mieyſce** **tłumáczac**/ **kiedy** **mowi** **tak**/ **Genuit fi-**
lium.

Num ad imaginem & similitudinem tuam puta sibi per omnia similem, non in peccato originali, vti explicat Caluinus sed in natura, w tenże sposob interpretnie toż mieysce Abulenski Biskup/ Genuit Filium ad imaginem & similitudinem tuam, id est, qui valde similis erat Adæ in tota Corporis dispositione, Nie względem pierworodnego grzechu/ ktorego Adam nie miał/ w niewinności bedac od Boga stworzony/ ale względem natury/ względem wszytkiey ciała dyspozyciey/ że był podobny Seth do Oycá swoięgo Adama/ dla tego Pismo Swiete istotnym go Oycowskim obrazem nazywa. Takowac poniekad opinia miał y przezacny Rodzic o Stánisláwie Swietym/ kiedy przy piešzorách/ przy páńskim y roškosnym wychowániu ięgo/ baczył rozumek y státek/ wiódšial postępek y skromność w dziećieciu/ iákoby w iákim doyzrzáłym y wważnym człowieku/ miał mowie opinia/ iż w tych pierwszych záraz kolorach Dziecęcych/ Obraz sie Pánstiey powagi y Senatorstiey godności ięgo/ ná wierzch w tym Synu wybiáil/ tak iuż rozumiał y tłumáczyl sobie/ że Genuit Filium ad imaginem & similitudinem tuam, że z Stánisláwá S. miał bydž wlasny Ociec: Ale pozełay Pánie Oycze mylisz sie/ posly ieno w przod to Dziećie do školy/ wypraw to Pániatko ná náuki/ da sie to záraz widšieć że to nie przez náaturalná propágácyá twote/ ale przez náprzyrodzoná lástke Jezusowa/ wlasnie przy Sakramencie Krztu Swietego od Chrystusa Iezusa postanowionęgo / oraz cum infusione primæ, gratiæ iustificatis, oraz cum infusione habituum supernaturalium, per specialem influxum Diuinum, ten Abrys ná tym Dziećieciu odrysowany zostal: Nie twoy to.

Wysyla tedy Rodzic Stánisláwá Swietęgo ná náuki do Wiedniá/ oraz z stáršym Rodzonym ięgo Páwłem/ do Collegium Societatis Iesv, tedy pod ten czas naywiecey Pániat nášych Polskich ięzdžilo: Co rozumiećie/ ięzeli w cudzych krájách Stánislaw Swiety zwyczáiem inšych Pániat nášych/ nápie sie Cudzoziemskich ladáiatkich obyeczáiw/ Stáropolskiego swoięgo pozbywšy kándoru: Co rozumiećie/ ięzeli

Lap. Soc.
Iesu sup.
hunc lo-
cum.
Abul. su-
hunc lo-
cum.

B)

Oczyſta Przodkow swoich cnota y Bogoboyność zgubi/ wie-
 cey ſobie w obcych ſtronach pozwalaiac niź w domu: Co ro-
 zumiecie/ ieżeli wſytká lat wybornych ſpezą/ wſytkie tak
 wielkie nakłady Dycowſkie/ ten tylko ieden wczynia w ſtánie
 ſławie pożytek/ że troche cytlow ná grzbiecie/ wſteg okolo ſie-
 bie/ á iákieś gniazdo ſzerokie ná tbie do domu z ſoba przywie-
 ſie/ á nie wiecey? Boże uchoway. Umiáło ſie to ſwiatobli-
 we Panie Polſkie y w Cudzych Kráiącach/ pobożnym Dyczy-
 ſtym wychowánienm udat, umiáło nie zwykłego nabożeńſtwa
 ſwoiego nie uſtepuiac/ co raz go wiecey ieſzże przyczyniac;
 umiáło oraz w náuce y w cnorách ſwietych wielki progres
 czynić: Umiáło w nocy pokryiomu z loſtá ſwoiego wſtawá-
 iac/ ná Bogomyſlne medytácyje ſtrádać; Umiáło Spowie-
 dnikom/ Przelozonym Societatis Jeſu, przez gwałt áż do v-
 przytrzenia/ uſtáwicznie ſie do Zakonu wpraſáć; Umiáło
 iednym ſłowem w mlodych latakách tak ſedziwa cnota/ w bla-
 wacikách tak iáſna ſwiatobliwoſcia ſwiecić/ je ſie każdy mogli
 dorozumieć/ iź to w nim ábrys był z niebá od Jezuſá ſamego
 odryſowany. Byly tam kiedyś obrázy iákieś ſiádańe v Alcy-
 biádeſá/ ktore zwano Sileni, na pozor nie wóſcieżne/ nie kſiá-
 tne/ iáko by monſtra iákie/ kiedy ie iednáť rozwiniono/ áżci w
 nich oſoby ludźi Kycerſkich/ oſoby Bogow rozinátych/ zgoła
 oſoby rozne miſterná robota udatne wydawály ſie/ że każdy
 z onych Obrázkow/ lubo powierzchu zdał ſie nie foremny/
 miał w ſobie przednich y zacnych ſtuk wiele/ z kad potym y
 przypowieſć niá tylko o Obrázách/ albo ſtukách iákich/ ſtry-
 éie miſterných wroſtá/ ále teź y o ludźiách zacnych/ á ná poz-
 zreniu niepocheſnych/ że ich názywano Silenos; Tak ſam
 Alcybiádes przy pewnym poſiedzeniu názwat był Sokrateſá.
 Tak y Apoſtolow ſwietych v ſwiáta wſzárdzonych/ Kájez-
 tami ſednáť niebieſtlemi bedacych/ názwat Oliuierius Sile-
 nos. Tak y nam właſnie názwat Błogóſłáwionego potrze-
 bá Stániſłáwá Koſtka/ że to był Obráz Syleniſti/ trudno to
 bowiem wymowieć/ iáť ſie rodzony Brátiego/ nieco ſwiáto-
 wym bedac/ ſtromna oná y ukladna poſtawka iego brzydſit/
 że lu b o

Oliu: in
 Eccli: c.
 p. xer. 2.

że lubo mu już wlegat iako starfemu / milzeniem zbywałac
 wsfytkiego / lubo mu y wsfugował już nie iak Brat / ale iako
 chłopiec iaki / nic mu to nie pomagáto / lecz bázjo czefo nie
 tylko fłowkami wsfzypfiwym / ale teź y pifafka doftawáto
 fie od niego Stániflawowi Swietemu : Trudno wymowić
 iako infey kómpánijce Bráterfkiey / y roźnym infym fwaz
 wolniczkóm / nie wdźiieczny był y nie pozorny ten Obraz. Tru-
 dno wymowić / iako y fámemu nieprzyiácielowi Dufnemu /
 zdáto fie ten Abrysiego iak iedno przykre monftrum / tak dále-
 ce że czáfu pewnego / potrzykroć do łofká przypadáiac do niego /
 w poftáci iednego czarnego fprofnego pfa / chciat go kóniecznie
 zadufić / tylko że iako Tygrys pokazaniem obrázú ludzkie^o poi-
 many zoftáto / Tak Stániflaw S. pokazaniem Abryfu Jezufa
 Wfzryżowane^o / Arzyżem S. tego Tygryfa piekielne^o potónat.
 Niepozorny to tedy Abrysiego był / w oczách od Bogá froz-
 niaczych / ále kiedy Wfzechmocny Stworca rozwiná na łof-
 ku ten Abrys / kiedy dopuścít ná Błogoflawionego Stánifla-
 wá chorobe / o iak wiele mifternych fiut / iak wiele tranfmá-
 rinnów Niebiefkich / iak wiele swietych ofob / iak wiele fpez-
 cyálnych faworów Bofkich / przy tym Abrysie znáć bylo ! Wi-
 dáć tam bylo naprzód Barbáre Swieta Meczenniczkę / ktora
 zá to iż ofobliwe miał do niey nábożeńfwo fwoie przyftá w
 chorobie oney Stániflawá Swietego náwiedzic ; Widáć
 tam bylo Anyołów swietych / ktorzy mu do łofká przynieśli
 Sákráment Przenayfwiétfy / y táńże fámí / przy obecności
 Barbáry Swietey / choć w Haretyckim domu / dáli mu kóma-
 muniá swieta ; Widáć tam bylo Przechyftá Máryá Mátkę
 Bofká ktora go animowála / áżeby fie był wfelkim fpofobem
 oco ftárał / co by był do Zákonu Swietego przyiety Societa-
 ris Iesv. y naymilfzego Synaczká fwoiego Náyfłodfzego Ie-
 zvsá, wedle niego ná łofku polożyła.

O Boże co to ia widze ! A fámá już Niepokálaná Má-
 tká Bofká / do Jezuytów námarwia / y fám Náyfłodfzy Iezvs,
 ná pościolce Błogoflawionego Stániflawá teſeże go bázziej
 zágrzewáiac do Zákonu fwoiego / ruz wedle niego fie kładzie.

Thc.

Nie miał wſytek ſwiát tak ſzczęśliwego Paniecia przy Nás
 rodzeniu Syná Boſkiego/ co by był iego Mátéraczykowi
 Przenayſwiewſzego ciałka ſwego powierzył/ przyſzło je wie-
 dnym zlobie/ ná ſianku między bydlety Przechyſtey Mátce
 iego polozyć/ dopiero teraz tak ſzczęśliwy Błogoſłáwiony Stá-
 niſław Koſtká/ je to Dzieciatko Niebieſkie iego ſie tożkiem
 nie brzydſi/ je ie Mária Przenayſwiewſza podle niego poklá-
 da: O gdyby iáko wiedzieć Stániſławie Swiety/ kedyli ſie
 też ow twoy Mátéraczyk Pamiecy obrocił/ ná ktorymeſty w
 ten záſ z I E Z V S E M twóim leżał/ iáko by to ſpecyálna Reliquia
 była. O gdyby iáko penetrowác ten ſekret Kochány I E Z V
 moy/ dla czegoſ ſie ty przy chorym Stániſławie Swietym ná
 tym tożeczku polożył/ ieżeliſ bowiem chciál zabáwić ſie y poz-
 konverſowác z tym Kochánym Sluga ſwoim/ to mu bylo páſé
 ná reke iákoſ wczynił Antoniemu Swietemu/ Pádewſkiemu/
 y dopomoc mu oney Kſiażeczki wártowác/ ná ktorey on Litá-
 nia o Náyſłodſzym Imieniu twóim/ ná ktorey on modlitewki
 gorace/ tak do ciebie iáko y do Mátki twoiey Przenayſwiewſ-
 ſzey nabożnie doſyć y gęſto recytowál; Jeżeliſ po dziecińſku
 nápieſcić chciál ſie z Stániſławem Koſtká/ to mu ſie bylo
 przyćiſtác y przytulác do pierſi rozkázáć/ iákoſ wczynił Swie-
 tey Rożey Dominikánce Indyſkiey; Jeżeliſ chciál ná pá-
 trzyć ſie dowóley temu Swietemu Kochánkowi ſwoiemu/ to
 ſie bylo náſyice iego Przenaydrożſzymi rączkami ſwoimi zá-
 wieſć/ iákoſ wczynił Błogoſłáwionemu Felxowi/ Zakonu
 Fránciſká S. ále je ná poſtániu przy nim ſie tudzieſ poklá-
 daſ co w tym był proſe zá ſekret! Hermánowi nieiákiemu
 iáko piſe Suryus wkázaſy ſie z maluczkiem Jezusem záſu
 pewnego Przenayſwiewſza M A R Y A, roſkázála go Aniolom
 Swietym iáko iednym Dziewóſtebom zblizyc y przyprowáz-
 dzić do ſiebie/ y ſámá ſie naprzod záſlubíc z nim chcec wlozyc
 lá mu z reki ſwoiey wlaſney ná pálec iego pierſcień/ á potym
 Dzieciatko Páná Jezusa ná rece iego zlozyla/ tak mowiac do
 niego/ Porta Filium meum ſicut à ſponſo me o Joleph por-
 tatus fuit in Aegyptum, Wola moia ięſt takowa/ á je byſ ſtoda-
 ki ten

Sarius
 in Vita
 eiusdem
 Sancti.

Pi ten owoc żywota moiego/ tak nosił y piastował ná reku two-
 ich/ iáko go Jozeph Swiety Oblubieniec moy do Egiptu w-
 nosił/ & mutato nomine, voluit eum post Iosephum vo-
 cari przydáie Hystoria/ je od tego času niekázala sie Pánna
 Przenayswietsza temu srodze Bostiemu/ tylko Jozephem ná-
 żywac. Nie bylby byl pewnie od tego y Stánislaw Błogos-
 ławiony Niepokalána Mátko Bostka/ pozwolit by byl z che-
 ćia ná to/ á żeby sie byl z Stánislawa w Jozephá przemienil/
 á żeby bylo niewiedziáno ná potym iáko po imieniu pytác sie
 o niego/ czemuś tedy nie podalás mu do piastowania tego má-
 łuzkiego Synaczka swoiiego/ ná wzor Jozephá Swietego.
 Czemuś mu takowego roskazania nie dála iáko Swietemu
 Hermánowi/ porta flium meum? áles go tylko bez żadnego
 Ordynánsu ná łozeczku tego przy nim položyla. Domyslit ćie
 sie ia tuše sam Stánislaw Swiety tych wšytkich piešzor-
 niebieškich z małuzkiem Zbawicielem swoim/ máiac go os-
 bok przy sobie/ lubo tego Hystorya nie opisúte/ ále to wola znác
 byla lez vsa sámeego/ z wolnymi rozškami swoiemi Przenays-
 swietskimi/ položyc sie w przod przy Stánislawie Swietym/
 á żeby byl ná tey Łocháney y sličney Koscce swoiey/ drugi *Abrys*
 abrys niebieški; Abrys Anielski w cieie ludzkim niewinności
 pod ten czas odryšował mam tego taki fundáment/ iz według
 zdánia moiego/ záraz sie po tey chorobie/ wiele przymiotow
 Anielskich ná Stánislawie Swietym wydawać poczelo/ po-
 słuchayćie á wważayćie dálszy życia iego progres.

Przystedłszy z oney choroby Błogosławiony Stánislaw
 Koscka do siebie/ tak mu podobno sie zdálo/ je to on kedys byl
 ná šerokim polu/ y słuchał oney Exhorty Ezechiela Proroka/
 ktora do martwych koscet z ordynánsu Bostiego/ kiedys pero-
 rowal/ Ossa arida audite Verbum Domini, koscetki martwe
 słuchayćie słowa Božego/ y taka rzecz o niezym inszym myslíc
 już niechćial/ tylko iáko by bylo co naypredzey wola Bostka/
 wotácya Bostka/ roskazanie Przenayswietszey Mátki Bostiey
 do effectu przyprowadzić/ á zostác Zakonnikiem Societatis
 Iesv. Szuka ná to rozmaitych sposobow/ prosi w Wiedniu

Ezechiel.
 li. 32.

o rekomendacya Nuntium Apostolicum, sam żebrze y płasze/ przez miłość Boska prosiac Przełożonych/ á żeby go od zgromádzienia swoiego nie odrzucali. Wwazaiac iednak Wiedeński Prowincyal/ súsne niektóre respekty/ niechciał tego żadna miara uczynić/ ázby był w przód Młodzieniafekt ná ten swoy stan/ od Rodzicow swoich dozwolenie otrzymał: Cieska to była y niepodobna do wypelnienia Kondycya ná Błogostawionego Stánislawa/ wiedział bowiem żeby byli Rodzicy nie dali ani słowa rzec ná to/ y tak w ostatku rezolowował sie posć w świat/ kedyby go tylko oko było poniosło/ odbiega Rodzonego Brata z Wiednia/ ále co mowia Brata z Odbiega wšytkich Wyczystych Przodkow swoich splendorow/ odbiega wšytkich obludney fortuny faworow/ odbiega dostátkow y dobrego mienia/ y zwlokšy náwet z siebie Pannice háteczki/ mendycza pokrywšy sie kámiżelka/ puszcza sie w imie Pánstie w podroža/ y nie opárł sie áz w Mieście Auguście in Germania superiori, rozumieiac/ że támteczny Prowincyal miał bydš ná niego dyskretnieyšy/ y bez oney podáney w Wiedniu Kondycyey/ przyiac go miał ad Sacram Societatem: Ale y táń darmo zášedł/ żadna miara przyiac go y táń do Zakonu niechciano/ lecz náprzód odesłał go támteczny Prowincyal do pewnego Konwentu/ z támtad dopiero/ kazał mu isć do Rzymu/ do sámeego Wycá Generatá ná ten czas Swietego Fráncišká Borgiašká/ obiecuiac go przez písanie swoje recommendowác do niego/ y tak ten Swiety Pátniczek/ niewiedzac daley co z tym rzec/ pušcił sie áz do Rzymu sámeego/ wšytko piechty/ z tákowa resolucya/ iz choćiazby mu było z Rzymu y do Indyey náwet powedrowác kázono/ tedy by to był gotow špełnić/ byleby był tylko swiatobliwych moğı zamyslow swoich dopiac. Wwazmyž teraz náprzód ten podrožny trákt iego/ iáko przymioty niewinności Anielskiej znać/ záraz po nim było/ iednemu bowiem subtelnemu Pániatku/ Senatorškemu Dziećciću/ Kástellánicowi Polškemu/ wychowánia delikáckiego/ Komplexiey piešzoneyy/ w Roku tylko šesnastym á nádaley siedmnastym Tysiac Dwiešćie

ście mił Włoskich pieśńo wpásé/ przez kráie ták gorace/ przez
 gory ták przytre/ bez izeyká musiało to bydź/ że go włásnie w
 nosiła sámá niewinność Anyelsta/ iż iáko Anyot ieden ciáła
 nie máiacy/ áni trudu/ áni fátygi/ áni pomordowánia żadne
 go nie uznawát. Pufcza sie z Wiedniá Brát zá nim w pogona
 nia/ wypráwuié sie z frásunkiem wielkim/ y Pedágog/ y Gos
 spodarz z gwárdyá/ ná fukánie optákánego Panteciá/ y kiedy
 iuz/ tuż á tuż dopadác go mieli/ poupadáły konie pod nimi mo
 ca Bostá zwatlone/ z wielkim onychże sámých podźwieniem/
 y lubo potym znouw dosćigneli go/ otárfsy sie iednáť o niego
 osoby tego nie poználi. Czyramy w Piśmie Swietym/ że kie
 dy Jákob Pátryárchá Swiety wybierał sie y z Sona y z dzie
 ćmi y z wfyszkimi wbiórání swoimi od Lábaná/ Ráchel
 Máłżonká iego Oycowfskich Bostów srebrne odlewáne O
 brázy bez wiadomości Jákobá z soba bylá zábbrátá: uczyniła
 to bylá pobożná Ráchelá Boño Zelo, dobra intencya/ iáko iá
 Abulensis w tym mieyscu wymawia/ Wiedziála bowiem że
 Lában Oćiec iey o przyszłych y niepewnych rzeczách/ wiádo
 móści y porády od onych Bostów swoich záciagał/ obawiaiac
 sie tedy/ á żeby sie był od nich nie dowiedziál o drodze/ w ktora
 sie oná bylá z Jákobē púscila/ dla tego mu ich z soba po zábbr
 ráłá/ Timuit Rachel quod Pater peteret responsum ab ido
 lis de via per quam ibant, ut comprehendere posset eos.
 Albo tej uczyniła to dla tego/ á żeby bylá przez to Oycá swo
 iego od idolátriey álbo bátwochwálstwa odwiódlá/ Bostów
 mu iego zábbrawfsy/ ut patrem suum ab idolatria reuocaret:
 Postrzegłfsy iednáť tego Lában dniá trzeciego iż Bostów iea
 go niemiál/ (podobienstwo że z tey okázyey/ kiedy ich sie chciał
 o drodze Jákobowej wypytał/) pufcza sie co wstół w pogonia
 zá nimi/ dopádnie ich/ y pocznie sie zaráz o one krádziej fu
 rywóć y zámawiać z Jákobem/ Cur furatus es Deos meos?
 Jákob nie wiedzac nic o robotce Rácheli wymawia sie/ iustis
 fikuié/ pozwała w ostátku/ bezpiecznie przetrzasác wfyskie
 rzeczki swoie/ między ktorymi Lában nic nie znalazł/ idzie do
 rzeczek Rácheli/ y táń nic nie znalazł/ bó mowi Literá Swię
 2

Abul: in
hoc loco

ta) je Rachel festinans abscondit idola super stramenta cameli. á takó Lyran przydáie/ subter sellam cameli, & sedis supra, sic delusa sollicitudo querentis est. Kiedy postrzegła Rachelá/ iż Jákob pozwołił ná wšytkich rzeczy rewizyá domysliła sie záraz (iákó to często Bialogłowi sa bystrodozwóipne) pod stome one ktora była dla wielbiada prowidowana/ czyli tej pod samo siodło Bostkow onych pokłásć; y tak sama ná nich vsiadšy sukáisczego Labána osukála. Rzeklibyście podobno y wy/ je tenże á nie inšy fortel przytráfil sie Błogostáwionemu Stánisláwowi/ kiedy wybrałšy sie w drogę/ y uż ostátnia powiedziawšy Oczysznie swoiey wálece) wynosił z sobą iákó iedne drogic stárby/ Stárošytné Przechacnego Domu swoiego Stemmata; Rzeklibyście je w oney Bráterskiej pogoni/ vchodzacy z tymi Oczysztymi Kłeynotámi Młodšeniásek Swiety/ y podáacy tyl swiátu wšytkiemu/ dla tego niemogł byđš od swoich wynálešiony špiegow/ je onawiotcha y brudná kámiżelka/ iáké iednym Wielbiadowym bártlogiem zátráil ie y zákrýł/ ále to nie z tad pošlo/ bo uż wiezdzieli ont iego explorátorowie/ iž w cudzey bárwie vchodšil/ effekt to wláśnie byl iego niewinnošci Anyelšrey/ je non cadebat sub iensum, lubo Brát iego od Wiešzceł/ tak iákó Labán od Bostkow chciał wiadomošci o drodze iego záciagáć/ y toby mu bylo nic do vžnania; iego w drodze nie pomogł/ uż to bowiem w nim byla niewinnošć Anielška spráwiła/ je iákó Anyot ieden on sam wšytkich widšial/ kiedy przejezdžali/ á ná niego lubo pátržáno máteryalnym niemogł byđš penetrwany wzrokiem.

E. Posiłek takže w tej drodze/ wziął od sámych Anyolow Swietych nie inšy/ tylko iák Anyot posiłek Anielški/ Panem Angelorum, kiedy podrodze wstápiwšy do iednego Košciółká/ á žeby tam byl mogł wziáć Kommunia Swieta/ obaczył je to rzecz byla nie možna/ bo to byl Košciół Heretycki/ y kiedy poźnie sie o to niewymownie frásowáć y trapić/ áž záraz przypadáia Anyolowie Swieci z Przenayšwietšym Sákrámentem do niego/ y tym go chlebem Anyelškim podług iego

kpperytu nakarmiáia. Przyszedłszy do Rzymu y tam wstał
 w sły iuz od Swietego Borgiasa do Zakonu przyięty w dzień
 Swietego Symona y Judy Apostolow Pańskich / wziął
 Swiety od Swietego odzienie Zakonne / pod którym
 tak ogniste záraz / Seráfickie iákies miłości Bostiey plomie-
 nie / wzniecáć niewinność Anielska ná sercu iego pocyna / je-
 musiáno w zimney wodzie namaczáne chusty / ná serce iego
 przykładać / á temu ognistemu ognistego Pátryárchy Synowi
 wpał zewnetrzny przeymowáć. Ale to darmo w słytko. Przy-
 osiárowáney Bogom Jfigeniey / chce niewymowny ku gina-
 cey Corce áffekt Oycewstí wyrazić / Tymántes przedni má-
 larz / námálowal go z twarza chusta zástoniona / ktora chusta
 w słytká bylá kámi miłosnyimi zbroczona. Zastóná to tylko by-
 lá pláczliwych oczu Oycewstich / ále zastóná tá lubo oczy plá-
 czące zákrýlá / pláczu iednáť obfitego zákrýć y zátaić nie moglá /
 ále y owšem tym go bársiey ieszcze wyswiadczála. Tak y te-
 chłodne pláty ná sercu Stánislawa Swietego / zastóná to tyl-
 ko Anielskich w nim miłości Bostiey zapálow / dámy to je ich
 cokolwiek zástoni / ále peronie zátaić cále y wgasić ognia tá-
 kiego nie zdola / nie dlugo tego czekáć / je y twarza y sánymi
 wstámi Błogosłáwionego Stánislawa ten plomień niebieski
 wybuchnie. Tak wlasnie sie stálo / gdyž nie tylko czestokróć
 byl widziány od infych / miánowicie kiedy z poránney modli-
 twy powstawal / je iákás iáśność cudowna okrazála y oswie-
 cála w słytkie niewinna twarz iego / ále nád to / kiedy Gásu pe-
 wnego z Oycem Emmánuelem Káznodzieia y Theologiem
 wielkim pod ten czas in sacra societate, posiedł pro socio do
 Kosciola Pánný Maryswietsey / ktory sie w Rzymie zowie
 Sanctæ Mariæ Maioris, y spytány byl od tegož Oyca iezeli też
 on rad nabožnym bywał do Przenáyswiatsey Pánný / odpo-
 wiedziál mu Stánislaw Swiety ná to / z táka zárliwoscia y
 goracoscia ducha / Oyce což mi to mowicie? Nátkáć to mo-
 iá ; Jizáraz Ociec on z energiey slow tákowych / y z onego o-
 gnistego impetu zdumiály y zbudowány / posiedłszy prosto do
 Oyca Generalá Borgiasa Swietego tákowa dáł o nim relá-

eya iż te słowa z ust iego wstysławysy o Przenajświętszey Páni
nie/ w których ja Mátka swoia názwał/ tak go były przeiely y
penetrowály wstykiego / iż mu sie włásnie zdáło iakoby to
nie głowiek ale Aniol w cieie ludzkim przemowil był do niego.
Takowa tedy rzecz mam ja zá to/ że kiedyby teraz Archaniolowi Gabryelowi przyszło znouu bydź postem do Przenajświętszey MARYEY, y z onym głosem swiátu wstykies
muzbáwiennym Aue gratia plena, przed krolowa niebá y
ziemie/ w postáwie ciála ludzkiego prezentowác sie/ z tego by
sobie pewnie Swietego Nowicyusa wzrostu/ powietrzne ciáło
y głos/ iáko z iednego Anielskiego odformowál abrysu. Tak
by włásnie iáko on skromnie spuszczone powieki/ tak wstydem
y rumieńcem Pánienskim záfarbowáne iągody/ tak bezera
niewinności wybielona twarz sobie wykstrattowál/ tak by
sobie affekt swoy rozzarzył/ Pánia swiátá witaíac/ iáko Błogostáwiony Stánisław Kostka rozzarzył go/ kiedy bezpiecznie
ja Mátka swoia názwał/ Mátkać to mojá. A inż je wstykia
niebieskie Abrysy ná tym Aniolku wcielonym/ nie wstykie.

F
Abry 3. Widze ja iefze trzeci Abrys odrysowány ná tey od Bogá
obráney y ulubioney Kostce/ Abrys nie inšy/ tylko Abrys Jezusa samego. Wyrobivšy niegdy sidyas bárzo misterny
obraz Bogini Minerwy/ y chce też wieczna pámiatke / tak
przedniey stuki swoiey ná onym obrázie zostáwić/ wyrażil przy
twarzy samey Minerwy/ włásna také twarz swoie/ tak subtelnie y
stucznie/ że wystrobána bydź/ chyba wprzod jepsowawšy
wšy twarz samey Minerwy/ żadna miára nie moglá. Tak
sobie niby poczał zbáwićiel swiátá IEZVS z Błogostáwionym
Stánisławem Kostka / kiedy doyrzála doskonálosć w
młodosci/ niewinność Anielska w ludzkiej iego náturze iáko
iedne dwie krasne odrysowawšy Minerwy Duchowne/ ázeby
bylá wstyká wiecznosť/ ná te láski osobliwe y fawory iego w
Błogostáwionym Stánisławie pátrzála/ w ostátku chciał ná
tey Kostce zostáwić iefze odrysowaného y siebie samego/ po
kázuiac y wyswiádeczáac przez to/ że Błogostáwiony Stánisław
Kostka byl iednym z owych w przedwiecznym Regestrze
Bostim

Boskim badacych o ktorych mowi Apostol/ Quos praesciuit
 & praedestinavit conformes fieri imaginis filij sui, pokazujac
 ze jednym byl z owych ktorzy nie tylko in Patria, w oney
 Oyczyźnie wieczney/ miała expressam speciem istności Bo-
 skiej/ in visione beata, ale y tu na ziemi viatorami badac/
 Abrys Jezusow na sobie odrysowany nosa/ jednym slowem
 pokazujac y wyświadczajac/ ze to Stanisław Błogosławio-
 ny/ byl jednym z wtochanskich towarzyšow tego in sancta So-
 cietate I E S V. Piše Baroniusz o sławnym y szczęśliwym He-
 tmanie Bellizaryusie/ że kiedy dwuch wielkich y możnych
 Krolow Cesarzowi Justynianowi zwoiował/ żywcem ich
 poimawšy/ y obserne Państwa ich Państwom Rzymskie-
 mu przyłączawšy/ tak sie wdzięcznym Cesarz tych walecznych
 odwag y rycerskich dziełow tego pokazal/ że na monecie edykt
 wydał obraz tego/ oraz z swoim obrazem wybił. Tak
 wego właśnie faworu zázył Władysław I E Z V S przeciwko
 światobliwemu Zakonowi Societatis, kiedy go imieniem
 swoim wtytulowawšy/ herbem swoim darowawšy/ obraz
 jego przy swoim/ imie jego oraz z swoim po wszytkim swo-
 im Kościele wojniacym malował. Piše to o Francyšku
 Swietym Kaweryusie Apostole Indyjskim/ że kiedy krwá-
 wie sie poćil w Indyach około dusz ludzkich pracniac/ na ten
 czas záraz Krucyfiks w Oyczyźnie jego krwá sie także zwykt
 poćil/ iakoby to one prace Francyškowe w raz samego dole-
 galy I E S V S, y iakoby to Francyšek a Obraz Jezusow za jedno.
 Túc to inšego tedy Zbawiciel Chrystus I E Z V S z Błogosła-
 wionym Koštká swoia nie czynil/ na ten czas kiedy koniecznie
 mieć go chciał in Sacra Societate, kiedy tak wielki w nim
 affekt do tego Zakonu światobliwego wzbudzał/ że sie go nie
 mogli na smakować/ kiedy koniecznie chciał/ a żeby w tym Za-
 kone życie swoje skończył y swietym został/ nic mowie w ten
 czas I E Z V S inšego nie czynil/ tylko swoy Abrys własny chciał
 na nim zostawić odrysowany. Wspomina Kromerus w Hi-
 storyách Polskich o Wolestawie Krzywoustym/ iż numismá
 złote z obrazem Władysława Oycá swiego/ y napisem/

Romanus
8,

Bar. An-
no Chri-
sti 541^a
n. 23

Kromer-
lib. 1. ad
initium,

mienia

mienia iego zawsze nosił na sobie/ y przydaie o tym iego po-
 stepku hystorya/ vt quidquid vel ageret vel loqueretur sic
 faceret, quasi inspiciente Patre & exaudiente omnia, ita
 vt summa in iuvene existeret modestia & verecundia, tak
 był ostrożny przez to on **Młodzieniafekt** we wszystkich sprá-
 wách/ dyskursách swoich/ iakoby to był w niczym **Oycowstkich**
 nie obraził oczu/ ale mu sie we wszystkim wpodobal. Tymże
 sposobem **Chrystus Iezvs** chciał te^o po **Błogosławionym Stá-**
nisláwie/ á żeby był do infego nie wdawal sie **zakonu**/ tylko do
 tego ktory sie **Imieniem iego Naysłodszym**/ herbem iego wła-
 snym/ obrazem iego własnym pieczętuie y szyćci/ coby był ná
 to wstawnie oczy swoje/ obracáiac wpodobal sie **Jezusowi**/ y
 prawdziwy rytrákt cnot iego smprymował ná sobie; **Já**
koj do takiey w krótce záraz przyšedl był doštonáłości/ że **Du-**
chowny Magister iego w **Tłowicyacie** nie wzdrygal sie przy-
 znawác mu **Jezusowego attributum omnipotentiae**, y ná-
 żywał go ná wszystkie ákty pokory/ cierpliwosti/ wstrzemieszli-
 wosti/ y infych cnot swietych wšchmogacym.

Rysował iefszje **Jezvs** **Abrys** swoy ná **Błogosławionym**
Stánisláwie/ y w onym niewypowiedzianym náboženstwie
 iego ktore miał do **Przenayswietšego Sakrámentu**/ że kiedy
 przed śmiercia przyniesiono do niego **Nayswietšy Sakrá-**
ment pro viatico, tak nterypowiedziána pócieche/ y niezwy-
 czájna rádošć przy onym punkcie oštátnim pokázował po so-
 bie/ że tego wszyscy postrzegli/ popiera rysowania tego **šsam**
Chryzostom Swiety/ kiedy mowi tak o **Przenayswietšym**
Sakrámentcie/ hic sanguis & caro facit vt imago in nobis
 Deitatis regia floreat, **Obraz** to w ten czas powiáda **Krolez**
wški Syná Božego wybita sie ná takowym/ ktory nábošnie y
 godnie/ tych smácznych káškow od stolu **Boškiego**/ **Przenay-**
šwietšego Ciála y Krwie Chrystusowej kóštuie. Kiedy iuž
 widział blisko nástepniaca zešcia swojego godšine/ **Błogosłá-**
wiony Stánislaw **Košká**/ wšiacofšy **Krucyfix** w rece swojei/
 y w lepiwšy w en niewinne oczy swoje/ počal naprzod **dšiec**
šowác **Odšupicielowi** swojemu **žá** wszystkie iego **dobrodšiey-**
štwá

S. Chryl.
 Hom. 45.
 in Ioan.

swą Boskie/ osobliwie za dobrodzieystwo stworzenia/ odku-
 pienia/ y powołania do Zakonu Swietego/ począł potym po-
 kornie prosić o odpuszczenie wšytkich grzechow swoich/ odda-
 wając w rany iego przenayswietſze ducha ſwoiego/ a na osta-
 tek od nog Jezusowych począwszy całował y przyciſtał do ſie-
 bie/ one wšytkie rany iego nayſłodſze dla zbawienia naſzego
 podiete/ z takowá takſze weſtoſćiá y wkontantowaniem ſwo-
 im ſewnetrznym/ że ſie wšyſcy przy nim ſtoiac nápatrzyć tak
 Swietym áktom nie mogli: Bydź to moſe/ że y w ten czas
 ryſował figure ſwoie ná ſercu iego Pan Iezvs, poniewaſz taka
 radoſć y widoma poćieche z ſiebie wydawało/ bo tak uczynił
 Swietey Klarze z Montefalku/ że dla pobożnego y goracego
 rozmyſlania ktore miewaia o Mece iego przenaydroſſzey/ zo-
 ſtáwíl ná ſercu iey wšytkie táiemnice niewinney Meki ſwo-
 iey odryſowane. Miedzy inſzymi roſnych Doktorow Swies-
 tych niebieſtkiemí epitetámi/ dáie teſz to ſwiete y pobożne elo-
 gium Sophronius Przenayswietſzey Rodzicielce Boſtkiey/ że
 to oná ieſt iedna forma/ iednym iákimſis wizerunkiem
 Boſtwá/ od ktorey formy kiedy náſ obraz Duchowny refor-
 mowác/ y tegoſ ná ſie Boſkiego zábrác wizerunku chcemy/
 potrzeba áżebymy do niey żarliwey miłoſći náſzey áffekt/
 przyſadzac albo przyciſtac vmieli. Vna eſt forma Deitatis in
 MARIA, cui nos omnes vt imaginem reformemus inregri-
 tatis, faciem imprimere debemus in ſculptura Spiritus, ſa-
 ſłowá pomienionego Authora. A ktoſ proſe mogli lepiej v-
 mieć przyſadzac ſie do tey formy Boſtkiey iáko Błogoſłáwiony
 Stániſlaw Koſtká/ wšyſcy á wšyſcy moſemy vzyć ſie od
 niego/ kiedy przed ſmierćiá ſwojá wſiawſzy obrazek do ſiebie
 Przenayswietſzey Pánný/ przed ktorym on przedtym modli-
 tewki ſwoie zwykl był odprawowác/ nabożnie wšytek včas
 łowawſzy/ pobożnymi łzámí ſiropiwſzy/ przyciſnal do pierſi
 ſwoich/ vmierác niechac bez niego. A kto mogli wiecey od
 tey formy Boſtwá Jezusowego zábrác/ náđ Błogoſłáwionego
 Stániſlawá Koſtké/ kiedy ſamá Niepokálaná Mátká Bo-
 ſta/ podług iego ſamego y inſzych Prorocwá/ w ſam dzień W-

sophro-
 nius de
 Aſſumpt.
 Virg.

roczystości Wniebowzięcia swiego/ przyšla przy śmierci tego/ po one dusze niewinna/ oreyze właśnie godzinie/ to jest o trzeciej po pulnocy/ o ktorey sama wzięta jest w niebo/ zabráła w kompaniey z soba Błogosławionego Stanisława Kostkę/ z tego padotu misernego/ do szczęśliwey wieczności. Już że teraz tryumfuy wyborna y słiczna Kostka Jezusowa/ y z tym Abrysem doyrzały doskonałości/ z Abrysem Amielskiej niewinności/ z Abrysem wizerunku Jezusowego/ wfsytkiey niezamierzoney prezentuy sie wieczności: Pámieay iednak na to/ że przecie iestes os de ossibus nostris, iestes Kostka z Kostek naszych/ iestes Polakiem y Kompatriyota naszym/ áz żebyśmy ná tym płaczkliwym y niebezpiecznym wygnaniu naszym hoyney protekcyey twoiey doznawali: Doznawało co żywo y doznawa rárunku od ciebie/ z wśeláckich narodow ludźi/ ktorzykolwiek sie tylko w nagłych potrzebách swoich wćiekali do ciebie/ niecháyże y my Polacy nie bedziemy ostatnimi w opiece y pomocy twoiey/ nágródź nam to/ (gdyż w tym w Erzywdzeni że tak rzeka iestesmy) jes Swiete Kostki swoje z Oyczyzny wyniódźsy Rzym w bogácił nimi/ w takowe nieusbogi kleynoty. Widziemy iuz opiekę twoię ná oko/ nád Tłáśńieyfsym MICHAŁEM Pánem naszym/ widziemy że wdziaczen bedac tey instáncyey ktora on wniośł do Kościola Bozego o Beatyfikacya twoie/ wnośiś y ty instáncyá przed Máteostatem Boskim zá dostoynościá tego/ kiedy záledwo co ruszył sie tylko z mieyscá/ y obrocił ku wkráinie/ áż záraz buntuy wkráínskie wstáia/ y wporni rebellizántowie Kozáccy do powinnego Pánu posłuszeństwa sie gárna. Nieustawayże Błogosławionuy Stanisławie/ tymi goracymi instáncyami swoimi dźwigáć w Ciebie/ tak botrzebnych interessow miley Oyczyzny twoiey/ ázeby tamta Wkráínska ściáná/ zá przyczyna twoia cále wspomiona y wbespieczona zostáta á nam záś wfsytkim rácz to z iednak w oney náśey ostatniey potrzebie/ ázebyśmy kończyli dni náśe w lásce Boskiej/ y z szczęśliwa przy zgonie naszym powitali sie wieczności. **A M E N.**

A. M. D. G. B. V. M. H.

M A T K A
 W S Z E G O Z Ł E G O
 N I E Z G O D A.

R A Z A N A E
 IX.

Ná Wtorek Wielkonocny, miáne ná Zamku
 w Kátedrálnym Kościele Krákovskim
 podczas Woyny domowey. Roku
 Páńskiego 1667.

Pax Vobis. Pořoy Wam.

Luc: 24.

*Pożyteczna Apostołom Świetym, od zmarłych powstałego I E-
 z r s a, Pokoju Świetego denuncyacya wyrážona w tych
 słowách Ewángeliey Świetey od Lukásá Świetego w Ro-
 zdziale Dwudziestym Czwartym.*

M Jemáści iáko miła zobopolna zgodá/ pospolicie ma-
 wiác sie wic zwykło. **N. S. R** szustnie/ Świety Po-
 trus Chrytologus bowiem/ obferynym periodem pá-
 negyryzuie zgodę y pořoy Świety/ przyznawa muto/ ná ies-
 dnym mieyscu/ że on z niewoli wřelákiey wyswobodzić czło-
 wieká/ on podczas y biednemu poddánemu w Páná przysposo-
 bione synostwo wyiednáć/ on dobra umie káżdemu wczynieć re-
 putácyá. Pax est quæ spoliat hominem seruitute, dat no-
 men ingenuum, ex famulo filium, liberum facit ex seruo;

H

S. Petrus
 Chrysolz
 serm: 129

R2

przyznac

przyznawa mu y to między innymi różnymi Entoniámi támsz
 ze/ co mnie dnia dzisieyşego do smáku osobliwym spoşobem
 przypada je wşelakie przed Máiestatem Boşim desideria/
 ſwiete żadze y modlitwy náşe/ w ten czas dopiero bióra effi-
 kacya ſwoie/ w ten czas do skutku poţadaneĝo przychoĝza/ tie-
 dy im pokoj ſwiety/ kiedy im miła zĝoda/ przed obecnoşciá
 Boşta márşalkuie. Pax ſuffragium precum eſt, ſupplica-
 tionum facilis atq; impetrabilis via, desideriorum omniú
 competens plenitudo. ſłowá pomienoneĝo Doktorá ná ie-
 dnymże mieyſcu. Przyznáie to y ſancti Zbáwiciel Iezvs v Máta-
 theuſá S. w ſłowách onych/ Si duo vel tres ex vobis conſen-
 ſerint ſuper terram, de omni re quamcunq; perierint, fiet
 illis á Patre meo quicunq; eſt. Jezeli powiáda dwáy albo
 trzy między wámi zĝadzáć ſie beda z ſoba/ á w oney zĝodzie
 y pokoju wzáiemnym/ proſić Oycá moiego niebieſkiego o tá-
 ſte táka zechca/ vperwiani ich w tym/ je im nie bedzie nigdy
 odmowiona. A Cyprian ſwiety w czyni wſy náđ teni ſłowá
 wámi Zbáwicielowymi reflexia poſſuchaycie táka z nich illá-
 cia czyni. Quodſi duo vnanimes tantum poſſunt, quid ſi
 vnanimitas apud omnes eſſet? Tam pridem de diuina miſe-
 ricordia impetraſſemus quod perimus, nec tam diu in hoc
 ſalutis & fidei noſtra periculo fluctuaremus. Jezeli to po-
 wiáda podlug náuki Páńſkiej/ tákowey wagi ieſt zĝoda mie-
 dzy dwiema oſobámi znáydwiaca ſie/ je czego tylko zechca/ in-
 ſtáncyámi ſwoimi przed Pánem Bogiem doŝaja/ Coż rozu-
 miecie kiedyby tá zĝoda znáydowála ſie między wſytkiemi?
 iuſzbyzmy pewnie byli ták dawno ſobie zniewolili meſkończo-
 ne miłoſierdzie Boſkie/ iuſzbyzmy byli ták dawno w vtrapie-
 niách náſzych pocieſzeni zoſtáli/ iuſzbyzmy iednym ſłowem
 wſytko byli do tych czas wymodleli y wyproſieli ná dobroćli-
 wym Bogu/ czego tylko ſezerze ſobie życzemy kiedyby zĝoda
 była między námi. Widziemyc to ná oko wſyſcy teraz w Oyc-
 czyſnie náſzey/ je ſie náđ námi tá zbáwienna náuka Cypriána
 ſwietego wypełnia/ bo lubo żebrzemy vſtáwicznie v Máie-
 ſtatu Boſkiego pocieſzenia w vtrapieniách náſzych/ lubo ták
 zęſto

Idem in
 eodem
 loco.

Matth:
 18. cap.

S. Cypri-
 an: Epi-
 ſtola; 8.

Jesteżarliwi y bogoboyni Pasterze po diaceśiach swoich/ wy-
 daie processy ná horas diurnas. ná Indulgencye quadragin-
 ta horarum, ná publiczne Processy/ ná posty y vmarcwoienia
 ciała/ lubo sie mortyfikuisz służy Bogu/ wolaia y dziennymi
 y nocnymi modłami swoimi/ Zakonnicy y Zakonnice po
 Klastorách z Ordynansu Przełożonych swoich do Pana Bo-
 ga/ postáremu nie wszyscy wyzebrać y wymodlić sobie nie mo-
 żemy/ y owšem co dali to bázziej niższeiemy/ co daley to nam
 bieda iefsz wietfsza dokuzá/ co daley to gorzej z Wyzyzna sie
 dzieie; wiecieś; czemu? temu że zgody páś/ vnanimiatem
 nientáś/ ieden drugiego iako mówia pospolicie radby w lysze
 wody vtopil/ dla tego też według Cypriana Światego in hoc
 salutis & fidei nostræ periculo fluctuamus. Do tegoć podo-
 bno stosował y one náuke swoje Origenes, kiedy z Muzyki
 Methaphore wziawşy/ powiada tak/ że iako in Arte Mulica,
 choćiaşby naystawionieyşy Contrapunctista, naybiegleyşy
 Compositor iaki/ z metodyznymi gorgami/ z pretk. mi páś
 sadziami/ z hármóniá wódsieczná skomponował spiewanie/
 kiedy sie między soba z koncertuá glosy/ kiedy pomela Woká-
 listowie y zgody między nimi nie będzie; miasto wćiechy zátu-
 lic raczej vszy sobie potrzeba/ aż dotad póki ná słusna nie tráfia
 consonancya; tak wlasnie á nie inaczej w Kościele Chrystu-
 sowym sie dzieie/ kiedy sie wierni Páńscy nie zgadzáia z soba/
 choćby glosami swoimi przebiáli niebiosá w potrzebach y
 wćisłách swoich/ wolaiać do Boga/ nie słucha wśechmocy
 Stworca tego/ cuki Przenayswietşe vszy swoje Bostie/ nie
 potrzeba sie spódsiewać/ á żeby tácy Wokalistowie wyspie-
 wać co ná iego nieprzebrány fczodroblivosti mieli/ póki
 glosy y serca ich porozntone między soba beda. Sicut in Musi-
 cis nisi fuerit convenientia vocum, non delectat audientē,
 sic Ecclesia nisi consensum habuerit, non delectatur Deus
 in ea, nec audit voces eorum, sa słowa Origenesa mądrego.
 Dla tegoć to Chrystus Pan/ po Śmartwychwstaniu swoim/
 bázac iak to rzecz byla potrzebna zgoda wzáiemna między W-
 zniámi iego/ stánawşy dnia dzisieyşego w pórzedku ich/

Origenes

naypierwey im tey samey tylko iedney zgody y pokoju switego denuncyacya czyni/ Pax vobis, Pokoy wam. Pokazuje ia teoy z tey okazyey na terasnieyszym Kazaniu moim/ ze poki y miesdzy nami w Polsce/ te domowe niesnaski/ te wzaiemne diffidencie y niezgody trwac beda. pok iednosci y zgody nie beda/ poty nam sie niczego dobrego spodziewac nie trzba. Niechay to bedzie ku czci y ku chwale pokoy Kochajacego Boga w Troycy Swietey iedynego a na pozYTEK dusz na sych.

Tylko ty Panno ktora s Xiazzeia pokoiu powietla,

Daruy nas tym, by zgodą miedzy nami beta.

Pax vobis, Pokoy wam.

Ezeka kiedyś Bog Wszechmocny Ezechiel Proroká swoiego na iakies tresne Kaznodziejstwo Kosciáne/ kaze mu na pewne pole wychodzić niemymi Kosciami okryte/ a zeby byl do onych martwych Kosci imieniem iego Bostim perorował; Zaledwo co tylko Prorok Swiety Kazanie swoje zaczął/ zaledwo co suche one/ pomieszáne/ porozrucáne Kosci sta Prorockim glosem okrzyknal; Ossa arida audite verbum Domini, Alz zaraz Kosci do kupy/ do wniey/ skladac sie zaraz tak iak to przed tym w ciatalach zyacych byly/ miedzy soba poczely. Et accesserunt ossa ad ossa, vnūquodq; ad iuncturā suā; obaczywszy to Bog Wszechmocny jezuz zgodnie tak iako bylo potrzeba/ wszystkie one Kosci miedzy soba zlozone y skoponowane/ dal znou zyace w nie ducha/ ozywil znou w wszystkie y stanac im na nogach wlasnych rozkazal/ az gromadne y lidzbowne z nich wzynieto sie woysto. Et ingressus est in ea spiritus & vixerunt, steteruntq; super pedes suos, exercitus grandis nimis valde. Wzynil to Bog dla wybawienia Izraelstiego ludu z Babilonskiej niewoli/ ale iednak tłumacza y figurua przez to miejsce Doktorowie Swieci. Vniuersalem resurrectionem mortuorum, powszechne z martwych powstanie umarlych/ bo iako przy poczeciu czlowieka kazdego/ iest ostatnia dispozycja introducenda animae, doskonala w Matczyńskim zywoicie organizacia ciatala/ tak y przy powszechnym zmartwychpowstaniu naszym/ quasi vltima dispositio prauis,

potacze

Ezech.
37.

S. Greg.
Nazyau.
Orat. 32.

połączenia sie dusze z ciałem / będzie w przod wszytkich naye-
mnieyszych czastek ciała naszego złączenie. Postquam enim
semel ab eo qui mortuos ad vitam reuocat, ossa cum ossi-
bus, & commissura cum commissuris iungi ceperunt, ac
siccis rebus spiritus vitæ & regenerationis datus est, resurre-
ctionem utique omnibus suis numeris, partibusque perfici,
atque expleri necesse est, mowi Swiety Grzegorz Nazyau-
zensti. Rola tego nasz subtelný Doktor pisac de vniuersali
resurrectione, naucza / że Bog Wszechmocny porozsyła w ten
czas Swietych Aniolow swoich / áżeby w przod wszytkie ka-
ski y prosktí nymnieysze z ciał naszych / iáko naysprzedzey po-
Elementách wszytkich pozbieráli / gdsiekolwiekby sie tylko
ktora z nich znaydowála / rostkaje in omnes materiae partes
w przod recolligere, & reunire, dopieroz sam władza Wszech-
mocności swoiey / wczyni formácys ciał / dopieroz wszytkie
ożywi / in vno & eodem instanti, każda dusze do własnego ná-
zad ciała przywrociwszy / Quomodocunq; dispersæ fuerint
partes materiae corporis in elementa, siue in ignem, siue in
terram, à summis caelorum vsque ad terminos eorum: siue
in quodcunq; corpus medium, aqueum, aëreum, vel im-
perfectè mixtum, à quatuor ventis, omnes materiae partes
recolligentur & reunientur. słowa Doktorá samego. Tak
własnie rozumieć mamy y w politycznym sensie / o ginacey
Rzeczypospolitey / o wpadaiacym osierociálm Królestwie iá-
ko teraz własnie iest miła Oyczyzna náša / iż ieżeli powstać
sobie iák znorná na nogi swoje zyczy / ieżeli chce / áżeby znorný
duch w nie wstapil / áżeby w onych splendorách y dostatkách
swoich / w ktorych kiedyś optywála / wstrzeszona zostála / po-
trzebá w przod koniecznie tego / áżeby miała wszytkie członki
swoie w kupie / áżeby tanquam prauiam dilpositionem do
tego / miała vnionem animorum, wzátemna zgóde / vspoko-
ienie zewnatrzne / pouśalósci Bráterskie w obywatelách swo-
ich / ináczey ieżeli tego nie będzie / niech sie nigdy nie spodzie-
wa powstać / niechay niczego nie oczekiwá dobrego / niechay z
tych teráznieyszych y inszych następuiaczych niebezpieczeńst wy-
brnąć

Scotus in
4to sent.
Dist. 43.
quæst. 5.
lit. A.

Cornel: brnąć sobie nie ruszy. Commune enim periculum concordia
Tac: propullandum est, mądrze dosyć napisał Cornelius Tacitus.

K

Tertull: nus/ nąd owa reflektuiac sie wciezka żydowskiego pokolenia z
lib: 4to. Egiptu/ przed perskutycya Faraóna/ kiedy nąd morze czerwone
cont: przyśedzły/ miasto okretow do przeprawy przez burzliwe
Marc. nawalności morskie/ sporządził im sam Pan Bog bezpieczniey

Plal. 135. Et diuisit mare rubrum in diuisiones, mo-
Exod. 14. wi Psalmista S. Et diuisa est aqua, & ingressi sunt filii Isra-
el per mediū sicci maris, text Pisma Bożego/ Rozstąpiły sie
wody podług rozkazu Bożkie/ przeschnęło zaraz dno morskie/ y
tak Synowie Izraelscy samymże środkiem morskim sucha no-
ga przeszli A wsiłi prośbę zaraz za tą przeprawą Faraónowego
tyrąństwa: A wsiłi niebezpieczeństwa od Egiptkiego woystka
wsiłić ale nie zaraz/ y owsem pokł one morskie wody zatamow-
wane palcem Wszechmocności Bożkiey/ rozdzielone stały/ po-
ty wiekłego postrachu/ pretzhey ostatniey kleski zdały sie bydź
okazywa Izraelczykom/ bo widzac że w teś tropy Egiptyanie
za nimi puszciowszy sie w pogonia pocinali raczego/ a żeby byli
iako nayprzedzey wsiesć na karku ich mogli / persequentesq;
Egiptij ingressi sunt post eos, zaraz co żywo struchlato/
smierć prawie przed oczyma baczac: Dopiero kiedy one diwi-
zye morskie do kupy sie zesły/ kiedy Reuersum est mare ad
priorem locum, kiedy sie znouu wszystko ono morze rosta-
pione złączyło/ stało sie / vt Egyptium exercitum vndarum
concordia obrueret, mowi Tertullianus stało sie prawi że
wnia ona/ ono potaczenie/ ona zgoda wod morskich/ potopielca
Egiptkie woystko/ a w Izraelitow iakoby znouu duch wsta-
pit/ iuz od wszelkiego niebezpieczeństwa cale a cale sie bydź wa-
wolnionymi widzac. Oblewa też mila Wycyzna nąsę/ z iez-
dney strony Mare Balticum, z drugiey Mare Nigrum, ale y o-
na samá może bezpiecznie bydź z Psalmista Pańskim nazwa-
na/ Mare magnum & spaciosum manibus, morzem szeroko
rośląc

rozlanym w dziedzinie y granicach swoich/ moze sie nazwać y
 Mare Rubrum, Morzem czerwonym ktore Poganiſta pogra-
 niczna reka z nienawisci przeciwko Wierze Swietey / tak
 wiele razy/ a nawet swiezo y teraz Biffurmanſta czesta in-
 kursya/ Chrzescianſta/ Katolicka nasha po farbowała krwia/
 z prawowierney krwi nashy Laciey purpurowa sobie wzy-
 niwszy Lake/ Mare Rubrum, przez ktore my wszyscy Obywa-
 tele do przyobiecanej niebieskiej przeprawujemy sie krajny.
 Pogzynielo sie teraz w tym morzu diuisiones wiele/ to Fran-
 cuzowie/ to Wloſzy/ to Niemcy/ to Mostwićinowie/ to Tár-
 tarynowie/ to Szwedzi/ to rozmaite inſe poſtronne Kiazeta/
 iuz sie w podroz na to Morze puſcieli/ czy nashy zalecaiac sie
 Koronis/ czy Polſkich tylko nashych libertates goniac; potk-
 sie tedy w tym vboga nie poſtrzezeſz Oyczyzna/ je diuisiones
 animorum, y wſelakich przedſiewzietych Intencyi twoich/
 nie zeyda sie w iedno/ potk zgodliwa Concordia ſerc y wmy-
 ſlow twoich tych roznych ſakcyi non obruet, albo nie wmo-
 rzy/ tych rozmaitych pretensyi nie potopi/ poty dobrego nic/
 ale raczej oſtatniey prawie twoiey ſpodſieway ſie y wygladay
 ruiny. Nie darmo/ a wlasnie na nas w tych czasach odzywa
 ſie z lamentem Swiety Jan Chryzostom w ſlowach onych.
 Conſpicio contra ſe murus ſtantes, mordentes, ac ſua in-
 uicem membra concidentes, deniq; fratrum nudum no-
 men duntaxat relictum eſſe, quanam deploratione hanc tra-
 gadiam dignam ex cogitem? Widze to prawi w duchu bára-
 zo dobrze/ (pojal ſie Boze tego/) co ſie to teraz dzieie miedzy
 wami/ ieden naſtepuie na drugiego/ iako na nieprzyziaciela/
 Paſacie ſie na honorze/ na reputacycy/ miſzycie ſie na ſla-
 wie/ na ſubſtancyach/ ieden drugiego ſie ſtrzeze/ iak podeys
 zranego/ ieden drugiemu nie wierzy/ ieden drugiemu nic
 nie ufa/ y lubo bracia ſie zowiecie/ ale iuz po te czasy ſama
 tylko powierzchowna Nomenclatura, ſamo imie braters-
 kie miedzy wami zoſtaie/ a o oney dawney miłości y zgo-
 dzie braterskiej ktora kiedyſ kwitnela iuz teraz ani pycac/ ia
 niewiem powiada/ iakiemiby terazowa tragedya ſzami oplac

S. Ioan̄s
 Chryſoſt.
 hom. 8. in
 Epistolae
 ad Rom̄

Pác potrzeba. Prædones solum eundem simul comedentes prædones esse desinunt, aduersus eos, quorum convictu vñ fuerint, mensa illorum mores immutante, vt qui feris immaniores essent, eos ouibus mansuetiores reddat, ipsi autem eiusmodi mentis ac cibi participes aduersum nos mutuo armamur, mowi daley tenze Chryzostom Swiety. Biedni oni oprystkowie/ oni publiczni po drogach rozboynicy/ kiedy z kimkolwiek pod czas choc troche soli zjedza/ tortowac nad takim y dotazowac tyranstwa swego nie umieia/ y lubo ich malowac sobie iako iednych nieuglaskanych dzitich zwierzow mozemy/ tedy ieden kawalek chleba/ lubo trocha potazaney v stoleu ochoty/ w laskawie ich y ciche transformuje baranskimi/ a my powiada ta: wiele razy lubo to przy ziazdach naszych/ lubo przy biesiadach przyacielskich/ lubo przy inszych okazjach roznych/ tak wiele razy z soba zasiadamy/ bankietujemy sie/ przy iednym je stole/ koleyna obracamy za zdrowie/ a namysli mamy co inszego/ aduersum nos mutuo armamur, namysli mamy potedyntki/ przymowti/ poszwarki/ wyniszczenie/ wygubienie/ w zwiecz obrocenie wzajemne. Posluchajcie samego Doktora narodow/ co za tym idzie. Quod si inuicem morderis & comeditis, videte ne ab inuicem consumamini. Jezeli prawi tak siezrzec y kasac nie przestaniecie/ jezeli te dissensie/ te dissidencye miedzy wami vmorzone nie beda/ wpsal wiec wyzrzycie ze wam przyidzie do tego/ iz sie wszyscy & wszyscy do iednego wzajemnie strawicie.

S. Paulus
ad Galat.
cap. 5.

L

Teraz sie dorozumiewam/ dla czego Bog Wszechmocny kiedyś takowy ordynans Izraelczytom podal/ przez Amosa Proroka swojego/ azeby bylo licygantá zadnego nie puszczano do miasta/ ale jezeli kto miał co z kim/ jezeli kto z kim prawo iakie rozjel/ zeby ich bylo zaraz przed sama brama mieyska wysluchano/ tam osadzano/ tam pogodzano/ y dopiero po zgodzie zawartey do miasta puszczano. Odite malum & diligite bonum, & constituite in porta iudicium. Izraelczytkowie/ iako naybarszey mozeicie brzydzicie sie tym wszystkim/ cokolwiek tylko na przeciwko prawu Boskiemu bydz znajcie/ Kochajcie sie w przye

Amos
cap. 5.

wo przykazaniu tego/ a náde wſytko/ żebyście wolne wiec miałe
 ſto od poſwarow/ y nieznaſeł wſelákich mieć mogli/ niechay
 przed miáſtem zá brama/ nie w ſámych mieſcie Trybunał wáſz
 będzie ſadzony. A czemuſz nie ná Ratuszu dla wielkſzey ſámych
 Sedziow powagi? czemuſz przynamniemy według zwyczáiu
 nie w Kancellárey? czemu nie w iákim Pálácu znácnieyſzym
 w poſzrod miáſta/ dla wielkſzey goſciom roznym ná ſpráwy
 ſwoie przyjezdziácy wygody? dáie tego te rácyá Grzegorz
 Swiety/ Quatenus urbem, in qua concorditer oporteret
 viuere, discordes minimè intrarent. Dla tego práwi nie w
 mieſcie ále ná przedmieſciu zá brama/ á żeby byli ludzcie nie
 zgodni/ ludzcie owi co o niczym inſzym nigdy nie myſla/ tylko
 o tym/ iáko by ná kim iákiotwiek báſárunek wgonić/ iáka nie
 ſuſzna kondemnata otrzymać/ ludzcie owi/ co wytrwác bez po
 zwow nie moga/ że pod czas czlowiek ſpołoyny/ chociaſz nie be
 dzie nic winien/ muſi im ſie redimendo vexam, rad nie rad
 ſiácowác y okupowác/ á żeby byli ludzcie tákowi intra viſcera
 ciuitatis nie wchodzili/ poniewáſz w mieſcie powinna być
 zgoda wzáiemna miedzy wſytkiemi obywatelámi/ powinna
 communitas wſytká/ cálá Rzeczpoſpolita zdrowe rády zá
 wſe dawác pro conſeruacione boni publici, á to bydź żadna
 miáta nie moze/ niſi remoueat impediementum paſſionũ,
 corrupentium iudicium, & præceptum prudentiæ, mowi
 Anieſki Doktor/ nie moze tam bydź zdrowa ráda dla dobra
 poſpolitego/ kedy prædominua páſſye/ biora gore záwſietoſci
 y niezgodne roſterki domowe.

Wſpomina piękna iedne Hiſtorya Iuſtus Lipſius, tu wła
 ſnie ná to mieyſce ſluzaca/ de Ariſtide & Themistocele, że to ci
 ludzcie ták wſtáwicznie opáczni y ſprzeczni miedzy ſoba byli/ że
 práwie przez konnáaturalna iákaſ Antypátya/ ieden drugiemu
 kedy tylko mogli/ záwſe ná zloſć/ ná przykore/ álbo ná kontra
 punkt czynil. Tráſito ſie tedy času iednego/ że ich obudwu
 Atheńſka Rzeczpoſpolita w pewna legácyá y w iednoſ poſela
 ſtwo ſpárzela/ wſeć zláchawſzy ſie ieden z drugim ná ſámo iuſz
 włáſnie mieyſce poſeſtwa ſwoiego/ przywitawſzy ſie z ſoba/

S. Grego
 lib. 21.
 Moral:
 cap. 14

D. Thom
 1. 2da. Q.
 18. artic.
 1to.

M

Influs:
Lipius.

rzeceżaraz Aristides Themistoclesowi/ Visne o Themistocles;
inimicitias paulisper hic deponamus, recepturi eas cum
redierimus. Co sie sobie zda Themistoclesie/ czyby to była nie
lepsza/ prywatne nasze między soba teraz pokinać differencye/
kiedy to całej Oyczyźnie naszej służyć/ & totius communica-
tis my sami dway tylko traktować mamy negotia, iak skoro
porym da Pan Bog do domu zdrowo wrociemy/ możemy iac
sie iak znomy partykularnych wraży y intereffow swoich. Scie-
bat scilicet rem communem sine communionem animorum
nunquam recte administrari, przydaie u spomniony Histori-
cus, potrzebny to nader był dyskurs/ nader potrzebna quæstia:
była Arystydesowa/ wiedział znać bowiem barzo dobrze/ że o
rzeczach do pospolitosci/ do wspolczności przynależających tra-
ktować/ a spolecznych serc y wmyslow nie mieć/ na dobre wy-
mścić nie może. Jako u Dialektykow nie każda dyspozycya me-
dij: termini, in præmissis, ale tylko in primis prima figuræ
modis, directa in conclusionem składa/ na tenże kształt y w
Politykow albo u Statystow ta najlepsza/ ta tylko sama recta
konkluzya bywa/ ktora sie in primis præceptis Diuinis, dile-
ctionis Dei & proximi, ktora na zgodzie z bliżnim własnym/
na wzajemnym pokuw swietym iako na własnych sie swoich
præmissach funduje. O kiedyby nam Bog zdarzył teraz w Oya-
czyźnie naszej Arystydesow takich/ ktorzyby sie to w Sen-
natorskiej albo w Poselskiej Izbie/ w przod a niżej do czego
przystapia z tym scyrze ozwali/ Inimicitias paulisper hic de-
ponamus, kiedyby to każdy respektu prywatne/ Interessy party-
kularne/ personalne wraży na strone w ten czas odkładal/
gdy o całej Oyczyźnie iawnie zgube grá idzie; kiedyby to
przy Konsultach // przy Seymikach // przy wálnych Sey-
mach // cum communionem animorum communia ne-
gotia traktowane byly/ nie rwały by sie Seymiki y Seymy
nasze tak czesto/ nie wiazalyby sie zwiastki Solnierskie tak czesto/
me byloby oppressyey y nieporzatk: takiego/ dla ktorego co-
dzien to gorzej sie dziecie/ póki ta: Communio animorum nie
ładzie/ z Lipsiusem trzymam/ że sie nam nic nie potrzeba spo-
dziewać:

Dziwać Dobrego/ scitote rem communem sine communio-
ne animorum nunquam rectè administrari.

Dgola nie rayne torzezy/ że kedy pokoy iest mily y zgodá/
tám wšyſtko dobrze ſie dſiecie; Ledwo co Chryſtus wkaſał ſie
świátu/ áz zaraz krzyżna Aniołowie Świeci/ Gloria in ex-
celsis Deo, & in terra pax hominibus. Co to iest że niebies-
scy Duchowie/ nie ogłaſzają ludziom tego/ iż przyſli do takó-
wey godności/ że nie czemna y licha natura ich z ſamą Boſką
nieſtonczoną polaczona zoſtala natura? czemu im tego nie o-
powiadaia/ że to ſam Jedynak Boſki przyſedł ich z niewoli-
czartowſtwej wybawic/ przyſedł przedwiecznego Oycá ſwoie-
go ſá ich przestępſtwo wblagać/ ále nappierwſza im obwieſzają
ta nowinę/ o pokoiu? In terra pax hominibus? Pyra ſie o to
wšytko ciekaſwie Pater Labata, y odpowiedz zaraz dáie takó-
wa. Quia ſub nomine pacis hæc omnia comprehendun-
tur, tanta enim res eſt pax ut nomine ſuo omnia bona con-
iungat. Tlic nie opowiadaia Aniołowie ŚŚ. ludziom ná-
ſwiecie in ſego/ przy wócieleniu Syná Boſkiego/ tylko ſamie-
den pokoy/ álbowiem pod imieniem pokoiu/ wšytko ſzczęście/
y wšytko dobro/ náſze wyrazieli. Zmartwych powſtáie teraz
Chryſtus znowu iuż po Krzyżowej śmierci ſwoiej/ áz dnia
dſisieyſzego ſtawá w ſródku Uczniow ſwoich/ y rzece Pax
vobis, Pokoy wam; Czynn quæſtis Laurentius Iuſtinianus,
co to takowego w tym było/ że áni oney Mágdalenie ſmutney/
grobu ſwoiego pilnuiacey/ pokazawſy ſie iey pierwey przed in-
ſzym/ áni onym inſzym nabożnym białymgłowom kroryn-
rzekł według Matthauſá Świetego Aucte, áni Piotrowi
ſamemu Wikaryuſhowi ſwoiemu/ Kedy mu ſie wkaſał/ Appa-
ruit Simoni, nie uczynitkej ápprekaćey pokoiu ſwietego/ ále
wšytkim w poſpolicóſci Apoſtołom Świetym/ Pax vobis?
Dam ia; w tey mierze pokoy reſponſowi ſamego Laurentego/
ále przytoże odpowiedz madrego Interpretá Sylweiry Zakó-
mu Karmelitańſkiego/ Krory te quæſtis ſłowami reſolwuiet áz
Pimi. Reſpondeo, Per pacem intelligit diuinus Magiſter
omne bonum a; proſperitatem, inde eam non dat priuatis

N

Pr. Wran-
ciſco La-
bata Páe
2. de pa-
ce Paſy
334

Laur. Inſ-
ſin. lib.
de Chriſti
agona
cap. 6.

Matth.
28.

Pr. Sylw-
lib. 9.
Quæſt 4.
pag. 554

allocutionibus sed communibus, quia bona sua ad priuatos non coarctabat, sed in omnes diffundebat. **Odpowiadam** ta na to mowi ten Author/ że to niebieski Mistrz Pan & Zbawiciel nasz przez pokoy sam ieden rozumiał wszytko dobro/ wszytko szesście/ dla tego na prywatnych rozmowach swoich w osobności nie życzył go nikomu/ ale życzył go wszystkim oraz Apostołom swoim in communi w pospolitości/ znać dawając/ że wola iego takowa/ ażeby sie wszytko dobro z rąk iego Bostkich hoynie na wszytkich wylewało. Ale oprocz Chrystusa samego/ chcąc także y Medrzec wyrazić wszytko o no wiekniście dobro/ ktore sie Swietym Bożym dostaie po śmierci/ wyraża ie przez pokoy/ *visi sunt oculis insipientium mori, illi autem sunt in pace.* **Ná** y my sami nawet z Kościółem Swietym powszechnym/ kiedy wsfelkiego wiekniście go dobra umarłym życzymy/ pokoim to zowiemy/ *Requiescant in pace;* słowem rzekłszy w pokoia wszytko dobro/ dla tego kiedy Bog Wszechmogacy przy początku stworzenia/ świat wszytek wystawiał/ każda mu sie rzecz bärzo dobra wiädziatła/ *vidit Deus quod esset bonum,* od pierwszego do ostatniego dnia/ przez kt ore Bog sie bawił okolo Wszechmocney Creacyey swojej Bostkiej/ cokolwiek tylko stworzonego bydź baczył/ *vidit quod esset bonum,* widział że była rzecz dobra/ tylko wtorego dnia szegulnego/ kiedy fecit firmamentum, *diuisitq; aquas quæ erant sub firmamento, ab his quæ erant super firmamentum,* nie rzekł tego żeby to było bonum, żeby to była rzecz dobra/ doczyta sie każdy tego w Księgach rodziar: **Cudowna** to sprawa/ że lubo Bog dnia tego wtorego/ stwas rzał tak dobre/ tak śliczne y rostkofne niebo/ a przecie nie rzekł że dobre/ nie dla czego inšego/ tak dochodzi Hieronim S. tylko dla tego/ że w ten dzień czyniela reká Bostka wod wszytkich diuisie/ dzieliła ie y rozlaczala na dwoie/ a on tylko w samey iedności/ albo ponášemu w pokoju y w zgodzie/ wszytko dobre pokłada/ dlatego w ten czas nie rzekł/ że erat valde bonum, propterea secundus dies Dei sententia non comprobatur, quia unitatem aufert, & diuisionem facit, słowá

S. Hiero.
in cap. 1.
Gen.

Hieron

Hieronima Swietego: Ponieważ tedy gdzieś pokoy y zgodą tam tylko wszystko jest dobro/ toć à contrario, gdzieś tey zgody y pokoyu nie maś/ tam nic nie maś dobrego/ toć conseqüenter idzie to in forma, że pokoy y między nami/ tego wzajemnego pokoyu/ pokoy zjednoczenia umysłów/ y zgody domowy nie będzie/ poty nam nic dobrego spodziewać się y oczekować nie trzeba.

Iako się zrodła ścieżka zwykły żywe wody.

Tak że wśelakie kápie, tam gdzie są niezgody

Reflektujemy się ieszcze tylko w ośtátku/ nad samymi herzotkami Otomanскими Państwami które co daley to barziesz się herza/ ze wszystkich stron ścisłając y w kluby swoje całe Chrześcijaństwo biorąc/ iako z fundamentu Scipio Ammiratus w Oracyey swojej/ ktora przed Sixtem Piątym perorował o tym dyskursie. Machomet w torey siódmy Turcki Monarcha/ nastąpiwszy po Oycu swoim na Państwo w Roku 1450/ trzeciego roku zaraż panowania swojego dostać Constańtyńopolu/ odbiera Trabisonde, bierze Insulam Metellinensem, Insulam Nigropontensem, Basse także bierze Genuęczytom/ iednym słowem przyczynił do Monarchiey swojej dwoisie Cesarstwa dwanaście Krolestw/ a wiecey niżeli dwiesćć miast Chrześcijańskich/ iuz był nawet y we Włoszech przed śmiercią swoją Orentu miastá dostal. Białazet potym syn jego podbił Włoska ziemię/ Albaniá wszystkie/ Wencyanom wziął miastko Meto/ a co w tych expugnacyách tego za tyranstwa się z Chrześcijaństwem działy/ za ledwo czytać o tym/ ciężko by pozwalais oczom. Potym syn tego Białazeta Selim/ zwycięzył Ismaela Krola Perckiego/ zbit woystwo Krolowi Bappadockiemu/ dostal Kairu miastá takowego/ że y podziś dzień na siedm Millianow w nim osady rachuisa Historycy/ a na trzy mile nańse Polskie klada rozległość tego/ iako y sam nańs Kiazę Radziwił w swojej o tym wspomina peregrynacyey/ dostal Alexandryey/ Damasku/ y całego Egiptu panem zostal. Soliman także tego Selimá potomek/ chociaż był za spokojnego y dobrego miány/ postarému zbit nappierwey Wę-

Radziwił.
pag. 133.
& pag.
175.

grow/ y odebrał im potężne miasto Budá/ odebrał Krolestwo Krolowi de Tunisi, Wenecyanom y Hiszpanom škody niezmiernie poczynił. Syn iego potym Selim/ lubo był głowiek leśdaiaki/ bardszy do kieliska niżeli do broni sposobny/ postarzał mu delikackie Krolestwo Cypry/ skie odebrał Wenecyanom/ Almurat także syn iego w Kandyey odebrał Kanea/ Retinum/ y tak wiele inšych mieysc; y tak successiue liżac iedne° po drugim co daley to bardszy rospzestrzeniaia granice Pánstwa/ y Sekte swoje przektala/ tak dalece/ iż przyšli iuż do takowey hárdości/ że kiedy który stan między nimi nowe iakiego Pánstwa nie przyczyni/ nie ma się pro Monarcha legitimo, albo za Pána prawdziwego. Już Włoska ziemia/ w ktorey Scolicia jest Chrześcianstwa y Wiary Chrystusowey/ ze wšech stron od nich oboczona/ to w Dalmacyey/ to w Barberyey/ to w Grecyey/ sama tylko prawie szegulna Chrystusowa opieka ich tyranstwa wchodzi/ zgádnijcieś mi prosze co tego za przyczyna/ ieżeli nie sama tylko niezgoda między Pánami Chrześcianstwi:

P

Seráfica ona Panna Kátarzyna Swieta Seneska/ kiedy stymulowała wstáwicznie Grzegorzá iedenastego/ y Drobána fostego Papięzow ná woynę przeciwko Turkowi/ tym ja samym zbywali ci Namieśtnicy Chrystusowi/ że to rzecz była nie možna dlatego/ iż zgody między Pánami w ten czas wloškiemi nie było/ nie wstáwala iednak Swieta Panna popierać tey żarliwey Instancyey swokey/ do wżynienia iednak w przod pospolitey zgody domowey/ a potym do woyny pomienionych Oycow Swietych animuiac. Imò verò nunc maxime opportunum est, adeoq; nullum efficacius remedium, ad dissidia hæc tollenda suppetit, quam si fœdus sanctum fanciatur, quo omnes paribus animis in communes Christi & Christianorum hostes conspirent, takowa tey replika była ná poważne Wikaryusow Chrystusowych rácy: X owšem teraz czas y pogodá dobra bedšie po temu/ bo bedšie na przod okázya poiednáć te dyffidencye y różności domowe/ między Pánami/ á żeby potym wšyscy á wšyscy iednostáynym w
wystem

mystem/ ná tego záádlego przeciwo wierze Chrystusowey y
 wšytkiemu Chrześciaństwu nieprzyiaciela vderzyli/ to wi-
 dzićie je ani woli Papiestky/ ani woli tey Swietey Panny
 nie bylo porywać sie w niezgodách domowych ná tak wysoka
 impreze/ uznawáiac to z Instynktu Duchá Swietego/ je przy
 domowych kłornách/ przy álterkácýách y roznościách wzáies-
 mnych nic nigdy nie potrzeba spodziwáć sie dobrego. Zámýs-
 lác mowia y v nas kiedyškolwiek goscić hárdy ten y wynios-
 ňy Chrześciański Tyran/ szypie go powno woczy/ oná Cho-
 ćimska hánbá/ z ktora nieták od nášých siel/ iáko od samey
 nád námi szegulney protekcyey Bostky/ rád nie rad cofnac
 musiat/ chćiaiby podobno kiedy powetowáć swoiwego/ y nieugá-
 ňone ná krew Chrześciańska prágnienie swoje nášycić/ nie bez
 tego ázeby w głowie tego takowe nie bywały zamysly/ tákby
 wam tedy sobie wšytkim práwodziwym Synom tey Mátki
 nášey Wyczyny rozumieć potrzebá/ ieżeliby wam przyšlo
 kiedy do czego/ jeto do was wláśnie sámých przynaleža stowá
 one pomienione Kátarzyny Swietey/ Nunc maxime oppor-
 tunum remedium est, ad dissidia hæc tollenda, si fædus san-
 ctum sanciatur, quo omnes paribus animis in communes
 Christi hostes conspirent. Jezeli kiedy tedy w ten čas be-
 dzie wiec okázýa dobra te domowe vkoic diffidencye/ prywas-
 tne miedzy soba potlumić záwšietośći/ cobysćie wšyscy ies-
 dnym duchem tchneli/ iednakowe serce/ y iedneš intencya mie-
 li/ záádlego tego Náchometánczyká odważnie z Chrześciań-
 skich progow swoich spedzáć/ iesliby przyšlo do tego/ ináczey
 kiedy bysćie w tych domowych niezgodách y šíšsurách serc wá-
 ňých w pole wychodzić/ y iákieykolwiek przewagi dokázowáć
 mieli/ stoie w tey mierze przy opiniey Wycow Swietých/ y
 przy opiniey Kátarzyny Swietey/ ná ktorey Kazánie moie
 kóncze/ jeby nam nic dobrego/ nic szesliwego wygladáć nie
 trzeba. Wpraszámy tedy wšyscy Šmartwychpowstálego Je-
 zusa/ ázeby iáko dná dšisiesyego w pošrzedku Wzniow swo-
 ich stánawšy vdárowáć ich zgoda y pokoiem milym/ tak teš
 y miedzy námi raczeš stánáć przez stureczna láste swoje Bostka

MATKA WSZEGO ZŁEGO NIEZGODA.

w pośrodku serc takich wszystkich jeżeliby sie tu znaydo-
wali! Ktorzyby to radzi domowe zamieszanie widzieli! y
zeby ich wdarował Swieta swoia inspiracya takat

Pax vobis, Pokoy wam.

A M E N.

A. M. D. C. B. V. M. H.

P A

P A S T E R Z

D O B R Y.

R N Z N N A E

X.

Ná wtora Niedzielę po Wielkiej nocy, miã-
ne ná Zamku Krákovskim, w Kościele
Káthedrálnym, Roku Páńskiego 1667.

Ego sum Pastor bonus: Ioan: 10. cap.

Jam iest Pásterz dobry.

*Deklarácyá Pásterskiego Chrystusowego dozoru, okolo dusze ludz-
kiej, wyrázona w tych słowach Ewangeliey Swietey, v Ia-
ná Swietego, w Rozdziale dzietiatym.*

A Vj to nie Abel niewinny/ brátoboyška reka Kaymá zas-
zdrošnego zábitý/ nappierwšy ná świecie po grzechu A-
dámowym pásterz/ Fuit autem Abel pastor ouium,
ale ja mo wšelákiey niewinności žrodlo lez vs žbáwiciel náš/
przed wšytkimi wieki od Troyce Przenayšwietšey pro capi-
te praedestinatorum, to iest zá glowe/ zá Wodzã/ zá Rektoraš
albo Pásterzá/ wšytkim wybranym Bostim/ ietšze ante pra-
uisionem Adámowego vpadku/ podlug Subtelneho Dokto-
rá náukti/ przeznaczony/ Prius vult animæ Christi gloriam,
quàm prauideat Adam casurum, Subtelne słowá Škoto-
we. Juž to nie mály Dawidek/ ktory przy swoiey mlodošci/
dosyć pilno od žwierzá wšelkiego/ vgániat trzode Oycá swe-
go/ Pašcebat Patris sui gregem, y žonego polneho pástwištã

Gen. 4. c3

Scotus In
3. D. II. 7.
Quæst 3.
lit. B.

1. Reg.
cap. 22.

od Samuela zwołany / z ordynansu Bostkiego za Krolá pos-
 mászczony Izraelowi / ale sam Iesvs Natarenus Rex Iudaeo-
 rum ktory sie szczył z tego przed Oycem swoim Przedwie-
 cznym v Janá Swietego ze trzody sobie powierzony od niego
 strzegł / tak dobrze / iż żadney w niej nie było szkody / Pater-
 quos dedisti mihi ego custodiui, & nemo ex eis periit. Już
 to nie Jozef młody ktory w bestnastym roku / Pascebat gregē
 cūm fratribus suis, á za to miásto wdzięczności / od nichże po-
 tym samych Izmaelitom záprzedány byl / ale dorosły już Od-
 kupiciel swiátá / ktory opowiadanie prawdy swoiey zacząwszy /
 od iednego z ichże liczby Judasá / záiadtemu niegdy zostal
 przedány jydostwu. Już to ná ostatek nie Moyses Zákonodá-
 wca / ktory / Pascebat oues Iethro soceri sui ; ale samże Dux
 domus Israél, qui Moyli in igne flammæ rubi apparuit, sam
 mowie Wcielony Bog Zbawiciel náš / dnia dzisieyszego od-
 żywa sie do nas z dobrocia pásterstwa swoiego / Ego sum pa-
 stor bonus, ia testem pásterz dobry. Uwaja sobie Bonáwen-
 turá Swietý / w Sermonie pierwszym ná dzisieysza Tiedzies-
 le / coby to takiego rozumieć sie miało przez te dobroć pástersta
 w Chrystusie / y náucza / że sie nic nie ma rozumieć inšego / tyl-
 ko ciekawy dozor iego y czuyność pilna pástersta / okolo trzody
 swoiey / Primò commendatur bonus pastor Christus, á so-
 licitudine vigilantix in executione pastoralis officij cūm
 dicitur pastor bonus: bonitas enim pastoris ostenditur
 cūm sollicitè vigilat & custodit gregem suum, słowá Boná-
 wentury Swietego. Záleca sie powiáda Chrystus / naprzód
 dnia dzisieyszego z dobrocia pásterstwa swoiego / to iest z czu-
 nością w wrzędzie swoim pásterstim / kiedy mówi ia iestem
 pásterz dobry / w ten czas albowiem / pokázuie sie dobroć w
 pásterzu káždym / kiedy wstáwnie strzeże y czuwa ná owieczkám
 mi swoimi. A wielką to czuyność pástersta bylá w Chrystu-
 sie / kiedy postrzegłszy że mu zginelá bylá oná Kochána owiecz-
 ká / ktora bylá ná podobienstwo samego pásterzá swoiego
 stworzona / że mu był zginál człowiek grzeszny / opuścza záras-
 iáko ná iedney rozkoszney pustyni / wšytké one trzoda Aniels-
 ka

Ioan: 17.
cap.Gen. 37.
cap.Exodi 3.
cap.S. Boná-
wentura
serm: 1.
Domini-
ca hodi-
erna.

fka w niebie/ przebiera sie w siermiege mizernego cielsta ná-
 srego/ y czyni taka przewage/ ze tak daleko spiegnie y sukta tey
 owce/ iz ia asf w samym bezdennym miedzy czartami przekle-
 tymi wysspiegowal piekle/ Dominus noster Iesvs Christus
 pastor triumphantis & militantis Ecclesiae, ad modum cu-
 iuslibet boni pastoris amissa oue humaná, collocans Ange-
 licum gregem in deserto diuiná oblectabilitatis, induit ve-
 stimentum humaná carnis, & tandiu perditam ouem vi-
 sibiliter quaesuit, quousq; inter hiarum daemonum inuenit,
 dyskurs tegoz Seráfickiego Doktorá tamze ná tym miescu.
 Malo ná tym je iuz iezyká pewnego lubo fládu niepochybnes-
 go doszedl/ gdsie sie rá tego znáydownalá zgubá/ ale widzac to
 (mowi ieszcze tenze Swiety) w iákich obrotách tam miedzy
 onymi drapieznymi piekielnymi wilkami tá owieczká byla/
 lozy ná to wlasne gardlo swoje/ ázeby bylo wybawié ia konie-
 cznie/ y znouu do oney swoiey owczárnie niebieskiey miedzy
 chory Anielskie zápedzić y zágnác/ Vt eam á morsibus eorum
 liberaret, proprium corpus morti exponit, vt sic inuentam
 & liberatam ad ouile caelestis patriae reduceret, & vna cum
 grege Angelico in quiete gloriae collocaret. Nie podobnaé
 to w prawdzie wsfytkim insym ná swiecie Pasterzom/ kto-
 rym on w tym Kosciele swoim milituacym/ ná miescu swo-
 im zlecił zramienia swojego iákistokolwiek dozor/ okolo tey iuz
 znalestoney Kochaney owce swoiey/ ázeby mogli zrownác z tá-
 kowa tego pastersta okolo niey vigilancya/ átoli iednak jeby
 przecie y oni nie byli/ iako mercenarij pastores, ale iako pa-
 stores boni, jeby podlug možnosti swoiey/ mogli byds takze y
 oni pasterzami dobrymi/ dam im krotka informacya/ ná teras
 znieyffym Razaniu moim/ kiedy im to pokaze/ ze ná vrzedzie
 pasterstím tak przewazna czuynosc y pilnosc ich byds ma/ in
 executione pastoralis officij, ze slowem iednym rzeklyfy/ sy-
 piac im nigdy nie trzeba. To bedzie tu czci y tu chwale tego
 pasterza niebieskiego/ y zlych y dobrych nieprzesypiaciego ná-
 sfych vczynkow I E Z V S A, á nam ná pozYTEK duchowny.

S. Boná-
 uen. ibi-
 dem.

S. Boná-
 uentura
 ibidem.

*Ktośkolwiek chce mieć imię Pasterza dobrego,
Nad trzodą swoją nigdy nie musi oką trego.*

Ego sum pastor bonus.

Założona propozycja moje madry wierszopis Zomerus/ tak
naprzód wierszem swoim probować pocyna.

Lib: 2.
Iliad.

Non licet integram noctem dormire regentem,
Imperio populos & agentem pectore curas.

R

S Odepoczynku prawda ciemne nam nocy Bog y do spania
stworzył/ ale iednak ani w nocy spać sie niegodzi takies
mu/ ktory pospolstwem takim albo cudzymi kierwie duszami:
Od niespania y Apostol Pański dozor pasterstwa swojego/
prawdziwemu każdemu zacząć pasterzowi kaze: Tu verò
Vigila, in omnibus labora, opus fac Evangelistæ &c. nã
ktore słowa piſe pracowity Ekpozytor Lyranus/ Tu verò vi-
gila super gregis Domini custodiam, in omnibus labora, id
est operare, vt omnibus modis instruuntur de bonis, opus
fac Evangelistæ, id est impleas opere, quod prædicas ore.
Nie wsmać podobno pod czas nie iednemu czuynosc pastersta
bywa/ ale ty prawi postaremu pasterzu wstawicznie czuway/
pilno trzody sobie od Boga poruczoney strzegac/ w wſhelakiey
ia doskonałości ćwiczac/ y to wſyrko czegokolwiek tylko nau-
zac bedziesz ięzykiem/ w ſamym wczynku peiniac. Postapmy
sobie w tym daley do Pisma Bożego. Stawil przed oczy kie-
dys Labana Pána swojego Jakob Patryarcha Swiaty/ wſy-
ſtkie zasługi swoje/ y pokazawſzy mu to/ iako wiele owiec/ iako
wiele kos pasal y baranow iego/ z wiernością takowa/ że mu
nigdy ani na wilka/ ani na zlodzieia/ ani na żadne nieſzcze-
ście/ a nawet ani na własna gebe swoje y iednego nie wytracił
baranka/ Arietes gregis tui non comedi, nec captum à be-
stia ostendi tibi, ego damnatum omne reddebam, quicquid
furto peribat à me exigebas: náostatet dokłada/ że po ſe-
rokiach polách/ goracem y zimnem dżdzem/ y wprzyczonym: nie
raz przyrodzenie swoje zmorzywſzy wiatrami/ postaremu tenku
iednego nigdy na oczy swoje nie puszczał/ Die noctuq. æstu vr-
gebar & gelu, fugiebatq. somnus ab oculis meis, à co wie-
tſhã

2da ad
Timoth:
cap. 4.
Lyranus
sup. hunc
locum.

Gen: 31.
cap.

Ibidem.

Ksa że tego przez lat dwadzieścia było / Sicque per viginti
 annos seruiui tibi, przez lat dwadzieścia mowi takowym by-
 tem v ciebie pascucha / wważa tu na to miejsce śśanawšy S.
 Ioannes Chrylsthomus, tak długie nie sypianie Jakoba Pa-
 tryarchy Swietego / y ciekawie sie pyta: Quæ ipsius vigilan-
 tia ratio? co to wzdy dla Boga za czynosć takowa / Dzień
 podle dnia noc podle nocy liczyć / a snem zmordowaney nie za-
 wizeć powiektiz nie dla czego inšego tylko ażeby bylo krotogo
 nie zaieto iagniecia / Ne vlla ouis terè captiua fieret: ieszeć
 by to bylo nie zburzenie Troie / nie skonczenie swiata / nie wnie-
 woc obrocenia Labanowego domu / choćiašby byla krotakolo-
 wiek podczas spiacemu Jakobowi zginela / albo wiec załłakala
 sie owieczka / a przecie zašnac Jakob / a przynaymniey troszećte
 przedzynać sie nie myšli / Quæ ipsius vigilantiæ ratio. Chciał
 tu Bog katolicy moi przesto Pismo Boze / mowi ten S. Do-
 ktor / wšytkim pasterzom pokazac / że im tak czyno zawše duš
 poruczonych sobie przestrzegac potrzeba / zeby snem nigdy v nich
 nie bylo zamrozone oko / chciał tu Bog / ażeby sobie pasterz
 každy argument vczynil a fortiori, iż ieżeli Jakob z rat Laba-
 na niema iedne y bezrozumna sobie poruczona trzode / z os-
 twartymi zarosze powiektami pasal / ieżeli zdrowie wlasne y ży-
 wot swoy na tak wielkie odwazal niewczas / ze lubo podczas
 ciemna noc / one nie rozumne zwierzatka / brudna zacmila mu
 y zaslonila vmbra / tedy on swiatlem nie inšym / tylko swia-
 tlem wlasnego wzroku swojego / piezolowal sie chmure one-
 rospedzac / y coraz ono swoje rachowac bydlatko: iakof dale-
 ko pasterzowi wiecy / pasacemu niewinna krowa barankowa
 odkupione duše / ostrozniešym y czynniešym bydz trzeba /
 iako kiedy dopuscic ma / zarozec sie sfatygowanym oczom:
 Si verò tanta de irrationali pecude cura, quales esse decet
 de rationali anima sollicitudinem gerentes? Sa stowa w
 spomnionego Doktora. A dla tegoć starozjyenosć Egipſka
 chce wyrazić te vstawieczna pasterzowi przynalezaca czy-
 nosć / malowata Krolewskie iedno berlo / dawšy mu na wierz-
 chy wielkie iedno zporwieka zarwiešona oko / nie co inšego

s. Ioani
 Chrylos.
 sup. hunc
 locum
 Genes. 32.

Idem l. 2.
 co cit.

przez

przez to wyznacząc/ tylko to/ że temu Bog poruczy rząd/
 przelozęństwo albo pasterstwo. iakie/ z otwarciem zawſze rza-
 dzić mu potrzeba oczyma. Malowali takze Jowisza wſtrois-
 nego w ſuknia z gwiazd ſwiecacych ſie robiona/ dawſzy mu
 w rece iedne złota a druga ſiebrna gałke/ y w dſiecznie brzmia-
 ca lutnia/ a w glowie trzy oczy/ przez ktore nic innego nie wy-
 rajali/ tylko nieprzeſtanna Jowisowe czynność/ z ktora nie-
 bo y ſemie y wſyſtek ten ſwiat ſeroki kierował. Vleczywſzy
 ſkuteczny lekarz niebieſki Zbawiciel naſz Iezvs Pan/ wſchla o-
 ne iednemu zebrałowi reke/ v Lukafsa S. w ſpomina tam E-
 wangelista Pánſki/ że cud ten zrobivſzy wſtopit zaraz ná ies-
 dne gore wyſoka/ ná ktorey dniem y noca ná modlitwie trwá-
 iac/ goraco Oycá ſwoiego przedwiecznego błagał. Factum eſt
 autem in illis diebus, exijt in montem orare & erat perno-
 ctans in oratione Dei. Juſci ſie byly moy dobry Iezv to
 Przenayſwietſze powieki doſyc łzami rzewliwymi ſtárgnely/
 iuſ doſyc geſtymi y ciężkimi wyſchly byly poſtami/ iuſ aſ
 názyt vſtáwicznymi ſkurzone byly ſátygami/ a ięſze nie-
 ſpániem ie trapiſ. Et erat pernoctans in oratione. Naſ
 inſych ſpoſobow tak wiele/ do vblagania Oycá twego przed-
 wiecznego za niepráwosci náſe/ a iezelic ſie to podoba y przez
 modlitwe czynic/ wyſtarczy dſien ná to/ a w nocy nieco záſnac
 y ſátygowána troche poſilic glowe. Daycie vcho Ambroze-
 mu Swietemu co odpowiáda ná to/ Non ideo pernoctavit,
 quali qui Patrem aliter nobis reconciliare non poſſet, ſed
 vt qualis advocatus eſſe debeat demonſtraret, qualis sacer-
 dos, vt non ſolum diebus ſed etiam noctibus pro grege
 Chriſti debeat precator aſſistere. Nie dlatego powiáda O-
 kupiciel naſ nocne godſiny liczy/ a żeby był inázey przeproſic
 od naſ Oycá ſwoiego nie umiał/ ale dlatego a żeby był Ká-
 plána/ a oſobliwie curata albo cudze duſe w opiece ſwoiey
 máiacego náuczyl/ iáko nie tylko wednie ale teſ pod czas cihey
 y ſpołoyney nocy/ vſtáwiczne za trzode ſwoie/ wylſtác ma
 przed Máieſtat Boga W ſzechmocnego modlitwy.

Alle rzece zwás Krotkolwiek Kátholicy moi je ia takowa
 rzecz

Luc. cap.
6:

S. Ambr.
ſerm. 20.
in Pfalm.
118.

rzecz nie niechce inſzego/ tylko dobrego paſterzã Rządzeo do
 dnia trzeciego wmorzyć/ nigdy mu ſentku iednego ná zmorde-
 wanie niepozwalać oczu/ Quod caret. alterna requie dura-
 bile non est, poſpolite to y dobre przyſlowie/ że nie długie być
 może życie takowego/ Który czasu do ſpánia nie miewa żadne-
 go: ſen albowiem poſtánowilá natura żyacemu ſтворzeniu
 ná zmyſlow wſyſtkich rekreacya/ po dſienney ſátydze w ope-
 rácyách ſwoich/ przy miłym ſnie ciepło przyrodzone łatwi ná-
 poie dſienne y wotwandy trawí/ á przez to pomordowane ſily
 ciepleſne poſila/ ſnem ſie náylepiey przyrodzenie tuczy/ ſnem ſie
 náylepiey leczy/ y ſturbowane nárychley ſie weſnie wkoić mo-
 że paſſye: Somnus est recreator corporum, redintegrator
 virium, probator valetudinum, pacator operum, medicus
 laborum, tak go właſnie opiſuiſe Tertullianus! Gotowe z
 nieſpánia ſláboſci/ ſurowizny gryżace/ od rozumu odeſcie/
 á náwet przytráfiáły ſie y ſmierci/ iáko Galenus ná rożnych
 mieyſcách wſpomina/ á Ktoſ by tedy tego bliźniemu ſwoiemu/
 nieſkad żeby właſnemu paſterzowi życzył: Lecz wnetże ten
 ſtrupulz głowy wybić iá wam zechce. Pytáia ſie Filozofowie/
 ieżeli też rzecz podobna Ktorey kreáture żyacey/ żyć nieſypia-
 iſc nigdy/ álbo naturaliter przyrodzonym ſpoſobem w wſtá-
 wiczniey życie ſwoie prowadzić czynnoſci/ y lubo poſpolicie
 trzymáia to wſyſcy/ że ſen do záchowania żywota Káždemu ieſt
 żyacemu ſтворzeniu potrzebny/ ná co ſie wſyſtá Medycá
 także podpiſuiſe ſkólá/ bo nie tylko ná odpoczynek/ ále teſ ná
 poſilek iákom rzekł/ przyrodzonych ſil/ ſnem wſyſtkich ná-
 wdárowalá natura/ według Filozofá/ ná takowych nie bráko-
 wáto iedná/ Ktorzy mówia/ że podobne ieſt życie przy doży-
 wotniey czynnoſci/ probuia tego Lwem Kijaćciem bezroz-
 mnych zwierzat/ o Którym piſie Maneton Egyptius, miedzy
 innymi godnymi do Herodotá rzeczami/ że nigdy nie ſypia/ bo
 wiele tego obſerwowáto po nim/ że przez wſytek kurs żywota
 ſwoie° nigdy oczu nie zamknie/ y wſtáwicznie okolo ſiebie ogo-
 nem ſwoim mácha/ záczym znáć że nie ſpi: Kád Egipcyanſe
 niegdy chcac czynnoſć ſymbolizowáć/ Lwia ſobie malowáć

Tertullia-
 nus libi
 de anima
 cap. 47.

Gal. libi
 7. Aphor.
 & alibi

Arist. de
 fomno &
 vigilia
 cap. 2.

głowe; widzimy y po staroswieckich Kościolach naszych/ przede drzwiami z kamienia ciesanych Lwow/ którzy nie co innego tylko slug Bostich y slug Kościelnych czuynosc wyznaczaia; a na ostatek starozytne poganstwo te wystawiczo snac we Lwie czuynosc. wważywšy/ dedikowalo go y poświęcilo słońcu/ iako temu/ ktore nigdy takze nie chmurzac oká swego/ nieprzeszannie circumferencia niebieſta okraza/ y swiatła ziemi dedacie: Qui Leonibus inſomnium attribuunt, inde eos soli dedicatos aurumant, eandem cum Leone conditionem habenti quippè qui patentia igneoq; oculo, terram, conspectu perpetuo atq; in fatigabili tueatur, mówi Pierius Valerianus. Pracowity zaście Lyranus náš pisac super Genesim, ná one słowa Catulus Leonis Iuda, Lwem jednym każdemu Panu/ Dozorcy/ Pasterzowi albo Przekozonemu bydź kaže/ Bonus Rex vel Princeps debet esse constans sicut Leo pro iustitia, te sa słowa tego/ dobry Krol/ dobry Pan poddanych swoich pasacy/ Lwie ná sie ma przyrodzenie przyiac/ áżeby moca y potega Lwia wymowac sie zá sprawiedliwosc wamial/ toć tedy, y nie sypiac każdemu takim rzecz przyzwolta bedzie iako jednemu Lwu bez swanku zdrowia swojego. Ale posłuchaycie inſego iesze barszey moralnego/ gruntownieyſzego responsu.

Pierius
Valer.

Lyranus
super c:
Gen: 49:

T

Wważywšy Theologowie wiele ſaworow y przywileiow Bostich/ ktoreby byl miał Adam náš Rodzie pierwšy w Raiu/ ze wšytkim pokoleniem swoim/ tak in esse natura, iako teſ & in esse gratia, tak to do ciała iako y do duſze przynależacych/ z tak wſzechmocnego Stworce/ kiedyby byl nie wtracał niewinności swojej/ czynia teſ między sobą y o to kontrowersia/ iesliby teſ byl Adam durante ſtatu innocentia kiedyſ Polwiek sypiał/ iesliby byl potrzebował ſnu ná zachowanie zdrowia y żywota swojego/ y żeby w tym doſkonala dali rezolucya/ takowa wynależli dyſtynkcya/ że ſen dwoiaki ſie znayduie/ ieden ktory pochodzi z indyſpozey zdrowia/ zobciążenia żoładka/ z pomordowania ciała/ ktory ſen nigdyby byl ná oczu Adamowych nie poſtał/ kiedyby byl zoſtawał w niewinności oney/

oney/ w ktorey byl od Boga stworzony; drugi sen iest pochodziacy ex sua uillima euaporatione cibi, z subtelney y mitey ewaporacyey potraw pomierne zazytych/ a ten je iest passio connaturalis, iest przyzwoity. Każdey naturze żyłacey/ bylby byl przyzwoity y Adamowi w Ránu/ choć iasby byl aż do tych czas Ráystim dziedzicem zostawał. Teraz sie też iuz sami dorozumiemayć/ i takiego ia to snu żadnemu pasterzowi do obremu nie żyje/ iezeli czuynym y prawdziwym pasterzem bydź pragnie/ y stráfnego z powierzonych sobie dusz oddawać rachunku/ spráwiedliwemu sędziemu nie myśli; Uiechay zdrow sypia snem takim/ bez ktorego bydź człowiek żyłacy/ ile pro hoc statu pęnali, nie moze/ ale kiedy owo w ten czas/ gdy pasterzowi cokolwiek zazyć sátygi/ pieczolowania/ niewczasow y trudow dla trzody swoiey potrzeba/ aż on snem sobie pieczotney indy spozycyey zasnúe/ choć mu nic w rzeczy samey nie będzie/ w ten czas gdy pasterzowi pokazásie w Róściele przy namniey przy wroczyśościach ná obrzadku Róskim/ chwalić Máiestat Páński wspot z owieczkami swoitemi/ dla podania im z siebie przykłądu dobre^o/ posć do Nfey Swietey codzienna/ przypilnować umieráacych/ ázeby dispositissimé ze wftytkiemí Sakramentami Swietymi z tego swiáta schodzili/ kiedy spowiedzi slucháć albo kazáć/ aż onemu sen z obciazenia zoladka pochodzacy przeszkodzi; w ten czas gdy pasterzowi wybráć sie ná wizyte/ oblácháć wftytke trzode swoie/ y doyrzecz teź okiem swoim pasterstím/ coli sie z nią dżiete/ aż wyiácha wfty zá mile zá druga/ záraz mu sen z podroznego wtudzenia z wadzi/ a boday sie sny takowe pasterzowi żadnemu nigdy nie trafiały/ nigdy zasnáć pasterzowi prawdziwemu snem takimowym nie radze/ iezeli Boni Pastoris zámysla zászycáć sie imieniem. Misisti manum ad aratrum opus est fortitudinis & constantiæ, speculator factus es, opus est prudentiæ, prædicare debes opus est temperantiæ, mowi tam ná iednym mieyscu Bernard Swiety te słowa do Pasterzá každego/ podales prawí rece twoje do cieśkiego iárzma pasterstiego/ wiedzze o tym/ je nigdy sen pochlebney słábsci/ sen zmysłowego

S. Bernardus in quadam Epistola sua.

nego z mordowania / sen niewostrzemieśliwości postać na oczach
twoich nie ma / aleć zawse będzie potężnym y statecznym w
pracy / rostopnym w baczeniu na wszystkie / a nade wszystko
w ostrzemieśliwym bydz potrzeba / żebyś mogł mówić z Oblu-
bienica Niebieska / Ego dormio, & cor meum vigilat, lusa
bom ia zaśnął postarému nie spi serce moje / żebyś mogł mówić
z Alexandrem wielkim do owieczek swoich / Vigilare plus
quam vos me certe scio. vt ipsi quietos somnos capere po-
sitis, inaczey strzeż Panie Boże sileby sie z tego dzialo miedzy
owieczkami twoimi.

Amia-
nus lib. 8
de gestis
Alexan-
dri.

V

Wszakże wiecie że uniwersalnym świat wszystkie potopem /
za grzechy ludzkie karac Bog Wszechmogacy maiać / sprawies
dlwego Noego / y z Matzonka iego / ze trzema także Synami /
Sem / Ham / y Japhet y Matzonkami ich / ob conseruatio-
nem speciei, w iednym wymyślnie na to zbudowanym prze-
chował Korabiu; sto pięćdziesiąt dni tedy głębokie one wo-
dy świat wszystkie plogace / w Korabiu Noego ze wszystka ona
dźwigaly kompania / a przez ten czas wszystkie nie czytamy żeby
sie w tamtey Arce Ktorakolwiek była obrzą Boska stała / zaś
ledwo co Bog Wszechmogacy tylko schnać wodom onym roz-
kazał / y sucha znowu do mieszkania ziemi zostawił Noemu /
przysięgłszy mu iusł wiecey potopem światą tego nie karac / aś
w Krotce zaraz Ham z Noego Synow ieden / postrzegłszy obna-
żonego Oycá / wysmiał nagość iego / y nazartował sie przed in-

Gen: cap: 9.
nymi rodzonymi swoimi. Cum vidisset Ham verenda Patris
sui esse nudata, nuntiauit duobus fratribus suis foras. Nie-
wczciwość ta y posmięwisko Hamowe / Ktore wezysł zgrzybiać
jemu starcowi a własnemu Rodzicielowi swojemu / takoby
było nie podobáło sie Pánu Bogu / samo przeklectwo ono Oyc-
cowskie znać dáć / Ktore Noe nie tylko na niego samego / ale na
wszystko iego pokolenie wydał / Maledictus Hanaan seruus
seruorum erit fratribus tuis, Przeklety syn moy Hanaan /
niech mi sie synem wiecey nie zowie / niech za te irrewerencya
y despekt Oycowski nie własnym moim potomkiem ale sluga
slug y synow moich a bráci swoich będzie. Dostyśy tego przez
Electwá

Electwá Oycowstiego/ Ambroży Swiety wielki Biskup miá-
 stá Medyolánskiego/ y pilno sie pyta/ zkad to postó: ze naya
 mniej przez pięć miesięcy w Arce Hám z Oycem miestkáiac/
 w niczym nigdy przeciwko niemu nie zgrzeszył/ á z Arki wys-
 szedšy ledwo co Noe oddał ofiare Bogu/ przy ktorey ia tuſe
 je wſhyscy przez ono błogostáwienie Bostie poświęceni by-
 li/ Benedixitque Deus Noe & filijs eius, áš sobie záraz Hám
 z obnázenia Oycowstiego zárruie/ y Bostie ono błogostáwień-
 stwo gubi/ co tego zá przyczyná! y odpowiada ten Swiety
 Doktor ná to w te słowa/ Nec repugnat, quia postea filius
 offendit, dormiebat iustus cum erraret filius. Nie dziwo-
 tá powiáda je Hám wyszedšy z Arki przeciwko Oycu grzeszy
 pošmiewiſkiem swoim/ poniewáš widze spiácego sáмого sprá-
 wiedliwego Oycá/ Dormiebat iustus cum erraret filius,
 wſytkiego tego zlegóto sámo iedyne Oycowſkie spánie náro-
 bilo: wiecie bowiem co to táń było zá spánie? Plantavit vi-
 neam bibensque vinum inebriatus est, mowi text Piſmá
 Božego/ byl to táń sen zobcázenia głowy/ ktory było wino
 przy ſzepieniu winnice wezynilo Noemu/ dlátego Hám przez
 ſtepstwá sie tákowego domyſlił/ póki Noemu w Arce sen ſie
 tákowy nie tráfil/ wſytko było áš miło/ áni táń násmiewiſká/
 áni táń przeklectwá/ áni żadnego nieporzadku nie bylo/ záles-
 dwo co tylko ten ſzkodliwy sen winny głowe Noemu zmorzył/
 áš widzićie tákie ſie rzeczy podziáły/ je y sámo náwet błogostá-
 wienſtvo Bostie/ od wysmiania Oycowstiego Hámá nie
 odwiódo/ Dormiebat iustus cum erraret filius. Niechayže
 ſie iedno páſterzowi ktoremu/ nie raz áni nie dwá nie dzieſieć
 nie dwádzieſciá rázy/ ále niemal dzień podle dnia sen tákowy
 przyda/ niechay mu iedno ten obcáziáiacy sen ſpowárynie glo-
 we/ O Bože táka táń w duſách temu poruczonych bydž muſi
 ruiná! muſi táń oná trzodá náydrožſa Krwia Niepołá-
 nego Barántá odkupiona / wyláczona przez wiáre Swieta/
 przez Sákrámenty Koſcielne od Boga Wſedchmogácego/ ná-
 one roſtoſne wiekuiſte páſtwiſká/ zá takim spániem páſtera-
 ſkim/ od wilká piekielnego ſwántowác/ muſia táń one owie-

S. Ambroſij
 lib: de
 Noe &
 Arca

czki/ niebieskiej wychybiwszy owczarnie/ dla takiego pasterstwiego spania/ w smrodliwym onym dla zlych owiec w pietle zbudowanym chlewie wiekniſto beczec/ za ktorych zdrowie dobry niebieski pasterz/ nie zbraniaby sie znou wydac w katowstwie rece Naswietſze ciato swoie/ y oſrutna drugi raz iesze meſſe y smierc przyzowa wycierpiec: musi nie iedna tam dusza na ono iter impiorum, o ktorym Psalmista Swiety wspomina zabiacac sie/ Kiedy sam pasterz bedzie semper pius; A bedzieſ tam niedbalstwa y mankamentow tak wiele/ pasiment sie przy takowym snie wſytkie inſe wystepki poſnuia/ a tak beda widzialy v pasterza owieczki/ tak czynic beda y same/ & erunt sicuti populus sic sacerdos, y tak caecus caecum ducet & ambo in foueam cadent.

W

Wsiadzie kiedyſ na Piotrowa barkę Zbawiciel swiata Iezvs v Matheusza Swietego w Rozdziale osnym/ do Gerasenow z Uczniami swoimi/ przez morſkie przeprawuiac sie wody/ az zaledwo barka ona na glebokie morze od miakkiego oddalila sie brzegu/ zarazem morſkie one niespokoyne waly pozely poteznym ſturmem swotm/ tak ia niebezpiecznie kolebac/ iz wlasnie wſytkim onym zdalo sie Apostolom Panſkim/ ze przy glebokosci wod onych smierc sama z nimi poigrac chciala/ Et ecce motus magnus factus est in mari, ita vt nauicula operiretur fluctibus; A skladze proſeta niespodziana porazka na Uczniow Panſkich bitel: je dopierusienko spokojne morze bedac/ ni ztego ni zowego tak strasnym na barezke one nastapilo impetem/ iz onym Uczniom Panſkim nie dopiero wod morſkich przy rybolostwie wiadomym/ o wlasnym zdrowiu swoim powatpiwac przyszlo. Snadno sie domyslic tego samego/ co text Swiety przy tym kazusie mowi/ Ipse vero dormiebat, na ktore slowa pise nasz Nicolaus de Lyra, Ipse vero dormiebat duplici de causa, prima vt charitas humanae naturae in eo ostenderetur, secunda vt discipuli in periculo positi ad ipsum recurrerent, Kondescendowal tu byl nicco Chryſtus naturze swoiey ludzkiej/ je sie iey troche w ten Sas przedrzymac dopuscil/ az zaraz Apostolowie Swieci w niebes

Matth: 8.

C.

Lyr: sup:
hunc/ lo-
cum.

niebespieczeństwie / musieli Mistrza co przedzey budzić / Do-
mine salua nos perimus, Pánie rátá / ginie my / ináčzey vglas-
skác sie poburzone ono morze y vspokoíc nie chéiálo. Niechay
ze iedno pásterz bedšie sobie sámemu we vsytkich by smác w
naygorfych rzeczách poblazal y kondescendowal / niechay so-
bie pozwala vsytkiego / niech spi ná vsytkie tonie / ná vsytkie
niebespieczeństwa dúšne / to jest ná vsytkie niecnory Páa
rochiánow albo Diácezánow swoich / niechay nie nápomina /
nie strofuie / in' omni pacientia & doctria; iáko káze Apos-
tol / niechay y slowká nie mowi / iáko by to włáśnie przez sen ná
vsytko zle pátrzal / y choć go beda w tym dozorey summienia
iego / lubo tess podezás sám / Przetozeni wzbudzáć / byle sie tro-
che ocknal áz znówu záraz vsnie / perwne w ten czas nie pochý-
bneho potreba w dúšách spodšierwác sie naufragium, Eccle-
s. intra quas verbum Dei non euigilauerit naufragæ sunt,
mowi Hilarius Swiéty nátoš mieysce pisáac / Tonác práwi te
kóšcioly musá w ktorych sie słowo Bostie záspia przez nie-
dbálsstwo pásterstkie. Náuczá náš Subtelny Doktor / ze oná
iusticia originalis, ktora dáł byl Bog w Káiu pierwfym Ro-
dšicom nášym in statu innocentia; byla iáko by hámuléc ál-
bo wedšidlo iákie ná vsytkie zmysly cielesne / se habebat vt
frenum cohibens, ze zgodnie & absq; renitentia powolne by-
ly rozumowi / appetitus sensitivus non appetebat tuum sen-
sibile delectabile, vltra illum gradum quem dictabat ratio;
po zgubiemu tey niewinnošci pierwfey vtrácił to wedšidlo y
sobie y nam vsytkim Adam / y ták teraz zmysly náše / iáko ies-
dne ploche štápy rekalcitruiá ták wiele rázy / wierzgáia y bitá
przećiwko rozumowi / áni chéznác / áni petác / áni munštrko-
wác sie nie dáiac / buiáia iáko chce pokli moga po obietrách swo-
ich / przećiwko práwu y przykazaniu Bostiemu / idšie zá tym /
ze ciągná wola náše zá sába / z ktora máia pro hoc statu kol-
ligácyo / ciągná y dúše z ktora wola má swoje iednošć albo
identitatem realem, ták ia srodze kálica ná swiebodách y
rospustách swoich / ze czestokróć w cieškich ia smiertelnych ka-
zúšách / to jest w smiertelnych zostáwuiá grzechách :

S. Hilar-
ius su-
pra hunc
loc:
Matth.

Scot: in
2do: sent:
Dist: 32:
B.

Psalm 31.

Isidorus
s. sup:
hic psal.
S. Aug:
de salut:
c. 41

Lyr: sup:
hic psal:

Widział to kiedyś wszystko w duchu Dawid Prorok
Święty/ y modlił się czasu iednego żarliwie do Boga/ za wshy-
tkimi takowymi/ wpraszając Najęstwu tego przenajświętsza-
tego/ ażeby był przećie iaktimkolwiek innym hámulcem ścię-
śnat y zatrzymał tych swawolników/ w ich zapędach grzechow-
nych/ nie dopuszczając im wiecey obrázy swoiey Bostiey In-
chamo & freno maxillas eor umcōstringe qui non approxi-
mant ad te, Pánie moy wlozyc przećie iaktimkolwiek inşe we-
dźidło/ ponieważ ono ráyście już nam Rodzic nasz pierworod-
ny zgubił/ wloś hámulec iakti ostry w wsta ludzi takowych/
ktorzy to już w tak sie daleki záciąg grzechowy záwiedli/ tak
się już cále ná wshytko złe rozpálił/ że precz stronia od ćiebie.
Coby to zá hámulec albo wedźidło było/ ktorým chelznánych
od Boga życzył sobie grzesników wshytkich widzieć Dawid
Prorok Święty rozmaite komenty dáia ná to Doktorowie
Świećci: Isidorus Święty mowi/ piśac ná to miejsce Psal-
misty; że to wedźidło jest post święty/ kiedy tak czyta te slo-
wa/ In ieiunio & abstinencia maxillas eorum constringe,
ma w tym po sobie y Augustyná Świętego/ który także mowi
sicut equis frena sunt imponenda, ita corpora nostra ie-
iunijis vigilijs, & orationibus sunt infrenanda, iakti bystra
powiáda chelznác potrzeba konie/ ażeby powolnieysze do wslu-
gi były człowiekowi/ tak grzesne ciała náşe/ postámi mo-
dlitwámi/ wigiliámi posttramiác y martwić. powinniśmy/ a-
żeby do wslugi Bostiey sposobnieysze bydź mogły. Liranus zá-
śie przez to wedźidło rozumiey bicz Pánsti/ potaranie Bostie
albo też prace/ kiedy mowi tak In chamo & freno constringe,
id est eos qui nolunt obedire tibi sicut equus indomi-
cus, pennis & laboribus afflige. Jabym iednak rzekł do dźi-
sieyszey rzeczy moiey/ że to wedźidło nie inşe jest/ ná rozbiegá-
ne zmysłow ludzkich skápy/ tylko zwáwe pásterstkie admonia-
cy/ tylko wezásne/ czuyné/ y rostopne strofowania tego/ do
kogoś to bowiem przynależy/ kiedy się rozgza konie/ przestó-
ża z pásternika Pánstiego/ porozbiegáia się z stádá/ y záyda-
ná cudza dźiedzina/ do kogo to mowie przynależy sukác ich/

odjyc

odżywać się do nich/ zganiać ich/ pętać y chętnać ich/ na po-
wrozy/ na wyciegiące wbić/ y rosista posilonych trawa/ do
stajniey potym Páńskiey ná obroczek záganiac: przyznacie
mi to sami/ że to należy Pásterzowi/ dla tego Pan go chowa/
dla tego mu płaci/ dla tego przyodżiewa y karmi/ á żeby szkody
w stádsie swoim niemiał/ iezeli gnusny pásterz zaśpi/ iezeli
głosu tego albo podczas y káńczugá czuć konie nie beda/ iezeli
sámopás ich pusćci/ mogą zaść y ná trzecia gránice/ y tam kto
kolwiek ie záymie/ albo też ktory przebiegłec postrzegşy/ że
pásterz duchnieżek spi iákoby ná vrząd/ osiodlać sobie może
z przednieyşych rumaków ktorego/ y pusćić się w świat gdzie
go oko poniesie: ná kimże w ten czas proşe sćigac Pan tey
swoiey szkody bedşie iezeli nie ná pásterzu: wytechnie mu pe-
wnie dobrze tey gnusności y spánia/ iákto przyzenie nie spełná
stádo do domu. Mówie pod Metháphora/ wşytko to iednak
sobie niech appropriare do vrzędow swoich duchowni appli-
kua pásterze/ toto inş sami bez dalszych vznáia dowodow/ czy-
li im kiedy iákim gnusnym ćieşkim/ niedbáłym/ albo pochle-
bnym şnem/ zaśypiac okolo rzody od Boga sobie poruczoney
potrzebá:

Niech się w ostátku często reflektua ná one zwáwa
apprekacya Bernardá Swiatego/ o tych właşnie şkodliwych
şnách pásterşkich mówiącego. O vtinam tam vigiles reperi-
rentur ad curam, quám alacres currunt ad Cathedram, pa-
rum est nostris vigilibus quod non seruant nos, nisi & per-
dant, alto quippé demersi obliuionis somno, ad nullum.
Dominicę comminationis tonitruum expergiscuntur;
O daljeby to Pan Bog/ powiáda á żeby się tak wiele czynno-
ści okolo owieczek właşnych znáydowno w pásterzách/ iákto
wiele znáyduie się ochoty y rádości w przymovániu páster-
şkiego vrzędu/ máło się to náşym pásterzom bydż widzi/ że o
nas nie práwie nie dbáia/ ále nas właşnie márnie zgubić/ á
według pospolitego przysłowia iák ná rzes wydać oczywişcie
chca/ bo wotwárdym iákimsis y w zapámietáłym o duşnym
zdrowiu náşym zánurzysz się śnie/ áni sámymi náwet ge-

Y

S. Bernardi
serm. 76.
sup. cat.

ftych przegrozek Boskich ogromnymi piorunami wzbudzić się
 nie dądza. Na te podobno przestroge Duchá S. reflektowali
 się coraz oni Święci pasterze/ ktorzy już w niebie teraz z paster-
 rzem pasterzow kroluia/ dlatego snow takowych/ w ktorch to
 na iawie zwytkly owieczki ginać/ pasterstkie ich oczy nie znaly.
 Nie spal takowym żadnym snem/ on Marcin Święty Turoń-
 ski Bistup/ kiedy przy śmierci obstarpiwszy go trzoda iego w
 kolo/ rzewliwymy zalewała się łzami/ y tak go żegnala/ Cui
 nos Pater derelinquis? inuadent gregem tuum lupi rapa-
 ces, już też podobno po tobie Oycze nasz/ w padna drapieżni
 wilcy między owieczki twoie/ nie zaraz tak zuynego dożetka
 ia się pasterza; aż zaraz Marcin Święty poczał się modlić do
 Boga/ takowe ich wstyskawşy lamenty/ Domine si populo
 tuo sum adhu c necessarius, non recuso laborem. Nie spal
 on Thomasz Święty Arcybistup Kántuariencki/ kiedy Hen-
 rykowi w toremu Krolowi Angielskiemu/ na dobray godność
 Duchowienstwa następujacemu/ tak się zwawie opierał/ że
 wolal na wygnanie ze wşytko krwia swoia z Krolestwa wsta-
 pić/ wolal y żywor tożyć/ yowsem iesze sam drzwi do Kościoła
 zaboycom swoim otworzył/ aniżeli by była miała zuynność
 iego pastersta swątkować przed Bogiem. Nie spal Ambro-
 ży S. kiedy Theodozjusza Cesarza dla nieślusznego zaboru
 Thessalonzytow exkommunikował. Nie spal Chryzostom
 Święty/ kiedy Ludoxye Cesarzowej/ dla tego że iedney w do-
 wie w bogiey nieślusnie Winnica iedne wzięła/ y za iego napo-
 minaniem oddać iey niechciała/ puszcząc wiecey do Kościoła
 niechciał. Nie spal on Święty Hugo Bistup Gratiánopolis-
 tański/ kiedy we dwudziestym siódmym roku/ na Pasterstki w
 rzad od Boga wezwany/ zastawşy nie tylko plebem, ale też y
 Clerum dissolutissimum, wstawicznymi mortyfikacyami
 swoiemi/ sprawił to v Pana Boga/ że znakomicie w trotkim
 czasie nad spodziewanie wşytkich/ przy mlodości swoiey/ cała
 swoie Diecezysa reformował. Nie spal on Święty Dumstá-
 nus Arcybistup drugi Kántuariencki/ kiedy przykładem Ja-
 na Świętego Brzćiciela/ Edgara Angielskiego Krola pu-
 blicę

blicę o cudzołóstwo strofował. Nie spał on Święty Lambertus/ Pipiną Austrię Książką z Alpaída Matjontką tego/ o nieporządne y złe małżeństwo ich napominając. Nie spał nasz Arcybiskup Gnieźnieński Woyciech Święty/ iako to o nim Historia Żywota tego wyraźnie opiewa; fugiebat somnus ab oculis boni pastoris. Nie spał nasz Biskup Brakowski Stanisław Święty; ale na iawie niewstydlivego Bolesława gromiac/ od jegoż własney ręki zabity/ wten czas dopiero snem szesliwey zasnął wieczności/ y teraz Polskim naszym obrońcą zostaje.

Nie spało y innych Świętych tak wiele dobrych y czu-
nych pasterzow/ ale tymi terazniejszymi czasami/ znać je ich
siła spi/ znać je ich wielotymi snami škodliwymi zasnęło/ kie-
dy dożyłszy Grzegorz Papież Święty w duchu/ że tak wiele
owieczek swoich spiac trąca/ święta Chrześcijańska kompassya
zdziety/ posłuchaycie iako ich strąśnie y iako długo budzi/ żar-
liwym onym dyskursiem swoim/ który sobie każdy pasterz na
sercu swoim wydrukować może/ kiedy mowi. Ponamus ante
oculos nostros, illum tantæ districtiois diem, quo iudex
veniet, & rationem cum seruis suis, quibus talenta sua cre-
didit ponet, Oczucie sie prawy wy osobliwie o pasterze nie-
szczęśli/ y jeżeli ius ani patrzać na trzode wasze nie chcecie/
spozrzyćcieś przynamniey/ rozmysłu pobożnego okiem/ na on
strąśny rachunekow naszych ostatecznych dzień/ w który nam
sie sprawiedliwemu sędziemu sprawować/ ze wszystkich talen-
tow/ dobrodziejstw/ y łask tego przyjdzie. Ibi Petrus cum Iu-
dæa conuersa, quam post se traxit apparebit, ibi Paulus con-
uersum vt ita dixerim mundum ducens, ibi Andreas post se
Achaiam, ibi Ioannes Asiam, Thomas Indiam, in conspe-
ctu sui iudicis conuersam ducet, Na ten czas szycie sie be-
dzie Piotr Święty/ z swoia Żydowska siemia/ która przez pra-
ce swoje do Chrystusowej owczarnie pozyskał/ na ten czas Pa-
wel Święty/ tak wiele do Boga nawroconych kráioy/ An-
drzey Święty Achaią/ Jan Święty Azją/ Thomáš Święty
Indyą/ przed niedostępnym Máięstatem sprawiedliwego Pa-
na pra-

Z

s. Grega
homi 121

ná prezentować beda/ Ibi omnes Dominici gregis arietes,
 cum animarum lucris apparebunt, qui sanctis suis prædi-
 cationibus, Deo post se subditum gregem trahunt. *Ná ten*
čas w sýsycy czuyni pásterze trzody Jezusowej/ dusze one żarli-
wymi słowami y swiatobliwymi uczynkami swojemi do do-
brego nawiedzone/ stawiać przed, oczy Bostie beda; Ná do
státek konkluduiet ten Swiety/ Cum igitur tot pastores cum
gregibus suis, ante æterni pastoris oculos venerint, nos
miseri quid dicturi sumus? qui ad Dominum nostrum post
negotium vacui redimus, qui pastoris nomen habuimus, &
oues quas ex nutrimento nostro debemus ostendere non
habemus. Coś wy, ná ten czas miserni ospáli pásteszce rzecze-
ćie/ Kiedy tak wiele pásterzow/ stánie w oczách pásterzá przed
wiecznego/ iáki taki trzoda swoje máiacy/ á wy zgotymi przy-
dziecie rekómá/ iáki taki w rzeczy samey/ ná iáwie pásterstwo
swoie pokazé/ á wy pásterstím tylko zaszczáiac sie imieniem/
áni jedney mieć przy sobie nie bedzicie owieczki/ ázebyście
przy ostatnim punkcie żywotá wášego komputer Wszechmo-
onemu Stworcy trzody swoiey czyniac/ w sýtké mu spela
ná oddáli/ y nie iáko Mercenarij Pastores/ ále iáko
Pastores boni, Pásterze czuyni/ nie ospáli/ nad-
grode y zapláta wiekništa zá prace swoje
wzieli. A M E N.

A. M. D. G. B. M. V. & S. P. H.

AR.

ARCHITEKT PRZEDWIECZNY.

R N Z N N N E

XI.

Ná Vročyštość DUCHA Świętego, w Nie-
dzielę Swiâteczną miáne w Kościele Krá-
kowskim FRANCISZKA Świętego.

Roku Páńskiego 1666.

Ad eum veniemus & mansionem apud eum faciemus.

A
Iean. 14.

Do niego przydziemy y mieszkać v niego bedziemy.

Słowá wyiete z przeczytány Ewángelicy, authentykowáne v Ia-
ná Świętego w Rozdziale Czternásm.

Obra nášá/ je Zbáwiiciel náš Iezvs po chwalebnyh
swoim. z śmierci otrzymanym tryumfie do niebá
wstapiofsy/ y inż ná práwicy Dycá Przedwiecznego
w ludzkiej násey naturze zásiadlfsy/ osierocić nas cále y ogo-
locić ná tym swięcie niechce/ N. S. Rzec mojemy je iáko kies-
dys przyloczywfsy sie do kompaniey pielgrzymuiozym Vá-
cznióm/ po smartwychwstaniu swoim/ dáley niby od nich sie
biorac/ znát dáwał odlegleyfsy podrozy swoiey/ Finxit se-
longius ire. á przecie z nimiř pozostal/ y wšedl do Miastec-
zka Emaus názwanego: Et intrauit cum illis, tak y teraz w
rzeczy to gódiés dáleko/ z áppáratem wielkim/ z kráiu swiátá
tego wybrał sie/ áž ledwo co tylko zá dom tey ziemie mizerney
ruszył sie/ záraz znouu do człowieká grzeřnego/ á ieszce nie sam

Glossa
acerli-
nearis.

Ludo. de
Pontc
medit. de
Ascens:

Lucę 2.
cap.

Actor. 10.
cap.

tylko/ lecz w Komitywie wsfytkich trzech osób Troyce Przes-
nayswietfey/ niepochybnym Kierwie powrotem/ Ad eum ve-
niemus & mansionem apud eum faciemus, a Glossa przy-
daje/ Ego & Pater, & Spiritus Sanctus, przydzieniemy prawi
do niego y mieścić v niego bedziemy y Ja y Ociec/ y Duch
Swiety. Piſe to Ludouicus de Ponte, w medytacyey swo-
iey o Wniebowstapieniu Pańskim/ że Chrystus na ten czas
kiedy roſtepowal do nieba/ chcąc praćokupować poćiecha y ra-
doſćia Apoftoľskie ſercá/ áżeby ſie byli tak bázro nie trapili z
Wniebowstapienia iego/ podal każdemu z nich do pocałowá-
nia y dotknięcia/ one bliźny Przenayswientſe ná reku y ná
nogách/ w ćiele swoim w wielbionym bedace/ iáſności y zápa-
chu cudownego pełne/ á Márcie ſwoiey Przenaydrożſzey/ dał
one Ráne od ſercá cáłować w boku zoſtáiacá/ máćierzynſkie
ſerce iey tákże konfortuiac; Przewidował to bowiem Chry-
ſtus/ iż ieżeli w on czas/ nie ládá iákiego fráſunku y cłliwoſći
była ná Máćierzynſkim ſercu swoim záżyła MARYA, kiedy ja
tylko był choć przez trzy dni w mlodoſći ſwoiey/ przytomno-
ſći y widzenia ſwoiego w Koſćiele Jerozolimſkim przywo-
wał/ Ego & Pater tuus dolentes quærebamus te, dopieroż
po Wniebowstapieniu iego/ melánocholiznieyſza dáleko tea-
ſtnicá opánováć ja miała/ kiedy to nie ná trzy dni/ nie ná trzy
mieſiáce/ nie ná trzy láta/ ale dożywoťnie/ áż do roku ſiedm-
bzieſiatego wtorego wieku ſwoiego/ zegnáć ſie miała z Chry-
ſtusẽ; Przewidował to Chrystus/ iż dáleko bázſiey Apofto-
łowie iego omdlewáć od pláczu rzewliwego y truchleć od zálu
ſerdecznego mieli/ po iego Wniebowstapieniu/ ániżeli kiedyſ
oni Mácedońcykowie/ ná morſka wypráwuiac Páwła S. po-
droż/ o Których Piſmo mowi/ Magnus autem fletus factus est
omnium, poniewáſ oni bez porównania wiecey/ ták dobro-
cliwego Miſtrzá ſwoiego kocháli/ niżeli támcí Páwła/ áżeby
był tedy Zbáwićiel Chrystus Iezus, iákimkolwiek ſpoſobem
temperował przyſſte bole y záloſći/ tey Swietey Kongregácy-
y ſwoiey/ dlatego ich do pocałowánia w wielbionych Rán
ſwoich przenaydrożſzych przypuſćit; O toż y nas/ tákże niego-
dnych

dných dnía dšísieyšego gtašze po sercäch nášých dobročlímý
 Jezvs, ázeby szlowieš snadš nežalował tego/ je sie iuz z nim
 pojednal/ y odszedł do niebá/ ciešy go ta wesdla y nie omylna
 nowina/ Ad eum veniemus & mansionem apud eum facie-
 mus; przyidzie do nas Bog w Troycy iedyny mowi Corne-
 lius à Lapide kómmentuiać to mieysce/ ná reforme/ ázeby
 przysciem swoim/ trzy potencie w dušy nášey badace/ á táies
 mnice Troyce Przenayswientšey wyražaiace reformował.
 Sancta Trinitas venit ad tres animæ potentias, vt eas inha-
 bitet, in eisq; sui imaginem concupiscentijs deprauatam
 reformet. Jest w dušách nášých memoria pámieć/ ktora
 wyraża Oycá Przedwiecznego/ iáko tego ktory per memoria
 fecundam Przedwiecznego Syná swoięgo zrodził/ bedzie te-
 dy Ociec Przedwieczny do nas przyšedłšy reformował pá-
 mieć nášę/ májac z niey y glozuiac species obiectorum va-
 norum, pušezaiac w zapomnienie wšytkie prožności docze-
 sne/ ktore w pámieciách nášých gliboško rádytkowác sie zwy-
 kły; Jest w dušách nášých intelligentia, albo rozum/ ktora
 wyraża sie Syn przedwieczny/ iáko per actum intellectus
 przed wieki zrodzony/ bedzie tedy reformował rozumy nášę/
 Syn Bostki/ ázeby o tym záwše naybáršiey myšlily/ co do wie-
 kwištego žycia nášęgo naležy; Jest w dušách nášých wola/
 wyražaiaca Duchá Swiętego/ iáko tego/ ktory per actum vo-
 luntatis od Oycá y od Syná Przedwiecznego pochodzi/ be-
 dzie tedy reformował Duch Swięty wola nášę/ ázeby w ša-
 mych tylko rzeczách niebiešskich/ w intereššách zbáwiennyých/
 supelne swóie kochanie nuržaiá. Pater ergo reformat me-
 moriam, dum ex ea delet species rerum vanarum, turpiũ,
 illicitarum, Filius reformat intellectum, vt non cogitet ni-
 si ea, quæ sunt salutis & sanctitatis, Spiritus Sanctus refor-
 mat voluntatem, vt eadem amet & ambiat, pomienionęgo
 Korneliusá słowá. A do káždęgož z nas proše w te gošcine
 Troycá sie Przenayswientšá wybiera; iest že to uniwersalna
 albo potrzebna dla wšytkých obietnicá Bostka; káždyli z nas
 ma sie v šiebie tego Gošcía tak zacnego špodšiemác; Dšia
 káždý

Corneli
 in hunc
 locum

Corneli
 ibid. su-
 per hæc
 verba lo-
 an.

Glossa
ordina-
ria hęc.

S. Grego-
rius super
hęc ver-
ba Euan-
gelista.

Każdy najmilszy moi/ nie każdy/ mowi Glossa Ordinsria na tym miejscu/ że tylko do takiego człowieka Troycą Przenajświętszą przyjdzie/ Który następnie ochornego y ludzkiego Gospodarza/ sam wynidzie na przeciwko Panu Bogu z ochotą/ y prosić go vsilnie na wstęp będzie do siebie/ Venit Deus ad hominem, dum homo venit ad Deum; Grzegorz zaś S. tak mowi/ że ani ta polityka y ochota gospodarstwa/ nic niepo- moze drugiemu/ jeżeli bowiem słusnej strazy/ porzannej/ po- litycznej/ ochedożney gospody nie postrzeże Bog w człowiekã Ktorego/ pewnie go minie zdalẽkã/ a daymy to że wstapi/goras- cymy zwyciężony prozbãmi/ zabawić sie cokolwiek albo po- mieścić w takiego żadna miara nie moze/ In quorundam e- nim corda venit, & mansionem non facit; Wiec tedy/ a- żeby każdy z was postarac sie mogł o słusny y piękny budynek dla pomieszczenia Boskiego w duszy swoiey/ nastrecze ia wam na to/ y pokaze na terasnieyszym Kazaniu moim/ nayprzes- dnieszego y naylepszego Architekta niebieskiego/ nie inszego tylko samego Duchã Swietego/ dnia dzisieyszego na świat zes- łanego; Oblubienicy tegoż Najswietszego Duchã Mátce Bogã nášego na chwale/ tylko Ty:

Pomoz, Boski przybytku Panno, człowiekowi,

By sie dác nie żatował, Swietemu Duchowi.

Ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciemus:

B

Krótki stan zacząwszy od stworzenia świata aż do tego czasu/ nãznacząia naturze nášey ludzkiej Theologowie/ a w każdym z nich samego tylko Przenajswietszego Duchã swo- iego Bog/okolo fabryk swoich Boskich za Architekta záżywał/ N. S. Naypierwszy stan natury nášey był/ Status naturæ institucæ, Stan natury na początku świata postánowionej/ albo iako nazywã go náš Subtelny Doktor/ Status Innocetia, ow stan niewinności/ w którym był postánowit naypierwsze- stado ludzkie Bog/na początku stworzenia wsech rzeczy Adã- má z Ewą w Raiu; było stan náder szczęśliwy/ bo żadney choroby duszney nie podlegãicy/ dla tego mowi wspomniony Doktor Subtelny/ że w tym tam stanie w którym byli pierwsie

Rodzie

Rodzicy nasi stworzeni/ nie postanowił był Pan Bog żadnego Sakramentu takiego Ktoryby był miał bydź medycyna duszna/ gdyż żadnego duszą rozumna na ten czas nie potrzebowała lekarstwa/ iako my teraz wszyscy potrzebujemy/ Pro statu innocentiae non fuit congruum institui Sacramentum, si-
cut post lapsum, ut scilicet possit dici propriè medicina, był to tam stan szczęśliwy/ bo przez łaskę Boską usprawiedliwiająca/ piękna bärzo y pozorną ludzką duszą w oczach Boskich była/ był to tam stan szczęśliwy przy oney pierwородney sprawiedliwości/ w Którym tak wiele przyrodzonych y nadprzyrodzonych przywilejów/ prawie była łaskiem Wszechmocna ręką Boską człowiekowi nadatá/ á tey pierwородney sprawiedliwości ze wszystkim/ y nam by sie także było przez náturnalną propagacya od Adámá idącym dostało/ gdyby był Adam trzymał sie w rybie zakázu Páńskiego/ Acceperunt enim illi iustitiam in Adam, qui ab eo erant descensuri secundum communem propagationem, vnde, sicut illis solum potuit seruare iustitiam, ita illis solum potuit perdere illam, mowi Subtelny Doktor. Záraz tedy na ten czas z ordynansu Troycy Przenajswietsey záczynal Duch Swiety o ztoto budynku Boskiego architektowác / poniewáz z początku swiata/ záraz iako mowi Litera Swieta/ nád onymi nowo stworzonymi buiał sobie y wnosil sie wodami/ poczetek dáiac Niebieskiej Architekturze swojej/ In principio creauit Deus calum & terram, & Spiritus Domini ferebatur super aquas: Wody te na początku stworzenia Boskiego bedace podlug zdania pospolitego sctypturalistow/ była to ona máterya Prima informis, máterya nie piękna/ nie pozorná/ ániżeli ia Wszechmocny Stworcá/ roznymi potym okrasil y wykształtowal formami/ była to ona máterya ktora Filozof názwał ni to/ ni owó/ Materia non est quid, nec quale, nec quantum, á Augustyn Swiety Propè nihil, bliska ia bärzo lasiadka niezego mianwie/ iednym slowem wedlug Tbeologow/ bylo to iedno Chaos, otchlań y przepasć iakás/ od ziemie aż samého tykaiaca sie nieba/ z ktorey Pan Bog powyprowadzal Wszechmocnośćia

Scotus in
4. Dist. 1.
Quæst. 3.
§. de ter-
cio. lit.
G.

Scotus in
3. Dist. 3.
Quæst. 2.
§. aliter
lit. A.

Geneseos
1. cap.

Aristote
7mo Me-
taphy.
s. Augu-
stin: 12.
Confes:
cap. 32.

enoścía swoia/ wſytkie á wſytkie máteryálne kreatory ſwoieſ
 ſcotus in
 2. Diſtin.
 14. Quæſ.
 1ma. lit:
 Di.
 Diuus
 Hiero. in
 texto he-
 braico.
 S. Auguſt.
 de Gen.
 ad liter:
 imperf.
 cap. 4.
 Abulen-
 ſis in cap.
 1. Genef.
 Quæſt. 9.
 lit. D.
 Lyrannus
 ſu pra-
 hunc lo-

Secundùm Theologos illud chaos quod ponitur ab eis ac-
 tigille vſque ad cælum Empyreum, erat materia omnium
 corporalium, decyzya Doktorá náſzego; nád ta tedy przepá-
 ſtía tákowa/ vnoſitá ſie oná ſliczna golebicá niebieſka/ to ieſt
 Duch Świety/ iáko wiec vnoſić ſie niewinne praſhetá nád
 gniazdeczkámi ſwoimi/ y pilnowác/ zágrzewác owocu ſwego
 zwytkly/ dla plodu przyſlego/ Et Spiritus Domini ferebatur.,
 id eſt: incubabat, vel fouebat more volucris oua calore ani-
 mantis, ták mowi Hieronim Świety/te ſłowá z Hebráyſkiego
 tłumáczac; Vnoſilo ſie ono ſwiátło Przedwieczne Duchá
 Światego/ iáko ſie iáſne ſtonce vnoſi z ſwiétnymi promieniami
 ſwoimi/ te wſytkie nimi ſublunaria oſwiecaiac/ Sicut
 ſuperfertur lux iſta ſolis hiſ corporibus quæ illuminat ia-
 terra, mowi Auguſtyn Świety. A wczony Abulenſki Páſterz
 to buianie Duchá Światego tłumáczac/ eo modo quo nos
 intelligere poſſumus, ile do poiećta y wyrozumienia náſzego
 ludzkiego/ wzy ták/ i; iáko ieden Architekt biegly w rzemieſle
 ſwoim oglada w przod ſobie máteryá rzemieſlá ſwoiego /
 w przod wważa y ſpetuluie pilno/ ná co tákowego máteryá oná
 wyſtárczyć mu moze/ ániſeli robote ſwoie zácznie/ ták tej to-
 mi by Duch Świety/ przy pozátku ſtworzenia/ iáko Architekt
 niebieſki wieſſhal ſie nád onymi wodami/ przypátruiać ſie
 wſytkiey oney máteryey od Boga ſtworzoney/ ná co iá bylo
 obroćić/ y iákie z niey bylo nappierwey záczynáć ſtworzenie /
 Spiritus Domini ferebatur ſuper aquas, dicitur Spiritus e-
 ius factius, & aſſimilatur fabro, qui priuſquam aliquid a-
 gat, ſtegit cogitationem ſuam ſuper materiam, vt iudicet
 quid inde faciat, ſic D e u s dicebatur quod ſuper aquas, id
 eſt ſuper illam materiam quæ vocatur nomine aquarum,
 cogitationem dirigebat, vt iudicaret, quid de illis facturus
 eſſet, poty Abulenſis! Tegoż ſenſu ieſt wotey mierze y náſ
 Gránciſkan Lyrannus/ kiedy to mieyſce Piſiná Światego ták
 interpretuie/ Spiritus Domini ferebatur ſuper aquas, id eſt
 ſuper illam congeriem, commixtionem elementorum, &
 accipi-

accipitur hic Spiritus DEI, id est voluntas artificis super materiam quam formare & ornare intendit, Śawieŝbał sie prawni Duch Ś. nād wodami/ to jest nād onymi w iedne kupe znieŝanymi y pokłoconymi żywiolami/ y bierze sie tu Duch Ś. za iednego Architektá/ álbo budowniczego chcacego/ kŝtaltnie wdać y wystáwić máterya w zamysłonym budynku.

cum festi-
ptum.

Lecz subtelniey iefŝe y ładniey do rzeczy nafŝey ná te ŝlo-
wá Piŝmá Bożego Sheologuie Sylweirá Karmelitánski
interpret / kiedy rzucił w tym mieyŝcu te Quaestia/ Creauit
Devs. cælum & terram & elementa aëris & ignis, & tamen
non legimus Domini Spiritum supra illa ferri, sed tan-
tùm super aquas, cur super aquas Spiritus Domini sedet?
Czemu prawni Duch Świety ná początku ŝwiátá/ iuż máiac
ziemia y nieboŝtworzone/ iuż nie tylko woda ŝama/ ale też y in-
ŝe elementy powietrza y ognie kreowane bázac/ nie wlatywał
y nie wzbiat sie nād krotakolwiek z tych inŝa kreatura/ ale
tylko nād wodá: Ognisto dnia dŝisieyŝego ŝtepowal ná Przes
nayswieŝŝa Mátkę lez vsowa y ná Apostolow Pańŝkich/ De
Patris ergo lumine, decorus ignis almus est, qui fida Christi
pectora calore verbi compleat, tak ŝpiewa dŝis Koŝciol Ś.
czemuż ná ten czas ŝobie nie buiat nād elementem ognia?
ŝáŝumiało dnia dŝisieyŝego subtelne powietrze/ kiedy tego
Przenayswieŝŝego goŝcia/ z gornego niebá ná ziemié ŝpuŝŝa-
ŝacego ŝie wczulo/ Factus est repente de cælo sonus, tanquam
aduenientis spiritus vehementis, czemuŝ ná ten czas ŝobie
po powietrzu nie latały Prawdá je w ten czas iefŝe nie miały
te żywioly iáko Lyran wcy zupełnego pozoró y kŝtaltu ŝwoies-
go/ nie miały wŝŝelkich powinnych wiaŝnoŝci/ lubo iuż były
ŝtworzone/ Licet elementa essent producta in suis formis
substantialib⁹, non tamen adhuc habebant omnes proprie-
tates accidentales debitas, wŝq; in tertiam diem, aleć y z wo-
do toŝ ŝie dŝiało/ co y z drugimi elementami/ y ona takŝe nie ze
wŝŝytkim była iefŝe wformowana/ y perfekciowana od Bogá/
ale tylko co z wieŝŝego/ wŝq; tunc aqua ipsa non habuit debi-
tam densitatem, mowi takŝe Lyran/ czemuŝ tedy nād ŝama

C
Sylveira
lib. 7°
Quaest. 7°
num. 4°.

Astor. 2°
cap^o.

Lyra: in
illa verba
Gene: Et
tenebrae
erant &c.

tylko postarému podobalo sie bylo Duchowi S. przelatywac woda: yowsem poniewaz w ten czas iesze nie byly elementa dzielne miedzy soba/ iesze byl Pan Bog miedzy nimi tego nie uczynil podziatu/ ktory teraz maia/ ale tylko konfuzya iedna/ iakies spolne pogmatwanie miedzy wszytkiemu zywiotami bylo/ według slow Lyranowych Confusio & commixtio erat in elementis, czemuż prosze nie wdacie Pismo Boze o Duchu Przenayswientym tego/ iż zabawial sie y. wnosil nad wszytkiemu elementami w iedney kupie bedacymi/ ale tylko same iedne specyfikuiw wody/ Erebatur super aquas: Takowym tedy sposobem cytowany Theolog rezolwuje te Questia swoje/ że to iuz wiedzial Duch Swiety od wiekow/ przez swoje mądrość Boska niestonczona/ że lubo czlowiek na pocztku swiata nowotno bedac od Boga stworzony miał mieć porzanne pomieszkanie w siebie/ dla wszechwocnego Stworca swojego/ w onym pierwszym stanie niewinności/ ale iednak nie dlugo tego bydź miało/ w trockim barzo y pretkim czasie miał wypasc z laski Boskiej/ miał przemarnowac pierworodna niewinność/ y ono Boskie mieszkanie na duszy swoiey bedace/ miał o raz wszytko a wszytko z gruntu zruinowac: Wiedzial to barzo dobrze Duch Swiety/ że lubo Troycá Przenayswietsha w wypadku ludzkim/ w roznych czasach/ rozne miała ordynowac remedia, y sposoby na zgladzenie pierworodnego grzechu w Adamiowych potomkach/ iako naprzod remedium legis naturae, potymz circumcisja albo obrzezanie/ według nauki Theologow ordinowala/ ale iednak kiedykolwiek miał też bydź y ten czas/ że y woda potrzebna bydź miała materia do Boskiego w duszach ludzkich mieszkania: Wiedzial to Przenayswienty Duch Pánski/ że Sakrament Chrtu Swietego/ przez ktory dusze nasze czynia w sobie pomieszkanie dla Boga w Troycy iedynego/ czasu swojego nie mogli bydź zadna miara bez prostey elementárney wody/ dla tego zaraz na pocztku swiata stworzona woda widzac/ przelatywac chciał sobie nad tym elementem/ iako ieden naymedrshy y naybiegleyshy Architekt niebieski/ záwczasu dyspanuiac y gromiac te materya do przyflego.

stego budynku Bostiego w duszách ludzkich/ lubo ná ten czas
 iuz byly y inſze żywioły extra luas causas, y żaden ieſze z nich
 osobnego własnego mieysca ſwoiego nie miał/ lecz wſytkie
 w iedney gromádzie zmieſzala była z woda wſzechmocna re-
 ta Bostka/ przecie iednak ná ſama tylko woda wymienia Pi-
 ſmo Swiete wnoſacego ſie Duchá Swietego/ bo iuz był ten
 element przeznaczoney od wiekow do Sakramentu Chrztu S.
 dla Bostiego w ludziách pomieſzkania/ dla tego ſobie záras
 osobliwym ſpoſobem/ okolo mego ſamego Duch Swiety Ar-
 chirektorował/ Elige batur aqua ad Sacramentum baptisma-
 tis, per quod anima ſanctificatur, ac De ſit habitatio, ideo
 ab exordio Spiritus Sanctus pravenit aquas, praeparando
 ac disponendo ad tantum Sacramentum, ut per illud ho-
 mo ſanctificaretur, ac totius Trinitatis fieret habitaculum,
 ſłowá wzonego Sylweiry ná citowánym mieyscu: Swiera-
 dza koncept ten y Cyril Swiety Alexandryſki/ kiedy ſta-
 nowſzy ná te ſłowá z Piſmá/ Et Spiritus Domini ferebatur,
 tak mowi. Per hoc autem obſcuré innuit iam ab ipſius
 mundi exordio ſacri baptiſmatis gratiam, záras powiáda
 Duch Swiety ná poczátku ſtworzenia ſwiata/ przezono ſwoie
 wnoſanie ſie ná woda/ nie inſzego nie wyznaczał/ tylko przy-
 ſły budynek y ſtruktury Bostka/ ktora miał ná duszách ludz-
 kich/ przez Sakramentalna taſte Chrztu Swietego kiedyſta
 kolwiek budowác. To iuz Stan pierwſzy.

Sylveira
 loco ſu-
 pra cita-
 to.

Cyri. A-
 lexandri
 ex cate-
 na graeca.

Drugi ſtan náture náſzey ludzkiej miánwiá wozoni/ ſta-
 ruto natura deſtituta, ſtan náture zgubionej/ albo ogotoczo-
 nej/ ledwo co bowiem Adam z Ewa zgubil pierworoDNA nie-
 winnoſć/ y pozbył taſti Bostiey/ z ktora był od Pana Boga
 ſtworzony/ zgubil záraz y ſiebie ſamego y nas wſytkich w ſo-
 bie/ záraz w ten czas nátura náſza w tym drugim ſtanie mi-
 zernym poſtanowiona zoſtala/ kiedy ia wygnal Bog iáko ie-
 dne rebellizantke z Raiu/ poodbierał wſytkie náząd przywia-
 leie ná dáne/ á náderwſytko/ kiedy záráráſował przed nia y
 zamknał ono roſkoſne niebo/ ktore był dla niey ſtworzył; Nie
 mogła iuz bydź bárſzey deſtituta y ogotocona nedzna nátura

D

ludzka/ iáto kiedy ja wysforowano y wystrychniano od spo-
 leczności y widzenia Boskiego/ tak dalece/ że nie tylko sprá-
 wiedliwy Abrahám/ y z infymi Oycami Swietymy Státes-
 go Testámentu/ ale chociaſby była y sáma náwet Mátká Bos-
 ska poprzedszita śmiercia swoia/ śmierc Chrystusowa/ tedyby
 była ani ona/ tány przed brama niebieſta dla grzechow Ro-
 dzicow náſzych rzuconey odtámowác/ y wniſc do chwaly wie-
 czney nie moglá/ aleby iey bylo przyſto zabawić ſie w otchła-
 niách/ Nec Abraham, nec aliquis alius antiquorum Patrum,
 nec etiam Beata Virgo, potuit amouere obſtaculum quia
 omnes tranſirent in limbum, ſentencya Theologiczna Sub-
 telnego Doktorá náſzego. W tak nieſzeſnym tedy ſtanie prze-
 zás nie mály náture náſe baczac miłóſierny Bog/ wyſtal do
 nas Jednorodzonego Syná ſwoiego ná ſwiát/ ázeby byl on
 ſam tak wielkiey zguby náſey poſukał/ y znaláſ/ náznaczył
 mu wymyſlnie ná to/ á náznaczył od wieków/ doſc piękna y po-
 lityczna goſpode w Niepoſalánym żywoćie Przenayſwiente-
 ſey MARYEY, wyſtal ja z Adámowego práwa/ ázeby iey ſie by-
 lá zmázá pierworodna nie tknelá/ á przećie Wtora Osobá
 Troyce Przenayſwienteſey/ do tey goſpody ná pomieſtanie
 ſwoie náznázoney/ ani wſtąpić myſliłá/ póliby iey byl
 w przod ten niebieſki Architekt dżiſieyſy Duch Swiety/ we-
 dług ſwoiey mániery Boſkiey/ ieſze tym piękniey y ozdobniey
 nie wyſtaltował/ Spiritus Sanctus ſuperueniet in te, & vir-
 tus Altissimi obumbrabit tibi, tak to opowiedział Swiety
 Archániót Gabryel turbuiaćey ſie Pánnie przy zwiáſtowania
 ſwoim/ nie leſay ſie MARYA, bo to nie ludzka ſpráwa z toba/
 ale dżicło ſámego Pána Boga bedſie/ nie kurſem przyrodzo-
 nym tá Przedſiwna táiemnicá/ o ktorey opowiadám ci/ przyſc
 ma do ſturku ſwoiego/ nie náaturalnym ſpoſobem poczác ſie má
 y mieſtác Bog Wcielony w tobie/ lez zá cudowna kooperá-
 cya ſámego Architekta Boſkiego Ducha Swietego.

Scorus in
 3tio Diſt.
 29. Q. 2. f.
 vnica lit.
 C.

Lucz 1.
 cap.

E

Nápelnióna iúz przedym láſka Ducha Swietego MARYA
 Pánná byla/ iúz z nią byl Pan Bog/ gdyz ja z tym záraz naya-
 pierwey poſel niebieſki przywitał/ Aue gratiá plena, Domi-
 nus

nus tecum, zawiataj łaskis pełną/ Pan z toba/ powtorzył y drugi raz/ Inuenisti gratiam apud Deum, znalazłás łaskę u Boga/ á ná coż tey prośie znouu obiecowal Duchá Swietego/ Spiritus Sanctus superueniet in te/ Nie móiás to Quæstia/ ale is weszyna sam Bernard Swiety ták mowiac. Si autem iam Spiritus Sanctus in ea, quomodo adhuc tanquam nouiter superuenturus repromittitur? Jezeli iuz powiada byl obecny Duch Swiety w MARYEY, ná coż tey tedy znouu/ iákoby to noworne przysćie iego Archaniol przyobiecował: y zaráz ták solwuię to swoie pytanie/ Quia & prius quidem in ea fuit per multam gratiam, sed nunc superuenire nuntiat, propter abundantioris gratiæ plenitudinem, quam effusus est super illam, albowiem lubo iuz przed tym miała Duchá S. y obfitość łaski iego/ przecie iednak o przysćiu iego opowiedział tey Gabryel Swiety/ bo iesze wiekšá łaski Bostkiey zupełnościá miał is znouu przyozdobić Duch Swiety/ przy Wćieleniu Słowá Przedwiecznego. Concilium Toletanístie hesnaste/ rozważyrošy dobrze te obietnice Archaniela/ o powrotnym przysćiu Duchá Swietego do Przenayświáteszey Pánny/ przy táiemnicy Wćielenia Syná Bostkiego/ ták decyduie / Cum Spiritum Sanctum superuenturum in ea dicit, & virtutem Altissimi, qui est Dei Patris Filius, obumbraturam eam pramonuit, eiusdem Filij carnitotam Trinitatem cooperatricem esse monstrauit, Kiedy opowiedział Gabryel Swiety MARYEY Pánnie przysćie Duchá Swietego/ y zaslone mocy Bostkiey/ to iest Syná Oycá Przedwiecznego/ przez to samo znać dawal/ iż cáta Troycá Przenayświátesza/ Konkurować miała do zlażenia sie Bostwa z ciálem nášym ludzkim/ w żywocie Mátki Bostkiey/ je iednak tá cuddowona táiemnicá/ samemu sie tylko przywołaszá Duchowi S. trzecię osobie Troycę Przenayśw: przy tey Archanielskiey legácyey/ Spiritus Sanctus superueniet in te, przytaża síle powáżnych ná to przyczyn/ Cornelius à Lapide, ták z Augustyná Swietego/ iákoby y z inszych roznych Doktorow Pánstich/ powentuiac te Archanielskie słowa/ á więdzy inszymi przytaża też.

S. Bernardus
homil: s.
super
missis etc.

Concilium
Toletanum 163.

też o sobliwie te racya/ (ktora według wżonych appropriatē bydź rozumiana powinna)/ iż sam Duch Świety był Architektem/ albo budowniczym w Przeczystym żywoćie MARYEY, Przenayswiętšego człowieczeństwa Chrystusowego/ Porro Spiritus Sanctus fuit opifex humanitatis Christi, quia eam efformavit, organizavit, disposuit & animavit, zaśte praciwi Duch Świety był Architektem y sprawca człowieczeństwa Chrystusowego/ ponieważ on ie vformował/ on złożył/ ożywił w żywoćie Panny Przeczystey/ ma w tey mierze po sobie y powszechny sens całego Kościoła Światego/ ktory tak o tym śpiewa/ Omnipotens sempiternae Deus, qui gloriosae Virginis MARIÆ corpus & animam, vt dignum filij tui habitaculum effici mereretur Spiritu Sancto cooperante preparasti. Wśchmocny/ wieczny Boże/ ktory ciało y Duszę Przechwalebney MARYEY Panny/ ażebym była skłā sie godnym Synā twoiego mieszkāniem przez Architekture Duszy Światego wygotowałeś.

Cornel. à
à Lapide
super
hęc ver-
ba. Spiri-
tus San-
ctus su-
perueni-
et:

In Orati-
one ad
salutē re-
gina.

F

Narāiano niekiedy Athenienczykom do wystāwienia pewnego/ publicznego/ y znākomitego budynku dwoch Architektow/ iako Plutarchus wspomina/ y przyprowadzono oraz o budwach do Senatu/ ażebym sobie byli iednego z nich podług wolei y vpodobānia swoięgo wybrali/ poczāł ieden zāras porozumiały intencya ich dość mądrze dyskurować okolo przyśley owey fabryki/ ā drugi tylko milczał/ dyskursu ięgo słuchā iac/ y kiedy sie iuż cāle ow pierwszy wygadał/ to tylko drugi rzekł/ Viri Athenienses quod huic lingua mihi manus, Mężowie Atheniecy/ co ieżył v tego/ to v mnie reka vmiel/ iakoby był chciał rzec / że ia tak wiele ieżykiem budowāć nie zdolam/ ale w vczynku mnie widzieć: Ludzie to byli ci obādwa Architektowie/ dla tego tak ten iako y ow podlegāć ludzkim defektom musiał/ była imperfekcyja w iednym/ że wiecey vdawał rzecz swoię anizeliby iej podobno był w skutku samym dokazał/ była tā imperfekcyja w drugim/ że był w robocie celniejszy y dowcipniejszy/ ale przytym iakis cmał nāstąpił owęgo co y trzech zliczyć nie vmiel/ y to go zdobyć nie mogło;

Plutar-
chus in
Prace-
ptis Po-
lici.

mogło; Przenajświętszy zaś dżisieyszy Architekt niebieski
 Duch Święty/ iako Bog/ ani inšym imperfekcyom żadnym
 ani tym pomienionych Architektow defektom/ podlegać nie
 może/ mocny ieſt y w iezyku y w wczyntku/ wyſwiadczaia go
 Apoſtłowie Święci pod czas terażnieyszy/ iako wiele iezy-
 kiem może/ kiedy ledwo co ſtąpił na nich y mowić przez nich
 począł/ aż zaraz rozmaitymi iezykami/ nigdy ſie ich nie wzac
 ſformować począł/ Loquebantur varijs linguis Apoſtoli ma-
 gnalia Dei, wyſwiadcza go y tá przedſiwna ſtruktura cżłowie-
 czeńſtwá Chrystuſowego/ w żywoćie Niepokalány Pány/
 że y wczyntkiem ſámym czego tylko chce/ tego wſytkiego doka-
 że/ kiedy ledwo co tylko dáłá pokorny ſwoy conſens M A R Y A,
 ná Máćierzynſtvo Boſkie/ aż zaraz w tymże inſtánsie w o-
 czymgnieniu wformował z niewinney krowie Pánieníckey/ zu-
 pelne y cale Przenajſwiętſze Ciáło Chrystuſowe/ ná kłore o-
 pus przyrodzonym trybem potrzeba by bylo tożyć dni czterdzie-
 ści. A z tadci wważaiac to Rupertus, cżemu przed tym
 w Stárym Teſtámentie Duch Święty nie miał tego názwia-
 ſká Duchá Świętego/ ale go tylko tytułowano Spiritus Dei,
 Spiritus Domini, Duchem Boſkim albo Duchem Pányim :
 Takowa náznácza tego przyczyna/ że lubo nie dopiero Duch S.
 okolo ſábryk Boſkich architektował/ lubo zaraz ná początku
 ſwiátá iákoſćie ſyſfeli/ iuż miał ten przywiley od cáley Prze-
 najſwiętſzey Troyce Architektá Boſkiego/ ieſze iednáł nigdy
 była ták przedſiwna y ſwiéta ſtruktura Boſká/ przez rece iego
 nie poſlá ; iako w ten czas/ kiedy chodzil okolo tájemnice
 Wćielenia Syná Boſkiego/ Inkárnácia Boſká bylo to prin-
 cipium cuiuſcunq; meriti, zrodło naypierwoſze wſelkich za-
 ſlug/ y początek wſelákiey ſwiatobliwoſći/ zaczym dopiero ná
 ten czas/ kiedy tego najſwiętſzego dziełá dokázáć miał Duch
 Święty/ intitulúie go Archányot Duchem Świętym/ Spi-
 ritus Sanctus ſuperueniet in te, Duch Święty ſtąpi do ciebie/
 Non facile in omni ferie veteris teſtamenti reperies hoc in-
 ſigne vocabulum ſcilicet Spiritum Sanctum, ab hoc loco
 feré primúm ſonuit in auribus noſtris, hoc reuerendum &

In officio
 Penteco :

Rupertus
 in cap. 1.
 Matthæi.

inſigne vocabulum Spiritus Sanctus, vbi Angelus ad MARIAM, Spiritus Sanctus ait ſuperueniet in te, quam ob cauſam? niſi quia (quod cum magna reuerentia cogitandum eſt) maximè ex hoc opere, quòd in MARIA operatus eſt, claruit hic Spiritus Domini, quòd verè Sanctus ſit, ſłowá Rupertowe. Oprocz Przenayſwientſzey MARYBY Mátki Boſkiej/ odprawował ieſeje oſobliwym ſpoſobem Duch Swiety/ niebieſka architektura ſwoie / w zgubionym ſtanie náture náſzey/ v onego Swietego Symeona Stárcá/ iako ſwiadczy Luca 2. 6. Kaſ Swiety Ewángeliſtá/ Ecce homo in Hieruſalem cui nomen Symeon, & homo iſte iuſtus & timoratus, & Spiritus Sanctus erat in eo, Oto práwi ieſt głowiek w Jeruſalemie ná imie Symeon/ ſpráwiedliwy y bogoboyny/ w ktorym znáydował ſie Duch Swiety! A cóż tam robił Duch Swiety/ v tego Symeona ſpráwiedliwego? Stránowſzy ná to mieyſce Bartholomæus de Piſis, tak odpowiáda: je wiedzac o tym Duch Swiety iſz miał bydſ w reku Bogó Wcielony v tego po- bożnego Stárcá/ je miał bydſ piáſtunem Jeſuſowym/ w nieawinnoſci iego/ dla tego on wprzod poprzedeſt do niego/ á jeſt by go był ná przyſcie goſciá takowego/ iako naypiekniey y naypolityezniey wykſtalcował. Quia IEſVM accepit in vlnas, ſignum eſt quòd Spiritus Sanctus purgauerat eum, ſłowá citowanego authorá: to iuż ſtan drugi.

Barthol.
de Piſis:
lib. de vi-
ta & lau-
dib. Bea-
tæ M A-
RIE fru-
ctu: 13.

G

Trzeci ſtan náture náſzey/ zowie ſie Svatus náture reſtituta, Stan powroconey/ to ieſt odkupionej náture/ w ten ſtan doſtála ſie nátura náſza przez krwawe Chryſtuſowe zaſlugi/ y okrutna ſmierć iego/ lubo álbowiem me do wſytkiego przyſfliſmy przez mekã Odkupiciela náſzego/ coſmy byli zgubili/ przez grzechy Rodzicow náſzych/ gdyż oprocz vſtáwiczney wal-
ki z włáſnymi ſenſami náſzymi/ ſilá ſtoſow ponosić y cierpieć ná tym ſwiecie/ á w oſtátku y vmrzeć nam koniecznie potrze-
ba/ á to wſytko dla przestępſtwá Adámowego/ ale iednak to grunt/ je nam ieſt przywroczone niebo/ je otworzona doſtála dla náſz/ zamkniata niegdy bramá niebieſka/ przez ſame tylko wády ná mekã y ſmierć Jeſuſowá/ bez doſtádu ſtworzenia ja-
Dnego!

Onego/ Dico quòd Christus meruit nobis, vt. totalis causa, a pertionem ianuæ paradisi, vt. omnibus in gratia decedentibus aperiretur. Theologiczna decyzja subtelnego Doktorá/ toż znowu replikuje ná tymże mieyscu/ troche niżej/ kiedy mówi: Aliud est aperire ianuam, & aliud ingredi, ad ingressum possumus cooperari, ad a pertionem verò, nec Patres potuerunt, nec nos possumus, sed illius præcisa causa fuit passio; infa to jest rzecz prawi otworzyć bramę do niebá/ á infa wnieść do niebá/ co sie tyce weszcia do niebá/ możemy y my sami przy łasce Bostiey mieć sie y przyczynić do tego/ lecz co sie tyce otworzenia bramy niebieskiej áni Oycowie Swięci/ áni żaden z nas/ przyczynić nie mogli sie do tego/ ale nam to sama jedyna meła Chrystusowa sprawiła; Stad ci Apostol Pánisfi piszeć niegdy do Kolossensow/ takowa im wiadomość o Chrystusie dawal/ Delens quod aduersus nos erat Chirographum decreti, quod erat contrarium nobis, & ipsum tulle de medio affigens illud cruci, ow Cyrograf dekretowy/ ktory był czart przelietyna ná nas wshytlich otrzymał/ á żebyśmy sie byli ná wieki sta do niego dostali niewola/ pogluzował prawi Chrystus Pan y ná Krzyżu przytkował go przy sobie.

A w tym tedy trzecim stanie/ w którym my iuz teraz jesteśmy/ nie nasze y to głowy rozum/ nie domcipu stworzonego fortel/ nie ludzkiej ręki dzieło/ według fantazyey y ypodobnita Bostiego/ ulubione Pánu Bogu budować w duszach naszych mieszkanie/ ktokolwiek do tey imprezy nie zázyie tego dzisieyszego niebieskiego Architekta Duchá Swietego/ nic nie robi/ niechay lepiej proznego nie czyni zawodu/ podług nászego pospolitego przysłowia Polskiego/ wshytá tego sárygá y praca/ iákby ná ściáne groch miotal/ Nisi Dominus ædificauerit domum in vanum laborauerunt qui ædificant eam, przestrzegł nas nie dopiero w tym Psálmista S. á iákto przydaie Hilarius/ Nisi Dominus ædificauerit sibi domum, iezeli powiáda sam Pan Bog nie wystáwi budynku dla siebie samego/ dáremne pieczolowanie tych wshytlich/ ktorzyby chodzić by náylepiey okolo tego chcieli; Tlumáczac ten Psalm Incogni-

scotus in
3tio Dist:
19 Quæst:
vnicat. lit.
C.

Scotus
ibid. sub
lit. B.

Ad Co-
llossen 2.
2do.

H

Psal. 126.

S. Hilari-
us hic.

tus Zakonu Karmelitańskiego/ między innymi różnymi intelek-
pretacyami/ przez ten budynek nie też innego nie rozumie/ tylko
to budynek duchowny na sumnieniach naszych/ którego dla
pomieszkania Bóstwego/ bez samego Pana Boga/ bez Ducha
Świętego komuśkolwiek budować/ jest to rzecz niepodobna/
Intelligitur iste textus de domo spirituali conscientiae,
quam nullus absque Deo aedificare potest, ut scilicet mens
nostra fiat domus vel habitatio Dei, te są słowa tego/ stworze-
dza to y Cyryl Święty Alexándryjski Biskup/ kiedy wytraś-
źnie mówi/ Per Spiritum Sanctum Deus in nobis habitat,
Przez Ducha Świętego ma swoje w nas pomieszkanie Pan
Bog/ In hoc cognouimus, quoniam in eo manemus, &
ipse in nobis, quoniam de Spiritu suo dedit nobis, mówi
także Jan Święty Apostol. Wziawszy sobie do osobliwej kona-
syderacyey naszej dzisieyszą Ewangelia Święta/ a nie co re-
flectuiac się nad tym co mówi sam Chrystus/ Si quis diligit
me, sermonem meum seruabit, & Pater meus diliget eum,
& ad eum veniemus, jeżeli kto mnie kocha/ słowa moje cho-
wać będzie/ y Ociec mój będzie go kochał y przyjdziemy do
niego/ godna tu jest rzecz popytać się/ czemu w tym miejscu
Chrystus o Duchu Świętym żadney wzmianki nie czyni? są-
mego tylko siebie a Oycą Przedwiecznego obietcuie kochania
kom swoim/ przestrzegającym słow swoich/ a Duchą Święte-
go bynawymniej/ An fortè putabis mansionem in dilectos
suos facientibus Patre & Filio, exclusum esse ab hac man-
sione Spiritum Sanctum? taka jest interrogacya Augustyna
na Świętego/ nad tymiż się słowami Zbawicielowymi reflec-
tuisecego/ jeżeli prawi komkolwiek rozumieć tego nie będzieś
że kiedy Ociec Przedwieczny z Jednorodzonym Synem swo-
im/ zamieszkiwać pocznie w miłych slug swoich/ nie ma tam
miejsca Duch Święty/ ponieważ w tych swoich słowach dżi-
siejszych/ nie nie mówi o Duchu Świętym Chrystus/ ale tylko
siebie samego a Oycą na mieszkanie slugom swoim przyobie-
cuie? Zawaruy Boży tak rozumieć o osobach Trojce Prze-
sławnej był/ ażeby to jedną bez drugiey bydź mogła/ ile wsi-
ććie trzy

In cogni-
super
huc Psal-
mum lit:
D.
S. Cyril:
in Ioan.
lib: 10.
cap. 13.
Ioan. E-
pisto: 1.
capit. 4.

S. Augu-
in hac
verba E-
uangelij.

Te trzy jednymże są nierozdzielny Bógiem. In eadem mansione cum ipsis erit in aeternum, quia nec ille sine ipsis venit, nec illi sine eo, tak sobie odpowiada Augustyn Swiety/ na pomieniona interrogacya swoje/ w jednymże prawi mieszkaniu bedzie na wieki Duch Swiety/ z Oycem y z Synem Przedwiecznym/ ani oni bez niego do nas/ ani on bez nich nie idzie/ ale dla tego tu Chrystus/ nie wspomniat nic o przysciu Duchá Swietego/ Kiedy swoje przyscie y Oycá swego przyobiecował obserwantom slow swoich/ ázeby nam byl dat ad intendende, ze dokad na mieszkanie Ociec niebieski y z Synem swoim idzie/ iuz tam wprzod ten Architekt niebieski Duch S. z swoia Swieta Architektura poprzedza; nie moy to wymysl/ lecz swiatobliwa Paschazyusa Swietego opinia/ te slowa dzisieyshey Ewangeliey Swietey tak tłumáczącego. Ad eum veniemus, non quasi praetermissio Spiritu Sancto, sed signanter ostendit quod ad eos tantum Pater & ipse veniat, quos idem sua praeventu aspirationis sanctificauerit Spiritus, obiecuie sie prawi z Oycem swoim Syn Przedwieczny do poufalych swoich konfidentow w gosćine/ nie dla tego/ jeby to te dwie osobie Boskie opuścić miály Duchá Swietego/ ale wymylnie dla tego nie miánuie go Chrystus/ ázeby nam to pokazal/ i; kiedy on sie wybiera z Oycem swoim Przedwiecznym iuz tam przodknie Duch Swiety/ architektuiac/ to iest nácznieniem swoim Przenayswieszym/ wprzatáac/ chedożac/ átkommoduiac/ dla mieszkania Boskiego gospode.

Zgola tak sobie rozumiec o trzeciey Osobie Troycy Przenayswienthey mozemy/ ze poniewaz wedlug náuki Theologow y wiary násey Swietey/ nie miála od wiekow produkcyey zadney ad inera (mowiac de productione actiua) poniewaz sam tylko ociec przedwieczny produkował Syná swojego/ Syn oraz z Oycem produkował Duchá Swietego/ Duch Swiety iuz nie produkował zadney insey Boskiej osoby/ bo by inaczey cztery bydz Boskie Persony musialy/ Oraz niby w nagrode tego/ na wyswiadczenie mocy iego Boskiej/ zlećia to Troycá Przenayswiesza Duchowi Swietemu/ ázeby sila

D. Pa
schaf. liby
de Sacra
Corpori
Christi
cap. 12.
in hac
verba lo-
annig

J

rzeczy dołázował ad extra, á osobliwie/ żeby ták żywo architekt
 ktował okolo dusz nášych/ coby w nich polityczne budynki/ y
 záwsze żywe przez láskę Bóstá miestámie/ dla Pana Bogá by
 wáło/ ták á nie ináczey koncepcie wozony Sylweirá/ kiedy
 S. Cyril: Syla. lib. 1. cap. 5. Quæst. 48. num. 145.
 Alex. nd. in cap. 1. Gencl:
 mowi te słowa/ Spiritus Sanctus, cum personam ad intra
 non producat, vt docet Catholica fides, ad hoc vt eius po-
 tentia innotescat, ei tribuuntur multa opera ad extra, vt
 sic ipse vitam, quam habet communicatam à Patre & Fi-
 lio, aliquo modo quantum decet alijs communicet: Do te-
 goj wlasnie koncepciu zmierzáia/ y one słowa Pásterzá Ale-
 xándryjskiego/ uiuificat omnia Spiritus Dei, cum ipse natu-
 rá, vita sit, vt pote à vita, hoc est à Patre & Filio procedens.
 Pánie Boze ty wieš lepiej/ czysmy też tego kiedy godni/ áże-
 by był sam twoy Duch Przenayswientyszy/ okolo nas ták ni-
 ezemnego y niewdzięcznego stworzenia swowego architektos-
 wal: Czy godno serce náše/ serce ono/ ktore sie cátkiem wšy-
 tko w samych tylko swiátowych interessách nurza/ áżeby ie
 Duch Swiety/ per gratiam prauenientem & excitantem,
 przez poprzedzáca y wzbudzáca láskę swois Bóstá podno-
 síl y wzbijał tu niebu: czy godná tego mysl náša/ mysl oná
 proznościami doczesnymi wšytká záselepioná/ áżeby ia Duch
 Swiety/ illuminacyami swoimi Swietymi ošwiecał: Czy
 godná tego wola náša/ wola oná za chucia y rozpustná intli-
 nácyá zmyslow ná oslep idaca/ áżeby ia Duch Swiety niebie-
 stni inspiracyami swoimi do poslušenstwa przykazaniu Bos-
 stiemu nalezytego ktierował: Czy godná tego dusá náša/ du-
 šá oná w tym swawolnym y lubieżnym cielstwu inkarcerowá-
 na/ áżeby w niey Duch Swiety/ wygodne do przemiestkánia
 Pánstkiego pokoie budował: iáko żywo tego nie godná/ á przez
 cie to wšytko czyni Duch Swiety ten Architekt niebieski wy-
 świádczáiac sie z tym człowiekowi mizernemu/ że w tym trze-
 cím stanie náture nášey po odkúpieniu Chrystusowym/ nie
 tylko ná Wlátkę Bóstá/ y ná Apostolow Swietych dniá
 dšisieyšego bárho rad stápil z niebá/ ale y do nas niego-
 dnych z ochotá wštepuie/ bylešmy tylko chcieli Swietyego
 Architekturze Bóstiey kooperowác.

Powazny ieden Scholastyk imieniem Olkot/ piše to o
 Dinnym y hanimusnym Senatorze iednym/ że nie małym
 Konstent swoim/ záložymy y wystawimy perony Kástel/
 Kazat na nim takowe odrysować wiersze/

Decretum detur, ne dormiat aut epuletur;

Hic gens villana, sed Achilles, Plato, Diana.

Íakoby to z Polstiego :

Ktokolwiek tu do tego Kástelu ma w chodzić,

Nie w podley powinien sie kondycyey zrodzić.

Wkazal mu sie tedy Gásu iednego sam Chrystus / surowo go
 strofuic o to yláiac / že w osobie w bogich wygnal iego same
 go z palácu swóiego y to mu tež wet zá wet obiecuic / že go on
 také miał proskribowác y wyrzucíc z niebieskiego mieštánia /
 pádnie tedy ow ná Kolána swóie / záluie serdecznie tego hárdes
 go postepku swóiego / obiecuie Chrystusowi popráwe / áz zno
 wu rzecze Chrystus do niego :

Ergo muta decretum, Sanctorum suscipe cærum

Martinum nudum, Iacobum, Lazarum, peregrinum.

Wiedodmien dekret taki, by tu každý Swiety,

Nagi, nędzny, bądź pielgrzym, był chętnie przyjęty.

Nie má tego animusu Duch Swiety w Architekturze swóiey
 Bostiey / nie brzydzi sie y nayubozszym / iáko w Pánách nay
 wietšych / také tež w naylyžšey kondycyey ludziach nie prze
 biera / ani bráku nie czyni żadnego / lecz w každého z nas go
 row iest niebieska swóie odpráwiác árchitecture ; Wicé tedy
 badšmy wdšieczni tey miłostí y dobrodšiestwa iego / zápra
 šay go iáki také z nas dnia dšisšeyšego do serca swóiego / z Ro
 šciotem Swiety mowiac / Veni Sancte Spiritus, & emitte
 calicis, lucis tuæ radium, Przychodźże do nas Swiety Ar
 chitekcie niebieski / przychodź Duchu Przenayswiemšy / á o
 świeć nádprzyrodzoným swiátlém swóim / zášlepione serca y
 wmysly náše. Miewáli niegdy Archenieczytkowie / také
 jedno Swieto swóie / Boginiey Dyánie konsektrowáne / w kros
 re wicé iedná Mátróná / imieniem samey Dyány / obchodžita
 wšytkie cštery cšásti miáštá / á glosém to obwoływála / Nunc
 tempus

Olkot:
 lectione:
 19. & No-
 var. adag-
 num: 781^a

tempus est ædificijs aptum, teraz czas jest po temu/ miał się do wszelkiego budynku; Piękniejsza niż Dyna Oblubienica Chrystusowa Kościół Święty/ kiedy od dnia dzisiejszego po Zawiszy/ przez całe trzydni obchodzić solenna Wroczystość bez Dzie/ zesłania Ducha Świętego na ziemię/ takby nam też to właśnie takowaś nowina obwoływala/ Nunc tempus est ædificijs aptum, otóż już macie teraz tego Przedwiecznego Architekta niebieskiego/ Ducha Świętego/ w wszystkich trzech Stanach natury ludzkiej/ pozuwał się w tym urzędzie swoim/ y dozorował pilno około budynku Bożkiego/ terazże teraz co żywo zaciągaj go do dusze swojej/ teraz najlepszy czas zacząć w niej Duchone pomieszkania/ dla Boga y Stworcy swojego. O Magaryńskich Obywatelach/ zwykt to był Plac to niekiedy mówić/ Epulantur, vt cras morituri, ædificant, vt semper victuri; Day Pánie Boże/ áżebyśmy y my wszyscy otrzymać mogli dnia dzisiejszego tę łaskę od Ducha Świętego/ cobyśmy przy tej jego Wroczystości/ tak dispositi przyszli powali do tego niebieskiego bankietu Sakramentu Przez najswiętszego/ vt cras morituri, á taki budynek wystas wili Bogu na duszach vt semper in æternum, victuri. A M E T.

A. M. D. C. B. V. M. H.

DRZWI

D R Z W I
DO ZBAWIENIA
D V S Z N E G O.

R A Z A N I E
XII.

Ná Wtorek Swiateczny, miáne ná Zamku w
Káthedrálным Kościele Krákowskim
Roku Pańského 1667.

Amen amen dico vobis ego sum ostium ouium.
Záprawde záprawde powiádam wam ja iestem
brzwiámi owiec.

Ioan: 10:
cap.

*Sczęśliwa przy Woczyścióci Duchá Swietego wšytkim wiernym
Chrystusowym nowiná, ogłosóna w tych słowách Ewangeliey
Swietey od Ianá Swietego, w Rozdziale dzieśiatym.*

Wstány kiedyś badac od Duchá Swietego/ z pewny
mi áwizami niebieskimi / Kronikarz Páński Jan
Swiety/ do Kościoła tego militującego NN iáko
nieprosty goniec/ ále posel wálny od Pána y Monárchy tákies
go/wzywá naprzód wšelkiego vchá do sluchánia legácyey swó
icy/ całego swiáta sobie ná audyencya žyczac; Qui habet au-
rem audiat, quid Spiritus dicat Ecclesiis, Sluchaj co żywo
powiáda/ co zá kredensy z niebá/ co zá poselstwo tu z soba do
Biskupow/ álbo do Kościołow niose od Duchá Swietego/ y

L

Apoc. 3:

Apoc.
cap. 4°

Lyr. sup.
hunc lo-
cum.

obaczysz pilna u Auditora attencya/ między wiela infych/ te im też wesola y radosna nader obwieścić nowine/ że ona ta sama za Adamowym grzechem pod sama niebieska brama wyszła panna/ on ścianiec przed niebem rzucony dlatego/ ażeby tam było przesćcia dla wszytkiego pokolenia ludzkiego nie było/ one po różne wały wszytkie/ same się rosywały/ otwarta do nieba pod Kaznac porte/ Ecce ostium apertum in caelo, Syryjska wersja czyta/ Ecce porta aperta in caelo, Oto już teraz niebieska brama maćie stworzona. I podobna dnia dzisieyszego do nas tenże Swiety Ewangelista przy wroczyścoci Duchá Swietego/ w osobie Chrystusa samego przychodzi nowina/ Amen amen dico vobis ego sum ostium ouium, Zaprawde zaprawde powiadam wam ja jestem drzwiami owieczek moich: iakoby własnie chciał rzec: zakradło się do tej gruntowney oweczarnie Chrystusowey/ to jest do Kościoła Chrystusowego/ między prawdziwe owieczki iego/ drapieżnych łorow heretyckich tak wiele/ Qui non intrat in congregationem fidelium per ostium, id est per Christum, fur est, quod faciunt omnes infideles, mowi Lyranus w tym miejscu/ nazmysłali cudownych fałsow bez miary/ poalterowali Scripturam Sacram, pusćili całe cugle swawolnemu ćiału/ na rozpustne swiezbody y niewstydy iego/ chcąc tego koniecznie ażeby z tej zbawienney oweczarnie wszytkie owieczki Chrystusowe / między przeklęte sekty ich/ iako w iedne sprosne chlewy rospłoszyły się. Namnożyło się y w Koronie naszey dyssydentow tak wiele/ y lubożmy swiatobliwa owa Konstytucya seymowa oczysćcić się/ z beżecnych bledow Aryańskich chćieli/ imieźmy tylko Aryańskie zglądźili/ rzecz sama wszytká zostála/ wygladala ci wszyscy pewnie teraz z okazyey abdykowania Krolestwa Naiásnieyszego Kazimierza naszego/ a nie bez tego/ ażeby na to y fakcyo wćeźdaleka z postronnymi sektarzami swojemu nie mieli/ co by też to w Wyezynie kiedy mogli mieć Pana po swemu/ otostę maćie od Chrystusa samego dnia dzisieyszego pocieche/ przy Wroczyścoci Duchá Swietego pocieścyciela/ wszyscy wierni Chrystusowi/ że przecie iako za drzwiami iednymi/ mocnymi/ za Boska opieka iego w tej mierze zostawać będąćie/ Ego

sum ostium ouium, Oweć to właśnie sa drzwi Moysesowe/
 za ktore pędzia wynisć Izraelczykom nie kazał/ dla vchronie-
 nia sie pokarania Boskiego/ Vocauit Moyses. omnes senio-
 res filiorum Israel, & dixit ad eos, nullus vestrum egredia-
 tur ostium domus suae. Oweć to drzwi Dawidowe/ ktorymi
 on za grzechy swoje pokutując/ vstawićnie zamylać vsta swo-
 ie pragnął. Pone Domine custodiam ori meo & ostium
 circumstantiae labijs meis. Oweć to drzwi Salámonowe/
 przy ktorych ktokolwiek tylko kázdodziennie gzuwa/ przy sá-
 mym záraz progu błogostáwienstvá dostáie/ Beatus homo
 qui audit me, & qui vigilat ad fores meas quotidie, & ob-
 seruat ad postes ostij mei, Oweć to drzwi Ezechielowe/ w
 ktore iáko tego Proroká Swietego/ tak y nas wšytkich/ sáma
 Wšechmoćna raka Boska wprowadza/ Et introduxit me ad
 ostium atrij, Oweć to drzwi nákoniec Jobowe/ dla wšytkich
 wiatorow otwarte/ Ostium meum viatori patuit. Septua-
 ginta czyráta/ Ostium meum omni venienti patuit, drzwi
 moie dla niégo ktokolwiek tylko przysć chce do mnie nigdy
 nie sa zawarte. Nie zawarte ani dla ciebie záatády nieprzyja-
 cielu Chrystusow Aryáminie/ byles przysedi/ non puram tan-
 tum creaturam Patris názywáć Chrystusá/ non creaturam
 filij názywáiac Duchá Swietego/ ale iednoš Bosstwo wyzna-
 wáiac w Oycu w Synu y w Duchu Swietym/ y w Imie tyl-
 ko sámej Trojce Przenáswietšey/ potrzebny do zbáwienia
 ludžkiego wyznawáiac Chrzešt Swiety. Nie zawarte ani dla
 ciebie zaslepiony Donátysto/ byles przysedi/ nie mniejšego
 náđ Oycá y Syná/ ale obiema rownego vznawáiac Duchá
 Swietego/ á Sákrámentom Swietym Kóšcielnym & libe-
 ro arbitrio humano lepša wiáre dawáiac. Nie zawarte ani
 dla ciebie przeklety Nestoryusie/ byles uż wiecey dwuch so-
 bie nie wymyslał Chrystusow/ ale w iednego tylko/ oraz y
 Bogá y Czówieká wierzył. Nie zawarte ani dla ciebie záá-
 miály Luteranie y Kálwinie/ byles chciał przyznáć to wšytko/
 w cos przedym przed swoia niešczesna Apóstázya wierzył/ ni-
 želi cie žlošć á libido z prawdziwey Chrystusowej owezárnie

Exod. 12.
cap.

Psal. 140

Pronerba
8.

Ezech. 32
cap.
Iob. 31.
cap.

Quia di-
cunt Sa-
craméta
táti vale-
re quan-
do á San-
ctis ho-
minibus
dantur &
liberum
arbitriú
asserunt
in fide

wyściagnęła. Przydać y te wszystkie inſe błędne owcze ciała ſwoiego/ Et illas oportet me adducere & erit vnum ouile, ſam powiedział Chryſtus/ ale teraz nie czekać na nich/ ſtania my my ſami tylko dnia dzisieyſzego w tych zbawiennych drzwiach/ ſtańcie wy nabożni ſłuchacze z aſtencya pilna/ ia ſtanie z niegodna mowa moja/ gdy wam z własności materyałnych drzwi/ względem budynku iakiego/ wywiode iako ieſt drzwiami Chryſtus względem Duſze ludzkiej: za dowodem y laſta twoja oſwiecająca Poćieſzyćielu Duchu Święty/ trzecia oſobo Troycy Przenayſwietſzey/ na pożytek naſz Duſzny.

Amen dico vobis ego ſum ostium ouium:

Kto chceſt pewna przeprawa, wybrać ſię do nieb,

Jakoż żyć tak umierać w Chryſtusie potrzebą.

MI

Swoie oſobliwe proprietates, lubo rzecz chcemy powinności materyałnych iakieykolwiek ſtruktury/ wważa naſz pracowity Lyran exponować te ſłowa Ewangeliey Świętey/ a oboie do Chryſtusa względem duſz ludzkich ſtoſnie/ **V. V.** Jedną własność albo powinność drzwi powiada/ ieſt ſalwować albo zachowywać to co w domu zoſtawi y zamknie go ſpodarz/ a druga powinność/ żeby drzwiami iako wejście tak y odeſcie z budynku bywało: oboſ te oboie mowi on/ powinności/ przynależą Chryſtusowi względem duſze ludzkiej. Zoſtawił bowiem do czasu pewnego iako w domu ſwoim Przedwieczny goſpodarz Niebieſki/ w Kościele Świętym militującym duſze naſze/ zbudował dla kaźdey zoſobną te ſłaba gliniana ſtruktura ſmiertelnego ciała/ y w nim iako w jedney ſkrzyni albo w iakim armarium zamknął/ a Jednorodzonemu Synowi ſwoitemu zlecił to/ ażeby on ie konſerwował/ on ie zbawił/ y żeby przez niego/ iako wejście do Wiary Świętey/ tak y wyjście z tey doźeszney miżeryey/ iakoby drzwiami iakimi do chwaly nieſkończoney miały. Officium ostij est ſaluare ea quę ſunt intra domum, & quod per ipſum ſit ingreſſus & egreſſus, & ſic eſt de Chriſto, quia per ipſum fideles ſaluantur & ſervantur, ſimiliter per ipſum eſt ingreſſus ad fidem, & egreſſus de miferia iſta ad gloriam, ſa Lyranowe ſłowa. Oboie te.

Lyr. ſup.
hunc locum.

je te drzwiáne powinności w Chrystusie/ niepotrzebniac w
 prawdzie probácyey żadney/ bo supponuntur de fide, sama
 nam ich Swieta násza Kátolicka wiara komprobuie/ sam sie
 do nich dnia dżisieyşego náwet przyznáte Chrystus/ Per me
 si quis introierit saluabitur, to pierwszy/ Et ingreditur, to
 druga powinność/ dla wzbudzenia iednáť w dżieźności w nas
 samych ná przeciwko Chrystusowi/ zá táť niewypowiedziáne
 dobrodżieystwa tego/ dáłşych tego posłuchaycie dowodow. Co
 do pierwszyey powinności/ iáko per Christum fideles saluantur
 & seruantur, iáko mowie przez Chrystusa zbáwione sa dusze
 náşe/ późnyimi záraz z Theologami od samey wieczności/ ile
 sie ieyzásiac ludzkiemu dowcipowi náşemu/ á osobliwie ná
 Kazaniu zeydżie/ dywiduyimy sobie ono indiuisibile instans
 eternitatis in plura signa rationis, iáko ie Subtelny Doktor
 dywiduie/ kiedy mowi/ Primò enim Deus intellexit se sub
 ratione summi boni, in secundo signo intellexit omnes a-
 lias creaturas, in tertio prædestinavit hos, (id est electos)
 ad gloriam & gratiam, in quarto præuidit illos casuros in
 Adam, in quinto præordinavit siue præuidit de remedio
 quomodo redimerentur per passionem Filij, Táť porzadek
 byl powiada od wiekow w przewisyey álbo w przeyrzeniu nies-
 kończoného intelektu Boskiego/ że náprzod vznał Bog siebie
 samego iáko dobro nieskończone iest/ vznał potym w istności
 swojej wszystkie rzeczy / które w czasie bydź miały od niego
 stworzone/ dopiero w trzecim znaku ná wyswiádczenie dobro-
 ści swojej przeznáczył wszystkich wybránych do chwały wielni-
 ſtey/ miedzy ktorými náypierwszy byl sam Chrystus/ iáko wodz
 y głowá prædestinatorum, w czwartym znaku przeyrzał wpa-
 dek całego pokolenia ludzkiego w pierwszyem Rodzicu Adá-
 mie/ á w piątym znaku záraz obmyslił sposob odkupienia y zbá-
 wienia náтуры ludzkiej/ przez meke Jednorodzonego Syná
 swoiego.

Mogláć wprawdzie bárdzo dobrze w to Troycá Prze-
 najswieetsza potráfić/ iuxta scholam subtilem, że iáko w Adá-
 mie in pura creatura byla ruina nas wszystkich/ táť tez per pu-
 ram.

Scotus in
 2tio Sent.
 Distin. 20.
 Quaest. v.
 nica §.
 contra
 illud.

ram creaturam, przez Anioła náprzykład albo człowieka tak
 że ktorego/ żeby była stanela y reparacia naša/ Si placuisset
 Deo potuisset vnus bonus Angelus satisfacere, offerendo a-
 liquid placitum Deo, pro nobis, quod ipse acceptasset pro
 omnibus peccatis: Praterea vnus purus homo potuisset
 satisfacere pro omnibus, si fuisset conceptus sine peccato,
 sicut potuisset fieri de possibili, słowá Subtelnego Doktorá:
 Ale ponieważ tak się było w podobáło Bogu/ dignifikowác
 náture naše miserna/ przez połączenie znatura swoia Bostka/
 in carne passibili, w ćierpieliwym ćiele/ dla wykupu y zbá-
 wienia našego/ cóż prośe zá motium tego było/ w Konfysto-
 rzu przedwiecznym/ Troyce Przenayswientsey: że nie pier-
 wsza osoba/ ani trzecia/ to jest nie Oćiec ani Duch Swiety/ á-
 le Syn Jednorodzony wtora Osobá Troyce Przenayswient-
 sey ná Redempcyá ordynowana została: Daia tego Theo-
 logowie Congruencya taka/ że ponieważ Słowo Przedwie-
 czne jest y było od wieków Synem od Boga Oycá zrodzonym/
 iemu naywiecez quadrowáło/ bydź zrodzonym y w czasie od
 Przenayswientsey MARYEX, á żeby było w Trocy Przenaya
 swientsey/ dwóch Synow nie było/ ieden wiecznym á drugi
 doczesnym/ boby była moglá bydź konfuzya iaka w miáno-
 waniu Syná Bostiego/ czyli to o wiecznym czyli o doczesnym
 Synu rozumieć się miáło/ kiedyby był kto Syná Bostiego
 wspominał/ ktorey teraz konfuzyey nie máś/ kiedy oboie Sy-
 nostwa y wieczne y doczesne/ iedneyś Personie Bostiey przy-
 nalezają; tak rzetelnie wzy Subtelny Doktor/ kiedy mówi/
 Dico quod si Pater fuisset Incarnatus fuisset confusio, quia
 filiatio temporalis diceretur de eadem persona, in qua es-
 set Paternitas aeterna, & ita confusé posset illa Persona nunc
 dici Pater, nunc Filius, modò non est talis confusio hic,
 quia præcisè eadem persona dicitur Filius vtracq; filiatione.
 Ale do rzeczy našey/ subtelna iesze w tym iedne spekulacya
 czyni Pater Franciscus Labata Societatis Iesv, mówiac tak/
 że to właśnie sam Jednorodzony Syn Bostki náparł się záraz
 od wieków/ wziéć ná się Interesse zbawienia našego; takoa

Scotus in
 2tio Sent.
 Distin. 8.
 Quaest. v.
 nica.

we Vocum iego było w onym Przedwiecznym Konfystorzu
 Troyce Przenayświeckey. Przedwieczny Oycze moy/ pra-
 wdać to/ że iako me porzanne załochania siebie samego/ oná
 luxuria spiritualis, oná wyniosłość y pychá zlego Anyotá/
 przez ktora nieco nápuścossyl nieba/ podług onego zdánia Ber-
 nardá Swietego: Præcipitatus illicò è calo corruit, sedes
 y to nieposłuszeństwo człowieka w ráiu/ obrazilo wssytkie Prze-
 nayświecká Troyce/ ále iednak te grzechy ich/ naybárzciey ob-
 chodziely mnie samego; wieś to bowiem Przedwieczny Oycze
 że zgrzeszył Anyotá słosliwie/ áffektuac sobie podobieństwo
 Bostiego/ Altissimi similitudinè vsurpare tentauit, mowi ná
 miejscu wspomnionym Bernard Swiety. A ia naypierwy
 od ciebie przed wieki/ per primam productionem ad intra,
 iestem in similitudinem naturæ, iestem per modum naturæ
 zrodzony; Ja naypierwey wśiałem podobieństwo twoie/ Eie-
 dys mi Bostá nature swoie przed wieki komunikował.
 Wszakci y to nie tájno Oycze moy Przedwieczny/ że zgrzeszył
 człowiek głupie prágnac scientiam boni & mali, wiadomości
 zlego y dobrego/ á ia iestem od ciebie notitia genita, we mnie
 sa wssytkie stárby madsóci twoiey depozytowane/ In quo
 sunt omnes thesauri sapientiae & scientiae Dei, przeciwko
 mnie tedy naybárzciey te grzechy y te przestępstwa biia/ niechże
 ia ná swiat poyde; dosyć ty pokazales miłosci twoiey Oycow-
 skiey/ jes dla mnie stracił z nieba Lucypera/ áz w same bezden-
 ne przepásći piekielne/ jes wygnat z Raiu człowieka/ y smier-
 telnym dekretem przyćisnal/ niechayże swiat to obaczy/ iak ia
 też Kocham ciebie/ iako ia bede peñit roszazánia twoie/ iak
 to bede w to potráfiat/ ázeby ludzka byla natura zbawiona/
 coby sie przez nie tá ruina w niebie/ przez Aniolow wczynio-
 na restaurowála. Similitudo quam appetit Angelus Filio
 Dei tribuitur, & scientia boni & mali quam homini hostis
 suasilit, eidem tribuitur filio, sicut igitur Pater, quia diligit
 filium, honorem eius zelans, perdidit Angelos, & homines
 è Paradiso eiciens morte damnauit Filius etiam, vt cogno-

s. Berni
 term. de
 Aduentu
 Domini

2da ad
 Collof. 2a
 cap. 2do

Pater La-
 bata in
 thesauro
 morali
 Tom. pri-
 mo pro-
 posit. 38
 1cat. pag. 363

scat mundus quia diligit Patrem, ne perderet prorsus quos condiderat Pater, latissimè Patri decreuit; sę słowa pomieszonego Autora / in thesauro morali, y serzey on tām iesze ten dyskurs prowadzi / pokazuiac to / iako od wiekow zaraz Jednorodzony Syn Boski / miał piecza o konserwacyey y o zbawieniu dusz naszych.

○ Nie potrzeba nam iednak siegac na to wieczności / bo nam to wszystko Syn Boski iawnie pokazal w czasie / co nam zamyslal przed wieki / propter nos homines & propter nostram salutem descendit de caelis, & stetit in nubibus & pryszedł na ziemię dla zbawienia naszego: Christus Iesus venit in hunc mundum peccatores saluos facere, mowi Paweł S. Pryszedł na ten świat Chrystus iako Pasterz / zgubionej owieczki natury naszej szukać / Ego sum Pastor bonus, ale z miłością wieksha nad wszystkich innych Pasterzow / tak distributiue iako y collectiue ich biorac / bo lubo każdy dobry Pasterz nie leni sie szukać pilno owieczki swojej / kiedy mu sie kiedykolwiek zabłata / ma iednak za co szukać iey / bo mu w czymkolwiek ta owieczka iego pożytkuię / a z nas co za pożytek proste bydz moze Chrystusowi: żaden. Pryszedł na ten świat Chrystus / iako Ociec marnotrawnego syna / grzeszna duze nasze przyiac do łaski swojej / ale z wiekshym daleko politowaniem nad onego Oycę Ewangelięckiego / bo jezeli Ociec on y Lukasa Swietego / przebaczył z affektu przyrodzonego wszystkie łotróstwa synowi sprawil sukientki / przyodział wszystkiego iak znou / y nad to wzesztował / Citò proferte stolam primam, & induite illum, & adducite vitulum saginatum, ale go przecie sam nie szukał ani spiegiwał nitędy / nedza go sama bez wselaticy namowy Oycowskiej przygnala; A Chrystus sam pracowicie szukał / sam namawiał / sam rozlicznymi cudami y dobrodziejstwami pociągac do siebie człowieka / toż y po dziś dzień z nim nie przestannie czyni w Kościele swoim Swietym milituiacym: Quærens me sedisti lassus, redemisti crucem passus, tantus labor non sit cassus, in prosa defunctorum czytamy. Pryszedł na ten świat Chrystus sam do nas iako

to Mes

2. Timot.
cap. 4.

Lucæ 11.
vers. 22.

In prosa
Defunct.

To Niedyt do chorego/ Non est opus bene habentibus medi- Matth: 27
 co, sed male habentibus, tak rzekl sam v Matheuska Swie- cap.
 tego/ y dlatego mowi nabożnie Augustyn Swiety do niego te
 slowa. Magnus de caelo aduenit Medicus, quia magnus S. Aug. 1
 in terra iacebat agrotus, Wielkim Doktorom Chryste moy/
 y skutecznym z nieba przyszedles lekarzem/ bo teź na ziemi wiel-
 ka barzo choroba trapiła czlowieká; ale z roznošcia wielka od
 Doktorow swiatowych/ bo tych ani napędziš tam/ gdišie sie
 nie wšiac nie spodziewáia/ y iezeli chca wzdrowic chorego/
 wprzod sie go namordula/ nagrdca/ to lekarstwy/ to krwie v-
 puszczaniem/ to Wioška dyeta/ y roznyimi inšnymi remedyami/ á Iſaiz. 52.
 Chrystus naprzod je przyszedł darmo/ Gratis venundati estis
 & absque argento redimemini, á oproz tego chorego nie
 mordujac/ sam je za niego wypil gorzki trunk meki swoiey/
 sam wšytkę Zrew swoje Przenayšwietša wytoczył/ sam sie
 głodem wysušel/ w ostátku sam własny żywot swoy lozył/ á je-
 by byl dal żywot choremu pácyentowi swoiemu/ y od wiekuiš-
 ſtey wybáwił go śmierci/ Veni vt vitam habeant, & abundan-
 tius habeant, mowi sam w džišieyšey Ewangeliey Swiety.
 Pzyszedł slowem jednym rzeklšy Chrystus/ iáko Saluator,
 wziął sobie Imie I E Z v s, ktore jest jednoš co Saluator, á je-
 byl záraz y samym imieniem znać dawal/ iž wziął powinnošć
 ná sie/ saluare & seruare animas nostras, powinnošć zbáwie-
 nia duš nášych; Vocabis nomen eius I s v m, ipse enim Matth: 1.
 saluum faciet populum suum, á peccatis eorum, tak prze- cap.
 strzegł Aniol Jozefa Swietego/ Kiedy mu tajemnice cudowne
 Wcielenia Boskiego reuelował.

Pyta sie Bernard Swiety tłumáczac ono Proroštvo J- P
 záiašowe/ Vocabitur nomen eius Admirabilis, Confilia- Iſa. cap.
 rius, Deus, fortis, pater futuri saeculi, Princeps pacis, zemu 9.
 tu Prorok Swiety wzmiánki žadney nie czyni Imieniu Jes-
 sus/ miedzy tymi rozlicznymi imionami/ ktore prorokował
 Chrystusowi Pánu? Magna quidem nomina haec, sed vbi S. Bernardus serm.
 est nomen quod est super omne nomen, vbi est Nomen 2. de Circumcisio-
 Iesus, in quo omne genu flexatur? Słowa Bernardá S. ne Dñi.

s. Ber-
nard. bi-
dem.

y odpowiada sam sobie/ że to podobno dla tego Prorok Świe-
ty uczynił/ iż w tych wszystkich imionach od niego wyliczo-
nych/ rozlało się iako jeden słizny olej/ to słodkie Imię Iezvs,
y w tym jednym Przenajświętszym Imieniu Iezvs, w tym
Imieniu Saluator albo Zbawiciel/ w wszystkie te inſe imiona
zamykały się/ zaczęły go było z osobną wymieniać nie potrze-
ba. Fortè in his omnibus, vnum illud inuenies, sed expres-
sum quodammodo & effusum, nempe ipsum est, de quo
Sponsa in Canticis Canticorum, oleum effusum nomen
tuum, także Bernard Świety. Rozlało się to słodkie Imię
Iezvs to Imię Zbawiciel w tym Imieniu Admirabilis, bo in
opere saluationis, w sprawowaniu zbawienia naszego/ o iako
wiele Chrystus Pan różliwych cudów poczynił: Rozlało się
w tym Imieniu Consiliarius, bo nam nie tylko Bostie prace-
pta swoje podał dla zbawienia naszego/ ale też y Euangelica-
zostawił Consilia. Rozlało się w tym Imieniu DEVS, bo
chochiaśby się był Chrystus w niczym inſym nie pokazał bydź
Bogiem/ tedy tym samym że nas zbawił/ że nam grzechy od-
puścił/ co samemu tylko iest przyzwolta Bogu/ dość wyraźnie
Bostwo swoje wyświadczył. Rozlało się w tym Imieniu For-
tis, bo dość dzielności y męstwa tego było/ we wszystkiey Mace-
naydrożſzey/ ktora cierpiał dobrowolnie kwoli zbawieniu na-
szemu. Rozlało się w tym Imieniu Pater futuri ſaeculi, bo dla
zbawienia naszego/ nie tylko na tym świecie po Cycowſku ob-
ſzedł się z nami/ nakarmiwszy y napoiwszy nas własnym ciałem
y krwią swoją Przenaydrożſza/ ale też iako synów swoich wła-
snych dſiedzicami dobr swoich wiecznych poczynił. Rozlało
się naostatek w tym Imieniu Princeps pacis, bo żeby nas był
zbawił Chrystus/ potrzebą nam pierwey było Dycą Przed
wiecznego przerednąć/ y z nieprzyjaciół Bostkich poczynić przy-
jaciółami/ zgoła konkludujemy z Apostołami Pańskimi/ Neq̄
enim est aliud nomen sub celo datum hominibus, in quo
oporteat nos saluos fieri.

Akor: 4

Q

Gdybym ia testu was spytał Słuchające Nabożni/ coli
nam test iest teraz pożyteczniejszego: czyli to/ je pierworodni

Kodziej

Kończycy nasi obrządzili nieposłuszeństwem swoim Najęstkar
 Sworcey Pána swiętego/ y Ray przez to wracieliz/ czyli to/
 żeby byli y z nami potomkami swoimi zostawali do tych czas
 w Raiu in statu innocentia, w stanie niewinności: nie gu-
 biac icy transgressyia zakazu Boskiego: Wiem je zaraz co ży-
 wo rzecze żeby nam było daleko lepiej zostawać w Raiu/ wiec
 rze ia temu/ bobyśmy byli nie wiedzieli/ co to woyna/ co to
 głod/ co to powietrze/ co to choroba/ co to grzech/ co to śmierć/
 iako żywobyśmy byli tych inšych penalitates natura corru-
 pta nie znali; melibyśmy byli wstáwiczny pokoy między cia-
 lem á duszą/ miła zgođe między zmysłami á rozumem/ między
 propensyami cieleysnmi á wola/ co sie teraz iedno z drugim
 wstáwicznie morduje y biedzi/ Spiritus concupiscit aduersus
 carnem, caro aduersus spiritum, iednym słowem wšytkoby
 było áz miło/ cum illa iustitia originali w ktoreybyśmy byli
 wšyscy potwierdzeni zostawali/ y nie vmieráiac nigdy żywo-
 byśmy byli od Aniolow Swiętych do nieba przenošeni. Pra-
 wde rzekšy/ škodać to wielka naša/ ktora nas za grzechem
 Adamowym potkára: Ale iednak wważcie to sobie wy/ ktorzy
 z Anielskim Doktorem Theologuiecie / je gdyby był Adam
 nie zgrzeszył/ nie melibyście byli Chrystusá/ nie narodziłby
 sie był I e z v s z Panny Przenayswiętešey/ áni by była natura
 naša przyšla do takowey godności/ do iakiey przyšla teraz /
 gdy ia Bog ná sie wziął/ kiedy w niej iedne Pánienke wybrał
 sobie za matke swoje/ y kiedy ia nad wšytkie chory Anielskie
 w niebie wedle práwice Oycowškiey osadził/ tak mi sie widzi/
 żeby to iesze wielka škoda naša była: Teraz w tym stanie
 našym terażniejšym głowa Kościola swiętego Swiętego/ iest
 sam Chrystus I e z v s, w onym zaś stanie byiby był sam Adam/
 teraz w tym stanie niewinnym przy Chrście Swiętym
 daie Bog láške swoje/ przez zasługi Chrystusowe/ wten czas
 zaście dawałby ia był ob decentiam & dignitatem illius,
 dla samey godności stanu onego/ teraz w tym stanie mamy
 niestonżzone zasługi Chrystusowe/ mamy tak wielkie zasługi
 Matki Boskiej/ wten czas byśmy ich byli nie mieli/ coby nam

tedy było pozyteczneysego/ sami sobie rozwaście. Prawda
 że Subtelnego Doktorá naszego/ inakšá jest w tey mierze opi-
 nia/ bo on wzyrá/ że primarium motiuum Incarnationis,
 była excellentia istius misterij sama godność tey tajemnice
 wysłkiey/ y tak consequenter, choćasby był Adam nie zgrze-
 szel/ postarémuby był wcielił sie Jednorodzony Syn Bożi. Lec
 choćasby y tak nie mielibyśmy iednak byli zasług z niewin-
 ney Młeki Chrystusowey/ boby był w ten czas nic dla nas nie
 cierpiát/ / wziąłby był ciało ná sie niecierpietliwe/ nie byłby
 był ná ten czas Chrystus Zbawicielem/ nie byłby był Odkupia-
 czelem nášym/ Christus non venisset vt Redemptor, nisi
 homo cecidisset; neq; fortè vt passibilis, quia non fuit ali-
 qua necessitas, vt illa anima à principio gloriosa, vnita fuisset
 corpori passibili, nisi Redemptio fuisset facienda, słowá
 Subtelnego Doktorá: A to iedno szesście te same łáste je náš-
 szym samje Bog Zbawicielem zostát/ przektádáto Doktoro-
 wie Swięci nád ono wšytko nieszesście grzechowe. O felix
 culpa, quæ talem ac tantum meruit habere Redemptorem,
 słowá Grzegorzá swiętego/ Ktorych záżywa Kóściół Boży in
 Benedictione Cerei w wielka Sobote/ o szesliwy grzechu
 mowi/ Ktorys przyšedł ná takowego Odkupiciela/ Abundavit
 delictū; superabundavit & gratia, mowi tájże Apostól/ á wy-
 ráźniey iesze y szerzey Bernard Swięty/ pišac supra Apoca-
 lypsim, Kiedy piše ták/ Vehementer nobis vir vnus, & muli-
 er vna nocuère, sed gratias Deo, per vnum nihilominus
 hominem & mulierem vnam omnia restaurantur, & non
 sine fænore gratiarum, neque enim vt delictum ita & do-
 num. Przyznáć to powiáda potrzebá/ je nam škoda znákomita
 máj ieden y niewiáštá iedná wczynilá/ ále chwálá Bogu je ták/
 álbowiem znouš przez iednego tájże człowieká/ y przez ies-
 dne biálogłowe tá zgubá wšytká nam sie nádgrodziłá ták oba-
 fcie/ je nam iesze/ wiecey łásti y bobrodziejstwa przyczynio-
 no/ ániželizmy przez grzech postrádali/ Excedit damni aſti-
 mationem beneficij magnitudo, ten záś excellus peronie nie-
 inšy

Scotus in
 3tio sent.
 Distin: 71
 Quæst. 3.
 lit. B.

Ad Rom:
 5.

S. Ber-
 nardus in
 verba illa
 Apoc. c.
 12. signi
 magnum.

śpij jest/ tylko że Chrystus został Saluatorem, że został zbawicielem naszym. O wielkiś to exces dobrodziejstwa/ że Bog sam naprawiać to y restaurować przyszedł/ co człowiek ieden zepsował/ Bog sam przyszedł cierpieć y umierać/ ażeby w grzechu zmarły wstrzeżony został człowiek/ Bog sam przyszedł iako to Pasterz zamknąć te owczarnie Kościoła swojego militującogo/ ażeby od onego drapieżnego piekielnego łwa/ salwował y konserwował iako iedne kochane swoje owieczki/ dusze ludzkie. Per Christum fideles saluantur & feruantur.

Co do drugiey powinności drzwi/ iako przez Chrystusa także w tej owczarni Kościoła tego Swiate^o maia dusze ludzkie ingressum & egressum, maia wejście y wyjście/ & ingredietur & egredietur, rozmaitcie to rozumieia Doktorowie Swięci. Theophylactus tłumaczy przez to miejsce y wyjście/ wielkie iakies bezpieczenistwo/ osobliwa iedne śmiałość w zło wieku/ w dostawianiu na każdym placu przy prawdziu Chry-
stusowey; ingredietur & egredietur, hoc est magnum habebit securitatem; sicut Apostoli ingrediebantur, coram Tyrannis liberè loquentes: te są słowa tego: A stawa przynim y Chryzostom Swięty/ kiedy także mowi/ Ingresdietur & egredietur hoc est securus erit & liber. Zda mi sie tak/ iż ci Swięci Doktorowie w tej Expozycyey swojej/ osobliwie ad intende podaią Káznodzieiom/ ażeby to nie gładkali tylko Auditorá swojego/ pápużymt słowkami/ gładkimi perwodami/ subtelnyimi inwenciami delectuiac vszy/ a serca nie nie tykaiac/ ale żeby bezpiecznie y śmiało przy prawdziu stawáli/ bezrespektu z tego miejsca Apostolskiego/ strofuiac grzechy y gromiac/ Annuntient eis vitia & virtutes panam & gloriam, iako rozkazał Káznodzieiom swoim Fránciszek Swięty w Regule/ chociaśby na nich miał wysytek sie świat walić: Prawdą je teraz świat taki/ że prawdy y na kazaniu mowić sie nie godzi/ chyba ja dobrze w przód w miękka obwinawşy bawelne/ ale temu politycznemu prawu zepsowanego światá/ odważni y śmiáli nie powinni podlegać Káznodzieie/ securi bydś w tym maia & liberi prawem Bożim/ bo inaczey w ka-

Theophi-
lactus in
hoc loco.

S. Aug.
tract 44.
in Ioan.

zaniu swoim/ ani wniada ani wyniada przez Chrystusa; Angu-
syn Swiety/ przez to wescie/ rozumie internam recoilectio-
nem, swiete iakties zamysly/ zewnetrzne bogoboyne rozmysla-
nia szlowieka poboznego/ a zas przez wyscie rozumie exter-
nam operationem, sam swiatobliwy wzynek powierzcho-
wny w samym skutku wypelniony: Trzymaj z nim takze y

S. Greg.
lib. 1. Re-
gist. cap.
16.

Grzegorz Swiety/ mowiac. In gredientur & egredientur,
cum mentem deuotionibus impingunt, & foris se pijs o-
peribus fatiant. W ten czas powiada ludzcie wchodza y wy-
chodza z Chrystusa/ kiedy one Inspiracieswiete/ ktore im Pan
Bog do serca podacie/ na rozmaite dobre wzynki/ acceptuia
z rak iego Boskich wiele/ y do samey przywodza ie erekucyey/
Nie dosyc miec swiatobliwe intencie w dobrym/ kiedy sam
skutek bydz m. ze/ iest to tylko ingressus ale nie egressus przez
Chrystusa/ wyscie dopiero iest w ten czas/ kiedy sam nastapi
wzynek. Jesze przez to wescie y wyscie z Chrystusa Swiety
Grzegorz Tysiensti tłumaczy/ quendam motum continuum,
wstawiczne iakties y nieustanne zapedy w drodze doslonosci

S. Grego.
Niss. ho.
mil. 12. in
Cantica.

szlowieka swiatobliwego/ Ingreditur & egreditur, ita ut
nunquam nec ingrediendi nec egressiendi finem faciat. te-
la slowa iego. Ale iednak barziesy iest uniwersalna Tyrana
naszego iusz wyzej wymieniona expozycya/ ze ten Ingres przez
Chrystusa/ iest Ingres do Wiary Swietey/ Egres zasie albo
wyscie iest z tego milituacego Kosciola/ do onego tryumfu-
iacego odescie/ Similiter per ipsum est ingressus ad fidem,

Tyranus
sup. hunc
locum.

& egressus de miseria ista ad gloriam. Mamy Ingres przez
Chrystusa wsfyscy do Wiary Swietey/ bo zaraz przy krzcie S.
oproc lasti oney Boskiej vsprawiedliwisiacey/ oproc zgta-
dzenia pierworodnego grzechu/ y z wina y z karaniem wselas
kim tak doczelnym iako y wiecznym/ oproc onego charakteru/
ktorym nas zaraz sobie w ten czas/ iako wlasnym znaktiem
swoim Bog wsechmocny piatnuie/ y przyimuie miedzy samia
lia swoie/ wlewa na dusze nasze dobrocliwą reka Boska habi-
tus supernaturales fidei, spei, & charitatis, Wiare/ Nadzies-
ie/ y milosc/ a to wsfytko przez zaslugi Chrystusowe/ Chrzesz
Swiety!

Święty/ ma tylko w tym causalitatem quandam dispositi-
 uam, iako wiecie wozoni/ ale causalitas meritoria samemu
 przynależy Chrystusowi/ per ipsum est ingressus ad fidem:
 Mamy y Egres przez Chrystusa de miseria ista ad gloriam,
 z tych doczesnych misery do wiekistej chwaly/ bo iego me-
 ta przeydrozysa/ iego przyzem stala nam sie apertio ianuæ
 cæli, otworzona nam zostala brama niebieska. Oczekiwali
 restliwie w sisyey oni swieci Dycowie w orchlaniach/zawarte
 bowiem bylo dla nich niebo/ a zawarteby bylo wedlug nauki
 Theologow/ przed smiercia Syna Bozego/ y dla samey na-
 wet Matki Boskiej/ po smierci iego zas/ otwarte zaraz zo-
 stalo y dla lotra.

Pyta sie Euthymius, coli tej byla za przyczyna/ cudu o-
 nego/ ktory sie stal miedzy infymy przy smierci Chrystusowej/
 Kiedy Velum templi scissum est in duas partes à summo vsq;
 deorsum, iako Mattheus Święty opisuje/ kiedy mowie ona
 zasloná Koscielna na dwoie sie sama przez sie rozdzielila;
 Byla to ta zasloná w samym wesciu do Kosciola/ prohibes
 aspectum eorum quæ erant intra templum, iako mowi Ly-
 ran w tym miejscu/ drudzy zas mowia ze byla w samym Ko-
 sciele/ iakoskolwiek jest/ ze teraz o to tylko quæstia/ co za
 przyczyna byla tego/ ze ono Velum przy smierci Chrystusowej
 samo przez sie na dwoie sie rozeszlo? Dwie przyczynie tego da-
 je samze ten pomieniony Doktor/ Prima est ad iudæorum re-
 darguicionem, cui contradicere non possent, Pierwsza dla
 otworzenia oczu zaslepionym onym przez niedowiarstwo iya-
 dom/ azeby byli cudem onym postrzegli sie y uznali prawdzi-
 we Bostwo Chrystusowe/mogliby byli bowiem mowie/ iz ono
 slonca zaciemienie/ ono strasne trzesienie ziemi/ ono rwanie
 sie opoczytych skal/ sposobem przyrodzonym sie dzialy/ kiedy
 vmieral Chrystus/ nie sposobem cudownym/ ale na ono dobro-
 wolne w Kosciela ni z tego ni z owego rozdwojenie zaslony/
 trudno im bylo causam naturalem przy zyny przyrodzoney do-
 brać trudno to bylo na iakoskolwiek kurs przyrodzony zwalić/
 trzeba to bylo koniecznie cudowney rece Boskiej przypisać/
 Cui

S

Matth.
cap. 27.Lyrantis
sup. hunc
locum

Cui contradicere non possent, cum tale quid esse unquam factum demonstrare non possent, są słowa Eutymiuszowe/ druga przyczyna zaś daje takąową/ że Velum ono figurowało zasłonienie albo zagrodzenie bramy niebieskiej grzechem rodziców naszych/ o toż tak właśnie rozumieć nam potrzeba/ iż po śmierci Chrystusa Zbawiciela naszego/ tak się zaraz ona zagroda do nieba sama rozwałała/ wolne ludziorom zostawiac przesćcie/ iako się ona zasłona sama przez się na dwoie rozewała/ Scillum Velum figuravit scillum iam esse medium parietem inter caelum & terram, nempè inimicitiam quae inter Deum & homines erat, & factum esse caelum hominibus peruium, soluto iam per Christum obstaculo medio, tegoż Doktora słowa. Ono rozdarte Velum figura prawi było rozbrania sředniey ściany między niebem a ziemią/ to jest oney nieprzyzianey/ ktora była między Bogiem a człowiekiem/ żadna miara do nieba człowiekowi nie pozwalaiac przesćcia. Niasćtatek tak to tesze sobie rozumieć możemy/ że iako zamknął Bog Ray ziemski/ wygnawszy z niego Adama y Ewę/ y przy drzwiach samych postanowił z ogniska bronis Cherubim na na straży/ tak zaraz zamknął y Ray niebieski/ dawszy zamknąć takąową/ ktory się niczym innym tylko samym Krzyżowym niał stworzyć drzewem/ na którym umrzeć miał sam iedynak Bęsti: Takiey opiniey jest Chryzostom Swiety/ Kiedy Krzyż Swiety/ nazywa kluczem Rajskim/ Crux Christi clavis paradisi est, crux enim Christi aperuit paradysum, acq; adeo inter crucem & paradysum nullum medium est, te są słowa tego. Otoż macie/ że przez Chrystusa także/ jest iako to ingressus ad fidem, tak & egressus de miseria ista ad gloriam, y już obaczylicie/ że oboie materialnych drzwi powinności weryfikują się w Chrystusie/ tak że się husnie nazywa drzwiami owieczek swoich/ Ego sum ostium ovium. Ny tyle to arcyniehusnie czyniemy/ na křtalt onych zaślepionych Sodomitow/ ktorzy trącić kiedyś do drzwi Lotowych nie mogli/ ita vt ostium inuenire non possent, że te zbawienne drzwi naše/ tak często grzechami naszymi miamy/ bardsiey nam się podobá

Euthymi-
us supra
hunc lo-
cū script.

S. Chry-
sosth.
homil. 1.
sup. cap.
9. Lucae
tom. 2.

Gen: 19.

podobają one światowe drzwi/ seroko do wszytkiego złego o-
 tworzone/ o których wspomina Jan S. Ecce dedi coram te
 ostium apertum, quia modicam habes virtutem, o te zaś dżi-
 sieysze drzwi/ za ktorymi schował Bog wszytko dobro Dufi n-
 szych/ prawie bynamniey niedbamy. Wspomina Nicephorus,
 że in Anno Christi 528. w Antyochiey było wielkie y strasne
 ziemie trzesienie/ y miał Zakonnik jeden rewelacya taka/ iż
 ktoby był chciał wśc plagi oney Bostiey/ zawiesiwszy na
 drzwiach w domu albo mieszkania swojego obrazek Chrystusa
 Pana/ albo przynamniey napisawszy najsłodsze Imie I E Z V S
 z takowym Epigráphe/ Christus nobiscum, stac. żaden ta-
 kowy nie miał bydź Bostim onym karaniem dotknięony.
 Zatrzasnął y teraz Bog Wszechmogacy wszytką Korona naszą/
 pozabierał subiecta takowe/ iakich nieżaraz sie Dyczyna do-
 zyka/ niszcziemy co daley to bardszye/ iako w ludziach tak y w
 dostatkach/ bo złoty on y srebrny kiedyś świat Polski w mie-
 dżiany sie obrocił/ ieżeli zginać iesze do ostátka niehcemy/ i-
 kżmy na to grzechami naszymi zarobili/ Schraniaj sie co żywo
 za te dżisieysze drzwi/ wcietaj sie do nieprzebranego mi-
 łosierdzia Chrystusowego/ zamykaj serce swoje słodkim Ja-
 mieniem I E Z V S, a odzywaj sie do rych biczow Bostich/
 ktorymi nas sprawiedliwosc tego Swieta wscina/
 Christus nobiscum, stac. A M E N.

Apocal.
3tio.

Nicepho:
lib. 17.
cap. 3.

A. M. D. G. B. M. V. H. Oq; SS.

W MAŁYCH SŁÓWKACH
 NIE MAŁE
 SARKAZMY.
 K A Z M Y.
 K A Z M Y.
 XIII.

Ná Piatą Niedzielę po Swiatkách, miáne ná
 Zamku w Katedrálным Kościele Krakow-
 skim, Roku Páńskiego 1672.

Matth /
 esp. 10.

Qui dixerit fratri suo Raca, reus erit concilio, qui dixerit
 farue, reus erit gehennæ ignis:

Kto rzecze brátu swemu Ráká/ bedźcie winien rády/ á kto mu-
 rzecze faleńcze/ bedźcie winien ognia piekielnego:

*Sa słowá Zbáwiciela sámeho, zápisáne w przeczytáney Ewán-
 geliey Swietey, v Mátheusá Swietego w Rozdziale Piatym.*

I

Dzeli kiedy tedy w dzisieyshey osóbliwie Ewángeliey
 Swietey/ nowozakonny náš Legislator Chrystus/ dá-
 ie nam ad incende, áżebyśmy trzymać iezyk zá zębami
 umieli/ N. S. Stároświecka spráwiedliwość/ y doskonałość
 Sáryzayfska tak niosła/ że dosyć ná tym bylo zlych sie chronić w
 czynkow/ nie slo to w poczet grzechow/ chociaś jednemu z
 drugim zwádzic sie tráfiło/ chociaś sobie pomowiwšy Genea-
 logia y z Oycá y z Mátki porzannie wywiedli/ chociaś wzá-
 iemnie ná sie niektore potajemne rzeczkí wyspiewáli/ nic to
 wšytko bylo/ byle tylko był jeden drugiego nie zátracił albo
 nie zgláł

nie zglądził z swiata/ Dictum est antiquis non occides, ale teraz in lege Evangelica, kto chce byc doskonałym/ y zostawac bez grzechu/ potrzeba azeby sie y w slowku niepotknal/ nie tylko bronia y reka/ ale y ięzykiem albo slowkiem wszczyplwym/ nie godzi sie na bliźniego potargnac/ Si quis in verbo non offendit, hic perfectus est vir, tak Apostol Pánski Jakub S. napisał/ a Glossa ieszcze takowo ekluzywe przydaie/ Hic, non alius perfectus est vir, kto prawi slowkiem zadnym nie obrási bliźniego swojego/ ten a nie infty zupełna doskonałość ma w sobie: Miały to w prawdzie instrument jest w ciełe naszym ludzkim/ ktory nam dała natura do formowania y wymowienia slow/ nie wielki czlonek ięzyka naszego/ ale sie wiele ztego stać moze przez niego/ Bernard Swiety tak mowi/ je choc to rzecz jest tak drobna y miękka/ a przecie nie ladaiaćkich się potrzeba na zatrzymanie iey kiedy sie rozbiega substancya ięzyka naszego/ lubo bárzo wietcha y słaba/ lecz w używaniu swoim duzo silna/ szuply czlonek sam w sobie / ale na zle dosyc go/ seroki a cieni/ iakoby własnje na wżad do przentnienia serca wformowany/ Tenerum membrum lingua, attamen vix teneri potest, substantiã quidem infirmum atq; exiguum, sed vsu magnum & validum inuenitur, modicum membrum est, sed nisi caueas, magnum malum, tenuis est & lata, aptissimum vacuandis cordibus instrumentum, te sa slowa iego. Piše Lyranus nasz na ten dopiero wspomniony rozdział trzeci Kanonicznego listu Jakoba Swietego/ bierze tam pochop z Apostolskich slow/ o ięzykach ludzkich mowic/ y przytacza trzy przykłady/ małych rzeczy / przez ktore jednak wielkie sie na świecie rzeczy dzieia/ a czwarty do nich przyrownywa ięzyk; Pierwszy przykład przytacza żywy o koniu/ tak wspaniałym/ tak silnym y okazalym zwierzećiu/ a przecie marna rzecz/ tak walkiem iednym zelaza w munstruku albo wędzidle bedacym y tam y sam obracany na wola ludzke zostaje/ Equus qui est animal magnum, circumducitur cum frano paruulo. Drugi przykład areyficyalny ogromnego okrętu/ albo iakiey serofiej y rozłożystey nawy/ ktora na bystrych y głębokich wodach/

Iacobi
cap. 3.Glossa
interlineaS. Bernardus
nardus
ferm. de
triplici
custodiaLyranus
in 3tium
Iacobi
Apostoli,
super illa

verba.
Potest e-
tiam fre-
no circū-
ducere.

zyran:
ibidem.

Dách/ máta rzeczg gubernynie biegly y Kierunie sternik/ Navis magna mouetur, cum paruo gubernaculo, Trzeci przykład naturalny/ málega ognia w lessie wznieconego/ Ktory w sucha/ y rozlegla zátradišy sie krzewin/ nie zádlugo wšytké precz wypali y pozrze/ modicus ignis magnam syluam incendit. ták tim sposobem prawi y tezyk ludzki/ lubo ták jest exigua quantitatis, sam w sobie/ Kiedy sie tednáť ná zlo wysformie/ Kiedy sie ná obmowistá/ ná poswary/ ná sedycye vda/ síla złego nábroić y dokazác može/ Eodem modo lingua quæ est modicum membrum, multa mala facit, per contentiones, detractiones, seditiones, & huiusmodi, ita quòd ferè omnia mala proueniunt ex vicio linguæ, dyskurs cyrowánego Lyrána; Dáczym umieć ták iáť sie godzi fermowác tezykiem/ umieć go trzymác zá zebami/ iáťo go samo przyrodzenie ofšanicowálo/ ážeby w niezym nie škodziť bližniemu/ wysokiey to záprawde jest doskonałosci dzieło/ Si quis in verbo non offendit, hic non alius perfectus est vir. W tákowa doskonałoscé zápráwiác nas wšytkich dniá dšisieyšego chce Zbáwiciel Chrystus Iezvs, Kiedy zá tedno choć mále byle všežypliwe sloweczko/ Ktorym sie rzuciť ktokolwieť ná bližnego swiego/ strášnym przegraza karaniem/ mále to slowko jest Záca/ á przecie kto ie w brew rzeczg drugiemu/ záraz z tákowym do rády/ Reus erit concilio, y to nie wielka zárućie šalénstwu bližniemu/ albo rzec mu šalénce/ á przecie Chrystus zá to garacym piekiem groži/ Qui dixerit fatue, reus erit gehennæ ignis. O Máťo Boža áž strách y mowić! á kto sie w popedliwosci y gniewie od zápalczywych y vrašliwych slow vchronić potrášit/ Nášieie tego drugi ániželi opionie tysiacami/ Ktoby sie tam pod ten czas tego doráchowáť/ to wíac zá káždé z nich zárabia sie ná pieklo: Verbum est vox, mowi Dyálektyk/ vox est sonus/ slowo náše ludzkie jest to ieden glos/ ieden dšwiák po subtelnym rozniesiony powietrzu/ goníc go y šukác ná ten czas Kiedy wyleć z všť/ iáťby to wláśnie chćial kto/ gosćinca loru ptáše go po powietrzu špiegowác/ to záraz po nim/ choć po iednym/ Kiedy jest obrašliwe/ albo surowey rádšie/ albo niestońzone mu táť

mu karaniu podlegać: Jako z łuku naciągniętego wypuszczę na strzala/ nie dosięgłym leci pedem/ pości sie o cel nie oprze/ tak ładającie słowa od człowieka nieważnego ida/ Sagitta in fixa femori canis, sic verbum in corde stulti, mowi *Ecclesia* żyłyty/ to co słowo gniewliwe/ wżyczyliwe/ to rada albo piekło: tak á nie inaczej mowi Chrystus/ Qui dixerit fratri suo Raca, reus erit concilio, qui dixerit fatue, reus erit gehennae ignis, kiedy to słowko choć iedno/ będzie tak dobrze sarkazmami albo wżyczkami nadżiane/ iako to słowko Raca/ iako to słowko głupcze/ ktore wymienia nam Ewangelia Swieta/ to niepochybna/ że ten ktory ie wymowi na wraże bliźniego swoiego/ albo rady albo karania piekielnego nie wydzie. Coby to tedy za takowe sarkazmy te dwoie od Chrystusa miánowane słowa w sobie zamýkaly/ opowiem wam na teraz inleyfym Kazaniu moim/ na cześ y na chwate w Troycy Swietey iedynemu Bogu/ á nám na pozYTEczna w ięzyku przestroge/ tylko Ty Niepotalana:

Ecclesia
1101, 92.

Spraw Panno, twej łaskawey odpowiedzi słowy

Ab, sie zapalczymey, strzeżli ludzie mony:

Gracie to iako niektórzy rozumieja/ ale pewnikiem według Abulensá w tym mieyscu Syryadzkie/ albo Habrasykie/ pierwsze słowko Raca/ (ponieważ Chrystus po Habrasyku nie po gracku mowił) na rozmaite interpretacye pociągnęto Doktorow Swietych zdania/ *V. S.* Naprzod Chryzostom Swiety jest takowey opiniey/ że to słowo nic nie wyraża infeggo/ tylko iakás grubiańska polityka iednego swarliwego człowieka/ ktory zapalczywie obrusywşy sie na bliźniego swoiego/ nie respektuiac na honor y powinne poszanowanie iego/ zaraz mu pocznie z kontemptu grubo po chłopstu tykać/ *Accede tu, recede tu,* y on lubo mu przysioynie będzie odpowiadat po dwoygu/ rozprawy iednak nie wşyşy inakşey/ tylko po iednemu. *Theophilactus* zaśie o tym słowku mowi/ *Raca idem est quod spuro dignus vel conspuendus,* Raca z Habrasykiego/ iest to słowo takowa wyrażające zelżywość/ iakoby owo kro plunawşy na ziemię rzekł do drugiego na despekt/ *ia ciebie*

V

Theoph:
in hoc loco.

nie inaczey sobie waze/ tyko tak iako te sliny na ziemi: Drudzy rozumieia przez to slowo/ iako Hieronim Swiety osobliwie/ Mente vacuum, czlowieká lekkomyślnego/ nieważnego/ háławile y pedziwiatrá iakiego/ albo też Opibus vacuum, po naszymu chudego pacholtá/ tak dobrze przystroionego/ ze kie

Ethyop.

dyby kto položyl na nim ráta pewnie sie go nie imie/ Qui dixerit fratri suo quòd pauper sit per contemptum, & laceris vestibus, reus erit concilio, Tak czyta te slowa Ethyopicus:

Georg:

Mich: in

proemil:

Gramma

tica Sy-

ryacz.

Jesze Georgius Michael, wywodzi z Syryadzkiego ięzyká/ ze to slowo nie inzego nie znaczy/ tylko testudinem żółwiá/ iakoby owo kto swarzac sie z kim/ albo laiac po polsku/ nazwal go iakim leniem/ tak chyzym iako pien na ptaki: W ostátku

żarliwy on niegdy na potow Dusz ludzkich Kaznodzieia/ y wielz

ti nasz Cudoworca ANTONI Swiety z Padwie/ pisze w Kas

zanju swoim na dzisieysza Niedziele/ iz to slowo z Habraystiez

go/ Nihil significat per modum conceptus, nie ma zadnes

go significatum slusnego/ ale tylko iest iakas Interiectio po

pedliwego czlowieká/ iako gdy owo kto boleiacy/ w latiniskim

iezyku wyrzeczze heu, albo też tak/ poniewaz to slowo deter

minatè y expressè nie significuje nic/ na kstalt owego z Dyas

lekytkow Blictri, coe kiedyby ie per contemptum, rzekl ieden

drugiemu/ iednosz to wzyni/ iakby mu własnie rzekl/ jes ty

v mnie za nic: Patrzciez iak wiele przezwistkow/ iak wiele

wszypkow y sarkazmitow/ to iedno sloweczko ma w sobie.

Wytknatku y pokazal w tym slowku ledwo nie palce Chry

stus/ kazdego takiego/ co owo przyshedlisy do spowiedniká przy

Sakramencie pokuty Swietey/ starzy na sie/ ze sobie z drugim

trosecke podmowil/ ze mu rzekl zle slowo/ a on mu doial do zy

wego tak dobrze/ tak rzetelnie naspiewal/ tak wश्यtkie cztery

herby wywiodel/ wyrzucil y Oycá y Matke na oczy/ poruszył

dawno sprochniátych przodkow iego z grobu/ nawymyslal in-

famitates tak wiele/ zeby to iego zle slowo iako mowia w caly

sie Kalepin nie zmiescilo: Wytknat tu Chrystus własnie y

one dusze nabożna/ co owo rada w Rosciele site Pacierzy

naszpece/ nastroi do Pana Boga/ albo do drogich Kan

iego

S. Antoni

serm: in

Domini-

ca sta.

post Pen-

tesosten.

W

tego Pańskich/ nabożnych affektow dostatkem/ ale iak storo-
 tytko przydzie z Kosciola do domu/ byle icy mucha iedna na
 nosie vsiadła/ takci bedzie rozpowiadała/ tak dom w sytek roz-
 zgdaje/ tak wiele slow na rozdawa iak z rejestru/ a co slowko
 torana aż do samego przenikajaca serca; Koronowany Pro-
 rok Dawid Swiety/ choć Psalmy pokutniace/ y innych tak
 wiele w Psalterzu náchwale Boga napisał/ a przecie iednak
 kiedy mu tej tam byl ktos czasu iednego zákorzył/ czytacie
 sobie w Psalme sernym osnym/ iak go tam dobrze nosi/ y iak
 mu pieknie spiewa/ Constitue super eum peccatorem, &
 diabolus stet à dextris eius, fiant dies eius pauci, fiant filij
 eius orphani, & vxor eius vidua, filij eius mendicent, eijci-
 antur de habitationibus suis, y cały práwie Psalm podobna
 niezyczliwoscia tak nádział/ że iakoby tráfic do końca nie mo-
 gac/ sam sobie koniec zamierzył, takowy dawšy tytuł ponie-
 mionemu Psalmowi. In finem Psalmus David, Tak wiasnie
 y nabożniżek pod czas kiedy sie roschodzi/ kiedy wyrwierać gos-
 race y popedliwe affekty swoje pocznie/ kiedy mu przydzie do-
 zlych slow końca y miary mu nie máš/ a ieżel ć cho czasem y coš
 niewiele wyrzecz/ sepiem tylko albo pod nosem slowko sobie
 przebańnie/ tedy przecie tak dobrze nim doymie/ iakoby mila-
 czkiem vřasil/ y przyšedłšy potym sobie do spowiedniká/ tak
 rzecze/ że nieco z bliźnim sie swoim poalterowawšy/ dał mu
 nie dobre slowo/ a ono slowo bylo iak to dzisieyše Raca/ co stá-
 ło zá tyśiac/ slowo tak dobrze nádziane/ żeby sie podlug nášer-
 go Polskiego Adagium, w signifikatach swoich ná wolowa-
 nie zmiesćicelo stóre/ slowo pochodzace z tak wypráwney gęby/
 że mulatal ieżyl w ten czas iak ná kolowrocie. O brácie/ Qui
 dixerit fratri suo Raca, reus erit concilio; a iako czyta Glos-
 są te słowa/ Qui vsq; ad conuitia processerit, reus erit
 concilio, wspomniac to w sytko y wyrachnia dobrze ná sadzie
 Bozym/ tam sie to w sytko da widziec/ iako to twoie zle slowo
 prawdykowalo wcziwemu bliźniego twoiego/ tam wiec ro-
 strzasa wštroš to podmowienie twoie/ kiedy ná serucinium
 całego swiata/ wczyni Chryřtus concilium z Apostolami swo-
 imi.

Psalm 108

Glossa
Interlinea

s. Bernar-
dus fermi
de tripli-
ci custo-
dia.

imi/ Si de omni verbo otioso, quodcumq; locuti fuerint homines, redditori sunt rationem, quando districtius de verbo mendaci, mordaci, iniurioso, &c. iudicabuntur? mo-
wi Bernard Swiety / jezeli prawi z kazdego naymnieyszego slowka proznego/ potrzeba bedzie dac scislly Panu Bogu rac-
chunek/ iakos daleko scislly sy exámen/ miec bedzie kazde slo-
weczko kamlliwe/ obelzywe/ obmowne/ y tym podobne: Cias-
gnie iesze daley ten Swiety Opát swoy dyskurs/ ná przestro-
ge ludziom owym/ ktorzy sobie za nic nie maia/ slowami z blo-
tem zmieszac bliźniego swoiogo/ Lewis quidem res est sermo,
quia leuiter uolat, sed grauius uulnerat, leuiter transit, sed
grauius urit, leuiter penetrat animum, sed non leuiter re-
uocatur, facile uolat, atque ideo facile uiolat charitatem,
lekka to prawi y mala rzecz sie widzi slowo/ bo lekko z ust nas-
sych wychodzi/ ale ná czas bywa to/ ze ciastki swant y rane
zadate/ lekko przechodzi/ ale ciastko pali/ lekko przeniknie do
wmyslu/ ale nie lekko wynidzie/ lekko sie wymowi/ ale nie
lekko sie wróci/ kátwe iest w locie swoim/ ale iesze kátwieysze
w rozermániu milosci Chrzesci inškiey.

X

Proverb.
3. cap.

Lyrā. lu-
per hæc
uerba Pro-
uerbiorū.
Psal: 63.

Psal: 139.
Ibidem.

Nie wiem ná taka pámiatke Proverbialista Pánstki dáte
w rece iezykowi nášemu y smierc ludzka y żywot/ Mors & vi-
ta in manibus linguæ: Lyrānus mowi ze ná to/ iz iako kto
ná dobre slowa zázywáiac iezyka/ zyskaie żywot kásti Bostiey/
tak obracáiac go ná sprosne/ wšeteczne/ y škodliwe bliźniemu
rozmowy/ smierc grzechowa popada/ In abusu enim ipsius est
mors culpæ, & in bono usu uita gratiæ, ale kiedy ja uwazam
Psalmistę Swietego/ ze iezyk przyrownywá do mieczá/ Exa-
cuerunt ut gladium linguas suas, przyrownywá do wezã iã-
dowstego/ Acuerunt linguas suas sicut serpentis, przyznawał
mu truciźne/ Venenum aspidum sub labijs eorum, tak to so-
bie interpretuie/ ze iako od mieczá bystrego/ od wezowego iadu
y od mocney truciźny/ smierc czlowiek polknac moze/ tak wlas-
nie y iezyk ludzki/ záiadlymi/ y zgryźliwymi czestokroc slowa-
mi swoimi niecnotliwie niewinnego czlowiekã zabiã/ dlatego
go mowi Proverbialista/ Mors & uita in manibus linguæ;

Nie ná

Nie na moim własnym rezumie te interpretácia takowa gruntuje/ ale na swoy fundament v Augustyná Swietego/ ktorzy ono zlosliwe y zapalczywe crucifige zydomskie nad Chrystusem Panem/ w konsideracya wziawszy/ tak naucza/ ze w ten czas naprzod zlosliwi zydsi zabili Zbawiciela naszego slowami swoimi/ tedy wolali na Pilata/ Crucifige, crucifige, vkrzyszy/ vkrzyszy/ Vos ó Iudæi occidistis, vnde occidistis? gladio linguæ; acuisistis enim linguas vestras, & quando percussistis, nisi quando clamastis, crucifige, crucifige? Słowá Swietego Biskupa Hippo-
neńskiego: y z tadci pisac Chryzostom Swiety/ ná te dżis sieyşe; groźliwe słowá Chrystusowe/ Reus erit concilio, tak twierdzi/ że ieżecznych ludzi słowami swoimi bliźnie-
go ruinuiacych/ nie inaczej karac będzie sprawiedliwy Bog/ tylko iak owych bezbożnych konsiliarzow / ktorzy zasiadali dla ferowania dekretu ná smierc Jezusowa/ Reus erit concilio, id est: reus sicut illi, qui fuerunt in concilio eorum, qui Christum crucifixerunt.

S: Augu-
stinus su-
per Psalr

S. Chry-
sostomus
super
Matthæi

Y.

Coś gorszego iesze pişe/ náš Fránciştáński Theolog Pater Angelus Vulpes, ktorzy swoia Theologia cála Subtelna škole przyozdobil/ tedy ágituac te Quaestia/ An cõtumelia seu cõ-
uicium sit peccatum mortale? ieżeli potwarz albo obelgá slo-
wna iesz grzechem smiertelnym: tak decyduie/ że nie tylko iesz grzechem smiertelnym / ale iesz grzechem iesze cięższym niż
kradzieř albo mezoboystwo/ y takim tego argumentem probu-
ie/ Bona animæ sunt potiora bonis corporis, & fortunæ, ex
genere suo est peccatum mortale aliquem damnificacõ:
in bonis corporis, contra præceptum non occides, & in bo-
nis fortunæ, contra præceptum non furtum facies, ergo
peccatum mortale grauius est contumelia, siue conuicium
damnificans in bonis animæ, potwarz práwi y obelgá ná do-
brá duszne sie targnie/ bo kradnie reputacya y honor bliźnie-
mu/ zabija go na rzeczywym/ w ktorym moralny żywot glo-
wieka káżdego nalezy/ zaczym ieżeli iesz grzech smiertelny/ w
bliźyc y strzywdzić drugiego ná dobrach przynalezacych do

Pater Vul-
pes à mó-
te piloso
Franci-
scanus
Thomaz
Partis
tertiæ:
Disputacõ
Art: 2.
Num. 4.

Ji

ciála/

ćiałá/ albo do fortuny/ ieżeli grzech śmiertelny krásć y zabiá
iáć/ gdyż tego Bog zázakazáł w przykazániu swoim/ toć dáleko
cięższy iesze grzech bédzie obelżyć y spotwarzyć kogo kolwiek
słowami / ponieważ przez to dámnifikowány zostáie y szkoda
ponosi ná dobrách przynależących do dusze: Dopuscił Bog
niekiedy nieczystemu Duchowi porwáć się ná wश्यtkę doczesną
fortune slugi swojego Jobá/ ná widoczny experiment ciepłis
wości tego/ Ecce vniuersa quæ habet in manu tua sunt, do
puscił osłarádzić go y obsypáć wrzodami po ćiele / Mitte ma
num tuam & tange os eius & carnem, ále ná dobrách dus
šnych áni go tykáć nie dáł Verum tamen animam ipsius
serua, otóz czego nie dozwołił Bog samemu czártowi / tego się
wáży obelżyć / nátrzasáiace / potwarzliwe słowo malignántá
iednego / je ná dobrách honoru / ná dobrách godności / ná do
brách imienia dobrego / przynależących do dusze / ruiniue sásia
dá y bliźniego włásnego / ciężkie to tedy bydz musi w oczách
Boskich przestępstwo.

Z

Dlategoć Doktor Subtelny ná wielkie wyrażenie ciężko
ści ieżecznych grzechow ludzkich / czyni tákowa Quaestia / ieżes
li człowiek przez złe słowo wkrzywdziłszy bliźniego w dobrách
slawy dobrej / y reputácyey tego / żadna miara prawdziwie
pokutowáć nie może / póki mu nie wczyni restitucyey / y nie przy
wróci wężciwego wziętego / Vtrum damnificans aliquem
in bono famæ tenetur ad restitutionem, ita quòd panitere
verè non possit, nisi famam restituat? y tákowym to qua
litum swoje rezolwunie sposobem / iż ieżeli człowiek ieden drugie
mu / przez złe słowo swoje / ták dobrze posłużył / je zmysliwszy
ná niego sprosny táki wystepék fałszywie / w niepietna w opis
niey ludzkiej przyodział go sukientka. Falsum crimen im
ponendo, tedy koniecznie potrzebá tego do prawdziwey pokuty /
áżeby słowo ons náзад reetráktował / y to ieżeli iesze publiczne
y iáwne owo osłálowanie bylo / publiczna tákże wczynić powin
nien honoru restitucya / ináczey krzywdy oney bliźniemu swo
jemu / spráwiedliwie y zupełnie nienádgrodiłby. Dico quòd
oportet restituere famam, retractando verbum suum, vel
quod.

Scotus in
4. Distin:
37. Quæ.
libi: 4.

scotus i:
bid: §.

quod sibi imposuit, & hoc ita publicè, sicut sibi imposuit, quia aliàs non seruat iustitiam, in reddendo proximo quod suum est, tak Doktor Subtelny; Ponieważ tedy takowa cieść kosc ma w sobie/ obráśliwe/ zelżywe/ y obmowne slowo/ słusnie zaiste dnia dzisieyszego Zbawiciel Chrystus IEZUS, to pierwsze slowo Raca, albo temu w vgrystkach y w vszczypkach podobne/ do surowey rady Bostney swoiey/ sprawiedliwosci ná dekret odsyła/ Qui dixerit fratri suo Raca, reus erit concilio. Concilium byl to trybunal pewny w starym testamencie v zydow/ iakto wywodzi w tym mieyscu Cornelius à Lapide, ná ktorym siedmdziesiat y dwa sedziow zasiadalo/ á co nayglownieysze sprawy/ do Religiey przynalezace/ ná tym trybunale sadzono/ In quo graues causæ & scelera, vt hæresis, idolatriæ, apostasiæ, &c. tractabantur, mowi Cornelius, dla tego tylko w samym Jeruzalem/ wedlug starodawnego Jozefa swiadectwa/ ten trybunal odprawowal sie: Kiedy tedy Chrystus Pan záżywa tego terminu concilij, w dzisieyszey Ewangeliy Swietey/ nie infego wyrazić nam przez to niechcial/ tylko to/ iz jezeli surowym nakrywano dekretem w onym concilium albo trybunale zydowskim/ wselakie bawochwałstwa/ herezye y infse bezboznosci/ dopieroz Bog spráwiedliwy/ ná ostátecznym concilium swoim/ z Swiatymi ássessorami swoimi/ surowie bedzie penowal/ Kazde náse tak obmowne/ vszczypliwe/ w stros przenikátace slowo/ iakto slowo Raca, ktorym deliberatè, malitiosè, nieslusnie/ targaemy sie czestokroc ná honor/ sárpiemy vczíwe/ y bierzemy reputacya bliźniego násego/ Reus erit concilio. scilicet Spiritus Sancti & Sanctorum, quia pæna sua taxabitur ad consilium Sanctorum, qui erunt coniudices, tak interpretuie te slowa Hilarius Swiety: to inż jedno slowo.

Co do drugiego slowka tego fatue, y to takze lubo tak sezu-
pley malé sie wadí/ lekcego sobie jednak powazác nie trzeba/
Nec enim paruum existim es fratrem stultum dicere, aufe-
rens ei prudentiam & intellectum, quo homines sumus, &
ab irrationabilibus distamus, mowi Chryzestem Swiety/

Respon-
deo lite-
rà B.

Corneli-
us à La-
pide in
hoc loco

S Hilari-
apud A-
bulensè
in cap: 5
Matthæi
Quæsti-
158.

A

S. Chry-
sostomus
hic.

nie za mała prawi rzecz poczytay sobie tego/ Krostkolwiek ną-
 zwojesz glupcem albo śaleńcem bliźniego / iest to albowiem
 słowo zelżywości takowa nadsiane/ że iakobyś go z nierozu-
 mna bestya/ y z niemymi inszymi kreaturami porównał: Ex
 probruiac Moyseß grzechy Izraelskiego ludu/ ktorymi wytra-
 czali z prawa y rostkazu Boskiego/ nie zbierał słow inszych kro-
 rymi by był pokonfundował/ zawstydydził/ y plusnał im w oczy/
 tylko ich nazywał glupcami/ Hæcine reddis Domino popu-
 le stulte & insipiens? á także to oddaies y odwdzięczasz Bo-
 gu niepoliczone dobrodzieystwa tego śalony y bezrozumny na-
 rodzie/ też to są znaki wdzięczności/ takies to dziekczynienie
 temu Pánu nieśtończenie dobrocłiwemu: Dziwna rzecz/ zaś
 gesćity sie były bláshphemie/ bluźnierstwa/ bátwochwálstwa/
 y insze cieśkie zbrodnie miedzy żydami o te grzechy gromił ich
 Moyseß w tym mieyscu/ á przecie żadnego z tych grzechow/
 nie wymiata im przed oczy/ ale ich tylko śaleńcami miánuie;
 Czytacie w inszym mieyscu Pisma Bożego/ iako ich dobrze
 wexnie/ niewdzięcznymi/ niewiernymi/ rebellizántami ich
 czyniac/ Audite rebelles & increduli, á tu im śámo tylko
 przypisuię glupstwo/ Popule stulte & insipiens, Wiećcie cze-
 mu to: Wzony Biskup Abuleński powiáda/ że iuż nic zelży-
 wsego y gorsego/ nie mogli im Moyseß powiedzieć/ iako kie-
 dy ich poczynił glupcami odebrał im przez te słowa rozum y ro-
 la ludzka/ wyrażił wśytkie niecnoty ich/ y iakoby ich własn-
 ie nazywał małocnościemi/ albo Pánami nicćiwiarśkami/ Stul-
 te & insipiens, hæc mala patiebantur iudæi, nam stultus est
 deordinatus intellectu & voluntate, ita quod nihil in eo
 bonum moraliter manet. słowá tego wzonego Páfferzá. R
 y śámegoć náwet. Subtelneho Doktorá, násego człowiek glup-
 pi/ nie w inakśym koncepcie zostawał/ tylko wóakim iako ied-
 den wterutny Wíssus/ albo wielkie nie dobrego/ kiedy tráktus
 iac de habitu prudentiæ, o rostkropności dowcipu ludzkie go/
 tak mowi/ że glupstwo nie to nie iest inszego/ tylko ieden zly
 przymiot sprzeciwia iacy sie porzannej rostkropności ludzkiej/
 Habitus directè oppolitus habitui prudentiæ, potest voca-
 ri im-

Deutor.
32. n 6

Nam: 20.
c. v. 10.

Abulen:
in hunc
locum
scriptu
re: Q. 11.
2da.

rii imprudentia vel stulticia, iáko albowiem práwi człowiek roztropny/ spráwy swoje do dobrego dyrygujac kónicá/ roztropność swoia dobrych tákże ile moze/ dobiera sobie do tego y wynáydnie środków/ ták człowiek głupi/ kiedy sie ná zle rozspáse/ chętnie sie rezolwuje/ przez zły nálog głupstwa swoiego/ by snadź náynieciosliwšych záżywać ná to sposobow/ nic inšego w wvage swoje nie biorac/ tylko choćiašby naygorzey/ żeby przecie dopiať swóiego. Quia sicut prudens habet habitum, quo recte eligit ordinata ad finem debitum, ita imprudens vel stulus, habet habitum quo promptè eligit ordinata ad finem praestitutum. à voluntate mala; & talis habitus generatur ex imperio voluntatis malè eligentis, słowá Doktorá nášego.

Scotus in
3tio Dist.
36. Quaest.
vnica lit.
H.

Kiedy swoimi zdrádliwymi białogłówestwami perswázýám/ chćiała ná duszy zruinowác spráwiedliwego Jobá chytra małżonká iego/ tákich słow desperáckich záżyła do niego/ Ad huc tu in simplicitate tua permanes; benedic Deo & more- re, potij wszdy mily mezu w tey twoiey prostocie trwác bádziej/ oto iuż. zdycháš w gnoiu/ robáctwo cie torzy/ niť do ciebie od fetoru przystápic y zblížyc sie niechce/ á ty postáremu bá to wielbiš. Bogá: iesli te jedne piósnke wšytko épiwóac bédziej wiece o tym iż cie nie długo; á cierplivy Job Swiety z instyntru Boskiego/ czymże ja proše zágadł: niezym inšym tylko tym słowkiem/ otos głupia/ Quasi vna de stultis mulieribus locuta es, ták sie ma rozumieć to słowko Jobowe/ iáko ie tłumáczy Drygenes/ y rojni inší Doktorowie Swieci/ iáko by był włásnie Job žone swoje názwál/ chytrzeyšá/ zdrádlivóšá/ nieprzyziamieyšá duszy iego/ ániżeli Ewa byłá duszy Adámowey/. Tu grauidis & deterius locuta es, quàm Heuaprima in insipientia, quae me coronis vis priuare, & post hos dolores ad inferos detrudere, słowá Drygenesá: Inšezona/ zwietrzála/ y niepotrzebna sol/ Ewa sie iuż ná nic inšego nie zeydzie/ tylko z smiećiami wyrzucieć/ Augustyn Swiety tytulnie głupia albo šalona sola/ Ergo ad nihilum valet sal infatuatum, nisi vt mittatur foras, & calcetur ab hominibus;

B.

lob. 2. c.

Origenes
libro 2do
Item Ba-
silij Chry-
ostomus
& Atha-
nadius
S. Augusti
lib. 1mo

De term.
Domini
in monte
cap: 6.
tom: 4to.
Marthaei
21. cap.

Sapientia
c. 5.
Lyra. su-
pra hanc
locum.

Pieć Panien/ Których nie wpisał Bog w Regeſtr przedwies-
zney predeſtynacyey ſwoiey Boſkiey/ y Których ſie iawnie
zapisał Oblubieniec Wiebieſki/ neſcio vos, glupimi y ſalony-
mi nazywa Ewangelia Swieta/ Quinq; ex eis erant fatuae;
Aleć y ſami nawet potepieńcy nieſzczęſni/ kiedy ſie beda refle-
ktować z iedney ſtrony/ nad wieknuſtym ſzczęſciem Swietych
Pańſkich/ a zdrugey ſtrony nad ſwoia niſkończona miżerya/
nie inakſze ſamis ſobie dawać beda nazwiſta/ tylko glupich y
bezrozumnych kreatur/ Nos inſentati, a naſ Lyran pracowity
w tym mieyſcu przydać/ Nos inſentati per ignorantiam fu-
turatorum bonorum, nie inſego nieprzywiodyło nas nieſzcze-
ſnych/ do tego przekletego ſtamu naſzego na wieki nieodmiena-
nego/ tylko wierutne glupſtwo y ſalenſtwo naſze/ jeſmy ſobie
nie umieli naſtepuiacego wiecznie trwałego dobra apprecyo-
wać y wazyć; to wiździecie iaka wzgarda/ iaka zelżywoſcia ieſt
nądziane y to drugie ſłowo fatue, ledwo już nad nie moze
bydź zelżywoſć wiekſza/ kiedy ſami piekielnicy/ na wymiot y
ohyde przekletey kondyczey ſwoiey/ nie inſego ale tegoż zaży-
wają terminu/ nie darmo tedy Chryſtus tak ſtraſnie y ſurowie
za te zelżywoſć grozi/ Qui dixerit fatue, reus erit gehennae
ignis.

C Ale rzeczenie podobno/ wzdyc to ſa rzeczy niepodobne/ a
zeby podczas czlowiek nie miał ſie wwieſć affektem/ a zwiakſza
kiedy go w ſedno trafia/ choćby ſie drugi ſnadź zdal wſytek
miodowy/ tedy y taki przecie muſi mieć jadło ſwoie/ y za po-
daniem okazyey/ nie tylko tym Rakiem albo ſalenſtwem/ ale
pod czas y czym gorſzym pluſnie w oczy bliźniego; Gniew
ieſt to konnaturalna każdemu czlowiekowi paſſya/ bez ktorey
ani ſam Chryſtus ile czlowiek/ nie był/ iako o nim Izaiasz S.
Prorok ſwiadczy/ Calcaui eos in furore meo, trudno to tedy
a prawie rzecz niepodobna w gniewie/ nie tylko terminu tego
fatue, ktory nayprzedzey zwyki na iezyku ſiedzieć/ ale y innych
tym podobnych albo ieſzcze zgryſliwoſtych warować ſie Sartaſ
zmow; Prawda to ieſt wſytko/ lecz madra nader daće wam
na to replike wozony Abulenſki Paſterz/ na te dziſieyſza piſac
Ewangelia Swieta/ pyta ſie tam naprzod/ An ira ſit pecca-
tum?

Iſaiaz. 63.
cap.

rum? Jeżeli to jest grzech rozgniewać się/ y stosować się do innych moralnych Theologów decydując/ że ponieważ gniew nie to nie jest inzego według Filozofów/ tylko Appetitus vindictæ, choć pomsty/ tedy podczas/ nie tylko mieć się godzi choć takowa bez grzechu/ ale mieć ją koniecznie potrzebą/ Vnde si aliquis appetat quod fiat vindicta de aliquo delinquente, secundum ordinem rationis, est laudabilis appetitus iræ, & vocatur ista ira per zelum, słowá tego Biskupa/ kiedy to powiada rozgniewa się kto z żarliwości/ náprzykład o iáka z niewąge Boga/ o dobro pospolite/ o krzywdę bliźniego/ y nie tylko sam ostrzymi zgromi słowami przestępce takiego/ ale oprócz tego popierać będzie koniecznie/ áżeby według sprawiedliwości słusne odniósł karanie zá przestępstwo swoje/ jest to gniew bardo chwalebny/ gniew náder potrzebny/ ięszczyby gorzej daleko ná świecie się działo/ kiedyby to by naygorsiemu wiśielcowi żadnemu/ nie godziło się słowá przytkrego wymówić ná strofowanie y pohánbienie ładaiákich procederow tego/ Nam si ira non fuerit, nec doctrina proficit, nec iudicia stant, nec crimina compescuntur, mówi Chryzostom Świety/ kiedyby práwi gniewu w człowieku nie było/ nie wielkiby w náukách był projekt/ zgástały sprawiedliwość sądowa y żadnymby ná świecie sposobem tánować się grzechy ludzkie nie mogły. Prywatna była osoba Eliáš/ á przecie gniewał się nie ładaiáko o zniwagę Boga/ Zelo zelatus sum pro Deo Israél, altaria tua sustoderunt, & Sacerdotes tuos occiderunt, dobrzem żyw práwi ná to Boże moy/ tak mie to obchodzi/ że y Otarze twóie poburzano/ y Káplánow twoich pozabiano/ posłuchaycieś iáka ma zá to nadgrode/ Elias dum zelaret zelum Dei rece ptus est in celum, wzięty jest zá to żywo do Párádyżu ziemskiego; Prywatna była osoba Phinees/ á przecie pewna zniwagę Boga bacząc/ zrucił się záraz ná żydowiná y zostawił go ná plác/ posłuchaycieś iák się podobal ten gniew tego Boga/ Phinees filius Eleazari auertit iram meam á filiis Israel, quia zelo meo comotus est contra eos, dopieroś ten gniew takowy/ ten gniew żarliwy potrzebny y chwalebny jest w Przejonych/ ktorym to incumbit ex officio, żeby nie tylko sami byli.

Aristo: in 2do Rhetorico:
Abulen: in hoc Euangel: Quael. 139

s. Chryzostom: super Mattheum.

3. Reg. 19. cap.

1. Machab. be. cap. 2.

Numero 25. cap.

byli dobrymi/ ale żeby sie y w tym poczuwali/ coby występnym
do ich turydykcyey przynależacym/ w translabs nie posły
transgressyve: Żeli naywyższy Káptan lubo sam dobry był czi-
wieć/ ale je też był tak áz nászyc dobry/ co sie nie mogli ná to
zdobyć/ áżeby był grzechy Synow swoich pokaral/ starat Pan
Bog tego samego nagla śmierćia/ je padłszy z siedzenia ná zie-
mie/ y kárku nátraciłszy záras stonal/ kiedyby on sie był ná
grzechy Synow swoich rozgniewal/ tedyby był do takowego
ná sie rozgniewania/ Bogu kázyey nie dal.

D

W ten czas tedy tylko gniew jest z grzechem y obrażo Bo-
ża/ kiedy jest contra ordinem rationis, kiedy nie holduje y po-
słusnym nie jest rozumowi/ iáko náprzykład kiedy owo dru-
giego kordyáka popádnie/ kto mu sie tylko náwinie/ czy win-
ny czy niewinny/ czy mniej záslużył czy więcej/ czy słusnie czy
nieślusnie/ czy z prawem czy bezprawie/ nic nie wważa/ ale
zárowno siecze tezykiem káždego/ deliberatè & malitiosè, á-
ni jednego rzec sobie nie dá słowá/ ale gin z dušy y z ciátem/
wypadly podobno y w piekło/ áby tam wšytké one fury/ y
pomste swoje wycwárl/ y tak pošárpie wšytek honor/ wšytké
reputácyá pošuše/ nie jednemu niewinnemu bliźniemu/ to to
te gniowy károwe/ z ktorých wšczytki y sárkázmy nieślusne
pochodza/ ja ciápkim grzechem przed Bogiem/ Et vocatur i-
ra per vitium mori: Abulensis: O takowym zápalczwym y
kordyácznym gniewie/ mowil niegdy Psalmistá/ je nie jedne-
go poturbuie y pomiešá niewinnie/ Loquetur ad eos in ira-
sua, & in furore suo conturbabit eos, nie jednego radby ży-
wo y cátkiem ná ieden raz poknáł/ Cum exurgerent homi-
nes in nos, fortè vidos deglurissent nos, nie jednego radby
záras w lyšce wody wtopil/ Cum irasceretur furor eorum in
nos, forsitan aqua absorbuisset nos: O takowym gniewie
decidowal Subtelney školy Theolog/ Pater Angelus Vulpes
wyžey cytowány/ je z niego iáko z jednego źrodlá/ wšytkie
kálumnie/ kontumelie/ y obelgi bliźniego wychodza/ kiedy czy-
niac Quæstio táka. An contumelia oriatur ex ira? rezol-
wowie affirmatiue, je tak á nie ináczy/ Dicimus contumeliam
deliberatè per verba prolatam, culpam esse exteriorem im-
peratam

Abulen-
ibidem.

Psal. 2

Psal. 123.

peratam per actum irascibilis superioris partis intellectiua
 hominis, takowa jest konkluzia iego/ y znowu niżej/ na tym-
 że mieyscu powtarza/ solwuiac pewna obietcy z pismá/ że
 Contumelia jest to corká/ nie z tego infego tytko z gniewu/
 iak z własney Mátki splodzona/ wnuetzá pychy/ á práwnu-
 ezká nie porządney samego siebie miłości/ est contumelia fi-
 lia iræ, nepcis superbia, proneptis inordinati sui amoris ;
 O takowym gniewie y sam Filozof zdanie swoje napisał/ iż zá
 rozumem isć/ y słucháć Reguly iego niechce/ Perfectè non
 audit rationem, potwierdził y medrzec kiedy rzekł/ że złościá
 swoia émi człowiekowi swiáto przyrodzonego rozumu od Bo-
 gá dánego/ Errauerunt, exæcauit enim illos malitia eo-
 rum : dlategoć Grzegorz Swiáty takowa nam dáie przestro-
 ge. Curandum summoperè est, ne ira quæ vt instrumentũ
 virtutis assumitur, menti dominetur, ne vt domina præeat,
 sed velut ancilla ad obsequium parata, à rationis tergo
 nunquam recedat, kto chce powiáda/ á żeby nienáganne by-
 ło rozgniewanie iego/ niechże tak czyni/ á żeby nie gniew roz-
 mem rzadził ále rozum gniewem/ niech nie będzie Pánia
 gniew/ ále słuźbista rozumu takowa/ ktoraby piedzia od Pá-
 niey nie odchodziła/ to chciał wyrazić y Dawid Swiáty w o-
 nych słowách swoich/ Irascimini & nolite peccare, gnieway-
 ście sie kiedy potrzebá/ lecz gniewem nie grześćcie ; starayćieś
 sie tedy o to/ á żeby gniewy wáśe niepopprzedzaly rozumu/ sto-
 wá wáśe w gniewie wymowione/ á żeby od rozumu były
 dyktowane y powierzone ięzykowi/ á tak przyláscie Bostiey/
 vchronicie sie choć w gniewie obrazy Boga swoięgo/ vchroni-
 cie sie y tych vszczepliwych w Ewángeliey Swiátey miáno-
 wanych/ á lbo tym podobnych bliźniego swęgo sarkázmow/ vs-
 chronicie y tego stráśnego od Chrystusa dnia dzisieyşego po-
 grożonego káramá/ gehennæ ignis, piekła goracego/ od ktore-
 go racznas bronie naysłodszy lez v przez niewinna metá/ y nie-
 skonczone miłosierdzie swoje/ ktoremu niechay będzie cześć y
 chwala teraz y ná wieki/ **A M E N.**

A. M. D. G. B. V. M. & S. P. H.

Kt

PARA-

Pater
 Vulpes
 Tomo 3.
 par. 3tia.
 Disp. 113.
 Artic. vl-
 timo. nu-
 mero 3. &
 4to.
 Aristo: 7.
 Ethic.
 cap. 6.
 Sapien-
 tia 2. 6.
 S. Grego:
 in y. Mo-
 raliũ-

Psal. 4to:

P A R A L I S Z
G R Z E C H O W Y.
K A T A L O G
XIV.

Ná Niedzielę Ośmnaſtą po Swiátkách, miáne
ná Zamku w Káthedrálnym Kościele
Krakówſkim, Roku Pańſkiego 1666.

Matthaei
cap. 9.

Et ecce offerebant ei paralyticum iacentem in lecto,
A oto przynieſli mu paraliſem traconego człowieka/ le-
żacego ná tożu;

*Krotka pácyentá dżiſieyſzego niebieſkiemu Medykowi I E Z V -
s o w i. Pánu prezentowanego deſkrypcya, w Matthaeuſá S.
w Rozdziale dziemiątym polożona.*

E

A Coż po wſytkim człowiekowi ná ſwiecie kiedy zdro-
wianie ma/ poſpolicie wiec mawiać zwykliſcie nabod-
żni ſucháże. y poniekad ſuſnie/ reprezentuymy ſobie
bowiem w koncepcie náſzym/ by ſnadż nayobſitſzego bogacza/
intratnego iák może bydż Pána/ v ktoregoby to dſień podle
dnia ley rozley/ quotidie ſplendidè iák v drugiego niegdy E-
wángelićkiego bogacza bywáło/ kiedy onemu ſámemu uſtáwia-
cznie iákto iednemu táżarzowi ierzeć/ y ſtekáć ná tożu przycho-
dźi/ coż mu po iego dochodách y wloſciách/ co po leżacych ſtá-
bámi náładowanych ſtrzyniách? Wymáluymy w imprezie ná-
ſzey by naywyſſzego dygnitarzá / y naywiełſzego Potentatá
ſiemſkiego/ niechay ſie z ſámyym wiełkim Alexandrem poro-
wná.

Wona/ Kiedy go roż od roku/ tak rozmaite bole y choroby zmora-
 duia/ tak w niwecz obroca/ że ani bertá Krolewskiego wziąć
 w reke/ ani władańca bulawa Hermańska/ ani sie wesprzec pá-
 storalem Pasterstim/ ani zasiesć kiedy Krześlá swojego Sen-
 natorskiego moze/ coż mu po iego honorách? Wystawiny w
 oczách naszych/ by naymedrfszego Sapientá/ chociaşby cieká-
 wosćia dorócipu swojego/ samego náwet Salomóná dosćia
 gnał/ Kiedy peccantes w chorobie humores, pomieşáia mu w
 chorobie fantázia/ powárywia głowe/ popsuia sensitiuarum
 potentiarum organa, coż zá póciechá z madrosći iego bedzie/
 poniewaş in hoc pænali statu rozumy náşe à Phantasmati-
 bus máis dependencya swoie? Z kad Stárożytnosć Pogań-
 ska homines valetudinarios, ludźi niedoleżnych/ ktorzy ro-
 żnym á nigdy nie vstánnym podlegáia chorobom/ przyrowny-
 wáia do roley posypáney sola/ albo morstkimi splotáney wodá-
 mi/ iáko wspomina Eustathius, wyznaczáiac to przez takowa
 kómparácyá swoia/ że iáko stona rola/ albo morstkiey podleglá
 powodzi/ plonna iest/ nie wrodzáyna/ y żadnego nie przynosá-
 ca pożytku/ tak człowiek bez zdrowia/ odlogiem leżec musi
 z talentámi swoimi/ y iáko ieden zawáli droga próżny/ nie
 fruktysfikowác ná swiecie nie moze. Spytány był czasú iedne-
 go Socrates, iáko pişe Stobaeus, co to iest choroba? Alz on ná-
 to compendiosè w prawdzie/ ále przecie ingeniosè dosyc/ od-
 powiedzial/ Morbus est perturbatio corporis, choroba nie to
 nie iest infego/ tylko pomieşanie kómplexey/ poalterowanie
 temperámentu/ pózklocenie w cieie ludzkim bedacych humo-
 row; á drudzy nazwáli chorobe/ Fatum vitæ humana præ-
 nuntium mortis, posetkiem śmierci/ tak ten iáko y ci/ wyra-
 záiac przez to/ że kiedy tá mieşaniná w cieie nápadnie ná ko-
 go/ kiedy tego postá swojego śmierć ná rezydencya do tego wys-
 práwi/ tak sobie sam człowiek obmierzenie/ że przy tey pókto-
 coney mieşaninie w cieie/ by w naywiátszych szesliwosćiach
 doczesnych oplywał/ bedzie mu sie widziálo/ iáko by w iednym
 znáydomat sie vstáwnym odmećie/ bedzie mu sie widziálo/ iá-
 ko by w iedney był subiektey cieşkiey/ przy tym posle swoim/
 y mie-

Eustat in
 Odyssa
 17.

Stob:
 ferat: 98.

y między wszytkimi nayneścieśliwym na świecie siebie samego będzie rozumiał y liczył: kiedy owo kto bez przeszkantu/ a ięsze przez czas nie mały/ we drzwi będzie kółatł do kogo/ wyrabiając go z domu/ zwłaszcza do takiego/ ktoremu pokoy jest miły/ y lubi retyrateczke swoje/ do takiego co głowa robi/ nie rad darmo posiedzi/ nąd księga dukwi/ czasu marnie nie trawiac/ co rozumiecie z takaby to molestya ięgo/ y nieznośna turbacya było/ ono wstawne kółatanie do niego/ wiem żeby te z śmiercia rownat; Tę inšęgo nie czyni z nami Pan Bog Wšechmogacy/ kiedy nas składa choroba/ tylko w te drzwi misernęgo cięłstł nășęgo wstawiegnie kółace/ wabiac duše z niego do nalezytey wieczności/ Dominus pullat, cnm iam per ægritudinis molestias esse mortem vicinam designat, tak mowi Grzegorz Swięty/ z wielkim tedy vprzykrzeniem nășym/ to Bostie częstokroć do nas kółatanie bywa/ a osobliwie kiedy Bog chce/ a żeby w dluga posło/ albo kiedy wiec trafi nł takiego/ ktoremu ten swiat luby/ y bårzo rad dni swoje trawi/ nł zabawkłch ięgo/ będziemu sie tak cięłsti ten pullus Płński widział/ że nie tylko w łamenty/ w nárzekłnia/ w niescierpliwosci vderzy/ ale tezy nł bluźnierstie wyuzda sie słowł/ sã zle maic Płnu Bogu/ że mu sie nł swiat dal rodzić/ ponieś wafł takie nł niego miał przepuścic niešęście.

S. Grego.
homil. 3.
in Euan-
gelia.

F.

Inaczey ia tednłt/ nł pismo Boze y nł tego dżisieyšęgo w Ewangeliey pacyentł weyrzawšy/ rozumiec y trzymac o chorobie musę/ choroba chyba Herodowi okrutnemu Krolowi ostłtnim byłł niešęściem/ kiedy go żywo rostoczył robłctwo z dopuščenia Bożęgo/ Consumptus à vermibus expiravit, mowi Płsino/ uż to bowiem zadłtki byly wiekuištych matł ięgo; Initium panz iłko twierdzi Głoffł/ ale choroby te/ ktorymi nł doczęšna mortyfiłacya Bog wiernych swoich młca/ nie niešęściem nie/ ale y owšem osobliwym faworem ięgo Bostim nłzywłc potrzebł; Dłżywa rełł Bostł częstokroć choroby/ nł wyswiłdzenie/ albo nł znłł Wšechmocności y chwaly swoiey Bostiey/ tak tey złżyłł w Łłzłrzu/ y w onym sleporodnym Synu v Janł Swiętego/ Neq; hic peccavit neq;

Astorum
12. cap;

Ioan. ca.
pit: 9.

neq; parentes eius (scilicet vt cæcus nasceretur, Przydaie.
 Lyranus) sed vt manifestentur opera Dei in illo, záżywa
 iey ná prezerwátýwa wlubioneý sobie w kímkolwiek cnoty po-
 tory Swietey/ ták iey záżyła w Páwle Apostole/ iáko sam
 świadczy o sobie/ Ne magnitudo reuelationum extollat me,
 datus est mihi stimulus carnis meæ Angelus Sathanæ qui
 me colaphizet, Záżywa go ná sprobowanie cierpliwosci á po-
 naniezienie zaslug/ dla odpłaty wieczney/ ták iey záżyła w Co-
 biahu záciwíwszy oczy iego/ záżyła w Jobie cierpliwym/ dawšy
 go Czártu w rece/ ázeby był nád ciałem iego dotázował sobie/
 ázeby był zruinował mu substancya wšytkie/ ázeby był caris-
 sima pignora poodbierał/ samey tylko nie tykáisc sie dusze/
 Ecce in manu tua est, verum tamen animam illius serua.
 Záżywa iey w ostátku pro instrumento iustitiæ punitiæ, ná
 pokaranie zá grzechy y przestepstwa náše; O iákobyśmy cze-
 stokróć ani wspomnieli ná Bogá/ áni byśmy reflexia mieli ná
 przykazania iego/ áni by nam w pámieć przyšło interesse zbá-
 wienia nášego/ wšytkie síly y cále zdrowie náše obracáliby-
 smy ná obraze. Máiestatu Boskiego/ kiedyby sam Pan Bog
 dla dobrá nášego/ nie dotknał nas podzias biezýkiem choro-
 by/ y nie wderzył o łoje/ otwieráisc nam oczy/ jebyśmy go
 przeprosili zá niepráwosci náše: Nie dla infey przyczyny/
 dotknał był Stworcá Wšechmocny kiedyś Máryey Mágdá-
 leny wexácy Czártow/ dotknał był y tradem/ tylko dla grze-
 chow/ jeby sie była w nich obaczyła/ nie dla infey przyczyny y
 onego Káliko v Janá Swierego/ ktory przez lat. trzydzieści y
 ósm przy sádzawce leżał/ ták długim mortifikował kálictwem/
 tylko dla grzechow/ ázeby sie ich był ná potym wárował/ Vade
 & noli amplius peccare, ne deterius tibi aliquid contingat,
 te wlaśnie słowá rzekł mu Chrystus do zdrowia go przyprowá-
 dšiwšy. Nie dla infey przyczyny y dšisieyšego tego Páralis
 tyká/ páralizowa záráził choroba/ tylko dla grzechow/ ázeby
 sie był w nich poznal/ ták bowiem nappierwey rzekł do niego/
 kiedy mu go przed oczy stáwiano/ Confide fili, remittuntur
 tibi peccata tua. Roborwie ten wšytek dyskurs moy Glossa.

Lyranus
 super E-
 uangelij
 hodiernū

2. ad Co-
 rinth. c.

12.

Iob. 2. c.

Ioannis
 5. cap.

Glossa
ordina-
tia hic.

ordinaria, ná te dżisíeyšsá Ewángelija/ Kiedy mowi/ Quinqs
modis infirmitates contingunt, vel vt iustis merita per pa-
tientiam augeantur, vt Job: vel ad custodiam virtutum, ne
superbia tentet, vt Paulo, vel ad corrigenda peccata, sicut
Mariæ lepra, vt huic paralitico, vel ad gloriam Dei, vt de
caco nato & Lazaro, vel ad initium pænæ, vt Herodi, qua-
tenùs hic videatur, quid in inferno sequatur; Approbuie y
Lyranus te wšytkie pieć sposobow choroby/ y w tych ie dwoch
šwoidch exprymuie wieršách:

Job probat, inclinat Paulum, sese manifestat,

In caco, purgat Mariam, punit Herodem.

Lyranus
in hac
verba ho-
dierna:
Remit-
tuntur ti-
bi &c.
Glossa
Interlin:
apud Ly-
ranum:

W blategoć tey dżisíeyšsey páralizowey choroby/ że to była cho-
robá zá grzechy/ nie referuie do ciała/ ale raczey do duše/ Glos-
sa Interlinearis, Kiedy te słowá/ Et ecce offerebant ei para-
liticum, czyta tak/ Et ecce offerebant ei animam illecebris
carnis resolutam, przy ktorey ia Glossie dnia dżisíeyšsego stá-
nowšy/ bede chćiat ná terážniejšym Kazaniu pokazáć/ co zá
Symbolizácyá illecebra carnis, albo raczey grzech śmiertel-
ny/ co zá konneryá ma z páralizowá choroba. Tliech to bedzie
ku części y ku chwale w Troycy Świetyey iedyneho Boga/ á ná
pożytek duš nášych. Tylko Ty:

Panno wspomoś páralisz ten dobrze wyrázić,

Ktoremu Bog sam bronit twey duše zarázić.

Et ecce offerebant ei paralyticum iacentem in lecto.

G

Je tylkoć to samá Glossá iákom iuz námienil/ przez tego
dżisíeyšsego páralizem zaráżonego człowieka/ w morál-
nym sensie rozumie grzeszna duše/ Animam carnis illecebris
resolutam, lecz przy tey opiniey tak wiele różnych interpretow
stawa/ y Doktorow Świetych/ N. S. Moraliter homo iste
peccatoré quemlibet mole peccatorú pręgrauatú, & de-
speratum designat, qui ob nimiam enormitatem scelerum,
nec veniam postulat peccatorum, słowá Christiani Druth-
wari to mieysce tłumáczacego/ w duchownym práwi sensie
páralityká tego dżisíeyšsego biorac/ nic sie przez niego lepiej
wytłumáczyć nie moze/ iáko grzesznik każdy/ ktory ná dušy
šwoiey

Christ.
Druth:
super
istud E-
wangeliú.

swoiey grzechowym badac obłożony ciężarem/ ani wzruszyć
 myśli swoiey ku Pánu Bogu nie chce/ Per paralyticum, desi-
 gnatur anima peccatrix; per lectum, corpus humanum; iste
 paralyticus qui in lecto iacebat, signat animam peccatri-
 cem iacentem in corpore subdito peccatis, ták znowu wzo-
 ny Haymo to miejsce interpretuje/ przez tego práwi parálity-
 ka leżacego ná tożu nie inšego rozumieć sie nie ma/ tylko mi-
 zerna grzeszna dušá ná ow czas/ kiedy w tym sprosny m źielst-
 zewšad fetoru grzechowego pełnym/ leżec y odpoczywac nie-
 bożatko musi/ ták tłumacza y insi; Ale co proše za Konnexya/
 co za podobieństwo parálizu do grzechu? Záprawde podo-
 bieństwo jest y Konnexya wielka; wważaiac sobie wzwyż po-
 mieniony odemnie Christianus Druthmarus, ná cytowanym
 miejscu significatum parálizu/ co też to jest paráliz? ták ná-
 cza/ Paralyticus vel paralytis græcum nomen est, & dicitur
 latinè dissolutio membrorum, vel dissolutus membris, y
 Daley postepuje/ Et illa pars quæ à paralisi debilitatur, quasi
 mortua habetur, puto ergò, quia sanguis ibi emoritur, pá-
 raliz powiada jest imie Greckie/ z łacińskiego sie tłumaczy ro-
 związanie albo rozebranie członków/ Ktorakolwiek tedy część
 ciała paralizem zarázona zostáie/ nátychmiast posinieie/ po-
 blednieie/ zmartwieie/ Krew w niey cále obumrze/ á zátym
 wšytkie one żywe kolory/ y czerstwość swoie pogubi. Postus-
 chajcie co tákże mowi Ericus w homiliey swoiey/ ná też E-
 wangelia/ Paralytin græci dicunt dissolutionem membro-
 rum, qui morbus partem corporis quam occupauerit, of-
 ficijs uniuersis funditus destituit, plerumq; verò & totum
 corpus inuadit, Paralizowa mowi chorobá z Greckiego nie
 nie znaczy/ tylko iákies rospasanie albo rozdzielenie członków/
 przez ktore rozdzielenie nie moge członki w ciele powinnych
 funkcyi swoich odpráwiac. A grzesznikowi kiedy zlamie prá-
 wo Božkie/ y śmiertelnie obrázi Máiestat Sworce swoiego/
 což proše inšego jezeli nie to wšytko sie dzieie? Nie ia mo-
 wie ale mowi náš Fránciřkan Lyranus w moralizmie swo-
 im/ ná ten dźisieyřy paráliz moralizuiac/ Per paralytim quæ

Haymo
 supra
 hanc locu-
 cum

Christi-
 Druth-
 ibidem

Ericus ho-
 mil. Do-
 minicæ
 hodie-
 næ.

Lyranus
 sup. hec
 verba.

privat

Peccat
offerbāt
ci parali-
ticum.

privat vlu membrorum corporalium, significatur peccatum mortale, quod privat actu meritorio, existens enim in peccato mortali, privatur gressu meritoriae affectionis & tactu operationis, & gustu suavitatis caelestis, & visu Diuinæ contemplationis, & auditu Diuini sermonis, & odoratu Diuinæ consolationis, iako paraliś prawi kiedy całego orowonie człowieka/ wszystkie mu zmysły odbierze/ tak grzech śmiertelny/ gdy duszę którą zaraża/ przywzię ją dotykania/ któreby było zasługa przed Bogiem/ przywzię smaku słodczy niebieskiej/ przywzię widzenia Bожego/ przywzię słuchania słowa Pańskiego/ przywzię nakoniec powonienia pociech niebieskich; ale rozbierzmy sobie trochęśienko te Duchowne zmysły nasze/ z których to śmiertelnym grzechem obnizona zostaje/ po iednemu/ Naprzód tedy.

H

Privatur tactu meritoriae operationis, tego tu łatwo dowiesz/ iedne tylko przytoczywszy Theologiczna kontrowersya/ jest zwawa o tym między Theologami alterkacya/ An homo per solas naturæ vires possit Deum super omnia diligere? Jezeli człowiek z własnych swoich przyrodzonych sił/ bez żadney nadprzyrodzoney łaski/ y specyálnego dopomożenia Bожiego/ z samym tylko generalnym konkursem iego/ może Pańską Bogą swojego nad wszystko miłowac? Opponuje się przeciwko temu purpurowany Bellarminus/ y pozwolić na to nie chce/ ażebym człowiek który/ mógł się zdobyć sam przez się na miłość Bожą nad wszystko/ żadna pomoc nie bedac łaski Bожiej wsparcy; Abuleński Pasterz do teyże zda się składować opiniey/ kiedy rzetelnie mowi w tey Quarstwey/ Pro quo sciendum, quod homo poterat in statu naturæ conditæ vel integræ, diligere Deum super omnia, sine aliquo dono gratiæ gratis datæ, & etiam sine gratia gratum faciente, non tamen poterat hoc sine auxilio Dei mouentis eum ad hoc, Mogło to bydś powiada zwiastczą na ten czas/ aniżeli natura ludzka grzechem skaliczona została/ żeby był człowiek bez żadney łaski Bожiej mógł wzbudzić miłość Pańską w sobie nad wszystko/ żeby to iednak było stać się mogło/ bez wszelkiego osobliwego

Bellarmin.
tomo 3.
lib. 6. de
gratia &
libero arbitrio c.

7.

Abul. super.
cap. 19
Matth
Quæst. 177

osobliwego w tey mierze dopomożenia y ratunku Bostiego/ to nie jest rzecz podobna: Subtelny Doktor nasz/ żadnego w tym niepodobienstwa nie widzi/ ażeby była wola naszą stworzona/ ile na pierwiastkach postanowidney natury/ przyrodzona mo- ca swoia własna nie mogła kochać Pana Boga nad wszystko / Concedo quod ex puris naturalibus potest quæcunq; vo- luntas saltem in statu naturæ institutæ diligere Deum su- per omnia, te sa słowá iego; A z tego słoweczka iego saltem, okazywa wsiawşy Pater Vulpes Scotista náuczca/ że nawet y w tym stanie terażnieyszym natury naszej/ lubo iuż z wiekşa trudności/ mogliby człowiek postáremu zdożyć sie z samego przyrodzenia swojego/ ná miłość Bostá nad wszystko / Dici- mus in natura quoq; corrupta, postle hominem per solas naturæ vires, Deum super omnia extensiuè diligere, cum maxima difficultate, Jezeli bowiem rozum przyrodzony sam to pokázuie/ y własnym swoim tego dowcipem dościga/ że do- bro naywiekşe/ iáto jest sam Pan Bog/ naywiekşey też jest godno miłości/ toć y wola samá rákże przez sie ná te naywiek- şka ku Bogu zdożyć sie moze miłość/ ináczey nie byłaby w przy- rodzonych siłach swoich rowna rozumowi/ Ratio naturalis dicitur solum summum bonum infinitum esse summè di- ligendum, & per consequens voluntas hoc potest ex puris naturalibus, nihil enim potest intellectus rectè dictare, in- quod dictatum, non possit voluntas naturalis naturaliter tendere, argument z Doktorá Subtelnego wzięty; Do tego experyencya samá nie ras to światu pokázala ná oczy/ że rozni Politycy ieszcze w poganstwie zákocháli byli nad wszystko Rze- czypospolitey swojej dobro/ rák dálece/ że dla nie^o nie wzdrygáli si sie śmierci podiać/ rozni herezyárchowie/ dawáli gardło nie raz z miłości ná przeciwko przekletery Sekcie swojej/ zdobyli sie ná te ákty z samych swoich przyrodzonych sił/ bez żadney kooperacyey láski Bostiey/ czemużby tedy zdożyć sie rákże czlo- wiek nie miał ex puris naturalibus, ná miłość samego Pana Boga nad wszystko/ tymi rácyami pomieniony Pater vulpes opiniey swojej popiera/ y z tegoż fundámentu wzy/ że y Bos-
 21
 stie

Scotus in
3. Distin :
27. lit. I.

Pater An-
geli Vul-
pes tomo
2do partis
21æ. Disp.
32. Artic.
6. Num.
4to.

Scotus
ibidem
sub litera
G₁

Pater
Vulpes
ibid. art.
& 4art. 8.

kie przykazanie wypełnić / quo ad solam substantiam operis, y wszelki inny dobry rezultat przyrodzonym sposobem / bez żadney łaski Boskiej uczynić człowiek może / lubooby mu to z wielką przychodziło trudnością w tym stanie zepsowanej natury;

I

Alle coſ po tym wſytkim choćiaſby ludzka ná to wyſtára zyla natura / kiedy wſytkie owe akty bez dokładu łaski Boſkiej z wolej náſzey pochodzace za niczy nie ſtały in genere meriti, bylyby to tylko rezultaty dobre in genere moris, iako te / ktoreby ſecundum rectum dictamen rationis, według zdrowego rozumu pochodzily z wolej náſzey / ale byſmy ſobie nimi przed Máieſtatem Boſkim / ani de condigno, ani de congruo, by naimniey zaſługowac nie mogli / ani ná iedno pomysłenie takowe / ſała rozumna natura przeſadzić ſie nie może / ktoreby mogło bydź z iakokolwiek zaſługa przed Bogiem / chyba kiedy ja nádprzyrodzona łaska Boſka weſprze /

a. ad Co.
rinth. c.
3tio.

Non lumus ſufficientes cogitare aliquid ex nobis, quaſi ex nobis, ſed omnis ſufficientia noſtra ex Deo eſt, mówi Aposłot Pánſki / tak y dſięſieyſza Kollektá we Mſzey Swietey opiewa / Quia tibi ſine te placere non poſſumus, tak to deſterminowało y Trydentſkie Concilium z Duchá Swietego / Si quis dixerit hominem ſine praeuulente Spiritus Sancti inſpiratione, atq; eius adiutorio, poſſe credere, ſperare diligere, & pánitere ut oportet, ut ei iuſtificationis gratia conferatur, anathema ſit, Ktoſkolwiek ſmiałby to twierdzić / że człowiek bez náchnienia Duchá Swietego y pomocy Boſkiej może mieć wiare / nádſieie / miłość y pokute takowa / iakiey potrzeba do wſprawiedliwienia duſznego / niechay bez dzie takowy wytklety / y odlażony od członków prawdziwych Koſcioła Chryſtuſowego. Bluznił w tym niegdy Pelagius y Celeſtius herezyárchowie / że człowiek ſam przez ſie przyrodzonym ſposobem może ſie wſprawiedliwić Bogu / y dorobić ſie niebá / przez łaski Boſkiej / ale to bluźn erſtwo bandyżnie y wytklina znowu toż Concilium ná drugim mieyſcu ſwóimé

Concilii
Trident.

onymi / Si quis dixerit hominem ſuis operibus, quae vel per
huma-

humanae naturae vires, vel per legis doctrinam fiant, absq;
Divina per Iesum Christum gratia posse iustificari coram
Deo, anathema sit, niechay będzie przeklęty każdy takowy /
ktoryby smiał to wdawać y twierdzić / że człowiek moza swoia
przyrodzona vsprawiedliwić sie moze y wpodobać Bogu / bez
vsprawiedliwiaiacey łaski Bostiey.

Wszystkie moralne cnoty w głowieku nazywa Doktor
Subtelny iak rodzonymi siostrami / Kiedy pisał de conne-
xione virtutum tak mowi / Sorores ad invicem virtutes
sunt, iako albowiem siostrzycki w przygodzie ratować sie
zwykly tak y cnota iedna druga / ku doskonałości ratuje y dźwi-
ga / Iuuant se mutuò sicut sorores mowi Doktor / po ki tedy
te siostrzycki chodza sobie pod barwa vsprawiedliwiaiacey
łaski Bostiey / stroyne sa w oczach Pánstkich iako corki niebie-
skie / ale kiedy ich grzech smiertelny z tej barwy obnaży / kiedy
ich zepchnie z drogi żywota wiecznego / iakby tez na nich lar-
we wlozył / żadnego wiecey wdzieku / żadnego pozor / y kształ-
tu nie maia. Dicuntur esse informes sine charitate, & for-
matae per charitatem, pro quanto charitas ordinat ipsas &
earum fines in finem vltimum, słowa także Szkotowe / á za-
tym y dusá naszą wypada całe z wpodobania Bostiego / y wsy-
tkie sa martwe / ničemne y nieme wezynki nasze / przez tey vs-
sprawiedliwiaiacey łaski Bostiey / po ki w takowey łasce Bos-
kiey iesteśmy / poufálymi zostaiemy przyiaciolami Pánstкими /
dobrymi sprawami y cnotami naszymi / de condigno zaslu-
gujemy sobie wiekuista nádgroda / y robimy na niebo / yo-
wszem nie tylko mortyfikacye / modlitwy / posty / nie tylko wzy-
wanie Sakramentow Swietych / ale y same naturales indif-
ferentes actus, y chodzenie / y iedzenie / y picie / y spanie idzie
nam w zaslugę / ná chwale Bostia obracaiac to wszystko / á kie-
dy ja zgubiemy / á gubiemy ja przez ieden grzech smiertelny /
iakoby własnie paralizem zarázone wszystkie wezynki nasze /
martwiecia / obumieracia / cokolwiek tylko dobrego od wściecia
rozu mu naszego wezyniliamy / to wszystko ieden paraliz grzechu
smiertelnego zmortyfikuje / wszystkie one zaslugi / wszystka ona

K

Scots in
3tio Dist.
36 § Quā
tum ad
primum
dicitur
sic.
Ibidem
lit. D:

Scotus
ibid. lit.
O.

s. Cyprian.
an. ferm.
s. de la-
plis.

łaska Boska/ ktoreysmy sobie przez tak wiele lat sprawiedli-
wie żyjąc inkrément czynili/ oraz ginie na duszy naszej/ za ies-
dnym paralizem grzechowym/ Hoc sunt peccata laplis, quod
grando frugibus, quod turbidum lydus arboribus, quod
armentis pestilens vastitas, quod nauigiis saeva tempestas,
omnes scilicet bonorum operum fructus destruit, Cyprian
na Swietego sentencya/ iako grad sporo y gesto spadaiacy z o-
blokow/ pozadana tlucze krescencya/ iako zawile y potezne wi-
chry wykracacia z korzenia/ y o siemie vderzacia drzewa/ iako
powietrze zarazliwe/ cale stada dobytkowe dusi/ iako morskie
fale rozbitacia y topia okrety/ tak wiele zlego (mowi ten Do-
ktor) na duszy grzech smiertelny broi/ wselki pozYTEK dobrych
uczynkow odeymuiac iey y psuiac: robotny y pracowity Kolo-
nik nie porawfsy roley/ chwastu y perzu nie wygrabwfsy/
pniakow z niey nie wykopawfsy/ darmo by ziarno miotal/ y
zposiania swoiiego pozYTEKU nie moglby sie spodziowac zadnes-
go/ tak czlowiek w smiertelnym zostaiacy grzechu/ niech sieie
by naywiecey cnot y uczynkow dobrych/ niechay posci/ ialmu-
zny czyni/ modli sie/ darmo to wfsytko wzgledem zaplatty wie-
czney/ chybi z tym wfsytkim nieba/ ieżeli tego chwascistku y pe-
rzytku grzechowego z dusze swoiety nie zbedsie/ zgoła nie inas-
czy/ tylko iako paraliz na cieie odbiera sensum tactus, tak y
paraliz grzechowy prywui dusze ludzka/ wselkich zaslug y za-
robkow na niebo. Priuatur tactu meritoria operationis.

L

Priuatur gustu luauitatis caelestis. Jesze sie ta robotka
nie kontentuiel/ ta paralizowa na duszy zaraza grzechowa/ ale
iey iesze wfsytek smak niebieski odbiera/ niewiemci w pra-
wdzie/ zeby sie ktora wymyslic skoda moralna mogla/ ktoreya
by grzech nie zaciagal na dusze/ physica damna minawfsy/ do-
syc je summum malum est, oppositum omni bono grzech/
zaczyn nie moze tylko nieoszacowana przynoscic grzesnikowi
skode/ lecz y to pewnie nie poslednia miedzy inszymi/ kiedy
dusze zostawia bez smaku; Przydaie sie to tak wlasnie grzes-
sney duszy/ iak owo iakiemu sliznemu iablku w ogrodzie/ po-
zi iablusko iesze swieje y cale na galasce wisi/ nie tylko onya
mi ro.

mi rostkofnie mienionymi kolorami swoimi/ ktorymi ie umá-
lowála natura wzrok ludzki wpašie/ ale teź wrywafy ie z
drzewa/ Kiedy z fizepu dobrego y smácznego/ nie wiedziec
iákoby sie go do woley nasmákováć/ niechayze ie tylko iákí
zaráźliwy wiátr z gálezi otrzesie/ niech sie w nie robak zákrá-
dnie/ niech fcezwicie albo nágnite/ áz ci nie tylko wfytek on
nadobny pozor swoy zrzuci/ ale náwet y fctofrowác sie nie da/
gdyz z pierwfego smáku swoiego miec bynaymniey nie bedzie;
Tákowym właſnie ſpolobem dzieie ſie z duſza náſa/ wſarbo-
wála ia ſobie Przenayſwierſta Troycá/ roźlicznymi fárbami
ſwoimi/ dáła iey kolor niebieſti/ Infuſorum habituum ſuper-
naturalium, fidei, ſpei, & charitatis, záraz przy Chrzcie
Swietym/ dáła iey kolor kármázynowy/ z właſney krowie
Przenaydroźſzey iedyńaká Boſkiego/ ktora ia odkupiła/ dáła
iey kolor purpurowy cnot ſwiatech Kárdynałſkich/ y inſyech
roźlicznych tak wiele/ póki tedy prázentuje ſie z tym kúnſto-
wnym málowaniem ſwoim/ wiſſiac ná láſce Boſkiej/ inſego
ſmáku nie ma/ tylko wfytek niebieſti/ niechayze ia tylko ten
zaráźliwy wiátr páraližu grzechowego z tey gáleſti láſki Bo-
ſkiej otrzesie/ niechay ia on vermíſ conscientia, wiecznoſcia
nie przytepiónym zebem ſwoim gryſc poznie/ niech prze-
dzie wſtrof czerwiem grzechowym/ áz on wfytek ſmák chwá-
ty niebieſkiej/ ktory przed tym w ſobie miała oraz z niey wy-
wietrzeie. Priuatur guſtu ſuauitatis caeleſtis; Proſtać wam
ſie to podobno bedzie zdála kómparácyá/ trzeba iedyńak wie-
dziec o tym/ że nie ieſt proſtego/ lecz zárlwoſci Seráfickiey
pełnego Doktorá Bonáuentury Swietego/ kiedy mowi/ Sicur:
putredo aufert, pomo, decorem, colorem, odorem, & fa-
porem, ſic peccatum aufert animæ decorem vitæ, odorem
famæ, valorem gratiæ, & ſaporem gloriæ. Alec nie tylko
grzeſna duſá ſamá w ſobie paſſiue, żadnego ſmáku miec nie-
bieſkiego nie moze/ lecz chociazyb y ktokolwiek nayſmáczney-
ſzych ſpecyatow/ nayſłodſzych fruktow niebieſkich do ſctofro-
wánia iey podal/ by naymniey tego/ actiue nie wzuie; ſctof-
rowal niegdy fcezerze pokutniacy Dawid duchownym ſmá-
kiem

S. Bonau:
in dicta
ſalut. cap.
2.

Psal. 118. **K**iem swoim/ słow y wyrokow Bożkich/ posłuchaycieś iaka re-
 lacya dacie o tym specyale niebieskim/ Quam dulcia faucibus
 meis eloquia tua, super mel ori meo, o Boże prawi iaki to
 smak znayduie sie w ordynacyách y rozkazách twoich Bożkich/
 fráska miódowe stodyczy/ chociażby ie z naywybornieyszych
 ziołek pracowite pozbieraly pszczołeczki; Pifac Incognitus
 ná te słowa taka w nich miedzy infymy adwertencya czyni/
 Incogn. **E**t aduerte quod non dicit, quam dulcia sicut mel, sed super
 Sup. hęc
 verba
 Psal. 118. **m**ellis, w osobliwa powiada brác trzebá uwage te słowa Psal-
 misty/ że nie rowna słow Bożkich do stodkiego miodu/ ale ie ná
 miód przeklada/ stodycz albowiem mowy Pánstiey/ nigdy posć
 S. Ambr. **w** rownia z stodyczá miódowa nie moze/ Super mel dicit,
 in hoc
 loco ci-
 catus ab
 Incogni-
 to. **q**uia mel apum ad horam delectat, sed citò sapor eius euane-
 scit, & plerumque viscera vitiosa læduntur, verborum au-
 tem moralium et si pungunt mella, non lædunt, mori także
 Ambroży Swiety od tegoż Incognita cytowany w tym mieys-
 scu/ ná wsełki miód Dawid Swiety przeklada stodycz słow
 Bożkich/ gdyś miód od pszczołek zrobiony ná iedne delectuie
 godzine/ á potym wnetze z smakiem swoim zniknie/ y to pod
 czas ieszcze ona stodyczá swoia alteracya y bol w wnetrznos-
 ściách wczyni/ ale stodycz słow duchownych/ lubo czasem prási/
 naymnyeszego iednak swanku albo škody iakieykolwiek nie
 wiedzcie za soba; Daymyś kosztowác rey stodyczy parálizem
 smiertelnego grzechu zarázoney duszy/ iako żywo iey nie poczue
 ie/ smakujemy iey mowe Boża w przykazaniu iego Swie-
 tym/ smakujemy słowa Wcielonego Boga in consilijs Euan-
 gelicis, smakujemy dyrekcyá Duchá Swiatego in preceptis
 Ecclesie, miasto iakiey w tym stodyczy/ raczy is wielkiey ná-
 der y przykrej nabáwiemy gorzkości.

M

Opowiada Oblubienicá Pánsta y szczyti sie z szesćcia
 swego/ że pod vmbra protekcyey niebieskiego Oblubienicá
 swojego zásiadły/ kosztowála była nieco własnych fruktow
 iego niebieskich/ posłuchaycieś co o ich smaku mowi/ Sub vm-
 bra illius quem desideraveram sedi, & fructus eius dulcis

Sentic:
 2do,

gus-

gutturi meo, Siedzieć mi się prawi pod cieniem ulubionego mego Oblubienicą dostało/ y kosztowałaś owoc u tego/ tak słodkiego/ je w sytę prawię gardło moje duszne ta tego przeszło słodyczy: Przez ten frukt tak smakowity w ustach bogoboyney duszy/ tłumaczy Pater Sherlogus Soc: I E S V, frukt niebieści Sakramentu Przenajświętszego/ kiedy wzbudziacie nas do pamiętki przenajdroższej matki Jezusowej/ a oraz zachęciacie do tego niebieskiego posiłku w Sakramencie Najświętym/ takich słów do nas używa explaining to miejsce Salomonowych pieśni/ Venite ad prandium istud, & comedite & inebriamini de genimine vitis huius, & inuenietis requiem animabus vestris; Nonne videtis quas de huius prandij suauitate laudes sponsa intonat, & dulcis inquit fructus eius gutturi meo? Podźcie prawi do tego niebieskiego obiadu/ używajcie y pićcie z owocu tej buynnej matki/ a tak znaydziecie odpoczynek miły duszom waszym/ wszak nie inakże Oblubienicą o tym potarmie świadczyło opiewa/ tylko iż nieporównany w nim doświadczyła słodkości: Pod tymże pretekstem nieomylnie słodyczy/ wabi nas y Psalmista Pański do Najświętszego SAKRAMENTU, kiedy mówi/ Gustate & videte quoniam suavis est Dominus, Kostwycie a obaczcie takto jest słodki ten Pan. Quoniam suavis est Dominus, id est: Dulcis iste cibus, quia scilicet est vita sumenti, tak to interpretuie cytowany Incognitus, słodki jest prawi Pan/ to jest słodki ten potarm w Przenajświętym SAKRAMENCIE, bo żywot z soba przynosi przyniucemu: Paralizem iedną śmiertelnego grzechu zarażona duszą/ darmo niechay nie chodzi tej słodkości kosztować/ miasto żywota zbawionego/ przypłaciłaby tego śmierć wieczną/ Mors est malis, vita bonis, świadczy Kościół Święty/ poki w przod nie odważy się na gorzka pokute Święta/ pory słodyczy w SAKRAMENCIE Najświętym bedacey/ ani w innych Sakramentach nie pozna/ czemu: bo ten paraliz grzechowy całe tej odiał smak w sytę słodkości niebieskich: iako człowiek zdrowym bedac/ czuje przyjemny gust w każdym słodkim napoju albo,

Pater Paulus Sherlog, super hæc verba Sec 3o num: 37

Psal. 33

Incognitus super huc Psal.

albo dobrym pokarmie/ rad zażywa smacznych potraw z deli-
 kacyami zaprawami/ a nim co ie albo piie przyiemniey/ tego/
 tym wiecey sobie smakuie/ kiedy zaś w padnie w chorobe/ cho-
 ćiaßby mu sie naysmacnieyße specyaly dawaly/ tedy ie bedzie
 przykrymi y gorzkimi nazywal/ a skadze to pochodzi: pewnie
 nie z potraw samych/ bo kiedy ie zdrowo iadal/ tey gorzkości
 w nich nie czul/ ale pochodzi to z iakiego zlego humoru/ Ktory
 mu w sytek smak odial/ tak też y człowiek po ki nie wpadnie w
 pároxy sin grzechu smiertelnego/ smakuie sobie stodyz niebie-
 ska w czestych Kommuniach Swietych/ smakuie zażywanie
 Sakramentow inßych/ dla przymnozenia sobie łasti Boßkiey/
 smakuie w sytkie cnoty Swiete y doskonałość Chrześciańska/
 ale iak skoro páraliß go grzechow smiertelnych imie/ iakby mu
 zaraz reka odial w sytek smak w rzeczach niebieskich/ skodli-
 wy humor grzechowy spadl ná sumnienie iego/ y tak mu gust
 Duchowny poalterowal/ iz miasto stodykości/ przykre sie mu y
 gorzkie niebieskie specyaly bydß zdádza/ Priuatur gustu su-
 uicatis caelestis.

N

Priuatur visu Diuinae cōtemplationis. Každemu smiers-
 telnemu grzechowi ná dußy zostaiacemu/ y przez pokute Swie-
 ta nie zgladzonemu/ dwoiakie korresponduie karanie/ a oboie
 wieczne/ Pána damni & pana sensus, Pána damni osobliwie
 ná utraceniu widzenia Boßkiego záwißlá/ pana sensus, sa owe
 ognie/ troski/ boleßci/ y inße tormenty piekielne/ stworzone od
 Boga sprawiedliwego dla grzesnikow/ Pánam damni mowi
 Thomasz Twiety/ beda mieli grzesnicy dla tego/ ze sie ods-
 wracali od Stworzyciela swoiwego/ łamiac práwa y przykazá-
 nia iego/ Pánam zaś sensus beda mieli dla tego/ ze conuerte-
 bantur ad creaturas, wedlug owych slow Jana S. Quantum
 glorificauit se & in delicijs fuit, tantum date illi tormen-
 tum & luctum, pana sensus iest ciężka dla onego nieustána-
 nego utrapienia/ dla onych ognioy y setorow piekielnych/ ale
 pana damni, bez porownania żadnego nieznoßnieyßa/ y wo-
 lellyby potepieñcy/ milionami piekielnych takowych wyrzymá-
 cß do samého dnia sadnego/ gdy by tylko przy nádsiei bydß mo-
 gli

Apocal:
 18. cap.

gli istności Boskiej widzenia/ Tanta mihi videtur pana ab
 ea gloria cecidisse, vt gehennam nihil æstimem in compa-
 ratione illius; mowi Chryzostom Swiety: Kontrowertula
 Theologowie o tym/ iezeli też one ognie piekielne ad panam
 sensus przynależące/ w których sie niebezpieśni potępienicy smą-
 ża/ nie tylko ludźi potępiionych z ciałem/ ale też y samych Du-
 chow zlych ciała ná sobie nie mających palo: y naucza tak
 Thomasz Swiety/ że lubo ogień mäteryalny z natury swoiey
 nie moze iac sie Duchá/ mäteryey w sobie nie mającego/ ale
 iednak iako instrumentowi surowey sprawiedliwości swoiey/
 daie mu to Wszechmocność Boska w piekle/ nád własne przy-
 rodzenie iego/ á żeby piekl y trapił nie tylko ciał phycicé, ale też
 y same potępiione Duchy/ Ignis affligit animas & spiritus id
 est demones, non virtute naturæ, sed vt instrumentum Di-
 uinæ iustitiæ, słowá Thomaszá Swietero: Tráś zaśie Do-
 ktor Subtelny te Quæstia czyniac/ Vtrum ignis infernalis
 cruciet malignos Spiritus? tak trzyma/ że on ogień piekiel-
 ny/ Duchow bez ciała zostaiących/ affligit obiectiue, to iest
 drezy y trapi/ nie tak żeby ich palić miał/ ponieważ Duch bez
 ciała/ ani parzony bydź ani palony nie moze/ ale że nic inszego
 poymować nigdy/ rozumieć y myśleć nie moga/ tylko owe sa-
 me ognie/ w których ná wieki beda/ niezmierna z tego troske
 y wtrapienie ponosza/ Intellectus enim Angeli determinatur
 perpetuo ad intensè considerandum ignem in ratione obie-
 cti, mowi Doktor Subtelny/ iakókolwiek sie to dzieie/ dosyć
 ná tym/ że iako pana damni, tak też y pana sensus w Anio-
 lach zlych y ludziach potępiionych nie znosna y wieczna iest/
 bez końca żadnego/ á ieden tylko grzech smiertelny/ to oboie
 káranie tak cięskie ná dusze naše jáciaga/ w tymże momenćie
 záras/ w którym smiertelny grzech popetniony secundum prz-
 sentem iusticiam zostaiemy dziedzicami piekła bezdennego/
 y prywowani widzenia obliczá Boskiego: Quicumq; totam
 legem seruauerit, offendat autem in vno, factus est omni-
 um reus, napisat Jakob Swiety/ Ktokolwiek całe zachowa
 prawo y przykazanie Boskie/ á w iednym sie potknie/ iakoby

S. Chry-
 sost. ho-
 mil. 24 in
 Matthæi

S. Thom-
 in 4. sent.
 Disti. 44.
 Quæst. 2.
 artic. 3.

Scotus in
 4. Distin-
 44. Quæst.
 2. lit. F.

Scotus
 ibidem
 lit. H.

Jacobi ad
 cap.

s. Thom:
hac ver-
ba expli-
cando Fa-
ctus est o-
minium
reus.

wszystkie przestąpił/ y za wszystkie winowayca zostawał; wszedł
wszystkie te słowa na trutyne swoje Thomasz Swiety/ Doktor
Anielski/ nie takie kaze rozumieć/ iakoby to człowiek ieden nasz
przykład cudzołóstwo popełniwszy/ miał zaraz przez to zaboy-
ca/ złodziejem/ albo krzywoprzysięzca zostawać/ ale że tak
przez iedno cudzołóstwo swoje zasluguje piekło/ iakby też wszy-
stkie przestąpił przykazania Bostie/ lubo albowiem wielkie ma-
łi ci ponoszą w piekło/ ktorzy wiecey grzeszyli/ lecz co sie rycze
utrąty zbawienia dusznego/ y widzenia Bostiego/ to niepochy-
bnie choćiaszby tylko za ieden grzech śmiertelny grzeszna dusze
portka/ Ita illud vnicum peccatum à regno eum excludit,
ac si omnia peccata commisisset, ita ad infernum descen-
det, ac si omnia decem præcepta violasset, nam licet maio-
res pœnas in inferno subeat, qui plura commisit quàm qui
pauciora, hoc quod est non saluari vtriq; conuenit, Text
Thomasa Swietego. O Boże moy iakie to nieskończone mi-
łosierdzie twoie/ iaka niezmierna dobroć/ kiedybys w onym
momentcie vmknął raki twoiey Bostiey/ kiedy owo sprośnym
cielesnościami spećiemy dusze nasze/ kiedy ja w bestyalskich
piuństwach topiemy/ kiedy ja nienasyconym łakomstwem su-
femy y wędziemy/ kiedy ja wkrzywodzeniem bliźniego naszego
aggrawujemy/ iednym słowem/ kiedybys w ten czas o Boże
ostatnia zesłał chwile/ bez rekolekcyey/ bez żalu/ bez spowie-
dźi Swietey/ kiedy w tym paralizu grzechowym leży dusza na-
sza/ iakoby nas inż było tak wiele set/ tak wiele tysięcy rązow/
lakome piekło pozarło/ bez żadney nadsieie widzenia twoiego
aż na wieki! Nie nowina sprawiedliwosci Bostiey takowe
czynić exekucye nad grzesznikami/ naczytacie sie tego po Ksie-
gach byleście chćieli/ aż włosy wstawać wam beda/ iako ich
nagle żywo pozerata ziemia/ iako ich wiatry tlukly/ iako ich
wody topily/ iako ich ognie palily/ iako ich sami czarci żywo
zabierali/ nas oto Bostie ieszcze miłosierdzie trzyma/ ażebyśmy
sie w tym niebezpiecznym paralizu naszym z dźisiey sym parali-
tykiem obaczyli.

O

Amietylko wiecznościa po tym doczesnym życiu przywie
Bog

Bog grzesznikow in patria widzenia swiego/ lecz y tu ieszcze
 in via, gdzie mamy enigmatica in visionem Pana Boga nas
 fego per fidem, niemala rey laski z rak Boskich grzesznicy/ ac
 zeby go poznawac y widziec w dobrodzieystwach codziennych/
 albo cudownych sprawach iego mogli. Kiedy przyшло slowo
 Przedwieczne Odkupiciel nasz na ten swiat dla zbawienia
 naszego/ dal sie widziec ieszcze zaraz w pieluszkach trzema Mo
 narchom wschodnim/ a nie chcial sie dac widziec Herodowi
 okrutnikowi/ adnotowal to sobie Leo Papiez Swiety/ y tak
 na to mowi/ V E R B U M Caro factum sic susceptionis nostrae
 temperavit exordia, ut natus Iesus credentibus manifestus,
 & persequentibus esset occultus, tak zaczynal prawi dzieło
 odkupienia naszego Wcielony Bog/ ze po swoim vrodzeniu/
 tylko sie swoim wiernym y poufalytm pokazal/ ale od przesła
 downikow zataiony bydz zechcial/ tak czyni y do tych czas/ ze
 tylko prawdziwym wiernym swoim/ w lasce swoiey bedacym/
 widziec sie szeszerze y poznawac dopuszcza/ dale im laske takos
 wa/ ze czestokroć w bogomyslność wysoka sie wzbiwşy/ in o
 peribus creationis, Redemptionis, iustificationis, y witta
 bych dobrodzieystwach/ tak oczywiście y rzetelnie Pana Bo
 ga widza/ tak im sie zda bydz obecnym/ tak by na niego pa
 rzyly oko w oko/ y wselaka te laski y dobrodzieystwa iego
 odsluguis mu wdziecznością/ ale grzesznicy jako przesladow
 wniczy y nieprzyjaciele Boscy/ tak dalece zaslepieni sa paralis
 bowa affekcyja z grzechu/ ze Pana swego w tych dobrodzieys
 twach y laskach iego nie znaja/ zycia na oslep/ y lubo chelpia
 sie z tego/ iż widza y znaja Pana Boga nad soba/ wierutny
 iednak falsz y nieprawde w tym mowia/ Qui dicit se nosse
 Deum, & mandata eius non custodit, mendax est, & in eo
 veritas non est, swiadectwo Jana Swietego/ kto powiada
 przechwala sie y tak mowi/ że zna Pana Boga/ a prawa iego
 nie przestrzega/ iest to kłamca iawnny/ ani wiary dawac mu
 potrzeba/ owo zgotla kazdy takowy cale olsnal na wzrok duszny/
 y widziec Boga nie moze/ Priuatur visu Diuinae contempla
 tionis, y kiedyby Bog miłosierny poprawy iego nie czekal/ in
 z

S. Leo
 Serm: a.
 de Epi
 phania.

ima. 103
 annis
 cap: ado.

by był dawno godzien/ między onymi drugimi slepo zmarłym
mi grzesznikami w ciemnicy byś piekielney zatąrasowany.
Woienny Krol Wandalsti Gilimer / po tak wielu szczęśli-
wych niegdy Afrykańskich wiktoryach / pokonany na koniec
potencya Justyniana Imperatora / woysko swoje straciwszy /
wciął sam tylko szeregulny / y na pewna vdal sie pustynia / górze
na niektórych rolnikow czyli pasterzow / czasu iednego trąsta
wszy / o trzy rzeczy ich prosił / o chleb / o gebkę / á o Cythre / o
chleb / á żeby był mogł sie cokolwiek posilić / y nie vmierał gło-
dem / o gebkę / á żeby był wsiadał w nie nie wstanne by z oczu
swoich płynące / o Cythre / á żeby był melodynym dźwiękiem
iey / ciekście swoje temperował bole : w takiej melantolii / w
takim żalu ponurzone serce iego było / z dżiedżinnych Państwo
zguby / y z vtráccenia Krolestwa własnego : Słykaś odez-
mnie miserna paralityczko / duszo grzeszna / tróstrąkolwiek
tu iestés / że nie dożeszne Krolestwo ale wieczne / przez pará-
liś grzechowoy straciwszy / exulowana na wieki zostátes / od
oney szczęśliwey kontemplácyey niebieskiej / własnego Stwor-
ce twego / straciś wzrok wश्यtek duchowny / y niemożesz
naymniey dożyżec Wszechmocnego Pána / á wnie sie w dżie-
lách swoich potázuácego / iuz iedna noga stoíš w oney podżie-
mney stráśney pustyni piekielney / kiedybys chciała aby raz
ná taki žal sie zdobyć / w takim oplywał niegdy ten pomie-
niony Krol / czyniec otuche takowa / że miłóstierny Dżawiciel
tak sie z toba obedyżie / iáko sie obşedł z tym dżisieyşym pará-
litykiem / Confide remittuntur tibi peccata tua á tak ten
duchowny visus Diuinæ contemplationis, parálizem grze-
chowym odiety / znouć náзад przywrocony zostánie.

P Priuatur auditu Diuini sermonis. Już ia też co do tego
y słowa mówić / niechce / bo sie też y obáwiam áżebym przy-
dłuższa protrakcyá vprzykrzonym nie był / ozwiy sie ty tu sam /
wşak cie kiedyś y samí sluchác vmárli musieli / ozwiy sie iáko
Biskup przy kátedrze / iáko Pásterz przy owieczkách / iáko Pá-
tron przy klientách twoich STANISŁAWIE Świety / niech ábo v-
şyşemy glos Mieszkańskiej Krwie twoiej / iáko kiedyś brzmiał
po nie-

po niebie y dochodził głos niewinney Krwie Ablowey do Bogá/ opowiedz nam prośba/ co Pasterstkie admonicie/ co żarliwe nąpominania twoie/ z swawolnie niegdy żyjącym Krolew naszym Bolesławem sprawily? Miasto tego coby byl miał nádstawie vchá powolnego/ na swiate słowa twoie/ porwał sie do Tyráństkiey reki/ y dokończyć ci strážney ofiary oltarzowey nie dáiac/ z żywota twego miła uczynił Bogu wiktyne; Ozwoy sie y ty osobliwy Krolestwa nášego/ y tuteznego mieysca Protektorze WACŁAWIE Swiety/ co Dráchomirze bezbożney Mátce twoiey/ y Bolesławowi brátoboycy Synowstie twoie y bráterstie pomagaly przestrogi/ kiedyś im w sprosjnym życiu ich pomsta Bosta groził? slyść tego oboie nie mogli/ dla tego sie też o to/ áżebyś byl wiecey do nich nie mowil postaráli; Ozwoy sie Antecessorze Swiety Prymasow nášych Polskich Insulacie Gnieźmieński/ WOYCIECHV Swiety/ iezeli oni naprzód rozsławoloni Inkolowie Práscey/ Pasterstkiego niegdy nąpominania twoiego vsłucháli/ iezeli oni potym Prussowie niewierni bráli w vszy swoje/ żarliwe twoie opowiadanie prawdziwey Wiary Swietey? iako żywo; Aniby cie byli pozbywali Pragenes y wygániali od siebie/ aniby cie byli tyrańsko nie zabíiali Prussowie/ kiedy by byli strofowánta albo kazania twoiego/ prowadzacego ich do zbawienia wiecznego slyść mogli; Ozwoyćie sie w KAZIMIERZV Wielkopolscey Meczennicy nasi/ iezeli oni zboycy/ ktorzy was dla nieszczesnego latomstwa swego meczyli/ slyśeli one prawdziwe iustyfikacye y wywody wasze/ przez ktoreście im dowodnie pokazowali/ jeście przy sobie żadnych stárbow ziemstich nie mieli? Ozwoy sie y ty Meczenniku y Władyko Polocki IOZAFACIE Swiety/ iezeli ono przeklata y ziadle Schizma Kozackie prawowiernych słow twoich vnionem orthodoxa Sanctae fidei perswáduacych doslyśalo? iako żywo/ ani ci/ ani oni nie slyśeli/ zbawiennych mow waszych/ poniewaz własna Swieta Krwia wasza Meczénstka/ przyplácić wam tey nieszczesney gluchoty ich przyszlo. Ozwoy sie ieszce y ty iako ieden slyczny Kwiát Meczénstka Krwia twoja sfárbowány/ FLORYANIE

Święty/ Miąśta tego y całej Korony nąszej Pátronie/ iezeli
 on okrutny Aquilinus Stárosta/ wpytek sie na wyniszczenie
 ludu prawowierneho wdawşy/ słuchal żarliwey obrony/ Wiá-
 ry Świętey Chrystusowe y z wst twoich: iáko żywo nie słus-
 chał/ poniewaş cie w przod nie miłosiernie pobowşy y pótká
 liczywşy/ wtopić w ostátku z niepohámowaného iádu swoies-
 go rozkazat: ná ostátek ozwoy sie Poprzedzićielu Páństi IANIE
 Świętey/ iezeli słuchal Herod onego twoiego zbáwiennes-
 go Non licet! iáko żywo nie słuchal/ poniewaş ziadley Brás-
 towcey swoiey ná krwawe wety przy bántkiecie swoim/ ná puł-
 nisku Meczéniska głowe twoie postal/ wşyscy ci iednym słoz-
 wem byli priuati auditu Diuini sermonis przez páraliż grzes-
 chowy; Alec y nąśa wniwecz obrocona Oweczyńa / odżywa
 sie y wyswiadeza/ żeby była áni oná nigdy iszce do zniszcze-
 nia tákowego nie przyşła/ kiedyby byli ci/ krotzy sa tego iezruis-
 nowánia przyczyńa / ná przyiacielskie próşby / ná zdrowych
 Konsyliarzow porády / ná Duchowne Pásterkie ádmonicye
 aby raz wcho dáli/ ále co żywo w tym bylo sine auditu Diui-
 ni sermonis.

Q

Ná ostátku prywnie duşe páraliż grzechowy Odoratu
 Diuinæ consolationis, iákoż bowiem grzesńna duśa má
 pocuć cokolwiek wonnego ábo poćiesńnego z niebá/ kiedy ták
 samá wşytká cuchnie/ y ták smierdzi w grzechu/ że Chryzo-
 stom Święty Doktor złotousty śmie twierdzić/ iżby rzecz lepa-
 şa daleko była wniść komu do grobu/ między pogniłe trupy/ y
 między onym robáctwem z ciał ludzkich sprochniałych idá-
 cym/ nieznosnym nápásć sie y nąsycić fatorem/ ániżeli fatore-
 rem grzesńney duşe/ Certe si possis animam hominis in pec-
 catis inuolutam, oculis cernere, non dubitares, multo me-
 lius esse in sepulchro iacere, quam delictis irrecitum deti-
 neri, te sa słowá tego. Pişe Święty Antonius że czasu iedne-
 go przyşedł Anyot w postaci ludzkiey do pewnego Kremity
 ná puşcza/ y przechodzac sie z nim w konwersacyey / nátráfił
 li naprzod ná iednym mieyscu/ ná ludzkiego iuż dobrze ną-
 gnitego trupá/ krotogo on pustelnik postrzegł/ y záraz sobie
 nozdrzǎ

S. Chry-
 soft. ho-
 mil. 28. in
 Matthæi

S. Anton.
 4. part.
 Summa
 titulo 14.
 cap. 6. S.
 220.

nozdrza zatkali/ a żeby go byl on faktor nie doszedł/ a ow Anyol
 nic/ idac daley/ potkali znouu grzechnego y stroynego mło-
 dziana/ Cypryiskimi proskami/ francuskiemi perfumami albo
 pizmami zewszad obtozonego/ postrzegłszy go Anyol/ pocznie
 zaras z daleka zatykać sie/ y wchodzić co przedzey chcac iako
 nayspiesniey onego młodziana wyminać/ a pufelnik/ coras
 to nozdrza obracał ku onym wonnieciacynt z młodziana odo-
 rom w tym spyta sie owego towarzyša swoiwego/ co to byla za
 tajemnica/ że kiedy smierdział trup to on go rad odorował/ a
 a kiedy pachnał młodzian/ to on tego czuć niechciał/ y tak mu
 odpowiedział na to/ Wiedz o tym iż faktor z trupa idacy frasz-
 ka iest względem grzechowego faktoru/ iam iest Anyol Pański/
 młodzian ten ktory nas miiał/ iest zarażony paralizem grzes-
 chu cielesnego/ tak tedy cuchnie y smierdzi duszą iego/ zem ia
 wstrzymać żadna miara faktoru tego nie mogli; Niechżebyś
 my ieno y my rozmowić sie z Anyolami mogli/ y popytac sie
 Swietych Anyolow Strojow naszych/ iakiego smrodu sie na-
 biora/ kiedy my w grzechach iestesmy/ a osobliwie kiedy owo
 iuz drugi bedzie iako lazarz nieboszczyk Quadrivanus, o Boze
 że czyliby nam nie rzekli Anyolowie Swieci/ lam fatet iam
 fatet; quadrivanus est enim, a zaty mgniac w smrodzie y
 faktorze rakowym/ trudno ma poczuć grzesznik wdziecznie pa-
 chniacych odorow pociech Boskich z nieba/ Priuatur odora-
 tu Diuina consolationis.

R.

Tużesćie tedy slyseli słuchacze moćco za Konnexia paralia-
 zu iest z grzechem/ że iako paraliż odbiera facultates sensiti-
 uas piaci smyslów w ciele/ tak grzech duchowne odbiera zmyś-
 sły na duszy/ nie badźmyś tedy niedbalşymi y nieczemniey by-
 mi okolo dusznego zdrowia naszego/ nad paralityka dżisley sie-
 go/ on sie ruszyć na tożu o mocy swoięy nie mogli/ Iacebat in-
 lecto/ a przecie tak sie postaral o to/ że iako opisuie Marek S.
 aż dachu struke odbito/ y tak go z domu z gory spuszczo no z to-
 kiem przed Chrystusa Pana/ inaczey dla wielkiego tłumu lu-
 du przebieć sie nie mogac/ a my zdrowe nogi y siły nasze mając/
 na każdo godzinę wolny przystęp mamy do Chrystusa w Przes-

naya

najświatłyszim SAKRAMENCIE prawościwie zostającego/ a prze-
 cie sie do niego dla uzdrowienia w tych paralizach grzechow-
 wych nie pospieszamy: Cud ten dziśieyszy uczynił Chrystus
 w mieście swoim własnym/ venit in ciuitatem suam, iako
 mowi Ewangelia Swieta/ to iest w Kapharnaum/ ktore
 dla tego mowi Lyran nazywa Pismo miastem Chrystusowym/
 ze to bylo nayprzednieysze miasto w Gallileiey/ y ze też na po-
 czatku kazania swoiiego barzo byl wiele cudow w tym mie-
 scie poczynil/ Otoz y my mamy to Miasto Bostie/ mamy Ko-
 ściol Chrystusow/ Ipla etiam Christi Ecclesia quae per totū
 orbem diffusa est, ciuitas appellatur, dicit enim Psalmista,
 Gloriosa dicta sunt de te Ciuitas Dei, mowi Ericus w ho-
 miliey swoiey na te Ewangelia/ nie potrzeba nam tedy po-
 wartpiwać/ ażobysmy y my nie mieli w tym Chrystusowym
 mieście wlezczyć z paralizu dusz naszych/ bylebyśmy się zerze do
 tego sami przyłożyć się zechcieli: Tylko kiedyś Ambroży S.
 w Rzymie/ iako piše Paulinus w żywocie tego/ zaproszony
 w dom będąc do iedney zacney Matrony/ dotknął się ręką
 swoia pewney białeygłowy/ ktora w onymże domu paralizem
 zarażona leżała/ aż zaraz zdrowa została/ niechże się ieno także
 w domu Bozym to iest w Kościele Chrystusowym dotknie
 ciebie grzesznika/ ręką Kapłanśką cum forma absolutionis
 na Spowiedzi S. vsay/ że poydźcie precz ten paraliz grzechow-
 wy od ciebie/ byleś go wiecey napotym wystrzegać się y wáro-
 wać umiał/ y co przed tym obnażony zostales z wszytkich w-
 czętkow dobrych/ obnażony z wszytkich prześtych z zasług two-
 ich/ obnażony zupełney y całej łaski Bostiey obnażony z zmys-
 łow dusznych/ toć się to wszytko znouu/ a iestże z przyczyn-
 kiem względem SAKRAMENTY Pokuty Swietey/ przywora-
 ćcić nazałd moje/ y nie tylko łaskę Bostą/ ale y chwale
 będziesz mogli pozyskać sobie niebieśką.

A M E N.

A. M. D. P. G. B. M. V. S. P. N. nec non
 D. V. Honorem.

ROZNE

Ericus in
 homil:
 hodierna

Pauli:
 in vita
 D. Am-
 brosi, a.
 pud Boro-
 nium To-
 me 4to.
 Anno 372

ROZNE TROPY
ZA BOGIEM
K A Z A N I A

XV.

Ná Vroczystość wielu Zakonow Świętych,
Pátryarchy BENEDYKTA Świętego, miáne
w Kościele Tynieckim pod Krakowem
v WW. OO. Benedyktynow, Roku
Páńskiego 1667.

Secuti sumus te,
Postisimy zá toba.

Matthæi
189. cap.

*Sa položone słowá w przeczytáney Ewángeliey Świętey authen-
tykowáne w Rozdziale dzieniestnastym Mattheusa Świętego.*

Pátryárche wielu narodow/ á całego iuz prawie zagu-
bionego świata/ pierwszego Restaurátora Tłoe go
chwalac Pismo Święte N. S. ná troctkie bárzo com-
pendium wszytkie zaslugi y cnoty iego zbiera/ Kiedy mu takie
tylko elogium dáie/ Noé vir iustus atq; perfectus fuit in ge-
nerationibus suis, cum Deo ambulauit, Tłoe był człowiek
spráwiedliwy/ wzbił sie był ná wielka światobliwość y dostoa-
nátość wysoka/ to skutá/ ze nie sam tyko chciał sobie ná káste
Bozka robić/ ále tak wiele narodow/ tak wiele pokolenia Kto-
rych był Pátryárcha w sluzbie Páńskiej zápráwil/ zgoła człoa-
wiek takowy/ Ktory sie z sámy m Bogiem przechodził/

Genesis
6. cap. v.
9.

En

Cum

Cum Deo ambulauit, to compendium wſzytkich cnót y Bo-
 ſtanoſci Noego. Ale y drugiego także Patriarchę w ſnu-
 relnym życiu do tych czas nieśmiertelnego Enocha/ podobnym
 chwali ſpůsobem Piſmo/ Ambulauitq; Henoch cum Deo &
 non apparuit, quia tulit eum Deus, Enoch przez cały żywot
 ſwoy nie odſtepował przed ſię od Boga ſwoiego/ ale tuż zawſe
 przy Bogu/ nieſtannie z Bogiem ſwoim chodź. / dla tego
 wziął go Pan y zataił od widzenia ludzkiego; Jakazyey tey E-
 nochowey z ſwiata tego tranſlacyey wezynioney od Boga/ ná
 Żydowſta nátkonit ſie opinia/ y popelnit blad taki herezyarchá
 Caluinus, że Enoch proſto ná ten czas był zaprowadzony do
 niebá/ Pána Boga iednak nie widział/ aż po ſamym Chryſtus
 ſowym Wniebowſtąpieniu/ y tak iuż wiecey nie potrzebá wez
 dlug tego fałszywego zdania tego ſpodziwać ſie Enochowego
 ná ten ſwiat powrotu; Poſpolita zaś Koſciola Swiętego
 Kátolickiego Sentencya/ tak trzyma y wierzy/ że Enoch do
 ziemſkiego tylko/ żywo y ſnadz ognieſto zaprowadzony był Ká-
 iu/ á przy ſtónczeniu ſwiata powróci ſie między ludzi ná ſie-
 mie z Eliaſem oraz/ y przez Kazania/ dyſputacye/ y cydá
 ſwoie/ opponuac ſie przekletemu Antychryſtowi/ w Jerozolimie
 męczennik otrzyma Korone/ y dopiero ſie do niebá iako
 chwalebny Rycerz y Męczennik Chryſtusow doſtanie/ Do-
 ctiores Catholici omnes & tota fidelium Eccleſia credit;
 quod Henoch translatus fuerit in Paradifum, & fortè ſicut
 Elias in curru igneo; & manent iſti duo in terreſtri paradi-
 ſo, vt poſt pugnent & prædicent contra Antichriſtum, mo-
 wi Paſterz Abuleńſki ná ten Rozdział Piſmá Bożego piſac:
 Aſſygnue w tymże mieyſcu Piſmá Swiętego Cornelius/ ſite
 poważnych przyczyn dla ktorych te przenoſiny żywe ſprawione
 były Enochowi ſprawiedliwemu od Boga/ y te dáie między
 inſzymi/ że go to ſzczéſcie takowe nie dla czego inſzego tylko dla
 tego portáło/ że Ambulauit cum Deo, chodźiſz Pánem Bo-
 giem/ Raptus eſt quia ambulabat cum Deo, ideoq; dignus
 erat Paradifo, & continuá Dei contemplatione, wſięty ieſt
 práwi Enoch/ bo chodźiſz Pánem Bogiem/ y godnym ſtal ſie
 przez.

Genefis
cap. 5.

Cornelii
in cap. 5.
Genes.

Abuleſis
in cap. 5.
Genefis
Quæſt. 5.

Cornelii
ſup. hæc
verba Ge-
nes. Et nõ
apparuit;
lit. C.

przez to Paradyzu ziemskiego/ w ustawieźney tam bogomyślności żyć; Musi to tedy w sobie coś specyjalnego/ coś osobliwego zamýkać tą przechadzka towarzysza z Bogiem/ ponieś wasz do tak wielkiego faworu Pańskiego okazała była Enochowi; Dała nam o tym znać tak tłumacze Pisma Świętego/ iako też y rozne inſe miejsca tego texty/ co takowego ma w sobie to chodzenie z Bogiem/ kiedy naprzód Septuaginta interpretes tak te słowa czytają Enoch placuit Deo. Targum Ierosolimitanum tak je czyta/ Seruiuit Henoch in veritate coram Domino. Textus Arabicus. Henoch rectum fecit incessum coram Deo. Chaldaeus: Et ambulauit Henoch in timore Dei. Habraicus. Ambulauit Henoch ad Deum. **A**bulenſi zaś Pasterz tak interpretuje/ Ambulauit Henoch cum Deo, id est: in vijs Domini recte viuendo, chodził Enoch z Panem Bogiem to iest nie schodził nigdy y nie błąkał się od drog Pańskich w pobożnym y światobliwym życiu swoim; Tak tłumaczy y nasz Lyran to chodzenie obudwuch Noego y Enochá/ Ambulauit Henoch cum Deo, iuste & sanctè viuendo, sicut dicitur de Noé, słowa Lyránowe/ Noé cum Deo ambulauit vestigia eius sequens, mowi także Glossá/ jednym słowem przez to chodzenie z Bogiem tych Pátryarchow Świętych/ nie się nie ma rozumieć inſzego/ tylko spráś wiedliwe y święte wſytko życie ich/ tylko że dusze ich w podobály się były Panu Bogu/ służyć umiały ſzerze Bogu/ iako iedni Aniolowie wcieloni byli w oczách Boſkich/ Świętymi záwſe drogami iego chodząc. Zapátrzcief się dnia dzisieyſzego proſe Duchownym rozrokiem waszym/ y ná tego Pátryarche testámentu nowego/ Wielkiego tak wielu światobliwych Zákonow Fundatorá/ západłego w Krájach zachodnich życia Zákonnego Reſtaurátorá/ **BENEDYKTA** Świętego/ obaczycie to barzo snadno/ iako był Vir iustus, perfectus, placens Deo, seruiens coram Domino, iuste & sanctè viuendo, iako mowie był spráwiedliwy y doskonały mał/ podobaiący się Bogu/ służący dobrze Panu y stworcy swojemu światobliwie proſwádzający życie swoje/ kiedygo Grzegorz Siódmy Namieſtnik

Abulenſis
ſup. hæc
verba Genesios.

Lyr. ſupra hunt
locum:
Gloſſa ordinaria.

Chrystusow Angelú ante faciem Dei, iakoby jednym Wciele-
 lonym w oczach Boskich Aniolem/ Wiktor wtory/ Benedictú
 Domini, iplo Dei nomine auctum, y imieniem y rzeczę Be-
 nedyktem albo błogosławionym/ Leo Jedenaasty/ Normam-
 seruorum Dei, jedynym konterfektem służby Boskiej/ y pozas-
 tkiem Reguly wshytekich w Bosćiele Bozym Zakonow nazy-
 wa/ tak dalece/ że ná compendium swiatobliwosci iego be-
 spiecznie z tymi wshytkimi wymienionymi interpretacyami
 przyczytać muto mozemy/ co Wemu y E. ochowi przypisuie
 litera Swieta/ je Ambulavit cum Domino, chodzil z Panem
 Bogiem/ daie nam pochop do tego sama nawet dzisieysza E-
 wangelia Swieta/ kiedy przy iego Wroczystosci/ wshytkę po-
 chwale cnot/ doskonalosci y zaslug iego/ nie inakšym stylem
 skompendyowala/ tylko tym stylem podroznym/ je poszedl z
 Bracia swoia za Panem/ Secuti sumus te: Wiec ia tedy ná
 te Swieta podroz iego za Bogiem/ chce pobożna takze mysl-
 wafse wyprawic/ ażebyście sie nauczyli iako macie w tym ni-
 nieyszym zyciu waszym za Panem Bogiem pedzić/ pokazę wam
 ná terażnieyszym Kazaniu moim/ trzy osobliwe Tropy albo
 drogi za Bogiem Benedykta Swietego/ to bedzie ná czesc y
 chwale twoie niepochybna scieška niebieska/ Niepokalanie-
 poczeta Matko Boska; poniewaf:

Zá Bogiem zagnanego BENEDYKTA ślady,

Z twoiey PANNY pokazac chce skuteczney rady.

Secuti sumus te.

- I** **R**ozmáicie te fizesliwa Swietych Pánstkich zá Bogiem:
 Wshchmogacym wyprawe/ wdawac Pisimo Swiete z wy-
 kto U. S. Vdacie jednych ze przodem przed Panem Bogiem
 ida/ iakoby Marsalkuac stworzycielowi swoiemu/ tak cho-
 dzic kiedyś przed soba same wsta Boskie Abrahamowi kazaly/
 Gene. 17. Ambula coram me & esto perfectus, tak opisuis slugi Boskie
 cap. y Salomon mady w pewney modlitwie swoiey/ ktora czynil
 3. Reg. 8. w Ksiegach Krolewskich do Pana/ Domine qui custodis
 cap. pactum & misericordiam seruis tuis, qui ambulant coram
 te, Panie moy wshak ty iestes takowy ktory slowa dotrzymuies
 y milo

ymilosierdzie wyswiadczaś siugom twoim chodzącym przed
toba; Vdacie drugich je tudzież zaraz o bok z Pánem Bogiem
chodzą/ tak Enoch y Noego opisáto Pismo iakósćie styfeli/
je Ambulabant cum Deo, tak opisował y sam Chrystus nies-
ktorych siug swoich Janowi Swietemu/ je práwie zá towá-
rzyś w barwie białey z nim oraz chodźić mieli/ Qui non in-
quinauerunt vestimenta sua; ambulabunt mecum in albis,
quia digni sunt; Vdacie náosfátek in sych iuz pozad zá Pánem
Bogiem idacych/ iako zwyčajnie czeladka zá Pánem chodźić
zwykła/ tak sam Chrystus záciagał Piotrá do siebie/ Sequere
me, tak wolał y in sych Apostolow Swietych/ Venite post
me, dáśac im to iakoby zá vñowiony przystawániá ná službe
Boska formularz/ y nieiako konsekruiac ich/ zaraz tymi słowá-
mi swodini/ ná wysoki stan Apostolski/ Venite post me, takie
przymierze byl y Jozyaś Swiety Krol w Stárym testámen-
cie z Bogiem swoim vezynil/ ázeby bylo wšytko poddáne
stwu iego/ zá Pánem Bogiem chodźilo/ Fædus permanit
Rex coram Domino, vt ambularent post Dominum; V-
wazył piéknie te dyfferencya Hugo Cardinalis y tak iá tłumá-
czy/ iuz nie tylko ná same siugi Boskie/ ale tezy ná grzesznikow
nieprzyjaciol Boskich reflexie czyniac/ Ambulabant post
Dominum humiles & penitentes; cum Domino Sancti
Prælati & Rectores; ante Dominum; pij Concionatores;
vti Sanctus Ioannes baptista, á Domino apostata; & qui
sua voluntati ac voluptati seruiunt; contra Dominum su-
perbi; & rebelles, šli tylko powáda y bezbojni ludzie/ ktorzy
zá wola swoiá y lubieżnościá ida/ stromia od Boga swoiego/
ludzie hárdzi y pyšni iako iedni rebellizánci Boscy/ obracáia
siená przeciwko Bogu/ ale ludzie Swieci w rożnych stanách
badacy/ albo ida przed Bogiem/ iako posedi Jan Swiety po-
przedzićiel Chrystusow/ iako ida Káznodzieie popprzedziac
strosowaníem grzechow ludzkich/ pomste y karánie Boskie/
albo ida oraz z Bogiem/ iako Swieci Biskupi/ Prælaci/ Kro-
lowie/ Przelozoni/ albo ida w ostátku zá Pánem iako czynia
pokorni y pokutuiacy. O Benedykcie Swietym Pátryárse y

Apoel 3
3tio.

4. Regi
cap. 23.

Hugo
Cardi. ciá-
tatus á
Corn. su-
per hęc
verba Ge-
nes. Am-
bulabit
Henoch.

Oycu tak wielu Zakonow/ktory in multitudine viae suae laboravit, Jako tam okimsis Pismo mowi/ w ustawicznym zawo-
 dsie y zapedsie iego/ nie zbladzi kto rzecze/ze chodzil sobie oraz
 albo oboz z Bogiem/ bo jezeli bogoboynych Pratarow/ Pastes-
 rzow czuynnych/ y dozornych Przelozonych/ wspomniony Kardyna-
 nal Hugo w tym szeregu poklada ludzi z Bogiem chodzacych/
 toć sie tej w tymze szeregu/ bez wselakiey wstpliwosci liczye
 Benedykt S. moze/ iako Infulat y Opac swiatobliwy/ w po-
 bozney dostonalosci Zakonnych Braci swoich dusze/ nauka y
 przykladem swoim gruntownie zaprawiaiacy; Kiedy owo
 wiec komu szesliwego w drodze iakiey powodzenia zyczymy/
 przy pozegnaniu ostatnim/ zwyczynnie mu takowa czyniemy
 appretacya/ idz z Panem Bogiem/ z Bogiem droga/ nie przez
 to nie wyraziaac inzego/ tylko ze protekcyey y opieki Boskiey/
 szesze mu w onym iego przedsiwziatym podroznym trakcie
 zyczymy; Benedykt S. gdziekolwiek sie tylko obracal/ tudziez
 przy nim przewodnia y piecza Boska bywala/ pise to albowie
 Petr^o Damian^o o nim/ a z niego ma to y Sherlog ze ilekroć ra-
 zy znaydowal sie w podrozy/ a na mylnie albo krzyzowe drogi
 nieznaione trafil/ zaraz przy nim oczywiscie stawalo dwuch
 Aniolow/ czyli iego S. Seroz z drugim/ czyli tej insi Aniole-
 wie SS. z ordynansu Boskiego/ ktorzy mu droge taka/ iakiey
 potrzebował/ pokazowali/ zaczym y wzgladem tej lasti y oso-
 bliwey strazey Boskiey przy nim/ slusnie mowic sie moze / ze
 Ambulavit cum Domino, chodzil z Panem Bogiem: Nie od-
 rzeczy sie rzecze o Benedyckie S. Duchowny sobie w konsyde-
 racya zawod iego biorac/ ze posedel y przed Bogiem/ wedlug
 tenoru tychze slow Purpurata Rzymstkiego/ vti S. Ioannes Ba-
 ptista, albowiem iako Janá S. Chrzecielá w dziecinstwie za-
 raz Bog sobie na puszcza wywabil/ azeby byl y glosen y rzecza
 sama kazac lud do pokuty zagrzewal/ y do prostowania drog
 Pánstkich/ Dirigitte viam Domini, rectas facite semitas eius,
 tak czynil y z Benedyktem S. kiedy mlodsichnym Páchole-
 ctem/ ledwie ieszcze nie dziecina bedac/ pierwey prawie nijeli
 poglos wolacyey Boskiey zwyczynnie ludzi dochodzi/ za ro-
 stazem

Petr^o Da-
 mian: in
 Vigil. S.
 Benedicti
 & ex eo
 Scherl:
 Tomo 2.
 Cantico-
 rum fol:
 • 143.

Kazem zewnetrznym albo instynktem Duchá S. zaraz pogára
 dzieł swiátém/ a służba Bostka zaśmátkował sobie/ y ták wielu
 náśladowców pociągnól do surowey pokuty zá soba/ záczym
 iáko Jan S. ták y on Ambulauit coram Domino: ale ponie-
 waś sáma Ewángelia S. zá Bogiem nam tropy Benedyktos
 we wskázuie/ Secuti sumus te, Poniewaś mowi Hugo że po-
 kornym y pokutniacym zá Bogiem chodzić należy/ Ambulant
 post Dominum humiles & penitentes, zá Bogiem tedy
 raczey aniżeli przed Bogiem albo z Bogiem/ drog/ tego po-
 kornego y ostro pokutniacego Pátryárchy pátrzymy.

Uyppierwsza ia. droge zá Pánem Bogiem widze w mło-
 dociánym wieku Benedyktá Swiatego/ droge Liliowa nie-
 winności y czystości iego nie nárušoney/ względem ktorey
 poufale mogli aplikowác sobie słowa one z Psalmisty/ Posu-
 it immaculatam viam meam, náznáczył Pan niewinna dro-
 ge moie/ kiedy niewinny wiek moy/ swiátowymi nie zášpeco-
 ny brudámi/ z woley iego Swiety zánim sámy obrácam:
 V
 Vdal sie był ná te impreze kiedyś Ráncierz niebieski Jan S.
 áżeby był sequestrowawšy mysl swoie od zábau swiátowych/
 ná oney wyspie Patmos, śládown Swietych Bostich špiego-
 wal/ áz času iednego ná Gorze Syónskiej/ obaczy niewinnego
 Barántá. á zá nim zgráta wielka gromádný sie šereg iákis
 šnuie/ y vslyšy w tym głos tákowy do siebie/ Hi sunt qui cum
 mulieribus non sunt coinquinati, virgines enim sunt, hi
 sequuntur Agnum quocunq; ierit, á wiešje Janie co to zá
 kompania/ co to zá komitywa tákowa zá tym Barántkiem nie-
 winnym ták rážno pospieša : ieżeli sie nie domyśláš/ wiedz
 że o tym/ że to sa one niewinne duše/ ktore sie záras w niewin-
 ności y w Pánieństwie swoim ná służbe Bostka oddawáły/ tes
 raz tedy ich iest powinność/ áżeby wšedzie zá tym Barántkiem
 niewinnym po niebie hodšily. Baránekten wedlug Pisma y
 pospolitego Doktorow Swietych zdánia/ nie inšy iest tylko
 Zbáwiciel náš Chrystus Iezvs, á owá processya zá Barántkiem
 idaca/ sa duše wedlug Consilium Ewángelicznego/ w czy-
 stości Pánu Bogu służace/ ták interpretuie náš Lyranus te-
 słowa.

Psal. 17.
 ver. 33.

Apocalj.
 14. cap.

Lyræ su-
pra hunc
locum.
Glossa
Interli-
nearis.

s. Augu-
stin. lib/
de Virgi:
cap. 27.

Słowa/ Hi sequuntur Agnum quocunq; ierit, quia sequun-
tur Christum, non solum per viam mandatorum, sed etia
consiliorum, tak ie czyta y **Glossa/** Hi sequuntur Agnum
quocunq; ierit, imitantur Christum, integritate animæ &
corporis, 3 tak Augustyn Swiety czasu iednego sobie repræ-
zentuiac Chrystusa/ czyste dusze zwoluiacego y wabiacego do
siebie/ takowymi ie w osobie iego okrzyknie słowami/ Sequi-
mini Agnum, quia & Agni caro utiq; Virgo est, hoc reti-
nuit auctus, quod Matri non abstulit conceptus, non na-
tus, Podźcie zamna naymilse duszyczki iako za Barankiem/
albowiem ciato Barankowe czysta Pánienka iest/ onoj nie-
winne Pánienstwo/ ktorego ani pozcaciem swoim/ ani wro-
dzeniem Mátcy Nayswietszey nie odiał/ w sobie samym ná-
zawse w calosci zachował/ iako tedy w tym koscielu militus-
iacym/ roz czysta droga ktora zbawiciel sam torował do nie-
ba/ niewinne dusze ida/ y nasladuia Chrystusa/ tak y w Ko-
sciele tryumfiuacym doyszral ich Jan Swiety za Chrystusem
chodzacych/ Hi sequuntur Agnum quocunq; ierit: A bylze
tam w tym szeregu proste Benedykt Swiety wpisany: byl za
prawde/ wpisala go zaras byla w ten Pogzet Troycy Przenayo
swientysa w onym instansie wiecznosci/ Kiedy librum Pra-
destinationis nostræ od wiekow komponowala/ a iego w Re-
gistr niewinnych Pánienek do nieba naznaczonych wlozyla:
Opisuiac Grzegorz Wielki slug Bostich/ z nienaruszonym czy-
stosci swoiey kwiatem/ Matestatowi iego swietemu sluzas-
cych/ nazywa ich Barankami iednymi/ y tak twierdzi/ ze lubo
iesze tu ná swiecie zyia/ ile iednak droga czystosci y niewin-
nosci chodza/ wzgledem osoblwey wstydu swego prerogaty-
wy/ iuz sie rownais y sa podobnymi/ onym niewinnym Pán-
nientom/ ktore z Chrystusem tryumfia w niebie/ Quali A-
gni sunt, quia per gloriam perfecta pudicitia, iam illis Vir-
ginibus, cum Christo in regno gaudentibus simulantur, **Sł-**
wa Grzegorza Swietego/ pisacego ná ow text/ w Ksiegách
Krolewskich bedacy/ Recensuit eos quasi Agnos, toç y Be-
nedykt Swiety in esse realis existentia ná tym swiecie/ za-
ras w

D. Greg.
Magnus
in citatú
textum
inferius.
I. Reg. c.
15.
2. Reg. c.
15.

ras w młodości swojej był tym Pánientom podobnym/ y nie do inšego/ tylko do ich czystego przynależał seregu/ ponieważ w lat dwunastu tropem niewinności y czystości nappierwey za Bogiem sie zápedził/ spiewając sobie z Dawidem/ Psallá, & intelligam in via immaculata, ten to był trop y ślad iego nappierwey wdania sie za Bogiem/ liliowy/ prawdziwey aniżeli kiedyś wymyślni Poetowie Boginiey Minerwie wysćiełali/ Sanè lilia sunt purissimæ animæ, mowi Paulus Sherlogus, in cantica pisac/ Konkordnie sie z nim y Páschásyus S. kiedy piekne lilie czystego Pánienstwa nappewnieyša/ y gesto w Piśmie Bozym exprimowana mianuie figura/ Virginitas, quæ Angelis comparatur, per lilia sæpe in sacris scripturis præfiguratur, záczym tá iego pierweša czystości y niewinności droga/ ślusnie nazwana bydz może liliowa.

Psal. 100.

Pater Pan
lus Sher:
in 2. Can-
tic.
S. Pascha
sius in
Psal. 44.

Dat był Bog Moyzefowi w starym testámentie ordynácyá táka/ á żeby każda niewiásta po porodzonym potomku/ powinna byta lubo Synogartice/ lubo młode gólebietá oddawác Kapłanowi ná ofiáre wsechmocnemu Náiestawowi iego/ Sumet duos turtures, vel duos pullos columbarum, vnum in holocaustum, & alterum pro peccato, Ge-
muż proste nie doroste iuz gólebie oddawác sobie Pan y ofiárowác káze/ ale w puchu gólebietá/ ieszeze robić strzydeltámi/ ieszeze buiác po powietrzu y latać nie umieiace? Nadobna bárdzo dáte Bernard Swiaty rácyá. Non columbas sed pullos, quia columba libidinosa avis est, non decuit offerre eam in sacrificium Domino, nisi in ea ætate, quâ nesciunt libidinem, nieczysty powiáda iuz Gólab dorosty/ nie zšedł sie ná ofiáre Pánsta/ w tym czasie chciał go Pan przyśmowác ná ofiáre swóie/ kiedy ieszeze parzyć sie nie umie; Zás troit Swercá wsechmocny tego swóiego trybu y práwá Stáa rozakónnego/ in lege Evangelica z Rodzicámi Benedyktá Swietego/ nie chce czekác á żeby byly Benedyktowi strzydeltá wrosty/ nie chce czekác/ á żeby był lat dorastat tákowych/ kéore sobie swiát ná swobody swóie iáko rybak ná wóde rybki nie ofstóznie chwyta/ nie chce czekác/ á żeby był Benedykt S.

W

Leuitcei.
cap. 12.D. Ber-
nar. serm
41. supra
Missus est

S. Ambr.
de Virgi-
ni. lib. 2.
post ini-
tium.

Isaia 30.
cap.

pierwoy nã twãrda iãka pokute zarobit/ aniżeli sie nã stan pou-
kuruciacy udat/ ale sobte nã offiãre niewinne lãtã tego/ iãko w
puchu golabkã obiera/ y od Rodzicow bierze: Owajãiac sobie
Neczeñstwo Agnieñski Swietey Medyolañski Biskup Ame-
brozy Swiety/ je w roku trzynastym krew swoie przelãtã dla
Chrystusa/ dziwne sie/ je nondum idonea panã, iam fuit
matura victoriae, je teŝe nie wiedzac co to jest cierpiec/ wie-
dzãtã iãko cierpiac Tyrana zwyciezyc: Tym křtãtem y Be-
nedykt Swiety niechãtãl bydř w poczcie leniwcow onych/ o
ktorych mowi Pismo/ Aures tuae audient verbum post tergũ
monentis, Ktorych to Bog iãkoby iuż dãleko odbiegřy/ do-
piero sie nã nich miłosiermie oglada/ y z dãlekã powabia do
siebie / ale teŝe przed lãty y przed czasem umiał wluďci
swiat/ y droga niewinnořci wezemie zã Chrystusem pospie-
řyc/ Uzcie sie Rodzicy/ co owo wiec lãmentowãt y rece zãle-
mowãt zwyklicie/ Ktedy w mlodořci dzãtki waŝe Bog po-
woływa do siebie/ nie dopiero widzicie zã was takowe Bog
wołãcye począt/ mielibyřcie to sobie poczycãt zã osobliwe
řczęřcie od Pãnã Boga.

X

Astorum
cap. 19.

S. Grego.
Papa. ho-
mil. 20. in
Euangel.

Nie tylko wrodzeniem y kazaniem ale teŝ y Chrztem
swoim poprzedził Jan Swiety Chrystusa/ iãko swiãdzy
historya Apostolskich dziełow/ Ioannes baptizavit baptismo
penitentiae populum, dicens in eum qui venturus esset
post ipsum, dla tego mowi Grzegorz Swiety/ je Jan S.
Chrzciãciel/ nie tylko opowiãdãł przed Chrystusowym przy-
řciem nã ten swiat/ po Jordãnskich krãinãch Chrzest pokuty/
ale go teŝ administrowãł y konferowãł niektórym/ Ioannes
non solum baptismum penitentiae praedicauit, verum etiã
quibusdam dedit: Pytãtã sie Theologowie ieżeli bylo potrze-
bã tym znnowu chrzciãc sie chrztem Chrystusowym/ ktorzy iuż
byli Chrztem Janã Swietego ochrzcomi: y odpowiãdãtã
zgodnym sensem nã to/ je ten Chrzest Janã Swietego ani byt
Sãkrãmentem ani zmãzy pierworodney nã duszãch ludzkich
czysciãt/ zãczym ci wřřyřcy/ co sie tym tego Chrztem chrzciãt/ po-
winni byli nãpotym chrzciãc sie Chrztem od samego Chrystusa
postãno.

pośtánwionym; Subtelny Doktor náš ex professo także
 traktuje te Quaestio/ Vtrum baptizatus baptismo Ioannis,
 necessario tenebatur baptizari baptismo Christi? y takó-
 wa distincja czym/ iż jezeli przez Chrześć Jana Świetego ro-
 zumieć będziemy ow Chrześć/ ktory on dawal iuz po przysćiu
 Chrystusowym/ w ten sposob iako był od Chrystusa pośtán-
 wiony/ tedy iuz nie godziło sie znowu tego Chrztu iego powta-
 rzać/ Planum est quod talis non esset iterum baptizandus,
 ale jezeli brać sie będzie Chrześć iego/ ktorym on chrzćciel przed
 Adwentem Chrystusa Pána/ w Imie Messyasa przysćiego /
 albo inszym sposobem/ tedy ten chrześć takowy potrzeba było
 znowu reiterować/ Et de sic baptizato satis videtur manife-
 stum, quod erat baptizandus baptismo Christi, mowi Do-
 ktor/ albowiem nie był medicina kurujaca y leczaca pierworo-
 dnego przestępstwa Chrześć taki Jana Świetego; Coż tedy
 ponim było? był prawi náder potrzebny/ á to dlatego żeby sie
 byli ludzie w przód przyuczili do chrztu Jana Świetego/ co-
 by sie potem byli iako iaka rzecz nowa y niezwoyczajna Chrz-
 tem Świetym Chrystusowym nie brzydili / ktory im miał
 bydź necessitatis Sakramentem/ Ille baptismus Ioannis e-
 rat sicut dispositio merè preparatiua ad baptismum Chri-
 sti, ut per illam ablutionem facilius inclinarentur homines
 ad suscipiendum ablutionem sibi salutarem, nec esset mo-
 lestum ipsis, iam ad simile exercitatis, poty Doktor Subtel-
 ny. Wysłał także Bog Benedykta Świetego w Kosćiele
 swoim milituiacym/ przed tak wiela inszych Zakonodawcow/
 Patriarchow y Fundatorow Zakonnych/ á żeby ich był w vs-
 stáwach y Ściatách Zakonnych w ohydzie swiata y w ró-
 żnych swiatobliwych zwyczajách poprzedsit/ dla czegoś? nie
 dla czego inszego/ tylko á żeby on był pierwey disponował sercá
 ludzkie do wzgárdy tych doczesnych márnosci/ coby sie to po-
 tym byta w Kosćiele Bozym nie widziála rzecz nowa/ pode-
 ptac wrodzenie wysokie/ Matke y Dycá opuscic/ delitacko od-
 chowana mlodosć od rozpusty/ od swawoli/ od obrázy Bostiey/
 iako iednym hamulcem / Zakonnymi mortyfikacyami muna-

Scotus in
 4. Distin.
 2. Quaest.
 20

Scotus
 ibidem
 lit. A.

 strukować/ iako Chrzem Jana Świetego chciał w przod dia
 sponować/ y przyuczyć wola ludzka/ do przyjmowania chrztu
 swiego Chrystus/ tak wołacyo Benedykta Świetego poprze
 dzaiaca Pátryarchow inszych/ y wczesna względem niewin
 nych lat tego/ chciał zostawić wzor/ albo wizerunek w Koście
 le swoim Świetym/ ażeby sie była w potomne wieki następu
 jąca młodź/ albo Rodzicy ich/ ta droga niewinności y czysto
 ści wybierania sie za Bogiem nie brzydźli.

Y
 Zazdrościł tego Czart Benedyktowi Świetemu / że
 tak pretko za Pánem torować ślady swoje pozwał/ chciał go z
 nich zepchnąć koniecznie/ y tak go czasu iednego zapalami cie
 lesnymi goraco rozjarzył/ y poalił owal/ że opłonać y wspotoić
 sie nie mogąc młodzienia się czysty/ obnażył sie/ y tak sie dugo
 nagi po ostrym cierniu taral/ po ki sie krwia wšytek nie zbro
 czył/ po ki krwia swoia własná oney zley chuci nie wgaśił/ w s
 bie/ á dusznego nieprzyaciela nie konfundował/ O lilium in
 ter spinas ! O szczęśliwe tropy niewinności Benedyktowej /
 nie tylko białymi/ ale iuż y czerwonymi kiliami sporo zagaśzo
 ne ! Augustyn Światey z okazyey niewinnego Ablowego z
 bicia/ nappierwsza po Adámowym grzechu odkupiciela náśe
 go figura/ tegoż Ablá niewinnego nazywa/ á to dla tego/ że
 nie tylko pánienstwem/ Káplánstwem/ ale też y krwia swoia
 niesłusnie od brata bezbożnego wylana przeznaczał y prefigu
 rował Chrystusa/ Primus post delictum, Saluatoris nostri
 gestavit figuram, qui Virgo & Sacerdos, & Martyr, słowa
 Augustyna Świetego o Ablu rzezone; Benedykta Świetes
 go iuż nie figura/ ale pierwszym przed inszymi Zakonnymi Pá
 tryarchami Jezusowym tryaktem/ miarować słusnie w Ko
 ściele Świetym możemy/ poniewiaś nie tylko Pánienstwem
 y Káplánstwem swoim chciał sie mu konformować/ ale ná
 wet krwie wylania otrzymać od żadnego Tyrána nie mogąc/
 sam siebie tyránizuje/ y dobrowolnie dla Jezusowej miłości/
 krwia swoia wšytek spływa.

Kiedy Archaniol Gabryel przyśedł z nieba w dziewo
 śby do Przenáyswiętsey Pánny/ záledwo ia tylko powitał/ á

eoſtroche namięnił/ co była za ſubſtancya legacyey tego/ aż
 zaraz Panna Przechyſta/ wſytką ſie poturbowata/ Turbata
 eſt in ſermone eius, pewnie nie dla tego/ że Anioła przed ſobo
 widział/ bo iey to była nie nowina konverſowac z Aniolami
 Swietymi/ ale dla tego mowi Bernard Swiety/ że ſie była
 przelektła o czyſtość ſwoie Pánienſta/ kiedy zaraz na początku
 wſtykła/ że ia Archaniol błogopławiona nazwał między nieo
 wiakami/ a ona nie niewiaſta lez Panna żyć y vmiezcac my
 ſłta/ Eo turbata eſt, quod benedictam ſe audiffet in mulie-
 ribus, quæ ſemper benedici in Virginibus optabat, tãk mo-
 wi Bernard Swiety: Poturbował ſie był znac nie raz y Be-
 nedykt Swiety o niewinnoſc ſwoie/ kiedy mu ſeptac począt
 co nie porzannego nieprzytaciel duſzny/perſwaduiac mu częſto
 krot/ że to on mogł bydż Benedyktem choć bez niewinnoſci /
 poturbował ſie nie raz/ kiedy w nim chuci nieczyſte ſama nie
 cie y wzbudzac naturalna poczynała inklinacya/ poturbował
 ſie nie raz/ kiedy wczuwał w cieie ſwoim connaturalem fomi-
 tem, bez ktorego żaden bydż człowiek ſpoſobem przyrodzonym
 nie moze/ y nie wiedzac co z tym rzec/ wczynił rezolucya tak/
 iuż to prozno/ muſe ia ſobie ſukac mieyſca takowego/ coby to
 żyiacemu człowiekowi proporcjonalne nie było/ aza tam ze-
 mna y ſama zmienić natura kursy ſwoiemuſi/ a iako Benedi-
 ctus inakſey nigdy mieć nie myſle intencyey/ tylko ſemper in
 Virginibus benedici, muſe tedy poſukac ſobie podziemnego
 lochu takiego zimnego/ iakini iakiey wilgotney/ coby to we
 mnie wſytko ciepło przyrodzone oſtygło/ poydż gdzie mnie oko
 ponieſie/ coby mie ſwiat nie widział/ iakoby to był własnje o
 nim napisał Medrzec/ że w mlodoſci tego miała bydż droga
 tego niewiadoma nikomu/ Viam viri in adoleſcentia penitus
 ignoro, y zaſediffy na odległa puſtynia/ obratram ſobie iakſtia
 nia iedne gliboła / do ktorey ani przyſtepu nie było/ y tam ſie
 ſam do wiezienia dobrowolnego wrzuciwoſy / przez całe lat
 trzy dreczył lichym iednym prowiancikiem Romana pobożne-
 go żyiac/ tam przy tym mieyſcu wodniſtym Sublacus nazwa-
 nym/ oſadził pierwoćiny życia ſwoiego/ iakoby ſie przy onym

S. Bernã.
 ſerm: 25.
 ſuper mij
 ſus eſt.

teżiorze Chrystusowego glosu nad Jeziorem Genozareth Apos-
 toły powołującego/ albo nad morzem Gallilejskim/ echo wssy
 tego obiał/ Sequere me, podź za mna; Chciał to pokazać
 Benedykt Swiety/ że nie dla czego inzego/ na odległym od
 ludzkiego obcowania miejscu/ Zakon swoy poczynal/ tylko dla
 tego/ ażeby byli bracia iego/ nie tylko słub czystości czyniac/
 ale też y od ludzkiej konwersacyey dalekimi zostaiac/ tym le-
 piey y doskonaley tymy ślądami niewinności iego iako Oycá
 swojego wdawali sie za Pánem/ coby byl onia dżisiey fego mogli
 sie bezpiecznie zaszczyć przed Bogiem z Ewangelista Pá-
 skim/ Secuti sumus te. Aleć ty to darmo widze Benedyckcie
 Swiety od ludzi wćiekasz/ darmo po ląssách y gorách z twoimi
 sie pierwszymi násládowncami kryiesz/ nie ná tak ćiasnym plás-
 cu máia bydź twoie záwody za Chrystusem/ prawda że Arcta
 & angusta via est, qua ducit ad caelum, droga do niebá ćias-
 zna/ ale iuz dosć ná ciebie/ jesť ty te ćiasna droge mlódszym kros-
 kiem zdeptal/ iuzći też teras potrzeba nie sciesćkami ćiasny-
 mi/ ale droga Krolewska/ droga heroka za Pánem twoim to-
 rować/ Donum hominis dilatat viam eius, mowi medrzec
 o tobie/ dal ći Bog dar tákowy/ że herzey droge twoie rozwiésć
 y rościagnać tropy twoie po wssytkim swiećie zámysla/ Do-
 num hominis fidelis dilatat viam eius, per vniuersum or-
 bem, ták gytá Glossá Prowerbialisty Pánstiego.

Proverb.
18.

Glossa
Lutheria.

A

Druga ia tedy wpatruie droge Benedyktá Swietego zá
 Bogiem/ w doyrzalym wieku iego/ droge Krolewska/ albo
 droge heroka Reguly iego Swietey/ nie dla tego to mowie a-
 żeby Regula Benedyktá Swietego przestrona bydź miała/ bo
 mu w tym dáie dánt Cornelius à Lapide, że obwárowal ták
 Regule swoje Swieta/ coby to byli Sukcessorowie iego ná
 potomne czasy/ nic do niey przydawac nie mieli/ ale mowie dla
 tego/ że ták wielu Zakonow Swietych Pátryárcha y Funda-
 torem zostawsy/ gromádný orszak za soba miał prowadzić do
 niebá/ záczym per viam latam, per viam regiam potrzeba mu
 bylo pusćić sie za Pánem; Regula Benedyktá Swietego nie
 tylko swiatobliwym Zakonom/ Cassinensium, Cluniacen-
 sium,

sum, Vallis umbrosæ, Camaldulensium, Cisterciensium,
 stala sie torownym do nieba gościncem/ ale y inse swiatobliwa
 we Zakony ten sobie Zakon pro norma, albo za iedno direc-
 torium Regul swoich wzely/ miedzy inszymi zacnego y po-
 trzebnego w Koscielo Bozym Zakonu Societatis IESV Fun-
 dator Ignacy Swiety/ z tego Zakonu primitias Spiritus za-
 brawszy/ wiele z niego swiatobliwych obycajow przeniosl do
 Zakonu swoiogo/ tak iz sie moze bezpiecznie swiatobliwa So-
 cietas czwac do Benedykta Swietego/ Secuti sumus te, dla-
 tego Pater Labata Societatis IESV w duchownym starbie
 swoim/ te kostowne y drogie nanotowal slowa o Regule Be-
 nedykta Swietego/ Et quidem Regula hac adeo praeclara
 est, ut non solum ad stabiliendam, & propagandam, & per-
 ficiendam Religionem Sancti Benedicti deseruierit, verum
 etiam aliae Religiones ad suam perfectionem, in plurimis
 rebus eam sibi usurpauerint, ~~fero~~ ^z tey miary iest Re-
 gula Benedykta Swietego/ Via lata, ktora naprzod przetoro-
 wal sam Benedykt Swiety/ a potym przez nie tak wiele w-
 czniow y nasladowcow swoich za Panem Bogiem wyprawil.
 Szeroka iest Regula Benedykta Swietego w milosci y boias-
 zni Bostiey/ poniewaz siedm dziesiat y dwa instrumentow
 Duchownych Braci swoiey naznacza w czwartym Rozdziale
 Reguly swoiey/ a zeby sobie nimi na wazystraicie sumnienia
 swego robiaz/ iako na naywieksza laske y milosc Bostka tu na
 ziemi zarabiali/ a potym wiek wisto obfitey dorobili sie nad-
 grody/ z kad Leo Swiety one chwalebna censure Regule Be-
 nedykta Swietego zostawil/ Non declines ab ea, nec illi ad-
 das quidpiam, nec minuas, totum enim quod sufficit ha-
 bet, & nunquam minus habet, cuius uerba & iussa sectato-
 res tuos perducunt ad Regni palatia, ~~ktoskolwiek~~ ^{ktoskolwiek} prawi o-
 brates y ypodobał sobie Regule Benedykta Swietego/ trzys-
 mayze sie oney samey/ ani do niey przyczyniac ani umnieys-
 sciac/ iest tam albowiem wшыtko czego potrzeba nasladowca-
 com iey do pozyskania sobie niebieskiego dziedzictwa: Jest
 seroka Regula Benedykta Swietego y w milosci przeciwko
 bliżnim.

Pater Fra-
 cisco La-
 bara in
 thesauru
 morali:
 Tomo 1.
 fol. 238.
 lit. D.

In Regu-
 la S. Be-
 nedicti
 cap. 44

s. Leo.
 lib. de
 conflictu
 uictorum
 cap. vlti-
 mo.

In Regu-
la s. Ben.
c. 53. de
receptio-
ne hospi-
tium.

B

bliźniemu/ Kiedy wſhelkiemu goſciowi przycho dzacemu do
Klaſtorow Benedyktynſkich/ a oſobliwie ubogim y pielgrzy-
mom/ takowa kazał wzięwość y affekt Bráci ſwoim wyſwiad-
zić/ iákby ſámego w oſobie ich przyimowali Chryſtusa/ ka-
zał w Regule Opátom ſwoim/ áżeby ſie nie lenili wody go-
ſcinnym oſobom ſami ná rece podawać/ áżeby ſie nie wſtydza-
li z Brácia ſwoia ſtrudzone wmywać im nogi/ a náwet y ſam
poſt zlamáć dla goſcia Przedom ſwoim dopuſzcza:

Dwoiáki poſt wważáia moralni Theologowie w Koſcie-
le Bozym/ do wſtrzymieźliwoſci y moreyſkacyey ciała náſze-
go przynależący/ Ieiunium natura & Ieiunium Eccleſiaſti-
cum, poſt z przyrodzenia y poſt z ordinacyey Koſciola Swie-
tego idący/ poſt z przyrodzenia ná tym należy/ áżeby człowiek
tak z pokármu iáko y z napoju naymnieyſzey rzeczy nie ſtoſto-
wał/ Neque per modum medicinae, a taki poſt powinni zá-
chowác Kápláni przed odpráwieniem ofiary Przenayſwięto-
ſzey/ y poſpolicie ludźis wſyſcy/ przed Kommunia Swieta/ wy-
iawſzy oſtátniego wiátętu/ a to dla tego iáko mowi náſz Do-
ktor Subtelny/ że álbo tak poſtánowił ſam Chryſtus/ álbo w
znom ſwoim náczzo wpráwiác lud poſpolity do tego Naya-
ſwiętego pokármu rozkazal/ dla wiétkſzey przedſiwnego Sá-
krámentu tego rewerencyey/ Dico quod regulariter oportet
ad perceptionem ſpiritualem & Sacramentalem, ſuſcipi-
entem eſſe ieiunium ſimpliciter, id eſt ieiunio natura, nec
iſtius eſt aliqua cauſa principalis, niſi iſtitutio Diuina,
quam vel Chriſtus diſcipulis dedit, vel per ipſos promul-
gavit, vel eis iſtituendum reliquit, & quidem rationalis
eſt iſtitutio, propter reuerentiam Sacramenti, quæ mi-
nor eſt regulariter in pranso quàm ieiuno, & etiam vt pri-
mò quæratuſ cibus ſpirituális, quàm corporális, ſłowá Do-
ktorá náſzego / o Przenayſwiętkſzey Eucharýſtyey piſácego /
Poſt od Koſciola Swierego ordynowany ná tym należy/ áże-
by nie tylko ná poſtnych preſtawác potráwach/ ale teź iedna-
ſie tylko przez dzień Kontentowác reſekcyá/ dwa rázy ieſć ſie
me godzi/ chyba mála iáko Kollacya w wieczor/ álbo wiec dla
zdrowia

scotus in
4to Diſt.
2. Quæſt.
3. § Re-
ſpondeo.
liticá Di:

zdrowia poratowania / albo dla iakiey zbyteczney słabości /
 kiedyby tego sama wyciągala potrzeba / kto ie wieczera y o-
 biad / słuſney tego nie maiać przyczyny / takowy lamie post y
 śmiertelnym grzechem Pána Boga obraza / Ieiunium Eccle-
 sia soluitur per aliquam refectioem extraordinariam, ,
 prater morem Ecclesie, mowi náš Doktor ná tymże po-
 mienionym mieyscu / o toż miłość Chrześciańska ná przeciwko
 bliźniemu wymogła to ná Benedyktie Świetym / że pozwala
 podczas ten post Kosc ielny lamac w Klastorach swoich / dla
 gości wczestowania / chociaſſby żadney inſzey przyczyny nie by-
 lo / tylko żeby gość został wkontentowany / daie licencya Przes-
 rom swoim / ktora mu Stolica Apostolska approbowala w Re-
 gule / á żeby w postne dni mogli iesc / ile rázow tego bedzie po-
 trzeba / dla roznych odchodzacych y przychodzacych gości / bez
 żadney obrázy Máiestatu Boskiego / záprawde via lata, via
 regia, iest Regula Benedykta Świetego w tey osobliwey ku
 bliźniemu miłości. Viam regiam tak wymowny Zydowin
 Philo ná pewnym opisuje mieyscu / Est autem via regia, cu-
 ius potestatem, nemo priuatus habet, hac autem est sapien-
 tia, Droga Krolewska powiada owá nazywac sie zwykla /
 przez ktora nikt prywatny nie iezdzi / á przez nie nic inſzego le-
 piey tłumaczyć sie nie moze / iako madrość / przez ktora tak
 wiele ludzi ná świecie do wysokich dopedza honorow ; Dopie-
 roż z tey miary y według tey expozycyey Regula y Zakon Be-
 nedykta Świetego iest iako iedna droga Krolewska / kiedy
 bowiem Cassinum przedni swoy Klastor Benedykt Świety
 zakladał / należiona tam Apollina balwochwalnia zaraz zbur-
 zyl / znać dawaiac przez to / iż Zakon iego przygasić y zaciem-
 nić madrościa swoia miał / wſytkie one wymyslne starodawne
 nauki / nie tylko przez onego madrego Kassiodora / Sygiber-
 ta / Haymona / Rabana / Pisma wſytkiego starodawnego In-
 terpretá / nie tylko przez onego swojego wzonego Alkuina Ca-
 roli magni Praeceptorá / y Akademiey Paryſkiey pierwszego
 Instytutora / przez onego swojego Gracyana / quibus totum
 Jus Canonicum constat Kollektorá / ale też y przez onych

Scotus
 ibidem
 lit. C.

Philolib.
 QuodDe-
 us immu-
 tabilis.

Swietych w Kościele Bożym Doktorow/ iako był Sanctus
 Gregorius magnus, Gregorius Turonensis, Venerabilis
 Beda, Petrus Damianus, Rupertus, y inšych tak wiele/gdyż
 prawie wšytká ná ten čas Kościolá Chrystusowego náuka/
 w sámych iednym Zakonie Benedyktynškim byla. Dostawšy
 sie kiedyś do Krolewskiego berlá/ y do Korony z wieźenia
 Edoardus Primus Britannia Rex, Kazal sobie malowác pro
 symbolo wieźenie/ iako piše Petra. Santa, z napisem takim/
 Hinc fortior ibo : Potrzeba bylo właśnie ná oney lesney spe
 luncy/ w ktora sie był w roku czternastym inkarcerowal sáms
 Benedykt Swiety/ takoweż Lemma nápišác/ Hinc fortior
 ibo, kiedy z onego iednego ciásnego y szuplego lochu/ nie w
 iednym Kroleſtwie albo Páńſtwie/ ale po wšytkim ſwiecie/
 tak sie roſſerzyć miał Zakon pod Regula Benedyktá Swies
 tego/ je iako Trythemius zacny hiſtoryk Zakonu tego ſwiáda
 czy/ miał iuż ten Zakon Swiety zá časú tego/ to ieſt/ przed
 dwiema ſty lat sámych Abbatias w Kościele Bożym pietna
 ście tyſiecy/ oprócz inšych Koloniy albo Kłaſtorow/ przyda
 wa y to y przyznawa ingenuè, je Konwenty Benedyktá S.
 y z ſwoimi fundacyami gdyby ſie w kupa zebráły/ tedyby trze
 ćia część cáley Europy záwoziely ; Nie máſz nic/ ale rzekł to
 Krol ieden Fráncuſki/ (iako wspomina Cornelius à Lapide)
 czyli zazdroſzczac/ czyli ſie teź tylko ſierokości takoweey Zakonu
 Benedyktynſkiego dſiwuiac/ przyſeďiſzy do pewnego Kościo
 lá Swietego Maurá we Fránczey/ Plus hic monachus ac
 quiſiuit ſuo breuiario, quàm maiores mei gladio, Wieccy
 powiáda ten mnich doſtal brewiarzem ſwoim/ aniżeli Przod
 kowie moi mieczem. Piſe także Bároniuſ/ je kiedy Henricus
 Imperator ná Koronácy ſwoie do Rzymu przyiáchał /
 Benedictus Papieź ná ten čas bedacy/ dárowal mu złote iábł
 ko z Krzyżem/ nie iako przeſtrzegáiac go tym podárunkiem
 ſwoim/ je to miało należeć do niego/ coby był wšytek ſwiát
 Krzyżowi Chrystuſowemu podbiiał/ zoſtáwil potym to iábłko
 tenże Ceſarz w Kluniáku y Benedyktynow/ nie inſzego ia ro
 zumiem wyrazić przez to niechcac temu zacnemu Zakonowi/
 tylko

Petra sã-
 ta: fol.
 248.

Corne. in
 cap. 10.
 Prouerb.
 in fine.
 Baronius.
 Anno
 Chriſti
 Domini
 1013.

tylko że ślady y tropy iego/ miały sie tak szeroko po wszystkim świecie rościagnąć/ iż z każdej prawie części świata z nasładowcami Reguly swoiey Benedykt Świety miał odzyskiwać sie do Pána/ Secuti sumus te.

Alcć ia już daley fastidować niechcac/ pobożnego Służacza moiego/ inſych wiele pominałszy na oſtannie chce tropy Benedykta Światego napadać/ y trzecia droga iego iasna wdania ſie za Bogiem/ przy oſtannim zgonie życia iego pokazać. Kiedy Benedykt Świety Zakon ſwoy w ſwiatobliwośći zaprawiłszy/ tak wiele prac w Kościele Świetym podjąłszy/ tak wiele duſz Bogu pozyskałszy/ tak wiele rzeczy przyſłych Proroctim Duchem opowiedziałſzy/ tak wiele rozmaitych cudow poczyniłſzy/ ktorymi wſławiał Bog ſwiatobliwość iego/ wybierac ſie miał in viam vniuerſae carnis, Kiedy już miał umierac / opowiedział Braciey ſwoiey o dniu zejſcia ſwego/ y kiedy dzień ten już przyſzedł/ kaſzał ſie zanieſć do Kościoła/ y tam Przenajſwientſzy Sakrament przyjąłſzy/ oſtannie błogoſławieństwo Oycowſkie Synom ſwoim dawſzy / oczy ku niebu podniósłſzy / w właſnych rękach Braterskich z ſmiertelnym rozlażył ſie ciałem/ y ſlady ſwoie z tego Kościoła militującego do onego tryumfującego obrocił ; Widzieli to oczywiſcie dwa Bracia/ że ona duſza Świała z ciała wyſzedłſzy zaraz jednym bogatym odziana była płaszczem / y wſytką wielką zoſtala okrażona ſwiałością/ a głos ſłyſeli takowy/ Hac eſt via, qua dilectus Domini Benedictus in caelum aſcendit, ta droga tak iasna y ſwietna ktora baczyćcie ieſt to droga Benedykta Światego/ po ktorey tropy ſwoie za Pánem Pierwie ku niebu; Nie nowinac to wprawdzie Świetym Bożym/ iasno y ſwietno z tey ſwiałowey mgły wyprawiac ſie za Bogiem/ takci opiewa Hiſtorya ſmierci Światego Pátryſarchy náſzego Fránciſkta/ że duſza iego iako jedná ſliczna zaránna gwiazdá/ zaraz z ſciála wyſzedłſzy proſto ku niebu pędził/ tak czytamy o Ludwiku Świetym Tholoſſáńſkim Biſkupie/ o Błogoſławionej Sálomei/ o Świetey Scholaſtyce Siotrze rodzoney Benedykta Światego/ ktora on ſamże ná

powietrzu w niebo niesiona/ z wielką chwałą y iásnością wi-
 dział/ y o inſzych tak wielu/ o których dawno to prorokował
 Pſalmiſtá/ Kiedy mówił do Pána/ Domine in lumine vultus
 tui ambulabunt, aleć to tu z Benedyktym Świetym coſ no-
 wego/ coſ oſobliwego ſie dzieie/ że nie tylko duſzá tego ſamá
 iáſna wiſdziana była/ nie tylko błyskającymi lámpami zewſzad
 okrażona/ Circum eum fulgentibus lampadibus, iáko w dzie-
 sieyſzych pacierych Káptáńſkich czytamy/ lez według opisa-
 nia Świetego Grzegorza Wielkiego/ poczawszy od Kłaſto-
 ru/ aż do ſámego niebá/ wſtána była droga dla niey z przedſia-
 wney y cudowney iáſności; A wiećie co? nie poſpolitym try-
 bem witał ſie Benedykt S. z tym Świetem/ tákowa bowiem
 ieſt tradycya o nim/ ktora in bibliotheca veterum Patrum
 znaydziećie/ iż ieſzcze w macierzynſkiem zoſtáiąc żywoćie/ ſly-
 ſány był że wesoło wyſpiewywał ſobie/ cud to był nieſłychány/
 ktorego ia o jadnym inſzym Świetym Bożym nie czytám;

S. Grego:
 magnus
 lib: 2.
 Dialog.

Teſte Val-
 der. The-
 at. Relig.
 ſer. de S.
 Benedi-
 cto.

D

Wſtawit niegdy Bog Wſzechmogacy/ one ſzczęśliwie ná
 ſwiát narodziła dziećine Ambrozego Świetego Wielkiego/
 Arcybiskupa Medyolańſkiego/ cudem tákowym/ że okolo ko-
 lebki w ktorey to dziećie pieluſkami pokrepowáne leżało/ wi-
 dziane były z tákowa radoſćia/ iáko máiowe kwiatki obláya-
 wác zwykły/ lataiace pſzczółki / znać dawájac/ że owo dziećie
 miódowa ſwoia wymowa y ſłodka ſákundia nie iedney duſzy
 záſmátkowác ſluzbe Boſka miało; Wſtawit Bog wſzechmo-
 gacy y Dominiká Świetego Wielkiego kómpátryárche S.
 Oycá náſzego/ kiedy noſzac go ieſzcze w żywoćie ſwoim Rodzi-
 ćielká tego/ ták ſie iey zdało raſ we ſnie iáko by pieſzá iednego/
 roſpalona w gębie trzymáiacego pochodnia/ á ſwietna gwiaz-
 zde ná czele máiacego noſitá/ znać to był przyſtley w kaza-
 niách zárlivoſći tego/ że miał bydź iáko ieden Domini canis
 okrzykuiący wyſtępkí roſpuſtnego ſwiátá/ á ſwietna ſwiato-
 bliwoſći ſwoiey iáſnością/ illuminowác miał znacznie wſytek
 Roſćiot Boży; Wſtawit Bog w niewinnoſći tákże Wielkie-
 go Arcybiskupa Mireńſkiego Mikoláia Świetego/ kiedy to
 niewinniátko ſwiátu prodzone/ w przed ſie poſćić niź ieſć ná-
 uczył.

świecił splendorem/ iáko cudowna y wesola droga z ordyná-
cyey Bostkiewy przyscia. ná ten świat była Benedyktowego/ ták
nie miniey przedziwna y radosna była/ odescia iego z tego mi-
zernego pádolu ziemskiego w tray niebieski; Hac est via, quá
dilectus Domini Benedictus ascendit in calum.

D

Pise wielerożnych rzeczy Grzegorz Papież Świety/ ná
tymże wzwyż pomienionym mieyscu o Benedyckie Świetych/
ták iż jezeli niekiedy Alexander wielki zazdrościł Achillešowi
ze miał Homera chwalebnych y odwajnych dzieł swoich wyso-
kiego Panegyryste/ mogłby zazdrościć świat cały Benedyk-
towi Światemu/ zeták wielkiego Papieża á Zakonnego Sya-
ná swojego miał po sobie/ światobliwosci pełne sprawy swoje
Apostolskim stylem opisuiącego/ między innymi tedy Wielki
Namieśnik Chrystusow napisał to o Benedyckie Świetych/
iż za żywota swojego/ czasu iednego w nocy ná modlitwie bez-
dac/ wyizrzawszy z okienká obaczył dusze Germaná Światego
go Kapuenńskiego Biskupa/ od Aniolow Świetych do niebá
niesiona/ y przydaie to/ iż w oney wielkiej światłości/ ktora
była ogárniona duszá oná Świeta/ iákoby w iednym promie-
niu słonecznym/ wszytek świat objaśniony był przed oczymá
Benedykta Światego: Potwierdza tego o nim Vincentius
Świety/ kiedy mowí/ Vidit omnes creaturas mundi, non
solum in genere seu specie, sed etiam in indiuiduis, Wszy-
tkie ná ten czas práwi światá tego Kreatury roziasniály w
oney iásności w oczách Benedykta Światego; Nie moglá
bydź iásność tákowa skład inąd/ chyba z samey istności Bos-
kiej/ iáko samje Grzegorz Świety Theologicznie przyznáe/
Hac procul dubio cernere non poterat, nisi in Dei lumi-
ne, non per modum permanentis, sed transeuntis, Jáť
skoro tylko bláśť z iásności istności Bostkiewy vderzył ná Bene-
dykta Światego/ z wolei iego Światoy/ aż zaráz wszytko stwo-
rzenie miał obecne przed sobą; Jezeli tedy Bog pokazal ten
fawor ieszce in via zostáiacemu Kochankowi swojemu Bene-
dyktowi Światemu/ że mu świat wszytek objaśnił w Bostkiewy
essencyey swojej/ nie dziwnie sie je mu iuż in ultimo bedaces

S. Vincē:
serm: de
S. Bene-
dicto.

S. Grego-
rius ibi-
dem.

mu termino ták savoryznie/ iż mu oświeca cáła droge swiá-
 tłościá swojá niebieśka/ ktorá miał czynić do niebá/ Hac est
 via, quâ dilectus Domini Benedictus ascendit in caelum.
 Wostátku trzeba to wiedzieć/ że nie sam tylko Benedykt S.
 był iásny swiatobliwostíá swojá/ w tym Kościele militu-
 cym/ ale ták wiele iásności wybuchnelo z Zakonu iego ná cały
 Kościół Boży/ posłuchaycie Uczonego Theologa Societatis
 iuz przedtym cytowanego Labáty/ Quis autem non miretur
 copiam Sanctorum, & Virorum illustrium, quos Deo lu-
 cratus est Sanctus Benedictus? Viginti quatuor Summos
 Pontifices dedit Ecclesiae, duo millia Cardinalium & Epi-
 scoporum, quadraginta millia Sanctorum, Sanctorum in-
 quam, qui ab Ecclesia in Cathalogo Sanctorum conscri-
 pti sunt, Dsiw to jest ieden práwi/ że ieden slugá: Bostki Bene-
 dykt. Swiety/ ták wiele swiatobliwostíá y godnostíá ducho-
 wna roziasnionych meżow/ Pánu Bogu y Zakonowi swojemu
 pozyskał/ dwudziestu czterech sámych Nlaywyższych Pásterzow
 dat z Zakonu swoiego Kościółowi Swietemu/ dwástysiącá
 Kárdynátow y Biskupow/ czterdzięści tysięcy Swietych Páns-
 kich/ iuz w pozet miedzy Swietych od Apostolskiej Stolice
 w písanych/ á Tritemius mowi/ że temporibus Ioannis Pa-
 pae Vigésimi secundi, iuz było násládowncow Benedyktá
 Swietego w kátalogu Swietych Bostkich ták wiele/ iák mi-
 lion/ pieć tysięcy/ pieć set/ piećdziesiąt y dziewięć kánonizo-
 wanych/ zgólá przez trzystá cáte lat/ sámi tylko Benedyktyni
 nayiásniey w Kościele Bożym swiećili/ y rzad iego trzymáli/
 A kiedybyśmy mieli y tych ieszcze Swietych Pánskich rácho-
 wác z tego Zakonu/ ktorzy po różnych częściách swiátá cudá-
 mi rozmaítymi slyna/ lubo ieszcze zá Swietych od Kościóla
 Swietego deklárowáni nie sa/ tedyby nam ich przyszlo náli-
 czyć ták wiele/ iżby sie zesłało co rok v sámych Benedyktynow
 osobne odpráwowác swiáto Omnium Sanctorú; Ponieważ
 tedy nie sam tylko iásnostíá swiatobliwostíá swoiey/ Bene-
 dykt Swiety záswiećił w Kościele Chrystusowym/ ale ták
 wiele iásnego swiátká wydáwał y wydáwác miał z Zakonu
 swoieo.

Pater
 Frã: Labi-
 in Theol
 moral lo-
 co nuper
 citato
 pag 139.

Tritemi-
 de Vir
 illustr. sã
 Benediãii
 lib: 1. ca-
 pit. 4.

swoiego/ daie mu też to Bog przy śmierci iego/ że nie tylko sáu
 má dusá iego swieta/ z tego swiátá mízernego do wiekústego
 wybieraiac sie tryumfu/ roziasniona y náder swietna wklázana
 pewnym Synom iego/ przez osobliwa Pánstka rewelacya byla/
 ale też y oná droga cála/ ktora czynila do Niebá/ wsfytka byla
 z niebieskiej wczyniona iásności: tak tedy mowic iefsze mo-
 zemy/ że w ten czas záraz/ kiedy przyimowal Bog dusze one ko-
 chána Benedykta Swietego do siebie/ z náć iz w istności swo-
 iej Boskiej/ iáko w iednym iásnym zwierciedle/ pokazal mu
 wsfytke one przyszla tak swietna Zakonu iego ozdobe/ dlatego
 nie tylko sam Benedykt Swiety/ ale wsfytke flády iego tu
 niebu/ tak swietnie roziasniaty/ mamy w tey mierze po sobie
 wysokiego Theologa nášego Lyrána/ ktory w tym sensie wla-
 sne stowá one wspomnioné Psálmisty Pánstkiego tłumaczy /
 Domine in lumine vultus tui ambulabunt, nam in lumine
 gloriae, quicquid pertinet ad eorum gloriam videbunt, W
 swiátosci powiáda obliczá twego Pánie/ poyda Swieci twoi/
 bo w onym swietle chwaly niebieskiej/ cokolwiek tylko przy-
 nalezec do ich chwaly bedzie/ rzetelnie obacza: Wiec że oná
 wsfytka iásność/ wsfytke one merita, wsfytke prace w Ko-
 sciele Bozym/ wsfytka swiatobliwosc tak wielu Synow Be-
 nedykta Swietego/ y przeflych y przyszlych/ nalezec miála/
 wedlug pospolitey wzonoych opiniey/ do ákcydentálney chwa-
 ly iego niebieskiej/ znác że mu to byl Pan Bog wsfytke/ w o-
 nym záraz instánsie po rozláczeniu Duchá iego z ciałem/ w
 Boskiej swoiey rewelowal y obiáwił naturze/ znác że oná po-
 ważna y iásna meška osoba/ ktora stála nád glowa iego przy
 śmierci/ iáko opiewa Hystorya/ nie infa byla tylko osoba Bo-
 ska/ ktora go záraz w onym punkcie komprehensorem Wfes-
 chmocnego Bosstwa swoiego czynila/ zkad nie tylko sam Bene-
 dykt Swiety/ ale wsfytka droga iego swietna byla tu niebu.
 Haec est via quâ Dilectus Domini Benedictus ascendit in-
 caelum.

Lyranus
 sup. Psal-
 mum: 88.

Winšuiet inž tedy epiloguiac rzecz moie/ Swiatobliwy
 Zakonis Benedyktynski/ zeć sie pyrac za Pánem Bogiem o
 droge

droge ku niebu nie trzeba / oto wam Swiety Ociec y Pátryárcha wasz zostáwił trzy drogi / ktore samje nappierwey dla was przetorował / macie droge niewinności iego / macie droge Reguly Swiety / y te trzeciá droge iásna zaslug iego y całego swiatobliwego Zakonu swoięgo / Którym sła dušá ięgo zá Pánem / stáraycieš sietedy o to / ážebyscie po tych drogách w tež tropy wstepowali Swiętego Oycá swoięgo / ieželi prawdziwymy násladowcámi ięgo y potomkámi byđš chcecie; nie spychayze y nas wšytkich Benedykcie Swiety / z tych Swiętych śládown twoich / ážebysmy wiec wšyscy ná ten čas / gdy Sedžia ostáteczny záciagáć ná práwa strone swois Benedyktynow przy dniu sádnym bedzie / Venite benedicti percipite regnum / mogli przy tobie stánawšy / ozwáć sie do Páná / Securi lumus te. **AMEN.**

A. M. D. P. G. B. V. M. H.

K O N I E C
MIŁOSCI BOSKIEY
NIESKONCZONEY.

WIELKI
XVI.

Ná Wielki Czwartek, miáne ná Zamku w Ká-
thedralnym Kościele Krákovskim po obie-
dzie in lotione pedum. Roku Páń-
skiego 1667.

Ioan: 13.

In finem dilexit eos. Do końca włożył ich!

Ostatnia przewaga miłości Chrystusowej naprzeciwko narodo-
wi ludzkiemu, wyrażona w tych słowach dzisiejszey Ewán-
geliey od Janá Swietego, w Rozdziale 13.

F

Wychodzi iusf dnia dzisiejszego do tego Jednorodzo-
stnemu Synowi Bożemu T. S. że nie tylko kończy dla
nas to co w nim skońzonego było/ to iest doczesne ná
okup náš życie swoje łozac/ ále też kończy y to/ co w nim mieć
końcá nie mogło/ to iest same nieskończona swoje miłość Bos-
ska/ In finem dilexit eos. Otoż on amor Diuinus creatura-
rum oná miłość Boska ku stworzeniu tego/ ktora tak wkwála
fikowátá Anielska Thomášá Swietego y iego násládowncow
opinia/ (iáko wiecie wżoni) że ad ipsas etiam productiones
Divinas ad intra, to iest do prócessyey Duchá Swietego/ nie-
skońzós

D. Tho-
mas 1. par
te Quest
34. artic:
1. ad 3tíu,

skończoney Trzecięj Osoby Troyce Przenajświętszey przed
 wszytkimi wieki przynależąca do onęgo zrodzenia od wiekow
 Słowá Przedwiecznego/ Quæ dicuntur de Verbo, ea-
 dem proportionaliter dicenda de Spiritu Sancto, tak mo-
 wi w tęj Questyey y náš Theolog Polski/ á pracowity Profes-
 sor Societatis I E S V X. Thomáš Młodzianowski/ y inși po-
 spolicí tego światobliwego Zákonu tak trzymaia Theologo-
 wie/ je iáko Słowo Przedwieczne z vznánia kreator w istno-
 ści Bostkiew/ od Oycá/ tak y Duch Swiety z miłosci onychże
 od Oycá y od Syná pochodzi. Otoz oná miłosc Bostka ku stwo-
 rzeniu tego/ ktora lubo pro Termino álbo pro Obiecto ma
 y te rzeczy skońzone/ lubo sie nie tylko do náctury Bostkiew nie-
 skończoney/ ale tez y do stworzenia skońzonego obraca y stlá-
 nia/ iednák je z woli Bostkiew idšie nieskończoney/ sámá w so-
 bie záwssie iest formaliter actus infinitus, iest rzecz nieskoń-
 czona/ Otoz oná miłosc Bostka nieograniczona náprzećiwko
 stworzeniu/ przed wieki y ná wieki wszytkim trzema zárowno
 Troyce Przenajświętszey nalezaca osobom/ ktora náš Doktor
 Subtelny z Vznániami swoimi actum operatiuum essencia-
 lem tribus suppositis Diuinis communem miánwie/ y perfe-
 kcyá álbo doskonałosc iey nieskończona przyznáie/ otóz mowie
 dšis w Chrystusie wzgledem cłowieká/ iuz swoy koniec od-
 biera/ In finem dilexit eos, Rozmáćie w prawdzie Lzpo-
 zytorowie tłumáca te słowa/ á osobliwie to sloweżtko In finem,
 iedni mowia je per hunc finem rozumieć sie ma sám Chry-
 stus/ Quid est in finem, nisi in Christum, finis enim legis
 Christus, mowi Augustyn Swiety/ iákoby tedy chciał rzec
 Ewángelistá Pański w tych słowách/ je Chrystus włochal nas
 do końca/ to iest włochal dla siebie samego/ á zebysmy to ná-
 potym wiekústo z nim samym tanquam cum ultimo fine
 nostro połączeni zostáli/ Dilexit tuos in finem, id est beati-
 tudinem, quæ finis est hominis, mowi tázje Dionysius
 Carthusianus, mowia drudy/ je dilexit in finem, to iest in
 mortem, álbo usque ad mortem, biorac sobie włochanie
 Chrystusowe pokolenia ludzkiego do końca/ zá włochanie do

Pater
 Thomas
 Młodzia-
 nowski
 Soc. IESV
 tractat. 5.
 de Deo ut
 Trino Di-
 sput. 9.
 Diffic. 2.
 punkto 1.

Doctor
 Subti. &
 Scortista
 passim, in
 Tract. de
 SS. Tri-
 nit,

S. Augus-
 tract. 55.
 in Joann,

Dionysius
 Carthusi-
 hic,

śmierci/ tak exponuie Thomas Swiety/ Bonawentura S. Cyryl Swiety/ y inși po nich posłednieysi/ tłumacza y inși roz-
 zmańci przez ten koniec skrytych tajemnic tak wiele/ żeby im
 końca nie było/ ale naybárzciey dziś ia ná tych polegam/ teorzy
 tymi słowami Ewangelisty Swietego same nieśkończona
 miłość Bostka kończy. Tak czyni Rupertus mady przy tychże
 stánowšy słowách/ kiedy mowi/ Igitur in finem dilexit eos,
 id est: dilectionem erga illos, eo usque perfecit, ultra quod
 non possit augeri, do końca powiada. Dnia dzisieyszego wko-
 chał swoich Chrystus/ bo też iuż do takowey monstracyey Bos-
 stkiey swoiey miłości przystąpił/ że iuż daley postąpić nie może.
 Tak czyni Sylweira kiedy mowi/ In finem dilexit, ita ut ad
 ultimum extremum seu finem amoris peruenerit. Wkochał
 do końca/ bo do ostatniey iuż granice/ do ostatniego terminu
 miłości swoiey doszedł. Tak mowi y Chryzostom Swiety kro-
 tkimi konkludując słowami. Ad finem dilexit nos Christus,
 hoc est ad finem amoris, wkochał nas dziś Chrystus do kon-
 cą prawi/ to jest do końca miłości. A wezymże takowym rze-
 czenie: Opowiem ia wam przy łasce Bozey ná terażnieyszym
 Kazaniu moim/ że nie wezym inšym/ tylko w postánowieniu
 Przenayświetšego SAKRAMENTV Ciała y Krwie swoiey
 przenaydrożšey; Cokolwiek sie powiedzieć bedzie mogło/
 niech bedzie wšytko ku czci y ku chwale pod przymiotami Sá-
 kramentalnymi zátáionemu miłosnemu Bogu/ á nam ná po-
 żytek duchowny.

Rupertus
lib. xi. in
Ioanna.

Syl. sup.
Ioan. in
hoc loco

S: Chryf.
sup. hac
verba.

*A gdy termin uczynił Chrystus swej miłości
 Day nam też skończyć Boże naše nieprawości.*

G

BAcnybárzo bedzie tego dowod/ że Dobroćliwy Stworca
 y Zbawiciel náš Chrystus IEZVS, przy postánowieniu
 SAKRAMENTV Przenayświetšego/ tak ograničzył iuż y ster-
 minował nieograničzona nigdy ku nam miłość swoie Bostka/
 że potega swoia y wšechmocnošcia wšytká/ nádstawić iey
 ánt iednym iuż wiecey gradussem nie może/ tylko sobie w
 wáge záraz naše weźmy wšytkie Bostie dzieła iego ad extra
 T. S. Došć cudowna wprawdzie miłość iego była/ ná przes-
 chto

światła głowickowi in opere creationis, przy stworzeniu światła/ kiedy nie tylko na tym serokim światła tego theatriu cokolwiek tylko stworzył/ oddał pod nogi głowicze/ Omnia subiecisti sub pedibus eius, mowi Psalmista Pański/ ale też chciałszy go mieć sobie podobnego/ samo tak slegnie nawet pohawrowane niebo kreował dla niego; aleć to postaremu pierwiastkami miłości Pańskiej zowie Kroniká Boska/ In principio Deus creauit caelum & terram, Zbyt cudowna miłość Boska in opere redemptionis, w odkupieniu naszym/ kiedy ja Świety Apostoł Pański nazywa zbytkiem tednym/ albo excessum miłości. Propter nimiam charitatem suam, quâ dilexit nos, cum essemus mortui peccatis conuiuificauit nos Christo, iakoby własnie chciał rzec/ że we wszystkich sprawách Boskich/ nic mu sie takowego niezdalo w czymby była zbytować miłość Boska niála/ dopiero w samey tedney nie wypowiedzianej tajemnicy vnionis hypostaticae, przy Wcieleniu Syná Bożego/ dla odkupu dusz naszych. Aleć y te także Theologicznie opisuiac Jan Świety/ zda sie niby referować is do początku miłości/ kiedy tak rzecz swoje poczyna/ In principio erat Verbum dopieroż potym Et VERBUM CARO factum est. Przedsiwna miłość Boska jest & in opere iustificationis, w vsprawiedliwieniu głowická grzesznego/ kiedy mu dáie miłosierny Bog zupełne grzechow odpuszczenie/ dáie obfita łáska swoje gratiam sanctificantem, dáie dáry Duchá Świetego/ inspirácie swoje Świete/ auxilia specialia & efficacacia, aleć y to w sytko postaremu do końca miłości Boskiej dáleko/ bo tu Bog dáie tylko głowickowi to/ co tego jest/ nie dáie tesze siebie samego/ dnia dzisiejszego dopiero przywodzi I E Z V S A do tego miłość Boska/ przy postanowieniu SAKRAMENTV Przenayświeszego/ że nam dáie wszystkiego siebie samego/ dáie nam Ciáto y Krew swoje przenaydrożsa ex vi consecrationis, dáie nam siebie całego głowická y Bogá/ dáie nam isność swoje Boska nieskonczona/ wszystkie swoje attributa Boskie/ wszystkie Troycy Przenayświesza per concomitantiam, toć poniewas inż wiecey bydź nad Bogá samego nie

Psal. 8.

Ad E.
pbes. 2da
cap. 4.Ioann.
cap. 1.

może/ bo kiedyby co więcej nad Boga samego bydź mogło? tedyby Bog Bogiem nie był/ a dnia dzisieyszego w SAKRAMEN-
 CIE Przenajświętszym zostawnie nam Chrystus z mi-
 łości swojej na pokarm siebie samego człowieka y Boga/ mus-
 siemy mówić koniecznie/ że się też iuż w nim to źródło nie prze-
 branie to chaos niepoiete/ tá perfekcyja nieskończona miłości
 tego ku człowiekowi dokończyła/ tak/ że iey się daley pomknąć
 niepodobna; posłuchaycie Orła Doktorow Zypponenckiego
 Biskupa Augustyna Świętego/ czyli nie tak konkluduje/ że
 dzisieysza wieczera Pańska opisuiać tymi słowami/ Dicere au-
 deo quod Deus cum sit omnipotens, plus dare non potuit,
 cum sit sapientissimus plus dare nesciuit, cum sit ditissimus
 plus dare non habuit, smiem to powiada rzec (po tym sa-
 mym znać że mu to sam Duch Święty dyktował/ kiedy tak
 śmiało piśe audeo dicere,) że Bog Wszechmogący nad to/ co
 dzisiaj dać człowiekowi/ wszytką swoją wszechmocnością dać
 więcej nie może/ wszytką swoją nieskończoną mądrością dać
 więcej nie umiał/ wszytkimi dostatkami y starbami perfekcy-
 ey swojej Boskiej wystarczyćby na więcej nie potrafił. O ma-
 gna & prodiga largitas, ubi tribuit quis seipsum, ubi dona-
 tor venit in donum & datum est idem penitus cum datore,
 exklamuie Urban Papież. O wielka y nieporównana nigdy
 iuż szcudrości/ kiedy nam to dnia dzisieyszego dać Bog sie-
 bie samego y tenże co dárovnikiem jest/ sam oraz y podarun-
 kiem zostać.

S. Augu.
 traq. 84.

Urba. Pa.
 pa.

H

Trzy razy człowiekowi Bog Wszechmogący z nieskończo-
 nej miłości swojej Boskiej/ iako bogomyslnie wważa Lau-
 rentius Iustinianus dał siebie samego/ Exhibuit se pretium
 in cruce, premium in celo, cibum in Sacramento, dał sie-
 bie samego na śmierć dla wykupu pienia naszego/ dał siebie sa-
 mego w niebie / za wiekuisza nadgrode doczesnych prac y do-
 brych spraw albo uczynków naszych/ dał siebie samego y dnia
 dzisieyszego pod przymiotami Sakramentalnymi na pokarm;
 Zgadnijcieś mi proszę/ która też tu z tych dárovizna Boska jest
 większa? Rzeczcie mi/ że to w tych dobrodziejstwach Boskich

S. Laur.

rozności żadney nie masz/ bo iedenże Bog/ tak w tym iako y w owym ofiarował nam samego siebie; to prawda/ że względem Boga samego żadna w nich bydź rozność nie może/ bo Bogu mienić się y różnić nie podobna Ego Deus & non mutator, atoli iednak względem pewnych okoliczności/ Pater Franciscus Labara naucza/ że postaremu to ostatnie dzisieysze dobrodziejstwo Bostie y danie siebie samego jest naywiększe/ a to z tey miary/ że w tym dzisieyszym przedziwnym dobrodziejstwie Bostim/ yowe pierwsze dwoie zamykała się/ zamykała się pamięć y valor infinitus meki Jezusowej/ bo się tak modli Kościół Boży w Kolekcie swoiey de Sanctissimo Sacramento, Deus qui nobis sub Sacramento mirabili passionis tuae memoriam reliquisti, tribue quaesumus ita nos corporis & sanguinis tui sacra misteria venerari, ut redemptionis tuae fructum in nobis iugiter sentiamus, Boże Ktożys nam w Przenajświętszym SAKRAMENCIE zostawił memoryał meki swoiey przenaydroższej/ dayże nam tak gozdnie/ te Swiate twoie tajemnice przyjmować/ ażebyśmy pozYTEK odkupienia twoiego uznawali na sobie/ zamykała się w tym SAKRAMENCIE y wiekuisza ona odpłata niebieska/ bo go także Kościół Boży niepochybnym zadatkem chwaly niebieskiej zowie. O Sacrum convivium in quo Christus &c. mens impletur gratia & futura gloria nobis pignus datur. Ecce qualiter in Eucharistiae beneficio utrumq; illud eximium beneficium contineatur, infernie pomieniony Labarata/ o toż powiada pierwsze one dobrodziejstwa Bostie y danie nam siebie samego/ w tym dzisieyszym ostatnim zamykała się/ Ktożby tedy nie rzekł śmiecie/ że na wszystkiey wśednocności y dobroci Bostiey przewieść wlacey miłości Bostiey nie podobna.

Ale postapmy ieszcze w dalsza wvage tychże dobrodziejstw Bostich; kiedy nam Bog dał siebie samego na wykupienie nasze/ przyznać to musimy/ że się polaczył z natura naša w ten czas tak/ per hypostaticam vnionem, że to polaczenie Theologowie zowie oproz polaczenia Troycy Przenajświętszej!

In officio
de San-
ctissimo
Sacramen-
to.

De Corp.
chrif. ad
secundas
Vesper.
Fran. La-
ba. pro-
posi. 6.
lit. G.
pag. 736.

fey/nad wſzytkimi inſymy wniami naywiekſze/naywiekſze ieſt
 in perfectione, bo łączy Boſtwo nieſkończone z naturą ludzką
 doſkonałą/ y w zupełnym ſwoim Komplementie będąca/ czego
 Ona wnia ſtworzona nie czyni/ naywiekſze ieſt w nierozdziel-
 żanoſci/ według owych ſłow Damaſcena ſwiętego/ Quod ſe-
 mel aſſumpſit nunquam dimiſit, naywiekſze ieſt in commu-
 nicatione idiomatum, je względem niego y Bogą człowie-
 kiem/ y człowiekاً Bogiem ſubſtantiuē nazywać możemy/ ex-
 prymuje to naſz Doktor Subtelny/ o tym przedſiwnym poła-
 żeniu ſłowa mówiac takowe/ Maxima vnitas poſt vnitatem
 Trinitatis, quia ipſa vnica ſunt perfectiſſima, quia vnum
 eſt infinitum & alterum eſt ſubſtantia perfecta in ſe, & ex
 vnione eius ad reliquum eſt perfectiſſimum, per communi-
 cationem idiomatum, quia eſt Deus. Kiedy także Świe-
 tym Bożym in patria daie Bog ſiebie ſamego w zapłacie/ co
 rozumieć iako to y tam intima vnio, iako ściſte połączenie
 ich z Bogiem/ kiedy przez wſytkie wieki oką ſwoiego roz-
 mnego/ z Boſtkiey tego iſtnoſci nie ſpuſzcza; Patrza tam ná to
 bez przeſtántu/ iako z iedną iſtnoſciá ſa trzy oſoby/ we trzech
 oſobách iſtnoſć iedną/ iako Bog Oćiec będąc Bogiem/ Bog
 Syn będąc Bogiem/ Bog Duch Świety będąc Bogiem poſtá-
 remu tylko ieden ieſt Bog/ iako Syn pochodząc od Oycá /
 Duch Świety od Oycá y Syná/ poſtáremu nie ieſt pierwszy
 Oćiec nad Syná/ nie ieſt Syn pierwszy nad Duchá ſwiętego/
 toto oni wſytko w Bogu/ clarè intuitiuē widza/ ná co my tyl-
 ko teraz in enigmate, iako przez iedne mgła/ wiára naſza /
 patrzymy/ widza y to połączenie Chryſtuſowe z ludzką naturą
 naſzą/ ktore ieſt Sacramentum abſconditum, admirabile &
 inueſtigabile według Oycow Świetych/ y przyrodzonym ſpo-
 ſobem od żadnego ſtworzonego rozumu doſkonale y wyraſnie
 bydź vznane nie może/ zgotá tylko ſie dſiłowac z Pawłem
 ſwiętym ſuſnieyſza/ że to/ Nec oculus vidit, nec auris audi-
 uit, nec in cor hominis aſcendit, co to tam zá Vnia/ co zá
 połączenie w niebie Świetych z Bogiem. A przecie kiedy dſi-
 sieyſza táiemnica Sakramentu Przenayſwiekſzego/ w ktorym

Scotus in
 3. Diſt. 6.
 Quaſt. 1.
 S. ad ar-
 gumenta.
 li. F.

Vide Pa-
 trē Bellu-
 rum de
 Incarn.
 Diſp. 1.
 Quaſt. 3.
 num. 64.
 1. Corint.
 c. 2. v. 9.

nam Bog samego siebie daie na pokarm/ penetrowac zupelnie
 zechcemy/ uznamy to/ ze wielka jestze Bog vnia znami/ sci-
 sleyse polaczenie czyni/ anizeli ja tamte inise/ bo jezeli na sie
 wziaowfy nature ludzka/ zlaczyli sie z nia cudowna vnia hypo-
 statyczna albo personalna/ zlaczyli sie iednak tylko przez vnia-
 te/ cum humanitate quadam particulari, z iednym czlowie-
 czenstwem/ z iedna natura ludzka partykularna/ nie znami
 wszytkimi/ a w Sakramencie Przenayswietzym polacza sie
 ze wszytkimi ktorzykolwiek tylko do przyimowania iego
 przystepnia/ a polacza sie nie tylko ile Bog/ iako polaczyt
 sie w tajemnicy Wcielienia swoiwego/ ale tez ile czlowiek/
 y z Cialem/ y z Krwia/ y z Dusza swoia Przenayswiet-
 za; Jezeli polacza sie w niebie z Swietymi per vnionem
 beatificam, tedy to tam postaremu jest tylko vnio quadam
 obiectiua, accidentalis, nie zeby to tam byl Bog entitativie
 w Swietych swoich/ ale ze im patrzyt daie ystawicznie na
 niekonczona istnosć swoje Boska; A o tym zas polaczeniu in
 Sanctissimo Sacramento, same usta prawowierne Chrystu-
 sowe wyznaly/ Qui manducat meam carnem & bibit meum
 Sanguinem, in me manet & ego in eo, Ktokolwiek tylko po-
 zywa Ciata moiego y piie Krew moja/ we mnie mieszka/ a ia
 tez w nim zostate/ acsi diceret, qui carnem meam mandu-
 cat, vnionem quandam habet cum ea, & ratione carnis
 meae in me manet, & ego qui Deus sum in eo maneo, tłumac-
 zy wzrywcy cytowany Labara te Jezusowe slowa/ y owsem to
 przydaie w tymze mieyscu ze bardziej sie iestze laczy z nami
 Chrystus I E Z V S w Przenayswietzym SAKRAMENCIE,
 kiedy go pozrywamy/ anizeli inise pokarmy/ ktore codziennie
 dla posilku cielesnego bierzemy/ bo sie te niszca corrupun-
 tur, y obracaa w substancya nasse/ conuertuntur in substan-
 tiam alicui, a Ciato Chrystusowe nie niszy sie/ nie obraca sie w
 substancya pozrywaiacego/ ale my sami cudownym iakimis
 sposobem przemieniamy sie w Chrystusa samego/ Non nos in
 nos conuertimus Christum, quando sumimus Eucharistiam
 sed nos mutamur in Christum, mowi Augustyn swiety/ Ie-

Ioann:
cap. 6.

Fran. La-
ba. poli:
10. de E-
ucha. pa-
gi. 766.

S. Auga.

dnem Thomasz święty zowie to połączenie Chrystusowe z nami o maimodam vnionem, vnia wśelaka/ a Dyonizyus S. stosując się do mojej rzeczy powiada/ że to ius połączenie z nami in summum, miłość Boska ad summum, choćby chciał daley Bog z affektem swoim postąpić nie może/ iuz się tu wpytać w tym połączeniu dzisiejszym affekt iego Boski determinował. In finem dilexit eos id est ad summum, quando conciecit nobis communionem, qua nos ad summum cum Diuina carne sua vniret, słowa Dyonizyusa świętego.

s. Dyoni-
apud Tur-
rianum
graet. i. in
Euch.
cap. 10.

K

Z dlategoć uważając sobie Paschalius Abbas, transakcyę one Łzawa z rodzonym iego Jakobem/ kiedy owo Jakob ubiegł do błogosławieństwa Dycowstiego brata swego Łzawa/ za powodem restropności y zyczliwości macierzynskiej/ przyszedł też potym Łzaw przed obecność Dycowsta y pocznie przed onym starcem Jsaakiem wyrzekać y płakać na nieszczęście swoje/ że iako w prymogeniturze/ tak y w Dycowstym błogosławieństwie podszedł go brat młodszy/ wpraszając iednak iako Dycę/ a żeby był przecie y iemu także chociaż poslednieysze błogosławieństwo zostawił iako synowi/ ponieważ się iuz pierwsze było Jakobowi dostało/ aż mu zgrzybiały Ociec na one lamenta wa suplika iego odpowie/ Frumento & vino stabiliui eum, & tibi post hæc fili mi vltra quid faciam? Czegoś chcesz prawi moy miły Synu odemnie/ coś ci ius dać mam wiecey? Kiedym ius zbożem chlebem y winem obroczył Jakuba/ coś mi tedy iuz także dać sobie in tego? tibi vltra quid faciam? uważając sobie tedy mowie pomieniony Opát te wśytkę transakcyę/ a nays bardszy ten Jsaakow response/ ktorym zbywał Łzawa syna swiego/ mowi tak/ że słowa one Jsaaka Starca Pátryarchy Swietego/ rozumieć się máia in tenlu morali o Przenays swientym Sakramencie/ kiedyby się albowiem powążył tego náprzykład ktorykolwiek Anyot Swiety (luboć nie táyna jest y Aniolom Bozym tej táiemnice godność) ale iednak ná to mówiac/ kiedyby ktory z nich odważył się wprasać o to Boga swiego/ a żeby też dla nich iako dla pierwszego y zacnieyszego stworzenia swiego/ obmyślił ieszcze cokolwiek wiekszego/

Gen. cap.
27.

podá

podarunek taki zacnieyſzy/ aniżeli zoſtawit człowiekowi w przeynawſwiecenyſzym Sakramencie/ tedy by mu przyſtło nie inſza tylkorataſz na to wziąć od Stworce ſwoiego odprawa/ Frumento & vino ſtabilivi eum, & tibi poſt hæc fili mi ultra quid faciam? A za niewieſz że właſne ciało y krew Syna moiego legowane ieſt przed śmiercią tego teſtamentem człowieka/ pod przymotami chleba y wina? A za nie wieſz/ że pod ona ſczypta zaſtona Sakramentalna/ by w naymnieyſzey partycy kulce iedney/ zoſtanie wſyſtko Boſtwo y człowieczeńſtvo iego dla człowieka? O waſz że tedy ſam ſobie/ czyli to rzecz podobna dla ciebie co godnieyſzego obmyſlić? Frumento & vino ſtabilivi eum hoc eſt aperte dicere, firmavi eum pane corporis Chriſti, vino ſanguinis, tibi autem filio ultra quid faciam? ſłowá cytowanego Opátá Páſchazyuſá.

Páſch.
cap. 21. de
Corp. &
ſanguine
Chriſti.

L

Tak my to ſobie ſecundum noſtrum modum concipiendi podług lichego poymowania náſzego ludzkiego koncyposa wac mojemy/ je to miłość Boſta była iednym iakoby Architektem albo budowniczym tego wſyſtkiego Koſciola milituacego/ zálożyła zá kámién narozny ſamego Chryſtuſa Ipſo ſummo angulari lapide Chriſto Ieſu, zgruntowała áſz do ſásmey opoki Piotrowey Tu es Petrus & ſuper hæc petram ædificabo Eccleſiam meam, noſtádia w fundáment Apoſtołów y Proroków Swietych ſuper ædificati ſuper fundamentum Apoſtolorum & prophetarum, wywiodlá mury iakó z kámiénia żywego z prawdowiernych ludzi/ Et ipſi tanquam lapides vivi ſuper ædificamini, pokrylá ták mocna protekcyá Boſta/ że y ſáme piekielne mocárſtwa puſtoſyć go nie moga/ Et portæ inferi non prævalebunt adverſus eam, podáta zá filay Swietych Zákonodawców/ albo Pátryárchów Zákonnych/ iakó Innocentius tertius miał o tym reuelácyá/ kiedy widział Oycá Swietego Fránciſka Láteráńſka Bázylke wſpierańcego/ wmalowała krew Swietych Meczenników/ przyozdobila Swietymi wyznawcami/ Pánienkami/ wdowami/ vbogáciła nieprzebránym ſtárbem záſlug Chryſtuſowych/ záſlug Pánný Przenawſwieceny y inſzych Swietych Bożych/

Ad Ephel
2.

1. Petr. 2.
2.

Isaia:
cap. 19.

S. Cyril:
in Isaia
lib. 2.

1. Corint.
cap. 11.

ktorym nie tylko dla nas żyjących/ ale y dla umarłych w Czysta-
scu zatrzymanych nie stopo namiestnicy Chrystusowi świąt-
nia/ miał zawse dość roboty ten budowniczy miłości Boskiej/ wsta-
wicznie chodząc około tego budynku / dopiero kiedy mu przy-
szło wystawić w tym Kościele Oltarz/ postawił zaraz na nim/
Herkułesowey oney podobną kolumnę / y odrysował na niej
leinną/ Non plus ultra, Non plus ultra, dalej ztąd postąpić
nie podobna. Takci o tym prorokował Izaiasz Prorok/ In die
illa erit altare Domini in medio Egypti & titulus Domini
iuxta terminum eius, Kiedy przydzie czas Messyasa pra-
wdziwego zbuduje sobie Oltarz takowy miłości Boskiej/ na
ktorym w wszystkiej potędze swojej/ w wszystkiej Boskiej Wszech-
mocności/ granice założy. A ktoryś to Oltarz takowy? Wie-
niśy mowi Hieronim Swiety y Cyrillus Alexandrinus te-
słowa tłumaczac/ tylko Oltarz Przenajświętszego SAKRAMEN-
TU, na tym to Oltarzu po konsekracyey każdego Kaptana/
przez one cudowną transsubstancyacyę pokazuje się zaraz kolu-
mną takową/ lubo my iey dożyć nie możemy/ ktora graniczy
wszystką Wszechmocność Boską/ Columna terminans Domi-
ni, wydatą się terminy wszystkiej miłości Boskiej/ Et in me-
dio altaris erit columna terminans Domini, quia in tanta
dispensatione misterij, terminum nauiganti praefixit, słowa
Cyrylla Swietego.

M

Jesze ja rzecz iedną na tym Oltarzu uwagi godną widze/
że ilekroć razy Kaptani te straszna Oltarzowa odprawia ofia-
re/ tyle razy chciał Chrystus/ ażeby się odnawiała pamięć ta
gorzkiej meki y śmierci iego naydroższej. Quotiescunq; mā-
ducabitis panem hunc & calicem bibebitis mortem Domi-
ni annuntiabitis, ilekroć razy mowi do nas Chrystus przez
Pawła Swietego/ będziecie pożywać ciała moiego/ będziecie
pić krew moją/ tyle razy przypominąć śmierć moją będziecie /
y dlategoż ten Sakrament Przenajświętszy y samyś Theo-
logowie nazywają signum rememoratiuum passionis &
mortis Christi. Co to tu w tym za tajemnicą proste? My wie-
rzemy z Kościołem Chrystusowym / przeciwko Nestoryanom
wi/ że

wi/ że nie tylko w Sakramencie Przenajświętszym jest obecny Chrystus/ nie iako wiedney figurze/ ale obecny jest sam własnie z tym ciałem/ z rękami/ z tą duszą/ która ma w niebie/ Ktokolwiek wierzy inaczey/ niechay będzie przeklęty / mowi Trydenckie Concilium, Si quis negauerit in Sanctissimo Eucharistiae Sacramento contineri verè realiter & substantialiter Corpus & Sanguinem vna cum anima & diuinitate Domini nostri IESU Christi, sed dixerit in eo esse vt in signo vel figura anathema sit, Ponieważ tedy w tym Sakramencie jest obecny sam Chrystus żywy/ y z ciałem y z duszą/ tak iako jest w niebie/ czemuż tak ordynnie ażeby w tey tajemnicy była reprezentowana śmierć iego: wiecie czemu mowi Sylweira/ Vt tam vitam quam mortem vobis largiretur, nihilque in eo esset quod vobis non dedisset, ac reliquisset in suo hoc Sacramento. Tak chciała miłość Boga po Chrystusie coby było w nim nic nie zostało takiego czego by nam była nie darowała/ chciała sie wшыtką uż skonać w tym Sakramencie Najświętszym/ dlatego y żywego mieć w nim chciała Chrystusa/ y oraz przy żywocie reprezentowaną śmierć iego: niepodobna to bowiem rzecz była/ ażeby był oraz Chrystus w Sakramencie y żywym y umarłym zostawał/ o toż tak chciała przynajmniej dokazać/ ażeby żywym będąc reprezentowany był za umarłego/ coby to była iustia do żywota/ ani do śmierci iego żadnego rekursu nie miała: Zgadzi to ten dziśiey potarm niebieski/ nie zowie sie obiadem/ iako sie zowie ona biesiada godowa u Matheusza Świętego od Krola Przedwiecznego czyniona synowi/ Ecce prandium meum paravi, ale sie zowie wieczerza/ Et caena facta, mowi dziśiey Ewangelia Święta/ albowiem iako kiedy rad gospodarz gościom/ nie obiadem/ ale wieczerza ochotę swoje kończy/ tak miłość Boga w tey Przedwieczney tajemnicy dziśiey/ pokazała głosi wiekowi iust ostátma takowa demonstracya/ że iey na wiek nie stanie/ Hoc conuiuium non prandium sed caena dicitur, quia post prandium de quo Matthaeus agit, caena restat, post caenam nullum conuiuium, mowi Glossa: *Moy mity*

Conci:
Trident.
sessi. 13.
cap. 1.

Syl. tom.
3. cap. 35.
quæst. 36.

Matth. 22.

Gloss. ordinar. in hoc loco.

Boże! przyjdź mi rzec po naszymu/ że też już to dżisieyſze są
 Kochanie twoie / człowieka miżernego / jest iakoby bez pamięci /
 kiedyś ie tak do oſtátniego kresu ſwoiego przywiódł: Nie mo-
 że bydź między nami wielka miłość przyrodzona na świecie /
 nad te / ktora máta rodzicy / ku potomſtwu ſwoiemu / á czytał
 je kto kiedy / á żeby ktory Dzieć albo Matka by ſnać w naywie-
 kszym głodzie własnym ciałem dzieć ſwoie karmił: czytalem
 ja / że w cieſkim niegdy obleżeniu Samaryiey y Hieruzalem /
 Matki dzieć ſwoie własne zabijały / y ciała ich albo martwe
 trupy od głodu wielkiego poiały / ale żeby ktorakolwiek była /
 áby przynajmniej jedne rękę / wćiac ſobie miała ná pokarm
 zgłodzonemu potomſtwu / tego ſie nie doczytał. A ty moy
 ſłodki I e z v, przyzrzawſzy to / ſwoia nieſkończona praſcyen-
 cya Boſka / w iakimby były głodzie zoſtały duſze náſze bez cie-
 bie / ſámego ſiebie zoſtarwieſz im pod przymiotami chleba y
 winá w poſiłku :

N

Uważna iedne conſiderácia czyni Lauredanus, że on
 przejeżdżanie ſie / ktore naypierw czyni Kapłan każdy poczy-
 nając Mſa ſwięta / nie inſzego nie wyraża / tylko iedno zdzie-
 wienie ſie w Kapłanie / że do takowey tajemnice odprawowa-
 nia poſtánowiącego Boga. In admiratione enim & timore ma-
 gno, cruce nos ſignare cōſuevimus, ita hic sacerdos dicit, In
 nomine Patris & Filij & Spiritus Sancti, te ſa ſłowá tego / A-
 le niechay ſie temu wſyſcy / cokolwiek ich ieſzje bedzie áż do ſa-
 dnego dnia / káždodſiennie dżiwia / nigdy ſie doſtatecznie te-
 mu nie wydżiwia. A dżiesiatęgoby nie žal / kiedybyſmy teſ-
 to przy tym takowym dokończeniu miłości Boſkiej / chcieli dla
 Boga kiedyſtkolwiek ſkończyć grzechy náſze / kiedybyſmy przy-
 najmniej podług możności náſzey / z ſumieniem oczyszconym /
 do tego niebieſkiego pokármu przyſtepowáli / ale tak wiele rás-
 zy czyniemy trzywde takowa Boga / że iakobyśmy własnje nie
 wierzyli w obecność Boſka w Sakramencie Trójſwieſzym /
 rázcy tylko z zwyczajá albo przypadku iakiego / mowi Chryzo-
 ſtom Światey aniżeli z nábożeńſtwa ten poſilek niebieſki bies-
 rzemy. Multos video Dominici corporis participationem
 temere

Laured:
 part. 2da.
 de Euch:

S. Chryſt.
 hom. 64.

remere sumentes, à casu & consuetudine potius quam mente, słowa Chryzostoma Świętego. Ale małoś rzekł Chryzostomie Święty/ bo już przysła złość ludzka do tego że prawie w dożywotnich wzurach/ w nięgaszonych ránkach/ w długoletnich endzolośtwach/ w habituálních záboiach/ w wstáwicznych bliźniego oppressyách/ absq; vlla vnquam restitucione, przystępować do tego stołu ludźcie tymi czasý nie wzdrygáis sie; Mało ieszeze y to/ bo w Censurách Kościelnych/ náwet podczas cum irregularitatibus, do odprawowánia tey straszney ofiary przystępować nam nie to/ iáko by to nie z łanym wšytko widzacy m spráwá była Bogiem; O Boże moy / kiedy byś teś to kiedykolwiek dárował tym/ ktorękolwiek bezboźniká/ bezboźnie do tego stołu twoiego przystępującego/ że byś mu náwieszko konfusja tego/ wšiat dependentiam à phantasmaticibus, y elewował intelekt tego/ do widzenia siebie samego/ sub speciebus Eucharisticis bedącego/ niechby obaczył one reńtencya twoia/ ktora czyniś ná ten czas/ kiedy wchodziś do iedney sprosney dusze/ niechby sie nápacrzył oney trooiey że tak rzekę wiolencyey/ ktora cierpieć nie iáko musiś/ dla słowa swego/ żeś przyobiecáł wšytkim ludzkom siebie samego w tey tátemnicy wdziałáć/ cierpieć mowie musiś w ten czas/ kiedy cie gwaktem iedná przekłeta duszá/ duszá Judašowška/ duszá od zartá już opetána przyimwie. Gotowci by był Nymilšy Jezus/ uczynić y to tákowe miraculum, boć by to już bylo nie pierwośe/ bylo tákowych niedowiarów síla y Świętych dusz wiele/ ktorým sie pod przymiotami chleba y winá/ iáko zá ies dno zastońa/ w postaci niewinney iedney dziećiny dobroćliwy Jezus pokázował: Tudorwa rzecz w spomina Ioannes Trithemius in Chronicis Monasterij Hirsaugienlis, że przystępujac czasu iednego przy wroczyśtości Wielkonocey do Rómumiey Świętey w Kolonicy/ iednego krzconego żyda syn/ chćiał sobie koniecznie one Hoštya Przenayświętsza/ niewiem dla czego tákiego/ záchowáć do domu/ lecz wielkim stráchem potym zdiety bedac/ nie wiedzac co z tym rzec bylo/ wykopał dołek ieden/ ná Cmentarzu Kościelnym/ y tam oneš Hoštya

Ioann.
Trithemius
in Chronicis
Antiquis
Domini
1159

zagrzebt

s. Tho:
Aquinas
opusc. de
Sac: al-
taris. cap.
II. circa
annu 1177.

circa an-
num 1650

zagrzebił/ dowiedział się Kapłan jeden o tym Kazusie takó-
wym/ y poszedł z rewerencyą Hostyey oney dobywać/ aż znayo-
dźie śliczne jedno dzieciatko leżące/ y nabożnie je w ręce swoje
wstałszy/ chciał zanieść do Kościoła/ aż w tym nagle swia-
tłość niebieska dzieciatko ono okrzyła/ y oczywiście z rąk Ká-
plánskich/ dzieciatko ono do nieba odeszło. Podobna także
rzecz pisze Tomasz S. z Aquinu o żydzie jednym/ który sąży-
wota iესsze Bazylego Świętego zamieszawszy się między
Chrześciana do Kościoła/ w Wielką noc/ kiedy Bazyli S.
celebrował y Komunią Świętą rozdawał/ na żart też przy-
stąpił y on żyd niewierny między innymi wiernymi do tego sto-
łu Bożego/ y wstałszy Przenajświętszą Hostyą/ zaraz się
z niej w ustach jego wznosiło ciało prawdziwe/ y tak tym cu-
dem takowym oświecony poszedł do Bazylego Świętego/ y z
całym domem swoim okrzcił się: A dawnieyszy ch wiecey nie
przypatrując historyey w czasach ius moich pamiętam/ w
Wielkiej Polsce/ iესsze w przymotdysym wieku/ że z pewney
wsi pod Miastem/ Pyszdy nazwanym ukradłszy czarownicę z
rozkazania czarownskiego Komunikant jeden z Kościoła/ na
ten czas gdy Komunikowały/ y zaniosłszy go do ładu pe-
wnego/ zakopać go chciały/ aż w tym wznosiło się z onego
Komunikantu małeckie dzieciatko/ które gdy one obaczyły
potrębiały/ y dotknąć się nawet onego dzieciatka nie śmiejąc:
w tym do nich przystąpiłszy w postaci ludzkiej czarł dodał im
serca/ y nauczył/ áżeby były rozg wstałszy dzieciatko ono osie-
kły/ na którego przekletcy przedstawiać perswazyey/ tak nies-
miłosiernie y okrutnie ściec ono niewinność poczely/ że ona
ziemia wszytká/ iáko ná gorze Kalwaryjskiej pod Krzyżem/
albo w onym Getsemánjskim ogrodzie/ kiedy się krwawym po-
tem Zbawiciel nasz pocił/ sfarbowána niewinna krew onego
niemowiatka niebieskiego została; y gdy się ius ná mordowa-
ły/ náyciely onego tyranstwa swojego/ znoruss z dzieciatka
onego wznosiła się Hostyá taka iak pierwey była; wyznały to
porym wszytko ná Konfessatach/ y znalezione były tey krwi
przenajdroższej vestigia, ná którym miejscu dziedziec máie
tności

tności oney ob reuerentiam zaraz kazał wybudować Kaplicę/ tego tylko przez żadne tortury y meki powiedzieć niechciały/ tedy potym one Hostya Przenajświętsza podziwały. Tlic nowina to tedy widzićie Jezusowi Kochanemu choć bezbożnym/ takowe pokázować cudá/ prawdziwa obecność swoje pod przymiotami Sakramentalnymi rzetelnie wyświadczać iace.

Wesćcie sobie przykłady swiate/ dopieroś sie náczytaćie do woli/ iáko wiele bogoboynych duś/ Pánienek Swietych/te cudowna obecność tego w Sakramencie Przenajświętšym z niewypowiedziána dušna poćiecha swoia widziáło: A coś nam prośte te wśykie cudá pomagáto do nabożeństwa ku Tłay swiętšemu Sakramentowi: bynamniey; choćiaśby ie dobry I e z v s y káždodziennie czynił/ iuż to widzi je dármu: Tlic nam to nie pomaga/ choćiaś nas sam Duch Swiety w Kosciele Bozym przestrzega; Mors est malis vita bonis, vide paris sumptionis, quam sit dispar exitus. Tlic nam to nie pomaga/ choć nieraz sobie czytamy/ że sumunt boni sumunt mali, torto tamen in aquali. vitæ vel interitûs; Tlic nam to nie pomaga/ choć to dowodnie wiemy/ że kájde przyimowanie niesbieśkiego pokármu tego/ w grzechu śmiertelnym/ gładźie nam gotwie potepienie. Qui manducat & bibit indignè iudicium sibi manducat & bibit, Postáremu my tak często/ z sprośnym sumnieniem wazemy sie pokármu tego pozjwáć. Kiedyby to był Chrystus tak sobie postapil/ iáko ow Krol Ewangeliczny ná godách/ coby to był uczynil lustratorami/ albo rewizorami Swietych Aniolow swoich/ káždego do pokármu tego przystespujacego/ toby to była lepsza/ boby byli Aniolowie swięci w mieli bárzo dobrze/ exáminowáć bezbożniká káždego/ Amice quomodo huc intrasti non habens vestem nuptialem? A sukientá przyiacielu niewinności twoiey/ sukientá czystości sumnienia twoego tedy: y śmiałjes tu do tego stolu Pánińskiego/ z tak sprośna y poszárpána kónsciencya bezpiecznie przystapic? Mittite eum in tenebras exteriores ibi erit fletus & stridor dentium, Wrzucicie tego poszárpánca w ciemnice piek elna

O

In Profa
festi Cor-
por. Chri-
sti Domi-
ni.

1. Corint.
cap. 11.

mocarze piekielni aż na wieki. Takci podobno perśwadowała
 sprawiedliwość Boska Chrystusowi/ sarkając na tak wielka
 irrewerencya/ na tak wielkie nieuśzanowanie/ ktore w tey
 mierze potykać miało Chrystusa od grzeszników/ atoli iednak
 miłosierdzie y dobroć iego nieśkonczona/ widzac to/ żeby nam
 ius był tak wiele razy ten potarm koscia w gardle stanął/ a
 koscia takowa/ cobyzmy iey byli przy samym ogniu piekiela
 nym nie strawilieli wiecznie/ przewodzą to widzicie na Chry-
 stusie/ że oto woli sam od nas tak czeste y cieſkie odnosić de-
 ſpekty/ iakie odnosi/ kiedy go iedną sprośna duszą przyimwie /
 aniżeliby grzeszni ludzie za każdym niegodnym przyściem/ zaś
 raz bez żadney dylacyey mieli bydź do piekielnego tarasu wrzu-
 cami. Dla Boga nabożni słuchajcie/ niechajcie nas ta iego do-
 broć Boska/ to swiete iego miłosierdzie nie psunie/ niechajcie
 miedzy nami nie bywa przekletego Judasza żadnego/ ktoryby
 sercem zdradzieckim przystepować śmiał kiedy do tego po-
 karmu Chrystusowego. Piſe Chryzostom Swiety/ że był kie-
 dys w Kościele Chrystusowym ten zwyczaj/ iż kiedy wiec lu-
 dzie Komunikować mieli/ obwoływał głosem Dyakon ieden
 na iakie wyſſe mieysce wstapioſſy/ y rękę do gory podnioſſy/
 Qui sancti sunt accedant ad sacra misteria, ktorzy sie Swie-
 tymi y czystymi/ bydź czuia/ niechajcie do tych tajemnic swia-
 tych przystepuia/ y tak nie ieden sam sie z soba porachowawoſſy
 od Komunii Swietey odstepował; Tuz nie ma tego zwy-
 czaju teraz Kościol Boży/ atoli ia was dnia dzisieyſzego z te-
 go pulpitu z Pawłem Swiety m przestrezgam/ ażebyście sie
 pierwey z soba dobrze sprobowali/ aniżeli do tego stolu Pań-
 ſkiego przystepować bedziecie; Probet autem seipsum homo,
 & sic de pane illo edat; Przestrezgam/ że z tymże Panem sprae-
 we w ten czas macie/ z ktorym ia mieć bedziecie przy ostatnim
 punkcie żywota waszego/ iakiey wam tedy pilności y dozoru
 okolo sumnienia waszego do tego pokarmu potrzeba/ z iaka
 byście radzi sie stawili wſyscy na sad Boży/ przestrez-
 gam z Doktorami swiety mi/ że nie dla czego inſzego/ wprzod
 dnia dzisieyſzego ymet I E Z V S Pan/ Wzniom swoim nogi/
 anizej

Anieli im SAKRAMENT Przenajświętſzy rozdał/ tylko dla
 tego/ áżebyśmy nauczyli ſie tym przykładem wſyſcy/ że pier-
 wey dobre nam ſpłotać grzechowe ſordes z duſe naſſey po-
 trzeba/ niſzeli ſycić ſie tym pokármem mamy; Przeſtrzegam
 náoſtátek/ że będzie czasu ſwoiego ſpráwiedliwy Bog/ wyćia-
 gal z reku naſſych niewinney Arwie Syná ſwoiego iednoro-
 dzonego/ ilekroć rázow ia pić/ albo Ciáło tego Przenajświęt-
 ſze przyjmować niegodnie będziecie. Qui enim manducac,
 & bibit indignè reuſerit corporis & ſanguinis Domini; A
 iáko Ambroży Świety przydáie w tym mieyſcu/ punietur in-
 dignè communicans, ac ſi proprijs manibus Chriſtum oc-
 cidit, tákie karánie czeka káżdego bezbożnie kommuni-
 kuia-
 cego/ iáko by właſnie rekami ſwoimi zabił tyráńſtvo Chryſtus-
 ſá; Wielkie máiac nabożeńſtvo do Przenajświętſzego SA-
 KRAMENTV, ex ſorore Nepos, Urbána Ósmego Papieżá/
 gdy Kárdynałſti otrzymał od tegoſ Dycá Światego/ á Wuiá
 ſwego Kapelaſ/ vproſił rózne od niego ná te ſłowá Świete In-
 dulgencye/ Laudetur Sanctiſſimum SACRAMENTVM, Tóich
 będzie pochwalony Przenajświętſzy SAKRAMENT, Kto-
 kolwiekby im lubo w mowie/ lubo w czytániu/ lubo w piſmie
 powinna oddawał rewerencya/ á oſobliwie/ ktoryby te ſłowá
 nabożnie wymowił po káżdey Spowiedſi/ y Kommuni-
 e Świetej/ vproſiło/ áżeby taki zupełnego doſtepował odpustu
 wſytekich grzechow ſwoich/ á ieżeli by ie piekroć rázow powto-
 rzył/ tedyby nád to iedne duſe z mák czyſcowych wvolnił;
 To y ten ſtarb tak wielki wracamy y gubimy/ kiedy niego-
 dnie do Eucharystey Przenajświętſzey przyſtepujemy/ czy-
 niemy trzywode y ſamym ſobie y duſyczkom onym/ ktore od
 ſamych ſiebie żadnego mieć rázunku nie moga/ bo choćiaby-
 śmy nie tylko ráz albo piekroć/ ale náwet y ſto tyſięcy rázow
 te ſłowá mowili/ kiedy w nieláſce Boſtney Kommuniujemy/
 miásto odpustu otrzymanía/ albo duſe z czyſcá wvolnienia/
 zaciągamy tym wiekſzego ná ſie y przyczyniamy karánia/ dla
 wielkiej irrewerencye/ ktora czynimy przez to Sakramento-
 wi Przenajświętſzemu. Niedayże tego Boże nigdy/ áżebyśmy

1 Corint.
 cap. xi.
 S. Ambr.
 in hunc
 locum.

KONIEC MIŁOSCI BOSKIEJ NIESKON:

Ex Rit.
mo s.
Thomae
ad sacra
Eucharis

cie z nieczystym summieniem/ pod tymi przymiotami zataidos
nego przymowac kiedy do serc naszych mieli/ vprasa cie dnia
dzisieyszego kazdy z nas o one laske/ o ktora niegdy pokornie
zebral przed Najestatem twoim Swietym/ Thomass
Swiety/ w onym nabożnym Rytmie swoim. O memo-
riale mortis Domini, Panis viuus vitam praestans homi-
ni, Prasta mea: menti de se viuere, Et te illi semper dulce
sapere. O pamiatko codzienna smierci JEZVSOWEY,
zywy chlebie co zywoť masz w sobie gotowy/ oży-
wiaj dusze moie/ y day smak słodkości/ Twoy
Niebieskiej/ abym cie pozylwal w czy-
stosci. A M E N.

A. M. D. G. B. M. V. H.

IVRYS DYKCJA
 CHRYSYVSOWA.
 FRANCISZKOWIS.
 KONFEROWANA.

Q U O Q U O Q

XVII.

Ná Vroczyſtá Oktawę tegoſz Świętego Pá-
 tryárchy. Roku Páńskiego 1671.

Omnia mihi tradita ſunt á Patre meo.
 Dáne mi ſa wſyſtkie rzeczy od Oycá moiego.

Matthi:
 cap. II.

*Sa ſłowá wſiete z przeczytáney Ewángelicy Świętey polozone
 v Mattheuſá Świętego w Rozdziale iedenáſtym.*

Słowá te wſiete zá theme Kazánia moiego/ (iáko ſam
 włáſnie text Ewángeliczny opiewa) byly to niegdy
 ſłowá z ſámychże Przenayſwientſzych wſt Chryſtuſo-
 wych puſzczone/ ná wwielbienie y wychwalenie Oycá Przeda-
 wiecznego/ zá to wſyſtko/ coſkolwiek tylko miał od niego ſobie
 dánego. Naboſni ſlucháze. Wiec że dwoiáka bylá w Chry-
 ſtuſie nátura/ iedná Boſka/ druga ludzka dla tego teſy y te ſlo-
 wá dwoiáki ſens ciągná zá ſoba; Ciágná ieden ſens wzgledem
 náтуры Boſkiej/ bo poniewáſ przez one przedſwóná ad intra
 przedwieczná generácya Boſka/ Syn Boſki pechodſil od Oycá/
 byl zrodzony od Oycá/ miał ſobie kom munitowaná nátu-
 re Boſka od Oycá/ idſie zá tym/ że wſyſtkie perfeccye y attri-
 buta.

buta Bostie/wszystkie effencyalne pradicata Bostie/wszystkie one nieskonczone y niepoiete doskonalsci w naturze Bostiey bedace/wzial Syn Bostki przed wieki od Oycá swoiwego: Jezeli Ociec jest wieczny/ jezeli Ociec jest nieskonczony/ jezeli Ociec jest miłosierny/ jezeli Ociec jest doskonaly/ jezeli Ociec jest sprawiedliwy/ y dobry/ y madyr/ wzial to wszystko syn od Oycá. Jezeli Ociec jest vita intellectualis, jezeli jest Spiritus Immortalis, jezeli jest Actus purissimus, jezeli jest Ens entiu, jezeli jest Substancia substantiarum, jezeli mowie jest żywotem rozumnym/ Duchem niesmiertelnym/ Istnoscia nad wszystkie istnosci/ Substancys nad wszystkie substancye/ dal to wszystko Synowi: Jezeli Ociec jest Pelagus essentiarum, Oceanus entitatum, Origo omnium originum, ipsissima omnipotentia, jezeli Źródlem jest jednym/ albo morzem nieprzebránym wszechmocnosci komunikowal tego wszystkiego Synowi: jednym slowem komunikowal mu tego wszystkiego/ co tylko sam ma/ oprocz Oycostwa swoiwego/ wedlug onego zgodnego axiomá Theologow/ In divinis omnia sunt idem, ubi non adest relationis oppositio, a komunikowal tak/ jezeli znowu z Synem oraz in alio signo originis, komunikowal tegoŹ wszystkiego/ y Duchowi Swietemu/ a komunikowal tak jezeli y sam takze ma to wszystko/ co dal Synowi y Duchowi Swietemu/ komunikowal tak/ jezeli nigdy w zadnym instansie wiecznosci/ nie mial tego pierwey sam/ aniżeli dal Synowi albo Duchowi Swietemu/ ale oraz mial to wszystko y ma Bog Ociec/ mial to wszystko y ma Bog Syn/ mial to wszystko y ma Bog Duch Swiety/ z ta tylko jedna roznoscia/ jezeli Ociec mial to y ma od siebie samego/ Syn przedwieczny mial to y ma od Oycá/ a Duch Swiety od Oycá y Syná/ Omnia mihi tradita sunt à Patre meo, flusnie to tedy Chrystus przyznawal przedwiecznemu Oycu swietemu/ wzgledem natury swoiwej Bostiey/ jezeli mial wszystko od niego. Ciagna iesze y drugi sens te slowá Chrystusowe za soba/ wzgledem natury tego ludzkiey/ bo poniewaz natura ludzka w Chrystusie/ byla zlaczona z natura jego Bostka/ nie miala jak mowicie wzoni wlasney swoiwej stworzo-

stworzoney subsystencyey/ ale miała subsystencya Bostka/ miała communicationem idiomatum z natura Bostka/ dignisfikował ja też Bog wszechmocny/ y przywilejował tak wysooko/ że wszelka insha Creatura, wszelkie insh stworzenie/ pod Jurysdykcyą Chrystusa Pána/ nie tylko ile Boga ale też ile człowieka zostawało/ omnia mihi tradita sunt à Patre meo; quod verum est in Christo, quia secundum naturam Divinam habet esse à Patre, & per consequens posse, & sic omnia sunt sibi tradita à Patre ab æterno: secundum autem naturam humanam omnia tradita sunt in potestate Christi & Domini à Deo Patre, nauka pracowitego Lyrána Fránciszka Pána/ ná to miejsce Ewangeliey Swietey pisacego; A w iászkijsz prosze sposob pod wladza albo Jurysdykcyą Chrystusa ale człowieka/ wszelkie stworzenie bylo: Odpowiada ná te kwestya wozony Expositor Episcopus Abulensis, exponuias to miejsce/ że w sposob troiaki/ quantum ad auctoritatem, quantum ad potestatem, & quantum ad effectum, naprzód względem powagi/ potym względem síly y mocy/ á náóstátok względem skutku samego/ oddane sa kreatury wszelkie pod Jurysdykcyą człowieczeństwa Chrystusowego od Przedwiecznego Oycá. Obiásnie ja te wszystkie trzy sposoby ná terásznieyszym Kazaniu moim/ y oraz pokaze zá tásta Duchá S. że w tenze sposob troiaki/ powinna y slusna zachowawszy proporcya wszelkie kreatury podlegle byly z ordynansu Bostkiego Jurysdykcyey Fránciszka Swietego/ tak dalece/ że sie nam slusnie także dnia dzisieyszego z tym Fránciszek Swiety zászycas/ Omnia mihi tradita sunt à Patre meo. Tylko ty/

*Pomoz P a n n o Fránciszka chwalić pokornego,
ktory wszystko wziął z raku Oycá Niebieskiego.*

Omnia mihi tradita sunt à Patre meo.

CO do pierwszey Jurysdykcyey Chrystusowey/ quantum ad auctoritatem, to jest względem powagi/ tá byla záraz dána Chrystusowi Panu/ od Przedwiecznego Oycá nád kreaturami wszystkimi/ ab instanti conceptionis, w onymże samym instansie/ w którym sie poczał w Niepokalanym żywocie

Cie

Lyranus
sup. hunc
locum.

Alphonsus
Tostatus
Episcopus
Abul. supra
hunc
locum.

Cie Najswieższy Mórki swojej / Kiedy złączywszy Bóstwo z
 człowieczeństwem tego / onym przedziwnym y tak świętym
 hypostazyjnym związkiem / że go sam Doktor Subtelny rze-
 telnymi słowami / nąd on szczęśliwy związek Świętych Pán-
 skich w niebie / z Bogiem w Trojcy jedynym w doskonałości
 przekłada / Perfectissimus illapsus est in naturam humanam
 ut personaliter unitam verbo, illapsus autem Dei Trini in
 Michaelem est simpliciter minus perfectus, Kiedy przyo-
 zdobiwszy dusze tego Przenajswieższego per summam gratiam,
 Konferował mu według nauki Theologów / tak wiele wysótkich
 wrzędów / nąd tak wiele godności / dla własney tego powagi;
 Vczynił go naprzód reparátorem świata / dlatego następniace
 po Chrystusie wieki nazywać zwykliśmy Annos reparatae
 salutis. Vczynił Fundátorem y Słowá całego Kościoła swo-
 jego Świętego. Ipsum dedit caput super omnem Ecclesiam
 quae est corpus ipsius. Vczynił medytorem między Bogiem
 a ludźmi / Mediator Dei & hominum homo Christus Iesus.
 Vczynił prawodawca / Zakonodawca naszym / Dominus le-
 gifer noster; Jáko to determinowało y samo Trydenńskie
 Concilium náprzeciwko niektórym bluźniercom / lutrom / wy-
 muiacym tej godności Chrystusowi Pánu. Vczynił náostá-
 tek Prorokiem / Pánem / ážebym záżył terminu samegož Abu-
 lenńskiego Pásterzá / vczynił go Maiorem nąd wšytkim inszym
 stworzeniem. Quantum ad auctoritatem fuerunt ei omnia
 tradita, ab instanti Conceptionis suae, quia eo ipso quod
 natura humana fuit unita verbo, fuit etiam Christus in-
 quantú homo, maior omnibus creaturis, słowá pomienione-
 go Pásterzá. Znaly w nim dobrze y czuly te maioránze tego /
 wšytkie nieme żywioly y kreatury wšelákie / Omnia quippe
 elementa auctorem suum venisse testata sunt, mowi Grzes-
 gorz Święty Pápiež / y znouu Quem Dominum omnia
 insensibilia elementa senserunt; Kiedy poznala woda
 te Jurysdykcyá powagi Pánńskicy ná Galilejskich godách /
 Kiedy z niey wino wyborne dla wraczenia gościá zgromádo-
 nego vczynił / Kiedy po burzliwych wálách morskich / jáko po
 twárdey

Scotus in
 4 Dist.
 49 Quae
 2. lit. E.

Ad Eph.
 1.

1. Timot.
 2.

Matthaei
 cap. 11.
 sef. 6.

Can. 21.

Abul. Ca.
 pra hunc
 locum.

S. Grego.
 Hom 10-
 in Euang

twardey ziemi stopami swymi Przenayswiatlym deptał; wznal ogień y powietrze/ kiedy po spherach swoich z powinna rewerencya iako Pana do nieba wstepuiocego Zbawiciela expowowały; wznala ziemia/ kiedy sie trzesla przy smierci tego Krzyzowey; wznaly niezule kamienne y twarde opoki/ kiedy sie dobrowolnie rozstepowały nad mała tego boleiac; wznaly nie me zwierzata/ kiedy mu w stajnicy Bethleemskiej marszałkowaly; wznaly y prosci Pasterkowie y Monarchowie orientalscy/ kiedy mu poklon swoy przy Narodzeniu tego oddawali; wznaly Aniolowie/ y wyswiadczyli to onym wesolym pieniem swoim/ Gloria in excelsis Deo, & in terra pax hominibus; Wznalo niebo/ kiedy nim dysponowal iak wlasnym/ za iedno tylko memento daruiac ie lotrowi; wznaly podziemne otchłanie/ kiedy z nich Oycow Swietych wyswobodzil racyl; wznaly Czarcicy y Pieklo/ kiedy nas wyszlych/ z dziedzictwa piekielnego wykwitowawszy / z possejsey Czartowskiej wydarszy / z Przedwiecznym Oycem swoim pojednal/ slowem mowiac/ wznalo wyszko stworzenie/ ze Chrystus In quantum homo fuit maior omnibus creaturis.

Zuemyz tez z drugiey strony pobożney myśli nasey okiem/ y na wielkiego Pátryarcha nasego Franciszka swietego/ a o baczymy to zaraz/ ze tez y on swoim sposobem/ mial te wyrzydka Auctoritatis nad wfelkim stworzeniem/ od Oycá Niebieskiego. Azas to nie wielka byla dyspozycya Boska do tey powagi tego: Kiedy go zaraz w ciemnicy iesze macierzynskiego żywota zostaiacego/ oswiecił nadprzyrodzonym swiatłem swoim Bog/ polaczył sie z nim intimè per gratiam Sanctificantem, osobliwym nad inszych ludzi przywileciem/ (wes dlug pobożney niektorych kontemplatystow opiniey/) w żywocie go iesze Macierzynskim sobie poświęcił. Pia consideratione credendum est, Sanctum Franciscum ante ortum fuisse sanctificatum, wyraźnie mowi Carolus Altout^o. Tesh mowi Bartholomeus Pisanus. Francisci natiuitas fuit in gratia, Tesh y Swiety Bonawentura w slowach onych/ kore pisze w żywocie Pátryarchy y Oycá Swietego; Adeo

R

Carol in
lib. Sty-
gmatum.

Bar. Pis:
in Vita S.
Francisci

Tt

corus

totus pius fuit, quod peccatorem in ventre matris assumpserit,
eamque secum ex ventre portauerit, tak to prawi Bogu by
ta w podobana dusia Franciszka Swietego ze wselaka pobojno
scia y swiatobliwoscia wprzod z nieba wdarowana / amzeli
swiatu pokazana byla. Tegoz dnia / (iako starozytna Kramio
ka nasza Zakonna opiewa) ktorego sie narodzil Franciszek S.
przyszedl w dom Rodzicow iego Aniol w postaci Pielgrzyma
skiej / prosiac barzo iedney sluzbistej / azeby mu byla dziecie ono
nowo narodzone obaczyt y dotchnac sie go dala: Wiechciaia
tego zadna miara domyslic sie sluzebna Panna / obawiaiac sie
podobno iakiego kłopotu swietego / ale sama doslyszawszy Kos
dzicieleka / oney goracej instancyey iego / roztazala dziecie pos
dac Peregrynowi / ktory dziecine niewinna na rece swoje wziac
wshy / napatrzyc sie iey napiastowac / napiescic / y nacatowac
do woley nie mogac / wezyni krzyz na prawey stronie ramiaczek
dziecieceych / y rzecze te slowa; Dwoie ludzi w tym miescie naro
dzilo sie dnia dzisieysze / iedno z nich bedzie miedzy wshytkiem
na swiecie naylepsze / ktore ia teraz piastuje / a drugie (ktore nie
młanowal) bedzie ze wshch naygorse / przestrzegam was tedy /
azebyście pilne oko nad tym dzieciececiem mieli / w niewinnosci
iego / bo macie wiedziec o tym / ze sie czarci miescila y turbaia
z narodzenia iego / ze beda na to czuwac / azeby ie iako nayprze
dzy zgladzit z tego swiata mogli / y to wyrzekly zmknal / ani
go potym inuz wiecey widac w Assykiem miescie bylo. Byla
przedtym y druga takze przestroga od Aniola dana przed Was
rodzeniem Franciszka Swietego / ze sie wrodzic nie mogli tylko
w stajniey: Dobry tedy y to zaprawde iest poswiecenia znak
w żywocie Marci swojej Franciszka Swietego / kiedy Bog y
przed wrodzeniem / y po wrodzeniu / taka zaraz ma o nim opie
ke / ze y miesce naznacza do wrodzenia iego / y na rewizya naya
pierzochy pieluszek iego / Aniola swiego postawshy / opatrowac
mu go y piastowac kaje / kiedy z iego narodzenia posapieli nie
przytaciele dusz naszych; Justo znak dobry / ze to niemowia
tko mile barzo bylo Bogu / y cale a cale przed wrodzeniem iea
sze z Bogiem swym zlozone / kiedy go zaraz Fortezye takie /
y sawo.

y fawory tak znatomite potykaia od Boga. Pia consideratio-
 ne credendum est sanctum Franciscum ante ortum fuisse
 Sanctificatum. Tak go sobie dysponowawszy Ociec Niebia-
 ski/ wszytkie te niemal Theologiczne wrzedy y godności/ ktore
 byl konferował w lasnemu Synowi swoiemu/ konferował dla
 powagi/ y Fránciszcowi S. Obaczył naprzod iż po reparacy-
 ey Syná iego zruinował sie byl świat wszytek iak znowu/ obá-
 czył je sie tak wszytko znowu dsiato/ iako niekiedy manifestá-
 cyo Ozeasz Prorok iego czynil/ Non est veritas, non est mis-
 ricordia, non est scientia Dei in terra, maledictum & men-
 dacium, & homicidium, & furtum, & adulterium inunda-
 uerunt. Rozpasáło sie bylo co żywo ná wszytko zle/ ná wfetoz-
 czeństwa/ ná przektectwa/ ná zaboie/ ná krádjšieje y lupiers-
 twa vbogich ludzi; Obaczył/ że y w swiatnicy iego/ w Ko-
 ścielce iego Swietym/ dozor bárzo ledáiatki zostawał/ potrzebá-
 bylo koniecznie nowego Restaurátora obmyslić/ y tak do mo-
 dlacego sie z piazem nabożnego Młodzieniastka Fránciszka
 Swietego/ przed Krucyfikem w Kościelce Damiána Swie-
 tego/ odżywa sie po trzykroć z Krzyżá Bóg Wszechmocny/ i
 ten mu wrząd konferuisc. Vade Francisce, vade Francisce
 vade Francisce, repara Domum meam qua labitur. Bárzo
 niedobrze Fránciszku ná swiecie sie dzieie/ wali sie Dom moy
 własny/ obaláia Kościol moy/ dla ktoregom ia tak wiele tru-
 du krowawego y sátygi podniosł/ cieście grzechy ludzkie/ co
 przedzy tedy ty przynajmniey w posilku przybyway/ ratuy tes-
 go budynku moiego/ medopuszczay mu w niebezpiecniestsá ná-
 chyláć sie ruina/ badz iego reparátorem/ repara Domum me-
 am. C biawszy niegdy od Oycá swoiego Pánstwo Hispáńskie
 Philippus Syn Károla Piatego/ kazal sobie pro symbolo ná-
 malowáć Heitulesá wspierátacego niebo/ takowe lemma przy-
 dawfy Vt quiescat Atlas, áże by Atlas odpoczal/ alludowal
 w tym ná odpoczynek Oycowsti; Kiedy Fránciszek Swiety
 wziął od Boga Officium Reparátora/ záraz sie transformo-
 wal w infego/ porzucił świat/ záciagáć towarzystwa wiecey
 ná pokutne życie swoje poczał/ stáncwi Dákon swoy/ áż we énie

Ofensap.

4.

pożądzie Bog Namieśnikowi swojemu/ ná ten czas Inno-
cencyusowi Trzeciemu/ iednego ubogiego y wzgardzonego
głowiekã Lateráneński Koscíol dźwigáiacego; mogli bezpie-
cznie záprawde do tego słu swiego Ociec Swiety takoweż
przydać Epigraphę/ Vt quiescat Atlas, bo w rzeczy samey z
wielkã ulgã y przeletiem ciężaru tego/ iáko naywyższego A-
tlása/ z wielkã poćiechã y satisfakcyã Duchownã/ ták záraz po-
żytkowácé począł Koscíolowi Swietemu/ Fránciszek Swiety/
że samże Pásterz Naywyższy obaczywszy Swieta one prostote/
żarliwość y pokore tego/ rzekł o nim te słowa / Hic est ille qui
opere ac doctrinã Christi sustentabit Ecclesiam, tenčí to
wlasnie Herkules/ ktory náuka y przykładem swoim wspierác
bedzie cały Koscíol Chrystusów/ moje wlasne moderuac cięż-
żary/ Vt quiescat Atlas.

S. Míatod Boga y godność głowy/ od ktorey ták wiele tysię-
cy/ á práwie millionámi dusz w Koscíele tego Swietym/ des-
pendencya máia/ kiedy go postanowił Fundatorem kilku Za-
konów/ iż w Rzymie samym przy boku Oycã Swietego/ czes-
rech Generalow Zakonu Fránciszkã Swietego obecnie rezydu-
je. Reprezentuyćie sobie wshystkich Papiaszow ktorzy byli z
Zakonu tego/ wshystkich Kárdynalow/ wshystkich Biskupow/
wshystkich Inkwizytorow; Reprezentuyćie wshystkich Dokto-
row/ wshystkich Káznodzieiow/ wshystkich Missyonarzow/ Re-
prezentuyćie wshystkich Meczennikow/ ktorzy krew swoje dla
Wiary Swietey przelali/ wshystkich Wyznawcow/ wshystkie
Swiate Pánienki Zakonu tego/ Reprezentuyćie wshystkie
Wdowy y Malżeńskie stany/ dla ktorych on tákże trzeci swoy
Zakon postanowił/ to ci wshyscy ktorzykolwiek insh od lat czes-
rech set kiludziesiat w Koscíele Bozym byli/ sa y beda/ áz do
skónczenia swiátá/ od iednego ubogiego Dyákóná/ od iednego
wzgardzonego Fránciszkã/ iáko od głowy swoiey wlasney de-
rywácyo biora. A ták to iest gloria accidentalis ktora ma
Fránciszek Swiety w niebie/ oprócz essencyálneho blagostã
wieństwa/ ktore ná widzeniu y zázywaniu nie skónczoney istno-
ści Bostney nalezy/ tá mowie iest áccydenálna chwala tego

w niebie/ kiedy mu Bog w samym sobie objaśnia y pokazuje/
wszystkie kłopoty y prace/ ktore synowie jego w Kościele Bo-
żym podejmują/ wszystkie księgi/ ktore na wzwierdzenie y po-
mnożenie Wiary Swiętey/ a na konfuzya heretycka drukują/
wszystkie żarliwe Kazania/ ktorými grzechy gromią/ do miło-
ści Bożkiej zagrzewają/ y do pokuty grzeszników prowadzą/
wszystkie Duchowne usługi/ ktore czynią duszom ludzkim w
Sakramentach Swiętych; Ta to jest jego acydyentalna
chwała/ kiedy tak wielki gmin/ tak gromadny Orszak Swię-
tych Bożkich; a własnych synów swoich/ ma przed oczyma
swoimi/ inż kroluujących w niebie/ ktorých on przykładem
swoim/ światobliwość swoją/ Regula swoją świętą/ tak wie-
le a tak wiele/ niebu y Bogu pozyskał/ a wszyscy iako od głowy/
iako od Dycy/ iako od Fundatora y Patriarchy swojego de-
pendują.

Spyta mnie kto/ A byłże też Franciszek Swięty medyto-
rem między Bogiem a człowiekiem? Nialże też y to officium
od Stworca wszechmocnego konferowane sobie? Takie mu
nic mnie prawie odpowiadać na to nie potrzeba/ tylko mu o-
we historya postępku Bożkiego w Kościółku Portiuncule
z Franciszkiem Swiętym przypomnieć/ kiedy wzięwszy się
Bog/ że podobno tak wiele ginęło dusz/ y wpadało na zatracze-
nie wieczne w przepaści piekielne/ dla ktorých on przena-
świętę krew swoją do krople jednej wytoczył/ zstąpił znowu
sam z nieba/ z Czystańską Matką swoją/ y odkryłymi Duchow-
nymi Anielskimi Pulkami/ do Kościoła Portiuncule, y dawszy
znać o sobie/ modlacemu się w Celi Franciszkowi Swiętemu/
kiedy co przedzy z radością niezmierną Franciszek Swięty
przypada/ przywołuje go łaskawie do siebie/ y sam się nie iako
przymawia/ a żeby go o iakikolwiek favor albo dobrodzieje-
stwo dla zbawienia ludzkiego uprosił. Quem Dominus be-
nignissime appellans admonuit; ut ab eo aliquod benefi-
cium pro salute hominum peteret; taki text jest tej Swiętey
Historyey; W tym zaraz Franciszek Swięty posilkowany in-
tercessys Panny Przenajświętszey/ prosił o odpust zupełny na

In Offic.
Franci-
scano.

wszystkich/ ktorzykolwiekby tylko do onego Kościoła Portiuncule, vsprawiedliwić się Panu Bogu przychodzili/ y zaś raz wprosił. A ten odpust naporem Namiestnicy Chrystusowi do wszystkich Kościołow Braci Niemieyszych/ y terażnieyszy Ociec Swiety/ Clemens dziesiętaty świeżo do wszystkich Kościołow naszych/ ktorekolwiek są y beda/ naywyższa mocą swoją/ wiecznymi czas/ dla wszystkich wiernych Chrystusowych rozszerzył. Oważcież to sobie/ iaka to była żarliwość w Franciszku swietym przeciwko dušom naszym/ a oraz iakośmy mu ślale powinni wszyscy/ kiedy ieſzemy nie byli od Boga stworzeni/ ieſzemy in potentia Obieciwa zostawali/ ieſze nas była Wſzechmocna ręká Bostka nie wzięła ex abysso nihili, a inſz Franciszek Swiety przed kilka set lat poprzedzając bytność naszą/ mediował między Bogiem a między nami/ traktował o interesie zbawienia naszego/ cobyśmy byli tak ſzczegulney iakości Bosticy/ od niego vzebraney/ wszyscy a wszyscy zostawali uczestnikami. Pytała się Doktorowie Swięci/ dla czego Chrystus Pan po Zmarłychwstaniu swoim/ nie zágoił ciała swowego Przenayświeſtego z Pięci ran swoich krzyżowych/ ale z nimi zmarłych powstał/ y według nauki Theologow z nimi do nieba wstąpił/ y na wieki w ciele swoim dochowywać ich będzie; Pogoił inſze rázy/ ktore przy biczowaniu/ przy koronowaniu/ przy niesieniu krzyża/ y przy inſzych tajemnicách/ Męki jego przenaydrożſzey/ wściekła zápalczywość Zydowſta/ niewinnemu ciału jego pozádawala/ tych iednak piaci/ ktore na krzyżu umierając otrzymał nie zágubił: Mowia iedni/ że to Chrystus uczynił dla tego/ á żeby przy iadnym dniu wszystkich niewdzięcznych grzesznikow/ tymi samymi swietymi razem swoiemi konfundował/ iż oni nie pámiatając na tak wielką miłość jego/ ktora dla nich wyſwiadczył/ niewdzięcznością mu to wielką w grzechách oddawali/ y przez to wiecznie zgineł/ tak Augustyn Swiety/ Cyryl Swiety/ y inſi: Mowia drugdzy/ iż zachował te naydrożſze rány dlatego/ á żeby były świadkami przy zmarłychwstaniu jego/ eiusdę numero corporis, że to właśnie a nie inſze ciało/ ktore było na krzyżu zawieszone/

s. cyril.
lib. 12.
cap. 18.

Anartwychpowształo. Ideo vulnus lateris, fixuras clauorum,
 & omnia recentissimæ passionis signa monstrabat, vt a-
 gnosceretur in eo proprietates Diuinæ, humanæq; naturæ
 indiuidua permanere. mowi Leo Swiety: Mowia y to nie-
 ktorzy/ że to uczynił Chrystus z tey przyczyny / ażeby był tymż
 znakami zbawienia naszego w ciele iego zostającymi/ promo-
 kował y pociągł miłość naszą ku sobie/ cobyśmy się przykła-
 dem iego Swietym/ żadnych sacyg/ żadnych rózow/ y śmierci
 nawet samey dla miłości iego poddać/ nie wzdrygali/ tak trzyma
 Ambroży Swiety/ Bernard Swiety/ y inni; Jest ieszczey
 inszych tak wiele bogomyślnych na to konceptorow/ ale tu na to
 miejsce ten mi ieden naybarszey kwadruc/ że w owielbionym
 ciele swoim Chrystus/ nie dla czego inzego Krzyżowe rany
 swoje iako iedne drogic kárbunkuty konseruować raczył/ tyl-
 ko dla tego/ ażeby mu w ten czas/ kiedy między surowa sprá-
 wiedliwoscia Bostka/ á między ciestlini grzechami naszymi
 medyatoremi zostalé/ zwawymi na stronie naszej przed obecno-
 scia Dycá Przedwiecznego Prokuratorami zostawaty/ ażeby-
 te rany swoje pokazując obecnia Dycu swoiemu/ samymi raná-
 mi blagal gniew iego/ y zebrał miłosierdzia nad nami: Vt Pa-
 tri pro nobis supplicans, quale genus mortis pro mortali-
 um vita pertulerit, semper ostendat: mowi Wielebny Be-
 dá/ Tak mowi y Cypryan Swiety/ Vt semper reseruata in
 Corpore plagæ salutis humanæ exigant pretium. Tym znac
 konceptem Chrystus Zbawiciel nasz/ wypiatnowal y wyrazil
 przedziwnym sposobem piec ran swoich Krzyżowych/ na ciele
 Franciszka Swietego/ ażeby mu był tenże vřzad Medyatorski
 między Bogiem á między nami szesliwie sukcedowal; Nie
 byla to tam imáginacya iaska/ albo iaska naturalna exulceras-
 cya/ ale wedlug opisania Bonawentury Swietego/ byly wlas-
 nie takiez dsiury/ y takiez gwozdzie/ vformowane mocá Bos-
 ska z ciala Franciszka Swietego/ iak w ciele Chrystusowym/
 tak dalece/ że przez one dwie lecie przez ktore z nimi byl Fránci-
 szek Swiety na swiecie/ vstáwicznic pláty co raz inße od-
 mieniać/ y przykładać na rany one musiał/ co żywa y świeża
 krew/

S. Leo
 serm. 10.
 de Refor-
 rectione

S. Ambro-
 lib. 10. in
 Luc.
 S. Bern.
 serm. 61.
 in Cantu-
 ca.

Vt Beda
 sup. hunc
 locum.

S. Cypr-
 serm. de
 Baptismo
 Christi.

Krew/ bez przestánku z ran onych wytryskała: Co rozumiećia nabożni Kátolicy/ iezeliby była surowa sprawiedliwość Bostka/ zá ták cieškie y sprosne grzechy/ strážney iákíey nád wšytkim światem exekucyey/ ták wiele rázy nieuczyniła/ kiedyby iey była tá krew z ran Chrystusowych w ciele Fráncišká S. plynaca hánować nie miała? Co rozumiećie iezeliby y teraz nam sámym ták wiele rázy ginać á ginać wiecznie nie trzebá/ zá ták wiele wfetecezeństwa/ przeklectwa/ oddawánia sie w moc czártu/ czego v nas w Polšce bez liczby/ y zá inše zle nálogi przeciwko práwu Bostiemu/ kiedyby nie te rány w ciele Fráncišká S. bedace? Co rozumiećie iezeli dárimo y ten Kráštow náš ták gestepowodzi/ táki šíšť miedzy ludźmi/ ták częste exákcye cierpi? Niech sie poráchnie sám z soba iáko wiele y iáko cieškich w nim znáyduie sie grzechow/ zá ktore pezwnieby go ięšce nie tákowe plagi Bostie mácały/ kiedyby nie Fráncišek Swiety ránami Chrystusowymi w Ciele swoim zosstáiacymi medyowal? Czy to raz trášia sie w niebie Fránciškowi Swiatemu? je kiedy widzi/ iuš iuš wyčiagniona ciećiwo gniewu Bostiego/ iuš strzaly pogotowáne ná ruine Swiátá cáłego/ Arcum suum tetendit & paravit illum, Tylko záwola la Fráncišek Swiety/ Parce Domine parce populo tuo. Zmiluy sie Oycze Niebieški/ przez te rány Syná twoiego/ ktoreś sám exprymowác y wyciśnac ták že ná ciele moim zechćiał/ zmiluy sie ięšce nád plemieniem ludzkim/ aza sie kiedykolwiek obaczy/ aza przeprosi rozgniewány Máieštat twoy Bostki/ áz cale Bog zapomina wšytkiego/ áz Karániu da pókoy/ Iustitia & pax oscularae sunt.

Psal. 7.

Psal. 84.

V

O szesliwy y štucezny medyatorze! O vrzędzie y godności Práwodawce/ niepotrzebá ták že powatpíwác w Fráncišku Swiety m/ bo cokolwiek iest Synow y Corek iego/ cokolwiek Zakonnikow žyiacych w Bošćiele Bostim pod práwem y Regula iego/ wšyscy mu to przyznawáia/ že Franciscus Legifer noster, Franciscus dux & forma Minorum. Niepotrzebá powatpíwác y o godności Prorockíey/ bo kiedyby Profecyie iego wšytkie wywodzić y liczyć nam przyšlo/ ktore on częšćia sám

Tam o sobie / częścią o Zakonie swoim / częścią o innych tak
 wielu rzeczach przysłył proferował / nie iednymby Kazaniem
 tego zbydź / ale całymi Księgami dedukować trzeba / Kto czytał
 to przyzna : Kaczej już tedy konkludować to słusna / że przy
 niezmiernym y świętym wbośtwoie swoim / w którym żył Fránci-
 szek Święty / Pánem był stworzenia wszelkiego / przy tytule
 Fratris Minoris Bráta Mniejszego / w rzeczy samey / był Ma-
 ior omnibus creaturis, Máiorem nąd wśytkimi Kreatu-
 rami / Hic creaturis imperat qui nurui subiecerat se totum
 creatoris : Inuitat aues bestias & creaturas alias ad laudem
 conditoris, świadectwo samego o nim Kościół Bożego / ten
 to powiada Fránciszek / rozkáżował bezpiecznie iáko Pan wśela-
 kiemu stworzeniu / bo siebie samego oddał był cále wśytkiego
 Stworzycielowi / ten to iák iáki Máiur własnych żołdatow
 swoich / nierozumne zwierzetá y bestye dźikie / y kreatury ro-
 zmaíte / ná wychwalenie Stworce Wśechnocnego słykował /
 Maior omnibus creaturis. A słuchátoż by go proste było po-
 wietrze / y ogień / Kiedy sobie po powietrzu ogniśnym iedźił po-
 wozem : A słucháłś by go była ziemiá : Kiedy w Konwens-
 cie Seneńskim / wtknawśy lasce swoje w ziemię / tak obfitego
 zaráz ziemiá / oney suchej lasce dodała humoru / że buyne drze-
 wo z niey nátychmiast wrosło / z którego y do tych czas po ro-
 żnych częściách swiátá Peregrynowie / drobne sztuczki rozpoślá /
 á ludźie od nich / wśność máiac w zasługách Fránciszka S-
 rożnych lasť y dobrodźieystw Boskich doznawáia ; A słucháłś
 by go była woda : Kiedy w Eremitorium Urbána Swietez
 go w cieśka w padśy choroba / przy defekcie winá / rozkázał
 przynieść sobie wody / y Krzyżem swiátem iá przeżegnałś /
 tak wyborne y zdrowe wino z niey wzyńił / że ledwie co go słyka-
 tował / iákoby był iákiego niebieskiego nápił sie syropu / zdro-
 wym pozostál ; A słuchátoż by go było y burzliwe morze : Kiedy
 w Kátecie nąd brzegiem morskim Kázac / á po Kázaniu próżne-
 go od ludźi chce wchronić sie áplauzu / ledwie co tylko wsiádk
 w łódke ná brzegu bedaca / aż zaráz łódka sáma bez sterniká za-
 dnego / ni z tego ni z owego ná głębokie odwiozła go morze / y

od obecności pospolstwa onego oddalił; słuchalyśby go były proste te wszystkie nieme żywioły: kiedyby były w nim tej powagi y godności/ ktora nad nimi miał z ręki Bostiey dana/ nie uznawaly: Uznawaly te godność iego y ludzkie stany wszelkiego/ bo lubo na początku ostrego życia iego/ syderstwo sobie iedno/ z doskonałych y Apostolskich postępów iego. Assystie Miasto czynilo/ bacząc w nich iednak napotym sprawie samego Boga co żywo iako iednego Anyola zesłanego z nieba/ o którym przynajmniej doyrzec/ a ięsze bardszy w domu swoim mieć go za gościa życzyło; Uznawali y Anyolowie Swięci/ bo kiedy tylko lubiła dusza iego/ to mu zaraz niebieskie wyspies wywali/ albo wygrawali symphonie/ y tak on tylko rozkazał to zaraz przedstawiali: Uznawaly y trzemieniste skały/ bo na modlitwie iego/ żywa z siebie wytryskiwały woda; Uznawaly y nierozumne zwierzęta/ y powieszni praśtkowie/ y rybki woda żyjące/ bo iakoby to właśnie przysięgli mu były na posłuszeństwo/ tak najmnieysze rozkazanie iego wykonywały; Uznało niebo y piekło/ bo przez modlitwe swoje/ y przez on cudowny Jubileusz w Portiuntuli wyzebrany na Chrystusie/ tak wiele dusz wydarł pieklu/ a przysposobil niebu; uznaly y duszyczki one potuńcące w czyscu/ bo po iego śmierci nie tylko to był rewelował Bog pewnym sługom swoim/ że Franciszek Swięty w purpurowa Dalmatyke uстроiony/ tak wiele dusz po śmierci swojej z soba prowadził do nieba/ ale y sami czarci w operacjach wgtos to wyznawali/ iż zaraz dusza ona Swięta po śmierci iego posłała do Czysca/ y wielki orszak dusz onych z mał Czyscowych wyswobodziwszy/ na niebieskie z soba oraz zaprowadziła gody: Toż czyni y teraz podczas swojej wroczyści/ bo go tam Bog dorocznie na ten czas posyła na rewizya/ y Bracia swoich/ Przyjaciol Zakonu swojego/ y innych niegdę ku niemu nabożnych transferować mu z potuńcy do nieba dopuszcza: Owo zgola wszystko a wszystko stworzenie/ znało w nim te Jurysdykcyas auctoritatis nad soba/ znało że Maior był omnibus creaturis/ y przyznać mu to/ że słusnie przy tej solemney Oktawie swojej odżywa się y żyje/ Omnia mihi tradita sunt à Patre meo.

Co do wtorey Jurysdykcyey Chrystusowey nad wszytkim stworzeniem/ quantum ad potestatem względem potegi y mocy/ nie ma sie tu rozumieć ona wszechmocna potega tego Boga/ ktora mu zárowno z Oycem y Duchem Swietym iáko Bogu nalezy/ nie ma sie rozumieć y przyrodzona silá tego ludzka/ ktora Przenaswiessemu człowieczeństwu tego/ do naturalnych operacyi ludzkich/ przyrodzonym sposobem przynalezyta bylá/ ale sie rzecz ma/ o mocy/ síle supernaturalney albo nádprzyrodzoney/ względem effectow tákze supernaturalnych/ względem czynienia cudow/ ná ktore sáma nátura wydoiác nie moze: tákowa tedy moc miał Chrystus ile człowiek nád kreaturem/ sámi to wyswiádcezył o sobie/ przed wlasnymi weznámi swoimi/ po smartwochrośtaniu swoim/ *Data est mihi omnis potestas in caelo & in terra, Dána mi jest wśelka moc ná ntebie y ná ziemi, toć consequenter y tá moc nádprzyrodzona/ konferowana byla od Przedwiecznego Oycá Swietemu człowieczeństwu tego/ daycie w tym vcho miánowanemu Biskupowi Abulenńskiemu/ ták decyduiacemu/ Quantum ad potestatem autem fuerunt sibi omnia tradita in Resurrectione, vndé quando apparuit Discipulis dixit, data est mihi omnis potestas in terra & in caelo, scilicet quantum ad humanitatem.* A z tadéi między Theologámi vrosła konroversya (do wczonych to mowie) ieżeli tá potencya albo moc Chrystusowa/ ktora miał ad effectus supernaturales y do czynienia cudow/ ile człowiekiem byl/ byla potentia Physica czyli Moralis? A lubo jest síle tákowych/ osobliwie Anielskiej náuki Thomása S. násládowncow/ z ktorými y wczony zgadza sie Suárez/ ze Physyczna byla tá potentia w Chrystusie/ ale iednáć báriey pospolita opinia wzy/ przy ktorey sie y subtelna škola náśa wiaze/ iż tylko byla moralna/ bo ieżeli y Sákrámentá Swiete/ nie máia tylko Moralem causalitatem, moralna instrumentalna respectu gratiæ producendæ in anima, wedlug rzetelney náuki Subtelnego Doktorá náśego/ á sam Pan Bog jest pryncypálnym nádprzyrodzoney láski swoicy/ w duśách náśych Autorem/ *Disposuit enim vniuersaliter, &*

Matth.
28. cap.

Abulęis
sup. cap.
11. Matth.

Suarez 5.
parte. di.
spat. 31.
sef. c. 3.

See. in 4.
Dist. 1.
Quæst. 54
lit. E.

ter; & de hoc Ecclesiam certificavit, quod suscipienti tale Sacramentum, ipse conferret effectum lignatum, tak mo-
 wi Doktor/ toć z tegoż fundamentu y czlowieczestwo Chry-
 stusowe nie miało takze tylko moralna siła do skutkow nada-
 przyrodzonych: Tamoralna moc swoia Chrystus y wloimnych
 prostował/ y ślepym wzrok wracał/ y trowatych czyscił/ y
 grzesnych iustificował/ y z opetanych czartow plasał/ y wa-
 Lucie cap. 6. marłych wstrzeszał/ y inse rozliczne cuda czynił/ Omnis tur-
 ba quarebat eum tangere, quia virtus de illo exibat & sa-
 nabat omnes. Miał takze y Francysek Swiety moralna moc
 ad patranda miracula, y ta moralna moc swoia/ nie tylko
 tych ktorem inż wyzey namieniał dokázował cudow/ nie tylko
 z grzybiałym niewiastom/ ná odchowanie odumartych od wlas-
 nych matek sierot/ przeciwko przyrodzonemu kuršowi/ obfi-
 tym mlekiem sturzone pierśi napelniał/ nie tylko siedmion-
 umartym/ postradany doczesny żywot przywrócił/ nie tylko
 smiertelnyimi chorobami zlozonych/ škodliwymy defektami
 škaliczonych/ desperacko żywot swoy prowadzacych ludzi/ sku-
 tecznie y ná duszy y ná ciełe kurował/ ale sam z siebie samego
 osobliwym nád inšnych przywileiem Bostim/ y zá żywota y po
 smierci/ iedno prawie je tak rzekę continuum, uczynił mira-
 culum, ieden cud nie vstáacy? Czytać tylko Żywot iego wšys-
 tek/ á czynić sobie reflexia/ nád progressami y procederem iego/
 w drodze doskonałości/ cudować sie tylko trzeba iako ná takie
 akty miłości Bostiey/ ná takie odwagi w miłości bli-
 žniego/ ná takie wdreczenia vstáwicznie siebie samego/ mogli
 wystárczyć! Bydź czlowiekiem! á żyć iako ieden Seraphin/
 zład Kościol Boży dáć mu tytul Serafickiego Patryarchy/
 mieć zmysły wšytkie spelná/ y dáć sie palić ogniewi/ á nie
 czuć/ walác sie nágo po ostrym cierniu iako po miękim mátes-
 racu/ krewia splynać wšytek poraniwšy sie/ á ná to nie bolec/
 ná powietrzu w modlitwach swoich wiešác sie/ nie vgotone-
 rány Chrystusowe y ná reku/ y ná nogách nosić/ á z nimi co raz
 to wiecey dla zbawienia ludzkiego pracowác/ o odpoczynku
 nocnym/ o pošítku w pokármie/ ledwo kiedy co wspomnieć/ y
 to wprzod wody nálać/ popiólu nášypać/ dopiero troche ziesć
 žiłka.

żłoką i takiego/ nie mogło to bydź sposobem przyrodzonym/ ale to prawie continuum miraculum było w Franciszku S.

Kiedy przyszedł Franciszek Święty do Innocencyusza Trzeciego Papieża/ po confirmacya Reguly y Zakonu swojego/ godała się to rzecz niepodobna Oycu Świętemu y Kardyńatowi infym/ ażeby byli Bracia jego ostry żywot/ a osobliwie tak ściśle wyćier pieć mogli wbostwo/ zgola się obawiali/ ażeby im było kiedy głodem śnać umierać nie przyszło; Alz Franciszek Święty napełniony wshytet łaska Duchá Świętego/ rzecze do Papieża te słowa/ Oycze Święty/ coż większego jest v Pana Bogá/ czyli dać niebo prawdziwym slugom y násládewcem swoim/ czyli ich tu żywicié na świecie/ pokazyia doczesnie? Moim lichym zdaniem prawi/ większa rzecz jest bez porównania wśfelkiego/ dać Bogu siebie samego/ w nadgrode slugom swoim w niebie/ a przecie Bog to im czyni/ toć tedy obawiać się nie trzeba/ ażeby y tego uczynić dla Braci moich a slug swoich nie miał/ coby głodem nie marli/ ale z tego providencyey Bostiey słusna záwsze opátrznosc nad soba y wyżywienie mieli; Uwazacieś coby to była zá paritas Franciszka Świętego/ wzywania istności Bostiey Świętych Páńskich w niebie/ z pozysaniem doczesnym Braci jego/ nie tu infego moim zdaniem per illam paritatem exprymować niechtiał Franciszek S. tylko to/ iż iako supernaturaliter nádprzyrodzonym sposobem obywátele niebiescy/ wstáwicznie Bostka istnościá się pása/ (gdyż nikomu przyrodzone bydź według náuki Theologow wíedzenie Bostie nie moze) tak y on nádprzyrodzonym y cudownym iákimśis sposobem opátrować y żywicié Braci swoich zamyslał. Nie dziwuię się ia tak dalece iesze oney jego pierwszey rogożianey Kápituły/ ná ktora pod pieć tysięcy Braci zgromádzili się/ y z rogozek/ sobie po Alsysskich polách poskleciwšy mieszkánia/ Kápitulowali/ nie dziwuię się mowię że w takiey liczbie gromádney z opátrznosci Dobrodzieciow rozmaitych/ niezego im niedostawáło/ bo to iesze w ten czas był sam Franciszek Święty/ był tam sam z nimi obecny/ był z nimi y Dominik Święty/ były to Zakonu jego primordia, co

żywo tedy im niósło iako do obojz iakiego prowianty/ ale tes
 raz kiedy tak znacznie w Kościele Bożym miłość Chrześcia
 ńska ostygła/ kiedy sie Zakon iego na tak wiele części podzie
 lił/ kiedy nie tysiącami/ ale zaledwo nie całymi millionami
 liczyć po wszytkim świecie Bráci iego potrzeba/ ná samym va
 boštwie swietym fundowánych/ kiedy tak wiele sie infych
 Zakonow Swietych w Kościele Bożym przymnożyło/ á po
 staremu Fránciszek Swiety opátrnie codziennie Bráci swo
 ich/ á opátrnie tak/ ze choćiašby świat wszytek/ niemiał tylko
 bochenek ieden chleba/ tedy go Synom swoim obiecał polo
 wice/ záprawde jest sie czemu zádziwić: Spytaycie ich ieno
 sobie y tu náwet w Krakowie/ iako domowych/ zkad resta
 ruia Klastory od nieprzyaciela zburzone/ zkad wystáwiáta
 Bošcioly/ zkad zdoabia Domy Boze/ y Swiatnice Páńskie/ á
 przytym wszytkim zkad sie żywia y odšiewáta przy takich ści
 slych czasách: Ani ta sam ani jeden infy/ ináczey wam ná to
 odpowiedzieć nie moze/ tylko tak/ je to sam Fránciszek Swie
 ty spráwuie/ iego to providencya/ iego Dycowšta opieka/ iego
 moralna w cudách potega/ iego continuum náw wszytkimi
 Synámi swodimi miraculum.

Y

Uzaš y to iesteze nie continuum miraculum iego/ á mi
 raculum miraculorum? w Roku 1226. umárl Fránciszek S.
 Inz to temu cztery stá kilkadziesiat lat mia/ á do tego času cá
 lusienki w grobie swodim/ rece ná krzyš zálozywšy/ oczy ku
 niebu podnióššy/ iáko by ná modlitwie vstáwiczny stoi. O cus
 do náw cudámi: siedzi w krzesle w niešlázytelnym cieie Ká
 tháryzná Swieta w Bononiey/ zostawa nienárušona Swie
 ta Roza w Witerbie/ Swieta Klára w Montefálku/ wona
 nieie wdšiecznym odorem nienárušone do tych czas cíálo Ter
 ressy Swietey/ lezy Błogosłáwiony Antoni nienárušony v S.
 Dámiána w Assyzu/ y Błogosłáwiony Fránciszek á Fabria
 no, leza przy Swietym Fráncisku pierworodni Synowie ies
 go incorrupti, y tak wiele infych Swietych Boškich niená
 rušonych ná cieie zostáie/ ale Fránciszek Swiety specyálnie
 náw infych/ niczym nie wšpárry badac/ ná nogách sobie stoi iá
 ko żye

To żywy: A ieszce przydaie cud do cudu/ że stojac lubo corpus
 test quantum, coloratum, obiectum visibile, postaremu wi-
 dzieć sie nie da/ ląmpy tam tylko przed tego Ciało Swiete spu-
 szczaia/ ale pod strąsnymi Papięskimi Ekommunikami su-
 tąc y badać sie o drzwiach do grobu tego nie godzi: Wszedł
 tam do niego był (iako test starodawna tradycya w Aktech
 Assyjskiego Konwentu nąszego nanotowana.) Mikolay
 zwarty Papięś/ Profes Zakonu tego/ ale iako wyszedł/ y on
 sam/ y ci wszyscy ktorzy tam z nim byli w kilku niedzielach po-
 marli/ od tego czasu zadentam wiecey Oćiec Swiety w gro-
 bie tego nie postal: Przed lat dwudzięsta kilka Kieźná iedná
 Sabaudia, poslubiwšy dziewictwo y czystość swoje Pániens-
 tko Frąnciškowi Swietemu/ tak na sluzbie Bostiey wiek swoy
 w harzy chodzac/ Pánienski niewinne w sluzbie Bostiey zaprá-
 wniac/ y przy grobie Frąnciška Swietego w Assyzu miešćac
 iac trawila! Wwodziła ia chetka nie raz/ widzieć w grobie
 Frąnciška Swietego/ y piśala goraco do Papięja na ten czas
 Innocencyusza Dzięsiatego/ ażeby iey w tym łasce swoje wy-
 świadczył/ iuż była namowila y Oycá Generalá Zakonu nąsze-
 go Michála na ten czas Katalána de Sancto Mauro, że z nią
 zá licencya Papięska ná te naboźna Oycá swoięgo ochotnie
 zezwalał rewizya: Przyzwal tedy pomieniony Papięś tego
 Generalá do siebie/ y spytał go/ co mu sie ez zdalo czyli pozwo-
 lic mał wescia tey Kieźnie do grobu Frąnciška Swietego/
 czyli nie: Odpowiedzial General że to wszystko jest w mocy
 swiatobliwości Waszey/ iezeli sie to zda Beatitudini vestrae,
 y iam sam gorow jest tey swietercy dopomoc kompaniey/ aź nie-
 co reflektowawšy sie Oćiec Swiety/ taka resolucya dal Gene-
 ralowi: Kiedyby to była wola Bostka/ ażeby bylo Ciało Frąnci-
 ška Swietego widziáne/ tedyby był instynktu tego Duch S.
 nie dawal Antecessorom nąszym/ ażeby byli tego pod takowymi
 mi klawami zabronili/ odpisćieś tedy tey Kieźnie imieniem
 nąszym/ ażeby sobie te Duchowna wćieche z Frąnciškem S.
 zachowála do nieba/ y ták sie stalo/ bo potym nie zádlugo z
 swiatá tego swiatobliwie zesła: Zgola niechce bydź widziá-
 ny

Romae
 quondá
 Hoc ex
 ore pro-
 prio istig
 Patris Re-
 uerendis-
 simi Ge-
 neralis
 accepit

ny Fránciszek Świety/ á podobno to drogie one naystodfych ran Jezusowych w ciełe iego zostájące spráwnia kárbunkuly/ że iáko sam wzianie z soba do niebá/ y widzieć nam ich nie dá áž przy sadnym dniu/ ták lubo zostáwit je ná tym swiecie w Ciele Fránciská Światego/ postáremu widzenie ich/ áž do tego ostátecznego dnia sequestrowác myśli: Już je stoy ták S. Oycze y Pátryárcho náš/ á ten budynek Kóścioła Chrystusowego/ iáko iedná mocná Kolumná podpieray/ sta supra pedes tuos & loquar tecum, mowil kiedys Bog do Ezechielá/ stoy ná nogách twoich á beda mowil z toba/ stantis enim est Divinorum auditio non resupini, ná to miejsce mowi Apollinaris, Stoyże y ty Pátryárcho Świety ná nogách twoich/ á osney Bóstrey rozmowy/ Ktozey záżywa dusá twojá in visione beata smáczno nádsluchiway/ stoy iákos pozat miedzy námi Diátorámi/ ná Krzyż rece záložone/ á oczy ku niebu podmiesios ne trzymájac / boc to podobno kiedys o tobie Hieremiaś S. mowil/ In via sta & prospice. Rzekł Clemens czwarty nieá kiedy te słowa Kochánemu synowi twojemu Bonáventurze S. kiedy niechtiał intratnego Eboráczéńskiego Biskupstwa z potory áceptowác/ sta in testamento tuo, & in opere mandatorum tuorum veterasce, á ia do ciebie ták te słowa obroce/ sta in sepulchro tuo, & in opere miraculorum tuorum veterasce, stoy w grobie swietym/ w Konwencie twoim Assyskim/ á w tych twoich nieustáiaczych cudách/ záwieray in se nástepuáce wielki/ á myé iúz teraz przyznátemy y te iurydykcyo quantum ad potestatem nád kreaturámi/ przyznátemyć wiádzá od Boga dána do ták wielkich cudow/ przyznátemyć że omnia tibi tradita sunt á Patre tuo.

Z

Co do trzeciéy á ostátniey Iurydykcey Chrystusowej nád kreaturámi quantum ad effectum, ták miánowany Abulensis o niey dyskurwie/ Quantum ad effectum autem tradentur omnia Christo in die iudicij, quia tunc subiecta erunt omnia pedibus eius, & voluntas sua implebitur in omnibus rebus. Co sie powiáda tćnie iurydykcey Chrystusowej w zgládem skutku/ te beda sie exequowat w dzień sadny/ nád

Ezech.
2: cap.Apollin.
in hunc
locum.Hierem:
48.Abulen/
eodem
loco.

Wszystkiemi kreaturami/ bo w ten czas wszystko będzie pod no-
gami jego/ y wola jego we wszystkim wypelniona zostanie ;
Toż właśnie mowi y nasz pracowity Lyran komentując to
mieysce/ quantum ad effectum sic in iudicio omnia erunt su-
bicta pedibus eius, quia tunc eius voluntas perfecte imple-
bitur in omnibus, Prawda że Chrystus y teraz in quantum
homo, ile człowiekiem jest/ wszystko może co tylko zechce/ ale
jednak nie chce tego wszystkiego co może/ lecz ostatnie sobie na-
sadny dzień zostawie dyspozycya. Nunc etiam in quantum
homo omnia potest quæ vult, & tamen non vult facere o-
mnia quæ potest, sed relinquit dispositionem consum-
mandam pro die iudicij, Dyskurs Abulensá/ ktory on tam w
tymże mieyscu daley ieszce y serzey prowadzi/ ale ia bawie tu
niechce/ do kazania o sadnym dniu te odsylając materya/ py-
tam tylko/ co wam sie zda rozgledem Franciszka Swietego/
iezeli też y tá iurydykcyja quantum ad effectum konferowana
mu jest od Oycá Niebieskiego nad kreaturami? Mnie sie zda/
ze tak á nie ináczey/ czytam bowiem w Kronikách Zakonu náš-
szego o iednym bardzo bogomyślnym y doskonałym Bracie w
Prowincyey Angielskiej/ (aniżeli ieszce tam te kráie była prze-
kleta herezyja ożionetá!) ten na goracych modlitwach swoich
czasu trawiac nie málo/ miał te laste od Pána Boga/ iż czesto
króc w zachwyceniu bywając nie iáko zdał sie odchodzić od
siebie/ czasu iednego tedy przestrzegłszy tego Prowincyal/ że ten
Brat stal cały dzień iáko ieden stup/ nie ruszając sie z mieysca/
á do tego vstáwicznie płacząc/ rozkazał mu przez swiete poslu-
szeństwo/ ázby przyszedł do siebie/ y opowiedział przyczynę/
dla ktoreyby tak rzewne y nie vtulone lzy z powiek swoich roz-
czył/ wyslyshawšy Bracišek o posluszeństwie swietym/ iáko pras-
wodziwy lyn posluszeństwa/ záraz sie doskonałe obaczył/ y wizya
swoja takowa ktora pod on czas miał od Pána Boga opowie-
dać poczał; widziałem práwi Oycze na wysokim thronie sie-
dzacego zbawiciela nášego Jezusa Chrystusa/ w przedzie-
wnym y niewypowiedzianym Máiestacie/ wszystko swoje znać
Bycrstwo niebieskie máiacego przy sobie; Widziałem przed

Lyranus
sup hanc
locum.

Abulen.
ibidem.

Part. 1ma
lib. 2do.

obecność iego / na sad przyprowadzony gmin ieden wśielkiego
 stanu ludzi / z ktorych prawie nie policzony poczet detretowany
 na meki piekielne zostawał / czego bym sie był nigdy nie spodziewa-
 wał; Widziałem że kilka także Braci Mnieyszych / synow
 Frąnciſtka Swietego / stanelo na on sad przed obecnością sprá-
 wiedliwego Sedziego / ktorych naywyższy Sedzia obaczywszy /
 obrocił sie zaraz ku Frąnciſtkowi Swietemu / y spytał go iezeli
 to prawdziwie y w rzeczy samey oni Zakonnicy Bracia iego by-
 li? Rżak do ktorego Frąnciſek swiety przyznał sie / temu tyl-
 ko prosto zaraz do nieba kazano / a do ktorych sie nie przyznał /
 tym sie też nieba nie dostało: W tym prawi zniknelo widze-
 nie / a we mnie žal niezmierny na sercu / y te strumienie obfi-
 tych łez na krocście patrzyli / w bolesnych zostawilo oczach:
 Coż tu proſe chciał inſzego exprymować albo wyrázić Bog
 przez te rewelacya ſwoie: tylko to / że kiedy na stráſny on oſtá-
 tegny Trybunał Boſki zawałáta nas wſytekich / kiedy nas ze
 ſnu ſmiertelnoſci przeraſliwa oná traba Archanielſka pobu-
 dzi / Surgite mortui venite ad iudicium, Wſtáncie umarli
 podſcie na sad / tedy nád Bracia mnieyſza / nád wſytkiemu Sy-
 nami Frąnciſtka Swietego / zleci Sedzia ſprawiedliwy iudi-
 ciaríam potestatem ſamemu Frąnciſtkowi S. y cokolwiek
 tylko Frąnciſek Swiety w ten czas dysponować / cokolwiek
 nád nimi determinować bedzie / to wſytko ſie ſtanie / tunc vo-
 luntas eius perfecte implebitur in omnibus. Wbiycieſz ſobie
 namilſi Braciſtkowie moi w pámiéc ſwoie te wizya / rewiduy-
 cie ia czesto ſobie w Kronikách wáſzych / wſáktze tam wiecey iez-
 ſze inſzych tey podobnych / ſnádnio ſie doczytacie / pámietaycie
 że to oſtátni exámen wáſ / oſtátnie ſcrutinii wiecznoſci ná ſá-
 mego Oycá wáſzego przyidzie Frąnciſtka Swietego / ktory w
 mie bázdo dobrze wſytkie ſwoie Regule Swieta ná pámiéc /
 ktory wie bázdo dobrze / w czym ia moderował y dyspensował
 Koſciól Boży / a w czym nie / áżebyſcie y wy nic ſobie nád to
 nie pozwalali wiecey / czego wam pozwołit Koſciól Swiety /
 iezeli chcecie áżeby ſie wiec Frąnciſek Swiety do wſytekich
 Was iáko do właſnych Synow ſwoich przyznał. A teraz przy-
 snaymy

znaymy mure ostáenta nád námi Jurysdykcyá/ quantum ad effectum, przyznaymy je wola iego nád námi implebitur in omnibus, przyznaymy je sie slusnie przez te cála Oktawa od żywá/ Omnia mihi tradita sunt à Patre meo,

Wy zaś Nabożni słucháże/ poniewaś już slyšelístcie/ iż Fránciszek Swiety troiáka wziął od Oycá Niebieskiego nád kreaturám Jurysdykcyá/ to iest quantum ad auctoritatem, quantum ad potestatem, & quantum ad effectum, vpraszáyście go pokornie/ áżeby naprzód rey pierwszey Jurysdykcyey y powagi swoiey záżył teraz nád utrapions Oczyzna nása/ niech wstąpi w to iáko zwáwy y skuteczny medyator miedzy surowá spráwiedliwoscíá Bostká/ á miedzy grzechám násymi/ áżeby nas Bissurmánístie nie trwożyly imprezy/ áżeby nas Tártárstie y Kozáckie inkursye nie pustoszyly/ áżeby Chrześciánstiey Kátholickiey krwie násey/ áni do Krymu/ áni do Konstantynopolu w Pogánístá nie zaprzედawano niewola/ áżeby nas te práwie coroczne nie niszczyly powodzi; Protestowál sie kiedyś Chrystus z tym Fránciszkowi Swietemu/ Amore tui & Ordinis tui non permittam mundo venire aliquam tribulationem, Z miłosci twoiey Fránciszkú y Zákonu twoiego/ nie spuszcze gwałtownego iákiego utrapienia ná swiát/ niechayże teraz Swiety Oycze rey obietnice Bostiey/ zá przyezyna twoia Oczyzna nása/ kiedy naybárzciey bydz sie zda potrzeba/ w rzeczy samey doświádczy; Vpraszáyćie iestże Pátryárchy Swietego/ áżeby przez wtora Jurysdykcyá swoje ktora miał do czynienia cudow quantum ad potestatem, wczynił ten cud w Rzeczypospolitey násey/ że iákosmy niespodziewánym/ ále práwie cudownym sposobem/ Nalásniyhes go Monárche Nászego Michála/ zá Pána/ od Boga dostáli/ tak zá cudowná sprawa Fránciszká Swietego/ niech przezmienne beda niechetne kñiemu sercá/ niech sie schyla Mátes statowi iego Ernabrne y wporne kárki/ iezeli sie ktore takowe znáyduia/ niechay go wšlyscy poddani szczyrze wznawáia zá Pána y Pomázáncá Bostiego; Vpraszáyćie náostátek Fránciszká Swietego/ áżeby y przez trzecia á ostátnia Jurysdykcyá

swoie quantum ad effectum, dokazał wiec ostatecznego przy-
 sadnym dniu skutku i tego nad nami, coby nie tylko do Sya-
 now swoich własnych/ do Professow Reguly swojej Swie-
 tej/ nie tylko do tych Braci/ ktorzy sie Paską iego nie wstya-
 dzac w pisnia, w Regestr do Bractwa iego/ nie tylko do
 tych ktorzy przychylni są/ radzi widzą/ y dobrze czynią/ Za-
 konowi iego/ ale też y do wszystkich/ ktorzy mu szczerze służą/
 ktorzy osobliwe nabożeństwo swoje zawsze do niego miewa-
 ją/ ażeby mowie do tych wszystkich/ iako do swoich wła-
 snych/ przyznał sie na on czas/ y pod znakiem albo
 chorągwiawia swoia/ na wieki wieki ich zaprowa-
 dził tryumphy.. A. M. E. T.

A. M. D. G. B. M. S. P. F. H.

STWO.

STWORZENIE

O D

STWORCZE

SWEGO ZNACZONE.

KAZANIE

XVIII.

Ná Konkluzyey Vroczyſtey Oktawy Oycá
Świętego FRANCISZKA, miáne w Koście-
le iego Krakowskim. R. P. 1674.

Vidi alterum Angelum ascendentem ab ortu solis habentem lignum Dei Viui. Apocall. cap. 7.

Widziałem drugiego Anioła wſtępuiacego od wſchodu ſłoń-
ca/ máiacego znać Boga żywego.

W. dowiſſko. Apokaliptycznego Piſarzá Boſkiego IANA Świętego
w Rozdziale ſiódym nanotowane.

Różne niegodny Oycá takiego potomek/ oſmiódniowe
nabożeństwo Wielkiego w Kościele Bożym Pátryár-
chy moiego/ Fránciſka Świętego. V. S. Fránciſka
onego/ ktoremu przedwieczna ordynácyá Boſka/ ná wyſokich
ſtárodawnego miáſta Aſyſkiego pagórkách/ rodzicow názná-
czyá/ iáſny przez to dokument dájac/ je przez wyſoká zaſług;
ſwoich drábine/ ná ono wynioſte w piáć ſie miał chwaly niea-
bieſkiej trzeſio/ z ktorého ſalona dumá pyſnego ſtraćiwſzy

W w 3.

Lucy

Lucypera/ w Piekielnych na niepowstanie wieczne pogrzebala
 lochach; Francyiska onego/ ktory na rostkofnym Spoletanftim
 wale w Prowincyiey umbryiey wziat narozdzenie swoje/ aże
 by byly iasne iego swiatobliwosci promienie/ miedzy ciemny
 mi swiatowych wystepkow umbrami/ wielkfy pozor braly;
 Francyiska onego/ niewbogiego kupca iednego syna/ ktory niedo
 facowania przed Mafestatem Bostim duszy swoiey cene/ do
 brze facowac umial/ kiedy dla niey przy swoim Assystim pas
 sterzu/ officiose, obnazywfy sie z wfyskiego/ w sciflym wbo
 stwie Kwanielicznym/ bogaty sobie towar poctiech niebieftich
 skarbil. Francyiska onego/ ktory iako iedno iasno swiecace na
 Zoryzoncie Wloftim pokazal sie sionce/ a zeby byl porostka
 pial/ zamrozone w sluzbie Bostiey serca ludzi onych/ w tak
 szeszliwym Clima mieszkataacych: Francyiska na toniec one
 go/ Fundatora jarliwego Braci Mniefszych/ Patrona Ko
 sciolu tego/ Seraftickiego Oycy Obywatelow iego/ y calogo
 Krakowftiego Mafsta opiekuna szczyrego. Moglbym go ia
 tu naprzod z macierzynftiey okazyiey/ ktora go swiatu zrodzi
 wfy Janem mianowala/ bezpiecznie z Janem Swietym Bas
 prysta porownac/ bo iezeli Jan Swiety Chrzcticiel/ cudownym
 poprzedzicielem byl/ prawdziwego a pozadanego dawno Mes
 syasfa/ y na droge doftonafosci ludzi przed iego przysciem wer
 bowal/ Ipse praecedet ante illum parare Domino plebem
 perfectam, y Francyiska Swietego takze Pan niebiefti od
 waznym Wodzem uczynil y Hetmanem swoim/ azeby byl pod
 Krolewskie choragwie iego/ w tym Koscielu wojuiacym dus
 fe ludzkie zaciagal/ In quo duce clara luce vexilla Regis pro
 ceunt, swiadczy Kosciol swiety/ iezeli Jan Swiety wprzod
 nadprzyrodzonym wsprawiedliwifacoy lasti Bostiey swia
 tlem/ w ciemnych macierzynftiego zywota wnetrznofciach
 oswiecony zostal/ anizeli to materyalne na swiecie swiatlo os
 baczył/ Spiritu Sancto replebitur adhuc ex vtero matris
 suae, y o Francyisku tef Swietym takowa iest wielu pobożnych
 Autorow opinia/ iz w zywocie iefsze Mafki swoiey bedac/
 mimo prawo pospolite/ za specyjalnym poswiecony byl przy
 wileciem

Lucas 1.
cap.

In Hymn.
S. Franc.
pro lecti.
vesperis.

Lucas 1.
cap.

wileiem Bostim/ iako w inszym kazaniu moim/ rzetelnieyfa
 jest tego dedukcyja: Jezeli przez Anyola mieli rodzicy prze-
 stroge/ o przyszłym wrodzeniu tak wlubionego w oczach Bos-
 szych potomka/ Jana Swietego/ Aic autem Angelus, ne ti-
 meas Zacharia, quoniam exaudita est deprecatio tua, &
 Vxor tua Elizabeth pariet tibi filium, Tesh przestroge dawal
 Pan Bog o wrodzeniu Franciszkowym/ rodzicielce tego wlas-
 sney/ przez iednego w pielgrzymstkiey postaci Aniola/ jezeli
 Jan Swiety z wst Macierzynstich nappierwey wzial to imie
 swoie/ Vocabitur Ioannes, y Franciszek Swiety wtaś/ lubo
 Franciszkem od Oycá/ ale Janem iakom rzeki od Mátki mia-
 nowany zostal/ á to nie dla czego inszego/ tylko dla tego/ á żeby
 byla wyswiadczyła to o nim rodzicielka wlasna/ że ono dzie-
 cie iey nowo narodzone konformowác sie y bydź podobne mia-
 lo Janowi Swietemu Chrzcicielowi/ tak w tey mierze macie-
 rzynsta iey tłumaczy impreze/ náš Autor Conformitarum,
 Kiedy mowi/ Ipsum Ioannem in Sacro Baptismo vocant,
 dans intelligere Beatum Franciscum puerum filium suum
 Sancto Ioanni Baptista similandum in pluribus & confor-
 mandum, potwierdziet tego y sam Kosciól Boży/ o tych imio-
 nách dwuch Franciszka Swietego wyrok takowy wydawszy/
 Franciscus primùm Ioannes vocatus à Matre, dehinc Fran-
 ciscus à Patre, vocationis quidem Paternæ vocabulum ce-
 nuit, sed & rem materni nominis non reliquit, Franciszek
 wprzod bedac Janem nazwany od Mátki/ potym Francisz-
 kiem od Oycá/ y przy nazwisku Oycowstím sie zostal/ y rzecz
 same imienia Macierzynskiego otrzymal. Moglbym powtorze/
 konkluduiac re Solemna Oktawe Oycá Swietego Francisz-
 ka y z Janem go Swietyym Apostolem zrownác/ bo jezeli ten
 Swiety Ewangelista Pánstki/ tak znakomitemi od Boga
 szycil sie daráni/ że Virgo electus à Domino, Virgo in æ-
 vum permanlit, y od samego Mistrzá prawdy z katedry Krzy-
 żowej przed smiercia/ osoblíwa Pánstka byl prerogatywa
 wczony/ Cui Christus in Cruce Matrem Virginem Virgini
 commendavit, A mojemu Oycu S. takze/ czyste Pánienstwo
 przyznáe

Lucy n
cap.Autór
Abrej
libri C^o
form libe
1. pag.
32.In Offic.
Minor de
S. Francis-
co.In Offic.
S. Ioannis
Apostoli.

Macobus
de Vora-
gine Epi-
sco. la-
nu. serm
2. de S.
Francis.

przyznacie/ Bartholomaeus Pisanus, a zlowiekiem zowiac go
Anielskim Januenski Biskup/ Erat ille homo Angelicus,
raczey Anielska niz ludzka przypisuje mu czystosc: Jezeli do
Krzyza przytkowany Messyasz/ polecil wtochana Koszcielke
swoie Janowi Swietemu/ z tym mizernym zegnaiac sie swia-
tem/ Ecce Mater tua, toz wczynil w Assyziem Miescie y
Franciskowi Swietemu/ Kiedy ziednego Krucyfira drzes
wianego/ (ktory do tych czas za drogi skarb Sakonne Siostry
nasze y Swietey Klary w Assyzu chowaiu/) nieme y wyschle
otworzywszy usta/ poruczyl mu Kosciot swoy iako Kochana
Oblubienice swoie/ Vade Francisce repara domum meam
quae labitur, jezeli ras sie przespac na pierściach Zbawiciela
swoiego/ y iako z iedney niebieskiey Krynice/ tak wiele skry-
tych wyzerpac sekretow/ dostalo sie Janowi/ Ille est Ioannes
qui supra pedus Domini in caena recubuit, Beatus Aposto-
lus cui reuelata sunt secreta caelestia, Nie ras sie to przytra-
fialo y Franciskowi Swietemu na Alvernerskich skalach/
gdy hoynemi oblewaiaczami przenaydrozysze rany Odkupi-
ciela swoiego/ dosc skryte penetrowal y przeniknal tajemnice
Bostie/ Crucis Christi mons Aluernæ recenset mysteria,
vbi salutis aeterna dantur priuilegia, Ale poniewasz sam ten
S. Ewangelistá Pánski przyznawa sie do tego/ ze miedzy in-
szymi roznymi rewelacyami Bostimi/ nie Janowi Chrzescie-
lowi/ ani sobie samemu podobnego bydz widzial Fránci-
ská Swietego/ ale go raczey widzial na kstatk iednego
Aniola wcielonego/ prawdziwy maiacego konterfekt/ na so-
bie samego Boga zywego/ Vidi alterum Angelum habentem
ligam Dei viui, Widzialem prawí/ iako iednego An-
niola maiacego znak Boga zywego/ a ten nie inшы byl tylko
Francisek Swiety/ wedlug interpretacyiey Serafickiego Do-
ktrórá Bonawentury Swietego/ tak mowiacego/ Hunc Dei
nuntium, seruum Dei fuisse Franciscum indubitabili fide
colligimus, si culmen in eo eximia sanctitatis aduertimus,
Wiec ia tedy przy tych sie Apokaliptycznych zastanowiwшы
Janá Swietego slowách/ na terásnieyszym Kazaniu moim/
przy

In offic:
cialdem
S. Apost.

In Hy-
mo Sa-
croium
lyganati

S. Boua-
uent. in
prologo
Vita Se-
phici Pa-
tris,

przy pożegnaniu po tey wroczystości ośmiodniowey/ wkaże wam
trzy osobliwe znaki żyjacego Boga na Frąnciſtku Swietym/
za ſzegulnym faworem Stworce wſzechmocnego wypiatno-
wane; Tylko moy Oczy po Wycowſku w tey mierze rącz ſie
obydſ zemna/ ażebym ſie tobie/ y imienia nawet Synowſkie-
go nie godzien/mogł doſkonale przypátrzyć/ y znaki Boſkie ſpe-
cyálne w rożnych dyfferencyách czasu na tobie wykonterfekt-
wane wyſzrawſzy/ mogł ie temu bogoboynemu z tey Ambony
pokazać Auditorowi. y ty tákże!

Panno ktora znaſz Boſkie znaki Syná twego,

Do ich vznánia proſze zárátuy grzeſnego.

Vidi alterum Angelum ascendentem ab ortu solis habentem signum Dei Viui.

B

Ażebym wam ſie záras bez wſelákiey teſtliwey odwłoki
mogł w przyobiecánym ſlowie moim ſtáwić/ N. S. wy-
ſtáwić wam tu naprzod przed duchowne oczy wáſze muſe/ ciá-
ſna one y mala ale ſzczęśliwa ſtáienke Aſſyſta/ do ktorey ſie
Mátká niegdy Frąnciſtká Swietego zá Anielſka przeſtroga
ná pológ przemieſta/ y tárn go ſwiatu zrodziła; Poſtrzeżećie
w tey ſtáienke tego pierwſzym rzuciwoſzy wzrokiem / iż zále-
dwoco tylko ona bogoboyna Mátrona/ ſzczęśliwego tego po-
tomká powiła/ zále dwoco tylko oczyſcić y opłókać niewinne
one roſkazála członeczki/ zále dwoco gruchnał glos po Aſſyſkim
Mieſcie/ że natus est homo/ wrodził ſie człowiek/ aż záras ze-
wſad Tryumfy/ zewſad ſie rádoſci y weſela/ iáko by w drugiey
niegdy Betleemickiey ſtáyniey/ z tego zdawná vprágnionego
národzenia ztáwily; Tryumfował naprzod Koſciól ſwiety/ że
znáczne puſtki y ruiny iego/ przyſć miały ná rece nowo náro-
dzonego Frąnciſtká/ kiedy ták wiele ginacych duſz/ w roſwoy-
wolonych czasách pozylkować miał ten zárlivy Káznodzieſiá
Koſciótowi Swietemu/ Primò gaudet Mater Ecclesia, ad
cuius directionem & reparationem Beatus Franciscus erat
à Deo destinatus, mowi Pater Ieremias Frąnciſktan. Try-
umfowało ták wiele Swietych proſtaeczów/ miłoſników wbo-
ſtwa ſwietego/ że ten Pater & Patriarcha pauperum, Oćiec v-
bogich/ iáko go tytułue Koſciól páńſki/ uż był z tym nadznym

Pater Ie-
rem. Vti-
nensis in
Aureo li-
bro Con-
form. lib.
1. pag. 32.

powitał się światem/ y nie za długo miał chorągiew podnieść
 Ewangelickiego wbostwa świętego. Triumfowało całe Assy-
 zie Miasto/ że przez to nowo wrodzone pąchole/ po wszystkich
 świecie nominowane y wstawione byź miało/ Triumfowała
 wszystkie kraina Włosta/ że nad inże wszelkie narody y kraie/
 naywiększych dobrodź eystwo y naywiększych cudow/ od tego
 Świętego oczekowała dzieciatká Triumfowało y samo niebo/
 że y on sam y tak wiele naśladowników tego/ pozastępować
 miało popustkowane one tego przez zlych Aniotow mieyscá. Try-
 umfowały nawet y same w mekách żyscowych zatrzymane
 duszycki/ iż za goracy mi modlitwami y zasługami tego/ ludz-
 bownymi do chwały nieśkonczoney wychodzić miały pułkami/
 Gaudent animæ in purgatorio degentes, quæ eius natali-
 cio & meritis à pænis liberantur, & ad gaudia volant para-
 disis, słowa pomianowanego Autorá. Lecz osobliwym sposobem
 Rodzicielka własna Fránciska Świętego Błogosławiona
 Pita/ ia niewiem iáko tak wielkie radości wytrzymywać na
 sercu Mácieryńskim mogła/ kiedy nie tylko baczyła/ że on
 plod swoy/ o którym iuz poniekad powatpiwała/ tak szczęśli-
 wym światu wydała sposobem/ ale co większa że zaraz po wro-
 dzeniu na onym niewinności swoim/ widziała signum Dei
 viui, nieomylny znak ieden Boga żywego; zwyczajnie więc za-
 pomináia Mátki wszelkich bolow swoich y raduia się niezmiernie/
 kiedy im w oczách pokaza nowo zrodzonego człowieká po-
 dług świadectwa samey Ewangeliey Świętey/ Mulier cum
 parit tristitiam habet, quia venit hora eius, cum autem pe-
 pererit puerum, iam non meminit pressuræ propter gaudi-
 um, quia natus est homo in mundum, Jákoś dáleko wiecey
 tá szczęśliwa Mátká byź radośneyša nie miała/ kiedy nie-
 tylko wrodzonego Synaczka/ ale oras rzetelny na nim znak Boga
 żyjacego wyrzala/ Habentem signum Dei viui. Jesze się
 był nie wrodził Odkupiciel świata/ ale w żywocie Pánienskim/
 Niepokalaney Rodzicielki swojej zataiony zostawał/ na ten
 czas/ kiedy brzemienna nawiedzała staruska Elzbieta/ á przez
 cie wstrzymać radośnych affektow swoich nie mogac/ poczela
 obfernie wielbić Pána/ y nie wypowiedziane cieżyć się/ z tak
 szczęśli

Idem lo-
 co quo
 supra.

Ioannis
 16. cap.

szczęśliwego macierzyństwa swojego! Magnificat anima mea Dominum, Et exultauit Spiritus meus in Deo salutari meo; text Hebrajski czyta/ Exultauit spiritus meus in Deo Jesu meo, a Uczony Sylweira Karmelitański Theolog/ to Canticum Matki Boskiej interpretuiac/ wesole tey Exultauit, tak wyklada/ Ingenti repleta gaudio Beatissima Virgo, non se potuit continere, quin externas prorumperet in laudes, hoc enim innuit, Verbum illud exultauit, id est ex rigore grammatico extra saltare; Niezmierna prawi napelniona pociecha Przenajświętsza Panna z niebieskiego płodu swojego/ nie mogła sie w tym pohamować/ ażebym była na powierzhowną chwale Boska/ wdac sie wshytka nie miała/ dla tego zawołała/ Exultauit spiritus meus, iakoby była rzecz chciała/ iż za ledwo od radości Duch z niey nie wyskoczył/ niepodobna rzecz jest tedy/ ażebym była y Matka Ściana Świerego/ wshytka na sercu swoim rosplywać sie nie miała/ kiedy już nie wnađsiei ale w rzeczy samey/ takowemu potomkowi rodzielielka zostala/ ktos ry lubo był purus homo, y wshytkim inshym ludzjom podobny w naturze/ specyálnym iednak znakiem samego Boga żywego naznaczony zostawał;

A iakimże to znakiem? Rupertus na te słowa Apokaliptyka Pánstiego stanawshy/ przez to signum Dei uiui, rozumie signum vocationis, iustificationis, & magnificationis futuræ, znak powołania/ wshpráwiedliwienia y wshielbienia przyszlego/ ktore znaki Theologowie nazywáta skutkami przedwieczney pradestynacyey Boskiej/ wedlug owych słow Apostolskich / Quos pradestinauit hos & vocauit, iustificauit, & glorificauit, Sylweira w tym mieyscu o tym także znaku żywego Boga pisac/ nic inshego nie rozumie przez niego/ tylko iakże Boska/ ktora Pan Bog wybranych swoich naznacza/ Omnes serui Dei ac electi eius signati sunt ab ipso per gratiam suam; tak trzymał znać y Apostól Pánsti do Efezow pisac/ Credentes signati estis spiritu promissionis sancto, gdyś te słowa tak náś Lyran interpretuie/ Credentes signati estis lumine gratiæ, Wierzywshy prawi w Chrystusa naznaczeni

Luca 11
cap 7syl. sup.
Canticū
Virginis
Beatissi-
mæ lib. 1.
cap. 7.
quæst. 2.C
Rupertus
in hunc
locum,Ad Rom.
8. cap.Syl. sup.
hunc lo-
cum Apo-
cal. quæst.
9. num 77
Ad Ephes
cap 1.
Lyr. sup.
cap. 1.
Ephes,

iestestwie znakiem Duchá Swietego/ to jest znakiem łaski Bo-
 Źkiej. Tego znaku á nie inſzego doyrzázala záraz Mátká Fránci-
 ſká Swietego/ ná tym poroimku ſwoim/ ledwo co tylko byla
 zrodziła go ſwiátu/ toto byl znak naypierwſzy żyiacego Boga
 ná málućkim Fránciſku/ przez oſobliwy ſawor BoŹki Rodzi-
 cielce iego właſney rewelowany/ táka albowiem pomieniony
 Pater Vtiaceniſis o tym relacya czyni/ że kiedy według polity-
 cznego oraz y pobożnego zwyczáiu/ náwiedzály reżne Mátro-
 ny/ Joſiadki/ przyációłki/ potrzebne/ Rodzicielka Fránciſká
 Swietego/ po porodzeniu iego/ y przypátrowály ſie onemu nie-
 winniatku ná kſtrate bydlatka iakiego w ſtáymey wrodzone-
 mu/ nápełniona Duchem Prorockim Mátká od Boga/ tak do
 nich mowila/ że to nie moy jest potomek/ ale to raczey Syn łá-
 ſki BoŹkiej/ Beati Franciſci Matrem Dominus Prophetam
 fecit, quæ admirantibus vicinis de filio ſuo ſcilicet Beato
 Francisco, eum futurum gratiæ prædixit Filium, ſłowá tego
 Autorá; Potępienia wiekuiſtego ſynow/ názywa Piſmo S.
 ſynámi grzechu/ ſynámi zátrácenia/ Homo peccati, filius
 perditionis, mowi Apoſtol Páńſki/ pokolenie záſ przeznacza-
 ne do wiekuiſtey chwaly/ názywa filios gratiæ, pokoleniem łá-
 ſki BoŹkiej/ Gratia Dei vita æterna, że ſobie bowiem Bog
 przedwiecznie wlubil/ wpodobal/ y dekretem ſwoim Swietym
 náznaczył wybránych ſwoich do niebá/ á drugich nie wposto-
 bal/ inſza tego bydź przyczyna nie moze/ tylko ſamá ſzegulna
 wola y łáſka iego BoŹka/ Quicquid Deus operatur circa crea-
 turas, beneplacito ſuæ voluntatis operatur, vt ſupra hoc
 non ſit aliqua alia ratio vel cauſa petenda, mowi Subtelny
 Doktor/ w tráktacie ſwoim o pradęſtynácyey BoŹkiej/ tak o
 tym niegdy z Rzymiány tráktowály Apoſtol Páńſki/ Cum
 nondum nati fuiſſent, aut aliquid boni egiffent aut mali,
 non ex operibus, ſed ex vocante dictum eſt, Iacob dilexi,
 Eſau autem odio habui, Przedwieczna ona Elekcyá Páńſka
 według ſubtelney ſkoly/ y wielu inſzych Theologow ſacnych
 opiniey/ y prawizya záſlug/ y wſelkie inſze przyczyny w Ele-
 kcyách Páńſkich znáyduiace ſie poprzedziła/ Prædeſtinationis
 nulli

Pater Vti-
 niſis ibi-
 dem lib. r.
 pag. 3r.
 propé ſi-
 nem.
 zda ad
 Theſſaló.
 cap. 2.
 Ad Rom.
 ca. 6.

ſcetus in
 zmo Di-
 ſtinct. 4r.
 Quæſt. v.
 nica: §. o.
 mittendo
 iſta.
 Roman:
 cap. 9.

ſco. i bidē
 ſ po teſt
 aliq̄er di.
 612

nulla est ratio ex parte prædestinati, aliquo modo prior ista
 prædestinatione, słowá Doktora nášego/ lubo in ordine exe-
 cutionis to jest w skutku sámym/ nie dáie darmo Bog nikomu/
 chwaly swoiey wieczney/ ale ia tylko dáie zá zasługi doczesne/
 Et qui bona egerunt ibunt in vitam æternam. Przed wieki
 jednáł in ordine intentionis z sámey tylko dobrotliwey łaski
 swoiey/ ofiarował ia y náznaczył prædestynatom swoim: Dá-
 my y to/ że iáko niektorzy inši Theologowie wza/ wprzod
 przyrzeczal nieskonczonym konceptem swoim Bostim dobro-
 tliwy Pan/ wšytkie przyszłe zasługi kochántow swoich/ anizeli
 ich przeznaczył do niebá/ postáreniu według całej Chrześciań-
 stiey Theologie/ y te zasługi slug Páńskich ná niebo/ nie mo-
 ga byđz żadna miára bez osóbliwey łaski iego Bostiey; Ktoby
 to twierdzić śmiał/ iż przyrodzonymi siłami swoimi/ bez po-
 mocy łaski Bostiey może kto zárobić sobie chwale niebieśta/ y so-
 stać błogosławionym/ byłby to właśnie bład heretyków onych
 ná Wiedenskim Concilium niegdy w tej mierze kondemna-
 wanych/ y rák lubo w tym/ lubo w owym sensie/ brać sobie y ro-
 zumieć bedziemy/ przeznaczenie wybranych Bostich do chwa-
 ly niebieśtiey/ názwáć ich lepiey nie możemy/ iáko plodem łaski
 Bostiey/ Gratia Dei vita æterna, gratiam & gloriam dabit
 Dominus. Synowie zárrácenia Kiedy sie rodza ná ten swiát/
 nie máia tego znáku ná sobie Boga żyjacego/ tákowey łaski
 Bostiey prædestynácyey wieczney/ nie máia znáku gratiæ fi-
 nalis, łaski Bostiey ostáteczney/ ale raczy Kiedyby to Bog ko-
 mu rewelowác zechciał/ obaczyłby záraz ná nich/ iáko niegdy
 obaczył tenże Jan Swiety z obiáwienia Páńskiego/ znák pie-
 kielney bestyey/ habent characterem bestiar. Ambroży S.
 tłumáczy/ characteré portant diaboli. záraz sie rodza z cha-
 rákterem czárta przekletego/ który od wieków przez dekret Re-
 probationis æternæ, widzác peccatū finale prawisú w grze-
 sznákách/ według słow Doktora Subtelnego/ przyzřzawšy lá-
 dátiákosć życia y śmierci ich/ sprawiedliwosć Bostá ná nich
 przylepita/ á przylepita ták/ że in sensu composito nie odle-
 pisá go wiecoy ná wiek wieków; sámí tylko synowie przeznacze-

San. A-
 thanas in
 Symbolo.

Psal. 83.

Apocak:
 cap. 16.
 s. Ambro-
 in hunc
 locum A-
 pocal.
 Sco. ibid.

ni do wiekuiſſey chwaly/ wychodza na świat z takowym znać-
 kiem łaski Boſkiej praedeſtynacyey przedwieczney / rodza ſie
 iako filij gratia, oraz nazańczenie na trocki czas światu/ oraz
 wiekuiſto przeznaczeni do nieba/ z kad interpretuiac tłumac-
 zje Piſiną ſwiętego onych ludźi poznaczonych/ ktorych liczy tyſ-
 ſiacami Jan Świety w objaſnieniu ſwoim/ Et audiui nume-
 rum ſignatorum centum quadraginta quatuor millia ſi-
 gnati, nie inſzego nie rozumieia przez nich/ tylko ſamych pra-
 deſtynatorow y wybranych Pańſkich/ tak tłumaczy Ambroſia-
 ſter, Per Centum quadraginta quatuor millia praſentis Ec-
 cleſia electi designatur, tak tłumaczy y Primateſius, Evidenter
 agnoſcitur hoc myſtici numeri indicio innumerabilem ele-
 ktorum multitudinem designari. Tak tedy nazańczonym
 prodiſł ſie Francyſek Świety/ y pozwoili tego widze Pan Bog
 Rodzicielce tego z oſobliwego ſaworu ſwoiego Boſkiego/ a
 żeby była zaraz na tym niewinniatku ſwoim obaczyła duchem
 Prorockim to ſignum Dei viui. ten nappierwoſy znać ſzegul-
 ney łaski praedeſtynacyey Boſkiej/ poniewaſz nie tak dalece
 ſwoim/ iako raczey łaski Boſkiej miánowała go potomkiem/
 Gratia praedixit filium.

Apocal
7. cap.

Ambro-
ſiaſter
Primateſius
citati à
Lyrao:
ſup. hunc
loc. Apoc

D

Czytamy to w Żywocie Kunegundy Świety/ Kieżny nās-
 ſey Polſkiej/ a potym Corti wlochanej Francyſka Świetygo/
 że nie tylko ſolne zupy pierſcionkiem ſwoim zgadnać y wynā-
 leſć Polakom umiała/ ale na ſamym ſpożyżzeniu/ poznawiała
 z rewelacyey Boſkiej/ przeznaczonych do zbawienia/ y dekres-
 towanych do potepienia/ ktorych widziāła przewiedziānych na
 potepienie/ albo o nich mulezāła/ albo niektórym tylko ludzioru
 Zakonnym y bogoboynym tego powierzāła/ tych zaś co do nie-
 bieſkiej chwaly od Boga nazańczonych znała/ dziwnie wyſta-
 wiāła/ y modlitwom ſie ich pilno polecāła: y dla tego času iea-
 dnego nāwiedzāiac Kłaſtor Siotr nāſzych Zakonnych/ który
 ieſzcze na ten czas/ nie tu w Świetygo Andrzeia w Krakowieſ/
 ale w Skale za Krakowem miały/ y tam widzac / że pewney
 Corti Slacheckiej na imie Krzyſtyny/ przyiać do ſwoiej Za-
 konney wzdrygāły ſie Profeſſyey/ byſtrych ſie ich niektórych

obye

obyczajów boiac/ ażeby była nimi światobliwego zgromądze-
 nia całego kiedykolwiek nie zarażila/ Kunegonda Swieta
 Pániente one obaczywszy tak ich asekurowata/ że w krótkim
 czasie Panna ona między nimi byś miała światobliwości
 wzorem/ y doskonałości zakonney/ miała byś w podziwieniu
 Konwentu wshystkiego względem wysokich cnót swoich iako
 Corta wysokiey łaski Bostiey/ co potym wshystko w krótkim
 żyćcio sie czasie/ Tak bystrego widze wzroku wdzielił był Bog
 Rodzicielce Francyfka Swietego/ na ten czas kiedy z samego
 przypatrowania sie ná tego syna swiego/ przeniknela w stros
 nie tylko ciato ale y dusze iego/ macierzynskim wzrokiem/ y po-
 znała bázro dobrze/ że to wybrane y naznaczone do nieba po-
 kolenie bylo przez osobliwa łaskę Bostka/ Gratia praxdixit Fi-
 lium. O szesliwa! nád szesliwymi Mátko: Nádgros-
 dził ci Bog obficie one frásunki twoie/ktorymis sie trapiła/ ten
 Swiety ciezar nosac/ nádgrozdził ci stokratnie one bole macie-
 rzynskie przy porodzeniu/ one potogowe nierozásy/ ktoreś po-
 nosić wstálence cuchnacey musiala/ kiedy cie z nieba takowyo
 mi áwizami obesal/ że to ten syn twoy oraz byl y twoim/ oraz
 y niebieskim przeznaczonym synem/ wiem że ná ten czas całe
 serce macierzynskie w tobie rospliywac sie iako wost rado nie
 rado musialo/ kiedyć wkazal Bog/znac wielkistej łaski swoiey
 ná tym fortunnym potomku/ żeć sie wż cale bylo frásowac ané
 myslieć nie trzeba o zbawieniu iego/ nie Francyfkiem iabym
 go byl ale raczej Felixem/ albo Felicyanem nazwał z okazyey
 tak szesliwego narodzenia iego. Jest rzetelna o tym náuka
 Theologow/ iż dobrotliwy Bog wshystkich wpodobanych wy-
 branych swoich/ tak Aniolow iako y ludzi/ nie tylko sobie od-
 wiekow do nieba naznaczył/ ale resz kazdemu z nich pewne
 graduse albo pewna kwota/ łaski y chwaly swoiey niestonczo-
 ney/ jednemu wielka/ drugiemu mniejsza/ zaraz takze przed-
 wieki determinowal/ Deus praelegit ad illam curiam cele-
 stem omnes quos voluit habere Angelos & homines in
 certis & de terminatis gradibus, sa słowa Subtelnego Dokto-
 ra naszego: Bozemyy Wshychmocny/ jezeliś tak wczynil Mát-
 ce

Scotus in
 3. Dist. 2.
 Quæst. 3.
 §. Sed hic
 sunt lit-
 B.

ce Fránciſtka Swietego / żeś iey nie tylko rewelował o Fránciſtku / iż miał bydſ ſynem wieczney láſtki twoiey Boſtkiey / ale iż miał bydſ ſynem tak wſtochánym / tak obſtutiacym w te láſtkie / że ono mieyſce wyſokie / z ktoregoſ ſepchnąć kazał hárdzgo Lucypera / nie tego inſzego tylko ſámego pokornego Fránciſtka czekało / co to tam za póciechá / co za radoſci bydſ musiały po mácieryniſkim ſercu iey : ináczey ia imáginować ſobie y rozumieć nie moſge / tylko tak / że obaczywſy ona pobożna Mátrona ten znák tak wyſokiey y obſtey láſtki Boſtkiey ná Fránciſtku ſwoim / nie mogła w ſobie zadržymać radoſnego oraz y nábożnego wzdychánia / lecz goracym zéraz y rozweſelonym duchem do Boga Náwyſzſzego weſtchnawſy / albo tychże ſłow ſámego Ewángełiſty Pánſkiego / albo tym podobnych záſzylá / Vidi alterum Angelum habentem ſignum Dei viui, Toſz mácie znák pierwſzy.

E

Z ſtáienki vrodzenia ſwoiego Fránciſek Swiety wyſpedłſy / róſcie ná deſpekt czáru przekletemu / y iáko nienowiná to bylá ſámemu Bogu wcielonemu / z publikániámi y grzeſnikámi obcowáć / godzac ná dobro ich duſne / tak y Fránciſek nieſco z ſwawolno mlodſzia ſobie práktykować poczyná / do zlego iednáć kómpániey zá pomóca Boſta dopomagáć im niechciá / Superno ſibi aſſiſtente práſidio, nec inter laiciuos iuuenes poſt carnis petulantiam abiit, nec inter cupidos mercatores ſperauit in pecunia & theſauris, tak hiſtorya żywotá iego ſwiádeczy ; Záſtánowiwſy ſie Gloſſá ná ſłowách onych Máteuſá Swietego / ktore niegdy Przewieczná Prawdá ſamá o ſobie mówiá / Non veni vocare iuſtos ſed peccatores, czyni tákowa quáſtya / Nonne Nathanael, & Petrum & Andream & alios iuſtos vocauit ? Iſiali práwi Náthánael / Piotrá / Andrzejá / y innych roznych ſpráwiedliwych ludzi nie záciągáł Chryſtus zá náſládownców ſwoich / iákoſ ſie tedy te ſłowá weryfikować moſge / że tylko grzeſnych był przyſpedł powabiáć do ſiebie : Non veni vocare iuſtos ſed peccatores. Solwował tátwo bázno te quáſtia náſſ pracowity Lyranus / Kiedy piſac ná te ſłowá tak mówi / Licet aliquos iuſtos

In lectionibus Officij s. Patris Francisci.

Matth : cap. 9. Gloſ. Ordinaria in hoc loco.

Lyranus in hunc locum,

voca-

vocauerit ad augmentum gratiæ, vt Petrum, 'Andream, & coasimiles, sed peccatores vocauit, supple. ad pænitentiam, Prawdã to iest powiada że niektorych sprãwiedliwych wolat za soba Chrystus/ ażeby byli przy tãk wielkim Mistrzu/ postepet tym wiekŝy w doskonałości czynili/ ale iednak na czy nianie pokuty/ sãmych tytko grzesznikow powoływat do siebie; Tãż byla y Frãnciŝkã Swietego imprezã/ kiedy z mlodoŝci swoiey swawolniczkow sobie do konwersãcyey y wrãtniczkw dobierat/ ażeby ich byl przyŝla żywotã swego ŝciŝoŝcia/ o ktorey zamýslat/ ad pænitentiam do surowey pokuty/ y poprawy żywotã poćiagnãt; pokazat to w skutku sãmych/ kiedy slusnego iuz dorosŝy mlodziãnã/ w dlugi przeciąg zamýslonego rãstanu pokutnego nie puŝcza/ ale wŝytko oraz potinawŝy na ŝwiećcie idzie vbogo za vbogim Jezusem/ nic nie dba na Oycowŝtie chloŝty y karãnia/ ktorymi Rodzic odŝrãŝyć go prãtendowat od naŝlãdowania Chryŝtusowego/ tuli niewinne wŝy/ na glupie krewnych ŝwoich inwektywy y odmawiania/ poŝmiewiŝkw wŝŝczypliwych od rojnnych ŝiomkw y znãiomkw ŝwoich/ naymniey nie wważa/ lez przykãdem pænitenta ŝŝerego/ do wypelnienia Ewãgeliey Swietey/ drwunãŝtu sobie naprzod proŝtãkw dobrawŝy/ wybiera ŝie po konfirmãcyã życia y Reguly ŝwoiey/ do Oycã Swietego Wikãryuŝã Chryŝtusowego na ŝiem/ ktora laŝtãwie otrzymawŝy kiedy iuz ŝam çãŝu iednego w Prowincyeey Mãrchiey/ apud Caŝtrũ Sancti Seuerini żãrliwie czyniã Kazãnie/ aż tu ni z tego ni z owego przychodzi Anioł z niebã do niego z ordynãnsu Boŝkiego/ ażeby go byl drugim znãkiem żyãcego Boga nãznãczył y nãpiãtnowat/ otrzymał niespodziewãnie w pul wieku ŝwoiego/ drugie Signum Dei viui, a iãto text habrãŝti czyta/ Sigillum Dei viui, Druã pieczãć Boga żywego Frãnciŝek Swiety/ kiedy pod çãŝ tego Kazãnia ŝwoiego (iãto Zaŝonna nãŝã Kronikã opisuie) wybić mu Kazãi dobrocliwoy Pan przez Anielŝtierece wielkã literẽ Thau, na çiele iego wãlãŝnym/ rojnymi kolorãmi ŝlicznie wyhaŝtowanã/ pãtrzył na to meiatki Brãt Pacificus, obecnyẽm bedãc na Kazãniu onym/ y

bogomyślnym wzrokiem swoim/ wſytkę one cudowna ſprawa
we Boſka widzac/ mogli beſpiecznie ozwać ſię/ Vidi alterum
Angelum habentem ſignum Dei viui.

F

Stoſuie w prawdzie w generalnym ſenſie tego Anioła
Apokaliptycznego Lyranus do kaźdego kaźnodzieie imieniem
Boſkim na kſtate Anioła iakiego/ drogi niebieſkie duſhom
ludzkim w kaźniacego/ kiedy ſłowa te Vidi alterum Angelum

Lyranus
in hoc
loco.

tak interpretuie/ Per hunc generaliter ſignificari poteſt præ-
dicator, qui tanquam alter Angelus eſt annuntiator verbi
Diuini, & in principio prædicationis ſuæ ſignat ſe ſigno
Crucis, Lecz ſpecyalnym ſpoſobem do ſamego tylko ſtoſowac
go Seraſickiego kaźnodzieie Francyſka Swietego potrzebac
kiedy przy ſwoim kaźniu ten oſobliwy drugi znak zyiacego
Boga na Czele ſwoim odbiera. Miel ten zwyczaj niegdy
ſtarodawni Panowie ze na zolach ſlug ſwoich pewna ceche

Lypf lib.
2. de mili-
tia Roma-
na cap. 9.

nie według ſwiadectwa Lipſyusa/ tak czynili żołdatom albo
żołnierzom ſwoim/ ze im na reku albo na czele imie Ceſarſkie
znaczyli/ Characterẽ Domini inſcribuntur ſeruuli, & nomi-
ne Imperatoris ſignantur milites, takowa o tym relacya dacie

S. Ambro-
Orat. de
obitu Va-
lentiniani.

y Ambrozy Swiety. Orosz widze y ſam Pan Bog tegoſ ſtaa
rege zwyczajem zakroic z Swietym Francyſkiem zechcial/ kie-
dy go iako iednego cichego y pokornego Baranká/ iako ſwoiego
wlaſnego ſluge wiernego/ iako Kycerzá odważnego piatnowac
tym drugim znakiem ſwoim na Czele roſkazał: Wydal był
niegdy Pan Bog takowy ordynans o Ezechielá Proroká/ á że

Ezechiel
cap. 9.

żow wyryſowána/ Tranſi per mediam ciuitatem in medio
Ierufalem, & ſigna Thau ſuper frontes virorum gementi-
um & dolentium: á niektorzy Doktorowie tak twierdza/ że
przy ſkonczeniu ſwiata te litere Thau iako iedno prawdziwe
piatno Boſkie/ Aniolowie Swieci z roſkazu Boſkiego impry-
mowac na zolach wybranych Pańſkich beda/ Miniſterio An-
gelorum ſignabitur Thau ſuper frontes virorum, vt diſcer-
nantur ſaluandi á multitudinẽ reproborum, mowi Guerri-

Guer. Ab-
bas ſerm.
de Dñica
in Ramis.

cus

cus Opát/ y tym znać piatnem nánáczonych Swietych Bos-
 stich/ doyrzał kiedys Ezdrás Prorok w Duchu/ kiedy nápisat
 słowá one/ Videte numerum signatorum in conuiuio Do-
 mini qui se de vmbra sæculi transtulerunt, splendidas tunicas à Domino acceperunt; Fránciszek Swiety Pátryarchá
 byl to záprawde mo¿ bolesći/ á mo¿ bolesći tákowey/ iz iáko
 o nim historya żywora tego świádczy/ áni miéyscá náwet iná-
 kšego miéć nie chćiał do pomieškánia swoiego/ tylko tákie/
 coby mu bylo do smutku vstáwiczného pochopem/ Solitaria
 loca quarebat amica maroribus, dla tego táž litera Thau
 nánáczone chćiał miéć sobie Pan Bog czolo iego/ byl to mo¿
 ieden z vřochánřsých vybráných Pánřsých/ dla tego dni ostá-
 technych nie oczekiwáiac/ poprzédřić kázal Bog Aniolowi swo-
 iemu/ ážeby mu byl co predzey to iego Piatno Boskie/ ná znać
 niepochybného zbáwienía/ ná czele nápiatnowal.

Ezdr. 4to
 cap. 2do.

Przez te litere Thau zgodnym sensem tłumáče Písmá **G**
 Bojego rozumieia znać Krzyjá Swietego/ Per signum Thau
 signatur signum Crucis, quo significantur verè penitentes,
 qui gemunt & dolent de suis peccatis, & isti saluantur, táž
 tłumáczy nář Lyrán miéysce ono w zwoyž miánowane Ezechie-
 lá Proroká/ táž vzy y Tertullianus, Ambrozy S. Clemens
 Alexandryiski/ y inři/ že v sámych náwet stárodawnych há-
 bráyczykow/ tá literá Thau nie inřego nie wyražála / tylko
 Krzyž Swiety: Fránciszek Swiety iáko by wielkim byl mi-
 lořnikiem Swietego Chryřtusowego Krzyjá/ rzecz to iest jni-
 gdy ná świéćie nie wypowiedziána/ iestže świéćkim miodřie-
 niářkiem bedac/ pewného času/ siedl sobie řkemo ná prze-
 chadzke/ z Affyžá tu Kóřciolkowi Portiuncule, y ni z tad ni
 z owad poczai bolesnie křáć/ obřite y rzewliwe łzy po drodze
 boczu swoich toczac/ w tym portá go iedná pobožná ořba/ y
 řpyta dla czego by takowego iez táž wiele wylewat: odpowie-
 dřiał/ že pláče i e z vs a ná Krzyžu przyřkowanego/ y kiedy by to
 rzecz mořna y podobná bytá/ tedy bym práwi obředi wřyřkie
 drogi řwiatá tego/ á nie wřyřdal bym sie táž sľocháć w oczách
 řwiatá całego/ oplákwáiac odkupiciela moiego niewinnie ná

Lyranus
 super ca-
 put nonũ
 Ezechiel

Tertulli-
 e cõtra Ju-
 deos.

S. Ambr.
 lib. 1mo
 de Abra-
 ham.

Clem: A-
 lex. lib.
 6; Strom,

Krzyżu wmezonego; Zaczynając Zakon swoy kiedy nayspier-
 wszyraz wysyłać miał Bracia swoje na wszystkie cztery części
 świata/ rozkazał im sie wraz wszystkim na Krzyż z miejscą ru-
 śać/ wyrażając przez to pamiętkę Krzyża Swietego; Pod-
 czas choroby pewney perswadował mu Socius iego/ ażeby był
 kazał sobie dla wrazenia Duchá/ cokolwiek pobożnego z ksiá-
 Źki ktorey przeczytać/ ták mu na to odpowiedział/ że dosyć
 miał na ksiáŹce samego Krzyża Swietego/ na którym nays-
 łodŹy I E Z V S wiásiał: iáko przez cála te Oktawę w Pácie-
 rzách naszych FránciŹkánŹkich/ y przy ofiárách KáplánŹkich/
 wyświádczył to o nim KóŹciół Boży/ że niezym innym nigdy
 sie nie Źczył na swiecie/ tylko samym Krzyżem Chrystusa
 I E Z V S A. Mihi autem absit gloriari, nisi in Cruce Domini
 nostri I E S V Christi, ták oczywiście w rzeczy samey pokázo-
 wał to FránciŹek Swiety zá żywotá swojego/ że sie był wszy-
 tek á wszytek/ w samym Krzyżu Chrystusowym wropił; Wi-
 dywano go ták wiele rázów modlącego sie na powietrzu/ iáko
 Źerokó sobie rece swoje roŹŹerzał/ coby był iák nayswyrázniej
 wformował z siebie samego znák Krzyża Swietego; Kazał
 czásu jednego zárliwie w Arelacie: Antoni Swiety o tytule
 Krzyża Swietego/ áż w tym pokázał sie na powietrzu Fránci-
 Źek Swiety/ iáko by wkrzyŹowany/ przed Kápitularzem/
 błogosłáwienieŹstwo z Krzyża Bráciey swoiey dáiac; Widziáł
 to Bráć nieiáki Sylweste/ ieŹŹe w ten czás Káplánem swie-
 Źim bedac/ że kiedy mówił FránciŹek Swiety/ tedy z wŹt iego
 wychodził iákis Krzyż złoty/ ktory swoia wysokościa tykał sie
 samych niebiosów á Źerokóścia záchodził na gránice świata/
 od onego zás Krzyża iego chyŹo smok iákis stráŹny wciékał;
 Słowem jednym/ wszytek żywot/ wszytkie spráwy FránciŹka
 Swietego/ ŹkóŹŹowane byly do Krzyża/ umárlego na Krzyżu
 Odkupiciela/ iáko ták wiele rázy wkázował mu sie Chrystus
 do Krzyża przybity/ ták teŹ przykówał był osóblwa iáŹka swoia
 Boska/ serce y dusze iego do Krzyża swojego/ że wszytkie smáki
 iego/ wszytkie rekreácyje/ pieŹŹoty y zabáwki iego nie byly tyl-
 ko w samym Krzyżu.

A dla tegoć czego tylko żywnie chciał Fránciszek Świe-
 ty/tego wŝyŝkiego dotáżował sama moc Krzyżá Świetego/
 In Eremitorio S. Urbani tylko przeżegnał raz wodę Krzy-
 żem Świecym/ áż ná tychmiast wyborne stało sie z niey wino/
 tylko przeżegnał goraco rospalone żelázo/ kiedy mu palic nim
 rękę dla pewnego w oczách defektu miáno/ z ordynácyey Fi-
 zykow/ áż záraz wŝyŝtke one goracość iego/ ták zátlumił/ iż
 będąc palony naymnieyŝszego spárzenia ná ciele swoim nie czuł;
 W Tuŝtánelli czasu iednego bywŝy/ obaczył pewne dŝciecie
 od vrodzenia ŝwoiego zlonki iáko by polámáne y pokurzone
 máiace/ y ledwo co przeżegnał ie Krzyżem Świecym/ w lot-
 zdrowiúsiéntie zostało; w drugim tákże mieŝcie Wloŝkim/
 ktore sie zowie Eugubium, przeżegnał białagłowe iedne/
 wŝchle rece obiedwie máiace/ záraz ia doŝkonále vzdrowił/ w
 Narnium; ślepa iedne obaczył wŝy/ tylko nad nie Krzyś świę-
 ty vczynił/ w reż tropy przeżyřzálá; Powietrzne ptáŝetá y ry-
 by morŝkie/ áż wiec rzepotály ŝrzydlámi y ŝzelámi ŝwoie-
 mi od rádoŝci/ kiedy im Krzyżem Świecym błogóŝláwien-
 ŝtvo dáwał/ sámú náwet czarci/ vciétáć precz z ciał operánych
 musieli/ byle ich tylko był Fránciszek Świecý/ Krzyżem ŝwie-
 cym przeżegnał/ y ták wiele inŝyich niepolizonych práwie
 Krzyżem ŝwiecym dotáżował cudow; Jáko tedy ták wielkiego
 Kochánká y miłóŝniká Krzyżá ŝwiecigo/ iáko ták wielkiego
 Cudoworce przez moc Krzyżá Świecigo/ vpodobáło sie Pá-
 nu Bogu/ tymże znákiem Krzyżá ŝwoiego/ to iest litera
 Thau różlicznymi glánsámi cudownie y táŝno przyozdobiona/
 ná sámym czelé náznáczyć Fránciŝká Świecigo/ Crucis si-
 gnum Thau litera fronti Francisci scribitur quæ variè di-
 ŝtinguitur, miranda lucis opera, ŝpiewa Koŝciól Świecý/ o-
 toż mácie iúż drugie ŝignum Dei viui, mocá Stworce Náy-
 wyŝzego/ ná Fránciŝku Pátryárŝe Świecym wypiatnowáne.

Lecz odwáżcie ŝie ieŝże proŝá wniŝć zemná/ ná one geŝta
 y przykra w ŝerruryey będąca Alivernéiŝká ŝkále/ ktora (wes-
 dług wielurożnych á powáżnych áuchorow opiniey) w ten czas
 kiedy Syn Boży dla náŝ grzeŝnych vmiéral/ ná ŝtuki ŝie od zá-

In wielkiego kráialá/ y do tych czas náwet od samego wierchu
 aż do spódku w pot roztapiana zostaie/ tam dopiro obaczycie
 naycudownieysze signum Dei viui, naydziwnieyszy y nayzná-
 cnieyszy trzeci znát/ żyjacego w cieie ludzkim Boga/ przed-
 wnym niestychánym sposobem ná Fránciřku Swietym wy-
 piátnowány: w Roku Pánřkim tysiacznym dwuchsetnym /
 dwudziestym czwartym/ in Mense Septembre, ná dwie lecie
 przed smiercia Oycá Swietego Fránciřká/ zá času Honorý-
 ushá Trzeciego Papięzá/ zá Fryderyká Wtorego Cesárzá/ stápił z
 nieba w strzydlásteo Seráfiná iednego postáci/ Zbáwiciel
 Chryřtus Iezvs, ná one wysoka do Fránciřká Swietego Al-
 wernęřka opoka/ y niezwyčajna po onym gáiu okropnym v-
 czynwřzy swiátlořć/ tak iř sie zdatá poblížřym wřřřřká oná
 w ogniu bedaca gorá/ przybliřy sie ná pewne mieysce do Fránciř-
 řká Swietego/ y rzecze do niego/ Francisce da mihi aliquid,
 Fránciřku zá tak wielki áffet moy y dobrodřieystwá co-
 dšienne/ ktore bierzęř z rak moich/ dárujře mie teř czynkól-
 wiel/ zdumiáły Fránciřek Swiety/ práwioe wřřřřtet stretwiał/
 wřřřř rzeczy Pána slyřac iálmujny jebrzacego od siebie vboř-
 řichnego jebraká/ zdobył sie przećie iedná y odwařyl ná od-
 powiedř tákowa/ á coř ři mam dáć Bože moy/ ia Fránciřek
 mizerny/ ktorego w sánym niezym záwiřřá wřřřřřká ná tym
 swiećie substáncya? Coř ři ma dáć kochány Stworco ten/
 ktory oprócz tych trzech lat co ćiáto iego pokrýwáia/ nic nie ma
 inřřego? Czym ře ćie ma vdárowáć ten/ ktorego wřřřřřřkie boř-
 gáćtwá w sánym twoim řciřřym záwiřřř Lwánielćřim v-
 bořřwie? Day mi to co mař ná łonie twoim/ rzecze znowu O-
 řupiciel do niego/ y spoyřzawřřy Swiety Oćiec ná łono swoje
 obaczył trzy złote iáblřá/ y oddal ie Pánu swoiemu/ przez kto-
 re wyznáćzály sie trzy Zákony Swiete fundowane od niego/
 iáko mu to samře Zbáwiciel interpretowál: Po tym tedy pos-
 dárunku/ przyłožyl naprzod Przenayřwientřře Rece swoje v-
 řrzyřowány Iezvs do rak Fránciřká Swietego/ potym nogi
 do nog iego/ náostátek bok swoy przebity do boku iego/ y one
 Rány swoje Przenaydrořře/ ktore otrzymał ná řrzyřu dla zbá-
 wienia

wienia náfego/ per contactum physicum wyrysowawfsy/wy-
 piatnowawfsy ná Ciele Fránciſka Świetego/wzbił ſie ku nie-
 bu y zniſnat/ ták te hiſtorya rewelowat niegody zwoley Bo-
 ſkiey/ ſamje Fránciſek Świety/ iednemu Światobliwemu
 Bránciſkowi ſwoiemu Láiczkowi/ naboźnie ſie ná teyże gorze
 Alwernie záſu iednego modlacemu/ w lat pięćdzieſiat y ſeść
 po ſmierci ſwoiey. O cudowne y rozumem ludzkim niepoięta
 táiemnice Boſkie! ieżeli ſie widzieć byto tey wſyſtkiey prze-
 dzironey doſtało tránſakcyej/ ſzczeliny Brácie Leo/ Socyus
 ſie ná ten czas Fránciſka Świetego/ Wiem jeſ nátychmiaſt
 krzyknał y odezwał ſie w te ſłowá/ Vidi alterum Angelum
 habentem ſignum Dei vivi, á ſam Fránciſek Świety z tym
 widoczny m znákiem Boga żywacego ná ciele ſwoim cudowne
 mocá Páńſka wyſtrychowanym/ od wielkich boleſci ná ziemi
 wpaďſy/ ia ták rozumiem/ je był náypierwſy dyſkurs ſwoy/ do-
 oney ták fortuney ſtáły Alwernieſkiey/ albo tym albo temu po-
 dobny m ſpoſobem obrocił: Boláſ ty kiedys bezrozumna y
 niema opoťo z okrutney ſmierci Stworce twoiego/ znáć to do-
 brze po tych twoich ſciſſurách ſerokich/ niech je tey y ia cztó-
 wiel rozumny ná tym mieyſcu boleſci/ y od bolu niech ſpoce cá-
 ła duſa moia/ roſpámietywáiac te okrutne przed ſmierciá o-
 trzymane Rány Odkupiciela moiego/ ktore oto ná niegodny m
 ciele moim ſwieżo imprimowane baczé/ Roſplywáſ ſie ty
 twárda y krzemienista ſtálo/ iáťoby ſwoim ſpoſobem zdoby-
 wáiac ſie ná tzy/ náď ſwoim właſnym Pánem/ okrutnie od zá-
 iádytych żydow vmeczonym/ niechay je y ia ná te krwáwe Rány
 wkrzyżowanego Iezusa moiego/ suchym okiem nie pátrze/ czy
 tyſcie wy ſmierciá ſromotna nieczule kámienie Boga ſwoiego/ y
 pádáioc ſie w puł wielki trzaſt/ wielki háłáſ/ wzynityſcie ná-
 to/ po tey geſtey krzewinie/ niechay je ſie y ia nie wulamtáť lá-
 twie/ te boleſna teras znou máiac przed ozymá moimi re-
 prezentowana trágedya.

Teste an-
 thore C6
 formatu
 s. Franci-
 ſci lib. 3.
 fructu. 3.
 pag. 203.

Alé niech przerwe ten dyſkurs; ſrogimi roſtroſ przeſiete-
 mu bolámi Świetemu Dycu mojemu/ á niechay dáley ſam od
 ſiebie z tá náder ſzczeliny rozmowie ſie gora; Náypierwſza

w Plé

K

w Piśmie Bożym Gora Armeniſka Morach/ była tak ſzczęśliwa/ że na niej odpoczywała ona Arka Starozakonna/ po wnie
 (Gen. 8. cap. wersalnym ſwiątą całego zátropie/ Requieuitq; Arca super montes Armeniae, ałes ty ieſzcze ſzczęśliwa Alwerniſka goro/ kiedyś prawdziwa Arka Siowa Przedwiecznego/ y
 Fránciſka tak miłosnym znakiem/ żyjacego Bogá/ xpiannó wánego/ na ſobie dźwigála; Szczęśliwa była Gora ona Synái/ że na niej prawo Starozakonne Mozyſz od Bogá odbierał/ záturzyła ſie wſyſtká była y zászwieciła/ ná ten czas/ w o-
 (Exod. 20. cap. zách patrzącego poſpolſtwá/ Cunctus autem populus videbat voces & lampades montemq; fumantem, ałes ty ieſzcze ſzczęśliwa Alwerniſka Goro/ kiedy ná tobie Wóielony Bog prawo ſwoie nowozakonne/ conſilia ſwoie Ewángełiczne roboruje z Fránciſkiem/ y pieczęcia ſwoia właſna Kan Przenaydroſſſych ſtwierdza/ a ciebie wſytkę niebieſta obraża iáſſnoſćia; Szczęśliwa była Gora ona Nebo/ że z niej pokazal Bog Mozyſzowi/ przyobiecána Potomkom Izráelſkim ſie-
 (Deutor 5. 31. cap. mie/ Ascende in montem Nebo, & vide terram Hanaan, quam ego tradam filiis Israel, obtinendam, ałe ſzczęśliwaſ ty ieſzcze Alwerniſka Goro/ miáſto tego przezwiſta Nebo/ mogłbym cie nazwać Nebo/ kiedy ná tobie ſamá wtóra Oſdeba Troyce Przenayſwietſey prázentuje ſie/ y oko w oko pátrząc ná ſiebie dopuſzcza Fránciſkowi Swiatemu: Miedzy Gorami tákże Teſtámentu Nowego/ ſzczyći ſie tym Thaborreyska Gora/ że ſie ná niej Odkupiciel náſ 1 E z v s tránsfigurowal/ ałec ták jedná tylko tránsfigurácia była/ ná Gorze zász Alwerniſkiej dwie/ bo y ſam Chryſtus przemienił ſie w Seráfiná jednego/ y Fránciſek Kanámi obdárzony Chryſtus ſowymi/ iákoby w wkrzyżowanego tránsformował ſie Chryſtuſá; Szczyći ſie tym Gora Oliwna/ że z niej do nieba wſtepujac Pan á Zbáwiciel náſ/ ná pewnym kámieniu wyryta zos-
 ſtáwił ſtope ſwoie Przenayſwietſa/ ktora zász pewnego po-
 bożny ieden Peregryn ná oczy ſwoie obázcywſzy/ (iákó Piſſe Pater Dublinius w historyách Jerozolimſkich) ták nád nie rozrzewnil/ że wpadł y ná ſiemie/ tzy obſite rozcac/ ſerdecznie
 wzdychá

wzdychając / a on znaczny memoryał nogi IEZVSOWEY ná ká-
mieniu bedacey / wstáwicznie cálujac / nagle tárnje záras żywo-
tá dokonczył / a y sami náwet Turcy / iáko opisuie náš Kioje
Kádzíwíl w Peregrynácyey swoiey / nabożnie teź cudowna
stopę swieta cáluia / y w wielkim is posánowaniú máia / aleć y
Gorá Alwernéńska znaczneyša iehże podźisószien ma ná so-
bie pámiatke IEZVSOWEY bytności / bo tárn jest Kóściól y
Kláštor wspaniały / przy ktorym teraz Dycowie Reformáci
mieškaia / y ná tym właśnie mieyscu / ná ktorym IEZVS odda-
wał Kány swoie Przenayśwíetše Fránciškowi Swíetemu /
jest teras Oltarz / nie iedne stopę ale całego Chrystusa w Sá-
krámenćie Nayswíetšym zataionego ná sobie piástuiacy / do
ktorego nie ieden / ale ták wiele nabożnych Peregrynow przy-
chodzi / ktorzy z ták przedźiwney táimnícé Boga swoiego
wielbiac / struśóni ná sercách swoich zostáia ; Szczyći sie tym
gorá Kalwáryjská / że ná niey Pieć Kan zbáwiennych / otrzy-
mał w Ciele swoim Chrystus / aleć to tárn nie miłóšierne / ty-
ráńskie / od okrutnych oprawców / Kan zádawanie bylo / ná go-
rze Alwernéńskiey miłóšnym sposobem / samje Chrystus / ten
znał Kan swoich Przenayśwíetšych / wyrył instrumentem
przedźiwonym miłóšci swoiey Bóškiey / ná Fráncišku Swíe-
tym / Posłuchayćie authentyku samego Námieštniká Chry-
stusowego / Alexándra Czwartego w pewney Bulli swoiey o
tey gorze ták mowiaćego / O dilecti filij celebrem illum ver-

Radziw:
pag: 74.

In Bulla
Alexan:
IV. Anno
1230. n: 20

to to samo lemmá Apokaliptyczne nástreczył/ Vidi alterum Angelum habentem signum Dei viui.

L

Rozne inſe w roznych authorách Konſyderácye pobożne czytałem/ okolo tego trzeciého zbáwiennego znáku/ Przenayá droſſſych Kan IEZV SOWYCH, ná tey Gorze Alwernéńſkíey Fránciſkowi Śwíetemu cudownie kómmunikówanego/ których jeſćie ſie też poniekad przez te cáła Oktawę/ od inſſych Káá znozdziédw zacnych náſlucháli / áżebym ſie ſnadź pácyentíey wáſzey irritowác nie zdał/ iedne tu tylkó y druga/ dla wiekſzey wáſzey duchowney ſatíſfakcyey wſpómmnie: Pobożna ieſt iedná miedzy inſſymi Konſyderácyá de tempore, którego czáſu ten znák Pátryárchá Śwíety od Chryſtuſá Páná ná cíele ſwoém otrzymal: Wymienilem iá inż w prawdzie wyżej/ ták rok/ iáko y mieſiac/ o dniu iedná y godzíníe/ o którey ſie to dźíeło Bóſkie ſtáło/ nic nie wſpómmniałem; Dźíeń tedy właſnie był Piátkowy/ w którym bylá przypádlá tákże wroczyſtoſć Podwyzſzenia Krzyżá Śwíetego/ godzíná bylá rámiuſienka náde dníem/ Summo diluculo, (iáko opiewá híſtoryá) kiedy wypíatnowáne te Rány były ná Fránciſku Śwíetym/ ponież wáſz álbowiem Fránciſek Śwíety / był ták wielkím miłóſníkiem Krzyżá Chryſtuſowego / iákom inż powieſć dźíal/ dla tego też podobno/ nie w inſe Śwíeto/ tylkó w Śwíeto to ſámego Krzyżá Śwíetego / te Krzyżowe inſignia ſwoie Bóg dárowác muzechéiał/ ponież w ten dźíeń Podwyzſzenia Krzyżá Śwíetego/ on wielki cud ſtál ſie/ że Heraclius Céſarz/ po Céſárſku obrány/ áni krotkím poſtápić z Krzyżem Ś. nie mogli/ ázby był w przód bogáte porzuciwoſy ſtroie/ wboſiuchno ſie vbrál/ dla tego w tenże dźíeń ták nieſtycháne znówu cudo/ chéiał Pán Bóg wczynić z wboſiuchnym Fránciſkiem/ ponież w ten dźíeń odebrány od Perſów Krzyż Śwíety/ ná wyſoká znówu Kálwáryiſká gore/ ná ſámých rámieniách Céſárſkich/ zánieſiony y podwyzſſiony zoſtál/ dla tego w tenże dźíeń ná wyſokíey Gorze Alwernie chéiał podwyzſſiyc ſám P. Bóg Fránciſká Śwíetego/ ták dálece/ że go włáſniemu Synówi ſwoíemu wkrzyżówanému podobnym wczynił. Jeſt y druga w tym

w tym osobliwa konyderacya de Auctore, kto to był takowy
co wyrażał te Rány na Francyſku Swietym / czyli właſnie
ſam Chryſtus / czyli tylko Seraſin ktory z poruczenia Boſkie
go: y takowa na to daie rezolucya Pater Iosephus Manſi, w
pobożnych ſwoich o Swietym Francyſku dyſkursach / że wła
ſnie ſam był in Perſona Chryſtus w poſtaci Seraſinowey.

Saluator noſter Seraphicum Patriarcham noſtrum, ſigma
tibus ſacris ſignaturus, de cælis in Aluernia montem de
ſcendit, habitu non alio, quàm Seraphini, te ſa ſłowá iego/
tak communiter rezolwuis y inſi Doktorowie / y ſam to także
niegdy był Francyſek S. obiaſwił: A coż tej proſze za ſłowá mo
wił Chryſtus do Francyſka Swietego na ten czas kiedy go ty
mi właſnymi Ránami ſwoimi miłoſnie káliczył: nie oznay
mił tego nikomu Francyſek Swiety za żywotá ſwoiego / po
ſmierci jednák ſwoiey rewelował ſłowá niektóre temuſ
wzwyż pomienionemu modlacemu ſie goraco Zakonnikowi
ſwoiemu / ktore ſłyſzał z uſt Jezusowych do ſiebie mówione /
przy oney cudowney Stigmatyzacyey ſwoiey / á osobliwie re
welował to / iż na ten czas roſtazał mu Chryſtus / á żeby tak
on ſam po ſmierci ſwoiey poſeďł do otchłani / náznaczone nie
bu wyſwobodzić duſe / przez ſkutecznoſć Ran y Meki ſwoiey
Nayſwietſzey / tak tej wzorem y przykładem ſwoim / roſtazał /
żeby Francyſek Swiety káždorocznie w dzień ſwoiey woczy
ſtoſci z ſtepował do czyſcá y ſkutecznoſciá Ran ſwoich otrzy
mánych od Chryſtuſá / Bráci y Sióſtry ſwoie z mák onych w
wolnuiſzy z ſoba wprowadzał do niebá / Vt omnes animas
trium ordinum in virtute & efficacia tuorum Stigmatum
eruas & ad gloriam paradisi perducas.

Odzielał wprawdzie Bog Wcielony niektórym inſym
miłoſnikom Meki ſwoiey Przenayſwietſzey / rozmaitych zná
kow y bolow piáci Ran ſwoich Krzyżowych / iáko in Martyro
logio Franciſcano mamy / o błogoſławionym Filippie de A
querijs Zakonu Francyſka Swietego że kiedy času pewnego
głęboko myſł ſwoie wtopił w Mece Jezusowey / pokazał mu ſie
Chryſtus Pan / iáko by ſwieżo dopiero do Krzyża przybity /

Paterlon
Manſi /
Discur: 13
de S Frá.
ciſco;

In Libro:
Confor
mita eam
pag: 306.

M

In Martę
Franci
ſcano Pa
tris Artu
ri: Ord:
Mino:
pro die
12. Mai.

Ibid: pro
dic 19.
Decem-
bris.

In histo-
ria vita:
Pag: 44-
c. 8.

In Officio
dici B. Ga-
tharinae
Senensis.

z którego reku/ nog/ y boku nayswiętšzego/ krew obfita przysła-
ła/ y takąwo boleść/ w rełach/ w nogach/ y w boku onego słu-
gi swoięgo uczynił/ że mu sie zdało/ takby był ostrą tarcia re-
członięgo przenikał; Też mamy tradycya o Błogostawionęy
Małgorzacie Pánience/ trzecięgo Zakonu Fráncišká Swięs-
tego/ że otrzymála była te káste od niebieškęgo Oblubienca
swoięgo/ iż dla onęgo miłosnęgo affektu/ ktorým palála przez-
ciwko niemu/ y Mece ięgo naydrożšey/ boleści cięrniowey
korony/ y różnych inšych plag Jezusowych/ dla nas grzešnych
podietych sensibiler na cięle swoim czuła: Opisuie także hi-
storia żywota Seráfickie y Pánny Mágdaleny Swiętey de
Pazzis Kármelitánki/ że raz przy rozmyślaniu bogomyšlnym
Mełi Jezusowey/ widziála iásne promienie náskrakt ognia-
štych/ wychodzace z naysłodšych Ran Pána IEZUSA, ktore ná
rece/ ná nogi/ y ná bok/ tey Swiętey Pánny upadły/ y zba-
wienie Piátná Ran: Odkupicięla nášęgo/ ná cięle tey zosta-
wily; Tuż Kátarzyna Swięta Senęška Zakonu Dominiká
Swiętego/ ktora piácia promieniow także/ od Piáci Ran Je-
zusowych wynikáacych/ w reku/ w nogach/ y w boku swoim/
tak cięška była nábawiona boleścią/ że gdyby był Pan Bog
bolow onych nie zelzył/ podobnoby ia był śwánt śmiertelny
potkał/ Vt nisi Deus minuisset, breui se crederet moritu-
ram, tak czytamy w tey lekcyač ná Kápláńskie Pacierze ora-
dynowaných: Tuż one drugie Swięte Pánienki tegož Zako-
nu Káznodšięškęgo/ iáko Błogostawiona Lucya Narnienšis,
ktora przez lat piętnáście Rány Chrystusowe ná cięle swoim
nosiła/ Błogostawiona Kátarzyna de Raconišio, Błogostá-
wiona Ursulá de Valencia, Błogostawiona Ozánná/ y inšych
tak wiele/ ktorým Iezus naymilšy komunikowác Ran Krzy-
żowych y bolow swoich raczył/ ále iednak żeby te pieć Ran ięgo
Przenaydrožšych/ ná cięle ktorego kolwiek Swiętego tak wy-
ráźnie/ tak znácznie/ áž do tego času konserwowáne byđz mia-
ły iáko są konserwowáne ná cięle Fráncišká Swiętego/ á żeby
taká effikácyá/ taká skuteczność od Boga mieć miały/ że im to
náwet y one sáme podziemne bramy mieysca Czystcowęgo/ á
restem

restem sprawiedliwości Bostiey zatamowane/ one same straszne
 Czystowych ogniw pożary/ przez wstepnia na stronie/ y w
 stepować beda aż do skonczenia świata przez moc tych Swie-
 tych Kan/ wolno puszczać te duszyczki do nieba/ po ktore na
 każdy rok Franciszek Swiety przychodzi/ ażeby Kościół Boży
 o Kanach ktorego Swietego/ Kapłanckie Officium y Msza
 Swieta ordynował/ wyjawyły Kany Franciszka Swietego/
 nigdy sie tego nie doczytacie. Czasu iednego nieiały Frater
 Petrus de monticulo, wielkicy światobliwości Franciszkan/
 w dzień Piątkowy medytuiac sobie y rozważaiac nabożnie o
 trurna meke Syna Bostiego/ wpadło mu to w myśl/ ktoli też
 bardszy bolal z meki Jezusowej/ czyli Panna. Przenajswiet-
 sza/ czyli Jan Swiety/ czyli Swiety Franciszek/ ledwo co o
 tym pomyslił/ aż w tym momencie prawie wżaznie mu sie Pan-
 na Najswiezsza samotrzeć/ to iest z Janem Swietym y z
 Franciszkiem Swietym/ y przystapivszy Jan Swiety ku nie-
 mu/ rzecze te słowa do niego/ Scias frater Petre, quod post
 nos Beatus Franciscus plus doluit de Passione Christi pra-
 omnibus alijs Sanctis, badś w tym odemnie wperontony Brá-
 cie Pietrze/ je same Matke Bostka a mnie drugiego wyjawyły/
 medzy wszytkimi infymi Swietymi Bożymi/ naybardszy w-
 bolował Franciszek Swiety nad niewinna Meka Chrystusa
 wa/ o toż w nagrode tak wielkicy Kompassyey Franciszkowej/
 nad meka swoia Najswiezsza/ chciał też Chrystus/ tak chwao-
 lebnie y tak trwato wyrysować Kany swoje naydrozsze na cie-
 le Franciszkowym/ iako ich nie wyrysował na ciele zadnego
 infego Swietego/ takowa znać iest wola Bostka/ ażeby y po-
 sadnym dniu stanal w niebie Franciszek Swiety/ z tymi zna-
 kami odkupienia naszego w wwiebionym ciele/ poniewaz ie-
 do tych zas rzetelnie na ciele chowa/ taka podobno od wiekow
 impreza Bostka byla/ gdy naywyższego Antoła potepionego
 miejsce dla Franciszka zostawil/ ażeby byly te Przenajswiet-
 sze Kany Jezusowe w ciele iego bedace/ powinna nad wszy-
 tkimi Anielskimi Duchami precedencya miaty/ takowa znać
 iest intencya Pańska/ ażeby nie tylko sam Jan Swiety/ ale

Lib. Con-
 formita-
 tum. pap.
 302.

Każdy z mieszkańcow tego niebieskich/ spoyrzawszy na Frąncišká Swietego/ mogli sie wiec tym fezyć w oney Dyczyźnie wieczney/ Vidi alterum Angelum habentem signum Dei viui.

N

A z tad ci snadź pracowity expozytor Pisma Bozego á Syn Frąncišká Swietego Lyranus/ wczyniwšy reflexia nad tymi pomienionymi słowami Janá Swietego/ w moralizmie swoim/ nie infego nie rozumie przez tego Aniola od Boga nás znaczonego/ tylko Frąncišká Swietego Chrystusowe Rány mającego na sobie/ Per hunc spiritualiter significari potest beatus Franciscus Stigmatibus Christi consignatus, toż czytamy y o Swiatym Bonawenturze/ że sukcesorem bez dac Frąncišká Swietego y Generalem całego Zakonu/ kiedy miał czasu iednego kazać o Frąncišku Swiatym/ prosił go raco Pána Boga/ áżeby mu byl z listi swoiey reuelował/ co to zá Aniol takowy byl/ ktorego widział Jan Swiety/ mającego znát Boga żywego? Dłyszał tedy ná tey modlitwie głos z niebá takowy/ Frater Bonaventura figura illa literaliter dicta est de Beato Francisco, Bráćie Bonawentura/ tá figura Pisma Swietego do iedney litery rozumieć sie ma o Frąncišku Swiatym/ y tak te reuelacya Bosta ogłosił byl záraz ná onym swoim Kazaniu całemu słuchájacemu sie Audytorowi/ A wyiawšy náwet Synow Frąncišká Swietego/ Karmelitański Theolog Sylweira/ ná ten rozdział Janá Swietego pisac/ zupełney iedney quastiey/ nie tylko swoim/ lecz wielu infych Authorow imieniem takowy tytuł naznáczył/ Sanctus Seraphicus Franciscus hic Angelus ascendens ab oru solis, cum signo Dei viui iuxta graues authores. Otoż wż máćie y trzeći znát Bosti ná Frąncišku Swiatym/ nie nam infego nie zostáie słucháje nabożni/ tylko jebyšmy przy tey Kontluzey wroczyšty Otkrawy iego/ tak wysókich Przywileiow Bostich powinšowawšy temu Pátryarše Swiatemu/ w opiekę iego nas samych/ y verapiona Dyczyzne náše oddáli.

Winšuiemyć tedy wšyscy Swiety Dycze y Pátryarcho Frąncišku/ tych osoblwych znátor Bostich/ dla wieknišy pámie

Liranus
in mora-
lismo. hu-
ius loci
Apocalip

Sylweira
in hoc ca-
pit. Apo-
cal. Que-
stione 4ta

pamiętki/mocą Boga najwyższego na tobie imprymowanych/
 Winśwujemyć najpierwszego znaku/ tak szczególny łaski Bo-
 Źkiej/ że cie sobie naznaczywszy przed wieki/ na ono niegdy wy-
 Źocie Lucyperowi zgorowane miejsce/ iż tam actualiter bogos-
 ławiona Dusze twoje posadził/ a jeżeliby tu ktorakolwiek takos-
 wa znajdowała sie Duszą/ coby z Rejestru łaski BoŹkiej/ z
 Rejestru obywatelow niebieskich/ dla grzechow śmiertelnych
 wygluszowana była/ coby piektu przynależała secundum pra-
 Źentem iustitiam, rącz to sprawić intercessya swoia/ ażeby
 przez prawdzivą potęce Swieta/ z promocyey twoiey znowu
 przywileiu dostala od Boga miłosierznego/ na dziedziectwo nie-
 bieŹcie/ y luz go wiecey na potym nie utracala: Winśwujemyć
 y wtorego znaku/ znaku Krzyża Swietego/ na czele twoim
 niegdy wyrażonego/ a ponieważ w Oczynie naszey teras okrus-
 tny Bissurmaniec/ a glowny nieprzyiaciel Krzyża Swietego
 grąssuje/ wyświadcze wozdy on affekt twoy/ ktorym zawŹse pas-
 lales przeciwo Krzyżowi Swietemu/ pokaz one moc twoie/
 ktora tak wiele dokazowales przez znak Krzyża Swietego/ a
 tego Pogánina spadz z polá vĚraínskiego/ y wyparuy za grá-
 nice Polskie/ holduiace Krzyżowi Chrystusowemu: Winśw-
 ujemyć náostatek y tego znaku trzeciego PrzenaydroŹsŹnych Kan-
 Chrystusowych/ ktorymi cie sobie naznaczył/ niechciał nic wie-
 cey tenze sam O blubieniec niebieski od żadney dusze pobożney/
 przez Salomóná mądrego/ tylko zeby znak tego/ na sercu swo-
 im własnym a na rekách nosiłá/ Pone me vt signaculum tu-
 per cor tuum, vt signaculum super brachium tuum, ciebie
 zaś nád to wdárował nie tylko w rekách twoch/ nie tylko w bos-
 ku tu sercu/ ale y w nogách samych Piatná Kan swoich Przes-
 náyswietŹsŹnych wyrysowawŹszy/ piástuy je ná tych rekách twoich
 Krwia Jezusowa zbrozonych MatásnieŹsŹego Elekta IANA
 Pana náŹego miłosierwego/ piástuy wŹŹytko Rycerstwo Pola-
 skie/ ażeby sie za pomocá twoia zniewagi Kościolow Swiez-
 tych kopyjami Źkap Turckich sprosánowanych/ w Meczety
 PogánŹskie obroconych/ zniewagi Sakramentow Swietych
 Źtuteczność swoie z Mektá Jezusowej máiacych/ odważnym y
 dŹielnym

Cantica
 suo.

STWORZENIE OD STWORCE SWEGO ZNAC:

dzielnym sercem mściłi: W tey zaś Kanie głębokiey od serca
zakryi prośbę przy onym punkcie ostatnim grzeszna dusze moie/
zakryi te wszystkie dusze ku tobie nabożne od gniewu Bożiego/
na który każ�odziennie a prawie momentownie sprosnymi so-
bie teraz grzechami naszymi zarabiamy: W ostatku podziękuje
dnia dzisieyşego Oycze Świety do Czyszcá/ aniżeli sie tá two-
já Wroczyşćość skończy/ wygladaia cie reşliwie y oczekiwaiá/
one Duszycki tak wielu Synow/ Bráci/ y Siostr twoich/ one
duszycki tak wielu Fundatorow/ Ben-faktorow/ Przyiaciół
şyczliwych/ Szkonu twoiego/ ktore ia wszystkie oddaie/ y zamy-
kam w Kanách Jezusowych na nogách twoich bedacych/
z intencya taką/ áżeby przed Máiestat Stworce Wşes-
chmocnego / od ciebie samego dziś zaprowadzone/
prazentowane / y do uczestnictwa Świetych
Páńskich şczesliwie przypuşczone zostały/
na wieki wieczne. **A M E N.**

A. M. D. G. B. M. S. P. F. H.

RO.

ROWNY DZIAŁ
BRATA Z SIOSTRĄ

KLARA

XIX.

Ná Vročyštość Błogosławioney SALOMEI
Krolovey Hálickiey, á potym Zakonnice
Fránciszká S. y Klary Świętey, miáne w Ko-
ściele Krákowskim v W.W. Oycow Fráncisz-
kánow, przy Świętym depozycie *Reliquia-
rum* iey, dnia dźiesiętego Listopáda, *an-
te Decretum Beatificationis*, R.P. 1666.

Tradidit illis bona sua,
Rozdał im dobrá swoje!

Matthaei
Cap. 25.

*Szczodra dárowizná niebieskiego Gospodarzá, między prawdźiwých
stug iego rozdána, o ktorey czyta Kościol Bży przy wročyšto-
ściách Biskupow Świętych, rejestrowána v Mattheusa
Świętego w Rozdźiale Dnudziesiątym Piątym.*

DA szczęśliwe dnia dźisieyşego w tutecznym Kościele
nášym przenosiny tráfiacie! á ná przenosiny dwoiákie
N. S. Jedne sie odpráwiály kiedyś z wielkim try-
umfem y pompa w Mársylijskim mieście! Kiedy przy obe-
ciósći tak wielu Monárchow y Pánow! tak wielu Książat y
Dygnitarzow Kościelnych! z wročyštością wşeláką! przenies-
sione

2 a a

sione było ciało Królewicá Sycylijskiego Ludwiká Świętego Biskupa Tolosańskiego/ z grobu na Otwarz w Kościele Franciszkańskim/ Roku Tysiącznego Trzechsetnego óstwieknastego/ drugie zaś niegdy odprawowały się w nas w Polsce w Seale/ w blisko odległym od Krákowa/ teraz już nader pustokąnym Miasteczku/ kiedy z Klastoru Pánien Zakonnych/ na ten czas tamże będącego/ przy obecności samejż Nayswyższej Monárchiniey niebieskiej/ y wielu inšych Świętych Bożych (iáko opisuje Opatouius) przeniesiona była duszá Błogostawionej SALOMEY Królowey Haličkiej/ z tego pádotu płacziwego/ do niebieskiego Syonu/ ná wiekuište gody/ w Roku Pánim. 1268/ á my dnia dšisieyšego tych obudow nader śczesliwych przenosin dorocznie obchodźemy Pámiatkę: Podmaga nam pierwszych Przenosin Ludwiká Świętego wšytek Zakon Franciszkański / po wšytkim świecie bzdacy/ kiedy z Ordynánsu Scolice Apostolskiej/ dnia dšisieyšego te Tránsłácyá ciáta iego Solemnizmie/ wdšieczni są y tych drugich przenosin SALOMEY Błogostawionej wšyscy wierni Chrystusowi/ nie tylko przy Krákowie/ ále po wšyŃskiej Koronie náŃszej rozlegli/ kiedy w roznych potrzebach y utrapieniách swoich/ do tey Świętey już w niebo przeniesionej dusze/ gorące swoje wypráwuis modly/ y požadánego doznawáia ráctunku; Przenosimy Błogostawionej SALOMEY dusze/ byty to przenosiny niebieskie/ authorem ich byty sprawowate sam Chrystus/ zá dočasna Korone ktora wzgárdziła SALOMEA dla miłosći iego/ przenosiac ja do niebá po Korone wieczna/ iáko śpiewa Kościół Święty/ Veni Sponsa Christi accipe coronam, quam tibi Dominus preparavit in æternum, przenosiny ciáta Ludwiká Świętego/ byty to w prawdsie przenosiny ziemskie/ zá Jándultem jednáť Wikáryusá Chrystusowego ná ziemi sprawowane/ ktory co ras to wielšymi cudámi wšawionego slyšac tego Wyznawce Pánškiego/ wymšlnie ná to zesłał Purpurowánych postow y Deputatow swoich/ ázeby byli te wroczyšte Tránsłácyá/ naywššha iego w Kościele Bożym powaga odpráwili/ Zdárzył to był Pan Bog ná przenosinách Ludwiká Świętego/ że był

że był obecny przy tym akcie sam rodzony Brat iego Robertus Jeruzolimski y Sycylijski Krol/ y mozg tego Swietego Biskupa/ ktory miadzy Reliquiami iego/ iakoby w żywym ciele znalaziony był świeżiusienki/ zawiesz z soba do Neapolim/ za licencya Kommissarzow Apostolskich/ y tam go opatrzywszy bogato/ na pościechu dusz do tego Insulata nabożnych zostawił/ Inuentum est in capite eius cerebrum, ita recens & integrum, ac si Sanctus ipse adhuc uiueret, quod Dominus Robertus reuerenter accipiens, & secum Neapolim deferens, in quadam imagine de argento & auro illud honorificè collocavit, tak opiewa historia dzisieyszey translacyey Ludwika Swietego. Miala takze y SALOMEA Swieta obecnych Braci swoich Zakonnych/ kiedy dusza iey przy smierci transferowana w niebo y przeniesiona byla/ ktorzy potym przez Dekret Loci Ordinarij, Ciało iey S. z Miaszczka Skalskiego tu do Miasca Stolicznego przywiezli/ y na pościechu was wszystkich w tym Kosci le kellokowali. Wiem ze sie to komukolwiek z was badzie trejontawa rzeczdzala/ ze nam sie te oboie przenosiny/ w raz dnia dzisieyszego trafiaia/ ale poniewaz wedlug nauki Theologow/ wszystkie rzeczy na swiecie/ ktorekolwiek tylko w czasie przychodza do exekucyey/ od wiekow z determinacyey woley Bostney miały swoje postanowiona futurycya/ w onym zaras instansie wieczności/ kiedy futura à possibilibus, przez determinacya swoje wola Bosta dziełita/ inż to tedy truedno badzie w Theologicznym sensie tresunkiem nazywac cos kolwiek dziecie sie w czasie/ inż tego chciał Bog od wiekow/ bo kiedy naprzyklad dzis dopiero chciał Pan Bog rzeczy iakiey/ ktoreby nie chciał ab aeterno. musielibysmy w Panu Bogu edmiennosc przyznawac/ nie inaczej nasz Subtelny Doktor Theologie/ kiedy te C. r. s. i. c. Vtrum Deus ab aeterno voluit alia à se? takow y argument formule/ Si non voluit ab aeterno, ergo nec n. o. d. vult de nouo, quia tunc esset mutabilis, ergo nihil vult, potrzeba tedy w tey mierze raczy stosowac dewcip nasz do owego Apostolskiego dogmá/ O-

In Offic.
hodierno
Franci-
scano; de
Transla-
tione S.
Ludouici.

Scotus in
1. Dist. 45.
ante lite-
ram A. &
infra.

Ad Ephe-
si: 1. cap.

skkie rzeczy prawi Bog sprawiue tak iako chce/ a zatyln y te o
 boie dżisieyſze przenoſiny Swiate/ o ktorych rzecz naſza/ nie do
 trefunku kazuálnego potrzeba/ lecz do ſamego przedżiwonego
 referowac roſporzadzenia z ordynowania y w podoban. a Bos
 ſkiego. Trefunkowa rzecz ſie zdała niegdy ze Thomafia S.
 Apoftola obecneho na ten czas nie bylo/ kiedy ſie Iezvs D
 czyniom ſwoim po Żmartychroſtaniu pokazal/ Thomas vnus
 de duodecim non erat cum eis, quando venit Iesus, postus
 chaycieſz iako ten tráf Grzegorz Swiety nie kazuſowi iakiemu
 ale ſamey ordynacyey Boſkiey przypisuić/ Quid Fratres cha-
 riſſimi, quid inter hæc animaduertitis? numquid casu ge-
 ſtũ creditis, vt electus ille discipulus tunc deſſet, non hoc
 casu, sed Diuinã dispensatione gestum est, też ſłowá y ia mo
 wie o tych dwoch Swietych przenoſinach dżisieyſzych/ gdy ſie
 oraz trafiáa/ Non hoc casu sed Diuinã dispensatione ge-
 ſtum est, Kto czytal Genealogia Biſkupa tego Ludwiká S.
 wieto bázjo dobrze/ jego zrodziáa Krolewná Węgierſka imie
 niem Mária/ Cortá Krolá Węgierſkiego Stephána/ a ro
 dzonego Bratá Kunegundy Błogosławioney/ SALOMEA zaś
 Swieta/ była takze poſlubiona w małżeńſtuo Kolomanowi
 Krolewiczowi Węgierſkiemu/ Rodzonemu Stryiowi pomie
 z nionego Stefána Oycá Rodzicielki Ludwiká Swietego/ y
 tak Stryientka była Stefanowi ſamemu/ a Mária Marká
 Ludwiká Swietego/ była iakoby Wnuczka SALOMEY Błogo
 ſławioney/ Ludwik zaś Swiety Práwnukiem/ y z wrodzenia
 tedy miáa tá Swieta pará do ſiebie relacya/ ale ieſzcze wiez
 kſza y ſcisleyſza w zględem Duchownego poſtánowienia ſwo
 iego/ je tak one iako y iego/ chcial mieć Pán Bog Duchownym
 poroleniem iednegoż Pátryárchy naſzego Fránciſká Swietego
 go/ chcial Ludwiká Swietego mieć Brátem. SALOMEY, á
 SALOMEA Siotra Żakonna Ludwikowi Swietemu/ o róz
 w iedenze dzień y ná iedenze czas w podobáło ſie od wiekow
 Stworcy Wſzechmocnemu/ w Koſciele ſwoim milituiacym
 te przenoſiny dżisieyſze oboyyg sprawowác/ iako Siestrze z
 Brátem/ zázym non hoc casu sed Diuinã dispensatione
 gestum

Iban. 20.
 cap.

S. Grego.
 Papa ho-
 mil. 26. in
 Euangel.
 post me-
 diam.

gestum est: á ia ieſzcze powiem ná terážnieyſzym Kazaniu
moim/ zá láſka Duchá Swietego/ že oprog tych ſpolnych prze-
noſin/ z equali ſorte, Rownym dſiałem dobrocliwý Ociec
Tiebieſti/ dobrámi ſwoimi/ te Swieta Pare podſzielil/ y iez-
dnákowofſtemu Brátu y Sioſtrze rozdał dobrá ſwoie/ Tradi-
dit illis bona ſua, niech to bedſie ná czeſť y ná chwale ſáme-
go Pána nád Pány/ y tego Swietego Brátá z Sioſtra/ á nam ná
zbudowanie Duchowne/ tylko proſe!

Wſpomoz: Bože wychwalit te wſytkie táenty,

Co miała SALOMEA tákže Ludwik Swietý,

Tradidit illis bona ſua.

Noſni roſnie Conceptuia/ coby zacé te Boſkie dobrá byly /
ktore pod przypowiaſtka człowieká w daleka pielgrzymu-
iacego kráine (iáko tłumácza zgodnie expozytorowie) choynie
rozdawátle Bog wierným ſlugom ſwoim/ oſobliwie iednáť
oznáymuienam o nich pracowity náſ Poſtillator Lyran/ ná
ktorego ia bářzo rad Fránciſkáňſkich preſtawam expozycy-
ách/ kiedy piſac ná te ſlowá dſiſieyſzey Ewángeliey/ Tradi-
dit illis bona ſua, mowi táť/ Bona ſcilicet natura, bona gra-
tia gratis data, bona ſcientia, bona potentia, & bona opu-
lencia, & dicuntur talenta, quia per bonum uſum talium,
potest homo ſibi aquirere caeſte prámium, Dobrá natu-
ralne powiáda/ dobrá láſti Boſkiey/ dobrá madroſci/ dobrá
potegi y mocy/ dobrá doſtátkow doczeſnych/ te to ſá dobrá Bo-
ſkie/ ktore ſie názywáia tákže talentámi/ bo przez dobre wy-
wánie ich/ moze káždy człowiek doczeſnie wiekniſtey ſie doró-
bić nimi nádgrody/ otož te wſytkie dobrá iž rownym dſiałem
Ludwikowi Swietemu z blagoſłáwiona SALOMEA Wſe-
chmocna reka Boſka rozdała/ dowiode po iednemu. Naprzod
tedy bona natura ſá to dobrá powabne/ dobrá znácznie ſiu-
kryſtuiaace/ kiedy ie Bog da komu/ kiedy owo náprzyktád zdá-
rzy Bog w ſtározytny y zacnym/ w Kſiažecim/ w Kroles-
wſkim komu wrodzić ſie Domu/ co ſie ná niego w pieluſtách
ieſzcze ſámych je táť rzeka/ wſytkie one zaſlugi/ wſytkie one
honory táť wielu Anteceſſorow zlewáia/ powabne to ſá dobrá

Lyranus
ſup. hune
locum.

takowe/ które lubo między dobrą fortuną zwyczajnie liżył
 zwykliśmy/ dla tego że fortuna nimi na świecie śafuje/ ale ies
 dnak in quantum w granicach przyrodzenia zostają/ y natu
 ralnym dziera sie sposobem/ między dobrą przyrodzone redus
 kować sie mogą/ kiedy także da P. Bog komu/ przyrodzonych
 talentow tak wiele/ że przez nie do wsfelakiey na świecie pro
 mocyey/ sam prawie ręką swoią Bęsta pokazuje y otwiera wro
 tą/ kiedy da skłonny temperament w humorach/ bonam indol
 em, y porzanna kompleksia/ iednym słowem/ kiedy da nās
 turalna do wszytkiego dobrego propensya/ co sie to Ars albo
 mało co albo całę nie będzie z natura biedzita/ nabytey do
 dać iey perfekcyey/ o wielkieś to dobro/ znaćneś to dobro
 dzieystwo Bostie/ ad naturę ordinem przynależace! Coż bo
 wiem wszyscy prosze za zasługi w oczach Bostich mamy/
 wprzod aniżeli sie na ten świat rodziemy? żadnych. Czemuż
 tedy da Pan Bog w rodowitym/ w panieczym wrodzić sie Do
 mu/ da dowcip przyrodzony wysoki/ da z krowie pochodzić Kro
 lewskiey/ y tym go zaraz w niewinności samey kwalifikacie
 honorem/ da naturę arcydobra y sposobną do wszytkiego do
 brego/ a drugich na podleyse kondycyey/ na pracęwite stany/ y
 przy rozumach tępzych na nieszczęście a stymatywy obraca? Inśe
 go Bog nie ma respektu w tym/ tylko że Panem Przedwie
 sznym y Monarcha będąc wsfelkiey stworzoney natury/ wolno
 mu iako Panu tymi dobrami przyrodzonymi/ kiedy chce/ komu
 chce/ y iako chce śafować. Przy samym zaraz stworzeniu czło
 wieka/ na początku świata/ pokazał Bog Wśiedł mogacy te
 libertatem suam in agendo ad extra, pokazał oraz y liberali
 tatem hojność swoie Bęsta w rozdawaniu człowiekowi ro
 zmaitych naturalnych dobr swoich/ kiedy lubo zmizyl naturę
 tego troche mniej nad Antelsta/ Minuisti eum paulo minus
 ab Angelis, stworzyl go iednak Paniatktem/ y rzućil zaraz
 pod nogi tego wsfelkie inśe bezrozumne Creatury/ Omnia sub
 iecisti sub pedibus eius, stworzyl go nie prestatkiem/ y zaraz
 z doskonała kompleksya całym meżem/ żadnym imperfekcyom
 przyrodzonym małuckiego dziećci siwa nie podlegającym/ In
 fanti-

fancilis ætas corporis infirmitatem significat, & animi ignorantiam dicit, talis non est creatus Adam, mowi Augustyn Swiety/ stworzył go z dowcipem tak bystrym/ że wzdług opiniey Subtelney Szkoły Theologow/ conuersionem ad phantasmata nie potrzebował/ czego my wssysey nie mamy/ lecz na kšcalt Anielskiego rozumu/ independenter à sensibus, każda rzecz mogli koncytować y poiać/ Ante peccatum originale in statu innocentie intellectus humanus, iustar intellectus Angelici, poterat independenter à sensibus, cuncta scibilia distincte attingere, tak stotyzwie náš Pater Angelus de Monte Piloso.

Aléc in statu także destituta naturæ po Adamowym grzechu niechciał człowieka Pan Bog tak bardzo destitutum, albo ogoloconego zostawić/ á żeby mu był nie miał hoyno tychże dobr naturalnych wdziałac/ kiedy tylko zechciał/ szczyć sie z tych dobr Boskich medrzec w starym testamencie/ kiedy opisuje mlodoše lata swoje/ tak mowi/ Puer autem eram ingeniosus/ á Glossa Interlinearis przydáte/ humanarum & Diuinarum rerum) & fortitus sum animam bonam, Mlodziemiaskiem á práwie dziecina iešce bedac/ tuž práwi mialem sto dowcipu/ tak do ludzkich tak y do Boskich rzeczy wyrozumienia/ od Sworce mego bowiem dostalem dobrej duše; Š kadby poznawał Salomon te dobra duše w sobie/ dáte znać o tym Lyranus ná to mieysce pišac/ że nie š kad inad tylko per affectus puritatem, hanc enim habuit Salomon à iuuentute, quando fuit sub disciplina Nathan Prophetæ, miał práwi dobra duše od Pana Boga Salomon/ gdy; w mlodošci swiecy pod dozorem bedac Nathana Proroka/ żadney po sobie nigdy nieczystošci nie pokázował/ lub ná potym w starošci niewiešciuchem został/ tak mowi o nim Pismo/ Cumq; iam esset senex deprauatam est cor eius per mulieres,; Szczyć sie między tak wiela infych y w testamencie Nowym tymiš dobrami przyrodzonymi/ nie šapo sobie zrak Boskich danymi Ludwik Swiety Fránciřkan y Biskup/ kiedy nie tylko dal mu był Pan Bog Krolewicem sie wyrodzić/ Synem Karola Sycyalyskie

S. Augusti-
lib. 1. de
peccato-
rum me-
ritis. cõ-
tra Pela-
agianos.
cap. 37.
Pr. Ange-
lus Vul-
pes Tomo
2. partis
2da Disp-
49. Artic-
1. nam. 3.

Q

Sapientie
8. cap.
Glossa in
hoc loco

Lyranus
sup. hunc
locu sa-
pientie
citatum.

3. Regum
cap. 15.

In Offic.
Franci-
scano de
s. Ludo-
uico.

Wyskiego Krola/ dal byl dowcip barzo bystry z natury nad in-
szych Braci rodzonych/ ale iako Salomonowi Krola Dawida
Synowi dal mu byl animam bonam, dusze dobra; Wydawala
sie ta dobroc dusze z niego zaras w mlodzieynym wieku/ kie-
dy po sobie tak stateczne pokazowal postepki/ iakoby inz byl
lat sedznych doszedl/ Maturis incedendo moribus, sub te-
nello pectore, gestare se senilem animum ostendebat,
swiadczy historia zycia iego/ pilnosć w nim byla wielka oko-
lo nauki y czytania Pisma Swietego/ tak iz w niedlugim czasie
za instrukcyja Oycow naszych/ ktorych mu bylo za Magis-
trow dano/ z podziwieniem wyslyskich/ profekt tak wielki w
naukach wczynil/ iz razey madrosć iego od Pana Boga wlana/
aniżeli nabyta rozumiano/ Vt putaretur scientia hæc infusa
sibi magis Diuinitus quam humanitus acquisita, wstyd miat
przyrodzony takowy/ ze z bialagłowa żadna sam a sam nigdy y
słowka mowić niechcial/ Matke własna albo Siostre wyia-
wszy/ a nietylko w mlodszych latach iak Salomon/ ale aż do
śmierci tak zystego w sobie konserwowal Duchá/ Sortitus
est animam bonam per affectus puritatem. O baczyeś tak-
ze prosze y SALOMEZ Swieta/ iezeli te naturalne dobra z tym
Swiatym Biskupem a Bratem swoim Zakonnym/ nie w ro-
wnym dziale miata od Pana Boga; Co sie tyce wrodzenia/ z
Monarchow Polskich swoy rodzaj prowadzi/ idzie z Liniey
albo z Familiey starodawnych Piastow/ ktora przez piećset
lat y sześćdziesiąt szczęśliwie panowala narodowi Polskiemu/
Kazimierz Wtóry dla wielkich cnot sprawiedliwy nazwany/
byl Dziad SALOMEY Swietey/ Leśko Piasty bialy nazwany od
biatosci wlosow/ byl Rodzic iey/ a Matka Grymsława Corka
Jaroslawa Kiazęcia Ruskiego/ ktorey Ciało takze w Kosciele
naszym w Zawichosćcie dnia Sadnego czeka/ Brat rodzony byl
Boleslaw Pudyk/ tak od czystosci ktora kochal nazwany/ ktory
Kiazęciem Sandomirskim y Krakowskim bedac/ nayspiera-
wey zakon nasi z Czech do Krakowa tu na to mieysce wprowa-
dzil/ na instancja Grymsławoy/ Swiatobliwey Matki swojej/
y Ciało iego w tymże Kosciele naszym Francyśka Swietego
depo-

depozytowane zostacie/ widoczne przed wielkim Oltarzem Epitaphium do tego czasu mając/ Krew to wszystko była Krolewska/ Królowa/ Pańska/ a do tego Krew Święta/ z ktorej nie mało już teraz cieśy sie ich z Salomea Święta y Kroluie w niebie: Co sie tyce dárzkosci y żywosci przyrodzonego dowcipu/ opisuie Opátowius w historiei żywota tey/ że kiedy była wzięta w trzech latach do Węgier/ oraz sie wczyla y rosla z Kolomanem przyszłym Malzonkiem swoim/ Krolewiczem Węgierskim/ y nigdy doscignac nie mogl Kolomanus bystrosci y ciekawosci rozumu tey/ lecz daleko przedzy y lepiej nad niego Salomea błogostawiona wszystko poymowala.

Dedukcia to z fundamentow nauki Subtelnego Doktorá/ nasi Skotiskowie je dobra natury dyspozycia/ y bystrosc przyrodzona w dowcipie/ choc to w ludziach sa dobra naturalne/ miedzy innymi iednak sa tezy y one/ skutkami supernaturalney predestinaciey/ albo nadprzyrodzonego przeznaczenia wiecznego do nieba/ Dicimus bonum ingenium siue indolem, aptam complexionem, naturalemq; dispositionem, centeri etiam predestinationis effectum, decizia wzwyż citowanego nasze^o Fránciskánskiego Theologa Wulpesá/ o toz te skutki takowe w niewinności zaraz SALOMEY Świętey bázyley y znaczniej wydawaly sie po niey/ anizeli po Kolomanie/ lubo zwyczajnie męski dowcip/ biegleyšy y stateczniejšy niż biatogłowski bywa: Wzjac sie slow rzetelnie y dobrze wymawiac ta Pánienka Święta/ nappierwey sie zaraz byla tych Świętych y zbawiennych slow mowic náuczyla IEZVS MARYA, ktorych teraz na ostátku Mátki wzyc dzietek swoich zwykly/ y to ieszcze nie wszystko; W dziecinštwie swoim miasto płochego igrzyska iakiego/ te sobie za nayweselsza poczytala zabawa/ kiedy co albo czytala nabożnego/ albo rozmawiala Duchownego/ albo w doyrzaly dziecinne latka swoje záprawowala stateczek: Co sieknie náostatek puritatem affectus, tak sobie zaraz w dziecinštwie Pánienka byla czystosc ulubita/ że przymierze takie miała z oczyma swoimi/ ázby byly na Messzyzne bezpiecznym nigdy nie rzucaly wzrokiem/ a sama przyrodzona do

R

Pater Angelus
Vulpes Tomo
2. part. 1.
Disp. 39.
artic. 6.
num. 6:

tey cnoty kontentować się niechcać inklinacya/ dobrowolnym
 ią słubem wtwierdzić y obwarować chciała/ w młodości swo-
 iej záras wotum wczyniwszy/ Pánienska czystość chować aż do
 śmierci/ Sortita est animam bonam per affectus puritatem,
 Co rozumiecie iako to trudny slub do wykonania byż musiał
 tey Pánience S. kiedy nie tylko wrosła y wychowała się przy
 pomyslnych wczasach y wygodach Pantecych/ ale co wiekša
 zá maż posła/ y dána była zá Matzonkę z woli Rodziców swo-
 ich Synowi Krola Węgierskiego Kolomanowi/ á przecie cud-
 downa rzecz! y w Matzeńskim stanie dokazała tego/ iż nie-
 tylko nie przelamała pierwszey obietnice swojej/ lecz y Mat-
 zontka swego przywiodła do tego/ że slyšac o światobliwym ży-
 ciu/ ná ten czas ták wielu Fránciszkanow/ Institutum trzecie-
 go Zákonu Fránciszka Swietego oraz z Matzonkiem przyie-
 śla/ y slub czystości znowu tákże z Matzonkiem swoim Pánu
 Bogu Wšechmogacemu poprzysięgła: O Boże moy iako to
 czystość affektu była/ kiedy iej áni piešzone wychowanie
 Krolewskie/ áni Książczy dostátek/ áni zyczliwość potomka/
 áni affekt Matzeński/ áni ták wiele pokus/ ktore czáré ná obo-
 ie zákládał/ nie przelamało! Wyiáchał sobie Krol Koloma-
 nus záśu peronego ná łowy/ dla zabawki y rekreacyey swojej/
 á tym zásem poczał tej łowczy piekielny siatki swoje stawiać
 okolo duše Salomey Swietey/ coby był w niey one purita-
 tem affectus ná ktore zuyno czatował/ Kształtem iakimkol-
 wiek wlowił/ pušcił tedy dla tego požadánego polowu w serce
 Salomey Błogosławioney podušezente tákowe/ oto teraz Sa-
 lomea nie máš Matzonka w domu/ poiáchał sobie w pole/ á-
 żeby się nabuiat y wrekreował do woli/ á ty siedziš iák wkarána
 bez wšelkiey rekreacyey/ przynaymniey się też wstroy terás po
 Krolewstwu áby rás/ przewietrz nieco bogáte suknie swoje/
 niech darmo w strzynieách nie leža/ dobadaš Kleynotow Koštro-
 wnych/ y po záwiesšay ná sobie/ wyimi co sporše bielusienkie
 one Dryáńskie perły/ y záwiaš ná szy/ wes one zausznice nie-
 máiace šacunku/ y przyozdob wšy twoie/ one mánele drogimi
 dyámentami šadzone/ niechay też áby raz ná rękú twoich po-
 stoia!

stoja/ one roze z daleka dla dyamentow y rubinow blask wy-
 dajace z siebie/ niechay na pierściach y ramiionach twoich przy-
 piete zostana/ y tak sie vstroiwšy/ stan sobie na przeciwno krzy-
 stalowemu zwierciadlu/ a przypatrz sie wrodzie y piekności
 twoiey/ ażebyś sama siebie cokolwiek tym sposobem wciešyć
 y rozweselić mogła; Nie moze bydz do tego sposobnieysza ośa-
 zya iako teras kiedy w Pałacu Krola obecnego nie maš/ nie
 obawiaj sie ażebyś miała wzrok mešci obroćić tu sobie/ nie o-
 bawiaj sie zrad iakieykolwiek nieporzannej chući na sercu swo-
 im/ bo sama iedna tu iestes/ ktora żadnego zrad mieć zá-
 chania nie bedzieš/ y owšem wnetze to z siebie/ aniżeli Krol
 nadiedzie pozrzucasz/ iezeli sie Malżonek twoy ciešy/ patrząc
 teraz y goniac zwierzą po lešsie wciekaiacego/ wraź tej ty sa-
 ma siebie tym sličnym mlodošci twoiey widokiem/ aniżeli
 z latami wcieze: Všla ta rāza štuka nieprzyiacielowi dušnes-
 mu/ wzięła na sie Krolowštie stroie Salomea/ vbratā sie po
 Pānštu/ vkleynočila bogato/ w tym sie Krol z łowow powra-
 ca/ przyjezda do Pałacu nād spodziewanie/ przychodzi pred-
 ko do potoku Błogostawioney Salomey/ y tak ja ozdobnie y
 kštatnie przybrana zastawšy/ wczul zaraz cielesne w sobie po-
 budzone zapaly/ y kiedyby ich bytā w nim przy łasce Bestiey/
 štuczna na ślub czytošci nie tlumila reflexia/ podobnoby bytā
 Salomea onym stroiem swoim y siebie y Malżonkā swoie^o w
 vrrate czytošci przystroila; Postrzegla sie dopiero Salomea
 S. ze to zdradziecka samotowka byla czarta przetletego/ zá-
 wala tego barzo y nie ladaiako za to pokutowala/ wzięła na sie
 proste znorny y wdowie odzienie. a odrzektā sie zaraz/ iuž wie-
 cej sama nād soba proby takowey došwiadczāć/ kontentuiac sie
 raczej miasto cielesnych stroiow/ záwsze mieć vstroiona duše
 per affectūs puritatem.

Opisnie Psālmista Pānšti na iednym mieyscu piekny iā-
 kis stroy Krola niebieskiego/ Dominus regnavit, decorem
 inducus est, Krolowat práwi Pan/ y vstroil sie chedogo/ a
 w coź takowego? Incognitus tłumāczac ten Psalm powiā-
 da/ ze przez te suknie ktora sie Pan Niebieski przyodział/ nie

S
 Psal. 92.

Incogn:
sup. hunc
Psalmum

Isaiz 53.

Incogni:
ibidem.

Rupertus
lib. 3. in
Apocal:
cap. 3.

inſzego rozumieć nie mamy/ tylko Przenayſwiecſze czołwie-
czeńſtwo Chryſtusowe/ ktorym on nie tylko duſe/ ale też y
Wſzechmocne Boſtwo ſwoie odkrył/ Veſtimentum Chriſti
dicitur eius humanitas, quā Diuinitas & anima operiebantur,
według ſwiadectwa Iſaiasza Proroka/ nie záwſe tá ſu-
tnia Chryſtusowa kſtaltny z ſiebie wydawała pozor/ bo kie-
dy była przy mece Zbawicielowey poſárpána/ poſiekána/
krawia zbroczona/ żadney pieknoſci w ſobie y kſtaltu nie miás-
lá/ Vidimus eum non habentem ſpeciem neque decorem,
ale to w ten czas dopiero ten ſtroy czołwieczeńſtwa Chryſtu-
ſowego/ ſtał ſie piękny y ozdoby/ gdy zwyciężywſzy śmierć w
ſlicznym ciełe w wielbionym/ dnia trzeciego Zbawiciel náſz
zmarłych wſtát/ Contra deturpationem aſſumpſit deco-
rem, quia pulcher & glorioſus reſurrexit, mowi tenże au-
thor wſpominiony/ według Ruperta iednak ia w inſzym ſenie
rzec moze/ Je ſutnia czołwieczeńſtwa Jezusowego/ nigdy prze-
nigdy záſpecona nie była/ bo iáko ia wziát z Niepokalaney
Krwie Pánienſkiej/ ták ia záwſe po Pánienſtu chował/ y naye-
mnieyſza nigdy ná niey nieczyſtoſci mákula nie poſtátá/ ani po-
ſtác nie moglá/ Vbi enim indutus Dominus decorem & for-
titudinem regnauit? id eſt Virgineam aſſumpſit carnem,
ſłowa Rupertowe: Záſiadłſzy tákże ná thronie Krolewſkiego
Máieſtatu Salomea Swieta w Kroleſtwie Zálíčim/ ſiła
mieć moglá ápplauzow z wyſokich enot ſwoich/ lecz miedzy
inſzymi mogly ſie y te ſłowa Dawida Swietego do Krolew-
ſkiego iey ápplikowác ſtroiu/ Domina regnauit decorem in-
duta eſt, Krolowála Páni y wbrała ſie ſtroyno/ gdyż lubo in-
wiecey po tey wſpominoney tentácyej ciálu ſwoiemu nie po-
zwalała powierzhownego Krolewſkiego wbioru/ lubo zwoy-
czáynie ſtromnych y proſtych nie ná Krolowa przynalezacych
ſutien zázywála/ ale to grunt/ Je iáko Pánienka/ ták y Mezá-
cka y Krolowa bedac/ żadna nigdy nieczyſtoſcia duſe y ciáła
ſwoiego/ áz do oſtátniego punktu życia ſwoiego nie záſpecilał
ták iż beſpecznie záwſe mowić moglá o ſobie/ względem nie-
naruſzonego czyſtoſci ſwoiey ſtroiu/ Sortita ſum animam bo-
nam per affectus puritatem.

Dru

Drugie dobrá Boskie są/ gratia gratis data, dobrá łáski
 iego Páńskiego/ według zgodney náuki Theologow/ ná dwoie
 sie tá łáska Boska dzieli/ ktora ludzic z osobliwey dobroci iego
 biora/ iedná sie zowie gratia gratum faciens, á druga gratia
 gratis data, posłuchaycie wyraźnych ná to słow Subtelnego
 Doktorá nášego. Omne donum Dei datum homini, aut est
 gratum faciens, vel gratis datum, łáska Boska gratum faci-
 ens, to iest wdzięcznym czyniaca człowieká przed Bogiem/ iest
 tá/ ktora dáie Pan Bog człowiekowi dla niego samego/ á żeby
 przez nie vspráwiedliwiony/ y poświęcony w oczách iego świe-
 tych zostawšy/ mogli uczestnikiem byđz dziedzictwá iego wie-
 cznego/ łáska zaś Boska gratis data, iest tá/ ktora rozdáie Bog
 Wszechmocny ludzicom/ dla dobrá pospolitego w Kościele iego
 Świętym/ tak ie opisałie tenże Doktor wspomniany/ ná ie-
 dnymże mieyscu kiedy mowi/ Deus nullú donum dat alicui,
 nisi vel propter bonum eius, vel propter bonum Ecclesie,
 nikomu práwi Pan Bog łáski swoiey nie dáie/ tylko albo dla
 dobrá iego samego (á tu rozumie gratiam gratum facientem,)
 albo dla dobrá Kościoła swoiego (á tu rozumie gratiam gratis
 datam.) takáż definicya y od inszych Doktorow te obiedwie łá-
 ski Boskie máia: ktoreż to tedy są gratia gratis data? czyni
 Komput Apostoł Święty tych darmo dánych łasł Boskich/ do
 Koryntczyków pisać/ y dziewięć ich liezy/ Divisiones gratia-
 rum sunt, idem autem Spiritus, alij quidem per spiritum da-
 tur sermo sapientie? alij autem sermo scientie secundum
 eundem spiritum, alteri fides in eodem spiritu, alij gratia
 sanitatum in vno spiritu, alij operatio virtutum, alij pro-
 phetia. alij discretio spirituum, alij genera linguarum, alij
 interpretatio sermonum, przydáie do nich insi/ gratiam re-
 gendi, potestatem iurisdictionis, gratiam Sacramenta ad-
 ministrandi, y tym podobne łáski y dobrodzieystwá Boskie/
 ále jebym ia náder vprzykrzonym byđz musiał/ gdybym z oso-
 bna miał o káždy z nich mowić/ á niżej teź niektore bedzie
 o kázya wspomnieć/ biore tu sobie ta ráza/ dla moralizmu ká-
 znodšeyškiego/ tylko te dwie do wvagi/ ktore Apostoł Páński

scotus in
 4. Dist. 6.
 Quæst. 9.
 sup. lit.
 G.

Scotus
 ibidem
 lit. G.

1. ad Co-
 rinth. cap
 12.

Glossa In
terlinea.
Lyranus
sup. hūc
locum.
Apostoli

iąkoby są przednieysze między innymi rozumieć/ w samym
środku klądzie/ to jest łaska wiary Swiętej/ y łaska wzyntow
cnotliwych/ Alteri fides in eodem Spiritu, alij operatio vir-
tutum, Glossa czyta/ alteri constantia fidei, Lyranus dokłada/
Fides quæ est certitudo de rebus inuisibilibus, quæ suppo-
nuntur principia Catholica doctrinæ. Wielka to jest zaiste
y osobliwsza nád inſe gratia gratis data, nieofacowana do-
broczynność Bostka/ kiedy da Pan Bog komu wrodzić sie y
wychować w wierze swoiey Swiętej/ kiedy go mocno vgrun-
tuje y postanowi ná tym fundamencie zbawienia dusznego/ nie
máia tey łaski ſerokie Othomáńskie Imperia, nie máia Mo-
ſkiewskie y Kozáckie Schizmy/ nie máia Szwedzkie/ Duńskie/
y Angielskie Kráie/ nie ma po wſytkim ſwiecie tulájące ſie po-
kolenie Żydowskie/ nie máia Dyſſydenčí po róźnych Páń-
ſtwách Chrzeſćciańſkich rozlegli/ y tak wiele inſych nam niez-
znáiomych y dſitkich narodow/ z ktorych tak wiele tyſiecy/ tak
wiele millianow podobno ná káždy dzień ná podniecie ſie pie-
kielna doſtaie/ dla tego je im nie teſt dána fides in eodem spi-
ritu: Rozumieia tu w prawdzie Doktorowie w tym mieyſcu
nie tylko te wiare Swięta/ ktora teſt habitus supernaturalis
inſulus, y ktora nas dysponie do otrzymánia łaski Boſkiey
wſprawiedliwiáiącey/ ale teſz y te wiare/ ktora ſie bierze pro
fiducia, to teſt vſnoſć one w Bogu ktora miewáia ſtudzy Páń-
ſcy ná ten czas/ kiedy w Imie tego Swięte cudownych doká-
zuia rzeczy/ ale je tá fundnie ſie ná pierwoſſey/ dla tego káždy
z nas ieżeli zá co ma dziekować káždodziennie dobroliwemu
Stworcy ſwemu/ tedy zá to/ je go oſwiecił wiara ſwoia Swię-
ta Kátolicka/ Rzymſka/ przez ktorey żaden bydż zbawionym
nie moze/ Sine fide i poſſibile eſt placere Deo, tak decydo-
wał Apoſtol/ tak y Auguſtyn Swięty/ Fides eſt humana ſa-
lutis initium, ſine hac nemo ad filiorum Dei confortium
peruenire poteſt, quia ſine ipſa, nec in hoc ſæculo qui-
quam iuſtificationis conſequitur gratiam, nec in futuro
vitam poſſidebit æternam.

Ad He-
breos 11.
ſ. Auguſ-
tyn 28.
de Tem-
pore.

Y

Potrzeba jedná tego żeby przy wierze Swiętej/ wiazála
ſie y tá

sie y tá druga gratia gratis data, to iest operatio virtutum,
 iáská vezynkow dobrych/ iáská cnoc Swietych/ bez ktorych
 wedlug zdánia Grzegorza Swietego/ wiára nie iest wiára pra-
 wdširoa. Ille verè credit, qui exercet operando quod cre-
 dit, á wedlug slow Apostolskich iest wiára martwa; Fides si
 non habet opera, mortua est in semetipsa, nie bázjo w ten
 czas idšie wiára Swieta in bonum Ecclesie, álbo máto co
 álbo nie nie fruktifykuje w Košciele Chrystusowym/ gdy iey
 vezynki dobre nie korrespondnia/ herezykiem pachnalby taki/
 ktoryby to rozumial/ iz sámá tylko zbawić go wiára moze/ tak
 bowiem blad ten wytklina Trydenškie Concilium, Si quis di-
 xerit solá fide impium iustificari, ira vt intelligat nihil ali-
 ud requiri, anathema sit. Wiára Ludwiká Swietego In-
 fulatá Fránciškánskigo/ bylá wiára polaczana cum opera-
 tionibus virtutum, iáko piro Apostolskie napisáto/ te obie-
 dwie gratias gratis datas, práwie tudzieš iedne przy drugiey /
 wyražaiac przez to sám / ze iedná bez drugiey niégo w sposo-
 moc nie moze do zbawienia dusznego/ tak Ludwik Swiety o
 to piezoloowáć sie vmiat/ ázeby byl przy wierze Swietey/ kto-
 ra z Rodšicow wziat y z wychowánia swojego/ nabobožen-
 stwo gorace/ mortyfikacye cieškie/ vdreczenie delikáckiego y
 subtelnego ciáta/ posty ostre/ pokore gleboka/ y inše rozmaite
 cnoty Swiete/ nierozdzielny miá towarzyszami/
 pilno chodšil okolo tego/ záraz z mlodosci lat swoich/ ázeby byl
 záwczasu fundowal sie y zápráwial in operationes virtutum,
 do wysokiey duše swoje gotuiac doškonálosci/ w ostátku nie
 vsáiac zdrádlivemu šwiátu/ ktory naybáršiey te wysokie vro-
 dzenia sídli/ zá dobrym przykładem owychže šwiatobliwych
 Fránciškánow/ ktorych w Kátaloniey miá záwše przy sobie/
 podeptal y vrodzenie Krolewškie/ pogardšil sukcesya ná Kro-
 lestwo nayštaršym brátem bedac/ zá progiem wšytkie expe-
 ktárywy šwiatowe zostávil/ y zostal Žakonnikiem Fráncišká
 Swietego/ Miranda res, & aliás inſueta, vir namq; hic vir-
 tutum positus in sublimi, iuri primogenitura renunciauit
 & regno, regalis solij spretá pompá, pro regno corruptibi-
 li, ater-

S Grego-
 homil. 26
 in Euāg-
 Iacobi
 cap. 2.

Concil.
 Trident:
 Sessio. 7.
 cap. 2.

Ex offi-
 S. Ludo-
 nici Ord.
 Min. sta
 die infra
 Octaua

li, æternum ac plenum delicijs regnum mercans, słowá z historyey żywotá iego wyiete; Dopierof w Zakonie Świec tym oproz słubow Zakonnych punktualnego pełnienia/ iáko ná wielkfe zdobywáć sie cnoty y wczynki światobliwe począł/ długoby o tym mówić/ dosyć ná tym/ że lubo potym z postuś feństwą przyiał od Oycá Świetego Tolossáńskie Biskupstwo/ wielkfa iednáć część dochodow miedzy vbostwo rozdawáć/ ániżeli ná siebie sáмого roszkazá/ y Zakonnego habitu odmienic nigdy niechciał aż do śmierci. Bogoboyna Eustáchia Córka Paula Świetego Wdowy Rzymiántki/ ták niegdy Mátece swoiey mówiá/ kiedy ia szodre iálmuzny vboгим rozdávác widziáá/ Sat habebo hereditatis à te, si mihi virtutes sanctas & gratiam Dei testamento legaueris, rozdaway zdrowá Mátko mojá wsfytkie fortuny twoje ná wspomozenie vboгих/ dosyć ia bowiem práwi Oyczyzny álbo poságu moiego od ciebie mieć bede/ kiedy mi cnoty swoie/ bojáśń Bofka/ y iáste iego Świecá testamentem odkaześ; w tákovej cenie cnoty Świecá byly v Ludwiká Świetego/ kiedy nie tylko dziedzičné opuścivofy intraty Krolowstie/ doták vbogiego vdat sie Zakonu/ ázeby był iáko naywiecey sóbie w nim cnot Świec tych náskárbít/ ále y sáme Kóścielne prowenty/ względem Duchowney dostoyności swoiey Pásterstiey/ proporcyonálnie nádáne/ ná sustentácya pewney liczby vboгих káždodziennie kózac/ w tym tylko sámym miał cále serce vtopione/ ázeby był przez te ákty miłósierne/ iáko nálepicy náádowál sumnienie swoie operationibus virtutum,

W

W rownym dziele z tym Świecym y SŁOMEA błogostáwiona/ miała te gracias gratis datas, od Páná Bogá/ ták je też wiára iey byá cum operationibus virtutum spárzona/ od sámej láty iey biorac niewinności/ ták opiewa historya żywotá iey / że choćiaś iefcze młodsiuchna Pánienka byá/ dla skromności niezwyżáney y światobliwych obyczáypow/ nie mogli sie iey Kódzicy Kolománowi nápatrzyć/ dosyć wczynkow bogoboynych y cnot Świecých miała/ w stanie Málżeńskim oraz y Pánienckim z Kolománem żyiac/ kiedy dla

dla umartwienia ciała swojego na przemiane trzy włosienice
 z włosia kónskiego nosiła ták ostre/ że kiedy iedne sobie rosta-
 zał czasu pewnego Spowiednik iey nasz Brát zakonny pota-
 zać/ aż sie zdziwił/ iako nia sobie była nie skaliczyła ciała/ dla
 takich peków y ostrości włosia/ nie Krolewskiego ale wdowier-
 go podiego odzienia zażywać codzienny zwyczaj miała/ w ni-
 skim rozumieniu sama o sobie/ wysoko sie funduiac przy wie-
 rze swoiey Swietey in operationes virtutum, aléc iey sie to
 ieszce wysytko bázno mało widziało dla dostapienia nieba/ co-
 kolwiek tylko dobrego w odzieniu swieckim czyniła/ dla tego
 po śmierci Matzonką swojego/ dołożywšy sie Pudyką Bratą
 rodzonego Zakonnica Klary Swietey/ a Córka Franciska S.
 zostaje/ y w Klastorze Zawichostkim/ od tegoż bratá dla niey
 fundowaným/ próbe naprzód potym y Professya uczyniwšy/ nie
 iako Krolowa/ ale iako naypodleyša Serwicyána/ do nayliŝ-
 szych sie y naywzgárdzienszych w Klastorze vsług wbiegála.
 Ażeby każda pobożna Chrześciańska dusá/ piękna bydź záwsze
 mogła/ w oczách niebieskiego Oblubienca swojego/ táká iey
 daie poráde Krolewski Prorok Dawid Swiety/ Audi filia, &
 vide, & inclina aurem tuam, & concupiscet Rex decorem
 tuum, Córka moia naymilša iezeli ty przypodobác sie prác-
 gniesz niebieskiemu Kochánkowi twoiemu/ rádá moia áżebyś
 miedzy infymy te trzy moie miała na pamięci przestrogí/ na-
 przód sluchay go z pilnością ilekroć rázow rozmawiać z toba/
 álboć co rozstazować zechce/ audi, druga/ áżebyś nigdy nie
 spuszczała oka twóiego z piękności y slichności iego/ & vide,
 á trzecia/ áżebyś na glos iego vcho twoie ku ziemi náklonione
 trzymála/ Et inclina aurem tuam; glos iest to obiectum slus-
 chu/ y ták vca Filozofowie/ że im kro niżej schyla vszy swoje
 ku ziemi/ tym tej lepiey glos poiać y rozeznác moze/ Auribus
 demissis, vox capitur gratius, Inauisusque insonat, rácyá
 tego iest przyrodzona tákowa/ że poniewáš glos nic nie iest in-
 ŝego/ tylko ieden lekki dzwiek po powietrzu brzmiascy/ z natu-
 ry swoicy (wedlug náuki Arystotelesa) wysokoby sie powinien
 na powietrze wzbiić/ względem swoicy lekkości/ ale je mu też

Plal. 47.

Aristo. in
suis Pro-
blem.
scái XI.

powietrze ile może czyni rezystencya/ przerywać się nie dając dla wniey y konserwacyey swoiey/ dla tego nazad dświak tego cofać się musi ku ziemi/ y z tey przyczyny o vcho ku ziemi schyłone doftonaley się obitła/ á choćiaſby y tey nauki Filozowftiey nie było/ tedy nas tego ſámo doſwiádzenie wzy/ je tedy ná glos vchá niſto nádftawiamy/ lepiey dochodzi do zmyſlu albo ſluchánia náſzego/ ázeby tedy duſá pobożná iáko náylepiey glos do ſiebie mowiącego Bogá/ poymować y przeniknąć mogła/ á przez to pozyskowała ſobie láſte tego ſwietera/ dla tego tak tey rádži pomientony Dawid Swiety/ coby ná dot ku ziemi vcho ſwoie ſchylala/ Inclina aurem tuam, & concupiſcet Rex decorem tuum: Powabna to wſytká y nie trudna do wytkónánia Koronátá Izraélſkiego perſwázuya/ bo kżoby ſobie nie żyezył wlepić oczy ſwoie w takięgo/ ktorego náparzyć ſie do woli/ ſámi nieſáżytelni niebieſcy Duchowie nie mogą/ In quem deſiderant Angeli proſpicere? Kżoby nie rád ſluchał tego/ ktorego niegdý w pieſniách ſwoich Salomon mady proſił/ jeby był raz przynaymniey mógł glos ięgo wſyſheć/ Sonet vox tua in auribus meis? Kżoby ſobie vć ózał/ by ſiadał nayniſzej vcho ſwoie chylic/ ná potecie ſłow onych/ ktore nie tylko ſááżytelna ziemia/ lecz y ſáme niebieſkie przetrwać firmamenty máia/ Cælum & terra tranſibunt, verba autem mea non præteribunt? tego tu tylko nie doſtáie/ je Dawid Swiety áni mieyſcá/ áni záſu/ albo przynaymniey ſpoſobu nie opisał/ ná te luba wizya y miła audyencya Boſta/ iedná kje co on opuſcił/ náſ Alexander Aleaſis dołozyl/ ktedy to mieyſce Pſálmu explikue w te ſłowa/ Audi filia Euangelium, & vide Deum per fidem, & inclina aurem tuam, vt te corrigas, & tunc Chriſtus ſponſus, concupiſcet decorem tuum, ſluchay práw pobożna duſo w cielonęgo Bogá rozmawiającego/ to ieſt/ ſluchay Ewángeliey ięgo Swieter/ przypátruy ſie Boſtwu ięgo nie ináczey tylko przez prawdſiwa wiára/ á nátkánia y pilno vchá/ co raz to lepiey popráwiáac życia y poſteptow twoich/ to ná ten záſ niepochybnie Chryſtus Pan Oblubieniec niebieſki pieknoſć twoie vlabi. Tak vzynila Salomea Swietera/ wypiein

1. Petri 1.

Cantic 2.

Matthæi
24.Alex: A-
jenſis in
hunc lo-
cum Plat
mitæ.

wypelnitá do naprzód je posłuchála Ewangeliey/ kiedy według consilium Ewangelickiego wzgardziwszy Należaniem Arcelestwa ziemskiego/ opuścila świat/ y do Zakonu Franciszkańskiego posła/ wypelnitá y to/ że sie przypátrowála Panu Bogu pilno przez wiare Swieta/ poniewaz z Rodzicow y wychowania swoiego/ mocno w niey zostawála vgruntowana/ názkłaniála náoskatek niewinnego vchá Pánienskiego/ ná słowa Pánstie/ co raz to sie báziey sama sobie nie podobaiac/ y lubo ná wysokie postepowála gradusse w cnotách Swietych/ y w doskonałości Zakonney/ tak iey sie zdáło postáremu/ iákoby ná nie byl vstáwicznie wołat Oblubieniec z niebá/ coby życia swoiego iefoze lepiej popráwowała/ Inclina aurem tuam v te corrigas, przetoż do takiey lásti Bostiey/ y do takowey perfekcyey dosta/ że troskolwiek dobrym byds Zakonnikiem albo Zakonnica zamyslaś/ troskolwiek chceś byds z owych ieden/ ktorzy nie tylko sunt vocati ale też electi/ przeczytajze sobie tylko Zakonny żywot Salomey Swietey/ á tam sie záraz náuczysz prawdziwego posłuszeństwa/ ktore ona nawet y po śmierci pelnitá/ bo kiedy przez dekret brano Ciało iey Swiete z Stálytu do Krakowa/ zdyspozycyey Bostiey/ ósm wolow ruszyć woza z ciałem onym nie mogło/ aż dopiero kiedy Spowiednik przez posłuszeństwo Swiete/ przykázal Salomey/ żeby wola Státszych swoich pelnitá/ záraz sie woły ruszyły, tam sie náuczysz vbostwa ścisłego/ tam czystości nie naruszoney/ tam vmatwienia/ tam cierplivosti nieporównaney choć to przy Kondycyey Krwie y godności Krolewstiey/ tak dálece/ że sie dżiwować bedzieś musiał/ iáko takowe vrodzenie wysokie/ przysposobić sie mogło/ ná rozliczne/ podle y mistie w oznach ludzkich Operationes virtutum.

X

Pospieszam ad bona scientia, wśátje to y wy sami przyznawác zwyklicie/ że dobra vmieietności y mądrosći/ sa náder pozytoczne/ kiedy wiec owo pospolicie mawiaćie/ dobra rzecz/ gdy kto co vmie ná świecie; Solon Filozof Pogánstki/ miedzy infymy cnotami ludzkimi/ tak wysokie y przednie dáwał miejsce mądrosći/ iáko miedzy cielesnymi zmysłami/ wzrokowi albo widzeniu miejsce dáia Filozofowie/ Quan-

Anton:
Firm: de
sap. et a.
Laert. li.
br. 6.

tum visus reliquos sensus excellit. Dyzogenes wżonych ludźi
nazywał przytaciotami Bostimi y iako Pan Bog ma wżytko/
y niziego potrzebować do tego nie może/ tak on mówi/ że y
mądrym nic nie dostacie na świecie/ gdyż iako poufałym przytaciotom
swoim/ Bogowie im lafsem dodawali wżytkiego.

Ex. Panor
in Prozm
lib. 3. de
gellis e.
iusdem.

Leż zaniechawşy Pogaństwa Alphonsus Krol Chrześciana
st./ tak wiele Państw y Krolestw pod moc swoje podbiwşy/
kiedy był czasu iednego spytany/ iakimby też sposobem mógł
przysć do wboştwa/ y z Pána: tak wielkiego/ chudym pachols
kiem zostać: tak odpowiedział na to/ niech prawi po Jarmar
kach miedzy towarami/ mądrość na przedaży bywa/ da sie to
widzieć iak ia pretko tych bogactwo pozbede: Secundum Job
S. tego Monarchy Chrześcianańskiego responsia/ kiedy cene
mądrości extra sphaeram actiuitatis; ktądzie rozum ludzkiego

Ioba. 28.

go. Nescit homo pretium eius, dla tego Mędrzec exhortuje
człowieka każdego/ żeby sie pial do nauki/ y śniatował wmie
ietność sobie/ jeżeli bydż chce szczęśliwy/ y obronny: reka od
światowych niebezpieczeństw wychodzić/ Si scientia placuerit

Proverb.
ado.

animæ tuæ, consilium custodiet te, vt. eruaris à via mala:

~~Przyznawam to y ia/ że nie tylko za żywota/ pochwałe swoje ma
mądrość y wmiętność wśelka ale y po śmierci/ daie wżonym
ludziom w potomnych pamięciach iakas niby niesmiertelność/
naywiększa to iednak mądrość/ nayszczęśliwsza wmiętność w
mnie/ kiedy kto szczyrze wmiętraktować słuźbe Bostka/ Omnis
sapientia hominis in hoc vno est, vt Deum cognoscat &
colat, hoc nostrum dogma, hæc summa est, napisal Laetan
rius, to człowieka iest mądrego/ ktory poznawa y czci Pána
Boga/ ta iest summa wśelakiey wmiętności/ y niżej záras
przydaie takowa wśelkiemu człowiekowi słuźaca admonicya/
Qui vult igitur sapiens ac beatus esse, audiat Dei vocem,~~

Laetan:
Firm. li.
bro 3. ca.
pit. 30.

Idem. in
loco quo
supra.

dilectat iustitiam, Sacramentum natiuitatis suæ noscat, hu
mana contemnat, Diuina suscipiat, vt summum illud bo
num, ad quod natus est, possit adipisci; Ludzi próżna swia
towa mądrością nadetych/ a tey mądrości Duchowney nie
máiących w sobie/ przyrownat niegdy ieden do nápuşkoney
sowy/

sowa/ z tego fundamentu/ że iako sowa w ciemnościach bąrze
 dobrze widzi/ a najsna światłość lśnie/ tak y ci ludzie bystry
 koncept w światowych rzeczach mają/ a kiedy im przyjdzie na
 prawdziwe sprawiedliwości światło/ myśl swie obrocić/ w
 ciemna zachodzą ślepotę: Na sila mądrych piekło/ tak Ana
 iolow iako y ludzi/ ktorzy przewrotna y bezbojna w sobie nau
 ke mając/ y sami zgineli/ y tak wielu inssych na wiekiwsta zgu
 be pociągali za sobą. Piše Henricus Lancilottus Zakonu
 Augustyna Swietego/ że kiedy iessze za żywota/ nawiedzali
 dobrzy Katholicy/ bezecnego Kalwiná Apostata/ otwierając
 mu oczy/ że to czynił nieczłowiec/ co prawdziwey Chrystus
 wey wiary odstawiwszy tak wiele błędow przeklętych wymy
 ślał/ y dusz tak wiele zawodził/ to tylko na te słowa wzdychał/
 a ieczal/ przeklinając on dzień y one godziny/ w ktora kiedy na
 myśli sie traktować nauki/ tak mowiac/ że nic inssego/ tylko
 nauka sama/ do takowey mu była bezecności pochopem/ iest
 tam z nim w piekle podobnych przewrotnych Theologow/ y
 w rozmaitych Profesjach wzonych ludzi wiecey ktorych zle w
 żywanie nauki bez bojaźni Bózey/ w onym nieszczesnym wie
 kistym tarasie satałmowało/ a niemasz y iednego takiego/
 ani na wieki nie bedzie/ ktory na szerey y zbawienney
 służby Bostkiey nauce lata swoje trawil aż do śmierci. R
 dategoć Ludwik Swiety cokolwiek miał mądrości y umie
 ietności od Pána Boga/ nie obracał iey na wykrety albo
 Interessy światowe/ nie obracał na osukanie bliźniego/ nie
 obracał na przeklele polityki Machiawelskie/ ale tylko na sa
 me chwale Bostka/ a na zbawienie dusz ludzkich/ wczyl przykła
 dem y słowami Ducezandow swoich/ Chrześciańskich sposo
 bow zbawienia dusznego/ tak wiele zydow chrzcil y nawracał
 do wiary swietey/ na Ordines, y na beneficia nie promowa
 wal nikogo w Biskupstwie swoim/ tylko takich coby byli spo
 sobnymi do vsługi dusz ludzkich/ a nadewszytko coby byli nie
 naganneho życia: Wiec na modlitwach goracych y bogo
 myślnych medytacyách/ czasu nie mało dziennego y nocnego
 trawil/ na każdy dzień naboźnie sam celebrować co ras to bára
 dziey z Bogiem swoim sie łączyc/ to nayıpierwsze y nayıwieksze

Henricus
Lancil.

iego pieczolowante bylo. Zarowno czynila y SALOMEA Swieta/ brata Panielki sierotki do siebie/ przelozona w Klastorze swoim bedac/ y na przystoynne wychowanie ich ani prace/ ani kosztu nie zatowala/ byle ich tylko byla zaprawic w sluzbe Bostka mogla/ brata mlode Szlachcianeczki od Rodzicow albo pokrewnych/ y sama w obyczajach tak ludzioro iako y Bogu przyziemnych cwiczyla/ cokolwiek miala od Pana Boga talentu w poymowaniu Pisma Swietego/ w rozumiewaniu slowa Bostzego/ y tajemnic Duchownych/ w wszystko to byla z dusze radda/ w kazda z osobna Satonna Siostrze swoje wiala/ inkulko wiala podobno czestokroć y przytaczala calemu zgromadzeniu swojemu/ powajna one starodawnego Filona Sydowina sentencya/ *Seruire Deo maxima est gloriatio, non modò libertate maior, sed & diuitijs, & principatu, & omnibus rebus, quas mortales miramur, pretiosior, sluzba Bostka naywiekszy ma swoy zaszczyt na swiecie/ y zlota wolnosć/ y obfite fortunny albo bogactwa doczesne/ y wszystko to cokolwiek swiat ma okazalego w sobie/ nic nie iest względem tey iedney wmietytnosci/ ktora sie do sluzby Panskiej stoffuie / iako SALOMEA tłumaczyć sie moze/ z Etymologiey imienia/ iakoby Salutis meatus, tak tey zyczyla sobie y starala sie o to SALOMEA Błogostawiona/ azeby bylo przez ysta tey/ nic takowego nigdy nie plynelo/ tylko coby bylo zbawiennego/ coby bylo z chwata Bostka y zbudowanem bliźniego/ y dlatego wiec czesto napominala inke siostry/ azeby byly tym niewinniatkom/ ktore ona bratala na duchowne cwiczenie/ naymnieyszego z siebie nie dawaly zgorshenia/ coby sie byly niczego inzego nie nauczyly w Klastorze/ tylko samemu szczerze sluzyc Panu Bogu/ ewo zgola lubo mniey przyzwoita plci bialoglowstkiey iest nauka y mardrosć/ iako bowiem wezyć sie gliboko w zwyczaj bialoglowstwy nie maia/ tak tey y nie wiele wmieta/ to iednak wszystko/ co do sprawiedliwej y zbawiennej wmietytnosci należy/ zarowno SALCMEA z Ludwikiem Swietym wmiata: Nie inak sa tylako taka dal Grzegorz Swiety definicya Chrzesciánstkiey mardrosći/ ktora sie w ludziach pobożnych y bogoboynych znayduje*

Philo. li.
bro: de
Echerub.

S. Grego-
libro 16.
moral. c.
16. in ca-
put 12.
lobi

ie/ Iustorū sapientia est nihil per ostentationē fingere, sen-
sum verbis aperire; vera ut sunt diligere, falsa deuitare, bo-
na gratis exhibere, mala libentiū tolerare quā facere,
nullam iniuriā vltionem querere, pro veritate contume-
liam lucrum putare, Spráwiedliwych práwi ná tym
sámych cála záwistá madrosć/ á zebym nic zmysłonego po sobie
nie pokazowali/ ale to záwisse w vsákch mieli/ co w sercu/ zebym
od satysu wśelkiego dáleko stromli/ á mocno stali przy pras-
wdzie/ zebym kazdemu dobrze czynili bez respektu/ á choćby im
to zlosćcia nádgradzano/ albo niewódziedziosćcia/ niech to znos-
za ćierpliwie/ zebym nigdy żadney pomsty nie szukali/ á obelge
albo z niewage swoje / niech sobie zá zyskowe policzais vrs-
gielty; Ocoz y te wśytkie punkty/ zbáwienney madrosći y náus-
ti niebieskiej/ tak zárowno Ludwikowi Swiatemu y Salo-
mey Błogosławionej/ przysznawala ci/ ktorzy historia ich zycia
pisali/ ze nikt inaczey rozumiec y mowic nie moze/ tylko iz ro-
wnym dzialem/ podzielit dobra madrosći Bog/ miedzy tymi
dwieiná sobie vlubionymi duszami/ Tradidit illis bona sua.

Po dobrach vnieterności nastepuia bona potentia; Já-
ka potega z nieba spráwiedliwym y z Bogiem trzymáiacy
ludziom vdzielona bywa/ doświádezył tego swiat/ w Stáro-
zakonnym Hetmanie onym Iozue/ kiedy rozbiegle kóla obro-
tow niebieskich/ y poniehamowane od poczatku swiatá biegu
stonecznego impety/ zátrzymac czasu iednego y zástanowie po-
dolat/ Obediēte Deo voci hominis stetit Sol in medio caeli, &
non festinauit occūbere, vsłuchal Bog y postuszeństwo vzy-
nil glosowi ludzkemu/ ze w puć nieba stánato słońce w mieys-
scu/ y do zwyčajnego nie pospieszyło zachodu; Doświádezył
tego swiat w Izaiaszu/ kiedy zá tego rosfazaniem ná instánc-
cyo Ezechiasza/ dšiesiec gradusow wozad vmknelo sie słońce/
Et reduxit vmbra per lineas quibus iam descenderat in
horologio Ahaz retrorsum decem gradibus; Doświáde-
zył w Eliaszu/ kiedy tak zápieczetował niegdy/ albo árestem
iákimśis cudownym zátrzymal obloki ná niebie/ js ani iedná
troleka dzozu/ z nich nie vpádia ná ziemię/ Si erit annis his

Y

Iosue 10.
cap.

1. Regum
cap. 30.

3. Regum
cap. 17.

3. Regum
c. 18. v. 45.4. Regum
cap. 2.

Exod. 14.

ibidem.

Job 9. c.
s. Hierō:
in hanc
locum ei
tatum.

ros & pluvia, nisi iuxta oris mei verba, a potym kiedy rosta-
 zal obfitym deszczom spásć/ w lot sie to wftytko státo/ Facta est
 pluvia grandis; Doświadczył ieszcze znouu teyze mocy swiát
 y w Elizeufu/ Kiedy iednym plaszczem swoim/ ná bystrych
 wodách Jordánstich/ y ztey y zowey strony/ táme uczynił
 tákowa/ ze sucha noga samowtor przeszedł sobie miedzy onymi
 wodami/ Et percussit aquas, quæ diuisæ sunt in vtramque
 partem, & transierunt ambo per siccum; Doświadczył w
 Moyzesiu/ Kiedy glibożie wysuszyć wody morstie potráfil/ áże
 by był przez samo suche dno morstie/ lud Izraelski przewiódł/
 Et ingressi sunt filij Israhel, per medium siccæ maris, a kiedy
 tymże gościńcem Faraonowie za nimi następowało woystko/
 znouuj ná miejsce swoje wody one sprowadziwszy/ lud iego
 wftytek y z taborem y z kónmi potopił/ Reuerstaque sunt
 aquæ, & operuerunt currus, & equites cuncti exercit^o Pha-
 raonis &c. Aleć y w nowym Zakonie miał po dostátku Bog
 tákowych potentatorow y mocarzow swoich/ iáko náprzykład
 Francíská Swietego Pátryarche nášego/ ktorzy Kóściol Lá-
 teránski/ máchine ták ogromna y cieška/ ná własnych ples-
 cách swoich dźwigal/ iák to o nim samje Chrystusow namie-
 stnik wyświadcza/ a Hieronim Swiety twierdzi/ ze nie tylko
 iedne ták wielka strukture/ iáko w Rzymie iest ten Kóściol
 wspomniony/ lecz iáko drudzy Atlasowie/ wftytek ten swiát
 mocá swojá Swieci Páńscy wspieráia/ Kiedy pisac ná one slo-
 wá Jobowe/ Sub quo curuantur qui portant orbem, w tym
 ie sensie tłumaczy/ Sancti portant mundum, dum eum ne-
 ruat ac pereat orationum fortitudine sustinent, Ci to są prá-
 wi a nie inși/ ktorzy piástuia ten swiát y noszą ná sobie/ to iest
 Swieci Páńscy/ ktorzygo mocá y síla modlitw swoich/ áżeby
 nie upadał potężnie wspieráia; Miedzy infymí dźsietyfy
 Tolossánski Pásterz Ludwik Swiety/ o iáko wiele przez te
 tákowa moc od Boga sobie dána/ dotázował ná swiecie! Ná
 samo Imie iego páralityków ták wiele vleczonych/ ták wiele
 w niebezpiecznych máligách leżacych/ do zdrécia dostená-
 lego przyprowadzonych/ tredowatych oczyszczenych/ y chro-
 mych

nych kálitow ná nogi vprostownánych zostálo/ Ad inuocatio-
nem nominis eius, claudi rectificati, paralitici consolidati,
febricitantes curati, leprosi mundati, quàm plurimi extite-
runt, świádczy historia życia/ nie tylko ná rozgniewánych mo-
rzu periklituacych / do szczęśliwego czestokroć doprowadzał
portu/ od pewney y blisťey vwalniáiac ich śmierci/ ale y sá-
mych iuz umártych/ cále dwánaście sie liczy/ ktorých on ná-
zad po śmierci/ do tego doczesnego przywrócił żywota/ Sicut
probatum est testimonijs fide dignis, duodecim mortuos
suis meritis diuinitus suscitauit. SALOMEA Swiatatá tje nie
była vřezuplona w tych dobrách od Pána Boga/ widze ze w
rownym dźiale z Ludwikiem S. te cudowna moc sobie po-
dárwana miała/ kiedy ták wiele dźiwnych rzeczy/ ieszcze ná-
wet zá żywota swoiego/ niebieřta modlitw swoich sprawiac
potega/ ná oko to Węgierřkim y Polřkim Obywácelom potá-
zowała/ co mogła v Boga; Posiubiona niegdy czystość w
Kolománie Malzonku tey/ á což proře spravilo/ ieszei nie po-
tega modlitwy SALOMEY Błogostáwioney: Názebrála sie o-
ná pierwey nie raz rzewliwe łzy wylewáiac z oczu/ tey lářti od
Pána Boga/ á niezeli mowić o tym z Kolománem poczeła/ wi-
dźiála bázro dobrze iáko trudny był Kolománus do tego/ y za-
dneho w podobieřstwie ludźkiego sposobu nie widzac/ sámey
tey Bostky ná to ruszyć tey przychodźito mocy/ Arma militiæ
nostræ non carnalia sunt, sed potètia Deo ad destructionè,
munitionũ, ták kiedyř S. Apostol do Koryntczyków pisal/
nář Lyran interpretuie/ id est, arma militiæ nostræ sunt per
virtutè Dei nobis assistentè, Oreže náře práwi/ ktorými my
řitá robimy w tey terážnieřsey bitwie życia doczesnego/ iest sá-
má moc Bostka przy nas zostáiacca/ dla tego Salomea błogo-
stáwiona/ nie do inřego/ tylko do tego/ ruszyła sie oreza/ ná
Malzonká swoiego/ napedzáiac go do czystořci/ y tym go po-
řonála: Tuz wřiawřy Kunegunde Swieta ná opieke swoje
od Krolowey Węgierřkiej Brátowey swoiey/ wystawřy ia w
piátym roku bez wiedzienia máćierzniřkiego / w iedney řrzy-
necce zámknieta potáiemnie do Polřki/ žyczac tey zá przyřla

In Offic:
S. Ludo-
uici pro
die octa-
ua

ibidem

2. ad Co-
rinth.
cap. 16.

Lyran in
hunc lo-
cum Co-
rinth.

oblubienice Pudykowi Brátu swoiemu/ co rozumiecie iáki
gniew/ iákie furye Rodzicow w ten czas byly/ kiedy Corke tak
włochána/ kto inszy bez dokladu y wiadomości ich/ extra re-
gnum postal/ á przecie to wszystko všmierzyła Bofka moc/ przy
Swietey Salomey bedaca. Trapila sie času iednego ná mo-
dlitwie bedac/ tak bázjo/ je dotkazala tego/ iz ná pócieche du-
še iey/ ozwal sie do niy sam Bog Wcielony z niebá/ słowami
onými/ ktore kiedyś ostátni raz ná Krzyżu wymowil/ Con-
summatum est, spelnilo sie. Ściagnela y z niebá taz moca
do siebie/ inż w chorobie lezac Przenayswietša Pánne/ y tak
wiele inszych Swietych/ ná ktorych chora pátrzac všmiechala
sie wesela y rádosna wárga/ á gdy iey siostry przytomne pytały/
czemuby sie śmiála/ odpowiedziála/ zem wšytká nádex wcie-
šona/ z tey obecności Dobrodziejki moiey Przenayswietšey
Rodzicielki Bofkie/ ktora mam niegodna všiebie/ y z inszymi
roznymi Swietymi. O wiem żeś wciešona wšytká w Duchu
była Swieta Páni y Pánno/ takowego máiac všiebie gošciał.
Wiem że sie wšytko ono czyste serce twoie rozpływalo w tobie/
kiedy w Zakonney Celi twoiey vbogiey/ Rodzicielka tego sprá-
wiedliwego Sedšiego gošcila/ przed ktoregoś sie ty sad inż z
registrem wšech wczynkow twoich gorowála/ wiem żeś nie
czutá nic z oney ostátniey nayciężšey cłiwosci/ ktora štonanie
przynosi/ nie czutás wiem że nic z onych bolow ostátecznych/
ktore cłowiek cierpieć musí/ przy roštaniu sie duše z ciałem
swoim/ kiedyś przy sobie te Przenayswietša Póciešycielka
miała; Chciey je też wiec mieć proše ná baczeniu twóim teno
že moy termin ostátni/ nie zapomina y przy oney niebezpiešney
chwili ná pomoc przybywac y tym wšytkim ku tobie nabo-
žnym/ y lubo my nie bedziemy przy śmierci nášey godnymi
widzenia takiego/ przynaymniey niechay w ten czas zá przy-
czyna twoia/ pod Mácierzyńska zostawamy Panny Przenaya
swietšey obrona/ kiedy časowi waledykowac á z wiecznością
witac sie bedziemy. Kiedyby to rzecz možna spyrac sie też iez-
sze oney niešakiey Siostry Juliány o mocy Salomey błogos-
ławioney/ ktora w Klastorze niegdy Škalštim umáršy (wš

po śmierci Salomey Swiętej) znowu za przyczyną iey przed pogrzebem swoim z martwych powstała/ y cudowne rzeczy/ o chwale iey ktora ma w niebie przed Spowiednikiem swoim opowiadała: Kiedyby można powstrześć znowu y onych drugich umarłych/ ktorzych ona wstrzeżała/ onych ślepych/ ktorzym wzrost iasny wracała/ onych chromych/ ktorzych na nogi leczyła/ one rodzace matki/ ktorym przy niebezpiecznym porodzeniu służyła/ dopierożby nas ci wszyscy nauczyli/ taka ona moc/ taka potęga ma/ przed obecnością Młajestatu Boskiego: Ale y was jest samych żywych świadków tak wiele/ uż dawşy pomocy umarłym/ ktorzyście w rozmaitych potrzebach/ w dolegliwosciach y przypadkach waszych/ cudowney mocy doświadczyli Salomey błogostawioney/ y doświadczając ięszce wiecey będziecie/ byleście co raz gorętsze w sobie ku nię nabożeństwo wstrzeżali.

Została nam ięszce do uwagi bona opulentia, dobra mienia dobrego albo dostatkow doczesnych/ sa to dobra wysmienite y barzo akkomodowane do wpodoban a ludzkiego: Baia Poetowie że Juno Bogini między wszytkimi Damielkami swoimi/ ktore na rozne posługi chowa sobie po niebie w naywiększym ma respektie y w podobaniu Iridem, to jest Tesze/ przez ktora swoje poselstwa sprawuje na ziemi/ według słow Wirgiliusowych

Nuntia Iunonis vario decorata colore,

Virgil:

Przyczyna zaś tey osobliwej łaski przeciwko teży nie infa/ tylko że ta Bogini dyrektorka y Pania wszelkich bogactw będadac/ y dostatkow swiätowych/ naybarszey też taka sobie wpodobala słuźbista/ y za osobliwa do botu swoiego konfidentke przybrała/ na ktorey nie znać wostwa/ ale y owsem/ kiedy sie wprzrzy y w stroiach swoich wlaże/ daie do cudu okazyja y dsię w owiśka ludzkiego. Ex his quae Iunoni famulantur, fami-

Ioan. Boc
catio. ie-
nea log.
Deor. li.
bro 9.
cap. 1.

á im dostátniey y piekniey okolo nich oko ludzkie widzi/ tym
 sie to bázsiey w nich každemu podoba/ je iednak wielkiey os-
 strojności w używaniu dostátków doczesnych potrzebá/ gdyś
 względem Boga y sumnienia/ nie málo ciągnąć zá soba nies-
 bezpieczeństwa zwykly/ dla tego też nie foremne v Doktorow
 Swietych zaloty swoje mátor Dawid Psálmista Swiety nie
 pieknie ich wspomniat kiedy ie zdzierstwem iednym albo dra-
 pieja w Psalmie swoim nazwał/ Rapinas nolite concupisce-
 re, diuitia si affluent, nolite cor apponere, Nie kochaycie sie
 práwi w tym drapiestwie dobrego mienia swiatowego/ y lubo
 go Pan Bog komu cala reka doda/ niech przecie wic od niego
 tak moze naydaley sercem swoim stroni; A czemuż to Krolu
 Swiety wśelkie bogáctwo zdzierstwo? Temu/ je nie tylko
 sporśa y wiekśa ich czesć zdzierstwem sie nábywa/ wedlug os-
 wego przysłowia v Seneki/ Diues aut iniquus aut iniqui há-
 res, ále co wiekśa/ je krádna y práwie gwałtem wloka serca
 ludzkie do siebie/ Diuitia rapinae dicuntur (mowi Bernar-
 dyn Swiety) non tantum quia rapiuntur iniuste, verum
 etiam quia per ardentem concupiscentiam rapiunt men-
 tes, Bogáctwa zdzierstwem sa nie tylko względem tego/ je
 czestokróć z krzywda ludzka niesluszny nábywáia sie sposo-
 bem/ ále bázsiey względem tego/ je przez chciwość nienáys-
 cona porywáia wśytkie zamysly ludzkie/ y zánurzáia w sobie/
 takoz y Kárdynal Hugo interpretácy Psálmu tego dáie/ Di-
 cuntur autem rapinae, non solum diuitia quae rapiuntur, id
 est quae per rapinam acquiruntur, sed etiam omnes diuitia,
 quia rapiunt mentes hominis, ubi est thesaurus tuus, ibi est
 & cor tuum, Bez liczby inż do tych czaste zdráczyny serc lu-
 dzkich nakrádly/ bez liczby dusz te lotrynie náporowáły/ y áz
 do piekła samego pozáwloczyly/ á do ostatniego dokonzenia
 swiatá/ tego ieszcze nieszczesnego drapiestwa swoiwego nie prze-
 stána/ dla tego Medrzec ná iednym mieyscu z pilnością spie-
 guie y ciekaWie szuka bogazá takiego/ á niewiem iesli go zna-
 laś/ ktoryby miawśy sie dobrze/ y oplywáiac we wśytkim iás-
 ko parzeł w máśle/ nie dat sie wwieść zá zlotem/ áni w skara-
 bách

D. Bernar-
 dinus de
 impij vsu
 ear. artic.
 2. cap. 13.

Hugo
 Cardin.
 Psalm. 61.

bách swoich zupełney nie fundował nadszieie/ Beatus vir qui post aurum non abiit, nec speravit in pecunia & thesauris, quis est hic & laudabimus eum? Aleć ia nie daleko dżis cho- dzac takowego znayduie Ludwiká Swietego/ y z dżisieyssa Salomea błogosławiona/ w rownym dżiale miała tá Swieta pará z szkodroblivey reki Pánstey/ dostáttow tak wiele iáto ich wiele bywać w domách Krolewstich zwytko/ á wwikłalyss kiedykolwiek byly/ omamityss albo opetály serce y mysli ich: bynaimniey. Tak sie to onym zdáło mieć głowe koronowána/ mieć nayiasnieyssa tytuł/ y pełno wszytkiego/ iáto by byli nie nie mieli/ iáto by sie byli ludźmi prywatnymi y w naypos- dleyssych stanách porodźili ná swiecie/ nie dalo sie nigdy Boska nápełnione lástka / summienie ich / w tych zdradzie- ckich sámolowkách pogroźyc/ y owšem całemu swiátu wzor y przyktád z siebie podáiac/ zarowno opuścili te wszytkie splendory/ máiestaty y bogáctwá swoje/ záczym y ia dalszy moy dysturs o tych ostatnich dobrách inż cale opuścizam/ do- syc zem to pokazal/ ile czas y moia možnosć zniesta/ iz w tych wszytkich dobrách swoich/ o ktorychesćie slyseli/ rownym dżiałem Ludwiká Swietego z SALOMEA Błogosławiona do- brotliwy Oćiec niebieski podźielil/ Tradidit illis bona sua. Jezeli wola komu miedzy tym Swietym pokoleniem w bogie- go Pátryarchy Fráncíská Swietego/ Boskiemu ieszcze lepiey przypatrzyc sie dżiałowi/ odsylam ia go do sámego Oryginalu historyey zycia ich/ doczyta sie ieszcze tego/ że iáto Ludwik S. w Kátalontey ná zástaw byl oddány/ w miesćie Bércynowie/ dla wvolnienia wlasnego Rodźica swiego/ tak y Swieta SA- LOMEA w Sálizju/ ná Schizmátyckie przyšla byla recc/ y do ich sie dostala wieźienia/ doczyta sie y tego/ że iáto Ludwik Swietey lubo inż byl przysiagl ná Fráncískánskie wbostwo/ postárennu wytrwác nigdy bez wboгих nie mogli/ codziennie im dobrodźieystwá czyniac/ tak y Swieta SALOMEA Zákonnica zostawssy/ gdy po Tatarstini spustoszeniu Závichostkiego naypierwszego Konwentu swiego/ budowála Klástor inssy/ dla Siostr swoich w Skále/ tedy zaraz wyjednána byla łobie

dozwolenie takowe od Alexandrá Papieżá/ coby iey wolno było/ przy Klastorze záras Szpital dla ubogich zbudować/ co y w skutku samym wypełniá/ doczyta sie náostaték y tego/ że nie tylko samo życie/ ale y sposób śmierci/ chciał Pan Bog dać iesdnákowy tym Swietym/ bo iáko od iednego z Oycow naszych/ ktory ná ten czas Ráznodzieystka miał ná sobie funkcyá/ wiádziana była duszá Ludwiká Swietego/ w wielkiey iásności między Anyolami Swietymi/ w tenze dzień kiedy umierał/ chociaś ten Oćiec w ten czas o tego śmierci nie wiedział/ tak y przy śmierci SALOMEY Swietey widziały Siostry Zakonne przy niey obecne bedące/ że iáko iedná iásná gwiazdá/ Swięta duszá iey wychodziá z ciała/ do Boga Stworce swotego/ doczyta sie wielu inšych last y cudow po śmierci/ zárowno tym Swietym konferowánych od Boga/ y tak zemna rzecz/ że to Rodzeniestwo Zakonne/ Ludwik Swiety iáko Brát z Siostrą swojá Zakonna Salomea błogostáwiona/ w rownym dziele dobrá Bośkie podzielone mieli/ Tradidit illis bona sua.

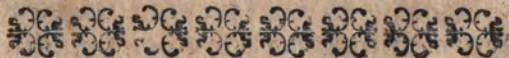
Tey iedney tylko rzeczy do rownego podziálu/ nie dodakéi Bog Wszechmogacy Salomea Błogostáwiona/ jes ieszcze nie została beatyfikowána y Kanonizowana od Stolice Apostolskiej/ w tym cie celnie Ludwik Swiety/ że nie tylko w onym tryumfiacych/ ale też y w tym milituacych Kościele/ ma pozwolony iúz honor/ y powinna rewerencya swoje; Wszak to widzisz w Bogutwoim Swięta Krolowa y Pánnó/ że Zakon Swiety dla ciebie/ iáko dla Siostry y Dobrodzieyki swoiey/ czyni z siebie co moze/ nie jaśnie stáránia/ nie litwie y kosztu przy ubóstwie swoim/ boć też podobno dla tego ten kleynót drogi ciała swotego/ przy nas niegodnych Bráci twoich depozytować chciałás/ konkuruia znacznie do tego y te Córki twoie/ ktoreś ty dla pomnozenia chwaly Bośkiey ná obfitey swotey zostawiá fundacyey/ konkuruie tak wiele inšych ku tobie nabożnych Monárchow y Pánow/ wstawiaiac cudá twoie przed Stolice Rzymiska/ áles ty samá nád nas wszytkich poreźnieysza/ terazie teraz kiedy iúz tá spráwá twojá in lumine práwie zostáie/ kiedy w błistiey ieszemy nádziéi
tey

tey pojadány ląstki od Kościoła Bożego/ sama rącz zwawa
 byż Promotorka swoia przed Mądrąstatem Bożim/ ażebyś y
 w tym rowny dział od stworce swojego z Ludwikiem Swie-
 tym mieć in Ecclesia militante mogła; mam ieszcy te drug-
 go do ciebie instancya Swieta Siostró/ imieniem całej Ko-
 rony nąsey/ oto dnia wczoráyhego zdyspozycyey Bożkiej/
 w Wigilia tey dzisieyshey Wroczystości twoiey/ zaczęły
 sie Comitia regni, zaczął sie Seym walny/ rączje sie też w
 to w niebie interessować sama/ ażeby Pan Bog chciał dać łá-
 sę swoje Swieta Krolowi Jego Młósci Panu nąsemu milo-
 ściwemu/ Senatowi/ y Rycerskiemu Stanowi/ coby zgo-
 dnym vmyslem do vspokoienia tey Rzeczypospolitey/ srodki
 przed sie brali/ y pojadány pokoy przynaymniey zewnetrzny
 skatecznie komponowali; Wśák y to wiem ze widziš w istno-
 ści Boga twoiego/ iáko onemile tobie niekiedy y ulubione kras-
 ie/ ona Dyczyná w ktoreys sie ty swiátu wrodziła/ spustofona/
 spladrowána/ y w niwecz obrocona zostáie/ przez dwa Seymy
 iuz ná to sposobu skutano/ ażeby ia podzwignąć/ á obádwa nie-
 doszy/ mechje przynaymniey ten trzeci zá przyczyna twoia
 tak będzie szczęśliwy/ cobyśmy z niego wesólych Kon-
 stytucyi vspokoienia Krolestwa/ y rozdzielonych ása-
 fektow złączenia/ radosney doczekáli sie nowiny/
 y w pokoiu ten żywor miserny skonczywszy/
 uczestnikami zostáć z toba mogli od-
 poczynku wiekuiszego.

A M E N.

A. M. D. G. B. V. M. ac B. S. Honorem,
 acc non B. LVDOVICI perennem laudem.

OLEY

OLEY MISTYCZNY T R O I A K I.

W N I O S T W A

XX.

Ná Vročystość Błogosławioney KVNĚGVNDY,
Księżney Polskiew, á potym Zakonnice FRAN-
CISZKA Świętego, miáne w Stárym Szacu, w Ko-
ściele W W. Pánien Zakonnych gdzie Ciá-
ło iey odpoczywa, Dniá 25. Lipcá, Ro.
ku Páńskiego 1647.

Matthaei
25. cap.

Prudentes verò acceperunt oleum in vasis suis:
Matre zaś Pánny wzięły oleiu w státkách swoich!

*Słowá wyiete z przeczytáney przypowiastki Chrystusowey, rege-
strowáney od Mattheusa Świętego, w Rozdziale 25.*

A

Czystokłusta oliwnego likworu máterya/ ná pobożne y
Swiete záwse/ w káždym stanie náтуры ludzkiej/ wses-
chmocna providencya Bostá ordynowalá cerymonie/
N. S. Naprzod in statu legis naturae, kiedy sie národ ludzki
exulowány z ráiu/ sámym tylko ná ziemi právem przyrodzo-
nym paral/ pokazawšy sie času iednego Bog we śnie Jáko-
bowi Pátryárše Swietemu/ y przyobiecawšy mu obšire káski
swoie y fawory Bostkie/ iáko rozmnożyć miał pokolenie iego/
nákštalé piastu ná ziemi/ Eritq; semen tuum quasi pulvis
terra, iáko rozšzewić y rozšferzyć miał fámilia iego/ po wšy-
kich

Geneseos
28. cap.

tych czterech częściach świata/ na wschod y na zachod/ na
 północy y na południe/ Dilataberis ad orientem & occiden-
 tem, & septentrionem & meridiem, Jako na każdym mieys-
 scu sam przez sie miał czula straż odprawować przy nim/ Et
 ero custos tuus quocunq; perrexeris, tak dalece nakarmił
 y nasycił Stworca Wszechmocny/ onymi niemychnymi lubo
 we śnie danymi obietnicami swoimi Pańskimi/ służy swego
 wiernego/ że porwawszy sie Jakob rano z noclegu swojego/ y
 wzięwszy z pod głowy swojej kámię/ na którym sie przesy-
 piał/ oblał go záras oleiem/ y postawił go tam na wie-
 kopomna pamiatke obietnic tak choynych/ y widzenia Bos-
 skiego/ Tulit lapidem, quem supposuerat capiti suo, & ere-
 xit in titulum fundens oleum desuper, mowi tamże Literá
 Swieta: Uczynił to dla tego/ iáko tłumáczy Abulenński Pá-
 sterz/ áżeby byl mieysce ono widzenia Pańskiego onym likwor-
 em wylanego oleiu/ poświęcił y konsekrował/ Erexit in titu-
 lum, id est, in memoriale, quod Deus ibi apparuisset ei, &
 ut in futurum locum sacrum ibi constitueret, fundens ole-
 um desuper in lignum consecrationis, Słowá Abulenśá;
 Pokazał mu sie Bog potym y w drugim mieyscu na iáwie/ áż
 Jakob toż uczynił co pierwey/ Erexit titulum lapidem effun-
 dens oleum. Znoux in statu legis scripta, kiedy iuż Bog
 wsiął w klube práwa swojego Swietego pokolenie ludzkie/ y
 dał nam swoje własne przykazanie Boskie/ nie inákszego ro-
 skazał záżyć Moysesowi likworu/ do konsekracýey Aarona ná
 Kaptáństwo swoje/ tylko likworu olejnego/ Oleum unctio-
 nis tundes super caput eius, atque hoc ritu consecrabitur,
 Náóstátek in statu legis gratia, w tym ostatnim stanie Ło-
 wanielicy Swietey/ w stanie testámentu nowego/ w którym
 nás Bog Wcielony postanowił raczył/ dopieroż tenże oliwny
 likwor/ w każda práwie pobożna y Swieta cerymonia wcho-
 dsi; wchodzi zá tak potrzebna máterya w dwóch Sakrá-
 mentach Swietych/ w Sakrámentie bierzmowania/ y w Sá-
 kramencie pomazania ostatcznego/ że bez niego te Sakrá-
 menty obádwa/ żadnym sposobem bydż administrowáne y

Abulenś
 sup. huc
 l. cum
 Genes.

Genes.
 31. cap.

Exod 29.

Scots in
4to Dist:
7. Quæf.
s. lit. A.

Idem in
4to Dist:
23. §. De
ada con-
clusionem
lit. B.

konferowane nie mogą/ Sacramenti confirmationis materia proxima est unctio facta in fronte, in figura Crucis cum Chrismate sanctificato, materia autem remota est chrisma compositum ex oleo oliuæ & balsamo, & sanctificatum specialiter ab Episcopo, Katoicka Konkluzya nášego subtelnego Doktora o Sakramencie bierzmowania Swietego; Tożdecyduie y o Sakramencie ostatecznego pomazania/ Kiedy o nim traktuiac/ takowa mu definicya dacie/ Extrema unctio, est unctio hominis infirmi penitentis, facta in determinatis partibus corporis, cum oleo consecrato ab Episcoto &c. Żączywa tegoż likworu Kościol Boży/ y przy Sakramencie Krztu Swietego/ y przy Sakramencie ordynowania albo poświęcania na Kaptanństwo/ żączywa do konsekracyey Páten y Kielichow Kościelnych/ do konsekracyey Oltarzow y Kościolow/ żączywa przy Koronacyey Monárchow y Krolow/ czyniac ich Pomazanicami Boskimi; Ale to naywieksza w czym nas same Przenáyswietsze wsta I E Z V S O W E, w przeżytaney Ewángieliey o tymże vperwnily likworze/ że náwet ani do nieba/ ná one swiete wiekuisze gody/ nikogo bez tego likworu nie puszcza/ biada temu/ ktory máto co albo nic oleiu ma w sobie/ pospolite przysłowie náše Polskie niesie/ á nie tylko doczesna ále widze biada wieczna; w historyeey tych dzisieyszych dziesiaci Ewángielicznych Pántenek/ piec tylko bylo tak rostropnych y madych/ tak opátrznych okolo siebie/ że krostkiem nie stapily bez oleiu/ Prudentes acceperunt oleum in vasis suis, dla tego tej bez wśelákiego impedymetu/ bez żadney zatárgi/ z oblubienicem niebieskim ná gody iego weszly/ Intrauerunt cum eo ad nuptias, drugie zaś piec że byly nie rostropne y glupie/ że byly bez oleiu/ Quinque facuæ, dopiero sie wuiac miedzy przekupkami y szukać oleiu poczely/ Kiedy ná gody zápraszac Oblubieniec przyshedl/ wśakiescie wślykali iaka tej wśiety odpráwe/ Nescio vos, nie znam was: O mieżczesne Nescio! Toć to ánie inśe iest nescio, ktore przy smierci pogánow/ Turkow/ Tatarow/ Żydow/ Kalwinow/ Lutrow/ Schizmatykow/ y wśelkich inśych herezyárchow/ bez oleiu

prawdzi

prawdziwey wiary Chrystusowey vmieraiacych/ od Boga
 Sprawiedliwego potyka/ Nescio vos, Toć to á nie inſe ieſt ne-
 ſcio, ktore w oſtátnim punkcie/ ná zlych y bezbożnych Káto-
 likow pada/ bez oleiu czynkow dobrych/ bez oleiu pokuty S.
 desperácko z ſwiátá tego ſchodzacych/ nescio vos, toć to á nie
 inſe ieſt nescio, ktorym ná ſadny dzień/ wſyſtych potepieni-
 cow nieſzczesnych/ w oczách całego ſtworzenia ſkonfundue
 Bog/ Nescio vos, Nieznam was. Miałá záwſe ná dobrej
 pámieci to nescio, Błogóſławiona Kunegundá S. Fundatora
 ká/ Mátká/ y Pátronká mieyſcá tuteeznego/ dlatatego nigdy zo-
 ſtawáć bez oleiu nie chciála/ nie myſliła nigdy wchodzić w po-
 czet Pánien głupich/ lecz iáko Vrodzenia/ ták y rozumu wyſo-
 kiego bedac/ záraz ſie była w Regeſtr tych ſzczesliwych ma-
 drych Pánienek w piſalá/ ktore to záwſe pogotowiu oley przy
 ſobie miewáły/ náuczylá ſie znáć była miedzy Polakámi przy-
 ſlowia onego/ kto ſmáruie/ to iedzie/ dla tego ták ſie ſtárálá o
 to y pieczolowálá/ ázeby była doſtátek oleiu yſtáwicznie mie-
 wálá/ coby tey była ſmárowno drogá niebieſta poſlá. A iákiſ
 to rzeczenie byl oley y Kunegundy Swietey: Dowiećie ſie ná
 teráſnieyſzym Kazániu moim/ Kiedy ia wam zá táſta Duchá
 Swietego/ przy tey dźiſieyſzey Wigiliey Jákobá Swietego
 Apoſtolá/ ná Duchowny reſekcyá prezentowác troiáki oley
 Kunegundy Swietey y oſiárowác bede. Ná cześć y ná chwá-
 le niepokálanie poczetey MARYEY, tylko ty

Pánno Boſkiey oleiem táſki nápetniona

Day by Kingá w Oleiu ſnym była wielbiena.

Prudentes verò acceperunt oleum in vasis suis.

B

M Je ieden lecz troiáki oſobliwie/ miſtyczny álbo Duchowny
 vpatruie ia Oley w Błogóſławionej Kunegundzie Swie-
 tey/ z ktorym oná żywoć doczeſny ná tym ſwiećcie żyiac/ ſmáro-
 wno w niebieſti wypráwiálá ſie goſćiniec/ to ieſt Oley miłos-
 ſci Boſkiey/ Oley iáſkáwoſci y miłosierdzia nád bliźnim/ y o-
 ley Zakonney doſtonátoſci N. S. Co do pierwſzego Oleiu/
 nie z niegodnych yſt moich/ ále z ſámego niebieſkiego piórá
 Duchá Swietego/ przez race Doktorow Swietych piſacego/

te denominacya oleiu miłość Bostka bierze/ Kiedy tłumaczyć te
 dzisiajesha Chrystusowe paráboly/ z godnym sensem tak mowia
 Doktorowie Swięci/ że przez te lampy dzisiajeszych Ewanges-
 liczych Pámien/ nie inzego rozumieć nie mamy/ tylko wiara
 swięta/ przez naczynia w ktorych Oley nosity/ serca y sumnie-
 sia własne/ á przez oley świezienie sie w cnótach Swiętych/ á
 osobliwie w miłości/ tak interpretuje Hieronim Swięty/ Hila-
 laryus Swięty/ Albertus Magnus, Chryzostom Swięty/
 Ambroży Swięty/ Tomáš Swięty/ y insi ktorych w wszystkich
 nowotny nowego testámentu interpret Sylwoeirá/ Jakonu
 Kármel táńskiego cytuię/ y nie tak swoim/ iáko raczy imie-
 niem ich/ w te słowa to miejsce tłumaczy/ Lampades fidem
 denotant, vasa corda nostra seu conscientiam nostram, o-
 leum opera virtutum, præcipuè charitatis; Przyznáie to y
 samá oblubienicá Pánka v Salomóná madrego/ że kiedy ro-
 sfocháne dusze pobożne widziála/ w oblubienicu niebieskim/
 tedy przez owe szera y wprzeyma miłość/ rozlewálo sie po w-
 myslách ich/ iáko ieden oley naystodsze Jmie iego/ Oleum
 effusum nomen tuum, idem adolescentulæ dilexerunt te,
 Przyznawał to y Apostol do Rzymiánow pišac/ że iáko Oley
 iáki do naczynia wlany/ tak miłość Bostka po prawowiernych
 y pobożnych rozplywála sie sercách/ Charitas Dei diffusa est
 in cordibus nostris, mowit to Apostol Swięty nie o oney nies-
 sfońzoney miłości/ ktora nas Bog dobrocliwý Kocha/ ále o tey
 ktora my Kocháć Stworca y Zbáwiciela nášego powinni/ wes-
 dlug owey przestrogi Augustyná Swiętego/ Charitas Dei di-
 fusa est diffundi in cordibus nostris, non quâ nos ipse diligit,
 sed quâ nos facit dilectores suos. Błogostáwiona Kunegun-
 dá Swięta/ ieszcze sie bylá ná swiát nie pokazála/ w Klauzu-
 rze mácierzyńského zywora zostáiac/ á w tym wonnym ole-
 iem miłości Bostkoy pachnelá/ bo Rodzicielká iey/ nád zwoy-
 czay tym szesliwym czuiac sie byđ obciáżona plodem/ y nie-
 bezpiecznego obawíiac sie potogu/ kiedy do Pána Boga/ do
 Przenayswiátsey Rodzicielki iego/ y innych Swiętych Pá-
 tronow swoich/ wdawála sie o ráctunek w tákorym razie swo-
 im/

sy luei in
 hoc Euā-
 gel. de
 decē Vir-
 gin. lib.
 6. c. 51.
 Quæst. 7.
 Expofiti-
 one 1da.
 Cantico-
 sum 1.

Ad Rom.
 cap. 5.

S. Augu.
 lib. De
 spiritu &
 litera ca-
 pit. 32. ci-
 tatus á
 Lyrano
 in hoc lo-
 co script.

im/ wstydła ząsú iednego ná modlitwie bedac/ glos tákowy
z nieba (iako opiewa historia żywota iey) nie boy sie Mária/
goyz to brzemie ktore nosisz/ szesliwie światu wydaš/ y be-
dzie to ták znakomita miłośnica Páństa/ że nie tylko własne
naczynie sumnienia swojego/ sama miłością Bosta wierzchem
sobie nápełni/ lecz y inszym roznym dufom zbawienia y skute-
czna do załochania sie w Pánu Bogu pobudka zostawšy/ tymz
że oleiem niebieskim sumnienia pokrasi/ z mácieryńskiego
licencyowana zostawšy wiezienia/ ledwo co ná świat sie ro-
dzi/ nie slychac tam bylo dziecinne go pistu/ ani roztwilenia za-
dnego/ ale przeciwko przyrodzonemu kursowi/ rosplynelo sie
bylo záras po wsteczákch iey/ nákstał oleiu pachniacego/ Prze-
naystodše Imie IEZVS OWE y MARYE Mária Bostiey/ kiedy
záras vrodziwšy sie cudownie y rzetelnie przy onych wšytkich
białych głowách przytomnych/ stowa te/ Bostiey pełne miłości
wyrzekła/ Witay Krolowa niebieska/ Mária Krolá Aniels-
kiego: ieszce w powiciu bedac/ y rozumem rzadzić sie niemo-
gac/ inż rozumiała bárzo dobrze/ iako ná akty łochátacez do-
bywać sie ku Bogu/ bo ilekroć rázow w tym páłacu/ w ktorym
oná ležala w kolebecze swotey/ celebrował Káptan Mša S-
tedy nigdy pod ten czas naymnieszego ná oczki swoje sentu nie
pušzala/ ale przez wšytek czas sluzby Bozey/ niewinne swo-
ie nad okiem záwieššátac powieczki/ wzrok swy wšytek
nieustánnie obracala ku niebu/ a kiedy glosno tráfilo sie Kás-
plánowi Imie IEZVS albo MARYA przy Mšey Swiatey wy-
mowić/ záras wiec oná/ wesolym y wdzięcznym smieškiem
swoim/ wywiádežala to że iako iedno Oleum effusum po o-
ney gabusienice dziecinney/ te Przenayswieťše rosplywały sie
Imiona: Miedzy šestcia Corek Krolá Wegierskiego Beles/
z Corki Cesarzow Grackich imieniem Máriaey/ Matzonki i-
go spłodzonych/ te iedne tylko Konegunde/ vpodobawšy sobie
pomienionego Monárchy Brátowa SALOMEA Swieta/ y
w niewinności záras wymodliwšy is ná Rodzicách/ y wšias
wšy ná opiekę y wychowanie swoje/ ia ták tłumáze/ że on-
dziecia ná własne race swoje wšiwawšy/ tymiš byla naypier-

wey Apostolstemi przywitała słowami. Charitas Dei diffusa est in cordibus nostris, moje Kochane niewinniatko/ czytano z samey własney Komplexyey twoiey/ że cie sobie Bostie oko wpodobalo/ zacząłm nie z infa ia ciebie intencya biore od Naya iasnieyszych Rodzicow twoich/ tylko z ta/ ażebym cie w nieo winności twoiey/ nie swiatu/ ale samemu Panu Bogu wypieca legnowala/ moje Imie SALOMEA, ale ty bedziesz So la mea ty bedziesz jedyna Corka moja/ w ktorey ia swiatobli wosc y czystosc Paniensta splodzić niebu zamyslam/ ia w Pas niestwie z malzonkiem moim Kolomanem zytac/ dla miłos ści Bostiey/ takis a nie inatszey po tobie wyglodac bede po ciechy/ mam te nadzieie w Bogu moim/ ze iako we mnie tak w tobie rosplywac sie iak olej goraca miłosć Bostka bedzie/ mam te nadzieie/ ze iako ciepła Apullia obfituata w oleiu/ Kraiom inszym odlegleyshym/ w rozmaitych naczyniach y stac tkach oleiu dodawa/ tak y Wegiersta ziemia/ doda Monarfe Polskiemu y narodowi iego oleiu miłosći Bostiey przez ciebie/ Kiedy odemnie wiec w pewnym naczyniu/ z tym nieofacowas nym towarem niebieskim do Polski wyprawiona bedziesz/ mam te nadzieie/ y nie dlugo czekac tego/ iz za twoim pozas danym y potrzebnym w tamte Kraie przybyciem/ szczyć sie beda Polacy/ Charitas Dei diffusa est in cordibus nostris.

C

Wwaja Doktor nasz w subtelnym swoim o Sakramentach traktacie/ dla czego w Sakramencie Konfirmacyey Swietey a po naszym w bierzmowaniu/ koniecznie jest olej oliuarum potrzebny poniewaz ani sans Chrystus ani Swieci Apostolow wie/ ten Sakrament konserwac/ zadnego nie zazywali oleiu/ Lubo rzecemy/ ze Chrystus na ten czas konfirmował Swieteych Apostolow swoich/ kiedy v Jana Swietego tchem swoa im Przenajswietszym Kommunikował im Duchá Swietego/ nie bylo tam oleiu/ ale tylko insufflavit & dixit eis Accipite Spiritum Sanctum, lubo rzecemy/ ze kiedy wedlug historyey Apostolskich dzieiow in die Pentecostes, na Swiatki po Wniebowstapieniu iuz Chrystusa Pana/ ognisto zeslany byl przyobiecany Duch Swiety/ na zgromadzenie Apostol

Ioan. 20.
cap.

skiel

sie/ w ten czas dopiero Swiéci Uczniowie Pánscy konfir-
 mowani zostali/ nie było pod ten czas ani oleiu/ ale tylko sam
 ogień płomienisty wybuchal/ Et apparuerunt illis dispartitas
 Linguae tanquam ignis, & repleti sunt omnes Spiritu San-
 cto; Apostołowie Swiéci także bez oleiu bierzmowali/ ale
 tylko per impositionem manuum, pokładając ręce swoje na
 tych/ Erorzy do wiary sie Chrystusowey gárnali/ tym sposobem
 ich konfirmowali/ Hos statuerunt ante conspectum Apo-
 stolorum, & orantes imposuerunt eis manus, dla czegoż te-
 dy teras w Kościele Chrystusowym administracya bydyz Sa-
 kramentu tego bez oleiu nie moze? takowa jest ná to tegoż sa-
 mego pomienionego Doktorá responsya/ że lubo Chrystus sam
 nie używał oleiu do konfirmacyey Apostołow swoich/ wolno
 mu to było iáko Authorowi Sakramentow Swietych/ badz
 ná ziemi iefoze bedacemu/ badz inż w niebie kroluicacemu/ z
 infsá máterya y z infsá forma konferowác ten Sakrament S-
 kretorego skutki w samey iego mocy Bostiey zostála/ Christus
 non alligauit potentiam suam Sacramentis, & ideo ipse
 siue in terris, siue post ascensionem in caelo existens, potuit
 confirmare Apostolos, sine tali materia & tali forma, słowá
 Subtelnego Doktorá/ lubo Swiéci Apostowie zá położeniem
 ręki swoich/ bez oleiu ten Sakrament administrowáli/ wol-
 no to było w tej mierze Chrystusowi iáko Pánu/ dyspensowác
 z Apostołami/ ná pierwiastkach Kościoła swoięgo Swiętego/
 Cum Apostolis etiam in primitiua Ecclesia potuit dispen-
 sare, mowi Doktor w tymże ntieyscu/ ale teraz bez oleiu/ ani
 brác/ ani dawác tego Sakramentu nie można/ albowiem cho-
 ciałş żadney nie mamy relacyey z Písmá/ ani o czasie/ ani o
 mieyscu/ tedy y kiedy determinował Chrystus olej do Sakra-
 mentu tego/ mamy to tylko przez samá tradycya/ iáko y infsych
 silá rzeczy do wiary Swiętey sluzacych/ postáremu iáko do in-
 nych wfsytkich Sakramentow Swiętych/ tak y do tego/ od sa-
 mego Chrystusa Pána tá Oliwna náznáczona bydyz musiała
 máterya/ á to dla tego mowi náš Doktor/ że w oleiu barzo pro-
 porcyonalne do skutkow Sakramentu tego/ te trzy znayduia-
 sie wlas-

Astor. 24
cap.Astor. 64
cap.scotus in
4to Dist.
7. Quæ-
stima. lity
C.scotus
ibidem

Scotus
ibid. lit.

L.

D

ſie właſności/ pierwſza że ieſt piękny y czyſty/ druga że ſie na
wierzch po wſelkich likworach inſzych wydawa/ a trzecia/ że
gorąc y dodawać iáſnego ſwiátlá moze/ Oleum enim nito-
rem habet, & ſupereminet cæteris liquidis, & eſt materia
proxima incendij.

Opato 1.
part. cap.

11.

Te wſyſtkie trzy właſności/ miał w ſobie Oley miłości
Boſkiey ná ſumieniu Kunegundy Swietey/ miał naprzod
czyſtość y piękność/ poniewaſz w piątym roku tá Pánientá S.
w záwarthey huſladſie iáko ieden nieoſácowány ſtarb/ pokry-
iomu od Rodzicow przeſtána bedac z Wágier do Kroleſtwa
Polſkiego/ od SALOMEY Swietey/ iáko opifuie Opatouius w 3y-
woćie SALOMEY Błogofłáwioney/ áżeby była ſuſnych lat Pá-
nienſkich dorofſzy/ małzonka Boleſława Pudyká Brátá iey
rodzonego záſu ſwoiego zoſtála/ kiedy mieſzkála tuż y roſła
przy Grzymiſłáwie/ Swietey oney Mátcy Pudykowej/ ták
záras czyſto dla miłości Boſkiey zmyſly ſwoie chowác y pozor-
nie wmiála/ że nie tylko rozmowy/ ale teſz naymnieyſzego ná
meſzzyzne ſpozyrzenia/ iáko iedney ſkódliwey młodego ſercá
zárázy/ pilno ſie wyſtrzegála/ nie tylko od wſelkich rekreácyi/
proſnych piſneſk/ ſtrojow lubieſnych y krotofil ſwieckich dá-
leko ſtronila/ ale z wſyſtkich podſiwieniem iáko by była ciála
ná ſobie nie miála/ raczy po Aniełſtu niſz po ludzku w oczách
cálego dworu Krolewſkiego/ wrodziwa młodość ſwoie/ repres-
zentowála/ nie tylko nieſpaniem/ poſtámi/ dyſcyplinámi/ wolo-
ſiennicámi/ młodziuchne y ſubtelne ciáło ſwoie trapiac/ przy-
rodzone zápáły iego w ſobie y podjegánta thumila/ ale ſlub w-
czyniwyſzy czyſtości/ nie ináczy tylko Pánna żyć y Pánna w-
mierác/ Bogu y Stwórcy ſwoiemu przyobecála. Piſe Su-
rius dawny y ſlawny dzieiopis/ że w krotkim czasie po ſmierci
Swietego Oycá Fránciſká/ wczynili byli ſobie niektorzy bo-
goboyni Bráćia iego/ pewna á bárzo potrzebna o czyſtości Za-
konney Konſulte/ iáki by teſz ſpoſob byl naylepſzy y nayperwoney-
ſzy ná ſwiećie do obrony czyſtości? Rożni/ rózne dawáli ná to

Apud Lu-
rium. ro-
mo 7 die
23. Apri-
lis.

ſentencye ſwoie/ mowili iedni/ że kto chce dochowác Pánu Bogu
czyſtości ſwoiey w cále/ to naylepſze remedium, á żeby ſie

záw ſe

zawsze nieczystości brzydził/ gdy go nia duch nieczysty nã-
 pãstowãc poznã / poniewãz ten grzech / nie tylko samemu
 jest Pãnu Bogu obmierzym / ale y ludzic zli nãwet tedy go
 pelniã maia / tedy sie nã nãystrytse y nãyciemniysse mieys-
 scã / z tãkowym grzechem kryia. Drudzy zãs tãtwieysy ten
 bydõ sposob rozumeli do zãchowania czystosci / nã mo-
 dlitwe zãras sie wdawã do Niepokãlaney Rodzicielki
 Bosticy / pod zãs nãymniyssey pokusy cielesney y nieprzes-
 stawãc modlic sie ãz poty / poku sie w cieie wshelãkie niepo-
 rzanne nie wsmierza pobudki ; W tym odezwãl sie nie tãki
 Brãc Juniperus bogomyslly bãrzo y sãmy m Czãrtom strã-
 sny ãakonnik / y rzecze / mnie sie prãwi tãk widzi / je nã czy-
 stosc sposob jest tãkowy nãlepsy / ãzeby nie tylko nãymniys-
 sey wãrowãc sie pokusy cielesney / lecz y myslly iedney nãwet /
 o tãkim ãkãcie nieczystym / do dusze swoiey nie puszcãc / z dãle-
 kã zãras wolãc nã nieprzyãciela dusznego / zeby z swoimi przes-
 kletymi suggestyãmi nie przystepowã / zãwierãc przed nim
 wstãwionie zmysly y serce swoie / coby mieã nie mogl znikãd
 przystepu wolnego / iãko bowiem kto pusci w dom nieprzyã-
 ciela / w iãwne sie niebespieczestwo wdãie skody albo swãns-
 ku tãkiego / tãk kto nieczystym chuciom otwiera do rozumu
 albo do serca wrotã / periklitnie y skodzien bydz musi ; Slu-
 chal tego dyskursu wshytkiego Bãgostãwiony Jõsi / poufãly
 niegdy towãrzyss y wczepiã sãmeo Frãnciskã Swietego / y mie-
 dzy infymy nãybãrziemy mu sie bylo to zdãnie Juniperowe wpo-
 dobãto / ãni inãz wiecey chciãl mãk sego / tylko tego nã wãrunek
 czystosci swoiey zãzywãc sposobu. Znac je sie bylã doczytãtã
 tey historyey Kunegundã Swieta / albo od Oycow nãszych
 nãuczylã / ktorzy nã ten zãs Nãyãsnieyszego Pudykã / y Grzy-
 mistãwy Bãgostãwioney Rodzicielki iego / y oneyã sãmey su-
 mnientã dozorcãmi byli / dla tego w tenze sposob ã nie infy
 zbroilã zãwse dusze swoie / nãprzeciwo przekletemu nieprzy-
 ãcielowi czystosci / je sie wshelãkim sposobem tãkowej wystrze-
 gãtã konwersãcyey / z ktoreyby bylã nãymniysã iãkãkolwiek
 do zguby Pãniestwã / albo do nieczystych zãmyslow wrosc

mogła okazać; Już niemogło być nad to niebezpieczeństwo wielkie na Pánienską czystość Kunegundy Świętey/ iako kiedy wyrażona w małżeństwie Świętej została/ y Pudykowi Monarše Polskiemu/ Sakramentu Małżeńskiego śluby in facie Ecclesie poprzysięgła/ iuz tu rzecz trudna była a prawie niepodobna wstrzedz się okazać/ do naruszenia postubionego P. Bogu Pániensktwa/ małżeńskie postuśenstwo Nieszczęsno przyobiecawşy/ młodość y wrodą Pudykowi/ expectatyrę a Krolestwa całego/ pożądanego po Pudyku potomka/ Krolewskie wygody y wczasły/ nieuchronne to prawie przyrodzonym sposobem samotowki były/ na Pániensktwo Kunegundy Błogostawionej/ a przecie Kunegunda pamiętając na pierwsze Votum swoje/ y dochowując miłości szczerze raz załochanemu niebieskiemu oblubieńcowi/ tak w to potrafiła/ że iako druga Cecylia/ choć nie własna siła swoia/ ale z pomocą Anioła stróża swojego Świętego/ dotykać się nie dopuściła własnemu oblubieńcowi Walerjanowi Świętemu/ y nie tylko do czystości ale też y do Nieszczęsnej przywiodła go Korony/ tak y ona są szczególna protekcyą Jana Świętego Chrzciciela/ którego za osobliwego protektora miała Pániensktwa swojego/ przewiodła to na Bolestawie Pudyku/ że mienaruszonego kwiatu czystości tey nie tykać się/ w czystości także z nią w wszystkie dni y lata swoje strawił.

E
In Martyrologio: Francisc. à Patre Arturo: ex Ordine Min. conscripse pro die 4ta Februarij

O Błogostawionej Jóhannie Krolewnie Francuskiej/ w Martyrologium naszym Franciszkańskim czytamy/ że w piątym zaraz roku/ buynym miłości Boskiej olejem okrasiwşy dusze swoje w tak znaczna bogomysłność niewinne swoje za prawdowatą larką/ iż y sam Chrystus w dzieciństwie ięszce częstokroć pokazywał się tey widomie y poufałe raczył/ dla tego na obrazach z małuzkim iá malwa Jezusem/ który pierścionek na palec tey kładzie/ iakoby sobie z nią z rełowiny niebieskie odprawując; Ta sprzeciwiać się niechcać woli Rodzicá swojego Ludwiká/ iedenastego Krolá Francuskiego/ dana w Małżeński stan Ludwikowi Książęciu Aureliáńskiemu y Medyolańskiemu/ przez lat dwadzieścia całe/ w czystości prawozie

prawdziwie z nim żyła/ ale despektow y kontemptow bez miary
 od niego wycierpiata/ w ostatku przyszło do tego/ że kiedy po
 Oycu iey dostalo mu się sukcesya Krolestwo Francuskie/ mie-
 śać wiecey z nią nie chciał/ y sprawił to sobie w Oycu Swię-
 tego/ na ten czas Alexandrá Szóstego/ słusne alleguiac rácyel/
 że rozwód z nią stanął/ y on sobie infa Matzonkę wziął/ a ona
 Klastor Panienski fundowawszy samá w nim między infymí
 służebnicami Panienski/ swiarcobliwie żywoe swooy w Paniens-
 kiey skończyła czystości: Rowna widze tey Swiętey nie tyle
 to Wrodzeniem/ postanowieniem/ lecz y cnocami wysokimi/
 błogosławiona náša Kunegunda była/ rowna czystościá / ro-
 wna Matzenstwem/ rowna fundacya tutecznego Konwentu/
 ale osobliwie rowna w ćierpliwości Swiętey/ ná one niezno-
 sne wragania Pudyká Matzonka swoiego/ ktore zrazu pono-
 śila od niego/ koniecznie sobie życzy Bolslaus Pudicus zostá-
 wieć z krwie swoiey successorá po sobie/ wsadzali go ná to y Se-
 natorowie/ stymulowala y Szlachta infa/ z ręk pobożnych
 Matzonkow życząc Krolestwu temu/ iáko naydluzey rzadzác-
 cych y panuacych Rásiazat/ zázywano ná Kunegunde rozmaít-
 tych sposobow/ kazano goraco perswadować spowiednikowi/
 posyiano Konsyliarzow roznych/ ázeby to byli reprezentowali
 Kunegundzie Swiętey/ je nie infym preteżtem y nie z infa
 intencya wzięta is była sobie Polska zá Pania/ tylko żeby poza-
 daney w potomstwie Bolesławowym doczekála się pociechy/
 kiedy to wshyło nic nie pomagáto/ Boże moy iákie stósy/ iákie
 przymowti/ iákie wzgardy/ iákie szemrania ponosić przycho-
 dziło Kunegundzie Błogosławioney/ kiedyby była od Bogá
 posłkow roznych y pociech duchownych nie odbierála/ podob-
 nboby iey było śwántować ná czystości/ w tak cięskim ráście
 przyszło: W tym ta był Pan Bog specjalnym sposobem vprzys-
 wileiował nád Jóhánne Swięta/ je ta pięknościá y czystościá
 iey/ z oleiu miłości Bostiey idaca/ nie tylko inż ná potym nie
 brzydził się Bolesław Wstydliwy/ nie tylko inż iey wiecey nie
 persekwuował/ bazac to is przelamac státecznego iey przed-
 sięwzięcia nie mogli/ ale sam podobnego ná duszy życząc sobie

pozoru/ y tak czystego miłości Bostiey oleiu/ iako go baczył w
 Kunegundzie/ odważył sie inż w ostátku nie tylko żyć z nią w
 czystości iak przed tym/ ale w roku Pasterza swiego Biskupa
 Bratowskiego Prándoty/ w Katedralnym Kościele Bratowa
 wstąpił na Zamku/ publicznie y solemne vorum czystości wzy-
 nił aż do śmierci/ a Kunegunda Swieta/ tak wielkiey rzeczy
 dokazawşy nád Maljonkiem swoim/ sama także w Kościele
 Fránciřka Swietego/ w roku Cycá Bartłomieia/ Prowins-
 cyala ná ten czas Dákonu náhego/ przy spiewáney z Droczyřta
 ścia Mřey Swietey/ nie tylko Dákonne śluby poprzysięgla Bog-
 gu/ ale nád to Krolewřkie záras z siebie pozrzucawşy odzie-
 nie/ wřtrollá sie w řárzyzne Fránciřka Swietego/ ktorey inż
 nigdy wiecey nie zdeymowála z siebie. O cudowna y przedři-
 wna czystości z oleiu miłości Bostiey idaca!

F

Miał y te druga włařnořć oley miłości Bostiey ná su-
 mnieniu Kunegundy Swietey/ że in liquidis znáć go bylo po
 wierzchu/ supereminēbat ceteris liquidis; byla to naprzod
 res liquida w oczách twoich niegdy nowy Korczynie/ kiedy
 tá Swieta Pánná/ nie tylko we dnie do Kořciolow twoich ná
 nábożeństwo wgeřezála/ y niewinnych lez toczac z Pánieřskich
 oczu liquory/ ich páwimenty mylá/ ale y nocne sobie wkrada-
 iac chwile/ z Zamku zá rzeka Nida bedacego/ aż w pole przez
 do Kořciolá Mikoláia Swietego/ ná pláczliwe modlitwy cho-
 dziła/ do ktorego same iej sie dobrowolnie czestokroć otwieráły
 drzwi/ mocnymi záwieráne zamkami; byla to res liquida w
 oczách wářych Polscy Párochowie/ kiedy tá Swieta Kieźná/
 ilekroć rázow pufezála sie w droge iako á Kořciol we wsi wi-
 dziála/ záras sie zařtanawiac z lektyka albo z Karoca Kázála/
 y do Kořciolá poředřy/ z nábožnym pláczem/ z pókora gledo-
 ka/ Swietemu Párronowi Kořciolá onego/ intereřsy y potrze-
 by swoje poruczewşy/ bogáta ořtáre zostawowála/ á iesli Ko-
 řciol trářil sie pod tytułem Przenayřwieteřey Mářki Bostiey/
 tedy wiec y obuwie z nog swoich zrzucála/ á bosřo torowney
 nie wpatruiac ścieřki/ przez Krzemieniste Kámienie/ przez ořre-
 źielřtá/ przez gęřtá chrořćine/ przez śniegi wielkie/ przez wody
 smářzie

zmárzle/ do Kościoła brnęła/ y choćiaś podczas sobie po odbi-
 iata/ poodmrażała/ poraniela/ y krwawym zbroczyła liquo-
 rem/ Pánienskie stopy swoje/ bynamniey sobie tego nie wcia-
 żała/ była to res liquida w oczách Senatorstkich y Rycerstwa
 Polstiego/ kiedy tá Swieta Krolewna iak w rosole w wystawie
 cznych niepokoiach y woynách te Wyczynna zastawisy/ ktorými
 karal ia Pan Bog zá Pastersta krew niewinnie przelana/ Stas
 misława Swietego/ tak dlugo rzewliwými mordowala powies-
 ki swoje lzami/ zagniewany zá Polskie grzechy Máiestat Bo-
 ski blagáiac/ ze aż wyprawił do niey Bog czasu iednego/ postrow
 swoich z Niebá Gerwazyusza y Protazyusza Meczennikow
 Swietych/ vpewniáiac ia przez nich/ ze iuz weyższal ná tak
 obfite lez zdroie/ z iey oczu plynacych/ y zmitowal sie nád Pola-
 ska/ vpewniáiac/ ze Pogánsta iesze ná ten czas Litwe/ y schis-
 zmátycka Rus/ ktera vstáwnie Pudykowe Pánistwo infestoa-
 wala/ miało woysko Maljonka iey ná glowe porázić/ y pozaz-
 dány pokoy poddanym iego ziednáć/ co sie wshytko zyscilo; o-
 rof tedy supereminebat his liquidis, wybital sie nád tym
 wshytkim oley milosći Boskiej w sumnieniu Kunegundy S-
 gdyś nie zkad inad/ tylko ex solo motiuo charitatis, nie dla
 czego infego/ tylko dla samey milosći Boskiej wshytkie spráwie-
 dlíwe vczynki/ Błogosławiona Kunegunda pełnila/ y samez
 mu P. Bogu ná czesć ie a ná chwale iego Swieta ofiarowala.
 Splywala podczas ná glowická w tym żywocie smiertelnym
 z dopuszczenia Boskiego/ wodniste iakies likwory/ tak subtelne
 y przenikáiace/ ze nie tylko penetruia per poros wshytke cíalo
 nase/ lecz y do samey wiec przenikála dusze. Doznał byl tego
 doświadczeniem samym Krol Izraelsti Dawid Swiety/ y tak
 sie ná to lamentuie w Psalmodyey swoiey/ wotáiac do Pana
 Bogá/ Saluum me fac Deus, quoniam intrauerunt aquae Psal. 68.
 vsque ad animam meam, Panie moy zarátuuy mnie y przybadś
 ná pomoc/ poniewasz nastapila powodś iakás niebespieczna y
 dosla aż do dusze moiey: Przez te wody tłumácze mieysca tego
 rozumieia persekucye y vtrápienia rozne/ per aquas intelligū-
 tur persecuciones, mowi Lyran w tym mieyscu/ y znomy w in hunc
Psal.

moralizmie powtarza / intraverunt aquae id est tribulationes magna: Przychodziło wpiąć nie raz y Kunegundzie S. tego wodzka nielmacznego przesładowania / lubo rodu tak wysokięgo y cnot tak wielkich była / czytać tylko żywot iey a wważać sobie / iako często od własney zeladki y francymernych si oich wkażki rozmaite miewała / o to że bardszy o Pána Boga / anizeli o świat obłudny dbała / czytać a wważać one zgrześliwe perfekucye nappierwszych Senatorow y Prymasow Polskich / ktore tak wiele razy o nieplodność Pánienska polya kć musiała / czytać a wważać one sromotne potwarze / ktore is nawet usz w Zakonie Swietym potykały / przyznac iey to kás zdy musi / że bezpiecznie wolać z Dawidem Swietym mogła / do niebieskiego Pána / Intraverunt aquae vique ad animam meam, a przecie ona tak ostrojna w tym była / że nigdy tymę wodzkami nie pograzała oleiu miłosci Bostiey w sobie / ale go zawse mieć chćtała po wierzchu / in; nãtoniec / nie tylko świat / ale y piekło samo / przez czeste nastania y nagabania szartowstie / w postaci rożnych strãšnych bestyi / persequitowãto Kunegunde Swieta / wšytko to ona jednãk ćierpliwie znosić wolała / anizeliby kiedy była miała miłosci Stworce swotego po przestãc / y tak zawse miłosc Bostã w sercu iey / iako oley supereminebat cæteris liquidis.

G.

Pożucniãca niegdy Mãgdalenã zbrzydšiwšy sobie stan grzechow / y wybrałšy sie po absolucya do lezusa, ledwo co tylko w on dom fãryzeušow wešla / w ktorym była obecnego zbawiciela zastała / rostaškowãła sie zãras zwonnyimi Oleyãkami y likworãmi swoimi / sunela sie z nimi do nog Pãnskich / ażeby była onymi vngwentãmi Przenayswietše nogi iey go mãšczac / y wšystek prãwie dom wdšiecznym nãpełniãtãc odorem / tym przedzey zniekczyc sobie serce Bostie mogła / Attalic alabastrum vnguenti, poczela hoyne lzy z oczu swoich toczyć / ażeby była nimi / nie tylko same stopy Pãnskie stãpãła / ale leteš oraz y brudy grzechow swoich zmyła / lacrymis capit rigare pedes eius. Dobra to lãšnia była na Jezusowe nogi / lzy Mãgdaleny / Bonã lacrymã quã non solum nostrum possunt

Luc. 7.
cap.

S. Am.
brof. hie;

*Mãgdaleny
Pãnskie*

sunt lavare delictum, sed etiam verbi Caelestis rigare vestigium, mowi Ambroży Swiety/ szesliwa y ná Mágdalena tá wodá z oczu plynaca/ bo co my mamy przez wodę/ ktora nas ná Chrście Swietym myja/to Mágdalena sobie woda tez swoich spráwita/ Vsa capillis pro linteo, oculis pro catino, lacrymis pro baptismo, mowi Cypryan Swiety; kofstrowny byl y en oleiek/ ktory po nogách lala Zbawicielowych/ bo iáko Sylweira rozumie/ byl to oleiek nie infty tylko ow/ ktorym ona przed tym piešzone swoje y delitackie ciálo nácierála/ á jeby mu byla tym wiekšey dodawála wdšieczności/ á dostátnia y kochátaca sie w sobie białogłowa bywšy pewnie nie ládáia: Eich w zwyczáiu miała zájywač vngwentow/ Hoc vnguentum pretiosum fuisse, optimè deprehenditur, ex qualitate ac opulencia mulieris, quae optimis vnguentis vti consueverat, quibus corpus suum lenè & odoratum redderet, słowa miá: nowánego Interpretá; Ambroży Swiety ópisuie ten oleiek je byl z sólu co kofstrownieyšych y wonnieyšych šiol rozmáitých zrebiony/ záczym nie mogli bydš tylko náder przyiemny zápá: chowi ludžkiemu/ Multorum enim florum in vnum collecta gratia spargit odorum varias suavitates, á przećie iednáš kiedyby byl po tych wdšiecznych/ roškosnych y drogich lišworách/ nie wydawal sie oley miłosci Bostiey ná wierzchu/ zá nieby to wšyštko bylo v lez vsa, nie popisátaby sie byla Mágdalena bynamniey áni rákinni persumáni/ áni owym žywym y ciepłym z poturuiacych oczu wytrystlucym šrodlem/ przed Zbawicielem swoim kiedyby bylo po nich oleiu miłosci Bostiey nie znáć/ nie rzeczo no rey grzešnicy/ je dla vngwentow/ álbo pláczu odpušzone ley byly wielkie winy ná dusy badace/ ale tylko dla miłosci/ Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum, słowem mowiac/ je miłosc Bosta supereminebat istis liquidis, je miłosc Bosta po onych vngwentách/ y po onych izách obšteych/ iáko oley wydawála sie ná wierzch/ w oczách Chrystusowych/ dla tego miłe y przyiemne te wšyštke ákty Mágdaleny/ w ákceptácyej tego Swietey byly/ nie sam to mowie lez z Paulinem Swietym/ o rey szesliwey grzešnic

S. Cyprian. Tract. de ablutione peccatorum.

Sylu. sibi s. cap. 15. Quæst. 5.

S. Ambr. ad illa verba. Attulit alabastrum vnguenti.

S. Paulin
Epist. 4.
ad seneciū
pag. 92.
de S. Ma-
gdałena.

S. Christo-
pho. ho-
mil. 62.
in Matth.

cy tak dyfurującym/ Non vnguentum in illa Dominus, sed
charitatem dilexit, quā pudenter impudens, & piē im-
proba sine opprobrii & repulsæ metu, extraneam sibi domum
Pharisæi, non inuitata, illā vi petulans penetravit, quā ra-
pitur regnum calorum, stwierdza to y Chryzostom S.
Kiedy opisuiac te pokutne akty Mągdaleny/ iako włosow nie
wstydziała sie potargac na glowie/ iako przy nogach Pánstich
wyrzekając y płacząc/ łzami ie choynymi zmywała/ iako wła-
snymi ie ocierala włosami/ y drogimi smarowała masćtami/
Et crines resoluit, & sanctos pedes vberibus diluens lacry-
mis, ac proprijs extergens capillis, pretioso rigauit vngue-
to, w ostátku tak konkluduje/ Et hæc quidem extrinsecus
cuncta faciebat, ea verò quæ in secreto mentis agitabat,
multò his erant ignotiora, multoq; maiora, quæ tantum-
modò Deus ipse cernebat, Wtreyse to práwi rzeczy byly/ co
w oczach ludzkich Mągdalena czynila/ to byl grunt co
w oczach Bostich sie dzialo/ ze skruszone serce iey w goracey ro-
splywalo sie miłosci/ ze po onych łzach/ po onych wonnych un-
gwentach/ nie inzego znac nie bylo/ tylko ieden obfity olej mi-
łosci Bosticy/ ktorzym ta swieta grzesznica surowa one swoje
krasiciela pokute/ y lubo to taino bylo od oka ludzkiego/ od oka
iednã Bostiego rzecz byla widoczna/ quæ tantummodò De-
us ipse cernebat. Cos podobnego o Kunegundzie Swietey
historya żywota iey swiadczy/ ze miedzy infsymi cnot herois-
cznych dziełami/ y nabozenstwymi swoimi miała zwycay tak-
woy/ na kazdy wielki Czwartek/ Cna pamiatke tego/ ze w ten
dzień postanowil nam Chrystus Przenajswieitszy Sakrament/
y z wielka pokora vmywal Vezniom swoim nogi/ czterdzieści
wbogich potaiennie do pokoju swojego/ wprowadzac sobie
kazala/ y kazdemu z nich samãsi nogi vmywfsy/ vcalowawfsy/
wfsyctich vczestowawfsy/ y w nowe szaty oblokfsy/ z obfita
iálmuzna od siebie licencyowała/ iednego tylko co mnięszego
zatrzymowała/ w ktorym sobie samego reprezentuiac Chry-
stusa/ przykladem Mągdaleny Swietey/ do nog iego misto
wpadala/ y z wielkim takze łzaniem rzewliwymi łzami/ onefsy
nogi

nogi tego oblewała/ włosami z głowy swojej Arolewskiej ro-
starganymi ocierała/ całowała/ balsómem nacierała/ a nato-
niec z ialmuzna znaczna odprawowała/ zaśliniać go/ y mo-
cno przykazywać/ áżeby był te cerymonia wszystkie w dożywo-
tnum sekrecie swoim chował/ żywemu tego duchowi nie powi-
dać/ áż do śmierci. Nie mogła wprawdzie bydź tá pobo-
żna Alceya eala/ tylko wdzięczna Bogu/ przecie jedná to pe-
wna/ je non unguentum in illa Dominus sed charitatem.
dilexit, to pewna/ że ea quae in secreto mentis agitabat, mul-
tò his erant ignitiora, quae tantummodò Deus ipse cerne-
bat, kiedyby był po onych łzách/ po onym balsámie Kunegun-
dy Swietey nie wydawał sie olej miłości Boskiej w oczách
tego Swietych/ nie miałoby bylo to nabozeństwo tey/ táż
wielkiey przyiemności przed wszechmocnym Máiestatem ie-
go/ nie mogła żadna miara Kunegunda de condigno (we-
dlug nauki Theologow) ani onymi łzami/ ani onymi unguen-
tami zasługować sobie przed Bogiem/ chociaß to dosyć che-
tnie y z dobrej woley czyniła/ kiedyby byly tey okrasy w sobie
od oleju miłości y łáski Boskiej nie miały/ Magis enim acce-
ptatur actus ut dignus premio, quia elicited à charitate,
quam quia est à voluntate liberè elicited, quamvis utrum-
que necessariò requiratur, mowi náš Doktor Subtelny/ trás-
kując de merito, áczym supereminebat ceteris liquidis
olej miłości Boskiej v Kunegundy Swietey.

scotus in
I. Dist. 17.
Quest. 2.
lit. L.

Miał tejsze y trzecia własność oleju oleju miłości Boskiej **H**
w Kunegundzie Błogosławionej/ że był materia proxima in-
cēdij, był tey sposobna y bliska do zápalenia máterya; o SS. A-
postolách, Páńskich/ pisze to Grzegorz S. że kiedy ná nich stepo-
wał Duch s. w ogniowych tezykach/ nie tylko rozgrzał tezyki ich/
y w rozne mowy cudzoziemskie záprawił/ ale y same zewnatrz
pozapalał im serca/ Foris apparētib' linguis igneis intus fa-
cta sunt corda flāmantia, nie trzeba sie dżiwować temu/ że ten
niebieski ogień/ wlot sie záraz ná sercach Apostolskich záymo-
wał/ bo tam już była tá materia proxima incendij, bylo tego
niebieskiego miłości Boskiej oleju podostátku/ którego ognie

S. Grego.
Papa. ho-
mil. 30.
in Euan-
gelia.

byle dopadły/ zaraz się chwytają zwykły/ Quia dum Deum in ignis visione susceperunt, per amorem suaviter arserunt, słowá tegoś Papięzjá S. Toś się częstokroć dźiało y z Kune- gunda Swięta/ że kiedy wiec wdawała się ná modlitwie/ kiedy medytowała o niewinney mace/ y okrutney śmierci Odkupię- ciela swiętego/ ták się rozgrzewało y rozpaláło serce tey/ że się ná zmysłach nie czula/ ani widziála/ ani słysála/ ale iákoby zes- by ściał wšy/ wstúp oczy postáwił wšy/ wšytká całe strętwias- wšy/ od siebie iákoby odchodziła. A coś to robitor/ nic inše- go tylko to/ że one zarzysła y ogniste kontemplacye/znáydowás- ky ná sercu tey materiam proximam incendij, z obšitego mi- łości Boskiey oleiu/ y ták ja zaraz zapaláły/ że iákó jeden lekki płomień wšytká się dusa tey ku niebu wzbiála/ á ciało iákby nieczuła y mártwe zostawiála/ Per amorem suaviter arserat. Materia proxima incendij, podług náuki Filozosow/ inákśa bydź nie może tylko ták/ ktoraby była per dispositiones pra- vias proximé disposita ad introductionem formæ ignis, ná przykład kiedy będzie drewno dobrze wysušone/ á do tego iesze tłuśte/ będzie z niego ták proxima materia incendij, że byle się go ogień máteryálny dotknał/ wnet płomień z nie- go wybuchnie/ y palić drzewo ono będzie; A co się mówi względem ognia máteryálnego y przyrodzonego/to Kune- gunda czyniła względem ognia duchownego nádprzyrodzonego/ ták wstáwicznymi suszyła postámi Pánięńskie ciało swięte/ że naprzód Piarkę wšytkie y szody wšytkie/ Wigilie Pány Przenáświętey/ Wigilie Apostolskie/ Wigilie Swiętego Janá Chrścićielá/ y Janá Swiętego Ewángelisty/ Má- wrzyná Swiętego/ Kátarzyny/ Málgorzáty/ Mágdaleny Swiętey/ y innych różnych osóbliwšyich Pátronow swięch/ su- chedni kájde/ post wielki/ y Advent Swięty/ w ták ścisły wstrzemięźliwosci odprawowała/ iż ná grubym tylko chlebie/ y to iesze áż w sam wieczor po słońcu zachodzie przedstawála/ á prośta do napoju kontentowała się. Elementárna woda; mártotno to częstokroć Bolesławowi Kocháiacemu Oblubie- ncowi bywáło/ że się ták práwie nád zamiar sił przyrodzonych

wedzie

wadziła/ strofował ją y karczył tak wiele razy o to/ że przez
 one błędność/ y złość/ ktora na ciele iey niedyskretne posty zo-
 stawaowały/ sama sobie dobrowolnie dni doczesnego żywota
 stracała/ aleć to ona wszystko wkość wmiąta/ bo cudami rożny-
 mi w oczach Bolestawowych posty swoje wstawowy/ to z ryb
 mięso/ to z mięsa ryby czyniac/ y tego wpacyfikowała/ y sama
 w tymże sposobie życia swojego trwała/ wtuszcila także była
 całe serce swoje niebieskim miłości Bostkiej oleiem/ gdyż pa-
 mietając na one przestroge Dawida Swietego/ Holocaustu Psal. 17.
 tuum pingue fiat, Ofiara twoja człowiecze niechay tłusta be-
 dzie/ im dalej tym bardziej ta duchowna tłustość serce swoje
 tuczyła/ ażebym była wdzięczna y przyjemna Bogu ofiara zosta-
 ła/ tak dalece tedy te Swiete dyspozycye suchości y tłustości
 takowej/ wezwały były w Kunegundzie Błogosławionej ma-
 teriam proximam incendij, że czasu pewnego/ już w tym
 Konwencie wspoleczności z Siostrami mieszkać/ y nabos-
 knie się w Oratorium modlać/ zapaliła się wszystka/ y w pło-
 mienistym ogniu przez czas nie mały gorzała/ na co spowiednik
 iey nieiaki Kładz Piotr Odraniec Zakonu naszego/ trąsł na-
 niem z pozyczawszy/ wpadł natychmiast twarz swoją na zie-
 mie/ na one rásne zapaly ognia niebieskiego/ bezpiecznego pod-
 nieść oń nie mogac/ a z cudu tak wielkiego/ na Kunegundzie
 Swietey pokazanego/ Należy Stat Sworce Wszechmocnego
 wielbiac/ w takich światłości zastała ja y drugi raz Siostrą
 pewną w Oratorium/ na imie Ozanna/ z Obrazem Panny
 Przenajświętszey na Oltarzu będącym/ za towarzyś rozma-
 wiać/ przed śmiercią także iey/ widział to Pawlik nieiaki
 obywatel tuteczny/ że mieszkanie zakonne Kunegundy Swie-
 tey w tym Konwencie cudowne było w krat obtoczone swia-
 łością/ a gdy już ona duszą iey Swieta pożegnała się z ciałem/
 nie tylko Zakonnice niektóre/ ale y inisi rożni ludzie w swia-
 łości wielkiej widzieli ją/ prowadzona do niebá/ toć znać by-
 ła materia proxima incendij na sumnieniu Kunegundy Błog-
 osławionej/ znać iż z onego iey miłości Bostkiej oleiu/ w kto-
 rym duszą iey dplywała/ wybuchnął był płomień niebieski tu

teżeże na ziemi/ áżeby była wſytká ognisko y iáſno do niebieſ
ſkiej Wyczyzny odchodziła; To pierwszy oley.

I

Ecclesi-
astæ. ca-
pit. 9.
v. 8.

[Gl. Fla.]
Incerlin.
in hoc
loco a-
pud Ly-
ranum.
Psal. 103.

Maiz 10.
cap.

Psal. 108.

P. Paulus
sherl. so-
ciet Iesu.
super illa
verba.
Oleum
effusum
& c. lect.
z. Histo-
rica ex-
planati-
onis.

Co do drugiego oleiu/ do Olei. miłosierdzia przeciwko
bliźniemu/ tak ie nazywa Glossa Lacerlinearis, kiedy glossuac
słowá one Ecclesiastesa madrego/ Oleum de capite tuo non
deficiat, niechay człowiecze nigdy z głowy twoiey oley nie spa-
da/ przez ten oley nie inſzego nie rozumie tylko miłosierdzie/ y
tak czyta te pomianione słowá/ Misericordia de mente non
deficiat, iáko álbowiem oley/ ma iákis potáiemny w sobie
przymiot rozweselácy y rekreiuácy człowieká/ według swiáta
dectwa Psalmisty Páńskiego/ ut exhilaret faciem in oleo,
iáko Oley temperwie molestie/ y w ciężkich bólách iák ro iárze-
nie/ állewiáment czyni/ z relácyey nieomylney Izáias-
há Proroká/ Computrescet iugum á facie olei, iáko Oley
odmiáne czyni ná cieie y cere mutnie/ według zdánia také Eze-
ronátá Izráelskiego/ Caro mea immutata est propter ole-
um, také też miłosierdzie wyſwiádeczone bliźniemu/ rozwesela
poſepna twarz y smutne serce iego/ állewiánie ciężkie dolegli-
woſci iego/ y zboláte álbo ſtrápióne ciáto/ z niepozornej wy-
ſwobodziwſzy cery/ w lepszych zdrowia terminách poſtána-
wia/ dla tego Paulus Scherlogus, komentuiac Salomonowe
pieśni/ Oleyny likwor nayznácznieyſze bydz rozumie/ miłosi-
dzia y láſkáwoſci ſymbolum/ Oleum mansuetudinis & ele-
mentis notissimum ſymbolum: A w tym tedy drugim O-
leiu iákoby Kunegundá Swieta zá żywotá ſwoiego obſitowa-
lá/ dáłyby doſtáteczne w tey wierze ſwiádectwo/ gdyby to mo-
żna rzecz była/ ſáme nieczule náwet y nieme ſciány ſpítálne/
tym oleiem miłosierdzia niegdy/ od Kunegundy Swietey
hoynie nápuſzone/ ieſze podobno do tych zas tym oleiem pa-
chnie cáty Krákowski ſpítal/ w Duchá Swietego/ do ktorego
oná w nocy/ endry ſwoie kryiac od oká ludzkiego/ z niektóry-
mi poufálſzymi ſlujbiſtymi ſwóimi/ z Krákowskiego Zamku/
przez také wiele róžnych. wlic chodzila/ y tam leżacym chorym/
ſámi w ſluguac/ iák wáżny ſczodre zoſtáwuiac/ w dſiecznym
miłosierdzia oleiem. w meláncolyey ponurzóne ich. wmyſty ro-
zweſe-

zweselała; Jeseze podobno do tych czas daie sie czuć ten olej
 w Sandomirskim szpitalu/ do ktorego ta Swieta Panna o
 pułnocy z Samitu wychodziła/ y tam zbolala/ ropiste/ tredo-
 wate y wrzodami zewszad obsypane ciała/ sama zrolewskimi
 rekami swoimi smarowac/ plasterowac/ obwiatac/ wstami nie-
 winnymi calowac/ tym skutecznym milosierdzia oleiem/ w tak
 nieznośnych bolach/ znaczna im ulge dawala; alec y po samych
 wsiach nawet albo miasteczkach/ w ktorych kiedy postala/
 tenze zwyczaj zachowywala/ ze kiedy sie inż ludzie na odpoczy-
 neż nocny wspotkoili/ ona sobie ktorekolwiek bialegtowy/ w
 myslne na to przenaiawşy/ zeby im byla cieşka ta saryga nie
 byla/ z nimiş chodźla do szpitala/ y tam struchlalych/ znedz-
 nionych/ pozoitklych ludzi ieczacych zastawşy/ sama myla/ cze-
 śala/ chedozyla/ wygodnieyszym lezeniem y zdrowyszym wittem
 opatrowala/ y przez ten olej obfity milosierdzia swojego/ w
 pieknieyszey ich cerze na pojeagnaniu ostatnim zostawowala.
 Opisane nam Lukasz Swiaty/ mizernego kalike iednego/ na
 dobrowolney drodze od swawolnych opryszkow/ obnażonego/
 poranionego/ y z mala zycia nadzieia/ na wielkim Jerozolim-
 skim gościncu zostawionego/ Homo quidam descendebat ab
 Ierusalem in Iericho, & incidit in latrones, qui etiam de-
 spoliauerunt eum, & plagis impostis abierunt, semiuivo
 relicto, leżat nieborak iak lazaryz stekaiac y ieczac/ a w tak ty-
 ranstkich raziach/ zadney sobie dac rady sam przez sie nie mogac/
 przeszedł podrozny Kaptan y Lewita za nim/ taj własnie dro-
 ga/ y lubo dobrze widzieli co sie dzialo z tym mizerakiem/ iako
 krew z niego kipiála/ iako piány roczył/ iako wolal przez miłość
 Bosta y prosil dobitcia/ minel go iednak obadwa/ naymnieys-
 fego mu nie dawşy ratunku/ Pan Bog tak zdarzył/ iż w krot-
 ce potym nadşedł y natráfil go Samarytanczyk pewny/ ktory
 pestrzeżyşy/ ze ubiega krew/ y smierc inż prawie zápalem zlo-
 wieka onego/ co przedzy stoczył u niemu/ pocznie mu rany ob-
 wiatac/ winem plowac/ oleiem smarowac/ y wziawşy go z pla-
 cu z soba/ okolo zdrowia iego/ dalşe wziat przed sie staranie/
 Samaritanus autem quidam iter faciens, venit secus eum,

Luc. 20.
cap.

ibidem

G g g 3.

& appro.

& approprians alligauit vulnera eius, infundens oleum & vinum: Allegoryzując piękna tajemnica Duchowna z historyą ey káiki tego wywodzi Ioannes Maldonatus, to miejsce tłu-
 macząc/ kiedy nie tylko ná swoim sádząc sie dowcipie/ lecz de-
 mente Patrum, przez tego skáliczonego człowieka/ rozumie
 Adamum & in eo totum genus humanum, nayıpierwszego
 człowieka Adama y z pokoleniem iego/ ktory przez totrow/ to
 jest przez Duchow nieczystych/ obnázony naprzod z káiski Bo-
 skiey bywószy/ swántow otrzymał nie málo/ y pokáliczony/ po-
 róniony przez grzech ná swoiey naturze/ iákoby ná pul umarły
 ná plácu grzechowym/ od nichże położony zostal/ Latrones in
 quos homo ille incidit, daemones esse, qui eum gratiá pri-
 mum spoliauerint, deinde etiam vulnerauerint, quia per
 peccatum, naturam ipsam corruperunt, Przez miłosierne-
 go Samarytána rozumie dobrotliwego Chrystusa/ ktory ná ies-
 dnej swiátá tego puściwószy sie droge/ w tak niebezpiecznym
 rázie káike tego ratował/ y od śmierci wiekniśkej wyswobo-
 dził raczył/ przez wino do opłokánia ran iego aplikowane/
 Przenayswietśa Krew Zbáwicielowá/ á przez oley ktorym go
 namáscił/ rozumie oley Swietego miłosierdzia iego/ Eius
 vulnera vino, id est, Sanguine suo lauerit, oleo id est mis-
 ricordia vnixerit. Nie co inszego y náś Lyran ná to miejsce
 pisac/ przez ten oley Samarytáński/ tylko oley miłosierdzia
 tłumaczy/ Alligauit vulnera eius infundens oleum miseri-
 cordiæ, á te wśytké allegorya approbuie Augustyn Swiety/
 onym swoim do własney dusze wczynionym dyskursen/ O tu
 anima mea vbi te esse sentis, vbi iaces, vbi stas? donec ab
 eo, qui propitius factus est, omnibus inquinamentis tuis,
 sanentur omnes languores tui, agnoscis te certè in illo es-
 se stabulo, quo Samaritanus ille perduxit eum, quem repe-
 rit á multis latronibus inflictis vulneribus semiaruum.
 W też tropy niebieskiego Samarytána tego wstepowalá Ru-
 negunda Swiétá/ kiedy czasu iednego z Nowego Miásta do
 Pacánowá/ z Księżna Grzymiśława swiekra swoiá iádac /
 obaczywószy ná drodze tředowátego iednego/ po wśytkim cie le-
 3ágniá

Ioann.
Maldon.
nat.

Maldon.
nacus fu-
pra hunc
locum.
Lucæ.

Idem qui
supra.

Lyran. in
hunc lo-
cum.

S. Augu:
15. de Tri-
nitate
cap. 27.

zagnilými y cuchnacými wrzodami zaráżonego/ Ktorego nie tylko wſyſcy zdałéka miáli/ ale od wielkiej brzydkości/ co żywo ſobie oczy zaſtaniało od niego/ rozkazala záras zaſtano-
 wic ſie z károca/ y ſamáz do onego tradowátého przyſiedłſy /
 ſubelnými rekami ſwými Pánienskiemi poczelá brzydkie one
 wrzody iego ocieráć/ obwiáć/ opáttrowáć/ y dla dálſzey zdra-
 wia iego kurácyey ná woź go z ſoba wzięta. Odwracáły oczy
 ſwoie od onego niepozornego widoku fracymerne Pánny/ zá-
 tykaly nozdrzá od cuchnacego fetoru/ wyuzdawáły ſie ná bez-
 ſpieczne y obráſliwe przymoweczki ná przeciwko Kunegundſie
 Swietey/ je ich ták ſproſnego y niežnoſnego nábowiáły zápa-
 chu/ lecz Kunegundá Błogotáwiona/ ná wlaſne łono ſwoie
 wſiawſzy kálitk onego/ nie inſzego przy onym ſpetnym tradſie
 iego nie czuła/ tylko obſity oley miłóſierdzia ſwoiego/ Ktorem
 ono wrzodowáte y ſtáncerowane ciáło iego/ Konecznie wleczyć/
 przykádem Samárytáńſkim zámyſlila/ Alligavit vulnera
 eius, infundens oleum miſericordiae.

Wſpomina Bároniuſ w Kocznych dſieciách ſwoich/ że w
 Zerkáliey v Grobu Glycerzey Swietey Mezenniczki/ z ciá-
 lá iey oley pewny ná iedna miedziána wánienke niuſtannie
 plynal/ wſelákie niemocy ludzkie lezacy/ záſu iednego tedy
 tráſila ſie do kúpienia v zlotniká w Cárogradſie inſa wánien-
 ká ſrebrna Biſkupowi mieyſcá onego/ Ktora on ſtárgowáć y
 zápláćić kázawſzy/ záras ia ofiárowal y oddal do grobu tey
 Swietey/ ázeby byl od tego záſu/ nie ná miedziáno ale ná ſre-
 brne naczynie/ on cudowny oley dla wielkſey rewerencyey
 ſplywal/ áleć záledwo co tylko odſtáwiono wánienke miedziána
 ná. á podložono ſrebrno/ w tymże momenćie oley plynáć przez
 ſkal/ y áni iedná kropelká ná ono ſrebro nie pádla/ pozat ſie
 bárzo oto álterowáć Biſkup/ y fráſobliwym bedac Pána Bo-
 gá wſtáwnie proſil/ ázeby mu byl z láſki ſwoiey obiáwić to zes-
 chćial/ dla czego oley on ná koſtrownieyſe od niego podárowá-
 ne naczynie nie plynal. w czym wyſluchal go Pan Bog/ y ob-
 iáwił mu we ſnie przyczyne tego tákowa/ że oná miſá ſrebrna
 byla przedáná zlotnikowi/ od nieiákie Paulina Czarowniká/

ná

K.

Baronius
 An. Dñi
 193. pag.
 167. num.
 17. Etate
 6. ex Ni-
 cephoros.
 lib. 18.
 cap. 36.

ná ktorey on przedym krew ofiarował Diabłom/ dla tego nie
 mogli ná nie Swiety on oley ściekać/ zrozumiałwszy to Biskup/
 wolot záras one dawna wánienie miedziána/ ná miejsce tey
 srebrney postawić rozkazał/ y w tymże momencie on Swiety
 oley ná nie splywający obaczył: W podobny sposób oley łaská-
 wości y miłosierdzia Kunegundy Swiatecy/ lubo ná wólkach
 bliźnich wspomozenia potrzebujących/ záwsze byl obficie ply-
 nacy/ zástanawiać sie wmiat/ kiedy bylo sprofanowane grze-
 chami y Bogu nieprzyjemne naczynie/ tak bowiem o niey hi-
 storya żywota tey świadczy/ iż kiedy wiedziata o publicznych
 y iáwnych grzesznikách/ bez wstydu ludzi gorszących/ ładaiá-
 kóscia życia y postępkow swoich/ nie tylko miłosierdzia y łá-
 skawości żadney/ nád takowymi nie miała/ ále y owšem suro-
 woy ostro z nimi postępowała sobie/ póki sie w czyste nacza-
 nia przez pokuta S. nie przemieniali; Dowiedziata sie bylá
 między innymi o niejakim Piotrze z Woyczy/ powiatu Krá-
 kowskiego/ że wrodzeniu y zacności fámiliey swojej/ nie kor-
 responduiac/ własná Matzonke swoje Kátarzynie porzuciłwszy/
 infa sobie nierządnicę chował/ nie wiele myślać poiacháta do
 niego/ y miásto oleiu łaskawości ogromnymi strofować go po-
 czela słowami/ nierządnicę gwałtem wzięta/ y samá własná
 mocs y siła swoia Pánienska/ gdy sie tey opierała/ porwała ja/
 y ná woz wsádziła/ przez co tak Piotrá samého/ iáko y tey bia-
 leyglowy dusze zdawnego grzechowego nalogu wyswobodziła.
 Toż uczynila y Klarze niejakiey/ o ktorey perona wiadomość
 powstáwšy/ że poprzysięgley wiary Matzonkowi swojemu nie
 dochowywała/ wzięta ja od mejá do sieb: e/ y poty strofowała/
 poty kárczyła/ poty piekłem y dusze zátráceniem groziła/ bez
 żadnego zwyczajney łaskawości oleiu/ póki do prawdziwey nie
 przywiódla tey pokuty/ y tak dopiero/ kiedy swiát epusciłwszy
 pokutować Klara do Klastoru poslá/ kady naczynie nieczy-
 ste ciála swojego/ przez poprawe życia pozorniejszym uczynia/
 buynego łaskawości oleiu/ od Kunegundy Swiatecy uczestni-
 cka została; Po śmierci Bolesława Pudyká Matzonka swo-
 tego/ retrowarawšy sie od swiáta/ ná Zakonne życie Kuneguna-
 dá

dá Swięta/ tu w tym Kłaſtorze/ do ktorego inż była wprzód
wiano ſwoie oddała/ oddała y ſiebie ſamę Panu Bogu/ Frਾਂ
ciſtkowi Swiętemu y Klarze Mątce Swiętey/ y iako przed
tym wſytką była na miłoſiernych wczynkach/ tak y w Kłaſto
rze wytrwać bez tego nie mogła/ ażeby była tego oleiu miłoſiera
dźta y laſkawoſci między bliźnich ſwoich hoyno roſlewąć nie
miała/ ſprawdowała do Koſciółow rozmaitych apparatus bo
gate/ kupowała kielichy drogimi Kāmieniami ſądzone/ trzy
dzieſci Bráci Zakonnych w tutecznym Kłaſtorze naſzym na
chlebie ſwoim chowała/ wſytkie im Zakonne potrzeby pro
widuiac/ a chorym y ſłabym ſamą z oſobną właſnymi rekām
ſwoiemi ieſć gotuiac/ na kaźde Kongregacye albo Kápituły
naſe/ bezodre záwſe poſyłała iálmuzny/ pielgrzymom/ ſiero
tom/ wboгим/ nie Dobrodzieyka ale prawie Mátka Kocháca
co była/ zgola na ſámych tylko grzechem záſpeconych naczys
niách/ záſtanawiała oley laſkawoſci ſwoiey/ lecz na pozornych
naczyniach ſlug Boſkich/ Zakonnikow/ Kápłanow/ na wſel
kich naczyniach takowych/ ktore widziała bydź piekne przez
záchowanie praw Boſkich/ obſitego oleiu miłoſierdźta ſwoie
go tánować nie mogła/ Infundens oleum miſericordiz. Ale
le poniewaſ inż po częſci námieniać mi przyſtło/ o Zakonnym
poſtánowieniu Kunegundy Swiętey wiec poſtepuie.

Do trzeciego oleiu tey/ to ieſt do oleiu doſkonáloſci Zakon
ney/ do ktorego nappierwey aplikowác beſpiecznie ſlowá one
moge Dawida Swiętego Dilexisti iuſticiam & odisti iniqui
tatem, propterea vnxit te Deus teus oleo lacticia, Gloſſá
przydaie Oleo ſpirituali lacticia, zákochálaſ Kunegundo
była y záſnałkowała ſpráwiedliwoſć ſobie/ nienawidźiałaſ
niepráwoſci/ dla tego pomáſcił cie ſobie Bog duchownym
oleiem weſoloſci/ z taka albowiem weſoloſcia Duchá/ poſte
powála w tym Konwencie tá Pántentá Swięta w doſtoná
loſci Zakonney/ że dopiero z ſwiátá przyſzediſy/ ná one záras
Tutrzmenocne wſtáwac/ ná one bogomyſlne wzeſzczac me
dytacye/ ná ono ſciſte milczenie/ ná częſte dyſcypliny/ y Zakon
ne inſe przyzwyczajac ſie mortyfikacye/ tak tey ſie zdáło/ iako

L

Pfal. 44.

Gloſ. In
terlin. a
pud Ly
ranum.

h h h

by to

by to było co ras na iakakolwiek godowa wesoła chwile nátrásfiac: Obaczywszy Imprezista perony/ w iednym lesnym pniazczku pożytkowego rostkowego drzewa świeże látorośle roszczepione/ takowe lemma przypisał pniaczkowi onemu/ Idem & alcer, y ten y nie ten/ iakoby był chciał rzec/ że lubo pniaczek lesny bądź z lássu/ bądź z pola/ do ogroda albo do sadu między drzewa delikáckie przemiesiony zostanie/ tenże iednak co był w polu/ bądź w ogrodzie y w sadzie/ względem pląnty albo rodzaju swiego/ lecz inszy względem owocu/ bo inż nie ten bądź z siebie owoc wydawał co w polu/ ale owoc drzewa takiego/ iakie w en bądź roszczepione/ zácym Idem & alcer, y ten bądź y nie ten: krobym był obaczył y Kunegunde Swięta/ z swiátowego lasa do tego milego w oczách Bostich Wirydarszá/ do tutecznego mowia Konwentu/ po Pudyktorwey smierci przeniesiona/ ázeby była w nim miásto fruktow swiátowych/ sam tylko buyny owoc doskonałości zakonney z siebie wydawała/ moglby był záras bezpiecznie téz słowa mowić o niey/ Eadem & altera, y tá Kunegunda y nie tá / linia wprawdzie Krolewskiego rodu odmienić sie y w Klastorze w Kunegundzie nie mogła/ mowil to káždy o niey y w hábiacie Swiętym/ że to Pánienka była z krwi Krolewskiej idaca/ táś á nie infa/ kóra nie dawno była Malzonka Ksiazećia y Pána Polskiego/ ale iednak wważiac Krolewne iedne y Pánia tak wielka/ w iedney Celce pospolitey między inszymi Zakonnícami zamknióna/ Krolewne iedne ná plác nigdy z wrodzeniem swoim nie wyjezdziaca/ lecz w naylisszey w wšyrych reputacyey/ zostawac prágnaca/ Krolewne iedne y Monarchinia/ ná podlych wšlugách kuchennych/ iako to ná ponywaniu garów/ porcy/ y mis Klastornych/ albo innego roznego naczynia/ do tey Oficyny przynalezacego/ subtelne swoje y Swięte rece hárgaiaca/ Krolewne iedne smákowitych potraw żadnych nigdy pożywac niehcaca/ lecz ná samych tylko posstnych á prostych potrawách/ y to tylko ras ná dzień przestawaiaca/ Krolewne iedne/ chorym Siostróm wšlugiaca/ w piecu palaca/ loštá scielaca/ komory wmiatáiacá/ smieci wy-

neřaca / musiał by to byl každý wyznać / takie rzeczy obaczy
 wřy / je to wř inřa / a nie tá co pierwey Kunegundá byla / inř
 to z inřego řezepu od Oycá Swietego Fránciřka y od Alax
 ry Swietey wřezepionego / w tym ogrodzie Załonnym / táto
 we z niey wyniřaly owoce / á zátym byla Eadem & altera, á to
 nřywieřřa / je te y inne wřyřkie choćiařby byly naywzgar
 dniewře postugi Konwenskie / ná ktore ia posluřeńřtwa srocz
 te / albo wřtáwy Załonne ordynowały / nie mruřliwie / nie kwá /
 řno / nie zmářřezonym czołem / lecz z niewypowiedřiana swoig
 wejolořcia zewnetřzna odpráwowała / iáto olej křasi wiwáns
 dy náře y przyiemnego dodáie im řmáku / tak oná wřyřkie e
 xercitia y pokorne ářty swoie / oleiem dořkonátořci Załonney
 zápráwuiac řobie / niepospolitego w nich doznowáta řaporu /
 Vnxit te Deus tuus oleo lætitiæ. Chcac niekiedy Elizeuř
 Prorok Swiety ořterocáta wdowke pewna w obostwie zá
 pomoc / ázeby byla y dluřřtów niekřtorych pozřyla / y przystoy
 nie gnárowáć sie z dřiatkami swymi mogla / takiego zářyl řpo
 řobu / wřiał od niey řamey informácy / je nic inřego przy duř
 řy w domu swóim nie miała / dprocz troche oleiu / rořłazal iey
 tedy iáto naywiecey nápořycáć v poblisřyřych řasiádor / ro
 zmářtego nacznia y řtářřów / co gdy wřzynila / cudowonym
 řposobem ona trocha oleiu / wřyřkie iey řtáři nápełnil / tak dá
 lece / je kiedyby sie ieřře byla ná wiecey nacznia zdobyła te
 dyby byl ná nápełnienie ich / onje olej wystárczył / wiec rořłaz
 al iey Prorok Swiety řprzedáć ile bylo potrzebá z oleiu one
 go / ná zápláćenie dluřgow / á ořtátek ná pořywienie swoie y
 dřiatek swoich obroćić / Vade vende oleum & redde credito
 ri tuo, tu autem & filij tui uiuite de reliquo, olej ten w
 wáge swoie řto weřmie / zářas tego pořtrzeje / je to musiał bydř
 olej náłřego gátunku / od tego dřisiewřego oleiu Ewáneliř
 eznego / albowiem niekřtorem tym dřisiewřym Pánnom / iáto
 opiewa text Ewáneliřey Swietey / brákwálo oleiu do naczy
 nia / á támtého oleiu tak dořtawálo / je inř wiecey do niego nac
 zynia nie bylo. V Wdowey záłářřa Elizeuřowa / bylo oleiu ář
 nářbyř / náđ przyspořobienie nacznia / Páñienki náře dřisiewře

*Wdowa
 miała
 olej udop
 a Janu
 tor
 niemi*

4 Regum
 cap. 4.

Hugo Vi-
torin:
lib. 1 Mi-
scellan:
cap. 51.

fe/ miały naczynia próżne y gotowe/ á oleiu páś: wważał sobie te obádwa oleie Hugo Victorinus, y w tákowy ie Moralizm obrocił/ Habet oleum Deus, habet oleum & mundus, ad oleum Dei vasa deficient, oleum mundi in vasis deficit, oleū Dei, dulcedo aternorú, oleum mundi delectatio presentium, illa sufficit, ista deficit, przez te oleie dwa prawi/znają czy sie ieden olej Bostki/ á drugi olej światowy/ oleiu Bostkiego jest záwsze podobóstáku/ ále coż potym/ kiedy do niego bráknie naczynia? Swiát zásie ma naczynia nie máto/ ále w oleiu defekt cierpi/ olej Bostki nic nie jest inzego/ tylko smáček y słodycz rzeczy ná wieki trwátacych/ ktora záwsze zostáie y nigdy nie ginie/ olej światowy záś jest wciehá w rzeczách doczesnych/ ktora w krotce przemienia.

M
 Kunegundá Błogosłáwiona iáko ieszce bedac ná swobodzie światowey/ kóstowác nigdy tego oleiu światowego nie chciála/ dopieroś do Zakonu Swietego/ y do tutezney sie Klauzury Pánienstkey dostawšy/ wšyškcie naczynia zmysłow swoich naczynie woley y rozumu swojego/ cáte naczynie dusze swoiey sámym tylko oleiem Bostkim to jest oleiem doskonałości napelníc prágnela/ wšyškto wšontentowánie y iedyndá iey póciechá bylá/ z cnoty w cnote postepowác/ vmartwienia do vmartwienia przyczyniác/ á iáko w naywiekšá doskonałość Zakonna/ nie tylko sámá siebie/ ále teź wšyškto Siostr swoich zgrómádzienie zápráwiác/ ten to vnicy byl olej Bostki/ tá nie wštánná słodycz/ ten smáček nieprzemiatácy/ co ras to wiekšy postepék w doskonałości/ czulá to bázro dobrze ze te póciechy ktore oná z cnót Zakonnych brála/ wiecznościá pachnely/ dla tego nigdy inákšych do sercá swojego/ áž do skonu oštátecznego przypušzczác niechciála. Tákowa mánná doskonałego žycia Zakonnego lat trzynáście w tym Konwencie przeżywšy/ gdy w smiertelne inž západála choroby/ náwiedzála iá z niebá SALOMEA Swieta/ niektore iey niebieskie obwiešzátac nowiny/ náwiedzál iá Jan Swiety Chrzcićiel/ y Jan Swiety Ewángelistá/ náwiedzála Pánná Przenayswietešá godšine iey śmierci przyszley opowiadátac/ náwiedzál iá y sam Oćiec S.

Frána

Fránciszek przed samá smierćia/ dla tego co przedzey/ do miley
 ich testniac konwersacyey/ vpraszá Siostr wysztyklich/ ázeby
 iey byly modlitwami swoimi przed Bogiem/ dalšego nie prze-
 ciagaly żywota; Kiedy inž cále widziáta ostatnia następias-
 ca godzinie/ kazáta w dzwonek zádzwonić/ y przysć Siostrami
 do siebie/ y mile ostatni ras žegnáiac sie z nimi/ nie fránuycie
 sie mowitá y nie pláčcie nádemna naymilše Siostry moie/ ále
 rázey ráduycie sie y Bogá chwalcie z tego/ že mie inž z tego
 mizerneho pádolu pláčzu/ y z oczu wášych tám bierze/ gdsie
 wam daleko pošytecnieyšá/ ániželi tu ná žiemi bydž moge/
 dzieknie wam zá wšeláka miłosć Sistrzeńšta/ ktorey ia bylá
 nigdy od was niegodná/ dzieknie y zá to/ žeście mie miedzy so-
 ba inž w podeslejšym wieku moim ná nic niepotrzebna/ iáko
 tedne darmo záwadžáca próžnice čierpiaty/ zostáwuie wam
 wysztykim/ ták terážnieyšym iáko y w časý potomne następi-
 acym/ przy tym mieyscu swietym služebnicom Pánškim/ os-
 stánie moie blagostáwienstwo/ žyćie y chwalcie Bogá/ dšies-
 tuiac mu nieustánnie zá to iego osóblíwe dobrodšieyštwó Bos-
 kie/ že was tu sobie wyláčzywšy od zgiełkow swiatowych/
 wolašnymi swoimi oblubienicami poczynił; W ostatku nie in-
 šego nie leguie wam testámentem moim/ tylko sam oley nie-
 bieški Žákonney doškonálosći/ cobysćie sie w nim wysztykie iá-
 ko naylepiey prowiantowály/ ieželi smákw wiecznych žycz-
 ćie sobie bydž zemna wčestnicžkami/ y ták dopiero po požežná-
 niu swoim/ y restámenćie tákowým/ Swieta duše swoje prze-
 stála do niebá. Jakimiby cudami te swiatobliwa doškonálosć
 iey/ ták záżywotá iáko y po smierći Bog Wšechmocny wšas-
 wil/ liczyć tu tego trudno/ doczytáćie sie tego w iey żywotie/
 dosyć ná tym že mowia do nas každodšienmie w Polšce/ o
 przedšiwonych cudách iey/ same Solne župy/ ktore nam Piera-
 scionkiem swoim cudownie znalazlá/ mowi do nas podšis-
 dzień tá rzeká przez tlaštor plynaca/ ktora oná lašezka swoia
 dla pospolitey wygody Konwentškiey/ pod gore przeciwo wo-
 dney náturze przywiodlá/ mowi do nas nieustáiacá Žákonna
 obserwancya/ y nád inše (rzec moge) Konwenty/ Konwena-
 tu tego

tu tego porzadek/ Który nikomu inſemu tylko cudowney opiesce/ tey Swietey Mátki z Reliquiámi ſwoimi ná tym tu miey ſeu Swietym odpoczywáiącey/ przypisowác potrzebá/ oná to pewnie nie kto inſzy modlitwámi ſwoimi przed Bogiem ſpráwuię/ áżeby ſukceſſorki ſwoie/ wzorem ſiebie ſamey/ w oleiu miłości Boſkiej/ w oleiu taſkawoſci ku bliźnim/ y w oleiu doſkonáloſci Zakonney obſtuiące/ záwſe ná tey ſwoiey tuteczney fundacyey miała. Te tedy trzy oleie Duchowne obſcię ſie nie kiedy w Slogoſławioney Kunegundſie Swieteyznádujące / przy tey dſiſicyſhey Apoſtolſkiej Wigilii/ naymilſhe Sioſtry Zakonne/ prażentuię wam y oſiáruię z vprzeymóſci moiey Bráterſkiej/ ná duſzna refekcyę wáſze; Obſtuyćie buyno ná przod w goracym miłości Boſkiej oleiu/ poniewaſz káżda z was z ſwobody ſwiátowey ten á nie inſzy oley do tey tu Klawſury Zakonney dożywornie zwabił/ zátochayćie ſie coras to hárczyę w Przenayſtoſſym Jezusie Oblubieńcu wáſzym/ nużrzyćie ſercá wáſze iáko naygłebiey w Przenaydrożſhey Młecoiego/ áżeby ſie też iſcić o was ſłowa one Apoſtolſkie mogły/ Charitas Dei diſfuſa eſt in cordibus veſtris, oplywáyćie y w oleiu miłóſtierdſia nád bliźnim/ y cokolwiek możnoſć wáſzá nieſie/ cokolwiek od poſpolitych zbywác może prowentow/ nád Zakonne Sioſtr opátrzenie/ zá powodem Mátki Swietey/ Infundite oleum miſericordiaę, y ná miłóſtierne obráććie tego nie zálużćie v zynki; S nákużćie ſobie Oleum ſpirituális lacticiaę, oley Duchowny/ doſkonáloſci Zakonney/ poniewaſz nie czáſem vplywáiący/ lecz wiecznoſciá menſurowány ſinák zámyka w ſobie/ á przy tey wroczyſtoſci Fundatorki ſwoidey/ weſtchniuyćie dſis ſercem nabożnym do niey/ zálecaćie w opieke ieę/ terážnieyſhe Kroleſtwá tego potrzeby/ Ktorego niegdę onáſz ſamá Pánia dobrotliwa była/ zálecaćie ieę tákże Interceſſy Kánonizácyey oneyże ſamey/ á żeby iáko niegdę cieżkawa Promotorka była/ Kánonizácyey Stániſławá Swietego zá żywota ſwoiego/ ták też y teraz w niebie/ niechay wam to ziedna ſkuteczna interceſſya ſwoia / przed máieſtatem Boſkim/ cobyſćie ięſze wſyſtćie/ cokolwiek was tu znáyduie ſie

w tym

w tym światobliwym zgromadzeniu przy grobie iey/ w
 służbie Bożkiej badacych/ dożyły sie za żywota
 swoiego/ paćterze o niej Kościelne y Msa
 S. zaśpiewać/ a potym dopiero z nią
 mogły tryumfować wiecznie.
 A M E N.

A. M. D. G. B. V. M. H.

PO.

P O M I A R
 W I E L K O S C I N I E B I E S K I E Y
 A N T O N I E G O S.
 K A Z A N I A
 XXI.

Ná Vroczytosc ANTONIEGO SWIETEGO
 z Padwie Fránciszkaná, miáne w Koście-
 le Krakowskim FRANCISZKA SWIETEGO.
 Roku Páńskiego, 1675.

Matthaei
 cap. 5.

Hic magnus vocabitur in regno caelorum,
 Ten będzie wielkim nazwany w Królestwie niebieskim/

Regestrowáne słowá, w Mattheusza Swietego w Rozdziale 5,

H

DJe każdego sluge Bózego/takowe szczęście potka/ iakie
 dzisiajszego Chamáturgá Padewskiego / á práwie
 po całym świecie serokim codziennymi wstawionego
 cudami ANTONIEGO Swietego potyka/ kiedy ex Fratre Mi-
 nore, z iednego Bráta mnicyjszego/ státe sie z niego cóś wiel-
 kiego w Królestwie niebieskim/ Hic magnus vocabitur
 in regno caelorum. N. S. Kommentniac te dzisiajsza E-
 wángelia Swieta Cornelius à Lapide, takowa nam wrey
 mierze instruceya dáte je ten co go to text Ewángeliczny dziś
 naymnieyszym miánut / Minimus vocabitur, nie infty iest/
 tylko każdy potepieniec nieszczesny/ ktory je będzie Bogu/ y
 Swietym Aniolom tego obmierzły/zá nic go sobie cále nie be-
 dzie miáło niebo/ lecz iakó ieden prozny y ládániaki wymiot /
 iakó

takó jedná ná nie niepotrzebna wybierka/ ná wiekwiſty opat
 w piekło wrzucony zoſtanie/ *Minimus vocabitur, vltimus ha-*
bebitur, vilis reputabitur, contemptui erit in cælis, Deo &
Sanctis Angelis, quaſi hominum poſtremus, & planè in-
dignus, qui in regnum cælorum admittatur, ideoq; da-
mnabitur, & relegabitur ad gehennam, te ſa ſłowá iego/ przes-
tych zaś co im daie tytuł wielkich Ewángelia Swiata/ Ma-
gnus vocabitur, rozumieć práwi potrzebá z Auguſtynem S.
blagoſławionych Swietych Páńskich/ z Bogiem ſwoim try-
umfuiacych w niebie/ ktorzy je takó jedne Panietá niebieſkie/
Synowie Boſcy/ y wſpoldziſzicy Chryſtuſowi/ roſpoſcieráć
ſie w chwale wieczney beda/ ſuſtnie bydź máia Magni, ſuſtnie
wielkimi nazwáni/ In regno cælorum non niſi magni eſſe
poſſunt, ait Sanctus Auguſtinus, vt pote Reges cæli filij
Dei, & cohæredes Chriſti, tak to ni by ten piſmienny An-
apius wotábuliznie/ że co Magnus, to Swiety/ co Paruus, to
przeklety; Iſtota to prawdá ieſt/ że w bezdennych onych
piekielnych miżeryách/ zdrobnieć wiece muſſa potepienicy ná
ſtaturze ſwoiey/ kiedy ich wſyrykich ciáſno/ iáť w iedney kufie
ſáſowáć/ álbo ná kſtrate ſledzi w bezke/ wrzucáć ná iedne
kupa w iedenże roſol piekielny beda/ Ite maledicti in ignem
æternum, Swieci zaś Páńscy nádiſtawia wzroſtu ſwoiego/
kiedy wſyſcy á wſyſcy/ iednákiſ wzroſt ſamego Chryſtuſá
Pána záwezma/ Ad menſuram ætatis plenitudinis Chriſti,
iſtorna y to prawdá/ że zniżeia w kondycyey ſwoiey potepien-
cy/ kiedy ſie námra głodu takó piſi/ według Pſalmiſty Swie-
tego/ Famem patientur vt canes, kiedy ſie ich ſrogie robá-
erwo natocezy/ ſtráſny ogień bez ſwiátła pograży/ grzechy ná-
ſromoca/ zárci nádreca/ Ignis vrens, vermis immortalis,
fator intollerabilis, mallei percutientes, tenebræ palpabi-
les, confuſio peccatorum, & horribiles facies demonum,
tak opisat Bernard Swiety/ nieſzeſna kondycya piekielniſ
ſow/ Swieci zaś Páńscy/ nie ládá takó popráwia kondycyey
ſwoiey/ kiedy w nadgroda lichych prac/ y krotkich ſátyg ſwo-
ich doczeſnych/ ſamego nieſtonczonego Boga/ wſyrytko máiaſ
 cego

Cornelis
 à Lapide
 ſup. hęc
 verba.

Idem lo-
 co quò
 ſupra.

Pſalm. 68.

D. Ber-
 nard. ſer-
 mon de
 negot.

In hymn.
Corporis
Christi,
ad laud.
Scot9. in
4to Diff.
50. Quali
51.

Matthaei
16.

Pr. Ioan-
nes Mo-
ravv. ki
Soc. 12. v

czego mieć beda/ Se regnans dat in praemium, śpiewa Kościół
Świety/ przecie iedną bydy to żadna miara, nie moze/ ażeby
w niebie wŝyŝcy Świeci byli iednakowoz wielkimi; Subtel-
ny Doktor náš ze Quastia czyniac/ Vtrum beatitudo omni-
um beatorum, sit aequalis iezeli sobie rowni są wŝyŝcy Świeci
ci Páńscy w Błogostáwieniu wiecznym; decyduje tak/
stosuiac sie do sensu pospolitego Theologow y Kościola Bo-
żego/ że nie są y nie beda rownymi/ probuie tego z Pismá Bo-
żegó samimi naprzód słowami Zbáwiciela nášego/ rejestrow-
wanymi v Janá Świetego w Rozdziale czernastym/ In-
domo Patris mei mansiones multae sunt, W domu Oycá mo-
iego/ (mowi niekiedy Chrystus) síla bázjo jest mieszkania.
rozmaitego/ Et loquitur de beatis secundum Augustinum,
przydaie Doktor/ iakoby práwi chciał był wyrazić tu Chrystus/
że w niebieskiej oney chwale/ są iedne wielkie y wysokie budyn-
ki ná vrząd od wielkow w pradestynacyey Boskiej/ dla wiel-
kich y wysokich Świetych wysławione/ są tej y drugie po-
mnieysze/ dla máłych błogostáwionych nágotowane/ probuie
znovu tego słowami onymi Mattheuská Świetego/ Filius
hominis venturus est in gloria Patris sui, & tunc reddet
vnicuiq; secundum opera eius, Syn człowieczy bedzie dawał
zaplatę každemu/ według proporcyej zasług tego/ poniewaś
tedy zasługi viednych Świetych, są wielkie a v drugich też
mále/ toć iedni Świeci beda wielkimi w oney zaplacie wie-
czney/ ktorey sie oni przez wielkie y długie prace swoje szzerze
dorabiali/ a drudzy też beda málymi. Światestkami/ ktorym
sie to pretko wniść przez szupleysze merita do nieba dostálo.
Tak Theologuie y Kiedz Jan Moráwŝki godny Professor
dzisieyszy Poznánŝkiego Collegiú, a moy megdy mily wspó-
wzeń Rzymŝki/ kiedy tráktuiac de Inaequalitate visionum
Dei in beatis, formuie propozycya taka/ In genere causa ef-
ficientis moralis & remotae, inaequalitas visionum prouenit,
ex inaequalitate meritorum, vel vsu Sacramentorum,
a nie tylko ná samych dusách (mowi Doktor náš/ ale też y ná
ciálách błogostáwionych/ wydawać sie tá wielkosć w wielk-
ch

Świec

Światech będzie/ lubo wiec każde w wielbione ciało po Zmar-
 twych wstaniu powszechnym będzie nie cierpliwe/ przenika-
 ce/ chyże/ y iasności pełne/ przecie iednak te w wielbione posa-
 gi/ iezeli w sobie co positivum mieć beda/ beda male w ma-
 lych Światech/ a wielkie w wielkich/ Si illa beatitudines
 corporis ponuntur qualitates absolutae positivae, tunc erūt
 inaequales, quia merita sunt inaequalia, te sa słowá Szkoto-
 we/ tak y Apostol niegdy Koryntczyków nauczał/ pisac do
 nich w ten sposob/ Stella differt à stella in claritate, sic &
 resurrectio mortuorum, iako prawi iedná gwiazdá ma iá-
 jność wiekša nad druga/ ná ten kształt własnje beda ciała
 Światech Páńskich/ gdy ie Wszechmoena moc Bosta przy-
 ostátecznym dniu wstrzeši. Dzisieyszego nášego Antoniego
 S. Padewskiego/ takowe szczesście portálo/ że nie w Regestrze
 co mnieyszych/ ale w Regestrze Światech wielkich/ w pisány
 zostáie/ poniewaz sáma Ewángelia Światea wielkim go dnjá
 dzisieyszego całemu swiátu ogłasza/ Hic magnus vocabitur
 tituluie Kosciol Boży Zakon. Fránciská Światego Pátryár-
 chy nášego/ Pusillum gregem Fratrum minorum, iednym
 orszakim mályckim Bráci Mnieyszych/ otoż widzićie/ iak z
 tych málych Pigmeuszków wielkim Gigántem niebieskim
 ANTONI Światey zostá. Magnus vocabitur in regno cae-
 lorum, Lubo Krolestwo niebieskie rozumieć bedziemy/ Re-
 gnum caelorum proprie dictum, iako ie tu rozumie Corne-
 lius à Lapide, to iest on Kosciol tryumfiacy/ y Oczyszne
 wieczna/ lubo też ten Kosciol militniacy/ stánowiac sie ná
 słowach Grzegorza Światego/ Regnum caelorum praesentis
 temporis Ecclesia dicitur, Wsiedzje ANTONI Padewski/ iá-
 ko drugi Antoni Światey Opát/ Antonius Magnus, Antoni
 Wielki/ Hic magnus vocabitur in regno caelorum. A iak je
 też moze bydź wielki Antoni S. w Krolestwie niebieskim?
 Siláby to ná nás wiedzić co sie w niebie z Antonim Świe-
 tym dzieie/ y przyrodzonym sposobem zupełnie niebieskiej
 wielkości tego dochodzić/ biore ia to iednak ná sie ná terás-
 jnieyszym Kazaniu moim/ że za kásta Duchá Światego/ ile

Scot. in
 4to Dist.
 5o Quaest.
 6. lit. M.

ima Co-
 rinth. 13

In officio
 Franci-
 scano:
 pro Festo
 Portian-
 culae.
 Corneli-
 us in hoc
 loco.

S. Grego.
 Papa ho-
 mil. 12. in
 Euangel.

Prover. 8.
ver. 6.

rzecz można będzie/ uczynić wam zechce / pomiar wielkości
niebieskiej Antoniego S; tylko o wielka śmiejem wpraśać at-
tencya/ słowami onymi Prowerbialisty Páńskiego / Audite
quoniam de magnis sum locuturus, ná zęść y ná chwale
tey: Ktorey Bog fecit magna Pánnie Przenayswietsey
MARYER. tylko ty

*Wielka lub dla nas Bogá Mátko zmniejszyonego,
Day wielkim godnie uznác z Padwie ANTONIEGO.*

Hic magnus vocabitur in Regno calorum.

Ecclesia-
stici 44.
cap.

Mal. 146.

Abulensis
in cap. 5.
Matthaei
sup. Ver-
ba citata
lit. G.

O **N** A słusny pomiar wielkości/ wielkich przed Pánem Bo-
giem ludźi/ dwoiáta ja znáyduie w piśmie Bozym od sá-
mego Medrea zdawná opisána mensure/ to jest mensure cnot-
ty/ y mensure madrości. **N. S.** Homines magni virtute, &
prudentiá suá präditi mowi medrzec/ ludźi powiáda wiel-
kich przed obecnoścía Pána niebieskiego/ nie kórcem mierzyć
potrzebá/ ale cnotámi wysokimi y wielka madroścía/ tá jest
ich włásna mensurá / Ktora dochodzić sie godzi/ ich wielkości
przed Bogiem; Wielkość samego Boga naywyższego nie-
stóńczona jest á przecie ja tymi dwiema mensurámi Psalmistá
Świety rozmierza/ cnota á Madroścía/ Magnus Dominus
Deus noster & magna virtus eius, & sapientia eius non est
numerus, coż zá dziw/ je ná wielkość slug Bóskich/ Ktora jest
stóńczona/ tylko te same dwie medrzec náznacza mensury/ Ho-
mines magni virtute & prudentia sua präditi; też á nie ina-
še mensury w koncepcie swoim vsnowal, wżony Tostátus A-
bulenski Pásterz/ ná wielkich wołu Bóskim meżow / Kiedy
tłumáczac dzisieyssa Ewángelie Świeta/ do tych słow zá the-
me Kazánia mego wśietych/ Hic magnus vocabitur in regno
calorum, táki przydatek czyni/ Et hoc quia habet duplicem
magnitudinem, vnam bonae vitae, & aliam sanae doctrinae,
wielki ten práwi zwány będzie w Krolestwie niebieskim/ Kto-
regó wielkość mieć będzie iedne miáre z cnot SS. y pobożne-
go życia/ á druga z madrości albo z drowey náuki; Tliech sie
iáto chca ludźie nádstawiaá ná świećcie splendecámi swoim/
albo wysóko przystáwionymi stótkámi/ niechay magnos do-
bierá

bieráta titulos, niech sie groźna nábymáia potencya/ wielkość
 takowa v Bogá zá nie nie stoi/ iezeli ta grzechy čisna do sie-
 mie/ cály swiát zmárna y zdrádliva okázalostíá swojá/ ieden
 to punkt/ ieden profekt przed Bogiem/ álbo iák medrzec powie-
 dźiat/ iedná subtelna záranney rosy kropelká/ Sic est ante te
 orbis terrarum, tanquam gutta roris antelucani, trudno
 tedy w tak máley rzeczy kto prawdziwey ma dorosć wielkości/
 Nemo magnus in puncto, powiedział niegdy Seneca: náš
 Pátryárcha Fránciszek Swiety takowe miał swoje przysto-
 wie/ Tantus quisque est, quantus est apud Deum, nikt wie-
 cey rozumieć nie powinien o sobie/ tylko tyle/ ile go iest przed
 Pánem Bogiem/ poniewaz tedy przed Pánem Bogiem w sły-
 skie swiátowe wielkości bez cnoty nie są/ Si charitatem
 non habeam, nihil sum, mowil niegdy Apostol/ toć y čí/ kto
 rzy w nie tylko vsáia/ nimi sie mierza/ zá nie také nie waza/
 miára v swiáta naywiekšá/ ktora bierzemy z dostátkow/
 z honorow y wygod doczesnych to naywiekšy w opiniey ludz-
 kiey/ ktoremu nie ná tym w slytkim nieschodzi/ ale to miára
 fałszywa/ miára zdrádsiecka/ Mendaces filij hominum in-
 klateris, vt decipiant ipsi de vanitate in id ipsum, také ná nie
 Psalmistá Swiety nárzeka/ miára Bosta opak chodzi z miá-
 ra swiátowa/ bo kto wozgárdzony ná swiecie/ kto o siebie nie
 niedba/ kto nie ma/ iednym slowem kto sie tylko w same
 cnoty/ á wzbáwienna náuke funduje/ to wielki v Pána Bo-
 ga/ á nigdy miára takowa nie zdrádsila nikogo/ Homines ma-
 gni virtute & prudentiá suá præditi.

Sapiētias
11. cap.

1. Cor. 13.
thio: 13.

Psalm. 67.

Takowa miára byla nášego Antoniego S. gdyż co sie ty-
 cze naprzod cnoc Swiátych y wielkiej swiátobliwosti iego/ po-
 rownáć go nayspierwey z Jobem S. możemy/ y rzeć to o nim bez-
 spiecznie/ co litera S. ná wychwalenie Jobá čierpliwego mo-
 wi/ Erat vir ille magnus inter omnes orientales, Complu-
 tentes czytaia/ Erat magnus in omni ortu suo, Job Swiety
 byl wielki miedzy w slytkimi w kráich wschodnich rezyden-
 tami/ tey wielkości iego miára nie inšá byla/ tylko cnoty zná-
 komite y pobožnosť žyčia/ wedlug interpretacyey Zyrána ná-
 šego

Iob: 11.
cap.

Hego/ Eratq; vir ille magnus, id est valdè famosus, propter
 bonitatem suam & virtutem, ale nie w ten czas dopiero wy-
 dawac sie wielkosć cnot iego poczela/ Kiedy go doświadczona
 cierpliwosć/ całemu ná wizerunk pokazowala swiátu/ lecz in-
 omni ortu suo, zaraz iesze y w dziecinstwie/ y w mlodzie-
 chnych latkach swoich/ mensura sie cnot swietych/ mensura
 swiatobliwosci mierzyl/ magnus in omni ortu suo. Podo-
 bnym sposobem ANTONI Swiety/ byl magnus inter omnes
 orientales, id est Christianos (mowi Liran wspomniony)
 De Christo namq; dicitur Zachariae sexto capite. Ecce vir,
 oriens nomen eius, sicut autem à nomine Christi dicun-
 tur Christiani, ita à nomine orientis, possunt dici Ori-
 entales, poty sa stowa moralizuiacego w tym miejscu Lyrana/
 byl wielki w swiatobliwosci ANTONI Swiety/ nie tylko po
 wszytkiey Herotiey Hispaniey/ po wszytkim Portugalskim
 Krolestwie/ w ktorym sie wrodzil/ po całym Wlyssyponiskim
 Miescie/ w ktorym Rodzicow zacnych/ y znaczna miał Pa-
 rentele swoje/ nie tylko po wszytkiey Wloskiey ziemi/ ktora w-
 bogacil Swietyimi Reliquiami swoimi/ ale po wszytkich ná-
 rodach wschodnich/ to iest po wszytkim Chrzesćcianstwie/ iá-
 ko albowiem Chrystus przez Zacharyasa nazwał sie wscho-
 dnim mezem/ tak y Chrzesćcianie imie mając Chrzesćcianstie
 od samego Chrystusa/ mogą sie też od niego nazywać Wscho-
 dniemy; byl wielki ANTONI Swiety iáko Job/ in omni ortu
 suo, lubo byl iesze swoiey slusney statury nie dorosl/ Magnus,
 lubo go nieudolnosć dziecinna po ziemi czolgalá / Magnus,
 nie przez mensurę zacnosć rodzicow swoich/ bo to byla nie iego/
 lecz przodkow iego ozdoba/ ale propter bonitatem & virtu-
 tem suam, przez mensurę cnot Swietych/ y bogoboynych po-
 stepkow/ w ktore zaraz z mlodosci niewinne latka swoje
 wprawial. O Thomaszu Swietyim Doktorze Anielskim/ pi-
 sa to historycy/ iż maluczkiem iesze pacholatkiem bedac/ kiedy
 mu kartke pewna dla zabawki/ raz do reku podano/ ná ktorey
 bylo pozdrowienie Anielskie Panny Maryswietsey pisane/
 przypatrzyszwy sie dziećciuszet Kartelusowi onemu/ ni z tego

zowego chyc z nim w vsteczka/ y iako niebieski cukierek iaki/ smaczno pisino ono polknal/ y zdrowo ie strawil/ potym pokara mie/ tak sporo y szeszeliwie wzrastal/ tak chyzym postepowal/ trokiem/ je iako drugy Elias po Anielstkim chlebie/ Ambula- uic in fortitudine cibi illius, vsq; ad montem Dei, posedel naprzod na pobojna w Kasynie do Klastoru Benedyktyni- skiego instyrucya/ w piaciu tam bedac latek na cwiczenie za- dany/ a potym mlodszeniafek swiatem pogardziwfszy do wiel- kiego Zakonu Kaznodzieyskiego vdal sie/ y tak wielka jest od- Kosciola Swietego zmierzony swiatobl' wosci mensura/ ze do- samego az tytulur Anielstkiego dosedel. Antoni Swiety vrod- dzi sie blisko iednego wspanialego Kosciola Panny Przenay- swietfey w Ulibonie/ tam w tym Kosciole (iako swiadczy historya zycia) z ordynacyey y woli Rodzicow/ pierwiastki- cwiczenia/ wychowania/ y nauk iego byly/ pozdrowienie Aniel- stie Marcki Bosfey MARYBY, wuz nie na kartce pisane/ ale nies- winnymi vstkami skladane/ czesto gesto rozumiem to Swie- te przelykalo pachola/ poniewaz nie tylko samo gorace nabo- zenstwo iego/ ale y tytul Kosciola/ vstawiecznym bywal mu- do tego pochopem/ ledwo co tedy takze do rozumu doskonalego dosedel/ dal zaraz swiatu po gebie/ y do Zakonu naprzod Au- gustyna Swietego Canonicorum Regularium, wstapiwfszy/ pokazal to ze magnus in omni ortu suo, pokazal to ze w tym- Zakonie Swietym/ nie do infey zamyslal przyrastac mensu- ry/ tylko do mensury wysokich cnoc Swietych/ a tajemnic Pi- sma Bozego/ Factus Canonicus Regularis, primò virtuti- bus, demùm Sacrae scripturae suum studium coaptavit, tak- ta o nim relacya seznał nasz Jeremiaf Vtinenfis zywot iego pisac; z okazyey potym swiezo wylaney krwie dla wiary swie- tej/ piaci nappierwfszych Meczennikow Francistanskich/ do meczenskiej y on takze aspiruac Korony/ wyprosil sie z wiel- kac trudnoscia w prawdzie v Przelozonych Zakonu swoiogo/ azeby byl mogl zostac Bratem mnieyszym/ y Synem Francis- ska Swietego/ y lubo z wysffego do mnieysffego przeniosl sie Zakonu/ postaremu y tu magnus, bynaimiey w pierwszey

Pr. Iered-
meas Vti-
nensis Min-
Conuentus
lib. 1. Cap-
formis
pag. 794

[woitey]

POMIAR WIELKOSCI NIEBIESKIEY,

swoiey wielkości nie zdrobniał/ Magnus stat rectus sub quolibet pondere, nulla illum res minorem facit, dobrze powie dział Seneca, człowiek w cnotach wielkiego/ żaden ciężar nachylić/ żadna rzecz zmniejszyć nie może/ chociaż Antoni Święty chciał zostać y nazywać się mnieyszym/ zárasgo iednąt iefszę więkša potrzebá było mierzyć cnot Świętych mensura/ chociaż Antoni Święty skończył Brátem mnieyszym/ przecie iednąt w niebie tak wielki pomiar wielkości iego go náznázac się może/ iak Jobá sprawiedliwego/ iezeli równo z Jobem widzimy go wielkim w światobliwości iego/ Magnum inter omnes Christianos, widzimy magnum in omni ortu suo, toć y w Królestwie niebieskim iednątis pomiar czynić światobliwey wielkości iego możemy/ iak w Jobá sprawiedliwego/ magnus in regno caelorum. Ale aby to podobno szupły wam zdał się bydź pomiar ná wielkość niebieska ANTONIEGO Świętego wiec pozełaycie sporę tego: Cyrillus Alexandrinus á przed nim iefszę dwiemá set lat starszy Origenes, nie mnie samego ale každego by naybieş gleyşego skrypturaliste wyzywa/ Ostende mihi de scripturis, ubi aliquis peccator, aut parvi meriti magnus sit appellatus? nulquam opinor inuenies, peccatum enim hominem paruum facit & exiguum, virtus non nisi magna eminentem praestat & magnum, Odwaś się práwi ná to ktoşkolwiek iestes takowy/ co ná czytaniu písma Bożego czas y látá twoie trawisz/ á jebys mi pokazał grzeszniká ktorego/ albo z miákká mi záslugámi człowieka/ ktoryby miał bydź wielkim w písme Świętym nazwany/ iako żywo áni iednego nie wynaydziesz takiego/ grzesznik albowiem każdy/ ná dol idzie przez złość swoje/ w ziemi lezie/ y coraz to go wiecey zá každym grzechem wbywa/ człowiek zaś wielki nie inşy jest tylko ten/ ktory do wielkiey dorost cnot świętych mensury/ Virtus non nisi magna eminentem praestat & magnum: á ktorzys się też znayduia w Písme Bożym takowi/ co im tá wielka należy światobliwości mensura? Exemplifiknia obádwa ci Doktorowie wspomnioni/ y náprzykład nam dáia/ tylko tych. samych trzech/

Mojżes

Cyryl: A.
lex. lib. 12
in Leuiticum.
Origen: 1.
homil. 12.
in Leuiticum.

Moyzesa Izááká y Janá Swietego/ Audi verò qui sunt qui magni appellantur, Moyses, Isaac, Ioannes, Moyses magnus legislator, Isaac magnus Sacrificator, Ioannes magnus Christi prædicator, toto są ludzcie ná wybor w swiatobliwosci/ ludzcie wysoce wielcy w reputacyey v Pána Boga/ Moyzes Izáák y Jan Swiety/ y z tymi iednak wsfytymi ná iesz dnej ia pusćic miare swiatobliwosci moze dzisiey sęgo ANTONIEGO Swietego.

Moyses magnus legislator, wielki naprzod był stároza-
 konny Zákonodawca Moyzes/ bo lubo práwo ono stárogo Zá-
 konu/ nie od Moyzesa vřnowáne bylo/ ále od Boga samego
 gotowizna z niebá dla ludzi podáne/ je iednak wziat ie Moy-
 zes z rak Bostich/ Moyzes ie promulgował y podal pospolstwu/
 Moyzes żarliwie y zwańwie promowował obserwancya práwa
 onego między ludem Izráelskim/ dla tego Moyzes przy tytu-
 le wielkiego Zákonodawce zostáie/ Nam etsi lex vetus à Deo
 data erat, tamen quia populus non à Deo sed à Moysse eam
 acceperat, eius auctor Moyses videbatur, ták mowi Maldo-
 natus vezony, tákowym křstátem bezpiecznie przyznáć to mo-
 zemy Antoniemu Swietemu Padewskiemu/ je to byl wielki
 Zákonodawca Fráncískáński/ Magnus legislator Francisca-
 norum, lubo álbowiem nie on ále Fránciszek Swiety/ z woli
 Bostiey pastánowil Zákon swoy/ y nápisal dla Bráci swoich
 Regule/ (która do tych czas zá wielki skarb w Assytkim Keli-
 kwiarzu nászym zostáie/) ále iednak Antoni S. wziawšy ná
 sie obowiazek tego práwa Fráncískowego/ ták zárliwym byl
 promotorem obserwancyey tego/ je nie tylko sam w naymnieys-
 sym nigdy nie przestápil go punkcie/ ále y wsfytim insym
 strofowánien y przykádem swoim/ przekládal czesto przed
 oczy/ ordynácyey stáratá Fráncíská Swietego/ y owšem ktes
 dy widzial/ je po smierci Serásickiego Pátryárchy poczál zá-
 ras Brát Eliasz naypierwsy po Oycu Swietym Zákonu
 Fráncískáńskiego General/ niektóre punkta reguly reláxo-
 wáć sobie/ bez dokládu y dyspensácyey Scolice Apostolskiey/
 ták wiele mowil y czynil Antoni Swiety opponuic sie przy

Idem lo-
 go cita-
 to.

Ioann.
 Maldon:
 in cap. 5.
 Matth :
 pag : 1194
 lit. B.

Pr. Terem:
Vtinen:
loco sup.
citato
pag. 81.

2. ad Ri-
moth /
cap. 4.

Exodi
Cap. 15.

Exodi
17. cap.

Regule/ je nawet tego dokazal/ iż od Gregorza Papięza/ ábo
solwowány Brát Eliáš z vrzedu swego zostal. Nie darmo
Ociec Swiety Fránciszek zá zywota swoiego wielce kochal /
y wielce považal Antoniego Swiätęgo/ zowiac go swoim Bi-
skupem/ Sanctus Franciscus sum Episcopus suum vocabat,
mowi wzwyż cytowány Vtinenis, miał to podobno znać
z rewelacyey Bostkiey/ je iáko Biskup y Pásterz żarliwy owies-
czki swoje nápedza do záchowánia praw Bostich y Kościółá
Swiätęgo/ bez brátu wšelkiego/ to próžba/ to grožba/ to stro-
fowánien/ to náuka/ według słow owých Apostolskich do Ty-
moteusza Biskupa písanych/ Prædica verbum, in ista oppor-
tunè, importunè, argue, obsecra, increpa in omni paciètia &
doctrina, Tak czynic miał Antoni S. w Zakonie tego/ jebez
respektu wšelkiego miał prawdę mowic każdemu z Bráć
swoich/ áni sámym nie folgúac superiorom/ Kiedy sło o ruiny
Zakonnégo dozoru/ y práwá poprzyštegłego/ toć tedy w tym
sensie / Antonius magnus legislator: Slucháły elementá
Moyzesa/ á woda między infymí tak mu poslušna byla/ iá
řoby rozum miała/ Kiedy nie tylko sucho/ morze czerwone przez
ředisy / gorzkie wody Marátháńskie zá spráwa tego/ cudos-
wnym sposobem stódkimi sie staly / In dulcedinem versa
sunt, ázeby bylo málo co pic Izráelskie pospolstwo/ ále y z oney
Chorebskiey opoczysky staly / zá vderzeniem lastki Moyzeso-
wey żywe nátychmiast wybuchnety wody / Percutiesque pe-
rram & exhibit ex ea aqua, ut bibat populus; czynily posluš-
řenstwo wody y Antoniemu Swiätęmu/ gdyž iáko historya
Zywota tego opiewa/ w Biturycensim miešcie času iednego
Kazác máiac: gdy widział Konkurs wielki zgromádzonęgo lu-
du ná Kazánie swoje/ tak dálece/ je w całym miešcie onym
mieyscá po temu nie bylo/ gdsieby sie byli wšyscy zmiesćic mo-
gli/ wyprowadził gmin wšytek zá soba ná iedno pole przez-
řtronne zá miástem bedace/ y Kazánie poczarowy/ Kiedy grzmo-
ty/ blyšćánia/ y pioruny strášne przy niepogodney chwili/ od-
strášác audyencya od niego poczety/ rozkazal onym dzdzona
obšcie padáiacym z oblořow/ ázeby byla náymnieysza Kropel-
ká ich/

ká ich/ ná całego audytora iego nie wpádlá/ y tak sie stálo/ je
 lubo deszcz byl srogi/ y grády spádlý tak wielkie/ iż iáko śńance
 iákie albo wysoko wšypáne wáły/ obtoczyly byly/ do wšytek
 kázania iego słucháiacý/ przecie jedná ná żadnego z nich kro-
 plá jedná nie pádlá/ lecz wšyscy słuch stali pod niepogodnym
 niebem. O Moysesu napisał to stárodawny Philo/ że dla
 wielkiey światobliwosci/ y przedziwnych cudow ktorych do-
 kázował/ okázýs dawał ludziom do powatpiwania/ czyli Bos-
 sti/ czy ludzki duch w ciełe iego zostawał/ Tanquam novum
 natura miraculum, incertum efficiebat, qualis mens habi-
 taret in eius corpore, humanane an Diuina? Antoni S.
 także y zá żywota y po śmierci swoiey/ tak wielce światobli-
 woscia y cudami rozlicznymi po Chrzesćiańskich narodách
 wstawiony zostáie/ że iáko by cos Boskiey Wšechmocności
 zátawał/ ćudby to práwie byđz musiał/ kiedyby eudow cýs-
 nie Antoni Świety przestał. Moysesá z tad naydziwnieya
 sym złote opisało piro/ że między ludem wykrocznym zostá-
 iac/ iáko drugi Abrahám albo Loth/ światobliwych swo-
 ich obyczáiw nie śkázil/ lecz między nimi/ iáko jedná iásna
 gwiazda między nocnymi ćiemnościami świecił/ iáko jedná
 buyna roza między ćierniem kwitnał/ iáko niewinna owieczka
 oganiáć sie drapieżnym wáłował wilkom/ Propterea admi-
 ramur Abraham, propterea Loth, propterea Moysen, quod
 velut in profunda nocte stellæ apparebant, & ranquam
 rosa inter spinas, & oves inter lupos innumerabiles: An-
 toni Świety w taz Bog to wie/ iákich kráiw nie obsedi/ iuż
 to między Pogáńskie y niewierne peregrynuiac narody/ iuż
 to z heretykami upornymi obcuic/ iuż zátamiáłych mić-
 ezac y do Boga nawracáiac grzesnikow/ á przecie miásto iá-
 kiego śwántu w cnotách swoich/ co raz to sobie wiecey swia-
 tobliwosci swoiey mensury nádstawiał/ zgóla to tylko rzekł /
 co rzekł Iosephus Mansi w Dyskursách swoich/ de Sancto
 Antonio magno Abbate, że cokolwiek wielkiego/ o Moy-
 zeszu Świetyym / mowić y piśać sie może/ wšytko to z
 wielka proporcya/ z wielkim podobienstwem/ do Światego

Philo. lib
 I. de vita
 Moysis

Diuus
 Chrysol's
 in Psalms
 XI,

POMIAR WIELKOSCI NIEBIESKIEY,

Antoniego z Padwie aplikować wydzic / Quæcunque de Moysse dicuntur, magna cum proprietate, Sancto Antonio applicari possunt; quisquis enim heroica tum huius anachoretæ, tum Moysis Prophetæ facinora altius considerat, illa ex maiori parte sibi valde conformia esse deprehendet: Ażatym iaki ma pomiar w niebie przed Mafistatem Bostim / wielkość swiatobliwosci Moysesowej / takiż pomiar smiele czynic sie moze teyże wielkości niebieskiej Antoniego S. Hic magnus vocabitur in regno calorum.

R

Przystapmy do Izáaká / Isaac magnus sacrificator, Izáak ofiarnik; Wiadoma wam wshytkim tuşe historia z Pisma Swietego / iako Bog Wshchmogacy na probe Abrahámowej w rozkazách swoich ochoty / uż nie bydlatko iedno albo cielca takiego / ktorych w starym Zakonie na ofiare Mafiestatowi tego oddawáno / ale naykochánsego Syna Izáaká / na pewna zaprowadziwszy gore / sama własna. Oycowsta reka zabić / y sobie ofiarowác rozkazal / Tolle filium tuum vnigenitum, quem diligis Isaac, & vade in terram visionis, atq; offer eum ibi, in holocaustum, super vnum montium, quæ monstrauero tibi. Cudowne to záprawde poslußenstwo Abrahámowe bylo / kiedy tak wielkiej expectacywy Syná / w ktorym tak wielu hoynych obietnic Bostich / wshyká iego / byla záwislá nádzicia syná iedynaká / ktorego mu byla uż w zgrzybialey stárości swotey / cudownym sposobem vkochána Sará Malzonka powila / Syná mowie Izáaká / iedyna całego domu swoięgo pocieche / ná iedno slovo Bostie / bez rozmyslu wshelkiego ofiarowác posedł; cerimonia taka ofiary stároza Konney byla / je bylo w przod ná skutki porabác bydle potrzebá / dopiero ná proch tak spalić / coby bylo żadney po nim nie zostáło reliqwiey / y tymże własnie sposobem rabácbu bylo y palić Abrahámowi własnego przyšlo potomká / á przecie go ani to od powinnęgo naywyshsemu Pánu poslußenstwa nie odstrácylo; Stárodawni Rábinowie zydowsky takowa zostáwili tradycya / je ná ten czas / kiedy ten ákt z synem swoim miał odprawowác Abrahám / pokazal mu sie czárt w postaci Anielsticy /

Kiey / perswadiuic mu y rządzac / áżeby był w oney własney
 Krwi swoiey ręk Dycowskich nie broczył / y onemu tak srogiemu
 tyránstwu dal potoy / stosuia do tego / słowa one Páwla Swie-
 tego / Fide Abraham obculit primogenitum suum Isaac, cum
 tentaretur, á przecie ani tá nieprzyziaciela dusznego ná áreżká /
 nie spłofyła Abrahámá z plácu wykonánia słow y rostázu
 Pánstiego / wielkzáište obediencia Abrahámowa. Aleć co
 przyznac to przyznac / nie mnieysza tu y w Izáaku Swietym
 była rezolucya Kiedy zaledwo co przelozył mu to Oćiec przed
 oczymá / iż wola Bostka rákowa y ordynácya względem niego
 była / áżeby był ani ná tożu / ani ná woynie / ani w powietrzu nie
 umierat / ale od własney tego reki Dycowskiey ginat / sámemu
 Pánu Bogu ná ofiáre / záras z ochota zezwolil ná wszystko / dal
 sie powoli krepowac y wiazac iáko Baránek ieden / dal sie po-
 kładac ná stosie / slyie nádstáwit y iúz tylko samey exekucyey
 woley Bostkiey / y woley Dycá swoiego rezolutnie czekał. Qui-
 bus auditis Isaac, voluntarie accessit, vt immolaretur, ad
 implendum voluntatem Dei & Patris sui, mowi Lyran w
 tym mieyscu ; iúz to nie dziećie ná ten czas z Izááká bylo / lu-
 bo go Abrahám iáko Syná zwał dziećieciem swoim / lecz iáko
 tenze Lyran notuie / mlat iúz trzydziesćci lat y pieć / á Abra-
 hánowi iúz w ten czas lat bylo sto trzydziesćci y pieć / silnieyszy
 tedy Izáák y zdolnieyszy bydz musiat nád Rodzicá swoiego / á
 przecie własney do siebie síly swoiey nie znátac / czynic dopu-
 scit z soba / co wola chciáta Dycowska / Non est intelligendũ
 quod inuitum eum ligauerit, Isaac enim iam erat xxxv. an-
 norum, vt dicit Iosephus, & per consequens Abraham iam
 erat cxxxv. annorum, quia centum annorum erat quando
 Isaac natus est, & sic erat fortior Patre qui erat valde senex,
 słowá Lyranowe : Ktorys też tu z tych dwóch proffe názwać sie
 wiekšym ofiárnikiem moze / czyli Abrahám Ktory własnego ná
 ofiáre Bogu nie záluie syná / y iúz ná niego náwet / porwał sie
 był do Mikury swoiey / Kiedy by go był Anyot niebieskim nie
 záhánowat áreżtem / czyli też sám Izáák / Ktory dobrowolnie
 samego siebie y z chęćia oddawał ná ofiáre Stworcy swoie-
 mu :

Ad He-
 brae: 11.
 cap.

Lyranus
 sup. hæc
 verba.
 Cumque
 colligat-
 set Isaac
 Genes 22.

Lyranus
 ibidem.

Zeno E.
piscopus
Veronē:
in catena
Lypoma-
mani.

mu? nie śmiał rezolwować tey kwestiey Zeno Biskup Weronański / y tak ja nam ani ná te ani ná owe stronie nie determinována zostawit/ kiedy mowi te słowá/ O nouum spectaculum ac verē Deo dignum? in quo diffinire difficile est vtrum sit patientior sacerdos an victima; non percussoris, non percutiendi variat color, non membra tremore vibrantur, non demissi, non torui sunt oculi, nemo rogat, nemo trepidat, nemo se excusat, nemo turbatur; O nowy widok/ prawie samego tylko wszystko widzacego oká Bostiego godzien / w ktorym trudno postanowic/ kto jest wiekšy w cięrspliwosci/ czyli ten co ofiarę oddać/ czyli ten co sie ofiarą stać/ ani ná tym ktory zabijać ma/ ani ná owym/ ktory byđs ma zabity/ zmienionej cery nieznac/ żadnemu nie drza członki/ żaden kwasno nie patrzy/ y oczu ná dol nie spuszcza/ żaden sie nie prosi/ żaden soba nie trwoży/ żaden sie nie wymawia/ żaden po sobie alteracyey albo turbacyey iakiey nie pokazuje; niechciał tey rezolwować ani Chryzostom Swiety / ale ja tylko takowym dziwowiskiem nadział/ O religiosam animam. ô fortem mentem, ô ingens robur animi, ô rationem omnem humanæ naturæ affectum vincentem! vtrum admirer, fortem ne spiritum Patriarhæ, an tam constantem pueri obedientiam, quod neq; reluctatus est, nec factum agrè tulit, sed cessit & obtemperavit ijs, quæ à Patre fiebant, & sicut Agnus cum silentio super altare decubuit, expectans Patris dexteram. A toli iednak wżony Cornelius à Lapide silá takowych naznacza y wymienia przyczyn/ względem ktorych rozumieć y decydować sie może/ że tu wiekšy był Sacrificator, albo ofiarnik Izáák/ aniżeli Abraham Rodzic tego/ naprzód że to jest wiekša przewaga/ śmierć podić dobrowolnie y chętnie dla Boga/ aniżeli zadać ja komu infemu/ iako ja zadać miał Abraham Izáákowi/ Primò, quod maioris fortitudinis sit, mortem pro Deo subire, quàm eam alijs inferre, druga/ że Abraham cierpiat tylko ná vmysle y sercu Oycowškim/ a Izáák y ná te duszne y ná cielesne odważył sie był tormenty/ Secundò Abraham in animo tantùm dolebat, Isaac

S. Chry-
sostomus
hom. 48.
in Genes.

Cornelius
in cap 22
Genes.
pag: 190.
lit, D.

Isaac verò ad animi & corporis cruciatus, mortemq; se ob-
tulit, iessege nad to Abrahám trzy dni miał frystku/ do rekólles
Kcyey súsney przed ofiárowaniem synowostim/ á ná Izááká
tak nagle rodzic nastąpił/ że mu dopiero zwierzył sie śmierci
tego ná ten czas/ kiedy już był ná placu/ á przecie ani sarknel/
ani odmruknął ná to/ czego chciał Pan Bog po nim/ w ofiá-
tku dopiero to było Izáákowi ná swiat/ spodziewał sie dope-
dźcie lat Oycá swiego y wrosc ná swiecie/ á w tednym práwie
otá mgnieniu/ to wszytko pokinał dla Pána Boga swiego/ s
lecz chociaždy ani tych/ ani innych żadnych przyczyn po Izááku
nie było/ tylko to samo że Doktorowie y tłumáče Pijmá S.
dla tey tego tak ochotney ná śmierc rezolucyey/ názywáia go
figura/ samego dobrowolnie dla nas vmieráisczego Chrystusa/
Voluntariè accessit ad obediendum, in hoc significans
Christum, de quo scriptum est, oblatu s est, quia ipse voluit,
tak mówi Lyran náš ná miescu wyzej wspomnionym/ y zna-
wu: Tulit ligna holocausti & imposuit super Isaac in figu-
ra Domini nostri IESV Christi, qui baiulans sibi crucem, e-
xit in eum qui dicitur Caluarie locus, to morwie tylko samo
že y niesieniem drew ná gore dla spalenia swiego/ ná wlasnym
grzbiecie swoim/ y zwiázaníem od Oycá / y polożeniem ná
stosie/ figurowal Izáák naywysszego y naywiekszego ofiárni-
ka Zbawiciela nášego/ dedukcie nam oczywiscie/ że Izáák
nad Abrahámá/ y nad inszych ofiárnikow Bostich/ był Ma-
gnus sacrificator.

Lyranus
loco sa-
pra im-
mediate
citato.
Idem su-
per hæc
verba. Et
imposuit
super
Isaac.

Amulował w tey mierze y rownał sie dźsiesyfy náš An-
toni Swiety z Izáákíem/ y przyznać mu to súsna / że y on
miedzy inszymi był Magnus sacrificator, ofiárnik Bostki wiel-
ki: á takinje sposobem: Stossuiac sie do náuki Subtelnego
Doktora nášego/ dwoiáka ia vznáie ofiáre/ ktora ludzic ná tym
swiecie Stworcy swotemu oddáia/ iodná jest zewnetrzna/ á
druga jest powierzchowna/ ofiára zewnetrzna nic nie jest insze-
go/ tylko pobożna chæc y vmiznosć powinna Míststatowi
Bostkiemu/ ktora zewnetrznie wyznawa czlowiek Bogu/ pod-
dáiac mu cale siebie samego w Duchu/ iáko wlasnemu Pánu
naya

S

Plal. 50. naywysszemu/ według owych słow Psalmisty/ Sacrificium Deo spiritus contribulatus, ofiára zaś powierzhowna/ iest taki ákt pobożny powierzhownym skutkiem wypelniony/ ná wyświádeżenie powinney Bogu rewerencyey/ iáko Pánu naywiésszemu nád wszystkim Pánami/ taka ofiára iest/ nie tylko teraz Náša Swiata/ ale y one ofiáry stározaónne byly. Kiedy Bárańow abo cielcow bito/ ná część y ná chwale Boga/ ázkolwiek bowiem byly to ákty mniey w sámych sobie przystoynne/ ile iednák stoffowały sie do oddánia części y rewerencyey Bogu/ prawdziwymi powierzhownymi áktami/ ofiárami byly/ iáko vzy Doktor Antielsti. Dantur actus aliqui externi, quos sacrificia dicimus, vt occiso vituli, & confimiles, qui ex se & ex proprio obiecto, nullam habent honestatē, sed præcisē, quatenus impositi sunt ad significandum cultum & honorem Diuinum. & hac ratione, sacrificij nomen sortiuntur; Wyrażne słowá sa v Doktorá nášego o tych obudwu ofiárách/ kiedy traktuiac o adoracyey y rewerencyey Chrystusowej mowi tak/ Reuerentia summa in actu interiori respicit solum Deum pro obiecto conuenienti, vt summum bonum, vel summum Dominum, huic actui interiori correspondent aliqui actus exteriores, qui sunt signa huius actus interioris, puta, in quacunque lege aliqua sacrificia, vel aliqui ritus, vel genuflexiones protestantes istam reuerentiam, summo Domino exhibendam, & summam esse Dominationem in eo, cui talia exhibentur. Obiedwie te ofiáry cátozupelnym sercem w sámych sobie ofiárowal Antoni Swiety Bogu y Sworcy swoiemu/ ofiárowal mu ofiáre zewnetrzna/ kiedy sie zakonnymi obowiazawšy slubámi/ w kwitnacym záras wieku swoim rezygnowal y oddal zupełna wola zewnetrzna/ y moc swoje wšytkę Przenayświésszemu Náiestatowi tego áz do śmierci/ Religiosi se per vota Deo alligant, & astringunt, eique suum offerunt velle & posse, mowi Corneli^o cytowany/ ofiárowal y ofiáre powierzhowna/ taka iáko Izáák/ to iest siebie sáмого oddáiac/ ná dobrowolna y okrutna śmierć/ dla Imienia Bostiego/ y wiary tego

Diuis
Thomas
2. 2da
Quæst. 85.
artic. 3.

Seco. in 3.
Distin. 9.
Quæstio-
ne vnica.
lit. A.

Cornelio
sup. hæc
verba
Geneſeos
Cumque
alligasset
Isaac.

tego Swiętey / z taką intencya przyszedł do Zakonu Fráncisz-
 kańskiego / áżeby był nie tylko tym popielistym odkrywał ciało
 swoje kolorem / ale żeby był sam wpyłek co przedzy w popioł
 sie obrocił / wmeżony / y ná proch spalony zostawšy / dla miłos-
 ści Boskiej z taką intencya poszedł między niewierny Sárás-
 ceński lud / za licencya y benedykcyą przelozonych swoich / áże-
 by tam był dał gárdło / y wytoczył krew swoie dla Pána Boga /
 y lubo Pan ten Naywyššy ná inše y ná dalsze chciał go sobie
 zostawić vsługi / iáko uczynił Izáákowi / że to iego státeczne
 przedsiérozięcie do skutku požadane go nie došlo / postáremu iá-
 ko prawdziwym Meczennikiem nazywa Izáák Cornelius,
 względem tego / że on był cále gotow ile z niego było / y iuž sie
 nie pochybmie spodziewał / dla Pána Boga zginąć / Isaac veré
 fuit Martyr, quia pro actu virtutis, scilicet vt obediret Deo,
 certæ morti se obtulit, pater enim in eum gladiũ extendit,
 ictumque lethalem illi dedisset, nisi Deus illum auertisset,
 tak y Antoni Swięty Meczennikiem nazwany byđž može /
 poniewaž ná to sie był między okrutnych rozlewcow krowie
 Chrześciańskiej vdal / tego po nich oczekíwał / áżebygo byli ty-
 ráńsko dla wyznania Boga prawdziwego zabili / á zátym iá-
 ko Izáák Patrýarchá / tak y Antoni Swięty Magnus Sacri-
 ficator, y iáki dáła pomiár spráwiedliwość Boska zá tak
 wdšieczno / przyiemno / y Swięta ofiáre / wielkiemu Izááko-
 wi / iáki dáła niepochybmie y Antoniemu Swiętemu w Krole-
 stwie mebieštim / Hic magnus vocabitur in regno calorum.

Cornelius
 à Lapide
 loco sup-
 cit. pag.
 196.

Ioannes magnus Christi prædicator, wielki iesseże był
 y Jan Swięty Káznodzieciá Chrystusow / pewnie że wielki /
 nie mátego to Káznodziecie dzieło / kiedy ná głowe / cále práwie
 miasteczlá y miásta / iáko piše Manſi, ná one pušče Jordáń-
 skie wychodziły / áżeby tam były Káznego słuchoć mogły Janá
 Swiętego Chrzciéciela / Prædicatio magni Baptista, adeo
 auditorum animis grata erat, vt non tam ad eum videndũ,
 quam ad audiendum ipsum, integræ vt ita dicam ciuitates,
 cum incolis à sedibus suis diuulsa, ad deserta vt eum audi-
 rent, magno cum desiderio sese transtulerint, Wielki to

Pr. Iose-
 pho Man-
 si, Discor.
 7 de Na-
 tiva S. io-
 ann. Ba-
 ptista.

Didacus
Stella, ci-
tata à Pr.
Manli, lo-
co nunc
citato.

s. Tho-
mas Con-
cione 1.
de Natiu.
s. Ioann.

Káznodzieia bydz musiał/ kiedy iáko piše Didacus stella,
żadna sie oprzeć síle w mowie iego bedacey/ zátwárdziátosć
sercá ludzkiego nie mogła/ ale láska Duchá Swietego ták
wšytkie przemkał/ że sie odnawiać záras wšlych stionno-
ściách swoich/ y sposobieć do Boskiej boiaźni musiały/ Verba
eius Spiritu Sancto erant plena. & hominum corda pen-
trabant, ita ut ea renouaret & sanctitatis institutionibus
componeret, Wielki to Káznodzieia záprawda/ kiedy iáko
onim piše Thomasz Swiety nie tylko ludzi rozumnych/ ale y
same gádziny poćiągał do siebie/ Quos non igitur ad se tra-
heret, qui etiam vipers traxit? Sam Herod bezbożny/ kto-
ry w tyráństwie y niecnótách swoich niemiál sobie rownego/
rad słuchał kazacego Janá Swietego/ y podczas w wielu sie
rzeczách z mowy iego zbáwienney rektyfikował/ Ipse etiam
herodes, qui crudelitate & nequitia omnes nequissimos su-
perabat, eum libenter audiebat, & eo audito multa facie-
bat. Takoweż mamy świadectwo o Antonim Swietym z
Padwie/ od wšytkich onych narodow/ ktorekolwiek go kiedy
kazacego słuchały/ że y on tákże był Magnus Christi predica-
tor, wielki Káznodzieia Chrystusow; kiedy kazal gáś/ ie-
dnego w Konsystorzu przed Oycem Swietym Grzegor em
Dziwiatym Pápieżem/ przy obecności całego Kollegium
Kárdynałskiego/ było przytomnych nie máto/ z rozmaitych
kráioy ludzi/ Hispánow/ Grekow/ Fráncuzow/ Niemcow/
Anglikow/ y inszych różlicznych/ á iáki ták z nich ono Kazá-
nie iego/ w przyrodzonym swoim własnym iezyku/ cudownym
poymował sposobem/ iżali to nie Magnus Christi predicator?
Kto świadom w Włoskiej ziemi Padewskiego miásta/ iáko
roźlegle y szerokie iest w sobie/ iáko wspaniałe ma y wielkie ko-
ścioly/ á przecie żadna miára konkursu ludzi onych/ ktorzy sie
zewšad ubiegáli ná Kazanie Antoniego Swietego/ obiać w
murách swoich nie mogło/ lecz iáko piše Pater Vticensis przy-
chodziło do tego/ że z onym ludem ták wielkim iáko z wojs-
kiem iákim/ musiał Antoni Swiety ná przestronnych obozo-
wac polách/ y tam ná kstatk jednego Kapellána woyskowego/
one

one dusze spragnione słowem Bostim sycyć/ Tantus erat concursus civium & aliorum de civitatibus propinquis, castris & villis, ut ambitus Ecclesiarum eos capere non valerent, vnde ad latissima pratorum spatia, ob hoc Sanctus Antonius predicaturus ibat. Pr. Jeremo. Vtinensis lib. I. Cōformita: pag. 80.

Żali to nie Różnoscie wielkie w Kazaniach swoich tak sie wiec zawżiał w żarliwości ducha/ grzechy ludzkie skrofować/ tak kruszył sercá grzeszników/ iż co żywo po Kazaniu do nog iego na czynienie pokuty padało/ widzieć było jednych/ ktorzy w lot winowayców/ dłużników/ albo więźniów swoich/ z wszelkich pretensyi kwitowali/ y wolnymi czynili/ widzieć było drugich/ ktorzy zaraz na mieyscu lichwiarskich swoich y niestusfnych wyrzekając sie zarobków/ krzywdy wszelkie nadgradzali poczynione bliźniemu/ widzieć było tak wiele białey płci/ iako drugie Magdaleny z roztargánymi włosami ryczące/ ktore publicznie y iawnie wszelkie swoje niewstydy przed Antonim Swietym z płaczem wyznawaly/ á nieczystego sie przeszlego życia swojego wż wiec ocy napotym odprzysięgając/ przez miłość Bostia o rozgrzeszenie y o naznaczenie pokuty Antoniego Swietego prosily/ widzieć było jednym słowem tak wiele herezyárchów błedy swoje przeklinających/ tak wiele cudzołożników/ mejoboyców/ oppressorów vbogich ludzi/ w zástarzálých nienawisćiach y nieprzyiąznych roznych/ między soba żyjących/ do pokuty sie gwałtem y popráwy życia swojego gárnących/ Cuius prædicatione discordantes ad pacem reducebantur, captiuați dimittebantur, vsurae restituebantur, meretrices conuertebantur ad Deum, sic omni genere flagitiorum detenti, ad penitentiam confluebant, słowá tegoż authorá Jeremiaśa:

W wielki Różnoscie/ ktory tak wielki orszak pozyskanych Kazaniem swoim dusz stawił w oczách sedziego spráwiez dlivego/ ná ten czas/ kiedy z reku Różnosciejskich odbierać będzie rachunek/ administrowanego w Kazaniach talentu! W szesliwie narody/ ktorým sie kiedy dostáło takowego Różnoscieje słuchac/ z ktorego vst tak gorace Duchá Swietego wybuchály plomienie/ że naysimnieysze w służbie Bostiey sera

Idem Vtinensis lo. supra.

V

ca/ nie tylko sie rozgrzewać/ ale prawie iako wosk roztapiać
 musiały/ a kiedy sie wiec przytrafiło Antoniemu Swietemu
 na iakie serce opoczył/ upornego grzesznika nátrącić/ że jezya
 kiem Kaznodzieystim w nalogach iego wzruszyć go/ y pobu-
 dzić do dobrego nie mogli/ takowego zázywál sposobu/ że niez-
 rozumne kreatury zwabiał na Kazanie swoje/ y rozkazawšy
 im z wśelką pilnością słuć słowá Bożego/ cudowna ona
 obedyencya rozumu nie mającego stworzenia/ zły wpor ludzki
 zwycięzał/ tak musie raz zdarzyło w Aryminiškim mieście/ że
 wiedzac o niektórych záiadłych heretykach/ ktorzy odstąpić
 błędnych errorow swoich nie myślac/ inż ani słuć wiecey
 Kazania Antoniego Swietego niechcieli/ wpatrzywšy sobie
 czas Antoni Swiety/ poszedł na brzeg morzki/ y iako dzwo-
 nem iakim własnym głosem swoim zádzwoniwšy po morzu/
 záwólal na ryby/ á żeby były co przedzey przyplynely/ y stáwily
 sie na Kazanie iego/ y tak wielkie mnoštvo záras rozmaitego
 pogłowia rybiego do siebie przywabił/ że to rzecz była niepo-
 dobna inż wiecey cudownych ryb oraz/ głowy swoje z wody
 podnosiacych/ na iednym mieyscu obaczyć/ postrzegłšy tedy
 ten Kaznodzieia Swiety one gromádna áudyencya wodna/ y
 obezrzawšy sie na onych heretykow/ ktorzy sie byli nad mo-
 rze do niego dla tego widowiska z biegli/ poušykwál nas-
 przod wšytkie one ryby/ iako iakie pulki woškowe po wodzie/
 co drobnieysze y mnieysze záras przy brzegu samym zostáwi-
 wšy/ potym zá nimi co wiekše/ á na ostátku co naywiekše
 zordynowawšy/ dopiero do nich takowe mieć poczel Kazanie
 Bráćia Ryby słućaycie/ macie zá co dzieki oddawác Pánu/
 y Stworzycielowi waszemu/ że wam tak przezroczyšte mieys-
 sce/ do pomiešćania náznaczył/ po ktorym sobie do woli góšcie
 tylko chcecie buiacie/ dal wam swoje błogostáwienstwo obšite
 wšelkoroladny Stworca przy stworzeniu waszym/ dlatego w
 tym elemencie wilgotnym do tego času mnożycie sie/ y kon-
 serwujecie rozne wáše lpecies, macie coš wiecey szczęścia nad
 národ náš ludzki/ y nad inše kreatury na ziemi bedace/ gdyž
 pod czas powšechnego potopu/ wzynily pogrzeb wody stwo-
 rzeniu.

zeniu wśelkiemu/ á wy same przy swobodnym życiu wáśnym
 zostályście sie/ po onych stráśnych wodách swiát zálewájac
 cych/ między ludzkimi wrotájac sie y pływájac trupámi/wam
 Jonásza Proroka swego Bog do przechowánia powierzył/ wá-
 ssa moneta czynsz albo podatek od siebie/ Jednorodzony Syn
 Boski záplácił/ z was po chwalebny m martwychwstaniu
 swoim/ nie z inšego alimentu/ bánties sobie uczynił/ wielkie
 to są záiste y znák omite te wśytkie dobrodzieystwa Boskie wy
 świádeczone nád wámi/ ktorých ja wam wprzejmie winšuje /
 y dáte wam niegodne moje blogosláwienstwo Záplánskie /
 áżebyście iáko náydłużej/ po tych glebokich nurtách wáśnych
 sposobie swoim wielbily/ Imie Páná wáśego/ o to was tylko ná-
 pojegnaniu wprasám / áżebyście mi świádkámi byli przed
 Bogiem/ je lubo dla tych ludzi ktorých tu oto przytomnych ba-
 czyćie/ wylal do sedney krople krew swoje Przenaydroższa Od-
 kupiciel swiátá/ y ná to ich stworzył/ žeby ich wiecznie miał
 z soba/ postáremu ták zákámiálymi y zátwárdziálymi w here-
 tyckich falsách swoich zostáta / že sie náwrócíte niechea do
 Stworce swego wlásnego/ wy same Konsundowác ich záśa-
 swotego bedziećie/ je rozumu niemájac/ táká powolność wy
 świádeczácie w słuchaniu słowa Bożego/ á oni bedac roz-
 umnym wdárowáni dowcipem/ iáko nie czule kámiemie nie po-
 muia słow Pánškich : ná tákowe y tym podobne słowa Anto-
 niego Swietego/ niektóre ryby/ glos iákiś z siebie wydawály/
 y hum po wodzie czynily/ drugie po morzu przystály/ niektóre
 wśta swoje otwierály y žiewály/ ták iáko mogly dziekujac Ana-
 toniemu Swietemu/ zá one słowa zbáwienne/ y zá Swieto-
 blogosláwienstwo otrzymané od niego/ y ták schylájac głowy
 swoje/ ieden serog zá drugim trzepoczac sie od rádóści y po wo-
 dách igrájac/ wśytkie one ryby názád w glebokie rozestly sie
 morze/ á owi heretycy cud tákowy obaczywšy/ pádna do nog
 Antoniego Swietego/ y wśelkie błedy swoje w onym je morzu
 topiac/ prawdziwa záras wátá Chrystusowa uználi/ ijali tedy
 Antoni Swiety názwany byđš nie má z Janem Swietym
 Báprista/ Magaus Christi predicator? Wicé poniewáś iá-

Kom rzekł od Cyrylla Swietego y Orygenesá/ nie tylko Moyseš z Izáakiem/ ale teſz y Jan Swiety miedzy inſzymi Swiatymi/ wielka ma náznáczona ſwiatobliwoſci menſure/ Audi qui ſunt, qui magni appellantur, Moyſes, Iſaac, Ioannes, toć y Antoni náſz Pádewſki/ iáko Moyſeſowi/ y Izáakowi/ táć y temu wielce bedac w zárliwych omych Kazániách podobny/ iednákowáſz ma bydź z nim menſura mierzony/ á zátym iáki pomiar ma w niebie wielki Kaznodzieia Chryſtuſow Jan Swiety/ táki dáć pomiar ſuſna wielkoſci niebieſkiey Antoniego Swietego/ Hic magn^o vocabitur in regno calorum.

W

Niektorzy Doktorowie Swieci wielkoſć Duchowna enot Swietych/ albo menſure ſwiatobliwoſci w ſlugach Boſkich badaca ná cztery dymenſye dzieła/ to ieſt ná wyſokoſć/ ná ſzerokoſć/ ná dlugoſć/ y ná glegoſć/ y táć náuczaiá/ że ſwiatobliwoſć tá ieſt w wyſokoſci wielka/ ktora w kontemplácyey w bogomyſlnoſci/ w konwersácyey y miłoſci Boſkiey/ wyſoko ſie wzbiia/ w ſzerokoſci ſwiatobliwoſć tá ieſt wielka/ ktora ſzeroko ma rozwiédzione gránice/ w demonſtrácyey miłoſci ná przeciwko bliſniemu/ w glegoſci tá ieſt wielka/ ktora ſie iáko w nayglegſza funduie pokore/ á ná oſtátek w dlugoſci tá ſwiatobliwoſć ieſt wielka/ ktora ſie nigdy nie przerywa/ ale trwa iednoſtáynie áž do ſkonu/ tákowa dáte náuke Dionyſius Carthuſianus, kiedy exponuáac ow text Apostołſki/ niegdy do Ephetow piſány / Vt poſſitis comprehendere cum omnibus Sanctis, quæ ſit latitudo & longitudo & ſublimitas & profundum, mowi właſnie te ſlowá/ Magnitudo ſpiritualis habet quatuor diſenſiones, in altitudine conuerſationis, ſeu contemplationis, vel dilectionis Divinæ, in latitudine charitatis fraternæ, in profundo humiliacionis, in longitudine perſeuerantiæ vſq; in finem. Wſytkie te dymenſyey zámyka w ſobie menſura ſwiatobliwoſci Antoniego Swietego/ wyſſza nie moglá bydź kontemplácyá y konwersácyá z Bogiem/ nád konwersácyá y kontemplácyá tego/ kiedy ieſzcze w zyciu ſmiertelnym bedac/ pouſale delectowal ſie y pieſcił z Jezusẽm/ w poſtáci ſliczney dzieciny ná byi ſie tego záwieſka i a cymi/

Ad Ephaſios cap. 3. v. 18.
Dionyſ:
Carthnſ:
In cap. 11.
Matthæi.

eym/ w onym niewinnym ciałeczku/ w którym Przechyła
 Panna pielegnowała/ w pieluski powiata/ do Niepokalan
 nych Matczyńskich piersi swoich miłusienko przytulala Jes
 zusa/ dostało sie piastować go Antoniemu Swietemu/ w o
 nym niewinnym ciałeczku/ w którym na rękach swoich/ przeya
 mujac ciężar Matce Boskiej/ wnosil go Jozef Swiety/ przed
 okrutnym do Egiptu wchodząc Herodem/ godzilo sie go na
 własnych rękach nosić Antoniemu Swietemu/ w onym nies
 winnym ciałeczku/ w którym ledwo co kiedyś obaczył go on
 Symeon Swiety/ już o nie wiecey niedbał na tym świecie/
 ale zaraz kończył sobie dni życia swojego żyzył/ Nunc dimit
 tis seruum tuum Domine, quia viderunt oculi mei salutare
 tuum, pozwolil sie głaścić/ poufałe całować/ do siebie mile
 przyściłać/ oczy tak wdzięcznym widokiem niebieskim napaść
 y wrażyć Antoniemu Swietemu/ w onym niewinnym ciałe
 czku/ w którym same bezrozumne zwierzęta bydy go Bogiem
 prawdziwym/ y Panem swoim uznaly/ w którym go Monar
 chowie postrojni calcu latriæ jako Boga adorowali/ y z kras
 tow swoich obcymi podarunkami vezili/ w którym sam Jes
 zus najmilszy zaraz rozyc krew pozal dla odkupienia naszego/
 przy Obrzezaniu swoim/ na rekreacya/ na dziecinne pieczos
 ty/ na ulubiona zabaweczka przychodzil do Antoniego Swie
 tego: O szczęśliwa karyzmo Franciszkańska/ kiedy sie o cie
Słowo Przedwieczne ocierał Antoniego Swietego nie wzdry
ga/ o szczęśliwa księgo/ na ktorey sobie zasiadł/ a podobno y
wartować tey pomagat sam Odkupiciel Jezus Antoniemu
Swietemu/ o szczęśliwy Bracie mniejszy/ który tak wysokię
z Wcielonym Stworca twoim/ w tym doczesnym życia two
iego ciągnięciu/ kontemplacyey/ y konwersacyey godnym zo
stawales. Niewiem by mogła bydy y serokosc wielka/ nad
serokosc miłości przeciwko bliżniemu v Antoniego Swietes
go/ kiedy nie tylko za żywota swiego/ lubo w chorobie/ lub
w zdrowiu wшыtek był na tym ażebý był ystawniecznie dusiom
ludzkim służył. Et si corpulentia naturali grauaetur & fe
bre, ob zelum animarum, nunquam predicaciones dimisit
nec

Luca 2
cap.

Pr. Vez
neci loco
sup, citat
nec

nec confessiones audire omisit. świadczy historya życia tego/ nie tylko ludźi ná ten czas utrapionych / y w roznych niebezspieczęstwach bedacych cudownie rárował/ ale y po dżisdżien/ takowe o nim dáie sam Kościół Boży świádectwo/ że y ná ste- mi y ná morzu / y w powietrzu y w ogniu / y w życiu y przy śmierci / y w chorobie / y w zdrowiu / y w szczęściu / y w zgu- bách / owo zgola w potrzebách wszelkich ktokolwiek wdáie sie do przyezyny Antoniego Swiatego / miłosney záras od niego doznáie pomocy / Si queris miracula, mors, error, calamitas, daemon, lepra, fugiunt, acri surgunt sani, cedunt mare, vincula, membra, resq; perditas, petunt & accipiunt iu- uenes & cani. Mowi Psalmista Páński w Psalmodyey swoiey że wszelki Swiety nie zániechywa modlić sie pod czas potrzeby y przygody ludzkiej do Pána Boga / Orabit ad te omnis sanctus in tempore opportuno, nie mowi Wszyscy Swięci in plurali ale in singulari wszelki Swiety / według ktorego terminu Dawida Swiatego / gdyby to można rzecz by- lá / iednemu w niebie Swietemu dáć ten tytuł Omnis San- ctus, tedybym ja go nayrychley samemu dáł Antoniemu S. poniewaz w wszelkich ná swięcie potrzebách / w wszelákich sta- nách ludźiom / w wszelákich kráich y narodách / tak go baze przychylnego y łácnego / do ráunku ludzkiego iákoby to tylko do niego przynależáło samego naszymi záwiádomáć interessá mi / coż ná te phrasim posedi kráiorw Padewskich obycaj / że kiedy máia wole támeżni ludźie posć do Kościoła nászego w Padwi / w ktorym Swiáre Relikwie Antoniego S. sa depozy- towáne / nie mówia / podźmy do Antoniego S. ale tylko podźmy do S. Aldiamo al lanco, iákoby to wlasnie ieden Antoni był Omnis Sanctus, wszelki Swiety ná wszelákie wstug. ludz- kie gotowy. In profundo humiliacionis, dosyć gliboko takze Antoni Swiety gruntował / kiedy w Prowincyey Romandy- olskiej in eremo montis Sancti Pauli od Generalá samego kollokowany bedac záráł wшыetkie talenty y dary Bostie w sobie / y wprosił to sobie w Przelozonego / ázeby tylko był w ku- chniey sluszył miásto kuchéilá Bráćistkom inszym / ná jedná in- fo nie

In respō-
sorio no-
no Offi-
cij Mino-
rum, de
S. Anton.

Psal. 32.

Sa nie sadzac sie bydź sposobnym vslugę zakonna/ do vmywa-
 nia porcy/ do prania obrusow albo recznikow refektárskich/
 do vmiatania Alastoru/ iednym slowem do vslug tákowych/
 ktore naymlodsí y nayproscieysí Láiçkowie w Zakonách
 Swietych odpráwuiá/ naráżita y obroçitá sámá gleboka póko-
 ra Antoniego Swiatego/ y kiedyby go byl sam Pan Bog nie
 wydal/ y cudownym sposobem nie pokazal Zakonowi co sie w
 niego wlewalo/ tedyby byl do śmierci swoiey Antoni Swiety
 ná ták lichych y podlych persewerował vslugách/ żadnego sobie
 infego nie życząc vrzedu. Ale chociaś mu bylo posluszeń-
 stwo Zakonne ákty tákowe przerwalo/ wźiawşy go z kuchniey
 do księgi/ od mioty do káthedry/ y obroçiwşy go ná opowiá-
 danie słowa Bożego po roznych Prowincyách/ przecie iedná
 nie przerywał on sam sobie longitudinem perseuerantia, tá-
 ko w infych cnotách S. ták y w enocie pókory / máiac ia zá-
 wofe zá Mistrzynia y dyrektorkę wśelákich spraw swoich aż do
 śmierci: zaczym táki pomiar iest w niebie wysokich kontem-
 plátystow y kochántow Boskich/ táki pomiar iest seroko ográ-
 niczonych miłosników bliźniego/ w glebokiey kocháiacych sie
 niegdy vnizonosci/ táki pomiar iest w nieustánney nigdy ná
 świecie żyiacych dostonáłości/ táki dáć pomiar potrzebá An-
 toniemu Swietemu/ wżgledem tey pierwszey mensury swiáto-
 bliwości tego. Hic magnus vocabitur in regno caelorum.

Co strony drugiey mensury wielkich przed Pánem Bo-
 giem ludźi/ to iest madrości y náuki/ to naprzod wiedzieć po-
 trzeba/ co Abuleński Pásterz/ wlasnie w tym mieyscu notuie/
 że miedzy wczonymi y madrymi ludźmi troiáka znáyduie sie
 w náuce differencya/ sa Doótorowie iedni/ ktorzy y sami źle
 czynia/ y drugich źle wczá/ á tácy sa w upornych bledách swoich
 záślepioni haxezýarchowie/ y ludźie niewierni/ drudzzy sa/ ktor-
 zy nie tylko infych dobrze náuczaja/ ale y sami dobrze czynia/
 á tácy sa Doótorowie spráwiedliwi/ y dobrzy w Kóściele
 Chrystusowym bedacy/ trzeci iestże sa/ ktorzy choć infych do-
 brze wczá/ sami iedná źle czynia/ á tácy nie wielkiego sa z náus-
 ki swoiey zálecenia godnymi/ Triplex est modus doctorum

M m m

circa

Abulen: circa moralia quidam enim malè viuunt, & malè docent
 sup. hæc circa legem, cuiusmodi sunt hæretici, vel in fideles, alij
 verba E- sunt qui benè docent, & bene viuunt, vt boni doctores Ca-
 uangelij, tholici, alij sunt qui bene docent, & tamen prauè conuer-
 Qui ergo soluerit, santur, sicut catholici doctores, iniqui tamen, dyskurs Al-
 fonsã Kostatã Insulatã Abulenstiego. Niebezpiezna to mens-
 surã mądrosçi/ Ktora sie mierza y w Ktora vfaia bezecni hares-
 tycy: Widzial niegdy Jan Swiety w obiauieniu Boskim
 pewne sãarãncza z dopuszczenia Pãnskiego zãgãeszona nã zies-
 mi/ Ktora ani drzewu/ ani sliżnym mãitowym kwiatkom nã
 przestronnych wonnieiacym takãch/ ani żadnemu zielono zã-
 kwittemu polu/ sãody czynic nie moglã/ ale tylko sãamym lu-
 dsiom/ Exierunt locustæ in terram, & præceptum est illis,

Apocal.
 cap. 9.

ne laderent fanum terræ, neq; omne viride, neq; omnem
 arborem, nisi tantum homines; Dziwna to y strãfna takãs
 sãarãncza bylã/ bo naprzod miãlã podobieństwo z konmi Ryz-
 cerstkimi vshytowanymi do bojã/ a potym w szekãch swoich

Ibidem
 num. 8.

zeby lwie/ Et similitudines locustarum, similes equis, para-
 tis in prælium, & dentes earum, sicut dentes leonum, Syl-
 weirã zacny Doktor Wlyssyponstki Kãrmelitanstiego Zãkonu/
 Komment czynisc nieyscã tego/ przez te sãarãncza rozumie zã-
 iãdlych harezãrchow/ Ktorem nie ludzkie zeby/ ale raczey Kly-
 drapieznego Lwã przyznãwãc potrzebã/ a to dla tego/ ze takõ
 Kly w pãszcece Lwiey sã zãrażliwe/ sãatou y truciżny pelne/
 wedlug swiãdectwã Pliniusa/ tak nãutã hareticka cuchnie/
 zãpowietrza y zãbitã dusze ludzkie/ Leonum dentes sunt fa-
 tidi, & venenosi, vt testatur Plinius lib. 8. cap. 16. bene ergõ

Syluei ra
 in cap. 9
 Apoca-
 expositi-
 one 4. pa-
 gin. 110.

harum locustarum dentes, vt leonum dentes erant, quia
 hæreticorum doctrina, non solum fatida est, sed etiam
 mortifera, animas enecans & occidens, text tego Doktorã:
 tak zãraże smiertelna heretyckim zebom/ y Grzegorz Papiż
 Swiety przyznãie/ Kiedy tłumãczãc one strãfne zeby v Jobã
 sprãwiedliwego wspomniõne Per gyrum dentium eius for-
 mido, rozumie przez nie ostre heretyckie zeby/ ludzi żywo Kã-
 sããõce y pozerãtãce/ Dentibus Leuiathan errorum magistri si-
 gnificantur, quia reproborum vitam mordendo dilaniant,
 & eos

Iob. 14.
 num. 5.

D. Grego.
 lib. 31.
 Moraliũ
 sap. 29.

& eos à veritatis integritate subductos, in sacrificio falsitatis maculant: *Tak Pater Laurenti^o Brancatus w Akademicy Rzymstkiej zasłużony Professor/ y Bibliotekarz Wątykański/ w pewney swoiey dysputacyey/ ktora czyni o przyszciu Antychrystowym pyta sie/ A quib^o recipietur & adorabitur Antichristus? y odpowiada tak/ dowodzac tego z Pismá/ że nayspierwey wiec wterza w niego żydysi niewierni/ przyznaiac go za Chrystusa y Messyasa prawdziwego/ a potym rozmaici Sektarze/ ktorzy po wszytkich czesciach swiata/ miedzy roznymi sie narodami znayduia/ ci beda zwawie stawali przy nauce Antychrystowey/ ci beda iad swoy puszczac na oppressya Kosciola Chrystusowego/ ci beda naysilowniejszymi prawowierney trzody Panskiej przesladownikami/ za poduzyczeniem czartostkim/ y na iedenze tej termin z Antychrystem przyida/ tak niegdy o tym prorokowal Apokalipytk Panski/ Soluetur sathanas de carcere suo, & exhibit, & seducet gentes, quæ sunt super quatuor angulos terræ, nieszczesna to tedy mowie takowey bledney madrosci mensura/ ktora z przekletym Antychrystem/ nieszczesliwie madremu dostanie sie w zysku do piekła Lucyperowi. Niepiatna jest v Pana Boga ani ta druga mensura madrosci/ ktora choc dobra jest w nauce/ albo w arcykutach swoich/ lez niecznotliwa w wczynkach/ Nisi abundauerit iustitia uestra plusquam scribarum & Pharisaorum, non intrabitis in regnum caelorum, tak w tym przestrzegal Dezniow swoich sam Chrystus/ iezeli prawi nie bedzie wieksza sprawiedliwosc wasza nad sprawiedliwosc Dzonych y pismienych Saryzeuszow/ wiezcie sie o tym ze nie w midziecie do Krolestwa niebieskiego/ a iakas to sprawiedliwosc Saryzaysta byla: pomieniony Abulenlis to miysce interpretuiac mowi tak/ ze dwoiakta jest sprawiedliwosc/ iedna jest w dobrej nauce/ a druga w dobrych wczynkach/ mieli te sprawiedliwosc Saryzeuszowie/ ze dobrze wzyli/ ale tey drugiey nie mieli/ ktora na dobrych sie postepkach funduie/ a kto ma pierwsza bez tey drugiey/ tak mu wiele do Krolestwa niebieskiego pomoze/ iakoby tej nie miał/ Est enim iustitia duplex, scilicet recta facere, & recta docere, scribae autem & Pharisei habebant vnam iustitiam*

Pr. Laurentio de
Laurea.
Minoru
Conuen-
tuali. in
4tum se-
tentiaru
Tom 4.
Disp. 1.
Artic. 13.

Apocal:
cap. 20.

Matthai
cap. 5.
versu. 20.

Abulenlis
in hunc
locum
Matthai

Idem lo-
co citatoS. Tho-
mas Prae-
fat. in e-
pist. ca-
non: (Si
cuius est
illud o-
pus.)Danielis:
12.

istarum, scilicet recta docere, sed non viuere, ideò non suf-
ficiebat eis ad vitam æternam, słowá Abulensá/ może bydź
człowiek w niebie mówi tenże Insulat/ chociaś nikogo wzyć
ná tym świecie nie będzie/ byle miał sprawiedliwość dobrych
uczynków w sobie/ ále ten kto dobrze drugich wzy/ á sam do-
brze nie czyni/ zá sáme sprawiedliwość náuki dobrej niechay
sie żadnym sposobem nie spodźiewa niebá/ Rectè viuere eti-
amsi nihil doceamus, sufficit homini; rectè tamen docere,
nisi rectè viuamus non sufficit; nadobnie mówi Thomáš
Świety do rey własnie máterey/ że ci ktorzy dobra máia w
sobie náuke/ á uczynków dobrych páś/ máia iakoby písanie bez
pieczęci/ albo noszą przywilej przy sobie/ ná własno wiekuista
śmierć swojá/ Literas mortis suæ portant viri literati, qui
sciunt & docent, & non faciunt, istæ sunt literæ sine sigillo,
id est, scientia sine vita, sáme tylko tedy madrosći y náuki
mensurá tákowa/ v Pána Boga jest wielka/ ktora z dobrymi
sie y sprawiedliwymi uczynkami párzy/ Qui autem fecerit &
docuerit, hic magnus vocabitur in regno cælorum; O tá-
kowych to madrych dobrze wzacych y dobrze czyniacych/ ma-
śie rozumieć owo Dánielowe Proroctwo/ Qui docti fuerunt
fulgebunt quasi splendor firmamenti, & qui ad iusticiam
erudiunt multos, quasi stellæ in perpetuas æternitates, Kto-
rzy byli wzonymi y drugich sprawiedliwie wzyli/ beda świe-
cić iako iedno iásne światło ná firmamencie niebieskim; O tá-
kowych to madrych jest pospolita Doktorow wšytkich opinia/
iz oprocz chwały essencyálney w niebie/ ktora wšyscy Świeci
Páńscy máia/ beda mieli osobna laureole swoie/ to jest oso-
bliwa akcydentalna znáuki swoiey počieche/ iako álbowiem
czystym y niewinnym Pánienkom będzie od Boga konferowa-
na/ Laureola pro victoria contra carnem, dla tego je tru-
dne otrzymály nád ciałem swoim zwycięstwo/ iako Mę-
czennikom będzie dána Laureola Martyrij pro victoria
contra mundum, dla tego je chwalebna otrzymáli nád swiás-
tem wiktorya/ ták y ludziom wzonym/ dobrze wzacym y
dobrze czyniacym Doktorom/ będzie dána Laureola doctri-
næ, pro

nie, pro victoria contra diabolum decipientem in fide,
 dla tego/ że w zdradliwych samolowkach czartowskich/ ktore
 on w tajemnicach wiary Swietey na dusze ludzkie zasadza/
 szczęśliwy tryumf odnieśli/ nie inaczej tylko tak/ o tych wosy-
 tkich Laureolach nasz Brancatus traktuje/ obfermia o nich
 samych czyniac dysputacya kiedy mowi/ Sicut tres hostium
 species ex peritur homo, nempè carnis, mundi, ac diaboli,
 tres videntur assignandæ victoriarum species, & proinde,
 tres Aureolæ, nimirum Virginitalis, pro victoria contra
 carnem, martyrij, pro victoria contra mundum, & doctri-
 næ pro victoria contra diabolum, decipientem in fide ac
 religione. W takichowach to náosztatek mądrych ludzich do-
 brze wzacych y dobrze czyniacych Theologowie mowia iż w
 oney wieczney Oczysznie/ wiecey wyraźnie y iásnie widzieć
 beda w istności Bostkiey tajemnic wiary Swietey w ktore tu
 na tym świecie wierzyli/ aniżeli prostaczowie poniewaś al-
 bowiem ludzie mądry w tym żywocie lepiej y wiecey pe-
 nierrua tajemnic przynależacych do wiary Swietey/ onym
 samym nalezy z powinności rzecelnieysza wiara w artykuły
 wosytkie/ aniżeli prostakom/ tóć też y w niebie wiecey im be-
 dzie należało tajemnic takichowach w istności Bostkiey widzieć/
 niżeli prostym ludzicom/ Sicut in via maiores in Ecclesia,
 plura explicitè ex debito crediderunt, quàm simplices, ita
 de numero horum credibilium, plura in VERBO vident,
 quàm simplices, Konkluzya Vulpesá Żakonu nášego Theologa/
 stosująca sie do fundamentow Subtelnego Doktora swiego.

Tá á nie insha byla madości mensura v nášego Anto-
 niego Swietego/ ktora y w sobie dobra/ y z dobrymi záwsze
 byla wczynkami złączona/ tako Iazvs Zbawiciel náš oapit fa-
 cere & docere, y náuka y wczynkami instruktorya dawal Swie-
 tym wznioni swoim/ tak y Antoni Swiety pieczotowal sie o to/
 ażeby byl w tej mierze násladowal samego naywiekszego Mi-
 strza niebieskiego/ iezeli Jana Spoletana Mistrza Bernardy-
 na Swietego Żakonu Bráci mnieyszych/ tak chwali samá hi-
 storya życia tegoż Swietego że to nie tylko byl Mistrz y náu-

M m m 3.

czyciel

Pr. Lau-
 ren. Brā-
 catus de
 Laureā,
 Disp. 22.
 de Lau-
 reolis, si-
 ne Aure-
 olis: artic.
 cul. 2.

P. Ange-
 lus Vul-
 pes Min-
 Conuen-
 tual To-
 mo r par-
 tis, 1mæ
 Disp. 25.
 artic. 5.
 num. 3.

Y

Astorum
 1. cap.

In officij
Mino. de
S. Bernar-
dino 2.
die infra
Octauā.

Cyćiel Filozofiey/ ale sie raczey mogli nazwać szkoła wsfeláckich
cnot Swietych/ Ioannes Spoletanus, non solum moralis
Philosophiæ Præceptor, sed etiam morum Scholâq; virtu-
cum, daleko wiecey tá pochwałá nappierwszemu w całym
Zakonie mnieyszym Præceptorowi/ Antoniemu Swietemu
slużył/ ktory nappierwszy po sobie przykład takowy zostawił/
wsytkim nauczycielom y Doktorom Zakonu swoięgo/ że wiel-
ka madrość powinná z wielkimi záwse bydź cnotami spoio-
na/ w Tolosie/ w Bononiei/ y w Padwi/ ná tych trzech miey-
scách poslušęństwo Zakonne/ ordynowáło bylo Antoniego S.
ná czytanie Theologiey/ w tych tylko pomienionych wielkich
Konwentách spekulátuwe dla Braći swoich traktowal/ ale
moralna Theologia/ náuka zbawienna y potrzebna do niebá/
gdziekolwiek sie tylko Antoni Swiety obrocił/ y mowa/ y w-
czynkiem/ nieustánnie wsfelkiemu proponowal pospolstwu/ &
fecit, & docuit. Carolus Piaty Cesarz miał takowe swoje
żártowne przysłowie/ że kto chce dobry rzad miásta ktorego poz-
nać/ troiákie P. dobrze mu wważyć w nim trzeba/ to jest Pa-
storem, Præceptorem, & Prætozem, kiedy bedzie miáto
miásto albo communicas iáka Pásterzá dobrego/ Præcepto-
rá albo mistrzá dobrego/ Prætorá albo Burmistrzá dobrego/
nie moze tam tylko dobry we wsytkim znáy dowác sie porzas-
dek/ nie tylko wzgledem gospodarstwa doczesnego/ ale teź y
wzgledem dozoru dusznego; żárt ci to niby byl/ ale żárt tak
wielkiego y pobożnego Imperátora godny/ praktykowal sie ten
żárt/ ieszcze zá żywota Antoniego Swietego/ do ktorego bo-
wiem tylko ten Præceptor y nauczyciel wielki obrocony bywal
miásta/ od Przelozonych swoich/ wszedzie zá ięgo náuka zbá-
wienna y dobrym przykładem/ obywało grzechow ludzkich/ á
pobożne sie Chrześciańskie obyczaje mnożyły/ & fecit. & do-
cuit: nie tylko ludzie ci co sie ná rzeczách znáia/ widzieli to
wsyscy w Antonim Swietym ná oko/ że sie náuka ięgo Swie-
ta z wczynkami pobożnymi zgadzála/ ale y dsięci same w Pa-
dwi baczyły to znác do Antoniego Swietego/ że fecit, & do-
cuit, kiedy záledwo co duszá oná Swieta rozlaczyła sie z sćia-
lem

lem/ zá cudowna spráwa Boża/ poprzedzily wšyſtkie Pádewa
 ſkie Dzwony ſáme dſięci niewinne/ y one nappierwey po vli-
 cách wwiátac parámi/ ſzczeliwa ſmieré Antoniego S.
 po wšytkim mieſcie obiáwiác y oglašác pozeły/ Mortuus
 eſt Pater Sanctus, mortuus eſt Sanctus Antonius, vmárl O-
 čiec Swiety/ Antoni Swiety iuż nie żyje/ vzmawał to w An-
 tonim Swietym y cały Koſciól Boży/ je fecit & docuit, kie-
 dy w tymże záras roku w ktorym vmárl/ nád powſechny
 zwyczaj Koſcióla milituiacego/ záras zoſtal Kanonizo-
 wány/ co áni náwet ſámege Pátryarchy náſhego Fránciſka
 Swietego nie potkálo/ y kiedy przyſzedl dſień ánniwersarzá
 ſmierci tego/ miáſto ánniwersarzá vmárlých ſolenna v-
 roczyſtoſć y Miſſa Swieta o nim z wielkimi odprawowáz-
 na byla trymfámi. A náoſtátek ſam iezyk iego Swiety cá-
 luſienki/ nienáruſzony áż do tych czas zoſtáac/ w Relikwiaz-
 rzu náſzym Pádewſkim/ Weneckiey Rzeczypoſpolitey koſtem
 bogáto opráwny/ mowi do ſwiátá cátego/ y wyſwiádcza w
 tym Antoniego Swietego/ je y ſam ſiezerze wielbil/ y inſzych
 wielbić vceyl Bogá y Stworce ſwoiego/ według owych ſłow
 Bonáwentury Swietego/ O lingua benedicta, quæ Dominũ
 ſemper benedixiſti, & alios benedicere feciſti, nunc ma-
 niſteſtè apparet, quanti meriti exitiſti apud Deum, O iezyk
 ten błogóſłáwiony/ ktorys záwſe chwalił Bogá/ y drugich
 chwalić go vceyl/ teras znác to po robie/ ná iákás ſobie zaſluge
 przed Bogiem ſwoim zárobil/ tak ná ten czas z tym iego Swie-
 tym iezykiem rozmawial Seraſicki Doktor/ kiedy Zákonnym
 Generalem bedac/ obecnym ſie znáydował przy tránsłácyey
 čialá iego/ y ten iezyk piáſtuac w rełách ſwoich przelożenia
 ſkich/ nabożnymi go izámi ſwoymi oblewał/ záczym iákí po-
 miar máta w niebie z náukti ſwoiey čí madrzy/ ktorzy nád in-
 ſzych ſwiećić iáſnoſćia ſwoia beda po firmámenćie niebieſkim/
 iákí pomiar máta čí madrzy/ ktorzy oſóbna nád inſzych otrzy-
 máli z náukti ſwoiey laureolę/ iákí pomiar máta čí madrzy/ kto-
 rzy nád inſzych rzetelniey w Bogu ſwoim widza/ wšytkie árs-
 tykuly wiáry Swietey/ iákí pomiar dawác potrzeba wielko-
 ſć niebieſkiey Antoniego Swietego/ wzgládem tey drugiey
 menſu.

mensury nauki szczęśliwey y mądrości tego/ Hic magnus vocabitur in regno calorum,

Z

Otoż już macie pomiar odemnie przyobiecány/ ile rzecz można byłá wielkości niebieskiej Antoniego Świętego/ Ecce Sacerdos magnus, qui in diebus suis placuit Deo, w świętobliwości swojej/ Et inuentus est Sanctus, przez mądrość y naukę swoje/ możemy dzień ten wszyscy/ dniem wielkim mianować/ iáko niegdy pewny dzień Ozeáš Prorok mianował Izraelskiemu pospolstwu/ Magnus dies I-iráel, ponieważ tak wielkiego Świętego przed Najestatem Boskim dorocznie w nim obchodzimy pamiątkę; dorocznych dni wszystkich Komput czyniac niegdy Plutarchus, nie te dni wielkie nazywał/ które my teraz pospolicie około Jana Świętego wielkimi zowiemy/ ale tym tylko dniami/ wielkich dni Nomenklatura dawał/ które wielkoścawnymi dziełami swoymi ludzie wielcy wstawili. Vt dies illi censerentur magni, quos præclare gestis, aut fortiter toleratis, magnus quispiam inscripsisset, toć y my ten dzień dzisiejszy/ tak znákomiey wielkości niebieskiej Antoniego Świętego/ od Bóstwa Bożego konsektowany bezpiecznie nazwać możemy dniem wielkim. Upraszamy tedy pokornym y wniżonym sercem/ tego wielkiego Świętego/ áżeby nam ná zaszczyt tey swojej w niebie wielkości/ przy tym dzisiejszym wielkim dniu Wroczystości swojej/ wyprosił co wielkiego przed Najestatem Boskim/ wielki to teraz interes vtrapióna ma Oyczyzna náša/ áżeby przy zniszczeniu y zubożeniu swoim/ dalszy sposób woyny obmysliła/ ná odpor tyrańskiey Turckiey potencyy/ ná kárkami nászymi wiššacę/ wielki to interes áżeby mogła pozyskać/ Vnionem armorum & animorum z pobliszymi przynajmniej Chrześciańskimi Pánami/ ná tego cieškiego oppressora Chrześciaństwa wszystkiego/ wielki to interes/ áżeby te vkráinškie fortece zá cudowna odwaga Młayášnieyszego IANNA Pána nášego/ y rycerstwa iego/ to przeszła šima exemplo insolito, práwie krwáwo zápracowane y odebrane/ otrzymać sie przy swoich przydyách mogły/ wielki to interes/ áżeby nies

Ofea vl.
tjmo ca.
pice.

Plutar-
chus in
moralib^o.

stáca

ścącezny y do częstej rebelliey przyzwyczajony Kozak/ świeżo
 teras poprzyśięgley Pánu swoiemu chciał dotrzymać wierno-
 ści/ wielki to interes/ áżebyśmy w zgodzie zobopolney/ poja-
 dány y potrzebny Seym Koronácyey pzyśly odprawić iako
 nayprzedzey mogli/ oddaymyś te wszystkie tak wielkie interesy
 nasze/ pod protekcyę wielkiego Dżisieyfege Antoniego Swie-
 tego: *Nāšow Pater extatic^o w Nicapolitāńskim Brodźstwie*
zrodzony/ zá żywota ięsze swego/ roznyimi od Pána Doga
wstawiony cudāmi/ Pater Iosephus de Cupertino, z pouśa-
lego iakiegos nábożeństwą swiego/ ktore miał do Antoniego
Swiatego/ nāzywāł go Generalnym Prokuratorem niebies-
skim/ z tego podobno fundāmentu/ że iako widział w Żakos-
nie swoim/ iż co naywiększe y nayznacznięsze sprawy Żakos-
ne v Stolicę Apostolskiey/ przez rece Prokuratora Generā-
nego idā/ tak on pobożnie rozumiał to y trzymał o Antonim
S. że przez rece iego/ przez Swięta intercessyę y przyczynę
iego/ co naywiększe expedyce z niebā/ ná cały świat Chrześci-
āński wychodzą/ Petunt & accipiunt iuvenes & cani. Chćiey
że prośe Prokuratorze Swięty/ wziąć ná opiekę swoje te wśy-
tkie wielkie odemnie wspomniane interesy Wycyzny nāšey/
stań dżis w niebie w kapturze twoim Frānciśkāńskim/ y pre-
zentuy się przed Māiestatē Bost. m/ podczās terażnięszego kās-
pturu nāšego Polśkiego/ vpraśāiac sprāwiedliwosci Bostkiey/
o dekret á oraz y o exekucyę także kapturowā do Wycyzny
nāšey/ áżeby te wiolencyę Bissurmāńskie/ ktore nie słusnie y
bezprāwie ćierpiemy/ to recentia crimina grāsiuācey teras
po vkrāinie y tu iuż bliżey ordy/ tá violata securitas nostra Po-
lona, od tego Pogāństwą/ przez moc Bosta/ dekret taki y kās-
rānie odniosłā/ coby wiecey śāble podnieść/ ná rozlanie krwie
nāšey Chrześciāńskiey ći Pogānie nie mogli/ á my požadānego
Kiedyśkolwiek dożet arħy sie pokoiu/ niech wielbiemy wiel-
kość twoie ná ziemi/ do stonu nāšego/ á potym podług stow
Apostolskiego Książecia/ niechay bedziemy Speculatores fa-
cti illius magnitudinis, ktora maś in monte Sancto
w niebie/ ná wielki nieśkończone. A M E N:

Ad D. M. B. V. M. & S. A. H.

A N.

A N I O Ł
P A D E W S K I,

Q U A R T A N I A

XXII.

Ná Konkluzyey Vroczystości ANTONIEGO S.
z Padwie, Zakonu FR ANĆ ISZKA Świętego
miáne w Kościele Krákovskim, W.W.

Oycow Frãnciszkanow, Roku

Páńskiego 1659.

A **S** Tawam ja tu dziś ná tym pospolitym wrzede Apostolskiego mieyscu/ skalánymi lubo wárgami/ grzesnymi wstámi/ y niegodnym ięzykiem/ powinna Antoniemu Swietemu/ osobliwemu moiemu/ y tak rozumiem was wshytkich Opiekunowi/ oddać czesć y chwale/ N. S. Ná chwale prawde rzekly radbym sie zdobył takowa/ przy dokonczeniu tey dzisieyshey vroczystości tego/ ktoraby przynamnicy po czesćci jezeli nie zupełnie/ odważata/ dobrodzieystwa y szegulne fawory tego wshytkie/ w rożnych differencyách czasu odemnie doświadczone. Nie byloby od rzeczy/ gdybym go naprzód nazwał światłem światá/ iáko go zowie dzisieysza Ewángelia Swieta/ Vos estis lux mundi, iáko albowiem światło rzecz zátatona objaśnia/ y ná wzrost pospolity wydaie/ tak Antoni Swiety/ iásnymi promieniami swiatoblitych postepkow/ y náuki swoiey/ oświecał bledne heretyckie ciemności/ y zaslepionym dufom ich táiemnice wiary Swietey do zbawienia slyjace objaśniał. Wprawdziec Tyran náš bystrym wzro-
ciem

Kiem swoim rozumnym/ zapátrzywszy sie ná to Ewángielizne
 swiáto/ do sámych ie tylko Przelozonych stoánie/ Kiedy tłumá-
 czac te slowá mowi ták/ Vos estis lux mundi, sicut enim lux
 est manifestatiua omnium occultorum, sic Prælati per in-
 telligentiam Sacrae Scripturae debent ex officio notificare
 alijs omnia opera virtutum, Antoni iednak Swiety nie tyl-
 ko ná vrzedách Przelozénstich bedac/ ale tezy y pod iurysdykcyo
 roznych inszych Przelozonych Zakonnych zostáiac/ záwsze zá-
 rowno iásna wiadomoscia Pisma Bozego swiecił/ przez ktora
 droge do Swietych y pobożnych wczynków dusiom ludzkim
 oswiecal: Ciekawym inuestyguia sposobem Filozofskie do-
 wócipty in Meteoris, 3 iákiedyby máteryey niezwyčajne one ná
 niebie aspekty/ álbo iásne komety / ktore podczas ná wysokich
 y iásnoscia swoia wydawáia sie oblokách/ komponowane by-
 ly: Níne co o tym mowi Telesius w dlugim swoim o kome-
 tách traktacie/ opuszczam y rózne Filozofow dawnych opinie/
 z tym tylko ná plác ide/ co ná to Subtelney školy Doktorá ná-
 szego násladowcy odpewiádaia/ ze kometá nie nie iest in sego/
 tylko iedná exhalatio calida & sicca, to iest owa kárzawá ál-
 bo racy ow dymek subtelny goracy y suchy/ ktory promienie
 sloneczne ztey ziemskiey ná powietrze pociągáia mżyny/ ten
 dla lekkości swoiey/ ad supremam aëris regionem dosiedlšy/
 á sphaera ignistámże zápalony/ swietny on widak y iásny/ w
 gornych oblokách spráwue: Antoni Swiety codzienny po
 wšytkim swiecie Cudownik/ byl to waporek ieden/ iedná ex-
 halacya ziemsta/ ile sie ludzkiey tego dotyczy kondycyey/ wes-
 dlug onych slow Jáková Swiatego Apostola/ Vapor ad mo-
 dicum parens, byl to iakoby ieden ow lekki dymek/ ktory po
 nowym dzdzu zemiá/ sloncu poflúfina bedac/ ná powietrze
 wysyla/ Kiedy od inszych/ á naybarziet od siebie sáмого z lek-
 kim iednym y lichym porównywał sie prostkiem/ ále záledwo
 co ten waporeczek zieni-šli/ goracym Ducha Swiate^o dotknio-
 ny promieniem od n-štiey oddalá sie zemie/ áz nátych miast
 iákó iedná ślicznie swieccaca kometá/ w Kosciéle Bozym wys-
 stawiona/ wšytké peroká wlešło zemie/ wšytkie monarchie

Lyranus
 sup: hæc
 verba E-
 uangelij.

Iacobus
 cap. 4.

In Suf.
fragijs
Ss. Ord.
nis Mino.
rum.

Hispańskie/ á naybárziesy cála Padewska dšiedšine ošwieca/
tak dálece/ że wšytek Kościół Świety takowey iego pilno
przy patruiac sie iásności/ zdšiwiony wykrzyka/ ó Sidus Hispa
nia, Tu lumen Italiae, vt sol nitens Paduae signis claritatis,
Záczyn sie słusnie zwać moje światá tego iásnością, Vos estis
lux mundi. Nie byloby od rzeczy/ choćbym go także dšis ná
zwał stośniac sie do intencyey Kościoła Świetego/ sola ziem
ska/ Vos estis sal terrae, iáko álbowiem spráwuis sie y zdrowia
gospodárskie dobytki/ zá vžywánieniem soli/ tak zdrowił Antoni
S. żarliwymy Kazániami swoimi lud Chrześciański/ Quasi
inter bruta animalia petra talis debet esse Sacerdos in po
pulis, vt quisquis Sacerdoti iungitur, quasi è salis petra,
aeternae vitae sapore conditur, mowi Grzegorz Świety/ iá
ko báłwan soli nierozumnym zwierzetom do lizánia podány/
tak bydš powinien Káptan miédzy rozumnym ludem/ ázeby
kázdy z konwersácyey y spólkowánia iego/ w sumniente swoje
wpitáł smáček żywotá wiecznego: nie inákszy Káptan byt z An
toniego Świetego/ tylko taki/ ktory swoia konwersácyá y ob
cowánieniem Świetym/ iáko iedna zbáwienna sola zápráwiał
smáček dusz ludzkich/ do szczęśliwości wieczney/ służy mi tedy y
kwádrue tá denominácyá soli/ Vos estis sal terrae. Moglbym
go názwać iésze z Oycem Świetym Grzegorzem Dšewias
tym Papieżem/ Arca testámentu/ iáko álbowiem w oney Ar
ce testámentu stárego/ wielkie były zázáione figury y tájemnis
ce Bostie/ tak Duchem Świetym poznal niegdy ten Namias
stmit Chrystusów/ Kazácego przed soba Antoniego Świetego
słucháiac/ że cudowna byl Pan Bog depozytował w nim mas
drość swoje Bostá/ Verè iste est arca testamenti, & Divina
rum armarium literarum, také dal słowa o nim pomieniony
Ociec Świety/ ktore náš Pater Hieremias Vcinensis w Žy
woćie Antoniego Świetego notuie/ ále że te wšytkie wymie
nione tytuły/ sá tytuły máteryálne/ iáko z rzeczy máteryálnych
y stážitelnych wšiete/ á Świety Antoni byto to iedno Ens ab
stractum á materia, byt to człowiek cále przez lástke Bostá od
światowey y ziemskiey oddalony máteryey/ wiec ia tedy immat
teryál

Pr. Iere
mias Vti
nensis
Franci
f. anus in
libro Cō
formia
tum pa
gina 80.

teryálnego dobráć mu zechce tytułu/gdy ná terážniejšym Za-
zámú moim nie Antonium de Padua, ále raczey Angelum
de Padua, Aniolem Padewskim go nazwe/ byles ty tylko sam
vlubiony Piesćku Zbawicielow/ osobliwa przyczyna swoia
dopomoc mi raczy/ ázbych ta niegodnym ludzkim uezýtkiem/
y tym krotkum moim terážniejšym dystursem/ Anielskich two-
ich mogł prerogátýw dotknáć/ ná Duchowna tych wšýtkich
poćieche/ ktorých tu dla chwały twoiey Swietey/ w nabožnym
baczýš bydź zgromádzonych ducha/ á ty osobliwie

Rácz Krolowa Anielska wspomoc z wysokości,

Do uznánia Anielskich w ANTONIM własności.

Pozurwam/ iż nákloniona ku naboženstwu/ y ná wychwa-
lenie Antoniego Swietego ochotna mysl moia/ zacne to
y obfite audyencyey wášey ná nieiáka chwila opuścić chce gro-
no/ á mnie poczatek dáiac do probowánia záložoney propozycy-
ey moiey/ ná szesliwe mie Portugalskie naprzod z iedna sto-
dka wiolencyá ciągnie y przenosi kráiny/ stáwia mi w táms-
tym Krolestwie y prezentuje przed oczy w Ulišsyponiskim mie-
ście/ niewinnego młodszieniąstka iednego/godnych pošanowá-
nia rodzicow dorodnego pierworodnego Syná/ w dostátkách
nie posledniego y kochánego Potomka ná imie Fernándá/ á
on záledwo co do rozumu doskonálego dochodzi/ y rudymená
školne/ w boiázniey Bozey oraz y w náukách bierze/ záras po-
dáć tyl światu/ y wšýtkie iego zdrádziećie podeptawšy pozos-
ry/ prosic sie do Zakonu Augustyna Swietego Canonicorú
Regularium, ná dożywotnia službe Bozka odwáznym sercem
biezý; Chce ia tu nieco Duchá w tym młodszieniąstku sprobo-
wáć/ ázbych przynajmniey frasobliwych y roškwilonych mogł
wtulic Rodzicow/ ktorzy ná to pracowali y gártowali/ coby
byli dla konserwácyey fortun y familiey swoiey w swieckim
stánie miec mogli pošanowionego pomienionego potomka
swoiego/ sprobnie nieco szesćcia/ jezeli bede mogł iakimto-
wiek kštrátem od Zakonnego zýcia tego Fernándá młodszu-
chnego odmowic (to bylo imie náppierwsze Antoniego Swie-
tego) y te melánocholiczna fortelem iákim z głowy wybić mu

impreze: Co dla Boga czynisz ślicznie wrodzony młodzianie /
 co zamyslał wś Fernándzic: co za balone są intencye y zawo-
 dy twoie za rzecz pewna wdaić / a y ia to sam zgola z niewino-
 nego oblicza twego czytam / że sie w iedney Zakonney masz nie-
 odmienna chęć zataić od swiata Klauzurze / y mlode lata two-
 ie zamkniemy przyzwyczajac murom; y także niewdzięczna
 Kreaturo iedyna wrodzie samym poćieche swoje maiaacych ofiu-
 ki wś Rodzicow: y także znaczne wrodzenie twoie Zakonnym
 emić chęć westytem: y także wśtykich twoich Krewnych za-
 enych / Kterzy cała domu swego expectatywe zawieśli na to-
 bie poalterować y pomieścić odważyles sie: izali przy dworze
 Paniat Hispańskich / Ktorem same influxy niebieskie wysokię
 Konferować animuse zwykli / zbywać ci na promocyey będzie:
 izali na pierśiach twoich miasto Kaptura Zakonnego mieysca
 do Krzyża Kawalerskiego nie masz: izali na Bycerskich po-
 lach przez odważne w okazyach rożnych meżnego serca resolu-
 cie / wrość złowiekim nie możesz: albo ieżeli do woyny natu-
 ralney nie masz inklinacyey / izali przy sławnych Akademiach
 z gliboła nauka szczęścia twoiego szukać / albo wiec w Oryen-
 talnych Indyach drogie wybieraiac perly wysokim dygnita-
 rzem y bogaczem wielkim zostać nie potráfiś: izali naostatęk
 nigdzie po świecie struki nie szukać chleba / wlochani Rodzi-
 cy twoi Pánięstka skromność w tobie / y te przyiemna kompo-
 zycya bacząc / w przysztoynym nie pomysla pozostawić cie sta-
 nier na coż sie tedy wkrzywac w klaustrá Zakonne idziesz: coż ci
 potym tracić wśtyko / y złota wolność swoje w obce ręce odda-
 wśy / po cudzey woley chodzieć aż do śmierci: Dármo satyguie /
 wśtyk w miłości Pánięstey palaiacy odpowia da mi Antoni /
 że ia z nim siemście rozmowy / glupie konferencye / y dyskursy
 takie stroie / Ktore naymnieyszey reflexyey w sobie na Pana
 Boga nie maia / wśtyke ponete swiatowa / Ktera on rzuca
 przed oczyma ludzkimi swabiái ac do siebie milcántkow swo-
 ich / exprobrue mi y mciue ten młodzieniaszek Swiety / sto-
 wami onymi v Medracá napisánymi / Quid nobis profuit su-
 perbia? aut diuitiarú iactantia, quid cōtulit nobis? transe-
 rups

runt omnia illa tanquã vmbra, & tanquam nuncius præcurrens, & tanquã nauis, quæ pertrãsit fluctuantẽ aquam, cuius cùm præterierit nõ est vestigiũ inuenire, aut auis quæ trãsvolat in aëre, cuius nullũ inuenitur argumentũ itineris illius &c. talia dixerunt in inferno hi, qui peccauerunt, á coż prãwi naybãrżiey nieszczesnych potepieñcow zdrãdźito/ iãko wynioskosć y pychã swiãtowa/nã co teras naybãrżiey nãrżekãããã/ iezeli nie nã dostãtki y bogãctwã doczesne? zdãlo im sie to cos kiedys nã swiećie/ bydź wielkimi dignitarzãmi/ bogãtymy potentatãmi/ á teras dopiero vznawããã/ że iãko pretko ćieĩginie/ iãko wodã bystro biezãca wplywa/ iãko ptãk pretkolosny leci/ tãk wlasnie te wsfyrkie swiãtã tego przemijããã mãsności/ y coż mnie tedy po tym w tãk niebezpieczne sidlã mlãdostõc moie wwiãlãc/ co mi po tym pieczolowãc sie o wysokie promocyje/ albo sfãtuly lãdowãc/ co mi po tym wsfãc swiãtu/ kiedy tãk in sfych zdrãdźil? i uż to dãrmo com wymyslił tom wymyslił/ Augustyn Swiety naprzod/ á potym y Frãnciszek Swiety ma bydź Dycem moim/ promocyã moãã bydź ma z Dãkonu Augustynã Swiãtego do Dãkonu Brãćiey Wnieyfszych/ honory moie nie in sf/ tylko co ras to nã wysszy postepowãc gradus Dostkonãlości Dãkonney/ iednym sfowem wsfelkie prãtensye ziemskie y expektãrãtywy swiãtowe vderzyć wole o ziemie/ á w iednego sie trãnsformowãw sfy Anyolã/ co przedzey od ziemie/ co wsfok tu niebu wzbijãc sie z duşã moããã beede.

Juzã tu przestãc dyffkuruwãc z Antonim Swiãtym musze/ tãk swiãto y odwãżnã iego rezolucyã baczac/ nã podeptããnie wsfelkich obietnic swiãtowych/ ale obroce dyffkurs do siebie sãmege y popytã sie/ iezeli to intra Sphãram actiuitatis naturalis, to iest w mocy przyrodzenia sfworzonege/ albo przynaymniey w grãnicãch podobieñstwã sãmege znãydwãc sie moze/ á żeby iednã naturã w drugã sie odmienicãc/ z natury ludzkiej w Antelstã (iãko nãsf Antoni Swiãty zãmyślã) nowã Metamorphosis albo przemianãã bydź mogliã? Wiem Ouidyusã sfãrego Wierfopisã inwencie/ że on rozumnych ludźi w bezrozumne zwierzãtã/ y nieme drzewã w piekne

3. Tass:
c. 12.

Kne mianić Tymphy w wierśiach swoich wniat/ ale wierse
 Owidyusowe spaliwszy/ z dymem do nieba ci ludźie y Tym-
 phy te hymaryczne poyda; Wiem w Torquata Tassa że Ro-
 dzicielka śliczney y nadobney Kloryndy/ pochlebney race ma-
 larstkiej w jedney pieknie wrodzoney Panny czestokroć przypa-
 truiac sie obraszie/ z iednakowa białością/ brudna Cyganka be-
 dac/ dorodna swiātu dala Klorynde/ wiem że y ludzka duszą
 per intellectum agentem, iako wza Anima stylowic mater-
 ryalne obiecta, kształtanie sobie immaterializowac y spiri-
 tualizowac potraffa/ yowsem Duchom Anielskim Subtelny Dos-
 ktor nasz y z niektórymi inszymi Theologami/ przyznacie takze
 intellectum agentem, dla tego ażeby rzeczy materialne zmys-
 lom naszym podlegle/ polerowac w przod y czyścić z grubey
 materrey mogli/ nieiako ie spiriualizuiac/ aniżeli actualiter
 przenikac istność ich/ bystrym dowcipem swoim beda/ Sensi-
 bilia etiam considerantur & intelliguntur ab Angelo, cum
 ergo sensibilia sint intelligibilia in potentia, oportebit
 quod habeat intellectum agentem reducentem illa ad hoc,
 quod actu intelligantur ab eo. Słowá Doktora naszego: Ale
 y to iefezie mnieysza/ postapmy krokiem daley dla pewności le-
 pszey do Pisma Bozego/ aza tam przedzey sie samey prawdy is-
 stotney dowiemy; To pewna je w księgach rodzaju rebellis-
 zant Bostki pochlebnego zwierzećia/ to iest chytrego na sie po-
 stać bierze wezjá/ ażeby w cudzey zataiony naturze/ pierworod-
 dnych progenitorow naszych o wtracie rostkowego przyprowa-
 dził ratu/ to pewna je głosna ona Duchá Swiętego traba náš
 uczytel narodow Pawel Swięty/ do trzeciego zakt wycony
 nieba/ y w Rzymskim Ateopagu przeciwny beda w fytlich
 sferawiedliwych y wybranych Bostich w postać Chrystusa sa-
 mego przemienionych widzial/ Quos praesciuit & praedesti-
 nauit conformes fieri imaginis filij sui, to pewna/ je tenze S.
 Apostol/ przez iedne ene godzintke komprehensorem zestawily/
 trofeczke tylko niebieskich sfostrawosy sledczy/ zance sie
 Pawlem bydz jzycym wyrzeka/ ale w samego jzyciego Chry-
 stusa transformowanym twierdzi/ Viuo ego, iam non ego,

Scotus in
 zdo. Di.
 stin: 3
 Q. xlii. 11
 litc: B.

Genes. c. 3

Roman: 8.

Ad Ga-
latas 2:

viuit verò in me Chritus: Naostáreť otworzmy sobie ieſzeze
ciemne lubo y ráto przez iedne mgie pátrzące wiary náſzey o to/
áź zaráżem lub ſpharica quácitate iednego káwaleczka chle-
bá/ prawdziwe ná oltarzu Ciáto Chryſtuſowowe ná potarm
dóſ náſzych bedace wyzrzemy/ áź zaráżem przy wócieleniu Sy-
ná Bożego/ pod ſproſna iedna ſiermięga człowieczeńſtwa ná-
ſzego/ zaráżone bydź wſzytko nieſtońżone obaczemy Boſtwa/
áź náwet ná wyſokich y przykrych Alwernéſkich ſkalách Chry-
ſtuſá Pána w ſkrzydłatego Seráſiná iednego/ á Dycá náſzego
Fránciſká/ potęga miłóſci w ſámego zranionęgo Chryſtuſá
przemienionęgo zozjemy/ ieżeli prawdziwa ieſt oná wielkie-
go Kártuzyaná náuka że Amor eſt virtus transformatiua
amantis in amatum, áže ták/ toć to podobno Antoni Świety
nie przy ſobie ſtemſkiego nie máiac/ zá nie ſwiátá znác nie-
chcac/ wſelákim ięgo wymyſtem zwoyciężyć ſie pochlebſtwom
nie dáiac/ w pokorze iedney gleboſciey/ coſ náđ ludzka żyć prá-
gnać/ tákim ſpoſobem zá láſta Boſka z człowieká w nieſmier-
telnego przemieni ſie Aniolá/ áni uż wiecey zá człowieká/ ále
raczej zá Aniolá badſie immáteryálnego vchodſit; ták ieſt
nie ináczey.

Nie nowiná to v Pána Boga z ludźi Aniolow czynić/
Kiedy ſie ták v podobá Przenayſwieťſzey woli ięgo Boſkiey/ ták
czytamy o Janie Świety m Chrzćcielu/ że przed wieki poſtá-
nowiſzy Bog mić go człowiekiem ná ſwiećie/ y to ludzkiey
náturze poſtawſzy go tu ná ſiemie zá poprzedźciela Jednoró-
dzonemu Synowi ſwoiemu/ á przećie przez Izáiaſá Proroká
ſwo. ego/ nie człowiekiem/ ále cále Aniolem go czynit/ Scri-
ptum eſt in Iſaia Propheta, ecce ego mitto Angelum me-
um ante faciem tuam, Świádeczy Máreť Świety/ ná ktore
ſwiádecztwo reflektowawſzy ſie znác Chryzolog Świety piſe
tá/ Cum Chriſtus Deus naceretur in carne, Ioannes An-
gelus eſt generatus in terris, vt ita officia terrena officijs ſe-
caeleſtibus miſcerent, ſicut humanis ſe Diuina miſcebant,
& in terra Deo Angelus, Domino ordo caeleſtis obſequij
non deeſſet: Kiedy práwi Chryſtus Pan w ćiele náſzym

D

Marci 3
cap.

S. Chry-
ſologus.
ſerm. 396

ludzkiem wrodził się na ten świat/ wrodził się też y Anioł na ziem-
 mi Jan Świety Baptysta/ ażeby była ziemia wet za wet nie-
 bu oddała/ iako albowiem Syn Bożki z nieba przyszedłszy na
 ziemię/ Wszechmocne Bóstwo swoje połączył z czloroieczną
 stwem naszym / tak też y ziemię Anielskimi ilez niej było/ y
 niebieskimi wysługami dogadzać Wcielonemu Bogu swote-
 mu chciała. Ludzie byli y owi wyższy niegdy przy Kościołach
 Azjatyckich Biskupi/ ktorzy Bog Wszechmogacy iako jedne-
 iasne gwiazdy w ręce swotey trzymać prezentował przez re-
 welacya Janowi Światemu/ a przecie ich nie ludźmi lecz An-
 iolami mianował/ Septem stella Angeli sunt. septem Ec-
 clesiarum, nie iako do ludzi ale iako do Aniołow dyktował mi
 samże najwyższy Pan do nich listy swote Bostie/ Angelo E-
 phesi Ecclesiae scribe, & Angelo Smyrna Ecclesiae scribe, &
 Angelo Pergami Ecclesiae scribe, y Aniołowi Epheskiemu/
 y Aniołowi Smirneńskiemu/ y Aniołowi Pergameńskiemu/ y
 tym inszym Aniołom ktorzy trzymać rząd przy siedmiu Ko-
 ściółach moich w Azyei/ piś Janie to wszystko cokolwiek sły-
 syś odemnie: cudowna to sprawa Bostka: Aniołami nazywa-
 tych Biskupow swoich/ a piśać każde do nich Janowi S. coż An-
 iolow po piśmie: ani on oczyma materialnymi/ ani przez skła-
 ne okulary nie patrzy/ ani żadnych na piśmie nie potrzebuie
 awizow/ ma tak bystry wzrok duchowny rozumu swotego/ że
 każdy Anioł swiety według nauki Theologow/ dumodo debi-
 ta distantia localis non impediatur, byle tylko w proporcyo-
 nalney odległości zostawał/ same nawet najwyższe myśli y se-
 krety serc naszych/ przyrodzonym sposobem przeniknąć y pene-
 trować może/ y samym złym Aniołom gdyby Bog tego pozwo-
 lil/ tedyby y ci wraź/ wstros przeymowali wśelkie tajemnice
 serc naszych/ iako wyraźnie mówi o tym sam Doktor subtelny/
 De malis Angelis dico, quod si absolute permittatur qui-
 cunq; Angelus malus, uti sua potentia cognitivâ naturali,
 posset intelligere cogitationes cordium, & mysteria gra-
 tia, ex quo posita sunt in effectu, dosyć tedy było na tym/ a-
 żeby

Apocal:
1. cap.

Apocal:
2. cap.

Fr. Ange-
lus Vul-
Minorum
Conuent:
Tomo 1.
Partis 2.
Disp: 11.
Artic: 5.
num. 3.

Scotus in
4to. Dist.
10. Quæ-
st. ad 316.
lit. M.

żeby był Jan Świety Ewangelista prezentował się wobec
 tym Aniołom Boskim Azjatyckimi Kościółami dozoruiającym/
 toby oni byli obaczyli barzo dobrze ná rozumie y pamięci tego/
 wszystkie one ordynacye Boskie/ ná coś tedy pisać do nich iako
 do ludzi rozkazale/ jeżeli ludźmi byli/ ná což ich Aniołami ná-
 żywar jeżeli Aniołami/ ná což im pisać kazez/ ludźie to tylko
 przez mowę ustna albo przez pisanie/ koncepty cudze poymuta/
 lecz Aniołowie Pańscy nie potrzebuia tego/ á żeby przez pisanie
 albo listy/ myśli nasze zewnetrznie koncypować mogli/ tá-
 kowa trzeba te trudność salwować dystyntcya/ że y Jan S.
 Baptysta/ y ci Biskupi wspomnioni/ nie byli Aniołami per
 naturam, ale tylko per gratiam, nie byli Aniołami względem
 przyrodzenia swiego/ ale byli Aniołami względem Aniel-
 skiego z łaski Boskiej sobie konferowanego wżędu/ wżad An-
 ielski nie inszy jest/ tylko bydz misyonarzami albo posłańcami
 Boskimi/ z łacińskiego Angelus iednoj jest co Nuncius, posyla
 iednych Bog ad intra w niebie/ iako z wysszey Hierarchiey
 Aniołow/ á żeby niższych illuminowali w sekretach tego Bos-
 stich/ posyla inszych ad extra tydo nas ná ziemię/ á żeby nam
 Imieniem tego Światym poruczone/ y zlecone sobie tajemnice
 niebieskie/ rewelowali/ Omnes sunt administratorij spiritus
 in ministerium missi, propter eos, qui hæreditatem capiunt
 salutis, mowi Pawel Świety/ przychodza do nas podezas wi-
 domie y iawnie biorac ná sie ciało ludzkie z ordynansu Bo-
 skiego/ przychodza też y niewidomie bez ciała/ iako nasz Do-
 ktor Subtelny notuie/ dáiac nam ná wizerunek Anioła onego/
 ktory był przyshedł do watpliwego o porzećiu słowa Przedwie-
 cznego w żywocie Mátki Boskiej/ IOZEF A Światego/według
 opisania Mártthausza Ewangelisty Pańskiego w Rozdzia-
 le pierwszym. Patet ex scriptura. quod Angeli mittantur
 quandoque cum corpore assumpto, similiter credibile est,
 quod frequenter missi sint sine corpore, sicut de illo missio
 ad Ioseph de conceptu M A R I E dubitatem, słowa Doktorá
 naszego/ że tedy y Jan Świety był Tuncyusem albo Posłań-
 cem Boskim poprzedzaiącym Wcielenie y przyscie Słowa

Ad He-
braeos
cap 1mo.

Scotus in
2do D. st.
2. Quæstio-
9. § Ad
quæstio-
nem.

S. Tho-
mas in
cap. 1.
Ioannis.

Lyranus
super ci-
tata ver-
ba Apo-
cal. c. 1.
E

Przedwiecznego/ że y owi Biskupi/ byli posłańcami Bostim
do Azey/ áżeby tam byli legem Euangelicam y wiare Chry-
stusowa rozgłosili/ dla tego ich Bog w Aniołow wzgladem
wzradu obrocił/ dal im tytuły powinność Anielska/ choć w nich
zupelnie ludzka zostawała natura: Posłuchaycie sey o Anio-
łach dystynkcyey od samego Anielskiego Doktorá Thomasa
Swietego mowiacego te słowa/ o Janie Swietym Chrzciście-
lu/ Licet Ioannes natura non fuerit Angelus, fuit tamen of-
ficio, quia missus à Deo, proprium enim Angelorum officium
est, quòd à Deo mittantur, & sint Nuntij Dei, vnde An-
gelus Nuntius interpretatur, Choćiasz prawi Jan Swiety
Báptista z natury nie był Aniołem od Boga stworzony/ ale
wzgladem wzradu y powinności był obrocony w Anioła/ przy-
zworzył bowiem wzrad y powinność Anielska tak mieści/ áżeby
byli Posłami Bostimi/ y od Przenajswietego Máiestatu te-
go/ poruczone sobie Tuncyatury/ przystoynie y godnie odpra-
wowali/ iáko ie odprawował Jan S. posłuchaycie y Lyrans
iáko do teyże dystynkcyey zmierza/ o przytoczonych Azayckich
Biskupách/ takowainterpretacya czyniac/ Septē stella Angeli
sunt septem Ecclesiarū, id est Episcopi ipsarū, vnde Angel^o
qui interpretatur missus, est hic nomen Episcopalis officij.
Tá te Anielska funkcyja záciagnal sobie był Pan Bog y
Antoniego Swietego/ kiedy go z starodawnego Zakonu Aus-
gustyna Swietego/ záwolawszy do Zakonu nowo ná ten czas
záwionych w Kosćiele Bostim Bráci mnieyszych/ czyni go
swoim Missyonarzem przez ordynacya Przeklonych Zakona
nych/ miedzy niewierny Saráccenski lud/ áżeby tam był naroz-
dom onym dżitkim opowiedzial Ewangelia/ y ogłosił nowo
Zakonite práwo Chrystusowe; Tá ten Anielski wzrad ordy-
nowal go Bog/ kiedy przez dopuszczenie w pomienionych kra-
jach niewiernych/ cieškiey ná niego choroby dal mu ad inten-
de, áżeby sie był náзад miedzy lud prawowierny powracal/ y
miásto Hispániey iáko on sobie zyczyl/ zápedzić go y zágnąć
przez morze wiatrom przeciwnym aż do samey rozkazal Sycya-
lię/ áżeby go był zántad do Włostkiew ziemie zá Tuncyuská
swoz

woiego Bostiego wyprawił. Tã ten Anielski wrzãd ordynował go Bog/ kiedy po Włoskich Krãciãch/ iãko ieden nieustrãszony Posel Bostie/ obchodził miãsteczka y miãstã/ opowiadãc dãcãc Słowo Bostie/ jãrliwe czyniac Kazãnia/ grzechy ludzkie strofuiac/ heretykow konfunduiac y nawracaiac/ a wpornym desperatom z rãmienia Bostiego surowym przegrãziãc kãraniem/ Ciuitates capit circuire & castra, & audacter Verbum Dei proponere, & si eius verba essent Diuinã sapientie sale & discretione condita, vitia tamen reprehendebat audacter, nulli adulando nec aliquem formidando, relãcyã Jeremiašã Vtinensã opisuiacego żywoe Antoniego Swietego: Tã te Anielska Tuncyature poslał go bylnie ostãtã Bog Wšechmogacy/ do nãsiãdlego y ludnego Rzeczypospolitey Weneckiey holduiacego miãstã Padewskiego/ ãzeby tãm byl rossiwawolone pospolstwo y cãle ošiebie w sluzbie Bostiey duše/ Apostolska w Kazãniãch swoich pozãgrzewal jãrliwošciã/ y obrzydšiwšy im stãn grzechowy/ do przedniãnia zãgniewãnego Mãiestatu Bostiego/ przez pokute Swiãta poszyprowadzal/ iãkož tãk Ńczesliwie mu poslał tã funkcya tego/ je ledwie co ogłosil sie po Padwie z poselstwem y Kazãniem swoim/ taki zaraz nãcišł ludži do pokuty sie zerwad garnacych bydš poczãł/ je ãni on sam/ ãni inš wšyscy Brãcia/ nãwet y Swieccy Kãpiãni/ ktorzy nã tego przychodžili Kazãnia/ wystarczãc nie mogli do sluchãnia spowiedži/ niepolicezonych prãwie duš pokutuãcych/ Ad Ciuitatem Paduã tandem deuenit Christo duce, qui zelo feruentissimo incipiens predicare &c. nec ipse Sanctus, nec Fratres minores, & Sacerdotes alij saculares, qui ipsum comitabantur, ad confessiones audiendas populorum sufficiebant, tãk mowi Vtinensis wspomniony/ zãczym wzgldem tego Anielskiego officium albo wrzãdu Misyjonãrstwa swietego/ krotce z woli Bostiey/ y z lãstki tego Swietey/ z tãk wielkã duš korzysciã Ńczesliwie odprãwial Anton Swietey/ przy ludzkiey swietey nãturze/ w tego dnego transformowãny zostawal Anioła/ y nie tãk Antonius de Padua, z Padwie rodem ne bedac/ iãko raczej Angelus de Padua, nãzwãny bydž može/ Aniol Padewski

Pr. 1076
mias Vti-
nensis
Min. C6
nent. lib.
1. C6for-
mitatum
pag. 79.

Idem Vti-
nensis lo-
co citato
pag. 80.

Czy

Czyni iefzcze z ludzi Bog Anyelow Swietych kiedy chce/ przez doskonałość żywota/ y swiatobliwosc Anyelsta/ tak o Janie Swietyym twierdzi Przesłanie Chrystusowym/ Thomaś Swiety de Villa noua iż cały żywot tego nie był ludzki/ ale Anielski/ był w prawdziem głowiekiem iako który z nas/ ale iednak oproz samego wyobrażenia albo koloru naszego/ nic innego znać po nim ludzkiego nie było/ cokolwiek tylko zamysłał/ na cokolwiek chce swoje naklonił/ cokolwiek tylko zachciał/ lubo samym kiedykolwiek wypełnił wezynkiem/ wszystko to było w niego nie po ludzku/ ale po Anyelstu/ Vita eius non erat humana sed Angelica, erat quidem homo sicut & nos, sed mihi videbatur nihil hominis, nisi effigiem & colorem habere, totum quod cogitabat, quod volebat, quod desiderabat quod agebat, totum erat Angelicum: Opisu iac Zbawiciel światá Iezvs Kochánym Wezniom swoim proceuder podrojniy/ iakoby byli w podrojných traktách swoich/ y odleglych dla pomnożenia wiary peregrinacyách sprawować sie mieli/ takowa im w Lukáša y Mattheusza Swietego zostawia instrukcyá/ Nolite portare sacculum neq; peram, neq; calceamenta, neq; duas tunicas habeatis, nolite possidere aurum neq; argentum, neq; pecuniam in Zonis vestris, Wezniowie moi na ten czas kiedy na wszystkie cztery części światá głosić Ewanielia roschodzić sie będziecie/ wiedźcieś o tym/ iż takowa jest intencya moja/ ażebyście z sobą ani worká/ ani obuwia/ ani dwóch sukien/ ani zlotá/ ani siebrá/ ani najmnieyszego halerzá nie nosili: Zaprawde pieknie ich Chrystus w tak dalekie wyprawuie drogi/ niebożetá Apostolowie odlegle y nieznanome przechodzić mieli krajny/ glonnych niezprziaciot Imienia Chrystusowego wizytować im było y nawiedzać potrzebá/ miedzy rozne takowyn sie żywotem brzydzace wedrować mieli nacye/ aż oni bez prowizyi/ bez suknie/ bosso/ Swiete tego musieli opowiadać Imie! Stawa tu na to mieysce Tertullianus, y nie pomálu dziwuie sie temu/ że Chrystus w Ewanieliey swojej inakksa suza daie wyprawę Swietyym Apostolom swoim/ wysyláac ich na Różnodye

S. Thomas de Villa noua Góci. óne ima. de Natiuis loann. Baptiste.

Lucas 9. & Matthi. 10. cap.

stwo po świecie/ a inakſza dawal niegdy Bog w ſtarym teſta-
 mencie Izraelſkiemu ludowi/ kiedy ich z Egiptſkiej liberto-
 waly wyprowadzał niewoli/ nie tak oſtro ani tak w cieſkim
 uboſtwie wyprawiał Izraelczykow Pan Bog/ ale według
 ſwiadectwa Pſalmiſty Swietego/ kazał im z ſoba y ſrebro y
 zloto y inſeruchome doſtałki ſwoie pobrać/ Et eduxit eos cū
 argento & auro, & non erat in tribubus eorum infirmus,
 radovali ſie y cieſzyli z tego/ że im Pan Bog nie z gołymi re-
 kami wychodzić kazał z Egiptu/ Eduxit populum ſuum in
 exultatione, & electos ſuos in læticia, nie kazał im zeſtá-
 wiáć Mozyſz/ Wodzy Przewodnik Boſki/ ani owiec/ ani by-
 dia/ ale wſelkie ſtádá/ z ſoba powyganiali/ coby im było za-
 dnych prowiantow y żywnoſci w drodze nie bráłowálo/ Ait
 Moyſes: cum paruulis noſtris & ſenioribus pergemus, cū
 filijs & filiabus, cum ouibus & armentis, a Chryſtus Zbawi-
 ciel náſz Apoſtolorow ſwoich/ roſſyláac po ſwiecie/ tak ogoloł
 że wſzytkiego/ tak miſernie roſporzadzil y nedznie/ że im nie
 tylko pieniadzá jednego/ ale y worká nymniejſzego zabieráć
 nie kazał/ Profectionem filiorum Iſraélis creator etiam cum
 illis ſpolijs aureorum & argenteorum vaſculorum, & veſti-
 um eduxit ex Agypto, Chriſtus autem nec peram diſcipulis
 in viam ferre præſcripſerit, mowi wſpomniony Tertullia-
 nus, y takowa náznácza tego rácyá/ że Izraelczykow wie dro-
 wáć mieli przeſz puſzcze/ tucz ſie mieli po borách y laſſách/ w
 ktorých ludzi nie było/ dla tego im było mieć przy ſobie potrze-
 bá to wſzytko/ cokolwiek do ſuſtentácyey życia należało/ a
 Swieci Apoſtolorow nie między ſyſtki borowe/ ale między
 ludzic do náſiadłych miáſt y miáſteczek wyprawioni od Chry-
 ſtuſa byli/ dla tego ich tak lekko y ubogo wyprawil/ że nie z
 ſoba nie wſiali/ gdyż przeſz roſnych ludzi rece w potrzebách
 ſwoich byd mogli ſupplementowáni/ Illi enim in ſolicudi-
 nem promouebantur, hi autem in ciuitates mittebantur,
 ſłowá tegoż Tertulliana; aleć do rzeczy náſzey tego rigoru
 Chryſtuſowego z Apoſtoláni/ tey tak ſczuple y uboſtuchney
 wyprawy ich/ inakſzym Chryzoſtom Swiaty obrania poſpo-
 ben/

Pſal. 104.
verſu 37.

Ibidem.

Exodi c.
10. verſu
9.

Tertull.
lib. 4. c. 6.
tra Mar-
cionem,
cap. 24.

Tertull.
ibid.

S. Ioann:
Chryso-
stomus
ho. nil. 33.
in Mat-
thæam.

bem/ Kiedy mowi/ Ipsos ad vniuersi magisterium missurus,
ad Angelicam vt ita dixerim disciplinam, ex humana vita
traduxit, Wola práwi Chrystusowa była/ ludzkie w oczniach
swoich komplexye/ przez swiatobliwe y doskonałe życie w An-
ielskie obyczaje przemienił/ wiec iako Aniolowie żadnych tych
nászych ziemskich nie potrzebuia prowiantow/ tak też chciał
żeby byli y Apostołowie swiatu wszytkiemu kazac/ wzorem
Anielskim/ naymniey o pokarm ludzki/ naymniey o ziemskie
náse niedbali prowizye. Tychże własnie obyczajow Aniel-
skich/ chciał także Chrystus Pan po násladownikach swoich/
Kiedy ich wzył w Lukassá Swietego/ áżeby byli ná tym swie-
cie w ludzkiej żyiac naturze/ nie byli spelná ludźmi/ ale tylko

Lucæ 12.
cap.

máiacymi y noszacymi ná sobie podobienstwo do ludzi/ Et vos
similes hominibus, iakoby im był chciał rzec/ że lubo pospolite
jest życie wáse dozesne z wszytkimi ludźmi ná swiećcie/ oby-
czaje iednak wáse/ máia bydsz nie pospolite/ ale raczej cos
Anielskiego niż ludzkiego mieć w sobie powinny/ y dla tegoć
Lyran náste slowá tłumaczac iakoby ná kšate Aniotow
Swietych strozow nászych/ kaze bydsz szulymi/ dozornymi/ y
pilnymi strozami wszytkim slugom Boskim/ áżeby wstawa-
cznie czatowali y strzegli Pána swoięgo/ co ras to bližey sie tu

Lyranus
sup: hac
uerba Lu-
cæ.

nam ná ostáteczny sad zbližaiacego/ Et vos similes hominib⁹
expectantibus, id est sicut discreti, vigilantes, & solliciti de ve-
stra custodia, expectando Dominum venturum ad iudi-
cium. á Grzegorz S. Nissenški wyraźnie to mowi/ iż w tych slo-
wach swoich Chrystus nie nie chciał inšęgo/ tylko porownac
slugi swoje z Aniolami/ coby tak szecerze y punktualnie przez
strzegáli mandatorow ięgo Boskich/ iako ich przestrzęgáia Anio-
łowie Swiećci/ Comparat nos Dominus cum Angelis, si
quidem vigilanter Deo pareamus, & vos similes homini-
bus expectantibus Dominum suum quando reuertatur á
nuptijs.

Dinus
Gregorius
Nissen:
homil. 15.
in Canti-
ca.

G

Ogoloćiał inš teraz swiat w takowych slugach Bo-
skich/ ktorzyby to ludźmi ná swiećcie bedac/ nie zdáli sie
bydsz ludźmi/ ale raczej Aniolami/ lubo ich wiele Chrystus do
dworu

Dworu swoięgo w tym Kościele militującym na służbę zaciąg
 ga/ ale ich barzo nie wiele w Register niebieski piše / Multi
 vocati pauci verò electi, staby poczet iest takowych/ Ktorzyby
 to rzec mogli z Aniołem Pánstkim w tym doczesnym życiu/
 Nostra conuersatio in caelis est, my iesteśmy na tym świecie
 iakobyśmy nie byli/ gdyż wšytká konwersacya y zabawka náš
 ša nie iest światowa ani ziemška/ ale tylko niebieska; w Apo
 stolškich dšciách mamy o Páwle y Bárnabie Swietym relac
 eya taka/ że kiedy badac w Ikonium/ ládatákich Ikonistoro
 w swawolnym życiu ich násladowac niechcieli/ ale y owšem
 bezbožności ich bezpiecnymi gromili słowami ydawaiac sie
 nawec y do czynienia cudow/ ná świerdzenie Ewangeličkiej
 prawdy/ kiedy żarliwe nie pomagaly Kazania/ aż owi oby
 watele widzac to y wważiac/ nie mieli ich sobie za ludšie/ nie
 rozumieli žeby to byli mieštkáncowie ziemscy/ ale raczey pod
 podobieństwem ludžkim/ poczytali ich za mieštkáncow niebie
 škich/ máiac ich sobie za Bogow/ *Dij similes facti hominibus* Astorum
descenderunt ad nos, á według textu Grackiego/ Dij asli- 14. num.
milati hominibus descenderunt ad nos, nie wierzemy ážeby 10.
 w podobieństwie ludžkim/ do nas tu przyšli na ziemie / *Cre-*
debant enim eos de caelo descendisse in humana effigie, mo-
 wi Lyran to miejsce interpretuac; iuz wiecey teras takich
 Páwtoro y Bárnabow nie máš/ coby sie to tylko zdali *similes*
hominibus, coby to tylko powierzchownie cóš zdáło sie w nich
bydž ludžkiego/ á oni sami zewnerznie/ žeby zupełnie byli nie-
bieskimi/ nie slyša/ ážeby pod te czasy o kimkolwiek mowiano/
 že to nie iest człowiek imperfekcyom y włomnościom ludžkim
 podlegáacy/ ale y owšem pospolite iest adagium náše/ żeśmy
 wšyscy ludšie. Za časow dšisieyšęgo Antoniego Swietego/
 musiáło to przysłowie miec zupełnie względem niego excepcya
 swoia/ bo kto czyta Dzwot ięgo/ á reflektuie sie na one wysókie
 bogomyšlności/ w ktore sie z duša swoia wzbíiał/ ná one wštá
 wieczne y nieznošne fátygi/ ktore podeymował Antoni Swie
 ty dla pozyskania duš ludžkich/ ná one mortyfikacye y vdręze

nia ciała tego/ nie człowiekiem go nazwie/ ale tylko Similem
 hominibus, rozeszliście wszyscy proste dnia dzisiejszego myśli
 wasze przy mnie/ po onych wszystkich krainach/ które niegdy An-
 toni Święty do pokuty swiat wabiąc obchodził/ a przypatrze-
 cie sie po Rzymskich/ Arymińskich y Padewskich dystryktach/
 w jednym w bogim francykańskim habicie/ bosso między he-
 retykami Apostolskiego widzieć nie mogącymi wbostwa/ kaja-
 cemu Antoniemu Świętemu/ rzucicie nad morzem Adryaty-
 ckim oko/ na owe w Arymińskim mieście do tych czas w ryna-
 ku bedaca Kapliczke/ a tam surowymi wysuszonego postami/
 jednemu bezrozumnemu osłowi własny potarm opuścić/ a
 powinna część Trayswierżemu Sakramentowi oddać rośka-
 zujacego obaczcie Antoniego Świętego/ wnidźcie zemno do
 Eremitorium montis Pauli, do którego sie był w swoich Su-
 peryorow Antoni Święty wprosił/ aniżeli sie na Káznodzieya-
 stwo wdal/ a tam do gestey przyzwyczajonego pustyni/ na no-
 gách sie záledwie trzymać mogacego tego Świętego poznaya-
 cie Anáchoryte/ Tantá inediá carnem macerabat, ut præ ni-
 mia imbecillitate nutante gressu, seipsum interdum susten-
 tare non posset, piše o nim Suri⁹, a ia y słowka nie rzekł/ wy-
 sami wyznąć musicie/ że to Antoni Święty był tylko similis
 hominibus, coś náskłatł człowieka/ ale wszystkie obycaje y
 pokrepi tego/ iako jednego były niebieskiego Anioła/ przyznąć
 mu to musicie/ że go sobie reka Boska ad Angelicam discipli-
 nam ex humana vita traduxit, Apostolskim wzorem przez
 takie swiatobliwe y doskonałe życie tego z człowieka była
 przemienila w Anioła/ rzeczećie o nim bezpiecznie słowa one /
 które rzekł niegdy zlorousty Chryzostom o Janie Świętym
 Chrzęćcielu/ Nihil carnis in te erat, nisi visio sola, sed Ange-
 licá quadam vitá, mortali in carne resplendisti, Smierrela-
 nym wprowadzie ciałem odziany iestes Antoni/ ale cielesnych
 w tobie inszych áctrybutow nie widzac / oprocz tylko wzroku
 samego/ podobnego w oczách twoich/ do nászych oczu ludzkich/
 nie zá człowieka cie/ ale raczej zá Anioła bydsz znamy/ przy-
 ludzkiej twoiey naturze Anielskie ledwie nie wszystkie perfek-
 cye

Surius in
 vita ipsi⁹

s. Chry-
 zostomus
 homil. 10
 in cap. 3.
 Matthæi

Keye bacząc/ Angelicâ quadam vitâ in carne resplenduisti.

Kontrowersja między soba Theologowie o Anielskiej
 matercy/ jeżeli też prater compositionem Metaphysicam.,
 Kompozycya ex materia & forma physica Anielowie znâta &
 to jest jeżeli też ta stâżytelna iako my sa oblojoni matercy: wiec
 że Thomas Swiety cytui ma Anielskiego Doktorâ/ nâ Aniel-
 ska strone binc/ y Doktorâ nâszego że subtelnym zowia/ dlate-
 goz y on z Thomasem Swietyym oraz/ sposobem tâtowym
 Anielska subtylizuje natura/ że od nich wshelata fizyczna ma-
 terya/ y wshelka kompozycya fizyczna oddala/ kiedy rzetelnie
 tât twierdzi/ że chociaſby byl Pan Bog jadney nâ świecie rze-
 cy matercyalney nie stworzył/ nicby to bylo Anielskiej nie pra-
 iudykowâło kreacyey/ ktorych natura jest tâtâ/ je iako do kon-
 stytucyey swoiey jadney nie potrzebuie stâżytelney matercy /
 tât y w konserwacyey swoiey/ bez wshelkiego obeysc sie moze
 matercyalnego stworzenia/ Posset fieri Angelus sine creatio-
 ne creaturæ corporalis, vel factâ creaturâ corporali, posset
 fieri & esse extra omnem creaturâ corporalê, Słowâ Dokto-
 râ nâszego/ y dla tego nâ drugim miejscu wzy: pisac o ogniu
 piekielnym/ iſ ani ludzka dusâ/ ani Anielowie jadney w sobis
 matercyalnosci nie maia/ ale ſczyrymi bedac immatercyalnymi
 Duchami/ naymnieyszy tâtowey prawdzimoy bolesci/ Pro-
 rey zyjace podlegato ciâtâ/ cierpiec y ponosic nie moga. Dolo-
 rem propriè dictum, non oportet quærere in spiritualibus,
 siue Angelis siue animabus separatis: Otoli iednak Seraſi-
 eki Doktor Bonawentura Swiety y z niektórymi inszymi
 Theologami/ Seraſinow niebieskich y wshelkich inszych An-
 ielow/ z prawdzimoy fizycznej matercyey/ komponowaných
 albo zlozonych bydz twierdzi/ z ta iednak roznoſciâ/ je mate-
 rya ich jest purificata, wyczyszczona y wypolerowana od wshel-
 kiej imperfekcyey/ zkad ani jadney korupcyey albo stâżytel-
 nosci/ tât iako ta nâſa matercy nie podlega/ kiedy albo
 wsiem Wshelmocna tâtâ Boga naywyzszego/ nâ pocztku
 stworzema/ wshelkie kreatury dziekta/ one nâſe proprietates
 impuras, za ktorymi korupcyya y stâżytelnosci idzie/ od Aniel-
 skiej

H

Scotus in
 2do Dist:
 2. Quæst:
 6ta §. Ad
 propositum
 lit. 1.

Scotus in
 4to Dist.
 44 Quæst
 2. §. Ad
 Quæstio-
 nem lit.

A
 S. Bona-
 ventura
 Distinc. 3o
 Artic. 1.
 Quæst. 1o
 & 2o

ściey odstrychnęła materzey aby ich była w całe/ w swoiey &
 parte post zostawiła wieczności. Kiedy także duchowna obro-
 ciemy konfyderacya nąsę/ na Antoniego Swietego/ w lot tes-
 go doydziemy/ że lubo z materjalnego był ciała ludzkiego zło-
 żony/ przez wielką jedną światobliwość y doskonałość w ży-
 ciu/ tak dalece reka Pańska była wypuryfikowała/ wys-
 cienczyła y wyczyszcila w nim materjalność tego/ że tych ną-
 szych materjalnych ciężarow/ tych przyrodzonych ku służbie
 Bostiey gnusności/ y różnych innych imperfekcyi w nim iako
 żywo nie było/ ale iakoby w jedney wypurgowanej nąshtat
 Anielskiej materzey/ Anielska ona dusza/ do czasu od Boga na
 ten świat ordynowana y zesłana była/ niech ia milcze/ goyż o
 tym swiatau wszytkiemu mowi/ Kostrowny on Padewskiego
 miastka/ w Kościele nąszym do tych czas konserwowany Pley-
 not/ nienaruszony/ rumiány/ y całuchny iezż Antoniego S.
 niech ten mowi: (wszak mu wyznawac prawde nie nowina by-
 la) z iakicy był uczyniony materzey/ poniewasz do tych czas
 nieśkazytelnym/ nienaruszonym/ pozornym/ tak iako żywy zo-
 stawa/ záprawde tá to w nim nieśkazytelna/ puryfikowana
 Anielska/ bydż musiała materya/ y dlatego po Anielsku nie re-
 zolwytac sie ani psuac/ wiekuiszty swoiey niesmiertelności
 czeka. Tá Anielska materya/ iest Duchowni niesmiertelnym
 tak lekka/ że in tempore imperceptibili, iakoby w mgnieniu
 oka/ y owsem w jednym instansie/ przyrodzonym sposobem/ z
 jednego miejsca przeniesc sie na drugie Aniolowi nie trudno/
 Non videtur inconueniens, quin possit mutari in instanti,
 quia dignificanda est natura, quantum apparentia permit-
 tunt, mowi Doktor nąs de motu Angelorum tráktuac/ y
 iest ia iezże tak lekka/ że według nauki Theologow/ moze A-
 miot przeniesc sie naturaliter, de extremo in extremum non
 transiendo per medium: Dozielit byl y darował cos z tey
 chyżości y lekkości Anielskiej dobrotliwy Bog Antomema
 Swietemu dla wielkiej światobliwości tego/ poniewasz (iak
 to opiewa o nim historia życia) kiedy sie w Padwi dowiedzial
 czasu jednego przez rewelacya Bostka/ że Rodzicy y Bracia iez-
 go nie-

scotus in
 2do Diff.
 2. Quest.
 18. lit. C.

scotus
 ibidem
 Questio
 ne x.ii.

go niestufnie byli spotwarzeni y sekwestrowani o zabicie mloda
dziana pewnego w Olyssypontskim miescie/ vprosil sie v Su-
peryora swiego Antoni Swietego/ azeby byl mogl niewinnie
cierpiaca krew swodie z vtrapienia onego eliberowac/ y wyszedl
sy z Konwentu Padewskiego wieczorem/ nazaiutrz raninsienko
w Olyssypontie stanal/ przez noc iedne/ tak daleko iako
z Krakowa do Rzymu/ albo iesze odlegleysha odprawiwshy
droga/ gdzie inaczey nie mogac/ z oney potwarzy wyswobodzil
Rodzicow swodich/ wstrzesil onego samego zabitego mlodzi-
na/ iako drugi STANISLAW Polski Pietrowina/ azeby byl
niewinnosc Rodzicow iego wyswiadczył/ y tak sie stalo/ tego
tedy tak wielkiego wprzod dokazawshy cudu/ a potym dzien on
caly z rodzicami strawiwshy/ znou nazaiutrz raninsienko/
nie z mnieyszym cudem z Portugaliey stanal w Padwi/ y przy-
wital sie z Bracia/ iakoby to byl gdzie o mile iedne/ albo dru-
ga na rekreacya odshedl/ De sero ab Olysbona recedens, ma-
ne Padua est inuentus, mowi w tey historyey Vinenis, iako
z Padwie do Olyzbony tak z Olyzbony do Padwie Anielskiej
to znac byl Pan Bog pozwolit chyzosci Antoniemu Swietemu/
kiedy tak w szuplym czasie/ nie ludzkim ale Anielskim
protiem podroz tak wielka odprawil/ zaczym mu miasto tego
imienia ludzkiego/ Antonius de Padua, Slusnie nalezy ten
tytul immateryalny/ wzgledem Anielskiej perfekcyey iego/
Angelus de Padua, Aniol Padewski.

Naoftatet/ czynic iesze Bog zwykl sobie z ludzi Aniolow
na swiecie/ albo przez czystosc Anielska/ albo przez Komunias
Kacya y udzielenie widzenia Przenajswietszego oblicza swo-
iego. O czystosci mamy swiadectwo takie Chrystusa samego
przez Matheusza S. In resurrectione neque nubent ne-
que nubentur, led erunt sicut Angeli Dei in caelo, przyzmar-
twoychwstaniu powstachnym zadnych uz wiecey zalorow/ za-
dnych smowin/ zadnych aktow malzenskich nie bedzie/ ale
wiec wshyscy ludzie nastale Aniolow niebieskich/ czystosc za-
choroia: co to test pyta sie na tym miejscu/ z otazyey autho-
thoris imperfecti, wczony Maldonatus/ ze Chrystus Pan tak

Pr. Jere-
mias Vel-
nensis li-
broj. Co-
formis.
pag. 81^a

Matthaei
22. versu
30^a

wielarazy byskuruiac na świecie z Uczniami y z rzeszami/ o postach/ o ialmuznach/ o cierpliwosci/ y innych cnotach rozlicznych/ nigdy nie rownal ludzi względem tych cnot Swietych z Aniolami swoimi/ a kiedy wspomniat o czystosci/ zaraz ich komparuie do Aniotow: Tunc in se prawi przyczyna jest tego/ tylko ze in se wszystkie cnoty sa przyzwoite ludzioru/ sama tylko jedyna cnota czystosci/ naybarszey jest przyzwoita Aniotom/ Verum est, nullam tam Angelicam esse virtutem quam puritatem, s'lowa tego authora/ d'atego y Cyryllus Jerozolimski/ nie inaczey czystosc nienaruszons zowie/ tylko Angelorum conuersionem, & incorporeæ naturæ puritatem, postuchaymy y Bazylego Swietego/ Et hi profecto qui continentiam seruant, Angeli sunt, qui uiuentes in carne corruptibili, mortalium vitam illustrando tuentur, postuchaymy y Bernarda/ Quid castitate decorius, quæ mundum de immundo conceptum semine, de hoste domesticum, Angelum denique de homine fecit? Co prawi moze bydz pieknieya sego nad czystosc/ przez ktora y swiat nieczysty pieknieie/ w nieprzyiacielu przychylnosc sie y przyiazni zyskuie/ a naderwysze to czlowiek przemienia sie w Aniota. Co sie zas tycze licencyeey albo pozwolenia do widzenia Bostiego/ maia przywilej ten wfyscy Swieci Aniotowie/ ze lubo jedni obroconi sa na to od Stworce swoiego/ azeby s'phary niebieskie nicustannym obracali cyrkulem/ lubo drudzy destynowani sa tu na ziemi/ dla strazy dusz naszych/ lubo niektorzy extraordinarie z nieba wysylani na rozne z ordynansu Bostiego wslugi bywacia/ nie zostac ia jednak przez to przywowni onego fczasliwego blagoslawionego istnosci Bostiey widzenia/ ale iak owym ktorzy w niebie tuż przy boku Panst'im stoia/ tak y tym wfyskimi/ jest obecny in ratione obieti beatifici Bog Wszechmocny/ Angeli eorum semper vident faciem Patris mei qui in caelis est, swiatoc' dectwo Mattheuska S. do ktorego podpisnie sia y Grzegorz Papiej Swiety w tych s'lowach/ Et faciem ergo Patris semper vident, & tamen ad nos veniunt, quia & ad nos spiritali praesentia foras exeunt, & tamen ibi se per internam con-

Iohannes
Baldonatus
sup:
hec Verba
Martha
ci.
tata.

Cyriil. le-
rosol. Ca-
rechesi
12.

D. Basilii
de Virgi-
nitate.]
cap. 71.

D. Bernar-
dus
Epist. 42.

Wielkiei
16. cap.

S. Grego-
rii Mora-
lii c. 2.

templationem seruans, oraz prawi Aniołowie błogosławie-
ni zapátruia sie w twarz Boga/ oraz y do nas przychodzą i
choć bowiem do nas przenożą sie z własna swoia Duchowna
prezencya/ przez zewnętrzna iednak kontemplacya y bogomyśla-
ność swoia/ piędzia iedna od Boga nie odstepuia: Wyznal to
sam niekiedy Archaniol Świety Ráphael/ przed onym To-
biašem/ ná ktorego był wstęga z niebá/ tu ná ziemię przysłany/
przy pożegnaniu y odesciu swoimi/ te słowa mowiac do niego/
Ego sum Raphaël Angelus, videbar quidem vobiscum má-
ducare & bibere, sed ego cibo inuisibili & potu, qui ab ho-
minibus videri non potest vtor, Ja iestem Aniol Ráphael/
takem sie widzieć dał w oczách wáśzych/ jem ia wam iáko czo-
wiek ziemskiego potrzebujący pokármu/ y w iedzeniu y w pi-
ciu dopomagali kompaniey/ ale iednak wiuándá y napoie mo-
je/ ktorych ia zázywam/ nie mogą ná wzrost pásć żadnego ośá
ludzkiego/ Meus enim cibus est panis qui de caelo descen-
dit, mowi Glossá w tym miejscu/ á iestęz iáśniey y wyrá-
źniey náš Lyran/ Et hunc cibum inuisibilem & potum vo-
cat claram Dei visionem & fructionem adiunctam, przez ten
pokárm prawi zátaiony od oczu ludzkich/ nie insęgo nie rozum-
miał Ráphael Świety/ tylko pokárm z niebá zesłany/ pokárm
widzenia y zázywánia rzetelnego istności Trojcy Przenay-
świetszey.

Tobiasz
12. v. 19.

Lyranus
sup. hęc
verba To-
biae

Miał także te obiedwie prerogátywy Anielskie z wśe-
chmocney ręki Boga naywyższego Antoni Świety Padew-
ski/ pod czas doczesnych dni życia swoiego/ miał prerogátywe
czystości/ bo iáko opisuie historia/ ledwo co tylko był począł
sufnęgo młodzieniašká dorastać/ y przyrodzone w ciele swo-
im vezuwać zápaly/ záras pokinał y dalsze w náukách pro-
gressy/ y rodzicow pożegnał/ y lube ciału swoiemu wypowie-
dźiał wygody/ á do stanu Żákonnego/ dla konserwacyey cz-
ystości swoiey/ ná dożywotnia służbe Boga poszedł/ Cum ad
annos puberes deveniret, & praeter solitum se motibus illi-
cicis sentiret urgeri, spretis studijs, carnis illecebris, & pa-
rentibus, ad quoddam monasterium Sancti Augustini con-

Pr. iestę-
mias Vri-
nen. lib.
1. cõfor-
mit: pag.
2.

uola.

uolauit, tak Vrinenlis piſe/ iako tedy niewinnym młodzie-
 niaſtkiem bynaymniey ſwiątowej nie ſtoſtowawſzy ſwawoli/
 w Klauſtra zakonne ſie doſtał/ tak teyże czyſtey niewinnoſci
 ſwoiey/ do oſtátniego punktu Panu ſwojemu dochował; Miał
 prerogatywe y widzenia Boſkiego/ choć ieſzcze viatorem zoſta-
 wał/ do pewnie nie po co inſzego ſam Tłaykoſſy I e z v s, po-
 ſtać ná ſie biorac niewinney dzieciny/ bywał y goſcił w niego/
 tylko po to/ áżeby ſie był do woli Boſkiey tego nieſkończoney
 mógł nápatrzyć iſtnoſci/ ia tak ſobie imáginuie/ że to miluchne
 dziecie niebieſkie/ ná reku Antoniego Świetego vpadł/ w ten
 ſpoſob mowić do niego naypierwey počelo/ o toż mnie maſz
 Antoni/ wſiáť to wieſz bárzo dobrze/ jem ia ieſt madroſć
 Przedwieczna Dycá moiego niebieſkiego/ ktora ty ſupelnymi
 ſilámi twoimi/ y z cálym áffektem oglašáſz y opowiadáſz
 ſwiátu/ ieſtem jedná Synogárlicá niebieſka/ ktora w ſobie
 wſytkie Panieńſkie y Anielſkie zámyka kándory/ ieſtem ow
 oblubieniec/ o którym w wdſiecznych pieſniách ſwoich Sáló-
 mon madry ſpiewa/ że ſie rad miedzy kwiatámi/ y wonnieia-
 cyni liliámi zabawia/ wyizrzałem nieco przez moie perſpe-
 ktywe z niebá/ ná ten okrag ziemſti/ y záyzrzałem cie tu w An-
 ielſkiey niewinnoſci y czyſtoſci twoiey/ dlatęgom ſkopit wmy-
 ſlnie/ áżebym cie perſonaliter náwiedził ná ziemi/ niepoza-
 lána naprzod czyſtoſć vkoſháney Rodzićielki moiey/ z Dyc-
 cowſkiego mie loná ſciagnelá/ do roſtoſnego dziárdynu/ nay-
 ſwieſzego żywota ſwego Panieńſkiego/ á dziś znorn niezwy-
 czáynna wodnoſć/ czyſtych záſlug twoich/ ſpora roſſa táſti mo-
 iey ſkopionych/ ná twoie mie w goſćina przyprowadziła race;
 o roſtoſne/ o náder wdſieczne powitánie/ o niepoiete ſkończo-
 nym rozumem delicye! á ty ſliczny Aniele moy/ co ná te niez-
 zwoyčajne Stworcy y Páná twoiego kórtęzye mowiſz: Padáſz
 rozumiem ná ziemi/ y wſytek kámi polány/ ktore od wiel-
 kiey rádoſci/ z ſerdeczney twoiey ſtođko wytrzyſtały krynice/
 tákowym tuſe odpowiadáſz ſpoſobem/ o głęboki wſelákich
 doſtonáloſci ábyſcie! o nieſpodziány á nádem wſytko naymilſzy
 duſy moiey goſćiu/ o wſelkowládný Monárcho y Stworco
 moy

Wiele lat //

moy/ coż to są za cudowne demonstracye benewolencyey/ affe-
 ktu/ y miłości twoiey/ ná przeciwko mie nayniegodnieyszeniu
 stworzeniu twoiemu? y coż to są za przedziwne Antoniemu/ naya-
 listhey iedney kreaturze Bostiey wyswiadczone fawory? Syn
 naywysszego Boga/ z nieba sie z Oycem Przedwiecznym y
 wtochana Rodzicielka swoia licencyorawshy/ mnie iednemu
 sprosniłkowi/ ná biednym comprehendować sie kaze y obeys-
 mować ramięniu/ ná co y ziemia/ y niebo/ y wszytek okrag
 swiata wystarczyć nie moze/ coż to wzdry takowego dla Boga
 zemna sie dziecie ná swiecie? powiem ia tobie Antoni/ nie chce
 sie iako widze ten sprawiedliwy Pan partyalista czynić/ nie
 chce tego znieść ná sobie/ á żeby to wszyscy insi Aniolowie w
 niebie/ wstawnie z nim sie pieścić y delectować mieli/ á ty An-
 iol Padewski miałbys takowey zostawac przywovaný rekreac-
 cyey/ nam to infa cosmy ludzie/ patrzyć tu in via ná Boga nie
 godni/ á infa też tobie czystemu w oczach iego Bostich An-
 iolowi.

Tráfiło sie czasu iednego Antoniemu Swietemu/ że pracu-
 wita odprawiwshy Ráznodzieyska funkcyá/ poszedł sobie do Cella
 swoiey/ y trošeczkę w spokoju sie y zasnął/ w tym przyszedłshy
 szar do niego/ pocznie go dusić zá garlo/ mocuiac sie y vsilu-
 iac koniecznie zamordować go do smierci/ ále zaledwo co
 Antoni Swiety wymienił Imie Mátki Bostiey MARYEY,
 á przeżegnał sie Krzyzem Swietym/ záraz cudowna iásność
 cala one nápełniła Komore ktorey iásności wytrzymać duch
 nieczysty/ iako iedná sowa piekielna nie mogac/ z sromota swo-
 ia wciekł od Antoniego Swietego: Iásność tá od ktorey Rásia
 je ciemności/ iako umbra od slonca precz wstepować z Celle/
 tego szczerego slugi Bożego musiało/ co rozumiecie jezeli to nie
 ona iásność niebieska była/ ktora Grzegorz Papież Swiety/
 incircumscriptum lumen, iásnością nieograniczona/ á Jan
 Swiety iásnością żywota wiecznego nazywa. Habebit Lu-
 men vitæ, co rozumiecie jezeli to nie ono swiatlo nieskonczone
 Swietych Bostich bylo/ ktore Theologowie lumen obiecti-
 um nazywáia w niebie/ swiatlo istności Bostiey/ w trzech

S. Grego:
 Papa ho-
 mil. 37. in
 in Euāg:
 Ioannis
 8. cap.

Psal. 35.

Personách bedacey/ o ktorym piše Psalmista/ Et in lumine tuo videbimus lumen, co rozumiecie jezeli to nie ono lumen gloriae, nie ono swiatlo chwaly wieczney wdzielone bylo Anatoniemu Swietemu/ ktorego Bog wdzial/ y tym Swietym Ayolom swoim/ ktorych z nieba tu na ziemie w wstugach roznych wyprawia? tak wlasnie a nie inaczej/ mowi tenze nasz Jeremiaš Vtinenlis, te historia opisuia/ ze to bylo swiatlo samego Boga Najwyšszego/ dla tego patrzyć na nie nie godziło sie Anyolowi potepionemu/ ale mu záras wciekać od niego y wchodzić przysto. Totam cellam lumine Diuino circumfulsam conspexit, quod lumen diabolus non sustinens, statim aufugit. Takze znou y przed smiercia tenze Historyk wspomina/ kiedy iuž kresu dopędzał smiertelności swoiey Anatonii Swietey wesolo sobie wyspiewuiac/ ow nabožny hymn Panny Przenayswietšey/ O gloriola Domina, w żadna strosne nátkerować niechciał oczu swoich/ ale te tylko w samo miesbo wstáwicznie obracał/ spytány tedy bedac od pewnego Bráćiška/ co takowego widział? tak mu odpowiedział/ ze widział Iezusa, Cùm à Fratre quodam interrogaretur quid cerneret, ait: Dominum Iesum Christum; mile niekiedy bywáło pogladanie w niebo Marcinowi S. iáko o nim swiáda zy Kościol Swiety/ Oculis ac manibus in caelum semper intentus, inuitum ab oratione spiritum non relaxabat, náwet w Chorobie cieškiey iuž przed sama smiercia/ kiedy wiedzili dyscyputowie iego/ ze spuścić z nieba oczow swoich niechciał/ ale wznáť wstáwicznie ležac/ iáko wtecz w niebo pogladal/ prosili go wšilnie/ a žeby sie byl dla wženia cieškich bolow/ aby raz ná bok przewrocił/ a on im tak odpowiedział/ Sinite me caelum potius quàm terram aspicere, dacyeš mi pořoy/ niech raczej w niebo anželi w ziemie wlepione oczu moie beda/ iákoš daleko baržiey Anatoniemu Swietemu mile bylo w Padwi/ y przyiemnieyše przed smiercia w gorne niebo spoyzrenie/ kiedy w nim widział obecnego samego naymilšego Jezusa/ Dominum Iesum Christum; Moeš go křocheš bezpiecznie drugim Szepánem mianować/ ktoremu

Bog

Idem Ieremias loco citato pag. 80.

Idem loco citato pag. 81.

In officio S. Martini.

Bog otwieral przy okrutnym iego kámielowaniu niebiosá/ áz
 żeby był wzrokiem swoim dojrzał Kroluacego na niebie Jes
 zusa/ Video caelos apertos, & Iesum stantem à dextris vir-
 tucis Dei, poniewaz y onemu dostało sie dojrzec przed skoná-
 niem swoim Odkupiciela Pána/ ia go iuz áni Szczepánem/
 áni Antonim Padewskim miánowác nie bede/ lecz iákom pos-
 czal tak kóniec/ wzgledem prerogatywy czystosci Anielskiej
 y błogosławionego widzenia Bostiego nie stápo tu ná swiecie
 y ná ziemi Padewskiej Antoniemu Swietemu wdzielonego/
 raczej go Angelum de Padua, Aniolem nazywáiac Padew-
 skim; Aniolem ktory iák drugi Cherubin/ ná straży Parádys-
 zu ziemskiego postánowiony bedac/ w práwicy swojej spáde
 záwsze goracey zárlivosti trzymal/ Posuit ante eum Cheru-
 bim & flammeum gladium, Aniolem nástalc owego/ kto-
 ry ludu Bozego ná gestych pilnowal pustyniách/ przy kolumnie
 persewerancyey stóiac/ Angelus & cum eo columna, Anio-
 lem ktory stawal przy offerze Manus, y gornolotnie do niebá/
 goraca sie miloscia Bosta wzbiál/ Angelus Domini in flam-
 ma ascendit, Aniolem ktorego widzial Jan Swiety/ w trabe
 glosna Ewángeliey Swietey trabiacego. Angelus tuba ce-
 cinit, Aniolem ktory w oczách tegoz Jana Swietego stal w
 posrodku stonca gubiac ciemnosci grzechowe. Vidi Angelum
 stantem in sole & clamantem voce magná, Aniolem ná o-
 státek ná ktorego Kazania y błogosławienstwo/ y same nieme
 rybki/ sami powietrzni ptáskowie/ same rozumu niemáiace
 zwierzetá vbiegác sie vmiály. A że tak/ stáwáye tu dzis vtra-
 pioná/ wynedzmoná/ y po inszych obcych kráicach pohánbio-
 ná Polsko/ vpaday przed tym Aniolem Bozym z lupioná/ z v-
 bojóná/ ktwia Synow twoich oblána Oczyszno/ y odwasz sie
 z Jákobem Pátryárcha Swietym/ odezwác do Antoniego/
 Non dimittam te donec benedixeris mihi, z tym ci sie de-
 klárnie Swiety Aniele Padewski/ że áni iednym krokiem nie
 odstápie od ciebie/ póki mi w tych lábiryntách/ vciściach/ y po-
 trzebách moich/ Swietego błogosławienstwa nie dáš/ vpa-
 day z vbozaly pogorzelce zaledwie odemnie vznány Kráko-
 wie

Genes 32

Exodi
[14. cap]

Iudicium

13.
Apocal:
1. cap-

Ibidem s

Genes:
32. cap.

wie/ y grzechow poprzestawſzy/ prazentuy Aniolowi temu/
 wſytkie dolegliwoſci wrrapienia y potrzeby twoie/ teſz ſlowa
 mowiac do niego/ Non dimittam te donec benedixeris mi-
 hi. Upaday oſierociata tutecznego Konwentu Francifkiana
 ſka ſamilia/ wſzak teſz y przed Joſefem w Egipcie wpaſad nieſ-
 kieby Rodzeni bracia musieli/ proſ go teſz y ty/ niech ſie przy-
 patrzy tym puſtkom y okropnym pogorzeliſtkom twoim/ a nie-
 chay ſie zmiſwie/nad walcym ſie zerwad Bract ſwoich mieſz-
 kaniem/ Non dimittam te donec benedixeris mihi. Wpa-
 dam y ia na oſtatek niegodny/ ſuplika moie wnoſac Antoni
 Swiety do ciebie/ azebys ciekawym wynalafſza zgubionych
 rzeczy beda/ co predzey znaydowac nam y przywracac one la-
 ſte Boſka/ przez ſtuteczna ſwoie interceſſya raczył/ ktora za
 grzechem ſmiertelnym na duſach naſzych ginie/ Non dimit-
 tam te donec benedixeris mihi, niech mie to potka za twoim
 blagoflawienſtkiem dzisieyſzym/ azebym wiec za przyczyna
 twoia/ y ſiebie ſamego/ y tych wſytkich/ przed ktorymi w tym
 Domu Bozym wyſtawilem cie y ogloſil Aniolem/ na Ana-
 jelfkiey ſtronie obaczyl y znalaf/ w ow oſtateczny
 dzien/ w ktory oſtatnim dekretem zlych dzielic
 beda od dobrych/co nam racz dac Chryſte Je-
 ſu z Bogiem Dycem y Dychem Swie-
 tym Kroluacy na wieki/ Amen.

Ad L. P. D. & A. H.

STRACH

S T R A C H
V N I W E R S A L N Y .

R N Z N W A E

XXIII.

Ná Czwartá Niedzielę Adwentową, miáne
w Katedrálnym Kościele Krákowskim ná
Zamku, w Roku Páńskim 1666.

Et videbit omnis caro salutare Dei.
I ogladać wśelkie ciało zbawienie Boże będzie.

Lucæ 34
cap.

*Stráśna wśytkim otuchá wiázenia Chrystusowego, prognostyko-
wana wśelkiemu człowiekowi, Pruróctwem Iana Śwíetego
aktykowána od Lukáša S. w Rozdziale trzecim.*

W Szyscy niemal Doktorowie Śwíeci y tłumáczé Pi-
smá Bożego/ o tym widzeniu zbawienia Bożiego /
od Ewángelisty dżisieyşego postyşawşy nowine /
zgodnym to Kommentaria piórem/ że to zbawienie Boże nie in-
şe jest/ tylko sam Chrystus I e z v s Pan á Zbawiciel náş/ ná-
bożni słucháczé/ Et videbit omnis caro salutare Dei, id est
Christum, & accipitur hic omnis caro, id est omnis homo,
słowá pracówitęgo náşęgo postyllatora Lyrána/ y ogladać
wśelkie ciało zbawienie Boże będzie/ to jest Chrystusá/ á przez
wśelkie ciało rozumieć şe tu powinien wśelki człowiek; Et vi-
debit omnis caro Christum, ták czyta y Glossá/ ták tłumáczá
y inşi. **Toć to á nie inşe zbawienie Bożie jest/ Chrystus Ie-**

M

Nicolaus
de Lyra:
sup. hęc
locum

Glof. In-
terl. hic.

zus Syn Przedwiecznego Oycy/ wtora Osoba Trojce Przes-
 najswiętszey/ Przedwieczne ono niestonżonego Bostiego in-
 tellektu Słowo/ w szupłym iesze dnia dzisieyszego czystych
 wnetrzności Pánienskich Kościu/ nieogarnionym swoim zata-
 ione Bostwem/ toć to á nie inſze zbawienie Bostie iest/ ktore-
 go Jakób Patryarchá Swiety y ze wſytkimi onymi Oycami
 Swietymi/ teſliwym náder okiem w okropnych kiedys y cie-
 maych wygladali otchłaniách. Toć to á nie inſze zbawienie
 Bostie iest/ przed ktorego przysćciem ná ten ſwiát/ obwoływa-
 oto y ogłaſza Jan Swiety po láſách y puſzczách/ áżeby mu co
 żywo proſty torowało goſćiniec/ Vox clamantis in deserto
 parate viam Domini, rectas facite ſemitas eius, á iáko Głoſ-
 ſá czyta/ prauitates abicite, fidem & bona opera accipite.
 Onći to on ſpráwiedliwy deſcz/ ktorego ták baržo vprágnelá
 ſiemiá/ Rorate caeli deluper & nubes pluant iuſtum. Onác
 to požádána Gedeonowá roſſá/ onći to Emmánuel Izaiá-
 ſow/ onóć to ludzkie náſe zbawienie/ nomenclátura ná ſie
 dnia dzisieysze^o bierze/ zbawienia Bostiego/ et videbit omnis
 caro ſalutare Dei. W tym tu tylko ia trudnoſć nie mála w-
 znawam/ że poniewáſz ták wiele expozytorow y Doktorow
 Swietych/ to Proroctwo Jana Swiatego rozumieia o przy-
 ſćciu Syná Bostiego ná ten ſwiát/ iákoſz ſie tedy to proroctwo
 zysćilo/ kiedy ták wiele ludzi ná ſwiećcie byto/ ktorzy przez
 wſytek czas Chryſtuſowego życia/ iáko żywo nigdy go nie wi-
 dzieli? Wiem że tam áni dziełich onych kiedys y bitnych Sa-
 romátow/ z ktorych my Polacy idziemy w Galileiey nie byto/
 wiem że ná ten czas áni nowego ſwiátá ludzie/ áni ſyſfeli ná-
 wet o ſzeſzliwocy oney Berlehemickiey ſtáyniey/ ktora nappier-
 wey ſobie Chryſtuſowe wlubieło dziećinſtwo/ iáko żywo podo-
 bno/ onego Kafárnáyſkiego Miáſtá/ w ktorym Chryſtuſ/
 przez ták wiele cudow ſwoich/ oczywiſćcie Bostwo ſwoie wy-
 ſwiádzal/ onego Miáſtá Jerozolimſkiego/ w ktorym dla
 nas vécierpiel/ tam te inſze gtebſe ſeptemtrionalne nie widzia-
 ly narody/ oſobliwie podczas Chryſtuſowego życia; Záprowa-
 dzieła bylá wprawdzie oná cudowna Gwiazdá Oryentalnych
 Krolow

Gloſ In-
terlin.

Iſaia
cap. 41.

Krolow/ do wyźrzenia sie z Chrystusem / alec y z tymi ieszce
 poddanych wſzystkich nie bylo/ iakoz tedy to prorocstwo Jana
 S. rozumieć bedziemy : Et videbit omnis caro salutare Dei,
 że wſelki czlowiek ogladać miał Chrystusa. Mordwie ta tru-
 dnoſć nie pomalu tłumaczow Piſma ſwietego/ y dla tego teſ
 roźni ia roźnie ſolwuis : Mowi naprzod. Bonawentura S.
 że to nie wſyſcy ludzie ze wſyſtkich narodow/ ale tylko kto
 kolwiek z narodu kaźdego/ miał widzieć Chrystusa/ Videbit
 omnis caro, id est de omni carne, ut fiat distributio pro ge-
 neribus ſingulorum, nie pro ſingulis generum, ale choćiaſ-
 by y tak/ tedy mnie ſie to ieszce rzecz bydź trudna widzi/ aby
 kaźdego choćiaſby nayodlegleyſzego narodu/ ktoryſkolwiek
 czlowiek miał był widzieć Chrystusa żyłacego na ſwiećie : Ca-
 ietanus mądry mowi tak/ że ſie te ſłowa rozumieć máia de
 potentia videndi, non de ipſo actu ſecundo viſionis, to
 ieſt nie żeby go był kaźdy effectiue widzial/ ale że kaźdy mógł
 go obaczyć/ kiedyby tam był przyſe di/ tedy zoſtawal Chrystus/
 alec kiedyby tak/ nie potrzebaby bylo mowić Janowi Swie-
 temu/ że videbit, ale tylko że videre eum poterit omnis caro :
 Titus Boſtrenſis zaſie interpretuje to/ de anigmatica viſio-
 ne per fidem, ktora po wſyſtkim ſwiećie y po wſyſtkich ná-
 cyach roſtrzewieć ſie miała / ale y takowego widzenia przez
 Wiare Swieta/ nie ma ieszce omnis homo, y tak inż wiele
 ludzi w rozmaitych bledach niedowiaſtwa zginelo/ tłumaczo
 ieszce y inſi rozmaici roźnie : Ja dnia dźisieyſzego/ przy S.
 naſzym Antonim Padewſkim / y przy ſłowach Lyránowych/
 in rigore ſermonis ſtanowſy / Franciſkańſtrey mehcce w
 tym odſtepować opiniey/ że to widzenie Chrystusa Pána/ od
 kaźdego naymnieyſzego czlowieka/ w ten czas dopiero bedzie/
 kiedy wiec ona ſtraſna Anielska obudzem traba/ wſyſcy á
 wſyſcy hurmem przed tego ſprawiedliwy ſad oſtáteczny ſtra-
 niemy/ Videbunt eum generaliter omnes in forma huma-
 na in die iudicij, ſłowa Lyránowe: Poniewaſ tedy Koſciół
 Boży tym oſtátecznym ſadem zaczął Adwent Swiety iakoz
 ſcie w pierwieſza Niedziela Adwentowa ſłyſeli/ ia go dźis tyma-
 że ſłona

S. Bonaventura
 uent: in
 hunc lo-
 cum.

Caietani
 opinio.

Tit. Bo-
 ſtren: hie

S. Antonius ſer-
 mon: in
 Domini:
 4ta Ad-
 uentus.

Lyranus
 ſup hunc
 locum.

że skończy/ y pokazac zechce na terażnieyszym Kazaniu moim/ że iako to widzenie Chrystowe bedzie na ten czas od wszystkich/ tak też y wszystkim bedzie/ nie tylko reprobis ale też y predestinatis, nie tylko potępionym ale y Swietym samym okropney straszne. To bedzie ku czci y ku chwale tego ostatcznego strasznegu Sedzięgo/ a nam na pożytek duchowny/ tylko tyl
*Szczesliwie day nam Panno to Boskie widzenie,
 Gdy Syna twęgo bedzie ostatnie sadzenie.*

Et videbit omnis caro salutare Dei.

N

WJedzy wszystkimi do nie скончаoney chwaly niebieskiej od Boga Wszechmocnego przeznaczonymi po Chrystusie nappierwsza Theologowie licza/ **MARYA** Matka Boza **VI.** Ona sama iedyna ante omnem creaturam, przed wszystkim inszym stworzeniem/ zaraz po samym Chrystusie/ in aliquo priori rationis, w koordynacyey Dekretow Boskich/ znalazła sie przed wieki predestynowana/ iako ad Dei Maternitatem, do Macierzynstwa Boskiego/ tak y ad summam gratiam & gloriam infra Christum, do naywiekszey łaski y chwaly po Chrystusie: Nie jest tu dnia dzisieyszego czas/ ani okazyja Kaznodzieystwa po temu/ azebym sie miał rozwiesć / przyobiecana w bok pominawszy materya / z powinnym wychwaleniem tey nappierwszey y nayzacnieyszey miedzy wszystkimi Prædestynatami / Matki wszystkich prædestynatów / Przenayswiekszey **MARYEY**, kontentuię sie ona przy tym Adwencie Swietym / onym swoim Krasomowca Niebieskim / ktory do niey w niespodziewane nigdy dziewostęby przyshedłszy / na iedno krotkie compendium, wszystkie dary tey nádprzyrodzone / wszystkie fawory Boskie y przywileie zebral / kiedy ja napelniona / wšelaka łaska Boska powital / Ave gratia plena, Sawitay łaskis pełna / iako każdodzienney w Koronie Nhey Swietey slyście / zamknal tu bowiem Archaniol Swiety Gabryel / w tey krotkiej Perorze swoiey / one specyalna præszerwacya tey od grzechu pierworodnego / ktoreiesmy nie dawno dorocznie obchodzili pamiatke / y ktorey w niey subtelna skola nasza za oswieceniem Duchá Swietego doyz

zrzawſzy/zwawie popiera y broni; Wyraził tym poſełſtwem
 ſwoim w Pannie Przenayſwietſzey ten poſeł Niebieſki to
 wſytko collectiue, te wſytkie dary y taſki Boſkie w kupie/
 ktorekolwiek tylko distributiue, po części/ między wſytkich
 Aniołow y Swietych ſwoich/ ſezodroblliwa reka Boſka rozda
 ta/ kiedy tey gratiæ plenitudinem, zupełność taſki Boſkiey
 przyznał/ Aue gratia plena; Jednym ſłowem przyznał tey
 to/ ten Archaniol Swiety w tych krotkich ſłowach ſwoich/ że
 Nec primam ſimilem viſa eſt nec habere ſequentem, że ona
 po Chryſtusie ſamą tylko ieſt iedynd taka/ co zupełność taſk
 Boſkich ma w ſobie; Aue gratia plena; Et verè plena, quia
 cæteris per partes præſtatur gratia, Mariæ verò ſimul ſe to-
 ta infudit plenitudo gratiæ, ſłowá Hieronimá Swietego:
 O toſ poſtáremu z ta wſytká zupełnościá taſk Boſkich/ z tymi
 wſytkimi ſpecyálnymi ſaworámi Páńſtymi/ zgodnościá má-
 tierzyńſtwá Boſkiego/ nád ktora mieć wielſey nie moglá/
 będzie tey oſtáteczny ſad/ oſtáteczne przyſcie Synowſkie ták
 ſtraſne/ iakoby ſtraſny był komu byſtry miecz z pochew do-
 byty/ kiedyby kto nim machał y wtopić go w nim zechciał/ ták
 tey to prorokował záraz on Swiety ſtárzec Symeon Du-
 chá Swietego pelen/ kiedy przy oſtárowaniu Chryſtuſá w
 Koſciele Jerozolimſkim/ podług práwa Stározakonnego/
 wſiawſzy ná zgrzybiáte rece ſwoie máluckiego Jeſuſá/ y pie-
 ſzac ſie z ona niebieſka dziecina/ rzekł ſłowá one/ do ſámy
 Przenayſwietſzey Mátki: Et tuam ipſius animam pertran-
 ſibit gladius, á text gracki przydáie/ pertranſibit gladius
 acutus, Syriacus czyta/ animam tuipſius trajciet lancea,
 Przydſie powiáda ná cie Swieta Pámmo á Mátko tego nie-
 bieſkiego dſiedſicá/ przydſie ten czas y godſiná ták cieſka/ że
 Duſá twojá Mácierzyńſka dla niego/ iednym mieczem by-
 ſtrym/ wlochnia iedna zbyt oſtra/ a ſtrés będzie przebita: A
 kiedyſ Swiety Prorok: Timotheus Hieroſolimitanus
 powiáda/ że w ten czas záraz wzruła Przenayſwietſza Pámma
 ten miecz w duſzy ſwoiey/ kiedy była Chryſtuſá między Dokto-
 rámi zgubiła/ byl to ná nie miecz boleſci bárzo oſtry/ ſynaczká

S. Hierõ:
 ſerm: de
 Aſſumpci

Lucæ 2:
 cap.

Timothe:
 Hier ho-
 mil. de
 prophe-
 tia Sime-
 onis.

Luca 2.
cap.

Iban: 19.
cap.

18. Ber-
nard. ser.
mō. super
caput 12.
Apocal.

s. Bonnu.
in pōte-
ratione
istorum
verborū.

S. Augul.
Epi. 19.
ad S. Pau.
lib. 11.

we dwunastyms Roku tak wlochánego/ v pobliszych sasiádow
y znátomkow sukáiac/ nieznáydowác/ Pater tuus & ego do-
lentes quarebamus te. Bernard Swiety zásie mowi/ ze
w ten čas Przenayswietsa Dusá Rodzicielki Bostiey/ przes
rájona tym mieczem Symeonowym bylá/ kiedy ná Krzyzu inž
wišac/ wyrzešł náymlšy I z v s słowa one do niey. Mulier
ecce filius tuus, Utwiašto oto syn twoy/ iáko ieden bystry
miecz słowa one/ mácierzyńskie serce przeniknety/ je to w nich
áni tytulu mácierzyńskiego nie bylo/ á co wiešsa/ je miásto
Jezusá sámego/ Jan Swiety synem tey miánowany zostáwat.
An non tibi pluiquàm gladius fuit sermo ille, reuera per
transiens animam, & pertingens vlq; ad diuisionem ani-
mæ & spiritus, Mulier ecce filius tuus? O commutationem,
Ioannes tibi pro Iesu traditur, słowa wlasne Bernáda S.
Ujalš práwi przeczysá Pámmo nieškodliwša iešze aniželi od
miezá/ wzušas od słow onych/ w sercu twoim ráne : ráne zge-
lá smiertelna/ w štos wšyškiego przenikáiacá duchá/ mie-
wiašto oto syn twoy? O bolešna przemiana : kiedyc oddáia
Janá/ zá Jezusá; y Bonáuenturá S. také náuczal/ je oná
wloznia tyránska/ inž po smierci w Chrystusowym boku wto-
piona/ w raz ieden Chrystusowe čiáto/ y duše Mátki tego Má-
ryey rániá/ ten to byl miecz ná przeblagosławiona Pámmé naye
bystrzeyšy/ kiedy zmarlego/ á náwet y po smierci ránnego o-
plákiwála Syná. Dum perforatur lancea ille tuus Iesus,
omnium quidem, sed specialiter tuam ipsius animam gla-
dias pertransiuit, quia ille expirauerat, tak sobie rozmawia
z Pámma Przenayswietsa/ Seráficki Doktor pomieniony :
wšyškichci w prawdie powiada pod Chrystusowym Krzy-
žem nád goržka mešsá tego bolešnych/ zápalczywa oná wlo-
znia ná sercu dotknála/ ále ciebie Przenaydrošsa Rodzitelka
to nád wšyškich náybáržiey/ musiaála bowiem v ciebie prze-
niknac áž do duše/ kiedys ná takie pastwienie sie piekielnego
iádu žydowskiego nád niewinnym Synem swoim/ y ná smierc
iego tak zelżywa obecnie pátrzyła : W ostátku niektorzy inší
Doktorowie SS. (ad nullam descendendo tormanti speci-
em,)

em,) generalnie wszystkie mek Chrystusowa / tym mieczem
 dusze Panny Przenajświętszej raniącym tłumacza/ tak Augu-
 styn Świety/ Hieronim Świety/ Euthymius/ Bedá / y náš
 Zyran z nimi/ kiedy mówi te słowa / Et tuam ipsius animam
 pertransibit gladius, id est, dolor passionis eius, pertransi-
 bit animam tuam per compassionem, W ten czas (powiada
 ten Doktor) pełnić się miało to proroctwo Symeonowe o tym
 mieczu nad dusze Panny Przenajświętszej Maryey/ kiedy
 wspol cierpiała z Chrystusem/ nad wszystkie gorzka mek tego/
 niewypowiedziánym sposobem iáko matka Kochająca boleiac.

Atoli iednak Hilaryus Świety/ do rzeczy moiej mówi /
 iż tego mieczá dusze swoie wszystkie przenikáiacego/ dopiero ná
 ten czas Panna Przechyfta dozna/ kiedy tey dzień ostáteczny
 pokaze one stráśna sadowa Jurisdykcyá / one surowosc Syno-
 wsta/ z ktora sadzić wiec żywych y umártych przyidzie/ ieszcze
 dotych czas Matka Boska tego ostrego mieczá / surowosci Sy-
 nowstiey nie doznála / bo lubo Theologowie wza/ ze Iudiciaria
 potestas data fuit Christo vt homini in instanti conceptio-
 nis quoad actum primum sicut cetera dona spiritualia ze
 moc y wladza sadowa/ dána byla Chrystusowi od Oycá Przed-
 wiecznego y od Trojce Przenajświętszej w samymże záras
 instanście pozećcia tego w żywocie Pánienskim/ oras y z insep-
 mi dárami nadprzyrodzonymi/ ale actus secundus, exekucya
 sama tey mocy sadowej/ przy śmierci násey sie dzieie á nay-
 stráśnieysza y naysurowsza/ dopiero bedzie przy samym onym
 dniu ostátecznym/ otos y sama Matka tego Przechyfta dopie-
 ro w ten czas tey dozna/ Beatissima Mariae animam gladius,
 scilicet dies iudicij pertransibit, vt reuelentur multorum
 cordium cogitationes, si enim ad iudicij seueritatem capax
 illa Dei Virgo ventura est, quis audebit à Deo iudicari?
 Słowa Hilaryusa Światego/ przeniknie miecz dusze niepo-
 kalány Maryey Panny/ to ufst miecz dnia sadnego/ ázeby by-
 ly obiawione y objaśnione naywieksze serc skrytości/ iesli sie
 bowiem y tey Pannie oney surowosci sadowej dostanie/ co-
 sz inszych rzecemy : Nie smiałbym byl nigdy mówić tego przy-

S. Hieronim
 fermi de
 Assumpti
 V.
 Lyanus
 sup. huc
 locum-

O

Vide Pa-
 trem Bo-
 nauentu-
 ram Bel-
 lottu Fra-
 ciscanu
 Theolo-
 gii Tomo
 de Incar-
 natione
 Disp. 144
 Quaest. 3.
 artic. 2.
 num. 130.
 & infra

S. Hilari-
 us supra
 Psal. 118
 lit. Gi
 mel.

znam sie/ gdybym byl nie miał po sobie tego Doktorá Swia-
tego/ ázeby y sáma Mátká Bostá/ surowości y stráchowí. o-
statecznego dnia podległa byds miała/ rozumiałbym byl/ że
przynaymnicy Mácierzyńska godność iey dyspensowana byds
miała/ od tey sadowey stráśney Synowskiej Jurysdykcyey/
tárbym byl rzekł/ że on wzáiemny áffekt Mácierzyński ku
Synowi/ y Synowi ku Mátcce/ nieporównány/ nie miał nie
gdy mieć w Chrystusie compassibilitatem, nie mógł nigdy
byds złączony z surowościá ku Mátcce/ ocof widziéie je y oná
tey surowości dozná. Przystapmyś do Aniólow Swietych/ w
krotkich da Pan Bog dniách/ bedźie nam oglašáł Kóściół
Boży/ wielkárádosci/ wielkie počiechy/ dnyh Chorow Aniel-
skich/ przy wrodzeniu Chrystusowym/ beda sobie wesole formo-
wali gorgi/ z komponnia on rádosny tryumfuiacy mutet / w
Belecmickiey stáynicy Anielscy Duchowie/ Gloria in excelsis
Deo & in terra pax hominibus, Chwałá Bogu ná wysoko-
ści á ludziom pókoj ná ziemi/ nályca wodzieczna melodya nie-
bieśta/ dnyh wboгих pástuszkow/ ták dálece/ że oná stáynia
bydleca/ w iedno práwie rostkofne im obroci sie niebo; A kiedy
przydźie czas drugiego przyscía Chrystusowego/ przy dniu o-
statecznym/ wšlyscy wšmucku/ wšlyscy w stráchu tákowym zo-
stána/ że táko iedno liście ná wysokim drzewie/ potężnym wiá-
trem wzruszone/ ták niemal drzeć wšlyscy Aniólowie Swieci
beda/ ná ten czas przed Chrystusem: Cudowna rzecz/ kiedy
málucki Iezus w iednym bydecym złobie/ wšytek nieogá-
niony Máiestat Bostwa swiego sturezy/ y stánie sie niewola-
nikiem/ Exinaniait semetipsum formam serui accipiens,
to Aniólowie weseli/ á kiedy przydźie táko Pan w Máiestas-
cie swoim/ kádemu według proporcycy zasług zapláte odda-
wác/ to w sánutku/ kiedy w iedne wbożuchne obwiniony pielu-
ski/ wšytká ássystencya z pásterzow/ á z niemych bydlat mióć
beoźie/ to Aniólowie Swieci wesole wyspiewuia pienie/ á
kiedy przed nim stánie wšytko rozumne stworzenie/ wšytká
ássystencya z niebá/ to sie lekáia y boia/ kiedy drzy/ y táko ied-
ne drogie perelki niebieśkie/ leśki z ozu spusza/ niemowiatko

Pan

Pan Iezvs, różnymi rygorami będąc w subtelnym ciałeczku
 przeiety / to Aniołowie tryumfalnie wykrzykują sobie /
 a kiedy w chwale swojej / na Thronie sądowym zasiądzie / to
 od strachu drzeć będą o żadney wesołości nie myśląc, tak wła-
 śnie a nie inaczej mowi Gloſſa na one słowa Łukasza Świe-
 tego / Virtutes caelorum commouebuntur, id est, Angelicae
 potestates tremunt aduentum iudicis, Wzniesione mocar-
 stwa niebieskie zostana / to jest Anielscy Duchowie na ostatecz-
 ne przyscie sprawiedliwego sędziego od postrachu drzeć będą.

Gloſ. or-
 dinar.

P

Po Aniołach Świetych vdaymy sie też y do ludzi prade-
 stynowanych / do ludzi Świetych / iusz z Bogiem swoim w
 niebie kroluacych / w iakimli też y ci beda na ten czas postrach-
 chu / kiedy na sad ostateczny przychodzacego obacza Chrystusa?
 Opowie nam barzo dobrze o tym ieden on zprzeznaczonych /
 Vir rectus ac timens Deum, iako go same vsta Boskie po-
 chwality / cierpliwý Job Świety / co to tam na nich za postrach
 bic będzie przy dniu ostatecznym / Kiedy sam mowi o sobie / że
 by na ten czas miał to sobie za osobliwe szczęście / gdyby sie
 mogli skryć w ktorymkolwiek nayglebszym lochu piekielnym /
 przed surowością sędziego sprawiedliwego / y tam zostawać aż
 dorad / póki trwać ta okropna funkcya tego będzie. Quis mi-
 hi hoc tribuat, vt in inferno protegas me, & abscondas me
 donec transeat furor tuus? A Grzegorz S. vważając te
 tego słowa infernie tak: Et ille qui à iudice laudatus est, ad-
 huc de retributione iudicij in suis vocibus securus non est,
 Otoż macie / je y ten nawet tak wierny sluga Boski / Ktory od
 samego Sędziego miał pochwałę swoje / o wiekustey kontens-
 tacyey za trwawe prace swoje / przy dniu ostatecznym powata
 pierwa y bezpiecznym nie jest. Da nam znać iefize o tym przes-
 trachu y on drugi predestinatus Cyprian Świety Mieczens-
 nit / kiedy nadstawic iuz iuz Świetego Karku swojego maiać /
 pod okrutny miecz tyranski dla wiary Chrystusowej / lekając
 sie y boiac / wyrzekł słowa one do zbawiciela swietego: Vt mi-
 hi cum venerit iudicium tuum, cui monti dicam cade super
 me, & cui colli operi me? iakoby właśnie chciał rzec / toć v

Job. 14
 cap.

S. Gregor
 lib. 13a
 Moral.
 cap. vlt.

S. Cypri-
 an9 Mar-
 ty

mnie frąstką/ co teraz przed oczyma widzę/ że ginąć mam dla
ciebie Odkupicielnu moy/ czynie to ochotnie y wesóło/ ale kiedy
czas on sadu twórego nadeydzie/ ia niewiem co z soba czynić
bude/ ktora sobie będzie gore/ ktory pagorek namowić/ coby
mie zakrył/ y zatął przed obecnością twoją. Dorozumiemy
sie w ostátku o tym strachu/ y z owych samych słow S. Laure-
te^o Justiniána/ ktore był często zwykły/ zá żywota swóiego przed
poufalitymi konfidentami mawiać/ Quid agam fratres, quid
agam, cum ad iudicé ducar? Co będzie czynić przebog/ co be-
dzie czynić takowego brácia moi kochani/ kiedy z registrem
wsytkich naymnieyszych spraw y uczynkow moich/ stanac mi
przed Sedzkiego ostátecznego przyidzie?

S. Laus.
Iust.

Ale dla Boga Swiete dusze/ czego wzdy lekac sie y oba-
wiać macie/ inżci wy to zostaciecie in termino, extra statum
meriti & demeriti, inżci wy to iestescie comprehensorami/
inż wiecie y ten dar Bosti/ ze confirmati iestescie in gratia,
stracic wiecey nis mozećcie łaski Bostey/ czego wzdy takowe-
go/ strachac sie bedziecie? Pytaie sie Theologowie/ Virum
possit dari talis intellectus creatus, cui sit connaturale lumē
gloriae, Jezeli też moze Pan Bog stworzyć creature z rozumem
takowym/ ktoremu by to z przyrodzonego postánowienia
iego/ tak przynależalo ono swiatlo chwaly wieczney/ zeby ie
Pan Bog dac mu powinien/ vt author naturae? Albo jezeli
moze Bog stworzyć dusze z przyrodzona rozumu doskonałoscia
takowa/ coby to iego własnemu naturalnemu dowcipowi/
przyrodzonym sposobem/ powinne bylo iasne widzenie Boga
w Trojcy iedynego? Motywnie te obiedwie Quaestie iedno
wedle drugiey/ w czwartym Tomie swoim swiezo teraz wyda-
nym/ de omnibus nouissimis pifac/ Pater Laurentius Bran-
catus Doktor Zakonu naszego/ w Rzymskiej Akademiey Or-
dinarius Theologiae Professor, ktorego dżisteyfy Ołiec S.
nauke wysoke tym honorem wezcił/ ze go exáminatorem Bi-
skupow uczynił/ y takowym ie rezolwunie sposobem/ ze nie moze
uczynić tego Pan Bog/ azeby swiatlo chwaly swoiey wieczney/
przyrodzonym dlugiem nalezeć miało stworzonemu rozumowi
ktorez

Etorem/ Non potest produci à Deo aliquis intellectus, cui sit connaturale lumen gloriae, Kiedyby to prawi bowiem rzecz była možna uczynić Pánu Bogu/ iuzby to był uczynić rozumowi Przenajświętszey Dusze Chrystusowey/ Ktora nád wszystkie inſe lástkami ſwoimi dygnifikowác raczył/ poniewaſz tedy żaden tego z Doktorow nie twierdzi/ áżeby rozum ludzki w Chrystuſcie/ miał w ſobie konnaturalne ſwiátło chwaly Boſkiej/ toć znác' że tego Bog uczynić żadnemu ſtworzeniu nie może/ Si id eſſet poſſibile, fuiſſet conſeſſum, intellectui animæ Chriſti, qui ſuper omnes intellectus eſt dignificand⁹, ſłowá tegoſ authorá : Tbie może tákże Bog uczynić y tego/ per abſolutam etiam potentiam, áżeby duſá Ktora moglá mieć ták ciekaſy y przenikaacy dowcip przyrodzony/ coby nim moglá poiać y widzieć przyrodzonym ſpoſobem iſtnoſć Boſka/ Etiam ſi fingatur poſſibilis intellectus creatus infinitus, adhuc ex ſuis ſolis viribus non poſſet ad Dei viſionem, Choćiaſbyſmy (mowi tenże) zmyſlili ſobie rozum ſtworzony tákowi/ coby był nieſkończony/ (co rzecz ieſt niepodobna) tedyby y ten ná to wyſtárczyć nie zdołał/ áżeby ſwoimi właſnymi przyrodzonymi ſilami mogli pátrzyć ná Boga; przytácza do tey náuki ſwoiey y ſam wyraſny text Subtelnego Doktorá ſwoiego/ wyraſnie mowiacego te ſłowá : Anima non potest attingere ad notitiam Dei propriam & immediatam, ex perfectione ſua naturali, etiam pro quocunq; ſtatu naturæ, concurrentibus etiam quibuſcunq; cauſis naturaliter motiuis ipſius animæ ad cognoscendum, Żadna duſá práwi choćiaſbyſmy ia niewiedzieć w iákim ſtanie naydoſkonálym kładli/ z przyrodzoney perfekcyey ſwoiey/ nigdy przyſć do tego nie może/ áżeby poznác y widzieć iſtnoſć nieſkończonego Boga przyrodzonym należało iej ſpoſobem : to iednák pewna ieſt według wſytkich Theologow zdánia/ że Ktorey duſy ras da Bog w niebie ſwiátło chwaly ſwoiey niebieſkiej/ Ktoras ublogoſtawi po tym ninieyſzym życiu/ y da iej widzieć ſiebie ſámego w iſtnoſći iednego á troiſtego w oſobách/ w onym Koſćiele tryumfuiacym/ iuz tákże wiecey tego per ordinari-

Pr. Lauré-
tis Brac-
Ord. Min.
Connet-
in 4. ſen-
tent: To-
mo 4. de
omnibus
nouiffi-
mis Diſp.
18. Art. 13.
num. 290.
Idem lo-
co citato
num: 302.

Ibidem
artic: 120
num: 278.

Scotus in
quodlib:
14. q. De
ſecundo
lit. N₃

am potentiam suam, uczynić Pan Bog nie może/ ażeby ie miał przywować kiedykolwiek tegoż widzenia swojego/ per absolutam potentiam, mogłby Bog znieba Piotra Świętego/ y ná tego nieysecu postánowie Lucypera/ lecz per ordinariam potentiam nie może tego uczynić/ y nie uczyni ná wiek wiekow/ komu dárował inż chwale swoje niebieska/ po winien uczynić to Bog/ non vt Author naturæ, ale vt author gratiæ, ażeby nieustannie patrzył y cieszył sie z istności iego Bóstwiey/ ex suppositione & vi decreti, quo decreuit voluntariè exhibere seipsum presentem in ratione Obiecti, intellectui lumine perfuso, iáko mówia pospolicie uczoni: Wiećcie wy wšytkie dusze ktore inż z Bogiem kroluiecie/ lepiey nád nas te Theologia wšytkie/ wiećcie to bázjo dobrze/ że ras dánego nieba postradać inż nie możecie/ wiećcie y to/ że náwet ássystowác Chrystusowi przy onym iadzie ostatnim badźciecie/ wy wšyscy/ ktorzyscie go ná tym świećcie w doskonałości żywota násládownáli/ Vos qui securi estis me, sedebitis super sedes duodecim, iudicantes duodecim tribus Israhel, czegoż sie tedy badźciecie mieli ná sadzie ostatcznym obawiać?

Vide Pa-
trium do-
ctri Ma-
strum in
imo Sen-
ten: Vilp.
6. art: 5.
num: 94.

Matthai
19. cap:

Q

Bá y wy tym bádźciey iefezje Aniolowie Święćci/ czego ná ten czas bac sie y lećac macie? Wšytek Anielsti proceder od ich stworzenia pozawšy/ ná trzy iáktes morule albo chwile dziełi/ náš Doktor Subtelny y z inšymi Theologámi/ náypierwsza chwila ich byla/ kiedy wšyscy vniformiter stworzoni byli od Boga/ w łasce iego Świętey/ druga chwila byla/ kiedy źli rebellizowali Stworcy swojemu/ y stráćili łaske iego/ á dobrzy trzymájac sie łaske Pánstiey záslugowali ná nieba/ trzecia chwila y ostatnia byla/ kiedy tak źli iáko y dobrzy zostáli in termino, dobrzy w niebie/ przy widzeniu istności Bóstwiey/ á źli w bezdennym piekle/ bez nádziete powrotu/ Omnes in prima mora fuerunt creati in gratia, & meruerunt, in secunda mora, boni steterunt in merito, & mali ceciderunt, in tertia, fuerunt isti & illi in termino. Wolno liczyć y cztery te chwile Anielstie/ czego y sam tenże Doktor nie brosi/ pierwsza niech badzie takowa/ w ktorey byli Aniolowie od

Scotus in
ade Dist.
5 Quæsti:
1. §. ad
primam
quæstio-
nem. lit:
c.

Boga

Bog á stworzoni in puris naturalibus, druga / w ktorey im
 byla lástka Bostka Konferowana / trzecia / w ktorey dobrzy An-
 iolowie zarobili ná niebo / á zli y pysni ná pieklo / á czwarta / w
 ktorey tak dobrym iáko y zlym / wiekusta od Boga íest dána
 nadgroda / zlym zla / á dobrym dobra / Alio modo, quòd in
 prima mora omnes fuerunt in naturalibus, in secunda, om-
 nes in gratia, in tertia boni steterunt & meruerunt in gra-
 tia, & mali deliquerunt, in quarta, & hi, & illi, in termino,
 sa také slowá Szkotowe / iákažkolwiek te Anielska ku wie-
 czności droge odkryslamy liczba / záwsze to pewna y prawdziwa
 wa bydź musí propozycya / íz iáko tylko Aniolowie dobrzy bydź
 Wiatorami przestali / iáko skoro tylko w ostatniey moruli / nies-
 konczonego szesliwey wieczności dopedzili terminu / odebrás-
 li záras od Boga á ssekurácyá taká / že wšyšká nie zamierzó-
 na wiecznosť / blogostawiony stan ich mensurowác bedzie /
 áni iúz wiecey ná niebieskiey záplácie swoiey swántowác /
 álbo dostać sie ná potepienie piekielne nie moga / wiecie to
 bardo dobrze wšyscy Swieci Aniolowie do siebie / íz w ow-
 ostatni termin wás / tak nie odmienne y wiecznie pewne was
 potkálo szesćcie / zstákieyze tedy przyczyny przy ostatiecznym
 sádsie / trwożyć sóba bedziecie ?

Scotus
 ibidem

R

A przynaymniey ty sámá Niepokaláne Pocze-
 dzielko Bostka / ná ten czas nie boy sie / ná nasci to tylko
 nedznych grzesnikow gás bedzie / ktorzy w tak wielu
 nieprawósciách nášych / po syie brodziemy / niepámietájac
 bynaymniey ná ten przyszly tak surowy ráchunek / ale ty ktoras
 nie tylko oryginalnemu / ale áni áktualnemu naymnieyssemu
 nigdy nie podlegála grzechowi / czego sie bedziesz bać miála ?
 Pobożnie y zárliwie Doktor Subtelny pisac / o Niepokalá-
 nym Poczećiu Pánný Przenayświeršey / miedzy inšymi roz-
 žnymi dyffursámi / y rácyami ktorými tego probuje / že pocze-
 ćie Mátki Bostkiey w Mácierzyńskim Anny Swietey żywó-
 ćie / niepokaláne y bez grzechu pierworodnego bylo / czyni teź
 jedne komparácyá taká / Sicut alij indiguerunt Christo, ut
 per eius meritum remitteretur eis peccatum iam contra-

Scotus in
 3. D. ff. 3.
 Quaest. 1.
 lit. D.

SSS

Etum

Etum, ita illa magis indiguit mediatore praeueniente peccatum, ne esset ab ipsa aliquando contrahendum, & ne ipsa contraheret, iako powiada drudzy potrzebowali Chrystusa / azeby im bylo przez zaslugi iego odpuszczone inż popelnione pierworodne przestepstwo / tak Przenayswietsha MARYA bardszy potrzebowała Chrystusa za medyatora / grzech pierworodny w niej przez łaske swoje wprzedaiacego / azeby byl od niej byds popelniony nie mogli / y zeby go nigdy byla nie popelnila / wzlawszy pochop z tych slow Doktorá swojego náš Pater Bellutus Catanensis, in via Scoti Theologus, rezolwowal sie z niektórymi inszymi / na taka pobożna opinia o Przenayswietshy Pannie / ze ona nie tylko nie podlegala grzechowi pierworodnemu / ale nawet z osobnego faworu Boskiego / posdlegac mu byla nie powinna / y dlatego (prawi) Doktor powatroc powtorzył / Ne peccatum esset ab ipsa aliquando contrahendum, & ne ipsa contraheret, przytacza do tego y rozne inshy wvagi / sale nie tylko sam grzech pierworodny / ale y powinność popelnienia iego od Przenayswietshy Panny oddalac / Dico valde probabile ac pium esse, Beatam Virginem asserere, immunem a debito contrahendi originale peccatum, te sa slowa iego / czegoż sie tedy Przenayswietsha MARIA przy tak cudowney exempcyey / y przedsiwnym przywileiu Boskim / obawiac bedziesz na sadzie Boskim miała / Wrobiec to samey iedyney naywieksza wshytkich nas bedzie nadzieia / iako w tey / ktora iestes Refugium peccatorum, & kiedy y ty sama strzesh Boze struchleiesz / iniesz po nas / ia inshy oprocz ciebie nie widze obrony ; Aza przynamniey one twoie Macierzynskie pierśi / ktorymis odkarmila naymilshogo Jezusa / ono twoie pieczolowanie tak wielkie / ktoregos zazywala o to koto wychowania iego / one bolesci nieporownane z wshytkimi Matkami / co ich swiat wshytek mial / y miec aż do dnia ostatecznego bedzie / ktoryches ty przy gorzkiej mece iego zazywala / zloza cie przed ta surowoscia Synowska / ktora to iako ieden miecz przy sadnym dniu przemienac ma niewinna dusze swoje : Bedzie to podobna wshytko Katoolicy moi / y z tych
 miar

Pr. Bonan.
 uen. Bellutus
 Franciscanus
 Tomo de
 Incarna:
 Disp. 16.
 Quaest. 1.
 Artic. 2.
 num. 22.

miar ktore wymienilem/ ani Matka Boska/ ani Aniolowie Swięci/ ani insi błogosławieni Pańscy/ nie beda mieli czego sie obawiać/ ale, mnie sie tak zda/ że wszystkie circumstantia postrachu y boiaźni ich/ sama tylko ona Maiestas Chrystusowa/ sama władza y potęga sądowa/ appellacyey żadney nie maia ca/ przyczyna ich postrachu będzie/ Videbunt filium hominis

Lucę 21
cap.
S

venientem cum potestate magna & Maiestate.
Czytamy o Hercesie sławnym y bitnym Krolu/ że czasu lednego vbrałszy sie po Krolewstwu rewidować woystko swoje poszedł/ ktorego żołnierze postrzegiły/ nagłym strachem zdieci/ blednieć zaraz y truchleć na twarzy poczeli/ zdziwiwszy sie temu Herces/ spyta sie ich o przyczynę tak nagley a niewesoley odmiany/ Vt quid pallescitis commilitones mei? Co macie za przyczynę boiaźni y bladosci takowey? aż mu rycerstwo odpowie/ Insolita quaedam Imperatoris Maiestas est in causa, Nie pamiętamy Cesarzu/ ażebyśmy cie kiedy w takowym Maiestacie widzieli/ żołnierska dzielność twoia wiadomsta nam jest/ aniżeli powagą y Maiestatem Pańskim/ dlatego nie dźw wy sie/ że zmienacka/ ten niezwyčajny nam twoy Maiestat wyzrawiły/ poalterowane zostały na twarzach naszych kolory; Tęc a nie insta znać będzie do strachu y boiaźni przy ostatesznym dniu/ Swiętym Pańskim przyczyna/ że Chrystusa przychodzącego na sąd/ w tak wielkim Maiestacie/ w tak wiekietey potędze obacza/ Cum potestate magna & Maiestate, Rzeczecie/ izali y teraz Chrystusowi Panu w niebie na Maiestacie schodzi/ czyli y teraz nie mocny? tymże Bogiem będzie w ten czas co y teraz jest/ z iednymiż nieskonczonymi attributami swoimi/ toż będzie y człowieczeństwo iego wielbione/ czemuż teraz swiętym swoim jest obiectum Beatitudinis, obiectum wśelących pomysłnych poćtech w niebie/ a w ten czas bydź ma obiectum postrachu/ przy władzy y Maiestacie swoim? spytaćby o to wszystko potrzebą/ samychże Ewangelistow Pańskich/ wiedzieli oni bärzo dobrze o tym/ że y teraz Chrystusowi Panu na Maiestacie y władzy nie braknie w niebie/ bo sam o sobie dość iasnie ogłaszał to/ zaraz po chwalebnyim zmarz

S. cypr-
ianus ser-
mon: de
Pascho:Apocal:
1. cap.Speranza
punkt
132.

twoychwstaniu swoim/ Data est mihi omnis potestas in caelo & in terra, Dána mi jest wszelka moc y w niebie y ná ziemi/ á przećie to oni cum quadam emphasi, cum quadam energia pisa/ że ná sad ostáteczny w Máiestacie wielkim/ w potedze wielkiej/ iákoby to niezwyčajna Maieostas, niezwyčajna powagá y moc iáka bydź miała w ten czas przy Chrystusie/ ktorá y samym Swietym Bozym podać ma okázya do postráchu. Dsiwowie sie Cypryan Swiety Máiestatowi Chrystusowemu ná Krzyżu/ kiedy iáko Pan wiekuiszym Kátem wdárowal los trá/ Considero Domine te in illo patibulo, ubi videbaris sine adiutorio, quomodo imperatoriá Maiestate latronem praemittis ad regnú, Nie moze mi to powiáda zniść z wragi/ moy Pánie/ iákos ty ná onym sromotnym Krzyzowym drzewie záwiešony bedac/ od wšytkich opušczoney/ od nřkogo ráatunku żadnego nie májac/ postáremu Páńskim nárabiać Máiestatem vmiat/ w dárowiż nie lotrowi iednemu włásne Krolestwo swoje ofiaruiac; Jákos dopiero nie bedzie zdumiewal sie onemu Máiestatowi tego/ á oraz iáko nie bedzie miał sie go stracháć/ kiedy nie z Krzyża/ ále z Thronu swóiego sadowego/ nie iednemu lotrowy ále tak wiele wybranym swoim/ wiekuiszych potiech niebieskich ostátنيا bedzie dárowizne dárowal/ y tak wielu winowácom ostátنيا nieszesliwej wieczności decyzya wyda: Doyrzal byl tylko troche duchownym wzrokiem swoim on dylekt Chrystusow Jan Swiety/ tey mocy y Máiestatu tego sadowego/ áż záras mowi o sobie/ Et cecidi tanquam mortuus, Padlem iáko vmiarly/ posłuchayćieś co ná to piše Iosephus Speranza. Quid erit de his, qui non imaginarię, sed verę proprijs oculis videbunt Filium Dei; venientem in nubibus caeli cum potestate magna & Maiestate? Cosz dopiero powiáda z tymi wšytkimi bedzie: ktorzy nie tylko intellectualiter duchownym sposobem/ ále y samymi máteryálnymi oczymá widzieć beda Syná Bozego w oblokách ná ostáteczny sad przychodzacego z mocá y Máiestatem wielkim.

T

Taka rzeczá inż mnie tu widze de reprobis, to jest o onych potepiencách nieszesnych albo nic/ albo práwie málo co mo-
wie)

wieć potrzeba/ ponieważż każdy z was będzie zaraz umiał sobie argument taki wzywać à fortiori, iż jeżeli to Matka Boska / jeżeli Święci Aniołowie / y wszyscy inni predestinati do nieba / obawiać się y strachać beda Chrystusa / przy ostatcznym sądzie / iakoż daleko wiecey nie beda się mieli bać przekleść grzesznicy potepieni / Grzegorz Święty naucza / że weselsza twarz w ten czas pokazywać będzie Chrystus tu wybranym swoim na prawa stronie / a bardzo straszna tu potepieńcom / Omnipotens Deus & blandus iustis & terribilis apparebit iniustis, a przecie tu weselsza twarz nie w wolni Świętych Boszych od boiaźni y strachu / iakoż dopiero ona surowa / zagniewana y zamarszona tu potepionym / niszczyć ich od postrachu wielkiego nie będzie : Woleliby znówu wpasć gdyby to mogła rzecz była in abyssum nihili, z którego ich ręką Boska wzięta / woleliby powrócić się ad non esse simpliciter, woleliby tysiąc kroć razy już wiecey z piekła nie wyizrzeć / aniżeli na ostatnia one przychodzić Konfusya / kiedy nie tylko oculo intellectuali, iako in iudicio particulari się dzieje / ale nawet oculo corporeo, już znówu ciało wzięwszy / czytać przy obecności swiata y nieba wshytkiego regestr grzechow swoich beda / Plus torquentur iniqui peccatoru pudore in extremo iudicio, cum illis ante oculos fuerint proposita peccatorum maculosa sordes, quam cum fuerint igni aeterno traditi, tak mówi Bazyli Święty: Cieszkosy to na potepieńcom będzie / po wracać się po one cielska nieszczesne / które im przyczyna tej zguby wieczney były / y stawić je przed Trybunał Chrystusow / ażeby ostatniego posłuchały dekrety / beda przeklinać y narzekać na ziemi / że onych prochow ostatnich nie pozatka tak / co by to była ani sama materia prima z ciał ich nie zostawała / boby im to milsza rzecz była / aniżeli tych nieszczesnych towarzykow swoich z ktorými rowno sobie na piekło robili / surowemu oku Boskiemu postawić : owo zgoła / nie iedną circumstantia, nie iedną okoliczność dokuczey postrachem potepieńcom nieszczesnym / kiedy tylko wiedz spojrze / gdzie się tylko obroca / mówi Grzegorz Święty / zewszad tylko do strachu a boiaźni okaza

S. Gregorij

S. Basilii
oratione
de iudicio & in
Psalm: 33.

Greg:
hom: 10.
in Euāg:

zys znayda/ O quāta angustia erunt tunc reprobis, si respiciunt sursum, tunc vident Iudicem iratum, si deorsum, tunc vident infernum, eis paratum, si ad dexteram, tunc vident congregationem bonorum, à qua debent separari, si ad sinistram, tunc vident multiplicationem dæmonum, cum quibus aternaliter debent cruciari, słowá Grzegorza Swietego: Jezeli spoyrza wysoke/ obacza zagniewanego sędzięgo/ jezeli na dol oczy spuszcza/ obacza na sie otwarte piekło/ iesli sie suna na prawa strone/ tam obacza wybranych Bostich/ od ktorzych oni na wiek wiekow wylaczeni zostana/ jezeli na lewa/ tam obacza czartow tak wiele/ z ktorymi do onęgo smrodliwego piekielnęgo tarasu ostatnia ona ich Bostka sentencya wpedzi/

Matthai
25. cap.

Disceditē à me maledicti in ignem aeternum, qui parat⁹ est diabolo & Angelis eius, Idzcie odemnie precz przeklernicy/ wpadacycie w ogien wieczny/ ktory jest nagotowany dla czarta y Aniolow tego; O Boze moy! iakos dopiero im ten ostatni glos Chrystusow straszny nieznośnie bedzie/ wspomniemy tylko sobie/ iako sie kiedyś strachu nabral okrutny on Herod ze wszytkę potęga swoia Krolewska/ kiedy sie o tym dowiedzial/ ze już Chrystus primam vocem emiserat, już byl wypuscit pierwszy dżiececy glos swoy vrodzowy sie swiatu/ Turbatus est Herodes & omnis Ierofolyma cum illo, mowi Mattheus Swiety/ a na te słowá tak sie odzywa

Matthai
3tio cap.

S. Augustinus ser-
mon. 30.
de temp.

Auguſtyn Swiety/ Quid erit Tribunal iudicantis, quando superbos Reges cuna terrebat infantis? jezeli to po wiada ieden niemowiacy/ kolebkowy glos Chrystusow w Betlehemicum zlobie/ tak straszyl y turbowal Heroda/ ze wszytkę Jerozolima/ coż rzecemy o onym Trybunalskim glosie tego/ kiedy nas sadzić bedzie? dosć byl łagodnie w Hetsemanſkim ogrodzie odezwał sie Chrystus do oney hatastry zys dowſticy/ ktora go imać byla przyſta/ Quem queritis? Ego sum, kogos szukacie? Ja testem/ a postaremu za tymi słowami tego/ zaras od strachu ceciderunt retrorsum, mowi Pisimo Swiety/ wznal poupadali/ Quid iudicaturus faciet, qui iudicandus hoc fecit, quid regnaturus poterit, qui moriturus

Ioan: 18.
cap.
S. Augustinus
tract. 112.
in Joann.

hoc

hoc potuit? mowi także Augustyn Świety iezeli tak straszny był Chrystus kiedy sam miał bydź sędzonym/ iakoż dopiero straszny będzie/ kiedy sam sędzia zostanie/ iezeli mogli tak wiele le nad żołnierzstwem onym/ przez ktorych rece miał na krzyżu umierać/ coż będzie mogli iuz kroluwać y pánuwać w niebie? Raz tylko także był okrzyknął z nieba Chrystus onego persekutora głównego/ Koscioła swoięgo Saula/ Saule Saule, quid me persequeris? Ego sum Iesus quem tu persequeris. Saule Saule com ei winien czemu mie przesła duiesz y iasz to Jezus na twoie przychodzi persekucye/ aż Paweł od postrachu strasziawszy/ wysztek został iak inſy/ Tremens ac stupens dixit, Domine quid me vis facere. Coż rozumiecie/ iaki wiec postrach puści na potępińcowo wszystkich/ kiedy im przy sędzie onym ostatecznym rzecze/ Ego sum Iesus, Otof ia iestem on Jezus/ na okrutne meki/ na sromotna śmierć krzyżowa/ na wszystkie ktorekolwiek tylko złość zydowska wymyślić mogła tormenty/ wydany dla zbawienia waszego ob Dycá mego przedwiecznego/ Ego sum Iesus, Otof ia iestem on Jezus Nazareński/ ktorym wam niebo otworzył przestępstwem pierwszych waszych rodzicow zawarte/ ktorym wam Sakramenty Świete/ dla nieba pozyskania zostawił/ ktorym was własnym Ciąłem y Krwią swojá karmiel y poiel/ Ego sum Iesus, Otof ia iezdem on Jezus/ ktorego ście wy tak cieſko obrazali/ tak sromotnie blaźnili/ ktoregoście znać dobroci y miłości nie chcieli/ poznaycieſ mie teraz z sadowey sprawiedliwosci/ discidite maledicti in ignem aeternum, wpadnyćie przekleńcy w pożar ognia wiecznego: Czyni reflexia taka nad tym straszny dekretom Chrystusowym Eusebius Emillenus, Qui clementem Dominum ferre non possunt, iratum ferent, qui ad penitentiam reuocantem perhorrescunt, terroribus omnia replentem poterunt sustinere, ? Teraz powiada przy przy sie im miętká Pána tego łaskawosci/ á w ten czas srowy gniew ięgo wytrzymywać beda/ teraz lekáia sie Swietych instynktow ięgo ktorymi ich do pokuty záciaga/ á w ten czas kiedy okropnym postrachem wszystko nápełniac będzie/ z nosić go beda musiel.

Pomyśle

Euseb. E.
miff. ho-
milia 4ta
de sym.
bolo.

Pomysljcie sobie każdy z was/ teras zároveňu o tym co to
 tam za strach będzie/ a oraz szczerze pomyslj sam o sobie/ aże
 by cie ta ostatnia sentencya w ten czas ominela/ zapieczeryucie
 ia teras sobie na sercach waszych/ noscie ia zároveň w pamie-
 ciach waszych/ ażebyście sie iey w ten czas uchronili kiedy
 swawolne ciato/ kiedy zdradliwy swiat/ kiedy obłudny czart/
 namawiać was będzie na obrząy Bostie/ ta sie tylko skladays
 cie sentencya/ iezeli komu skuteczne tey ostatczney sentencye
 iey rospamietywanie nic nie pomoze do dobrego/ iezeli go nie
 odwiedzie od zlego/ ia nie wierze/ ażeby miał bydź takowy ies-
 dnym z przeznaczonych: Tylko tam kiedyś Mnich ieden
 w zachwyceniu bedac/ (iako Ioannes Climacus pise/) doys-
 szzał był w duchu tego ostatniego rygoru/ dosytał nieco tego
 strąfnego dekretu/ ktory na grzesznych ludzi bez pokuty y mie-
 raiaacych/ ostatni raz z wst Chrystusowych serowány będzie/ w
 praśał zaraz goraco przetożonych swoich/ ażeby go byli w Za-
 konney Celi tego zamurowali/ tylko mu chleba troche a wody
 dodać/ y otrzymawşy to pozwolenie/ na takiey surowey po-
 kucie persewerował aż do śmierci/ kiedy potym iuz przed
 śmiercia sama wybili drzwi bracia do niego/ y ciekawie pyta-
 li go o przyczynę/ dla ktoreyby był one tak ostro y surowo od-
 prawował pokute/ nic im inşego nie odpowiadał/ tylko to/
 wiedźcież to bracia moi/ że gdyby ludzie rozważali sobie on
 postrach ostatni/ ktory będzie przy sadnym dniu/ nigdyby Pa-
 ną Boga nie obrażali/ y potym zaraz skonali: Sluchajcie nas
 bożni/ wsakże ty każdy z was iedynakiem iest duszy swoiey/ iez-
 zeli tedy nie ciata/ to przynaymni iuz serca y dusze wasze seque-
 strujcie sobie od swiatá/ zahamuycie ie też iuz od dzisieyşe-
 go dnia boiaźnia boża/ Zatarasuycie mocno pokuta swieta/ y
 szczerym przedśiwzięciem/ nie powracac sie wiecey do grze-
 chu smiertelnego/ aż do ostatniego punktu życia swoiego/ slo-
 wem rzeke/ a słowem onym ktore mowi sam Kościol

Bojy do was/ Sic transeat per bona tempo-
 ralia, ut non amittatis aeterna. Amen.

A. M. D. G. B. M. V. H.

GŁOS

G L O S
N A P V S Z C Z Y
W O Ł A I A C E G O .

B R Z M I

XXIV.

Ná Czwarťa Niedzieľę Adwentowá, miáne
w Káthedrálnym Kościele Krákowskim
SANISŁAWA Świętego, ná Zamku.

Roku Páńskiego, 1667.

Vox clamantis in deserto.

Głos wołaiacego ná pušczy/

Luca 3.
cap.

*Brzmi w dżitiejſzey Ewánieliej Świętej, w Łukášá Świętego,
w Rozdźiale trzeciim.*

B Dż to nie ras przy tym Adwencie Świętym/ głośno
ſie ten dżitiejſzy głos o wſynáſe obitá/ Vox claman-
tis in deserto, Głos wołaiacego ná pušczy/ **N. S.**
Przypomniemy ſobie dżitiejſzygodniowa one z Janem Świętym
Inkwizycya/ Jerozolimſkich Káplánow y Lewitow/ od Dya-
dowſtwá ná to wymyſlnie zeſłanych; ná te trzy punkta byli di-
recte mu tam ſobie iák z rejestru odpowiadác kazáli/ ieżeli nie
był Chrystuſem/ ieżeli nie był Eliášem/ y ieżeli nie był Proro-
kiem/ á on te wſytkie/ krotka jedna negacywa expedyowa-
wſzy/ głoſem ſámyim wſytkich onych Inkwizytorow pozbył/
Ego vox clamantis in deserto, Przyznaie to w brew Hyppo-
neńſki Biſkup Janowi Świętemu Chrzécielowi/ że kiedyby
był w ten czas jczył ſobie y affektował bydż miánowany Chry-
ſtuſem

T t

ſtuſem

S. Auguf:
Tracta. 4.
in Ioann.

Raymon:
in hunc
locum.

Ioann. 1.
cap.

Lucz 1.
cap.

Matthaei
2. cap.

Lucz 1.
cap.

stussem/ zárasby byl tego bez wśelákiey dokazał trudności/ y z tego fundamentu/ żadney wielkſzey w nim nie uznawa zaſługi/ lubo ták wiele miał ich w oczách Boſkich/ iáko te ktorey byl ſobie przez ták głęboká pokorę ná tych ſwoich wſpommionych Konfeſſatách doſtał/ Patres mei nullum tantum meritum Ioannes habuit, quám de iſta ipſa humilitate, quód cüm poſſet haberi pro Chriſto (tantá enim gratiá tantáq; excellentiá fuit) cófeſſus eſt tam aperte, & dixit, non ſum ego Chriſtus, ſłowá Auguſtyná Swietego/ zgołáco żywo iuż to rozumiało o nim/ że właſnie on byl Chryſtusſem/ á naybárſzey dla tego/ że ſie od ludzkiey Konverſácyey y poſpolitego obcowania vchránił/ Putabant eum eſſe Chriſtum, quia videbant eum frequentias hominum fugere, & ſolitudinem petere, mówi Sáymon/ Otoż on iednym głoſem/ te ták wyſoká á omylſna o ſobie opinia rozbił/ Ego vox clamantis in deſerto. Co prawda/ mogli im przynaymniey byl odpowiedzieć Jan Swiety/ że lubo nie byl Chryſtusſem / byl iednák poprzedźciélem Chryſtusſowym/ byl Boſkim Miſſyonarzem / byl uniwerſálnym Miſtrzem wſytkiego Koſciola Chryſtusſowego/ vt omnes crederent per illum, A przynaymniey iuż ſie mógł cále nie zápiéráć tego/ że byl Eliáſſem/ bo táka o nim dawál Sáa Cháryaſowi miedzy inſzymi Aniol Páńſki informácia/ o przyſłym opowiadáiac ná ſwiat národzeniu iego/ że miał mieć moc y Duchá Eliáſſowego/ Ipſe præibit ante illum in Spiritu & virtute Eliaz, ták go wyrażnie názwály y ſáme prawda wierne Zbáwićielowe viſtá/ Ipſe eſt Elias qui venturus eſt, á náwet tákim go byđſ wyſwiadeżalá y ſamá iego funkcyá / poniewaſ iáko Eliáſſ wrore przyſćie Chryſtusſowe ná ſad oſſtáteczny poprzedzi/ wedlug poſpolitey Doktorow opiniey/ ták poprzedził Jan Swiety pierwſze przyſćie Jezuſſowe ktore vzyjnić raczył dla odkupienia náſzego: w oſtátku przyznać ſie cále iuż bylo ná nayćieſſſe Janowi Swietemu/ że byl Prorokiém Páńſkim/ bo nie tylko tákowe o nim z Duchá Swietego ſłowá Oycowſtie byly/ Ecce tu Puer Propheta Altiffimi vocaberis, ále y ſam tákże Odkupiciel náſſ / nie tylko iáko Prorokos

wi/ ale iako komus wieksemu nad Proroká dánt dáie/ Jano-
 wi Swietemu/ Plus quám Propheta, áz on oto postáremu te
 wysytkie trzy Quæstia Zydom/ per simplicem solwowal ne-
 gationem, je áni Chrystussem/ áni Eliassem/ áni Prorokiem
 nie byl/ Tria quæ homines ambiunt contempsit beatus Io-
 annes, & abdicauit à se, scilicet sublimitatem excellentiæ,
 quando negauit se esse Christum, æstimationem sancti-
 moniæ, quando negauit se esse Eliam, opinionem inco-
 gnitæ scientiæ, quando negauit se esse Prophetam, ták go
 wymawia Seráficki Doktor Bonawentura Swiety/ ná to
 miesce pisac/ rzecz to práwi iest nie omylna/ je ludzcie ná swie-
 cie pospolicie pretendowác zwykli/ albo wysokich godności /
 albo dobrego rozumienia o swietych progressách// y postes
 plách swoich/ albo opiniey pospolitey o swoiey madrości/ wshy-
 tko to iednak Jan Swiety iako czlowiek nieswiátowy/ przes-
 niosl okiem/ kiedy áni Chrystussem/ áni Eliassem/ áni Proro-
 kiem niechcial sie mianowác/ wolał sie nazwác prostym glos-
 sem / glossem iakimsis dżikim po gestych brzmiaącym pusty-
 niách/ lubo go o to nie pytano/ Ego vox clamantis in deserto.
 Dnia wczoráyšego tákze wzmianke czyniac Kościol Boży
 przy Suchydnách/ o pokutnym Kaznodziejstwie Jana S.
 nie inšy tytuł mu dáie/ áni inša denominácia/ tylko denomi-
 nácia glosu/ Vox clamantis in deserto, y dżis znorow powta-
 rza też Ewángelie Swieta/ y tymże go bydž ogłasza glossem /
 Vox clamantis in deserto, á inša wersia czyta/ Vox claman-
 tis in deserto: Co prosze zá przyczyná tego/ je niegodnym mie-
 niac sie Jan Swiety/ ázeby byl miał kiedy rzucić sie do nog
 Zbáwiciela Pána/ y rzemyczek mu ieden v obuwia rozwiázác/
 Non sum dignus corrigiá calceamentorú eius soluere, teraz
 y on sam przez sie y przez inšy ch Ewángelistow SS. w usta
 sie Pánškie Kládzie/ glossem sie tego zowiac/ Vox clamantis in
 deserto? Drozumiécie przyczyne/ kiedy ia wam to ná terás
 žniemyšym Kazaniu moim pokáze/ je wzgledem pewnych przes-
 dnieyšych godności/ ktore od Boga miał Jan Swiety Bap-
 tista, lepiey mu przysposobione y bázšiey proporcyonálne bydž

Matthæi
 II. cap.

Diuus
 Bonauē-
 ra hęc.

Marci 12
 cap.

nie mogło przezwisko nad przezwisko głosu: Wicet tedy kiedy ten głos przez ogłoszenie moje dochodzić do vsu wáshych bzdú: nie restliwa rączcie go wdárować. áttencya/ ná czesć y ná chwale Pána Boga Wszechmogácego/ ktorému.

*Wdziecznie brzmiał głos ten w niebie, choć ná pušczy wołał,
Zaden mu głos w tym ludzki równo nie wydálat.*

Vox clamantis in deserto,

X Rzzy osobliwse między infymí godności szodroblíwa: **T**aka Bosta konferowála byla Janowi Swietemu Chrzcićielowi/ a względem wshystkich rzzech/ lepiej ochrzczony bydź nie mogli/ iáko názwískiem głosu/ **N. S.** Pierwsza godność miał Poprzedzićielá/ **Márskáttá/** álbo **Postá Chrystusowego/**

Matthaei **xi.** Ecce ego mitto Angelum meum ante faciem tuam, qui praparabit viam tuam, ante te, **Oto** ia posyłam Anýolá moiego przed obliczem twóim/ ktorý gotowác. bedzie droge twoie przed toba/ **šlówá** te (mowi Glossa Interlinearis) byly **Oycá** Przedwiecznego // do iednorodzonego Syná swoiego /

Gl. f. In- **terlin.** Verba Patris ad Filium. y czyta ie ták/ **Ecce** ego mitto nuntium meum ante faciem tuam, **Oto** ia **Kochány** Synu moy wysyłam postá moiego przed toba/ ázeby przodem droge twoie/ ktora odpráwić. maš. dla narodu ludzkiego/ przetorowál ná swiecie/ postá nie infego tylko **Janá** Swietego według relacyey wzwoyš wspomnioney v **Łukášá** Swietego/ **Ipsle** prazibit ante illum; ten poprzedzil z ordynánsu Bostkiego/ przysćie **Chrystusowe/** y vrodzeniem ná swiát/ y **Kazániem/** y **Chrztem** swodim/ dla tego náš **Doktor** Subtelny/ **štossuise** sie do zdánia **šámmego** **Mágrá** Sententiarum, zowie **Baptismum** **Ioannis** quoddam prambulúm ad verum baptismum, **Chrzest** **Janá** **Swietego/** iednym. iákoby vprzedzeniem prawdziwego **Chzstu** **Chrystusowego/** względem tedy tego poprzedzenia swoiego **Kwádrowác** mu lepiej nie moglá denominacya zadná/ iákó tá denominacya głosu: **A** wiećie co to jest głos: **Vox** est sonus ab ore animalis prolat^o, **táka** mu definiacya dáta **Dyáleskrycy/** jest to ieden dšwiek/ iedná párá/ z vsť žyiacé^o stworzenia pušczyna / dla ktorey pro subiecto principalináznázázia **šl**

Scotus **ja**
4. **Dill.** **2:**
Q. **2:** **17:**
š. **Hic** **a-**
git **megi.**
šter.

Łozofowie à cęrem, ná powietrzu sie bowiem glos funduie y wie-
 fa/ dla tego iest rzecz tak lekka/ tak nietrwala tak exigua enti-
 tatis w sobie/ że poty tylko trwa iestestwo iego/ potki go wiatr po
 subtelnyim nie. roznieście powietrzu/ poniewaz tedy Jan S. po-
 przedzićcielem byl y Posłem. Mistrza takiego/ ktorego w sęytká
 náuka bydź miała ná ziemi/ náuka potkory y unizonosći/ Discite
 à me quia mitis sum & humilis corde, tak vzy v Mattheusa
 Swietego/ Augustyn Swiety przydáie/ Discite à me, non
 mundum fabricare, non cuncta uisibilia & inuisibilia creare,
 non in ipso mudo mirabilia facere, & mortuos suscitare, sed
 quoniam mitis sum & humilis corde, dla tego áni Synem
 Sáharyasowym/ áni Eliaszem/ áni Doktorom/ názwac mu-
 sie nie należało tak/ iáko názwac sie glosem/ á żeby byl pokazal/
 że tak lekkie/ tak podle y slábe sobie názwisko biorac/ y w sa-
 mym záras názwisku potkornego chćial reprezentowac y ná-
 sladowac Chrystusa/ iego bedac Praturfórem y Posłem/ Non
 respondet Joannes, ego sum filius Zachariae, uel talis & ta-
 lis, sed solum illud in quo Christum sequatur, tak mowi
 Thomaš Swiety w tym mieyscu. A do tego sęzery y praw-
 dziwy Posel/ nie powinien miec w poselstwie swoim/ tylko
 swoy wlasny glos/ negocia, w sęytkie/ interessy w sęytkie/ rzecz
 w sęytká glosem iego wyrażona/ nie powinna bydź iego/ ale tea-
 go od ktorego poselstwo spráwnie/ w pospolite to przystowie
 Polskie wešlo/ że Posel ma bydź tak Osieł/ nie w poselstwie z
 soba przynieśc nie powinien in sęgo/ tylko to co ná niego iáko ná-
 ostiełká wlozja/ kiedy sie ozwie Posel/ glos tylko iest iego/ ale
 substantia sermonis y rozmowy iego/ cale nie iest iego/ y dla
 tego ná seymách naszym tak to Equestris ordo praktyknie/ że
 kiedy owo w Poselstkiey Izbie promowac artykuły/ od brá-
 ciey sobie podane maia/ nie zwykli wiec żaden Posel Márszałka
 wpraszac/ tylko o sam glos/ Mósci Panie Márszałku prose o
 glos/ Juz to ostátnia/ kiedy sie Posel ktory/ wiecey domysle-
 ni z glosu/ kiedy w Poselstwo pospolite zmiesza prywaty swoie/
 kiedy nie tylko z glosem swoim/ ale też z swoimi personalny-
 mi pratenjami/ da sie dobrze slyšć/ á otych ktore mu poru-

Matthaei
cap. II.S. Augu-
serm. 10.
de uerbis
Domini.S. Tho-
mas hic.

Gono/ zaledwo co wspomni/ nie bärzo wiec Poslom takim
 dziekowac zwyklicie; Troche lepiej dzialo sie kiedyś z Oyc
 zyzna nąsa/ gdy Poselstie glosy/ respektami/ fakcyami/ zebym
 nie rzeki korupcyami/ alterowac sie nie daly/ ale to tylko w
 nich brzmiato/ co w podaney instrukcyey/ ku dobremu pospos
 litemu bylo/ troche lepiej bywato/ gdy nie tylko o wolności/ a
 le oras y o sussyności/ o boiaźniey Bozey/ de Immunitatibus
 Ecclesiasticis, te glosy nąse Poselstie/ zynity rezonancya/ gdy
 z wortami zyzliwych Oyczynie y madyrch Senatorow/ dzwiele
 zgodny miewaly/ ani seymow dla swoiogo własnego widziemi
 sie nierwaly. Posel Boski Jan Swiety byl taki/ je w posela
 stwie swoim o Messyafu prawdziwym/ nie miał nic tylko
 glos/ rzecz wшыtką byla Boska/ interessy niebieskie/ artykuły
 wшыtkie od Duchá Swietego podane/ ktorych on nie odstapil
 aż do gardła/ cokolwiek tylko mowil/ nie mowil sam z siebie/
 ale z Pána Boga/ Factum est verbum Domini super Ioan-
 nem, mowi dzisieysza Ewangelia Swieta/ a Lyran przydacie/
 Per reuelationem Diuinam, ani przydal ani umnieyszył ná
 to/ ná co kredensy miał albo rewelacye Boskie/ naysposobnieys
 za tedy/ przy tey iego godności poselstiey/ byla mu tá ja abstra-
 kto denominacya glosu/ Vox clamantis, glos wolaiacego/ Io-
 annes appellatur vox, quia ex se nihil dicebat, sed tantum
 quae audierat à Deo, Koncept Sylweiry madrego Theologa
 Karmelitáńskiego: ale iesze posluchaycie troche niby Sub-
 telnieyszego.

Lucæ c.
 3.
 Eyræus
 in hunc
 locum.

Sylveira
 lib. 3. c.
 4. Quæst:
 26. Num. 73.

Y

Nauczaiá Filozosowie je slowá nąse/ anizeli per vocem
 articulata, per vocem significatiuam, przez rzetelny glos/
 wyrażone wstami bywaiá/ w przod sie w rozumie skladaiá y
 knuiá/ tam ie w przod zataione w myslách nąsych nošiemy/
 anizeli ie sluchaczowi exprymuiemy/ y nazywaiá ie Filozos
 wie Verbum mentis, slowá myslne/ albo slowá zewnatrzne/
 ktore dopiero przez glos mowiacego do wiadomości y zro-
 zumienia nąsego przychodza: Niewiac w prawdzié kiedy
 Chca y Aniolowie Pánscy miedzy soba/ przyznawaiá im to
 Theologowie wшыscy/ je tej wzaiemne z soba gdy im sie wpo-
 doba

Doba rozmowy miewaia/ Si linguis hominum loquar & Angelorum, tak o ich mowie niegdy Apostol Pawel Swiety Koryntczykom namienil/ mowia podczas y glosno/ iako na iakiey zwawey y obrotney dyspućie/ wedlug swiadcetwa Izaiasa Proroka/ Seraphim stabant super illum & clamabant alter ad alterum, Swiadczy to y Jan Swiaty w obiawieniu swoim/ ze ich nie szeptem/ nie pocichu/ ale glosem rawnym rosprawiaacych slysal/ Angelus vnus clamauit ad quatuor alios dicens, Nolite nocere terrae & mari, mowia nie tylko wyssi Aniolowie do nisszych/ lecz y nisszi do wysszych/ tak tłumaczy Dyonizyus slowa one Psalmisty Panskiego/ Attollite portas Principes uestras, & eleuamini portae aeternales, & introibit Rex gloriae, Quis est iste Rex gloriae? ze to wlasnie Aniolow wysszych z nisszymi o taiemnicy Wcielena Slowa Przedwiecznego/ wzaiemna byla rozmowa/ iako iednak przez Anielsti tezyt nic nie rozumie in sego Theophilaetus, tylko rozum ich wlasny ktorym mowia do siebie/ tak tezy przez glos ich/ nie ma bydź rozumiany materyalny dźwięk iaki/ ktory w uszach brzmi/ y po serokim zwykly wrotiac sie powietrzu/ lecz rozumiany bydź ma glos Duchorony/ albo sam koncept iuz wyrazony na rozumie Anielstini/ dla tego Doktor nasz Subtelny/ o rozmowie Anielstiey traktuiac/ kiedy sie pyta/ Quid gignatur in intellectu audientis ab Angelo loquente? co sie tezy rodzi takowego od Aniola mowiacego na rozumie sluchaiacego? Odpowiada/ ze sie nie rodzi nic in sego/ tylko albo sam koncept aktualny/ to iest rzetelne y wyraźne zrozumienie tey rzeczy/ o ktorey mowi do niego/ albo tezy tylko sama Obiekti species, albo to oboie/ Dico quod potest causare actum tantum, ita quod non speciem, & potest causare simul actum & speciem, & potest causare tantum speciem, ale zas miedzy nami ktorzy iestesmy materyalnym ciata naszego oblozoni ciezarem/ nie moze/ mowiac ieden drugiemu/ exprymowac y wyrazic inaczey wlasnego konceptu swojego/ y slowa myslnego/ tylko przez glos materyalny/ z wst mowiacego do wst sluchaiacego idacy. O toz kiedy zataito sie

1. Corin.
cap. 13.

Isaie 6.
cap.

Apocat.
7. cap.
Diony. 6.
7. cele-
stis Hie-
rarchiae:
sup Plal.
23.
Psal. 23.

Theophi-
la 8. sup:
illum lo-
cum Co-
rinth. Si
linguis
hominū
loquar &
Angelo
rum.

Scotus 1.
2. Dicit 9.
Quaest. 24.
§. Ad ult.
teriorems
lic. B.

już było VERBUM Incarnatum, Słowo ono Przedwieczne w
 Żywoćie Panny Przenajświętszey/ Kiedy już ono Słowo przed
 wieki w Bogá Oycá bedace/ In principio erat Verbum, &
 Verbum erat apud Deum, uformowało sie już było wzgledem
 natury ludzkiej w wnetrznościach Panieńskich/ y w czasie
 stało sie Ciałem/ za sprawa Duchá S. ktorej nappierwey
 na świecie obiaroił y ogłosił/ iezeli nie Jan Święty Baptysta:
 ticho na ziemi było o tym Słowie Wcielonym/ po ki sie glos
 ten nie ozwał/ záras owym odskokiem swoim w Macierzyń-
 skim ięszce Żywoćie bedac / wyraził ten glos/ Słowo ono
 Przedwieczne w Żywoćie Niepokalanej MARYEY bedace
 ce / zgrzybialey Elzbiecie Rodzicielce swoiey / czuła to do-
 brze Elzbieta/ że iako echo od glosu wderza sie y odskaknie/
 Kiedy obstaculum znalazł sie / tak wderzył y odskoczył Jan S.
 w wnetrznościach iey/ kiedy ja Márta Boska Słowem Przed-
 wiecznym cieśka nawiedziła/ Exultavit infans in utero eius,
 dla tego wmażając Bonaventurá Święty/ czemu Elzbieta na
 przywitaniu z Panną Przenajświętszą wielkim glosem zá-
 wolála/ Słowa one mówiac/ błogostawionás ty między niewiás-
 tami/ y błogostawion owoc żywota twoiego/ Exclamavit vo-
 ce magná & dixit: benedicta Tu inter mulieres, & benedi-
 ctus fructus ventris tui, nie infa dácie tego przyczynie tylko te/
 że w żywoćie swoim czuła glos Przedwiecznego Słowa/ dla-
 tego eak wielkiego dostawało iey glosu/ Ideò voce magná
 clamabat, quia illum continebat in utero, qui erat vox ver-
 bi, najlepiey tedy względem tey godności Poprzedziciela y
 Posła Słowo Przedwieczne ogłaszającego/ Kwádrowało mu
 miánować sie glosem/ Vox clamantis in deserto, tak kon-
 ceptuie Święty Biskup Thomas de Villa nova Zakonu Au-
 gustyna Świętego o narodzeniu Jana Świętego piszac/ kie-
 dy mówi/ Quarentibus quis esset, nihil aliud respondit de
 seipso, quàm vox sum, in deserto clamantis, voce verbum
 proditur, quia ergò VERBUM Dei gentibus prodere vene-
 rat, vocem se esse rationabiliter assererat, quantus hic est,
 qui illius est vox, cuius verbum Christus est! Kiedy prawi

pytano

Ioann. 1.
cap.

Luc 21.
cap.

Luc 1.
cap.

D. Bona-
ven: hac
Verba ex-
ponendo.
exclama-
vit voce
magná.

S. Tho-
mas de
Villa no-
ua Concr-
i. de Na-
tiu. S. Io-
ann. Ba-
ptista.

pytano Janá Swietego Chrzęcięciá/ co teź on był zač ná świes-
 ěie? zámilęzał wšyřtkiey Genealogiey y praxogatyw swo-
 ich/ nic inřęgo o ſobie nie powiádaiac/ tylko ſe był głořem
 wolátaęego/ á wczynił to bárzo mądrze/ iáko álbowiem ſłowo
 przez głoř ſie wydáie/ ták y on ſłowo Przędwieczne Oycá
 niebieřkiego obwieřćie był przyředł národowi ludzkiemu/ zá-
 prawde wielká godnořć byđz głořem tákiego/ křorego ſłowem
 ieř Chryřtus; ſgadza ſie w tym koncepcie z ta Swięta inřu-
 ſłowána głořa/ y nář ták ſe Lyran/ Bene designatur Ioannes
 in proprietate vocis, quia erat annuntiator Verbi Diuini,
 id est Christi, qui est Verbum Patris secundum Diuinitatē,
 vox enim humana, est verbi mentalis expreſſiua, Arcy do-
 brze prawi Janowi Swiętemu ſuży włařnořć głořu/ bo iáko
 głořem ludzkim zewnátrzne ſłowa myřlne wyrażone bywáia/
 ták Jan Swięty ſłowo Przędwieczne Bogá Oycá Chryřtu-
 řá Jezuřá/ przy ſwoim poprzędzeniu ogłořił/ ták náucza y wie-
 lebny Bedá/ Aduentum itaq; pręcurrens Christi, Ioannes
 vox, quia per eius ministerium Patris Diuini uerbum audi-
 rum fuit, & ex ipſa noſtra locutione cognoscimus, quia pri-
 us vox ſonat, per quam uerbum poſtea ualeat audiri.

Druęa godnořć ořobliwa Janá Swiętego bylá od Bogá
 mu dána/ godnořć Kaznodzieyřka/ Prędicans Baptiřmum,
 penitentia, in remiſſionem peccatorum, ták o nim mowi
 dźiřieyřka Ewángelia/ á Chryřolog twierdźi/ ſe Vniuerſam
 catechizauit Eccleřiam, Kazániem ſwoim/ cátemu Kořćio-
 łowi Bożemu Kátechizowáć počal: Piękna iędne Konřydera-
 cya czyni Pater Iosephus Manſi w dyřkursách ſwoich o náro-
 dzeniu Janá Swiętego Báptyřty/ dla czego Oćiec niebieřki/
 kiedy ſie z niebá dáł ſyřćeć náđ Jordáńřkimi wodámi/ o Je-
 dnorodzonym Synu ſwoim ſłowa one głořac/ Hic est Filius
 meus dilectus, in quo mihi bene complacui, ten to ieř moy
 Syn Kochány/ w křorym ſobie wpodobalem/ nic był wiecye do
 tych ſłow pomienionych nie przydáł/ á kiedy znouy teź ſłowa
 replikowal y powtóřzył ná Thaboreyřkiey gorze/ podczas tráńř-
 figurácyey Chryřtuřowej/ przy obecnořći Apořtolow Swię-
 tych

Lyranus
 ſup. illa
 uerba Io-
 ann. i. c.
 Ego uox
 clamatis

Beda in
 cap. i.
 Marcie

Z

Lucę 9.
 cap.

tych/ aż do nich tego dotożył/ áżeby byli Syná iego tak wko-
nego słucháli/ Hic est Filius meus dilectus in quo mihi bene
complacui, ipsum audite, ten to jest Syn moy ulubiony/ w
którym ja sie wielce kocham/ tegoż słuchaycie/ czemuż pierwey
tey przestrogi/ albo tego doktádu nie bylo Ipsum audite? Ká-
cya tego takowa wspomniony author dáie/ że przy Jordána
skich brzegách słucháło co żywo kázacego Janá poprzedszicie-
lá Chrystusowego/ y tak to mila rzecz byla Oycu Przedwie-
cznemu/ iákoby byli samego Syná iego/ wstámi Janá Swie-
tego mowiacego słucháli/ dlatego tych słow nie przydal/ o wko-
chánym Synu swoim mowiac/ Ipsum audite, ná Thaboreya
skiey záś gorze/ że tam iúz obecnego Janá Swietego Chrzcia-
ciela nie bylo/ dlatego słucháć Bog Ociec rozkázal samego Sya-
ná swoiwego/ Ipsum audite, tegoż słuchaycie/ Sanctus Ioannes
baptista, quia iuxta Iordanem personaliter praesens aderat,
Pater aeternus Filium suum audiri, vel auscultari nequaquam
iussit, eò quòd hic iuxta Iordanè, per os Praecursoris sui lo-
queretur, non verò in monte Thabor, ubi Ioannes praesens
non aderat. O szesliwy Káznodzieis/ ktore^o mowe Bog/ tak
wysoce słácowal/ y tak mile ákceptowal sobie/ iak mowe Sya-
ná swoiwego! Słusniey sie názwáć nie mogles o wysmienity
Kráśmowco Hosti/ względem swoiey funkczey káznodziey-
skiey/ iako głosem wotáiacego/ poniewaś głos twoy ná kázá-
niu/ nie tylko miedzy ludźmi/ po Jordáńskich daleko rozlegal
sie wodách / ale y w samych wśách Boga naywysšiego/ wys-
dawal sie y wdźiacznie brzmiat/ ná kšealt głosu Chrystusowe-
go. Wyslal kiedyś Bog Wszechmogacy Izáiasá Proroká ná
Káznodzieystwo do pospolstwa Izráelskiego/ y tak sie ozwał
do niego/ Vox dicentis clama, głóśie mowiacego wotay/ toż y
ná drugim mieyscu znówu replikuie/ Clama ne cesses, quasi
euba exalta vocem tuam, & annuntia populo meo scelera
eorum, Wotay toć mowie bez przestánku/ dobyway głosu iako
ogromna trabá iedná/ ná grzechy ludu moiwego: Azaby Pánie
nie lepiey strofowáć ich po cichu/ przestrziedz ich w osobności
Túmieniem twym/ nie kónfundowáć ich in publico, w nieso-
remnych

Fr. Iose-
pho Máti
Discurfu
7. de Na-
tiu. S. Io-
annis Ba-
ptista nu-
mero 2.
in fine.

Isaie 40.
cap.

Isaie 58.
cap.

Mms

remnych narowach ich y ładaiakich postępkach/ inaczey ieżeli
 ich iawnie karczyć Jzaiasz bedzie/ moga sie rosuryrować/ moga
 to snadź przypisać nierostropności/ albo zbytecznemu iakiemu
 a niepotrzebnemu bezpieczeństwu tego/ Clama, mowi Bog/ id
 est publicè denuntia, ták moy Lyran interpretuje to slowo/ nie
 Káznodzieystka to éicho szepták ná grzechy tákowe/ ktore sie iuz
 same z pogorszeniem ták wielu inszych seroko rozgłosily/ glos
 Káznodzieystki nie powinien sie ludzkiego obawiać wroku/ ani
 ná gniewy/ ani ná przymowki/ ani ná żadne wraży/ nie powin
 nien respektować Káznodziecia Páńskiego/ ale wolac nieprzestans
 nie/ otrzyk czynić wskawiczny/ o zmiwagi Máiestatu Bostie
 go/ nie działoby sie podobno ták wiele ziego przy dworách/ ták
 wiele grzechow po miáściach/ ták wiele niecnót po wsiách/ kie
 dyby glosy Káznodzieystkie rzetelnie wołaly/ w báwcelne slow
 nie wwiáiac. Rzetelne bylo ono Janá S. wołanie/ ná zás
 kámiátych twárdonstych Káryzeuszow y Sáduceuszow/ Geni-
 mina viperarum, omnis arbor non faciens fructum bonum
 excidetur & in ignem mittetur, Rzetelne bylo ono tego ká
 znodzieystkie Non licet, ktorym strofował Herodá o bráterska
 žone/ rzetelne bylo ono żarliwe ná pušczy opowiadanie pokuty/
 ktore rozleglo sie po wšytkim świecie; Hieronim Swiety
 Kwángeliste Márta Swietego/ do iednego stráśnego przy
 rownywa lwá/ á to z tey przyczyny/ iż zaczął text Kwánieliey
 swoiey z Proroctwá Jzaiaszowego/ o glosie Janá Swietego
 ná pušczy/ Habet faciem leonis propter vocem clamantis
 in deserto, musiał to tedy ten glos Janá Swietego/ miec w
 sobie otrzyk iákis ná grzechy ludzkie ták ogromny y stráśny po
 onych pustyniách/ iák glos strogiego Lwá/ kiedy ryknie po lesie/
 dla tego mowi Páschazyus nie názwał sie Jan Swiety/ Vox
 loquentis, glossem mowiacego/ ale glossem wołaiacego/ Vox
 clamantis, bo przez niego madrosć Bostka ták glosno wołála/
 žego wšedzie slychac bylo/ y nikt wymowki miec nie mogl/ iż
 glosu tego nie slysal/ Quia in eo Dei sapientia clamare intel-
 ligitur, ut ubiq; audiatur, & nullus insipientium, de igno-
 rantia excuseret. Wołal kiedyś dosyć Moyżesz w Stárym

Lyranus
 sup. cap.
 40, Maize;

Luc. cap.
 3

si Hierō:
 cōtra Io-
 uinianum
 lib. 1,

Paschasis
 lib. 3 in
 Matthæ;

Exod. 14.
cap.

Diuus
Hierō. in
cap. 4. ad
Galatas
lib. 2.
Psal. 118
num. 145.
Theophi
lacty. hīc.

Petrus
Damian⁹
serm. 1.
de Ioann.
Baptista.
Apocal.
cap. 4.

testamencie za Izraelskim ludem do Boga swoięgo / Quid
clamas ad me? wotanie ięgo bylo z plāzu/ nā srušonym ser-
cu vformowane/ wedlug expozycyey Hieronimā Swiętego/
Compunctum cor & pro populo lacrymabiliter ingemi-
scens, scriptura clamorem vocauit, Wotā y Dawid potenus
iacy z zupełnego sercā/ Clamaui in toto corde meo, Wotāli
dosyć y inśi przed Janem Swiętym/ āle mowi Theophilact⁹,
ēiche te wšytkie glosy/ względem glosu Janā Swiętego byly/
Omnes in lege submissē sonabant, & hac erat sanē ruditās
vocis in Moysē, quia lex obscura erat & non manifesta,
Glos Moysesow był nie gładki y gruby/ bo prawo Stāroza-
Ponne ciemne bylo y nierāsne/ dopiero on glos Janā Swiętego
wotāiacy nā pokute/ tak iāsno y tak rzetelnie zabrzmiał/ że sie
po dśis dśieñ echo glosu tego/ po wšytkim Kościele Chrystus
sowym rozlega/ y owšem śmie to twierdzić Petrus Damian⁹,
że on pierwszy glos w niebie/ od Apokaliptykā Pāńskiego sły-
śāny/ Et ecce ostium apertum in caelo, & vox prima quam
audiui, nie in sy był tylko on poturny Kāznodzieystki glos Ja-
nā Swiętego Chrzēcielā/ Ktorem zwabił sercā ludzkie do po-
kuty/ zāprawde tedy nayslušniey mu względem ięgo Kāzno-
dzieystwā/ przynależāło to nāzwiśko glosu/ poniewāś nie tyl-
ko tu nā ziemi/ tak sie rzetelnie y tak głośno dāł słyśeć/ Kāzno-
dzieystki glos ięgo/ āle nāwet y o sāmę niebieskie obuił sie ściā-
ny Vox clamantis.

A

Wspomina Plutarchus że czāsū iędnęgo pewny czlowiek/
czy w gestwinie zieloney spiewāiacęgo czyli też w gniazdźie
nieostroźnie odpoczywāiacęgo wlowiwszy słowikā ostubał go
z pierza/ chcąc sie doświādzczyć tego/ co też zā proporcya ciālā/
do glosu tey praszyny byłā/ y obaczywszy bezuple nāder y dro-
bne ciāło ięgo/ rzecze nād nim te słowa/ Vox tu es, & nihil
prater ea, tylko cie widze sam glos/ ā nie wiecey / Ktokolwiek
słuchāć był godzien nād onymi Jordāńskimi brzegāmi Kāzace-
go Janā Swiętego/ ā przypātrzył sie od śiodnęgo roku/ ā wes-
dlug niektorych/ od piątego zāras poczawšy/ przez lat dwā-
dśieściā y wiecey/ sāmymi tylko leśnymi Korzonkāmi odcho-
wātemu

Plutar-
chus in
apo phre-
guitibus
Laconi-
cis.

walemu ciálu iego/ Kto sie przypátrzył onym wyschłý znedznio-
nym y bezerniałym członkom od ostrey á vstáwiczney pokuty/
Kto sie przypátrzył pustelniczym postepkom/ y niezwoyczajney
w akcyách wšyryckich skromności/ á z drugiey strony wważał tak
zwáwy y przenikáacygłos iego/ mogli każdy o nim bezpiecznie
wymowić tej słowá: Vox tu es & nihil praterrea, ná háńbec
Káznodšieysta swiát słow tych zwyczajnie záżywa/ aleć mnie
sie zda/ tá naywieksaw Káznodšiei pochwała/ Kiedy nie nie
ma w Kazaniu swoim tylko glos/ Kiedy nie tylko vstámi/ ále y
oczami y rekámi/ y wšyryckimi obyčajámi/ y cálym życiem swo-
im/ do pokuty swiátowych ludzi wola/ iáko wolał Jan S.
Opisány jest od Ewángielisty Páńskiego Mátheusza S. po-
żytek prac Káznodšieystich Janá S. w ten sposób/ Tunc exi-
bat ad eum Hierosolyma, & omnis Iudæa & omnis regio
circa Iordanem, & baptizabantur ab eo in Iordane, confi-
tentes peccata sua, cáta práwi Jerozolima Kazaniem iego
wzruszona/ wšyrtká ziemiá Zydowska/ y co żywo z kráio-
nych Jordáńskich/ wdawało sie y čisnelo do Janá Swiatego/
grzechy swoje wyznawáiac/ y chrzest od niego przyjmú-
iac/ z iákieyž przyczyny proše/ táti effect albo táta
skuteczność w słowách Janowych była/ że z Kazá-
n swoich/ tak wielka čizbe grzesznikow ná pokuta zgromadzał
do siebie: náš Lyránus exponuac ten rozdział Mátheusza
Swiatego/ tákovej jest opiniey/ że bázšiey wábil do siebie/
ten wysmianity Káznodšieia Bostki/ wczynkami niž słowámi/
bázšiey swoim życiem Swietym/ niželi przyiemnym dyskur-
sem/ Quia in moralibus magis movent facta quàm verba,
& vita sancta, quàm loquela composita, ideò statim subdi-
tur exhortationis suæ efficacia, cum dicitur, Et exibat ad
eum Hierosolyma: Wiele zášste Káznodšieia zárlivy pozý-
tkowác w dušách ludzkich zbáwienna mowa swoia može/ lež
daleko iešce wiecey/ Kiedy nie tylko ięzykiem/ ále tež y pobo-
žnymi správami swoimi do audytorá mowi/ síla iezyczny
glos/ ále wiecey wczynkowy przez Káznodšieiov správnie/
ten bowiem ná pulpitách/ albo ná Káthedrách Káznodšiey-
stich/

Matthæi
c. 3. ver. 3.

Lyranus
in cap. 3.
Matthæi
ante ista
verba. Et
exibat ad
eum.

stich/ serca w słucháczu przeymuie/ á ten ná každym miejscu
w wszelkiego czasu/ przy každéy okázyey dusze do Boga zwolywa.

B

znáydnie sie v Ezechielá Proroká/ w Rozdziale trzecim
text taki/ iezeli ty nie opowiesz niezbożnemu sztowietkowi nie-
zbożności iego/ y mówić mu nie będziesz/ á żeby w złościách
swoich upamiętał sie/ nie tylko ow zginie/ w sprawách swoich
bezbożnych/ ale y ty musisz oddać ścisły rachunek Bogu/ z iez-
go śmierci wieczney/ Si non annuntiaueris ei, neq; locutus
fueris, ut auertatur à via sua impia & uiuat, ipse impius in-
iniquitate sua morietur, sanguinem autem eius de manu
tua requiram; Za czasów Fránciszká Swietego Pátryárchy
nášego/ (ciáko Jakónna nášá Kroniká opisuje) chce Jakón-
nik ieden Theolog istotne mieć iego textu Prorockiego wyro-
zumienie/ wdał sie do Fránciszká Swietego/ májac wiádo-
mość o iego nádprzyrodzonych w rozumieniu trudnych miejsc
Pisma Bożego talentách/ y prosił go vsilnie o wykład pomie-
nionych słow Ezechielowych y tak mu odpowiedział Swietý/
iezeli te słowa powszechnie tak brzmiá rozumieć sie máie/ iá-
ich ináczey nie rozumiem tylko tak/ iż wszelki slugá Boży má
tak gorąc y świecić przykłádnym życiem swoim/ má tak zá-
wsze w rzeczy samey postępować sobie/ áby y milcząc náwet/
mógł strofować grzeszników/ gdyz choćiasz mówić do nich y
słótká nie będzie/ sámymi pobożnymi postępkámi/ y czynkás-
mi swoimi/ przeraśliwie strofować zle sprawy ich moze/ iezeli
czynić tak slugá Boży nie będzie/ stráśliwego sádu Bożego nie
wydzie/ rzekł zátym ow Theolog Fránciszkowi Swietemu/
mádrość tá/ y práwy przykład Pisma tego/ baczé ja to Dyzel/
iż prosto poszedł z niebá/ y nie moze już byđz inšy prawódszyšy
nád ten/ ktorým ja takó z náuki od Boga wlaney idacým/ báz-
zo rád lichy moy całe quietnie dowcip; Zommentował to
miejsce Fránciszek Swietý/ nie tylko słótkámi/ lecz práctic-
ował go y czynkásmi/ aleć dawniey ieszce przed nim práctic-
kował go szczyrze/ y wyrażił ná sobie Jan Swietý Chrzcićiel/
kiedy nie tylko mowa kázal y ieszykiem swoim/ náwracáiac
świát/ do czynienia pokuty/ ale tej y wszelkimi postępkámi
swoimi

66 Kroni-
kách Brá-
ci Músey-
szych 66
czeci
pierwszey
66 Rozdz.
xciii.
lit. B.

swoimi miłzkiem ludźi/ ná zbawienno powoływał droge/ od
wierzchu głowy aż do stop samych rozmierzysłi sobie kázace-
go niegdy Janá Swietego/ wšytek był samym głosem/ wołał
licha odzieja swoia náprzeciwko lubieżnym y wydworknym
stroiom/ wołał postámi swoimi/ ná przeciwko nienásyconym
žárlokom/ wołał wboštwem swoim ná przeciwko chćiwym tá-
komcom/ wołał nedzna chátka swoia ná przeciwko wysmieni-
tym y košt niemály bioracym budynkom/ wołał počora swoia
ná przeciwko wynioštym y pyšnym ludźiom/ wołał počuta
swoia ná przeciwko pápinkowátym delikatom/ táka ma o nim
instrukcya Pater Franciscus Labata w Duchownym skárbie
swoim/ Vox dictus est Joannes, quia à planta pedis, vlq; ad
verticem capitis, velut quædam vox sonora, clamabat cõ-
tra peruersos mundi mores. ieiunio suo magno clamabat
abstinentiam contra gula deditos, veste illâ cilicinâ, clama-
bat aduersus indutos veste peregrinâ, antro suo exiguo,
clamabat contra sumptuosos ædificatores, paupertate suâ,
clamabat aduersus auaros, humilitate suâ, aduersus super-
bos, & denique pænitentia suâ, aduersus deliciosos, volu-
ptuosos, owo zgotá wšytek žywot Janá S. y był y teras jest/
Káznodšieyštm do počuty wołáiacym głosem/ ták o nim Ana-
broży S. mówi/ Etiam hodiè clamat Ioannes exemplo &
verbo, & vocis suæ tonitruo, deserta nostrorum concutit
peccatorũ, y podšišdšien powiáda woła Jan S. przykładem
y słowámi swoimi ná grzešniškov/ głosem swoim iáko sednym
piorunem/ lesne sercá ich do Páná Bogá wzrúšáiac/ zázým
przyznaycie to sami/ czyli wzgledem tey swoiey káznodšiey-
škiey godnošci/ lepsze sobie mogli átkõmmodowác albo przyspo-
sobic przewizško/ nád te denominacya głosu/ Vox clamantis
in deserto.

Trzecia godnošć osobliwa miał Jan Swiety/ godnošć
meczéniška/ o ktorey sam sobie prorokowal niegdy w słowách
onych ktore rzekł o Chrystusie/ Me oportet minui illum au-
tem crescere, ták bowiem žypponenški Insulat Augustyn
Swiety/ te słowá tłumáczy/ De Domino Iesv Christo dixit

rac

Pr. Fran-
cisco La-
bata Soc:
Iesv in
thesaur:
moral:
Tomo 14
Proposi-
tione 5:
de S. 10:
ann. Ba-
pista fo-
lio 1035:

S. Ambr:
de S. 10:
an. Bap-
ferm. 9:

C

s. Augul.
ferm. 10.
in nouis
fermoni-
nibus:

rat illum oportet crescere, me autem minui, iste minutus est in capite, ille creuit in cruce, iako prawi prorokował Jan S. że Chrystus wrość miał/ a on sam miał bydź zmniejszył/ tak sie też własnie stało/ bo Chrystus wrośł na Krzyżu na wysokiey Kálwaryjskiej gorze/ a Jan Swiety Nieczennikiem zostawšy/ y przy tańcu na krwawe wety/ w podziemnym wiezieniu glowe swoje dawšy/ mnieyszym został; iakoby znako mita y wysoka godność Nieczennika była/ nauczył nas tego náš S. Antoni Pádewski/ o którym czytamy to w historyey życia iego/ iż bedac czasu iednego Gwardyanem w peronym Konwencie powiádano mu o niektorym w tymże mieście Pisárzu/ iako swawolne y nie Chrześciańskie życie iego było/ z pogorbeniem prawie publicznym wšytkich na wytroczne iego postępek i patrzących/ nie iednak Antoni Swiety nie wważaiac tego/ ilekroć rázow potkał gdzie albo miał Pisárzá onego/ záras páptur z glowy swojej zdeymował/ y ná kolana przed nim wpađaiac/ tak mu pokorna y vnizona rewerencya czynił/ przez czas niemáły dissymulował to on człowiek Antoniemu Swietemu/ y lubo wielka z tego odnośil turbácyá/ biorac sobie zá syderstwo y pośmiewisko/ on vnizona ákt Antoniego Swietego/ dlugo to iednak w sobie táil/ ile rzecz možna była/ wśelkim chroniac sie sposobem ázeby sie był nigdy z Antonim S. nie schodził/ czasu iednak pewnego náđ spodziewanie idac misno Antoniego Swietego/ y owoc iego zwozáyne ku sobie posłanowanie baczac/ wwiódł sie rántorem y cholera taka że nie tylko słow dosyć nieprzystoynych nározdáwał Antoniemu S. reka mu nákuwał/ lecz kiedyby było gdzie ná osobnym mieyscu/ ono wzáiemne ich tráśilo sie zetkánie/ podobnoby sie był ná niego y do spady porwał/ przestrzegáiac go y prośac w ostátku/ ázeby był sobie ná tego inšego żarty one schował/ a iego z owymi swoimi cerymoniami/ cále zániechác zechciál; Antoni Swiety ná owe wšytkie furye tak mu odpowiedział/ wybacz mi wielce prośe/ że ia tego co tobie teras czynie/ ani w dálszym tráćcie czasu poniechác nie moge/ maś bowiem o tym wieśdzieć/ iż w krotkim czasie (według tey rewelácyey która ia

nam z nieba) ma cie potkac godność od Boga takowa/ Kto-
 rey ia sam sobie zupełnym sercem życząc/ otrzymać godzien
 nie byłem/ godność nie inna tylko ta/ że masz bydź niepochy-
 bnie Męczennikiem Pańskim/ Krew swoia hoynie przelawszy
 dla Imienia Chrystusowego/ sączym tą przysła twoia prero-
 gatywa Męczeska/ słusna rzecz/ żeby tak niska odemnie wz-
 ciewość y rewerencya miała/ Ego Deo meo me offerre Mar-
 tyrem sum conatus, sed ipsi non placuit, tu autem (ut mihi
 Dominus reuelavit) martyr eris gloriosus, słowa nánoto-
 wane y Jeremiaśa Vrinensá Zakonu nášego/ historya te o-
 pisuiącego/ w śmiech to puścić oplotawşy Pisarz ow/ całę
 światowym głowiekiem/ y niebárzo podobnym do Męczeń-
 stwa bedac/ spełniło sie iednak potym w krótkim czasie to wşy-
 tko/ co mu Antoni Świety prorokował; wesmyż to sobie ná-
 wżage/ iáko to wielka godność iest Męczeńska/ Kiedy ia ieszce
 in esse obietiuo bedaca/ ieszce tam kiedyś dopiero/ do exekus-
 cyey przysć máiaca/ tak sobie wysoce Antoni Świety/ w ies-
 dnym swawolnie żyjacym głowieku powázal.

Pr. Hiere-
 mias Vri-
 nen. lib. 1.
 Cōformi-
 ratum.
 pag. 80.

Krwawym Chrztęm Theologowie Męczeństwo swie-
 te zowia/ á to dla tego/ że choćby snadź kto nie był Chrztęm
 Świtym/ od Chrystusa postanowionym ochrzczony/ á rezolu-
 tnie y ochotnie przelał dla wiary Chrystusowey krew swoia/ tea-
 dyby sie takowy krewia swoia własna ochrzcił/ y prosto z swiá-
 tá tego wiekuista w niebie otrzymalby zapłate; Nie iest w
 prawdzie Męczeństwo Sakramentem/ iáko iest Chrztęst przez
 wodę/ w Kościele Chrystusowym/ gdyż według náuki Sub-
 telnego Doktorá nášego/ chociaşby krókolwiek okrutnie y ty-
 ráńsko był dla Chrystusa męczony/ kiedyby w onym męczeń-
 stwie zá cudowna prezerwacya Bosta nie umieral/ ále tak ży-
 wym zostawal/ iáko náprzyklad Jan Świety/ w goracym niez-
 gdy bedac oleiu smáżony/ zdrowiusienki wyszedł/ tedyby tak
 żdy takowy/ powinien sie znouu ochrzcić Chrztęm Świtym
 Chrystusowym/ iezeli nimże nie był/ przed onym swoim męc-
 żenstwem ochrzczony/ Dico quod baptisatus Baptismo san-
 guinis, si postea est nobiscum viator, tenetur affectu, &

D

scotus in
 4to Dist:
 4. Quasi:
 6. sup. li-
 teram G.

W w w

p r o

pro loco & tempore, recipere effectū Sacramentum, id est
 Baptismum fluminis, słowá Doktorá nášego/ á do tego/ nie
 raz Bog Wśchmogacy takowa demonstracya czynił z Mę-
 czennikami swoimi/ że y po dwátkróć albo po trzykroć rázow/
 żyrowymi wychodzili z Męczeństwá/ á dopiero sá czwarta ráz
 umierali/ toć z tych sámych tylko przyczyn/ lubo Męczeństwo
 jest Chrzcem/ nie moze przecie bydź Sakramentem/ poniewaś
 Sakramentu Chrztu Swietego powtornie przyimowác sie nie
 godzi/ dosyć jednák ná tym/ że ten krowawy Chrzt/ kiedy kto
 w nim umiera/ y pierworodne przestępstwo/ y wszelkie inśe
 grzechy aktualne gładzi/ dosyć ná tym/ że nie tylko wiekniśta
 wszelki Męczennik Páński przez ten swoy Chrzt takowy bierze
 od Boga Koronę/ nie tylko chwale essencyalną/ ktora biora
 inśi świeci zá zaślugi swoje otrzymuie w niebie/ ale nád to/
 według pospolitego Doktorow S. zdánia/ dostepuie Laureo-
 lam Martyrij, akcydentalney jedney osobliwey nád inśych
 poćiechy/ zá one krowawe odwagi y zwycięstwa swoje/ ktora po-
 ćiechá/ nie tylko ná sámej rozpływác sie duszy/ lecz potym spły-
 wác wiec y ná ciáło w wielbione bedzie/ záprawde wielka go-
 dność/ wysoka prerogatywa niebieska/ bydź Męczennikiem
 Boskim/ á przecie Jan S. y względem tey trzeciey swoiey tak
 wysokiey Męczeńskiey godności proporcjonalnieyśzego sá-
 bie niemogł przybrać przezwiśta/ nád to máie y słabe prze-
 zwiśto woláiącego głosu/ Vox clamantis.

E

Ażebyście wiedzieli ma ten przywilej sáma Męczeńska
 krew od Pána Boga/ że nigdzie głos tey bydź zátłumiony nie
 moze/ lubo w głębokim morzu w ALEMENSIS Swietym zátos-
 piono/ lubo w jeziorze albo w sádzáwce w STANISŁAWIS
 Swietym pogrążono/ lubo w niewinnym Ablu w ziemié zá-
 kopána/ lubo w Szepanie Swietym kámienna przyćśniona
 mogila/ wśedzie wola/ Vox sanguinis fratris tui Abel cla-
 mat ad me de terra, mowi Literá Swieta/ á Swiety Ambroz
 ży przydáie/ Habet & sanguis vocem suam, quâ clamat ad
 Deum, sicut clamavit in Abel, ma powiáda głos swoy wła-
 sny Krew Męczennikow Swietych/ ktorým przebiá niebia

Genesis
 cap. 4.

S. Ambro.
 officiorū
 lib. 1. cap.
 4.

ją/ y wola do Boga/ iako niekiedy niewinna Krew Ablowa
 wolała: w Peregrynacyey Radości naszego Radziwila czy-
 tałem/ że przed Damaskiem/ na tey gorze/ na ktorey był zabi-
 ty y pogrzebiony Abel/ słyfany bywa iakis fum/ frakás albo
 kofkot podziemny/ in fratricidij illius testimonium, na swia-
 dectwo onego bratoboystwa Raimowego/ y sami nawet Tur-
 cy/ maia gore ona w pośanowaniu/ w chorobach swoich bo-
 wiem nosić sie tam/ y pokładac nago na niey roztawia/ y cu-
 downym sposobem bywaio wzdrowioni. Azas nie mamy y w
 żywoćie Sygfyda Swietego Biskupa? że z Anglię dla ro-
 zmnozenia wiary Swietey/ z trzema swoimi Synowcami
 odważywszy sie puścić do Szwecyey/ na instancya Olawa
 Swietego Krola Szwedzkiego/ kiedy wstyszał/ że mu z nienas-
 wiści/ własnych trzech Synowcow tego zabito/ y w jezioro pe-
 wne po śmierci wrzucono/ poszedł nad owo jezioro modlić
 sie gdzie cudownym sposobem/ pokazały mu sie troie swiatła
 nad ona iasno gorzące/ pod ktorými za sporządzeniem Bo-
 skim znalazł trumne w wodzie/ z trzema glowami/ Kochanych
 onych synowcow swoich/ ktore obaczywszy prawie iefcze swie-
 ja Erwia spurpurowane/ westchnie natychmiast do Boga y
 rzecze te slowa/ Vindicet Deus, Niech sie sam Pan Bog ze-
 mści tey Erwie niewinnie rozlanej/ aż zaraz iedną z onych
 glow ozwała sie y odpowiedziała/ Vindicabit, pomści sie/ dru-
 ga spytała/ Quando, Kiedy to bedzie? trzecia rzekła/ In filios
 filiorum, na wszytkim pokoleniu tych okrutnych mordercow/
 co sie po dzisiaj dziei/ iako swiadczy historia nad nimi wypelnia/
 Habet & sanguis vocem suā, quā clamat ad Deum. Apokalis
 przyt Pánstki pise/ że widzial dusze niektore pozabiianych ludzi/
 glosno pod oltarzem pomsty wolaiace do Boga/ Vidi subtus
 altare animas interfectorum, propter Verbum Dei, & cla-
 mabant voce magnā dicentes, vsquequod non vindicas san-
 guinem nostrum? co to byly za dusze? Augustyn Swiety
 twierdzi/ z Anzelmem Swietym y Rychardem/ iz ten byl zwy-
 czaj starodawny w Rosciele Bozym/ z postanowienia Felixa
 Pierwszego Papieja wprowadzony/ że ciała Męczennikom

In Peregr.
 Radziw.
 pag. 30.

Ex anno
 liby suo
 ticia

Apocalē
 cap. 6.

Światech/ pod Oltarzami chowano/ ażeby były tym wielką
 rewerencya miały/ y ludziami modlającym się przed Oltarzami/
 pobudka do gorętszego nabożeństwa były/ godina rzecz była za
 prawdę mowi Augustyn Światey/ ażeby tam było te ciała
 Świate/ dla Chrystusa wmezone y pobite depozytowane/ gdzie
 się pamiętka samego wmezonego odprawuje Odkupiciela/ Vc
 qui propter mortem eius mortui fuerant, sub Sacramenti
 eius mysterio requiescerent, & illis occisis, tumulus consti-
 tuatur, vbi occisionis Dominicae commemoratio celebra-
 tur, otoż znać właśnie te Dusze Męczennikom Páńskich/ wo-
 lały pomsty do Boga/ iako widział Jan Światey/ ona Krwia
 swoia Męczńska/ ktora były ciała ich pod oltarzem zbroszone/
 Vtiquequod non vindicas sanguinem nostrum? ta jest bo-
 wiem dyfferencya między Męczńską Krwia/ a Krwia Jezu-
 sowa/ że Krew Męczńska wola sprawiedliwości y pomsty/
 dla tego między innymi pomsty do Boga wolałacymi grze-
 chami/ moralni Theologowie liczą grzech mejoboystwa/ y do-
 browolne Krowie niemiłney przelanie/ Przenayświatła zaś
 Krew Jezuśową/ zawsze wola miłosierdzia y łaskawości/ Ac-
 cessistis ad testamenti noui mediatorem Iesum, & sanguinis
 asperisionem, melius loquentem quam Abel, tak niekiedy
 do Żydow Apostoł Páński napisał/ do których iego słow Ru-
 pertus przydatę/ Nam sanguis ille, vnus tantum hominis
 nefarium scelus accusabat, hic verò pro omnibus interpel-
 lat, & vniuersorum peccata excusat, ipsos quoque qui fu-
 derunt illum, ad penitentiam inuitat, Przystąpiście do
 Krowie Jezuśowej/ lepszym głosem mowiacęy aniżeli Krew Ab-
 lowa mowitá/ Krew bowiem Ablewa następowała y starzys-
 ta/ ná brátoboyce bezecnego Kaima/ a Krew Jezuśową/ zaś
 stania y wymawia grzesznika każdego/ y tych nawet którzy ją
 wytoczyli/ łaskawie do czynienia pokuty y łagodnie zwolowa/
 ponieważ tedy Krew Męczńska/ ma iakis swoy osobliwy me-
 thaforyczny lubo iednak serce Boskie przenikający głos/ toć iak-
 ko względem inšych inż wymienionych godności/ tak y wzglę-
 dem godności Męczńskięy/ bázżo dobrze przyspósobiona jest
 Janowi S. denominacya głosu/ Vox clamantis, Rzeka

si Auguf.
 ferm. xi.
 de sãctis.

Ad Hebř:
 12:

Rupertus
 lib. 3. in
 Genesim,
 post addu-
 ctum ci-
 ratum A-
 postoli
 locum.

Z tadci podobno miedzy infymy przywoleiami ktore ma
 Jan Swiety Baptysta od Bogá/ ma tej y ten/ je ná glos bá-
 zo wazna iest intercessya iego. Zániemiał byl Zacharyas O-
 ciec iego dla niedowiarstwa swdiego/ trudno sie bylo ná nim y
 iednego słowa wyrażnego y rzetelnego dobadać/ záledwo tylko
 napisał: Imie Synowskie/ Ioannes est nomen eius, áz mu
 glos záras y mowa przywrocóna zostála: Czytam takze o nie-
 iákim Pawle historyographie Lombárdow/ je zársu iednego
 w Wielka Sobote spiewać máiac benedictionem cerei, nád
 spodziewanie wsfelkie tak bázo ochrápiał/ je była rzecz niepo-
 dobna/ odprawić mu te funkcya/ ledwo co tylko w tym wdał
 sie o przyczynę do Janá Swietego/ w tym je mómentie prá-
 wie glosu iáł ma byds iásnego y wyrażnego dostał/ y ná pámia-
 tke tego dobrodziejstwa doświadczonego/ o tym je Janie Si-
 on hymn komponował/ ktorego Kosciól Swiety/ przy iego
 Wroczyfkości záżywa/ Vt queant laxis resonare fibris: Pá-
 nie Boze moy/ czy nie zániemiała teras Oyczyzná nášá! Sta-
 wa iáł wryta/ áni sie moze ná niey słowa slusnego dobadać/
 Ktożkolwiek sie iey spyra w co sie one splendor/ w co sie ona
 bogactwa/ w co sie one wspaniałe magnificencye iey obrociły!
 Daleko brzmiała kiedys srebrém y złotem swoim/ glosny był
 wsfedzie dźwięk sławy y mefstwa iey/ teras iuż o tym wsfytkim
 cále glucho/ wient je nam sie swiát wsfytek dšiwuie/ je tak
 wiele postronni wsfyscy nieprzyiaciele dokázwi nád námi/ kto-
 rzy kiedys ná sámo Polfkie Imie drzeli/ wolemy Oyczystych
 odstepowác gránic/ gdsie iuż glos Imienia Jezusowego y
 wiary iego swiátey brzmiał/ y ktorych sie Przodkowie náfi
 meźnie dobiáli/ wolemy co ras w pogánfskich tykách iezecé/ y
 cierpieć te háńbe/ ániżeli odważnie/ przyrodzony on glos me-
 fstwa Polfkiego náprawić; Skaranie to Boskie nád námi/ w
 Erádla sie w nas incredulitas, gorfa / niż kiedys w Zachá-
 ryasfu była/ ná zimne Kátholikámi iestefny/ dawney oney
 fzerofści Polfkiey/ dawnego nábozeńfstwa/ dawney reweren-
 cyey Sacrorum, nie máf nic miedzy námi/ dlategošmy tej on
 wdsieczny y mily/ tak Bogu iáko y ludšiom/ náfi glos dawny

GŁOS NA PYSZCZY WOŁAJĄCEGO.

szubili/ kiedybyśmy się przynamniey kiedykolwiek obaczył
 zechcieli/ a iak znowu postępować się staropolskich ieli/ nadsie
 śa w Bogu je za przyczyną Janá Swietego Chrzcićielá/
 moglibyśmy przysć do onego pozornego pierwszego
 głosu nášego/ co nam rácz dáć Chryste IESZY,
 który jesteś y Krolwieś z Oycem y Dus
 chem Swiatym ná wieki.

A M E N.

A. M. D. G. B. M. V. A. P.
 & Aeterni V E R B I Honorem.

SKV.

SKVTECZNA PROMOTORKA GRZECHOW ODPVSZCZENIA.

ANNA

XXV.

Ná PANNE MARYA Anielska, álbo ná Porciunkule miáne w Kościele WW. OO. Fránciszkanow w Lelowie, R. P. 1666:

Hodie in domo tua oportet me manere.
Dzisiaj mi bydź w domu twoim potrzebá!

Łucz 130.

Wmówione od samego Chrystusa gosczenie, w Zachęusowym domu, wyrażone w tych słowách Ewangelicy dzisiejszey od Łukasza Swietego, w Rozdziale dziesietnastym.

Dziś szczęśliwa chołci to niby w prasána Chrystusowa goscine! a ná goscine dwoiáka! do tego domu Bozego dnia dzisiejszego przychodźcie! **V. S.** Pierwsza goscine odprawował niegdy Chrystus w Zachęusowym domu! iáko dzisiejsza wspomina Ewangelia Swieta! kiedy postrzegłszy czasu iednego/że mu sie pilno z perwonego przypátrował drzewa! rzucił on swoy zbáwienny głos Dostí ná niego! Zachęfestinans descende, quia hodie in domo tua oportet me manere. Co przedzy Zachęusfu z stepuy z drzewa tego! bo nie spodzianie dzis bede w domu twoim gosciet; Et festinans descendit & excepit illum gaudens, **Prádowány y wraždyca**
Pána:

Pánsta obietnica Zacheus w tesz tropy z drzewá z stepuie/ y
 zwielta swoia sátiśákcyá/ z znákomitym sercá swego wkon-
 tentowáníem/ tak dawno požadánego przyimúie w dom swoy
 Pána: Druga góścína takze odpráwował sam Chrystus nie-
 kiedy w wboziuchnym Kóściółku Portiunaculá; w polu pod
 Míastem Assyřtim/ ná pierwiastkách cálego Fránciřkáństie-
 go Zákonu od stározytnego Zákonu Benedyktynřstiego/ Oycu
 y Pátryárře nářemu Fránciřkowi Swietemu dárownym;
 kiedy/ iáko hystorya dźisíeyřey Droczyřtósći opiewá/wiedzac
 Sbwáćiciel IEZVS, w iákim pořánowáníu domék on/ Kóścío-
 lek on/ y w iákiey wřćiwósći od Swietego Oycá Fránciřká
 zostáwał/ w podobálo mu sie czásu iednego góścíc/ y zřtapiwřy
 z niebá/ z náymilřa Przenayéwíetřa Rodzícetka swojá/ z ge-
 řtym Swietych Duchow Angelřkich Orřakiem/ posyła niebieř-
 řiego góncá swoiego przodem/ znáć dáwáiac wboziuchnemu
 gospodarzowi Fránciřkowi Swietemu/ blířto tegoř Kóścío-
 lá ná modlitwie bedacemu/ Hodie in domo tua oportet me
 manere, Fránciřku bodź rad dźis góścíom/ iam iest niebieřři
 pořáníec/ y te wesola z niebá dnjá dźisíeyřego do ćiebie przy-
 noře nowine/ je tey nocy z řtápil sam Chrystus z niebá/ wříal
 z sobá w kómpánicy y Niepořalána Mátke swojá/wříal y Ana-
 řolow Swietych wiele/ y wlářnie teras á teras w Kóściółku
 twoím y Páńny Mányey Anielřkiey/ niespodźiewána má odu-
 práwowáć góścíne. Porwie sie Fránciřek Swiety záras/ Fe-
 řtinans descendit z modlitwy/ y co predzy bieży ku drzwíom
 Kóścíelnym/ inř nie wvážá y řćieřřki y křokow nie liczy/ ále co
 wřřok pospieřřa chce wbieřdz podobno y zábieřeć droge/ przed
 řánym przynámniey Kóścíolkíe/ tak wíelkíemu niebieřříemu
 góścíowi: áleć go Chrystus popředřil/ cále á cále przed przy-
 řćíem íego/ w Kóścíółku Portiunkuli ze wřřyřřka swojá kóma-
 páńa niebieřřa rozgóścíwřy řie. Szczęřliwa náder bylá oná
 góścína Chrystusowa w Zacheusowym domu/ bo z onego glu-
 piego řigowego drzewá zá Páńřřím záwóláníem íego Zache-
 us z řtápiwřy/ Sicomorus arbor est & interpretatur ficus
 fatua, mowí Glosřá/ záleđrow co tylkó noge swoie Przenayé-
 řw íet řá

Glosřa
 Ordinar.

światła za prog iego przelożył/ Iezvs Zbawiciel Pan/ tak ma-
 drym zaraz Zacheus zostacie/ że co przedtym nieumiał tego/ iak
 to było felag ieden vbogiemu rzucić/ ni z tego ni z owego po-
 łowice wsfytkich dobr swoich między vbostwo rozdaie. Ecce
 dimidium bonorum meorum Domine do pauperibus: Ale
 leć szczęśliwsza ieszce gościna Chrystusowa w Kościółku Por-
 tiunkuli, kiedy z Pániſkiej ſwoiey łáſti Chrystus/ z nieſtoń-
 ezonego miłóſierdzia ſwoiego Boſkiego/ wsfytkim vbogim
 grzeſznikom nie połowice grzechow/ nie połowice karania/ ale
 y wsfytkie grzechy/ y wſelkie karanie/ zá interceſſya Fránci-
 ſkta S. dñá dſiſieyſzego dáruie. Szczęśliwa ieszce była y
 z tad Chrystusowa gościna w Zacheuſowym domu/ że zá wes-
 ściem iego ſwietym/ tak wiele vkrzywdzonych/ od Zacheuſá
 lichwiarzá niegdy łákomego/ zostaie vkontentowanych/ w
 wsfytkich precenſyách ſwoich/ bo ſie záras Zacheuſ w glos
 protestowác z tym począt/ że każdemu iakimkolwiek pretextem
 od ſiebie vkrzywdzonemu we czworñaſob miał wracać/ Et
 ſi quid aliquem defraudavi redde quadruplú; Aleć szczęſli-
 wsza ieszce gościna Jezusowa w Kościółku Portiunkuli, kiedy
 nam wsfytkim ktorzyſmy tak wiele rázy nieoſácowána krzy-
 wde vczynili nieſtońezoney dobroci iego Boſkiej/ ſproſnymi
 grzechami náſemi/ dñá dſiſieyſzego zá proſba Fránciſkta S.
 wsfytko á wsfytko w zupełne zapómnienie puſzcza. Szczęſli-
 wa y z tad wſtártku gościna była Chrystusowa v Zacheuſá/
 iż zá bytnoſcia iego iako ſprawce zbawienia/ cálemu domowi
 iego zbawienie ſie ſtáto. Hodie huic domui ſalus á Deo fa-
 cta eſt. Ale ſzczęſliwsza ieszce y náder ſzczęſliwsza gościna
 Pániſka v Fránciſkta Swietego/ w Kościółku Pányi Má-
 ryey Anielſkiej/ bo nie iednemu domowi/ nie iedney iakiey ſá-
 miliey/ ale ſwiátu wsfytkiemu dñá dſiſieyſzego/ ná proſbe
 Fránciſkta Swietego/ á ná inſtáncya Niepokálaney Mátki
 Boſkiej zbawienie ſie ſtáie/ Hodie huic toti mundo ſalus á
 Deo facta eſt.

O Boże Wſzechmocny: iaka to miłóſć była/ iaki áffekt/
 iaka żarliwoſć Fránciſkta Swietego ku duſhom wsfytkich

X r r

was

H

was/ chociaſbyscie to/ nie onym lekkim powazeniem/ nie onymi slowami ladatnikami/ nie onymi despektami/ ktorymi czestokrot Bracia y synow iego karmicie/ kiedy sie do was podlug professyey swoiey po zebraniu trasiata/ ale chociaſbyscie niewiedziec iakimi dobroczynnoſciami/ wzciwoſciami/ powolnoſciami odwodziczali ten affekt Franciszcowi S. w Synach iego wſyſtych/ az do skonczenia swiata/ nigdybyscie murgu adaequate albo calozupelnie nie odwodziczyl/ puszczam sie w tym na rozsadek was ſamych; daie zbawiciel Chryſtus Iezvs na obcijs/ daie na wola Franciszcowi Swietemu/ w Koſciolku Portiunkuli zagosciwſzy ſie v niego/ azeby byl proſil go o coby byl zywnie chcial/ dla zbawienia ludzkiego/ az Franciszek Swiety nie proſi z Matka Zebedeuszowa/ za ſamymi tylko Synami ſwoimi; azeby ich byl wſyſtych in librum praedestinationis, w on niebieſki ſwoy regeſtr wpisowal/ Dic vt filij mei ſedeant in regno tuo na pamiatke tego/ ze Ociec ich miak kiedyſ v ſiebie ſamegoſ niebieſkiego Gſpodarza y dſiedzica goſciem/ nie proſi o to/ bo on chcial tego po wſyſtych potomkach ſwoich/ azeby ſie oni ſami Zakonnym zyciem/ ſwiatobliwymi poſtepkami/ rozmaitymi mortyfikacyami/ wedlug wotacyey ſwoiey cieſtko nie lekko dorabiali nieba. Nie proſi Franciszek Swiety z Salomonem za ſamym ſoba o madroſc/ dla rzadurak wielu duſz ktore ſie garnac mialy do Zakonu iego/ Dabis ſeruo tuo cor docile, Nie proſi teſze z Młodſzym y mnieyſzym bratem lubo ſancti frater Minor, w tey Portiunkuli portioneſ ſubſtancie, na ziemi dla Zakonu ſwoiego/ ktory na rak wiele częſci podzielec ſie y rozſzerzyc w Koſciole Bozym miak/ azeby byl ſancti Chryſtus iako Ociec dobrotliwy/ z ſkarbu providencyey ſwoiey Boſkiey/ obmyſlit intraty/ prowizye/ wygody wſelacie Zakonnikom iego/ coby ſie to byli proſiac iakmużny ſwiatey/ ludziom nie przykrzyl/ po ſwiecie ſie dla pożywienia nie wlozcyli/ ale tylko w kłaſtorze wſyſcy ſtedzac/ ſluzby Bozey pilnutac/ wzac ſie a modlac/ tym lepiey duſhom ludzkim wſlugowali. Nie proſi mowiac ani o to/ by Franciszek Swiety ſtan ſwoy

Matthaei
cap. 20.

3. Reg. 3.

Lucas 11.

swoy y Zakonu swoiego chciał konformować stanowi Chrystus
 sownemu/ takowa paritate Braci swoiey w Regule swoiey
 S. napisał/ Vadant pro elemosyna confidenter, nec oportet
 eos verecundari, quia Dominus se fecit pro nobis pau-
 perem in hoc mundo, iuz to prozno Bracia moi/ zebrackim
 chlebem żyć wam będzie na tym świecie koniecznie potrzebá/
 ani sie tego wstydzicie/choćiaśbyście wiec w naywiekszych po-
 rodzili sie domach/ bo daleko z stad do onad/ daleko od nitcza-
 nnego stworzenia do samego Pana y Stworce waszego/ á
 pzećie kiedy on stopił dla nas na te sproszna ziemię z Niebá/
 inzego sobie stani nie obrat/ tylko sam stan zebracki. Nie
 prosi na ostatet Fránciszek Swiety za sama iedna swoia ná-
 cya/ za ná cya Wiośta/ za iedna sama swoia Dyezyna/ za Miás-
 stem Assystem/ za iedna sama tylko krew swoia y wszystkie
 mi z niey descendantami/ ále prosi za grzesznikami wszystkie-
 mi/ za narodami wszystkimi/ za wami wszystkimi; Panie
 poniewaś tak niegodność moie považasz/ y z ta twoia tak os-
 łobliwa oświadczaś mi sie łaska/ niechayze każdy grzeszny czło-
 wiek takitolewiek będzie/ wśedłszy do tego Kościółka Panny
 Máryey Anielskiej/ zupełnego dostepnie odpustu wszystkich
 grzechow swoich. Dotrzymał słowa danego Chrystus Fránci-
 szkowi Swietemu/ bo też Fránciszek Swiety umiał sobie z
 tym porząć/ podpadł záras pod Mácierzyniska przyczynę niepo-
 kalány Rodzicielki iego/ ktora zwawie popierać przed wko-
 chányim iedynakiem swoim tey prózby iego poczelá/ y tak Chry-
 stus pozwoлил tego czego chciał Fránciszek Swiety/ tylko mu
 roztazal posć do Námieśtnika swoiego/ na ten czas Honoru-
 śa trzeciego/ wktorego wszystko według jadzey swoiey otrzy-
 mał: bacząc zaś potym insi Námieśtnicy Chrystusowi/ że to
 rzecz była nie podobna/ do onego iednego málego Kościółka
 zbiegać sie wszystkim grzesznikom ze wszystkiego świata/ roz-
 serzyli ten Iadule Chrystusow do wszystkich Kościółow wśy-
 stkich Bráctey y Synow Fránciská Swietego po wszystkim
 świecie. O przesłiwa gościno? Ja nie wiem Swiety Dyez-
 y Pátryárcho moy takto mogło wytrzymać/ serce twoie one po-

In Regi
s. F. c. 6.

In Bulla
Sixti 4ti.
Et Cle-
mētis X.
De 3tia
Oaobris

ćiechy y radości takowe/ w iakiches w ten czas optywał/ iako
 sie nierospuklo/ Kiedys widział je sie to mała rzecz Chrystusa
 wi zdala/ iz cie iefze za żywota Komprehensorem uczynil/ y pa-
 trząc ci oko w oko na siebie samego/ na Przenayswietła Maa-
 tke swoje/ na swietych Duchow Anielskich w cieie smiertel-
 nym dopuscil/ ale nad to tak wielkim cie przywileiem swoim/
 dla wszystkich grzesnych dusz obdarował; musiała sie ia tuże
 rospytwać wszystka od poćiech duszą twoią w tobie/ Kiedys nie
 tylko baczył tak łaskawego na siebie Chrystusa samego/ ale kie-
 dys patrzył na one Macierzynsko opieke Przenaysw: Panny
 tu wszystkim grzesnikom/ je iako skoro tylko uslyszala propo-
 nowana prozbe twoie naymilsemu Synowi swojemu/ zaraz
 w tesz tropy wniosła swoje intercessya Macierzynska/ o tesz a
 nie infa łaste Syna swoiego prosiac; ze wszystkich w praw-
 dzie miar syćil sie dosyć duch twoy niebieskami piefczotami/
 z onymi niebieskimi gościami swoimi/ ale wiem żeć w tym
 naybardziej w rumel albo do smaku trafila sama Matka Bos-
 ka/ kiedy sobie te suplike twoie/ ktoras za nami wszystkim
 Chrystusowi podal/ tak wpodobala/ je ia wspierac y promowa-
 wać przed wlochánym Syniem swoim Macierzynsko poczelá.
 Ale spytaćie mie coli tesz miała za motiaum co za okazy
 Panna Przenayswietła/ je o ten odpust dzisieyszy/ o ktory pro-
 sil Fránciszek S. Chrystusa/ tak sie goraco y skutecznie sama
 przyczynialá odpowiem ia na to przy dzisieyszey Wroczystosci
 na teraznieyszym Kazaniu moim/ gdy niektore wam tego po-
 kazę kongruencye tu czci y tu chwale Przenayswietley Maa-
 ryey Matki Boskiej/ y Oycá Swietego Fránciszka/ a na pozys-
 tek dusz nászych/ Tylko ty

Matko co dziś v Syná odprasas nam winy.

Iakas w tym slusnosť znata day dociec przyczyny.

Lucae 19.
cap.

Hodie in domo tua oportet me manere.

I

SWie ia osobliwe kongruencye/ albo nieiákie przyzwoido-
 ści wzajem/ względem ktorých przystoyna rzecz była
 Nie

Am

Niepokalanie poczetey Rodzicielce Bostkiey/ popierac prozby
 Franciszka Swietego/ przed Jednorodzonym Synem swoim/
 o ten dzisieyszy odpust w Kosciolku Porciunkuli N. S. Piera
 wsa kongruencya jest iakoby ex parte natura względem sas
 me^o przyrodzenia Panny Przenayswietsey/ albowiem tak juz
 bylo ludzkie przyrodzenie w Matce Jezusowej/ iesze prawie
 na tym swiecie ze tak rzeka zbostwialo/ ze Swiety on Aro-
 pagita Dyonizyus/ do uznania prawdziwego Boga/ praca nie-
 gdy Pawla Swietego Apostola/ nawrocony bedac/ pretko
 potym do znaiomosci z Przenayswietsha Panna/ iesze na
 swiecie pod ten czas zyiaca przysedlisy/ zaledwo co na sliczny
 on ciata iey Panielstkiego pozor/ na one wszystkie zmysly/ tak
 zregulowane/ tak rozumowi poddane/ ze w sobie nic ziemskie-
 go/ nie miec materialnego nie zdaly/ zaledwo co niofatek su-
 nie okiem swoim/ na one przedziwna pokore MARYEY, y stro-
 mne niezwyčajnym sposobem powieki/ porwie pioro/ y pise
 tak do Pawla Swietego/ Nisi ex relatione naturali & fide
 novissem, non esse aliam Deitatem, non putarem prater
 hanc esse aliam, Gdybym byl Pawle prawi/ wiara Swiata
 za nauka twoia stwierdzony nie zostal/ o insey prawdziwey
 Bostkiey naturze/ przysloby mi bylo do tego/ zebym byl tey ies-
 dyney/ tak nadobney/ stromney/ y S. Panielce/ Bogu przyna-
 lejacy uklon y adoracya oddal: Niechayzeby byl w ten czas
 Dyonizy Swiety przypatrzyl sie Pannie Trayswietsey/ kiedy
 w Kosciolku Porciunkuli, w wielbionym iusz cieie/ cum
 dotibus gloriosis, w onym Thronie y Matestacie po prawicy
 Synowskiey/ na Anielstich wspierataca sie Duchach/ nabo-
 znym swoim widzial ia Franciszek Swiety wzrokiem/ coby
 dopiero byl o niey na ten czas rozumial/ sam sobie wwasz-
 cie:

Pokazana niegdzy byla w Duchu Janowi Swiatemu/ po-
 wazna iedna w niebie y zacna Matrona/ sliczny na glowie/
 swojej wieniec/ z gwiazd swiecacych sie wroty maiaaca/
 miesiacca na podnozek nog swoich/ a iasno swiecacego
 slonca na wlasne przyodzenie zazywaiaca/ Signum magnum

apparuit in caelo, mulier amicta sole, & luna sub pedibus eius, & in capite eius corona stellarum duodecim; Przez te białogłowe lubo niektórzy Doktorowie Świeci tłumaczą Kościół Boży/ iako jest Ambrożyaster/ Rupertus/ Haimo/ y pracowity Lyran/ inși iednak rozumieła Panna Przenaswieśtła/ á osobliwie Bernard S. ná to miejsce Piśmá Świetego piśac kiedy mowi/ Iure ergo MARIA sole perhibetur amicta, quae profundissimam Diuinæ sapientiae, ultra quam credi valeat penetrauit abyssum, Zgadnycieś mi proszę/ czemu Koroná gwiazdowa/ á suknia z słonca wrobiona ná tey Matronie/ Ewangelisście Janowi Świetemu pokazana była: wiecey zda mi sie Koroná ná Krolewskich głowách/ á niżeli sáty y togá Krolewska/ Koronowane przyozdabia persony/ z słonca tedy raczey iako z czegoś iásnieyszego/ á nie z podleyśhych y ciemnieyszych gwiazd/ Koroná byds̄ v tey była białogłowy powinna/ á wbiór y białogłowskie stroje/ vsłoby to bylo choćby byly gwiazd rozmaitych trąsione/ czemuś opák Jan Świety w swym objaśnieniu widział/ z gwiazd Korone/ á suknie z słonca swietnegor/ Rezolwue pięknie Anielski Doktor Tomasz Świety z Atwinu/ Kiedy mowi/ Ideo dicitur mulier amicta sole quasi tota repleta diuinitate, Dłatego práwi suknia szypcznata Matroná miáta/ albowiem cale wśhytá przyozdobiona y przyodśiana nieograniczonym zostawáta Bóstwem; popiera tego Richardus de sancto victore in Cantica piśac/ Kiedy mowi ták/ Mulier amicta sole, quia sol Diuinitatis infulget ei, & circumfulget eam, totamque occupat, iakoby włásnie chciał rzec/ że iako suknia wśhytá ciáło náśe pokrywa/ á Koroná same tylko odkryć moze głowe/ ták Przenaswieśtła MARJA, iásnymi Wśhecmocnego Bóstwa promieniami/ wśhytá á wśhytá w naturze swoiey ludzkiey przyozdobiona y oświecona zostáte iako jednym słoncem w pulspogodnego południá/ Et sol Diuinitatis infulget ei, totamq; occupat.

S. Bernard. de signo magno.

S. Thomas in hoc loco.

Rich. in Cantica. cap. 39.

K

Alle oprocz Piśmá niechay w tey mierze bedzie y z sámymi Theologami rzecz moia/ á zass oni w wśhelkich szkołách nie náuszaia tego/ że ratione vnionis hypostaticæ, dla onego persónalnego

nalnego zwiastu/ ktory z Przedwiecznym slowem natura ludzka
 ta wziała/ tak sie zaraz byly z soba te dwie naturze spoiety/ Bo
 ska z ludzka/ je nie tylko prawdziwa jest ta propozycja/ Deus
 est homo, Deus factus est homo, Bog stal sie czlowiekiem /
 ale tez per communicationem idiomatum, możemy mowić/
 iż homo factus est Deus, Czlowiek stal sie Bogiem/ nie tak/ jes
 by natura ludzka przemienila sie w Boska/ iako bluznia Ana
 tropomorficiowie herezyarchowie/ ktorych zwawie o to Ale
 xandryiski Cyryl Swiety gromi / ale je sie personalna unia
 czlowiezenstwo z Boska bylo polaczylo natura/ ktore polacze
 nie cudowne / sprawilo to/ je y Boga wczynilo czlowiekiem / y
 czlowieka Bogiem/ Verbum Caro factum est, vbisecondū
 Augustinum Caro ibi ponitur pro homine, mowi nasz Do
 ktor Subtelny/ y przytacza one rzetelne slowa samego Augu
 styna Swietego/ l. de Trinitate c. 16. Talis fuit ista assump
 ptio, vt Deum hominem faceret, & hominem Deum,
 zkad lubo Boska natura zadney nie bedac cierpieliwosci po
 dlegla/ nic cierpiec nie moze/ przecie iednak wzgledem tego
 czlowiezenstwem naszym polaczenia / mowimy je Bog/ je
 wtora osoba Trojce Przenajswietszey dla nas wcieriala/ y
 smierc krzyzowa podielala. Wrocmys sie teraz od Syna do
 Matki/ od Boga do Rodzicielki Boskiej. A z kadze proste po
 stio czlowiezenstwo Boskie z kad czlowiezenstwo Chrystuso
 we bylo/ iezeli nie z przeczyszney Erwie Niepokalaney Panny/
 Ambrozy Swiety czyli z dawniejszych przed soba/ w Koscie
 le Bozym Doktorow/ czyli tez z instynktu samego Duchá S.
 pobożny pochop wsiawiszy/ samo Imie Maryey/ nie inazey tyl
 ko tak interpretuje / Maria Deus ex genere suo, imienia
 prawi Maryey nie infa jest Etymologia/ tylko ta/ Bog z na
 rodu albo ze Erwi moiej/ Maria unitarum inter se naturarū
 officina, tak ja nazwal Proklus Swiety/ Marya byl to ied
 den warstat zbudowany od Boga dla polaczenia natury Bo
 skiej z ludzka/ a nayrzetelniey Arnoldus Carnotensis mowi/
 je Ciato Chrystusowe / albo czlowiezenstwo Syna Boskie
 go/ iednos jest co czlowiezenstwo albo Ciato Maryey /

S. Cyrille
 lib. 22^a
 contra i-
 stos hæ-
 reticos

scor: in 2^a
 Dist. 4.
 Quæst. 1.
 Ante lit.
 A.

scor. ibi-
 dem lit.
 B.

S. Ambr.
 lib de in-
 titatio-
 ne Virgi-
 nis.

S. Proclo
 homil de
 Christi
 Natiuit.

Arnoldus Carnot: tract. de laudibus Virginis

Vna est Mariæ & Christi caro, vnus spiritus, vna Charitas, Prawda to iest/ że one wſytkie mutacye/ które ſie przy poże-
 ciu człowieka każdego/ nie oraz/ lecz ſucceſsiuè iedną po dru-
 giej/ w Żywocie macierzyńskim dzieła/ iako to iest figuracya
 ciała przyſtego/ kondensacya y alteracya materyy/ organizacya
 członkoro/ animacya albo ozywienie przez duſę rozumna/
 y inſe/ w króciuiſtenkim bärzo czasie/ według nauki Tomafä
 S. Anielſkiego Doktorä/ y inſych Theologow/ in tempore
 breuiſſimo działy ſie w Żywocie Panny Przenayſwietſey
 przy pożećiu Słowa Przedwiecznego/ a naſz ſubtelny Doktor
 tak ieſzce probabiliter defenduit/ że w Żywocie Mätki Bo-
 ſkiej/ ſprawiła to wſzechmocna reka Pänſta/ iz w iednym onym
 oſtätnim inſtänſie / w którym Panna Przenayſwietſza po-
 zwoliła na Macierzyńſtwo Synä Przedwiecznego/ zaraz y
 figuracya y kondensacya/ y organizacya/ y animacya Ciała
 Chryſtuſowego ſtänela/ In ultimo instanti conſenſus Virgi-
 nis expreſſi, fuit in utero Virginis Verbum Homo, & ante
 illud inſtans non videtur fuiſſe aliqua operatio ſpecialis ad
 Incarnationem, & in iſto videtur tota fuiſſe completa, te ſä
 tego formalia, przećie iedną Märya Panna Przebłogoflä-
 wiona prawdziwie ſubmiſtrowala materya z Przechyſtey
 Rrwie ſwoiey Pänienſkiej do Ciała Chryſtuſowego/ iako naſ
 Piſmo y wiära ſwieta naucza/ Miſit Deus Filium ſuum fa-
 ctum ex muliere, ſwiadeczy Apoſtol Pänſki/ a Wielebny Be-
 da do tego ſwiadectwa Apoſtolſkiego przydaie/ Factum ex
 muliere quia conceptus ex utero Virginali, carnem non
 de nihilo, non aliunde ſed materna traxit ex carne, alio-
 quin nec verè filius hominis diceretur, qui originem non
 haberet ex homine, y owſem poſpolieſza iest Doktorow opi-
 nia/ że nie tylko paſſiuè ale teſz y actiuè konkurrowala do czo-
 wieczeńſtwä y ciała Jezuſowego Mätka Boſka/ tak wcy Dä-
 mäſcen ſwiety/ exponiäc ſłowa one v Lukafä ſwiatego /
 Spiritus Sanctus ſuperueniet in te, kiedy mowi/ Virtutem
 tribuens ſuſceptiuam, ſimul autem & generatiuam, tak wcy
 y naſz Doktor do pomienionego Dämäſcenä ſwiatego te wy-
 raſne

D. Thom:
 3. parte:
 quaſt. 33:
 articul. 1.
 Tanners
 tomo 2.
 Diſput. 2.
 Quaſt. 2.
 Dub: 1.

ſco: in 3.
 Diſtin: 2.
 Quaſt: 3.
 lit. C.

Ad Gala-
 tas 4.

Venerab.
 Beda lib.
 4. cap. 49.
 in cap. 11.
 Lucä.

Luc. 1. c.
 S. Dama-
 ſce. 3. de
 ſäc. c. 48.

rażne przydając słowa/ Si ipsa tantum esset principium passuum, non videretur quare copularet virtuti susceptivæ, virtutem generatiuam; Jezeli tedy Boskie złowiczeństwo w Chrystusie/ poszło z złowiczeństwá MARYEY, jezeli Panna Przenayświętsza/ prawdziwa Boska osoba w żywocie swoim nosiła/ jezeli non hominem nudum genuit Beata Virgo, sed Deum verum, iáko mowi náš Doktor/ jezeli nie samym tylko złowiektem wrodziła Chrystusa/ iáko bliźnil Nestoryus heresyárchá/ ale według determinacyey Concilium Efestiego/ prawdziwego ná swiát/ porodziła Boga/ y prawdziwa jest Matka Boska/ jezeli są prawdziwe one słowa Dámascená S. Dei Genitricem verè Sanctam Mariam prædicamus, sicut enim verè Deus ex ipsa genitus est, ita ipsa verè Dei genitrix dicitur, jezeli náostátek złowiczeństwo y Ciało Chrystusowe/ według Arnolda wzwyż cytowanego/ iednosí jest z złowiczeństwem álbo Ciałem Maryey/ toć także y złowiczeństwo Panny Przenayświętsey nazywáć w takim sensie mozesmy złowiczeństwem zbośtwionym; Ná te podobno á nie infa godza konsekwencya słowa one wielkiego Kochánka Maryey/ Seneskiego Bernardyna Swietego kiedy mowi/ Quod femina pareret Deum fuit miraculum miraculorum, oportuit enim vt ita dicam feminam hanc eleuari ad quãdam æqualitatem Diuinam, że iedney práwi białeygłowie ziemskiej/ z Boskim Synem chodzić/ y swiátu splodzić sie go tráfiło/ cud to nádwłelákim bydz musi cudami/ mnie sie ták widzi/ że tá białagłowa musiała bydz tátemna iákas y sryta spráwa Boska zbośtwiona:

A zátym lubo do samey tylko náтуры Boskiej odpuszczenie grzechow należy/ według owych słow z Pisma/ Quis potest dimittere peccata nisi solus Deus? je iednák ludzka nátura była w Pannie Przenayświętsey zbośtwiała/ rzecz przyzwoita była także Matce Boskiej/ áżeby było od niej/ chociaś nie propriè & directè (bo to samemu tylko w Troycy iedynemu przynależy Bogu) przynaymniey impropriè & indirectè przez skuteczna intercessyá w Kościółku Porciunkuli to dzi-

R y y

siejse

scō. in 3.
Distin. 4.
Quæst. v.
nica sub.
A.

scō. ibi-
dem §. in
ista Quæ-
stione.

D. Damascenus
cap. 59.

S. Bernardinus ser-
mon: 61.
de B. V.

L

Luc. cap.
sto.

6. Dama-
feć. orat:
x de Na-
tuitate
Virginis.

Pr. Vela-
squez de
Maria im-
maculatę
Cõcepta,
Disserta-
tione 1.
Adnotat.
3. num.
38. lit. B.

sieyſze odpuszczenie zupełne wſzelákich grzechow ludzkich/ ná
cály ſwiát wyſtło. Nie ná moim ſie lichym rozumie ten dys-
kurs ſtánowi/ ále raczej ſtánowi ſie ná onych ſłowách pobo-
żnych Dámáſcena Światego/ ktorými mekiedy ten Świety
Doktor z Niepokalána Mária Pánna rozmawiał/ Vitam na-
turá præſtantiorem habebis non tibi ipſá, neque enim cui-
ipſius cauſa progenita es, quocirca à Deo habebis, ob quem
in vitam produkti, vt orbis vniuerſi ſaluti adminiſtram te
præberes, Naturá twojá y życie twoje Pánno Przebiogoflá-
wiona przechodzić będą ſie wſelka natura ſtworzona/ albowiem
nie ſamá tylko dla ſiebie ſtworzona będziesz ná ten ſwiát/ ále
tak ſobie Bog poſtąpi z toba/ iż dozeſnie życie weźmieſz dla
niego ſámego/ á przytym żebyſ zbawieniem całego zawiádo-
wała ſwiátá; poważny Autor Zakonu Societatis Leſy Ioan-
nes Velazquez, o Niepokalánym piſac Pánny Przenayſwie-
tſzey Pożeciú/ zſtánawia ſie przy tych ſłowách Dámáſce-
ná Światego/ Vitam naturá præſtantiorem habebis, y pie-
knie te náder amplifikuje w ten ſpoſób/ Illud in primis obſer-
ua; vitam naturá præſtantiorem habebis, quæ manifefte
adſtruunt MARIAM ſupra leges naturæ communi labe infe-
ctæ conceptam fuiſſe, itidemque Deiparæ vitam penè Di-
uinam fuiſſe, quæ videlicet non tam vt ipſa viueret, quam
vt poſteriorum viuificatrix eſſet, effecta fuit, Uwaz to práwi
ſobie każda dąſko Chrzeſcíanſka/ że kiedy Świety Dámáſcen
wynioſt życie Mátki Boſkiej ná wſelka nature/ nie inſzego
wyrázić przez to niechciał/ tylko to nappierwoy/ że oná zmazy
pierworodney práwu/ ktoremu wſelkie ludzkie podlega ſtwo-
rzenie/ nie podlegała/ á potym życie iey porównał z życiem
Boſkim/ wczynił ie życiem zboſtwionym/ z tey miary/ że nie
tak dálece dla ſiebie ſámey żyła/ iáko dla wſytkich przyſłych
náſtępnicych grzeſznikow/ coby ich była ożywiła: Ponie-
waſ tedy podala ſie okaza była w Koſciółku Porciunkuli,
że ſupplikował Fránciſek Świety zá grzeſznikámi do Chry-
ſtusa/ áżeby im był raczył wſelkie winy ich y nieprawoſci oá-
rować/ toć przyzwolta rzecz była tey naturze zboſtwioney/ tey
ożywia

żywićielce martwych przed Bogiem grzeszników/ ażeby była
tey supplikę Franciszka Swietego/ przez skuteczną intercessyę
swoię goraco poparta/ y ten dżisieyşy nam Jubileusz Chrystus
sow wyiednala.

Pytaia sie Wzroni/ iezeli Chrystus Pan ile czlowiek mogli
grzechy ludzkie odpuszczac/ czyli też tylko moc takowa miał
w sobie względem samey wszechmocney Natury swojej Bo-
skiej: Dajmy to że Jan Swiecy raczej do Boskiej aniżeli do
ludzkiej referował natury / moc do grzechow odpuszczania w
Chrystusie Panu bedaca/ kiedy nam takie o nim świadectwo
wyznawal/ Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi,
o to Baranek Boży/ o to ten ktory gladsz grzechy swiatá/ ma-
my iednak znowu słowa Chrystusa samego/ v Mateusza y Lu-
kasa Swietego nanotowane / w ktorych wyraźnie y iasnie
przyznal niegdy samze Zbawiciel Przenayswietşey Naturze
swoiey ludzkiej/ zupełna moc na znoszenie y odpuszczenie grze-
chow/ kiedy mowil do madych a chytrych Saryzeuszow/ Vt
autem sciatis, quia Filius hominis habet potestatem in ter-
ra dimittendi peccata, A żebyście wiedzieli/ że Syn czlowie-
cy ma taka władza na ziemi/ iż może grzechy odpuszczac/ dla-
tego Theologowie/ tak naucaia/ że Chrystus Pan nie tylko ja-
le Bog/ ale też ile czlowiek/ mogli grzechy odpuszczac/ tożna ie-
dnak nie iednakowa mocá/ albowiem iako Bóg miał potesta-
tem absolutam, moc doskonala sam z siebie/ iako czlowiek
miał na to potestatem delegatam/ moc tylko poruczona sobie
y spuszczone od Boga/ takimi własně a nie inakşymi termi-
nami te nauke náš Bellutus objaşnia/ de Incarnatione trā-
ktuac/ a do tych iego terminow/ y one także słowa Abuleristie^o
Insulata zmierzaja/ Verum est quod Christ^o homo peccata
remittebat, licet non competeret sibi hoc ex parte huma-
nitatis, w iednoş bię y Sylweira wzrony Armelitanski Do-
ktor/ kiedy pisac na one wyşey wspomnionę słowá/ Filius ho-
minis habet potestatem &c. taka dystynkcyá daie/ Christus
remittebat peccata, non tantum quā Deus, per suam infini-
tam omnipotentiam, sed etiam quā homo auctoritate &

M

Ioannis
cap. 1.Matth. c.
9. & Lu-
cae c. 6. staPi Bellu-
tus Min.
Con. To-
mo de In-
car. Disp.
s. Qual.
1 num. 10
Abulē. in
c. 9. Matth.
Qual. 6.
H. F.
sylu. lib.
9. c. 26.
Qual. 1
num. 9

meritoriè; Nam quà Deus habebat hanc potestatem vt si-
 bi connaturaliter ingenitam, quà verò homo per sua opera
 illam promeruit: Chrystus Jezus pràwi nie tylko ile Bog/
 przez niestonczona wŃechnocnoŃc Bostwà swoiego/ grzechy
 ludzkie odpuszczał/ ale teŃz ile człowiek przez zasługi swoje/miał
 te moc ile Bog/ Bostiey swoiey przyrodzona naturze/ ile zaś
 człowiek miał ją/ względem powagi y zasług swoich od Boga.
 Ludzka natura naszą w Pannie PrzenayswietŃsey bedaca/ nie
 miała w prawdzie hanc Auctoritatem, albo delegatam po-
 restatem, nie miała tey powagi y poruczoney sobie mocy/ do
 odpuszczenia grzechow naszych tak iàko ją miał sam Chrystus/
 ale jednàk według zdania Doktorow Swietych miała y onà
 zlecenie takowe od całej sobie Trojce PrzenayswietŃsey nàdà-
 ne/ àżeby była Còdperatrix Redemptionis & salutis nostræ,
 àżeby mowić była wspot z Chrystusem synem swoim zasługos-
 wała się y pieczolowała o zbàwienie nasze/ miała takowe po-
 ruczenie/ àżeby była Medyàtorcka poufała zostawàła nas grzes-
 snych przed Màiestatem Bostim/ Age gratias ei qui talem
 tibi Mediatricem benignissimà miseratione prouidit, in
 qua nihil possit esse suspectum, tak vpomina Bernard S.
 grzesznikà kàzdego/ oddaway dzieki powinne Stworcy two-
 iemu grzeszniku/ jeŃc takowa zlàski swoiey obmyŃlł po-
 Ńrzedniciełkà/ w ktorey bez żadney suspicyey moŃeŃ zupeł-
 natwoie wtopić nàdŃziè; miała takowe poruczenie/ à żeby by-
 łà nienàganna wŃyŃstkiego swiàtã Patronkà/ według owego
 hymnu Greckiego/ v Buceonà wyràżonego/ Patrona mundi
 pura & inculcata, miała to poruczenie/ àżeby była Protura-
 torcka jyezliwa y szczerà zbàwienia nášego/ przed wtochànym
 Synem swoim Jesusem/ Aduocatum habere vis ad ipsum,
 Ad MARIAM recurre, pura siquidem humanitas in MARIA,
 non pura solum ab omni contaminatione, sed & pura sin-
 gularitate naturæ, mowì Bernard Swiety. Wiec tedy je w
 KoŃciółku Portiunkuli indukował był y przytoczył spràw-
 Frànciszek Swiety przed Jednorodzonym Synem Bostim w
 interessie grzesznikow/ à w interessie takowym/ àżeby był z
 nieŃstònie

210
 s. Bernar-
 dus serm:
 de verbis
 Apocalip

In hymn.
 Græco a-
 pud Bu-
 teonem.
 pag: 136.

s. Bernar-
 dus serm:
 de Natiu-
 B. Mariæ.

nieśczonego miłosierdzia swojego/ nie tylko od winy/ 'ale też
y od karania tak wiecznego iako y doczesnego/ wwsytkich a
wwsytkich grzesznikow/ w onym Kościółku Panny MARYEY
Anielskiej/ wiecznymi czas y wolnił/ toć przyzwoita rzecz by-
ła tey Pánienskiej naturze/ ktora od wiekow miedzy natura
Boska a natura ludzka za Miedyatorke z Trybunалу Boskiego
násznaczone grzesznikom/ przyzwoita rzecz była Pannie
Przenayswiekszej/ iako Patronce y Prokuratorce y Opiekunice
zbawienia nášego od Boga nam danej/ a żeby była te sprá-
we od Fránciska Swietego proponowana/ tak mocno y pos-
tejnie trzymała/ tak szczęśliwie y skutecznie po plecách grze-
sznikow promowowała przed Chrystusem/ coby był po nich
dekret požadány/ dekret łaskawy y zbawienny stanał zupełne-
go wśelkich grzechow dżisieyszego odpustu.

N

370

Cożkolwiek átributow znájdnie sie w naturze Boskiej/ w
wsytkie máis iednakowa perfekcy w sobie/ gdyż wsytkie
nieśczonej sa doskonałości/ a przecie osobliwym nádb inſe
sposobem/ átributum swietego miłosierdzia iego/ Kościół
Boży z Duchá Swietego przyrodzeniu Boskiemu przywołá-
szca/ Deus cui propriú est misereri semper & parcere, Bo-
że ktorego własność jest zmiłować sie y odpuszczáć wśelkie
rázy swoje/ y znówu w drugiey kollekcje/ Deus qui omni-
potentiam tuam parcendo maxime & miserando manife-
stas, Boże ktory wśechmocność swoje w ten czas naybárziej
wyswiadcza/ y wkráduje swiátu/ gdy sie łaskawie y mi-
łosiernie obchodzić raczyš známi/ dla tego Páweł Swie-
ty istotnego Stworcy swojemu dobierájac tytułu/ nie ináczey
go názwał/ tylko Oycem miłosierdzia y wlitowania nádb námi/
Pater misericordiarum, & Deus totius consolationis, qui
consolatur nos in omni tribulatione nostra: y stuſnie lubo
álbowiem Prorok wkoronowany/ wwsytkie drogi álbo przedſi-
wne dzieła Pániſkie/ do tych dwuch iego Boskich átributow
ſtoſnie/ to jest do miłosierdzia a do spráwiedliwości/ Vniuer-
ſa via Domini misericordia & veritas Lyran tłumáczy/ Vni-
verſa via Domini, id est opera eius, misericordia, & veri-

Oratione
ima post
psalmos
Pénitén-
tiales.

Dñicaro.
post Pen-
tecosten.

z Coryn-
thio; ca-
pit. i.

Psal. 24
Lyr. sup-
hunc lo-
cum psal.

93: ras, id est iusticia, potwierdza tego y Cassiodorus ná Psalm
 94: przedsiestaty pisac/ kiedy mowi/ Ha dua res in vijs Domini
 95: semper adiuncta sunt, te dwie powiada rzeczy/ to iest mi-
 96: losierdzie a spráwiedliwosc w wselatich czynach Bostkich kona-
 97: kurowac zwykly; Lubo nasi sławny Scotista Pater Angelus
 98: Vulpes; tráktuiac o perfekcyey milosierdzia Bostiego tak wo-
 99: czy/ ze w kazdym dziele Bostim / ktoregokolwiek wsechmo-
 100: cny dokáznie Serworca/ nie iako author natury/ ale iak au-
 101: thor lásti/ milosierdzie y spráwiedliwosc tego swieta w nies-
 102: rozdzielney zawse z soba komitywie chodza/ Verè in quolibet
 103: opere gratia, misericordia & iusticia se inuicem comitan-
 104: tur; lubo Subtelny sam Doktor funduiac sie ná wspomnio-
 105: nych słowach Psalmisty Swietego/ y konformuac sie do opis-
 106: nicy Anielskiego Doktora/ probabiliter trzyma/ ze nie tylko
 107: in operibus gratia, ale w wselatich spráwách swoich Bog/
 108: milosierdziem y spráwiedliwoscia narabia/ Probabiliter te-
 109: netur, quòd in omni opere Diuino, concurrunt misericor-
 110: dia & iusticia, iuxta illud Psalmo xxiv. vniuersa via Domi-
 111: ni misericordia & veritas, lubo Psalmista Pánski w tak wies-
 112: lu insych roznych Psalmách swoich/ zawse Bostie milosiera-
 113: dzie z spráwiedliwoscia laczy/ Misericors & miserator & iu-
 114: stus, y znou/ Misericors Dominus & iustus, & Deus no-
 115: ster miseretur, y iesseze/ Aut obliuiscetur misereri Deus, aut
 116: continebit in ira sua misericordias suas? przecie iednak ná-
 117: turá Bostka zawse łatwieysza pretka y stonnieysza iest do wy-
 118: świadczenia milosierdzia aniżeli do czynienia spráwiedliwo-
 119: ści; ná poczátku záras swiátá/ kiedy przyslo exekrowac w ses-
 120: chmocnemu Nonársie nád przestepnymi pierwszymi Rodzicás-
 121: mi násymi w onym rostkofnym ráiu spráwiedliwosc swoie/
 122: powiada Pismo Swiete/ ze przyshedlisy do onego delikáckiego
 123: ogrodá Káyskiego/ przechadzka rozna y tam y sam zabawiac
 124: sie pozal/ iakoby to byl nie ná staránte Adámá z Ewa/ ale ra-
 125: czey ná iakás rekreacya przysledl/ Cùm audissent vocem Do-
 126: mini, deambulantis in paradiso ad auram post meridiem,
 127: genuit sibi presto záras do Adámá nie posedl: czemu ná-
 128: gle

Pr. Vul-
 pes To-
 mo 2. par.
 6. Disput.
 44. artic.
 4. num 6.
 in fine.

seo. in 4.
 Dist. 46.
 Quaest. 4.
 S. ad illa
 Quaestio-
 nem.

Psal: 112.
 Psal: 114.
 Psal: 76.

Genes: 3
 pap.

gle y stwápliwie nie nátráil ná niego/ strofuiac go y karząc zá
ono ták wielkie meposlušénstwu iego: czemu go záras w tej
tropy nie wypchná y nie wyrzucí z ráiu/ iáko tákie^o nierodzie-
czniká dobrodziejstw iego Bostich/ ále czas zwoloczyl chodze-
niem y bawieniem sie po ráiu: Wzony Biskup Abulenst
miejsce to Písma Bózego tłumáczac/ ták mowi/ że go hámo-
wálo y trzymáto miłosierdzie iego/ áżeby sie byl nie stwápiál
z exekucya sprawiedliwosci swoiey nád pierworodnych rodzi-
cow nášych przestepstwem/ Sic enim Deus ad puniendum
peccatum primorum parentum tardus veniebat, quia Deo
misereri proprium est semper & parcere.

Abulen:
in cap.
Gen.
Quant.
C

Sto lat spelná budowál Arké Noe przed zatopem swiá-
tá/ áżeby byli postrzegli sie grzeszni ludzie/ że to nie dármó
máchina y struktúra ták wielká wystawioná bydž miáta/ ále
to byl gás ná zbrodnie/ y niepráwosci ich/ przestrogá to byla
z miłosierdzia Bostiego idaca/ áżeby byli kiedykolwiek wpa-
mietáć sie grzesznicy/ y sprawiedliwosc iego Swietey vchro-
nić sie mogli/ málo ná tym že ták dlugi czas tozył sprawiedli-
wy Noe okolo oney roboty/ ále kiedy iuž dostonále Arká oná
skonczona stánelá/ czekáto ieszcze dáley miłosierdzie Bostie
przez cále siedm dni/ áżeby sie byl ktokolwiek przez on czas w
zlosci swoiey obaczył/ y w oney Arce sálwowál/ jest to kony-
derácya sámego Ambrozego Swietego/ mowiacego w te slo-
wá/ Expectavit ergò & septimo die ipso, quo ab operatione
requieuit, vt si venia posceretur, sequeretur correctio, & ab
indignatione quiesceret, y tákowa rzeczá kiedyby byli
wszystcy grzesznicy przez one siedm dni pokutowáć/ y náwrócíc
sie do Paná Boga chcieli/ tedyby byla wszytká oná ták dluga
fátygá y práca Noego w tránslábs poslá/ przemogloby bylo
miłosierdzie sprawiedliwosc Bostia/ áni by swiát byl wiecey
w ták strášnych wodách sie topił; y owšem ponderuie to ies-
zcze y wwaža sobie Chryzostom Swiety/ że lubo iuž Bog ka-
rál y topił swiát wszytek/ dla obstynácyey ludzkiey/ dokázáto
przecie tego miłosierdzie Bostie/ że nie oráz/ nie w iednym
momentie (iáko to spráwić moglá Wszechmocná poténca iez-

S. Ar
libr. o
Noé.
Arca cap.
23.

- Gencs. 7.
 cap.
- go) wtonał ten świat/ ale przez dni czterdzieści y czterdzieści
 nocy padały wody z niebá/ á ludźi topiły/ Faeta est pluvia su-
 per terram quadraginta diebus & quadraginta noctibus, á
 to dla tego/ ázeby był pátrzac ieden ná drugiego/ widzac sa-
 siad ginacego przed oczymá swoimi sasiádá/ przynaymniej w
 ten czas w pámierał sie y przeprosił zágniwaného Boga/ á w-
 siedi potopu/ Quod quadraginta diebus & quadraginta no-
 ctibus, inductum est diluuium illud, etiam bonitatis maxi-
 mum specimen est, volebat enim propter magnam miseri-
 cordiam etiam aliquos ex eis castigatos generalem hanc
 internecionem effugere, cum ante oculos viderent proxi-
 mos suos perire, & imminere sibi communem interitum,
 te sa słowá Doktora złotoustego/ zgotá tak słonne iest ku
 nam miłosierdzie Boga náwyższego/ że kiedyby przynusony
 nie był od grzechow nászych/ nigdyby sie nas nie dotknela sprá-
 wiedliwa iego reká Pánsta/ Ecce Dominus egredietur de
 loco suo, & descendet & calcabit super excelsa terræ, tak
 niegdy przegrażał Isaiáš Prorok/ á ná te słowá iego zieros-
 nim Swiety stánawšy/ tak mowi/ Dominus qui mitis est &
 benignus, & cuius natura clementia est, vestris peccatis
 cogitur, personam quam non habet crudelitatis assumere,
 Pan miłosierny y łaskawy práwi/ ktorego nátura istotna łaská-
 wostia iest/ sforcowany do tego ciężtými grzechámi wášymi
 grzesznicy/ y przynusány zostaie/ że rad nie rad/ musí surowie
 mácié sie krzywdy swoiey nád námi/ potwierdza tego y znouu
 tenze Doktor Kommentuiac Zacháryáš y mowiac/ Egredie-
 tur Dominus de loco suo, quando quietem & man sue-
 rudinem & clementiam suam, pro emendatione pecca-
 rium rumpere cogitur, w ten czas powiáda powstáie z miey-
 scá swoiego Bog/ kiedy pokinaé łaskáwosc swoia y miłosierdzie
 musí/ á wdaé sie do biezylá spráwiedliwoscí/ dla náprawy
 grzesznikow/ y dlatego to podobno w Kościółku Porciun-
 kuli, takó opiewa Zistoria/ gdy wstypála wtera osoba Troyce
 Przenayświeťšey wcielona/ proponowana suplika Fránciś-
 ká Swietego/ o ten dšisieyšy Jubileuš albo odpust zupełny/
- S. Chry-
 sost: ho-
 mil. 3. in
 cap. 7.
 Genesios
- Isai. cap.
 26.
- S. Hiero:
 in c. 26.
 Isaiæ.
- S. Hiero:
 in Zacha-
 riam.
- bárzo

bárzo sobie zaśmákováta te pobożna inwencya Seráfickiego
 Oycá nášego/ Respondit Dominus id sibi placere, ciesząc się
 tak iá rozumiem y rádując z tego/ że dárowawšy grzesznikom/
 wśelkiewiny y karánia grzechowe/ iuż mieć nie miał przynus-
 ti y przymusu żadnego do czynienia sprawiedliwości/ ale się
 tylko samym miłosierdziem parac y po Oycowštu łaskawie
 miał obchodzić z nimi/ słusnie tedy záprawde Kościół S.
 Mátká našá miedzy wśytkimi átrybutami/ miłosierdzie
 naybárdziej nieśkonczoney naturze Bóstey przywłašcza/ De-
 us, cui proprium est misereri semper & parcere.

A po naturze Bóstey miedzy wśytkimi rozumnymi kre-
 aturami/ ktoreyż też Kościół Świety naybárdziej perfekcyą mi-
 losierdzia y łaskawości przyznáie naturze/ ieżeli nie naturze
 Panny Przenayświetszey: kiedy iá Mátká miłosierdzia y łas-
 kawości nazywa/ MARIA mater gratiæ, Mater misericordiæ?
 á iáto in mundo MARIANO piše Pater Laurentius Spala-
 tentis Societatis IESV, sáma Pánná Przenayświetsza ten
 swoy tytuł ápprobowała/ kiedy iednego wierutnego łotrą/przy-
 czyná Mácieryńską przed Jednorodzoným Synem swoim
 przywiódła do tego/ że poprzestawšy obyčátow y nálogow łot-
 rowškich do Zátonu Benedykta Świetero ná czynienie poku-
 ty udat się/ y swiatobliwie w nim aż do śmierci żyjac/ záslużył
 to sobie/ że w chorobie smiertelney nawiedzala go sáma Prze-
 bógostáwiona MARYA, ktora on obaczywšy/ y popytawšy
 iej śmieie/ coby zacy byla zá Pánná/ tak mu ná to odpowie-
 dziála/ Ego sum Mater misericordiæ, iá iestem Mátká mi-
 losierdzia/ co potym zrozumiawšy z wšt tego slugi Bożego/ Odo
 Świety Opác iego/ nigdy inaczey nie miánowal Rodzicielki
 Bóstey/ tylko Mátká miłosierdzia/ nie tylko Mátká ale też y
 Krolowa miłosierdzia witać zwykl Kościół Świety Przenay-
 swietsza MARYA, Salve Regina Mater misericordiæ, Zá-
 witay Krolowa Mátko miłosierdzia/ czemuż iej próše nie
 wita Krolowa sprawiedliwości/ Krolowa madrości/ albo
 Krolowa inšych cnot y przymiotow wśelkich/ ale tylko Kro-
 lowa miłosierdzia: Bernardyn Świety Senecyżł Zátonu

In histo-
 ria Festi
 Portiun-
 culæ Ord.
 Min.

P

Pr. Laur.
 Spalal. in
 mundo
 Mar. Di-
 scur. xi.
 num. 73.

SKYTECZNA PROMOTORKA,

Bráći mnieyszych Fráncíská Swiatego/ w Seráfickim zapá-
 le swoim/ ktorym záwsze gorzał tu Przenayświetſzey Pánni/
 rákowa nam o tym náuke zoſtáwił/ że miedzy inſzymi przy-
 wilejami Boſtymi/ záſluzyla to ſobie byla Rodzicielká Chry-
 ſtusowa/ w onym záras inſtánsie/ w ktorym ſie Slowo Prze-
 wieczne w Pánienſkim iey bylo żywoćie wćielito/ ázeby byla
 tym tytulem Krolowey miłóſierdzia wczona zoſtála/ Meruit
 fácondit até in Virginitate, & Maternitate Filij Dei, meruit
 eſſe ſtella maris, porta cali, meruit denique ſuper omnia,
 ut Diuina miſericordia Regina ſit & nominetur, Przyczynę
 záś tego náznáza nie inſá tylko te/ że kiedy ja wyſtawiamy y
 wdawamy zá Krolowa miłóſierdzia/ przez to ſámo przyzná-
 my iey oráz/ że ieſt Krolowa potóiu/ Krolowa miłóſci/ potegi/
 madroſci/ láſki/ y chwaly/ wſzytko to bowiem ſá ſtutki miłó-
 ſierdzia Boſkiego/ Cúm enim illam miſericordia Regina
 prædicamus, prædicamus ſimuleam Reginam pacis, dile-
 ctionis, potentia, ſapientia, gratia, &c. y konkludue ták /
 Proprie igitur Regina miſericordia nuncupanda erit, ſu-
 ſſime iey tedy y właſnie ten tytuł przynáleżec powinien Kro-
 lowey miłóſierdzia: Błogóſławiony Albertus Magnus Za-
 konu Káznodzieyſkiego Doktor/ quæſtya ſobie wczyniwszy/ ies-
 zeli też MARYA Przenayświetſza miała zupełne oćto beati-
 tudines w ſobie/ á oſobliwie błogóſławieństwo miłóſierdzia/
 rezolwue w ten ſpoſob/ że nie tylko nápełniona byla miłóſier-
 dzień tá Pánná/ ále ia nád to zwáć potrzeba miłóſierdzia
 Krolowa/ á to dla tego/ że cokolwiek znáydnie ſie ſlug Boſkich
 y znáydowác bedzie/ wſyſcy to ſá ſlugami miłóſierdzia/ ſáma
 tylko MARYA nie ieſt ſluga ále Krolowa/ gdyſ oná wſy-
 tkich przewyſſa miłóſierdzień swoim/ Patet alios omnes
 ſeruos duntaxat eſſe miſericordia, Beatiffimam autem Vir-
 ginem Reginam, atque ita impreportionabiliter excellen-
 tius eandem ſe habere ad miſericordiam, quàm habeant
 alij Sancti: ſlowá Alberti magni, Konfirmue to znówu w
 iednymże tráktacie/ fundiac ſie ná owym poſpolitym áxiómá
 Silozowſkim/ Quicquid eſt cauſa cauſa, eſt cauſa cauſati, y
 po obſer-

ſ. Bernar-
 dinus ſer-
 mon: 61.
 artic. 1.
 cap. 3.

Albertus
 magnus
 tráktatu
 ſuper miſ-
 ſus eſt.

po obferynym dyskursie/ takowa konkluzya czyniac / Ex his-
patet Beatissimam Virginem in misericordia omnem ex-
cellere creaturam, quia nimirum ipsius mundi misericordiae
causa extitit, znać to prawi po tym samym że Matka Boska
MARYA, przewyższyła w miłosierdziu wśelakie stworzenie /
ponieważ była przyczyna całemu światu od Boga wyświada-
zonego miłosierdzia/ Jednorodzonego Syna Boskiego powia-
rosy na odkupienie jego: y z tadci wielki Kochanek a prawię
własnym Pánienskim mlekiem Panny Przenajswiętszey od-
chowany Syn / miłodoplynnny Bernard Swiety/ tak dalece
miłosierdzie iey na wśytkie cztery rozmiarzył dymensye / że
mu na dlugosć naznaczył wśytkie wieki / ktorekolwiek
aż do samego dnia ostatcznego splynać maia na świecie/ na
szerokosć dał mu cały okrag ziemski/ na wysokosć z samym po-
rownał ie niebem/ a na glebokosć onę otchłanie podziemne y
lochy czyscowe zniżze bezpiecznie porownał / Quis miseri-
cordiae tuae obediens, longitudinem, & latitudinem, su-
blimitatem & profundum valeat inuestigare? nam longi-
tudo eius usque in diem nouissimum, inuocantibus eam
subuenit uniuersis, latitudo eius replet orbem terrarum, ut
Tuam quoque misericordiam plena sit omnis terra, sublimitas
eius ciuitatis supernae inuenit restorationem, profundum
eius, sedentibus in tenebris & umbra mortis obtinuit re-
demptionem; Zaczyn kiedy Panna Przenajswiętsza w Ko-
ściółku Porcyunkuli zrozumiała propozycya Francyjska Swie-
tego/ y obaczyła iako on wlitowawosy sie z miłosierdzia swoiego
nad nizerya grzesnikow/ o nic infego nie prosil Zbawiciela
Pana tylko o to/ zeby byl kazdy grzesnik by snadź naywiekszy/
do onego Kosciolka spowiadac sie y pokutowac przyshedlisy /
odpusc zupełny mogli pozyskac wśytkich grzechow swoich /
przywoita rzecz byla tey naymilościernieyszey nad wśytkimi
Creaturami naturze/ Matce Boga naywysszego/ Matce oraz
y Krolowey miłosierdzia/ azeby byla nie dala naprzod przed
sobą miłosierdziu Francyjska Swietego/ ale zeby byla tak sku-
tecznie dzwigala prosbe iego przed wlochanyym Synem swo-

S. Bernar-
dus serm. 4.
de Assum-
ptione,

im/ w interesie grzesznikow/ pozbawy była pożądaney nie otrzymała od niego deklaracyey. To pierwsza kongruencya/ iako by ex parte natura deduktowana.

Q

Druga kongruencya ia wważam/ ex parte gratiae, z fundamentu iakoby z samych lastk Boskich idaca/ względem ktorey rzecz przyzwoita Matce Boskiej była skutecznie przyezymać sie do Syna swojego/ promowuiac prozbe Franciszka S. z nami grzesznymi o ten dzisieyszy odpust w Kościółku Porcyunkuli; Miała albowiem Panna Przenajswietsza lastki takie/ zaslugi y przywileie z tak naywyszszego Boga/ że wszystkie lastki Aniolom y wszelkim inszym Swietym Panskim nadane/ w iedno zebrawszy compendium lastki Matki Wcielonego Boga/ wszystkie oraz przewyszsa/ tak blagosławiony Justynianus Patriarcha Wenecki z Duchą Swietego twierdzi/ kiedy one Archanielska do Maryey wważaac legacya/ a osobliwie one słowa/ Inuenisti gratia apud Deum, takowym ie amplifikacie sposobem/ Inuenisti gratiam apud Deum, non qualemcunq; sed à saeculis inauditam, cunctis mirandam, efferendam supra modum, quae hominum & Angelorum excedit gratiam, Znalazlas prawoi Panno lastke v Boga twoiego/ nie iakotaka/ lecz od wiekow nieslychana wszystkim cudowna/ chwaly wszelakiey godna/ slowem iednym/ wszelka lastke tak Anielska/ iako y ludzka przewyszsaiaaca; nie inaczey decyduie Amadeus Swiety/ ná trutyne swoje wsiawszy drugie one słowa/ w teyze legacyey Gabryela Swietego bedace/ Spiritus Sanctus superueniet in te, Kiedy te iedne kome z wst niebieskiego Dziejowsteba wysla/ w obserne obraca peryody/ Spiritus Sanctus superueniet in te; In alios Sanctorum venit, in alios veniet, sed in te superueniet, quia pra omnibus & super omnes elegit te ut superes vniuersos, qui ante te fuere, ac post te futuri sunt, plenitudine gratiae, do roznych inszych Swietych Boskich iuz dawno przyszedl Duch Swiety/ do drugich iesze powiada dopiero przysc ma napotym/ ale do ciebie samay/ iedyna taka Marya nie pospolite przyscie iego bodziel/ gdyz cie tak sobie nad wszystkim wpodobal y obrat/ aże byś

B. Iustini
patr. ser-
mon. de
Annunti-
atione.

Lu. 21.
cap.
S. Ama-
deus ho-
milia 3^a

bys y tych/ ktorzykolwiek przed toba oplywali w łasce Boskiej/
 y tych wshytkich/ ktorzy twoimi następcami w światobliwości
 beda/ zupełnością łask Boskich poprzedzila; napełnita reka
 Boska przed toba Abła niewinnego/ wielka łaska niewinno-
 ści/ że iako ieden łaskawy y cichy Baranek/ dal sie niewinnie
 zabić/ Kainowi rodzenemu swojemu/ ale coż to jest ta nie-
 winność przeciwko twoiey niewinności/ przez ktora tysiacá-
 mi/ millionami winowaycow do pozyskania zgubioney nie-
 winności twoiey y zbawienia dusznego przychodzi/ Tua verò
 innocentia, millia nocentium, innocentia reddidit ac salu-
 titi Napełnita reka Boska/ przed toba Abrahamá/ wiara y
 posluszeństwem takowym/ że sie potomne wieki do tych czas
 tym cnocóm iego dżiwuia/ ale coż to za wiara y posluszeństwo
 przeciwko wierze twoiey y posluszeństwu bylo/ przez ktore
 wshytek świat dostał odkupienia swojego: napełnita reka Bo-
 ska przed toba y Mozyśa łaskami takimi/ że rekom iego wła-
 snego prawa swotego kontredowawşy/ Szározałonnym wczys-
 nie go chciałá Zakonodawca/ ale coż to za favory względem
 faworów twoich MARYA y Mátko Boska/ ktoraś nie tylko Za-
 konodawce nowozakonnego/ ale dawca wshytkich łask y chwaly
 wieczney zrodzila: wshytek ten dyskurs jest Amádeuśa Swie-
 tego/ ná iednym je mieyscu/ ktory on tam ieszcze daley y szerzej
 prowadzi/ iásnie dowodzac tego/ że lubo oni Swieci Krolow-
 wie y Prorocy stárego Zakonu/ roznyimi przed wrodzeniem
 Panny Przenayswieťsey napełnieni zostawali łaskami Bos-
 kimi/ tey iedná zupełności łask Páńskich/ ktora ona po nich
 otrzymála/ bez warpliwosci wshelakiey wstepowác musá. An-
 toninus Swiety Arcybiskup Florentski reflektowawşy sie ná
 te zupełność nieporównana łask Boskich/ w MARYEY beda-
 cych/ tak sobie dyskurwie/ że iako Pan Bog przy stworzeniu
 swiata/ ná iedno mieysce splynać sie wshelkim wodom kaza-
 wşy/ miánował ie Maria, Cógregacionelq; aquarú appella-
 vit Maria, tak w iedne dusze Wáyswieťśa Rodzicielki Syná
 swotego zgromádziwşy wshelkie łaski y przywileie niebieskie/
 nazwał ia MARYA iakoby morzem łask swych gdyż iakow mo-
 rze wshelkie rzeki/ tak w MARYEY Pánnie wshytkie sie łaski iego

Genes 2
 cap.

S. Antoni
Mus 4. par
te titu. 15.
cap. 4.

zestly/ Congregatis omnibus gratijs Sanctorum in vnum locum, scilicet in animam Virginis, appellauit eam MARIAM, quasi mare gratiarum, omnia enim flumina intrant in mare, id est, omnes gratia in MARIAM. Konzept ten ma y náš Doktor Serašicki Bonáuenturá Swiety y každyemu z nas do wvagi go podaie w tych słowách/ Considera charissime, quod MARIA dicitur mare, propter affluentiam & copiam gratiarum, vnde scriptum est Ecclesiastici primo. Omnia flumina intrant in mare, flumina sunt charismata Spiritus Sancti, omnia ergo flumina intrant in mare, dum omnia charismata Sanctorum intrant in MARIAM.

S. Bonau.
cap. 3.
Spec.

R

Molina 1.
parte
Quaest. 12.
Articu. 5.
Disputa-
tione. 2da

Kiedyby mnie samemu przysć miało do tego/ ażebym odstąpiwszy od Antielstkiego Thomáša y Subtelnego Doktora moiego náuki/ vdał sie zá opinia Moliny Theologa/ y niektórych infych tak z nim trzymáiacych y náuczaiacych/ że iáko Bog wšechmocna reka swoia/ dáleko moze piękniejšy y ozdobniejšy swiat stworzyć/ ániżeli sie ten terášniejšy/ ná ktorým żyjemy znáydnie/ podobnym sposobem/ moze iedno stworzenie rozumneták doškonále kreowác/ coby mu lástá Boška plynela/ ab intrinseco per emanationem, to jest zeby mu tak wlašnie konnáaturalna y naležyta byla lástá Boška/ iáko náprzyklad jest przynalezacy promien swieccacemu slóncu/ iáko jest przynalezace ciepło grzeiacemu ogniorowi/ iáko jest przynalezace zimno ošiebiaiacey wodzie/ iáko sa przynalezace niebiosom przymioty niektore od Boga im dáne/ bez ktorých przyrodzonym sposobem zostáwác nie moga/ kiedyby mi tedy ná to mówiac/ tey takowey sentencyey násládownác przyšlo/ tedy bym to vczynil dla samey tylko Pánný Przenayšwieršey/ po niewaš tak w nie splynela/ y tak sie iey bydž przylegla widži/ wšelka zupełnoš lást Boškich/ iáko niby jest przylegle ciepło przyrodzone ogniorowi/ ieżeli bowiem w tymże momencie záras/ w ktorým ogien byl od Boga stworzony/ miał w sobie stworzone y ciepło/ y Przenayšwierša Pánná takze/ w onymże momencie w ktorým sie byla w šczesliwym Rodzičielki swoiey Ánný Swietye żywošcie poželá/ w onymże momencie/ w ktorým

rym Przechysta iey była stworzona duszą/ miała oras stworzo-
na z sobą wshytkie zupełność łask Boskich nad inshych wshy-
skich Swietych/ Creditur quod eadem die & horá quâ sci-
licet concepta fuit, sanctificata fuit super omnes Sanctos &
Sanctas, & etiam Angelos, mówi Vincentius Swiety/ dla
tego słowa one Bogá najwyższego/ ktorými światło stworzył
na początku stworzenia/ Fiat lux, aplikując y stosując do Nás-
rodzenia Panny Przenajswietszej/ Lux dicitur benedicta.
illa generatio Virginis MARIÆ, quia sine tenebra culpæ fa-
cta est, światło to było bázro iásne práwi błogostawione náro-
dzenie Panny MARYEY, przy ktorým żadney najmnieyszej
chmureczki grzechowey nie było/ á Subtelni Stórstwowie
fundament wsiawszy z Doktorá swoiego/ zwáwego obrońca
Niepokalanego Poczecia MARYEY, pospolicie tak weza/ iż nie
tylko w żadnym momencie nigdy/ najmnieyszej skázie grze-
chowey nie podlegała tá Pánna/ ale náwet ani podlegacé była
nie powinna/ tak niby iáko ogień bydz nie powinien bez cie-
pla/ moga bezpiecznie mówić się o niey słowa one z Medrcem/
Vapor est enim virtutis Dei, & emanatio claritatis omni-
potentis Dei sincera, poniewaz przy Poczeciu iey/ iáko by per
emanationem, ledwo nie z powinności wshelkie záras ná nie
były łaski Boskie spłynęły: Tuz kiedy przyszło oney samey do
Poczecia Słowa przedwiecznego w żywocie swoim Pániens-
kim/ mówi Bernardyn Swiety/ iż przez on ieden swoy kon-
sens ná Macierzynstwo Boskie/ tak sobie wiele wysłużyła y
pozyskátá łask Boskich iáko wshytkie kreatury rozumne Aniel-
skie y ludzkie w wshelkich spráwách/ wczynkách y pomysleniách
swoich pozyskacé nie moga/ Virgo beata in conceptionis filij
Dei consensu, plus meruit quàm omnes creaturæ, tam An-
geli quàm homines, in cunctis actibus, motibus, & cogita-
tionibus suis, taká miała o tym rewelacya y Błogostawiona
Johánna Zakonna Corca Franciska Swietego; (iáko pise
Ioannes Carillus w historyey swoiey/ o trzecim Zakonie Sa-
rafickiego Patryarchy nášego) kiedy czasu iednego w san-
dsien Zwiastowania Panny Przenajswietszej/ tá slugá Bo-
ska.

S. Vincent.
Ferrerius
serm. 24
de Nati-
uit. Virgi

sapien-
tia 70

S. Bernar.
din. Senẽ.
Tomo 24
serm. 514
artic. 34
cap. 10

sta modlac sie/ miedzy inshymi skrytymi tatemnicami Boski
mi/ miała też y te sobie obiawiona/ iż przez owo posłuszeństwo
ktore przeczyta MARYA ná Archanielskie słowa uczyniła Bo-
gu/ ná iego wola święta/ wola swoje spuszczać/ wiekšey do-
stała zasługi przed Máiestatem Boskim/ nizeli wszyscy Anio-
lowie ná ten czas gdy posłuszeństwo powinne Stworcy swoje-
mu oddali/ nizeli wszyscy Męczennicy / w krwawych odwa-
gách swoich/ nizeli wszyscy Wyznawcy/ w potutnych aktách
y dziełách sprawiedliwych zá żywota pełnionych/ nizeli wys-
tkie Pánienki niewinne w czystym życiu swoim/ Beata Virgo
plūs in illa hora obediendo voluntati Dei, & verbis Angeli
fidem adhibendo, meriti habuit, quàm omnes Angeli me-
ruerunt, cum obedientiam Deo dederunt, & plūs quàm
omnes Martyres certaminibus suis, & plūs quàm omnes
Confessores ac Virgines, in omnibus penitentiae operibus,
& Virginali puritate, quam seruârunt, & kad Subtelny náš
Doktor/ pod watpliwosćią wprawdzie / nie bez zwyczajney
jednák żarliwey pobożności swojej ku Przenayswiętšey M A-
R Y E Y; śmie to twierdzić/ że ona záraz przy Poeżciu Słowa
Przedwiecznego/ do takowey zupełności lašt Boskich/ dopo-
dziła y dostała/ do takiey była od wiekow w koncepcie Boskim
przeyszczána y przeznaczona/ Fortè habuit in conceptione
Filij sui illam plenitudinem gratiae, ad quam Deus disposu-
it illam peruenire.

Ioannes
Caril: in
Historia
Virorum
illustriū,
11. Ordi.
S. Fran-
cisci cap.
24.

Seco. in 4.
Distia. 4.
Quest. 6.
ad imum,
sub. tit.

B.

S

Cantico-
rum 4.
Rupertus
Abbas li-
bro 4. in
Cantica.

Ż tey zupełności lašt wáshych w Nayswiętšey Mátcie bez-
dacych/ ná ten świat wszytek plyná wšelkie láski/ dobroczyn-
ności y przywileie niebieskie/ wyspiewał to nie dopiero w pie-
śniách swoich Salomon mądry/ słowa one intonuiac do niey
Emissiones tuæ paradisus, tak albowiem Rupertus Opat te
słowa objaśnia/ pieśni iego tłumázac/ Emissiones tuæ pa-
radisus, quicquid enim gratiarum, quicquid virtutum,
quicquid operationum caelestium mundus accepit, emis-
siones tuæ sunt, Ray ieden z ciebie mamy Mátko Przenay-
drošša ná ziemi/ gdyż cokolwiek lašt/ cokolwiek cnot Świe-
tych/ cokolwiek czynow niebieskich ma cały świat w sobie /
wszy-

wszystko to nie skład inąd tylko z siebie pochodzi; Uwajämaz
 tenże Opat owe bystra rzeka na początku całego świata stwor-
 zona/ ażeby była na cztery podzielona części/ delikatnie one
 w raju oblewata brzegi/ Et fluvius egrediebatur de loco vo-
 luptatis ad irrigandū paradisum, qui inde diuiditur in qua-
 tuor capita, mowi litera Święta/ tak na to moralizuje / że
 Bog wszechmogący jedne fontáne niebieśta uczynił w MA-
 RYCY, wybuchając je na ten świat y wytrysnąć z tey fontány/
 iako z jednego nieprzebranego źródła żywym wodami lasz
 swoich/ żeby po wszystkich czterech częściach świata Kościół
 Boży te wody zbawienne strapiaty/ Aternū sapientia fontē
 siue puteum faciens in Te, atq; hoc modo ascēdit ex Te, ad
 quid ascēdit? vtiq; ad irrigandā superficiē terræ, ad excol-
 lendam Ecclesiā per vniuersum orbem terræ; Nie dla czego
 in tego Theologowie wszyscy y Cycowie Święci uformowa-
 wszy sobie Theologiczne całe Corpus Kościoła Bożego/ y
 uczyniwszy głowa tego Chrystusa samego/ zaraz też zowia Col-
 lum Ecclesiaz, była tegoż Kościoła Pannie Przenajświętsza/
 tylko dlatego/ ażeby nas przez to nauczyli/ iż cokolwiek tylko
 lasz y osobliwych savorow Bożich ma w sobie Kościół Chry-
 stusow/ to wszystko z Chrystusa Pana iako z głowy/ a z Przen-
 najświętszey MARYCY iako z byie na inże wszystkie podle-
 że w Kościele Bożym zionki wytrysła y płynie, toć tedy przy-
 zwoita zéprawde rzecz była/ ażeby była y ta dziśieysza tak os-
 bluwa laszta Boża/ w Kościele Porcyunkuli darowana grzes-
 snikom/ przez skuteczna intercessys Panny Przenajświętszey
 na wszystkie świat wysła.

Genesis
cap. 2.Raperts
ibidem.

Żadał kiedyś ta Quasiśta Chrystus piśmiennym Saryzen-
 som/ coby też było łatwieyszego z tego dwoygá/ czyli darować
 komu grzechow odpuszczenie/ y wlezyć mu dusza/ czyli ciężki-
 mi y długimi chorobami na ciele znużonemu Kalice/ powstać
 zdrowe/ y przepko o swojej mocy chodzić na nogách rozstaząc.
 Quid est facilius, dicere dimituntur tibi peccata tua, an di-
 cere Surge & ambula? dokázował w tenże czas tego oboygá
 Chrystus w oczách Saryzaystich/ kiedy sprowadzonemu przed

Matthæi
cap. 9.

Ibidem:

Abulēsis
in cap. 9.
Matthaei
Quaest. 19.
Lyranus
sup. hūc
locum
Matthaei.Cornel. à
Lapide
sup. hūc
locum
Matthaei.

obecność swobodnie paralitykowi uzdrowił/ y duszę odpuśczał/ i
 mu grzechy/ Dixit paralytico, confide fili remittuntur tibi
 peccata tua, uzdrowił y ciało z paralizowey affekcyey/ Surge
 tolle lectum tuum, & vade in domum tuam, Dziwowski
 iednak tylko pospolstwa nabawił/ według textu Ewangeliy
 swiętey/ tymi cudami swodimi/ ale resposu na zadana kwestia
 nie otrzymał żadnego. Agitur tedy między soba te kwestia
 tłumacze mieysca tego/ y w takich to Abulensis proponowa
 wszy terminach/ An sit maius peraliticum sanare, vel pecca
 ta dimittere? rezolwuje w ten sposob/ że według prawdy mo
 wiac/ ponieważ Chrystus na ten czas przez cud tych obu
 dwóch dokazował rzeczy/ niema nic iedna nad druga/ gdyż
 wszytkie Bostie cuda sa między soba rownymi/ Dicendum
 quod non est maius secundum veritatem vnum quam alte
 rum, quia vtrumque miraculum est, & tamen vnum mira
 culum non est maius altero, tak rezolwuje y Lyrans/ Aequalis
 potestatis est verumque, tak Iansenius y insi interpretowia
 Wielka iednak część inszych Doktorow Swiętych przy tym
 stoi/ że odpuśczenie grzechow samo przez sie nie tylko wielka
 jest/ aniżeli kogokolwiek na paraliz wleczyć/ ale y owszem wia
 ksz jest/ aniżeli nowa ziemia y nowe niebo stworzyć/ taka opi
 nia jest Chryzostoma Swiętego/ homilia 30. in Matthaeum,
 Paschazyusa Swiętego libro 5. in Matthaeum, Augustyna
 Swiętego tractatu 72. in Ioann: Gregorza Swiętego lib.
 3. Dialogorum, cap. 17. Leona Swiętego/ Sermones de
 de Passione, Thomasa Swiętego; y insych tak wielu/ racya
 tego daie Cornelius à Lapide, à priori, że grzesznik każdy
 smiertelnyimi zarażony grzechami/ daleko jest odlegleyszy od
 Pana Boga/ niżeli wszytko stworzenie/ ponieważ żadna crea
 tura nie ma takowey złości y nieprzyjaźniey w sobie na przes
 ciekto Bogu/ taka jest w grzechu smiertelnym/ Ratio à pri
 ori est, quia peccatum & peccator, vt potē hostis Dei, lon
 ge magis distat à Deo, Iquam paralysis & paralyticus, imò
 quam omnes res creatae; do tego grzechow odpuśczenie jest
 altioris ordinis, niżeli cała natura/ y wszytkie rzeczy przyro
 dzone/

dzione/ gdyż przy nim oraz chodzi wianie łaski Bostkiey ná dua-
 sy/ ktora ad ordinem supernaturalem należy; przytacza też
 obiedwierácye y Sylweira w tym mieyscu/ y do nich ieszcze in-
 fa przydaie takowa/ Multò nobilior est anima quàm cor-
 pus, ergò & illius curatio, toć tedy wielka rzecz daleko y tru-
 dnieysza jest Bogu/ polaczyć s soba iak znomu y wlezyć ná dua-
 sy grzesznika/ aniżeli wsełkie inse kreować stworzenie/ á te-
 tak wielka łaska y dobrodzieystwo Bostkie dnia dżisieyszego w
 Kościółku Porcyntuli/ nád wsełkie mniemanie y spodziewa-
 nie swoje/ ogulem wřyscy á wřyscy otrzymali grzesznicy/ á o-
 trzymali tak/ że przy grzechow odpuszczeniu/ relaxował im oraz
 y darował Chrystus/ tak dozesne iako y wieczne karanie za
 grzechami idace; dla pozyskania tak wielkiego odpustu przy
 Jubileuszu uniwersalnym/ naznaczais Chrystosowi Wikarya
 ushowie mortyfikacye rozne/ iako to posty Swiate/ iakmusny/
 obchody roznych Kościołow/ á żeby przez te akty pobożne dy-
 sponowali grzesznicy dusze swoje/ do pojednania sie z Bogiem/
 á ná ten odpust dżisieyszy ani sam Chrystus/ ani iego Namies-
 fnicy/ żadney insey do Spowiedzi y Komunii Swiatey/
 nie przydali łondyczey/ tylko same nawiedzenie albo weście
 do jednego Kościoła/ záprawde wielka łaska y szczegulny fa-
 wor Bostki/ dobrowolnie niewdziecznym wyswiadczony grze-
 sznikom.

Sylweira
 in hunc
 locum

Rzuce tu ieszcze miedzy was/ y to drugie Theologiczne
 dubium, co też jest także wielkiego v Pána Boga/ czyli zlo-
 wieka stworzyć sobie przyiasnego y sprawiedliwego/ iako był
 stworzył Aniotow y prerworodnych ná szych Rodzicow w Ka-
 in/ czyli zlowieka grzesznego vsprawiedliwić/ y przyiac go do
 łaski swoiey Bostkiey? Ostrożnie bárzo Augustyn Swiatey pu-
 scil sie ná rezolucya tey trudności/ kiedy tak ná nie odpowia-
 da/ Intelligat qui potest, iudicet qui potest, certè enim si
 æqualis est verumq; potètiæ, hoc maioris est misericordiæ,
 niech o tym kto chce iako chce/ y iako moze rozumie y sądzi/
 mnie sie práwi tak widzi/ że te obiedwie dzieła Bostkie z jedná-
 koweyż wsełkowładney mocy iego ida/ vsprawiedliwienie tea

S. Augu-
 tomo 9-
 tracta 72
 in Ioan-
 nem

Dnák człowieka grzesznego/ z wielkiego pochodzi miłosierdzia
 Pańskiego: Otoli iednak y tak mowić sie może/ że nie tylko
 wielkiego przez to miłosierdzia Boskiego/ ale też y wielkiej
 mocy tego Swietey/ w oczach sie naszych manifestacya dzieje/
 gdy vspráwiedliwia grzesznika/ ániżeli gdyby stworzył czlo-
 wieka spráwiedliwego/ tedy albowiem Bog/ ktorakolwiek
 kreacya czyni/ nie sie nie opiera ani sprzeciwić może Wje-
 chmocności tego/ przez iedno swoje Fiat, dokazał wšytkiego
 in opere creationis, á przy vspráwiedliwieniu dusze grzes-
 sney nie łamie wolności ludzkiej Bog/ lecz iako decydowało
 swiatobliwe Tridentŝkie Concilium, może y wten czas wola
 nášá sprzeciwiáć sie/ do siebie wolájacemu Bogu/ Si quis
 dixerit liberum hominis arbitrium, á Deo motum & exci-
 tatum, nihil cooperari, assentiendo Deo excitanti, atque
 uocanti, quo ad obtinendam iustificationis gratiam, se di-
 sponat ac praparet, neque posse dissentire si velit, anathe-
 ma sit, Zaczyn to wielka bydz sie zda v Pana Boga/ przy-
 wrocić grzesznikowi spráwiedliwość zgubiona/ niżeli dusze
 stworzyć z gotowa spráwiedliwością/ dla tego mowi nadobnie
 Maldonatus vczony/ Non concedo difficilius esse mortuos
 suscitare, quam peccata remittere, quia qui fecit te sine te,
 suscitabit te sine te, sed non iustificabit te sine te, vt loqui-
 tur Augustinus, Ktoskolwiek jest tákowy/ co zá trudniejszy
 rzecz sobie pozycja/ wskrzešić umarłego/ ániżeli ná duszy oży-
 wieć grzesznego/ ia práwi żadna miara ná tákowa podpisać sie
 nie moze sentencya/ iako albowiem stworzenie/ ták wskrzešes-
 nie y ozywienie ná čiele umarł^o człowieka/ może bydz bez czlo-
 wieka/ ale vspráwiedliwienie y ozywienie dusze tego/ nie mo-
 że bydz bez niego: A tedy wiec dwo ieszce Bog vspodoba sobie/
 vspráwiedliwić dusze táká/ ktora w grzechowych badac zá-
 stárzata nálogách/ ani myšli tedykolwiek dysponowáć sie do
 potuty/ y vspráwiedliwienia swoiogo/ o iako zgruntu ršyć do-
 broliwemu Bogu/ nie tylko miłosierdzia/ ale też y całej po-
 tegi swoiety Boskiej ná tákie dzieło przychodzi/ o tákowym vs-
 práwiedliwieniu grzesznika iednego wspomina náš Doktor
 o Sátras

Concilii
 Trid. Sef.
 6. Cano.
 ne 4f

Ioannes
 Maldon:
 in cap. 9.
 Matthæi
 num. 5.

o Sakramencie pokuty Swietey pisać/ ktory przedtym swię-
tobliwie y pobożnie żył/ tak wypadł potym z łaski Boskiej/
że co raz w wielkie grzechy y nieprawości zabrnawszy/ ani
myslił o Bogu y zbawieniu swoim/ na śmierć tedy osadzony
dla swoich zbrodni zostawszy otrzymał łaskę takąową z rąk Bo-
skich/ że względem onych dawnych cnot y wielkich zasług swo-
ich/ w iednym momencie zalem serdecznym/ y prawdziwą za
grzechy obdarował go kontrycyą y duszę jego grzeszną vspra-
wiedliwić raczył/ y tak te historya konkluduje Doktor/ Istud
bene debet allicere quemlibet ad semper meritorie agen-
dum pro viribus, quia siue mansurus siue lapsurus sit, non
erunt ista in oblivione totaliter coram Deo, może powia-
da ten przykład przydećić każdego/ iżeby sie zároveň podług
możności swojej/ o dobre starał uczynki y zasługi przed Bo-
giem/ lubo albowiem w nich wyrwa aż do stonu samego/ lubo
przez grzech śmiertelny z nich obnażony zostanie/ nigdy ich
iednak całę dobroliwy Bog/ w zapomnienie nie puści.

Temu podobne było vsprawiedliwienie Pawła Swietego
go Apostoła/ kiedy actualiter ponemi obicem, aktualnie mo-
wie grzeszocemu y persekutującemu Chrystusa w nasłado-
wacach jego dał tak skuteczna łaskę swoje Bog/ że ledwie co ode-
zwal sie y zawołał na niego/ Saule, Saule quid me persequeris?
zaraz sie Paweł wpamiętał/ y poprzestawszy pastwić sie nad
Krwia Chrześciańska/ z persekutora niesprawiedliwego/ tak
wielkim Apostolem został: Podobne było vsprawiedliwienie
y Matthewbowe/ kiedy z iednego Celnika y lichwiarza iawnę-
go na aktualnych sie bawiącego wzurach/ wioł go swoim na-
śladowca Chrystus y wzniem sprawiedliwym uczynił/ Vidit
publicanū nomine Levi, sedentē ad telonium, & ait illi se-
quere me, & relictis omnib⁹ secut⁹ est cum; Podobne było
vsprawiedliwienie y Thomasa z niedowiarstwa jego/ y ony
śnadsz Magdaleny na lubieżnościach cielesnych reśtwawoło-
ney/ y przez czas niemaly na takowym życiu lata trawiocey/
przy tych wszystkich y tym podobnych iustificacyach/ nie tylko
miłosierdzia wielkiego/ ale też wielkiej potęgi y wszechmocno-

A A A A 3

ści swoje

See in 4.
Disti. 22.
Quest. 1.
§. De se-
do in fine
sub. lite-
ra K.

W

Astor. 9.
cap.

Luca 24.
pit. 5.

SKVTECZNA PROMOTORKA,

*W*łaſciwoſci / tak duzo przylozyć P. Bogu bylo potrzeba / że ten
 takiſzy ſposob wſprawiedliwienia / ſposobem cudownym / y nie-
 zwyczajnym nazywają Theologowie. Ale y ten dziśieyſzy
 cudowny także był y niezwyčajny ſposob / ktorogo zajął Chry-
 ſtus na wſprawiedliwienie nas grzeſznych / chociaſz albowiem
 wie obiecał nam dziśieyſzego Jubileuſu / cum actuali obie-
 gzechow naſzych / ale ich nam w przod wyſpowiadać ſie z ſtra-
 cha ſerdeczna / y poprzeſtać potrzeba / nie obiecał nam taſki
 ſwoiey bez ſłuſney dyspozycyey naſzey / ale narowiedzenie Ko-
 ſciółka Porcyuntuli / albo ktorogokolwiek Koſciółka Braci y
 Corek Frਾਂciſkća Swietego / y modlitwe nabożna na inten-
 cya całego Koſciółka Swietego / ta ma bydź dyspozycya na
 duſzach naſzych / do otrzymania dziśieyſzego odpustu / przećis-
 iednak doſyć cudu wczynić raczył Chryſtus na iuſtyfikacya na-
 ſze / kiedy ſam ſtopił z nieba do Koſciółka Porcyuntuli / ſama
 ſie oſiadował Frਾਂciſkowi Swietemu / wſytko wczynić dla
 niego / ſam z wſt ſwoich Przenayſwietſzych wydal ten odpust
 cudowny na interceſſya Mćatki ſwoiey / c ktorym ani myſlili
 grzeſznicy / y luboby tak okrutni znaydowali ſie przeſładowcy
 ſlug Boſkich / iako był niegdy Paweł / chociaſzby ſie lichwia-
 rze z Mattheuſem rownali / chociaſzby niedowiarctwie w
 porze ſwoim przechodzili niedowiarctwo Thomaſa / chociaſzby
 ćieleſnicy daleko gorſi byli ni; Magdaleną kiedyſ / niech ida
 wſyſcy pouſale dnia dziśieyſzego do tego Pána / bo bez braću
 wſelakiego / cudownym ſposobem w Koſciółku Porcyuntuli /
 dla wſytkich grzeſzników wſprawiedliwienie obiecał / byle ſie
 wpańmetali; Ząprawde wielka taſka / przedſiowne dobrodziej-
 ſtwo Boga naywyſſzego.

X

W oſtátku poſtuchayćie ſamych Duſz iuż roſtażonych z ćia-
 kem / iako dawają relacya o cym dziśieyſzym cudownym od-
 puſcie zupełnym. Wſpominais naprzod Kromki naſze Za-
 konne / o niektórych pielgrzymach / ktorzy puſciwoſy ſie z Słła-
 woniey do Aſſyza na ten dziśieyſzy odpust / in; z pewney oćka-
 zyey chćieli ſie nazad powroćić / otoli iednak zą cudonym ſpo-
 rzadzeniem Boſtim / namyſlili ſie zączeta droge kończyć / y zą-

66 Krom-
 66 ch Br-
 66 66 mney-
 66 66 66
 66 66 66
 66 66 66
 66 66 66
 66 66 66
 66 66 66
 66 66 66

Gli szczęśliwie na miejsce wspomniane/ właśnie na dzień dzisiejszy/ gdzie odprawiały nabożeństwo swoje/ odpust otrzymały/ nazajutrz tedy się wracać myśla/ zachorowała im babczo/ jedyna białogłowa/ która także z nimi była w kompanii przysła/ Ciąkoż y podziś dzień wyzna to kto świadom/ y kto tam w Assyżu podczas odpustu dzisiejszego bywał iż nie może być bez tego/ ażeby nie tylko wiele ludzi rozchorować się nie miało/ od wielkiego gminu y ciżby/ ale każdego prawie rozchorować się Person kilka aż do śmierci/ gdzie tylko bowiem około wszytkiego Assyża/ oko ludzkie pola zasnąć może/ to wszytko iako jednym woyskiem ludźmi onymi którzy na odpust przysli pokryte zostały/ bącząc tedy owi to Pielgrzymi je do białogłowa nie mogli oraz z nimi nazad się powracać/ zostawili ją w Assyżu/ a sami w drogę się swoje puszcili/ w tym ową niewiastą umiera/ y w kilka dni pokaze im się na morzu/ tedy już nazad iachali ku Sławnoniei/ y rzecze do nich te słowa/ nie bojcie się/ tam jest ona kompania wasza/ ktorąście chora zostawili w Assyżu/ już Bog wykonał dekret nade mną śmiertelności moiej/ a do was mi tu umyślnie posłała Przenajświętsza Panna/ abym was upewniła o mocy tego odpustu Portunkule, nad wszytkie najzupełniejszego/ za którym tam się zaraz proszćsienie do śmierci moiej do nieba dostała/ najmniejszej Młeki czyszczoj nie zasnawszy/ y to rzekły znieśnala/ owych pielgrzymow wciśnionych y na potym ieszcze nabosniejszych do Panny MARYEY Anielskiej zostawioły.

W tychże znowu księgach w rozdziale czwartym/ jest podobny przykład o jednym Kaptanie/ wrodzonym Słachćciu Weneckim/ który wyprawać się z Wenecyey do Assyża na ten odpust dzisiejszy/ ieszcze się nawet w drogę nie puszcioły zachorował/ y w tej chorobie umarł/ przed śmiercią jednak swois kazał do siebie przywołać najpoufalszego przyjaciela swoiego/ y rzecze do niego/ już mnie widze mój Bracišku nie da Pan Bog tej łaski/ ażebym mógł być w Assyżu na odpust Panny MARYEY Anielskiej/ ale prośe cie przez miłość Bożą y y przez te przyjaśn w króćsiny zároveň z sobą żyli/ iezeli Bog

powola mnie z tego świata i mizernego/ odprawie za mnie te dro-
 ge/ otoc legnie tyle a tyle cebinow/ po naszym czerwonych zło-
 tych/ co byś z wofelatem wczasem twoim mógł te droge odpra-
 wieć/ zostaniesz tuże y nad to/ y inż ci to/ daturie/ tylko za dusze
 moje per modum suffragij rącz ofiarował ten odpust; Obis-
 cat to wozynie ow przyjaciel dobry/ dał mu ná to reka/ pocym
 jednáť goy ow inż Kapłan umarł/ pieniadze wziawşy/ począt
 ich ná co innego obracać/ a ona droge swoje ná bezrot odda-
 dać/ (iáť to zwyczajnie ná świecie umiera owi exekutorowie/
 y successorowie albo przyjaciele/ co zá żywota obiecyo p. Bog
 wie co tylko/ zá dusze twoje czynić/ po śmierci zaśie wşytko
 po tobie pobrawşy/ ani wspomnia o duszy twojej testamento-
 wi káť zákreca/ Kapłanom/ Szpitáloom/ Alastorom/ nie mie
 dádzá/ z tego co ty náznázyl nie po przyjacielstwu/ ále gorzey
 niż po tyránsku obchodząc sie z tobá/ lepiej záwşe zá żywota
 dysponować/ aniżeli po śmierci ná przyjacieloy sie spuszczać;)
 dał byt Pan Bog Kapłanowi onemu te lástka je sie pokazal wo-
 śnie owemu przyjacielowi swojemu/ z twarzą zagniewaná/
 strosniac go y gromiáć/ a łoniecznie w te droge wyprawiać
 mu sie kazac/ porwie sie ow ze snu/ y widząc je to me żarty/ ies-
 dźie w droge/ y przyiachawşy do Alfřzá/ záras dźisieyşey no-
 cy po otrzymanym odpusćie/ pokazal mu sie znorou owje Ká-
 plan z zolem wesołym/ iáśny iáko słońce/ dźiekniac mu bázro/
 zá one wyswiádeżona przyiaźń/ y opowiadáiac/ iż włáśnie w
 tenże czas/ kiedy on wşedł do Kościola Páńny MARYBY An-
 ielşkiej/ duszá tego do ránu była niebieskiego wżieta/ záprawde
 wielká to lástka/ wielki dar/ wielki przywilej w Kościele hrys-
 tuskowym dárowány grzeşnikom; Poniewáś tedy wşytkie
 fawory y przywileje Bożkie/ in ordine gratiæ, z samego Chrys-
 tusa iáť z głowy/ a z Páńny Przenawşwietşey iáko z Źyć/
 ná wşytek Kościol Bożki idá/ tać przyzwolta rzecz była Mát-
 ce Bożkiej przyezniáć sie skutecznie zá námi/ do Jednorodzo-
 nego Syná swótego/ o ten dźisieyşy zupełny odpust/ w Ko-
 ściolku Portiunkuli, bo ináczey iáť specyálna y osobliwa lástka
 Boża/ nie moglá tylko przez MARYA ná nas mizernych sply-
 nac

nać y niegodnych grzeszników: To druga kongruencya ex parte gratia.

Przyznatiemyć tedy wſhycy Niepokalana Mátko/ naywyżego Bogá/ że ten tak drogi ſtarb dſiſieyſzy odpuszczenia grzechow y wſprawiedliwienia náſzego/ z ciebie mamy/ ktorym tak dálece obligowalás ſwiat wſhytek/ że to rzecz niepodobna/ że byſmy grzeſznicy ten affekt y przychylność twoie przeciwko duſhom náſzym/ zárowno odſluyć ci albo odwdzięczyć mogli. Poſpolita ieſt v Theologow y Doktorow Świetych opinia/ że lubo Wćielenie Słowa Przedwiecznego/ nie podpadało pod zaſługi żadney Kreatury/ ale to Opus było merè gratuitum, było to ſamey oſobliwey láſki Boſkiej dzieło/ bez wſelákiey wczynione zaſługi/ dla odkupienia ludzkiego/ In rebus per tempus ortis, ſumma gratia eſt hominem fieri Deum, mowi Auguſtyn Świety/ bá y náſz Doktor Subtelny/ ma per expreſſum te ſłowá/ In vniuerſis operibus Dei non fuit ali- quod opus merè gratia, niſi ſola Incarnatio Filij Dei, ex Eucya iednáć albo akceleracya tegoż Wćielenia Boſkiego/ we- dług zdania poſpolitego wczonych/ podpadała pod zaſługi Pá- ny Przenayſwietſzey/ dla tego mowi ná iednym mieyſcu náſz Pater Vulpes Franciſkan/ iż zá to ſamo wielce ieſt obligo- wány cały naród ludzki Mátce Jezuſowey/ że wzgledem za- ſlug iey do wykonania przyſto Wćielenie Wtorey Oſoby Troycy Przenayſwietſzey/ Ob quod vniuerſum humanum genus ei plurimùm obligatur: przyložymyſy ieſzcze tedy y ta druga obligacya zá to dſiſieyſze dobrodſieyſtwo wyſwiádczo- ne nam grzeſhnym/ co rozumiecie iáki to oblig wſhycy ná ſobie noſiemy/ nayniſſzymi záwſe ſluzebnikámi bydź Rodzićielki Boſkiej/ ktora z oſtátniey tomi y niewoli czártowſkiej/ wſhy- tkich á wſhytkich nas oras wydzwignąć y wywindowác potrá- ſia. Niechayże wiekniſto tryumfuie o MARYA Páanno/ oná po- torá twoiá/ ktorás nam zniewolita y zwabila ná ziemie Jedy- náć Boſkiego/ niech wychwalona ná wieki zoſtáć/ y tá dſi- ſieyſza ſtuteczna interceſſya twoiá/ przez ktorás nam zágnie- wánego zá grzechy náſe Kochánego Syná ſwoiego vblagać ra-

Z

D. Augu-
13. de Tri-
nit. cap.
18.
Scorin 4.
Distin. 2.
Quaest. 1.
ſub. lit.
ra M.

Pr. Ange-
lus Vul-
pes To-
mo 2. par-
tis. 1. fo-
lio 424.

SKVTECZ: PROMOT: GRZECH: ODPV SZ:

czyła / rącz się ieżeze tylko o to przyczynić za nami / áżebyśmy
 dnia dżisieyşego przez ten zupełny odpust / oczysćiwşy duşe y
 sumnienia naše / przeprosivşy obrazonego Boga sproşnoşcia
 grzechow našych / tak iuż ná potym sobie przez ten wşytek náš
 smiertelny záciag / áż do oştátniego żyćia nášego zgonu / poş
 wázali láşte iego Boga / cobyšmy nigdy wiecey z niey
 nie wypadáiac / y w tym Koşćiele militniacym / y
 w onym tryumfuiacym / Máieştat iego Prze
 nayswietşy wielbili ná wieki /

A M E N.

Ad. D. B. V. M. P. N. S. C.

Honorem.

RV.

RVMACYA z SWIATA
 NIEPRZYIACIELA
 DV SZNEGO.

R A Z A M A E

XXVI.

Miáne w Kościele KATHARZYNY Swiętey ná
 Kázimierzu, v WW. OO. Augustyniánow,
 w dzień Podwyższenia KRZYŻA Swiętego,
infra Octavam NARODZĘNIA Pánny Prze-
 nayświętlzey MARYEY, R. P. 1660.

Nunc Princeps huius mundi eijcietur foras.
 Teras Ksioze swiata tego precz wyrzucone badzie;

Joan: 12.
 cap.

*Czartu przekletemu słuśnie intymowana z swiata tego rumá-
 cya, przy dzisiejszey Uroczystości Podwyższenia KRZYŻA
 Swiętego, od Ianá Swiętego, w Rozdziale 12.*

Toby sie byl spodziewal kiedy tego/ á żeby drzewo ono/
 ktorým v Rzymián niekiedy nayspodlejszych niewol-
 níkow wystepnych karano/ iáko Syluius y Liuius He-
 rodianus pišel/ drzewem żywota zostać/ y wselkiego blagoslá-
 wienstwa miało? U S. Tarquinius Superbus ostátni Krol
 Rzymští/ iáko piše Benavidius, Krzyzowe byl nayspierwey
 wymyslit karanie/ ktore z drzewá niešťesliwego/ to jest z
 drzewá nierodzajnego według Makrobiusza libro tertio Sa-

A
 Libr. 6.

Gen. lib.
 2. cap. 41

Bbbb 2

turna.

Episto. 7.
in Dialo.
Firm: li.
bro 6.

Deutero.
momi. 21.

Glossa,
interlin.

Lyranus
sup. hñc
locum.

turalium budowane bydź miáło/ ná wielka wzgárda y po-
chánbienie tych/ ktorzy nim pokaráni bydź mieli/ Ktoby był w
ten czas rzekł/ że tak sromotne y wzgárdzone drzewo/ tak sro-
dzi y zbáwienny kiedykolwiek z siebie wydać miáło owoc: Kto-
by był w ten czas rzekł/ kiedy totrow nayglównieyszych/ iáko
Lucanus y Seneca piśa/ Krzywoprzysięscow/ iáko świádezy
Firmicus, záboynikow/ iáko mowi Philo de specialibus legi-
bus, iednym słowem/ kiedy naywierutnieyszych y naywiekszych
niecnotow ná Krzyżu wieśšano/ że ná nim ieden niewinny
bydź miał rospiety baránek/ y wszytek sfárbowawšy Przenay-
drośša krew swoia/ do takiego w Kościele Boskim pod-
wyśšenia/ do takowey zostáwić go miał po sobie rewerencyey:
Ktoby się był náostátek spodziewał kiedy tego/ á żeby ono
przekle ctwo w stárym Zátonie/ ná wkrzyżowáných wydáne/
Maledictus homo qui pendet in ligno, w tak obfite przemie-
nić się blagostáwienstwo miáło/ że Constantinus naypierwszy
Chrześciáński Cesarz/ zákazawšy iuz wiecey Krzyżem tego-
kolwiek karác/ y poherbowawšy nim wszytkie choragwie swo-
ie/ stráśne woysko Máxencyuszowe ná głowe pokonał/ że He-
raclius Cesarz/ Krzyż Swiety Persom odbiwšy/ w ktorých
iuz w possessyey przez lat czternaście zostawał/ ná barkách
swoich Cesarstich/ iáko ieden niedzny przebrawšy się zebrał/
z wśheláta wżciwościa ná gore go znorow Kálwáryjska zá-
niósł/ á náderwszytko że nas wszytkich wierných swoich Chry-
stus tym znákiem popiatnowawšy/ zártá od nas przekletego
z sromota tego wypedił. Nunc princeps huius mundi eiecit-
tur foras, á iáko Glossa czyta/ Nunc diabolus qui domina-
tur in malis mundo deditur eiecitur foras, teras iuz teras
zárt przeklety od ludzi swiátem powichlánych/ wćiekać y w-
stepowác bedzie/ kiedy zbáwienny Krzyż/ stál się Signum
redemptionis nostræ, choragwia y znákiem odkúpienia ná-
tego/ Diabolus enim hic dicitur mundi princeps, non quòd
sit Dominus substantiæ mundi, sed hominum mundialiter
viuentium, in quantum se subiiciunt ei per peccatum, di-
citur autem eiectus diabolus per passionem Christi, per
quam

quam aperta est ianua gloriae, ták tłumaczy y náš Lyranus
 Fránciſtkon to miejsce Ewángeliey Swiatey/ to práwi Kias
 że swiátá tego jest to czárt nieprzyiaciel zbáwienia nášego/
 nie dla tego/ żeby miał iáko Pan tym swiátém kierowác/ ále
 że rzadzi iáko chce y kieruje tákimi/ ktorzy sie tego własným
 przez sprosne grzechy swoje y obrázy Bostie niewolnikámi stá-
 ia/ pierzchác iednák teras inż y rugowác sie musí/ kiedy nam
 przez Krzyżowa Syná Bożego mekz/ niebieſka jest otworzo-
 na bramá. Nauczá nas Theologia Swiéta/ że cokolwiek
 sprawiedliwych ludſi przed Krzyżowa śmierciá Odkupiciela
 pomárto/ żaden z nich do niebá wniſć nie mogli/ áż dopiero po
 śmierci Chrystusowej/ samá náwet Mátká Boſka/ kiedy by
 była wprzód przed Chrystusem vmáriá/ tedyby była áni oná
 nie otrzymała niebá/ póki by był pierwey iednorodzony Syn
 ieý/ nie dokończył ná Krzyżu odważnego dzieła odkupienia
 nášego/ nie dla tego á żeby był pierworodny grzech miał támo-
 wác brame niebieſka MARYEY, ktoremu oná iáko inſi nie po-
 dlegała/ ále że przez zasługi Syná ſwoiego przazerwowána by-
 ła od wſelkiey zmáze grzechowej/ tedy przynajmniey dla ſá-
 mey Synowſkiey rewerencyey/ przyſtoby ieý było oczekiwác
 w otchłaniách/ przyſcía Synowſkiego/ á żeby on był sam náys
 pierwey Krzyżowa śmierciá ſwoia te brame otworzył/ táká dá-
 ie tego rácyá náš Theolog Fránciſtkáński/ Bonáwventura Bel-
 lerus, o Niepokálanym Pożeciú Mátki Boſkiey piſac/ Si
 Beata Virgo pramortua fuiſſet Chriſto, vtiq; non intro-
 iſſet calorum regnum, non quidem propter peccatum, vel
 debitum eiufdem, ſed propter reuerentiam & honorem
 Chriſti Domini, propter cuius merita à peccato fuit præ-
 ſeruata, ſuſſnie tedy záprawde Koſciól Swiety przy dſi ſiey
 ſey Droczyſtoſci podwyſſenia Krzyżá Swiatego nam inwo-
 nurie te ſłowá/ Nunc princeps huius mundi eijctetur forás,
 teras Kiazé ciemnoſci yſtepowác precz poniewolnie musí/ po-
 niewáſ dopiero przez to zbáwienie drzewo/ ieſteſmy iáko by
 do czci przywroceni/ dopiero do otrzymániá kroleſtwá wie-
 cznego/ do wejſcía do niebá/ przez drzewo Krzyżowe ſtáliſmy
 ſie wſyſcy przypoſebionymi.

Pr. Boni
 Bell. Frá-
 ciſc. To-
 mode In-
 carnat.
 Diſp. 16.
 Quaſt. 1.
 Artic. 2.
 num. 36.

Matthaei
25. cap.

Ibidem.

S. Ignati
Martyr.
Epist. ad
Kolig.

Jak skoro mowić o tym y zwawie niegdy nacierac ziadle ży
 dostwo poczelo/ ná Pilatowym dworze/ ázeby byl okrutnie ná
 Krzyżowym drzewie rospiety Jezus. v. mteral/ az zaras Judas
 odniosl y oddal one srebrniki/ za ktore byl swietokrysto tego
 niebieskiego Mistrza swoiogo zaprzedal/ iuz nie ná niego/ ale
 ná siebie samego wश्यke wine skladaiac/ Peccavi tradens
 sanguinem iustum, Pilatowa takze zóna wysyla copradzey do
 meza swoiogo/ perswaduiac y prosiac/ zeby byl sobie dal potoy/
 ani ná gardlo nie nastepowal spráwiedliwemu Jezusowi, cur
 bácye tákies y niepokote nocne ktore cierpiála dla niego/ zá
 fundament allegowawšy/ Nihil tibi & iusto illi, multa enim
 passa sum hodie per visum propter eum; Skod proše byla
 ziadwila sie tá desperácka w Judaszu pokutá/ albo te nocne w
 przykrzone cklivosti/ ziadiey przyczyny trapiły Pilatowa
 Matzonka: Ignacy Swiety Meczennik/ me in pa tego oboz
 gá náznáza przyczyné/ tylko te/ ze iuz wczuwal czart przeklety/
 iz oná zgubá iego ktora ponosić mial od Krzyža Chrystusowes
 go/ przyblizála sie do skutku samého/ dla tego on to sam sugges
 rowal Judasowi/ ázeby byl wyznal grzech swoy/ á niewinnošć
 Jezusowa obiawil/ on sam w nocy inquietowal/ y Pilatowa
 zóné ná to ciągnac y vsiluiac/ dla ochronienia sie wielkuišley
 Konfuzyej swoiéy zeby byl dekret nie padl ná wkrzyzowanie JE
 zusa Zbawiciela nášego/ Cum paranda esset crux, diabo
 lus cumultuabatur, & penitentiam immisit proditori, &
 mulierculam turbans in somnijs, ut à Crucifixione cessá
 rent, inducere moliebat, suam ipsius perniciem sentie
 bat, stowá tego Meczenniká Chrystusowego/ słusnie tedy dná
 dzisieyšego przy Krzyżu Swietym oglašá nam Ewángelistá
 Pánšti/ te šczesliwa nowina/ ze Ktože ciemnošć y nieprzyja
 ciel náš dusny/ Ejcietur foras, pochánbiony y stomotnie wy
 pedzony zostánie/ poniewaš on sam w Krzyżu Swietym/ ieffe
 se ná ten čas przeczúwal ostátnia swóie ruina/ Kiedy dopiero
 go robić y okrutnie ná nim przyłować JEZUSA/ wparła zámys
 slitá Synágotá žydowska/ Suam ipsius perniciem sentiebat.
 Ale poniewaš Swiatobliwy Zákónie Augustyna Swietego/
 záwdšie

zawdzięczać z wśelaką wprzeymościa/ codziennie niemal do
brodzieystwa/ ktorych doznawaś/ przy tym tu Swietym y
Cudownym mieyscu od Niepokalancy Rodzicielki Bostiey/
solemnizujesz te Wroczysta Oktawe Narodzenia tey/ wiec
ia fundament wśiowśy/ z tych slow Ewangeliety Swietey/
Nunc Princeps huius mundi, eijcietur foras, na pocieche
twoie y radość duchowna/ opowiem ro na teraznieyszym Na
saniu moim/ że lubo completiue albo naostatkum rumacya nie
przyaciela dusznego z tego swiata/ dokonzyła sie przez Krzy
żowa śmierć Odkupiciela naszego/ iakoście słyseli iniciatiue
jednak zaraz początek swoy wzięła ta siromotna rumacya tego/
od Narodzenia dżisieyszego Niepokalanie poczety Panny
Przenayświectey. To badzie na wcielbienie y wychwalanie
Twoie śliczna Dżiećino dżisieysza/ z weselem swiata wśytkie
go wrodzona MARYA, tylko cie prośe niegodny/ Dignare me,
laudare te Virgo sacrata :

Vmocniy na swa ch. ale grzeszne wśta moie,

Wystarczy choć dżiećinne na to siły twoie.

Nunc Princeps huius mundi eijcietur foras.

W Jecie to bärzo dobrze/ iaka za pierwszym rodzicow naszym
przestępstwem/ z cala natura ludzka stala sie ruina **T. S.**
Przypomnicie tylko sobie/ iako po raju rośkośnym in statu
innocentia bez zadney swawolnych zn ystow rebelliey/ z mie
la zgoda w śliczney sobie niewinności Rodzicy nasi buiali/ ro
zum ich/ nie miał takowey od smystow dependencyey/ iaka te
ras in hoc pznali statu, mieć rozum nasz musi/ Dicimus pro
statu innocentia intellectum primi hominis independen
ter omnino à sensibus potuisse cuncta scibilia creata di
stincte attingere, tak wzył Vulpes nasz z fundametu samego
Subtelnego Doktorá/ dał im byl Pan Bog dość rośkośne do
pomieśkiania mieysce/ in paradiso voluptatis, mieysce do za
chowania żywora ludzkiego bärzo dobrze we wśytkim akom
modowane/ z ktorego poym iaki taki nie vmieraiac nigdy/
żywo miał bydź do niebieskiego Paradyzu/ bez wśelakiego cu
du zamieszony/ Dico quodd stanco innocentia, non accidisset
mors

C
Pr. Angel
lus Vul
pes Tomo
2. Part. 24
Disp: 494
artic. 11
num. 24

Scotus in
ado Dist:
19. Quaest.
sti. vnica
litera B.

s. Grego-
rius lib:
4. Mora-
lium. ca-
pit. 22.

mors, quia quilibet fuisset translatus in paradisu, antequam fuisset alteratus, alteratione improportionata animae, & haec translatio non fuit miraculosa, sed iusta & regularis, Konkluzya Theologiczna Subtelnego Doktorá/ żaden by sie byl ná ten čas syn potapienia nie rodził/ ale wszytkie Adámos we Cortki y Synowie/ zostawaliby byli dźiedzicami Krolestwa niestonżonego w niebie/ Si Parentem primum nulla peccati rubigo corrupisset, nequaquam ex se filios gehennae generaret, sed illi qui nunc per Redemptorem saluandi sunt, soli ab illo electi nascerentur, náuczka Grzegorz Swiaty/ gdyby byl práwi pierwszy rodzic trwał w niewinności swojej/ w ktorey byl od Boga stworzony/ tedy by bylo plodu tego nie gdy nie obaczyło piekło/ aleby sie byli tylko sami ná niebieskie gody przed wieki przeznaczeni rodzili/ wszytko to tedy poszło przez przes grzech rodziców naszych/ ledwo co przestąpili przykazanie Bostkie/ lekce wazac tak znakomite dobrodziejstwa iego/ ledwo co prostowali zakazanego owocu/ záras te wszytkie prerogatywy/ y inšych tak wiele przywilejów Páńskich/ nie tylko sami dla siebie/ ale y dla nas wszytkich/ zá jedno tylko jabłusko márníe utrácili. Ja sie tu tylko temu naybárzšey dźiwuia/ iako Bog wszechmogacy zá tak wielka niewdzięczność ich/ nie sorowác sie zraw/ nie z potem zola swojego skutki sie chleba dorabiac/ nie z boleścía swiátu potomstwo rodzic/ ale iako łakomey nie rostazat rostapic sie ziemi/ ázeby byla żywo Rodzicow naszych pozarla/ albo zeby ich byly one bezdenne w piekle záras ošionely przepasci/ Wpada w niebie Aniol/ nie content z łacności natury swojej Anielskiej/ osbraza Máiestat Stworce swojego według moiego Doktorá nappierwey luxuriá spiritali, albo zbytecznym siebie samego kochaniem/ á potym pycha obmierza/ porownác sie z nieporównána natura Bostka prágnac/ Similis ero altissimo, áž Bog wszechmogacy tak strášnym go záras nákrýwa dekretem/ że po tak hárdym pomysleniu swoim z gornego nieba zepchniony/ nie obaczył sie áž w piekle/ Angelos verò qui non seruauerunt suum principatum sed dereliquerunt su-

um domicilium, uinculis aternis sub caligine reseruauit,
 piſe Judaſz Świety Apoftol/ a Piotr Świety Kroczeymowi/
 Deus Angelis peccantibus non pepercit, ſolgować reka Bo
 ſta ſprawiedliwa grzeſzacy m nie wmiata Aniolom/ a czlowie
 ka w raiu/ Bogiem takze ſobie zoſtać pratenduiacego/ Eritis
 ſicut Dij, tak miłoiſterniey dobroſliwie ćierpi/ je go ani w pie
 Kielne nie wtraca tarafy/ ani Duchom ciemności na wieczny
 oblow nie daie; a wiecie co to robilo; nie co inſzego tylko to/
 je nie z Anielſkiey iſc liniey/ ale z ludzkiey Panna Maryſwie
 ſa miata/ ludzki to bydz miał nader ſzczeliwy potomek/ no
 wo ta narodzona dzisieyſza Dziecina MARYA Panna/ dla tego
 wzgladem iey/ je z Adama y z Ewy pochodzić miata ta/ kto
 ra od wiekow za Rodzicieka Boſta naznaczona byla/ dlate
 go mowie paſtwić ſia miłoiſterny Bog czarty przetletemu nad
 nimi/ w wiekuiſtey nie dopuſcił ciemnicy piekielney/ ieſt to
 Koncept Bernardyna Seneczyka Światego/ ktory tak o tym
 dyſkurue/ Ex propria transgreſſione Adam & Eua, non
 ſolum mortis, ſed & annihilationis exterminium meru
 erunt, & Diuina uicio, quæ perſonarum acceptionem igno
 rat, ſicut nec culpam Angelicam, ſic neq; etiam humanam
 dimiſiſſet impunem, ſed propter præcipuam reuerentiam
 & ſingulariſſimam diſectionem quam habebat ad Virgine
 nem eos præſeruauit, quia benediſta hæc puella in lumbis
 erat Adæ ſecundum ſeminalem rationem, Prawda to ieſt
 powiada/ je nie tylko ſmierci wieczney jak Aniolowie przeſte
 pni/ ale nawet w niwecz obrocenta godni byli pierworodni ro
 dzicy naſi / y pewnieby ich to bylo nigdy nie minelo/ gdyby był
 Bog nie reſpektował na to/ iż narodzenie dzisieyſze Panny
 Przenayſwieckey z Potolenia Adama y Ewy bydz miato To
 ieſzcze byla na ten czas daleka arczy daleka od wrodzenia ſwoie
 ta Panna/ a przecie dla iey reſpektu czarty przetlety nie polnal
 Rodzicow naſzych w Raiu przyprawadzioſzy ich do wtracenia
 niewinności y laſki Boſkiey/ coż rozumiecie ieżeli teraz
 nie bedzie zaraz muſiał zacząć rumacyey ſwoiey od nas
 wſytkich z ſwiata tego/ kiedy ſie już ta Pamienska a przyſia

2. Petri
cap. 2.S. Bernar
ding To
mo 4to.
ſerm. 1to.
cap. 2do.

S Ioann:
Damasc:
Orat. l. de
Natiuit:
Virgialis.

Młkka Bofka Kolebie/ Kiedy iuz narodziła ſie ta/ Ktorey do
piero przyſtę porodzenie/ tak znacznie niekiedy nād nieprzyja-
cielem duſz nāſzych doKāzowālo/ Hodie mundi ſalus inchoa-
uit, mowi Dāmāſcen Swiety/ dſis ſie zbāwienne zdrowie
cātego ſwiātā zāczelo/ toć zāras dſis wſtępowāć temu
y wchodſię przychodſi/ Ktorey do tego zāſu miżerne duſe nāſe
w ſwoiey trzymāiac niewoli/ wſtāwicznie Kālicył; Jāko nie-
Kiedy Sioſtrā Mozyſzowā Mārya/ zāledwo co narodziła ſie
nā ſwiāt/ według obſerwācyey habraiſtow y inſych/ zāras
poſpolſtwa Izraēlſkie w Egipcie cieſkie cierpieć poczynālo
perſekucye Fāraonowe/ tak przeciwnym ſpoſobem ledwo co
M A R Y A Pānnā/ pierwſzy glos ſwoy dſieciecy nā ten ſwiāt
puſciła/ zāras piekielny Fāraon/ puſzczāc nās z niewoli/ wy-
bawiac z okow ſwoich/ y do przeſſylych wolnoſci wſytek nās-
rod ludzki/ rad nie rad od ſiebie licencyowāć pozat/ tak wła-
ſnie ā nie ināczy o tym Laurentius Spalatenſis trāktuie/
Quemadmodum enim ubi primum in lucem MARIE Soror
Moyſis fuit edita, populus Iſraeliticus (ut obſeruarunt ha-
brai & alij) coepit premi captiuitatis iugo miſerabili; ſic ē
contra ubi primum dies natalis Virginis noſtrę, Sereniſſi-
ma illuxit mundo, mox genus humanum, ab infernalis
Pharaonis grauiſſimo illo iugo, atque captiuitate respira-
re coepit, Tey podobno był nādſięcie nieprzyjaciel duſz nāſzych/
je iāko tylko o wtrācie niewinnoſci Adāmā z Ewa przyprāwił/
iuz wiecy jādneho rākowego nārōdzenia ludzkiego dozgetāć
ſie nie miał/ przy Ktoremby był roſpoſcierāć ſie z przekleca ſwo-
ia nie miał iuryſdykcyā/ āz go tā niepoKālāna dſiſieyſſā dſięci-
nā tāk ſkonfundowāłā/ tāk zāras przy wrodzeniu/ niewinno-
ſcia ſwoia Kārkiego pyſny ſtračila/ według owego Piſmā/ Jpta
conteret caput tuum, je zāledwo co tylko dſięcinno ſwoie
ſtępeczke poKāzāłā ſwiātu/ nie tylko ſāmā od ſiebie wzgārdli-
wie odepchnēłā to Kſiāzē ciemnoſci/ āle też y od nās wſy-
tkich plāſāć go znākomicie y rumowāć zāczelo/ poſłuchaycie
w tym Iudeoſnā Swietego/ piſſacego o nārōdzeniu Pānny
Przenayſwiātſzey/ Exulcemus & lætemur omnes in cele-
bratio-

Fr. Laur
ſpal. Soc.
IESV. In-3
Mariano:
Dilcarſu
xi. num.
2272.

NIEPZRYIACIELA DUSZNEGO.

596

S. Ildes.
serm. 3.
de Natiu.

bratione hodiernæ festiuitatis, beatæ Dei Genitricis, quia
præclara & sancta est, in qua inchoauit Redemptor omni-
um uisitationem mirabilem, & nos de captiuitate ad pristi-
num locum reuocare dignatus est, weselmy sie prawł y rã-
duymy wshyscy przy dżisiesey rãk Swietey Wroczyścoci nã-
rodzenia Mãrki Bostiey/ przy ktorym zãrãk Odkupiciel nãsz/
cudowna wizyta swoie nã tym swiecie y reuokacya nãsz z nie-
woley czãrtã przekletogo expedyowãc zãczãł.

D

Opisuiã Salomon mody Narodzenie dżisiesey Pã-
ny Przenayswietsey/ miedzy inshymi takowey zãżywa metã-
phory/ Quæ est ista quæ progreditur quasi aurora conful-
gens? co to zãcz iest tã Pãmientã ktora sie nã swiat pokazue
nãt stãle iedney pozorney y piãkney Jutrzentki y zãprawde pie-
kna metaphora/ nãrodziã sie bowiem Nayswietsza MARYA
nã ten swiat (iãko notuie Durãndus) w dżien soborni wla-
śnie pod ten czãs kiedy jutrzentã wschodzi/ zãrãk iãkoby samã
pokazuiãc to swiatu/ je też y onã byã iedna mistyczna Jutrzen-
ka/ przy nãrodzeniu swoim iãsnosciã do zãrãnney Jutrzentki
podobna/ cãły okrag ziemski Duchownie oswieciãcãz
wshãł to wshyskim rzecz wiadoma/ je iutrzentã kiedy wscho-
dżi bielusiẽtko swieci/ dlãtego w Wtostim iezytu/ Au-
rora zowie sie alba, bialã/ od bialosci swiatã y iãsnosci swo-
iey/ tãk też y Pãnnã Nayswietsza/ kiedy nã ten swiat wshãł/
bielusiẽtko zãswieciã nepokãlãna dusza swoia/ przez zãslugi
Chrystusowe/ od ciemnosci przestepstwa pierworodnego cu-
downie prãzerwowãna. Theologowie weza/ je in stãtu natu-
ra, po wrãceniu niewinnosci od Rodzicow nãszych zãrãk był
Pan Bog wshemogacy/ postanowił Sãkrãment nã przeciwo-
to grzechowi pierworodnemu/ ktory sie zowie Sãkrãmentem
przyrodzonego prawã/ Remedium legis natura, biali nã-
przykãd rodzicy albo potrzebni nã rece swoie dżecieãtko/ y czy-
nili nãd nim powierzchownã proestãcyã wiãry Swietey/ al-
bo wiec nãd dżecieãno mewili te slowã/ Futurus Messias te sal-
uet, niechay cie Messyãsz przyshy zbãwi/ y tãk przez to/ nã
dżecieãciu pierworodne glãdżilo sie przestepstwo/ Tempore

Cantic 1
6. vers. 9.

Durandus
in ratio-
nali Di-
uini offi-
cij

Scotus in
4to Dist.
1. Quæst.
7. lit. A.

Ibidem.

Fr. Bona-
uen Bel-
luc Fran-
cis. loco
superius
citato.

Bellutus
loco sup.
citato Ar-
ticul. 3.
aum: 59.

illius legis naturæ, erat à Deo institutum aliquod remedi-
um vel signum certum & efficax deletionis originalis pec-
cati, są słowá Subtelnego Doktorá moiego/ albowiem nie o-
pusci Bog czasu żadnego slug swoich/ w ktorymby był nie pro-
widował dla nich potrzebnego środka do zbawienia dusznego/
Nullo tempore, dimisit Deus cultores suos sine remedio
necessario ad salutem, Sakrament tedy ten/ mówia iedni że
záras był wstat in lege scripta, kiedy zá czasow Abraháma Pá-
tryarchy/ ná tego mieysce postanowit był Bog Wshechmogó-
cy cirkumcyzya albo obrzezanie/ á drudzy mówia że trwał
wsiqwe ad legem Evangelicam, aż do samego przyscicia Chry-
stusowego/ poki Chrystus I s z v s nie postanowit Sakramen-
tu Chrztu Swietego/ roztázujac Apostolom swiat wsiytek o-
kroząc/ y przez Krzest Swiety/ pierworodna zmáje ná dusách
ludzkich czyscic; lubo tak lubo owák/ tá rzecz perona y nieo-
mylna iest (mowi Bellutus náš) że Pánná Przenayswiesza
wrodziwszy sie ná swiat/ przytela była ten Sakrament/ ktory
ná ten czas był w Stározaconnym práwie dla zmiesienia grze-
chu pierworodnego od Boga náznázony/ Difficultas fieri po-
test de Sacramento veteris legis instituto ad delendum ori-
ginale peccatum quod certum est fuisse à Beata Virgine
susceptum: Przez ten Sakrament iednak nie spediła Má-
cka Bostka z czystey dusze swoiey żadnych cieniow grzechowych/
z Adámowego przestepstwa ná ludzkie pokolenie idacych gdyż
oná im nie podlegála/ przez ten Sakrament otrzymála tylko
augmentum gratiæ, przyczynek láski Bosticy/ iáko potym y
przez inše niektóre Sakramenty w Kwángelicznym práwie
od Syná swoiego postanowione/ osobliwie przez Krzest Lu-
kárystys y Konfirmácys Swieta/ ktorych oná tákże/ wedlug
Belluta pomienionego nánti/ uczestniczka była/ ále primam
gratiá, iestże w żywoicie mácierynskim przy Niepokalanym
Poczeciú swoim/ záraz była otrzymála z rúk Bostich/ y kiedy
ná swiat sie dnia dzisieyşego rodziła/ inż była Alba, bielú-
sienka ná duszy swoiey/ iáko iedná podczas pogodney chwia-
le iáno świecaca iurzentá/ dla tego mowi Salomon/ Quæ
est ista

est ista quæ progreditur quasi aurora consurgens? *W*ieć
 iako światła Jutrzenka białością światła swóiego/ rozpędzając
 nocne ciemności/ y świat oświecać poczyna/ tak Przenays
 świetła Panna przy narodzeniu swoim/ rumować chmury pie-
 kielne czarta przekletęgo zaczęła/ y białym niewinności swoiey
 Panienskiej światłem/ po wszystkiey światła tego machinie
 dość jasno roświeciła. Komputując czas wshytek od wpadku
 Adámowego Petrus Damianus aż do samego narodzenia
 Panny Przenaysświetłej/ była to prawi jedná wstawiczna s
 bário ciemna noc/ według świadectwa Apostolskiego/ Nox
 præcessit dies autem appropinquavit: była to jedná noc
 tak okropna/ że co ras to sie w niey wiecey mgły grzechowey y
 wśelákich nieprawości zaciemienia mnożyło/ była to jedná noc
 stráśna/ że co raz to bário nieuglaskáne one piekielne bestye/
 cały naród ludzki omámie dręczyły/ ale záledwo co tá biata
 ósienieyła y slichna wśelá Jutrzenka/ prawdziwe sprawiedli-
 wóści słońce poprzedziáca/ záraz precz wstepowác z tymi
 sprosnymi swoimi umbrami/ czart przeklety musiał/ á Prze-
 naysświetła Panna iásnościá swojá zászwieciwoşy/ iakoby ied-
 den pogodny piękny ná swięcie wżynitá poránek/ Hæc est illa
 nox (mowi Petrus Damianus) solitaria, nec laude digna, de
 qua scriptum est, posuisti tenebras & facta est nox, in ipsa
 pertransierunt omnes bestię sylvæ, quia crudeles & indo-
 miti spiritus, humanum genus totis viribus obtruerunt;
 Nata Virgine surrexit aurora, quia MARIA veri prævia
 luminis natiuitate suá, mane charissimum serenauit: W po-
 dobnym sensie Rupertus Abbas Tuiciensis, ná te słowa Sá-
 lamonowe pisáć/ Quæ progreditur quasi aurora, mowi sá-
 bo Przenaysświetłej Panny/ Quando nata es ó Virgo Bea-
 ta, tunc vera nobis aurora surrexit, quia sicut aurora est fi-
 nis præteritæ noctis, & initium diei sequentis, sic Natiui-
 tas tua finis dolorum, & consolationis fuit initium, *K*iedys
 ty prawi narodziła sie Panno Przebłogostáwiona/ w ten czas
 prawdziwa nam wshytkim zászwieciła Jutrzenka/ albowiem
 iako Jutrzenka noc schodzaca kończy/ á dzień nástepniacy po-

Romanus
 v. c. 20

P. Dam-
 anus ser-
 mon. de
 Assumpt.

Rupertus
 Abbas sct
 per hæc
 verba cõ-
 tiorum

Id. in
Eb. Ethy.
mol.

Gyna/ tak Narodzenie twoie bylo koncem boleści/ a począt-
kiem pocieszenia naszego. Aurora według Etychymologięy
Izydora Swietego/ tłumaczy sie iakoby aura rorans, pdwies-
trze rosse spuszczaiace/ pozadana to byla nam wshytkim
y fortunna rossa/ ktora padla na ziemie przez narodzenie Panny
Przenayswietej/ iako zioltka zbytecznym od slonca nas-
mdlone goracem swieja rossa/ ochlodzone do siebie przycho-
dzo/ tak y my grzeszni/ nieporzadnymi w nas panuiacymi og-
niami/ za wstawizna podnieta scharansta/ zeslabioni badac
po tey niebieskiej rosie dzisiejszej znacznie otrzewielismy/
Mane excidit ros, quo herba & flores qui prae nimio solis
actu emarcuerant, rore & pulchritudine sua conseruantur,
tak Dziez author powazny o Narodzeniu Panny Maryswietej
napisal/ a nadewshytko / ze nieprzyiaciel dusz naszych iakoby
go wtropem oparzył od tey Rossy vmyka / nas po oppressyey
swoiey w pocieszenieyszych terminach zostawiac/ Natiuitas tua
finis dolorum, & consolationis fuit initium. Pasował sie
Aniol z Jakobem Patriarcha Swietym przez calusienka noc/
y wczyni go kalika/ iako mamy w A siegach rodzaju/ Luctaba-
tur cum eo usque mane, tetigit neruum femoris eius, &
statim emarcuit, a kiedy weszla Jutrzenka/ zaras sie prosic
poczat/ azeby go byl z garści swoiey puscił/ Dimitte me iam
enim ascendit aurora, takowym niby sposobem przez te wshy-
tkie noc na swiecie od grzechu Adamowego/ aż do narodzenia
Panny Maryswietej trwaiaaca/ pasował sie Aniol gły z ca-
lym narodem ludzkim/ y pokaliczyl go mieladziako/ ale zales-
dwo co dnia dzisiejszego pokazala sie na swiat ta zbawienna
Jutrzenka/ bawic sie daley nie moze/ rumwie sie wior/ tak ias-
koby do kazdego z nas mowiac/ Dimitte me iam enim ascen-
dit aurora: Podobno ono przektectwo sprawiedliwego Jos-
ba/ Non uideat ortum surgentis aurora, rzezone bylo in
figura na nieprzyaciela dusz naszych/ ktory przy narodzeniu
Rodzicielki Zbawiciela naszego/ tak sie chyzo wuiac y wmy-
kac z swiatá tego mial/ zeby sie bylo wzroku iego/ swiatlo tey
Jutrzenki nie tknelo/

Diez. C6
cione. 3.
de Nati.
uit. Virg.

Genes. 31.

Job. cap.
3.

Prorokiasz Izaiasz Prorok o przyszłym na świat narodzienu Panny Przenajświętszey w Rozdziale jedenastym / przyrownywa ie do iedney z buynego korzenia puszczającej sie rozgi / z ktorey potym miał roskosny y wdzięczny kwiat wynieść / Egredietur Virga de radice Iesse, & flos de radice eius ascendet, prawda że Hilarius, Clemens Alexandrinus, Cyrillus, y Basilius, rozumieia te Prorockie słowa o samym Chryście ale iednak za expozycya inszych Oycow idac / osobliwie Hieronima / Augustyna / y Ambrozego Swietego / Lesona / sermone de Natiuitate, Ruperta / Bernarda Swietego / sermone secundo super Missus est, y Tertulliana / do samey sie Panny Przenajświętszey to prorocstwo stosuje / ze iako iesona rozga z Żydowskiej familiei / na ten świat pokazac sie miała / z ktorey posym sliczny niebieski kwiatek / Zbawiciel Chrystus Iezvs, ciało ludzkie wziac y narodzić sie miał / Radix familia Iudaeorum, virga MARIA flos MARIE Christus, słowa Ambrozego Swietego / poswiadcza to y sam Kosciol Boży spiewając / Virga Iesse floruit, Virgo Deum & Hominem genuit, wydała kwiat Rozga Jesse z siebie / gdy Bogą y człowieka zrodziła MARYA. Mogibym ia tu zrey okazać Matkę Bogą Najwyższego rozga ona nazwać ktorey przed śmiercią swoia Jakob Patriarcha Swiaty / poklon y adoracya oddał / iako piše Pawel Swiaty. Fide Iacob moriens singulos filiorum Ioseph benedixit, & adoravit fastigium virgæ eius, w tym sie bowiem wшыsey swięci Oycowie zgadzaią / że Rozga ona ktorey sie klaniał Jakob z swiatą schodzić miała / byla rozga Jozefa milego Syna iego / ktorey on iako Panie y Vicereks Egiptu / miasto berta Krolewskiego zazywał / iako tedy Oycem Jozefa bedac / nie wstydzil sie Jakob adoracyey rojzde synowskiej oddać / tak lubo Zbawiciel Iezvs iednoż był względem natury Boskiej / z Oycem swoim Przedwiecznym y z Duchem Swietym / postarému Adoravit fastigium virgæ eius, Synowski záwse poklon tej Rozdze Duchowney / z ktorey był krwie Niepokalanej zakwitnal / to jest MARYEY Pannie wtochanej swojej Rodzicielce oddawał / Et erat subditus illis

Istae xij
cap.

S. Ambro
libro de
Benedict.
Patri. ca-
pit. 4. &
lib. 2. de
spiritu s.
cap. 6.

Ad Hebr.
bra. 11.

Alher. 1.
cap.

9. Bernar-
dy homil.
1. Super
missus est.

Regum
cap. 14.

Lyranus
super illa
verba:
Tolle vir-
gam tuā,
cap. 7.
Exodi.]

illis. Mogłbym ja tu z złota ona porównać Królá Asswerusa
rozga/ Ktorey kiedyś Ester powabna swoia wroda y Krolewstina
stroiem Asswerusowe zmięwohowsy serce/ pocátowanie odda-
ła/ Accedens osculata est summitatem virgæ eius, iáko álbo-
wiem Assverus w ten czas znát nie omylney Krolewstiey iá-
sti swoiey y láskawósći czynil/ kiedy do tego rozge ona sćiagał/
táť tej naywysszy Król niebá y ziemie/ w ten czas otuche pe-
wna kájdemu z nas Bostiey swey lásti dáie/ kiedy tá złota Ro-
zga Niepokalány Rodzicielki iego/ ná niegodne próžby náše
serce swoje Mácieryńskie stánia/ nadobnie mowi/ Bernard
Swiety do nas wssytekch iáko ná jednym niebespiecznym mo-
rzu/ ná tym mizernym swiećie periklituacych/ Si non vis o-
brui procellis, si insurgunt venti centationum, si incurras
scopulos tribulationum, respice stellam, voca MARIAM (á
choć teź y táť rzeczemý Respice virgam, voca MARIAM) ipsam
rogans, non desperes, ipsam cogitans non errabis. Mogł-
bym ja tu náostátek y do oney iesze rozgi/ Jonáthy syná Sau-
lowego stóssowác/ Ktora stódkim bedac oblepiona miodem/
zglódzoného nieco pósilila Jonáte/ Gustans gustaurin sum-
mitate virgæ, quæ erat in manu mea paululum mellis, álbo-
wiem y ona ten stódky pokarm z czystey krowie swoiey Pániens-
stiey/ ciála y krowie Chrystusa IZVSA wydawssy/ zglódzone w
láscie Bostiey/ pósila y vmacnia dusze: ále że teras o sámym
tylko národzeiu iey prowadze rzecz moie/ dla tego samey tylko
cudowney oney rozdze/ Bostiey dżisieyše iey národzenie podó-
bne mi sie widzi/ przez Ktero Moyżesz y Áaron iáko w písme
mamy/ wielkimi cudotwórcami w oczách zátwardziálego
Faráóná byli/ dlatého rozge one/ czesćia rozga Bostá/ czesćia
rozga Moyżeszowa/ czesćia rozga Áaronowa zowia/ Ista Vir-
ga aliquandó dicitur Virga Dei, quia in ea fiebant signa,
virtutis Dei ostensua, aliquandó dicitur Virga Moyfi, quia
Moyfes in ea fecit multa signa, dicitur etiam aliquandó vir-
ga Aaron, quia in ea per manum Aaron facta sunt signa a-
liqua, mowi subtelny Postilator Lyranus: rzuci niegdý te ro-
zge Áaron przed obecność Fáraónowe/ áž sie w iednego zará-
tránsf

transformuje wezjá / á Fáraon czarnośsieſticy to nie Boſtkiey
 przypisuiac mocy / káże zázwołać czarownikow ſwoich z diabel-
 ſtymi rozgami / ktore tak je rzuciwoſy / przez moc czartowſta w
 ſproſnych ie pizemienili ſmokow / tych iednak wſytekich Bo-
 ſta iedná rozgá Áaronowa 'pożarłá / Sed deuorauit virga Aa-
 ron, virgas eorum ; Dotknie niegdy tak rozgá Moyzeſz / burz-
 liwych wod czerwonego morzá / z ludem Bozym przed wo-
 ſtkiem Fáraonowym vchodzac / áż zaras one ſwoie niepochámow-
 wáne vpokoivwoſy burze / ná dwie ſie części morze dżieli / y ſu-
 chy do vćieczki czyni Izráelczykom goſćiniec ; á ieſli w áre-
 dáć ſuſzna Drogenoſowi / nie iedne droge cudotworcá Moy-
 zeſz / ale oras dwánaſcie w glibokim morzu otworzył / ázeby
 byly dwánaſcie pokolemia żydowſkie / kájde z oſobná droga
 ſwoia idac / lepiey poſpieſać mogło / tak mowi y Dawid S.
 Qui diuiſit mare rubrum in diuiſiones, á nád to Medrzec
 doſłada / że nie tylko do vćiekánia / ale oras y do rekreacyey
 Moyzeſzowi y ludowi tego drogi one byly / bo nie kurzáwa /
 nie piaktem / ale ná kſtalt Wirydarzow roſtoſnych zaras
 wdziecznie wonnielacym pokazály ſie przypodżiane kwiećiem /
 In mari rubro via liné impedimento, & campus germinás
 de profundo nimio, per quem omnis natio tranſiuit, quæ
 tegebatur tuá manu, á kiedy tymiſ ſładami náſtepowal Fá-
 raon z Izráelczykami Moyzeſzá ſcigáiac / áż zaras Morſkie
 wody do kupy ſie zhedliſy / y tego zátopily / y woſtko tego ná o-
 blew rybom zoſtáwily.

Exodi 7.
cap.Origenes
hoir. 7.
in Exodu

Pfal. 135

Sapien-
tia 19. 6.

Te ſáme dwoie cudá tey rozgi / kto vważyć zechce / przy-
 zna oras zemna / że właſnie do tey á nie do inſhey rozgi podoz-
 bne ieſt Narodzenie Panny Przenayſwietſhey / táko albowiem
 cudowna oná rozgá czarnośſieſtie požarłá y dyabelſkie rozgi /
 táko wſytkie Egipſka hardoſć / y ſamego zátwardźialego Fá-
 raona záwoſzietoſć pograzyla / tak Przenayſwietſza Pánna ſwo-
 im dźiſieyſzym národzeniem Swietym / heretyckie potlumila
 złoſć / y ſamego pyſnego czártá przekletego pogromila / Day-
 my vcho Kárlhágenie madremu o národzeniu Mátki Bo-
 ſtkiey beſpiecznie mowiacemu te ſłowá / Sicut Virga illa, vir-

G

D o d d

gas

Carthag.
lib. 2. ho.
mil. 4. de
Ortu Vir-
ginis.

S. Bonau.
in spec.
Virg. ca-
pit. 13.

Honor.
August.
lib. 9. in
cantica.

In Mene-
log. Ci-
sterciensi
14. April.

gas maleficorum & incantatorum deuorauit, & omnem
superbiam Aegyptiacam contriuit &c. sic Beata Virgo cū-
ctam prauitatem haereticam interemit superbiam diaboli de-
iecit, ortu suo sancta, potwierdza tego y Seraficki Doktor
Bonawenturá Swiety/ kiedy mowi/ Est virga Virtutis MA-
RIA, contra inimicos infernales, quibus magna virtute
dominatur, Cudowna práwi mocy Boskiej rozgá ná czártow
przekletych/ nie infsa jest tylko sama MARYA, wielka moc y
cudowna site nád nimi máiaca/ toś twierdzi Honorius Au-
gustodunensis, kiedy one słowa w pieśniach Salomonowych
bedace/ Equitatu meo in curribus Pharaonis assimilauit te,
&c. w ten sposob tłumaczy/ Sicut populus Dei à Pharaone
per virgam Moysis, ita Ecclesia à diabolo, per virgam Iesse
MARIAM, & florem suum Christum liberata est, iáko po-
wiáda lud Boży przez rozge Mozysefowa z niewoli Faráonosa
wey/ ták Kościół Swiety przez Rozge Jesse MARYA Pánnet
á przez Kwiatek iey Chrystusa IEZUSA z diabelskiej oppres-
sney został wwolniony; y z tadéi czasu iednego pewni Zakon-
nicy Ordinis Cisterciensis, wybrafszy sie ná pozyskanie dusz
przez jarliwe Kazánia swoje/ y nie infszego nie wsiarofsy sobie
ná droge tylko Ksiege/ á rozge w ręké/ kiedy ich spytał ktos/
ná iákaby pámiatke Ksiege z rozga sparzyofsy w droge z soba
niesli/ ták ná to odpowiedzieli/ Quia praedicatores sumus, &
debet libro scientiae esse instructos, & quia Virgo Mater
Virga est aromatica, & crux Christi directionis virga est,
ijs nos utimur, & tanquam scipionibus sustentamur, Trej
przyczyny Ksiege nosimy/ je iesteśmy Kaznodziejami/ á ten
wzrost Apostolfski bez náuki godnie bydź odprawowány nie mo-
że/ przez te zás rozge reprezentujemy sobie wómmietaca rozge
Mátke Boska MARYA, álbo Krzyż Chrystusow/ w ktorých
rozgách/ wfsytká jest wfsnosć y podpora náfsa. Niemogli tedy
záprawde nieprzyiaciel dusz náfsych uczynić ináczey/ po Uáro-
dzeniu Pány Przenafswoietsey/ tylko mieć sie copredzey do rus-
mácyey z swiátá tego/ kiedy te rozge obaczył/ ktora przed wie-
ki ná w/snarzámie tego/ od Bogá w Troycy iedyneg/ ná ten
swiát

Świat ordynowana była/ nie mogli tylko występować y wcielić
 precz/ kiedy ta rozgą Boska/ rozgą wonnieiaca/ Virga decoris
 albo virga funiculi rzecz moze z Zacharyasem/ rozgą ná nie-
 go bárzo strážna/ pokazała sie ná świecie/ ia tak rozumiem/ że
 kiedy Anna Świeta te Najswiętsza powiwszy Corezke ná
 rece ia swoje macierzynskie wzięta/ tak sie widziało śatanowi/
 że mu od tey Dzieciny/ iako od iedney Rozgi Boskiej/ potężna
 chłosta groziła/ mam fundament z Dámascená Świetego/ kro-
 ry zapátruiać sie bogomyślnym okiem swoim/ ná to nadobne y
 śliczne dzieciatko dzisieysze/ macierzynskimi piastowane reká-
 mi/ takowe słowa mowi: O Sanctissima filia, in maternis
 vlnis conspicua, rebellibus Angelis formidabilis! o Świe-
 ta práwi ná Świetymí Corezko/ tości iest piękna y wdzięczna
 ná rekách Mátki twoiey/ ales strážna złym Aniolóm rebelli-
 zántóm Boskim/ iakos tedy pierzchać proste y rumować sie
 zaraz tá piekielna bestya z świata tego nie miała: kiedy iuz
 był ná świat groźna ta y strážna rozge ná niego z miłosierdzia
 swojego Bog dobrocliwý zesłał.

Zacharyas
xi. 9.S: Iohann:
Damaſc. 2
Orat: 12
de Nati-
uit: B:
Virg.

Zgadnijcieś mi ieższe proste/ dla czego Anna Świeta
 śczesliwego tego dnia dzisieyszego światu wydałszy potomka
 MARYA Pánne/ nie kładzie ná nie Imienia swojego własne-
 go/ albo oney krewoey swoiey/ zá cudem Boskim w starości
 brzenienney Elzbiety/ ale ia zowie MARYA? długo o tym
 Barthagena mady dyskurwie/ pisac o narodzeniu Pánny
 Przenayświeťsey/ kiedy wielkie y śryte tátemnice Boskie/ zá-
 tátoné w Imieniu MARYEY, wywodzi: Przez te pieć liter
 mowi z ktorých iest to Imie Świete zložone/ wyznaczáia sie
 one pieć w Piśmie Bozym sławne białegłowy/ przez M, wyra-
 za sie Michol/ przez A, Abigail/ przez R, Rebekka/ przez I,
 Judith/ przez ostánie A, Abisag/ ktore w śytkie białegłowy/
 figura Pánny Najswięťsey/ y różlicznych cnosiey Świetych
 byly/ iako łbowiem naprzod Michol/ tak Dawidowe była
 serce z niewolita/ żeby bylo iey nie przyszło do korespondency-
 ey przyacielskiej nigdy Abnerowi z Dawidem/ gdyby mu był
 wprzod Abner wlubionej nie prezentował Michole/ Non vi-

H

D o d d 2

debis

2. Reg. 22

- debis faciem meam, antequam adduxeris mihi Michol, filiam Saul, podobnym sposobem nigdyby był przedwieczny Król niebá y ziemie nie spowinnował sie z natura násza ludzka/ pokiby była wprzód swiátu prezentowana MARYA nie była/ y Pánieńskiego ná to konsensu swego nie dáła; Jako nadobna Abigail podarunkami y pokorna mowa swoia zagniewanego zmięczyła Dawida/ je nie nastąpił ná gardło Nabalá meza iey/ Nisi cito venisses in occursum mihi, non remansisset Nabal vique ad marutinam lucem, tak własnie głęboka swoia pokora MARYA, zagniewanego Boga zniewoliła/ je sie nádusnym zmiłował całego swiáta zdrowiem/ y nami wšytkim winowáycom z miłosierdzia swojego przepuścił; iáko roztropna Rebelá/ przybrałszy Jákobá Syná swojego w cudza sukienkę/ błogosławieństwo mu Dycowstkie zjednála/ tak tá naya medrysa Panna przyodsiawšy słowo Przedwieczne sukienka człowieczeństwa nášego/ do błogosławieństwa nas Boskiego przywiódła/ iáko czesta Judythá z nie słychána białogłowskiego serca swostego odważyła/ teb Holofernesá wcieliła/ tak Wiepotałána MARYA stopa swoia ná kark pyšnemu czaru nastąpiłszy/ teb tego iáko jednego chytrého wója stárlá; iáko náozstátek Abiság Sunamitka/ między infymi Jerozolimskimi Cortámi slichnieyša/ zgrzybiátego w starości zágrzewála Dawida/ tak Márka Boska MARYA ono Boskie niewinniatko z czystey Krwie swoiey Pánieńskiej spłodzone między Mácie rzyńskimi pierśiami swoimi sciskałac/ Dilectus meus inter vbera mea commorabitur, Młodościane tego w subtelnynt Ciąteczku ogrzewála członeczki. Leonardus takze de vtrino sermone de Natiuitate Virginis, te pięć liter w Imieniu Panny Przenayswiętšey bedace/ do piáć kámiemi drogich rowna/ przez M, Margaritham, przez A, Adamantem, przez R, Rubinum, przez I, Iaspidem, przez A, Amethystum rozumieiac/ y własności tych wšytkich kámiemi do Mácki Boskiej stolušiac/ słusnie tedy z tego fundámentu Przenayswiętšá Panna od Rodzicow swoich to Imie otrzymála MARIA. Ja jednáť do moiey rzeczy/ tak rzekła/ je to nie Anny Swietey
- áni.

ani Joachima S. ale sprawa Trojce Przenajswietszej byla/
ze te Panienka dzisiejsza po Narodzeniu iey MARYA nazwa-
no/ azeby bylo to samo Imie Najswietsze odploszylo zaras y
odstraszylo od nas czarta przekletego/ a dusze nasze z niewoli iego
go/ tako z iednego ciekatego iazma wyprzejone zostaly/ De-
dit Tibi MARIA tota Trinitas nomen, vt in nomine Tuo
emne genu flectatur, hoc nomen super omnia Sanctorum
nomina, reficit lassos, sanat languidos, illuminat caecos,
penetrat duos, vngit agonistas, iugum diaboli excutit, tak
niegdy mowil do Przenajswietszej Panny Jodyra madry/ dla
wieltkiej swoiey pokory takim przezwoziem nazwany/ cala
prawi Trojca Swieta toć Imie nadala MARYA o Przenaj-
swientysa Panno/ coby sie bylo na wspomnienie iego woseltie
klaniało stworzenie/ imie to iest w bogacone przywileiem tako-
wym od Boga/ iakiego wosytkie Imiona Swietych Bostich
nie maia/ Imie to zmordowanych posila/ chorych wzdrawia/
ciemnych oswieca/ zakamialych przemka/ koniacych znaku-
ie/ a na ostatet iugum diaboli excutit, ciekate iazmo czarto-
wskie z kartow naszych preczrzuca y ciska/ dlategoć Swiety
Antonin^o Arcybiskup Florentski/ rozmaite tajemnice niebiez-
skie wykladaiac w Literach tego Imienia Swietero/ miedzy
innyimi tak tez mowi/ ze przez pierwsza litere M, ma sie roz-
mieć Panna Przenajswietysa Mater vniuersorum, Matka
pospolita nas wosytkich/ przez druga litere A, Arca Thesauo-
rum, Skarbnica skarbow niebieskich/ przez trzecia litere R,
Regina caelorum, Krolowa na niebie/ przez ostatnie A,
Aduocata peccatorum/ Patronka grzesznikow/ a przez I,
przed litere ostatno bedace/ ma sie rozumieć iaculum iuui-
corum, iednym siodlitwym postrzalem nieprzyiaciela dusz
naszych/ Terribilis est vt castrorum acies ordinata, terribilis
vique Beata MARIA spiritibus malignis, Przydacie zaras
do tego postrzalu te slowa/ pomieniony Insulat Swiety/ stras-
sna iest iako iedno wosytowane woysko przekletym duchom
MARYA; A Biogostawiony Thomas de Kempis powiada/
ze od Imienia MARYEY, wcietaia czarci iako od ognia frogie

Idiota, in
Biblio-
theca SS.
Patrum;
cap. 5.

S. Anto-
nin. 4.
par. iit.
15. c. 14.

Thō: de
Recp. 3.
par. ferm.
9. ad No.
uit.

Fr. Laur:
Spal. in
mundo
Mariano:
Discu. 7.
num. 137.

go/ y ták im sie zda kiedy slysa wymowione to Imie/ je ná nich piorun ognisty z gornego niebá bite/ Expauescunt caeli Reginam, Spiritus maligni, & diffugiunt audito nomine Sancto eius velut ab igne; tanquam tonitruum de caelo factum, sic prosternuntur ad Sanctæ MARYÆ vocabulum, & quò sapius illud profertur, & desiderabilius inuocatur, eò citius & longius ipsi fugantur. Piſe Laurentius Spalarensis stráſny przyklad / o iedney operáney bialeyglowie/ ktora cáty pulk w sobie czártow przekletych miała/ ták záiadlych y okrutnych/ je is swoia piekielna poburzywſy furya/ do okrutnego zabicia/ rodzicow naprzod/ á potym y wlasnego synaczka iednego przywidli/ niewiedzac co z tym rzec wſyſcy potkowni iey/ ná ktorych ona naygorſza y naylurowſza byla/ potkowác rece y nogi iey zeláznymi petami kazali/ bo inaczey pewnieby byla wſytkich z ſwiátá tego zgládzila/ y ták ia do pewnego ofiárowawſy cudownego obrazu Panny Przenayſwiecſzey/ w dybkách onych powieſli/ ſtanawſy tedy iuz ná mieyſcu Zakonnik ieden Benedykta Swietego/ záraz ia exorcya zmwác pozal/ á po dlugiey doſyc pracey y fátydze ſwoiey/ báczac je wſytkie exorcyzmy nie nie pomagáia/ z wielka wſtódſcia y nábozenſtwem weſchnawſy do Przenayſwiecſzey Panny/ to tylko ſámo Imie MARYA, nád ona utrapiona wymowit/ áz oraz wſytek pulk czártow z ciála onego wyſſedl/ y całe wvolniona one bialaglowe/ z wielka póciecha ſwoia krewoni do domu odwieſli. Owo zgotá taka potegá ieſt ſamey iedney MARYEY, ná nieprzyaciela duſz náſzych od Boga nádána/ iáká máia wſyſcy oraz Swieci Pánſcy w niebie/ cokolwiek mogg Apſtolowie Swieci/ Prorocy/ Meczennicy/ Wyznawcy/ Pánienki/ dokázowác y przemoc nád piekielnymi Duchámi/ to wſytko ſamá moze iedyna MARYA, iákó álbowiem zbiorem iednym przywileiow wſelkich/ Swietym Pánſtim nádánym/ názwác ſie moze MARYA, ták teſz ieſt zbiorem tey wſytkiey potegy y mocy/ ktora máia przed Máieſtatem Boſtim/ wſyſcy Swieci oraz nád czártom przekletym/ nie ia to mowia/ ále dánk ten dáie zacny Doktor/ Richardus á Sancto

Laurentio, między innymi pochwałami MARYEY Pannie
 Najświętszej/ Ipsa tantum demonibus est terribilis, quan-
 tum Angelis & Sanctis exuit venerabilis, sicut inquam to-
 ta acies Apostolorum, Prophetarum, Martyrum, Confesso-
 rum ac Virginum, omniumque qui ordinate contra diabo-
 lum pugnârunt; quia enim omnium Sanctorum privile-
 gia habet in se congesta, ided ita terribilis est demonibus,
 sicut vniuersa Sanctorum omnium collectio. **O**czywiście
 sobie teras już sami sequele/ iako zaraz rád nie rád rumować sie
 nie miał od nas z swiata tego nieprzyiaciel duszny/ po Naro-
 dzeniu MARYEY, kiedy to Imie na niego niepochybnym
 postrzałem/ pożarem ogniowym/ albo potężnym piorunem ie-
 dnym byto/ kiedy to jedná MARYA, tak wiele doymować mu
 y dokuczac moca swoia zdota/ tak insi wszyscy Swiáci/ cokol-
 wiek ich tylko máia y miec beda niebiosá.

Rich: li-
 bro 4. de
 laud. Vir-
 gin.

Niewiedząc iakieby nam wyprawiac potrzeba tryumfy/
 iakie radości y wesela zewnetrzne/ z tak szczęśliwego narodzi-
 nia dżisieyшего/ tej Najświętszej Pánientki/ poniewaz w tak
 dlugiej y ciężkiej zostawiac niewoli v nieprzyiaciela duszne-
 go/ ona go od nas napyierwey narodziwszy sie na swiat rumo-
 wac poczela: Zozimus Abbas notuje w Kontemplacyách swo-
 ich/ że kiedy sie narodziła Panna Przenajświętsza na ten
 swiat/ w niewypowiedziánym wszystkim Duchowie niebiescy os-
 pływali pociechách/ á osobliwie Archaniol Michal Swiety/
 oddając dzieki za to Wszechmocnemu Stworzycielowi swoie-
 mu/ że już swiat miał te Pánientke/ przez ktora restaurowane
 bydz miały Anielskie w niebie ruiny. Propterea vniuersus ille
 caelestium milicum, spirituum beatorum coetus, sed nomi-
 natim Michaël Archágelus gratissimis méribus Deo oble-
 quentem animum referebant: Wspomina to y Raulinus ser-
 mone primo de Natiuitate Beatae Virginis, że pewny Me-
 czennik na modlitwie bedac/ y w głębokiej czásu jednego bo-
 gomysłności myśl swoje zatopiona máiac widziat iakoby z
 Swietnego Dyamentu przed niebem świecace sie wrotá/ ktore
 sie same dobrowolnie co raz otwieraly/ á niebiescy y tam y sam
 przechoz

I

Zozimus
 Abbas in
 contem-
 plationi-
 bus

przechodzili sie Duchowie/ wesole y radosne wyprawiac ap-
 plauzy/ westchnal tedy goraco w tym do Pana Boga/ zeby mu
 to byl obciawic z laski swoiey raczyl/ coby byla za okazya oney
 wesoley rekreacyey y przechadzki po niebie/ blagoslawionych
 Duchow Anielskich/ y takowa wziat na to odpowiedz/ ze nie
 infa okazya y przyczyna tego byla/ tylko dzien Narodzenia
 MARYEY Matki Boskiej/ przy ktorym niebo na takowe
 zdobywalo sie tryumfy: a nie tylko samym Aniolom
 w niebie Bog tey radosci pozwolil/ ale iako w medytacy-
 ach Pasnucyusa Opata czytamy/ ledwo co tylko wrodzila sie
 na swiat Rodzicielka Messyasa przyszlego/ zaras ich postal
 w one podziemne odchlanie/ azeby byli te szesliwa oglosili
 nowine onym Oycom Swietym/ na lonie Abrahamowym/
 przyszcia Messyashowego restliwie oczekiwaiacym/ coby sie
 byli z tad wshyscy wcieyli/ ze iuz czas przyblizat sie wybawie-
 nia ich z oney ciemnicy podziemney; Alec y nam wshytkim
 takze dosc znaczny pochop do wesela y radosci podacie wielki
 on niegdy Kardynal Kosciola Bozego Petrus Damianus z
 dzisieyszey tajemnice Narodzenia MARYEY Panny/ kiedy
 nas wzytal/ ze nie tylko wybawienie nasze z niewoli Dyabel-
 skiej/ nie tylko rumacya z tego swiata nieprzyaciela Dufnes-
 go/ nie tylko tryumf Krzyzowy/ ktory otrzymal Chrystus przy
 smierci swoiey nad pieklem/ ale wshytkie tajemnice y Wroczy-
 stosci testamentu nowe^o od' tey iedney tajemnice dzisieyszey/
 pierwszy poczetek swoy wzily. Exultemus igitur in hac die,
 in qua dum Beatissimæ veneramur Virginis ortum, cun-
 ctarum etiam noui testamenti festiuitatum celebramus ini-
 tium; Exultemus inquam in hac die præcipua totis visceri-
 bus, te sa stowa Purpurata pomienionego. Weselmy sie tedy
 wshyscy y raduymy w Duchu/ a iako Matka Boska zaras po
 swoim Narodzeniu nieprzyaciela dusz naszych rumowac z
 swiata tego zaczelal/ tak y my przy tym dzisieyszym dorocznim
 wroczystym obchodzie narodziensia tey/ obiecujemy to tey Pan-
 nie/ ze dla milosci tey/ z taka pilnoscia zacniemy wstawicznie
 od siebie/ przy lase Boskiej rugowac czarta przekletego/ zeby-
 smy

Pater
 Dami-
 an. ferm.
 z. de Na-
 tiu. Virg.

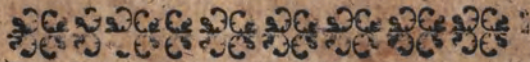

śmy nigdy za pomocą Państwa/ przez jeden grzech śmiertelny
 w niewola tego nie wpadli; Wejmiemy się y radujemy sobie
 cznie/ reprezentowawszy sobie w koncepcie naszym te dzisieysze
 Pa Przenajświętsza Pánienska w kolebeczce leżaca/ padnemy
 przed nią na kolana nasze/ y na kształt jednego Dzieci nne^o lula/
 zaśpiewamy tey w wszyscy pieśńkę ona/ Inodź ta Dziecińs^o wo
 tey nabożnie komponowana/ Nitida stella, casta puella, tu
 es florum flos, Virgo pia, dulcis MARYA ora pro nobis,
 Słuzna niebieśta gwiazdo/ czyśta Pánienska/ żółtko nąd
 żółtkami wшыtkimi wdzięcznie wonnieiōce naysłodza MARYA,
 modl się za nami; Wiemy to barzo dobrze z relacyey wiernego
 slugi twoiego Antonina Światego/ że taki efekt nief do
 Chrześcianaństwa wшыtkiego/ iakiego nigdy nie miał jeden z
 Świetych Bostich/ Nunquam fuit vllus Sanctus, vel Sancta,
 ita affecta ad salutem & omne bonum populi Christiani,
 sicut beata Virgo MARIA, Marcyłás nas y tego sama w
 rewelacyách Brygitty Światey/ że iako ieden Magnes potás
 iemnym przyrodzenia swoiego sekretem/ ciągnie żelazo do sie-
 bie/ tak y ty ciągniesz ku Bogu instancya su oia zarządźiale
 na kształt żelaza serca/ Sicut magnes sibi ferrum attrahit, sic
 ego Deo dura corda attraho, wyświadcze nam ten osobliwy
 affekt/ y te łaskie swoje dnia dzisieyszego/ ażebys tak wydzwia-
 gnela w interestách światowych pogrążone serca nasze/ do
 Pana Boga/ cobyśmy żyć na tym świecie według wo-
 ley tego Światey/ zachowując przykazania tego Boga
 ście/ wżesnitkami na porym zostali za przyczy-
 na twoia żywota wiecznego/ AMEN.

S. Antoa
 nin. 4.
 par. tit.
 15. cap. 20

Lib. 3. Re-
 uelat. 8.
 Brigit.
 cap. 321

Ad. M. D. G. B. V. M. & D. C. Hm:

¶

PRE-

PREZERWATYWA
MORALNA OD MOROWEGO
POWIETRZA.
D A Z A M A E

XXVII.

Miáne w Rynku Krákovskim, z ordynánsu
Książęciá legomści Biskupá Krákovskiego,
pod czás publiczney Procefsyey, ná prze-
ciwko morowemu powietrzu, z osobli-
wego Pásterskiego áffektu, od niegoż
postánowioney, w Niedziele Piętna-
sta po Swiátkách, R. P. 1660,

Luce 7.
cap.

Deus visitavit plebem suam,
Náwiedził Bog pospolstwo swoje:

*Słowá náwiete z džitiejsey Ewángeliey Swiatey, stráśna plaga
Pánka, która nas przez dopuszczenie morowego powietrza zá-
grzechy naše Bog spráwiedliwy náwiedza, wyrażájące, ná-
pisáne w Lukásu Swietego w Rozdziale Siodmym.*

R

W Jeltki on niegdy Doktor Kościolá Bojzego Grzegorz
Papież Swiatey / pokutuiące tzy y bolesne tkania /
które się z kruszonego serca dobywały Swiatey oney
Magoaleny / pilnie w umyśle swoim rozważájac / y mowić
nieco o nich prágnae / ráki porzatek dáł dystursowi swoiemu /
Cogi-

Cogitanti mihi de Magdalena p̄nitentia, flere magis lubet, quàm aliquid dicere, Kiedy prawi rozmyślać sobie po-
 zna/ potuynym bolem skurzone Magdaleny oney przy nogách
 I E Z V S O W Y C H poświęconey serce/ nie słowami z ust / ale
 płazliwe raczej z oczu płyną strumienie/ y język mi do wolne-
 go zatapiała mowienia. Choćiaśbym chciał y ia Rátolicy
 moi przy tych solemnych teraznieyszych w Mieście Krakow-
 skim Ostawách/ przy ktorzychem sie nabożeństwa waszego y
 modlitw Swietych nápatrzyć/ cokolwiek wam pociesnego o
 tych znakách Chrześciańskich dusznego przedNaiestatem Bo-
 Źmim wpożożenia waszego/ ná tym tu miejscu publicznym po-
 wiedzieć/ nie moge sie ná to zdobyć dla pospolitey dusz waszych
 pociechy/ ale mi tymiz wiasnie Grzegorza Swietego słowa-
 mi/ rzecz moie zacząć przyidzie/ Cogitanti mihi de vestra p̄-
 nitentia, flere magis lubet, quàm aliquid dicere, Kiedy po-
 myśle y mówić do was chce/ o tych potuynych y wroczystrych
 nabożeństwach waszych/ przedzey sie pewnie ná lzy z oczu/ niż
 w vsćiech ná słowa zdobede/ przedzey podobno záplakać niż co
 wyrzec musz; je dorodná ona y sliżney plci białogłowskiej
 damá/ wšytká wesola lat swoich mlodych wiosne ná swiáto-
 wey odpráwiwszy swawoley/ iáko jedná wstępniona Lwica/
 Kiedyśkolwiek obaczywszy sie wyie po vlicách y ryntách mia-
 sta Jerozolimskiego/ Chrystusa I E Z V S A iáko prawdziwego
 ná chorobe swoje lekarzá szukaiać/ je ona piękna Mátrona/ ni
 druga Gracká Żelena vrode swoje kochaiać/ y wšytká niegdy
 w wárnościách swiátowych zatopiona badac/ ni zrego ni z
 owego rostudlawšy sie/ y wymyslne ná sobie posárpawšy stro-
 ze/ idzie przy nogách Zbawicielowych/ w lżách swoich wla-
 snych pływać/ y w nich wšelákte swoje lubiežności topić/ je
 ona Magdalena mowie/ Qua erat in ciuitate peccatrix, ona
 grzešnicá publiczna/ drogimi máže máściami/ wlasnymi wlo-
 Źami ociera/ y nabožnie stopy Jezusowe caluie/ nie wielka ies-
 Źe záprawde do pláczu okazya/ zwlaszežá tylko w wazáiace-
 mu; ale kiedy ia bacze obywatelow Krakow. stch/ przez ca-
 oštawá Dáwiedzenia Panny Przenayšwiátszey v cuden ni go

S. Grego.
 P. pa ho-
 mil 33. in
 Euangela

tey Obrázu ná Piásku/przez cála oktawe W niebowj. ečia teya
 że Mátki Bostiey w Kosćiele Sárnym w Ryntu/ przez te cá-
 la Oktawe teráznieyša Jácká Swietego Pátrona nášego
 Krolestwa Polkiego/ w Kosćiele Troyce Swietey/ pokutnia-
 cych y wskáwicznie zebrzacych v Máiestatu Bostiego/ o odda-
 lenie gniewu iego y usorowego powietrza/ á Bog Wszechmo-
 gacy postáremu Visitavit plebem suam, zátula nieiáko vsy
 swoje Bostie/ y inj po poblížszych miasteczákách pusćiwšy te
 strášna plage swoje Bostá/ náwiedšiwšy inž okoliczne wiosćt-
 ta miotla niewidomie życie ludzkie zámíatáica/ ledwo nie
 dšis/ ledwo nie inuro/tože vmiátáć po kárákách nášych zácznie/
 O záprawde wielka to ná mie y znáczna/ bársiey do pláczu/
 ániželi do mowienia okázya. Ciešá sie Aniolowie y wesole wy-
 práwnia po niebie eryumšy/ kiedy iedná grzešna dušá/ przez
 prawdziwa pokute vpoťorzzywšy sie šezere przed Máiestatem
 Bostim/ porzuciwšy wšelkie žte przešte nálogi swoje/ wyslu-
 chána zostáie od stworce swoiago/ pozysknie odpuszczenie nie-
 práwošći swoich y láške iego swieta/ wiekšá póćiecha máia
 z tego Duchowie niebiescy/ ániželi z dšewiacidšiesiat y dšies-
 wiaći spráwiedliwych ludži/ Gaudium erit in celo super vno
 peccatore penitentiam agente, quám supra nonaginta-
 nouem iustis, poniewaš tedy táť šzesliwa Mágdalena by-
 tá/ že padšy do nog Jezusowych/ wyspwiádawšy sie ladáica
 šošći przeštego życia swoiago/ otrzymála od niego Jubileuš
 úplny wšelkich grzechow swoich/ Remittuntur ei peccata
 multa, quoniam dilexit multum, toć zášte Grzegorz S.
 mogli dopomóc Aniolom niebieskim šompániey/ y z tey pokuty
 táť šzesliwey/ oraz z nimi čiešáć šie/ póćiešne rázcy y rádo-
 sne/ ániželi plá zliwe mogli o niey formowáć dyškursy/ ále kie-
 dy ia widze/ že po špwiédziákách y pokutákách nášych Bog wszech-
 mogacy náš odpycha od siebie/ že nic niedba ná próžby y
 modliwy náše/ že inž luť spráwiedliwošći swoiety Bostiey
 čágnie/ á morowe ná náš hártute y wypušza štrzáty/ iednym
 šlowem kiedy widze že Deus visitavit plebem suam, že inž tym
 strášnym biczyltem swojim náwiedza y šecze niedálekich oby-
 wácelow

Lucas 15.

Lucas 7.

wátelow y sasiadow náfshy/ trudno ta tu mam ná póciefus
 w tey moiey do was przemowie zdobyć sie máterya. Przybli-
 żywshy sie niekiedy sam I e z v s Odkupiciel náš nád Miásto
 Jerozolimskie/ y pusćiwshy po onych wshetkich ták rozleglych/
 ozdobnych y násiadlych Jerozolimskich murách Przenayswie-
 tshc okó swoje Boskie wprzéd záplakal níj co wyrzekł/ wprzód
 sierzewnie restwilił/ níjeli mówić pozal/ Cum appropin-
 quaret I e s v s Ierusalem, videns ciuitatem fl uuit super il-
 lam; á z iákiey próse przyczyny one tzy ták obfite rzuciły sie
 były z oczu Wćielonemu Bogu/ je przed nimi y iednego nie
 mogli wymówić słowa/ Jerozolimskie miásto obaczysz przed
 soba: Cornelius á Lapide przypátruiac sie nabożnie temu
 pláczu Jezusowemu/ cytuié do siebie Cyryllá S. Wielebnego
 Bede y Theophiláktá/ y z nimi oroz rozne náznacza przycz-
 ny / tych rzewliwych lez tego/ á miedzy inshymi te/ je Dusá ies-
 go Przenayswieshtsa/ widziála in V ERBO, widziála w Bos-
 skiey istności tego przyszła one pomsta Boska/ przyszle ono spu-
 stofenie y w niwecz obrocenie przez okrutnego Titusá/ ták ro-
 stofnego y wielkiego Miásta/ dla tego ex doloris vehemen-
 tia, z wielkiego żalu/hoynych lez zátrzymać nie mogli w oczách/
 Defleuit autem Ierosolimitanorum Dei in eos vindictam,
 & gentis suæ excidium per Titum, słowa Korneliuszowe/
 ták mówi y náš Lyrán/ Fleuit super illam, tùm propter ma-
 la culpæ, quæ ibi multiplicata fuerant, tùm propter mala
 pænæ, quæ futura imminabant, Plákal práwi Chrystus I e-
 z v s nád Jerozolima/ czesćia dla wielkich grzechow/ ktory-
 mi Jerozolimczykwie obrazáli Boga/ czesćia też dla przyszle-
 go ktore sie do nich zblizálo/ Karania Boskiego. Jákobym y ia-
 ná to pátrzył/ w tym ryntu wáfshym Krakowskim dnia dżisiey
 tego stánawshy/ je sie to pietne y Stoleczne Miásto/ ruinowác
 w niwecz obracác y pustofyć bedzie/ jákobym na to pátrzył/ je-
 zá grzechy y zbrodnie wáfse/ spráwiedliwa wissí pomsta Bos-
 ka nád wámi/ jákobym ná to pátrzył/ je was náwiedzi Bog-
 nie Titusem/ ále gorshym nád n ego/ bo niewidomy y niew-
 chronnym nieprzyiácielem zdrowia y życia wáfshego/ nieprzyiá-

Lucæ 19

Cornel. á
 Lap: Inpa
 hunc lo-
 cum.
 Lyranus
 in hac
 verbis fle-
 uit super
 illam.

kielem morowego powietrza/ poniewaz iuz nie daleko inszych
bliznich naszym/ iuz prawie tylko o sciane/ ta straszna plaga
swoia nawiedza/ Deus uisitauit plebem suam, takoz tu tedy
barszy nie plakac niz mowic: Juzby mi pewnie przyslo y
niepochybnie do tego/ gdyby mi o to nie slo/ ze mi tu mowic
do was posluszenstwo Swiete nie plakac kazalo/ a tesli plakac
przydzie/ beda wolatnie potedyntiem ale oraz z wami wshy-
skimi zaplakac/ a teraz zatamowawshy lzy/ iuz prawie pogoro-
wiu w oczach moich badace/ podam wam iedna y druga na te-
raznieyshey przemowie moiey od morowego powietrza barszo
latwa y doswiadczona prezerwatywa Duchowna/ ktorey zazy-
wshy/ mojemy za pomoca Panista uchronic sie tego straszego
nawiedzenia Bostiego: Nie ladaiakieto prezerwatywy beda/
bo iedney z Rzymu samego/ a drugiey az od Affryki z wyspy
Sycyliyskiej zaciagna/ zdrowie wasze kochajac/ zaczyn nie la-
daiakiey spodzieroam sie od was y oczekiwamattencyey; tylko
tez y ty iedyna

*Panno cos grzechowego powietrza nie zniala,
Pros aby nas powietrzna miotla nie zmiatala.
Deus uisitauit plebem suam.*

L

Naucza nas Theologia Swieta ze dwoiakie klucze do ot-
wierania nieba zostawil Chrystus Pan w tym uoinia-
cym Koscielo Kaplanom y Pomazancom swoim/ N. S. Zo-
stawil iedne pro foro interno, to iest do samego przynajezace
sumnienia/ ktorymi Kaplani przy spowiedziach Swietych
przez absolucye Kaplanski od grzechow/ otwierala nieba
penitentom swoim/ Tibi dabo claues regni caelorum, quod-
cunque ligaueris super terram, erit ligatum & in caelis, &
quodcunque solueris super terram, erit solutum & in caelis,
tak o tych kluczach do Piotra mowil niegdy sam Chrystus/ to-
bie ja oddam klucze takie do Rolestwa niebieskiego/ je cokola-
wiek zwiazesz albo rozwiazesz na ziemi/ to bedzie zwiazano y
rozwiazano w niebieskich; o tychze kluczach mowil y u Jas-
na Swietego/ Accipite Spiritum Sanctum quorum remi-
seritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis re-

Matthaei
16, cap.

Ioannis
20, cap.

tenta sunt, o tychże kluczach mówi y Wielebny Bedá/ Ecclesia quæ fundatur in Christo, claves ab eo regni cælorum accepit in Petro, id est potestatem ligandi, atque soluendi peccata. Zostawił drugie klucze pro foro externo, to jest do práwá duchownego/ do sadowey Jurysdykcey powierzchos wney przynależace Biskupom/ á samemu nappierwoy bez dependencyey od nikogo Biskupowi Nlaywyższemu/ Namiestnikowi Piotrá Swietego/ á Wikáryuszowi Chrystusowemu; w ten czas oddawał Chrystus te klucze Piotrowi/ kiedy go uczynił nad własna trzoda swois Pasterzem/ Pasce oues meas, trudnoby bylo Piotrowi y Namiestnikom iego/ ná żyzne potrzebyeczne/ y zbawienne pastwiska/ owieczki Chrystusowe zagańniac/ trudnoby bylo hamowac je/ albo spedzac do prawdziswey owczarniey/ kiedyby sie byly poškodliwych iakich y zarázliwych trzejawicách rozbiegły y pobiekały/ żadney nad nimi powierzchowney nie máiac Jurysdykcey/ zaczym kiedy mu Chrystus konferował vřzad Pastersti nad owieczkami swois mi/ Pasce oues meas, oddał mu oraz przy nim y te klucze z ktorymiby był dobrze mogli ten poruczony sobie vřzad Pastersti spravowac/ Tu es Pastor ovium princeps Apostolorum, tibi traditæ sunt claves regni cælorum, tak śpiewa Kosciól Swiety; O tych kluczach mamy świadectwo y w Apostolskich dzieiach/ Attendite vobis & vniuerso gregi, in quo spiritus Sanctus posuit vos Episcopos, regere Ecclesiam Dei, Miecicie oko po sobie y po całych trzodach wászych Pasterze y Biskupi/ poniewaś wam Duch Swiety powierzył w rece dozboru y rzadu Koscióla Bożego: Wyrażna Doktor Subtelny/ o tych obudwu kluczach napisał nauke/ kiedy traktuiac o kluczach w Koscióle Boskim bedacych/ mówi tak/ Dico, quod in Ecclesia est duplex forus, vnus secretissimus, in quo idem est accusator & reus; & ad istum pertinent claves, alius, forus publicus, quia Ecclesia habet auctoritatem, corrigendi delicta publica, &c: istæ auctoritates pertinentes ad forum publicum, possunt dici claves, Dworáti práwi sód znáye duie sie ná ziemi w Koscióle Chrystusowym/ ieden jest bázžo

lekre

Venerabí
Beda ho-
mil. in e/
ps. loanní

Ioanní
21. cap.

Aktor. 20
cap.

Scotus in
4. Dist. 19,
Quest. 1.
nica 5. de
Quinto
articulo
litera 109

sekretny przy Sakramencie potury Swietey/ na ktorym ten
 co starzy/ nie jest rojny od winowayce/ y ma ten sad swoje wlas
 sne klucze/ ktorymi w ten czas sjaunie/ drugi sad jest publiczny
 y iawny/ kiedy Kosciol Bozy/ powierzchowana sadowa Juris
 dykcya/ karze publiczne przestepstwa/ y ten takze ma swoje
 klucze osobne/ ktorych mu wolno wedlug czasu y potrzeby zas
 zywać. Tymi pierwszymi kluczami kiedy nam Kapłani na
 Spowiedziach Swietych przez absolucye od grzechow naszych
 orwierata niebiosá/ odpuszcza nam natychmiast milosierny
 Bog winy nasze/ y one wieczne meki piekielne/ na ktore przez
 kazdy grzech smiertelny sobie zarabiamy/ odmienia nam w
 karanie doczesne/ ktore albo tu na tym swiecie/ albo też w cza
 scu wypłacac nam Bostkei tego sprawiedliwosci przyidzie/ y
 tak kiedy nawiedza nas reká Boska woyna/ kiedy nas
 karze głodem y nieprodziem/ kiedy karze chorobami/
 powodziami/ morowym powietrzem/ po wlicach y ryn
 kach mieyskich trupami droge scielac/ wshytko to na do
 czesne grzechow naszych karanie/ Bog sprawiedliwy czyni: á
 odpuszcza też nam kiedy dobrotliwy Pan te karania doczes
 sne: odpuszcza na ten czas/ gdy Chrystusowi Wikaryusowie
 z nieprzebranego starbu zaslug Dbawiciela naszego/ Nayswie
 tsey Mátki tego/ y inszych Swietych Bostich/ pozysalá nam
 Jubileusow Swietych/ wdzielá na pewne czasy odpustow
 zupełnych/ inż na ten czas/ nie tylko nam Pan Bog/ z nieśko
 zoney dobroci y láskawosci swojej/ przez Sakramentalna ab
 solucya Kapłansta/ odpuszcza wshytke winy/ nie tylko nam
 przemienia karanie wieczne w karanie doczesne/ lecz wzgled
 dem nadanego zupełnego odpustu/ od Namiestnikow swoich/
 odpuszcza nam y darmo zupełnie/ wshytko karanie nieprawo
 ściom y grzechom naszym korrespondujące. Coż mi teraz na to
 rzeczenie/ je lubo swiezo w tym miesiacu/ mieliśmy tu Jubi
 leus albo zupełny odpust y od winy y od karania/ po wshytkich
 Kosciolach Zakonu Franciszka Swiatego od samego Chry
 stusa Pana niegdy w Kosciolku Porcyunkuli pozwolony/ á
 od tego Wikaryusow na dzien Panny MARYEY Anielskiej/
 po wshytkim swiecie rozszerzony/ lub byemy mieli przy tych
 inszych

innych wroczyścnościach rożnych odpusty zupełne/ ob teyże Sto-
lice Apostolskiej konferowane/ a przecie Deus uisitauit plebē
suā, przy tych odpustach zupełnych nie odpuścił nam Pan Bog
tego strasznego doczesne^o karania morowe^o powietrza/ ale nas
iawnie nawiedzając ta plaga swoia poczyna: nie ma ta rzecz od-
powiedzi chyba te/ żeśmy sie byli nie dobrze znać na te odpusty
wszystkie dysponowali/ dlategośmy ich też podobno nie dostapi-
li/ albo jeżeliśmy byli dostapili/ znoruzimy sie nadź donaszych
dawnych nałogow y obraz^o Młocstatu Boskie^o wrocili/ znaya-
dowało sie podobno y takich nie mało/ ktorzy bynaymniey na
te wszystkie wroczyścności y odpusty niedbaliac/ ani wspomnieli
o Spowiedzi S. y o powstaniu z grzechow swoich/ dla tego
Pan Bog iuz daley wytrzymać y ścierpieć zniewag swoich ma
mogac/ iuz nas bie oczywiscie y karać ta miodla morowa zaczy-
na/ Deus uisitauit plebē suam, iuz to gas na cie nienasycony y
chciwy w zbiorach swoich takomcz/ iuz podobno lada w dzien
przydzie na cie ieden taki niespodziewany wiatrek/ ze zales-
dwie co przed wieczorem naprzyklad skatule twoie zamknieš/
szebys tey dla ubogiego w rynstoku lezacego dnia iutrzeysego
nie wysyl/ tym wiatrem dotkniony przy niey sam oraz wpa-
dniesz/ y niemym trupem zostaniesz/ iuz sie przybliza y na cie
sprosny cielesniku/ taka nieszczesna godzina/ ze tylko raz w nie-
czystosciach twoich zatopiony ziewniesz/ az zaraz morwe zama-
kniesz/ y zycia doczesnego pozbedziesz/ wiedz y ty o tym bestya-
liski objerco/ ze iuz ta chwila nadchodzi/ w ktora ty miosac
tвой zwyczajny spory kusel do geby/ y rozumietac ze dosyc hu-
morowi swoiemu wczynisz/ smierc sobie w pierwszey kropli pol-
kniesz/ strzesz Pame Boze zeby tylko nie wieczna/ nie wybiesz
gas sie y ty mezoboyco okrutny/ y ktorys sie kiedyś pastwil nad
niewinna krwia bliźniego twoigo/ bez w feltiego krwie rozla-
nia/ w mgnieniu oka sam zginiesz/ moze podobno mowic do
was bezpiecznie z Jonaszem Proro^otem/ Adhuc quadra-
ginta dies & Cracouia subuertetur, iuz ci wiecey cierpiec
Kra^okwie Bog nad dni czterdzieści nie moze/ te nabo zenswa/
te spowiedzi, te Komunie Swiete ktore tak czesto odprawia-

temy/ sa to tylko iakoby carymonie/ ktore z Bogiem czyniemy/ kiedy bynaimniey nie poprąwiamy zlego żywota naszego/ na kazdey Swietey Spowiedzi obiecuiemy Bogu/ nie obrażać wiecey Przenajswietszego Należytku tego/ inaczey bowiem prawdziwa bydy y szczerą spowiedz nie moze/ a my z Kosciola baledwie wyssedliwy/ zaras w rez kaluje/ w rez sprosnosci/ w rez ciezkie grzechy wpadamy / na vbogich milosierdzia pass/ rozspusty y wsteczenstwa wielkie/ puatyki/ wynioslosci/ y cudze ukrzywdzenia panuia/ do prawdziwey sie potuty nie zas bieramy / Adhuc quadraginta dies, cud bedzie kiedy nam Bog dni czterdzieści wytrwa/ a jednego tysiacą po drugim/ tak zmiatać nie bedzie/ ze tylko mieyskie mury swiadkami gniewu Boskiego zostana.

M

Podanie wam tu takze do uwagi casum albo trąfunek takowy/ kiedyby sie na spowiedzi trąfil takowy penitent Spowiednikowi/ ktoryby wysspowiedawszy sie grzechow swoich/ nie chciał od niego żadney akceptować potuty/ wofelkie karanie swoje referuiac do samey reki Boskiej/ albo tu na tym swiecie/ albo w czysem/ tezeliby powinien Kapłan dać takowemu absoluicy czyli nie? jest to casus albo trąf od samego proponowaney Subtelnego Doktorá/ ktory on tak rezolwowie/ ze tezeliby grzesnik taki nie poddal sie pod Kapłanska Spowiednika swoiwego iurydykcyi/ tylko wzgledem samey z grzechow absoluicy/ a miasto niego cała táre karania swoiwego oddalby w rece Bogu/ albo tu na tym albo na onym swiecie/ powinienby Kapłan absolwować go y rozgrzeszyć/ ázeby mu okazyey do tákiej desperacyey nie dal/ Si tantummodo se velit submittere huic, quantum ad commutationem pænæ æternæ in temporalem, & non quantum ad taxationem pænæ totalis, sed tantum, quantum ad illam & illius taxationem, vult se subdere manui Dei, vel híc, vel in purgatorio, non expedire talem sine absolutione repellere, tunc enim recederet desperatus, tak mowi Doktor. Nie rozumiemci ja tego/ ázeby tu ktory miedzy wami znaydował sie takowy/ ktoryby potuiac y spowiadaiac sie przy tych roznych Wroczylosciach

wspor

Scotus in
4. Distin.
19. Quæst.
vnica §.
Ad quæst.
motam:
sub lit.
C.

wspomnionych/ przyiac nie śmiał od Káplána náznáczoney
 zá g. zechy swoje pokuty/ wolać raczey bydś Karány sama reka
 Bostka/ ale to twierdzić moga/ że nie málo iest tákowych/ kto
 rzy zá ciężkie y wielkie grzechy swoje/ proporcjonalney przyia
 mówać nie chca od Spowiednikow pokuty/ Kiedy im grzeszyć
 przyidzie/ to chociaßby naywiększym nieprawościom zdoláia/
 á kiedy pokutować/ iáko naymnieysza sobie zádawac káza po
 kuta/ pościć nie moga/ modlić sie nie moga/ mortyfikacyey zá
 dney wyćierpieć nie moga/ iákmuzny dáć nie moga/ albo nie
 chca/ ale grzeszyć chca y moga/ y odmowiwşy trzy Paciorki/
 zá grzechy tákowe/ z ktorych zá káždy z osobná w Kościele
 Bostkim pierwey/ przez cáte siedm lat bylo twárho pokutować
 potrzebá/ ták sobie rozumieja/ że iuż zbyli wşytkiego/ trzeba by
 własnje rzec do nich z Chryzostomem Swietym/ Christiane
 delicatus es miles, si putas te posse sine pugna vincere, sine
 certamine triumphare, delikácki żołnierz z ciebie Chrześcia
 ninie/ ktory rozumieß je zwyciężyć y tryumfowac mozeß/ ná
 występnyimi narowami twoimi/ nie sie im nie sprzeciwiaiac/
 bynaymniey z ciałem twoim nie walczac/ ale y owsem vlegá
 iac mu y solguiac we wşytkim/ wieidzie o tym káždy tákowy/
 że ono Karanie/ ktoregos ty wedlug proporcyeey grzechow/ po
 chlebiaiac sam sobie przyiac niechciał od Spowiedniká/ zostá
 lo postáremu w rekách Bostich. Nie málo iest y tákowych/
 ktorzy choć akceptuia od Dycow Duchownych cáta pokute so
 bie náznáczona ná satisfakcyę grzechow swoich/ postáremu
 álbo iey nie wypelnia/ albo ledwo ktora czastka/ y to dośc
 ladáiało/ nie z chęcia/ nie z nabożeństwem/ iáko owo mowia
 pospolicie byle odbyć/ niechayje wiedza y ci/ że to Karanie ich
 tákze zostálo w rekách Bostich/ y iuż widze że tym podobno
 Karaniem sprawiedliwa reka Bostka zamierzyla sie ná nas te
 raz/ y spuści ie ná kárki náße przez dopußczenie morowego
 powietrza/ áżebyśmy iáko iedno liście z drzewá/ ieden wedle
 drugiego nagle padáli o ziemię/ ná vkaranie grzechow y nie
 prawości náşych/ iuż widze blisko ten czas/ kiedy tu wşedzie
 gódie tylko teras stoiemy/ trupy cuchnac będą/ y ludzkimi ciá
 kami

S. Ioann⁵
 Chrysoft:
 ferm: de
 Martyri-
 bus Tomo
 3tio.

łami wſzytco to miasto y Przedmieſcia poburkowane zoſtā-
 na/ iuż nie daleko ten czas/ kiedy bez dzwonienia/ bez Kapłā-
 now/ bez Proceſſyey/ Chrzeſciāniſkie/ Zakonne/ y Kapłānſkie
 ciała/ po polnych/ miniey poczciwych/ nieſwieconych grzeſc
 beda mogilāch/ iuż nie daleko ten czas/ kiedy hakāmi iāto ie-
 den gnoy ciālā nāſe ſārpāc/ ā po rynſkożāch/ pſi y kotki ſnadż
 nimi żywić y karmić ſie beda/ ieżeli pāmieracie przed lat iede-
 naſta/ iāto nie tylko po wſytkich vlicāch y przecznicāch w tym
 mieſcie/ po wſytkich prāwie kāmienicāch ryntowych/ po wſy-
 tkich ſobie przyleglych przedmieſciāch/ ale też y po wſytkich
 Kłaſtorāch Zakonnych/ wolno ſobie y beſpiecznie ſmierc z
 ſwoia zarāſliwo vronāła ſie miasto/ iāto tāk wiele tyſiecy ſā-
 mych mieſtāncow y obywatelow turecznych pobitā/ je do tego
 ieſzcze czāſu nie obaczył ſie Krakow/ ani nāpełnił tāk/ iāto byt
 ludny przedtym/ teraz podobno ieſzcze gorſo Bog nā nas pla-
 ge gotnie/ y chce tāk wſytko wymieſc y wyplonic to miasto/ je
 y Rodzicow y dźcieci niewinne pobierze/ ā ſāme tylko domy wā-
 ſe nā kſtalt iedney okropney zoſtāwi puſtyni/ tāk nam o tym
 prorokuie Ezechiel Prorok Świety w Rozdziale ſiodnym/
 kiedy mowi/ Hac dicit Dominus Deus, finis venit, venit
 finis, venit contritio lupi te qui habitas in terra, venit
 tempus propē est dies occiſionis, Poſłuchay prāwi co żywo
 co ſam Pan mowi do was/ je iuż przyſzedł koniec wāſi/ y tāk
 ſmetne nāſtepuia czāſy/ je iāto iedne ſmieci zmiātāc z ſiemie
 ludźi rozumnych/ y odbierāc im życie doczeſne kaze/ Et non
 parcet oculus meus, nec miſerebor, ſed vias tuas imponam
 tibi, & abominationes tuas in medio tui erunt, & ſciētis
 quia ego ſum Dominus percutiens, iuż daley pātrzyć przez
 ſpāry oko moie Boſkie nā grzechy wāſe nie bedzie/ iuż też āż
 nāzbyt bylo miłosierdzia moie° nād wāmi/ teraz zāwale drogi
 wāſe wlaſnymi ciālami wāſymi/ y w puł rynku ſwiecić be-
 dziecie brzydkoſciāmi ſwoimi/ ā tāk dopiero vznacie Pānā
 nād ſobā/ je was poſtromić/ wychłoſtāc/ y wyplonic vmiel/
 gdy wam nā wſytko zle rozbiegāia ſie kōlā.

Ezechie.
 liſ cap. 7.

N

Coż tu z tym zynić dla Boga iāka dāc rāde ſobie mamy//
 żeby.

żebyśmy wszyscy a wszyscy tak marnie nie poginęli: rada byś
 lepsza nie może/ tylko zdać się naprzód do oney Rzymistey pre-
 serwatywuy/ o ktorey w Kościelnych historyach swoich Bero-
 musz piše. Wieku hostego/ w Roku Pańskim/ pięćsetnym
 czterdzieściami/ za Pelagiusza Wtorego Papieża było w
 Rzymie powietrze takowe/ że ludźi każdegożiennie niezliczona
 liczba umierała/ umarł był y ten sam Oćiec Święty powie-
 trzem Pelagius Wtorey/ widziane były takies strzaly padaiace
 z nieba/ ktore kogo się dotknęły/ zaraz polegać musiał/ że pr-
 wie wysytek Rzym tak wielki y ludny pustoszyć się począł/ głod
 do tego doleczal/ y wszelkie wtrapienia onych troche pozos-
 taciacych obywatelow ścisłaly/ sporządza w tym Bog Wsze-
 chmogacy zgodne wysytkiego Duchowieństwa intencye/ że so-
 bie za Papieża po śmierci Pelagiusza jednostaynynas wszyscy
 obierali głosami Grzegorza Świętego/ vsiatac w wświatos
 bliwosci jego/ że zagniewana reká Boska byś miała wblagać
 na przez niego/ y doczekać się nad seba Świętego jego miłos-
 sierdzia mieli: Coż czyni ten Święty Namiestnik Chrystus
 sow/ stryc się y wymowić żadna miara od Papieżstwa nie mo-
 gac/ choć tego z duşe pragnal y rożnych ná to probował sposo-
 bow/ poczyna żarliwie ná kazaniach swoich grzechy Rzymistie
 strofować/ poczyna do poprawy zymorać y szerey struchy serdec-
 zney/ duşe ludzkie zwabiac/ do rożnych Kościolow publiczne
 Processye z Litaniami czynić/ w iedney Processyey sli Ducha-
 wni/ w drugiey mefczyzna/ w trzeciey Zakonnicy/ w czwartey
 Mniszki/ w piatce niewiasty mezate/ w hostey wdowoy/ w sio-
 dmey wdowoy y dzieci/ ci wszyscy do iednego się ná każdy dzień
 infego Kościoła schodzili/ y tam rzewliwym płaczem/ lamens-
 tem y krzykiem/ same prawie wysokie przebitaiac niebiosá /
 tym sposobem surowy gniew Boski blagali/ umarło było przy-
 tych nawet Processyach dnia iednego osmdziesiat ludźi oraz/
 przecie iednak drudzy nie wstawali wolać miłosierdzia Pań-
 skiego/ aż poty/ póki się Bog nie zmitował nad nimi/ y plagi
 oney tak strážney od nich nie oddalił. Piše y Gregorius Tu-
 ronensis, że kiedy we Francyey za času Gunteramna Krolá

Baronius
 Etate 6.
 Anno 590
 tempore
 Pelagij II
 Papae &
 Mauricij
 Impera-
 toris.

Gregorius
 Turo: en-
 lib 9 ca-
 pit. 22. hi-
 stor Eccl.

Serzyło sie bårzo morowe powietrze/ sam pobożny Krol bår-
 ziej Kaptánska niż Krolewska w tey mierze pokázuiąc czulość
 y żarliwość po sobie/ tym przykładem Rzymskim Grzegorzã
 Swietego/ wydał edykt tákowy ná poddaństwo swoie/ ázeby
 sie wszyscy przez cãle trzy dni y nocy/ ná modlitwy do Koscio-
 lá schodźli/ żadnego pokárnu ani trunku nie záżywãisc/ o-
 prz wody/ á kãwalkã chleba ieczmiennego/ sam oprotz tego
 obfite y hoyne tãlmuzny miedzy vboŃstwo wysypãl/ y tãk to
 Swieto prezerwãtymo lud swoy od oney Ńrogiey zarãzy moro-
 wey záchowãl. Tãk czytamy y w Żywocie Karola Swietego/
 Kãrdynãlá y Protektora niegdy Sakonu nášego/ Arcybiskupã
 pá Medyolãnskiego/ że kiedy miãsto Medyolãnskie powie-
 rzem wielkim bylo zãrãzone/ nie do infey vdał sie byl preze-
 wãtymy/ tylko do tey/ do ktorey Grzegorz Swiety w Rzymie/
 nakãzãł tãkze publicam supplicacionem, Processyie/ y modlit-
 wy publiczne po Kosciołãch/ á sam nãypierwey powroz zãlos-
 żywŃy ná Ńyie/ boŃo KrzyŃ Swiety niosãc y dzwigãisc ná rã-
 mionãch swoich/ przed owieczkãmi swoimi przodkowãl/ tym
 przykładem PãsterŃkim do prawdzivey ie przywabiaisc poku-
 ty/ y tãk to Duchowna prezerwãtyma/ ow surowy gniew Bostki
 vsmierzyl. Do teyze wlasnie á nie do infey nas prezerwãtymy
 zácheca y wiedzie czuynosc PãsterŃka dozornego Pãsterzã ná-
 Ńego/ kiedy sã wczãsu zãbiegãisc surowey sprãwiedliwoscí
 Bostiey/ á RzymŃkim torem idãc/ Grzegorzã PapieŃzã Swie-
 tego/ te publiczna Ksiazje Jegomosc dżisiefka z Kazãniãmi
 po rynku ordynowãł processyã/ ázebyŃmy ná niey zã przyczyna
 Swietych Pãnskich/ blãgãli zãgniewãnego Bogã/ mieliby-
 smy go tu byli znãmi obecnego/ gdyby mu infie trudnosć do
 SenatorŃskiey iego przynãleŃyte funkcyej przesćkoda nie byly/
 w osobie iednãł iego/ dopomaga nam oto Ńezerze Jm Kradz
 Suffrãgan tey sãtygi y nãboŃenŃtwã nášego/ ázebyŃmy przy-
 kãdem iego wzbudzoni/ iãko nãynizey vpokãrzãli sie przed
 Mãiestãtem Bostkim vsmierzãisc surowosc sprãwiedliwoscí
 iego. Potrzebã nam tu tedy á potrzebã koniecznie/ z tãciemney
 Ńere nášych Krynice lzy pokutne wytryskãc/ potrzebã nam Ńeze-

ra á nie odmienna obiecać z tego żywota poprawę/ potrzeba z
 Świetym samo niebo przenikającym modlitw naszych krzy-
 stem/ stanać przed Najestarem Bostim/ y tak długo przera-
 zliwym lámentem serce Pańskie mietzyć/ póki nie raczy się
 zmiłować nad nami/ y tak wcale zdrowie nasze zachować iás-
 to mu ięszce aż do tych czas z Bostiego miłosierdzia swojego
 folgować; Udal się do płaczu Tiniwitowie za Kazaniem Jo-
 nasa Proroka/ Penitentiam egerunt in prædicatione lo-
 na, áz wnetże v Pána Boga miłosierdzie znaleźli/ Commise-
 ratus & misertus est, saluavit, pepercit, in homines suá be-
 nignitate liberalissimus pęnam pro peccatis dissoluens,
 mówi Ephrem Świety/ tzy pokutniacych prawi Tiniwitow
 do tego Boga Wszechmocnego przywiodly/ je wszystko ono
 Karanie/ ktore się zesłać na nich przez Proroka groził/ cale dá-
 rować im y odpuszczyć raczył; płacze Piotr záprzawšy się Mi-
 strzą/ Fleuit amare, áz po nim mówi Bernardyn Świety/
 Audio Petrum flentem amare, non audio orantem, quia
 lacryma amara flectit Omnipotentem, Slysę prawi me vs-
 stna czyniacego modlitwę/ ale jarliwie y rzesisto tzy rozacea-
 go Piotra/ áz nimi záras tu sobie Bostie miłosierdzie stłonił;
 płaczem Magdalena zupełny odpust grzechow swoich przy no-
 gach Zbawicielowych ziednáta/ Lachrymis coepit rigare
 pedes eius, A Chryzostom Świety nie tylko to Magdalenie
 jámej/ lecz wszystkim obiecuie płaczacym/ Nemo ad Deum a-
 liquando flens accessit, qui non quod postulauerit accepit,
 ięszce prawi ám o jednym wiedzieć mi się nie dostało táko-
 wym/ktoryby zá tzy swoje/ wszystko v Boga miłosierdnego nie
 dostał/ začym y nasze tzy/ áza tak beda szczęśliwe/ kiedy je z
 strucha wytoczymy/ na tej dzisiejszey Processzey/ je to powie-
 trze morowe/ ktorym nam Pan Bog przegrazia/ oddać od nas
 potráfia.

s. Ephrē
 serm: in
 quotid:
 peccatē

s. Joannē
 Chrysof.
 homil. 13.
 ad populu

Rozmáite czyni morowego powietrza deskrypcyę/ Portus
 o Powietrzu pisac/ je jednáť pospolita w ludziach zapowie-
 szonych choroba jest gorączka/ dlatego Galenus y Hypo-
 crates tákoma dája morowego powietrza definicya/ Pelus est
 febris

○
 Portus
 bro 1mo
 cap. 4. de
 Pelle.
 Definitio
 Pelus

febris contagiola, à nutrimentorum vel aëris corruptela
 proueniens, Powietrze morowe nie nie jest inſego/ tylko te
 dñá zaraźliwa y przyrzutna gorączká/ ktora albo z codſiena
 nych potraw ludzkich zaráży/ albo też z ſámego powietrza ze
 pſowania pochodzi: Gorączká tá powietrzna rozmaite y cu
 downe podczas z á siebie skutki wydawác zwykła/ iáko piſe
 Gregorz Swiety o pácholeciu iednym/ że w pewnym kraiu
 bydło v Pána ſwego paſaiac/ y powietrzem morowym zarażone
 bedac/ rozmaitym naprzód ięzykami mowiło/ tak wdawaiac/
 że bylo záchwycone do niebá/ y támiż tych ięzykow nabyło/ á
 potym zá táiemna ſpráwa Bojſká/ iáko iedno pſie race ná ſobie
 kaſaiac umárlo: Procopius hiſtoryk táżje ſwiádeczy/ hiſto
 ſtorya o woynie Perſkiey piſac/ że w wſchodnich kraich okolo
 roku Pánſkiego 544. táż frogie bylo powietrze/ że w Cárugro
 dzie po piáci/ á potym y po dſieſciaci tyſiecy ludzi ná
 dſieñ umierálo/ á táż ſie naprzód tym zdáło ktorzy byli zápo
 wietrzzeni/ że czártow widywáli przed ſoba/ á potym w frogie
 záras gorączki wpadáiac/ od rozumu wſyſcy odchodzili/ y ſtro
 żom ſwoim wielká ciéſkoſć y wprykrzenie czynili/ dokláda E
 uagrius, iż w inſzych potym Kroleſtwách przez lat piendſie
 ſiat ſpeñná tákowa niemoc trwála/ y ná pámiatke oddalenia
 powietrza tákiego/ Grekowie dſieñ Mátki Bozey ktory my
 dniem Gromnicznym/ á oni Hippápántem zowia/ naypierwey
 ſwiećić poźeli: aleć y teraz przed lat kilka záras ná początku
 Papieſtwa dſieſieyſzego Dycá Swietego Alexandrá ſiodmezo
 kiedy w Rzymie bylo powietrze (ktorego y nunc ſie nieco by
 lo ſámemu doſtáło) dſiwne á rożne po ſobie niektorzy zapo
 wietrzoni ludſie pokázowáli áffektye/ iedni iáż ſkoro tylko
 w nich záwſieta ſie gorączká/ niezmiernym głoſem wolali áż
 do ſmierci/ drudzy záras baleti/ y do rzeki Tybru/ z wyſokich
 murow ſkákaiac/ toneli/ trzeci wſtáwicznie bez przeſtántu ſie
 ſmiáli/ á niektorzy roſplákawſzy ſie záámowác teź ſwo
 ich nie mogli/ póki tylko duch w cíele zoſtawát. Jezeli
 tedy chcemy/ á żeby nas tá frogá gorączká minela/ teras zá
 wczáſu/ obſtřym wlaſnych lez náſzych lićworem/ ochłódzmy ſo
 bie

S. Grego.
 Dialog:
 lib. 4.
 cap. 291.

Procopio
 de bello
 Perſico:
 lib. 2do.

Bie pulsy nasze/ teraz zároveňu to Święta prezern atywo ebs
 wárwymy zdrowie nasze/ żeby nas znagła te wymienione albo
 onym podobne nie wzięły affekcy/ mamyli plakać napotym/
 w powietrzne wpadłszy faleństwo/ bez pożytku żadnego/ tak
 drudzy niegdy musieli/ lepiej je teraz wytoczemy y wylejemy
 te lzy z oczu naszych/ które nam taka korzyść y pożytek przynio-
 śa/ że nimi grzechy nasze y nieprawości zglądziwszy/ surowa
 sprawiedliwość zmiękczy/ rozgniewanego Sworce y Pána
 naszego: Tę chwałę tego Paweł Święty/ gdy iego mili Ro-
 zynczykorwie plakali/ albo w smutku zastawali/ chyba ná ten
 czas/ kiedy on płacz albo smutek ich/ obracał im sie w pokute/ y
 był według Bogá/ Gaudeo non quia contristati estis, sed
 quia contristati estis ad poenitentiam, contristati enim estis
 secundū Deum. Tę godzien pochwały y on smutek okrutnego
 Heroda/ o którym przy dżisieyszey Wroczyści Męczeństwa
 albo ściecia Janá Świętego Chrzciela/ wspomina nam
 Kościół Boży/ Contristatus est Rex propter iusiurandum,
 & propter simul ducumbentes, że sie zaśnucił y zaśraśował/
 kiedy mu szcoka swawolna instancya wniosła o głowę nie-
 winnego Baptysty/ był to smutek nieszczęsny/ mowi Ambro-
 ży Święty/ miásto pokuty Królewskiej/ raczy bezbożność y
 okrucieństwo iego wyrażający/ Quod dicit contristatus est,
 non poenitentia Regis, sed confessio iniquitatis est, Tę
 chwalne beda ani pożyteczne bynaymniej lzy nasze/ jeżeli ie so-
 bie ná to zachowamy/ áżebyśmy ie broń Boże w onych zárá-
 śliwych gorączkach powietrznych odśediłszy od siebie/ ponie-
 wolnie y gupie rozyli/ teraz nam chwalne byđz mego y pocie-
 śne dusiom naszym/ kiedy ie deliberate, dobrowolnie y nabo-
 żnie wyciśnąć z serc naszych/ y ná znak szerey pokuty/ prezen-
 tować Naieśtarowi Bożiemu bedziemy. Towie nabożne lzy
 Názyanzeński Grzegorz Święty/ Peccati diluuium & muni-
 di expiamentum, Grzechow wśytkich y światowych mardo-
 ści potopem/ zowie nabożne lzy Augustyn Święty/ Wikaryá-
 mi albo Vicegerentami Przenaydrośszey Krwie Chrystusa
 I E Z V S A, Lachryma est Passionis Christi Vicaria, nie infes-

a. Corinthe
 cap. 7o

s. Ambro-
 lib. 3. de
 vita

Gregoř
 Nazian-
 Oiat. IXo

s. Angoř
 serm. de
 Passione

go wyrącić przez to nie chce/ tylko to/ że iako Iezus, gdy
cierpiał/ meża swoia gładsil wshyckiego swiata grzechy/ tak
nabożne Chreścianstkie oko/ kiedy sie za swoie niedostęno-
ści rostkwił/ tym zbawiennym dżdzem y miła w oczach Bo-
skich rosa myie y plucze nieprawości wsheltie/ ná grzesney du-
chy badace; zowie náostatek nabożne lzy Swiety Opát Cellen-
ski/ fabrykatorkami albo budowniczymi rostkowego Káwu/
Lachryma aut Paradisum inuenit, aut Paradisum facit, &
Swiety Petrus Chryfologus wydźiwowác sie potedze y mo-
cy lez z potutney zrenice plynacych nie mogác/ takowa exklá-
mácyca czyni/ O quanta vis in lacryma peccatorum, rigane
caelum, terram diluunt, extinguunt gehennam, delent in
omne facin^o latam Diuiná promulgatione sententiá! o iaka
práwi moc/ iaka welzách potutniacego grzesniká potegá/ ro-
sí nimi y skrapia niebiosá/ obmywá y chedozy te ziemie/ gási
niengáfony piekła goracego ogieni/ y same nawet sentencye ál-
bo dekrety Bostie/ ná potaranie grzechow náfych ferowane
kásuie y zgladza/ czemuż ich tedy choynie rozyc/ y publicznie
tu teras wshyscy wylewác zá cieškie grzechy náše nie mamy?
poniewaš iaka máia skutečnošć w sobie/ że ten surowy dekret
morowego powietrza/ ktory nam iuž okolicznie spráwiedli-
wošć Bostia intymnie/ zgládzić moga w trybunale Boga nay-
wyššego/ Delent in omne facinus latam Diuiná promulga-
tione sententiam.

P

Dwoiakie bydź Dekrety Bostie uznawáia wżoni/ iedne sie
zowia Decreta absoluta, á te nic nie sa inšego/ tylko iedná
skutečna wola y postanowienie Bostie/ ázeby iaka albo owá-
ka rzecz niepochybnie sie stála/ dla tego takie dekrety záwše
sie pełnić musá wedlug owego Pisma/ Non est qui tuae pos-
sit resistere voluntati, także y wedlug Psálmisty/ Deus no-
ster in caelo omnia quaecunque uoluit, fecit, drugie sie zo-
wia Decreta conditionata, á te w sobie zámykáia także de-
terminácyca albo postanowienie nieškonczoney woli Bostiey/
pod pewno iednáš kondycya/ Absoluta voluntas dicitur ef-
ficax uoluitio, quá Deus absolutè uult aliquid fore, & hæc
semper

Libro de
panib.
cap. 12.

s. Chry-
fologo. Sol:
ferm. 93.

Ellher.
13. cap.
Psalm. 113.

Pr. Ange-
ly Vulpes
Tomo 2.
part. 122.

semper impletur; voluntas autem conditionata est volitio, quâ Deus aliquid vult fore, hac vel illa conditione existente, Słowá nášego Theologá Aniola Wulpesá: objaśnia Doktor subtelny te kondycjonalne dekrety Boskie w czlowieku/ w grzechu smiertelnym bedacym/ kiedy albowiem czlowiek wypada z łaski Boskiej grzech popelnivszy smiertelny/ w onym instansie/ chce go Bog wiecznie karac/ y ordynuje do piekła/ lecz za takąowá kondycya/ iesliby w grzechu takim zostaiac vmieral/ Voluntas Divinâ, pro instanti pro quo iste peccat, vult illum esse puniendū, ad est vult illum esse dignū puniri pro tunc, & hoc volitione conditionata videlicet si fiat in termino, niechże znówu tenże czlowiek/ w ktorymkolwiek instansie potutnie y pozyska łaskę Boską/ w onym instansie niechce Bog/ ażeby był wiekuiſto karany/ y owsem go ordynuje do Niebá/ z takąowá kondycya/ iesliby w oney pozyskanej łasce tego determinował dożesnego żywota swojego/ Vel si in instanti poeniteat, vult istum pro tunc, & pro toto tempore habito usque ad instans noui peccati non esse puniendum, quod est velle istum conditionaliter non punire, si fiat in termino, Dykurs Doktorá Subtelnego/ ktorý záras ná tymże mieyscu dokłada/ że kiedyby to nie kondycjonalne dekrety Boskie byly/ ale absoluté doskonále bez żadney kondycyey chciałby Bog karac grzeszniká wiecznie/ w onymże instansie w ktorym go obraża/ tedyby záras starał w iednym punkcie/ Quod autem vtraque volitio ista pertinens ad retentionem & remissionem culpæ, non sit nisi conditionata, patet, quia si vellet absoluté peccatorem, statim cum peccat punire, statim puniret, Deklarował nam y sam Pan Bog te kondycjonalne dekrety swoje Boskie/ przez Izaiášá Proroká swojego/ kiedy poslawſzy go imientem swoim niegdy do Arolá Ezechiasá chorego/ tak mu powiedzić kazal/ że iuz wiecey powstać nie miał z oney choroby swoiey/ Hæc dicit Dominus, dispone domui tuæ, quia morieris tu & non viues, taką powiada przynofe od Pána naywyſſzego nowine/ żebyś sia ná śmierć dysponował/ gdyż wola tego takąowá/ aże

Disp. 33.
Artic. vi.
timo. numero 3tio

scot. in 4.
Distin 16.
Quæst 2.
lit. l & K

scotus
ibid. sub.
lit. M.

Isaie 38.
cap.

byłta choroba dokonył dni swoich: po ták okropnych áwós-
 zách wdał sie Ezechiasz do obfitego płaczu/ błagać począł/ *Uia*
testat Bostki/ rzewliwymi łzami swoimi/ *Et fleuit Ezechias*
fletu magno, áz znouu Pan Bog wysyla Izaiasá do niego/
vpewniajac go w tym/ że dla goracych modlitw y ták rze się
stych łez ktore wytoczył z otzu swoich/ ná lat piętnásćie przea
dluzjone życie iego byds miáło/ Audiui orationem tuam, &
vidi lachrymas tuas, ecce ego adiciam super dies tuos quin-
decim annos, á oprocz tego przyobiecał mu wvolnić go y wyrz-
wać z oppressyey Assyryjskiego Krolá/ nie tylko iego samego /
ále y miásto iego pod wiasna opieka swoje biorac/ Et de manu
Regis Assyriorum eruam te, & ciuitatem istam, & prote-
gam eam: Kondycjonalny to był dekret Bostki ná smierć E-
zechiaszowa/ że kiedyby był Ezechiasz nie wdał sie do płaczu /
*kiedyby sie był nie wkorzył przed *Uia*estatem Bostkim/ tedy*
by była ná nim niepochybnie epekucya smiertelna stánelá/
dla tego mowi Grzegorz Swiáty/ In libro ipso prascientiae
Dei, legerat Isaias, quod Rex Ezechias secundum opera-
quæ fecerat, longiorem non merebatur vitam, sed non le-
gerat, quod per lachrymas & orationes esset impetraturus,
*W oney przedwieczney práwi *Uia*siásze przeyzrzenia Bostkie-*
go/ doczytał sie był tego Izaiasz Prorok/ że Ezechiasz Krol wes-
dlug zaslug swoich nie godzien był dálszego ná tym swiecie ży-
wotá/ y powinien był vmierác/ tego mu iednak przeczytác nie
pozwolono w niebie/ co owá kondycya łez y modlitw iego sprá-
*wiéc miáła przed Bogiem. *Uia*bojni Kátolicy á któz to wiesz-*
dziec moze/ iezeli Bog spráwiedliwy nie z tákowá kondycya-
ferował dekret nád námi/ morowego powietrza/ iž iezeli się
dzis ná tey publiczney Proceßyey ták nie rostkwiemy/ ták nie
*wpokorzymy przed *Uia*estatem iego Przenáyswietszym/ iáko*
ten Ezechiasz Monárchá wspomniony/ nieuchronna nád ná-
*mi plagá morowa wiási/ ktora nam naglá smierć bez *Uia*krá-*
mentow Swiátych/ y bez wśelkiey dyspozycyey Chrzesciána-
skiey przymiesie: á któz to wiedzieć moze/ iezeli nie tákowey
po nas Bog oczekiwá kondycyey/ ázebyśmy go dnia dzisieysze-

*Uia*ie ibi-
 dem.

S. Grego:
 citatus á
 Lyrano
 in hoc lo-
 go *Uia*ie.

Gó przy tym pospolitym nabożeństwie naszym / rzesiſto wy-
 lany mi łzami naszymi zmięczyli / Kto to wie jeżeli y tych mi-
 ſzczek albo włości bliſko Krakowa badacych nie karze Bog
 powietrzem za grzechy Krakowa ſamego / y karac ieſzcze b-
 zier nie będzie / jeżeli wy dziś obywatele Krakowſcy ſtrusony
 głoſem wołać y zebrać nie będziecie miłosierdzia Boſkiego
 Jeroſolimſkie niegdy ſpuſtoſenie przez okrutna wojna nie ty-
 ło w ſamym bydź miało Jeroſolimſkim mieſcie / ale po całym
 Kr. leſtwie żydowſkim / a przecie Chryſtus Pan nie nad Kro-
 leſtwem całym / ale tylko nad ſamym miastem plakał / y daie
 tego przyczyna między inſzymi takowa / Sylweira tłumacz Teo-
 ſtamentu nowego / że miasto Jeroſolimſkie było czolo albo
 głowa Kroleſtwa całego / dla którego grzechow / całe Krole-
 ſtwo krwia ſpłynac y oblac ſie miało / Flet Dominus non ſu-
 per totum ludæorum regnum, ſed ſuper Ciuitatem Ierusa-
 lem, ipſa enim totius regni caput exſtabat, peccata autem
 capitæ ac maiorum, totius regni deuaſtationem generant
 & producunt, ſłowá Sylweiry / Ktoż to tedy zgadnac trafi
 jeżeli także nie ſam Krakow tak przednieyſze y ſtoleczne w
 tym Kroleſtwie miasto / ieſt przyczyna przed Bogiem przez
 nieprawoſci ſwoie / że już dla niego inſze miasteczka mnieyſze
 pod reka Boſta teza / y jeżeli dnia dziſteyſzego nie wdamy ſie
 w tym mieſcie do tey ſkuteczney prezerwatywy Rzymſkiej / ie-
 żeli na tey Proceſſyey nie zdobedziemy ſie na pokutne łzy y
 ſtruche ſerdeczna / puſci ten pozar morowy zagniewany Bog /
 w to naſiadle miasto / y co ſie już dzieie z inſzymi / tego nana-
 wſzytkim záperwne wygladać dziś iutro y ſpodziewac ſie po-
 trzeba. Wytaczaymyſ iednoſtáynie te niebieſta roſe z oczu ná-
 ſzych / wderzay ſie tak i tak co predzey w opoczyſte y zákamiale
 ſerce / wyčiſtaic aby iedne kropelke łez ſtrusonych z niego /
 bymy ſie wſzyſcy w pierſi / y ſeroko do pláczu y lámentow po-
 wieli náſze otwórtſy / do tad ſwtierzymy y ſlochaymy / nie o-
 ćieráiac rágod náſzych / dotad nam Bog nie wyſwiádeczy do-
 brocliwey láſkawoſci ſwoiey / coby ſie miała tá ziemia y te ká-
 mienie ná potym / ná których tu ſtoiemy / paſtwic gnoiem z cía-

Sylweira
 Carmel:
 lib. 6 ca-
 pit. 4.
 Quæſt. 4.
 num. 234

náŝyeh/coby miály przyeść fetorem y cuchnać te vlice trupámí náŝyimi/ lepiey je ie z roŝiemy teras wŝyŝcy żywym ŝrodtem wlaŝnych lez/ coby nam byly ŝwiádkámi/ ŝtruchy náŝey przed Pánem/ áza ŝie ŝpelni náđ námi owá wyzey cytowaná o pokuŝ tnych ŝzách Chryzologá ŝwiatego ŝentencya/ Delent in omne facinus, latam Diuiná promulgatione ŝententiam, to pierwŝa prezerwáttywá.

Q

Druga prezerwáttywé bárzo látwa. á ŝtuczna od morowea go powietrza wam ŝtrecze/ te błogóŝláwiona Sycyliŝka puŝtelniczka Rozália ŝwiata Pánormitánska/ ktorey Obraz y Relikwie ná tey Proceŝŝey z ŝoba dla wzbudzenia goa retŝego ku niey náboŝeńŝtwá noŝiemy. Táka hiŝtorya o tey ŝwiatey Philipus Belga piŝe/ ŝákonu Auguŝtyná ŝwiatego/ je w mlodoŝci ŝwoiey doŝtaŝyŝy ŝie do ŝracymeru krolowey Sycyliŝkiey (bo tey y oná ŝaná z wrodzenia ŝwoiego/ krowie ŝie Krolowŝkiey Karolá Wielkiego tykáta) z niebieŝkieŝgo Duchá ŝwiatego inŝtynktn/ w trzynáŝtym roku wieku ŝwoego/ waledyktowawŝy Dworowi y ŝwiátu wŝytkiemu/ puŝtela nieze ŝobie w podobáta życie/ y w iedney gorze wyŝokiey trzemá milámi od miáŝta Pánormitánskiego odlegley/ w pátrzywŝy po temu pawna bárzo ciáŝna y przykra iáŝtknie/ nie dáleko kónwentu ŝremítow Auguŝtyná ŝwiatego/ w onym ŝie lochu ŝtrylá/ y tá m wiernie Bogu ŝwoiemu/ przez lat kilká w oŝtrej pokućcie ŝujac/ áni ŝie wiecey ŝwiátu pokázuac/ ná kŝtátt iednego zwierzáká leŝnego/ w oney iámie wmarlá: okolo Roku tedy 1626. zá cháŝu Urbáná Óŝmiego Pápieŝá/ kiedy wielkio pándwáto powietrze w Sycylii/ y iuż w tym ŝámy m tákze náy przednieyŝym Pánormitánskim mieŝcie/ znácznie gráŝŝowác poczelo/ pokázáta ŝie ras y drugi Pániencie iedney tá Puŝtelniczka ŝwiata/ y ná one tá wyŝoka z ordynáŝu Boŝkiego przez Aniolá záprowadŝiwŝy gore/ ktora oná ŝobie niegdy/ y ná żywot y ná ŝmierć ŝwoie obráta/ okázáta iey náprzod miejsce w oney ŝpelunce glaboekiey/ w ktorey Pánienskie iey ŝwiata odpoczywáły Relikwie/ á potym do niey ták rzeklá/ iż ieżeli ciáto moje z tego mieyŝcá puŝtego przenieŝione nie bedŝie do ŝáme go miáŝta

miastá Pánormitańskiego wiedzze o tym y opowiedz to oby
watełom tego/ że inaczy od dalšego y srojšego powietrza/ pre-
serwowani albo wvolnioni nie beda; Wiec za poprzyšiežona
tey pomientoney Pánientki/ tego wszytkiego co slyšala y wi-
działa relacya/ Arcybiskup Pánormitański Doria/ oraz y Kar-
dynał Kościół Božego/ z całym Duchowieństwem do oney
pustynie/ po ciała tey Swietey Panny poszedłszy/ zaledwo co
przeniosł ie z wielkim tryumfem y applauzem do miastá/ ná-
tych miast iáť wciął/ albo według pospolitego przystowia iáťo-
by reka odiał morowe powietrze wstało/ y infymy rozlicznymi
dobrodziejstwý Pánormitańczykowie/ zá przyczyna iey od
Boga vdarowani zostali. Czego w Mieście Pánormitań-
skim dotazać zdolala/ tá Zremitka błogostawiona tegož do-
żać gotowá y tu y nas w Krakowie/ byle náše stłonna cheć /
y nabožna powolność ku sobie vznála/ nie w samey Sycylii
tylko/ dála granice reka Bosta skuteczność modlitw y przyczý-
ny tey Swietey/ ale po wszytkim świecie/ kto pod iey padnie
obronę nieomylnę náprzeciwko morowemu powietrzu pre-
serwatywy došwiádeży/ tak iey to perony przyznáie nabožny
tuniei Rytmista/ takowe stkomponowawszy wierszyki/

Aue Rosa sine spina, Contra pestem medicina,
Rosalia Dux inclita, Recens á mundo cognita,
Post tot seclá reuelata, In Patronam orbi data,
Contra pestem nobis faue, Dum tibi sonamus aue;

*Záwítay wdzięczna Rozo, bez ciernia ostrego,
Co ná powietrze dáieš lekarstwá pewnego,
Cna Kšiežna Rozalia, nie dawno vznána,
Po wielu wiekach swiátu z niebá pokazána,
Cátemu swiátu iesteš zá Pátronkę dána,
T nam dziś ná obronę tu prezentowána,
Bronię nas od powietrza Panno trwá przyczyna,
Niech poydziemy od ciebie z poćiešna nomina.*

Znáchnienia znáć Duchá Swietego zuty y miłosny Pásterz
náš te Relikwie z Obráżem tey Pustelniczki Swietey/ ná tey
publiczney dšis nosić ordynował Processyey/ taká nam zya-

niac nadszcie/ że iako w Mieście Panormitańskim záledwo
weflá w Rynek z ciałem swoim Swietym/ w tej tropy zára-
si we všmierzyla powietrze/ tak y ten Rynek náš Krakowſki
objedisy/ po wſhytkich czterech częścích miáſtá/ ſtuteczna
nam od tey je plagi Boſkiey prezerwátymy zoſtawi.

R
Gregorius
Turonē.
in Vita
ſuis.

Grzegorz Swiety Turonenſki opiſuiac ſywot Nicecyu
ſá Swietego/ miedzy inſzymi to wſpomina/ że pod czas pe-
wnego morowego powietrza modlac ſie járliwie y goraco do
Boga/ á żeby byto miáſto tego Trewer nazwane wolne od tego
karania zoſtáto/ tak wiele ſpráwił modlitwami ſwoimi przed
Máieſtatem Pánſkim/ że času iednego o pulnocy powſtał naſ
przed grzmot wielki/ á potym rzetelnie y głoſno/ takowe ſlo-
wá byty/ niewiedzieć zkąd y iako od ludſi ſyſáne: wiedney
bramy Eudieci^o Káplan miáſtá ſtrzeze/ á v drugiey Maximus
lezy/ á miedzy nimi Nicecius chodzi/ nie tu nie przemojemy/
zoſtawmy to miáſto w obronie ich: zkąd to proſbe bydy mogly
te takowe rozmowy: mamy wiedzieć że te ſurowa exekucya
ſpráwiedliwoſci ſwoiey/ ktora czyni Bog nad ludzmi przez do-
puſzczenie morowego powietrza/ czesto kroć przez ſámych Anio-
ſto ſwoich ſpráwne/ iako mamy w Kſiegách Arlewoſkich/ á
że kiedy karat powietrzem Dawidowe poddáńſtwo/ zá ow rá-
chunek vczyniony meſkiego w Pánſtwách ſwoich poglowia/ á
powietrzem tak frogiem/ iz przez trzy dni ieſzcze nie ſpelná/
ſiedmdziesiat tyſiecy ſámeý meſczyzny poleglo/ tedy to ſprá-
wił przez Anioła/ bo tak ſwiádezy literá Swieta/ że kiedy zá-
mierzał ſie y wyciągał reke Anioł nad Jerozolima/ zmiłowal ſie

Regum
cap. 24.

iey/ y plaga ona karác lud Izráelſki poprzeſtal/ Cumque ex-
tendisset manum ſuam Angelus Domini ſuper Jeruſalem,
ut disperderet eam, miſertus eſt Dominus ſuper afflictione,
& ait Angelo percutienti populum, ſufficit: nunc contine
manum tuam, Kommentuisc to mieyſce Cornelius á Lapi-
de, z tego ſámeý dochodzi że to byl Anioł dobry/ poniewaſſ
go text Swiety Aniolem Pánſkim zowie/ Angelus Domini
hunc patet Angelum hunc inſigentem peſtem, fuiſſe bonū

Cornelis
ſup. hac
verba
ſcripſura

non malum, dobey byl Aniol/ ález roszazu Bostiego rzecz tak
 zta/ y zaraze iakas tak ziadla/ aplikowal do cial ludzi onych/
 ze ieden padal na drugim/ nie pokazuiac zadney po sobie cho- Abulen.
in c. 24.
211 Regū
Qual 37a
 roby/ Et quia illud quod Angelus applicabat, erat magis cor-
 ruptum, quam aer, qui in peste attrahitur, velocius & in-
 sensibilius homines cadebant, tanquam nullum habuis-
 sent languore, tak mowi Pasterz Abulenisti/ to powietrze Jzra-
 elskie tłumaczac; Pise takze Regino w Kronikach swoich/
 ze okolo Roku .605. w morowym iednym powietrzu/ widzieli
 ludzie oczywiscie/ Aniola dobrego y zlego/ przez pewne miasto
 idacych/ y wiele razow Aniol zly/ z roszazania Aniola dobre-
 go/ oszczepem swoim ktory w rekach nosil/ we drzwi do tego
 wderzyl/ tyle nazawurz w domu onym umarlych liczono/ Quo- Regino
in Chronico ci-
tatus a
Cornelio
loco im-
mediatē
citato,
 ties de venabulo ostium domus cuiuscunque percussisset,
 tot de eadem domo, sequenti die homines interirent. Jest
 tedy podobienstwo/ ze one glosne rozmowy w pomienionym
 miescie Trewer/ niewiedziac zkad do vsiu ludzkich dochodza-
 ce/ nie czyie inze byly/ tylko rozmowy Aniolowe/ ktorzy iako
 exekutorowie sprawiedliwosci iego Swietey/ powietrzem lu-
 dzie karzac/ za goraca instancya Nieceyusa Swietego/ y in-
 szych Swietych Patronow/ ordynans takowy odebrali z nies-
 ba/ ázeby bylo pod te strasna exekucya miasto ono nie podpas-
 dalo. Ma ten sawor od Pana Boga y to stoleczne Miasto/ ze
 oprocz straży Anielskiej/ przy kazdey niemal bramie porosadzal
 nam roznych Swietych swoich/ iako za strozow niebieskich/
 ázebyśmy tym bezpieczniejszymi w przygodach y przypadkach
 naszych/ przy ich obronie bydź mogli/ mamy przy iedney bra-
 mie Insulata y Pasterza naszego STANISŁAWA Swietego
 Mieczennika/ mamy przy drugiej Jácká Swietego/ mamy
 przy trzeciej Floryána Swietego/ przy czwartej Salomea
 Błogosławioná/ przy piatej Błogosławionego Kántego/ in-
 szych tak wielu nie mieniac/ o ktorych dobrze wiecie/ miedzy
 tymi wshykłimi wwia sie dnia dzisiejszego y chodzi znami po
 rynku w Relikwiach swoich Rozalia Swieta/ nadzieia w Bo-
 gu/ ze iako wlice bramom swoim korresponduiace/ máia Pá-
 tronow

tronow y obrońcow swoich/ przed Mlestatem Bostim/ tak y tá Swieta Pánientá/ cały ten Rynek dziś weźmie pod opiekę swoią/ y zachować go skuteczna swoia przed Bogiem intercessyja od powietrza morowego raczy/ nádzieia w Bogu że goracyimi modlitwami swoimi/ spráwi nam to v Pána Boga/ iż teźeli inż náznázyl y wyciągnąć rece Kazal/ exekutorom swoim ná kárki náše/ ázeby nas tym niewidomym mieczem morowego powietrza káráli/ záchámueich nád tym miástem/ y wvolnić ie rostkaje względem Rozáliey Swietey/ ázeby ie oná ná tey Processyey sobie iákoby zrewidowawšy/ od dnía dziś sieyšego w osobliwey trzymála protekcyey swoiey/ nádzieia w Bogu/ że nam tá Swieta Pustelniczka/ przez záslugi swoie/ od tey nieuchronney zarázy zgniewu Bostiego idacey/ bázjo pozyteczna y pomocna prezerwátywa będzie/ tylko sie šczerze do niey w tym nástepuacym niebespieczeństwie wdámy.

S

Widział niekiedy Jan S. w objáwieniu swoim dwudziestu czterech poczestnych y sedziwych Stárcow/ vpadájących y czolem biácych przed Báránkiem w niebie/ z ktorých káždy miał Cytry y rostruchan złoty/ wdziecznie wonnieiacym z modliw Swietých Pánškich/ nápełniony odorem/ Viginti quatuor Seniores, ceciderunt coram Agno, habentes singuli cytharas, & phialas aureas plenas odorum, quae sunt orationes Sanctorum. Tlumáče mieyscá tego pytaia sie/ co to zá cytry tákowe/ álbo rostruchany/ rewelowane w niebie byly Janowi Swietemu: y między inšnymi Ambrozyášter tak mowi/ że w Duchownym sensie/ przez te Cytry rozumieć sobie mamy/ mortyfikácye y wmartwienia ciála/ przez rostruchany zášie/ sercá Swietých Bostich niebiešta nápełnione madošcía/ Per cytharas mortificatio carnis designatur, phialae vero aureae corda sunt Sanctorum, spiritali sapientia repleta: Anzelm Swiety tákwoey zda sie bydž o piatney; że w onym stanie blagosláwienstwa wiecznego/ nie mášž zadney repugnancyey/ ázeby muzyczne znáydownáć sie instrumenty nie miály/ ná ktorých Swieci Pánšcy w wvielbionych ciálich swoich weselo wygrawáć chwale Pánška beda/ O qualis

Apocal.
cap. 5.
num. 8.

Ambro-
sijášter ci-
tasus a-
pul. Lyrá.
in hoc lo-
co Apoc.

lis voluptas auditus illorum, quibus incessanter sonant harmonia caelorum, & concentus Angelorum, dulcisona organa omnium Sanctorum! Zgola y Swiety Augustyn/ nie ma tego za rzecz zdrozna albo nieprzyystoyna/w oney Dyzysnie wieczney/Kiedy mowi te slowa/ Felix ego, & verè in perp etuum felix, si post resurrectionem huius corpusculi, audire meruero, illa cantica caelestis melodiae, qua cantantur ad laudem Regis aeterni, ab illis supernae patriae ciuibus, o iako prawi szesliwy nad szesliwymi ia bede/ tezele po zmarz twych wstaniu tego ciata moiego/ktore teras nosse/ godzien zostane dostać sie na one wdzieczna melodya nie bieskiego spiewania/ ktore na czesć y na chwale Krola Przed wiecznego miejstancowie niebiescy sprawnia; pozwalais na to y rozni insi Doktorowie/ a w rzeczy samey niegdy pokutuiaca Magdalenka doswiadczala tego/ Kiedy po siedmktroc razy na dzien zglebotney oney iastinie w ktorey pokute czynila wynosili ia na powietrze Aniolowie Swiاعي/ azeby sie byla na instrumentach niebieskich wdziecznie brzmiacey muzyki nasluchala/ zaszczym tezy ta cytra/ ktora widzial Jan Swiety/ bydz to moze/ ze prawdziwa muzyczna cytra byla. Ja sie to tylko o to osobliwie pytam/ czemu modlitwy Swietych Bostich przyrowniue tu Jan Swiety do iednego w rostruchanie wonno pachniacego zapachu/ Et phialas aureas, plenas odoramatorum, quae sunt orationes Sanctorum? Nie dawny interpret Apokalisa pyczny Sylweira Karmelitan barzo pozorne tego y kwietuiazce naznacza przyczyny/ naprzod/ ze iako iedno kadzidlo na rozspalonym woglu posypane/ zaraz do gory sie wzbiia/ tak y modlitwy nabożne slug Bostich/ az przed naywyzszy sam Maiezstat Boga naszego ida wedlug owych slow Psalmisty/ Dirigatur oratio mea, sicut incensum in conspectu tuo, potym/ iako to odory wdziecznie wonniace delectua zmysl cielesny/ tak modlitwy Swietych Panstkich/ cieka Boga samego/ Odoratus est Dominus odorem suauitatis, mowi Pismo o Modlitwach sprawiedliwego Noego / oprocz tego iako rostkofney wonnosci kiedy sie po subtelnym powietrzu rozeydzie/ y do

S. A. scil mus in Elucidatio 6.

S. August. in medit. cap. 24.

Vide Gregori Valentini lib de hymnodia Sanctorum ad finem.

Psal 140.

Genes. 8. cap.

Alb. Mag-
no à Syl-
ueira In-
hoc loco
citalus.

Sylueira
in cap. 5.
Apocal.
Quael. 23.
num. 211

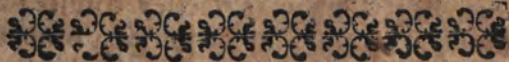
bremu y zleinnu czuwać sie dostaie/ tak modlitwy Swietych
Bozych/ y zá Dobrymi/ y zá zlymi/ supplikuia y przyczyniaia
sie przed Máiestatem Bostim/ Bene comparatur oratio o-
dori, quia sicut odor in aère circumquaque diffunditur, sic
orationes Sanctorum, ad omnes se extendunt, świádczy
Albertus Magnus, á in se pominauwsy rácye/ te ná ostátku
przytoczye/ je iáko kádzidlo pachniace sinrod wselki rospedza/
tak modlitwy Swietych/ przez oddaláia grzechy/ všmierzáia
gniew Bosti/ nieprzyiaćiol Dufnych ptosá/ je przed nimi w
rosypke isć musá/ Vt chus factorem, ita oratio peccatum abi-
git, Dei iram mitigat, hostes prostermit, & dæmones in-
fugam conuertit, słowá Sylweiry samego. Oto sie tedy dnia
dzisieyszego pilno postarámy wfsy/ ázeby tá wdzieczna
Kozá Niebiesta/ to wonniciace ziólko z wirydarzá Bostiego/
slizna białoscia szycace sie niemaruszoney czystosci Pánicta
skiey/ chce mowic Kozália Swieta/ wzbila sie z rozánym mo-
dlitw swoich odorem/ przed Máiestat naywysfsy Wszechmo-
cnego Boga supplikuiać zá námi/ o to sie postarámy/ ázeby
tá Swieta Sycyliántá/ od wonney imie bioraca Kozey/ tak
zapachnelá dzis przyczyna swoia przed obecnościa Bosta/ co-
by rozweselilá/ vdelektowálá y vracylá/ rozgniewánego zá
grzechy náse Pána. o to sie postarámy/ zeby bez bráku wfsy-
tkich nas/ tak zlych iáko y dobrych/ zapáchem modlitw swo-
ich/ okrasilá przed Bogiem/ oto sie postarámy/ ázeby po ro-
spedzálá cuchnace zbrodni násyh fetory/ vgláskálá surowosc
spráwiedliwosci Bostiey/ porospłáskálá nieprzyiaćioły zbá-
wienia Dufnego/ ná niespodziáne przy morowym powietrzu
y nagle smierci náse/ bez zádney rekollekcyey álbo pokuty
Swietey/ inż inż czatuiacych/ ássékuruie/ ze nam to samo stánie
zá stuteczna zdrowia násego/ od nástepuicacey powietrzoney zá-
rázy prezerwátymy. Wicé tedy Błogosláwiona Pánormi-
tántko/ nie odrzucay nas od siebie/ poniewaz ćisniemy sie pod
obronę twoię/ ále podż z námi Polákámi/ onym twoim da-
wym Sycyliiskim Kontráktem/ iákos niekiedy obiecowálá
y w samey rzeczy zisćilá/ všmierzenia morowego powietrza/
há przye

Są przyniesieniem ciała swiego do miasta Pánormitańskie-
 go/ tak y nam wyświadez te łaska/ ażeby przez to dżisiey się pu-
 bliczne po tym Ryntu noszenie/ Relikwy twoich Swietych/
 niebieskim odorem ich napełniło się to miasto/ y od wśelakich
 zdrowiu naszemu praiudykuiacych infekcyi/ przeterminowane zo-
 stało. O Jerychonskiej Roży/ ktora się w Palestynie około
 ogrodow Jerozolimskich rodzi/ pisa to Authorowie niektorzy/
 iako in Theatro vitæ humanae czytalem/ że kiedy w ktorym
 domu do wody badac włożona/ nie rozwinie się/ znać daie przez
 to że w krotce ktokolwiek w domu onym vmrze/ pisa y to/ że
 kto ma w domu swoim te Roża/ żadnych musie grzmotow/ al-
 bo piorunow biących obawiać nie trzeba: Sliczna Roża w
 Palestynie Niebieskiej/ albo w onym Jerychu Paradyzu wieś-
 cznego kwitnaca Rożalia Swieta/ iezeli się Ty w tey wodzie
 terażnieyszych łez naszych nie roskwitnieš/ y wodziecznego nie
 wydaš przed Bogiem/ modliw twoich odoru/ nie omylnym
 to v nas prognostykiem będzie/ że w krotce nagle vmierac
 przez morowe powietrze będziemy/ ale iezeli roskwitnieš się
 y tak cie roskwitniona zaniešemy w sercach naszych/
 do domow swoich/ nie będziemy się przy tobie/ tego
 nam już goracego stráśnego piorunu gniewu Bo-
 Źskiego lekać/ Ascendet odor Rosæ huius in
 conspectu Dei, & placabitur ira
 Altissimi. A M E N.

In thea-
 tro vitæ
 humanae
 sub titu-
 lo Rosæ
 Hierichu-
 tina.

Ad. M. D. G. B. M. V. & D. R: Hm:

3 h h h 3

GO-

GOSPODARSKA PRZESTROGA.

W N I Z N I A

XXVIII.

Ná Stározapuſtná Niedźielę, miáne w Káte-
drálnym Kościele Krákovskim ná Zam-
ku, Roku Páńskiego 1673.

Matthæi
20. cap.

Amice non facio tibi iniuriam,
Przyaciételu nie czynięć krzywdy!

*Sz słowá nyiete z dżisieszey Ewánielicy Swietey, położone w
Mattheuſá Swietego w Rozdziale dnu dżieszym.*

T **W** Szytkie niemal chwalebne dobrego gospodarzá przy-
mioty/ temu dżisieszemu Gospodarzowi Ewánielis
znemu/ około swoiey winnice ciekawie dozorniaces
mu/ przyznáie przeczytána Ewánielia Swieta/ *V. S.* Chwa-
lebny to test naprzod w nim gospodarſki przymiot/ je co po-
ránku sámeo/ á práwie od brzaſztku poczawſzy/ niewzajúte
ſie ſam/ y bieży chyžo do winnice swoiey/ ázeby rólnym ſobie
doyrzał tego okiem/ czyli podczás nocney chwile ſkóda ſie w
niey iáka znáczna nie stála/ ſam ſie ſárga y brodzi/ po ſporey
roſie zaránney/ co wſtok náiemniká ſukáiac/ lubo to bázžo do-
brze mogli ſpráwić przez kogo inſzego/ *Exijt primo mane con-
ducere operarios, in vineam ſuam; Moga záprawda tí wſzy-
ſcy ktorzykolwiek máio iákie gospodarſtwo na glowie/ od tes-
go iednego gospodarſkiey wzyć ſie czynności/ Ab hoc bono
Patre.*

Patrefamilias, omnes quibus gubernanda domus sollicitudo, aut cura publica incumbit, vigilare discant, mowi Iosephus Mansi, ná te Ewánielis pisac/ toto gospodarz nie lada/ gospodarz zabiegły/ co nie dospi/ nie zależy gospodarstwa w domu/ ale od poránku aż do nocy/ prawie bez odpoczynku/ wstáwicznie háruie/ nie spuszcza sie ná domowa czeladka/ ale sam sie wuiia/ y sam wosędzie doyrzy/ w pámtęci máiac pospolite ono przysłowie náše Polskie/ o to Páńskie tuczy konia/ dlatęgoć y sam Kóściół Boży/ tego dzisieyşego czuynego Gospodarzá wzorem / barzo ráno nas wşyrtkich ieşsze przededniem budší/ ieżeli sobie pewnego á sporego ná niebo zarobku życzemy/ Non sit vobis vanum mané surgere ante lucem, quia promisit Dominus coronam vigilantibus. Dobry bárzo iest y ten drugi przymiot w Gospodarzu dzisieyşym/ że nie rad widział próżniaká y lezuchá żadnego/ podwátroć przez rynek mieyşti przechodzac/ á co raz kúpe stóiatkow nić nie robiacych baczac/ nágnat ich záras ku robocie do winnice swoiey/ miásto próşnowánia/ kazał im sobie raczey ná stule chleba zárobic/ Jte & vos in vineam meam, & quod iustum fuerit dabo vobis, enotliwie to wczynił/ nie może bowiem bydś rzecz şpetnieyşá/ iáko kiedy owo człowiek zdrowy/ á do tego mlody robić nigdy nie chce/ y iuż drugi tak záležał pole/ że kiedy z nim mowiş o pracy iáko byş to włásnie do iednego iuż w trumnie álbo w grobie gniácego trupá/ mowe twoie obroćit/ Otium est viui hominis sepultura, mowi Petrus Blessensis, wiedział znać bárzo dobrze ten porzanny Gospodarz dzisieyşy/ oşonym obşitym błogóşláwieństwie przyobiecánym od Proroka Koronowánego/ tym wşyrtkim ktorzy prácutá/ Labores manuum tuarum quia manducabis beatus es & benè tibi erit, wiedział o oney prawdzimoy pácyentá Boşkiego propozycyey/ że iáko lotny pták/ do swobodnego po powietrzu buiánia/ tak człowiek vrodził sie do pracy/ Homo nascitur ad laborem, & auis ad volatum, á Grzegorz Świety do tych słow Jobowych przydáie/ Quia inde mens ad summa volat, vndè caro durus laborat, tym práwi wyżej myşl ludzka wzbija sie y lata/

Pater Iosephus Mansi in Dominica Septuagesimæ num. 7.

In Instructorio Dñicaru Quadrage

Petrus Blessensis Canõ. de Institut. Episcopi

Psal. 128

Iob. cap. 2. versu 2.

S. Gregor. lib. 7. moral. cap. 6.

Matthai
11. cap.

im twórdza ciáto ponosi y wytrzymuie fátyge; wiedział znáf
teſze ten Gospodarz y o onych ſzeſliwych záproſinách
Chryſtuſowych/ w ktorých kaźdego ktokolwiek cieſko nie leka
to prácuie/ wabi do ſiebie ſámego/ nie omylny obiecuiać mu
poſilek/ Venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis,
& ego reficiam vos, dlatego tych dármotráwſkich ludzi/ ná
proznovániu niézemnie láta ſwoie trawiacych/ do roboty zá-
ciagnał/ Ite & vos in vineam meam; Kiedyby byli owi náſi
proſni wloczykuowie Polſcy/ albo owi gráſſancikowie luſni/
ktorzy tylko tym żyia co komu w nocy wydra/ ná tego dſiſieya
ſtego záranneho gospodarzá tráſili/ w pewniam/ zeby byla on á
ich zwyczayna wymowka mieyſca y niego nie miała/ nie mo-
zemy ſluzby doſtać/ Nemo nos conduxit, zárasby on byl po-
znał/ je to y nich nie mozemy iednoj ieſt co nie chcemy/ y bez
pochyby tak ich teź wprzod powitawſzy iak drugich/ Quid hic
ſtatis tota die otioſi? podalby im byl do przyſtoynego chle-
ba nábycia okázya/ Ite & vos in vineam meam, Dobry ieſze
y pobożny ieſt y ten trzeći takze przymiot ſpráwiedliwego go-
ſpodarzá tego/ je iak ſkoro ſie zmierzchło/ y chwila robotna mia-
nelá/ záras od reki kaźdemu robotnikowi plácić/ Dozorcy ſwe-
mu rozkazal/ Voca operarios & redde illis mercedem, wy-
godził przez to y ſobie/ dogodził y onym/ wygodził ſam ſobie/
bo mu pewnie ná drugi ras nie potrzeba bylo robotnika do win-
nice ſukać/ iako ſkoro tylko czas windemley przyſzedł/ albo
inſza okolo ſpráwowania winnice náſtapila robotá/ bez pochy-
by ſami ſie náiemnicy w domu iego o robote pytali/ poniewaſ
taká pretka y niego y pewna byla zapláta/ wygodził teź y o-
nym/ bo iaki taki ſobie podrobwſzy/ miał záraz zá co poſilić
ſie przyſzedłſzy do domu; á co wiekſza je wkrzywdzić áni w
iednym naymnieyſym halerzu/ żadnego robotnika nie ka-
zal/ Boże vchoway/ mieli to wprawdzie ſobie zá krzywde/ ái co
wprzod robic poczeli/ je poſlednieyſzego robotnika porownat
z nimi w zapláćie/ aleć co prawda w ſámej rzeczy nikomu
przez to żadnego wkrzywdzenia nie bylo/ gdyſ kaźdemu doſyc
ſie według umowy y kontráktu ſtáło/ je oſobliwa taſte ſwoie
Páns

Pánka w czymkolwiek komu wyswiadczy/ wolno mu to bylo
 Pánu/ bez krzywdy drugiego/ wskazuje sie zaraz w tym sam u
 stifikuje/ do iednego z nich mowiac/ Amice non facio tibi
 iniuriam, Przyjacielu niemasz krzywdy odamnie. Quia in-
 iuria non habet locum, vbi est mera gratia, przydaie nasz
 Lyranus w tym miejscu/ nie ma tam bowiem krzywdá plá-
 cu/ Kedy kto daie co komu z własney lásti swoiey. Wiec tá tes-
 dy z okazyey spráwiedliwego tego Gospodarzá / krzywdy za-
 dney nie czyniacego nikomu/ bede wam chcial ná tym dzisiey-
 sym Kazaniu moim bázdo potrzebna dáć Gospodarska przez-
 stroga/ y pokazac to/ ze v takiego Gospodarzá nie moze posc
 gospodarstwo sporo/ ktory czeladka rad krzywdzi/ sporzey idzie
 v takiego/ v ktorego krzywdy czeladka nie ma/ To bedzie ná
 czasie y na chwale Wszechmocnego Gospodarzá nieba y zie-
 mie/ y Niepoctalanie poczytey w wielbioney Gospodynicy Nie-
 bieściey/ tylko Ty

Lyranus
 in hunc
 locum.]

*Páni Niebá, ktorey sie sluzba wsem nadgrázda,
 Spraw niech swa placa dobrej czeladki dochadza.*

Amice non facio tibi iniuriam.

NJe wszyscy ieden w ieden z iednakowa fantazyo/ lecz z ro-
 znymi znayduia sie humorami Gospodarze ná swiecie T.
 S. Wlascie iedni naprzod fantazyo táka/ ze co sie czyje zaplacy/
 byle tylko czas doszedl/ bez zadney rekwiizycyey y prozby czela-
 dci/ zaraz placa kazdemu/ co komu nalezy/ ale tez przy t; n/
 nie trzeba sie nigdy od nich czeladnikowi zadnemu dobrego
 slowa spodziewac/ y rozkazac nie umieia bez nalatania/ za naya-
 mnieysza okazyo/ zaraz y z Matka y z Dycem wyiada/ wbo-
 giego czeladnika ná plac/ a jezeli sie ktory nie cierpliwý tráfi/ ze
 w czymkolwiek Pánu takowemu odmruknie/ to albo z piestcia
 do goby w tej tropy/ albo z obuchem do grzbietá niepochybnie
 zwabi Jegomosci. Umart czasu iednego perony Pan/ y kiedy
 ciasto tego iuz w obitey trunnie do Kosciola wiesc miano/ rzuc-
 ci sie czeladz podlug zwyczaiu do ciála/ y dzwigaiac trunne ná
 woz/ pocznie tam ktorys z nich skakac/ mowiac sobie po cichu
 te slowa/ hey przeciec ten Pan cieplei/ az mu drugi odpowie/
 niuano

niemo przećia dzwigay go/ cieśńszyć nam był za żywota/ á przede
 cieśny go znośić rádzi nie rádzi musieli; właśnie przynowa
 tá tá fantastyčnym Pánom/ náđ zeladźta despotice widźta
 wiaćacym służy/ cieśńki to bowiem Pan albo gospodarz tákowy/
 Krory niesłusnie/ bez żadney przyczyny/ badź słowy zelżywym
 podeśpektue/ badź suchymi rázami/ badź poćiściem rečnym/
 albo inszym sposobem/ daie sie zeladźti swoiey we znáti/ Erzo
 wodá sie wielka dzieie zeladce od Pánow tákowych/ choćtaś
 nie sa wřrzywdzoni w zaplaćie/ nie ladaiało iedná wřrzy
 wdzoni sa ná honorze/ sa wřrzywdzoni częstokróć y ná zdra
 wiu włásnym/ Eieđy dogodźić cudowónym mnych Pánstins
 nie mogac/ niespráwiedliwie iakikolwiek znaczny swant ná
 dziele odnośa/ nie godźi sie według sumnienia tak sobie postę
 pować Panu/ y tak wyđsiwiać z zeladka. Wspomina Pi
 smo Swiate/ że Krolowa Hester w Starym Testamencie os
 proz słuźebnych Pánien/ miała teź pewnych Eunuchow/ podo
 bno to náłstali terazniejszych Paślow do vsługi swoiey/ In
 gressa autem sunt puella Hester & Eunuchi, á Chaldeyski
 Paraphrastes tych Eunuchow miánwie Nistrzami Krolow
 wey Hestery/ Et introierunt puella Hester, & Magistri eius
 pyta sie tu komentuiac to miejsce Pater Didacus de Celada,
 z iakiey przyczyny albo ná iaka pamiatka ci Eunuchowie ná
 znaczoni do vsługi Krolowey/ mieli mieć tytuł Nistrzow
 sti: Quare Eunuchi Reginae seruitio deputati eius Magi
 stri dicuntur? Posłuchayćieś iako pieknie odpowiadaiac ná
 to moralizmie/ Ediscat Dominus in seruo humanae naturae
 aequalitatem, ab iniqua fortuna imminutam, a qualem sibi
 putet, quem se minorem videt, omnes seruos puta idone
 os humanitatis magistras, Niech tu powiada sobie z tego
 miejsca Pisma Bożego bierze náute każdy Pan/ że iednáś
 ludzkiey natury kondycya/ tak w nim iako teź y w zeladniku
 zego/ samey tyło fortuny kondycya rozna/ niech sobie bierze
 każdego zeladnika zároveň/ lubo go mniejszym náđ siebie/
 albo podlijszym bydź widź/ nie tyło to Eunuchowie oni w
 Hestery/ ale każdy dobry zeladnik y Pána swiego/ stánie za
 Nistrz

Hester 4.
cap.

Pater. Di.
dacus de
Cel. pon.
derando
hanc lo.
cum ser.
ptura.

Mistrza zulego/ zaczął nie godzi się go despektować y oppry-
mować/ albo twardo vderzyć niesłusnie;

Rzeczy potrzebna własnie była/ tym nieswornym Pá-
nom/ ná pohamowanie y wiecie popedliwych affektow swoich/
záżyć fortelu onego/ ktorego niekiedy według opisanía w dšie-
iách Baroniushowych/ Alexander Cesarz Rzymští zázywál/
gdy ná páłácách swoich po ścianách písać sobie czyli rysować
kazał słowa one/ Co tobie nie miło tego drugiemu nie czyn/ á-
żeby był czestokroć czytáiac sobie te potrzebna každemu do zá-
chowánia Regule/ bezprávia žádnego w ordynácyách swoich
Pánškich nikomu nie czynil; Kiedyby každý dšiwony Pan zá-
zywál tegoš sposobu/ ktory nam wšytkim sámó práwo przy-
rodzone dyktuie/ Kiedyby choć ná sercu/ nie ná ścianách/ te slo-
wá wyrażone nosil/ Co tobie nie miło tego drugiemu nie czyn/
perwnteby žádn | z nich/ tákowych fochow z vboğa zeladka
swoia nie czynil/ iáko ie czynić zwykli.

Tie moze przeto poysć y gospodarstwo sporo v Pána albo
Gospodarzá tákiego dšiwaká/ bo každá rzecz zeládníkowi z
reku lećieć musí/ Kiedy nie tylko rece/ ále y on sam wšytek drzy
od stráchu przed Pánem/ wie do tego bázjo dobrze/ že choćiaš
by naylepicy y naywiecey zrobit/ wšytko to zá nie v Pána iego
bedšie/ dla tego tej bedšie robil nie robiac/ bedšie robil ták á-
žeby tylko odbyl/ táka bedšie žyczliwošć w roboćie pokazowál
Pánu/ iáka przychylnošć w Pánuku sobie uznawa/ dalekoby
šporša robota iego byla/ Kiedyby robil z miłošćí/ z ochoty/ z
žyczliwošćí przeciwko Pánu własnemu/ zrobitby ieden iáť zá-
dwoch; požyteczne w tym y madre nápomnienie Pánom/
Chryzostom Swiety dáie/ Kiedy mowí/ Dominatio est ipsa,
quæ amore imperat non timore, quæ per affectum & cor-
pora sibi subdit, & corda quæ amando, non inuitam sed
voluntariam sibi instruit seruitutem, toto powiáda Pan/ co
vmie w miłošćí dotrzymywác zeladki ná vslugách swoich/ to
to Pan/ co nie wšytko suktem/ nie wšytko pogroštkami/ albo
kriowym przykazáníem ná zeladzi wyćišta/ ále miłošćia ciá-
ká oraz y serca ich sobie demintuie/ to to Pan/ v ktorego nie od-

Baronius
in Anno
224. Ale-
xan. an-
no 11.

W

s. Chry-
sosthom
de Passio-
ferm. 6.

niewoley/ ale z ochota czeladka Pánstiego rozszazu przestrze-
ga/ ná naymnieyşe zawşe badac skimienie Pánstie gorowa/
pewnie v Pána rátkiego wşytko sporo/ nie nie idzie ná strone/
nikt sie tam nie pozjwi ná zárwánstá vlice/ bo sámá czeladka
naymnieyşey škody Pánstiey albo krzywody postrzegişy/ z os-
ney miłosći ktora ma ná przeciwko Pánu/ zárasby to do vşa
Pánstich donioşlá/ ale kiedy nie jest czeladk Pánu swoiemu
życzliwa/ kiedy go naymniey nie kocha/ choćby mu oraz kto
zabral y cále gumno ná rámie/ y słowká żaden nie rzecze/ y rák
nieborak Pan w krotkim czasie vpáść/ y znişczyć sie musí.
Gospodarz ten w dżiśieyşey Zwánieliey Swietey specyfiko-
wany/ nie byl to Pan z chude^o pácholká/ ale byl Pan z Pánow/
á zgola Pan ná Pány wedlug zgodney Zómmentatorow
opiniey/ á przecie wważajcie/ je wlasnie podlug wspomnianych
Dóktora złotoustego słow/ proceder byl tego z czeladka/ wy-
sforowali sie byli niektorzy z tezykiem/ y ferrarác zásu pewne-
go bez słusşney przyczyny ná niego poczeli; Murmurabant
aduersus Patremfamilias, áż on miáşto tego coby byl miał roz-
szazac ktiowa kreomutkolwet z nich zágrác pikiete/ albo przy-
naymniey słowami pobestrac y pomieşac z błotem/ nánczaiac
go mores ná drugi ráz/ nie iáko z czeladnikiem/ ale iáko z przy-
iácielem z tednym z tych sobie rozspráwia/ Amice non facio
tibi iniuriam, Przyiácielu wşak wiódsiş żec krzywody nie czy-
nie; mogł go słusşnie/ bo miał zá co skonfundowác/ rák coby byl
miał co powládac sernemu/ albo przynaymniey mogł mu prze-
kożyc to przed oczy/ je robotá tego wzgledem inşyich naiemnie-
kow posledniey robiacych/ zá nic sie nie stáá/ Poterat herus
respondere murmuranti, horá vadecimá venientes, maio-
ri gratiá & feruore laborarunt, plúsq; vná horá effecerút,
quam tu toto die, ideóq; plus meriti sunt, mówi Cornelius
á Lapide, Zómmentuac te przyiácielska w gospodarzu z czel-
adnikiem rozinowe/ czemuż tego nie wczyniş/ ále rázey sobie
z nim po przyiácielsku tráktuje: odpowiáda tenże Cornelius,
zeby to byla nie Pánstá háłasowác sie w słusşności rák wiel-
kiemu Pánu z czeladnikiem/ dla tego wzgledem powagi y ho-

Cornel. á
Lap. şu-
per hunc
locum.

noru swoięgo/ łagodnymi wolat mu sátkáć gebe słowami/
 Non decuit herum ex æquo & quasi ex iustitia cum seruo
 contendere, Sylweirá zás ták twierdzi/ że prawdziwšęgo ná
 swięcie przyaciela nie máš/ iáko ten kto kogo w miłości prze-
 szrega/ álbo strofuis odwodzac go od zięgo/ że tedy ten Gospo-
 darz otwierat oczy niebacznemu zeládnikowi bezprawie fea-
 miráicemu/ á żeby sie był obaczył w zlym postępku swoim/ dla
 tego słušniejšęgo w mowie swoięy do niego/ zázyć nie mogli
 terminu/ iáko tego terminu przyacielskiego/ Amice, Przyia-
 cielu/ Cum eum corripit & emendat, amicum vocat, corre-
 ctio enim veri amiei nota est. Abulenški Pásterz przyznáie
 to wšytko wysokięy cności Gospodárškiey/ że ták lástáwicie y
 miétko z zeládnikiem choć ládáiatim postąpić sobie umiał/
 iáko jednych bewinkowal szodrobliwostíá swojá/ dáiac im
 wiecey niżeli zárobili/ ták też y tych šemrákow lástáwostíá ra-
 czezy/ y łagodnym trátkem swoim/ znięwolić sobie umiał/ Hoc
 fecit Paterfamilias, ad ostendendum benignitatem suam &
 excellentiam virtutis: sicut enim erga immeritos opera-
 rios, ostendit liberalitatem vltra mericum tribuendo, ita &
 circa murmuratores, ostendit clementiam, benignitatem,
 & lenitatem, eis blandę respondendo, cum posset eos iuste
 increpare, poty słowa Abulensowe: Co rozumiećie tedy iešli
 zeládka kocháć Páná tego nie miála/ ieżeli ochotnie y z miło-
 ścía káždy z nich/ nie wuiat sie okolo dobrá Pánškiegoz chyba
 był rozumu nie miał/ ktoryby był táko naywiéšęy substánc-
 cyey/ y iáko nayšporšęy doroczniey intraty/ Pánu táktemu nie-
 šyzyli/ kiedy choć wykroczyli ták znácznie niektorzy/ przecia
 iáko Pan baczný y rošsadku wysokięgo/ bez trzástu/ bez wrzas-
 štu/ átkommodowal y wšpokoit wšytko/ miłostíá y lástáwo-
 ścía Pánška; ále kiedy owo Pan nie umie tylko hutkiem/ su-
 kiem/ á gęstokróć y pućkiem/ choćiaš bez żadney przyezyny ob-
 chodšić sie z zeládšia/ kiedy wštáwicznie trzástá nošem iáko bo-
 ćian ná lace/ okiem wesołym y iášnym ná zeládnika nie rzucił/
 y lubo wšyšcy wlegaia/ gorzey niżeli wrzodowi/ dogodšić mu-
 jednáť jeden z zeládšia nie moze/ia niewierze/ á żeby šęzrze ták

Cornel.
ibidem.syl. lib. 6.
cap. 34.
Quæf. 17.
num. 1146.Abulen.
in cap. 20
Matthæi
Quæf. 324

Kiemu y zyczliwie kto służył/ a zátym choćby co dálej to báz-
 szey w dobrách swoich ni sjezał/ w ostatku choćiaszby sie y woni
 wecz obrocił/ pewnie żadnego wltowania nád nim/ mieć cze-
 ladká nie bedšie/ kiedyby styl chciał odmienić/ y tak sobie po-
 ssepować z nimi tak ten Gospodarz dżisieyfy/ obliguiemu sie
 y zápisuia ná to/ że mu dáleko sporzey domowa oekonomia/ y
 wšytko iego gospodarstwo poydże.

X

Znáydúia sie zás znornu družzy Gospodarze tákowi/ co
 až názbyt sa dobrzy/ ani sfuláia/ ani zbeštáia/ ani slowá zlego
 nie rzeka czeládníkowi/ ále mu tež nic nigdy nie dádzá/ kiedy
 więc czeládz przyimúia do siebie/ obiecuia złote gory/ suchedni
 dobre/ bárwe kármázynowa/ kontentácia przy tym dostátia/
 nád to protekcyá Pánška ná záwše/ kiedyby to wšytko wíec
 w rzeczy sámey bydš mialo/ lepšeyby služby fuťác po swiećie
 nie trzeba/ ále což potym/ kiedy sie wšytkie one tak sjezodre o-
 bietnice Pánškie/ w krotkim časie/ dáleko bázšey ánižel
 swiežá kárázýa stápiá: Przyidžie čas pierwošych suchych dni/
 to mu káza pčekać/ przyida drugie y trzećie/ zbeda go obie-
 tnica y pieknými slowkami/ minie rok y dálej/ postáre/ u
 nic nie bierze/ y iezeli sie w tym nieborak postrzeje/ že dálej
 času sobie tráwić ná onych plonnych obietnicách nie zechce/
 to sie tylko sama iedynd nádšieia przyšley oney iákieyši prote-
 kcyey Pánškiey/ od dworu odpráwi/ á drugi zás y vmrze/ sám
 mymi tylko onymi obietnicami Pánštimi nieucuzony/ ále ras-
 czey vmorzony zostawšy/ á nic nigdy zá wšytki od Pána nie
 wšiwšy. Otákovych to Pánách zdami sie Pismo mowí/
 Et qui custos est Domini sui glorificabitur, infra wera-
 sya czyta/ Et expectator Domini sui qui est, glorificabitur,
 iákoby chciało rzec Pismo/ že kiedy owo czeládník y Pána rok
 od roku iest tylko expectatorem/ to wšytko mu czekać káza zá-
 pláty/ obiecuiać dáć rázem/ á z tego nic nigdy nie bywa/ glo-
 rificabitur, zostáwić w práwdžie te słowa po sobie že tak dluz-
 go służył w iednym domu/ ále tež oprocz tego nic po nim nie
 zostánie/ nie bedžie go wíec zá co y pogrzešć po smierći/ kážeć
 mu przećie podobno Pan iego zádzwonít/ y wrzucić ciáto do
 grobu!

Próverb

27.

grobu/ á będzie mówił/ záslużył to w domu moim jebym má
 pogrzeb sprawił/ ale on wołałby był powinna swoje zá żywotá
 zapłaci/ á mżeli ten ták koscowny po śmierci swojey pogrzeb:
 Tuetym tego zbyć przed Pánem Bogiem nie/ Krzywda to
 táka jest/ ktora zá soba ciągnie restitutionem in solidum, pos-
 trzeba to koniecznie będzie wšytko záslużone iego/ ktorego on
 odumari/ albo zá dušá iego samego obrocié/ albo iego successo-
 rom jezeli sa oddać/ gniewa sie cieštko Bog o Krzywdy ták owe/
 tylko tam času iednego w pulgrošy wkrzywdziła byla pewna
 osoba Duchowna/ iednego przewoźniká od przewozu/ á skonáé
 nie moglá/ áž wprzéd owo pulgrošá oddano/ Krzywda to táka
 jest/ ktora o pomšte do samego Pána Boga woła/ Krzywda iáé
 koby krawie ludzkiej okrutnie przelanej/ Kiedy sie krawawym
 potem wysłuzony groš vbogiemu zeladnikowi nie odda/ Qui
 effudit sanguinem, & qui fraudem facit mercenario, fra-
 tres sunt, mowi Literá Swieta/ ná ktore słowa náš pracowity
 Tyrán/ tákowe wytłumáczenie dáte/ Qui effudit sanguinem
 per homicidium, & qui fraudem facit mercenario, retinen-
 do debitum solarium, fratres sunt, id est similes in scelere,
 Rodzoni to sa bracia sobie/ to jest podobni w okrucieństwie y
 oppressyey ludzkiej/ ták ten/ ktory niewinnie krew bliźniego
 swojego wytoczy pozabawiajac go życia/ iáto y ow/ ktory krawá-
 wie zásluzona kopa/ defrauduje komu/ y dlatego iáto zá mežo
 boystwo nie potrzeba wołać o pomšte do Boga/ bó sama krew
 niewinna odjywa sie zá soba/ sama sobie zwawym instygato-
 rem jest/ przed Místestatem Bostim/ wedlug owych słow
 Pánstich/ Vox sanguinis fratris tui Abel clamat ad me de
 terra, ták á pari mowi Cornelius á Lapide, nie czeła sprá-
 wiedliwy Bog/ ázeby człowiek vbogi w cieštkiej pracy swojej
 wkrzywdzony/ wołał y nie vciekał sie o spráwiedliwošć do iego
 Wšechmocnego Místestatu Bostiego/ ále sam Bog poprzeda
 wšytkie glosy y lámenty iego/ sama ona iego Krzywda vzy-
 mona do pomšty pobudza spráwiedliwošć Pánstá/ Non ex-
 pectat Deus pauperem oppressum clamantem ut audiat, sed
 clamorem eius praeveniat: iednym słowem jest to Krzywda

Ecclesia-
ci 34. ca-
pit.Tyrán. in
locum
citatum
Ecclesia-
stici.Genes. 48
Cap.Cornel. á
Lapide
super Ca-
put 21. Be-
clehasti.

táé

tak nieznośna powinno go zaśluzonego albo pensyey przyzwoś-
tey komu kolwiek subtraktcy czynić/ że ani same Indulgencye
y odpusty zupełne/ ani same Jubileusze Swięte y Miłosćiwos-
lata/ zglądzić z sumnienia ludzkiego krzywdy takowey nie
moga; Subtelny Doktor nasz ex professo pisac de restitucio-
ne, takowa daie nauke/ że to inſza jest rzecz satisfakcy za
grzechy swoje/ a inſza jest restitucio albo powrocenie cudze-
go/ satisfakcy/ albowiem nąznacza prawí grzesznikowi spo-
wiednik/ przy spowiedzi Swiętey/ a powrocenie tego co cudze-
go jest/ nąznaczone jest samym prawem Boſkim/ Restitucio
autem non iniungitur à Sacerdote, sed à lege Diuina, y
dlatego mowi daley tenże Doktor/ iako cudzołóżnik żone cu-
dza trzymający/ ani podczas Jubileusu/ nie moze bydź absol-
wowány/ ieżeli oney żony cudzey opuścić nie zechce/ tak nie
moze bydź prawdziwie pokutniacym ten/ ktory trzyma rzecz
cudza/ y sobie przywlaſzcza/ ieżeli iey powrocic nie myśli/ Si-
cut tenens adulteram non est capax penitentiae, sed irri-
sor, & si talis veniat ad penitentiam, addit peccatum pec-
cato, ita detinens alienum, & voluntate & facto dum talis
est, non est capax alicuius partis penitentiae, so słowa Szko-
lowe/ chociaſby nam tedy Oćiec Swięty dzisieyſzy Clemens
Dzieſiaty/ Chryſtuſow ná ziemi Wikaryuſ/ nie tylko ten ies-
den terażnieyſzy/ ale y ſto takowych Jubileuſow nádal/ tedy
ná żadnym z nich/ nie moze to ſpełznać żadna miara/ ná ſu-
mnieniu Gospodarzá albo Pána takiego/ w czym zeladz swo-
ie wkrzywdził/ poſtáremu to wrocic y oddać potrzeba/ cokol-
wiek komu nalezy.

Sotus in
4to Dist.
15. Quaest.
2. lit. Aa.

Aggæi
cap. 1mo
verſ. 6.

Y Dlategoć też poſpolicie ſam Pan Bog tych Gospodarzow
takowych/ zeladz ſwoie w powinnoym zápláceniu krzywdzo-
nych nie błogosláwi/ y gospodarſtvo ich/ nie ſporo im idzie/
Qui mercedes congregavit, miſit eas in ſacculũ pertuſum,
tak to w brew opowiedzial Kiedys przez Proroká ſam Pan
Bog Pánom Izraeľſkim/ kto wrwie z cieſſkicy wyſtugi zelá-
dnikowi groſz/ a ſchowa go do ſkátuly/ iakoby tam żywe ſrebro
wpuſcił/ wykreći mu ſie y wywie tak/ iako wogorz z worká/
przegryſ

przegryzie przez skatule aż na drugą stronę/ y skoda taka wezy-
 ni/ że y same sprawiedliwe zbiorki/ przy onych niesprawiedli-
 wych wyleca/ wšytko sie iednym słowem nieznacznie wymi-
 feza/ y ani wiedzieć tedy sie co podziwya v Pána takiego/ tak
 dalece/ że w krótkim czasie czestokróć z dostátniego y moźnego
 bogacza/ z zápomozystego Gospodarzá/ niewiedzieć iáko y
 przez co/ ieden sie nadzny zebrał y mizerak stáie: Opowiadał
 času iednego przed rzešámi przypowiašte Chrystus/ (iáko
 opisuie Lukáš Swiety) o pewnym Gospodarzu čiekáwym/
 ktory vrodzay tak dobry/ y krešcencya tak obfita niewal/ že mu
 sie w całym gumnie ani po inszych stodolách y stertách zmie-
 ścić šnopki nie mogly/ nie wiedzac tedy co z tym rzec/ tak so-
 bie wymyslił/ ážeby był wšytkie dawne folwárki y gumná po-
 psował/ á inše obšernieyšie y wielše z gruntu pobudował/ áž
 w tych zamysłách takowych/ rzecze do niego Bog/ zápamietá-
 ty y šalony głupcze/ tey noci życie skonczyš/ y iuz utro nie
 twoie/ w iákieš sie tedy recete twoie zbiory dostáne: Dixit
 autem illi Deus, stulte hęc nocte animam tuam repetent á
 te, quę autem parásti, cuius erunt? Zástánawia sie Hyppo-
 nenški Biskup Augustyn Swiety/ ná tych słowách Bostich/ y
 taki dysturs do nás wšytkých czyni/ Si stultus est, qui recon-
 dit sua, vos inuenite nomen eius qui tollit aliena; si sordi-
 dus est-reconditor suorum, vlcerosus est raptor alienorum,
 ieżeli práwi nazwáły same vštá Bostie głupim šalenčem tá-
 kiego/ ktory z polá swóie wlasne pozbierawšy zbožá/ o roššes-
 rzeniu gumná dla ich schowánia zamysla/ niechayže teras ká-
 ždy z was przezwištá takowemu dobiera/ ktory cudze rzeczy
 šarpie/ y zá swóie przywlašeža/ ieżeli w oczách Pánškich zá-
 šordydatá ten vchodži/ co swóie pilno zgromadzác y dobrze
 ščišćác vniel/ toć záprawde rzecz šlufná/ zá iedne° wrzodámi
 obšypánego mendyká počytác takiego/ ktory sie chce z vkrz-
 wozenia blišniego swego španošyc: tak jest nie inázey mowí
 šam Proverbialistá Pánški/ že to či ša mendykowie mizerni/
 ktorzy sie ludžka práca/ cudzym dobrem/ albo čiěštko zárobio-
 nymi čeladži swóiey wlasney wyslugámi paráia/ albowiem

Lucę 12.
 cap. verš.
 20.

S. Augušt
 ferm. 21.
 de verbis
 Apostol:

Proverb:
xi. cap.
Vers. 24.

rzadki z nich znayduie sie tákowy/ Ktoryby przez to/ miásto
dorobku albo spanieszenia/ do ostátniego ubóstwa y biedy nie
przyssedł/ Alij diuidunt propria & ditiores fiunt, alij rapi-
unt non sua, & semper in egestate sunt, ták mowi pomies-
niony Proverbialista/ cudowná to jest rzecz prawí/ że sie ták
wiele ludzi znayduie ná swiecie/ ktorzy nikomu w domu swo-
im nie jálwia chleba/ y sami geba go iedza/ pláca záras od reki
co komu powinni/ czeládzi w zásluzonym mycie krzywdzie nie
wmieia/ dziesiatemu dobrze czynia z wlasnych dobr y docho-
dow swoich/ á postáremu záwsze okolo nich pieknie/ y máia sie
po Pánstwu/ á drudzy swoim wlasnym nie kontentuiac sie/ há-
pna gdzie moga cudzego/ nie tylko nigdy nic nikomu nie dá-
dza/ ále im rece vstáwiecznie drza ná vszerbek bliźniego/ á
postáremu záwsze okolo nich licha/ Et semper in egestate sunt.

Z

A niektórych ieszcze to nie szesne nienásycone lákomstwo/
zá ktorego powodem zaciagáia krzywdy ludzkie ná summienie
swoie/ przywodzi do tego/ że y ná duszy wiecznymi mizeraká-
mi y nedzarzami zostáia/ in egestate sunt in aeternum, Strá-
sny bárzo w tey máterey czytalem przyklad/ w Kronikách
nászych Zákonnych o Gospodarzu iednym/ ktory przez ludzkie
krzywdy y nieslufnym sposobem przysposobione zbiory/ do zna-
czney przyssedłszy substancyey/ kiedy západł w chorobę/ y co
daley/ to bárziej truchleiac/ bliski wzuwał koniec żywota swo-
iego/ prosil/ żeby mu bylo iednego Káplána/ Zákonu Swietey
go Fránciská dla weczynienia spowiedzi przywołano/ przydziej
Káplan do niego/ y przy Sákrámentie pokuty Swietey záwi-
chláne summienie iego vznakosy/ roznyim osuáaniem y wkrzy-
wodziem bliźniego/ pocznie go nápominác wedlug swoiey po-
winności y mowic mu prawde/ iż iezeliby byl nie poplácił tego
wsytkiego czeládzi/ cokolwiek im byl przez lat ták wiele sto-
rzyścił/ iezeliby byl wsfelkich lichwiárskich zarobkow/ w ktor-
ych sie bárzo Kochal/ káždemu w roznych czasách od siebie w-
krzywdzonemu nie wrocil/ iezeliby byl iednym slowem nie ro-
sfkazal tego wsytkiego náзад pooddawác/ cokolwiek kiedy brak
komu nieslufnie/ rozgrzeszonym od grzechow ná Spowiedzi
Swietey

Ex Chro-
nicis S.
Francisci
2. part. 3.
cap. xi.

Świętey/ á pogotowiú ani zbawionym bydź nie mogli/ y ták
 onym zbawiennym od Spowiedniká zostawšy strofowaniem
 wzruszony/ ledwo co spowiedź skończył záras przyzwał Prowia
 antowego Pisárzá swego do siebie/ y cokolwiek tylko wiedział
 albo znał cudzego w possessyey swoiey/ według porády y rostká
 zánia Kápláná/ záras to w oczách iego precz wynosić wšytko/
 y przywracać káždemu wkrzywdzonemu rostká; Lecz gdy
 Spowiednik odszedł do Kłášoru/ á małżonka teź dowiedziála
 sie o onym ordynánsie tákowym/ posła záras z dšciémi swoia
 mi przed łóškó do mezá/ y ták słocháiac y stwierzác przy oc
 becnošci iego/ wprášála go áżeby sie był nád nia/ á przynaya
 mniený nád onym swoim własným potomstwem wšalil/ á w ták
 łowym nie zostáwiał iey z nimi po smierci swoiey wboštwiel
 iáké oná sáma sobie wroziła/ zá ona rzeczy cudzych powinna
 restytucya/ dáł sie zwyciężyć w tym człowiek niešczesny/ oney
 zdradzieckey mowie/ y łzom žony swoiey/ y áczkolwiek iuž
 smierć w oczách swoich widział/ przyzwał znówu Pisárzá ni
 želi mowé závárl/ y wšytko ono perwey nákazáne przywro
 cente cudzego/ káššował/ co zrozumiawšy on Káplán/ z tegož
 Pisárzá relácyey/ pošedł záras do domu onego niešczesliwego
 człowieka/ wpoминаáiac go/ áżeby dla stworzenia nie opušzał
 Stworzyciela/ y tego cokolwiek przy nim niešlusfnie nábytes
 go byto/ zadržymywać niechciał/ ieżeli żywoć wieczny pozyskáć
 dla duše swoiey žádał/ wšac y obietnice iego wczyniona przy
 spowiedzi przypominał mu y prošil/ áżeby iey nie odmieniać
 w sámych ia šturku wypelnil/ ná co on mu ták odpowiedział/
 nie može tego práwi wczynić y przewiešć ná sobie/ ábym
 miał oddzielić od máietnošci y žone y dšciéi/ y žebym ie miał
 z tákowych obnáżywšy dostátkow w wboštwie zostáwić/ oba
 czywšy wpor tego człowieka spowiednik/ wyrzekł z duchem zá
 palonym te słowa/ poniewaž ty rewokowales to/ coš był ma
 drze poštánovil dla zbawienia twoiego/ otož teź ja Imieniem
 Páná Bogá mego/ rewokue rozgrzešenie ktorem ci był dáł
 z wšelkich grzechow twoich/ á gdy to wyrzekł/ wleciał záras
 kruk jeden czarny w on dom/ y przystápiwšy do gęby onego

chore^o/táť dluga táť stat/ áť one duſe nieſze ſna do piekła ná
 porepíeníe porwał/ á z onego krzywdami ludźkami ſpanoſhone^o
 bogacza/ miſeraka y nadzarza wiecznego uczynił. O nieſzeſne
 táťe Pańſtwo/ bogday ſie nigdy nie ſnitto/ ktore do táťowey
 przymodzi táťoniego goſpodarza miſeryey! lepieyby jebrać od
 domu do domu tego táťwałká chleba/ póťi duch w ćiele zo-
 ſtaie/ ná poźywíeníe codźíenne/ aníżeli wuczuyſy ſie krzywda
 ludźka zá żywota ná ſwíecie / w wiekuiſtego obroćić ſie po-
 ſmierci piekielnego mendyká/ Rapiunt non ſua, & in egeſta-
 te ſunt in aeternum.

A

ſa teź ieſze niektorzy Goſpodarze tácy/ ktorzy nie czy-
 nia w prawdzie krzywdy czeladce ſwoíey/ w nalezytey zapła-
 ćie / quo ad ſubſtantiam, w zględem kwoty przynalezytey y
 poſtánowíoney/ ale ich krzywdza in modo, náprzykłať je ie-
 dnego y drugiego roku nie poptaca zboże táť/ iáťoby ſobie Pan
 życzył/ je nie wyſoko targo podnieſli Gdańſzczanie/ dla tego
 ani ná flis ſpuſzcza/ ani domá pienezyc żadney kreſcencyey nie
 da/ ſpodźíewáiac ſie y wygladáiac lat droſſſych/ á záтым kaze
 teź y czeladce umowíonego záſluzonego czekać: y tu w tym
 krzywdá czeládźí ſie dźíeie/ bo lubo nápotym/ daymy to je roku
 trzeciego albo czwartego/ wſytko co mu przynależy rázem che-
 ládnik weźmie/ ale co przez lata przeſte/ czekaiac ſwego przy-
 ćierpiat/ to beďże miał w zysku/ á do tego/ kiedy teź drugi che-
 ládnik wnie okolo ſiebie choďzić/ moglby był ſobie co wiecey
 owym ſwoim záſluzonym/ zá ſwoia indyſtrya przez ten czas
 przyczynić/ á w zględem tego Pan/ nic mu náđ to nie da co o-
 biecał. Nie dobrze tuſy y táťowym Panom Abacuc Proroc
 Swíety gdy mowi/ Va qui congregat auaritiam malam do-
 moi ſua, Biada temu/ ktory przez te táťome y ſfnerowate prze-
 biegi/ dom ſwoy podnieſć wzgore/ y z bogaćić go prágnie/ iá-
 łoż y w rzeczy ſamey/ bárzo cheſto to proroctwo práktykowa-
 ne wíđziemy/ kiedy owo goſpodarz náladowawſy ſkuty/ zá-
 trzymánym przez lat kílka zbożem/ puſzcza ſie do Gdańſká/ á
 żeby pod czas Jarmárku ná wroczyſtoſć Dominiká Swíetego
 tráſiwyſy/ iáťo nádrożey do oćretow mogli ſwoy towar ſpie-
 nieźyć!

Abacuc:

2. verſ. 9.

nieżyć/ aż za Boskim dopuszczeniem woput drogi/ wpędzi go
 fala gwałtowna na niespodziany hał/ rozbue albo zatopi
 skute ledne y druga/ ledwo sie sam Pan nieborak zgardlem
 swoim salwuje; orosł tobie Panku ow ciał dawno w koncepcie
 twoim wtknowány zarobek/ Kiedybys ty był na tych skutach
 z soba/ zatrzymánych zaslug czeládsi twoiey nie woził/ podo-
 bno by cie było to nieszczescie minelo/ ale znać przeládowales
 státki twoie to krzywda/ dales sie wwiész takóstrwu na wielkie
 y nieslusne zyski/ dlategoś tak swántował/ jeszáledwo sam
 w morze Gdańsk z daleká minawšy trupem nie zapłynal/ Vx
 qui congregat auariciam malam domui suae. Jezeli teź zaś
 inși dla tego respektu/ odwlażáia slugem swoim powinna za-
 pláte od roku do roku/ ázeby sobie tym czasem napustofona od
 Arendarzá albo zastáwniká odebrawšy máietnośc/ w po-
 rzanna ryje gospodarstwa wpráwić/ y restaurowác ia mogli/
 niechayje posluchaia Ekklezyástyká/ iáko im to chwali/ Qui
 aedificat domum suam impendit alienis, quasi qui colligit
 lapides suos in hyeme, Kto práwi na swoy budynek cudzym
 narabia grošem/ iákoby włásnie času zimy kámiemie sobie
 zbieral/ tak sie to ma rozumieć wedlug interpretacyey Sán-
 tcyusá/ je gdyby owo kto podczas zimnych mrozow/dom swoy
 wymyślnie obalíc y rozrzucić kazawšy/ Etedy naywieksza jest
 potrzeba domu/ zabawial sie wkladaniem na kúpe porozzucá-
 nych z całego onego budynku kámieni/ káždyby o nim rozu-
 mial/ je ma rozum nie spełná/ to teź tak włásnie trzymác o rás-
 kowym potrzeba/ ktory zarwawšy cudzego/ albo tego nie od-
 dáiac co komu powinien/ buduje z tego wlości y solwártki swo-
 ie/ Qui alienis id est furto sublati opibus, domum aedi-
 ficat, perinde facit, atque si in hyemali tempore, cum maxi-
 me est domus necessaria, illam dissolueret, & lapides ante
 in aedificando ex arte compositos dissiparet, & in acervos
 sine ullo profus ordine colligeret. A choćiasby teź náwet
 Gospodarzá ktorego/ y sam pobožny pretert/ albo iákie smie-
 sine naboženstwo nápadio/ coby dla tego zatrzymywał zásu-
 žone czeládsi swoiey suchedni/ ázeby z tego do Klastoru albo

Eccle. 21.
 vers. 9.

Sanctius
 in cap. 2.
 Abacuc.

Malach:
2. vers. 13.

S. Chry-
fost. ho-
mil. 18. in
Matthaei

ibidem.

B

Matthaei
25.

S. Chry-
fost. ho-
mil. 15. ad
Romanos

do spitalá iálmuzne uczynit/ niech tego pewien będzie/ że po-
spolite owo ná nim przyslowie náše przyschnie/ Kóściot odarty/
á dzwonicie potry/ Operiebatis lacrymis altare Domini, ták
o tym megoy Malachiasz Prorok Swiety mowil/ iáko w ies-
dnym odartym y dáchu nie máiacym Kóściele/ cieklo práwi
ná Oltarz Pánstí zewszad/ bo iákies tzy obsite z zálosnych oczu
wylane kápaly ná niego; á coż to proše zá tzy ták rzesiste ná
Oltarzu bydź miály? Dofedi tego zlotousty Doktor przez Du-
chá Swietego/ że nie inše tylko iálmuzny z oppressyey z wys-
dzierstwa/ albo z krzyrody cudzey uczyntone/ Kiedy w mdrálo-
nym sensie te Prorockie slowá wytumacza w ten sposób/ Sunc
enim, sunt inquam etiam nunc, qui alienis direptis, excu-
satos se à toto crimine putant, si aliquam partem pauperi-
bus dederint, de quibus ait Propheta, altare meum lacry-
mis operiebatis, Znáyduie sie y tymi czasy powiáda tákowych
miłosierczkow y nabożniczkw nie málo/ ktorzy znacznie w
krzywdziwšy bliźniego y dobro cudze gwałtem przywłaszczą
wšy sobie/ Kiedy z tego iáka czastke vbogiemu wdzietá/ ták so-
bie imáginuia/ że wybrneli z wšyškíego/ y obligácyey do pos-
wrocenia ná sobie nie nosá/ o tych to tedy á nie o inšych Pro-
rok Swiety mowi/ że Oltarz Bostí cudzymi krowáowymi prá-
wie lzámí obfície zmoczyli/ y konkludnie ták zlotousty Doktor
Non vult certè Christus rapiná nutriri, ingraticissima hæc
sibi sunt alimenta: Uiechce Chrystus żyć z drapiestwa y
szdzierstwa ludzkiego/ sa to ná niego niesmáczne y niestráwna
potráwy: Jálmuzná Swieta wprawdzié nie ládá iáko poplac-
ca w oczách Chrystusowych/ bo co dáiemy vbogiemu/ iák nas
zbáwiciel wperniel y Máthheusá Swietego/ że to on sam dla
siebie z ták nášych odbiera/ on to sam zá wlasne swoje dobro-
dzierstwo liczy/ w czym dla miłosći tego dobrze bliźniemu czy-
niemy/ Quamdiu ex his minimis fratribus meis fecistis, mi-
hi fecistis, powtarza to w osobie Chrystusá samého/ tenże
Chryzostom Swiety/ ták do káżdego z nás mowiac/ Nihil (ait
Christus) à te quod sumptuosum sit postulo, sed panem, sed
tectum, sed consolationem verborum, & certè vel propter
ipsum

ipsum regnum caelorum id praesta, propter te pauperem respice, & mihi satis facies, & tibi caelum largiar, Nie wiela kiedy ia rzeczy mowi Chrystus w osobie vbogiego zebrze czlo wiecze od ciebie/ tylko kawalka chleba/ albo sklonienia glowy w domu twoim/ a przynajmniej sowa dobrego w biedzie y w trapieniu cieftkim/ a za to obiecuae dae niebo/ weyrzyi tedy laskawie y zmiluy sie nad vbogim/ przynajmniej sam dla sie bie/ bo y mnie w tym dogodzisz/ y sobie niebo kupisz: Kiedy ialmuzne daemy swiadezy medrzec Panstwi/ iakobysmy to na lichwe Bogu samemu dawali/ Qui miseretur pauperi, faeneratur Deo, te flectuie sie Ambrozy Swiety nad tymi slowami Salomonowymi/ y tak do rosytych/ a o sobliwie zdami sie do samych lichwiarzow mowe swoje obraca/ Faeneratorum vos delectat & vsurarum vocabulum, id quoque non inuideo; Docebo quomodo boni faeneratores esse possitis, quomodo bonas quaratis vsuras, dicit Salomon, faenerat Domino, qui miseretur pauperi, ecce bonum faenus de malo factum est, ecce irreprehensibilis faenerator, ecce vsura laudabilis, Kochacie sie mowi w lichwiastich intratach y zbiorach/ nie zazdrosczeze wam tego/ tylko was chce nauczye/ a jez byscie sie wzbiawienne y dobre lichwy wprawiali/ wedlug Salomona lichwi ten z Panem Bogiem/ kto nad vbogim ma wlitowanie/ ocofz macie dobra lichwe/ lichwiarza nienaganego/ zysf y zarobek chwalebny; Frange esurienti panem tuum, & egenos vagosq; induc in domum tuam, cum videris nudum operi eum, & carnem tuam ne despexeris, tunc erumpet quasi manè lumen tuum, tak zaleca Izaiasz Swiety mi losierne uczynki/ nie zaluy chleba twoiego glodnemu/ zebraz Bow vbogich vracz w domu twoim/ okryi nagiego ile gdy moze jez uczynic to bez obnazenia wlasnego/ a z zaras swiatlo zarasne zaswieci przed toba; Coby to bylo za swiatlo takowe/ ex pozycorowie mieysca tego vza/ je nie inise tylko swiatlo laski Boskiej/ ktore ciemnosci grzechowe tak rospedza na ialmuznic ku/ iakozaranne swiatlo ciemnosci nocne gubi/ dlatego Do ktor Amelstwi Thomasz Swiety tak mowi/ Per opera pierat

Proverbia
19. cap.
versu 17.

S. Ambr.
lib. de
Thobiaz
cap. 163

Izaiae
cap.

S. Thom.
2. 2. Quæ
stio. 154.
artic. 2.
ad 5.

s. Chry.
sost. loco
supra ci-
tato.

Ezechie.
lis 29. ca-
pit.

tis, peccator liberatur à perditione æterna, in quantum per
huiusmodi opera, disponitur ad hoc, quod gratiam conse-
quatur, per quam peniteat, Grzesny głowiek przez miło-
sierne Chrześciańskie wczynki wyzwolony z ciemności wie-
kistwego zatracenia zostaje/ gdyż przez takowe akty dysponuje
dusze swoie do pozyskania łaski Bostkiej y do pokuty za grzechy;
Ma wiele inšnych w Piśmie wysokich prerogatyw y zalecenia
swoiego od Doktorow Pánstich/ iak mużná wczynoi, a dla Bo-
gá/ ale nie z oppressyey/ nie z zdzierstwa y ukrzywdzenia cud-
zzego/ lecz z pracy swoiey włásney powinna bydź dána/ taka
sie Pan Bog brzydzi/ y ma ta sobie za despekt/ Erora cieśka
krzywda ludzka y śarpánina pachnie/ Non vult certe Chri-
stus rapinã nutrici, quid ita tu Dominum contemnis, vt res
immundas offerre audeas? słowá Chryzostomá Swietego.
Owo zgoła pod żadnym pozorem y křatkem zatrzymána cze-
ładzi wyslužona płaca/ pochwały swoiey nie ma/ y tym nieplas-
tnym gospodarzom bázjo oporem y nie sporo gospodarstwo isć
musi/ albowiem oproz inšnych rożnych przypadkow škodli-
wych/ Erora Bog ná nich przepuścza/ ná pomste krzywd ludz-
kich/ sama czeładka czełstokróć nie pomaga im do chleba/ iesli
im ieden y drugi tak cnotliwy czeładnik y dyskretny sie trafi/
je onych swoidch zatrzymanych zasług z ćierpliwoscia poczeka/
tedy za iedna raza ná furyacá takiego napadna/ Erory te dlu-
ga expectatywe náprzykrzymšy sobie/ co náprzednteyšego
rumaká Pánstiego wyprowadzi z stáynicy/ domysli sie do skła-
tuly/ weźmie rzadzík ná przewierzenie/ y tak zátmie racego/ je-
áz ná samym Wołhyniu/ albo ná Podolu dopiero názad sie os-
beyrzy/ á owo wšytko co zarwał/ w zasługi swoie potraci/ Et
depredabitur manubias eius, & auferet spolia eius, & erit
merces operi eius, tak o tym prorokowal Ezechiel Prorok; iak-
koż to tedy sporo bedzie takimu gospodarstwo isć mogło/ kiedy
to nie ras za iedno złotych sto/ stráci sie tysiacy drugi/ gdyby
był oddał Pan czasu swoiego powinno czeładnikowi zapláce/
tedyby on był takowey iakó żywo nie domyslal sie robotki/ nie
placiłby był sam sobie w tyle dšesćciorná sob/ gdyby był wczes-
sinte

Śnie od Pána to co mu przynależało odebrał/ á teras y Pan
Gospodarz sam znacznie škodwie/ y on z dobrego człowieka
formalnym został złodziejem/

Tródstatek ma przecie iefzeże swiát Gospodarzow táko
wych/ ktorzy tak dobrze obchodzić sie z zeladzia swoia umieia/
iákby niebyli nád nimi Pánami/ ale sam Pan iák Oćiec/ iák
má Páni/ iákto Marká sobie postepuie z nimi: o takowym
Pánstwie czyni medrzec rozmianka/ Kiedy iedne gospodarz y
dobra opisuiac Pánia/ ktorey byl znać maj pilniac sam pu-
bliki/ wshytkiego domowego dozoru/ y całego gospodarstwa
poufał/ Confidit in ea cor viri sui, miedzy infymy wysokimi
pochwatami/ w tym iedy dánt osobliwy dáie/ że dwoiáka bár-
we wshytkiey swoiey domowe y zeladzi dawála/ Non timebit
domui lux à frigoribus niuis, omnes enim domestici eius
vestiti sunt duplicibus, á co to profe była zá dwoiáka bárwa:
czyli to Páni tánie umiála tey skutki ná zeladke zájyc/ iž zá
dwie lécie nalezyta bárwe/ w iedne wšafrygowác kazála/ y
ták choćiaš z ofobná rok káždy ráchuiac/ po iedney tylko wšy-
scy sukniey wzięli/ musieli to niebożerá zá cála dwuletia bár-
we przyiac: Jest tákich Pánow nie máto/ co y z troiákiey
bárwy iedne wylatać kaza/ ale tá Páni znać ofukuiwác w ten
sposób zeladzi swoiey niechćiála/ boby była záperwne miásto
pochwalenia/ fromotna z bárwy tákovej nagáne w Piśmie
Bozym odniošlá: Mowia niektorzy że tu w tym mieyscu Pi-
smo Swiete/ nic infego przez te dwoiáka bárwe wyrażić nie-
chćiáto/ tylko to/ że tak wczesnie zeladke swoie tá dobra kon-
tentowála Páni/ iž suchedni ná suchedni/ bárwe ná barwe/
bez żadney odwloki zwyczajnie slugom swoim dawála/ dlatez
go tak im sie zdáto/ iákoby byli dwoiáka co rok zaplate y bár-
we od niey miewáli/ Kiedy ich wczesnie y nieuchybnie powin-
ne dochodšy zaslugi: Drudzy zas rozumieia/ że to tá Gospo-
dyni wshytkiey zeladce swoiey/ dawála ná káždy rok infá bár-
we do roboty/ ktora sie przy wštudze iey nie ochrániála/ á infá
odšwietnia/ ták dla ozdoby zeladzi/ iákto tey y dla honoru
swoiego/ boć to záprawda niegrzezy (mowi wyžey cytowany

Prouerbi
cap. 31.

Chryzostō S.) Kiedyż za Panem albo za Pánią zeladź idac/ iac
 to iacy odartusowie/ kárwaszami y tokciami swieca/ sromos
 tá to Pánsta/ gdy samo Pánstwo w sobolach/ w rysiach/ sru
 mno/ strojno/ á zeladź odarto/ nie okładac sie lepiey wielka
 kupa zeladzi/ á chowac ich przystoynie tak sie godzi/ á nizeli
 miec tego nad potrzebe albo kondycya stanu/ á tylko ich w las
 tannach stroic/ Integra familia, integri adinstar corporis
 est, cuius caput vir & vxor, reliqui autem domestici, alia
 membra componunt, ergo qui seruos suos indecore nudos,
 aut detritis obsolescēsq; vestibus esse sinit, sui corporis bo
 nam partem dedecore afficit, słowá Chryzostoma Swieter
 go/ dwor Pánsti jest to powiada nákstat tednego calkowis
 tego ciála/ w ktorym maż é zóna jest iadoby głowa/ á zas do
 mowa zeladź rozmaice in se reprezentuie członki/ Kto tedy po
 sarpanie zeladź swote nosi/ wielka czesc wlasnego ciála swo
 iego sromoci/ dlate° tá rostropna gospodyni/ te baczna y rostro
 pna w sobie rozrywke mała/ ze dwotala zawse barwe prowis
 dowala zeladzi/ ázeby byla nigdy idacego zeladnika za soba
 w lachach nie widziata/ rada sie sama stroita wedlug relacyey
 Pismá/ Stragulatam vestem fecit sibi, id est, diuersis colori
 bus intexam; iako tłumaczy Lyran/ Byssus & purpura in
 dumentum eius; ale tej rada y zeladź dobrze vbrana widziat
 la/ zadney im Krzywdy nigdy w doroczney barwie nie czyniac/
 Omnes domestici eius vestiti sunt duplicibus: Błogo tey by
 lo z tym w interessach osobliwie domowych do gospodarstwa
 przynalezacych/ iuz owo bowiem ostátnia/ kiedy v gospodarza/
 zwlaszcza podczas zimy/ prawie ná pulnago zeladź domowa
 chodzi/ trudno ma choçby chciála przypilnowac szzerze dobra
 Pánstiego/ lada mroz/ lada zimno/ lada zawierucha spedzi is
 zaras od roboty do iakiey ciepley izby/ á tym czasem gospodar
 stwo stać bedzie odlogiem gospodarstwo bedzie zmarzle y bara
 zo nie spore; Ale v tey pomienionej Pániey/ nie zimne gos
 podarstwo bywalo choç zimie/ ani mrozy trzastaisce/ ani smie
 zne zawieruchy/ ani zimne niepogody/ nie zganiaty z roboty
 zeladnika zadnego/ miał zawse co wdziać ná sie/ y opatrzyc
 sie dos-

S. Chry
 zostoma
 supra ci
 tatus.

Lyranus
 in hac
 noueib.

ſie dobrze ná przeciwko ſimnu/ záczyń nie trzeba iey było obawiać ſie tego/ á żeby było ſporo wſzedzie iſć gospodarſtwo tey domowe nie miało/ Non timebit domui lux à frigoribus niuis.

W podobnym reſpekcie miał czeładke ſwoie y ow drugi teſtamentu nowego Goſpodarz/ á oćiec márníotrawnego Syná v Lukáſá Swietego opiſanego/ kiedy licharz on y márníotrawcá mlodſzy potomek tego/ zá Oycowſkiego żywota dział Oyczyzny roziawſzy/ y ſwawolnie w cudzych krájach bárzo w krótkim czasie wſytko przechulaſzy/ do oſtátniego wboſtwa y niedze przyſzedſzy/ ſwiádczy literá Swieta/ że iáko ſoro do ſwiádczył co to bieda y pócieranie cudzych katow vníe/ po ſuſhney rekollekcyey/ odważył ſie wroćić do Oycá ſwego/ żeby był iuż nie zá ſyná (bo ſie ſam ſadził/ iż zá tak wielkie exceſſy y lotrowſtwa ſwoie/ imienia náwet nie był Synowſkiego go-
dzien) ále zá náiemniká albo czeładniká do domoweý uſługi Oycowſkiej/ mogli bydſ od niego przyiety/ In ſe autem reuerſus dixit, ſurgam & ibo ad Patrem meum, & dicam ei, iam non ſum dignus vocari filius tuus, fac me ſicut vnum de mercenarijs tuis: Pytáia ſie tu Doktorowie o przyczynie/ czeładku verátnik ten nie poſtánowił był ſobie / przeproſiſy wprzod Rodzicá zá zbrodnie y zle poſtepti ſwoie/ tak ſie gárnacý tulić do láſki Oycowſkiej/ á żeby go był z Synowſkiego nie kwitował tytułu/ ále tylko ſłuźbe ſobie wpodobal Oycowſká/ Quare prodigus non inter filios ſed inter mercenarios poſtulat computari? tákowe miedzy inſhymi interrogatorum czyni Sylweirá Kommentator to mieysce tłumáczac/ y w ten ie ſpoſob ſolwunie/ że lubo znal bárzo dobrze ten ládáiáki ſyn y wyrodek Oycowſki/ nie porównána láſkawoſć y wielkoſć ſercá Oycowſkiego/ iż zá iednym weſtechnieniem y ſpuſkzeniem tez z oczu/ bárzo ſkonne y łatwe do wblagania było/ że iedná tak iuż był czeſćia z biedy/ czeſćia z pracey/ ná zley ſłuźbie zoſtáiac z niſzemniá/ iż do żadney przyſtoyney y piekney imprezy rezolwować ſie nie ſmiat/ dlatego nie ſynowſka/ ále raczey ſłuźebniká iednego/ v rodzicá ſwego obierat ſobie

Luca 17
verſ. 19

sylicira
Carmel:
lib. 6 ca-
pit. 28.
sub titu-
lo Filius
prodigus:
Quæst. 13.
num. 98.

Gillib:
Abbas
serm. 3. in
Cantica.

Cornell²
1hp. in
hunc lo-
cum.

Kondycya/ Verè filius Patris erat iste adolescens, optimè
etiam sui Patris clementiam agnoscebat, quæ vno gemitu
ac dolore, statim flectitur, & tamen non postulabat suam
filij ingentem conditionem, sed solùm mercenarium fieri,
sic inedia, fames, ac labor animum eius depresserat ac de-
biliterat, vt nihil magnum ac excelsum aspiraret, sed so-
lum vile ac abiectum intenderet, & cogitaret, słowá tego
wysokiego z Gory Kármelw Doktorá; Dobra rácyá/ bo is-
tá tãże y Gillibertus Opát swoia opinia stwierdza/ kiedy mowi/
Nimis exilem & macilentam spem reposuerat in sinu suo,
mercenariam conditionem Patrem rogaturus, verè fameli-
ci dans in hoc animi iudicium, & inedia confecti, non enim
poterat ieiunam & macram spem ad maiora porrigere,
przez to samo práwi pokazal ten nieborak/ że mu głód wielki
dotuczal/ kiedy tãż márna sobie vpodobal Kondycya/ słuzyc
chcac Oycu własnemu/ nie mogł znać głodem zmorzoney y
chudey nádzieie/ ná wyssza y godnieysza podźwignac odwage:
Insey ia iednak domyslam sie w tey mierze y dochodze z Kora-
neluszą przyczyny/ że to ten Syn w domu iesze ná opiece Oyc-
cowsticy zostaiac/ przypátrzył sie byl nieraz bázjo dobrze/ iá-
ko traktowal Rodzic zeladka swoje/ bez krzywdy wšelakiey/
widzial to kiedyś sam oczyma własnymi/ że nie iáko v Paná/
ale práwie iáko v Oycá/ przy wygodzie y respektie wšelakim
chowána byla zeladka w domu Rodzicá tego/ pámietal że
chleba mieli zgabe/ y káždodzienny wite dosyc przystoyny/ dla
tego tym sie samym kontentowac myslil/ żeby byl w poczet
mogł bydź slug Oycowstich w pisány/ Quanti mercenarij in
domo Patris mei abundant panibus, ego autem hic fame
perco, tãż mowił sam sobie/ á iáko tłumaczy Cornell^o, Quá-
ti, idest quám multi mercenarij, operarij, & serui, qui pro
mercede diurna laborant, in domo Patris mei abundant
panibus, imò carnibus & obsonijs, ego autem qui sum fili-
us hic fame perco, vix siliquis ventrem satio, Hey moy mity
mocny Boże/ iáko wiele z nádzieie sie slug w domu Oycá mo-
tego/ á mára sie wssyscy dobrze/ iáko pazeł w másle/ nie tylko
chleba

chleba y mięsa dostátanie ich dochodza obroci/ ale ich nád to
 przysmakámi y specyaliákami roznymi kázdodziennie karmis/
 á ia tu nie szczesny synem tego bedac/ gdyby nie te słodziny/ kto-
 rymi sie pod czas przy wieprzách Pánstich żywie/ musiałbyms
 zdychać od głodu/ iuż to próżno/ com wymyślił tom wymyślił/
 koniecznie z obcych tych kráiorow wybrać sie musie do domu/ y
 do tey przynajmniej szczesliwosci ná świecie/ w ktorey czela-
 ská oplywa w domu Oycá mego/ pokornymi supplikámi y
 prosbámi moimi wpraszá sie w wszelkim sposobem bede/ Fac me
 sicut unum de mercenarijs tuis, Kiedyby on był wiedział ze
 tak mizerna služba v Oycá tego była/ iak v onego Pána v kto-
 rego služyl/ takby mu bylo gdzie indziej/ iako tez y w domu ne-
 dze klepáć/ ale widział dobry byt czeládzi Oycowskiej/ ze w ni-
 czym trzywdy niemieli/ dlatego wolat posć precz od Pána
 swoiego/ á do Oycowskich náзад nátkierowác progow/ lbo ad
 Patrem meum. Rzeczecie je miespore gospodarstwo byds v te-
 go Pána musiało/ poniewaz tak wielki roschod y wydatek
 miewat ná same czeláds domowa; Mylicie sie/ Ewáneliá
 Swiata mowi/ je obaczywszy tego wtrátnego syná/ ofárpáne-
 go y odártego/ tylko z kátem á bosó przychodzacego do siebie/
 záras go pietnie wstroić/ y pierścien wlozyc bogaty ná reke iez-
 go roszkazat/ Cito proferte stolam primam, & induite illum,
 & date annulum in manum eius; & calceamenta in pedes
 eius, toć znác y w suknie kóstrowne/ y w kleynoty drogic/ do-
 státnim był Pánem/ roszkazat takze záras bankiet zawotány
 wezmie/ ná odzywienie tego zgłodzonego niespodzianego go-
 scia/ Et ceperunt epulari, toć znác y wiwánda Pánsta v mie-
 go była/ y lubo iuż był Oyczyzna synow obydwu podzielił/ Di-
 uisit illis substantiam, postáremu iakoby mu nic z doroczney
 nie vbylo inraty/ ktora przedym miewat/ záwsze okryty by-
 wal y porzanny dwor iego/ á nád to tak dla swoiey/ iako
 tez dla przyiacielskiej wciechy/ wyborna chowal muzyke/ Au-
 diuit symphoniam & chorum. záczym z tego wshyrtkiego lá-
 two kontludowác/ ze sporo wshedzie sło gospodarstwo tego/
 kiedy go ná tak przyzwoiny y przyzwoity stanowi swojemu po-

E
 Plin. lib.
 28. c. 16.

rzadek domowy/ bez wszelkich pożytkow sąsiadzkich stawało.
 Kresynus nieiaki ślachcic Rzymski/ (iako wspomina Plinia
 nus/) wdany był czasu iednego od zawisłych sąsiadow do
 Magistratu Rzymskiego/ że na małym barzo y szupłym grun-
 cie siedzac/ niewiedziac iako spore pieniadze zbierał/ tak im-
 sie własnje zdało/ że wiecey cos umiał niż Pacierz/ albo iaki-
 mi zabobonami narabiał/ albo przez iaka czarokościeka sku-
 te do chleba tak obfitego przychodził/ dlatego za rzecz słuszną
 bydź sobie sądzili/ ażeby go byli w tej matercy/ do Pánow rás-
 dnych odnieśli/ Porozumiawszy te sprawe Kresynus/ na słus-
 śny wywod niewinności swojej takowy sposob wynalazł/ pre-
 zentował naprzód przed Magistratem wszytek swoy sprzęt
 domowy/ osobliwie instrumenty wszytkie do rolnego gospodar-
 stwa służące/ porzanne/ mocne/ prawie na wrzad robione/ wszy-
 tko iak z robót wywinał/ a potym też przyprowadził na ratusz
 za soba gromadę czeladzi domowej/ iako ma bydź odziana y
 opatrzna we wszytko/ y rzecze tak do Magistratu/ Veneficia
 mea Quirites hæc sunt, wszytkie moje superstycye Pánowie
 Senatorowie/ nie inſze są/ ktorými ja skutki chleba nabynam/
 tylko te ktorom tu przed obecność wasze prezentował/ iakoby
 był własnje chciał rzec/ kiedyby y ci tak chcieli okolo siebie
 chodzić/ od ktorých tu niestusnie potwarzony iestem/ kiedy-
 by sie tak po Wycowstwu obchodzili z czeladzią/ iako sie ja ob-
 chodze/ że wole pod czas y sam w czymkolwiek niewygoda w-
 znać/ aniżeli robiacemu cieſtko czeladnikowi nie dodać/ kiedy-
 by krzywdy nie czynili czeladźce swojej w zasłużoney zapłacie/
 iako ia ley nie czynię/ pewnieby też y onym tak smárano y
 sporo gospodarstwo poszło/ bez zabobonow wszelkich zázywá-
 nia/ y tak niewinność iego przed sądem uznano/ y od wszel-
 kiej został nieprzystoyney suspicyey uwolniony. Najlepsza te-
 dy każdemu gospodarzowi skutá/ do przysposobienia gospo-
 dárstwa swojego krzywdy nie czynić czeladzi/ nie karmić ich
 wielkimi obietnicami/ lecz obiecować co słuszną/ a punktuála-
 nie y według czasu oddawać/ wielką dosć była obietnica Bo-
 ska/ ktora kiedyś Abrahámowi Pátryársze ofiarował sam Bog/
 34 100

za różne usługi y odwagi iego/ Noli timere Abraam, ego
 protector tuus, & merces tua magna nimis, Abrahámie su- Genesis
 go moy wierny/ nie frásuy sie/ nie poyde ládáiatko przysługi 111. cap.
 twoje przedemna/ nádgradze ia to wszytko tobie obficie y do-
 statecznie/ á přećie Abrahám nie był kontent ztey general-
 ney obietnicy Bostiey/ wolat sie spytać Pána Boga/ Domine
 Deus, quid dabis mihi? Wole je mi wymienis Pánie Boże ibidem.
 moy/ co rátkowego od ciebie mieć bedez/ y rák dopiero kiedy go
 Pan Bog sobie za rękę wziawszy zaprowadził ná strome/ y pos-
 czal mu specyfikowác/ że narod iego miał rozmnożyć iáko gwiaz-
 zdy po niebie/ zaras Abraham vkontentowany z nagrody Bo-
 stiey zostal/ rák y wy przedzey Pánowie Gospodarze vkonten-
 tuncie sług wászych/ kiedy nie sama protekcyá albo promocyá
 Pánsta/ nie samymi obietnicami generalnymi zbywác ich be-
 dziecie/ ale wyraźnie y rzetelnie naznáczyćie im pewná y nie-
 chybná zaplátę/ ktoraby ich dochođzila/ Da mercedé merce- S. Ambro-
 nario, vt & tu possis dicere Domino, cum precaris, da mer- sus lib.
 cedem Domine timentibus te, rák was pobudza sam Am- de Tho-
 brozy S. do tego/ pláćcie zeládzi Pánowie/ áżebyście sie y wy bia c. 24.
 bezpiecznie wíec v Pána nád Pány/ zá dočasne práce wáše
 vpomniéc nádgrady zaslužoney mogli/ Kochayćie zeládzie
 dy dobra/ iák wiasnie duše wáše/ rák wam rádzi Kłezya- Ecclesia-
 styk/ Si est tibi seruus fidelis, sit tibi quasi anima tua, á Ly- stici 33. 2.
 ran dokláda/ Ipsum ex corde diligendo, słowem mowiac/ rák
 wam sie stárác gospodarzóm oto y pieczolowác potrzebá/ áżeby-
 ście nic cudzego nie trzymáiac przy sobie/ bezpiecznie przy o-
 státnim punkcie życia swego/ káždemu rzec w oczy zeládnia-
 kowi mogli/ te dzisieyszego Gospodarzá słowá/ Amice non-
 facio tibi iniuriam, á w ten sposob po pozyskaniu tego Swia-
 tego Jubileuszu teráznieyszego/ nierytko sporo wam poy-
 da dočasne gospodarstwa wáše/ ále też sporo sobie
 sárabiać bedziecie ná zaplátę one wielkústa
 w Niebie/ A M E N.

Ad. M. D. G. B. M. V. & S. P. Hm.

P O.

POSTRZYŻYNY ZAKONNE.

IETMOSCI PANNY KONSTANCTEY
Ze Smielowey Woli Miśiowskiey.

R A Z A M A E
XXIX.

Miáne w Kościele Krakowskim IEDRZEIA S.
v W W. Pánien Zakonnych Reguły Klary
S. á Corek FRANCISZKA S. we Wtorek
przed Kwietną Niedziela, dnia trzy-
nastego Kwietnia R. P. 1666.

Escler. 14. Pauens periculum cum deposuisset vestes regias, fletibus &
cap. luctui apta indumenta suscepit, omniaq; loca, in quibus
antea latari consueuerat, criniú laceratione cõpleuit,
Obawiając sie Krolowa Ester niebezpieczeństwa/ Krolewa
skie stroie zrzuciwszy/ do żalu y płáczu podobny wbiór ná sie
wzięła/ y wshytkie swoje niegdy krotofilne mieysca/ tãra-
gánymi z głowy swojej włosami nabartożyła.
*Deskrypcya pokutney Modlitwy Krolowey Estery, wyrážona w
Księgách iey, w Rozdziale czternastym.*

F **S** Tãrodawny y swiatobliwy postrzyżyn Zakonnych/
w Kościele Chrystusowym obyczay/ nie z wynalasku
ludzkiego/ ale z samego instynktu Bostkiego introdu-
kowány/ y ná pomoc do zbawienia dusznego ordynowány zos-
staie T. S. Nie iest to inwencya ludzka/ rozszesane ná gło-
wie

wie warteżce zrnać sobie na chwale Chrystusowa dopuścić/
nie jest to prożna iedna Chrześcijańska superstycya/ (iako blu-
zmerkie mowia heretyckie usta) ale to sposob do oddania sie y
poświęcenia na służbę Boga/ sposob do nabyćia doskonałości
od samego Ducha S. podany. Niech owo głupia będzie in-
wencya ludzka/ co o starodawnych Greczynach napisał Plus-
tarchus/ Cerrullianus/ Theodoretus/ y insi/ iż zwyczaj ta-
ko wy mieli między sobą/ że każdego pachołęcia młodego/ odroste-
nieco na głowie włosy/ fałszywym swoim osiłowali Bogom/
Dementissima natio, offerēbat comam demonijs, tak o tym
y Cyrillus Alexandryjski wspomina/ niech y to będzie prożna
inwencya ludzka/ że starodawna Berenice Mātrona/ iako
wspomina o tym Swiety Grzegorz Nazyanzeński samā sobie
dobrowolnie na głowie włosy ostrzygłā/ ażeby ie była Bogom
swoim na osiawe oddałā; Nazwyimy y to ieszcze nakoniec po-
smiewiśka iednego godna inwencya ludzka/ że kiedyś pewny
ieden Kochanek Domicyana Imperatora/ włosy sobie z głowy
oberznowiśy/ Eskulapiuszowi/ w iedney skrzyńceżce złotey/ na
prezent ie postal/ ale tey światobliwoy cerymoniey w Kościele
Chrystusowym/ przy ktorey lubo meśka/ lubo białogłowska
pleć na służbę Boga przystaiac/ strzyc sobie włosy dopuścić/
niegodzi sie nazywać iuz inwencya ludzka/ bo naprzod od Ana-
ioli onego/ ktoremu niegdy Bog Wszechmogacy kazał Regu-
le wielkiemu onemu Pachomiuszowi dyktować/ byl też y ten
artykuł między inszymi podany/ ażeby byli wzniowie iego za-
wse z głowa strzyżona chodzili/ tak o tym piśe Palladius in
Lautiacis, piśe potym y Izydor Swiety Pelluzyotā/ wzeń
Swietego Jana Chryzostoma/ że to byli samiś zaras Aposto-
lowie Swięci postanowili/ ażeby byl każdy/ ktoryby byl ze-
chćiał na służbę Boga sie wdac/ głowa sobie naprzod przez włos
wzmiety odnowit/ iako kiedyś w Starym Testamencie z ordy-
nansu Bostiego/ strzygli sie Nazareyczekowie przed porta sa-
nego tabernaculum, Pānu Bogu włosy swoje oddaiac/ Vt
qui Domini cultibus mancipati Domino consecrarentur,
Quasi Nazarai, id est Sancti Dei crine pretioso innoventur.

Cyrl. Ad
lex / in
Leuiticū.

S. Greg:
Nazian.
Orat: 84
indul,

S. Isidoro
lib. de
Diuin of.
fic. & a-
pu: Baro-
nisi To-
mo 1. ad
ann. 55.

taktowa wzwyż pomieniony Jzidorus mowi/ Apóstolska była
 ordynacya; Piſe y Hieronim Swięty o Egiptſkich także y
 Syryſkich Kłaſtorách/ że y tam kiedy do nich Pánientá kro-
 ra/ albo wdowa wſtepuie wyrzekáiac ſie ſwiátá tego miżerne-
 go obludy/ dáia wprzód włoſy ſwoie Przekożonym oſtrzygáć.
 S. Hier. Moris est in Aegypti & Syria Monasterijs, vt tam virgo
 Epist. 48. quám vidua, quæ ſe Deo vouerint, & ſaculum conculcá-
 ad sabin. rint, crinem monasteriorum matribus offerant delectan-
 dum.

G. Ażáſ oto tey Swiętey cerymoniey nie figurował doſć iá-
 ſno ſam Bog W ſzechmogacy/ ieſze w Starym teſtamencie/
 tym poſteplem Eſtery ná początku mowy moiey wſpominio-
 nym. Szło o reſt tey odważney niegdy Pániey/ wiſziátá
 przed oczymá ſwoimi/ co za niebeſpieczeńſtwo przez Máchia-
 wełſkie ſátkye Amánowe/ nie tylko ná nie ſáme/ ale ná wſzy-
 tek naród Jydowſki náſtepowáło/ wiſziátá/ iż iáko mowiá
 całego pokolenia Jydowſkiego/ y oney ſámey zdrowie/ ná ies-
 dnym włoſtu wiſziáło/ cóż czyni: wdáie ſie do Boga/ y z nie-
 wolić chcec iobie tym przedzey ſerce iego Pánſkie/ porzucá przez
 bogáte ſáty Krolewſkie/ płáczliwym pokrywa čiáto ſwoie o-
 dſieniem/ y gdſie ſie tylko obróci/ wóie włoſy z głowy y targa/
 á ſiemie nimi ſciele/ co przedtym tak bárzo ochrámiátá tego/
 y ſtáráá ſie żeby iey był áni teden z głowy ná ſiemie nie ſpadał/
 Cum depoluiſſet veſtes Regias, flecibus & luctui apra indu-
 menta ſuſcepit, omniaq; loca, in quibus antea lactari con-
 ſueuerat crinium laceratione compleuit: Foremna to zá-
 prawda tranſátkya/ przyczynié ſobie Eſter przyrodzoney vro-
 dy y pieknoſci ſwoiey. Dla Aſſweruſá zyczylá/ áż oná naprzód
 miáſto piżmá albo putru Fráncuſkiego ná głowę/ poſypnie ſie
 popiolem/ miáſto bogátey juźniey wedlug mody teráźniey ſey
 po ſiemie ſie wlozczácy/ odſienie ná ſia liche y bárzo podle bie-
 rze/ miáſto wodék gláncownych/ albo z farb przypráwnego
 do twarzy ſwoiey rumiencá/ poſtámi ſie wedzi/ y ná policzkách
 truchleie/ iednym ſłowem piekna bydſ chcec y powabná Aſ-
 ſweruſowi/ wymyſlnie ſie iáko naybárzſiey ná modlitwie ſpeci-
 táł.

tak właśnie mowi Iosephus reflektując się nad tym aktem
 iey/ że o te dwie rzeczy supplicowała do Boga/ na modlitwie
 swojej/ naprzód ażeby. była łagodna oratorka w mowie/ przed
 obecnością Królestwa zostala/ a potym ażeby się była nad ży-
 czay nadobna y glądka w oczach tego zdala/ Rogabat vt milti-
 raturus darer ei apud regem facundiam, & maiorem quam
 vnquam antea forma gratiam, Na coż tedy. nappierwey gło-
 we swoje potarganiem włosów/ y ciato wшыtko ladaćakim o-
 specila odzieniem: Figura to/ a figura dość wyrażna była/
 tych chwalebnych teraznieyszych w Kościele Chrystusowym
 postrzyżyn Pamienskich: Zuwa wstawnie zdradliwy świat iak
 to ieden chyry Aman na duszne zdrowie Pamienskie/ dybie bez
 przesłanku y myśli o wiekustey zgubie y zatraceniu ich/ za-
 sadza rozmaite co raz inſe/ na mlodość ich sidla y siateczki
 swoje/ kiedy się tedy. wczesnie w tym ktora postrzeże/ kiedy
 ktora zawczasu/ przy mlodszym iestze wieku/ rozważać sobie
 te fortale niebezpieczne pocznie/ coż czyni? wdać się także co
 przedzey do Boga/ y przed oltarzem Pańskim pokleknawszy/
 szruca powabne fady przykładem Estery/ w ktore ia sobie
 świat stroi/ bierze na się pokutna barwa Zakonna/ świato-
 wym wiecey ludzić się nie daće kolorom/ strzyje włosy
 Rąplanskimi/ Pasterkami rękami/ y po ziemi miece/ ażeby
 wiecey świat/ targnać iey za co nie miał/ y tak cale tym swo-
 im zespeceniem/ wpodobac się samemu Naywyższemu Mo-
 narſze zamysla. Na to się dziś rozolwowała w oczach naszych
 bedaca/ Imość Panna Konstancya ze Smielowey Woli
 Miſiowſka/ widziacie ia tu w mlodości wstroiona iak iadca/
 bogatymi sukniami/ iedwabnymi iasnymi/ y kostownymi
 kleynorami przyozdobiona/ moglby bezpiecznie teraz z niey ias-
 niey tylko iedney/ wшыtkie światowe pozory malować/ aż ona
 wnetze o ziemie ten wшыtek powabny tſialt światowy wde-
 rzy/ widziacie ia tu wrodzenia zacnego/ y Parenteli w tym Wo-
 zewodztwie wysokiey do wſeltich wygod doczesnych na tym
 swiecie podobna/ aż wnetze do ściſtego dobrowolnego wbo-
 ſtwa Zakonnego przydzie/ widziacie ia tu z trafionymi włoska

Iosephus
 libro xxi
 Antiquitez
 cap. 6.

mi świecacy mi sie od Dyamentow / aż ona wnetze wzorem
 Krolowey Estery / potarga to wosytko y poskarpie na głowie /
 włosy sobie obstrzyze / karczyna Franciszka Swietego ciała
 swoje pokryje / y tak przez to zespecenie swodie powierzhonow /
 do samego szesliwego przychodzie w podobania Boskiego pre-
 tenduje / iuz to tedy trudno nazywać niepotrzebnym wynalaz-
 kiem ludzkim / ale raczej nazywać potrzebą / zbawienna same-
 go Boga Wszechmogacego inwencya : co ieszcze lepiej na te-
 rajniejszy Kazaniu moim vznacie / kiedy wam osobliwe trzy-
 taimniece Duchowne objaśnie / ktore Bog dobrotliwy w Ko-
 sciele swoim Swietym / zataic pod ta chwalebna cerymonia
 zechciał / na czesc y na chwale Pánienek wosklich Krolowey
 Niepokalanie poczety Rodzicielki Boskiej / tylko ty :

Panno włosy iak spadna v tey Panny z głowy

Rzecz choć licha, rácz przyiac za prezent gotowy.

H **A** Ktoż niewie (je nappierwey od tey taimniece poczne) iako
 bezwlosna głowa niepoznornym czyni na weyżrzeniu czlo-
 wieka :

Ouidius. Turps pecus mutilum, turpis sine gramine campus,
 Et sine fronde frutex, & sine crine caput

Tak ten niepoznor opisal wiersem swoim Owidyusz / iako po-
 wiada szpetne iest bydle bez głowy / iako niepietne z szeloney
 trawy pokoszone pole / iako nieozdobne drzewo otrzeszane z ga-
 lezi / tak wlasnie a nie inaczej niepietna iest wlosow niemac-
 iaca głowa / Tolle comam arboris, ingrata est, tolle huma-

s. Ambr.
 libro 6.
 Hexam.

ni capitis capillum, tota pulchritudo flaccescit, Swiadczy
 takze y sam Ambrozy Swiety o tym / zetny prawi wierzh-
 drzewa / pewnie wiecey wdzieczności takowey iako pierwey /
 miec iuz drzewo nie bedzie / zetny takze na ludzkiej głowie
 włosy / aż wosytká pietnosć czlowieka o siemie : a jezeli na kim
 tedy naybarszey na samey białogłowskiej plci / ten niepoznor
 znaczy / Turpe est mulieri tonderi aut decaluari, powie-
 dzial Apostol / y dlatego starzy owi Tyránowie / iako opisuje
 Baroniusz / kiedy rozmaite tormenty y meki na Swiete wymy-
 slali Pánienki / miadzy inshymi draczyli ie tez y tym / za naya-
 wiekszy

s. Corint.
 cap. xi.

wiekszy to poczytaiac despekt/ że im głowy z włosow własnych
 obnazac kazali. Uwazmysz te tajemnice Bostka / (mowie z
 Ambrozjym Swietym/) że sobie rzeczy takowe/ ktore sie niepo-
 zorne v swiata bydz zdadza/ obiera Bog w Kosciete swoim
 Swietym/ na pomnozenie chwały swojey Bostkcy/ Quæ cor-
 poreo aspectu fiunt turpia, Sacrosanctæ Religionis con-
 templatione reuerenda sunt, słowa Ambrozjego Swietego.
 Naysromotniejszy kiedys byl sposob smierci na swiecie/ kiedy
 Bogo na krzyzu wieksiono/ a przecie sobie Chrystus obrat dla
 zbawienia naszego w ten sposob vmierac/ y na wielka ozdoba
 w Kosciete swoim/ Krzyzowa zostawil figure; na wielkie
 posmiwesto y wzgardę dopuscil sobie Chrystus ostrym ciera-
 niem Przenayswietsha w koronowac glowe/ a teras w Kosciete
 le swoim Swietym / mowi Kleinens Alexandryiski y Wiele-
 bny Beda/ chce tego po nas Duchownych/ po nas Zakonni-
 kach y slugach swoich/ azebyśmy na ozdoba nasza/ a na chwa-
 la tego Bostka/ nastal korony/ glowy ostrzyzone nosili/ rzecz
 niepozorna y wzgardzona v swiata/ glowa bialoglowsta bez
 włosow/ a przecie Chrystus w Kosciete swoim/ kiedy sobie
 Patientki za swoje własne oblubienice wybiera/ y w klauzurze
 Zakonney iako in thalamo sponsi dozywotnie zamyka/ tym-
 ich sobie stroic nayspierwey kaze/ azeby włosy na glowie postry-
 zone mialy/ Quæ corporeo aspectu fiunt turpia, Sacrosan-
 ctæ religionis contemplatione, reuerenda sunt. Rzecz pe-
 wna godna uwagi napisal niegdy Apostol Pawel Swiety do
 Koryntczykow w ten sposob/ Ignobilia mundi & contem-
 ptibilia elegit Deus, & ea, quæ non sunt, ut ea quæ sunt
 destrueret, ut non gloriatur omnis caro in conspectu eius,
 nie slachetne y wzgardzone rzeczy swiata tego obrat sobie
 Bog/ y te ktorych nie masz/ azeby te ktore sa / popsowal y zni-
 szyl/ coby sie w felkie ciasto chelpic y bucić nie moglo/ przed
 obecnością tego; acz nad cała ta propozycya Apostolska/ lecz
 moim zdaniem naysbarzieszy miec potrzeba reflexa/ nad ony
 mi słowami/ Elegit Deus, & ea quæ non sunt, Upodobal so-
 bie y xlubil Pan Bog/ y te rzeczy na swiecie/ ktorych w sobie

s. Ambr
 Epist. 30.
 ad Sabina.

Apud
 Cornel.
 in cap. 6.
 Num.

yma ad
 Corinth.
 1mo.

Genes. 1.
cap.

S. Augul.
1. de Ge-
nes. con-
tra Ma-
nich. ca-
pit. 21.

Deutero-
nomij
cap. 7.
Vers. 4.

Paralib.
lib. 1. c.
28. vers. 4.

Świat nie ma / wiemy to bowiem z Pisma / że na początku
stworzenia wszech rzeczy / to tylko było przypadek do gustu y
wpodobania Bóstwego / co iuz było wszechmocna ręką iego Pań-
ska stworzonego na świecie / Viditque Deus cuncta quæ fece-
rat, & erant valde bona, Podobała się dosyć rzecz każda z o-
sobną / Kiedy to stworzył Bog Przenajświętszemu Miałstato-
wi iego / bo kiedy stworzył ziemię / Vidit quod esset bonum,
Kiedy stworzył te dwoje luminaria wielkie na firmamencie
niebieskim / Vidit quod esset bonum, kiedy stworzył ryby po
wodach / ptaków na powietrzu / zwierzęta na ziemi / Vidit,
quod esset bonum, tak to Kronikarz Bostki opisuie / a po stwo-
rzeniu człowieka / kiedy rzucił okiem swoim Najświętszym /
na one wszystkie w raz Creatury swoje / dopiero (mowi Augus-
tyn Świety) arcy dobrze zdało mu się wszelkie stworzenie iego /
Cum de singulis ageret, dicebat tantum, vidit Deus quia
bonum est, cum autem de omnibus diceretur, parum fuit
dicere, Bona, nisi adderetur, & valde, o tym zaś nie wspo-
mina nic litera Świeta / ażeby był na ten czas ulubil sobie
Bog / Ktorekolwiek rzecz takowa / Ktorey na świecie nie było / aż
kiedy sobie iuz dobrze podziwiał świat / Apostoł Świety mo-
wi / że te rzeczy w porzucach y Pana Boga Ktore są / a te bardszy
ziej poplacają / Których niema / Elegit ea quæ non sunt, ut
ea quæ sunt destrueret. Starozakonne elekcyje Bostkie / ile nas
Pismo wzy / miały sobie pro termino albo pro obiecto rze-
zy na świecie bedące / iako niekiedy opowiadał to Moyzesz po-
spolstwu Izraelskiemu / Te elegit Dominus Deus tuus, ut
sis ei populus peculiaris de cunctis populis, qui sunt super
terram, Ciebie narodzie Izraelski obral sobie Pan Bog twoy /
ażebyś iego osobliwym pokoleniem było / między wszystkimi na-
rodami / Ktorekolwiek są y znaydują się na ziemi / tak mowil y
Dawid Krol o sobie samym do Izraelskich Książat / Elegit
Dominus Deus Israël me, de vniuersa domo Patris mei, ut
essem Rex super Israël, Wybrał Bog mnie samego z całej
Oycowskiej familiej / ażebym był Krolewał nad Izraelem / tak
żaj jest relacya y o Abrahamie w Ksiągach Ezdrasowych /

Tu ipse Domine Deus, qui elegisti Abraam, & eduxisti e-
um de igne Chaldaeorum, takas o Aarone y Psalmisty S.
Aaron quem elegit ipsum, a to wshytko ludzie byli na swie-
cie bedacy: Elektem byl Starozakonnym Jozue wodz wale-
czny/ Iosue filius Nun, minister Moysi & electus e pluribus,
elektem byl Saul/ Filius vocabulo Saul, electus & bonus,
elektem byl Moyses/ Si non Moyses electus eius stetit, y in-
sych tak wiele/ o ktorych na ten czas nie moglo sie to mowic/ ze
Non sunt, ale raczy sunc, a teraz w Nowym Testamencie/
Doktor narodow mowi ze Bog sobie takich obiera y czyni ele-
ktami swoimi/ ktorych nie masz/ Elegit ea quae non sunt.

Ale y w prawie Nowozakonnym ia widze/ ze kiedy Bog
Wcielony przybierał do siebie/ dwunastu Apostolow swoich/
obierał wshytkich bedacych/ Vocauit discipulos suos, & ele-
git duodecim ex ipsis, quos & Apostolos nominauit, na-
zwat y Pawla samego naczyniem wybrania swiego/ inż
tak je bedacego/ Vas electionis est mihi iste ut portet nomen
meum coram gentibus, Obrat Jana Ewangeliste inż beda-
cego za osobliwego Sekretarza swiego/ ktoremu wolno bylo
na własnych sie pierściach zbawicielowych przesytiac/ Ecce
puer meus electus, quem elegi, posui super eum spiritum
meum, tak ewiadezy Kosciol Swiety przy Wroczystosci tego
Apostola y Ewangelisty Panskiego/ a przecie Pawel Swie-
ty elekcye Bostie/ na rzeczy iaties skladanie bedace/ Elegit ea
quae non sunt: Subtelny Doktor nasz wezy/ ze proprie dicta
electio, wybieranie prawdziwe nie jest inzego/ tylko iea-
dno skuteczne chcenie iatyekolwiek rzeczy/ y szukanie srodkow
takich/ przez ktoreby rzecz owa de scapiona byds mogla/ Ele-
ctio non est, nisi uolicio efficax obiecti, quae est ad in-
quiritandum medium, per quod possit obiectum attingi, to e we-
ding tey nauki Doktora naszego Electio supponit obiectum
in esse, dlatego niżej zaras na tymże miejscu przydacie/ ze taka
elekcyja nie moze byds rzeczy takowych/ ktorych nie masz/ y
byds nie moga/ Et talis uolicio efficax, nunquam est alicui-
us impossibilis, wedlug Filozofa ex tertio Ethicorum, Ele-
ctio

Esdrae 4.
bro 2. c.
9. vers. 4.
Psal. 104.
vers. 26.
Numer.
31. c. vers.
28.
1. Reg. c.
9. vers. 26
Psal. 105.

I

Luca 6.
c. vers. 13.

A Cor. 19.
c. vers. 19.

In Anti-
phon. ad
Laudes.

Scot9 in
2. Distin
6. Quae-
1. lit. D.

Scotus
ibdem.
lit. B.

Actio non est impossibilium, przydaie y to/ że Antiołowie sli/
 kiedy sie w pyche taka y hardosc podniesli/ że sie zrownać z
 samym Bogiem nieskonczonym chcieli/ nie byl ten grzech ich
 pochodzacy ex tali electione & volitione efficaci, bo to rzecz
 byla niepodobna/ azeby byli kiedy stać sie samemu Stworcy
 Wszechmocnemu rownymi/ y podobnymi mieli/ Hoc etiam
 modo Angeli non peccauerunt, eâ electione, hoc est ex voli-
 tione efficaci, Tle moze tedy prawdziwa y skuteczna elekcy-
 bydź rzeczy takowych/ ktorych nie masz y bydź nie moga/ in ce-
 rum natura, iakos̄ prosze rozumieć sobie te słowa Apostolskie
 bedziemy/ Elegit ea quæ non sunt, obrat Bog rzeczy takowe/
 ktorych nie masz: Prawda to jest (tak Filozof rzeczy) że y sam
 Pan Bog nie moze chcieć y obierac̄ rzeczy takowych niebeda-
 cych/ ktore implicant contradictionem, y maia w sobie repu-
 gnancya wshelaka do bycia/ ale iednak̄ site takich sobie obrat/
 ktore lubo wzgledem wshelkiej mocy stworzoney sa niepod-
 bnymi/ wzgledem iednak̄ nieskonczony mocy tego Bostkiey
 sa podobnymi do bycia/ y tak w ten sposob/ obrawşy Bog
 rzeczy takowe/ ktore ani sa/ ani bydź przez site stworzona nie
 moga/ Elegit ea, quæ non sunt; Powiadaia to Theologowie/
 że w Panu Bogu jest pewna madsoc̄ takowa/ ktora sie zowie
 Scientia simplicis intelligentiæ, madsoc̄ iakas̄ prosta ale
 nieskonczona/ przez ktora Pan Bog wie y widzi w istnosci
 swoiey Bostkiey/ iako w iednym wshelakich doskonalosci abry-
 sie/ Omnia possiblea, wshytkie takowe rzeczy ktore maia po-
 dobienstwo do bycia/ y zaras̄ od wiekow/ kiedy wshytkie rzeczy
 takowe reprezentowane byly w nieskonczonym intelekcie
 Bostkim czynila sobie w nich brat̄ takowy wola tego Przenays-
 swietsha/ ze iedne sobie wpodobata/ wlubila/ obrata/ postano-
 wila/ a drugich zas̄ nie/ to widzicie ze ab aeterno anjeli wshy-
 tkie kreatury byly/ in esse realis actualis existentia, odpra-
 wiata sie in̄ nad nimi elekcy Bosta/ y tak w samym zaras̄
 instansie naypierwszym wiecznosci/ za prawdziwa przyzna-
 wa bydź Theolog ta propozycya Pawla S. Deus elegit ea,
 quæ non sunt: Predestynacya Swistych Bozych nic nie jest
 in sego!

insego/ osóbliwie według Subtelney Szkoły násey mówiac/
tylko elekcyá Boga/ ktorego kolwiek rozumnego stworzenia
do láski y chwaly swoiey Swietey/ Dico quòd prædestinatio
proprie sumpta, dicit actum voluntatis Diuinæ, videlicet
ordinem electionis per voluntatem Diuinam, alicuius cre-
aturæ intellectualis, vel rationalis ad gratiam & gloriam,
słowá Subtelnego Doktorá/ á kiedyś sie tá elekcyá iedyne-
go w Trocy Bogá ulubionych wybranych tego wszystkich od-
prawowała? Ab æterno, odprawiáta sie od wieków/ kiedy
nie tylko onych samych ná świecie/ ale y swiátá całego stwo-
rzonego nie było/ zaczęli iestże przed wieki/ Elegit Deus ea,
quæ non sunt.

Scots in
imo Di-
stinct. 404
lit. A.

Aleć nie tylko przed wieki in ordine intentionis, iáko
my Skotyſtowie mowiemy/ lecz etiam in tempore, y teraz
w czasie plynacym in ordine executionis, takowy zwyczaj
ma Pan Bog/ że sóbie ludzi obieráć y wpodobáć zwykł nie bez-
dacych/ Elegit ea, quæ non sunt, á to zás iáko: Starodawny
interpret Lyránus Fránciſkan/ tłumáczac te słowá Páwła
S Apóstolá/ ták náucza/ że sie dwoiácy ludzie obecnie zná-
duia ná świecie/ iedni takowi/ ktorzy chociaś sa/ éicho iednáć
wſędzie o tym/ y nie znáć tego po nich jeby byli/ sa iákoby ich
nie było/ lubo actualiter zostáia ná świecie/ ták przecie o nich
swiát trzyma/ y ták ich sóbie máluie/ że ich nie máś/ cokol-
wiek im znákomitego dálo wrodzenie wyſokie/ Párentelá rodo-
wita/ przyrodzone talenty/ wſytko to stryli od swiátá/ cokol-
wiek mieli albo mieć mogli znáczney reputácyey/ z grzechno-
ści/ z honorow/ z preeminencyi/ z dóſtátkow/ odbiegli tego ná
świećcie/ cokolwiek iednym słowem/ badź z dobrodziejſtwá
náturey/ badź z faworu fortuney/ badź z náuk nábytych promo-
cyi/ dóſtálo im sie mieć y otrzymáć ná ſiemi/ ták eo ná sóbie
zátarli/ zácimli/ zafpećili/ że w nich swiát tego nie widzi/ dla
tego ich teź ták ſadzi/ że Non sunt: Drudzy zás tácy sa/ o kto-
rych zewſad pelno tego je sa/ ták sie wyſoko podnieſli w powa-
dze/ w dygnitarſtwách/ w bogáctwách/ że káżde oko ludzkie
ſnádnó ich doyzrzec móże/ ſtáráia sie wſtáwicznie y pieczolwia o

U n n n

to/ á jeby

Lyranus
sup. hunc
locum.
Coryath.

to/ áżeby co roť/ to wiekſze prowenty/ co roť to wyſſzy honór /
co roť/ to głoſnieyſza roſta im reputacya/ zgotá o niczym ina
ſym nie myſla/ tylko o tym/ áżeby wſzedſie o nich po ſwiećcio
wiedziano y mowiono/ że ſunt; Otróž Lyranus mowi/ że mieſ
dzy tymi ludźmi dwoiakimi ná ſwiećcie/ ná tákich Pan Bog
puſzcza loſſy ſwoie niebieſkie/ tákich vmyſlnie wybiera y ſmá
kuie ſobie/ tákich czyni požadanými elektrami ſwoimi/ o ktor
rych ſwiát rozumie/ że ich paſſ y niemáſz ná ziemi/ á tákowych
poniża y niſczy/ o ktorzych trzyma że ſa/ Elegit Deus ea, quæ
non ſunt, id eſt homines nullius reputationis, vt ea quæ
ſunt, reputationis magna in hoc mundo deſtrueret, id eſt
ad humilitatem reduceret, táká ieſt interpretacya Lyrano
wá. Jakóſ podziſdſien widze praktykuie Chryſtus w Ro
ſćciele ſwoim Swiatym te interpretacya iego/ kiedy nie w ten
čas/ gdy ná vrode piekna/ ná wloſy z cudzoſiemieſtá tráſione /
ná ſtroie bogá e ludzkie oczy wabia y práwie ciągná do ſiebie/
nie w ten čas/ gdy co żywo wie o nich y widzi że ſa/ ále w ten
čas dopiero/ kiedy émia ſwoie vrode hábitem y welum zakon
nym/ kiedy ſpeca głowe ſwoie oſtrzyżeniem wloſow/ kiedy ſie
kryjá od ſwiatá wzámkniete klauzury/ kiedy ſie ſwiatá wyrze
káia/ coby o nich rozumia/ że ich nie máſz/ dopiero mowie Chry
ſtus bierze ie ſobie zá vlubione/ wybráne/ y vpoodobáne oblus
bienice ſwoie/ Elegit ea Deus quæ non ſunt.

K

Matthæi
35.

Przyſtá niekiedy do I E Z V S A w Syndonſkiey kráinie bia
logłowa iedná Chanáneyſka/ ſupliłować o zdrowie chorey
corki ſwoiey/ y ták záwotála ná Pána/ Miſerere mei Dñe fili
David, filia mea malè à Dæmonio vexatur. Zmiluy ſie Pá
nie moy á Synu Dawidow nad chora corka moia w wielkich
od nieczyſtego Duchá obrotach bedſca/ á Chryſtus naymniey
ſzego icy ná to/ nie odpowiedział ſłowá/ Non reſpondit ei ver
bum, popiera znouy próſby ſwoiey vtrapiona Mátká/ Domi
ne adiuua me, Pánie rátny mie proſte w tey przygodzie y nie
ſzczéſciu moim/ áž miáſto iákiey póciechy/ według owego wlas
énie przyſtawia náſzego/ ták ia Zbáwiciel witác y traktowác
porzá/ iák pſá ná bántiećie witáia/ Non eſt bonum ſumere
panem

panem filiorum, & mittere canibus. nie sie tu ani przez to
 rezolutna białogłowa nie załterowała/ ale y owsem wyznata
 sie bydz podobna do szzeniecia jednego/ żywiacego sie pod sto-
 tem odrobinami przy obiedzie albo wieczerzey Pánstkiey/ spa-
 datacymi na ziemie/ Ac illa dixit, etiam Domine, nam & ca-
 telli edunt de micis quæ cadunt de mensa Dominorum suo-
 rum, y tak za tymi dopiero slowami/ rzeze do niey I E Z V S,
 O mulier magna est fides tua, fiat tibi sicut vis, o zaprawda
 wielka jest wiara twoja niewiasto/ niechze tak bedzie iak za-
 dasz. Ztoby byl rzekl/ zeby z oney tak wielkiey miastki/ z one-
 go tak nieczernego przyzicia/ z oney tak nieprzyjemney y spro-
 motney odprawy/ tak znatomitey doczetac sie pochwały/ y ve-
 lubioney od I E Z V S A akceptacyey/ ta Matka Chananeyska
 miała! O mulier magna est fides tua, y wiara iey chwalna/
 y ludzkie obycaie przyznane/ y zupełne zdrowie Corce przy-
 wrocone/ od Szawiciela zostalo/ a to wshytko nie przez co in-
 fego/ wedlug attestacyey Hipponenskiego Biskupa Augusty-
 na Swietego/ tylko przez to/ ze sie nieznata bydz czlowiekim
 na swiecie/ ale tak dobrowolnie zespecila sie byla przed obe-
 cnością iego/ ze iakoby samey czlowieka rozumneo natury/ odg-
 Boga sobie danej niegodna sie bydz mieniac/ do jedney sie
 psiey bestyey chernie przyrownala/ Canem illam Dominus
 dixerat, non dixit, non sum, sed dixit sum, & Dominus
 continuò quia se agnouit canem, tu te agnouisti canem,
 ego iam te agnosco hominem, o mulier magna est fides
 tua, słowa Augustyna Swietego.

s. Auguf.
 ferm. 74.
 de Tem-
 pore.

A ona Magdalena dusz wshytkich pokutniacych zwiercia-
 dlo/ kiedyz proste ulubiona Kochanka Odkupiciela Pana obra-
 na zostala? czyli na ten czas/ kiedy wshytká o niey wiedziala
 Jerozolima/ iz białogłowa dziwnie wrodziwa y swiatowa by-
 la: nie. czyli na ten czas/ kiedy powabnymi strojami y proská-
 mi wonnymi/ gdz sie tylko obrocila/ wshedzie swawolne zmy-
 sly ludzkie kierowala za soba: nie. czyli na ten czas/ kiedy pu-
 bliczna slawa o piekności iey y nowiny kazdodzienne o swobo-

L

dnym życiu po świecicie latamy/ nie w ten czas/ ale dopiero kiedy
 dy w domu Saryzeuszowym/ pądlą v nog Pańskich/ kiedy sara
 gąc włosy swoje/ y obracać ie na ścierke Przenajświętszych
 stop Zbawicielowych poczęła/ kiedy sie rostaślowała z oleykás
 mi swoimi/ nacierając y maszcząc nimi nogi JEZVSOWE,
 kiedy sie rostudłała/ pospecila/ wmiatając soba ziemię/ á slo
 cháiac przed IEZVSEM, kiedy iednym slowem wyrzekła sie
 swiata y pokineła przez wszelkie ozdoby tego/ dopiero mowie
 ná ten czas takie świadectwo wyszło o niey z ust Wcielonego
 Boga/ Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit
 multum, dlatego mowi Euthymius o rezolucney pokucie iej
 pisac/ Vide quòd ab his vnde prius ipsa venabatur perdi
 tionem, ab eisdem nunc venata est salutem lacrymis enim
 amatorijs, & capillis curiosi^o concinnatis, ac vnguento la
 sciuos iuuenes dementabat, quæ verò primùm fuerant in
 strumenta peccati, ea nunc fecit instrumenta virtutis, przy
 patrz sie prawi człowiecze każdy/ takó Magdalena waledykie
 swiatu/ że czego przed tym ná zgube/ tego iuż teras ná zdrowie
 zbawienne záżywa/ przed tym to prawi v niey rzecz powszechna
 bywała! lubo kámi lubieznymi/ lubo włosami kštralenie stres
 conymi/ lubo persumami pachniacymi/ ludzi łowić do siebie/
 áż oná teras to wšytkò/ ná ćwiczenie sie w cnotách Swietych/
 á ná pozyskanie łaski Boskiej obraca. Nuż Klara Swieta/
 duchowna tuteznego swiatobliwego zgromádzenia Mátká/
 kiedyš proše zawołána y obrána w doczesnym życiu swoim do
 slubu požadanego z niebieškim Oblubieńcem była/ ieżeli nie
 w ten czas/ gdy zá powodem Fránciska Swierego/ wywia
 chlawšy sie z swiatá/ sárzyzna tego wšytkie zacność sławney
 swoiey Parentele Ašystkiej záćmiła/ á z głowy włosy ostrzygł
 šy przy ołtarzu Pańskim/ wszelka młodošci swoiey y nadobney
 Komplexey zšpecila ókrasę: Cuncta pro Christi nomine
 contemnens crine tonso, coram altari Domini, nubit æter
 no sponso, takie świadectwo o tym sam Košciól Swiety wy
 daie. Takowym włašnie sposobem te wšytkie násiádowni
 cki iej przy tym tu mieyscu Swietych/ w ten czas dopiero w
 poczet

Luca 7.
num. 47.

Euthymi
us in cap.
7. Luca.

In Offic.
s. Claræ:
pro Ord.
Minor.

póczet oblubienic Chrystusowych obierane zostają/ kiedy przez
 włosow ostrzyżenie na głowie/ przez porzucenie y wzgárde
 wśfelkicy piękności światowey/ przez podiy wbiór Zakonny/
 tak sie specy na spoyrzentiu/ że ich świat nie zna za swoie/ iak
 by nie miały doczesnego przywianku inšego od Oblubienca
 Niebieskiego zapisanego na ziemi/ tylko Kontempt światá/ á
 Kontempt od światá/ dlatego w takim śacunku y poważeniu
 zostają w światowych ludzi/ iakoby ich nie było: lubo niekiez
 dy Zeuxis według relacyey Pliniusza/ iako naypiękniey chce Plin. lib.
 pewna odmalowac Boginia/ takiego záżył sposobu/ że co nay- 35. cap. 91
 pięknieyszym y nayurodzioyszym przypátrował sie Pannoni/ y
 cokolwiek w ktorey specyjalnego w wrodzcie bydź uznal/ to na
 Boginiey oney sárkami wyrażit; my iednak iesli prawdziwy
 rytraft Oblubienice Chrystusowey/ przez Zakonna klauzure
 zataionej od światá/ odrysowany w conceptách naszych mieć
 chcemy/ nie dawaymyś mu żadnego światowey piękności po-
 wabnego koloru/ ale go sobie pod cieniem/ pod grubymi om-
 brami/ zupełnego zápamiętania światowego reprezentuymy/
 Contemptibilia elegit Deus, & ea quæ non sunt, ut non
 glorietur omnis caro in conspectu eius; to pierwsza táies-
 mnicá.

Druga táiemnice w postrzyżynách Zakonnych bedaca w
 wazani/ że ponieważ podług nauki Filozosow/ crines non sunt
 animati, włosy nie są to rzeczy żywace/ ale raczy są excremen-
 ta natura, zbytnie iedne od przyrodzenia samego wczynione
 wyrzutki/ chciał tedy Bog Wśchmogacy/ w tey Swietey ce-
 rymoniey Postrzyżyn Zakonnych/ te nauke niebieska zostawić
 náśladowcom swoim/ że kiedy poświęcaiac sie y oddaiać na
 służbę iego Bostka/ pozbywają z głowy swoiey włosow/ przy po-
 zbyciu tey niezżywacey y bezduśney rzeczy/ przy pozbyciu tego
 przyrodzonego superfluum, potrzebá im oraz wśyrtkie one niez-
 gdy martwe/ to iest grzesne opuścić wzynki/ y iako iedne su-
 perflua od pochlebney fortuny nadane. wśelakie honory/ bo-
 gactwa/ dobre mienia doczesne/ y cokolwiek tylko światowym
 zbytkiem pachnie/ pókinac powinni/ żeby do prawdy rzec

mogli z Apostolskim Ksiażęciem / Ecce nos reliquimus omnia & secuti sumus te. Kiedyby mie kto spytał co tego zá przyczyná / że Pánný Zakonne w Klastorách / ná dożywoztwiey słuźbie Bośkiey badace / nie tylko śczyca sie z tego / że poufałymi słuźebnicami sa Stworce swoięgo / y bezpiecznie każda z nich záras ná pierwszym wstepie do Zakonu Swiętego / słowá one śpiewa / ktorými kiedyś Przenayświeťsa Rodzicielka Bośka odpráwiła od siebie / niebieśkiego Dźiewośteba swoięgo Gabryelá Swiętego / Ecce ancilla Domini, otom ja słuźebnicá Páńska / ale nád to w podobánymi y wybránymi oblubienicami Chrystusowými zostaia / ináczey iabym ná to odpowiedzieć nie mogli / tylko tak / że między stadlem wzáiemnie sobie poslubionym / przy Sakramencie Matźeństwa Swiętego / á między Pánná Zakonna / poslubiona y oddána Chrystusowi w Klastorze / bázjo wielka znáduie sie proporcyá / iáko albo wiem w stadle matźeńskim / według náuki Theologow / troiste znáduia sie dobrá / to iest wiará / potomstwo / y dożywoztwie spólne pomieśkanie / tak swoim mowiac sposobem / wśyrtkie te znáduia sie dobrá między I E Z U S E M Zbáwicielem á Pánná Zakonna / z nienaruszona byto czystościa Pánienśka matźeństwo I O Z E F A Swiętego / z M A R Y A Matka Bośka / á przecie y w tym Matźeństwie te pomienione trzy matźeńskie dobrá byty / dlatego wozony Bonauentura Theulus Veliternus / Zakonu náśęgo / po róźnych co przednieyśych w Zakonie S. wrzedách / Arcybiskupstwem niegdy Nireńskim prowidowánny / y zá Wicepátryárche do Konstantynopola od Stolicy Apostolskiey posłány / in suo Scoto morali, tákowe interrogatorium wczyniwośy / Vtrum in Matrimonio Beatę Virginis cum Ioseph, fuerint omnia matrimonij bona? odpowiadá affirmatiue, y wyrażnie mowi / że w Matźeństwie Matki Bośkiey z Jozefem Swiętym / znáduwála sie naprzod wiará / bo tey wzáiemnie sobie w czystym życiu swoim dochowywali / znáduwał sie Potomek Zbáwiciel Chrystus I E Z U S, ktorego Matka prawdziwa M A R Y A Pánná Nayswięťsa / Jozef zaś Swięty tylko domniémánym był Oycem / znáduwála sie ná

oſtátek indifſolubilitas; nierozdzielność w pomieſzaniu albo
 zwiáſtku małżeńſkim / bo ſie nigdy w tym Swietym ſtanie
 ſwoim/ nierozłączyli z ſobą/ Primo fuit fides, quam ſemper
 vterque ſeruauit, ſecundo fuit proles, nempe I E S V S Chri-
 ſtus, tertio fuit indifſolubilitas, qua vocatur Sacramentũ,
 quia nunquam ſeparati ſunt à Virginali coniugio, ſa ſłowá
 Theologá pomienionego/ ná ktorych wtwierdzenie ſamego
 także Subtelnego Doktorá ſwoiego o Sakramencie Małżeń-
 ſtwá Swietego traktuiącego/ naukę cytuje; tak też właſnie/
 lubo Zakonne Pánný Jezusowi ſamemu poſlubwia czyſtoſć
 ſwoie chować aż do śmierci/ te wſytkie iednak trzy pożytki al-
 bo dobra w Sakramencie Małżeńſkim znáyduiace ſie przy-
 wlaſzczac im mojemy: áżáſ ſie miedzy nmi nie znáyduie
 wiara/ á wiara dalekó doſtonalſza/ anżeli miedzy ſtadtem
 Małżeńſtim bydź może/ bo krwia niewinna Pánienſka y
 Máczeniſka Agnieſki Swietey ſtwierdzona: w trzynáſtym
 roku bowiem tá Pánienka Swieta poſlubiwſzy Pánienſtwo
 ſwoie Bogu/ y wczyniwſzy ten Duchowny ſlub z Chryſtusens
 ſwoim/ kiedy wſelákim ſpoſobem od tyrána okrutnego námas-
 wiána bylá/ áżeby opuſciła Chryſtuſá/ tak mu ná to odpowie-
 dżiála/ Ipli ſum deſponiata, cui Angeli ſeruiunt, cuius pul-
 chritudinem ſol & luna mirantur. Ipli ſoli ſeruo fidem,
 ipſi me totá deuotione committo, iákoby bylá rzecz chćiála/
 chociaſby ſie tu ná mie ſwiat wſytek oburzył/ chociaſby
 piekło ſurya ſwoie wywarło/ tedy mie żadna miára nie przy-
 wiedzie do tego/ áżebym iá miála oblubienicá onego/ Ktoremu
 ſami náſluguia Aniolowie/ Ktoregom iá ſobie ras zá oblu-
 bienicá wzięta/ Kiedyſkolwiek opuſcić/ temu ſamemu iá tylkó
 dochować wiary moiey myſle/ temu ſamemu wſytkie moie
 intereſſy poruczam/ Ktorego pieknoſci y ſłońce y mieſiac wy-
 dżiwować ſie nie mogą/ Annulo ſuo ſubarrhauit me Domi-
 nus meus I E S V S Chriſtus, & tanquam ſponſam
 decorauit me coroná, iuzem iá wziętá ſlubny wieniec/ y pier-
 ſzonkowa rekoymia od I E Z V S A moiego/ czyn y wymyſlav ſo-
 bie/ co tylkó żywnie chceſ głupi y bezecny tyranie/ doſazuy w
 mordera

Pr. Bonaf
 uen. The-
 uly Velite
 in ſcote
 morali
 de Matri-
 monio
 interro-
 gatoriq
 120.

In Offi-
 S. 16 12

Tertulli-
anus ca-
pit. 16.

morderstwie y zaiuſzeniu twoim/ odemnie więc záperwne nie
nie wſyſyſz inſego/ póki mi krowa moia wlaſna/ yſta zálane
nie beda/ tylko to/ je oblubienica chce Chryſtuſowa umierać:
O potezna wiára/ te á nie inſa wiære przeſláda przed oczy
Tertullianus madyry káždy Pánience Zakonney/ kiedy ſobie
wzajáiac Zakonne Velum Pánieńskie/ ktore ná głowa ſwoie
Zakonnica bierze/ w tych ſłowach ia áninuie do niego/ Indue
armaturam pudoris, circumduc yallum yerecundia, mu-
rum ſexui tuo ſtrve, qui nec tuos emittat oculos, nec ad-
mittat alienos, adimple habitum mulieris, Vt ſtatum virgi-
nis ſerues, mentire aliquid ex his, quæ iactus ſunt, vt ſoli
Deo exhibeas yeritatem, nupſiſti enim Chriſto, illi tradi-
diſti carnem tuam, illi ſponſaſti maturitatem tuam, wdziey
beſpiecznie powiáda ná ſie te záſtane ſwieta iáko iedne ſtás
kiete Pánieńskie^o wſtydy twoiego/ niech éi ſie widzi bydz iáko
ieden mur/ przez ktoryby áni twoie gdzie niepotrzeba/ áni cu-
dze ku tobie przeniknac oczy nie mogly/ záſton ſie iáko iedná
niewiaſta/ dla beſpieczeńſtwá Pánieńſtwá twoiego/ zmyſl ſie
czym nie ieſtes przed ſwiátem/ ázebyſ Bogu ſamemu prawdy
ábo wiázy dochwála/ gdyz Chryſtuſowi poſlubitas éiáto y
doyrzáloſć twoie. Azaſ nie máia Pánienki Zakonne y Du-
chownego potomſtwá? kiedy ták wiele Pánienek biora w
Klaſtor do ſiebie ná éwiczenie Duchowne/ y wychowanie in-
piekne w boiáſni Boſkiej / tudzieſ w przyſtoynych obycaý-
kách ſlácheckich dawáia/ á drugie záſ plodza one bogomyſlne
kontemplácyje/ y ſwiete rozmyſlánia o Jezusie wſochánym
oblubienicu ſwoim/ ták dálece/ je mowic ſobie moga ſłowa one
beſpiecznie z Salomonowych pieſni/ Lectulus noſter flori-
dus, loſnicá náſá z Chryſtuſem ieſt wſyrtká z kwiećcia wſlána/
bo te wſyrtkie prace/ ktore one podeymuia okolo éwiczenia nie-
winniatek/ te wſyrtkie myſli pobożne/ ktore rodzi rozum ich
zá inſtyntem Duchá Swietego idac/ wdzieczne zapáchy czy-
nia Stworcy Wſzechmocnemu: y zradci podobno Ambrozy
Swiety przyrownywa Pánienki/ do niewinnych á pracowia-
tych pſzczołek/ álbowiem iáko Pſzczołka nie inaczey rodzi miód/
tylko

Cantico:

1.

tylko robiac okolo niego własnymi wstami swoimi/ tak też y
 Pánienka Bogu poslubiona/ rodzic powinna Pánienkami w
 stami swoimi/ modlitwy Swiete/ lekcy Duchowne/ rozmo-
 wy pobożne/ iakoby iedne mile Chrystusowi Corezki/ iako
 pfczółka samym sie tylko wonnym kwieciem pasie/ tak zakon-
 na Pánna/ powinna zawsze kwiatkiem onym polnym/ to jest
 Chrystusem Jezusem karmic sie y posilkowac na duszy/ ktory
 rzekł sam o sobie/ Ego sum flos campi, Ja jestem kwiatem
 polnym/ Digna Virginitas qua apibus comparetur, quam
 te velim filia imitatricem esse huius apiculæ, cui cibus flos
 est, ore soboles legitur, ore componitur; Florem tibi de-
 monstro carpendum, illam utiq; qui dixit, ego flos campi,
 słowá Ambrozego Swietego. Náostátek máia Pánienki za-
 konne y dożywoenie niero. Dzielne pomieszkánie z Chrystusem/
 nie inšego im bowiem poprzyšieżona nie wyznacza klauzura/
 tylko to/ że ras zamknarowy sie Pánienka z Chrystusem/ y przy-
 siagłszy na klauzura Zakonna/ aż do ostátniego tchu życia swo-
 iego zabawiac sie z nim samym/ á nigdy opuśczac go nie ma/
 dlatego samo práwo Kóściola Bożego y Kanony Swiete/ tak
 scislo obwarowaly y obostrzyly klauzura Pánienka/ że w ten
 czas tylko/ kiedy ja samo przyrodzone práwo dyspensue ná-
 przyklad podczas głodu/ ognia/ powietrza/ albo wojny/ lubo
 w podobnych tym okazyách/ złamac sie ja y przestapic rzecz
 možna/ iako w stadle małżeńskim bez słusney przyczyny ktora-
 by vznał Kóściol Boży rozláczenie bydž y rozdzielenie nie mo-
 że/ wzgledem przysięgi wzáiemney/ ktora sobie czynia nie opu-
 szcac sie aż do smierci/ tak y Zakonna Pánna/ przysięglszy nie
 opuśczac klauzury zakonney y pomieszkánia z Chrystusem o-
 blubieñcem dusze swoiey/ bez przyczyny gwałtowney lámac sie
 tey tey swoiey przysięgi nie godši/ przez wšytkie dni życia swo-
 iego.

s. Ambr.
 lib. 1. de
 Virgini-
 bus:

Ponieważ tedy takowa znáydnie sie proporcya miedzy
 stanem Zakonnem Pánienek w Zakonách Swietych Bogu
 swoiemu słuzacych/ á miedzy stanem Małżeńskim/ czemuž te-
 dy przy obloczynách Pánien Zakonnych rozczesáne wlośy ná

0000

głowię

N

głowie postrzyżone bywają/ a przy małżeńskich słubach/ lubo
 także Panna młoda podobnym trybem/ swoje rozszerze wartość
 z głowy ich iednak nie traci. Nie co inszego w tym wyrá-
 śić chciał Bog w Kościele Swietym/ tylko to/ żeby Pánienki
 Zakońne tego superfluum przyrodzonego na głowie swoiey nie
 noszą/ iáwse ná to pámietają/ iż wszelkie zbytki swiátowe
 dla miłości Chrystusowey opuścić na swiecie/ ani już wiecey
 do nich áffektu swoiego przykładać nie máia/ Beda per capil-
 los res omnes superfluas interpretatur, quæ Christi pedibus
 id est pauperibus seruire debent, tak mowi Sylweira/ o
 włosách Mágdaleny Swietey/ Jezusowe nogi oćieráiacey pi-
 śac/ y Wielebneho Bedy opinia do sensu swoiego átkommo-
 duiać/ Wielebny Beda práwi przez włosy/ n. epotrzebne y zby-
 teczne komentuie rzeczy/ ktore sámym tylko nogom Chrystu-
 sowym/ to jest w bogim do rozdania należa/ záczym Pánienka
 żadna posłubiona Pánu Bogu/ w podobania w nich y zákochá-
 nia mieć nie ma. Sámym mekiedy ludziom holduiacym swiá-
 tu/ te własne superflua ná przeskódzie bywały/ tak álbowiem
 twierdzi Plinius/ pewna woyna opisuiac Alexándra Máce-
 dona z Dáryusem. (iako go sam Ambrozy Swiety cytuje) je-
 czásu iednego nie z inszey okázyey swántowało od Persyanow
 Alexándrowe woystko/ tylko z tey/ że kudły dlugie mieli ná
 głowie Mácédonczytkowie/ zá ktore ściagáiac ich Persyánie z
 Eoni/ tretowali po ziemi/ y znaczna kleska w woystku Máce-
 donskim czynili/ dlátého sam tego wielki Alexándér postrzegł
 sy oderabić kazal potyczke/ y wssytkim także żołnierzom swo-
 im wprzód włosy ná głowie ogolić kazawssy/ dopiero znowu
 dał pole nieprzyacielowi/ y chwalebne otrzymał zwycięstwo:
 Z teyże podobno przyczyny starodawni Abáńczytkowie tak o-
 wy zwyczaj mieli/ że nigdy bić sie z nikim/ álbo pojedynko-
 wać nie posšli/ ázby byli wprzód włosów z głowy pozbyli. Tá-
 niewidoma wprawdzie ale potężna także wybiera sie woyna/
 Pánienka do Zakońu Swietego idacá/ gódie iako iedná Amá-
 zóna porykáć sie z pokusami czártá przekletého/ porykáć z wla-
 snymi zmysłami swoiemi/ porykáć z swiátem pochlebnyu
 Dozywól/

Sylu. lib.
 5. cap. 15.
 Quæst. 14.
 num. 108.
 sub. tit.
 Conuer-
 titur Ma-
 gdalena.

s. Ambr.
 lib. 6.
 Hexa.

Bożymownie bądźcie/ ażeby iey tedy swąntować y pierzchać nie przyšlo/ ażeby otrzymać mogła pole/ y czasu swoiego od obliwieńcia niebieskiego zawołana była/ Veni sponsa Christi, accipe coronam, quam tibi Dominus prae paravit in aeternum, Rzecz przyzwolta/ ażeby y od włosów iako od lednego na głowie superfluum żadney do tego przeszkody y roztargnienia nie miała; Mogłoby podobno podczas nieprzyiaciel duszny/ wplatać sie w iey włosy/ y kręte przed oczyma czestokroć prezentując iey wartość/ przywieść do komplacencyey/ nąchylic do zakochania ich Pánienstie serce iey/ niechayże tedy y włosy postrzyżone beda/ niech spadaia precz z glowy/ te przyrodzone niepotrzebne superflua, ażeby ani zrod nieprzyiaciel duszny przystępu do niey mieć nie mógł. Pospolite jest przysłowie na świecie/ że lubo białymglowom/ niekapo natura tego swoiego wdziela superfluum, lubo im długie na głowie dawać zwykła włosy/ w głowie iednak rozum krotki zwyczajnie mierwia/ dlatego iakas antipárhia Synesius vznał miedzy włosami a miedzy roztropnością rozumu ludzkiego/ Ut se mutuò hæc duo non patiantur, coma & prudentia, Wiec że Pánienka każda przychodzaca do Zakonu Swietego/ niezego sobie bardszey nie życzy iako tego/ ażeby była w Regestrze onych piaciú madrych Pánienek Ewanielicznych w pisana y gorácaca lampo miłości Bostiey záwse pełna w sercu swoim nosaca/ otoss tedy czyni ten frymárk zbáwienny przy postrzyżynách swoich/ że to superfluum z włosów od przyrodzenia sáмого na głowie nádane/ odbierác sobie pozwala/ ażeby dla madrości do zbáwienia dusznego potrzebney/ vprzatnac głowe swoie mogła. to druga táiemnica.

Synesius
pud. Graec
V. Comag

Trzeciey táiemnice Duchowney przy tej dzisieyszey Koscielney cerymoniey/ z sáмого Bsiázięcia Filozofow Arystotelesá dochodze/ tak álbowiem on náucza Primo Rhetoricorum, że czupryna álbó włosy na głowie odrosle/ byl to niegdy znać wolności/ znać slácheckiego wolność wieksza nád pospólstwo miewáiacego stanu/ dlatego zá dawnych y Stárożytnych czasow/ kto sobie wolnym nie byl/ nosić mu sie na głowie

1. Rhetor
cap 9.

wie nie godziło włosow / Seruus cum sis comam geris, ták
 przymowiono bylo y zganiono iednemu / że cudzym sluga bes
 dac / ani zupełney swoiey wolności nie máiac / z włosami tes
 dnák ná głowie rozszesánymi chodzil; Panienka każda zábie
 raiaaca sie do Zakonu Swietego / nic inšego nie czyni / tylko wa
 traca wolność swoie / oddáie w obce rece cáta wola swoie / zá
 progiem wrodzenie Szlacheckie / zá progiem wšelkie swiebo
 dy swiatowe zostawia / śpiewáiac sobie z Kościólem Swie
 tym / Regnum mundi & omnem ornatum seculi cōtempſi,
 propter amorem Domini mei I e s u Christi, nie potrzeba
 tedy tego / áżeby y ten náwet starozyenny znał wolności / to iest
 włosy zostawaly v Panny Zakonney ná głowie / lecz dobrowol
 nie wolność gubiac / y to iey zgubić rzecz slusna / przez co niez
 kiedy zlota wolność reprezentowana albo wyznaczona / bywá
 lá. Rusticus mady Kárdynal Kościóla Bozego / medytuiac
 nád wielka Odkupiciela nášego miłoscia / iáko dla zbawienia
 duš nášych / iták zgubić chciał wolność swoie / iz nie tylko
 wziął postać sluzebniká iednego / Formam serui accipiens,
 ále dozwolit wiazac sie / iáko niewolnik / krepowac y zabíc ná
 křtaci iednego niewinnego Baránka / krew swoie toczac dla
 nas / Neque per sanguinem hircorum aut vitulorum, sed per
 proprium sanguinem, intrauit semel in sancta, aeterna re
 demptione inuenta, mowi Apóstol Páwel Swiety / przyro
 wnywa w tym ten pomieniony purpurat Kościóla Rzymstie
 go / każda duše Zakonna / y ták twierdzi / że kiedy Zakonnica
 do Zakonu Swietego wstepuie / nie bierze z soba ná ofiare bá
 ranow albo cielcow / z ktorych niegdy w Starym Zakonie
 Kápláni / Bogu ofiare czynili / ale wola swoie własná / przy
 kładem Chrystusowym / y samá siebie wšytkę ná wieczna dáte
 ofiare Wšechmocnemu Stworcy swoiemu / Sic & religiosa
 anima, ingreditur in sancta religionis claustra, non offe
 rends sanguinem hircorum aut vitulorum, vt olim faciebát
 sacerdotes in lege, sed semetipsam consecrat, & dedicat
 per religionis vota in sacrificium ac holocaustum perpetu
 um; O szczęśliwa nader y Bogu miła ofiáro! Dwoiaka niez
 gdy

Ad He
 braeos 9,
 c. num. 9:

Rust. Car
 dinal. S.
 R. E. Di
 spat cō
 tra Acc
 phatos in
 B. hot. 6.
 tom. par.

et 2,

gdy ofiäre StározaKonna Mätronä Anna oddawäla Bogu/
 iato czytam w Księgäch Krolewstich / iednä ofiärä bylä z
 cielca / wedlug zwyczajü práwa StározaKonnego / ä druga
 z Samuela wlasnego syna iey / do Kosciölä nä dozywotnia
 słuZbe Bogu oddanego / Immolauerunt vitulum, & obrule-
 runt puerum Heli: & ait Anna, pro puero isto orauit, &
 dedit mihi Dominus petitionem meam, quam postulauit
 eum, idcirco & ego commodauit eum Domino, omnibus die-
 bus quibus fuerit commodatus Domino, mowi literä S.
 Przymiesiono nä ofiäre cielcä do Kosciölä / y oddano dšciecia
 tto Helemu Kaptänowi / do ktorego tak Anna mowila / je
 ia nie przez co inšego tego potomkä dostälä / tylko przez pro-
 šby moie / y goräce modlitwy do Boga / dlatęgo teZ samemu po-
 wierzam go y do rüie Boga / przez wšytek przeciąg życia ięgo /
 Quäli dicat Deus eum mihi dedit, quare ego illum Deo
 reddo & dedico, vt perpetim ministret illi in tabernaculo,
 przydäie Cornelius to mieysce tłumäczac / iakoby bylä práwi-
 tä Mätkä rzec chciała / je iako mi sam Bog dał tego Synä
 moiego / tak teZ y ia powracam go y oddäie Bogu / żeby w przy-
 bytku ięgo Pänstkim / poKi żyć bedzie / samey tylko słuZby ięgo
 pilnowal. Dwäza Chryzostom S. ktorali teZ z tych dwoch
 ofiar / Pänu Bogu niekiedy od tey poboZney bialeyglowy od-
 danych / przyiemnieysza bylä w oczäch ięgo Boskich / czyli ofiä-
 rä z onęgo bezrozumnego cielcä / czyli z Samuela rozumna
 w sobie y wolna mäiäcego duše / y decyduie tak / je lepsza bylä
 tä rozumna y wolna / anizeli bezrozumna ofiärä / Geminum
 fit sacrificium, & erat vitulus ille irrationalis, hic rationalis,
 & illum quidem sacerdos immolauit, hunc verò dedi-
 cauit mulier, & erat mulieris victima melior, quam hostia,
 quam obtulit sacerdos: y owšem lubo Abraham Pätryär-
 chä Swätęty rozumna takZe Bogu oddawal ofiäre / kiedy nä
 stosie diew wšochänęgo Izaakä synä swięgo / chciał spalić
 z ordynänsu Boskiego / ä przecie iednä tenZe zlocousty Doktor /
 przeklada te ofiare wczyniona od Anny nad ofiäre Abrahamo-
 we / z tego fundämentu / je lubo Abraham prawdziwa śmierć

imo Reg.
cap. 1.

Cornel ä
lap. sup.
Imi Reg.
cap. 1. v.
28.

S. Chryso-
stom. 1.
de Anna

Dożeszta zádác myslit synowi/ wyroki Páńskie pelniac/ á Sáa
 muelá zas Anná/ tylko ciuili morte nabawitá/ oddáiac go ná
 službe y ofiárniac Bogu/ ále Abrahám żywego syná postaremu
 wziat náзад z sóba do domu/ á Samuelá Mátká zostawitá w
 Kóściele/ żeby był trwał aż do śmierci ná wstudze Páńskiey/

s. Chry-
 sost. ibidē

Jmitata est Anna Patriarcham, cumq; illo certamen suscipit, sed ille quidem filium receptum reduxit de monte, hac verò reliquit in templo, ut ibi perpetuò maneret; Abrahám Pátryarchá wielka záprawde w ten czas wzywác musiat cieřkosć ná sercu swoim Dycowstím/ kiedy miał syná zas bítáć/ lecz látwo przyšedł do siebie/ kiedy go zdrowo z gory sprowadził znowu do domu/ ále Anná Samuelá w Kóściele odchodzac/ y náзад z sóba nie biorac/ iákoby sá má bytá ná casie do żywocie swoje z nim tánje zostátá/ iezeli bowiem wedlug słow Ewángieliey Swietey/ kiedy jest starb człowieka tá jest y serce iego/ dáleko bárzieszy táj zostawác serce Mácierynskie musi/ kiedy Kocháne Mátká zostawuie potomstwo/ Seipsam quoque dedicavit cum puero, quasi solido quodam naturæ affectu, seipsam templo alligans, etenim si ubi est thesaurus hominis, illic est & cor eius, multò magis ubi puer mulieris, ibi & mens illius erit, mowi tenże Doktor/ zázynz choć miła bytá Pánu Bogu ofiárá Abrahámowá/ kiedy dla niego wlasnego nie žalował syná/ ále to ieszce miłša/ w ktoréy nie tylko syná/ ále iákoby wlasnie y siebie sáme Anná do żywotnie zostawitá/ przy synu swoim w Kóściele dla Pána Boga; Doskonálšym ieszce sposobem czynia to teras w Kóściele Chrystusowym Zákonnice w Klastorách poświęcone Bogu/ że dusze swoje rozumna/ serce swoje/ wola swoje/ Ktora Krolowa y Pánia wśelkich inszych w człowieku bedacych potencyi/ názywáia wżoni/ zgotá calkiem sama siebie/ y z ciásem y z duszą/ świeboda/ y wolnościami swoimi/ ofiárniac Chrystusowi Oblubieńcowi swoiemu/ aż do ostatniego terminu żywota swojego; Wiec żeby to y powierzhownie náwet tym lepiecy wyswiádeczyły/ iż tak czynia á nie ináczej/ schyłaia głowy swoje do ostrzyżenia włosow przy pierwszych záras

Zákonn-

Idem.
 s. Chry-
 sost. ho-
 mil. 3. de
 Anna.

Zakonnych obloczynach swoich/ ażeby wiacey znaku tego/ przez
ktory wolność niegdy wyrażona bywała/ na głowach swoich
nie miaty/ szczęśliwa to tedy zaprawde y ulubiona Bogu ofia-
ra taka bydź musi. To inż y trzecia tajemnica.

Niechayżec tedy te tajemnice tak wysoko/ zmocnia świeca
ta impreza y przedsięwzięcie twoie. **Mnie Wielce Młoscia**
Panno Konstancya ze Smilowey Woli Misiowsta; Już re-
zolutnie podź jako **Noe** drugi do tey **Arki** Zakonney/ ażebyś
sie potopu grzechowego/ w którym świat tonie wstrzegła; **Wyz-**
midź jako drugi **Abraham;** De terra tua & de domo Patris
tui, jęgnay **Rodzicow y Krewnych;** mile **Oczyste** opuśćzay y
trudne do opuszczenia progi/ zapominay granic **Oczyzny**
twoiey/ Et veni in terram, quam tibi monstrat Dominus,
a wchodź w nieznanomy kraj ciężarow Zakonnych/ do których
cie dnia dzisiey tego **Bog** wabi y wiedzie; **Vcietaj** sporo jako
drugi **Loth;** z niebezpiecznego miasta swiata tego/ ażeby cie
śnadź ogień pozadliwosci swiatowych/ albo dym prozney dus-
my nie dotknal; wnidź odwaznym krokiem jako drugi **Moy-**
zesz na gore **Synai;** do wysokiey doskonałości Zakonney/ y
traktuy z **Bogiem** twoim o interesie własnego zbawienia dus-
znego; **Pogardzay** naostattek jako kiedyś **narod** **Zydowski** w-
czynil/ te pomieszana swiata tego **mizernego** **Babilonia;** a
wdaway sie na droge do wiecznego **Jeruzalem;** gdzie z oblu-
biencem twoim/ godowac nieprzestannie bedziesz. **Wiem** ze
obludny swiat bedzie sobie zal zmyslal nad toba/ zalniac wro-
dy/ zalniac mlodosci/ zalniac **Parentele** twoiey/ ale ty wiacey
sobie powazajac dobro duszne/ nizeli dobro cielesne/ na te zmy-
slone prozne y glupie kwerele nic niedbay; **wiem** ze swawolne
ciało ptakac y slochac nad ta twoja swieta rezolucya bedziel
ze mu lubiezne tego wyinuiesz y postramiasz swiebody/ ale to
beda tzy/ jako tzy **iedney** **Syreny;** nie z miłosnego affektu lecz
z iadu plynace; **Bedzie** sie y sam czar nie bez tego przegrazal
na ciebie/ ze mlodelata twoie/ ktore wiec na przetletych sug-
gestyach tego/ iak prał na lepie lgnal/ dozywomniey oddaiesz
Flauzurze Zakonney/ y one włosy podobne do **Francuskiego**
trąsies.

trąsienią/ między Zakonniceami Franciszka S. ostrzydz sobie
 dopuścić/ ale ty iak Magdalena druga miłością Bosta zdie-
 ta/ wmiataj włosami twymi ziemię/ byles sie tylko wpodobac
 Jezusowi mogła/ za szczególnie mając to sobie szczęście/ że wlo-
 sy twoje na prezent wtrzyjdomanemu wtrąciś. Było niekiedy
 w Rzymie według świadectwa Historyków/ iako piśe Plinius
 us/ pewne drzewo takowe/ na którym Panny Westalskie/ na
 znał tryumfu y zwycięstwa nad swiatem/ warteżce swoje Pá-
 nienkie wieszaly/ nazwiśko miało to drzewo/ podług relacyey
 Polybiusa Lotos/ galezie cierniste/ frukty iednak delikackie
 y barzo słodkie mające/ których raz skostrowawşy towarzyşke
 perwni Ulisseſsa/ iako wspomina Ouidius, záras y Oycá y
 Matkę/ y dziedziczne knieie w zapamiętanie puścili: Túc ins-
 fego wyraźniey nie symbolizowało to drzewo/ iako drzewo
 Krzyża Swietego/ na którym Iezvs Zbawiciel/ dla widoc-
 cznego świadectwa otrzymanego tryumfu swiego/ z nieprzy-
 iaciot duş nąşych/ nie tylko głowe swoje Przenayświetşa z
 włosami/ lecz samego siebie wşytkiego zawieśił/ Et super
 crucis trophæo, dic triumphum nobilem, qualiter Redem-
 ptor orbis immolatus vicerit, śpiewa Kościół S. Cierniste
 także iest drzewo Krzyża Swietego/ korona bowiem z ciernia
 ostrego wvita/ wkoronowanego na sobie dzwigalo Jes-
 zusa/ Felle potus ecce languet, spinâ, clauis, lancea, &c ale
 iednak owoc iego wşelki stworzony smak y słodycz przechodzi/
 Sylua talem nulla profert, fronde, flore, germine, dulce
 ferrum, dulce lignum, dulce pondus sustinet; Ná tym iá
 drzewie radze tobie Naymilşa w Chrystusie Pánienko czy-
 ſzych Pánienek Westalskich przykładem y wzorem/ warteżce
 twoie Pánienkie dnia dzisieyşego zawieśić/ affektuiac cie/
 że byles tylko przychylny affekt twoy do drzewa tego zbliżyła/ á
 z appetytem duchownym tego fruktu smakowitego/ na nim
 wişfackego ſzerze skostrować zechciała/ takowa záras inspi-
 racya od Duchá S. na sercu twoim z Prorokiem wkoronowa-
 nym wczuieş/ Obluiscere populũ tuum, & domũ Patris tui,
 quia concupiuit Rex speciem tuam. A M E N.
 Ad M. D. G. B. M. V. Hm. PAN-

Plin. lib.
6 cap. 44.

Polyb:
lib. 12.

Ouidius
Meth. 9.

In Dñica
de Passio-
ne ad Ma-
tutinium.

Ibid: ad
laudes.

Psal. 44

P A N N A
Z G V B I O N A.
K L A R Y S W I E T E Y
XXX.

Przy Vroczyſtym Akćie poſtrzyżyn Zakon-
nych Ieymoſći Panny KONSTANCY EY Gliń-
ſkiey, Stolnikowny Sandomirſkiey, miáne w
Koſćiele Krákovſkim IEDRZEIA S. W W.
Pánien Zakonnych KLARY Swiętey w Nie-
dziele *infra Octauam Epiphania,*
Roku Pańſkiego 1673.

Remansit puer I E S V S in Ierufalem, & non cognou- Lucas. 20
erunt parentes eius.

Zostało dziećcie I E Z V S w Jeruzalem/ a nie obaczyli Ro-
dźice iego.

Słowá wyiáte z dźiſieyſzey Ewánieliey Swiętey od Lukáſá
Swiętego Regeſtrowáne w Rozdźiale wtórym.

Q O tego Vroczyſtego y pobóźnego Aktu dobrowolney Q
Abrenuncyácyey ſwiátá albo poſtrzyżyn Zakonnych/
ná kreoeſćie ſie tu dnia dźiſieyſzego/ dla duchownego
wrazenia ſwoiego/ w tym domu Bozym ſtáwili/ niemiem by
która była lepiey táko dźiſieyſza moglá kwádrowáć Niedziela.
N. S. Cien to ieſt ieden naprzod wſelákie kretoſile y gody
ſwiátowe/ reſpektem duchownego ſlug Boſkich weſela/ Pfal. 30.
Pppp magna

magna multitudo dulcedinis tua Domine quam abscon-
 disti timentibus te? Zawolat kiedyś Psalmista nieco duchow-
 nych pieśszot skosztowawszy/ á Symmachus cyta/ Quam
 repositam occultasti timentibus te, O iáko práwi obfite sto-
 dycy twoie sa Wszechmocny Pánie moy/ ktore ty po kryjomu
 dla prawdziwych Kochankow twoich chowasz/ nie tylko wypisać
 je wshytke/ ale náwet ani wymowić ich iáť sie godzi nie mozna:
 Nie pokaze wam swiát nigdy żadnego takowego wesela swo-
 iego/ ná ktorymby przygrawać melodynym dźwiękiem sama
 kiedy Anielska ręká miała/ iáko niegdy przygrawała Serafi-
 cznemu Pátryárse Fráncískowi Swietemu/ kiedy duchownie
 sie z Bogiem swoim piescił; nigdy nam nie pokaze swiát wes-
 sela takiego/ ná ktorymby dylátowác sie y rozptywác serce lu-
 dzkie zá własné granice swoje miało/ iáko sie rozptywało od dus-
 chownego wesela serce Filippá Swietego Neryusá/ je áz. Já-
 me zebra trzeszczec y podnosić sie wyzej/ mieysca dla niego w-
 stepuic musiály. Nigdy nam nie pokaze swiát wesela takiego/
 ná ktorymby rospalone y rozgorzale serce zaktapiác zimna
 woda y chłodzić bylo potrzebá/ iáko w duchownych wcietaách
 serce Błogosławionego Poláká nášego Stánisława Kosci-
 Societatis Jesu chłodzić niekiedy musiano; Nie pokaze nam
 swiát nigdy wžadnym weselu swoim onych cudownych exte-
 ses, onego przedziwnego záchwycenia/ w ktorym tak wiele
 kroc rázow Seraficka ona Pánná Mágdalena Swieta de
 Pazzis, Piotr Swiety de Alcantara, náš Iosephus de Cuper-
 tiano, y tak wiele inshych roznych pieśszow Boskich/ dla wiel-
 kich roskoszy duchownych bywáto/ tak dalece/ je podczas obiac
 w sercu swoim tak wielkich pociech nie mogac/ wolali niekto-
 rzy studzy Boscy do Pána/ Satis est Domine satis est, iuz do-
 syc moy Pánie iuz dosyc; Poniewasz tedy dnia wczorájszego
 dopiero aperta sunt nuptia, dopiero Kosciól Swiety otwo-
 rzył nam wesela rásopustna chwile/ y dal licencya swiátu ná
 weselne akty y gody weselákie/ toć stusna záprawde y przyzwoi-
 ta rzecz bylá/ te weselna chwile naypierwoy temu tu ducho-
 wnemu weselu wátowác/ stusna rzecz bylá/ á zebyscie byli przy-
 tey-

tey dzisiejszey nappierwszey wesoley Niedzieli dali precedens
 cya temu duchownemu weselu/ y nappierwey ie nad inſe swias
 towe wesela/ iako wesela doſkonalsze ſwoia okraſili prezencya
 Alec y tey ſteſntoney do I E Z V S A duſzy/ Jeymoſci Pannie
 Konſtancyey Glinſkiej/ Scolnikownie Sandomiſkiej/ a
 kiedyſ proſbe bydſ mogla pogodniemyſa okazywa/ ſukac z oblu
 bienia Państwa zakochanego I E Z V S A, iako w dzisiejszy Nied
 dziele/ kora ſie zowie Dominica infra Oſtaavam Epiphania?
 Terazciby to wlaſnie kontraktowac z Bogiem o zbawieniu
 duſnym/ kiedy nam tuſ trzey Krolowie do czynienia Kontras
 ktow otworzyli wrotá/ terazciby to teraz czas/ pozyſcac taſke
 Boſka/ kiedy nam Clemens X. Namieſtnik Chryſtuſow os
 tworzył drogi ſkarb nieoſzacowanych zaſlug Chryſtuſowych
 na wyplacenie grzechowych dlugow naſzych ſurowey ſprawies
 dlivosti Boſkiej/ terazciby to iednym ſlowem ſukac albo nie
 chac I E Z V S A, kiedy do niego ſama cudowna nam niebieſta
 Konſtancie gwiazda/ y nieuchybnym goſcincem trzech oryent
 talnych przeprowadza Monarchow/ Et ecce ſtella antecede
 bat eos, iako ſwoy cieſtki za publicznie wyſwiadczało Niebo
 przy ſmierci Syna Bozego/ kiedy ſwoie ſoneczne jaſmielo
 ſplendory/ tak przy cudownym Narodzeniu tego iawna cates
 mu ſwiatku pokazue radoſc/ kiedy ſwietney gwiazdzie ſwoiey
 przewodnia czynic kaze do niego/ Et naſcente lux noua eſt in
 ſtella reuelata, quo moriente lux antiqua eſt in ſole velata,
 mowi Auguſtyn Swiety/ ogromna iedna ognista na niebie
 kolumna ſwiecila/ prowadzaczemu ſie niegdy ludowi Boſkie
 mu/ z Egiptu do ſiemi przyobiecanej/ y podczas ciemney no
 cy nieuſtannie im oſwiecala droge/ Nunquam defuit colu
 mna ignis per noctem coram populo, ſwiadczy litera Swie
 ta/ a przecie Maximus Swiety ſmie to twierdzic/ iż w onym
 ſupie calym ſwiatla tak ſkuteznego nie bylo do pokazania
 Boga Izraelſkiemu poſpolſtwu/ iako w tey iedney ſzupley
 trzech Krolow prowadzacey terazniejszey gwiazdzie/ Et qua
 hoc mirabile, quod exiguus ſtelle radius ſtupentia ahem
 genarum corda permouit, cum illum Iudaicum populum

Matth. 2
cap.

S. Auguſt.
ſerm. 6.
de Epiph.

Exod. 13.

S. Maxi
m9 hom.
6 de Epi
phania

Cantico-
rum 3.S. Ambr.
lib. 2 in
cap 2dum
Lucæ.

nec ignea potuerit & ipsa de caelo micans columna conuertere, słowá S. Máximá; Dáczym y tobie Noworna Oblubienico Pánška nie potrzeba inż teraz bedzie oney ciekawey czynić inkwizycyey/ Num quem diligit anima mea vidistis? Prosto tylko zá to Niebieska vday sie teráznieysza gwiazda/ Stella hæc via est; według świádectwa Ambrozego Swietego/ tym tedy tylko tropem/ tym świeżym torem puść sie trzech wschodnich Monárchow szukać vlubionego I E Z V S A, á nie omylnie go znajdsiesz. Naostátek y mnie sámemu nie moglá sie foremnieysza przy tey dzisieyszey cerymoniey do mowienia tráfić máterya/ iáko s dzisieyszey Ewángieliey Swietey/ Kiedy Remansit puer I E S V S, zginął Najswietszey Mátkce y Jozefowi Swietemu Przenaystodshy I E Z V S, nic to bowiem inšzego tá vstroiona w oczách nášych Pánienká/ przed oltarzem Kłeczaca/ á inż całemu tylk podáiacá sviátu/ nic mowie czynić nie zámysla inšzego/ tylko wnetze vtochánym Rodzicom swoim zginać; Dganie vam w oczemgnieniu Przesacni Rodzicy to Kocháne dziećie wáše/ y iáko podaremnie I E Z V S A między krewnymi iego dnia dzisieyszego szukać/ Requirebant eum inter cognatos & notos, ták y wy wiecey w starozytney y rodowitey sámilley swoiey tey swoiey Cortki Kocháney nie znajdsiecie; pokáze ja to na terázniešym Kazániu moim/ stoiac przy teyćie Ewángieliey Swietey/ że to inż Pánna zginiona/ á zginiona nie inázey/ tylko cák/ iáko zginiony dnia dzisieyszego był sam Naysstodshy I E Z V S: To bedzie ná czesć y ná chwale zgubionego J E Z V S A y Mátkce iego Niepotála/ nie poczetey/ tylko ty/

Pánno ktoráš Synaczká dziś swego zgubitá,

Zdarz by mu tá Pánienká w tym podobná bylá.

Remansit puer I E S V S in Ierusalem & non cognouerunt parentes eius,

R *Z* E sáme tylko trzy; zá theme Kazánia mego wzięte zginienia Chrystusowego Circumstáncye w konsiderácia wzięwšy/ vznamy to zaraz/ że tá Jey mość Pánna Konstáncia Gúnška Srolnikówna Sándmierška w iedenže sposób

s Jezus

z Jezusem zginiona dnia dzisiejszego zostacie N. S. Pierwsza Circumstancia byla zginienia Zbawicielowego/ ze zginat w mlodosci/ Remanlic puer Iesus, zginat mlodzienskiem dzieciustkiem/ Annorum duodecim dwunastego za ledwo dopedziwszy roku/ zginat w mlodosci/ mowi nasz pracowity Franciszkan Lyranus/ a zeby byl w mlodych latach swoich/ zaraz do rzeczy duchownych/ do zabawek Swietych chęć swoje y osobliwa żarliwość pokazal/ Vt à pueritia ostenderet zelum suum circa spiritualia, zginat w dwunastym roku/ ani go poprzedziwszy ani opozniwszy/ y miedzy dysputującymi Doktorami siebie samego zarał: Uczynil to/ mowi Ambrozy Swiety/ na wyrażenie tego/ że od dwunastu Apostolow swoich/ miał potym swiatu wszystkim zostac objaśniony/ A duodecimo anno vt legimus Dominica sumitur disputationis exordium, hic enim predicandæ fidei Evangelizantium numerus debebatur, tak mowi y wielebny Beda/ Ætas autem duodeennis typus erat duodecim Apostolorum, per quos diuinitas & humanitas eius erat per orbem nuntianda, Bazyli Swiety zaśie/ wszystkie poroczne rzeczy/ wszystkie czasow obroty/ wszystkie na swiecie doskonalsci wliczbie dwunastey zawiera dla tego prawi Chrystus Pan w tej liczbie latek swoich/ chcial sie ochronic y zginac miedzy Doktorami/ a zeby byl dal znac przez to/ iz on swoia znaiomoscia y nauka Boska/ miał wszelkie miejsca y czasy na swiecie napelniac Duodenario numero, rerum vel temporum vniuersitas ac perfectio designatur, atq; ideo vt omnia loca & tempora doceat occupari, recte a duodecimo numero iubar Christi sumit exordium: Jesse Cornelius à lapide (moralne interpretacie tego/ pusciwszy nimo sie) tak naucza/ że to w dwunastym roku dzieciustwo w kazdym zlowieku dopiero sie konczy/ a mlodzienskie lata y rozsadek doskonaly poczatek swoy biora/ dla tego tedy tego roku dwunastego doszedly Pan Jezus chcial to zaraz miedzy onymi Uczonymi mistrzami Jezus rozlinskim pokazac/ że iako za Zbawiciela y Mistrza naszego/ na swiat byl od Oycy swego zeslany/ tak bez odwrotki

Lyrân. in
hoc loco

S. Ambrosii
hic.

Venerab.
Beda.

S. Basilii
in Catena
D. Thomæ
citat.

Cornel: à
lapide
in hunc
locum.

praktykować to zaczął/ przyzwoitego rozsądkowi doskonałemu
zaledwo dopędzimy roku/ Remansit Puer Iesus, quasi gesti-
ens iam officium Doctoris & Saluatoris, ad quod à Patre
missus erat inchoare, anno enim duodecimo finitur pueri-
tia, & incipit adol'scentia ac iudicium perfectum, te sa sło-
wá tego. Także właśnie á nie ináczy Imosć Panna Kon-
stancya Glinsta dnia dzisieyszego ginie/ Remansit puella,
ginie w mlodosći swoiey/ wśeláctey ambictey y pompie swiá-
cowey/ kiedy te pozorne y kosztowne stroie odrzuciwszy ná
strone/ y swiátu co swiátowego oddawşy wnetze sie wiedne
podla y wzgardzona Franéiska S. przyodzieie bárwe; ginie
w mlodosći swotey/ od wśelkiego vpodobania ludzkiego/ kie-
dy te roszesane ná glowie swoiey włosy/ ktore dla kpraktu y
wiekszey ozdoby biálogłowskiej zwlasczá pći dardowała natu-
rá/ przy tym swietym Otarzu Pánstkim postrzyże/ y zatón-
nym velum Pánieńskim/ głowe y twarz swoie zátrywszy/ wşy-
stek powabny vrody swoiey kwiat/ od oká ludzkiego záhates-
tue; ginie w mlodosći swoiey/ starozytym Putkošicom/ Ro-
dowitym Gryšom/ y inszym swoum Oczysztym y dziedzičnym
Kleynotom/ kiedy trzycz swiety dšis z pásterkciey wziawşy re-
šci/ insiáto własnym herbem swoum od dnia dzisieyszego pie-
czetowác sie nim pocznie/ á to wşytko dla tego/ Vt á pueritia
ostendat zelum circa spiritualia, á żeby mowie z Jezusem
od mlodziuśienkich lat swoich wyświádzyla chce y zárliwosć
swoie/ do duchownych w doskonałosci progressow: tak ia sobie
w konceptách wáşych malnyćie/ je lubo insz teraz rok pienásty
liczy/ bo wedlug ordinácyey Košciola Bozego/ predzey przysta-
pić do tey swoiey dzisieyszey nie moglá resoluciey/ ale iednáť
záraz w dwunástym roku ginac trybem Jezusowym zaczął/
gdys iáto tylko incepit adol'scentiam, iáť skoro tylko do ro-
zumu doskonałego dorosta/ o niczym inszym nigdy nie myšlita/
o nic inszego naymilşych rodzicow swoich nie vprašala/ nie
inszego smákováć sobie niechćiala/ tylko to/ á żeby byla w tey
sbáwienney Kláry Swietey kárzynie/ iáto naypredzey moglá
swiátu całemu zginac/ Remansit puella. Chcac kiedyś Im-
prešis

presistá ieden / wielkiey nádzieie panieciá pewnego symbolizować mlodosć / namalował mu z podziemnych Antipodow ziąsnyimi promieniámi swoimi dobywájące sie / albo wschodzące słońce / lemma tákowe przydawšy / Et dié præsignat ab ortu, á z polskiego.

Gdy promienie słoneczne iusz z podziemie wysšy,

Látwo wrozić, coli zaczą ow będzie dzień przyszly :

Alludował Impresistá przez to swoje symbolum do poważnych obyczáiw w mlodosci Panieciá onego / po których ták sie miarkował / że predko miał wrosć człowiekiem / iáko po słońcu wschodzącym dzień miarkowany bydz może : Jesze przed kilka lat / prawie ná on czas záraz / kiedy lumen rationis, lumen iudicij perfecti, wschodzić ná rozumie poczeto / mogło sie byto tákze Jeymości Pánnie Konstánciey Glinškiey toš lemma przypisáć / Et diem præsignat ab ortu, záraz to bowiem znáć po niey byto / że dzień całego zycia iey / miał bydz dzień tym mrokiem sárochmurnym zácmiony / záraz sie to pokazowało / że to iásne słońce dorodney Komplexyey / per interposicionem tego ziemniškiego Fránciškánskiego koloru / iesze dobrze przed południem / w czasie záranney mlodosci / eklipsować sie miał / iednym słowem znáć to byto / że tá iásność w niey Wrodzenia sacnego / iásność Párentele wysokiey / wysštká zginiona bydz miała / Diem præsignabat ab ortu.

Tákowa iest Doktorow Swietych opinia / o trzech Krolách terázniejšych / że nie tylko ono iedno powierzchowne máteryálne swiátko / w oney gwiazdzie cudowney swiecace / ále teš y drugie swiátko zewnetrzne / swiátko immáteriálne osóblivey káski y reweláciey Bostiey / przyprowadziło ich do powinnego wštonu oddánie nowo Uárodzonemu Odkupicielowi nášemu / Hanc stellam admirati, cuius etiam esset, consequenti revelatione nosse meruerunt Regis videlicet Iudæorum, eoq; nato, cum & hoc eius gratia cognouissent, ad eum adorandum hodie occurrere potuerunt, sentenciá Augustyná Swietego / toš Leo Papiez S. Fulgentius Swiety / Páscházius Swiety / y inšy potwierdzaia : Játoš y wedlug Sun

Dámena.

S
s. Augusti
ferm. 3.
de Epi-
phania.

damentow samey Theologiey Swietey/ bydz to inaczey nie moglo/ bo poniewaz trzey Krolowie uznali zaraz byli Chrystusa/ nie tylko jako czlowieka/ ale też jako Boga/ y niemusi oddać rącia/ cultum patriæ, poklon samemu Panu Bogu nalezyty oddali/ uznali Chrystusa/ za odkupiciela narodu ludzkiego/ toć w tym musieli bydz rewelacja Boga oswiecenim/ gdyż nie tylko według naszego Stora subtelnego/ lecz według wsfytkiey Theologiey/ ani Mysterium Incarnationis, ani natura Boga/ quoad conceptus proprios ex proprijs bez nádprzyrodzoney rewelacyey Boskiey od zadnego stworzonego dowcipu doscigniona bydz y uznana nie moze/ sa to objecta scientiæ reuelata słowami mowiac Doktora naszego: Kiedy y wy słuchacie na te noworna oblubienice Pánsta te zapalona swiece w reku trzymajaco oko wáse rzucacie/ tak też bezpiecznie sobie rozumieć mozećie/ że z dwójakim y ona także światłem/ tu przed obecność Chrystusa w Sakramencie Przenajswietszym zataionego stanela/ a żeby mu powinna rewerencia jako Panu y Stworcy swojemu w cieie ludzkim nowo na świat narodziennemu oddać/ stanela naprzod/ superni luminis ductu, według słow Leona Swietego/ z światłem zewnetrznym duchownym yocationis Sanctæ, nádprzyrodzonego powolania Boskiego/ z światłem zewnetrznym gratiæ iustificantis, bo według pozwolenia Wikariuszow Chrystusowych na ziemi dnis dzisiejszego przy tym akcie swodim/ zupełnego odpustu dostępnie/ stanela potym y z tym drugim światłem materialnym/ z ta zapalona swieca/ Etora według zwyczajney Koscioła Swietego przy takich Aktach Cerimonyey/ w Pánienstkiey rece swoiey trzyma: A na co siey rzeczećie to drugie światło materialne sluzi: potrzebne zaiste światło ono materialne trzema Monarchom terazniejszym bylo/ bo im droge daleka/ droge nieznamoma w odleglych pokazowalo krajach/ ale to światło w reku tey Panny na co: potrzeba wiedzieć o tym/ że y to światło nie darmo/ nie bez tajemnice Koscioła Swietey przy tym Akcie podaćie/ zaktawa w tym pospolitego zwyczajiu swoiego/ że jako Konatacemu/ Umieratocemu czlowiekowi

Scoto in
prologo:
Quæst. 2.
lateralis
ex prædi-
ctis lit. O.

s. Leo
ferm. de
Epiphaniæ

zwykł dawac świece zápalona do reku/ tak y z ta Panna zyni/
 wlázuac to swiatu/ ze Remansit puella, ze przez te pokutna
 stanu swoiwego odmiane/ iusf kona y ginie/ iusf ciuiler obuz
 miera ta Panna w kwitnacey swoiwey mlodosci/ wsfelakim
 Ekpektatywom/ rostkosom/ y wygodom swiatowym/wedlug
 owey zbawienney Leona Papieza Swietego sentencii/ Per
 voluntarias afflictiones caro concupiscentijs moritur. Ko
 znata ia mlodosc/ iako w pisnie Bozym/ tak y w roznych in
 szych Autorach znayduie/ znayduie plocha naprzod y niestates
 zna mlodosc opisana w slowach onych od Salomona madrze
 go/ Tria sunt mihi difficilia, & quartum penitus ignoro, vi
 am aquilæ in celo, viam colubri super terram, viam nauis
 in medio mari, & viam viri in adolescentia, na ktore slowa
 Hieronim Swiety pisze tak/ Sicut enim illa tam callida sunt
 ut inueniri nequeant, sic adolescens, qui viam veritatis de
 serit, difficile est cogitatu, quo se per omnes horas & in
 quot cogitamenta vecors vagamente declinet, Jako bystry
 prawi iest orzel/ kiedy na wysokie wzbiie sie powietrze/ iako
 chytry waz/ kiedy po ziemi sie zolga/ iako biegly okret na gles
 bokim rospedzony morzu/ tak niestateczny mlodos ledwo nie
 w kazdym momecie coraz rozne pensyery albo koncepty for
 muie; Znayduie mlodosc swawolna/ ktora wyrazil sam Chry
 stus w oney przypowiaszce o marnotrawnym synu/ Dixit ado
 lescentior Patri, da mihi portionem substantiæ; Znayduie
 mlodosc popedliwa/ tak odkrylona od Seneki/ Juvenile vitiu
 est regere non posse impetum; Znayduie mlodosc wstydl
 wa y powosciagliwa w Jozesie/ Quomodo possum hoc ma
 lum facere, Znayduie mlodosc starszyznie deferniaca y Pio
 tra Swietego/ Adolescentes subditi estote senioribus, Znay
 duie tez naostatek y mlodosc szesliwie zgubiona/ a taka by
 la w onych Meczennikach Machabeyskich/ w onych nado
 bnych pacholerach/ w goraiacy piec Babilonski wrzuconych/
 w onych synach Beata felicitatis, w onym Wawrzyńcu S.
 mlodo wpieczonym/ a iezeli przykladow plci bialoglowstkiey
 chcecie/ znaydziecie v Suryusa/ Vswarda/ y inszych zgubiona

S. Leo
 serm. 2
 de ieiunio
 Decimi
 Mensis

S. Hieronim
 lib. 3
 Gemmet

Lucæ 15
 cap. 12.

Seneca in
 Troade 2
 Genes 30
 cap.

1. Petri
 cap. 5

mlodość Pánienka dla miłości Bostkiej/ Cecyliey Swietey/
 mlodość Telle Swietey/ Azniefski Swietey/ Katarzyny
 Swietey/ y rożnych tak wielu infsych Pánienek/ ktore przytka-
 dem I E Z V S A dnia dzisieyfszego zgubionego w mlodości/ wo-
 lały raczej dla niego w mlodości swoiey wzgladem ciała po-
 ginać/ aniżeli dusze swoie pogubić/ wolaly atatis suæ vigorem
 (tako Plutarchus mowi) samemu Panu Bogu/ aniżeli swiátu
 obłudnemu darować. W poczet tey zbawienney zgubioney
 mlodości/ ktade ia y te dzisieyfsza mlodość Jeymosci Panny
 Konstancyey Glinfskiej/ podobna to mlodość byla do zażywa-
 nia złotey wolności y swobody Szlachectwey/ ale to dziś w
 niey ginie/ kiedy sie ona iuz po cudzey woley skacać rezolwo-
 wala/ podobna to mlodość byla/ do wysokich w dalszym lat
 progressie honorow/ ale to iuz w niey ginie/ kiedy sie ona sama
 na pokorny stan/ y na infsze rozne podle odważyła wstugi/ podo-
 bnato mlodość byla/ y vrodá do swiata/ aż oto swiátu tak gi-
 nie/ że iey iuz wiecey swiát swoja pochlebna podneta do siebie
 nie zwabi/według owey Bazylego Swietego przestrogi/ Qui
 ad res caelestes animum adiunxerint, illis ne utiquam lice-
 at, eorum qui in terra sunt rationem ullam habere: ut qui
 iam ex ea animo emigrauerint, mentis contemplatione al-
 tiores mundo sint effecti, poty Bazyli Swietey/ to iuz pier-
 wsza okolicznosc dzisieyfszego Jezusowego y tey Panny zginie-
 nia/ okolicznosc mlodości.

S. Basilii
 lib. de
 constitu-
 tione Mo-
 nastica
 cap. 21.

T
 Euf. Gall.
 homil. in
 Domi in-
 fra octau:
 Epiph.

Albertus
 Magnus:
 ferm. Do-
 minicz
 hodierna

Druga Circumstancia dzisieyfszego zgubienia Jezusowe-
 go byla/ że zginat w Jeruzalem/ Remansit in Ieruzalem;
 Eusebius Gallicanus tłumaczy/ id est visione pacis, Albertus
 Magnus takze przez Jeruzalem moraliter interpretuje locum
 religionis ac studij, albo locum pacis, mieysce chwaly Bo-
 skiej/ mieysce pokoju/ Per hoc quod alijs à Ieruzalé recedē-
 tibus remansit per triduum, ostendit quod pacem amat, &
 quod cum ipsa, & in ipsa libenter habitet, vnde dicitur in
 Psalmo 75. factus est in pace locus eius, stowa Alberti Ma-
 gni. Ja iuz teraz prawde rzekfsy/ nigdzie na swiecie nie-
 czwie takowego Jeruzalem/ ktoreby sie nazwać moglo visio
 pacis,

pacis, locus pacis, widzeniem albo miejscem dostojnego
 potoiu/ iuż teraz wśyſtet świat iak w rosole/ był znać kiedyś
 coſ przed tym/ poiki był troche młodſzy zdał ſie mieć w ſobie
 coſ poćiechy y ſzczęcia/ iako mowi zlotouſty mowca Chryzo-
 ſtom Swiety/ ale iak teſ iuż teraz ten miżerny świat podta-
 tuſiat ſobie/ tak w obrotach wſtawicznych/ w kłopotach/ w
 przeciwnoſciach/ iako w iednym odmećie zanurzony zoſtaie/
 Mundus in iuuentute conſtitutus, omnibus bonis proſpe-
 rabatur & felix erat, nunc autem mundus ſeneſcens, o-
 mnibus aduerſitatibus premitur, Jako ſie tylko ono ſwie-
 te Jeruzalem/ dſiſieyſza prezencya Jeżusowa wczzone/ ſtopa-
 nu iego Przenayſwiećſzymi zdeprane/ Arwia Boſta Przes-
 naydroſſka ſtropione/ w rece pogańſkie doſtało/ tak teſ zaraż
 wytrabił ten Ottomańſki Tyran wiſionem pacis, locum
 pacis, Chrzeſćciańſtwu całemu/ prawie co roż/ to zrey/ to zo-
 wey ſtroney/ Puſillum gregem Chriſti, te mała garztkę
 Chrzeſćciańſkiego narodu/ potencia ſwoia inſeſtuiać/ a grā-
 nice Pańſtwa ſwoiego daley a daley roſſferzaiac. Nie dopie-
 ro iuży ſtrapiōna Wyczyzna naſa/ Wiſionem pacis, locum
 pacis zgubiła/ iako od woyny Kozackiey po ſmierći ſzeſcia-
 wego Władiſława czwartego/ w kradł ſie niepołoy w Pol-
 ſke/ tak wſtawicznie aż dotad/ Foris pugna, intus timores,
 y odechnac zaſu nie maſi/ iako od poſtronnego nieprzytaćie-
 la/ tak y od niezgod domowych; Namazało ſie wrych nie-
 ſpołoynych zaſach y w ſamych nawet ſtadłach małżeńſkich/
 niezgod y rozwodow tak wiele/ o ktorych w Polſce przedtym
 ledwo co ſłyſeć było/ patrzaćie y teraz na co nam ſie zanoſi/
 mamy dwie oraz konfederacie w domu/ iedna bronie chce
 doſtoyñoſci Pańſkiey/ ſpoſob obmyſlić oparcia ſie nieprzy-
 iaćielowi/ y wſpołoyenia Wyczyzny/ a druga chce ſtawac przy
 wolnoſciach/ kiedyby ſie w przod potrzeba z pogańſkiey wy-
 biac niewoli/ gadaycieſ wy / ktora z nich lepſza/ ia tylko
 mowie tak/ że ſie tylko obawiam/ a żeby wrym żewno-
 trznym zamieſnaniu wrym niepołoyu domowym/ ieżeli ſie wa-
 pamietac nie zechcemy/ albo ſam Bog cudu iakiego nie pota-
 z

s. Chry-
 ſoſthomę
 in imper-
 ſecto ho-
 mil. 34.

że nad nami/ a żeby mówie ten Jeruzolimski oppressor,
 iako iusf tak rok od Kamienca poszał/ tak y daley nie postę-
 pował/ y visionem pacis, locum pacis, wtym Krolestwie
 Katolickim wierze Swietey nie odiał/ Panie Boże badz znás
 mi. Owo zgoła Dwaza to Chryzostom Swiety/ że po wšy-
 tkich czterech częściach swiata/ nie maš visionem pacis, lo-
 cum pacis, nie maš nigdzie prawdziwego pokoju/ tylko w sa-
 mych Zakonách Swietych/ z Duchá Swietego w Kościele
 Boškim postanowionych/ y od Stolice Apostolskiej approbo-
 wanych/ Ab omnibus est mundus ille locus, vbi silenti-
 um & quies multa, meum & tuum ibi non est, neq; super-
 flua vestium prapositiono, non ibi aurum non argentum, nec
 aliud quicquam huiusmodi, sed omnia spirituali fragran-
 tia plena, takowa Zlotousty Doktor stanu Zakonnego destry-
 pcy czyni/ wolne to práwi iest miejsce/ od wšelákich hatašow
 y sašolow swiatowych/ stan zakonny/ tam bowiem iest/ mi-
 lenie y pokoy wielki/ nie maš tam to moie to twoie/ Eto-
 slowa naybarszey swiat cały miešać zwykly/ nie maš przesá-
 dzania sie ná zbyteczne stroie/ nie maš zlotá y srebrá/ ani nic
 takowego/ coby traćić niepokoiem miało/ ale postępkł wšy-
 stkie/ obyczáie wšytkie duchownym nápełnione zapáchem;
 postępuie daley w teyże pomienoney homilicy swoiey/ y wy-
 wodzi to šeroko ten Doktor Swiety/ że pod czas zdrowia/ y
 pod czas choroby/ y pod czas smierći/ záwše pokoy w Zakonie/
 ma pokoy podečas zdrowia czlowiek Zakonny/ bo ani sam o
 sobie/ ani o nikim nie myšli/ nie frásuje sie o prowianty co-
 dzienne/ y potrzebki pártýkulárne/ wšytko mu to providuie
 Zakon z opátrznošći Boškiej/ Mundum est ab huiusmodi
 molestijs rectum, ma pokoy podečas choroby/ bo go niht nie
 wturbuje/ ale y owšem inši zdrowši modla sie zá niego/ y wšlu-
 guia mu w chorobie z miłošćia/ Quod si quis agrotat, non
 lacrymæ, non luctus, sed orationes, ma pokoy y przy smier-
 ći/ bo sie niht nie rwie zá głowe/ niht nie slocha/ nie ryczy w
 oczách iego/ ale sie spokoyne bez rostárgnienia y rozrywki/ ná-
 šczesliwie gotuie štonanie/ Ab omnibus his anima liberata,

S. Chry-
 zost: ho-
 mil. 59. ad
 popull.

S. Chry-
 zost. ibid.

extre-

extrema m duntaxat considerat expirationem, vt Deo mi-
gret amica. Wspomina Plutarchus, że wzonego szowiek/
iednego imieniem Leoná/spytał ktos czasu peronego/w ktorym-
by też był mieście/ nayspokojniey mogli y naysbezpieyniey swoy
zywor prowadzić/ aż on mu tak odpowiedział/ o takim mieście
sie pytay/ w ktorymby naprzod żaden miešťkámec nie miał nic
wiecey nád drugiego/ á potym w ktorymby Swieta spráwie-
dliwosc zachowana byla/ to w takowym mieście życie twoie
bedzie nayspokojnieysze: Bylać kiedyś Polśká náśá nieco
miáśtu takowemu podobna/ kiedy w niej y spráwiedliwosc
Swieta nie tak oporem chodźila/ y æqualitas, nie tak bárzo
moznieyszych mierźila/ aleć iuż teraz nie ma cały świat w so-
bie miáśtá takowego/ chyba sam tylko stan Zakonny nazwać
sie takowym miástem moze/ bo w nim dla slubu wbośtwá/
maia zárowno wšytko wšyscy w pospolitosci/ á żaden nie ma
nic w osobności/ wšyscy sobie sa rowni/ wšyscy bráćia/ bez-
práwie też nic sie żadnemu nie dzieie/ záczyni Zakonny stan nie
moze mieć tylko pomiešťkanie spokojne/ mieysce spokojne/
locum pacis.

Á przystápiwšy do samego światobliwego Zakonu pier-
worodney Corti Fránciśká Swietego/ á duchowney tego poz-
bożnego tutecznego zgrómadzenia Mátki Klary Swietey/
przyznać to musze/ że to iest iedno włásnie duchowne Jeruza-
lem/ visio pacis, locus pacis, iedno mieysce poćoiu/ oto wi-
dziecie sam Kościół Swiety te Seráficka Fundatorke malnie
z Monśtráncya wreku/ á ná coż to: moglbymći wprawdzie
powiedzieć/ iż ná to/ że iáko przy kónsyderácyey Sakrámentu
Przenáświéťwego/ wielka sie dzieie odmiana/ ledwo co bo-
wiem sćońzy tá plan/ Verba consecrationis, áż nátychmiáśť
żaraz delinie substantia panis, áż nátychmiáśť pod przymio-
támi Sakrámentálnymi iest obecny sam Chryśtus/ iáko náś
Theologia y wiára Swieta náucza/ tak też sposobem swoim
moralizuiáć/ wielka sie mutácyá dzieie w káźdey Corce Klary
Swietey/ kiedy sie w regestr Zakonu iey światobliwego wpis-
sue/ gubi naprzod dozesna také substancya żaraz y dobre

Scotus in
4to. Di-
stinct. 10,
9. 1. lit.
Q.

mienie swoje/ á w onym sercu/ do ktorego miał przedtym świat
práwo/ sám tylko Chrystus iáko własny oblubieniec stáie sie
obecny per gratiam, y gošćiniec sobie w nim dla siebie tylko
sámego zápisuie; mogli bym powiedziec y ták/ ze ná to Klara
Swieta trzyma Monstráncya w reku/ ze iáko Przenayswieta
se Cíáto Chrystusowe w Monstránczey jest Corpus quantú
modo tamen non quantitatiuo, quia modus quantitatiuus
non est passio quantitatis, iáko mowi Doktor Subtelny jest
ták roste iák w niebie/ á przecie tego pod zastona przymiotow
Sákrámentálnych nie znáć/ záráit to Bog od ošá y od rozumu
nášego/ ták tež swoim sposobem/ káždá Corká Klary Swie-
tey/ choćiašby byla nie wiedziec iáko Quanta, choćiašby sie
nie tylko wysokiego Senátorstkiego domu/ lecz y samey krwie
Krolewstkiey tykáta/ w sukience Klary Swietey ná niey be-
dacey/ iáko pod iedna zastona bynaymniey tego nie znáć; mogli
bym ieszcze y to rzec/ ze iáko Przenayswietse cíáto Chrystuso-
we w Hostyey/ jest ták cáte w cáley Hostyey/ iáko y w pártys-
kulce naymnieyšey y z dušá y z Hostwem/ Fracto demum
Sacramento, ne vacilles sed memento, tantum esse sub fra-
gmento, quantum toto tegitur, spiewa Kóšćiot Swiety/
ták tež swoim sposobem prawdziwa Klary Swietey nášládo-
wniczká/ choćiašby w naymnieyšych/ w nayliššych/ y nays-
podleyšych vsługách Zákonnych/ ktore káje postušenštwó S.
powinna bydš wšytká y z cíálem y z dušá/ to jest z wšeláká
ochota/ z wšeláká aplikácyá/ cálym sercem y zupelnym to
pełniać/ co zynić rozkazano. Ale naylepiey rzeké/ ze Klara
Swieta trzyma Monstráncya w rekách swoich/ iáko iedno
symbolum pacis, ieden znak pokoju w Zákonie swoim Swie-
tym/ ták opiewa Historya Żywota iey/ ze kiedy byli Saráces-
nowie Assýstie miásto oblegli/ y iuz sámego Klary S. Klas-
toru strumem dobywáć mieli/ wšiawšy z oltarzá tá Swieta
Pánná Przenayswietšy Sákráment w rece swoje/ stánelá z
nim w porcie Klastorney ták sie modlac do Boga/ Ne tradas
bestijs animas confitentes tibi, Nie daway Pánie tym bes-
štyom záinádlym dušš ciebie wielbiacych/ áž záraz w rozsypke

ono pogánstwo pošlo/ y ci co gwałtem już byli ná same mury
 Klastorne wtárgneli/ ni z tego ni z owego polsnawszy iáko
 snopki ná ziemię popadali/ á Klara Swieta Visionem pacis,
 locum pacis, pokoy Swiety/ całemu zgromádzieniu swoiemu/
 w wielkiej trwodze zostaiacemu/ Przenayswietšym Sakrá-
 mentem uczynila: Kiedy sie tákze pyta náš Doktor Subtelny/
 dla czego Chrystus I E Z V S w Kościele swoim Swietym/ áž
 do skonania swiata chciał zostawić Przenayswietšy Sakrá-
 ment Ciála y Krwie swoiey: takowa tego ássygnnie kongru-
 encya/ ázeby byl tym przedzey każdy wzbudzał siebie samego/
 do wielšey rewerencyey/ do wielšego naboženstwa pokármu/
 tym lepiey Spowiedzia Swieta oczyszczał sumnienie swoje/ y
 pokoy z Bogiem swoim czynił/ Propter hoc singuli, eum
 maiori diligentia confitentur, quando intendunt, secundū
 ordinationem Ecclesie saltem semel in anno communica-
 re, słowa Doktorá Swietego/ iest to tedy ieden znát/ iedná po-
 but tá pokoiu Przenayswietšy Sakráment/ Hoc enim myste-
 rium est pacis mysterium, słowa Doktorá Swietego/ Dla-
 tego Klara Swieta trzyma go w reku ná obrazach swoich/ á-
 zeby to całemu wyświadczyła swiátu/ iż swiatobliwy Zakon
 iey iest iedno miejsce šczesliwego y wlubionego pokoiu/ Locus
 pacis. W tym to tedy miejscu pokoiu/ w tym moralnym Jeru-
 zalem ginie dnia dšisiešyego z I E Z V S E M Imość Pánna Kon-
 stancya Glinška/ tu zá ta Krata Zakonna škryje sie od swiata/
 y iáko in loco Religionis, samey tylko chwaly Boškiey pilno-
 wác dniem y noca bedzie/ tu zá ta Krata Zakonna/ iáko in loco
 studij, ćwiczyć sie w pacieryzach Zakonnych/ w medytacyách/
 y w inšych rožnych exercycyách bogomyšlności bedzie/ tu przy-
 tym miejscu Swietym/ iáko in visionem pacis, bezžadney prze-
 škody/ proficiesz atate & sapientia, bedzie oraz y w látách/ y
 w madrości do ducha przynalezajacey rosta/ tu przy tym miejscu
 Swietym/ trzy cześci žycia swoiego/ mlody/ szredni/ y dožrza-
 ly da Pan Bog wiel/ iáko iedno triduum, ná zbáwienna za-
 bawke Bogu swoiemu dáruie/ tu w tym Zakonie Swietym/
 ná dožywoćnia klauzure Pánieška/ ná dožywoćnie zamknie-
 nie przysięje/ Remansit puella in Ierusalem.

Scottas in
 4to feni:
 Dist: 8 9.
 lit. A.

S. chryz-
 folt: ho-
 mil: 60.
 ad popul.
 Antioch.

In

Apocali:
21. cap.

Ibidem.

Georgius
Metropo-
Nicome/
oratione
sta.

Matth:16
cap.

S. Grego-
Papa ho-
mil. 32. in
Euangel.

In tego iesze duchownego Jeruzalem/ doyrzał kiedyś Jan Swiety w objawieniu swoim/ kiedy sam sie przyznaje/ Vi- di civitatem Sanctam Ierusalem nouam descendentem de caelo à Deo, doyrzało prawi oko moje nowego iakiegoś swie- tego Jeruzalem/ od Boga z stepniacego z niebá ; przez to Je- ruzalem naprzod Ambroszy Swiety/ Rupertus Thomasz swie- ty/ y inși Doktorowie Panscy rozumieia ono Miasto niebie- skie/ Kościół on triumfiacy w niebie/ w którym trość y lá- menty zadne/ mieć nigdy mieyscá nie beda/ Et mors ultra non erit, neq; luctus, neq; clamor, neq; dolor erit ultra, Inși zaś osobliwie Georgius Metropolitanus Nicomedienlis, rozumie przez to miasto Pánne Przenawswietła/ y nazywa ja Animaram Dei Sanctam civitatem Ierusalem, nazywa ży- wym/ swiety/ Jerolimskim miastem w którym sam Bog iako w stoleczney rezydencyey swojej własney przemieściwał raczył; Primasius iesze y Beda wielebny/ przez to miasto Je- rozolimskie od Jana S. widziane/ tłumázo: Ecclesiam mili- tantem, Kościół ten milituacy/ w którym między inšymi sá- má przedwieczna prawdá/ takowe nam też Ewangeliczne consilia zostáwila/ Nisi quis renunciauerit omnibus qua- possidet non potest meus esse discipulus, kto pierwey nie os- deydzie od wszystkiego/ co tylko miał albo mógł mieć náswie- cie/ nie moze ten zadna miara násládownca bydz albo wzmiem- moim/ y znouw/ Qui vult venire post me, abneget semetipsū, ná ktore słowá piše tak Grzegorz Swiety/ Fortasse laborio- sum non est homini relinquere sua, sed valde laboriosum est relinquere semetipsum, iesze snác prawi znošnieysza jest rzecz człowiekowi strácić wszystko dla Jezusa takowa dáta- ce- go náuke/ ale strácić siebie samego to cieška bydz musí; Dnia dzisieyšego iednák widze/ że nie czue tey cieškości w sobie Jey- mość Pánna Konstáncia Glinška/ kiedy gubi y tráci samá siebie w tym Jeruzalem Kościóla milituacego dla miłości Chrystusowey/ iako prawdziwa Konstáncia státeczna y od- wazna stopa iusz oto depce swiát wšystek/ tak vstáwicznie te- stniela do tego stanu swojego zakonnego/ iako kto testnić zwykł

do naya

do najwyższych wciech albo szczęścia na świecie/ tak ta ta zbawien-
 wienna Chrystusowa rada zaczęła do siebie/ że to dzisiaj się
 swoje od swiata zginienie/ to dobrowolne stracenie samey sie-
 bie w tym Jeruzalem Kościoła Swietego milituiacego/ nad
 wszystkie fortuny doczesne przekłada/ z czym Remanlic puel-
 la in Jerusalem; to ius drugą Circumstancia.

Trzecia y ostatnia zgubienia Chrystusowego okoliczność
 dnia dzisiaj fego była/ że zginął przy obecności rodziców/ a sa-
 mi nawet tego nie postrzegli rodzicy/ Et non cognouerunt
 parentes eius, Grezki exemplarz czyta/ Et non cognouit
 Ioseph & Mater eius; foremne to y dziwne zgubienie takies
 było/ sama Panna Przenayswiewia z Jozefem Swietym/
 przyprowadzili młodzieuchnego Jezusa do Kościoła Jerozo-
 limskiego/ a z Kościoła bez niego odesli/ kiedy potym postrze-
 gla Panna Przenayswiewia/ dzień ieden podrozey swojej odo-
 prawiszy/ że Jezusa za nimi przy żadnym z krewnych nie wi-
 dać/ iako ona sobie imaginowała/ wpadła zaraz w apprehen-
 sio tako/ wziął ja fraszunek tak ciastki/ że on bystry miecz bole-
 ści/ o którym iey Symeon Swiety prorokował/ Et tuam ipsius
 animam pertransibit gladius, w ten czas właśnie przeniknął
 dusze y serce iey macierzynskie/ kiedy postrzegła dnia dzisiaj
 fego/ że nie maś Jezusa/ według zdania Tymoteusza Jerozo-
 limitanskiego/ co przedzey tedy nazad puscila się tamże
 droga/ tak nieofacowaney zguby swojej szukać/ fatygi y tru-
 du nie troche zazyła/ nieporównanym do tego strapiona będąc
 zalem; czemuś prośe wtey mierze tak nieostrożna że tak rzekę
 była/ że bez niego z Kościoła odesła/ czemu go z soba zaraz nie
 poiala za rąkta/ iako go była z soba oraz przyprowadzila z
 Wluznia tu niektorzy Heretycy przeciwko Matce Boskiej/ że
 w tey mierze pokazala się niedbala okolo Syna Boskiego/ y
 przypisua iey w tym grzech niedbalstwa/ Ale Tyranus nasz
 w tym miejscu tak mowi/ że sie to bylo ani z niedbalstwa za-
 dnego/ ani z nieostrożności/ ani z tresunku/ ani z restazania/
 ani z zapamietania/ albo niedozoru iakiego kolwiek stalo/ lecz
 z samey dobrej woli Jezusowej/ y osoblwoey Boskiej ordyna-
 cyei/

X

Lucz 2.
cap.Timothe:
Hier. ho-
mil. de
Propheta
simeon,

Xrrr

cyei/

Lyranus
in hoc
loco.

S. Grego:
lib. 6. in
cap. Luc.

Dyan.
Carthul.
sup. hunc

Concil:
Trid. sess.
25. cap. 18.
de Regu.
lar.

eyey iego/ Remansit puer non a casu, vel obliuione, sed sua
voluntate & ordinatione słowá Lyranowe; pámietal dobrze
y o tym Pan Jezus/ że miał takowe práwo postanowić ná
świećcie/ żeby z miłości iego/ niŝt sie nie wzdrygal Oycá y Ma-
tkę własná opuŝzać/ dla tego y sam ná sobie toŝ práwo wyko-
náć y práktykować zechciał/ Iple prăceptor, ipse etiam iuo-
rum est executor prăceptorum, tak mowi Grzegorz Świe-
ty; chcial ieszce y ten przyktad ná czas potomne zostawić po
sobie/ iz co sie tyce duchownego profektu w náukách/ albo w
cnótách świetych/ w tym y rodzicow własných pókinać potrze-
bá/ Manet Hierosoly mis, vt amore Spiritualis profectus in
scientijs ac virtutibus carnales parentes ostenderet relin-
quendos, zdanie Dyonizyusza Kártuzjáná. Podobnym spo-
sobem y to dzisieysze Jeyności Panny Konstancyey Glinŝkiej
zgubienie sie dŝicie/ sami Przechacni rodzicy/ y z inŝa zacna pás-
rentela swodia przysli tu do Kóŝciotá zta Panna/ á z Kóŝciotá
do domu bez Panny odeyda/ nie stánie sie/ to takze z trefunku
zadnego/ nie stánie z zapámietánia/ nie stánie zroŝkazánia/ ala-
bo z przymusu rodzicow/ strzez Pánie Boze/ ius to bdwiem os-
stánia/ kiedy determinácia albo obránie stanu/ ktore bydz do-
browolne powinno/ dŝicie sie zá przynuka/ zá grozba/ zá przy-
muszeniem rodzicow/ iáko sie czynić tego nie godzi/ tak tesh nie
wielka ztego bywác zwyktá póciechá/ miásto podziękowánia y
wdŝieczności/ bedzie przeklectwá áz grozá/ y ná siebie y ná
rodzicow/ y ná wŝyŝtych/ Kro tykto byi do onego przyniewoles-
nia okázya/ Pan Bog to wie/ co sie wiec bedŝie dŝialo y z dŝusa
takowa/ á ná karb przymuszáacych; sámo Trydenŝkie Konci-
lium/ Anathemati subijcit omnes, wyklina tych wŝyŝtych/
ktorzy albo gwałtem przesŝkadzáia/ albo gwałtem przymuszá-
ia/ do stanu zakonneggo Pánienta/ náwet de iure communi,
chociaŝby ius ktora profesá zostála/ kiedyby to/ wczynila :
z przymusu/ nie dobrowolnie/ tedy takowa profesá nie iesz
wazna/ poniewaŝ profesá kázdhey zakonney osoby/ nic nie iesz
inŝego/ tylko ieden wzáiemny kontráktu miedzy Zakonem á
á z osoba Zakonna/ á natura kázdého kontráktu tak niesie/ jes-
by byt

by był dobrowolny nie przymuszony: Jeymość tedy Panna
 Konstancja Głuska/ nie z namowy zadney/ nie z przymu-
 ci/ ale z wołacyey y ordynacyey Bostiey/ tak dobrowolnie/ ztaka
 chęcią bierze się do tego śacowanego stanu swoiego/ że kiedy ius-
 ta deklaracja od włochanych rodziców swoich usłyszała/ że do
 tey dobrowolnego y światobliwego przedsięwzięcia wola swo-
 ie sklonili y dziś to skutkiem wypełnić/ za zgodliwym całego
 światobliwego zgromadzenia tuteżnego konsensem/ przyobies-
 cali/ każda tey była nader refliwa godzina/ po ten czas dziś
 sięszy do tego resolutnego aktu tey naznaczony nie doszedł.
 Nie dostał się nigdy do celu/ lecz za inspiracya Duchá Swie-
 tego znać że się dostał do serca tey/ on list Hieronyma Swietes-
 go/ który kiedyś napisał ad Laram, do tey teraznięszyey táies-
 nicye pozostania Jezusowego w Kościele/ stosując rzecz swo-
 ie Postquam grandiuicula esse cepit, & in exemplū spon-
 si sui crescere, sapientia, atate, & gratia apud Deum & ho-
 mines, pergat ad templum veri Patris cum parentibus suis,
 sed cum illis non egrediatur de templo, kiedy powiada ius-
 spora y różna Pánienka bydz pocznie/ a na wzor oblubienicá
 swego niebieskiego/ oraz będzie wrostropności/ w leciech/ y
 w łasce Bostiey podraść/ niechże idzie do Kościoła z rodzicá-
 mi swoimi/ ale ius- wiecey z nimi niechay się do domu z Ko-
 ściółá nie wraca/ znać mowie/ że tego zbawienne^o listu Rom-
 muniłował Duch Swiety sercu tey/ bo z taka rezolucja dobro-
 wolna/ ztaka Intencya przyšla tu do tego domu Bożego
 z przezacnymi Rodzicámi swoimi/ że ius- wiecey ztad z nimi
 powrócić do domu nie myśli/ lecz przez wszystkie dekurs życia
 swoiego/ tu zostanie/ y w tym Kościele pożytye służyć Bogu
 swoiemu/ sercem zupełnym będzie. Niebieskie Erudycie pi-
 sie także Bernard Swiety pozbieráne z piśniá Bożego/ z okázys-
 oy dziśieyşego dobrowolnego zginienia Jezusowego/ poczyna
 nappierwsza od Abraháma/ Abrahæ præcipitur exire de ter-
 ra & cognatione sua, ut videre & possidere mereatur ter-
 ram viventium, Rozkazano prawi z nieba Abrahánowi Pá-
 tryarsze/ exulować z dziedzicznych granic swoich/ forować się

S. Hiero-
 Epistola
 ima ad
 Laram.

S. Bernar-
 Epil. 107.
 ad Tho-
 mam.

z krain tálkowego/ w którym wszytko gniazdo było fámiliey ie-
go/ dla tego á zeby byl possessorem ziemie zycacych zostal/ Io-
seph dominatur Aegypto, mercatione furtiva patri subla-
tus & patriæ, zostal Jozef Pánem Egiptim/ zbad ze zlodzieya
stím tãrgiem/ od własnych bráci zaprzედany/ y Kochánemu
Oycu y Oyczyźnie byl wzięty/ Ecclesiaz iubetur vt concupi-
scat Rex decorem eius, obliuisci populum suum, & do-
mum Patris sui, Tálkowy ma Ordinans Kóściól Boży/ á je-
by iáko Oblubienicá prawdzíwa Chrystusová/ puszcietá wzás
pomnienie/ y poddánstwo y progi Oycowstie/ dla tego ázeby
sie Tłiebiestiemu temu Oblubienicowi swojemu vpodobála/
Puer Iesus inter cognatos & notos quaritur, nec tamen in-
uenitur, Tłóstátek práwi y sam Zbáwiciel Jezus/ dšis mie-
dzy własným powinowáctwem swoim/ ciekáwie dosyć byl y
pilno sukány/ á przecie między nimi ználeżiony nie zostal/ y
Konkludnie tál ten wszytek swoy diskurs miódoplynný Do-
ktor námiemiony/ Fuge fratres tuos & tu, si tuam vis inueni-
re salutem, Vcietayze y ty iáko naydálej/ od własnych bráci
y párentelee twoiey/ ktoškolwiek ználešé prágnieš zbawienie
twoie dušne; przypátrzcies sie iáko poslušna tey Konkluzy-
ey Bernardá Swietego Jeymošé Pánná Konstáncia Glin-
sta/ Kiedy dnia dšisieyšego tál resolutnie/ tál ochotnie w o-
czách rodzícow swoich/ y od Bráci y od Siostr/ y od wszytkiey
przezacney kłwie swoiey vcietka y ginie/ iákoby to włásnie do
niey samey/ tá mowá Doktorá Swietego dyrygowána byla/
Fuge fratres & tu, tál sie pilno y obrotnie křzata/ á jeby inš
dšis koniecznie/ bez zadney dilácyey terminu/woczách wášych
zniknelá.

Y

Á dálekiš proše przeciąg tey twoiey drogi dšisieyšey/ dá-
leka separácia albo odlázenie od Kocháných rodzícow/ y wszy-
stkich krewných twoich bedzie. Odpowiáda nam od niey Bá-
zyli Swiety w onych słowách swoich/ A propinquis autem
amicis, perentibusue, animi affectione nos longè oportet
esse disunctos, quam longè eos qui iam sunt vita defuncti,
à viuis videmus distare, Tál dáleko powiáda kážda osoba tá

S. Basilio
de Coll-
tutione
Monalli-
ca. cap. 21

Tova

Kowa/ Ktora sie Pánu Bogu ná služba dozrywotnia oddácie poz
winna bydz odległa affektem y sercem/ od rodzicow/ przyia-
ciol/ y wšyſtkiey krowie swoiey iáko dáleko sa umarli od żywych/
przeciąg co prawda/ dáleki/ záginienie nie bliſkie/ wyſwiáda-
czył to y sam Zbáwiciel Pan/ że tak nie ináczey/ kiedy przyia-
wſzy dwuch młodsianow ná službe do siebie/ iáko opis-
lue Máteuſz Ewángeliſtá Swiety/ kazał iednemu z nich
poſć naprzód do domu/ y wšyſtko co tylko miał ſpieniezyc y
ſprzedáć/ á ſumme rozdáć miedzy wboſtwo/ dopiero to ſprá-
wiwſzy przyſć mu rozkazał do siebie/ Si vis perfectus eſſe,
vade, vende quæ habes, & da pauperibus, & veni ſequere
me, drugiego zaś iák tylko przyiał zá náſladowca ſwoiego/
iáko żywo iuſz go wiecey do domu licencyowáć niechciał/ y ó-
wſe kiedy ſie ſam wto wpráſiał/ á żeby był moſł przynamniey
zmárlemu pierwey rodzicielowi ſwoiemu pogrzeb ſpráwić/ y te
oſtátnia Synowſtá ciálu Dycowſkiemu wyſwiádeczyć wſlugel-
áni ná to otrzymáć dozwolenia nie moſł/ od Zbáwiciela Je-
zuſá/ zádna miára piédſia mu iedna záras odſtepowáć od bo-
tu ſwego nie dáł/ Domine, permittite me primum ire, & ſe-
pelire Patrem meum, cui ait Ieſus, ſequere me, & dimitte
mortuos ſepelire mortuos ſuos, Cudowna to ſpráwa/ Jeden-
nic o to nie mowil/ żeby był poſzedł do domu/ á ſam mu Chry-
ſtus iſć kazał/ drugi ſie proſił żeby był poſzedł/ á ieſze tak wiela-
ta legalitatem Dycowſkiego pogrzebu przyroczył/ á poſtáres-
mu Chryſtus odeyſć mu nie kazał/ macie wiedzieć że tu Chry-
ſtus Zbáwiciel náſz/ nie inſzego tylko to właſnie/ wyrazić w-
ſtutku y w rzeczy ſamey chcial/ co piórem Bázyli Swiety oznáya-
mil/ ieſze to była znáć w onym drugim młodsianie przyrodzo-
na do rodzicow propenſia bliſko ſercá iego/ ieſze był affekt
nie dáleki od właſney krowi ſwoiey/ á żeby mu tedy dáł byt ad-
incende Jezus Pan/ że mu to iuſz było tak dáleko pórzebá od-
wšyſtkich krownych ſwoich y przyiáciol zoſtawáć/ iáko dále-
ko zoſtara umarli od żywych/ quàm longè eos qui iam ſunt
vitâ defuncti à vivis videmus diſtare, niechciał ná to konde-
ſcendowáć/ żeby był odſzedł pogrzeſć Umárlego rodzicá/ ſwo-
iego/

Matthæi
19. cap.
num. 21.

Matthæi
cap. nu-
mer. 21.

771

sygonius
lib. 3^{io}.
Imperat.
Occid.

iego/ iezeli w służbie iego Korzystał/ kazał umarłym porzucić
umarłych/ a temu samemu iezeli bydz sobie zyczyl włalce iego
zyjącym/ odchodzić nie. dat od siebie/ Dimitte mortuos sepe-
hire mortuos suos, takowa w kilku interpretach miejscá tego
cytalem explainacia. Wiec tedy poniewaz to usz nie we snie/
iako niekiedy ona Konstancya Panna/ wielkiego Konstancy-
ná Imperatora Cortá/ przy grobie y przy Reliquiach Agni-
ski Swietey/ sinázno ná modlitwie zasnąwszy/ do Wiary
Swietey zawolána byla/ o czym pisze Sygonius/ lecz ná iawie
ta Pániénka Konstancia Jego mości Pána Adama Glina
skiego Scolnika Sandomierskiego Cortá/ zawolána dzis ná
służba Bostka zostáie/ przy Reliquiach Swietych Błogosławio-
ney Salomei Fundatorcey y Pátronki tutezniego Klastoru/
á ná te służbe przystawszy/ w tak dalekiej dystancyey przychyla
noś y affekt swoy od swiata/ y w wszystkich krewnych swoich
mieć będzie powinna/ iako daleko sa umarli od zywych/ godna
rzecz/ á żeby iesze w tey bliskosci bedac/ przy tym Oltarzu
Swiatym/ ostátanie w wszystkich wam przezacnym pokrewnym
pozegnánie swoje oddála.

Z

Czyni to usz przezemnie wam naprzód wlochanym Ko-
dzicom swoim/ y ništo do nog Dycowskich y Mácierzynskich
pokornym wmyslem wpadszy/ iako Corta Kocháiacá mile sea-
gna; dziekuje zá przystoyné wychowanie Slácheckie/ dziekuje
ie y zá to/ że pobożnym wászym Chrześcíaniskim życiem/ oby-
czáiami bogoboynymi/ daliście iey przykład z siebie/ y pochop
do wosyńskiego dobrego/ dziekuje w ostátku y zá te wosyńskie
fátygi y expensy/ Ktorych do tego iey duchownego postáno-
wienia tozyć nie záluiecie: Pise wczony Alredus/ o dzisiey-
szym zgubieniu Jezusowym/ iz to wiedziála bárzo dobrze Pána
ná Przenáyswietsa/ po gotowiu y Jozef Swiety/ że sie Pan
Jezus dzis nie miał ani zawierużyć lada iako/ ani w obce iakte
y cieście ruce dostać/ ani mu też tak dalece miały niewygodę
albo niewzasy podten czas dołuczyc/ miała przestroge o tym
wosyńskim y rewelácia iego Bostka/ ale iey tylko to samo/ cie-
stosć ná sercu mácierzynskim czynilo/ że tak Kochány synaczeł
iey/

iey/3 Ktoregoby ona była rąda nigdy przynigdy/macierzynstie
 go nie spuszała oka/ prywował ia prasenciey y widzenia swo-
 iego/ miedzy Doktorami w Koscielo zostawfy/ O Domina
 mea quid dolebas? Credo non famem, non sitim, non ine-
 diam timebas puero, quem Deum noueras, sed tantum sub-
 tractas tibi vel ad modicum ineffabiles prasentiae eius deli-
 cias querebaris, taka rozmowe bogomyslne czyni pomienio-
 ny Autor z Marya Panna Nayswiecsha/ wiecie to y wy bā-
 dzo dobrze Przezacni tey Pānienti Rodzicy/ je to Kochane dzies-
 cie y corka wāśā/ āni w wobce recew pādnie/ kiedy w poszodku
 tych madrych Ewāngelickich Pānien w tuteznym Klasto-
 rze zostānie/ āni mortyfikacye y ciężary Zakonne/ nā ktore sie
 zabiera nie smāczne albo przykre iey beda/ bo to tudownie Bog
 umie slugom swoim cukrować/ przecie iednāk je ginie z oczu
 wāśych/ z opieki wāśey/ z pieczotowania wāśego wychodzi/
 to sāmō musi wam nieco nā sercu bydź nudne/ ale w tym po-
 ciechā/ je ginie nie lādaiako/ je ginie dla I E Z V S A, ginie iās
 Kōście slyšeli/ w iedenze, sposob z I E Z V S E M: O szesliwesh-
 to nāder zginienie tāt owe! iako I E Z V S Naysłodfy nie
 proznował w tym zginieniu swoim/ ale iuż w ten czas zaczął
 wedlug zdania Doktorow Swietych/ zawiādowāć o zbāwie-
 niu nāszym/ tāk y tā Panna pewnie proznowāć tu nie bedzie/
 ale iako o swoim wlasnym zbāwieniu/ tāk o zbāwieniu was
 Kochāiacych Rodzicow swoich/ po ki duch w cieie iey/ trākto-
 wāć z Bogiem swoim nie przestānie. Zegna y was naymils-
 szych Brāciškow y Kochane Siostry swoje/ ieżeli iatwe kiedyś
 swiātā opušezenie oney niegdy Konstāncyey / Krolewnie
 Sycyliſkiej bylo/ kiedy w Panormie nayprzedniejšym Sy-
 cyliſkim mieście/ w tym Zakonie Alary Swietey Zakonnica
 zostawāłā/ nie dšiwuie sie/ bo sāmā iednā bedac āni Siostr/
 āni Brāci/ do požegnānia nie miałā/ lez kiedy tā dšisiejšā
 Konstāncyā rodzona wāśā / w oczāch was Brāci y Siostr
 swoich/ tāk rādā swiātū ginie/ tāk sie z wāmi rezoltnie ze-
 gna/ idac do tego Zakonu Swietego/ wiekšā tu komu bydź
 moze do zadšiwienia okāzya. Zegna y was wšytkich inšych

Aclredus
 homil. in
 hoc En-
 geliam.

De qua
 Iacobus
 de ltra da
 in thesau-
 ro Anti-
 quitatū.

PRZYJAC

P A N N A Z G Y B I O N A .

Sigonius
lib. 15.
Regni
Italici.

prziąłot y krewnych / tá Konstancya / iuz nie do onego pod
niewolnego idac czterolotnego wieżenia Pánormitańskiego
do ktorego niegdy była ona Konstancya Henryka Rostego
Imperatora Maljonka / poimana y wsadzona / iako pise Sy-
gonius / ale do wieżenia dożywoznego Zakonney Klauzury /
tu przy tym mieyscu Swietym dobrowolnie zamykatac sie;
Wlastatek tak mowi / y tak sie odzywa do swiata calego /

*Badźcie łaskawe obludy światowe,
Iuż ja poczynam życie moje nowe,
Dziś z wami czynię mój ścisły exámen,
Intymując wam ostateczne AMEN.*

Ad M. D. G B. M. V. Hm.

RE.

REGISTR

Rozmáitých á osobliwie co znaczney-
 fzych rzeczy, w tey całej Księdze się zamykają-
 cych, dla lepszey pobożnego Czytelniká wy-
 gody, krotko á porządnie zebrány.

A

- A** Bączykowie kiedy się bić z kimkolwiek mieli, w przod z głowy swoiey
 włosow pozbywali, w Kazaniu XXIX. pod litera **N.**
- Abel niewinny najpierwszą był po Adámonym grzechu, Odkupiciela ná-
 szego figura; w Kazaniu XV. pod litera **Y.**
- Abel ná ktorey gorze pogrzebiony został, tam w rożnych chorobách swoich
 Turcy doznawają rátunku; w Kazaniu XXIV. pod litera **E.**
- Abráham Pátryarchá Swiety, iak wiele lat miał ná ten czas, kiedy Bogu
 ofiarować Izáaká Syna swoiego poszedł? w Kazaniu XXI. pod litera **R.**
- Adam najpierwszy Rodzic nasz choćby był nie zgrzeszył, przecieby był sy-
 piat, ále iakim snem? w Kazaniu X. pod litera **T.**
- Adam maluczkiego dziecinństwa imperfekcyom nie podlegał; w Kazaniu
 XIX. pod litera **P.**
- Alexánder Cesarz Rzymiski, iakie słowa ná Pátáczach swoich po ściánách
 pisać sobie rozkazał? w Kazaniu XXVIII. pod litera **V.**
- Alexánder Wielki dla dtugich włosow ná głowie v Zolnierzon swoich, má-
 to bitny z Daryusem czasu iednego nie przegrał? w Kazaniu XXIX.
 pod litera **N.**
- Ambicya ludzka ná trzy rzeczy osobliwie kasać się ná tym świecie zwy-
 kła; w Kazaniu XXIV. pod litera **W.**
- Ambroży S. w Rzymie tylko się reką dotknął iedney białey głowy, parálizem
 zarázoncy, zaras zdrową została; w Kazaniu XIV. pod litera **R.**
- Ambrożego Swietego w kolebce dziecinney leżácego, niewinne oblátynáły
 Płeczolki; w Kazaniu XV. pod litera **D.**
- Aniolá Strojá nie miał Chrystus Pan, ále iednąk miałá go Pánná Przenay-
 świetša; w Kazaniu III. pod litera **L.**

R E G E S T R.

- Aniołowie Świeci Strożowie iakiego ná przestroge náše zázynwać mogą y często z námi zázynwáć sposobu? w tymże Kazaniu y pod iedną literą.
- Aniołom Świetych iako wiele Pánná Przenajświetša oprócz Anioła Strożá swowego, do usługi náznaczonych miewá? w tymże Kazaniu pod literą A.
- Aniołowie Świeci, wšyscy wyskli z niebá, służyć Mátcie Boskiej przy Wniebowzięciu iej; w tymże Kazaniu, pod literami, B. C. D. E.
- Aniołom Świetych iak wielka liczbá znáyduie się w Niebie? w tymże Kazaniu pod literą D.
- Aniołowie Świeci czemu się dziwowáli przy Wniebowzięciu Pánný Przenajświetšey? w tymże Kazaniu, pod literami G. H.
- Aniołom Świetym przynależy przeniesienié Dusš spráwiedliných do niebá, w tymże Kazaniu, pod literą H.
- Aniołowie Świeci Strożowie, z dopuszczenia Boskiego, odstepuia podczas ná pewną chwilę, od Dusš ktorých strzegá; w tymże Kaz: pod literą K.
- Anioła Strożá będzie miał sam Antychryst bezbożny do ostatniego terminu życia swego; tamże.
- Anielskiej niewinności niektóre osobliwé wlasności w Błogostánionym Stánistawie Košcie Soc: IESV, znáydnáły się, w Kaz: VIII, pod literą D.
- Aniołowie Świeci, Błogostánionemu Stánistawowi Košcie, Kommuniá Przenajświetšá dáli; w tymże Kazaniu, pod literą E.
- Aniołowie Świeci ná Sadny dzień pozhieráć po wšytkich zywiołách, najmniejszye czástki ciáł nášých, z rozkazu Boskiego; w Kaz: IX, pod lit: I.
- Anioł ieden, czásu pennego ná pušćzú do Eremity przysiedłszy, wolał wáchác w mártego, aniżeli žywego człowieka, w Kaz: XIV, pod literą Q.
- Anioł w postacié Pielgrzymkiej, piástował w niewinności FRANCISZKA Świetego; w Kazaniu XVII, pod literą R.
- Anioł od Ianá Świetego w obianwieniu niegdy widziany znak Bogá žywego máiacy, nie inšy byt tylko Fráncišek S. w Kazaniu XVIII, pod lit. N.
- Anielskiemu rozumowi podobny byt rozum piernšego Rodzicá nášego przed grzechem, w Kazaniu XIX, pod literą P.
- Aniołowie máć intellectum agentem, áżeby máteryálne koncyponáli obiectá; w Kazaniu XXII, pod literą C.
- Aniołom z ludži czynić, nie nowiná to iest v Páná Bogá; w tymże Kazaniu pod literą D.

- Aniołowie Świeci w proporcjonalney odległości będąc, przeniknąć najszytke myśli nasze mogą: w tymże miejscu.*
Aniołowie przychodzą do nas y w ciełe widowym, y niewidomie bez ciała; w tymże miejscu.
Aniołowie jeżeli z matervey Fizycznej y skażytelney są skomponowani? w tymże Kazaniu pod litera H.
Anielska materya iako jest wyczyszczona, y tym Duchom nieśmiertelnym lekka na tymże miejscu.
Aniołowie Świeci przy ostateczny sądzie, bac się y strachać będą, w Kazaniu XXIII. pod litera O.
Anielski wstęp proceder od stworzenia ich poczyniły, na trzy albo cztery Morule, Theologowie dzieła, w tymże Kazaniu, pod litera Q.
Aniołowie grzeszaczemu, że nie przepuścił Pan Bog, iako człowiekowi, co tego za przyczyną? w Kazaniu XXVI, pod litera C.
Aniołowie Świeci, iakie niesła y radości pokazywali po sobie z narodzenia na ten świat Panny Przenajświętszey, w tymże Kazaniu pod lite: J.
Aniołowie tak dobrzy iako y zli częstokroć morowego powietrza za roskazaniem Boskim exekutorami bywają, w Kazaniu XXVII. pod litera R.
Anioł dyktując Regule Wielkiemu niegdy Páchomiuszowi, y ten artykuł między innymi był podał, żeby byli z głowa strzyżoną jego wznowie chodzili, w Kazaniu XXIX. pod litera F.
Aniołowie zli, kiedy zgrzesyli affektując podobieństwo Boskiego, nie był to ich grzech, z elekcyey skuteczney popelniony: w tymże Kazaniu pod litera I.
ANTONI Świety Padewski pomiárkowany y porównany z cierplinym Jobem Świetym, w Kazaniu XXI. pod litera P.
Antoni Świety w iakim sensie może być Zakonodawcą Fránciškáńskim nazwany: w tymże Kazaniu pod litera Q.
Antoniego Świetego nazwał za zywota swojego Fráncišek Świety Biskupem swoim na tymże miejscu.
Antoniego Świetego iako wody słuchają, y posłusne na jego roskazanie były, na tymże miejscu.
Antoni Świety porównany zostáie z Moyzešem Zakonodawcą Stároza-konnym, na tymże miejscu.
Antoni S. porównany jest z Izáákkiem Pátryarchą Świetym, w tymże Kazaniu, pod lit: S.

R E G E S T R.

- Antoni Świety z siebie samego tak zewnętrznie i tak wewnętrznie na Boga uczynił ofiarę: na tymże miejscu.
- Antoni Świety może być Męczennikiem nazywany, na tymże miejscu.
- Antoni Świety porównany w żarliwym Kaznodziejstwie swoim z Janem S. Chrzęścielem, w tymże Kazaniu, pod literą T y V.
- Antoni S. miał cztery wymiary światłości swojej, to jest wysokość, szerokość, głębokość, y długość, w tymże Kazaniu pod literą W.
- Antoni Świety może być nieszczęśliwym Świetym nazywany, na tymże miejscu Antoniego Świetego, iako była poufała z Bogiem konwersacya, y tak głęboka pokora, na tymże miejscu,
- Antoniego Świetego nauka, zawsze była z dobrymi uczynkami złączona, w tymże Kazaniu, pod literą Y.
- Antoni Świety, w tymże roku, w którym umarł, został Kanonizowany, na tymże miejscu.
- Antoniego Świetego język nie naruszony w Relikwiarzu Padewskim w Kościele naszym został, w tymże miejscu.
- Antoni Świety, światłością swiata, sola ziemskiego, y Arka testamentu nazywany, w Kazaniu XXII pod literą A.
- Antoni Świety Padewski Aniołem był, względem Anielskiego od Pana Boga sobie zleconego urzędu, w tymże Kazaniu, pod literą E.
- Antoni Świety, raczy Aniołem, niżli człowiekiem był względem swojej doskonałości, w tymże Kazaniu, pod literą G y H.
- Antoni S. Aniołem był, nie tylko względem czystości, ale też y względem widzenia istności Boskiej, w tym życiu doczesnym, w tymże Kazaniu, pod literą K y L.
- Antoni S. dla czego jednemu grzesznikowi iawnemu, unisona oddawał rewerencyę za żywota swojego, w Kazaniu XXIV, pod literą C.
- Antoninus S. piękne barzo tajemnice wywodzi w literach Imienia Przenajświejszego MARYEY, w Kazaniu XXVI, pod literą H.
- Antychrystus na świat przybędzie, których najpierwey mieć będzie naśladowników swoich? w Kazaniu XXI, pod literą X.
- Apostolow Świetych z pewnego fundamentu nazywano Silenos, w Kazaniu VIII, pod literą B.
- Apostolowie Świeci przez ogień Duchá S. nie tylko na językach, lecz y na sercach swoich rozpalonymi zostali, w Kazaniu XX, pod literą H.

Aposto-

R E G E S T R.

- Apostołów Światey, wyprawniąc Chrystus Pán na opowiadanie Ewánge-
 licy Światey, dla iakiey przyczyny, w bogo, y bez zadney wyprawni ich
 przewizyey? w Kazaniu XXII. pod litera F.
- Apostołowie Świeci, záras to byli postanowili, ázeby ci, ktorzy sie na służbe
 Boską wdają, na cłowie wósy strzygli. w Kaza: XXIX. pod litera F.
- Architektom dwoch Ateńczykom do pewney niegdy narcaionych struktury,
 iaki dyskurs byt okoto fabryki, w Kazaniu XI. pod litera F.
- Arystides z Themistoklesem, iako prymaty swoje caktadali na stronie, kiedy
 Oyczyźnie służyli. w Kazaniu IX. pod litera M.
- Ateńczykowie miewali pewne Świeto swoje osobliwe, Dyannie Boginicy
 konsekrowané. w Kazaniu XI. pod litera K.
- Aue, to słoweczko od Gabryela S. Archa: ta do MARYEY Pánny przerze-
 czone, iakie w sobie tajemnice zámyka? w Kazaniu II. pod litera Mf
- Augustus w niewinności swoiey chlebem sie tytko posilał, który mu Orze-
 ieden przynosił. w tymże Kazaniu pod litera I.
- Aureolas, to jest počciety osobliwe, iakie ma w Niebie Pánna Przenay-
 swietša? w Kazaniu I. pod litera G.

B

- BARBARA Światea pokazała sie w chorobie błogosławionemu Stániśławo-
 wi Kosce, dla tego że byt do niey nabożny. w Kaza: VIII. pod lit. B.
- Barankami niewinnymi są auste w czystości Panu Bogu służące. w Kazá-
 niu XV. pod litera V.
- Benedykt S. chodził przed Bogiem, chodził oraz y z Bogiem, ále osobliwie
 chodził za Bogiem. w tymże Kazaniu, pod litera T.
- Benedyktá Światego Regula, jest to droga szeroka, drogá iakoby Krolenska
 wdania się za Bogiem; y w jakim sensie ma sie to rozumiec? w tymże
 Kazaniu pod litera A. y B.
- Benedykt S. ieszcze w zynocie Mátki swoiey będąc, slyšány byt iz weselo
 wyspiem ywał sobie. w tymże Kazaniu pod litera C.
- Benedykt S. ná modlitwie będąc, widział dusze Germaná Światego od An-
 iotow do nieba niesioną, y swiat cały pod ten czas stáał w oczach tego.
 w tymże Kazaniu pod litera E.
- Benedykt S. iako wiele Papiežow, Kárdynałow, Biscupow, y Światey ma
 z Zakonu swoiego s na tymże mieyscu. Bere-

R E G E S T R.

- Berenice Matrona wlosy na głowie ostrzygłszy, fałszywym Bogom swoimi
na ofiarę oddatą? w Kazaniu XXIX. pod litera F.
- Bethleemczykiem dla czego nie zwat się Chrystus Pan, choć się urodził w
Bethleem, w Kazaniu II. pod litera R.
- Białogłowy iedney opętancy straszny y okrutny przykład. w Kaz: XXVI.
pod litera H.
- Biskup S. Sigfridus, iako cudownym sposobem, cięła trzech swoich syno-
wcom niewinnie pozabicianych znalazł. w Kazaniu XXIV. pod lite: E.
- Biskupi Kościołow Azyatycznych dla czego byli Aniołami od Pana Bogá ná-
zwani? w Kazaniu XXI. pod litera D.
- Blizniemu nie słusnie rzecz iaka skorzyśczone, iezeli bydz powinna y z po-
zytkiem wrocona? w Kazaniu VII. pod litera R.
- Bluznierstwo Pelágiusa y Celestyusa herezyarchow, że człowiek sam przez
się przyrodzonym sposobem może się usprawniedliwić, Trydeńskie Conci-
lium potepilo. w Kazaniu XIV. pod litera I.
- Błogostawioni Pańscy wiadza to wszystko w Boskiej istności, cokolwiek tylko
przynależy do chwaty ich w niebie; w Kazaniu XV. pod litera E.
- Błogostawione posugi, na ciętach Swiet ch Pańskich, beda mnieysze w mniey-
szych, a wieksze w wiekszych Swietych w Niebie. w Kazaniu XXI. pod
litera N.
- Bog Wcielony po urodzeniu swoim, tylko się swoim wiernym dał poznać,
ale nie prześladownikom. w Kazaniu XIV. pod litera O.
- Bog dobrotliwy potrzykróć d rował nam siebie samego, a iedną między
trzema była daronizna najmieksza. w Kazaniu XVI. pod litera H.
- Bog cokolwiek czyni w czasie, chciał tego przed wieki, inaczey miałby od-
mienność w sobie. w Kazaniu XIX. pod litera O.
- Bogá Wszechmogacego, przyrodzonym sposobem. z samym tylko generalnym
konkursiem, może człowiek mówić nad wszystko, aleby to bylo bez za-
dnej zastugi. w Kazaniu XIV. pod litera H. & I.
- Bogactwa doczesne jest to iedno drapierstwo albo zdzierstwo ludzkie, y
z iakiey przyczyny? w Kazaniu XIX. pod litera Z.
- Boleslaus Pudicus Monarcha Polski, iako w Katedralnym Kościele
Krakowskim, Matronę mając, solenny slub czystości uczynit. w Ka-
zaniu XX. pod litera E.
- Bolesław Krzywousty, peny pieniądz złoty, z rytraktem Oycá swego zainse-
nowit na sobie. w Kaz: VIII. pod litera F. Brá.

R E G E S T R.

- Braterstwo, już tylko w samym Imieniu między Pánami Polakami zostać!
w Kazaniu IX. pod litera K.
- Budynki święta tego nic nie są, względem iednego Domku Loretáńskiego.
w Kazaniu II. pod litera I.

C

- Chánáneyfska białogłowa, przez co niegdy od Jámego Zbawiciela zna-
czna pochwała odniosła? w Kazaniu XXIX. pod litera K.
- Chodzić przed Panem Bogiem, albo oraz z Panem Bogiem, albo chodzić
z Bogiem, którym to y jakim sługom Boskim należy? w Kazaniu XV.
pod litera T.
- Chorobe w ciele ludzkim iako názwał Socrates, y inși; w Kazaniu XIV.
pod litera E.
- Choroba jest to iedno Kotátanie, ktore Bog czyni do dusze; ná tymże mieyscu.
Chorobz nie nieścześnieiem, ale y owšem osobliwym faworem Boskim náży-
wać potrzeba; w tymże Kazaniu pod litera F.
- Chorobe Pan Bog pod czas dopuścza, ná pokaranie grzechow nászych ná
tymże mieyscu.
- Chrystus Pan po swoim Zmartwychwstaniu, wyprówadził dusze z otchła-
niey. zaprowadził ic do Raju ziemskiego, w Kazaniu I. pod litera B.
- Chrystus Pan z niebieskimi Duchami, wyszedł ná przecínko Rodzicielce
swoiey, przy Wniebowzięciu iey. w tymże Kazaniu pod litera C.
- Chrystus Pan ile Bogiem jest, iakim sposobem w niebie swoy ingres uczynił
w Panne Przenajświetsza? w tymże Kazaniu pod litera E.
- Chrystus Pan ile człowiekiem jest, iakim sposobem w niebie, ingres w Mátkę
swoię Niepokalaną odprawił? w tymże Kazaniu pod litera G.
- Chrystus Pan wstąpił do niebá, dla czego nie wziął oraz z sobą Rodziciel-
ki swoiey? w Kazaniu XII. pod litera B.
- Chrystus Pan, nie przez Synostwo Przedwieczne, ktore ma od Oycá swego
niebieskiego, ale przez inše Synostwo doczesne, zwat się Synem MARYEX
Páanny. w Kazaniu JV. pod litera Q.
- Chrystus Pan, dla czego nocne godziny ná modlitwie tráwił? w Kazaniu X.
pod litera R.
- Chrystus Pan iako był Pasterzem, Oycem y Medykem dusz nászych. w Kazá-
niu XIJ. pod litera O.
- Chry-

R E G E S T R.

- Chrystus Pan choćby był Adam nie zgrzeszył, przyiałby był natura ludzka
na sie, ale w ciele niecierpielnym, w tymże Kazaniu pod litera Q.
- Chrystus Pan iako jest weściem, y wysciem duś ludzkich w Kościele swoims
Swietym; wt mże Kazaniu, pod litera R.
- Chrystus Pan, iako wziął w sytko od Bogi Oyci swego, tak w zgle dem natu-
ry Boskiej, iako y w zgle dem ludzkiej. w Kazaniu XVII. pod litera P.
- Chrystus Pan, miał iedne iurydykcyę nād kreaturami quantum ad aucto-
ritatem, ab instanti Conceptionis. w tymże Kazaniu pod litera Q.
- Chrystus Pan ile człowiek, miał drugą iurydykcyę nād kreaturami, quan-
tum ad potestatem. w tymże Kazaniu pod litera W.
- Chrystus Pan ile człowiek, miał tylko moc moralną do czynienia cudow:
nātymże mieyscu.
- Chrystus Pan miał iurydykcyę trzecią nād kreaturami, quantum ad ef-
fectum, w tymże Kazaniu, pod litera Z.
- Chrystus Pan ile człowiek, może y teras w sytko, co tylko zechce, ale nie chce
tego w sytkiego co może, nātymże mieyscu.
- Chrystus Pan nā co sprawiedliwych, a nā co grzesznikom pociągāt do siebie?
w Kazaniu XVIII. pod litera E.
- Chrystus Pan iako nā gorze Alwerneńskicy z Frānciśkiem Swietym rozma-
wiał. w tymże Kazaniu pod litera I.
- Chrystus Pan sam w postaci Serāfina oddawał Rāny swoie Nāydrossze
Frānciśkowi Swietemu. w tymże Kazaniu, pod litera L.
- Chrystus Pan nie tylko ile Bogiem, ale też ile człowiekiem jest, mogł grze-
chy odpuśczać. w Kazaniu XXV. pod litera M.
- Chrystus Pan dla czego nād samym tylko miastem Ierolimskim płakał, a nie
nād całym Krolestwem? w Kazaniu XXVII. pod litera P.
- Chrystus Pan dla czego w Roku dwunastym między Doktorami w Kościele
Ierolimskim pozostał? w Kazaniu XXX. pod litera R.
- Chrystus Pan nie z trāsunku albo niedozoru, ale z własney woli swoiey Bo-
skicy, w Kościele sie był Ierolimskim został. w tymże Kazaniu pod lite: X.
- Chrześt Iana Swietego Bāptylty, pierwszy był anizeli Chrześt Chrystusa,
Pānā. w Kazaniu XV. pod litera X.
- Chrześt Iana Swietego, nie gładził pierworodnego grzechu, ale nā co in-
szego był postanowiony; nātymże mieyscu.
- Chrześt Meczēnistwā Swietego lubo niektore w sobie Chrztu Swietego
wła-

R E G E S T R.

- właſności, przecie iednak nie iest Sakramentem? w Kazaniu XXIV.
 pod litera D.
- Ciało wniebione Panny Przenayświeſzey, ozdobnieyſſe będzie nad Ciąta
 wſytkich Swietych; w Kazaniu I. pod litera G.
- Cnoty wſytkie ſa to iakoby rodzone Sioltry między ſobą. w Kazá: XIV.
 pod litera K.
- Cnoty wſytkie żadnego pozoru w oczách Boſkich przez táſki iego Swiety
 nie mają na tymże mieyſcu.
- Concilium byl to trybunał pewny w Stárym Teſtámentie w Zydow, na
 którym głowne ſpráwy ſadzono. w Kazaniu XIII. pod litera Z.
- Czeladź odarta Panu chomác, ieſt ſobie ſamemu diſchonor albo ſromocie
 czynić w Kazaniu XXVIII. pod litera C.
- Czeladźkiedy w Pána ná putnágo chodzi; pewnie zmárzłe w niego goſpo-
 darſtvo będzie na tymże mieyſcu.
- Czeládnkiem nie ſynem zyczył ſobie ſyn márnotranny bydź w Oycá ſwoie-
 go, y la iákiey przyczyni? w tymże Kazaniu pod litera D.
- Czeládnká dobrego powinien kochać Pan iáko duſę właſną; w tymże Ka-
 zaniu od litera E.
- Człowiek przyrodzonym ſpoſobem moze wypelnić przykazanie Boſkie, y
 wſelki dobry uczynek wykonać, bez táſki Boſkiej, y iáko to bydź moze? w
 Kazaniu XIV. pod literami H. & I.
- Człowieczeńſtvo Chryſtuſá P. byto oraz niepożorne przezokrutná meke iego;
 oraz y pżorne przez czyſtość nieporównana. w Kaza. XIX. pod lite. S.
- Czyſtość poſlubiona Bogu iákim ſpoſobem ná tórnicy zachowana b, dź mo-
 że? w Kazaniu XX. pod litera D.
- Czyſtość Swieta przyroówna ludzi, do immáteryálnych Aniołow. w Ka-
 zaniu XXII. pod litera J.

D

- Ekrety Boſkie dwoiákie náznaczą wczoni, Decreta absoluta, &
 Decreta conditionata, w Kazaniu XXVII. pod litera P.
- Diaból duſąc Antoniego Swietygo, zá obaczeniem ſwiáttá niebieſkiego
 przy nim, wciekł od niego. w Kazaniu XXII. pod litera L.
- Diabli gdyby im Bog pozwołit tego, mogli by wſelkie ſkrytości ſerc náſzych
 przenknać, w tymże Kazaniu, pod litera D.
- Dionyſius Swiety Areopagitá, ledwie nie Boſka náture Pánnie Przenay-
 ſwieſzey

- świątę przyznawał w Kazaniu XXV. pod litera F.
 Dobra Boskie które hojno sługom swoim rozdać, rozmaite są w Kazaniu XIX. pod litera P.
 Dobra przyrodzone i jakie dał Pan Bog człowiekowi pierwszemu, przy stworzeniu jego: na tymże miejscu.
 Domy Boże rozmaite wyliczone są, które zacnością swoją Domek Laurentański przewyższa: w Kazaniu drugim, pod literami P. & Q.
 Domy wszystkie co celniejsze w Piśmie Świętym będące, figurą były Domku Loretańskiego: w tymże Kazaniu, pod litera Q.
 Dom sumnienia naszego nayspodobniejszy jest y naysilniejszy Bogu, na tymże miejscu.
 Dom zbudowany z ukrzywdzenia ludzkiego, nie nadać się. w Kazaniu XXVIII. pod litera A.
 Dominik Święty ma ieden Dziurdyn w Zakonie swoim, y skarbiec Troyce Przenajświętszy: w Kazaniu IV. pod litera L.
 Dominika S. Rodzicielka, w Żywocie Măcierzyńskim nosząc tak się uezdało raz nie śnie, że Pięską z pochodnią zapaloną w Żywocie swoim miała. w Kazaniu XV. pod litera D.
 Donatyston błąd względem Duchá Świętego, y Sakramenton Świętych, y wolej naszej ludzkiej. w Kazaniu XII. pod litera E.
 Dzwon bystry y dobra kompleksia, są to skutki przeznaczenia wiecznego do niebá, w Kazaniu XIX. pod litera R.
 Droga iásna od ziemi aż do samego niebá przy śmierci Benedykta Świętego widziana była od samych Bráćiejego Zakonnych, w Kazaniu XV. pod litera C.
 Drzewo pewne imieniem Lotos, w Rzymie niegdý było, na którym Panny Węskalskie warkocze swoje wieszły. w Kazaniu XXIX. pod litera P.
 Drzwi materyalnych w którymkolwiek budynku będących, jest powinność dwoiaka, w Kazaniu XII. pod litera M.
 Duch Święty od początku zaraz świątá, niebieską swoje architekture zaczął. w Kazaniu XI. pod literami B. & C.
 Duch Święty, dla czego na początku stworzenia świątá, nad samymi wnosił się wodami? na tymże miejscu.
 Duch S. sam architektował okolo człowieczeństwa Chrystusowego, w Żywocie Panny Najswiętszej. w tymże Kazaniu, pod litera E.
 Duch

R E G E S T R.

Duch Swiety dla czego nie miał tytułu w Starym Testamencie Duchá S. ale tylko Duchá Boskiego, albo Duchá Páńskiego? w tymże Kazaniu pod literą E.

Duch Swiety Niebieska architektura swoje odpránował u Swietego Symeoná stárcá, ná tymże miejscu.

Duch Swiety w tym stanie národy násey, w którym my teraz jesteśmy, sam architektwie około budynku Boskiego w Dusách nászych. w tymże Kazaniu, pod literą H.

Duch Swiety dla czego nie był od Chrystusa Pána przyobiecány slugom Boskim, ale tylko on sam á Ociec Przewieczny? ná tymże miejscu.

Duch S. żadney nie ma produkcyey swoiey ad intra, dla tego siá dokazuje ad extra. w tymże Kazaniu pod literą I.

Dusza grzeszna podobna jest do czerninowego iábká, w Kazaniu XIV. pod literą L.

Dusza ludzka jest to iakoby Siostra Boska. w Kazaniu I. pod literą E.

Duse w Czyšcu bedące, czteremá sposobami rátonwane bywáia w tymże Kazaniu, pod literą H.

Duse niewinne, które w czyštošci Panu Bogu służyly, zá báránkiem chodza po niebie. w Kazaniu XV. pod literą V.

Duse pobozne iako sie starać máia o wpodobanie niebieskiemu Oblubieńcowi swiemu. w Kazaniu XIX. pod literą W.

Duse rozumne, iako y Aniolowie, prawdziwey bolešci, którey ciało podlega, doznawáć nie mogá. w Kazaniu XXII. pod literą H.

Dzieci niewinne śmierć Antoniego Swietego po miešcie Padewskim ogłosily. w Kazaniu XXI. pod literą Y.

Dzień wielki ten był niekiedy nazwany, który od ludzi wielkich, wielkimé był dziełami wstawnony. ná tymże miejscu.

Dzień on ktorego Chrystus Pan postanowił Przenayświetszy Sakráment, nazwany jest, dzień Narodzenia Páńskiego. w Kazaniu V. pod literą W.

E

Eduárdus Krol Brytáński, kazał sobie pro symbolo málowáć wieźienic. w Kazaniu XV. pod literą B.

Eduárdus Krol Brytáński, iakie miał nabożeństwo do Swietego Iana Ewangelisty. w Kazaniu V. pod literą F.

- Egypcyancem nie zwał się Chrystus Pan, lubo w Egypcie chtë siedm lat mieszkał. w Kazaniu II. pod literą R.
- Egypskie y Syryjskie Klastory, lubo Pánnom, lubo Wdowom, kiedy do nich wstępowáły, naprzód włoły ná głowie postrzygáć kázáły, w Kazá. XXIX. pod literą F.
- Elekcyá prawdzíwa iáká jest wedlug náuki subtelnego Doktorá. w tymże Kazániu, pod literą I.
- Elekcyá skuteczna nie moze byđ z rzeczy niepodobnych; w tymże mieyscu.
- Elekcyá Boska rzeczy tych ktorých nie masz, iákim sposobem byđ ma rozumiana? w tymże Kazániu pod literą I. & K.
- Elektowie Boscy, ktorých tak w Stárym iákó y w Nowym Testámencie ubierał sobie P. Bog, w tymże Kazániu pod literámi H. & I.
- Elementy stworzone ná poczátku swiátá, nie miały zaráz zupełnego kształtu y pozoru swóiego. w Kazániu XJ. pod literą C.
- Elementy wszystkie były w iedney kupie od Pána Bogá stworzone. ná tymże mieyscu.
- Eliasz Prorok Swietý wzięty będąc ná ognistym wózie, kiedy się podział. w Kazániu III. pod literą E.
- Eliasz S. iákó rozkazał spáść ognioni z niebá, y pewnych spalić Zolnierzow. w Kazániu VII. pod literą Y.
- Elizeusz Prorok, iákó cudownym oleiem uboga zarátował w domu. w Kazániu XX. pod literą L.
- Enoch chodził z Bogiem, dla tego wziął go Pan do Ráiu ziemskiego. w Kazániu XV. pod literą S.
- Ester Krolowa w stárym Testámencie, figura była Pánienek, w Klastorách się postrzygájących. w Kazániu XXIX. pod literą G.
- Ester Krolowa o dwie rzeczy osobliwie goráco Pána Bogá prosita ná modlitwie swoiey ná tymże mieyscu.
- Eustochia Corká Paule Swietey, zezwalała Mátce swoiey, y swoy posag porozdawáć między ubogich. w Kazániu XIX. pod literą V.
- Ezechiasz Krol wstýpszał niegdy ná śmierć swoie ferowany dekret od Bogá, á przecie w ten czas nie umárt, bo to był dekret Boski kondycyonálny. w Kazániu XXVII. pod literą P.

F

Fáryzeusowie mieli taką spráwiedliwość, że dobrze uczyli, lecz spráwiedliwosci dobrych uczynkow nie mieli. w Kazá. XXI. pod lite. X. Fi-

- Figowe drzewo roslapito sie ná dvoie, ná przyszcie Máluczkiego LEZVSA y zNay-
 snietsta Pánna do Egietu. w Kazaniu II. pod litera R.
- Filip Krol Hyszpánski Syn Krolá Piatego, iákie sobie málowác roskázoval Symbolum? w
 Kazaniu XVII. pod litera R.
- Forteca Rzymka ktora sie Capitolium zowie, dla czego ná págorku jest wystáwiona?
 w Kazaniu I. pod litera H.
- Forteca druga Rzymka przy Wátykańskim pátcu Oycá S. iáka jest ná tymie miejscu.
 FRANCISZEK Swiety, wedlug pobożney niekorych authorow opiniey, w Zywoicie zá-
 ras Máctierzynskim byl potwiezony. w Kazaniu XVII. pod litera R.
- Fráncisek Swiety, miat od Boga luryfdykcyá nád kreaturámi, quantum ad auctorita-
 tem. ná tymie miejscu.
- Fráncisek Swiety, jest glosa w slytkich slug Boskich, w trzech Zakonách od siebie postá-
 nowionych. w tymie Kazaniu, pod litera S.
- Fráncisek S. medytorem byl między Bogiem á czlowiekiem. w tymie Kazá: pod lite. T.
- Fráncisek Swiety iáko niemym roskázoval zywiotom, ktore postusne mu byly. w tymie
 Kazaniu, pod litera V.
- Fráncisek Swiety, miat luryfdykcyá nád kreaturámi, quantum ad potestatem. w tymie
 Kazaniu pod literami W. & X.
- Fráncisek Swiety iáko piękna byl Quasya Innocencyusowi Trzeciemu Papiejowi zádat.
 w tymie Kazaniu, pod litera X.
- Fráncisek Swiety stoi w grobie swoim podidzien iák zymy, w tymie Kazá: pod lite. Y.
- Fráncisek Swiety, ma iurisyfkyá nád kreaturámi, quantum ad effectum w tymie
 Kazaniu pod litera Z.
- Fráncisek Swiety naypiernysym znakiem byl náznáczony od Boga, znakiem táski y prade-
 stynacye Boskiey. w Kazaniu XVIII. pod litera C.
- Fráncisek Swiety drugim znakiem zyjacego Boga, to jest litera Thau ná czole, przez An-
 ielskie rece byl náznáczony. w tymie Kazaniu pod litera E. y niżej
- Fráncisek Swiety iáko wielkim milosnikiem byl Krzyza S. w tymie Kazaniu pod lite: G.
- Fráncisek S. iák wiele cudow dokazowal przez moc Krzyza Swietego. w tymie Kazá-
 niu pod litera H.
- Fráncisek Swiety ná gorze Alverneńskiey, trzeci znak zyjacego Boga ná ciele swoim otrzy-
 mał, to jest rány Zbanicielowe. w tymie Kazaniu pod litera I.
- Fráncisek Swiety Mátké Boské á laná Swietego wyjawšy, naybárzieszy nád inšyich wšytkich
 Swietych, z okrutney meki lezysowey bolal. w tymie Kazaniu pod litera M.
- Fráncisek Swiety zázywota swietego, iáki dal wyklad jednemu Theologowi, ná pewne mie-
 sce Pisma Swietego, w Kazaniu XXIV. po litera B.
- Fránciská Swietego, iáka milosť byla dusom ludzkim w Kazá. XXV. pod litera H.
- Fránciská S. Rodzicielká, co morwita doroznych Mátron, gdy ia nawiedzaly, po vrodzeniu
 tego szczęstliwego Potomka. w Kazaniu XVIII. pod litera G. Frán-

R E G E S T R.

- Fránciſká Świętego rozmowa z Alverneńſką górą. w tymże Kazaniu pod literą I.
 Fráncuſki Krol ieden rzekł to o Zakonie Benedykta Świętego, że niecey ná twięcie do-
 ſtat Bzewiarzem, aniſeli Przoſhowie jego mieczem. w Kazá: XV. pod lite. B. ná końcu.
 Fundament byácyntnowy w niebie, wyrażá Świętego Szymoná Apoſtola. w Kazaniu IV.
 pod literą M.
 Fundamentow Niebieſkich dwanaſcie, wyrażáją oſobliwie dwunáſtu Apoſtolor Świętych.
 ná tymże mieyſcu.

G

- Gállileyczykiem czemu nie zwat ſię Chryſtus, choć ſię wrodził w Prowincyey Gállileyſkiej?
 w Kazaniu II. pod literą R.
 Getrudzie Świętey Pánience, ná modlitwie będący, po dwá kroć pokázował ſię Jan
 Święty Apoſtol. w Kazaniu VI. pod literą O.
 Gilimer Krol Wándalſki, pokonány będąc od Tuſyniáná Imperatorá, ná puſzcza poſeđł, y tam
 perwnych ludzi otrzy rzeczy proſił. w Kazaniu XIV. pod literą O.
 Glyceria Święta Meczenniczka, oley z Ciáti ſwoiego Świętego, wydawájąca. w Kazá-
 niu XX. pod literą K.
 Głos Chryſtuſow, iáko ſtráſny y okropny przy ſadnym dniu będzie. w Kazaniu XXIII.
 pod literą T.
 Głos iáko ma deſynicya ſwoie od Dyálektów, w Kazaniu XXIV. pod literą X.
 Głosy Káznodzieyſkie, iáko nie powinny być ciche ná grzechy ludzkie. w tymże Kazaniu
 pod literą Z.
 Głosy ſiáro zakonne być ciche, y nie iáſne, względem głosu Jana Świętego Chrzęciela.
 ná tymże mieyſcu.
 Głos z Meczenniczey kwié wybuchájący, nigdzie być zátumiony nie moſe. w tymże Ka-
 zaniu, pod literą E.
 Głos álbo ſum iáki z ſiebie wydáie tá górą, ná ktorej był niewinny Abel zabity. ná tym-
 że mieyſcu.
 Głosu denominacya iáko piękna kwádrnie Janowi S. Chrzęcielowi. w tymże Kazá: cáłym.
 Głowá z wóſow obnáſona, á oſobliwie biatogłowa bázio ieſt niepaſorna. w Kazaniu
 XXIX. pod literą H.
 Głupcze mowić komu, ieſt náder wielka zelſywoſć y wzgardá. w Kazaniu XIII.
 pod literą A.
 Głupſtwa przyznawáia ſobie, ſami náwet potępiency, ná wymiot nieſzczęſney kondycyey
 ſwoiey. w tymże Kazaniu pod literą B.
 Głupia názwat łob Małkonka ſwoie, kiedy go do deſperácyey pobudzáta ná tymże mieyſcu.
 Gniew nie tylko podczáſ nie ieſt grzechem, ále y owſzem mieć go koniecznie potrzebá.
 w tymże Kazaniu pod literą C.
 Gniew taki tylko ieſt z grzechem, który ieſt przecinko rozumowi. w tymże Kazá: pod lite. D.
 Goſp-

R E G E S T R.

- Cożbyta młode, nie stare gołebie, chciał mieć Pan Bog na ofiarę swoją, w Stározakonnym
prawie, dla iakiey przyczyny? w Kazaniu XV. pod litera W.
- Gościńa Chrystusowa szczęśliwsza była w Kołciołku Porciunkuli, aniżeli w domu Zacheu-
sonym w Kazaniu XXV. pod litera G.
- Gospodarza dobrego, trzy chwalebne bárioj i dobre przymioty w Kaz. XXVIII. pod lite. T.
- Gospodarze sąiedni takowi, co radsi płaca czeladzi, ale im nigdy słowa dobrego nie rzeka-
w tymże Kazaniu pod litera V.
- Gospodarze drudzy znayduia się takowi, co aż nabyt dobry w słowách, lecz w samey rze-
czy nic nigdy czeladnikowi nie dadza. w tymże Kazaniu pod litera XJ
- Gospodarza iakowis zbierającego, y przed śmiercią restryucyey czynić nie chcecego, strá-
sny przykład. w tymże Kazaniu pod litera Z.
- Gospodarze niektorzy nie krzywdza czeladzi w zaplacie, quoad substantiam, ale krzy-
wdza in modo. w tymże Kazaniu pod litera A.
- Gospodarze niektorzy znayduia się iak cnotliwi y dobrzy, na czeladkę swoją, iá koby nie
byli Pánami nad nimi. w tymże Kazaniu pod literami C. D. & E.
- Gospodarzowi dińakowi nie moze pość gospodarstwo sporo. w tymże Kazaniu pod litera W.
- Gospodarzowi iakiemu, który czeladzi nie płáci, oporem gospodarstwo idzie. w tymże Kazá-
niu pod litera Y.
- Gospodarza ochotnego y politycznego zásył potrzebá fortelu, kto chce mieć Pána Boga mie-
skáńcem v siebie. w Kazaniu XI. pod litera A.
- Góra Alzerneriska szczęśliwsza nad inše gory, iak w Starym iako y w Nowym Testamen-
cie wspomniona. w Kazaniu XVIII. pod litera KJ.
- Góra Olinna wstawiona jest Przenajświętsza ślopa Iezusowa, y świątobliwa śmiercią
pielgrzymá iednego. na tymże miejscu.
- Góra Alwerneriska iako jest wychwalona od Alexandrá Czwartego Namieśnika Chrystusa-
wego na tymże miejscu.
- Greczynowie stárodawni, kádego pácholeciá młodego, odroite włosy na głowie, fałszywym
Bogom swoim ofiarowali. w Kazaniu XXIX. pod litera F.
- Grob Iana Świętego Apostola y Ewanielisty, cwaowna iaká manna nakazata maki z siebie
wydać. w Kazaniu VI. pod litera L.
- Grzech niedowiarstwa y niedbáłstwa, y próżney chwaty, zádawáia bezetni Heretycy Pán-
nie Przenajświętszey. w Kazaniu II. pod litera L.
- Grzech powśechymnie moze bydź wchreniony od jadnego człowieka na tym świecie, Pánna
Przenajświętsza wyawšy, na tymże miejscu.
- Grzech śmiertelny choćby tylko ieden, pokuta Świeta nie zgládzony, przywie człowieka
widzenia Boskiego w Kazaniu XIV. pod litera N.
- Grze hu piernorodnego Przenajświętsza Panná MARYA, nie tylko nie popelniłá, ale
náwet ani popelnić go byt nie powinna. w Kazaniu XXI. pod litera R.
- Grzechom odpuszczenie w Kołciołku Porciunkuli, iakim sposobem Pannie Przenajświę-
śej przyswoite byt? w Kazaniu XXV. pod litera L. j. miszy. Grzech

R E G E S T R.

- Grzechami naszymi przymuſony Pan Bog bywa, do exekucyey nad nami ſpráwiedli-
woſci ſwoiey. w tymże Kazaniu pod litera O.
- Grzechow odpuſzczenie wiekſze ieſt y trudnieyſze Bogu, aniżeli nowego ſwiátá y nieba ſwo-
rzenie. w tymże Kazaniu pod litera T.
- Grzechowe podmiety ktoręgo czasu zgáſty były w Pánnie Przenajſwieitſzey MARYEY
w Kazaniu VII. pod litera T.
- Grzeſznik kaſady, przez złoſc ſwoie ná dot idſie, y co ras, to go wiecey vbywa. w Kazaniu
XXI. pod litera P.
- Grzeſzniká iákim dekretem ordynnie Pan Bog ná karánie wieczne, póki w grzechu ſmier-
telnym zoſtaie. w Kazaniu XXV. pod litera P.
- Gunterámmus Krol Fráncuſki, iákim ſpoſobem prezerwowal Pániſtvo ſwoie od frogiego mo-
rowego powietrza. w tymże Kazaniu, pod litera N.
- Gwiazdá ona trzech Krolow z dálekięw prowadza a kráiny, do maluczkiego Ieżufá, iá-
ko ſkuteczne w ſobie ſwiatlo zámykáta. w Kazaniu XXX. pod litera Q.

H

- Hardoſc Senatorá irdnego, iáko bytá od ſámego Chryſtuſá zgromiona. w Kazaniu XI.
pod litera K.
- Henricus Ceſarz ná Koronácy ſwoie przyiácharoſy do Rzymu, od Benedykta Pápiejá,
wziął w podarunku zlate iábtko z Krzyem. w Kazaniu XV. pod litera B. ná końcu.
- Heraklia grobem Glicerzey Swietey, y wielkim cudem od niey wczczona. w Kazaniu XX.
pod litera K.
- Heráklus Ceſarz ſpoſobem Krzyſ Swietey ná gore Kálwáryiſka zaniost. w Kazaniu XXVI.
pod litera A.
- Heretycy wſyſcy, ſa to iáko by zlodzieie w Koſciele Chryſtuſowym. w Kazaniu XII.
pod litera L.
- Heretycy ſa iáko Báráńca, duſom ludzkim ſhode czyniáca. w Kaz: XXI. pod lite: X.
- Heretykom zeby álbo kly drapieſznego Lwá, przyznawác potrzeba. ná tymże mieſcu.
- Hermánowi Swietemu, pokawoſy ſie Pánná Przenajſwieitſza, w tozylá mu Piertcień ſwoy,
ná pálec iego. w Kazaniu VIII. G.
- Herodá okrutnego ſmutek przy ſciéciu Ianá Swietego Chrzciéiela, nie pokute ále bezbo-
żnoſc y okrucieñſtvo iego byl nyrzáciacy. w Kazaniu XXVII. pod litera O.
- Herodowe ſtrofowánie, y inſybh grzeſznikow, od Ianá Swietego Chrzciéiela, iáko rzetelne
y beſpieczné byto, w Kazaniu XXIV. pod litera Z.
- Hiácynthony Kámiéń wedlug zdánia poſpolitego, ieſt niebieſkiego koloru. w Kazaniu
IV. pod litera M.
- Hiácynthow pełne ſa Oblubieńcá niebieſkiego ręce, dla iákiey przyczyjny? w tymże Kazaniu,
pod litera N.

- Hiacyntowy klejnot iakiego by był śacunku w tymże Kazaniu pod litera P.
 Hiacyntowych w pominkow, wieley niegdy Monarchowie, przy weselnych godach z dżymali.
 ną tymże miejscu.
- Hiacynty nád pewną rzeką ną pograniczu Słaskim y Czeskim znajdują sie. ną tymże miejscu.
- Hiacynt iako ślicznego i est y pięknego pozoru. w tymże Kazaniu, pod litera R.
- Hiacyntowego Klejnotu osobliwe przymioty y własności, w tymże Kazaniu pod lite: T & V.
- Hippokratem Grekowie zowia dzień Gromniczy, y z jakiey okazyey twięcić go naprzód
 poczeli w Kazaniu XXVII. pod litera O.
- Hippokrates y Galenus, iako dacie morowego powietrza definicya. ną tymże miejscu.
- Historyograf pewny iako ną głos vleczony zostal za przyczyna lana swiętego Chrzęciela.
 w Kazaniu XXIV. pod litera F.

I

- Iacká swiętego w czynki, iako w sobie miał sárbc niebioska w Kazaniu: IV. pod litera N.
- Iacká swiętego wysoko osáczona áta Maska, Boska, synem go swoim názwaná. w tymże
 Kazaniu pod literami P. Q. & R.
- Iacká swiętego osobliwe cudá wymienione w tymże Kazaniu pod litera T.
- Iaskoni swiętemu obiecalá Panna Przenajswiętsza, iż przez nie wšytko miał v Bogá vpro-
 ťić. w tymże Kazaniu, pod litera V.
- Iátmuzná z cudzego vkrzym dzenia dána, nie poplaca przed Pánem Bogiem. w Kazaniu
 XXVIII. pod literami A. & B.
- Iátmuzná swięta iako wysokie ma zálecenie swoje. w tymże Kazaniu, pod litera B.
- Ian swięty Enanielista, miał praw ósny áffekt synowski, w zbudony ną sercu swoim, od
 Chrystusa Pána, do Przenajswiętszy Maryjny Pánnny, w Kazaniu IV. pod litera R.
- Ian swięty Enanielista, oddány bedac od Chrystusa pod Krzyżem, za syná Matce swojey,
 iakoby był brátem własnym. v zymiony od niego. w tymże Kazaniu, pod litera Q.
- Ian swięty Enanielista, zrodzony był do Przenajswiętszy Pánnny, nie wzgledem ciáta, ale
 wzgledem uienarúšoney czystości jego. ną tymże miejscu.
- Ian swięty Ewanielista, w taki sposób był bársiey kochany, od Chrystusa Pána, ánizeli Piotr
 swięty w Kazaniu VI. pod litera H.
- Ian swięty apóstol niekťe miał bespieczeństwo y poušátoć do Chrystusa, ánizeli inši swię-
 ci apóstolowie. w tymże Kazaniu pod litera I.
- Ian s. apóstol ną osobliwey był pieczy v Chrystusa Pána. w tymże Kazaniu, pod litera K.
- Ian swięty apóstol, iakoby smiercia vmárl, roins sa Doktorow swiętych opinie: w tymże
 Kazaniu pod litera L.
- Ian swięty Ewanielista, ánizeli začal pišác Ewanielia swoje, vstýšal ną iedney gorze mo-
 dlac sie, w pióromenym ogniu stoná one, in principio erat V E R B U M. w tymże
 Kazaniu, pod litera M.

R E G E S T R.

- Ian Świety Ewanieliſtá pokazał ſia czáſu iednego Chryſtoſtomowi Świętemu, y dał mu pewną Kłiege: w tymże Kazaniu pod litera N.
- Ian Świety Ewanieliſtá, do Fránciſká s. ieſt przyrownány, w Kazá: XVIII. pod lite. A.
- Ian S. Chrzćiciel przyrownány takie do Świętego Fránciſká zſtáie: ná tymże mieyſcu.
- Ian S. Chrzćiciel, iako wielkim był Káznodzieica Chryſtuſowym, w Kazá: XXI. pod lite. T.
- Ian Spoletánus Miſtrz, Bernardyna Świętego, iako wyſokie ma zalecenia ſwoie, w tymże Kazaniu pod litera Y.
- Ian Świety Ch. zćiciel, dlaczego był Anieſtem od Pána Bogá názwany? w Kazaniu XXII. pod literami D. & F.
- Ian Świety Chrzćiciel dla czego zá Chryſtuſá wchodził, w opiniey ludzkiey w Kazaniu XXIV. pod litera W.
- Ian Świety Chrzćiciel w Kazaniách ſwoich nie miał nic, tylko głos, w tymże Kazaniu, pod literami A & B.
- Iana Świętego Chrzćiciela godność była oſobliwa Káznodzieyſka, w tymże Kazá: pod lite. Z.
- Iana Świętego Chrzćiciela, wyſoka godność była májſkawkſtwa albo poſelſtwa Chryſtuſowego w tymże Kazaniu pod litera X.
- Iana Świętego Chrzćiciela oſtátnia godność była Meczeńſka, w tymże Kazá: pod lite: C.
- Iana Świętego Chrzćiciela iako waſna ieſt interceſſya przed Bogiem ná doſtanie głosu? w tymże Kazaniu pod litera F.
- Ierozolimkie miáſto, ktore widział Ian Świety w obidwieniu ſwoim, z náczyto Pánnę Przenayſwiecſzą w Kazaniu III. pod litera X.
- Ieruzalem tłumaczy ſie viſio pacis, albo locus pacis, widzeniem, lubo mieyſcem pokoju w Kazaniu XXIX. pod litera T.
- Ieruzalem rózne ma interpretácie albo wykłady ſwoie u Doktorow Świętych w tymże Kazaniu pod litera W.
- Język ludzki, máty to członek ieſt, lecz ſilá ztego nabroic y dokazać moze, w Kazaniu XIII. pod litera T.
- Język ludzki podobne ſobie ma trzy bárzo máto rzeczy, przez ktore iednak wielkie ſię rzeczy dzieia: ná tymże mieyſcu.
- Język ludzki, ma w ręku żywot y ſmierć bliſniego, w tymże Kazaniu pod litera X.
- Językiem nappierwey złoſliwi Zydzi Chryſtuſá Pána zabili, ná tymże mieyſcu.
- Ignacy Świety Fúndator Societatis I E S V, znaydował ſie naprzod w ſeregu ludzi ziemſki b. w Kazaniu VII. pod literami Q. R. & S.
- Ignacy Świety był potym w ſeregu ludzi niebieſkich, w tymże Kazá: pod liter: T. V. & W.
- Ignacy S. náoſtátek był w ſeregu ludzi Boſkich, w tymże Kazaniu, pod literami X. & Y.
- Ikoniflowie dla życia doſkonátého Páwła Świętego y Bárnaby, nie ludźmi, ale raczej Bogami ich zwałi, w Kazaniu XXI. pod litera G.
- Imie Nayſłodſze I E Z U S, roſtało ſie iako ieden wonny oley, w roſnych inſzych Umionách Chryſtuſá Zbawiciela náſzego, w Kazaniu XII. pod litera R, Inſtra-

R E G E S T R.

- Instrumenty Przenaydroższy mski tezusowey. iako to gwoździe, włocznia, y Krzyż Święty, iako powinny bydź adorowane. w Kazaniu XI. pod litera T.
- Joanna błogostawiona Krolewna Francuška, w czystości z Matronką swoim żyjąc, iako wiele żelżywości dla tego wycierpiała? w Kazaniu XX. pod litera E.
- Joanna Błogostawiona, Trzeciego Zakonu Francyjska S. iaka miała rewolę y. o zastugę b Panny Przenayświętsey w Kazaniu XXV. pod litera R.
- Iosephus de Cupertino Francyjskan wielki sluga Boga iako był zwykł. nazywac Antoiniego swietego? w Kazaniu XXI. pod litera Y.
- Jozefa Swietego z Panna Przenayświęts. Matczestwo, wszelkie Matczestwie, dobra w sobie zamykato. w Kazaniu XXI. pod litera M.
- Izaak wiecy, iako cudowna miał na śmierć rezolę y. za perswazy Ojca swego? w Kazaniu XXI. pod litera R.
- Izaak iak wiele lat miał na ten cz. is, kedygo Abrabam possedł ofiarowac Bogu? na tymże miejscu.
- Izaak Swiety figura był samego dobrowolnie dla nas yochotnie vmierającego Iazusa. na tymże miejscu.
- Izaak Swiety lubo zabity nie zołat od Ojca swóiego Meczennikiem iednak bydź moie nazwany. w tymże Kazaniu pod litera S.
- Izraelczykow z Egiptu wypraw idziac Myreß, z ordynansu Boskiego, dla czego im pobrac z soba ich dobytki rozkazali w Kazaniu XXI. pod litera F.
- Iazynka wie yu wlokim zowie sie alba, to jest biata w Kaz. XXVI. pod litera D.
- Iur. enka z etymologiej imienia swóiego, stamac y sie Aura torans, w tymże Kazaniu, pod litera E.
- Iur. enca iasno wschodzacy, przyrodniana jest Panna Przenayświętsa. w tymże Kazaniu pod literami D. & E.

K

- Kafarnaum dla czego Chrystus, miastem swoim nazwał? w Kaz. XIV. pod litera R.
- Kalwiński bład względem przeniesienia Enocha, do Raiu ziemskiego. w Kazaniu XV. pod litera S.
- Kamienie drogic albo Klwyny, istotnie y iścetniejsza w Niebie. w Kaz. IV. pod litera M.
- Kaplan nie jest agens principale akramentu Przenayświętszego, prz y Mszy Swiętsey, le tylko moralny instrument Boski. w Kazaniu V. pod litera Y.
- Kaplanika dostojność iakie niegdy vsano wanie miała w tymże Kazaniu pod litera Z.
- Kaplanow iakże n sposobem niegdy Egipcyanie slazy, malowac Kazali. w tymże Kazaniu pod litera A.
- Kaplan notorie w grzechach leża y, á celebrawicy, iako dwoi. ko ciejsko grzeszy. w Kazaniu VI. pod litera N.
- Kaplan kazdy celeb niac dla czego sie na poczarku Mszy Swiętsey zegnac w Kazaniu XVI. pod litera N.

R E G E S T R.

- Kapłan każdy powinien być iako sol, (smak żyworą wiecznego w ludzkich
duszech zaprawiający w Kazaniu XXII. pod litera A.
- Klamanie dwoiakié jest w piekle, jedno się zowie damni, a drugie sensus.
w Kazaniu XIV. pod litera N.
- Karol Swiety Kardynał Kościoła Bożego, y Arcybiskup Medyolański, iakim
sposobem podczas morowogo powietrza, z ludem swoim blagat zagniewa-
nego Boga? w Kazaniu XXVII. pod litera N.
- Karol Piaty Cesarz; iako przystoynne y pożyteczne chociaż zartowne miał
przystówie swoje? w Kazaniu XXII. pod litera Y.
- Kasztel albo Páláca dwá Salomonowe, co takiego figurowały? w Kazá-
niu I. pod litera D.
- Katárzyna Swieta Seneńska, wstawnicznie stymulowata Oycow Swietych
Papieżow na wojne przecimko Turkowi. w Kazaniu IX. pod litera P.
- Kazanie iakie było, ktore niekiedy Antoni Swiety czynit do niemych ryb
morskich? w Kazaniu XXI. pod litera V.
- Kaznodzieia takowy naywymienitszy jest, który nie ma w Kazaniu
tylko głos; w Kazaniu XXIV. pod literami A. & B.
- Kaznodzieia każdy może być; stożony do Anioła. w Kazaniu XVIII.
pod litera F.
- Kielich penwy wiedziáarski byt w Iozefá w Egipcie. w Kazá: V. pod lite. X.
- Kielich reprezentuie wysoka dostoyńc. Duchowieństwa. w tymże Kaza-
niu pod litera Y.
- Kielich dostoyńc duchowna reprezentuiacy Przetwietney Kápitułe Krá-
kowskiej po kolendzie dány. w tymże Kazaniu pod litera A.
- Kielich Pasionem wyrażaiacy, inszym Kápitanom po kolendzie ofiarowa-
ny. w tymże Kazaniu pod litera B.
- Kielich w pełni zarówse będący, za Duchowna kolende Pánom Sedziom
oddány. w tymże Kazaniu; pod litera C.
- Kielich Persecutionis actiuz; Pánom Młodzianom do zdrowia służacy.
w tymże Kazaniu pod litera D.
- Klára Swieta, dla iakiey przyczyny z Monstráncya w reku zwyczajnie má-
lowána bywa? w Kazaniu XXX. pod litera V.
- Klorynda brudna Cygánka miała Matkę, iakim sposobem od niej była bra-
ta y piękna zrodzona? w Kazaniu XXII. pod litera C.
- Klucze dwoiakié do otwierania nieba; zostáwit Chrystus Pan w tym woju-
jącym

R E G E S T R.

- światym Kościele, iedne pro foro interno, a drugie pro externo*
w Kazaniu XXVII. pod litera L.
- Klucze zosławione pro foro externo, iaki nam skutek przynoszą? na*
tymże miejscu.
- Kolos ieden kostorny, iakim sposobem z miejsca na miejsce całkiem był*
przeniešiony. w Kazaniu I. pod litera C.
- Komety niezwyčajne na gornych pokazujaće się obłokach, z iakiej się czy-*
nia materyej? w Kazaniu XXII. pod litera A.
- Konstancya Wielkiego Imperatora Konstancyńa Corka, we śnie, do miary*
Świety od Pana Boga powołana była? w Kazaniu XXX. pod lite: Y.
- Konstancya Henryka Szóstego Imperatora Matzónka, do więzienia wśa-*
dzona była, w Panormitańskim mieście. w tymże Kazaniu pod lite: Z.
- Kości Świtych Bóżyeh, mają wielkie podobieństwo, do Chrystusa w Sa-*
kramencie Przenajświtszym zatańonego. w Kaz: VIII. pod litera Z.
- Kości martwe iako Kazania słuchają z rozkazania Bózego. w Kazaniu IX.*
pod litera I.
- Kościot S: iest to iakoby Siostra Chrystusowa. w Kaz: I. pod litera* E.
- Kościot Chrystusow, iest miastem Boskim. w Kazaniu XIV. pod lite: R.*
- Kościot Świtego głowa iest Chrystus, a sija Panna Przenajświtsza.*
w Kazaniu XXV. pod litera S.
- Kostka Blogosławiony przyronany do Kostek Przenajświtszego Ciata Chry-*
stusowego. w Kazaniu VIII. po: litera Z.
- Kostka Świty, Krzyżem Pańskim czarta odegnat od siebie w tymże Ka-*
zaniu pod litera B.
- Kostka Świty miał w chorobie przy sobie na łozku leżacego Iezusa. w*
tymże Kazaniu pod literami B. & C.
- Kostka Świty, tak na sercu miłością Boską gorzał, że mu ie aż zimnymi*
chustami chłodzono. w tymże Kazaniu, pod litera E.
- Kostka S. Pannie Przenajświtsza nazwał Matka swoia. na tymże miejscu.*
- Krezytus Szlachcic Rzymski, iako chwalebny zabobonami narabiat w*
nabyciu sztuk chleba. w Kazaniu XXVIII. pod litera E.
- Krolestwo Niebieskie nie tylko się nazywa on Kościot tryumfuiacy w Nie-*
bie, ale tez y ten milituiacy na ziemi. w Kaz: XXJ. pod litera N.
- Krzyż S. iest to klucz do niebieskiego Raiu. w Kaz: XII. pod litera* S.
- Krzyż Świty, iako w wielkiej hoźbie zosławat, anizeli Chrystus Pań na*

R E G E S T R.

- nim Żwiesiiony został. w Kazaniu XXVI. pod litera **A.**
- Krzyż Świetły zaraz naten czas straszny bydy czartu przeklatemu poczał, kiedy dopiero robić go żydzi, y krzyżować na nim Iezusa myslili. w tymże Kazaniu pod litera **B.**
- Krzyż Chrystusow rozgagiel od pewnych stag Boskich nazwany. w tymże Kazaniu pod litera **G.**
- Krzywdá uczyniona bliźniemu w iedn m tylko pułgrosku, iako byli Pana Bugu nie miła. w Kazaniu XXVIII pod litera **X.**
- Krzywdá uczyniona czeladnikowi w zapłacie, z okrutnym sie krwie rozlanie m równa. na tymże miejscu.
- Krzywdá cudza, ani przez lubileś zpełzać z sumnienia nie może, iezeli nie będzie powrocona. na tymże miejscu.
- Krucyfix w młodości Fránciska Świetego, potrzykroć przemowił do niego. w Kazaniu XVII, pod litera **R.**
- Kunegundá Błogostawiona, co z słowá wymowitá, zaraz z żywotá Máćierzyńskiego wypedłszy. w Kazaniu XX pod litera **B.**
- Kunegundy Świetey Mátki, co zástowa slyšitá z nich, kiedy tym plodem szczęśliwym obciążona bytá na tymże miejscu.
- Kunegundá Błogostawiona w Piatyn roku, przystina bytá do Polski w iedney potajemney Busładzie. w tymże Kazaniu pod litera **D.**
- Kunegundá Błogostawiona w Kościele Fránciska Świetego w roku Oycy Prowincyalá Fránciskáńskiego w Krikowie, i szcze zamażna będąc, sluby Zakonne przyegłá, y habit Zakonny na sie wzięta. w tymże Kazaniu pod litera **E.**
- Kunegundá Błogostawiona, iako wiele wcierpiatá dla czystości swozey, od Matzaka własnego na tymże miejscu.
- Kunegundá Błogostawiona iako Cerymonia w Wielj Czmarce z bogimi odpráwiatá? w tymże Kazaniu, pod litera **G.**
- Kunegundá Błogostawiona iakie post, czytatá, y iako swiátościami okraszona bywatá? w tymże Kazaniu, pod litera **H.**
- Kunegundá Błogostawiona, iako tych rektyfiowatá, o których życiu bezbożnym wiedzitá. w tymże Kazaniu, pod litera **K.**
- Kunegundá Błogostawiona, iakie salmuzny Zakonnskom, Kościolom, y w hogim czynitá. na tymże miejscu.
- Kunegundá Błogostawiona, iako w smiertelney chorobie, od roznych Sw o-
tych

tych Páńskich; y od Jámej Mátki Boskiej náviedzona była, y iáko sie
z Siostrami Zakonnymi przed smierciá zegnata, y co im odkázowata.
w tymże Kazaniu pod litera M.

L

Latria cultus przynależy Chrystusowi, nie tylko względem natury Bo-
skiej, lecz y względem natury iego ludzkiej. w Kazá: II. pod lite: T.
Łaska Boska, iedna jest gratum faciens, á druga gratis data, w Ka-
zaniu XIX. pod litera T.

Lew nieustánnej czýwności jest hieroglifkiem. w Kazá: X. pod litera S.
Lilion a droga na pierwsza była Benedyktowi Śwítemu, wdania sie zá
Pánem Bogiem. w Kazaniu XV. pod litera V.

Liliami czýstymi, są dýše w czýstosci P. Bogu służące; ná tymże miejscu.
Loretáński Domeczek Panny Przenayswíetsi, sam Archániot Gabryel
Śwíety z miejsca ná miejsce przeniosł. w Kazá: II. pod litera K:

Loretáński Domeczek, był tak szczęśliwy, że w nim Panna Przenayswie-
tsza, osobliwie przywileje Boskie otrzymata. w tymże Kazá: pod lite: M.
Loretáński Domeczek był tak szczęśliwy, że sie w nim y sama Pánná Przen-
nayswíetsza swiotu urodzita, y wychowana była. ná tymże miejscu.

Loretáński Domeczek, iáko n chodzących y wychodzących ludzi, cudó-
wnie zacheca do siebie. w tymże Kazaniu pod litera O.

Loretáński Domeczek, potajemną ma, od Bogá sobie nádana powaga. ná
tymże miejscu.

Loretáński Domeczek, cultu latriæ respectuæ, powinien byđ ádorowa-
ny w tymże Kazaniu, pod litera V.

Loretáński Domeczek, przeniosł ániotówie Świeci do niebá, po skończeniu
świata. ná tymże miejscu.

Łotr dobry, miedzy inszymi konsyderacyami, z tad dostal zbawienia swoiego,
ze sie zá nim Przenayswíetsza Pánná przyczynila do Syná swoiego. w tym-
że Kazaniu, pod litera N.

Lucyánus Śwíty, wtrácony bedac do więzienia, ná własnych pierśiach
swoich celebrowat. w Kazaniu VI. pod litera K.

Ludzi troiaki rodzay znáduie sie ná swiecie. w Kazá: VII. pod litera Q.

Ludzi jest takich nie máło ná swiecie, co prawdziwie nie są ludzmi. w tym-
że Kazaniu, pod litera S.

Ludzie ktorzy ná swiecie są, względem bytności swoiey dvoiakó rozumia-
ni

- ni bydź maia. w Kazaniu XXIX. pod litera Y.
 Ludnika Świętego Biskupa Tolozańskiego mózg znaleziony był w głowie,
 między Relikwiami ciała iego, świeży iakby żywy. w Kazaniu XIX. pod
 litera O.
 Ludnikowi temuż Świętemu. iako daleka krewna była SALOMEA Błogo-
 sławiona. na tymże miejscu.
 Ludnik Święty, między innymi wielkimi cnotami Świętymi, iakie miał
 miłosierdzie przeciwko ubogim. w tymże Kazaniu, pod litera V.
 Ludnik Święty, na co swoiey mądrości od Pana Boga sobie danej uży-
 wał. w tymże Kazaniu pod litera X.
 Ludnik Święty iako wiele dokazywał cudow. w tymże Kazaniu: pod litera Y.
 Ludnika Świętego dusza, widziana była po śmierci w wielkiej jasności,
 między Aniołami Świętymi: w tymże Kazaniu pod litera Z.
 Łzy pokutne, iako wielka moc maia y skuteczność w sobie. w Kazaniu
 XXVII. pod litera O.

M

- Mądrość droga Krolewska nazywana bydź może, przez która wiele lu-
 dzi na świecie do wielkich trafiają godności. w Kaz. XV. pod lit. B.
 Mądrość pewna w Panu Bogu znayduie się iakowa, która uczeni nazywają
 prostą. w Kazaniu XXIX. pod litera I.
 Mądrość przewrotna kładł Kalwin za fundament bezecności swoiey. w
 Kazaniu XIX. pod litera X.
 Mądrość Chrześcianańska y pobożna iaka bydź powinna. na tymże miejscu.
 Mądrością prozną światową nadety człowiek, jest właśnie iako jedna na-
 pułona sowa. na tymże miejscu.
 Mągdalena Święta, iakimi olejkami w domu Faryzeuszowym nogi Iezuso-
 we maściła. w Kazaniu XX. pod litera G.
 Mągdalena Święta przyjemniejsza była Zbawicielowi z miłości, aniżeli
 z wonniaczych olejkow. na tymże miejscu.
 Mągdalena Święta, czego przedtym używała na zgubę dusze swoiey, po-
 tym to obracała na zbawienie. w Kazaniu XXI. pod litera L.
 Matcestaty dwa wybudowała Troycą Przenajświętszą w niebie, dla słów
 Przedwiecznego. w Kazaniu I. pod litera D.
 Matgorzata Święta zakonu Kąznodziejskiego, miała na sercu swoim perle
 cedne

R E G E S T R.

- Wiedne z odryśowanym Chrystusem. w Kazaniu VJ pod litera R.
 Matzeństwo prawdziwe byto między Panna Przenajświętsza á lożesem
 Świetym. w Kazaniu V. pod litera F.
 Matzeńskiego prawdziwego affektu, dwa osobliwe przykłady. na tymże
 miejscu,
 Matzeństwo Świete troiście zamyka w sobie dobro, według nauki Theo-
 logów. w Kazaniu XXIX. pod litera M.
 Matzonkowie z złego y dobrego, zároveň z sobą wpijác powinni. w Kazá-
 niu V. pod litera F.
 Marcin Świete przed śmiercią swoją, nie chciał spuścić oczu swoich od
 wstawniczego pogładania w niebo. w Kazaniu XXII. pod litera L.
 MARYA Panna Przenajświętsza Kąstelem jest na rezydencya Boska kon-
 sekrowanym. w Kazaniu I pod litera A.
 MARYA przy Wniebowzięciu swoim, Kąstelem się także stała Synowi
 swojemu. w tymże Kazaniu pod litera B.
 MARYA Panna jest to takoby mur albo forteca świata tego. w tymże
 Kazaniu pod litera E.
 MARYA Panna Najświętsza, nie tylko dobrych, ale też y złych broni. w
 tymże Kazaniu pod litera H.
 MARYA Matka Boska, kiedyby była śmiercią swoją poprzedziła śmierć
 Syna swiego, Dusza jej Nupokalana nie posłaby była donieba, ale do
 otchłani. w Kazaniu XI. pod litera D.
 MARYA Matka Boska, Niebieskim plodem swoim obciążona będąc, po-
 chłamać serca swego od wielkiej radości nie mogła. w Kaz: XVIII.
 pod litera B.
 MARYA nie nie jest inzego, tylko jedno morze; w które się poschodziły
 wszelkie rzeki iask Boskich. w Kazaniu XXV. pod litera R.
 Marya Siostra Mojżesewa, początek Egypskiej niewoli; a MARYA Pan-
 na Najświętsza, początek wolności nasy narodziemtem swoim na ten
 świat przyniosła. w Kazaniu XXVI. pod litera C.
 MARYA Panna Najświętsza urodziła się na ten świat w dzień Sobotni,
 właśnie na ten czas kiedy tużenka wsihodzi. w tymże Kaz. pod lit. D.
 MARYA Matka Boska, urodziwszy się na świat, przytęla była ten są rá-
 ment, który na ten czas był w Starozakonnym praniu, na znieśienie pier-
 worodnego grzechu, od Boga posłanowiony. na tymże miejscu.

R E G E S T R.

- MARYA Panna ani przez Sakrament Stározakony, ani przez Sakrament Zakonu nowego, nie otrzymała Primam gratiam, ale tylko przyszynek łaski Boskiej. *na tymże miejscu.*
- MARYA Panna do roznych rozg miánowanych w Piśmie Bozym przyrownána jest, w tymże Kazaniu pod litera *E.*
- MARYA Panna dla iákich przyczyn to Przenajświętsze Imie otrzymała *w tymże Kazaniu pod litera H.*
- MARYA Panna figurowana była od roznych białych głow Stárego Zakonu. *na tymże miejscu.*
- MARYA Panna iák wiele liter ma w tym Imieniu swoim Najśwíetszym, iák wiele roznych tajemnic. *na tymże miejscu.*
- MARYA Panna Najśwíetfsza, tak wielka jámá iedná ma potęgę ná czártow, iák oraz wfsyscy Swięci. *na tymże miejscu.*
- MARYEY Przenajświętszey Imie, gdy wymowione zostaie, dźwięká czarc od niego, iák od ognia: fragiego, álbo iák od iednego strásnego piorunu. *na tymże miejscu.*
- Mattheus Swięty Apostol, czemu jest przy powołaniu swoim nazwany człowiekiem? w Kazaniu VII. pod literami *O. & R.*
- Mattheus Swiętego powołanie ná Apostolski urząd, cudowniejsze ná infszych Apostolow było. *w tymże Kazaniu, pod litera O.*
- Mátka miłosierdzia nie tylko Kościol Swięty, ale y samá siebie Panna Przenajświętsza nazwała. *w Kazaniu XXV. pod litera P.*
- Meczennicy Swięci, oprócz chwály essencyjalney tú niebie, będą mieli laureolam Martyrij. *w Kazaniu XXI. pod litera X.*
- Meczestwo Swięte iák wysokiej jest godności przed Pánem Bogiem? w Kazaniu XXIV. pod literami *C. & D.*
- Meczenników Swiętych ciáto z postanowienia Felixa Papieża, pod otarżami z nyczájnie chowano. *w tymże Kazaniu, pod litera E.*
- Meczestka krew wota do Boga pomstly, lecz Przenajświétsza Krew Iezusa wa wota miłosierdzia. *na tymże miejscu.*
- Mensurá wielkości wielkich przed Pánem Bogiem ludzi, dwoiáka jest. *w Kazaniu XXI. pod litera O.*
- Mensurá swiatobliwosci slug Boskich zámyka cztery dymensye w sobie, wysokość, szerokość, y długość; *w tymże Kazaniu, pod litera W.*
- Mensurá mądrosći która się mierza bezecni herezyárchowie, niešťcieszliwa jest. *w tymże Kazaniu, pod litera X.* *Mens-*

- Mensurá dobrej mądrości bez dobrych uczynków, za nic nie waży. ná tymże miejscu.
- Mensurá mądrości, która z dobrymi jest uczynkami złączona, tá jest wielka v Pana Boga? ná tymże miejscu.
- Miasto każde, ze dwóch rzeczy osobliwa pochwała swoje bierze. w Kazaniu XXX. pod litera T.
- Miejsce jedno opuścić, á drugiego w tymże instansie nábyć, nie jest rzecz niepodobna Aniołowi. w Kazaniu XXII. pod litera H.
- Mikołaj Świąty Biskup wprzód pościć w niewinności swojej, á nizeli iść umiał. w Kazaniu XV. pod litera D.
- Miłość Boska na przeciwko stworzeniu przynależąta przed wieki do Processey Duchá Świetego od Bogá Oycá y Syná pochodzącego. w Kazaniu XVI. pod litera F.
- Miłość Boska niekończona, swoy koniec odbiera. ná tymże miejscu.
- Miłość Boska w stworzeniu, w odkupieniu, y vspráwiedliwieniu naszym, mnieysza jest, á nizeli w postanowieniu SAKRAMENTV Przenajświetšego. w tymże Kazaniu pod litera G.
- Miłość Boska budowniczym byłá całego Kościoła militującego. w tymże Kazaniu pod litera N.
- Miłosierdzie Panny Przenajświetšey, iáko ná wszystkie cztery dymensye jest ograniczone. w tymże Kazaniu, pod litera P.
- Młodość Paniecia pewnego, iáko pięknie Symbolistá ieden exprymował. w Kazaniu XXX. pod litera R.
- Młodość rozmaíta znáyduje sie w ludziách ná tym świecie. w tymże Kazaniu, pod litera S.
- Mnich ieden, ápprehendując sobie ostateczny postrách sádu Božego, iáko suruma sobie v Przelazonych swoich, pokute vprosił. w Kazaniu XXIII. pod litera V.
- Modlitná przy niezgodzie nic nie waży v P. Bogá. w Káz. IX. pod lit. H.
- Morze w putrošapione, y boiáźni y póciechy Izráelczyków nábawiło. w tymże Kazaniu pod litera K.
- Morze burzące sie dla iákiej przyczyny Apostolow Páńskich do stráchu przyniadło? w Kazaniu pod litera W.
- Mojzesa Świetego iáko słucháły zymioty, á osobliwie wodá iák mu poslušna była. w Kazaniu XXI. pod litera Q.

Moysej, dla wielkich cudow, ktorich dokazowal, dawal okazy ludzom do powstapienia, czyli nie Boski raczey aniżeli ludzki. Duch w ciele jego zostawal. ná tymie miejscu.
 Moysej z iakiey miary, za náycudowniejszego iest od Doktorow SS. osadzony? ná tymie miejscu.
 Muzyczne instrumenty, że beda nawet y w niekie, nie przecza temu. Doktorowie Swięci, w Kazaniu XXVII. pod litera. S.

N

- N** Abuchodonozor, w ten czas powrócił sie do posłaci ludzkiej, kiedy się począł zapierać wác w niebo, w Kazaniu VII. pod litera. X.
- N**árodzenie Panny Przenayświeťsey podobne byto do iedney biato świecacey lutrzenki, w Kazaniu XXVI. pod literami. D. & E.
- N**árodzenie Panny Przenayświeťsey, podobne byto cudowney Rozdze. Moysejowej, w tymie Kazaniu pod litera. G.
- N**árodzenie Panny Przenayświeťsey obianione, záras byto; przez Aniolow Swiętych, Oycom onym w otchłaniách podziemnych beda ym od Pana Bogá, w tymie Kaz. pod lit. I.
- N**átura Boska zán se ták cejsa y pretsa iest do miłosierdzia, aniżeli do spráwiedliwosci, w Kazaniu XXV. pod literami. N. & O.
- N**áturze Boskiej, między insymi átrybutami, najbaršey miłosierdzie, przyntasza Kościół Boży, w tymie Kazaniu, pod litera. N.
- N**ature Panny Przenayświeťsey, iákim sposobem zwác możemy, natura sbośtiona, w tymie Kazaniu pod literami. I. & K.
- N**áturze iedney, w druga sie przemienić, nie iest rzecz, niepodobna, w Kaz. XXII. pod lit. C.
- N**átury nášey ludzkiej od stworzenia świáta áž do tego czasu, troiaki stan naznaczá Theologowie, w Kazaniu XI. pod litera B. y nišey.
- N**ázareczykiem zwác sie chciał Chrystus ná tym świecie dla dwoch osobliwych kongruencyi, w Kazaniu II. pod litera. S.
- N**ázareth tłumaczy się sanctitas, dla tego niegdy bogoboynych ludzi, nazywano Nazareczykami, ná tymie miejscu.
- N**ázareykiego. Domeczku Panny Przenayświeťsey, dwie wysokie prerogatywy, w tymie Kazaniu pod literami. S. & T.
- N**iceceus Swięty, wodlac sie do Pana Bogá zá Miástem swoim, obronił ie od morowego powietrza, w Kazaniu XXVII. pod litera. R.
- N**iebo w czym iest podobne y w czym, niepodobne Dawkowi Loretańskiemu Panny Przenayświeťsey, w Kazaniu II. pod litera. Q.
- N**iebo pusłkami sie bydź zdato, przy Wniebowzięciu Panny Przenayświeťsey, w Kazaniu III. pod litera. C.
- N**iebieskiej bramy otworzenie, sam tylko zastąpił nam Chrystus meka swoia, bez dokładu stworzenia jądneho, w Kazaniu XI. pod litera. G.

Niewinności stan był nypierny, w którym była natura ludzka stworzona. w tymże Kazaniu pod litera B. y uiszej.

Noc jedná wslawiczna ná tym swiećcie była, od grzechu Adámowego, aż do samego Narodzenia Panny Przenayswiętsey. w Kazaniu XXVI. pod litera E.

Noe chodzil z Pánem Bogiem, y iák sie to ma rozumieci w Kazá: XV pod litera S.

Noe sstrawiedliwy dla czego Arke albo korab' dla potopu bárzo dlugo budowal. w Kazaniu XXV. pod litera O.

Obecność Boska w Kreaturách iego troiaka jest. w Kazaniu I. pod litera F.

Obecność sama błogostawiona, która dáie Bog Swiętym swoim w niebie, do zupetnego wwiełbienia nie ie dostateczna. ná tymże miejscu.

Obelga bliźniego, jest to corka z gniewu, iák z własney Mátki splotzona. w Kazaniu XIII. pod litera D.

Objawienia miał Ián Swięty w niebie, o pewnych cytrách y resfruchanách pachniących, y coby wyrażaly? w Kazaniu XXVII. pod litera S.

Obietnicami Boskimi, nie kontentowal sie Abrábám Pátryárchá Swięty, aż má ie Pan Bog wymienił. w Kazaniu XXVII. pod litera E.

Obraz Boski trzemá persekijami, w duszách nášych, będącymi wyrażony zostáie. w Kazaniu VIII. pod litera A.

Obraz albo podobieństwo Sethá do Adámá Oycá iego, nie ma bydz rozumiane względem grzechu, lecz względem natury. ná tymże miejscu.

Obraz pewny Boginicy Minerwy, iáko mistrnie byl z twarzą mešká oras odmálowány. w tymże Kazaniu pod litera F.

Obraz Bellizaryusá Hermana, oraz z obrazem swoim, Cesarz jeden ná monećie rybiáć rozkazal. ná tymże miejscu.

obraz syná Boskiego wybił sie ná takimym, który nabożnie przyimuie Przenayswiętsey SAKRAMENTS w tymże Kazaniu pod litera G.

Obrazy pewne sylenkie ná pozor nie piękne, ale bárzo mistrne byly. w tymże Kaz. pod lit. B.

Obrazy siebrne, zabrála niegdý Ráchela Labánowi Oycu swoiemu, z Iákobem matsonkiem swoim wychodząc, y dla czego to uczynila? w tymże Kazaniu pod litera D.

Ociec Márnostranego syná iáko porzannie y pięknie, czeladkę swoię traktowal. w Kazaniu XXVIII. pod litera D.

Odkúpienie náše mogtoby bylo, bydz przez Aniolá, albo czlowieká proflęgo, gdy by sie bylo zák wpedobało Bogu. w Kazaniu XII. pod litera N.

Odkúpienie náše, czemu sie stalo przez Syná Boskiego, nie przez Oycá albo Duchá Swiętego, ná tymże miejscu.

Odpusty niektóre wprošone od Vibaná Ofmega Páriejá, ná te stoná, Nie hay bédšie pochwalon Przenayswiętsey SAKRAMENT w Kazaniu XVI. pod litera O ná koncu.

Odpust zupetny w Káćciatku Porciunkuli, cudownym sřasobem od samego jest Chrystusa náadány, w Kazaniu XXV. pod litera W.

R E G E S T R

- Odpuſtu zupełnego w Kościółku Porciunkule, iákże ſwiádecztwo dáta iedná z mária białogłówná, pokazany ſie pewnym oſobom po ſmierci w tymże Kazaniu pod litera X.
- Odpuſtu zupełnego v tejſy Panny MARYEY Anielskiej, iákim ſwiádecztwem poportá druga duſá Káptána z mártego. w tymże Kazaniu pod litera Y.
- Oſiárá Boſka ieſt dwoiaka, iedná zewnetrzna, á druga powierzechonna, w Kazaniu XXI. pod litera S.
- Oſiárnik Boſki wiekſzy ſie byds zda niektórym Doktorom, z pewnych przyczyn Iſáák Pátryárcha, ániżeli Abráhám Rodziſie tego. w tymże Kazaniu, pod litera R.
- Ognie piekielne, iákim ſpoſobem drzeza potepione duchy, czyli phyſicé, czyli obiectiue? w Kazaniu XIV. pod litera N.
- Oleyny likwor, iák in lege naturæ, iák in lege ſcripta, & Euangelica, ná ſwiète zámſe cerymonie od Paná Bogá byl poſłimowiony. w Kazaniu XX. pod litera A.
- Oleiem wyrażá ſie w duchownym ſenſie, cnoty ſwiſte, á oſobliwie cnotá miłóſci, w tymże Kazaniu, pod litera B.
- Oleiu áni ſam Chryſtus, áni ſwiéci Apoſtolorie nie zázywáli, do Sakrámentu konfirmacyey ſwiſtey, y dla iákiej przyczyny? w tymże Kazaniu pod litera C.
- Oleiu koniecznie teras potrzebá do adminiſtracyey Sakrámentu Bierzmowania ſwiſtego, bez ktorego byds ten Sakráment nie moze. ná tymże mieyſcu.
- Oley má w ſobie trzy oſobliwe wlaſnoſci; ná tymże mieyſcu.
- Oley miłóſci Boſkiej ná ſumnieniu Kunegundy ſwiſtey, miał te wlaſnoſci oleiu máteryálnego, ze był czyſty y piękny. w tymże Kazaniu pod literami D. & E.
- Oley miłóſci Boſkiej ná duſy Kunegundy ſwiſtey miał y te druga wlaſnoſci oleiu, ie ná inſy b likworách znáć go byto po wierzechu. w tymże Kazaniu pod literami F. & G.
- Oley miłóſci Boſkiej w Kunegundſie ſwiſtey miał y te trzecia wlaſnoſci oleiu, je ſie zápalat y gorzat. w tymże Kazaniu, pod litera H.
- Oley miłóſci ierdká, y iáſkárwoſci, iákó obſty byl v Kunegundy ſwiſtey náprzecimko bliſniemu. w tymże Kazaniu, pod literami I. & K.
- Oley doſkonaloſci Zakonney, iákó buyny byl w Kunegundſie Błogóſławioney. w tymże Kazaniu pod literami L. & M.
- Oley Boſki y oley tr. iátowy, ktory iáké ieſt, w tymże Kazaniu pod litera L.
- Oſzczepem we drzwi biaſe Aniol zly w pewnym mieſcie, ile rázow wderzył, xyle názájierz ludzi w domu onym wpiératlo. w Kazaniu XXVII. pod litera R.

P

- Pátaé Páński, co tákowego zвычайnie y poſſolicie wyrażat w Kazaniu I. pod litera E.
- Pánná Przenayſwiecſza moſe byds od nas oczczona per adorationem Latrix reſpecti-
ux w Kazaniu II. pod litera T.
- Pánná Przenayſwiecſza ná ſáwym ſie wſpierała Iezusie przy chwalebnyh Wniebozſięciu ſwoim. w Kazaniu III. pod literami G. H. I. Pánná

R E G E S T R.

- Panna Przenajświętsza miała prawdziwy affekt Măciernyński, od Syna swego na Krzyżu
wzbudzony, ku łanowi Świetemu Ewangeliccie w Kazaniu V. pod litera R.
- Panna Przenajświętsza jest nazwana jednąformą, albo wizerunkiem Boga. w Kazaniu
VIII. pod litera G.
- Panna Przenajświętsza, dla czego się najbardziej poturbowała, kiedy Archanioł Găbryel Świe-
ty z nieba, do niej w legacyi przyszedł? w Kazaniu XV. pod litera Z.
- Panna Przenajświętsza którego czasu była bystrym boleści nieczem, na duszy swojej rano-
na: w Kazaniu XXIII. pod litera N.
- Panna Przenajświętsza swowolici Synowskiej przydniu sadnym dotwiădzy. w tymże Ka-
zaniu. pod litera O.
- Panna Przenajświętsza za Medyatorke Pătronke, y Prekuratorke, năszę od Boga jest nazna-
czona. w Kazaniu XXV. pod litera M.
- Panna Przenajświętsza, dla czego Krolowa miłosierdzia jest nazwana od Kościota Bozego
w tymże Kazaniu, pod litera R.
- Panna Przenajświętsza miłosierdziem swoim przewyższa wszelkie stworzenie. na tymże
mieyscu.
- Panna Przenajświętsza łaskami y zasługami swoimi, wszelkie łaski Świtych Bôgob, iak
Aniołow, iako y ludzi przechodzi. w tymże Kazaniu, pod litera Q.
- Panna Przenajświętsza záras przy swoim Poczeciu, w Zywocie Anny Świtycy, obfocia
iako Bôskich, wszelkich Świtych przestă. w tymże Kazaniu pod litera R.
- Panna Przenajświętsza zastużyła nam akseleracyę Wcielania Syna Bôzego. w tymże Kaz-
aniu, pod litera Z.
- Panna Przenajświętsza dla iakiej przyczyny, nie postăby była do Niebă, kiedyby była wprzod
przed Chryszusem vmărtă, poniewăsz grzechu pierworodnego nie znăłt w Kaza: XXVI.
pod litera A.
- Panna Przenajświętsza iako na poczătku záras tviătă, od Pána Boga była respektowana
w tymże Kazaniu, pod litera G.
- Panna Przenajświętsza záras od nărodzenia swiego, rumowăt z tego tviătă nieprzycia-
ciela dusznego poczet. w tymże Kazaniu, pod literami C. D. y wsey
- Panna Przenajświętsza potwaga iak serca záwardziatę do Pána Boga, iako Magneta
twardę y ciębkę zelazo do tēbie. w tymże Kazaniu pod litera I.
- Panna Przenajświętsza dla czego się frărowală, kiedy Synaczek iey Pan Iezus, w Ko-
ściele był ierozolimskim, w mladości swojej pozostł? w Kazaniu XXX. pod litera Z.
- Panna Bogu postlubiona, do pracowitej Pszewki przyrownana bydź moze. w Kaza: XXIX.
pod litera M.
- Panna Zakonnakăzda, wielka ma z stădem malieńkim proporcya albo podobieństwo na
tymże mieyscu.
- Panna paranna y gospodarna, chwali Pismo z tego, je dwoiakă barmę czelădzi swojej
dăwală. w Kazaniu XXXVIII. pod litera C.

R E G E S T R.

- Pánnie Przenajświętszey przyzwolta rzecz była ex parte naturæ, przyczyniác się do Chry-
stusa o zupełny Odpust w Kościołku Porciunkule. w Kazá: XXV. pod lite 1. y niżej.
- Pánnie Przenajświętszey przyzwolta rzecz była ex parte gratiæ, skuteczna wnieść inter-
cessjã do Syná swóiego, w Kościołku Porciunkuli, za grzesznikami, w tymże Kazaniu,
pod litera Q. y. niżej.
- Pánienki święte, oprócz chwwały essencyálney w niebie, będa miały laureolam Virginita-
tis. w Kazaniu XXI. pod litera X.
- Pánowie, takon i, ktorzy czeládsi porzúnnego zastújonego nie płaca, w mizeráków się sá-
mi czesokróć obracaia. w Kazaniu XXVIII. pod litera Y.
- Pánowie nie b. płaca, co powinni czeladce, iezeli mieć s. bca. oni, takie, zapláce od Paná Bo-
gá. w tymże Kazaniu pod litera E.
- Pánowie! Stá odawni náczelá. b. slug swoich pewná sechz. wypalác roszázowali. w Ka-
zaniu XVIII. pod litera F.
- Pánu nie iest rzecz przyszłona, háłáłowác się z czeládsia, s. bsa. iest tákáwie ieb. trákó-
wác. w Kazaniu XXVIII. pod litera W.
- Párál. s. co znaczy z Greckiego? w Kazaniu XIV. pod litera G.
- Párális wielkie ma podobieństwo z grzechem śmiertelnym. ná tymże miejscu.
- Párális grzechowy, odbiera duszy w s. b. smak rzeczy niebiejskich, ty passiu. y actiu. w
tymże Kazaniu, pod literami L. & M.
- Párális grzechowy, przywie de sse ná sse, widzenia Boskiego, (& in via & in Patria. w
tymże Kazaniu, pod literami N & O.
- Párális grze. bowy odeymie sluch zbáwienny duszy grzesney. w tymże Kazá: pod lit P.
- Párális grzechowy, odeymie grz. ssey duszy, zapach odorow niebiejskich. w tymże Kazá-
niu, pod litera Q.
- Párálizem grzechowym zarázone w s. b. dobre wczynki martwiczo y obumierza w
tymże Kazaniu pod litera K.
- Pásterzem dobrym kto bydź chce sypiac mu nigdy nie trzeba. w Kazá: X. pod litera R.
- Pasterka czynność, iáko wielka była w Starzym Testamencie, iáko bá Patriarchy swiętego,
na tymże miejscu.
- Pasterka czynność iáko Stary Egiptyanie symbolizowali. ná tymże miejscu.
- Pasterstwa swęgo dobroć, w czym, iákowym wyrásit Chrystus Pan, względem nas grze-
snych? w tymże Kazaniu pod litera Q.
- Pasterze wiekšá mieć zwykli ochotę do dostłania wrzędu swóiego, ániżeli czynność w
Przedśie. w tymże Kazaniu pod litera Y.
- Pasterzow aspátych skuteczne wzbudzenie do Pásterkiego dozoru. w tymże Kaz. pod lit. Z.
- Płácz dla czego się rzucił Chrystusowi Pánu nád Miá stem Ierosolimskim? w Kaz: XXVII.
pod litera K.
- Płácz z kruszonego sercá pochodzi, iák wiele przed Panem Bogiem moze. w tymże Ka-
zaniu, pod litera N. Pł. s. z.

R E G E S T R.

- Plaszcz Panny Przenayświętsey, widziała Brigittá Swieta, iż okrywał grzesznikow. w Kazaniu I. pod litera* H.
Pniaczek leśny w pozytkowym sádsie zászczepiony, iáko jest y ten, y nie ten co pierwey. w Kazaniu XX. pod litera L.
Pokoy swiety wysokie ma zálecenie swoie. w Kazaniu IX. pod litera H.
Pokoy Swiety, y zgodá kedy sie znajduie, stam n slyko dobre sie dzieie w tymże Kaz. pod lit. N.
Pokuta desperacka w Iudaszu, z iakiey przyczyny potchodzita, kiedy Iezusa niewinnego záprzedeł. w Kazaniu XXVI. pod litera B.
Pokuta Mágdaleny Swieter, báziszy dopiaczu byta, ániżeli do mówienia Grzegorzowi S. okazy. w Kazaniu XXVII. pod litera K.
Pokuta ná Spon jedzi Swieter náznáczona, kiedy nie jest wypetniona, álbo tej od penitentá nie ákceptowana zostae w rękach Boskich. w tymże Kazaniu pod litera M.
Posel przy poselskiej funkcey swoiey, nie powinien miec nic swego własnego, oprocz samego glosu. w Kazaniu XXIIV. pod litera X.
Postuśenstwo Abrahámowe, iáko cudowne bylo, ze go áni sam czárt przetamac nie mogli, choć sie o to kusit. w Kazaniu XXI. pod litera R.
Pospolite ruszenie w niebie, ná Aniolow Swietych bylo, przy Wniebowzięciu Panny Przenayświętsey. w Kazaniu III. pod litera Y.
Post jest dwoiáki, jeden sie zowie przyrodzony, á drugi Kościelny. w Kaz. XV. pod lit. B.
Post Swiety jest jeden hámulci ná grzesne ciáta náse. w Kazaniu X. pod litera X.
Postrzyziny Zakonne, w Kościele Chrystusowym, nie jest to prozna inwencya ludzka, lecs sposob do zbáwienia dusznego pomagájący od Pána Boga podany. w Kaz. XXIX. pod lit. F.
Potepieniy nieszczęśni są barzo máłymi, nie tylko ná staturze, ále też y ná kondycyey swoiey. w Kazaniu XXI. pod litera N.
Potepienow nieszczęśny h láment wyrásony przez medcá. w Kaz. XXII. pod litera B.
Potepiencom nieszczęśnym iáki dokuzac strach przy dniu sadnym bedzie. w Kaz. XXIII. pod litera T.
Potop vniwersalny dla czego nie był oraz, ále brat czasu dni czterdzieści, y czterdzieści nocy? w Kazaniu XXV. pod litera O.
Potwarz niestusnie ná bliźniego wto ona, cięższym grzechem jest, ániżeli kradzież álbo mazo-boysstwo. w Kazaniu XII. pod litera Y.
Potwarz báziszy sie pátie nád bliźnim spotwarzonym, ániżeli sam nieprzyiaciel duszny ná tymże mieyscu.
Potwarz fałsz wa kto wto y ná kogo, pokutowac prawdziwie nie moze, áz pierwey slowá swoie retráctowac bedzie. w tymże Kazaniu, pod litera Z.
Powietrze morone w Rzynie iakim sposobem vsmierzone bylo, przez Grzegorza Papiezá Swietero w Kazaniu XXVII pod litera N.
Powietrza moronego rozmaite są, á pod czas barzo cudowne skutki. w tymże Kaz. pod lit. O.

- Próciący szczerze człowiek yproznować nie umiejący, wielką ma swoją
posobność. w Kazaniu XXVIII. pod literą T.
- Predestynacya wybranych Pańskich, nic nie jest innego tylko elekcyja Boska.
w Kazaniu XXIX. pod literą I.
- Przełożeni szczerze bądź mega nazwani światła tego światłością. w Kazaniu
XXII. pod literą A.
- Przeznaczani do chwwały niebieskiej, iako obawiać się Jądu Bożego ostáte-
cznego będa. w Kazaniu XXIII. pod literą P.
- Przyjaciel is nayprawdziwszy na świecie, który strofuie drugiego, na odwod
od złego. w Kazaniu XXVIII. pod literą W.
- Przystawie pewne Platoná, o Megareńskich obywatelách, iakie było? w Ka-
zaniu XI. pod literą K.
- Przyniesie wšytkie y łaski niebieskie, na wšytek świat płyna z Przenay-
światłey MARYEY. w Kazaniu XXV. pod literą S.
- Putk cały czartow przeklętych wyszedł, ziedney opętány, zá wymowie-
niem samego Przenayświatłego Imienia MARYEX. w Kazaniu XXVI.
pod literą H.

R

- Racca słowko máte w Ewánielicy Świetey miánowane iako wiele w so-
bie Sarkáznikow zámayka? w Kazaniu XIII. pod literą V.
- Rafaél Świety Archániot Tobiaszowi służac, iakiego zázynwał pokármu?
w Kazaniu XXII. pod literą I.
- Rány swoje Przenayświatłey w umielbionym ciełe, podawał Chrystus Pan
do pocátowania, Máte swietey naymilšey, y Apostolom Świetym przy swo-
im Wniebowstápieniu, y dla czego to uczynił? w Kaz. XI. pod lit. A.
- Rány Przenayświatłey na Krzyżu podiete, dla czego Chrystus Pan zácho-
wać w Ciele swoim Przenaydrožbym raczył? w Kaz. XVII. pod lite. T.
- Rány swoje Przenayświatłey dla czego Chrystus Pan wypiatnował na ciełe
Francišká Świetego. w tymże mieyscu.
- Rány swoje Przenaydrožbę oddając Chrystus Pan Franciškowi S. na gorze
Alwerneńskiy, iakie słowa mowil do niego? w Kaz. XVIIJ. pod lit. L.
- Rány swoich krzyżowych, rozmaite znaki y bole rozdawał Chrystus Pan, ro-
żnym miłosnikom Meké swietey Nayświetšey. wšytkich iednak w tym
Francišek Świety celował. w tymże Kazaniu, pod literą M.
- Reforme czyni Bog w Troycy iedny na dusách nášych, kiedy w nich mie-
skać raczy. w Kazaniu XI. pod literą A. Regula

- Reguła Benedykta Świątego pozwala zżamć post dla wraczenia gości
w Kazaniu XV. pod litera B.
- Reguła Benedykta S. inſe Zakony ſwiątobliwe wzięły ſobie za Modeluſt
uſtaw ſwoich Zakonnych. w tymże Kazaniu, pod litera A.
- Reka ſwoia właſną prowadził Chryſtus do nieba Przenajſwiętſzą Rodzi-
cielkę ſwoją. w Kazaniu III. pod litera F.
- Rodzicom ſwoich właſnych, iako cudownym ſpoſobem ANTONI Świąty
w wielkim niebeſpieczeńſtwie rätował. w Kazaniu XXII. pod lite: H.
- Roſſa to iedna ſzczęſliwa y pożądana ſwiątu była, narodzenie na ſwiąt Pán-
ny Przenajſwiętſzey. w Kazaniu XXVI. pod litera E.
- Roſtruchan pewny mieli Stárzy Egipcyanie, dla Nowożeńców. w Kazaniu
V. pod litera F.
- Roza lerychoniſka iákże właſności ma w ſobie? w Kaz. XXVII. pod lit. S.
- Rozalia Świąta Paſtelniczka, gdzie ſie wrodziła, y iako oſtry żywot wiedła.
w tymże Kazaniu pod litera Q.
- Rozalia Świąta, iako cudownym ſpoſobem wſmierzyła powietrze morowe
w Sycylię. ná tymże mieyſcu.
- Rozgá Moyzeſowa, rożnymi nazwiſkami miánowána była, z przyczyn ſlu-
ſnych. w Kazaniu XXVI. pod litera F.
- Rozgá wonnicząca Pánná Przenajſwiętſza miánowána od pewnych Za-
konników była. w tymże Kazaniu, pod litera G.
- Rozgá iedna czártom grożąca była w dziecińſtwie ſwoim MARYA Má-
tka Boſka. ná tymże mieyſcu.
- Rozum żaden ſtworzony, nie może mieć takowey perfekcyey w ſobie, áżeby mu
przyrodzonym ſpoſobem ſwiątło chwaly wieczney należyte bydź miało? w
Kazaniu XXIIJ. pod litera P.
- Rozum n. ſ. nie miał takowey od zmyſłow dependencyey, w ſtanie będąc
niewinności, iaką materas. w Kazaniu XXVI. pod litera C.
- Rozumiec formaliter, co to ieſt takowego. w Kazaniu I. pod litera G.
- Ruiná iaká ſie ſtála z całą naturą ludzką, po Adamowym przeſtepiſtwie.
w Kazaniu XXVI. pod litera C.
- Ryby morſkie, z iaką pilnością y radością ſłuchały, każącego niekiedy An-
toniego Świątego? w Kazaniu XXI. pod litera V.
- Rzeczy niepozorne ná ſwiećcie, obraca Pan Bog ná pomnozenie chwaly ſwo-
iey Świątey. w Kazaniu XXIX. pod litera H.

Rzeczyktore Bog stworzył przy początku świata, podwäkroc samże stwor-
ca: Wszechmocny pochwalili na tymże miejscu.

Rzymskie powietrze za czasow Alexandrá VII. Papieża. iakie czynilo w
ludziach zäpowietrzonych skutki? w Kazaniu XXVII. pod litera O.

S

Sad Duchowny dwoiaki jest w Kościele Chrystusowym ieden sekretny,
Sa drugi iawnny. w Kazaniu XXVII. pod litera L.

Sady Izraelskie, dla czego się nie w samym mieście, ale przed bramą miej-
ska niekiedy odprawowały? w Kazaniu IX. pod litera L.

SAKRAMENT Przenajświeńszy, dla czego jest naygodniejszy między inšy-
mi wsytkimi Sakramentami? w Kazaniu VI. pod litera G.

Sakrament Przenajświeńszy iako jest smakonitym fruktem niebieskim, w
bogoboyney duşe, a przykrym w grzesniká. w Kazaniu XIV. pod lite. M.

Sakrament Przenajświeńszy przyimowát nád czczo, albo to sam postanowit
Chrystus, albo Vczniom swoim postanowit rozkazati. w Kazaniu XV.
pod litera B.

Sakrament Przenajświeńszy postanowiszy Chrystus, koniec Boskiej swoiey
mitości uczynit. w Kazaniu XVI. pod litera G. y niżej.

Sakrament Przenajświeńszy naybárziej Bogá z człowiekiem łączy. w tym-
że Kazaniu, pod litera I.

Sakrament Przenajświeńszy jest podárunek tak zacny, że ani śamyh Anio-
łow zacniejszy iuz potkac od P. Bogá nie moze. w tymże Kaz. pod lit. K.

Sakrament Przenajświeńszy dla czego się zowie pamiatka meki y smierci
Chrystusowey? w tymże Kazaniu, pod litera M.

Sakrament Przenajświeńszy, dla czego się zowie wieczierz, nie obiadem.
na tymże miejscu.

Sakrament Przenajświeńszy rozmaitymi cudami od Pana Bogá wstawio-
ny, y obianiony. w tymże Kazaniu, pod litera N.

Sakrament Przenajświeńszy jest to ieden znak albo tajemnica pokoju. w
Kazaniu XXX. pod litera V.

Sakrament na zgtádzenie pierworodnego grzechu, był od Bogá postáno-
wiony, záras po upadku pierwszych Rodzicow nászych. w Kaz. XXVI.
pod litera D.

Sakramentu takiego, któryby był miał bydź medycyna dušna, nie postáno-
wit był

R E G E S T R.

- wil był Pan Bog w pierwszym stanie niewinności. w Kaz. XI. pod lit. B.
- SALOMEA Błogosławiona, równym działem z Ludwikiem Świętym, Tolosańskim Biskupem, przyrodzone dobrą od Pána Boga miała. w Kazaniu XIX. pod literą Q.
- Salomea Błogosławiona tych się nappierwéy słów mówić nauczyła, JEZUS MARYA. w tymże Kazaniu, pod literą R.
- Salomea Święta, iako w cudowney czystości Pánieńskiey obfitowała. na tymże miejscu.
- Salomea Święta, iako się w rozne cnoty począwszy záras od młodości, záprawniac umiała. w tymże Kazaniu, pod literą W.
- Salomea Święta, iako cudowne posłuszeństwo y po śmierci swoiey wysnwiadczyła. na tymże miejscu.
- Salomea Święta iaka mądrość miała, w rzeczách do Zbawienia służących. w tymże Kazaniu, pod literą X.
- Salomei Świętey cudá rozmáite, tak zá żywotá, iako y po śmierci czynione. w tymże Kazaniu, pod literą Y.
- Salomei Świętey Dusá, wychodziła z ciała, iako iedná śliczna gwiazdá do niebá. w tymże Kazaniu, pod literą Z.
- Salomon miał dusę dobrą od Boga, to jest dusę czystą w młodości. w tymże Kazaniu, pod literą Q.
- Samarytánczyk, pernego kálíka w niebespiecznym rádzie rátuiający, wyraża Chrystusá Zbawiciela nášego, cały naród ludzki wzdráwiaiącego. w Kazaniu XX. pod literą I.
- Samuel w Stárym Zakonie od Mátki swoiey Anny, na służbe Boska oddány, iako miá był w oczách Boskich ofiarą. w Kaz. XXIX. pod lit. O.
- Sędzia iezeli kiedy może albo powinien sádzić, contra allegata & probata. w Kazaniu VI. pod literą N.
- Sen bárzò jest potrzebny do záchowánia zdrowia ludzkiego. w Kazaniu X. pod literą S.
- Sen nigdy v Lwá nie bywa. na tymże miejscu.
- Sen wedlug opiniey Theologow jest dwoiáki. w tymże Kaz: pod literą T.
- Sen Noego, był, przyczyną, że od Chámá syná swoiego wlasnego wysmiany zostal w tymże Kazaniu, pod literą V.
- Stodcz słów Páńskich, przechodzi stodcz miodowá. w Kazaniu XIV. pod literą L.

R E G E S T R.

- Słowá Janá Chrścićielá, tak miłe Bogu byty, iáko Chrystusá samego. w Kazániu XXJV. pod litera **L.**
- Słowiká penury człowiek eskubanszy z pierza, iákúe mu nádat názwisko? w tymże Kazániu, pod litera **A.**
- Słowo rzecz iest lekka, ále podczas cieški šwánk y rána zádaie. w Kazániu XIII. pod litera **W.**
- Studzy Boscy, tak dáleko bydź powinni z sercem swoim od šwiátá, iáko dáleko są umárli od żywych w Kazániu XXX. pod litera **Y.**
- Slugá dobry, częstokróć to bywa, że się z Pániškiey okázey psuie. w Kazániu XXVIII. pod litera **B.**
- Smierć špráwiedliwych ludzi, iáko droga iest ošácowána. w Kazániu IV. pod litera **S.**
- Sorošter Krol Egipški, ledwo co się wrodził, záras wesoto się rošmiał. w Kazániu XV. pod litera **D.**
- Spowiednik, coby miał czynić z penitentem takowym, któryby ná Spowiedzi Šwiety, zádney od niego przyiać niechciał pokuty? w Kaz. XXVII. pod litera **M.**
- Spráwiedliwošć iest dvojáka, z ktorych iedná sámá przez się, nic nie pomoże do niebá. w Kazániu XXI. pod litera **X.**
- Spráwiedliwošć swoje Šwieta práwie z przynuki Pan Bog wykonywa ná námi. w Kazániu XXV. pod litera **O.**
- Suknia álbo šroy Krolá Niebieškiego, Przenayšwietše człowieczestwo Chrystusowe byto. w Kazániu XIX. pod litera **S.**
- Sumnienie nieczyšte w Kaptánow, iáko sam Košciol Šwiety obrzydził. w Kazániu VI. pod litera **N.**
- Suppliká do Naysšwietšey Pánný, wzięta z Augustyná Šwietygo. w Kazániu II. pod litera **W.**
- Šwiát ten dvojákich ma mieškáncow w sobie, iednych z kolorem žiemškim, á drugich z niebieškim. w Kazániu IV. pod litera **O.**
- Šwiátla nie tylko z gwiazdy pochodzáce, ále teź y drugie zemnatrzue, trzema Monárchom šwiećilo do nowonárodzonego I E Z V S A idácy. w Kazániu XXX. pod litera **S.**
- Šwieca zápalona, dlaczego dáia do reku Pánience wštepuiacey do Zakonu Šwietygo? ná tymże mieyacu.
- Šwieci Pánišcy w uwielbionych ciátach swoich stać będą w Niebie, nie štedzić. w Kazá: I. pod litera **B.** Šwiec

R E G E S T R.

- S**więci Pánscy, mają wprawdzie wielkość swoje w niebie, nie iednąkórdo iednak są wszyscy wielkimi. w Kazaniu XXI. pod litera N.
- S**więty ieden Meczennik, iako radosne wšytko niebo widział, z Narodzenia się ná sviąt Pánny Przenajświetszey. w Kazá: XXVI. pod litera I.
- S**więtych Pánskich, moc y potęgá iák wielká? w Kaz. XIX. pod litera Y.
- S**więtych Boskich modlitwy, dla czego są przyrownáne do pachniácego odoru. w Kazaniu XXVII. pod litera S.
- S**yn Boski Jednorodzony, iako pragnął od wieków sam sobie odkupienia ná-
leżo. w Kazaniu XIJ. pod litera N.
- S**zczęście to náše jest z niektórych miar więkše, iż pierworodni Rodzicy nási zgrzekyli, anizeli gdyby byli nigdy nie upáli. w tymże Kaz: pod lit. Q.
- S**zkuty czesłukruc tona, y rozbiáia się dlatego, że takomstwem y krzywda ludzka są nátládownáne. w Kazaniu XXVIII. pod litera A

T

- T**ajemnicá Troyce Przenajświetszey álbo Wcielenia Boskiego, od żadnego stworzonego dowcipu przyrodzonym sposobem byđz uznána nie może. w Kazaniu XXX. pod litera S.
- T**ęcza w największym respekcie, w Junony Boginiey kładá Poetowe, y z iá-
kiey przyczyny. w Kazaniu XIX. pod litera Z.
- T**hau literá z ordynansu Boskiego, ná czotách niegdy ludzkich wyrysowá-
na była. w Kazaniu XVIII. pod litera F.
- T**hau literá przy skończeniu sviatá, ná czotách wybránych Boskich wypra-
tnowána będzie. ná tymże mieyscu.
- T**hau literá nie inzego nie wyznacza, tylko znak Krzyża Swietego. w tym-
że Kazaniu, pod litera G.
- T**himantes przedni málarz, iáko ná iednym obrázie áffekt utrapionego
Oycá wyraził. w Kazaniu VIII. pod litera E.
- T**omasz Świety Apostoł, że nie był obecny, gdy się pokazał Pan IEZUS
Wczniom swoim po Zmarłych wstąpieniu, nie był to trefunek, ale samá or-
dynácyá Boska. w Kazaniu XIX. pod litera O.
- T**omasz Świety Doktor Anielski, wdzięczństwie swoim, peńná kártkę, ná
ktorey było nápisáne pozdrowienie Anielskie Pánny Przenajświetszey,
smáczno połknął. w Kazaniu XXI. pod litera P.
- T**ridenticium Concilium przeklina tych wšytkich, którzy álbo przymu-
sają

R E G E S T R.

- B**áta, albo gwałtem przekładáia do Zakonu Swiętego. w Kazá: XXX. pod litera **X.**
 Tridentini Concilij determinacya o woli násey przy dusznym vspráwiedliwieniu, iáká
 jest? w Kazániu XXV. pod litera **V.**
 Tryumfiécký zwýkl bywáć, kiedy Mátrony Monárchinie swiátá do miast swoich wiedzá-
 ia, aniżeli kiedy sami Monárchowie. w Kazániu III. pod litera **I.**
 Tryumfowat Kotciot Swięty, kiedy Francisek Swięty ná ten sie swiát rodił. w Kazániu
 XVIII. pod litera **B.**
 Tryumfowáły y duszyczki w mgkách czyszczonych bedáse, z wrodzenia tegoż Swiętego. ná
 tymże mieyscu.
 Troycá Przenaytwiéstá w sytká konkurrowáta do Wcielenia Syná Boskiego. w Kazániu
 XI. pod litera **E.**
 Troycá sama Przenaytwiéstá, dáta to Imie MARYA Rožicielce Boskiej. w Kazániu
 XXVI. pod litera **H.**
 Trzesienie ziemie, iákým spsobem czasu pernego, w Antyochi:ey vsmierzone bylo. w Ka-
 zánium XII. pod litera **S.**
 Turcy máia w posánowániu, te besecze, w ktorey Pánná Nayswiętsá málcúckiego I B Z V-
 s A w Egypcie zámykáta. w Kazániu II. pod litera **R.**
 Turcy máia te gore w posánowániu, na ktorey byl Abel niewinny od Kaimá zabity. w Ka-
 zánium XXIIX. pod litera **E.**
 Turecka potega, przez niezgode Chrzescián wá gore wsielá y bierze. w Kazániu IX.
 pod literami **O. & P.**
 Tytuty rozne, od roznych niegdy nádáne Wielkiemu w Kościele Bozym Pátryársze Ignácemu
 Swiętemu. w Kazániu VII. pod litera **P.**

V

- V**Cho chylac ku ziemi, doskonály glos poymowáć sie moze, y dla iákéy przyczynty? w Kazá-
 niu XIX. pod litera **W.**
 Včieczka rádši Bernardyn Swięty od swiátá, prágnacemu zbawienia dusznego, w Kazániu
 XXX. pod litera **X.**
 Vczniow swoich Chrystus, z Anielskimi raczey aniżeli z ludzkimi. chciat miec obyziáiami.
 w Kazániu XXII. pod litera **F.**
 Vczni iudšie, bez wczynow dobrych, nosá iákoby pisánie bez pieczęci przy sobie. w Kazá-
 niu XXI. pod litera **X.**
 Vczni ludšie y mądry, troáka miedzy soba w náuce máia dyfferencya. ná tymże mieyscu.
 Vczni ludšie á dobrzy, swiecić beda iákó gwiazdy po firmámentie niebieskim. ná tymże
 mieyscu.
 Vczni ludšie á dobrzy, beda mieli w niebie laureolam doctrinæ. ná tymże mieyscu.
 Vczni ludšie á dobrzy, wiecey beda wyrašnie y iáśnie tájemnic Wiary Swiętey w isności Bo-
 skiej widzieć, aniżeli proslaczkowic. ná tymże mieyscu.
 Velum

Pełum Kościelne dla czego się nápułtrokroito cudownym sposobem przy śmierci Zbawiciela
naszego. w Kazaniu XII. pod litera S.

Villa Natarea zowie się tá wieś, w ktorey Chrystus Pan mieszkał w Egypcie z Márką swo-
ią Najświętszą y z Iozosem Swietyym. w Kazaniu II. pod litera R.

Wnieciotność w soláka iáko wysoka má zálecenie swoje. w Kazaniu XIX. pod litera X.

Wmieraiac Antoni S. widział przy śmierci swojej Chrystusa Iezusa. w Kaz. XXII. pod lit L.

Wmieraiący nam było nie przyszło gdyby Adam w Raiu nie zgrzeszył. w Kazaniu XXVI.
pod litera C.

Wmártego Pána iednego, z trumna ná voz dzwigaiac, iáko sobie czeladź iego mówiá. w
Kazaniu XVIII. pod litera V.

Vnia Boga z człowiekiem, troiaka iest, ále naywieksza y nayściślejsza tá, ktora iest w Sá-
kramencie Najświętszym. w Kazaniu XVI. pod litera I.

Vnia hypostáyczna Boga z człowiekiem byá doskonałsza, ánieli Vnia Swietych Páńskich, w
niebie z Troycą Przenajświętszą. w Kazaniu XVII. pod litera Q.

Przed Anielski, nie inšy iest, tylko bydź Missjonarzami álbo Postáncami Boskimi. w Kazá-
niu XXI. pod litera D.

Proczystość Krzyża Swietego, tráfiá się náten czas w dzień Piątkowy, kiedy Fráncisek S.
blizny Chrystusa Pána otrzymał. w Kazaniu XVIII. pod litera L.

Proczystość w sýtkie Testámentu Nowego, od Národzenia Panny Przenajświętszey, swoy
początek wzięty w Kazaniu XXVI. pod litera I.

Vspráwiedliwienie człowieka grzesznego, większe iest y trudniejsze Bogu wsechmotnemu,
ánieli stworzycykiego z gotowa spráwiedliwotcia. w Kazaniu XXV. pod litera V.

Vspráwiedliwienie pewnego grzesznika wielkiego, w iednym momencie, iáko wspomina Do-
ktor subtelny. ná tymże miejscu.

Vspráwiedliwienie Páwła S. Apóstóá, Mátheusa Swietego, Thomasá Swietego, y Mágdale-
ny Swietey bylo vspráwiedliwienie cudowne. w tymże Kazaniu, pod litera W.

W

Wcielenie Syná Boskiego, iáko Boga wczynito człowiekiem, iák y człowieká Bogiem.
w Kazaniu XXV. pod litera K.

Wcielenie Syná Boskiego y formowanie Przenajświętszego Ciáá Chrystusowego, w iednym
onym infáncie się státo, w którym MARYA Najświętsza, zezwoliá ná Mácieryństwo
Boskie ná tymże miejscu.

Wcielenie syná Boskiego, nie podpadało pod záslugi żadney kreatury. w tymże Kaz. pod lit. Z.

Wedźidło ná swawolnyb grzeszników, iákie Pan Bog dáie. w Kaz. X. pod lit: W. & X.

Wesele żadne twiárá tego, nic nie iest ná przeciwko duhownemu prawdziwych slug Boskich
wesełu. w Kazaniu XXX. pod litera Q.

Wiára swieta, iák to wielka iest záská Boska, komu iá Pan Bog dáć raczy. w Kazaniu
XIX. pod litera T.

R E G E S T R.

- Wstąpienie św. Ducha bez czynków dobrych, za nic nie wazy. w tymże Kazaniu, pod litera V.
- Widzenia i zająmiania istności Boskiej, nigdy nie bywają przywołani Aniołowie Święci, lubo z niebá ná różne usługi od Boga wysłáni bywają. w Kazaniu XXII. pod litera I.
- Widzenie istności Boskiej rzecz niepodobna jest, á, aby mogło przyzrodzonym sposobem bydź przyzwolone, które kolwiek stworzoney, choćby snadź naydoskonalszey duszy. w Kazaniu XXIII. pod litera P.
- Wino ná Panienki jest dobre, ale trzeba wiedzieć iakie. w Kaz. V. pod litera E.
- Włoská ziemia iak wiele ma swietych Pamiątek w sobie. w Kazaniu. II. pod litera K.
- Włosy na głowie będące jest to jeden zbytek od przyzrodzenia samego nádany. w Kazaniu XXIX. pod litera M.
- Włosy ludzkie oznaczają rzeczy zbytnie ná świecie będące. w tymże Kaz. pod litera N.
- Włosy na głowie będące w starożytnych czasach znakiem wolności bywały. w tymże Kazaniu, pod litera O.
- Wniebóstwo święcia cudownego Panny Przenajświętszey, czemu jeden nie opisat z Ewángielistów Páńskich. w Kazaniu III. pod litera X.
- Wniebóstwo święcia Panny Przenajświętszey, choć alebniejsze było, á niżeli Wniebóstwo święcia Chrystusowe. w tymże Kazaniu, pod litera I.
- Woda cudownie do Kłáštoru Stárafadeckiego pod górę przyprowadzona. w Kazaniu XX. pod litera F.
- Woda ona ná poczátku stworzenia będąca, záras bytá do przyszłego Sakramentu Chrztu S. od Duchá swietego ordynowana. w Kazaniu XI. pod litera O.
- Wody pewne znánda się ná świecie które aż do samey przenikáć zwykły dusze, y które to są takowe? w Kazaniu XX. pod litera F.
- Wody zbáwienné iak Boskich, iako z iedney fontány wybuchające, z МАХУЕУ Panny, cały Kościół Chrystusów skrapiają. w Kazaniu XXV. pod litera S.
- Wody one ná poczátku stworzenia będące, co zasz były? w Kazaniu XI. pod litera B.
- Wóz ognisty, ná którym był Eliáš Prorok święty, z Aniołom swietych był uformowany. w Kazaniu III. pod litera E.
- Wybráni Páńscy rodzą się ná ten świat z znakiem Boskim. w Kaz. XVIII. pod litera C.
- Wybráni Páńscy tyłkoby się byli sami ná ten świat rodzili, gdyby był Adam nie zgrzeszył. w Kazaniu XXVI. pod litera C.
- Wybranych Páńskich przeznaczenie przedwieczne, przewyżza zasług ich; y wszelkie inne przy czyny poprzedz. ná tymże miejscu.
- Wybranych Boskich do chwaty niebieskiej przeznaczonych; z porzucenia samego ná tym świecie, wznowiá Kunegundá Błogostáwiona. w tymże Kazaniu pod litera D.
- Wybránym swoim Pan Bóg, tak Aniołom iako y ludziom, penna kwotę chwaty swoiey Niebieskiej przed wieki náznaczył ná tymże miejscu.
- Wyjęczká dla grzeszników, naybezpieczniejsza Panná Przenajświętsza. w Kaz. I. pod lit. H. (Xurwer)

X

- X**awery Swiety Societatis IESV, kowanie sie pocit w Indyach, y pewny Crucyfiks
Xoras z nim. w Kazaniu VIII. pod litera F.
- Xerxes Krol z takiey okazy, y czasu pewnego, postrachu y boiazni zotwierzow swoich nabawil. w Kazaniu XXI. I. pod litera S.
- Xiase Thebeykie Epaminouda Persyanskiiego Krola podarunkami pogardzil. w Kazaniu II. pod litera I.
- Xiase swiatn tego: masie rozumiec nie inise, tylko czart przeklety. w Kaz. XXVI. pod lit. A.
- Xiaseczki iakie drobne dawali niegdz Rodzicy dziatkom swoim doreku, kiedy ich naypiermey wysylali do skoly, mowiac pewne do nich slowa. w Kazaniu VI. pod litera V.
- Xiegata z ktora malusa Ignacego. w Kościele Boskim, co wyraia? nartymje mieyscu.
- Xiega ona nad ktora plakat Ion Swiety, w obiazwieniu swoim, wyznaczala Pannę Przes naytwieksa w Kazaniu III. pod litera Xi.
- Xiega z ktorey lozyls Krol restaurowal sluzbe Boska? w Kazaniu VI pod litera V.
- Xiegna jedna Sabaudia, chciala wiadziec w grobie Francyjska S. iako ia Ociec Swiety Innocencyus X. wtey zadzy odprawil. w Kazaniu XVIII. pod litera Y.

Z

- Z**aden Swiety takiego nie ma affektu do Chrześcianstwa w skutkiego iaki masama iedynas
MARYA matka Boska. w Kazaniu XXVI. pod litera I.
- Zakonne osoby same siebie w Zakonach Swietych Bogu na dozywotnia ofiare oddaja. w Kazaniu XXI. X. pod litera O.
- Zakony Swiete stasne nazwac sie moga na swiecie mieyscem pokoiu. w Kazaniu XXX. pod literami T. & V.
- Zakonodawca starego Zakonu z iakiey przyzyny jest Moyzesz Swiety nazwany. w Kazaniu XXI. pod litera Q.
- Zapalenia tak m. terjalnego iakoy Duchownego, sposobna materya powinna bydz sucha y twarda. w Kazaniu XX pod litera H.
- Zawietrzzone pabole pewne bedac, roznyim iszykiem mowilo, y ciato na sobie kasaiat v arto. w Kazaniu XXVII. pod litera O.
- Zastugi ja mey czlowiek miec przed Bogiem nie moze, ieseli go nadprzyrodzona laska Boska nie wesprze. w Kazaniu XIV. pod litera I.
- Zawracenia wiecznego potomstwo rodzi sie na swiat, z znakiem piekielney bestrey. w Kazaniu XVI. I. pod litera C.
- Zbawienie Boze ktore to jest takie, co je ma w sobie ciato ogladac. w Kaz. XXIII. pod lit. M.
- Zbawienie Boze, ktorego czasu ma bydz na wslkiego ciata ogladanie. na tymje mieyscu.

R E G E S T R.

- Zwierzę szczerpł zwykły Pan Bóg obserne dziecię swoje B. 9ie w Kaz. XI. pod litera G.
- Zboycow samych, ochota pokazana zwyciężia w Kazaniu IX. pod litera K.
- Zboycy, którzy iednego niewinnego człowieka, na dobrowolney drodze pokaliczeli, sa czar-
ci, którzy Adama z niewinności pierworodney złupili. w Kazaniu XX. pod litera U.
- Zrexis Boginia pewna iako nappiskniey odmalować pragnac, iakiego sążył sposobu. w Ka-
zaniu XXIX. pod litera L.
- Zerwoleniem swoim, które dala MARYA na Macierzyństwo Boskie, iak wiele zasłużyła so-
bie przed Maieństwem Strwoze Naywyższego. w Kazaniu XXV. pod litera R.
- Zmysły ludzkie, iako hamulcem iednym pierworodną niewinności, ochetznane były. w Ka-
zaniu X. pod litera W.
- Znak wielki pokazany na Niebie lanowi Swietemu, to iest w stońce Matrona vbrana, nic in-
szego nie wyrażał tylko Pannę Przenayświętszą. w Kazaniu XXV. pod litera I.
- Znaki Theologiczne nieskończoney od wiekow przewizyey Boskiey, względem zbawienia
ludzkiego. w Kazaniu XII. pod litera M.
- Zoná Pilatowá zhad nocne we tnie cierpiąca turbácie, kiedy na śmierć IEZUSA Pána,
miał dekretować Pilat. w Kazaniu XXVI. pod litera B.
- Zupetność iask Boskich, iaka zaraz otrzymała MARYA przypoczęciu słowa Przedwicznego,
do iakiey była od wiekow przyrzana y przeznaczona. w Kaz. XXV. pod lit. R.
- Zupylne w Polsce cudownie od Kunegundy Swietey znaleziono. w Kaz. XX. pod lit. M.
- Zwierzęta cztery widziáne niegdy od lana Swiętegoy Ezechiela Proroka, co takowego zna-
czał w Kazaniu VII. pod litera W.
- Zwyczay pewny był niegdy w Kościele Chrystusowym barża swiatobliwy, dla ludzi Kommu-
nia Przenayświętsza przyjmować mnia. ych. w Kazaniu XVI. pod litera O.
- Zydowska Synagoga, był to kiedyś znaczny Dom Boski y vkochány od Bogá. w Kazaniu II.
pod litera P.
- Zydzi napierwey y różni inzi Sektarze przylgną do Antychrysta, y przyima iego naukę. w
Kazaniu XXI. pod litera X.

K O N I E C.

Ná Część y ná Chwałę Bogá Wfzechmogącego
w Troycy Swiętey Iedynego. Niepokalanie Po-
czętey Bogarodzice Panny, y wszytkich Swię-
tych Bożych, osobliwie grzeszney dufze
moiey Patronow.

Omyłki Drukárskie tak máia bydz poprawione,
ktore cõmissiõne, omisssiõne, & inutili additiõne popełniõne.

Pagina. Versus.

Nieprzebránemí lege nymí. p. 1. v. 8. naypiérwy lege woy. ibid: v. 30. raczy lege raczył. p. 4. v. 4. Wniebowśiácia plurib⁹ in locis lege coniuñctiue. raczy lege raczy. p. 4. v. 7. bet lege był multis in locis. vstá lege vora. p. 8. v. 2. Theologus lege Scharlogus. p. 8. v. 9. præmiserat lege præmiserat. ibid: v. 13. Item folio siue p. 9. omiſſa litera Principalis in margine D. záśiadaia lege záśiada ia. p. 10. v. 25. Záśtelle lege simplici l in multis locis. iezdem lege ieztem pluribus in cõmatibus sermonis primi. dedykowat lege dedukowat. p. 22. v. 4. adrem lege diuifim. p. 19. v. 7. Pag. 36. ante literam P. omiſſa litera O. p. 40. omiſſa litera Q. ante literam R. p. 97. in versibus by Pánow lege byś Pánno. Transgu: lege Transfigu: p. 130. Mathæa lege Matthæo. p. 144. ad finem depositionis lege dispositionis. p. 149. v. 10. Societis lege Societatis. p. 165. fieri lege fieri. p. 175. v. 2. Tylko ty istas syllabas ex versu eijce quia non sic debebant poni. p. 182. Videre lege videto. p. 186. insomnium lege insomniam. p. 202. v. 8. positus lege possitis. p. 204. v. 9. sheologuie lege theologuie. p. 219. v. 8. Salámonowe lege Salomonowe. p. 235. v. 8. Item p. 236. prius colloca versus postea thema sermonis quia perturbat ordinem. appetit lege appetijt p. 239. Oelo lege celo. 242. stulus lege stultus. p. 262. v. 10. nierozdzielnosci lege nie rozdzielnosci p. 321. v. 5. dna lege jedna. ibid: v. 4. posi lege propoſi in margine. bibebitis lege hunc crassum errorem bibetis. p. 325. stworzenie lege od Stworze swego stworzone/ lege znázone. p. 379. & in alijs in ipso titulo. Anno 1647. lege 1673. 417. habeat lege habeant. p. 488 de sedo lege de secundo. p. 582. in margine, Die 2. lege coniuñctiue nomen authoris. p. 599. in margine post p. 641. lege numerum 642. non vero 942. ibid: adde wolno mu to bylo iáż to Pánu/ post p. 644. lege numerú 645. postea lege 646. non vero 946. Item celsius lege pro celsius. in præfat: pag. 1. item pag. 3. canis lege canit.

Quod si plures eosq; maiores Lector aduerterit errores, illi⁹ favorabili iudicio ac prudetiã sumã cõmittuntur cõprehēdi.

